Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (647) Laupäeval, 15. jaanuaril 1966 XIX aastakäik

KAUGÕPPIJAILE

Õppeaasta alguses toimusid kaugõppe töös esialgu veel vähemärgatavad, kuid tulevikus uut suunda tähistavad muutused. Oktoobris arutati ülikooli kaugõppetööd Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee kolleegiumil, novembris — ülikooli suure nõukogu istungil. Analüüsiti möödunud õppeaasta õppeedukuse andmeid ning võeti vastu tähtsaid otsuseid ülikooli kaugõppe organisatsioonilise ja õppe-metoodilise töö edaspidise korraldamise kohta. Arutlusel märgiti võrdlemisi madalat õppeedukuse taset. Nii näiteks viidi pärast möödunud suvist sessiooni järgmistele kursustele ilma võlgnevusteta üle 22%, võlgnevustega 28,5% ülikooli kaugõppijaist, kursust jäi kordama 27,8% ja eksmatrikuleeriti 10% kogu kaugõppijate arvust. Need protsendid näitavad, et kaugõppijate üldine õppeedukus ei ole kaugeltki rahuldav. Kuid võrreldes mulluse aastaga on õppetöö siiski mõnevõrra aktiviseerunud. Järgmisele kursusele üleviidud üliõpilaste arv kasvas umbes 10% võrra, samas ulatuses kahanes kursuse kordajate arv. Ka kaugõppe teel ülikooli lõpetajate hulk on viimastel aastatel pidevalt kasvanud: 1964. a. oli neid (37,3%) ja 1965. a. 268 (36,5%) kõigist ülikooli lõpetanutest. Need tulemused ei ole halvemad üleliidulistest keskmistest.

Üksikute teaduskondade ja erialade lõikes on õppeedukuse andmed võrdlemisi erinevad. Suhteliselt paistavad kõrgema õppeedukuse tasemega silma Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppijad.

Õigusteaduskonna 334-st sessioonile kutsutud üliõpilasest sooritasid 147 ehk 44% õppeplaanis ettenähtud eksamid; 60,2% üllõpilastest viidi üle järgmistele kursustele, kursust kordama jäi 20% ning puuduliku õppeedukuse tõttu eksmatrikuleeriti 29 üliõpilast ehk 8,5% juristide koguarvust. Ülikooli lõpetasid 35 üliõpilast, mis moodustab 78% viimase kursuse üliõpilaste üldarvust, kusjuures 28 üllõpilast lõpetasid ülikooli normaalajaga, s. o. 6 aasta jooksul, kolm üliõpilast 7 aastaga, kaks üliõpilast 8 aastaga ja kaks üliõpilast 10 aasta jooksul. Kiitusega lõpetasid kaks üliõpilast, hinnetega 4 ja 5—26 üliõpilast.

Analoogiline õppeedukus esineb ka majandusteaduse erialadel. Rahanduse ja krediidi ning kaubandusökonoomika erialadel lõpetasid ülikooli 59 üliõpilast ehk 75,6% viimase kursuse üliõpilaste arvust, neist kolm kiitusega ja 40 — hinnetega 4 ja 5. Normaalajaga lõpetasid ülikooli 28 üliõpilast, 6 aasta jooksul 14 ja 7 aasta jooksul 10 üliõpilast.

Analüüsides akadeemilise võlgnevuse olukorda, selgus, et see on suurem II, III ja IV kursuse üliõpilastel võõrkeeles. See on seletatav nõrga ettevalmistusega kesk-eriõppeasutustes ja kaugõppe-keskkoolides. Peale selle esineb juristidel raskusi tsiviilõigusega (IV kursuse 51 üliõpilastest on 20-l võlgnevus selles aines).

Majandusteaduskonna üliõpilastel on puudujääke nõukogude kaubandusökonoomikas (õppejõud sm. Sauks). Võlgnevused selles aines esinevad põhiliselt õppetöö organiseerimatuse tõttu.

Ajaloo-Keeleteaduskonna kaugõppjlate õppeedukus ei ole nii ühtlane. Edukamad olid siin ajaloo ja raamatukogunduse erialade üliõpilased, filoloogide õppeedukuse tase oli aga palju madalam.

Ajaloolased ei jäänud möödunud õppeaastal maha juristidest. Märgiksin vaid, et ajaloo erialal lõpetasid ülikooli 28 üliõpilast ehk 74% viimase kursuse üliõpilaste arvust ja Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi 23 üliõpilast ehk 79% viimase kursuse üliõpilastest. Kolm neist lõpetasid ülikooli kiitusega.

Filoloogide õppeedukus on aga ühtlaselt madal. 186-st inglise filoloogist jäid 70 ehk 38,8% kursust kordama, eesti filoloogidel oli see protsent 36,3, saksa filoloogidel 35 ja vene filoloogidel 33.

Edasijõudmatuse tõttu eksmatrikuleeriti 22 inglise, 18 saksa, 24 vene ja 26 eesti filoloogia üliõpilast.

Suhteliselt suuremad võlgnevused esinesid eesti filoloogidel soome keeles, ajaloolises grammatikas, sissejuhatuses keeleteadusse; vene filoloogidel vana-slaavi keeles ja võõrkeeles, võõrfiloloogidel sissejuhatuses keeleteadusse. Kõigil filoloogidel oli raskusi ka filosoofias.

Edukat õppetööd häirisid siin mitmesugused faktorid: esiteks — halbade õppeplaanide tõttu oli õppetöö pinge vägagi kõikuv. Näiteks vene filoloogide õppeplaanis on esimesel semestril ainult üks arvestus, neljandal semestril aga viis eksamit ja viis arvestust. Võõrfiloloogidel on vliendal semestril kuus eksamit ja kaks arvestust, seitsmendal semestril neli eksamit ja neli arvestust jne. Seejuures on eksamipäevadel ka loengud;

teiseks — seni pole suudetud varustada kõiki kaugõppijaid kogu vajaliku kirjanduse, programmide ja juhenditega. Ainuüksi programm ja tööjuhend ei suuda täita lünki ainetes nagu seda on ajalooline

(Järg lk. 2)

Aastavahetusel õnnitlesid ülikooli kollektiivi

Havanna Ülikool, Rostocki Ülikooli Raamatukogu, Eesti NSV Ministrite Nõukogu, EKP Tartu Linnakomitee, Tartu Linna TSN Täitevkomitee, Tallinna Linna Keskrajooni TSN Täitevkomitee, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Kirgiisi Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Irkutski Riiklik Ülikool, Tšernovitsõ Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Permi Riiklik Ülikool, Läti P. Stutška nimeline Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, Rjasani Raadiotehnika Instituut, Uraali A. M. Gorki nimeline Riiklik Ülikool, Eesti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut, Donetsi Polütehniline Instituut, Samarkandi Riiklik Ülikool, Sillikaltslidi TUPÜ Instituudi kollektiiv, Ajaloo Keskarhiivi kollektiiv, Eesti NSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituut, Tallinna Polütehniline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, E. Vilde nimeline Tallinna Pedagoogiline Instituut, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituut, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo, Arhitektide Liidu Tartu osakond, teater «Vanemuine», Eesti NSV Riiklik Noorsooteater, Eesti NSV Riiklik Etnograafiamuuseum, Tartu Riiklik Kunstimuuseum, Kõrgemate Koolide Lõpetanute Tartu Meeskoor, Tartu Linnamuuseum, kirjastus «Valgus», kirjastus «Eesti Raamat», Eesti NSV Kirjanike Liit, Eesti NSV Riiklik Filharmoonia, ajakirja «Eesti Loodus» toimetus, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus, ajalehe «Noorte Hääl» toimetus, ajalehe «Rahva Hääl» toimetus ja ajaleht «Edasi» toimetus.

Mõned soovid

Mõni aasta tagasi oli mittestatsionaarsete üliõpilaste osatähtsus Bioloogia-Geograafiateaduskonnas üsna tagasihoidlik. Praegu aga moodustavad kaugõppeüliõpilased 40% teaduskonna üliõpilaste arvust. 2—3 aastat tagasi kaheldi, et kas on üldse võimalik organiseerida kaugõppe tööd teaduskonnas, kus praktiliste tööde osatähtsus on küllalt suur.

Esimesed aastad olid kogemuste omandamiseks. Muret tekitavaid küsimusi oli ja on mitmeid. Kõige pakilisemaid neist oleme püüdnud jõudumööda lahendada. Üheks selliseks oli bioloogia- ja geograafiaosakonnale reaalse õppeplaani koostamine. Kui varem oli esimestele kursustele kuhjunud ülemäära eksameid ja arvestusi, siis uute plaanide kohaselt toimub õppetöö 12 semestri jooksul, kusjuures sessioonil on keskmiselt 2—3 eksamit. Vähendatud on ka kontrolltööde arvu. Kui näiteks varem oli botaanikas 3 kontrolltööd, siis nüüd on neid ainult üks kursuse viimasel semestril. Kontrolltöö teemad nõuavad üliõpilasilt kogu eelneva materjali kordamist ning sunnivad neid rohkem iseseisvalt mõtlema ja järeldusi tegema.

Kogemused on õpetanud, et konsultatsiooni-perioodi tuleb kasutada loenguteks ja praktilisteks harjutusteks. Üliõpilaste küsimustele vastamiseks kuiub ainult murdosa ettenähtud ajast. Tõeline konsultatsioon on siiski vahetult enne eksamit. Seetõttu väheneb loengute koormus sessiooni ajal ning eksamite päevad on üliõpilastel vabad. Uue plaani kohaselt loetakse ained semestri võrra varem, nii ei tohiks olla mingit objektiivset takistust eksami sooritamiseks ettenähtud ajal. Et vastsed üliõpilased asuksid täie pingega tööle kohe esimesel semestril, selleks toimub 10-kuni 12-päevane sissejuhatav sessioon augustikuus pärast sisseastumiseksameid.

Peale töö õige organiseerimise on teiseks oluliseks teguriks teadmiste omandamisel õppekirjanduse saamine. On hea, kui õppejõul on soovitada eestikeelset õppekirjandust. Paljudes õppeainetes on see aga ainult venekeelne. Veel hullem on olukord, kui nõuetele vastav õpik hoopis puudub (näiteks darvinismis). Seda probleemi ei lahendata otsekohe, vaid ajapikku. Vene keele oskuse küsimus ei tohiks siiski olla probleemiks neile, kes taotlevad kõrgemat haridust. Raskusi võib tekitada erialase sõnavara mittetundmine, kuid loengul (või praktikumil) on võimalik anda paralleelselt eestikeelsete terminitega ka venekeelsed, mis kergendab kirjanduse lugemist. Üliõpilased peaksid ise sellesisulise palvega õppejõu poole pöörduma. Jälgides kirjanduse kasutamise efektiivsust, saame üsna tagasihoidlikud tulemused. Väga vähe kasutavad mittestatsionaarsed üliõpilased õpperaamatukogu. Ja ometi laenutatakse sealt õppekirjandust ka pikemaks ajaks. Rohkem tarvitatakse kateedris olevat õppekirjandust, kuid alati pole sealt võimalik välja anda pidevalt kasutatavaid õpperaamatuid. Siit tuleneb väike soov kaugõppijaile (seda võiksid arvestada ka statsionaarsed üliõpilased) — pruukige vähem teiste konspekte ja kasutage rohkem soovitatud õppekirjandust. Külastage ülikooli õpperaamatukogu!

Kõigile on teada, et õppimine kaugõppe teel on kahekordselt raske; see on nagu kahel kohal töötamine, kusjuures teise töökoha igapäevase tööaja ja normi määrajaks on töötaja ise, tema tahe ja südametunnistus. Ainult kaks korda aastas tuleb aru anda tehtud tööst. Et töö oleks kvaliteetne, tuleb seda teha hoolikalt ja järjekindlalt, mitte aga plaani täitmise eesmärgil — kvartali lõpul tormates. Siit järgneb jällegi üks soov: üliõpilased-kaugõppijad, püüdke end õppejõududele tuttavaks teha mitte mitmekordse eksamil ja arvestusel käimisega, vaid hulgaliste küsimustega konsultatsioonides ja kontrolltöödega, mis pole mitte mõne õpiku peatükk kiretu ümberjutustus, vaid kus on ka natuke omapoolseid mõtteid ja järeldusi.

Poleks õige vaikida sellest, et enamikel kaugõppeüliõpilastest on õige töösse suhtumine. Tunne, et üliõpilane ise mõistab oma teadmiste täiendamise vajadust ja püüab temale pakutavat teadmiste «kontsentraati» jäägitult vastu võtta ning sellest aru saada, on tasuks mitte ainult üliõpilasele, vaid ka õppejõule selle pingelise töö eest, mida kaugõppesessioonil ja konsultatsioonide perioodil tehakse. Väga sageli kardavad üliõpilased küsida sel lihtsal põhjusel, nagu näitaks küsimuste esitamine taipamatust. Vastupidi — küsimuste esitamine näitab, et üliõpilane mõtleb, ta mõte liigub kaasa lektori mõttega.

Tõsise töösse suhtumisega paistavad silma teaduskonna esimeste kursuste kaugõppe üliõpilased (kahel viimasel aastal sisseastujad), eriti geograafid. Näiteks sooritas kevadisel sessioonil geograafia-osakonna I kursusel kõik eksamid 35% üliõpilastest. Praegused I kursuse üliõpilased on peaaegu 100%-liselt osa võtnud sissejuhatavast sessioonist ja konsultatsioonidest. Seetõttu tahaks loota, et algav sessioon kujuneb neile edukamaks kui eelmistel aastatel, seda enam, et käesolevast aastast alates töötame uute õppeplaanide alusel.

Esimesed viis-kuus semestrit on kõige pingelisemad, sest siis tuleb ära kuulata terve rida suuremahulisi üldaineid, sooritada arvestused ja eksamid keeltes. Vanematel kursustel moodustavad põhilise osa eriained ja pedagoogilised ained, mis on paljudel seotud oma igapäevase tööga (meie lõpetajate enamik saab pedagoogikutse).

Lõpetuseks tahaksingi soovida kõigile esmakordselt sessioonile saabujatele meelekindlust ja vastupidavust esialgu kaheks esimeseks aastaks (edaspidi läheb kergemaks), teistele aga palju jõudu ja edu — ega ülikooli lõpetamine enam kaugel ole.

A. KALDA

Kontakt tihedamaks!

Varsti algab enamikul matemaatikaosakonna kaugõppijail pingeline õppe-eksamisessioon, väiksemal osal on see juba lõppenud.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika mittestatsionaarses osakonnas, mis alates käesolevast õppeaastast jaguneb teoreetiliseks ja pedagoogiliseks haruks, õpib praegu 99 üliõpilast. Peale selle töötab teaduskonna juures veel viimaseid aastaid Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi (KPI) matemaatikaosakond, kus kahel viimasel kursusel on kokku 24 üliõpilast. Kaugõppe teel õpivad matemaatikat meie vabariigi mitmesuguste rahvamajandusharude töötajad, suur osa kaugõppijaist (KPI üliõpilased aga kõik) on koolides matemaatika õpetajad.

Meil on üsna palju tublisid kaugõppijaid, kes kõigile raskustele vaatamata on lõpetanud matemaatikaosakonna. Aastatel 1956—1962 õppis matemaatika mittestatsionaarses osakonnas astronoomia erialal Hermann Turbal, kes lõpetas kiitusega ja töötab praegu Hüdrometeoroloogia Valitsuses (varem oli aga Tallinna Tähetorni juhatajaks). 1963. aastal lõpetas matemaatikaosakonna kiitusega praegune TRÜ matemaatika õpetamise metoodika kateedri vanemõpetaja Karl Ariva, kes põhilise osa õppeajast oli kaugõppeüliõpilane. Matemaatikaosakonna kaugõppe teel on lõpetanud EPA maakorralduse ja matemaatika kateedri vanemõpetaja Harald Merilo, FAI aspirant Lembit Sulbi, Küberneetika Instituudi töötaja Aino Männil. Hästi mäletavad matemaatikaosakonna õppejõud õpetajatena töötavaid (endisi kaugõppijaid) Lembit Karingut, Anton Meiust, Valli Meriluhta, Tõnu Paometsa, Georg Rosenbergi jt. KPI matemaatikaosakonna lõpetasid ettenähtud kolme aastaga edukalt Tiiu Kiudorv, Pärnu IV Keskkooli direktor Arnold Kuhi, Viola Kõiv, Valve Loide ja Laine Meeh. Kuid ka nende hulgas, kelle õppeaeg mõnedel põhjustel pikenes,

(Järg lk. 2)

JÄLJED JÄÄVAD

KAUGÕPPIJAILE

(Algus lk. 1)

kolmandaks — vene keele ja kirjanduse osakonna üliõpilastel on raskusi vene kirjanduse kateedri õppejõu sm. Drõžakova kättesaamisega (elab Leningradis), prof. Lotman ja dots. Mints aga möödunud õppeaastal kaugõppijate õppetööst ise osa ei võtnud.

neljandaks — edukat õppetööd takistavad ka kaugõppijate-kooliõpetajate suured koormused töökohtades.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna 57 üliõpilasest on õppetööst osa võtnud 43 (83%). Neist on sessioonil kõik eksamid sooritanud ainult 25%. Kursust kordama jäid 23 üliõpilast ehk 40% üliõpilaste koguarvust. Ülikooli lõpetas ainult üks üliõpilane. Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi matemaatikud olid siiski edukamad. Möödunud õppeaastal lõpetasid sellel erialal 17 üliõpilast. See moodustab 55% viimase kursuse üliõpilaste arvust.

Kõige rohkem esineb võlgnevusi kompleksmuutuja funktsioonide teoorias, I ja II kursuse üliõpilastel on rohkem võlgnevusi võõrkeeles ja filosoofias. Halva õppeedukuse ühe põhjusena tuleb märkida liiga suurt pinget sessiooni ajal.

Mitte parem ei ole õppeedukuse olukord Bioloogia-Geograafiateaduskonna kaugõppijail, kus võlgnevusi esineb 88% üliõpilastest, kursuse kordajaid on bioloogia erialal 40% ja geograafia erialal 37% üliõpilaste koguarvust.

Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi lõpetasid bioloogia-keemia erialal 8 ehk 40% ja geograafia erialal 18 ehk 58% viimase kursuse üliõpilaste arvust.

Nende erialade nooremate kursuste raskemaks aineks on keemia. Põhiliseks puuduseks tuleb pidada aine mitteküllaldast omandamist. Kirjandust on keemias piisavalt. Suhteliselt suur on võlgnevus ka võõrkeeles ja vene keeles. See on tingitud halvast keelealasest ettevalmistusest keskkoolis.

Arstiteaduskonna stomatoloogia ja farmaatsia erialadel on kaugõppijate õppeedukuse tase samuti madal. Võlgnevused esinevad põhiliselt keemias. Nendel erialadel lõpetatakse õppetöö lähemate aastate jooksul.

Kehakultuuriteaduskonna kaugõppijatest on ilma võlgnevusteta üle viidud järgmisele kursusele ainult 16% üliõpilastest, 27% jäeti kursust kordama ning 15% eksmatrikuleeriti. Kõige rohkem esines võlgnevusi II kursusel dialektilises materialismis, võlgnevused esinevad ka võõrkeeles. III kursusel on vajakajäämisi ujumises. Põhjuseks on harjutuste võimaluse puudumine kohapeal, mille tõttu üliõpilased ei suuda sessiooni ajal normatiive täita.

Kehakultuuri erialal lõpetasid tänavu ülikooli 15 üliõpilast ehk 53% viimase kursuse üliõpilaste arvust.

Kaugõppijate madala edukuse andmed näitavad, et ka kaugõppetöö üldises korralduses esineb puudusi. Paljude erialade õppeplaanid ei ole veel kohandatud õppetöö parema korraldamise vajadustele. Paljudele kaugõppijatele on sessioonid muutunud arvestusteks ja eksamiteks ettevalmistamise perioodiks. Ka ei ole distsipliin ja nõudlikkus kaugõppijate suhtes veel vajalikul tasemel. Mitte kõik dekanaadid, kateedrid ja õppejõud ei reageeri kaugõppijal esinevale akadeemilisele võlgnevusele. Tihti lubatakse sooritada jooksva semestri eksameid ja arvestusi, vaatamata sellele, et esinevad eelmiste semestrite ja kursuste võlgnevused; ei märgita eksamilehte kaugõppijate mitterahuldavaid hindeid. Teaduskondade õppe-metoodilised komisjonid tegelevad kaugõppealaste metoodiliste küsimustega veel süsteemitult, ei analüüsi puuduliku õppeedukuse põhjusi ja nende kõrvaldamise võimalusi. Mullu kutsuti sessioonile (töötasu säilitamisega töökohas) 140 kaugõppijat, kellel oli võlgnevusi eelmistelt kursustelt.

Komitee kolleegium märkis, et ülikooli kaugõppeosakonna töö suunamisel ei ole senini veel lähtutud põhimõttest, et kaugõpe peab eelkõige olema juba vastaval erialal tööstavate isikute kvalifikatsiooni tõstmise vorm. Iga neljas ülikooli kaugõppija aga ei tööta õpitaval või sellele lähedasel erialal.

Kõik need asjaolud nõuavad kaugõppe organisatsioonilise töö sellist muutmist, mis kindlustaks kaugõppe teel õppimise olukorra üldist parandamist ja täiustamist.

Käesoleval ajal toimub õppeplaanide kohandamine vastavalt töö normaalse korraldamise vajadustele; likvideeritakse õppeainete kuhjumine üksikutele semestritele, jaotades neid semestritele proportsionaalselt. Kohandatud õppeplaanide järgi peetakse loengud üks semester ette ega lubata ulatuslike loengutsüklite pidamist vahenditult enne eksameid või arvestusi konkreetsetes ainetes. Sellepärast peavad kaugõppijad õppima põhitöö kõrval pidevalt iga päev. See nõuab suurt enesedistsipliini, tahtejõudu ja pinget.

Kaugõppeosakonna töötajad soovivad teile jõudu ning edu.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

776 kaugõppeüliõpilast, neist Õigusteaduskonnas 360, Majandusteaduskonnas 416. Sellise koosseisuga alustas käesoleval õppeaastal tööd Õigus- ja Majandusteaduskonna kaugõppeosakond.

Möödunud õppeaastal andis Õigusteaduskond 35 lõpetajat, 10,2% koosseisust. 28 üliõpilast, s. o. 80% lõpetasid normaalajaga — 6 aastaga. Kaks üliõpilast lõpetasid kiitusega, hinnetega 4 ja 5 — 21 üliõpilast.

Majandusteaduskonna lõpetasid 59 üliõpilast, 17% koosseisust. Kolm üliõpilast lõpetasid kiitusega, hinnetega 4 ja 5 — 40 üliõpilast.

Kummaski teaduskonnas kirjutati ka auhinnatöid.

Need arvud ei ole halvad, kuid ometi ei ole teaduskonnas kõik veel korras.

Kursust kordama jäänute arv on võrreldes eelmiste õppeaastatega vähenenud, kuid siiski veel suur. Õigusteaduskonnas 20%, Majandusteaduskonnas 26% koosseisust.

Kes jääb kursust kordama?

Üllõpilast, kellel õppeaasta lõppemisel on jäänud võlga 1 eksam ja 2 arvestust, järgmisele kursusele ei viida.

Head edasijõudmist!

Nooremate kursustel on kursusekordamine väga halb märk, see näitab üliõpilaste arvu, kes juba alguses on õppimises hätta jäänud.

Vähendada kursusekordajate arvu, see tähendab mõlemapoolset paremat suhtumist õppetöösse. Põhiliselt peab kaugõppeüliõpilane end rohkem kätte võtma. Väike pole ka õppejõudude osa kaugõppes.

Hästi koostatud ja ettekantud loengud, küllaldaselt õpperaamatuid, ülevaatlikud metoodilised juhendid, sessioonideks läbimõeldud tunniplaanid, õppejõudude isiklik kontakt mahajäänutega — see kõik loob eeldused heaks õppeedukuseks.

Käesoleval õppeaastal on Õigusteaduskonna viimastel kursustel 36 üliõpilast, Majandusteaduskonnas 82 üliõpilast. Kui paljud viivad kevadel õppimise lõpule ja saavad diplomi, see on eeloleval semestril teaduskonna kaugõppijate, õppejõudude ja administratsiooni ühine mure.

Talvine ja kevadine õppe-eksamisessioon peavad andma vastuse.

Talvised õppe-eksamisessioonid on juba alanud. Õigusteaduskonna VI kursus lõpetas sessiooni vanal aastal, läbi on talvine sessioon ka Õigusteaduskonna Tallinna grupi II kursusel. Algas sessioon I kursusele Tallinnas. Jaanuarikuu kestel tuleb sessioonile nii Õigus- kui ka Majandusteaduskonnas 5 kursust, kes omakorda jagunevad 3 eriharusse. Jaanuarikuu lõpul ja veebruarikuu algul on korraga kohal 20 kaugõppijate kursust (ligi 600 üliõpilast). Kõik vajavad õpperuume, elamisruume ja hästi organiseeritud õppetööd.

Üliõpilased! Teist oleneb töö lõplik tagajärg. Teha oma tööd oskuslikumalt ja paremini, selleks te õpite ja selleks teid õpetatakse. Teaduskonna kõigile kaugõppijaile head edasijõudmist!

L. KANGUR

TRÜ alalise töökultuuri ja esteetika komisjoni arvamusi ja ettepanekuid

Komisjon korraldas retked:
vana-anatoomikumi kateedritesse, uus-anatoomikumi kateedritesse, peahoone ja uus- ning vana-anatoomikumi ja Toome kliinikute territooriumile ja Toomele ning vivaariumidesse.

Retkedel pöörati tähelepanu töökohtade organiseerimise, tööesteetika, töötamiskeskkonna tervislikkusele ja kaitsetehnikale, sanitaarelutarbelisele teenindamisele ja juhtimiskultuurile.

Anatoomia, farmakoloogia, füsioloogia, histoloogia, kohtuarstiteaduse ja patoloogilise anatoomia kateedrites, s. o. uus- ja vana-anatoomikumi hoonete kateedrites tehtud vaatlusretkedel selgusid mõned märkimistväärivad asjaolud.

Töökohtade organiseerimise suhtes selgus, et kõigis analüüsitavates kateedrites on õppejõududel ja rõhuvas enamuses ka abi-õppepersonalil individuaalsed töötamiskohad eraldatud. Inventar aga on vanamoeline ja enamasti ei vasta tervishoiu ega töökultuuri nõuetele. Samas tuleb alla kriipsutada asjaolu, et kõnealuste õppejõudude ruum paikneb alumisel korrusel oleva kohtuarstiteaduse kateedri katseloomade (küülikute) ruumi kohal, millest tingitult ruumis on tugev lõhn. Eeskujuks seadmist väärib farmakoloogia kateedri äsja remonditud ja korrastatud laboratooriumi ruum, kus kogu interjöör on kujundatud asjatundlikult, nõuetekohaselt ja kaasaegselt. Asjaolu aga, et samas auditooriumis on gaasijuhtmete ja kohtvalgustuslampide kontaktid laudade kohale toodud laest, rikub kogu ruumi ilmet. Lahendus ei ole sobiv.

Kaasaegse seadmestiku ja aparatuuri kõrval säilitatakse mõnes kateedris ebaratsionaalseid, vananenud ja mittekasutatavaid seadmeid, nagu näiteks füsioloogia kateedris elavhõbedalüliteid, farmakoloogia kateedris reostaat-elektrikilpe jt. Need tuleksid kateedritel ära anda.

Paraku ei leitud vaatlusretkedel ühtegi töökohta, mida saaks esile tõsta kõrge töökultuuri seisukohalt. Töö kergendamiseks kasutatakse küll lükatit ja üksikjuhtudel arvutusmasinat (histoloogia kateeder), aga kartoteegi, perfokaartide ja taoliste ratsionaalsete meetodite kasutamine on veel täiesti algastmel.

Silmatorkavalt meeldiva korra poolest väärib esiletõstmist patoloogilise anatoomia kateeder.

Töökohtade vajalike materjalidega varustatuse küsimuses esitati meditsiini kateedritest põhjendatud pretensioone varustusosakonnale. Viimane ei ole veel rahuldavalt organiseerinud kateedrite varustamist meditsiinilise ja muu pisivarustusega.

Tööesteetika alal täheldati enamikus analüüsitavates kateedrites olulisi puudusi. Vana-anatoomikumi kohtuarstiteaduse ja histoloogia kateedri enamiku ruumide sanitaarremont on aegunud. Hästi mõjub aga farmakoloogia kateedri mõni värskelt remonditud ruum ja patoloogilise anatoomia kateedri maitsekalt kujundatud interjöör. Füsioloogia, kohtuarstiteaduse ja farmakoloogia kateedri vivaariumid ei vasta nõuetele.

Värvid värskelt remonditud ruumides on valitud enamasti kaasaja nõuetele ja töö iseloomule vasta-

(Järg lk. 4)

· KEEL JA KEELETEADUS ·

Oleme rubriigis «Keel ja keeleteadus» lõpetanud edukalt arutlused sõnade *tudeng* ja *raal* üle. Uuel aastal saabus meile võimlemiskateedri õppejõu U. Sahva kirjutis «Kas *seisult* või *seisust*, *põlvituselt* või *põlvitusest*», mille allpool avaldame. Ootame sõnavõttu võimlemise eriala spetsialistidelt.

Ühtlasi teatame, et meie rubriik on avatud uuteks sõnavõttudeks igasugustes keele- ja keeleteaduslikes küsimustes.

Kas *seisult* või *seisust*, *põlvituselt* või *põlvitusest*?

Võimlemise terminoloogia ei ole kaugeltki *terra incognita*. Vähemalt 90 aastat tagasi kõneldi Eesti Kirjameeste Seltsis turnimisest ning 1879. a. ilmus J. Kurriku «Turnimise raamat». Kaasaegne terminoloogia pärineb muidugi suhteliselt hilisemast ajast, täpsemalt öeldes 1930.—1950. a. Tartu Riikliku Ülikooli võimlemiskateedri juhataja H. Valgmaa on kogu materjali läbi töötanud ning esitanud terminid brošüüris «Võimlemise terminoloogia» (Tartu 1964).

Igapäevases praktikas on kerkinud hoopis uus raskus: millal kasutada asendite puhul sise-, millal väliskohakäändeid? Senise tava kohaselt eelistatakse sisekohakäändeid: *toengpõlvitusest, kõhulilamangust, upp-põlvitusest, painutus-väljaastest, põlvitusest, harkseisust, istest, rippseisust, rippest, lähteasendist* jne. Kas see on aga põhjendatud, sellele pole ilmselt küllaldaselt mõeldud. Laskespordis öeldakse kahtluseta *põlvelt, käigult, seisult*, mis märgivad asendit, miks ei saa võimlemises öelda *toengpõlvituselt, kõhulilamangult, harkseisult, istelt* jne. Esialgu tundub selline võimalus liiga uudsena, kuid peagi harjutakse ning võidakse *lähteasendist* kõneldes *lähteasendilt* harjutusele minna.

Niisiis *seisult* ja *põlvituselt*!

U. SAHVA

Kontakt tihedamaks!

(Algus lk. 1)

on paljusid, kes õpingute ajal ja riigieksameil näitasid häid ja väga häid teadmisi.

Kahjuks on seni suutnud matemaatikaosakonna kaugõppe teel lõpetada väike osa sisseastunutest. Viimase kümne aasta jooksul on mittestatsionaarne osakond andnud keskmiselt kaks lõpetajat aastas, kuigi õpingute alustajaid vastavatel esimestel kursustel on enamasti alati olnud üle kümne. KPI matemaatikaosakonnas, kus õppeaeg on lühem ja programmid väiksema ulatusega, on olukord mõnevõrra parem. Alates 1961. aastast on matemaatikaõpetaja diplomi saanud 35 lõpetajat, kusjuures üksnes 1965. aastal oli lõpetajaid 17. Siiski on väljalangenuid lõpetanutest rohkem. Tahaks loota, et praegused kaugõppijad oma haridusteed pooleli ei jäta.

Seni käivad üliõpilased väga vähe sessioonide-vahelistel konsultatsioonidel. Kindlaksmääratud päevadel ilmuvad kohale vaid üksikud. On tarvis sagedamini ja julgemini pöörduda õppejõudude poole arusaamatuks jäävates küsimustes. Õppejõud on alati meeleldi nõus abistama. Veel tahaks, et üliõpilased pöörduksid oma muredega sagedamini ka dekanaadi poole. On tõenäoline, et kaugõppe organisatsioonilises (ja ka sisulises) töös esineb meie poolt märkamata jäänud puudusi, mis aga üliõpilastele silma torkavad. Kaugõppijate ettepanekud oleksid teretulnud.

Et matemaatika mittestatsionaarse osakonna esimestel kursustel on üliõpilaste arv juba küllalt suur, siis on praegu kaalumisel küsimus, kas mitte korraldada loenguid ja praktikume ka sessioonidevahelisel perioodil, näiteks pühapäeviti (üks või kaks korda kuus). Oleks tarvis, et üliõpilased teataksid dekanaati, kas neil on võimalik selliselt korraldatavast õppetööst osa võtta ja kui on, siis, kui sageli ja millistel nädalapäevadel ja kellaaegadel.

Jääb soovida kõigile kaugõppijaile edukat uut aastat ja raugematut töötahet ning visadust oma õpingute jätkamisel.

L. KIVISTIK,
algebra ja geomeetria kateedri dotsendi kt.

Alati

Möödunud neljapäeval arutasime ametiühingukomitee koosolekul oma teaduskonna kultuuritööd. Meil ei oleks kunagi pähe tulnud sellest ajalehes kirjutada, kuid leiti, et see oli küllaltki sisukas.

Mida meil siis tehti?

Kõigepealt moodustasime bioloogia- ja geograafiaosakonna II kursuse üliõpilastest ühe väikese kontserdibrigaadi. See viis mitmel korral kolhoosirahvale külakosti. Kontserdibrigaadi koosseisus on rahvatantsurühm, meesansambel ja sõnakunstnikud.

täie jõu ja nõuga

KVN-is lõime alati täie jõu ja nõuga kaasa. Üks meie teaduskonna võistkond — geograafide «Баба — это сила» — sammus lõpuni ja jagas esimest kohta.

Et oleme lõbus rahvas, tegime tihti osakonna-, ringi- või kursuseõhtuid.

Käisime koos teatris, kinos, näitustel ja kontsertidel. Saatsime töötajaid väärikalt pensionile, tähistasime pidulikult juubeleid ja uute kollektiiviliikmete tööleasumist. Korraldasime diskussioone pedagoogi kutse-eetika, õnne jm. probleemide ümber. Palju huvitavat maailma asjadest saime teada oma rännuhuvilistelt õppejõududelt koh-

(Järg lk. 3)

Mõne aja pärast tuleb restoranist välja Kaugõppija. Ta on pisut joobnud, kuid mitte niivõrd purjus, kuivõrd kasutab joobnu priviileege — rääkida kõike, mis meelde tuleb.

Kaugõppija (lähenedes aeglaselt Lembitule): Kummaline... Mille eest mind eemaldati sellest õilsast asutusest? Ühe küsimuse eest! Ma küsisin kelnerilt: «Kas tõesti kõik maailmas muutub? Kas tõesti pole midagi stabiilset?» Kelner aga, et: «Viibite ise ebastabiilses olukorras, ja sellepärast palun teid siirduda värskesse õhku.» Ma siirdusin. Kuid küsimus jäigi lahendamata, kuigi kelneril on teatud kvantum vaimukust. (Istub Lembitu kõrvale.) Ütelge, seltsimees! Kas ikka tõesti maailmas ei ole midagi püsivat? Kas tõesti pole millestki kinni haarata?

Lembit (vaikib.)

Kaugõppija: Vaikite? Ergo — põlgate. Ma saan teist täiesti aru. Teie asemel ma põlgaks samuti. Kuid, kallis seltsimees, on tarvis süveneda eksistentsi, see tähendab objektiivsesse reaalsusesse. Ma olen kaugõppija. Kas te tajute, mis asi on kaugõppija? (Luksub.) Ei, mu n-noor sõber, seda te ei taju. Kaugõppija, see on meie ühiskondliku formatsiooni kaasaegse etapi vägilane... Mmm-mõ... Teie, noormees, olete tõenäoliselt üliõpilane?

Lembit (vastumeelselt): Üliõpilane.

Kaugõppija (rõõmustades): Vaat-vaat-vaat-vaat ... Teie olete üliõpilane ja sellepärast olete te kõige vähem võimeline mõistma minu olemust. Kuna teie elu... mmm-mõ ... erineb põhiliselt minu omast. (Heldiva falsetiga): «Palume väga teid, kõrgestiaustatud statsionaarne üliõpilane, ilmuda seminarile»... «Palun, kullakene, ärge puuduge loengutelt. Me palume teid härdalt». (Tavalise häälega.) Ja nii edasi, ja muud taolist ... Aga mina? Terve päeva ma klõbistan arvelaual, selle järel ma lähen koosolekule... Mmm... Milest ma nüüd rääkisin?

Lembit: Meil on ka töö. Terve päeva on loengud.

Kaugõppija: Vaat-vaat-vaat! Just nimelt seda ma tahtsingi teie teadvuseni viia. Sel ajal, kui mina klõbistan arvelaual, teie, mu noor kolleeg, kuulate loenguid. Mina aga istun loengute, või õigemini... mmm-mõ ... mõningate ebamääraste brošüüride taha hilja õhtul. Naine kutsub — lähme kinno, mina aga — mitte tonksugi. Minu poole vajub tohutu kiirusega sessioon. Ma uurin hoolega neid brošüüre, kuigi mu mälu hulgaliste tootmisnõupidamiste tagajärjel on auklik. Seejärel selgub, et minu brošüürid — viutt! — on vananenud ... Ma muretsen uued, kuid ühiskonna arengule järele ei jõua, teadvus jääb maha. Mmm-mõ ... Tulemusena — viutt! kukkusin täna arvestusel läbi. Herakleitos, Demokrites ja nii edasi ... Ja lisaks hakkasin seltsimees dotsendiga vaidlema m-muutumatuse üle... Noor kolleeg! Aga kuidas on teie arvamus? Kas tõesti maailmas ei ole midagi ... mis püsib, ja üle aisa ei vaju? He-he-he... nali on kehvavõitu. Sest tulles pärast arvestust koju, ma avastasin, et minu nii-öelda täiesti seaduspärastatud abikaasa läks n-naabrimehega kinno ... Naaber on brünett. Mina aga, kui te tähele panite, mõnevõrra kiilaspäine — mmee-ee ... teaduste sügavuste uurimisest. Mmm-mõ... Noor sõber! Kas teil pruut on?

Lembit (vastumeelselt): Ei ole.

Kaugõppija: Saa ... saan aru. Kuid armastatud olend on põhimõtteliselt olemas? Eksisteerib?

Lembit (vaikib).

Kaugõppija: Ma saan aru. Ma olen väga taibukas. Teie ootate temakest siia, aga ta ei tule. Sest see on õige: looduses ei ole midagi muutumatut. Seltsimees dotsendil oli õigus. Ja temake juba muutus. Või juba piilub üle aisa... He, he... Vabandage, et nali on kehvavõitu. Ah? Noor kolleeg?

Lembit (pöörab ära).

Kaugõppija: Teile ei meeldi minu läbinägelikkus? Palun vabandust ... Räägime siis minust ... Oma põhiliselt substantsilt olen ma trustis raamatupidaja. Millises — see on täiesti ükskõik. Oletame, et tram-ta-ra-tam-prom-trustis ... Kuid kas raamatupidaja ei taha valgust? Raamatupidaja tahab ka universumi olemust endale selgitada. Kuid ... bilanss, hinded, juurdehindlused, deebet ... mmm ... kreedit ... ja seitse kuradit sinna hulka ... Ning selle tulemusena ta kukub arvestusel läbi, tema naine aga nii-öelda ... muutub, kõigub ja ei ole püsiv ... (Paus). Sellise jutukusega teie, noor kolleeg, küll kaugele ei jõua. Sest naine armastab, et teda lõbustatakse. Et mees oma hinge üliküllusest sedasama üli... üle... ülejääki temale jagab. Muidu mmmõ... läheb naabriga kinno... Te vaikite? Sel juhul, aitab küll, noor kolleeg. Jumalaga ... Mina aga püüan uuesti tungida keelatud uksest sisse...

L. Kompus

„Eksamid"

(Katkend)

Uus aasta, linool — PEETER URBLA

Haruldustest Toome varamus

Teaduslikku Raamatukokku on enam kui poolteise sajandi jooksul talletatud palju väärtuslikke ja huvitavaid käsikirju, aga veelgi rohkem haruldasi ja väga haruldasi trükiseid. Iga aasta toob siia midagi juurde. Järgnevalt mõni rida nendest haruldustest, mis raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonda saabusid möödunud aastal.

Siin on mitu pakki koltunud ajalehti. Need on Oktoobrirevolutsiooni ajast pärit dokumendid — bolševistlike ajalehtede numbrid aastatest 1917—1922. Kõige mahukama paki moodustab Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei Keskkomitee häälekandja «Pravda», sellest 49 numbrit (ilmus 99 numbrit) Oktoobrirevolutsiooni ettevalmistamise perioodist — 1917. a. mai- ja juunikuust. Siis teatavasti toimetas «Pravdat» V. I. Lenin isiklikult. «Pravda» veergudel trükiti esmakordselt ka paljud V. I. Lenini artiklid ja kõned. Igal leheküljel kajastub siin bolševike tuline võitlus revolutsiooni eest, tööliste õiguste eest. Näit. 20. juuni number toob 18. juuni demonstratsiooni kirjelduse ja V. I. Lenini artikli «Kaheksateistkümnes juuni».

«Pravda» küll suleti 5. juulil, kuid ta ilmus edasi teiste nimede all. Teaduslikus Raamatukogus on 4 numbrit augustikuul ilmunud ajalehest «Rabotši» (teda ilmus üldse 12 numbrit). Septembrist oktoobrini ilmus «Rabotši put'», selle 46-st numbrist on meil 15.

On ka numbreid vahetult pärast Oktoobrirevolutsiooni ilmunud «Pravdast», näit. 27. oktoobri number, milles on tervitus revolutsioonilisele valitsusele. Samas numbris tuuakse rahudekreet, 28. oktoobri numbris leidub maadekreet jne.

Kesktäitevkomitee ja Petrogradi Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogu Häälekandja «Izvestija» numbreid on 1917. ja 1918. aastast. Säilinud ajalehtede seas leidub üksikuid numbreid veel mitme kohaliku parteikomitee ja kohaliku saadikute nõukogu häälekandjast, näit. «Bednota» (Moskva), «Golos pravdõ» (Kronlinn), «Proletari» (Harkov), «Severnaja pravda» (Pihkva), Ukraina ja Helsingi «Izvestija'd» jt., kokku 28 erinevat nimetust. Nende seas ka partei sõjaväeorganisatsiooni häälekandja «Soldatskaja pravda» ja numbreid kahest läti ajalehest «Naša pravda» (Riia) ja «Okopnaja pravda» (Võnnu).

Ajalehed leiti Teadusliku Raamatukogu läbitöötamata fondist. Vajab veel uurimist, missugust teed pidi nad sinna sattusid. Huvitav on aga märkida, et mitmed neist, eriti «Pravda» 1917. aastast, on adresseeritud ajaleht «Kiire» toimetusele Tallinnas.

Teistest 1965. a. saadud materjalidest on huvitavad fotokoopiad mitmest 17. ja 18. saj. ilmunud ülikoolide ladinakeelsest trükisest, mis sisaldavad eestikeelseid tekste — õnnitlussalme. Raamatud ise on säilinud ainult 1—3 eksemplaris ja neid meie vabariigis mujal ei leidu. Fotokoopia saadi ka maailma esimesest masaikeelsest aabitsast. Selle koostas eesti rahvusest misjonär Leonhard Blumer (1878—1938). Aabits trükiti Leipzigis 1925. a. väga vähestes eksemplarides.

Käsikirjadest väärib erilist tähelepanu Tartu Ülikoolis aastatel 1898—1918 saksa ja võrdleva keeleteaduse professorina töötanud D. Kudrjavski (1867—1920) koostatud kreeka keele grammatika käsikiri (avaldati TRÜ rotaprindis 1964. a.). Saadi ka üksikuid Itaalia kaasaja teadlaste-filoloogide (I. Montanelli, V. Pisani ja F. Galvieli) kirju.

Raamatukogu kogub oma harulduste hulka ka kuulsatele isikutele kuulunud raamatuid. 1965. a. saadi kirjaniku ja aktiivse nõukogude võimu eest võitlejale A. A. Vermiševile (1879—1919) kuulunud raamat, mille saatis Tartu Ülikoolile A. Vermiševi poeg Baškiiriast. Huvitav on veel kuulsa Taani keeleteadlase Vilhelm Thomseni (1842—1927) autogrammiga raamat.

Käsikirju ja haruldasi trükiseid on Teaduslik Raamatukogu viimastel aastatel saanud enamasti annetuse teel. 1965. a. olid annetajateks prof. M. Grabar-Passek Moskvast, NSV Liidu TA Etnograafia Instituudi töötaja A. Dridzo Leningradist ja TRÜ õppejõud P. Nurmekund ja T. Ilomets.

Raamatukogu sooviks on, et ka käesoleval aastal võimalikult paljud vanad ja väärtuslikud käsikirjad ning haruldased väljaanded leiaksid koha Toome varamus.

K. NOODLA

Ma lõbus

— Ma lõbus öllepruulija (hõlssa ja hõissa!)
— seal Vändra metsas Pärnumaal (hõissa ja hõissa!)
— sel laeval oli heeringas (hõissa ja hõissa!)
— kes ajas härra kotisse
— läks lauluga, läks lauluga
— Mats alati on tubli mees
— joob kõikide terviseks ta. Ahoi!»

Võib laulda mitmel erineval viisil, kohendades vaid pisut sõnu.

*

Neid laule, millest pärinevad ülaltoodud värsiread, ja paljusid teisigi rahva poolt lauldavaid laule on kirjasõnas palju kirutud, tõrvatud ja maha tehtud. On taunitud nende madalat ideelist, kasvatuslikku ja kunstilist väärtust. Neid nimetatakse iganenuiks. Taunijad laulavad küll ka ise neid laule, mida nad äsja alles kirusid, sest ega nendegi hääl ooperiaariaid laulda ei kannata, džässilaule samuti. Pealegi vajavad mõlemad kas klaveri või veel parem orkestri saadet.

*

Üliõpilaspäevadel kõlasid needsamad laulud. Kõige paremini õnnestus «Ma lõbus öllepruulija» ja «Rulladi-rulla» (viimane ilma sõnadeta). Kuidagi saadi hakkama ka «Gaudeamusega», sest mõnedel olid käes laululehed. Teistest lauludest teati heal juhul ainult ühte salmi. Huvitav on ka see, et ei katsutud laulda ühtki kõrgeima kunstiväärtusega teost. Iga prohvet on kuulus omal maall Iga laul vist omal kohal.

õllepruulija...

Küllap sai ka meie komsomolikomitee siit väikese õppetunni, et ühislaulgi ei tule iseenesest. Lauljail peavad olema sõnad ja laulmistki pisut harjutatud. Seda teavad kõik koorijuhid ja sõjaväes isegi rooduvanemad, kes on muidu laulmise suhtes suured optimistid. Tulevikus ehk proovitakse enne kasvõi kursuste kaupa natuke häält teha.

*

Et laululehtedest oli abi, meenub jälle lõputu jutt «Üliõpilaslaulikust». Seda pole ikka. Aga ta peaks ilmuma vähemalt iga viie aasta takka ja olema iga üliõpilase taskus. See võiks sisaldada üldtuntud laule.

Üliõpilaslauliku kõrval aga peaksid ilmuma ka «kohalikud» laulikud — rotaprindiväljaandes. Neis võiks avaldada huvitavamaid üliõpilaste kombineeritud ja kohandatud laule, samuti ka omaloomingut ja ülikoolile ning üliõpilastele pühendatud teiste autorite laule.

Me kadestame leningradlasi nende pikkade laulude pärast, kuid samas häämbuvad ja kaovad koos lahkuvate kursustega meie samasugused üldtuntud viisidele kombineeritud laulud. Tallinna Polütehniline Instituut aga olevat neid juba koguma hakanud!

Ka võiksid mõned ülikooli algajad luuletajad ronida maha filosoofilise Parnassi kõrgetelt tippudelt, kus nad koltunud lehesalliga ajavad hallist kruusakivikesest välja karikakrast filosoofilist mõtet, ja luua mõne tarbelaulu. Oleks ju tore laulda Tartu Ülikoolist, tudengikslöömisest, üliõpilaspäevade matuseohvrite kurvast saatusest, ülikoolist lahkumisest ja paljust muust. Mõni neist lauludest jäädvustaks ehk looja nimegi ning üliõpilaskond oleks talle tänulik aastategi pärast.

*

«Öllepruulija» jätkab aga võidukäiku. Ta on populaarne eestlastega tuttavate leedulaste hulgas, olevat meeldinud uudismaal, Armeenias ja ka Leningradi üliõpilastele. Võib-olla polegi häda laulus endas, vaid selles, et vanade laulude kõrvale ei tule uusi. Täiskasvanute laulurepertuaar on viimasel ajal rikastunud peamiselt laste- ja pioneerilaulude arvel (mõeldakse neid laule, mida lauldakse sünnipäevadel, kodustel pidudel, matkadel, ekskursioonidel, rongkäigus ja mujal rahva hulgas, näiteks «Oleme kõik rõõmsad lapsed», jne.).

Kas pole siin häda laulupõllu harijates, kes selle ala on sööti jätnud? Vist ei arvestata seda, et ühislauluks kujuneb suhteliselt kergesti lauldav laul, mis kõlab hästi ka ilma orkestri saateta. Kõigi heade omaduste kõrval peab ta vist rahuldama enamiku maitset, kuigi viimane ei ole alati kunsti tippude tasemel. Ainult soovist muuta mingi laul ühislauluks ei piisa.

Vaevalt on mõtet kiruda inimesi selle eest, et nad laulavad neid teoreetiliselt iganenud, praktiliselt aga täies elujõus olevaid laule. Kiilu lüüakse välja kiilugal

A. PABUT

Alati täie jõu ja nõuga

(Algus lk. 2)

viõhtutel. Meie omakorda andsime looduskaitse- ja matkainstruktoritena omi teadmisi edasi noortele loodusesõpradele.

Andsime välja seina- ja fotolehti. Nende hulgast oli ja on kõige soliidsem botaanikute «Kapileht». Bioloogide II kursus andis välja satiirialbumi.

Ajakirjanduse levitajad tegid oma tööd püüdlikult ja hoolitsesid selle eest, et kellegi postkast tühjaks ei ununeks. Mõned kursused (näit. bioloogide V kursus) tellisid kursuse nimel defitsiitsemaid ajakirju.

«Esteetiliste nädalate» raames ja ka väljaspool neid hoolitsesime oma tööruumide kaasaegsema välimuse ning botaanika-aia ja internaatide ümbruse korrasoleku eest.

Meie teaduskonnas on väga palju filmimisega tegelejaid. Tuntumateks režissöörideks geograafidest on dots. L. Vassiljev ning bioloogidest vanemõpetaja H. Ling ja diplomand T. Tamm. Bioloogide V kursusel on välja kujunenud hulk huvitavaid traditsioone, milledest on vändatud filmgi.

Alates möödunud sügisest hakkasime igal reedel käima geograafide kinos (Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis), kus näidati filme maailma kõige huvitavamatest maadest.

Suurem osa üritusi haaras kas üksikuid ametiühingurühmi, osakondi või siis tervet teaduskonda, kuid jõudumööda lõime kaasa ka üleülikoolilistes üritustes.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna kultuuritöökomisjon

Kuluma SULEGA

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

ЗАКЛИНАНИЕ

Помни меня, помни меня!
В самом начале белого дня,
И на исходе долгого дня —
Помни меня, помни меня.

Помни меня, помни меня!
Будешь одна — помни меня.
Ночью одна подле огня
И без огня — помни меня!

В чёрную полночь — помни меня.
В полночь, и в полдень — помни меня.
После всего, после меня —
Помни меня, помни меня,
Помни меня!..

Meie ajalehe järgmine number ilmub veebruaris.

...arvamusi

(Algus lk. 2)

valt. Ruumide valgendustööd peaks komisjoni arvates viidama kogu ülikooli ulatuses kindlasse pingejärjekorda ja tegema neid tunduvalt tihedamalt.

Valgustite osas torkab silma nende tüüpide üksluisus kogu kateedri ulatuses, see mõjub monotoonselt.

Näitlik agitatsioon on vanavõitu. Olemasolevate seinalehtede kujundus ja alused ei näita kõrget töökultuuri. Komisjon juhib tähelepanu eeskuju päivivatele ülikooli seinalehtedele «Pharmacon», «Haldus». Märgitakse eeskujuna, et TRÜ looduskaitsering tegi oma jõududega kunstikabineti juhendamisel väga ajakohase ja kauni seinalehenealuse.

Esteetilisi tundeid solvav on ruumide ja territooriumide olukord. Ruumid, ja eriti koridorid, on sageli koristamata, suitsuotsi vedeleb põrandal ja isegi valamutes, prügikastidesse aga visatakse kustutamata paberossiotsi jne.

Töökeskkonna tervislikkus ja kaitsetehnika. Analüüsialustes kateedrites müra valjuse üle kurtmist ei esinenud, kuigi kogu ülikooli mastaabis on mura tõsiseks tervist kahjustavaks teguriks.

Õhu puhtus jätab soovida kõigis vana-anatoomikumi kateedrites. Õhku saastavad kasutatavate ainete gaasid, vivaariumid ja viimastes enestes antisanitaarne katseloomade pidamise olukord.

Paljudes ruumides on valgustus nõrk, nagu anatoomiakateedri, topograafilise anatoomia ja praktikumide ning muuseumi ruumides, füsioloogiakateedri raamatukogu ruumis, kohtuarstiteaduse kateedri loenguruumis. Füsioloogiakateedris esineb mittevastavaid elektrijuhtmete jätkamisi, elektrijaotuskilp ei vasta nõuetele. Nii valgustus- ja elektriohutustehniliseks kui ka esteetiliseks puudujäägiks on patoloogilise anatoomia kateedri laboratooriumis kohtvalgustuspunktide töölaudade kohale toomine laest pikkade juhtmetega. Maarjamõisa vivaariumis puuduvad keskkütteruumis nõutavad niiskuskindlad valgustid, samuti puudub madalpinge kandelamp, elektrijaotuskilp aga on lahtise kastiga.

Sanitaar-elukondliku teenindamise alal selgus, et veega varustamine nii vana- kui ka uus-anatoomikumis on joogivee osas lahendatud rahuldavalt — vaja on aga lisada veel joogivee purskkaevukesi. Kõik kõnealused kateedrid aga ei ole küllaldaselt varustatud käte pesemise võimalustega.

Riietusruumid puuduvad mõlemas hoones. Personali üleriiete hoidmiseks on vajalik muretseda kõigile kateedritele riidekapid, üliõpilaste üleriiete hoidmine aga tuleb lahendada otstarbekamalt.

Toitlustus on mõlemas hoones asetsevates kateedrites täielikult korraldamata (nii personali kui ka üliõpilaste osas). See on tingitud ühest küljest vastavate ruumide puudumisest, teisest küljest aga kateedrite töörežiimi puudulikkusest — pole ette nähtud lõunavaheaega ei kateedrite töötajatele ega ka üliõpilastele. Võib-olla on otstarbekohane Toomel linna kliinilise haigla kohal asetseva kioski vastav ümberehitamine ja laiendamine, nii et seda saaksid kasutada kõik Toomel asuvad kateedrid (üliõpilased ja personal) ka talveperioodil.

Kuigi Toomel ja selle lähikonnas asetseb terve rida kateedreid, ei ole neis korraldatud esmaabi andmist. Ülikooli tervishoiupunkt peab siin appi tulema ja organiseerima esmaabi andmise kõigis Toomel asetsevates kateedrites (esmaabikapikesed, sanitaarpostid). Meditsiinilist teenindust ülikooli arstipunktilt on vaja laiendada praeguselt üliõpilaste teenindamiselt kogu ülikooli kollektiivi teenindamisele.

ja ettepanekuid

Hoonete vahetu ümbruse heakorrastuse olukord jätab soovida. Vana-anatoomikumi õu on hooldamata, uus-anatoomikumi sissepääsu esine ala on stiilitu, välja kujundamata. Kõnealuste anatoomikumide ja ka teiste ülikooli hoonete territooriumide ning ülikooli hooldamisel oleva Toomemäe korrastamist ja haljastamist on vaja korraldada aiandusarhitekti kaasabil koostatud plaani kohaselt, arvestades hoonete arhitektuurilist omapära ja ümbruse iseloomu. Otstarbekas oleks vältida lillepeenraid ja piirduda sobivate põõsastaimedega, mis on aastaringselt nägusad ja ei vaja igapäevast hooldamist.

Arstiteaduskond peaks perspektiivselt lahendama vivaariumide probleemi, lähtudes üldkehtivatest sanitaareeskirjadest.

Ruumikitsikuse küsimuses ilmnes komisjonile teatava potentsiaalse reservina mõningane võimalus tööruumide saamiseks a) nende vivaariumide arvel, mis praegu asetsevad teaduslikuks tööks sobivates ruumides ja b) TRÜ-le kuuluvates ruumides elunevate inimeste alt ruumide vabastamise teel.

Töökultuuri olukorra parandamiseks peab komisjon vajalikuks:

● Vana-anatoomikumi hoones välja arendada samaaegselt koos ventilatsioonisüsteemiga kütte- ja soodusaparaadi vastavate töötajatega kiirelt likvideerima nendes hoonetes valgustuse, elektriseadmete ja ventilatsiooni alal esinevad puudused ning haldusaparaadi eestvõttel tegema senisest plaanipärasemalt hoonete sisekujunduslikke töid.

● Soovitada kateedrite juhatajatel pöörata senisest enam tähelepanu näitlikule agitatsioonile, mobiliseerides sellele tööle kateedri kollektiivi kõrval üliõpilasi kursuste, ÜTÜ ringide ja komsomoli kaudu ning individuaalselt.

● Taotleda kaubandusvalitsuselt ülikooli õppehoonetes või nende läheduses ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurdemoodustamist ja tervishoiuorganitelt ülikooli tervishoiupunkti tegevuse laiendamist ka TRÜ koosseisulistele töötajatele.

● Leida kiirelt lahendus vivaariumide küsimusele, pannes selle läbitöötamise Arstiteaduskonnale.

● Võtta tarvitusele abinõud TRÜ kütteprobleemi lahendamiseks selliselt, et välditaks eriti kütteperioodi algfaasis sügisel ja ka kogu kütteperioodi vältel tõsiseid häireid ruumide temperatuurirežiimis.

Peale selle tegi komisjon oma ettepanekuid vastavatele asutustele ka muude väärnähtuste kõrvaldamiseks.

TRÜ alaline töökultuuri ja -esteetika komisjon

Kes oli
ülikooli parim sportlane 1965. a.?

Spordiklubi otsustas teha ringküsitluse ja selle põhjal selgitada parima sportlase.

Et oleks kergem orienteeruda, esitab toimetus mõned kandidaadid. Kui aga mõni nimetamisväärne saavutus on märkimata jäetud, siis on iga uus nimi teretulnud. Igaüks saab avaldada oma arvamust 19. jaanuarini, lastes sedeli koos sportlase nimega Kingissepa tn. 19 asuvasse kasti.

Toimetusepoolsed kandidaadid:

HELGI MÄGI — tänavune Eesti NSV 5-kordne meister kergejõustikus, kordas vabariigi rekordit 80 m tõkkejooksus.

MART PAAMA — ENSV rekordiomanik odaviskes, NSV Liidu 1965. a. meistrivõistluste «hõbe», ametiühingute spartakiaadi võitja odaviskes, maailma 1965. a. edetabeli 7. odaviskaja.

OLAVI KÄRNER — NSV Liidu 1965 a. meister orienteerumises, vabariigi meesorienteeruja nr. 1.

ENE MÄRTIN — ENSV koondvõistkonna liige suusatamises, vabariigi 1965. a. parim naisorienteeruja, NSV Liidu meistrivõistluste 6. orienteerumises.

MILDE MATIKAINEN — täitis esmakordselt NSV Liidu meistersportlase normi 800 m jooksus, NSV Liidu meistrivõistluste 6. koha omanik.

PAAVO KIVINE — ENSV rekordiomanik kaugushüppes, ametiühingute spartakiaadi medaliomanik.

ANDRUS SUIJA — NSV Liidu meistrivõistluste «hõbe» kaheses akadeemilises sõudmises.

VILVE KÖÖBI — Euroopa meister korvpallis, «Euroopa koondise» liige.

REIN AUN — NSV Liidu kümnevõistleja nr. 2.

Meie ülikooli sportlasperes on veel palju häid, kuid kes on neist number 1, seda otsustage ise.

ÜSK autasustab parimat sportlast auhinnaga.

Kased, kased ...

20. jaanuaril

kell 15 on TRÜ kohviku piljardisaalis TRÜ administratsiooni ja ametiühingukomitee vahel töökaitse- ja ohutustehnika-alase kokkuleppe sõlmimine ja lõplik vastuvõtmine 1966. a. Kokkuleppe projektiga on võimalik tutvuda alates 19. jaanuarist TRÜ halduprorektori sekretäri juures. Kokkuleppe arutamine ja vastuvõtmine on avalik ja sellest võib iga asjasthuvitatu osa võtta.

Tähelepanu!

Üllõpilastel, kes said tuleõnnetuse päeval materiaalset kahju, palutakse endast teatada halduprorektorile.

*

TRÜ Teaduslik Raamatukogu palub kõiki lugejaid, kelle poolt laenatud raamatud hävisid seoses peahoone põlemisega, abonementi teatada.

Filoloogiline sessiõhtu

«Tänä iltana tahtoisin unohtaa», laulab soomlane oma kerges õhtukontserdis. Meie küll ei tahaks, kuid unustame ikka (selle, mis poole tunni eest paksust õpikust lugesime). Praegusel pingelisel ajal pole unustamine haruldus.

Praegusel ajal pole haruldus, et öösel kell üks kohvikann või mannapuder tulele pannakse.

«Terve auditoorium on kinni,» imestab inimene, kes oma ajaarvamise järgi pidi olema sündmuspaigal esimene. Ka tema oli lubanud võtta paremad platsid oma viiele toanaabrile ja kuuele lähimale sõbrale.

Õhtuti koostatakse mõistatusi, mida Eesti Raadio väljendaks umbes sellises vormis:

Ziraff on kas 1) kõrge torn, 2) termin kriminalistikast või 3) loomariigi esindaja;

Emissar on kas 1) sõjaväeline auaste, 2) Kesk-Aasia valitsejatiitel või 3) erisaadik.

(Kummagi mõistatuse kolmas punkt on pärit õigekeelsuse sõnaraamatust, kahe esimese punkti materjali on kokku seadnud eesti keele eksamiks valmistuvad filoloogid.)

Igapäevaseks leivaks on saanud vaidlus sõna tunnuste ja sufiksite otstarbe üle, kusjuures vaidlejad alati jõuavad üksmeelsele kokkuleppele: kui poleks olevikutunnust, ei saaks me ära tunda olevikku, kuid ilma oleviku olemasoluta ei saaks me määrata tunnust.

Kindlaks teinud küsimuste seesuguse tiheda seose, siirdume järgmise punkti juurde.

Et toanaaber parajasti soojendab mulgikapsaid, tuleb selgeks teha, kumb on reegel, kas mulgikapsad või mulgi kapsad (et teada, kas purgietikett on valmistatud reegli või reegli erandi järgi).

Paljud meist avastavad oma lemmiktsitaadid suures õigekeelsuse sõnaraamatus.

Ja kõik meie külalised, olles eelnevas vaidluses kistud kuuma grammatilisse õhkkonda, tsiteerivad hüvastijätu asemel õpikust punkti definitsiooni (koos tarvitamisõpetusega).

Praegusel ajal pole haruldus, kui külaline otsitavat ei leia ei hommikul kella kaheksa ajal ega öösel kella kahe ajal (sest vähemalt uue Tiigi puhketoad on avatud hilistele õppijatele). Nii et parem üldse mitte külla minna, vaid püsivalt ja visalt teadmisi omandada (muidu pole enne järgmist eksamit midagi peast välja visata ehk võõrandada).

Aga võib-olla on reegel siiski mulgikapsas või mulgi kapsas?

Tudeng

Talverõõmud ootavad!

TRÜ õppejõud, üliõpilased ja teenistujad!

Kasutage endaalgatuslikult Kääriku spordibaasi! Spordibaas ei ole veel koormatud alljärgnevatel kuupäevadel:

15.—16. jaan. 1966	21.—25. veebr. 1966
21.—23. „ „	7.—11. märts 1966
30.—31. „ „	14.—17. „ „
7.—11. veebr. 1966	23.—24. „ „
15.—17. „ „	

alates 29. märtsist 1966

Avaldused palume esitada Kehakultuuriteaduskonna dekanaati ja need rahuldatakse vastavalt laekumise järjekorrale.

TRÜ ametiühingukomitee

Uut teatmekirjandust

Общее языкознание. Библиографический указатель литературы изданной в СССР с 1918 по 1962 г. Москва 1965. 276 lk.

Мировое значение русского языка. Список литературы на русском языке за 1944—1964 гг. Москва 1964. 14 lk.

Николай Федорович Бельчиков. /Библиография/. Москва 1965. 88 lk.

Ричард Олдингтон. Библиографический указатель. Москва 1965. 59 lk.

Внешняя политика и международные отношения. Библиографический справочник 1961 — июнь 1964 г. Москва 1965. 280 lk.

Статистический словарь. Москва 1965. 708 lk.

Экономическая эффективность химизации земледелия. Выборочный библиографический список отечественной литературы за 1960—1964 гг. Москва 1965. 25 lk.

Удмуртская АССР. Административно-территориальное деление на 1 июня 1965 года. Ижевск 1965. 180 lk.

Полиграфический словарь. Москва 1964. 387 lk.

70 aastat röntgenikiiri

28. dets. 1895. a. andis W. C. Röntgen Würzburgi ülikooli Füüsikalis-meditsiinilisele Seltsile üle teadaande pealkirjaga «Über eine neue Art von Strahlen» avaldamiseks seltsi ajakirjas. Nimetatud seltsi koosolekul 23. jaan. 1896. a. demonstreeris W. C. Röntgen esmakordselt uusi kiiri, mida nimetati röntgeniklirteks.

Neile suurtele sündmustele teaduse ajaloos ongi pühendatud näitus Teaduslikus Raamatukogus. Välja on pandud ka meie ülikooli tuntud teadlaste prof. J. Haldre jt. töid röntgenoloogia alalt. Näitus jääb avatuks jaanuarikuuks.

K. LEPIK

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 301. MB 00422.

EESTI RAAMATUKOGU

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (648) Laupäeval, 5. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Mida me ootame uuelt semestrilt?

Õppeaasta esimene semester on seljataga. Et ta on edukas olnud, sellest kõnelevad kõigepealt eksamite tulemused. Kuid kaheldamatut edasiminekut tõi lõppev poolaasta kaasa ka kasvatustöös. Tõhusat tööd on teinud teaduskonna parteiorganisatsioonid selleks, et muuta kasvatustöö sihipärasemaks ja järjekindlamaks. Tulemusrikas on olnud ülikooli komsomoliorganisatsiooni tegevus noorte ideelis-poliitilisel kasvatamisel.

Mida me ootame uuelt semestrilt? Millised on meie ülesanded ideelis-poliitilise kasvatustöö alal? Praegu on sobiv aeg sellest juttu teha, sest ühiskondlikud organisatsioonid on asunud kavandama oma tööplaane kevadsemestriks. Mõistagi saab siinkohal peatuda vaid mõnel kasvatustöö küsimusel ja sedagi mitte niivõrd asja sisust, kuivõrd selle töö organiseerimise aspektist lähtudes.

Kõige tähtsamaks sündmuseks meie maa, seega siis ka TRÜ kollektiivi elus 1966. a. kevadel on partei XXIII kongress. On vaja, et kõik ühiskondlikud organisatsioonid sügavalt tunnetaksid läheneva parteikongressi suurt tähtsust ja teeksid aegsasti ettevalmistustöid kongressi materjalide laialdaseks selgitamiseks. TRÜ parteikomitee püstitab nõude, et parteikongressi materjalide propaganda peab saama keskse koha nii õppejõudude filosoofilistes seminarides kui ka ühing «Teadus» TRÜ organisatsiooni tegevuses ja komsomoli poliitharidustöös. See suursündmus ei saa mõju avaldamata jätta ka TRÜ ajalehele, klubi tegevusele jne.

Selle tähtsa ülesande eduka täitmise eest kannavad vastutust esmajoones partei-algorganisatsioonid, kes peavad head seisma selle eest, et kongressi otsused ja materjalid jõuaksid iga üliõpilase, teenistuja ja õppejõuni.

Seoses sellega tuleb heita kriitiline pilk möödunud semestrisse ja tuletada meelde, et NLKP Keskkomitee 1965. a. septembripleenumi ajaloolise tähendusega otsuste propaganda meie ülikoolis ei olnud küllalt operatiivne ega ka kindlasti mitte küllalt ulatuslik. See puudujääk tuleb uuel semestril kõrvaldada.

Kavandada ülesandeid eelolevaks semestriks tähendab esmajoones teha vajalikud järeldused meie kasvatustöö organiseerimiseks seniesinevatest puudustest, ebatäpsustest, mõningatest möödalaskmistestki.

Arvatavasti on üks peamine kurja juur, kust kasvab välja rohkesti üldsõnalisust, ebakonkreetsust ja seega ka mitteküllaldast sihipärasust, asjaolu, et kasvatustöö plaan ja organiseerimine ei tugine küllaldasel määral olemasolevate vajaduste tundmisele või ei võeta neid vajalikul määral arvesse. Paljudel juhtudel tundub olevat tegemist sellega, et kasvatustöö planeerimine toimub lubamatult suvaliselt, ilma et vaevutaks küllaldaselt ja konkreetselt uurima, millistele kommunistliku kasvatustöö aspektidele peamist eelistatud tähelepanu antud õpperühmas pöörata ja milliste töövormidega seda kõige otstarbekohasem on saavutada.

Leninlik juhend — tunda meeleolusid — on siinkohal eriti aktuaalne. Võtame näiteks poliitilised informatsioonid kursustel ja õpperühmades. Et meie ülikooli massilise poliitilise selgitustöö üks esimesi astmeid — hea poliitinformatsioon — oma tähtsust minetanud pole, selle kohta on tõendeid rohkesti. Ei ole süüdi poliitinformatsioon kui vorm, vaja on vaid täpselt välja selgitada, kus ta on vajalik ja milliseid küsimusi seal käsitada. Kuid milline hulk poliitilis-kasvatusliku töö teisigi vorme on meil võimalik rakendada! Peab ütlema, et üsna paljusid neist kasutatakse veel vähe. Sootuks enam võiks meil olla küsimuste-vastuste õhtuid, kohtumisi oma eriala väljapaistvate teadusemeestega, tööeesrindlastega, endiste lõpetajatega, ekskursioone, diskussioone jne.

Kõigil neil peab olema kindel kasvatuslik eesmärk, kusjuures esiplaanile seatagu nõukogude patriotismi ja sotsialistliku internatsionalismi, kommunistliku töösse suhtumise kasvatamine.

Kes peaks niisuguseid poliitilise kasvatustöö konkreetseid vajadusi välja selgitama, vajalikku informatsiooni koguma? Eks eelkõige partei- ja komsomoligrupid. Siin olgu kõigepealt kindlustatud komsomoliorganisatsiooni võimalused noorte enesekasvatamise korraldamiseks ja printsipiaalne suhtumine sellesse.

Arusaadavalt ei jäta me noori selle tähtsa küsimuse lahendamisel abita. Teaduskondade partei- ja komsomoliorganisatsioonid on kohustatud pidevalt kursis olema õpperühmades ja kursustel tehtava ideelis-poliitilise kasvatustöö olukorraga, andma vajaduse

(Järg lk. 2)

ÜLKNÜ • ÜLKNÜ • ÜLKNÜ

MEIE ÜLIKOOLIS

ELKNÜ TRÜ komitee büroo liikmed!

Seoses meie delegatsiooni sõiduga ELKNÜ XIII kongressile ja 13.—15. veebruarini toimuva Kääriku seminariga on büroo esimene koosolek 9. veebruaril kell 15 komsomolikomitees.

ELKNÜ TRÜ sekretariaat

Osakondade ja raviosakonna kursuste komsomolisekretärid!

Tahame teiega arutada küsimusi, mis puudutavad uue semestri tööd ja Kääriku seminari. Grupiorganisaatorid, osakondade ja raviosakonna kursuste sekretärid, tulge 9. veebruaril kell 17 komsomolikomiteesse. Kõigi kohalolek on tingimata vajalik!

Kääriku seminar-laagrist ei võta osa viimased kursused, nendele korraldatakse laager 5. ja 6. märtsil.

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo

Algava semestri töö on omapärane selle poolest, et ta jääb kahe kongressi — ELKNÜ XIII ja ÜLKNÜ XV kongressi — vahele. Sellest ei tule muidugi järeldada, et tegevus peaks kujunema ühe kongressi järgseks ja teise eelseks paraadiks.

Usume, et ELKNÜ XIII ja ÜLKNÜ XV kongress on komsomolitööle niisama tähtsad kui NLKP septembripleenum tööstusele.

On loomulik, et kommunistlikud noored sõidavad kongressile lootusega läbi arutada küsimused, mis on üles kerkinud kongresside vahelisel ajal. Lahendamist vajavad komsomoli põhikirja puudutavad küsimused (vanuse küsimus, jne.), ühiskonna teadusliku juhtimise probleem, komsomoli finantsküsimus, jne.

Meie ülikooli 2900-liikmelist komsomoliperet esindavad ELKNÜ XIII kongressil 9 inimest. Sõitjateks on P. Järve — inglise filoloogia VI kursuse üliõpilane, ELKNÜ Tartu Linnakomitee liige, J. Kaarma — ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär, L. Karu — ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäri asetäitja, M. Titma — filosoofia kateedri aspirant, R. Ruukel — Kehakultuuriteaduskonna komsomolisekretär, A. Alleman — ELKNÜ TRÜ Komitee mittekoosseisuline sekretär, A. Tamm — Arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane, E. Savisaar — Arstiteaduskonna komsomolibüroo sekretär, J. Kork — ELKNÜ TRÜ Komitee büroo liige.

Meie delegatsioon sõidab Tartu linna delegatsiooni koosseisus Tallinnasse 9. veebruari õhtul. 7. veebruari hommikul kell 10 alustavad Tartu raekoja platsilt teed Tallinna poole ka suusatajad-tähesõitjad, kes nelja päeva jooksul viivad meie raporti Tallinna. Vahepeatused tehakse Põltsamaal, Paides, Kosel, kus antakse ka isetegevuskontserte. Meie ülikooli võistkonda kuulub kümme sportlast, nende hulgas ülikooli paremad suusatajad R. Mürk, J. Karu, H. Evest, jt.

10. veebruari õhtul kell 17 on pidulik tähesõitjate raportite vastuvõtt.

Kongressile!

11. veebruaril avatakse ELKNÜ XIII kongress.

Milliste probleemidega sõidavad meie delegatsiooni liikmed kongressile?

Loodame, et kongress aitab kaasa nende teravate küsimuste lahendamisele, mis seisavad kõrgemate koolide ees (töölesuunamine, korteriprobleem jne.).

Meie komitee sai ankeetidest palju andmeid ülalnimetatud probleemide kohta. Ankeedi tulemused on saadetud ELKNÜ Keskkomiteesse ja kõigi eelduste kohaselt peaksid need ka ELKNÜ Keskkomitee esimese sekretäri T. Suuressaare aruandes kajastamist leidma.

Loodame, et pärast kongressi laieneb meil võimalus külastada välisriike, et kasvab komsomoliorganisatsioonide iseseisvus, et komsomolidemokraatia muutub tõeliseks demokraatiaks.

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo

Millega võime rahule jääda?

Millele peame rohkem tähelepanu pöörama? (Teaduslikust tööst Arstiteaduskonnas)

1965. a. kujunes kogu meie maa elus eriliseks aastaks: selle aastaga lõppes seitseaastak, NLKP KK septembripleenum kavandas palju tähtsaid ülesandeid rahvamajanduse edasiseks arendamiseks ja rõhutas teaduse osatähtsust tootmise organiseerimisel, 1965. a. tähistasime Eesti NSV 25. aastapäeva.

Ka TRÜ Arstiteaduskonna teaduslikus töös oli mõndagi märkimisväärset ja rõõmustavat, mõnda aga saaks teha veelgi paremini.

Kogu teaduslik töö oli koondunud 25 probleemi läbitöötamisele, mis on välja kujunenud ja juurdunud juba eelmistel aastatel. Uueks üleülikooliliseks probleemiks oli «Teaduslike kaadrite planeerimise teaduslikud alused». Selle läbitöötamine meie teaduskonnas toimus **dotsent E. Raudami** juhendamisel. Probleemi lahendamine võimaldab põhjendatult organiseerida kaadrite ettevalmistamist, arvestades teaduskonna spetsiifikat ja perspektiive ühe või teise teadusliku suuna alal.

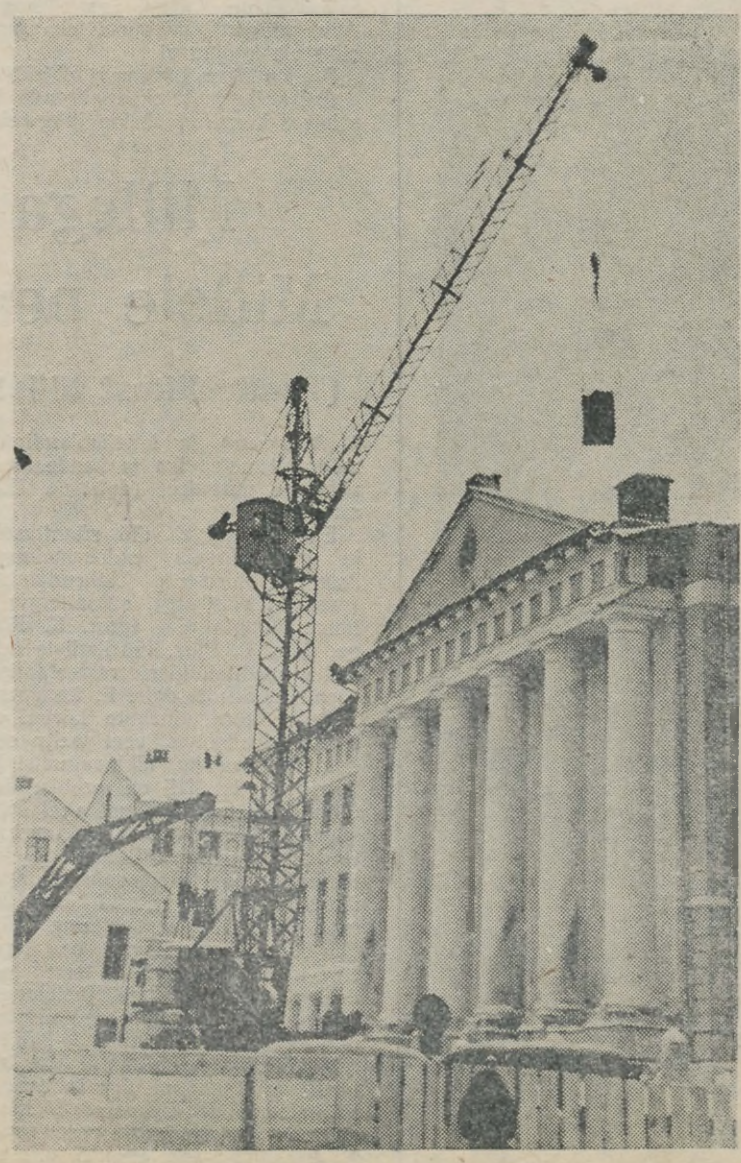
Teaduskonnas on hulk probleeme, mis leiavad kompleksset läbitöötamist mitme kateedri poolt. Dünaamilise uurimise käigus tehti ainevahetuse biokeemia ja patokeemia alal (neuroloogia ja üldkirurgia kateedris) kindlaks rida nihkeid vee, mineraalainete ja gaaside ainevahetuses pärast raskeid operatsioone ja ajuinsulti. Tänu neile tähelepanekuile on võimalik määrata haigeil ohtlikke perioode ja paremini suunata ravi. Südameveresoonkonna füsioloogia ja patoloogia alal (osa võtavad teaduskonna sisehaiguste ja patoloogilise füsioloogia kateeder, teaduskonna kirurgia, sisehaiguste propedeutika, pediaatria ja psühhiaatria kateeder) saadi uusi andmeid vereringe ja hingamise regulatsioonimehhanismide alal (**dots. R. Looga**); töötati välja ja täiendati südame tegevuse uurimise ja diagnostika meetodeid (**dots. Ü. Lepp, ass. K. Rägo**), eriti tuleb esile tõsta füsioloogia kateedri ja TRÜ elektrofüsioloogia ja biofüüsika probleem-laboratooriumi koostööna valminud keskmise vererõhu metoodika väljatöötamist (**M. Epler ja V. Reeben**), uuriti veresoonte plastilisi operatsioone (**prof. A. Linkberg**).

Teaduskonnas on tähelepanu all kudede morfogeneesi ja regeneratsiooni probleem (anatoomia, histoloogia ja patoloogilise anatoomia kateedrid, meditsiiniline kesklaboratoorium). Perspektiivseks kujuneb kudede bioloogia seaduspärasuste uurimine (**dots. K. Põldvere**).

Tunduvalt on elavnenud teaduslik töö ja saavutatud väärtuslikke tulemusi inimese mikrofloora uurimisel (**dots. A. Lenzner**), gastroenteroloogia valdkonnas (**dots. K. Villako**), psühhofarmakoloogia alal (**prof. J. Saarma, med. kand.**

(Järg lk. 2)

Tornkraana all

Kõigil on veel meeles see päev, mil ülikooli peahoonet piiras tuletõrjeautode punane rivi. Üleval müüridel askeldasid tuletõrjujad ja vesi paiskus pahinal suitsuning sädemetepilve. Inimesed seisid eemal ja vaatasid vaikides. Kõigil oli tunne, nagu oleks hävinud midagi isiklikku.

Kohale sõitsid valitsuse esindajad Tallinnast ja koos ülikooli juhtkonnaga peeti nõu peahoone põlenud osa taastamise üle. Põhiliste tööde tegemine anti Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsusele. Tööd pidid algama kohe — ja algasidki. Kiiresti tehti korda kesk-küte: lõigati välja lagedale jäänud radiaatorid ja isoleeriti torud. Peahoone säilinud ruumid said soojaks. Veoautod hakkasid ära vedama lammutusjäänuseid, isekallutajad tõid aga tornkraana liikumisteeks vajalikku killustikku ja liipreid. Varsti oli tornkraanagi kohal ja nädala pärast sirutus peahoone kohale ta «kurenokk», pisike kuuseke tipus. Oli ju saabumas uusaasta.

Pärast pühi jätkusid tööd uue hooga. Koristustööd edenesid jõudsasti. Põlemisprahti jäi järjest vähemaks, juurde aga toodi prusse, laudu, katuseplekki ja muud vajalikku. Saabusid esimesed tööjoonised. Ettevalmistamisperiood lõppes.

Raamatukioski kõrval asuvas lektooriumis on nüüd töödejuhataja ruum. Siin tegutsevad taastamist juhtivad töödejuhatajad Kaupo Ilak ja Hans Savisaar ning ehitusjärelvalve vaneminsener Mihkel Leibur. Väga sageli on siin ka ehitusjaoskonna juhataja Lembit Kukk ja taastamistööde hing — Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse peainsener Heino Kirotar. On ju

(Järg lk. 2)

Mida me ootame uuelt semestrilt?

(Algus lk. 1)

korral abi. Eriti oluline on see semestri algul, kui komsomoligrupid oma tööplaane kavandavad. Reegliks peab see kujunema iga teaduskonna komsomoliorganisatsiooni bürool. Ja täiesti seaduspärane on see, kui parteibüroo või komsomolikomitee juhivad vajaduse korral ühe- või teise komsomoligrupi tähelepanu puudustele kavandatud tööplaanis või praktilises tegevuses. Mittevahelesegamise poliitikat siin olla ei tohi. Põhjendatud ja printsipiaalset kriitikat ei saa ka kuidagi komsomoligrupi «siseasjadesse vahelesegamiseks» pidada.

Tähtsat osa kasvatustöö konkreetsete suundade ja ülesannete väljaselgitamises ning nende realiseerimises etendavad õpperühma (kursuse) juhendajad, kes vanema seltsimehe õigustes on komsomoligrupile nõuandjaks ja abiliseks.

Mis puutub ühiskondlike organisatsioonide keskmisse lülisse — teaduskonna organisatsioonide tasemel —, siis nende ülesandeks (peale eespoolnimetatud kontrollfunktsiooni) on poliitkasvatusliku töö suunamiseks vajaliku informatsiooni hankimine, üldistamine ja vastava tegevuse organiseerimine, arvesse võttes teaduskonna spetsiifikat.

Ka teaduskondade partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide kasvatustöö peab senisest enam lähtuma nendest kitsaskohtadest, mis kasvatustöös tegelikult esinevad. Ja see töö saab olla edukas vaid siis, kui ta aluseks on mitte ainult operatiivne tegevusplaan lühemaks ajaks, vaid ka pikemaks perioodiks (semester) kavandatud põhisuunad. Sama on maksev ka ühiskondlike organisatsioonide kasvatustöö kohta üleülikoolilises ulatuses. Senini on seda kõike tehtud vähevõitu.

Me loodame suurt abi hiljuti loodud sotsioloogiliste uurimuste keskuselt (eesotsas dots. J. Kalits), kes on asunud välja selgitama üliõpilaskonna kommunistliku kasvatuse teaduslikke aluseid.

Seni aga (ja ka edaspidi) peaksid partei-, komsomoli- ja ametiühingubürood kasutama kõiki võimalusi poliitilise kasvatustöö tegeliku olukorra konkreetseks väljaselgitamiseks ja sellest lähtudes vajalike abinõude kavandamiseks. Tähelepanu väärib Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo sellesuunaline katse, mille tulemusi võttis kokku sm. H. Palametsa ulatuslik artikkel meie ajalehes. Kuid ega see ei ole ainus moodus. Väga oluline selles osas on pidev ja vahetu kontakt õppegruppidega, kateedritega, kursusejuhendajatega, partei- ja komsomoliaktiiviga.

Niisiis, igasugune kasvatustöö asjalik planeerimine peab lähtuma sellest, millised konkreetsed kasvatusküsimused antud kollektiivis kõige pakilisemat lahendamist vajavad. Nende väljaselgitamisele peavad pingutused olema suunatud ühiskondlike organisatsioonide kõikides instantsides, alates komsomoligrupist. See on peamisi vahendeid «üritustele ürituste pärast» poliitikale lõpu tegemiseks.

Asja teine külg on selles, kuidas teaduskonna ja kogu ülikooli ulatuses tehtud üldistused ning otsused jõuavad välja (või tagasi) kasvatustöö objektini. Peab ütlema, et selles pole meil mitte vähem puudusi kui kasvatustöö korraldamiseks vajaliku informatsiooni hankimises. Pahatihti jäävad veel head, asjalikud otsused, mis «ülal» vastu võetakse, kuskile poole tee peale pidama, ei jõuagi õieti «alla» välja. Tähendab, tegemist on vajadusega tugevdada kasvatustöö kohta vastuvõetud otsuste täitmise kontrolli, muuta see pidevaks ja üldiseks.

Tõendiks selle kohta, et niisugune kontroll väga vajalik on, võiks olla see, et veel möödunud semestri tööplaanides olid mõned grupid endale eesmärgiks seadnud korraldada teatud arv balle ja muid meelelahutuslikke üritusi, unustades sootuks komsomoli poliitilis-kasvatuslikud üritused. Ja seda olukorras, kus TRÜ komsomoliorganisatsioon tervikuna ning tema komitee püstitavad ulatuslikke ülesandeid poliitilise kasvatustöö tõhustamiseks.

Meie ühiseks ülesandeks on kindlustada poliitkasvatuslike ürituste regulaarsus (obligatoorne on arusaadavalt taseme pidev tõus ja vormide mitmekesistamine) eranditult kõigil kursustel ja õpperühmades. On täiesti loomulik, et nad peaksid toimuma 1—2 korda kuus ja et neil antakse alati vastus mingile seda kollektiivi huvitavale küsimusele.

(Järg lk. 3)

Talv on ilus.

Tornkraana all

(Algus lk. 1)

— «Peal Konteiner kaalub üle tonni. Kui kaela tuleb...» — Ülal kerkibki konteiner üha kõrgemale ja lõpuks pöördub nagisedes üle müüri. — «Nüüd võib!» — Lähen mööda jämedaid laetalasid, all on vestibüüli põrand ja auditoorium nr. 1, kus on küllalt loengul istutud ja isegi eksameid tehtud. Sealt on nüüd näha kõrgel taevas seisev pilvevine ja kui nüüd sinna alla minna, siis kukuks kaela igasugust prahti (savi ja puutükke), mis vahelakke pandi üle sajakuuekümne aasta tagasi.

Teistes ruumides on aga rikutud vahelaed juba maha kistud. Endises puhvetiruumis on raketised betooni valamiseks valmis, mõnes ruumis tehakse raketiste laudist, mõnes aga pannakse alles tugiposte. Siin-seal tärisevad suruõhuhaamrid: seintesse raiutakse 25 sentimeetri laiust vagu — toetuspinda tulevasele raudbetoonlaele.

Pööningul valendavad uued sarikad ja roovlatid, keemiahoonepoolses otsas on aga tulekahjust terveksjäänud tahmunud roovidele lõödud juba päikeses helkiv tsinkplekk. Pea kohal roovidel istuvad plekksepad ja nende haamrite terav plink-plõnk kajab vastu vastasmajade katuseilt. Sellesse sekkuvad puuseppade kirveste mahedamakõlalised lõõgid. Kohvikupoolses osas suitseb keskküttekorsten, all tänaval liikuvate inimeste pea kohal on pisike aurupilv. Külm näpistab kõrvu, mehed ülal aga jätkavad tööd.

«Seminarkas», kus varem valitses sahisev vaikus ja ainult hingata tohtis kõvasti, kõlab nüüd ehtne plekksepatöökoja kill-kõll. Meistrimehed teevad tsinkplekist karniisidetaile ja suuri katusepaane. Viimaseid on siin juba üsna suur hulk, kuid peagi tullakse neile järele ja nad leiavad koha ülal katusel. Töömehed aga võtavad virnast uusi plekktahvleid ja jälle läheb valtsi tegemiseks lahti. Kui pole harjunud, pane või kõrvad kinni.

Korrus allpool, seal, kus oli auditoorium 50 ja komsomolikomitee arvestussektor, on uued vaheseinad juba valmis. Parajasti krohvitakse auditooriumi lage ja seinu, arvestussektoris silutakse viimaseid krohviruutmeetreid. — «Laupäevaks on asjad vist niikaugel, et võiks hakata värvima?» — «Noo, nii ruttu ei saa: seinad tahavad kuivada ja elektrimeestelgi on tükk tööd teha,» vastab üks krohvijatst.

Töödejuhataja ruumis kipub keelele veel üks küsimus.

● **Millised on ehitajate plaanid veebruarikuuks?**

Töödejuhataja K. Illak otsib välja ehitustööde graafiku. «Näete, see on üsna pikk ja töid palju. Püüame sellest jagu saada. Ega see väga kerge olegi. Näete, 1. märtsiks peavad valmis olema kõik kohvikupoolse osa esimese korruse raudbetoonist vahelaed ja mõned teiselgi korrusel. Keemiahoone-poolses osas tuleb lõpetada karniisid ja plekk-katus, paigaldada elektrijuhtmestik, uksed ja aknad (viimaseid pole küll palju). Selles osas jäävad märtsiks ainult viimistlustööd (peamiselt värvimine)».

Ehitusjärelevalve insener M. Leibur aga lisab: «Meil on teile hea uudis: terasfermideks vajalik materjal on juba käes ja tegijale (Tartu Jõelaevandus) ülegi antud. Kuu aja pärast on fermid valmis.»

● **Millist abi osutab ehitajaile ülikool?**

«Hiljuti käisid meil iga päev abiks üliõpilased, kes töötasid kolm tundi päevas, kahes vahetuses,» kõneleb H. Savisaar. «Praegu on õppevaheaeg ja neid asendavad kommunistlikud noored, keda saadab komsomoli linnakomitee. Pärast õppevaheaega aga tulevad üliõpilased jälle tagasi. Kuuldavasti saame 15 inimest iga päev täisvahetuseks. Tööd jätkub kõigile nii meie töölistele kui ka abilistele. Loodame, et üliõpilastest on meile palju abi!»

31. jaanuaril 1. veebruari õhtuks oli puhvetiruumi vahelagi juba betoneeritud.

A. PABUT

*

Uuel semestril hakkab üliõpilastepoolset abi peahoone taastamisel juhtima komsomolikomitee ehitusstaap. Alates 10. veebruarist kuni juulikuu lõpuni on meil kõigil võimalus pisut oma jõudu ja aega anda selle heaks, et järgmist õppeaastat võiksime alustada vastselt remonditud peahoones.

Komsomolikomitee teatab, et teisipäeval, 8. veebruaril kella 14—16 toimub taastamistööde graafiku koostamine. Komsomolikomiteesse oodatakse kõikide osakondade (ravikursuste) sekretäre või ideoloogilise töö sektori esindajaid.

Millega võime rahule jääda? Millele peame rohkem tähelepanu pöörama?

(Teaduslikust tööst Arstiteaduskonnas)

(Algus lk. 1)

L. Allikmets) ja katehoolamiinide määramismetoodika ja nende ainevahetuse uurimisel (**dots. A. Kliiman**) jt.

Edukalt kulgeb töö sünnitusabi ja günekoloogia endokrinoloogiliste probleemide lahendamisel (**prof. V. Fainberg**), autoallergia ja immunoloogia alal (**prof. K. Kõrge, dots. L. Päi**), füüsikaliste faktorite meditsiinilisel rakendamisel (**prof. E. Siirde, dots. E. Raudam**).

Nende kordaminekute kõrval on aga teaduskonnas veel palju sellist, mis vajaks läbikaalumist ja korrigeerimist. Nii on probleemide üldine arv teaduskonnas veel liiga suur. Kahtlemata on see tingitud teaduskonna spetsiifikast, paljude teadusharude olemasolust. Kuid üht-teist saaks selleski osas ära teha. Kui meil on probleeme, mille läbitöötamisest võtavad osa terve rida kateedreid ja isegi teised teaduskonnad (vereringe füsioloogia ja patoloogia küsimused), siis leidub ka probleeme, mille läbitöötamine piirdub mitte ainult ühe kateedri, vaid koguni ühe inimesega (pahaloomulised kasvajad, tööhügieeni ja kutsehaiguste probleem). Et kaasajal saab edukas olla ikkagi ainult probleemi kompleksne ja sügav lahendamine, siis tuleks tulevikus tõsiselt mõelda probleemide komplekssemale püstitamisele ja planeerimisele.

Teine oluline puudus: mitte kõik olemasolevad jõud ja võimalused ei ole alati suunatud plaaniliste ülesannete täitmisele. Näiteks teaduskonna kirurgia kateeder (**prof. A. Linkberg**) on teaduskonnas esikohal trükitud tööde arvuga (**33 tööd**), aga ainult väike osa töödest on suunatud riiklikus plaanis olevate ülesannete sisulisele lahendamisele. Sama olukord on ka südame-veresoonkonna füsioloogia ja patoloogia probleemi teiste teemade osas (**juhend. dots. R. Looga**). Edaspidi on vaja veelgi tõsisemalt mõelda reaalsemale teaduslikule töö planeerimisele ja plaani sisulisele täitmisele.

Teaduslike tööde trükkimine on läinud viimastel aastatel tõusvas joones. 1965. a. avaldati kokku 299 teaduslikku trükist (1964. a. 251). Esirinnas sammuvad **teaduskonna kirurgia** (prof. A. Linkberg), **teaduskonna sisehaiguste** (prof. K. Kõrge), **hügieeni** (prof. M. Kask), **neuroloogia** (dots. E. Raudam), **mikrobioloogia** (dots. A. Lenzner) **kateedrid**, kus on ilmunud üle 20 töö. Esiletõstmist väärivad aga ka sellised väikesed kollektiivid, nagu **üldkirurgia** (dots. A. Rulli), **psühhiaatria** (prof. E. Karu, prof. J. Saarma) **otorinolarüngoloogia** (prof. E. Siirde), **dermatoloogia** (dots. L. Nurmand) ja **histoloogia** (dots. Ü. Arend) kateedrid. Soovida jätab aga teaduslike tööde avaldamine keskajakirjades. Elavnenud on populaarteaduslik töö. Selles suhtes on kiitust teeninud **prof. M. Kask** ja tema kollektiiv, prof. **J. Saarma, dots. J. Riiv** jt.

Mõnevõrra on elavnenud teaduslike tööde juurutamine. Teadusliku töö resultaadid neuroloogia kateedris, teaduskonna sisehaiguste, hospitaalsisehaiguste, sisehaiguste propedeutika jt. kliinilistes kateedrites juurduvad vahetult kliinilisse praktikasse. Rea originaalseid operat-

(Järg lk. 4)

РАДУГА

Двух месяцев как не бывало. Скоро уезжать. Дни отъезда словно летят уже нам навстречу, горячие, знойные. Середина августа. Мы мчимся в машине на работу сквозь густой ветер, ослепительную желтизну ровной стерни, а вечером домой — сквозь затихающую степь, густые полосы заходящего солнца да сквозь далекий перестук комбайнов, которые уже зажгли огни и плавно скользят в надвигающейся темноте. Теперь нам некогда.

Теперь мы так торопились, что, уставшие от работы, мало замечали степь. Осталось пять дней — и нас здесь не будет. Решили работать до темноты. В каждый из оставшихся пяти дней мы должны сделать то, что до сих пор не успели сделать.

Вечером, вернувшись с работы, наша бригада сидела в столовой. Уже поужинали. Галя и Лена на два голоса пели. Командир отряда Роберт, в пыльной фуфайке ввалившийся в столовую, был немногословен.

— Привез панели, маты, кирпич. Немного цемента. Это для вас. Почему поздно? Не спрашивайте. Надо обязательно закончить кошары. Иначе позор вам, филологи.

— А разве можно не закончить, товарищ Давыдов, — тоном деда Щукаря пропел Андрей.

— Факт! Нельзя!

Утром все было как обычно. Быстрый завтрак, немногословные разговоры. Петр Карайбеда — бригадир, «коровников» первый забрался в кузов. Ребята подавали ему нужный инструмент.

— Ватерпас обязательно, Гвиадас!

— Сейчас, маэстро!

Девочки притихшие, сидели в столовой.

Все было как всегда, только утро — холоднее обычного. Суровое, откровенно недружелюбное небо предвещало плохой день. В конце августа здесь всегда шли дожди — так нам говорили старожилы — непролазная грязь, туман. Но после засушливого лета настоящего ливня так ни разу и не было: по вечерам часто небо почернеет, насупится, начинают вспыхивать молнии, прогремит гром, упадут несколько капель и всё — можно ложиться спать. В душной от пыли надвигающейся темноте не пойдешь в степь. Ночь. Ветер. Пахнущая полынью, пыль охватывает поселок. Затем тишь, луна над зубчатым борком и звезды, звезды.

Лена с Галей сидели в кузове обнявшись. Галя о чем-то настойчиво уговаривала Лену, та раздраженно отвернулась к борту. Тогда Галя повернула ее к себе, заботливо укутала плащом так, что остались только печальные серые глаза. Она хотела поцеловать их.

— Ох, уж эти филологи! Мы поехали на работу.

Да, девочки устали. А работа выпала самая трудная. Парни заканчивали коровник. От них помощи не жди — сами заняты по горло! А девочкам надо было выложить десять пролетов бутовой стены — сорок метров. Это, конечно, не все. Последние дни — чего только не откроешь из того, что надо сделать.

Приехали. Айме и Анне быстро приготовили раствор. Игорь развел его на тачке по парам работающих. «Андрюша», — сказал он, подъехав к нему, — «наляжем что-ли?» «Сделаем хотя бы шесть пролетов. Видишь, Ленка совсем сдала.»

— Девчонки, тяжелые камни предоставьте мне, — торжественно произнес Андрей. Не пирамиды строим, — надо жалеть себя.

— Ладно, заступничек.

— Не заступничек, а античный герой. Геркулес!

А между тем собирался дождь. Небо там, за скирдами, стало черным, как тушь. Ветер восходил из низины, надувал на бугор и разрывал цепкие, липкие тучи. Тогда солнце снова лучами хваталось за землю. Потемневшая степь стала темно-коричневой и лишь желтые пятна — след лучей — (сияли и) свежо били в глаза. Но ветер в который раз рвался вверх, гнал пыль, срывал солому со скирд и стирал желтый цвет с земли. И тогда сухая, пахучая золотая пыль, желтая от соломы, схваченной с земли ветром, неслась в степь. В этом страстном буране метались перепуганные птицы, в степь ринулся табун лошадей. Их гривы развевались ветром, темно-красные крупы обдувались пахучей пылью.

Небо снова почернело. Ветер уже не в силах был расщепить тучи. Упали первые крупные хлесткие наклонные капли.

— Наконец-то будет настоящий дождь, — сказала Галя. — Хоть посмотреть, какой он здесь. — Все ждали откровенного ливня.

Но ливня не было. Дождь не мог овладеть землей. Густые черные тучи не выплеснули своей влаги. Они унеслись ветром в степь, к далеким курганам и там темными полосами связались с землей.

Лена очень хотела работать. увлеченно и споро, как всегда, вести кладку. Но на этот раз ничего не получалось. Она нервничала. Даже первый дождь и полынный ветер, и золотая пыль и темно-красные лошади — все это только злило ее.

«Эге-гей!» — крикнул Андрей, когда табун ринулся в степь. — «Ребята, смотрите, как здорово!»

Лена уже два раза сбивала в кровь пальцы. Терпела. Она взяла камень и хотела положить его на раствор, но, покачнувшись, больно ударила ногу. Бросила камень и, сжавшись от боли, присела, обхватив руками колени. В глаза хлынули слезы. Затем она выпрямилась и отошла от стены.

— Я не могу, не могу больше, — все этот бут, бут, проклятые камни, мне даже по ночам стотонные кошмары снятся. И опять, опять, опять!

Она скинула рукавицы. Ветер рвал с нее косынку, она сняла ее, — волосы вспыхнули.

— Ну я же говорил — не хватай тяжелые камни, — все сама, сама, чорт возьми, — Андрей подошел к ней. Лена отвернулась и пошла к крайнему арочнику . . .

— Куда ты, подожди! — крикнула Галя. — На вот, возьми плащ.

— Может перекурим, — сказал Игорь. Дождь надвигается, — спрячемся что ли!

— Когда пойдет, тогда и спрячемся. Успеем еще! — Вези лучше раствор — видишь нет ни лопаты. — Галя сняла очки, протерла их о форменку, прищурясь, посмотрела на бившееся в тучах солнце. Затем одела очки, посмотрела вслед уходящей в степь Лене. Та сейчас шла на бугор, ветер рвал с нее плащ, развевал волосы. Как Гале хотелось побежать за ней, вытереть слёзы, погладить усталые руки. Она подошла к Айме, и они вместе стали забутовывать щебёнкой стену.

Над скирдами выгнулась радуга. Ее широкая, раздольная арка с ярким зеленым и красными цветами колыхалась ветром.

Как запахло соломой! Как свежо, как радостно стало вокруг! Мы работали не замечая времени.

. . . Лена шла из степи. Она шла к нам. В ее руках алели цветы. Степные, мокрые, последние цветы. Подошла, светло улыбнулась Андрею. Положила светы на стену.

— Это вам, — сказала она.

Дул густой ветер. Он раскачивал легкую арку радуги. Мы работали.

БОРИС АРТЮХОВ

Tume ja lumine

Mida me ootame uuelt semestrilt?

Ei kannata kriitikat mõningate seltsimeeste seisukoht, mille kohaselt õppetöövälise poliitilise kasvatuse vajalikkus tegelikult teatud kahtluse alla pannakse. Hea spetsialist pidavat kujunema ideeliselt ja poliitiliselt küpseks ainult oma teaduse kaudu. Me vajame spetsialiste, kes mitte ainult seisavad dialektilis-materialistliku maailmatunnetuse positsioonil, vaid kes seejuures õigesti ja iseseisvalt orienteeruvad meie maa siseelu, kahe leeri vahelise klassivõitluse arengu ja teistes keerukates küsimustes, võtavad atiivselt osa ühiskondlik-poliitilisest elust.

Mõni sõna üksikutest probleemidest (mis küll vääriksid hoopis üksikasjalikumat käsitamist).

Filosoofiliste seminaride tegevus oli sügissemestril edukas. Algaval semestril peaksid lõpuks õige tööjärje kätte saama ka need seminarid, kus seniajani õiget hoogu ei olnud (geograafia- ja matemaatikaosakondades). On vaja veelgi tõsta kõigi filosoofiliste seminaride sisulist ja organisatsioonilist taset, (ette valmistada ettekande teesid, haarata probleemide arutamisse kaasa ka nooremaid õppejõude, aspirante ja vanemlaborante jne.). Parteiorganisatsioonide ülesandeks ka algaval semestril on pidevalt kaasa aidata filosoofiliste seminaride edukale tööle.

Suuri võimalusi ideelis-poliitilise töö tõhustamiseks ülikoolis on ühingu «Teadus» TRÜ liikmesgrupil, kuhu kuulub 283 lektorit, kes 1965. a. esinesid ca 2300 loenguga. Ebarahuldav on aga seni olnud olemasolevate loengute propaganda, mille tulemusena paljud väga vajalikud loengud on seni jäänud kuulamata. Senisest sootuks enam võiks TRÜ lektorigrupi liikmeid kasutada n.-ö. «sisemiseks tarbeks» (ka poliitinformatsioonide sisustamiseks).

Ja veel üks küsimus. Ikka veel on klubiüritustel ja muudel üliõpilaste kokkutulekutel tavaliselt väga vähe õppejõude. Võib nimetada vaid üksikuid (prof. P. Vihalem, prof. P. Ariste, dots. J. Kalits jt.), kes on sagedasteks külalisteks klubiõhtutel. Eks ole aga see hea võimalus üliõpilastega kontakti saavutamiseks väljaspool õppetööd ja ruume.

Ülikooli kollektiivi ees seisavad väga suured ülesanded selliste noorte spetsialistide ettevalmistamisel, kes suhtuvad kommunistikult oma töö ülesannetesse, on oma kodumaa tulihingelised patrioodid, kellel on peale sügavate erialaste teadmiste avar ideelis-poliitiline silmaring. Ei ole kahtlust, et ühiste jõupingutustega suudame seda ülesannet algaval semestril edukalt lahendada.

F. KINKAR,
EKP TRÜ Komitee sekretäri asetäitja

ÜLIÕPILASELUST RAJA TAGA

POOLA

Vaatamata uusehitustele ei jätku siin veel kõigile üliõpilastele ühiselamutes kohti.

Üliõpilaskeelde on tulnud uus sõna — «soldat». Nimelt on ühiselamu «illegaalsed» elanikud sunnitud magama oma sõpradega sõduri kombel kahekesi ühes voodis.

Ühele eakale Krakovi ühiselamu komandandile hakkas juhtkond etteheiteid tegema sellepärast, et ta «soldatitele» läbi sõrmede vaatab. Pan Bušek oli oma ametit juba rida aastaid pidanud. Üllatav oli tema statistika: tema ühiselamus elasid kunagi «soldatitena» peaminister Cyrankevitš ja Krakovi ülikooli rektor. Peale nende veel üks minister, neli kindralit, seitse professorit ja kolm departemangu direktorit.

(Ajakiri «Польша»)

ROMAIN ROLLAND

écrivain — militant

Le 29 janvier 1866 naquit Romain Rolland. Le centenaire de la naissance du grand écrivain et citoyen français a été commémoré partout dans le monde où souffle l'esprit de liberté, de paix et de générosité humaine.

Pendant cinquante années d'activité passionnée, il croyait de son devoir de n'être jamais passif, surtout lorsqu'il s'agissait de défendre la dignité de l'homme, du citoyen. Tant que vivra la jeunesse, elle s'élèvera avec Romain Rolland; elle marchera avec lui vers les lendemains qui chantent, en lisant ses romans «Jean Christophe», «L'Âme enchantée», «Colas Breugnon», le conte touchant «Pierre et Luce», la merveilleuse série des «Vies Héroïques», son «Théâtre de la Révolution». Elle puisera ses forces dans la foi inébranlable du grand Français dans le progrès, dans la victoire de la vérité.

Jusqu'à sa mort R. Rolland ne dissocia jamais son œuvre d'écrivain de son action militante au service de la paix et de la liberté, et il la faisait avec abnégation. Lorsqu'une grave maladie ne lui permit pas en 1937 de participer à la conférence nationale du Parti, organisée pour la défense de l'Espagne qui luttait, il pria d'excuser son absence en ces termes: «Si faible que soit ma voix, elle s'élèvera toujours pour la paix et pour la liberté, pour tous les hommes et les femmes héroïques, qui dans tous les pays du monde, souffrent et luttent pour la défense de nos idéaux. J'ai confiance. Nous vaincrons.»

Ami ardent de tout progrès, il suivait avec attention l'édification enthousiaste de notre premier pays socialiste. Il la soutenait de sa parole fougueuse, en y soulignant le beau rôle de la jeunesse soviétique. Il aimait son admirable vitalité, son intérêt à la vie «car,» dit-il, «il y a beaucoup de joie et d'optimisme dans la jeunesse soviétique. Les jeunes savent que leur vie sera ce qu'ils en feront, que le pays sera ce qu'ils veulent qu'il devienne, qu'ils sont les maîtres de ses destinées.»

Par sa vie et son action, par ses œuvres pleines de courage et de confiance, R. Rolland a donné l'exemple à ceux qui consacrent leur vie à la lutte pour de hauts idéaux, car comme le disait son grand maître, Victor Hugo, «ceux qui vivent sont ceux qui luttent.»

K. KANN

Kulumata SULEGA

PIIBE UIP

* * *

Ta tuli läbi metsa, kui mets oli must,
õhk õhtuhall,
taevaski tinane.
Nüüd ta usub, et nii see ongi just:
et ajast aega mets püsib must,
õhk õhtuhall,
taevaski tinane.
Nüüd ta usub, et nii see ongi just
ning ta lemmikvärvid on —
hall ja must.

Millega võime rahule

(Algus lk. 1)

sioonimeetodeid ja operatsiooniinstrumente on rakendanud silmahaiguste ravis prof. kt. L. Schotter. Väärtuslikke organisatsioonilisi üritusi stomatoloogiliste haigete arvelevõtmiseks, eriti hambakaariealal, on korraldanud stomatoloogia kateeder.

Ei saa mööda minna puudustest, mis jäävad ikka veel tõsiseks takistuseks teadusliku töö arendamisele ja laiendamisele.

Kogu sõjajärgsel perioodil on teaduskonnas teaduslik töö pidevalt intensiivistunud. Rakendatakse uusi meetodeid, uusi aparaate ja seadmeid. Kasvab eksperimentaalse töö osatähtsus. Kliinikutes rakendatakse edukalt uusi diagnostika- ja ravimeetodeid. Kõik see nõuab vastavate tingimuste, ruumide, kabinettide ja isegi nute osakondade loomist. Teadusliku töö baas on aga jäänud samaks nii kliinikute kui ka teoreetiliste kateedrite osas ega vasta kaugeltki kaasaja nõuetele. See asjaolu on antud etapil üheks põhiliseks puuduseks kogu teaduskonna teaduslikus töös.

Mitte väiksema tähtsusega pole abiõppepersonali küsimus. Aastast aastasse kasvab õppejõudude kvalifikatsioon. Käesoleval ajal on 61% õppejõudude koosseisust teaduslik kraad. Samal ajal aga ei vasta abiõppepersonali hulk kaugeltki õppejõudude kaadrile. Seetõttu on kõrge teadusliku kvalifikatsiooniga õppejõud sunnitud palju aega ja vaeva pühendama tehnilisele tööle ja teaduslike eksperimentide ettevalmistamisele, mida väga hästi võiksid teha ka laborandid. Kui arvestada veel õppejõudude suurt pedagoogilist ja ühiskondlikku koormust, siis muutub mõistetavaks, millistes rasketes tingimustes toimub teaduslik töö ja mispärast ta sageli on ebaökonoomne ja vähe viljakas.

Nende põhiliste puuduste kõrval on raskusi ka mõnede reaktiivide operatiivse hankimisega, vivaariumide seisukord ja katseloomad ei vasta kaasaja nõuetele. Vaatamata aparatuuri täienemisele on siiski veel vaja rida unikaalseid aparaate ja seadmeid (elektronmikroskoop, automaatsed seadmed keemiliste ja füsioloogiliste analüüside tegemiseks jt.). Kaasaegset sisustust vajaksid kliiniliste kateedrite laboratooriumid.

Kahtlemata aitaks nende puuduste kõrvaldamine avardada ja süvendada teadusliikku tööd TRÜ Arstiteaduskonnas.

Tihenenud on teaduskonna õppejõudude side teiste teaduslike asutustega Nõukogude Liidus. Teaduslikku tööd koordineeritakse üleliiduliste juhtivate keskustega, võetakse osa üleliidulistest nõupidamistest ja konverentsidest, organiseeritakse laiendatud konverentse teiste NSVL meditsiiniliste teaduslike asutuste osavõtul. Nii näiteks toimus Tartus 1965. a. NSVL TA Neuroloogia Instituudi ja TRÜ Neuroloogia kateedri ühine teaduslik sessioon. Samuti peeti siin TRÜ psühhiaatria kateedri ja NSVL Kohtupsühhiaatria Keskinstituudi ühine sümpoosion.

Tihe kontakt on loodud ka välismaiste teaduslike organisatsioonide ja õppeasutustega. Elavneb teaduslike tööde äratrükkide vahetamine. 1965. a. oli mitmel õppejõul võimalus viibida välismaal komandeeringutes: dots. E. Raudam Taanis ja Soomes, prof. J. Saarma Šveitsis, dots. H. Sillastu Soomes, ass. V. Tarve Tšehhoslovakkias. Paljud õppejõud võtsid osa ekskursioonist Jugoslaaviasse ja tutvusid sealsete meditsiiniasutuste tööga. 1965. a. ilmusid välismaal trükis dots. E. Raudami, dots. J. Reineti ja prof. E. Siirde tööd aerosoolide ja elektroaerosoolide kasutamise alal meditsiinis. Trükki on võetud veel kaks tööd dots. E. Raudamilt ja dots. J. Reinetilt, üks töö prof. E. Käer-Kingisepalt,

jääda . . .

üks töö ass. S. Maramaalt ja töö med. kand. L. Allikmetsalt. Siiski oleks vaja senisest rohkem taotleda välismaise meditsiini eesrindlike saavutuste paremaks tundmaõppimiseks välismaisi komandeeringuid.

Aastast aastasse elavneb ka üliõpilaste teaduslik töö. 1965. a. saavutas võistlustööde arv teaduskonnas rekordilise taseme — 29. Väärib esiletõstmist, et ainuüksi teaduskonna kirurgia kateedrist koostöös histoloogia kateedri ja meditsiinilise keskklaboratooriumiga esitati 8 auhinnatööd. Edukalt töötasid üliõpilaste teaduslikud ringid ka teaduskonna sisehaiguste, neuroloogia, sünnitusabi ja günekoloogia, psühhiaatria jt. kateedrite juures. **Ringides on senisest rohkem vaja tähelepanu pöörata mitte ainult teaduslike tööde valmimisele, vaid ka üliõpilaste kasvatamisele ja nende ettevalmistamisele aspirantuuri astumiseks.**

1965. a. jätkus edukas dissertatsioonide kaitsmine. Doktoriväitekirja kaitses sisehaiguste propedeutika kateedri dotsent K. Villako. Kandidaadiväitekirju kaitsesid A. Tikk, A. Kõdar, S. Teesalu, H. Tikko, H. Kurvits, H. Tiik, V. Tapupere, J. Ksenofontov, A. Vernik. Seejuures aga lükkub mõnedel õppejõududel kandidaadiväitekirjade valmimine aastast aastasse (K. Ulp, P. Mallene, K. Rägo, M. Uibo jt.).

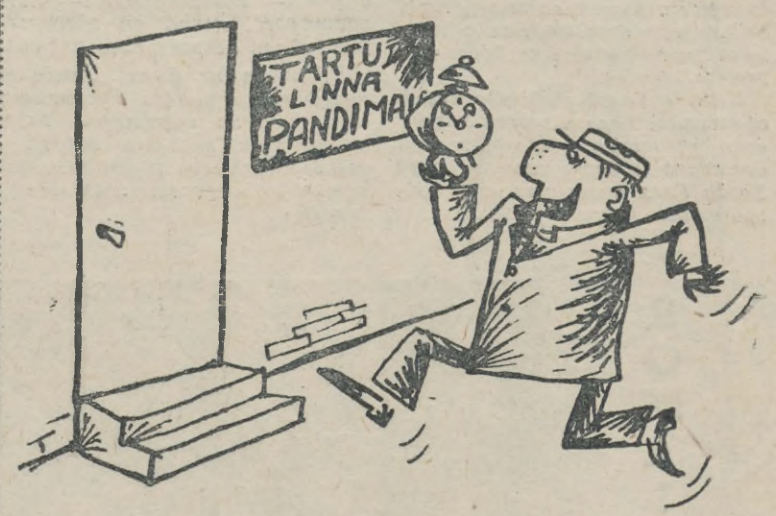
Dots. L. TÄHEPÕLD
TRÜ Arstiteaduskonna prodekaan

REŽISSÖÖR G. KROMANOV JA NÄITLEJAD E. KOPPEL NING A. LUNDVER FILMI «MIS JUHTUS ANDRES LAPETEUSEGA» VÕTTE VAHEAJAL.

Ametiühingu Vabariiklik Komitee teatas meile 1966. a. eraldatud välisturismi tuusikud

Riigi või ekskursiooni nimetus	Sõidu aeg	Kestvus	Dokumentide esitamise viimane tähtaeg Ametiühingu Vabariiklikule Komiteele
Soome	juuli	2—4 päeva	15. veebr.
Soome	august	2—4 päeva	1. märts
Bulgaaria (puhkusega)	juuli		1. märts
SDV—Tšehhoslovakkia	juuli		1. märts
Lisaks eeltoodule saab vabariiklik komitee esitada üks või kaks kandidaati alljärgnevatesse gruppidesse:			
Bulgaariasse (viibimisega puhkekodus Musta mere ääres 17—18 päeva)	juuni	(260 rbl.)	25. märts
Bulgaariasse (12 päevase puhkusega Musta mere ääres)	august	20 päeva (290 rbl.)	5. mai
Laevareisile Skandinaavia riikidesse	august	20 päeva (450—650 rbl.)	20. märts
Tšehhoslovakkiasse	oktoober	12 päeva (185 rbl.)	25. mai
Kuuba—Itaalia—Tšehhoslovakkia	november	19 päeva (650 rbl.)	20. mai
Araabia ÜV-sse (külastatakse ka Kreekat. Türgit, Bulgaariat)	november	11 päeva (420—490 rbl.)	20. mai
Laevareisile Doonaul	oktoober	19 päeva (350—420 rbl.)	20. mai

KUI KUULUTATAKS VÄLJA VABAKUULAMINE . .

Sporditööst ühiselamus

Kui me kavatseme analüüsida sporditöö vorme ja võimalusi üliõpilasühiselamutes, siis me peame eelkõige arvestama seda, et tegemist on noortega, kes päevast päeva tegelevad vaimse tööga. Siit tulenebki selline nõue, et võimalikult rohkem püütaks tegelda selliste spordialadega, mis võimaldavad liikumist, arendavad inimesi füüsilisest küljest. Üliõpilaste puhul tuleb arvestada ka seda, et neil on tavaliselt vaba aega üpris vähe, sest umbes pool nende käsutuses olevast ajast kulub otsesele õppetööle (loengud, seminarid, kollokviumideks valmistumine), ülejäänud aega peaks iga noor, kes vaatab ülikoolile kui teaduste templile, mitte kui diplomivabrikule, kasutama tööks oma erialase kirjandusega, oma erialaste teadmiste süvendamiseks, võimete arendamiseks. Kui me arvame veel maha aja, mis kulub ühiskondlikule tööle, kunstilisele isetegevusele, kultuurilistele meelelahutustele, siis võib tekkida olukord, et spordi- ja kehakultuuri-alasele tööle ei jäägi aega, või jääb seda liiga vähe. Et sellist olukorda siiski ei tekiks, tuleb aega kasutada järjekindlalt, otstarbekalt, oma plaani kohaselt.

Kehakultuuriga tegelemiseks on vaja leida selliseid vorme, meetodeid, mis võtaksid võrdlemisi vähe aega, samas aga oleksid küllalt efektiivsed. Minu arvates on just ühiselamu ja selle lähem ümbrus kohaks, kus üliõpilased, eriti need, kes ei taotle spordiradadel erilisi võite ja ei käi 4—5 korda nädalas spetsiaaltreeningutel, võiksid ja peaksid leidma endile individuaalselt kõige sobivamaid viise oma tervise karastamiseks ja tugevdamiseks. Järjekindlalt on vaja tegelda hommikvõimlemisega. Soovitav oleks seda teha mitmekesi, ettevõtlikum tõmmaku kaasa ka toakaaslasi. Nii on poiste ühiselamus mitu toakollektiivi, kes käivad igal hommikul 20—25 minutit jooksmas. Talveperioodil, eriti halbade ilmadega, samuti neile, kes pole hommikusest jooksmisest vaimustatud, võiks soovitada võimlemist koridoris või toas (eelnevalt avada aken). Et oma niigi nappi aega päeval säästa, siis tuleks hommikvõimlemise kvaliteeti tõsta. Kui on juba mõnda aega tehtud hommikuti kerget 5—kuni 10-minutilist virgutusvõimlemist, tuleks võtta kasutusele hantlid, töötada välja harjutuste kompleks, mis annaks paraja koormuse lihastele. Ka õhtuti tuleks leida mõnikümmend minutit, et mängida veidi lauatennist (kui see võimalik on), harjutada tõstekangi ja sangpommi. Kord kuus peaks toimuma ka mingi üleühiselamuline spordiüritus (näiteks sangpommi tõstmises, lauatennise turniir jms.), mis oleks ühtlasi ,spordi propagandaks.

LEMBIT ATSPOOL,
ühiselamu nr. 3 spordiorganisaator

Uut teatmekirjandust

K. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин. Ежеквартальный бюллетень изданий произведений основоположников марксизма-ленинизма и литературы об их жизни и деятельности, вышедшей в СССР. 1965, № 1—3.

В. А. Рахлевский, К. Г. Борисов. **Библиографический справочник диссертаций на соискание ученой степени кандидата и доктора юридических наук.** Душанбе 1965. 541 с.

Библиографический указатель литературы по **методике и практике выполнения расчетов экономической эффективности новой техники.** Москва 1965. 22 с.

Система сетевого планирования и управления. Литература на русском, других языках народов СССР и иностранных языках за 1959—1965 гг. (I кв.). Москва 1965. 93 с.

Математика для инженеров. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1965. 158 с.

Организация Объединенных Наций в фактах и цифрах. (Краткий справочник). Москва 1965. 179 с.

Структурное и прикладное языкознание. Библиографический указатель литературы, изданной в СССР с 1918 по 1962 г. Москва 1965. 194 с.

Е. Д. Петряев. **Краеведы и литераторы Забайкалья.** Материалы для биобиблиографического словаря. Часть 1. Дореволюционный период. Иркутск-Чита 1965. 87 с.

Raadioloengud

Kolmapäev, 9. veebruar

1. Kõigile üliõpilastele TRÜ Teadusliku Raamatukogu teeninduosakonna juhataja Kaljo Lepiku vestlus «Kuidas saavad kaugõppe-üliõpilased vajalikku kirjandust».

2. Kõigile üliõpilastele TA Raamatukogu osakonnajuhataja Arda Kirseli vestlus «Raamatukogude kataloogid ja nende kasutamine».

3. Inglise filoloogia I—VI kursuse üliõpilastele õppejõud Laine Hone'i loeng «Tüüpilistest vigadest üliõpilaste kirjalikes töödes» VII.

Reede, 11. veebruar

1. Kõigile üliõpilastele TRÜ Teadusliku Raamatukogu käsikirjade osakonna juhataja Kaja Noodla loeng «Teatmeteosed ja nende kasutamine».

2. Eesti filoloogia III kursuse üliõpilastele dots. Enn Koidu loeng «Määruslausete liigitus».

ROTAPRINDILT ILMUSID

L. Keres, H. Kääri, M. Luts, I. Muuga, A. Preem, L. Sildver, S. Tamm, H. Tälli. Lastehaiguste praktikum. (Arstiteaduskonna raviosakonna V kursuse üliõpilastele). Teine trükk. 252 lk. Hind 40 kop.

P. Paris. Suusatamise õpetamine. 113 lk. Hind 19 kop.

Juhan Tuldava. Gotische Texte mit Wörterverzeichnis, Erläuterungen und grammatischen Tabellen. 112 lk. Hind 15 kop.

Tähelepanu!

Toimetuse liikmed ja teaduskondade pressigrupid! Koosolek toimub esmasp. kell 15 söökla aud. 24.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üks knumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 845. MB 00471.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (648) Laupäeval, 12. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Kui neid „agasid“ ei oleks...

Kuigi talvine eksamisessioon Ajaloo-Keeleteaduskonnas pole veel täiesti lõpule jõudnud (V kursused teevad just veebruaris eksameid), on siiski üldpilt selgumas. Võrreldes möödunudkevadise sessiooniga on see tublisti paranenud, kõrvutades aga mullutalvisega — mõnevõrra tagasi läinud. Teaduskonna keskmise hinde — 4,01 — üle ei saa just nuriseda, kui neid kurikuulsaid «agasid» seejuures ei oleks.

Kui reastada osakondi keskmise hinde järgi, avaneb järgmine pilt:

võõrfiloloogia	**— 4,19**	**eesti filoloogia**	**— 4,11**
ajalugu	**— 4,11**	**vene filoloogia**	**— 3,79**

Seejuures ei ole arvesse võetud asjaolu, et nii eesti filoloogia IV kursusel kui vene filoloogia IV kursusel jäi kogu kursus võlgu kirjanduse eksami (esimesed vene kirjanduse, teised väliskirjanduse osas), mistõttu kogu kursus sattus akadeemiliste võlglaste kurba nimistusse. Viimane on praeguse seisuga järgmine:

I kursusel võlgnevustega 9 üliõpilast
II kursusel võlgnevustega 16 üliõpilast
III kursusel võlgnevustega 33 üliõpilast
IV kursusel võlgnevustega 67 üliõpilast

See ongi esimene suur ja mõtlemapanev «aga», mis sunnib niihästi õppejõude kui üliõpilasi tõsiselt analüüsima praegust olukorda, et tulevikus juba aegsasti selliseid ebakohti vältida.

Teine «aga» seisneb küllaltki paljude edasijõudmatute üliõpilaste eksmatrikuleerimises sügissemestri vältel. Enam kui pooled eksmatrikuleeritutest annab vene keele ja kirjanduse osakond, kus õppetööga ei tulnud toime 17 üliõpilast, neist 6 II ja 6 III kursuselt. Eesti keele ja kirjanduse osakonnast langes nimetatud põhjusel välja 5 üliõpilast, ülejäänud kahes osakonnas kummaski kaks. See ei ole aga veel lõplik arvestus, sest talvise eksamisessiooni järel ripub nii mõnigi üliõpilane väljalangemise äärel.

Kolmandaks «agaks» on kehalise kasvatuse arvestus. Võib kõlada kummalisena, aga midagi pole parata, et talvisel sessioonil oli kogu teaduskonna lõikes kõige valusamaks kohaks kehalise kasvatuse arvestuste saamine. Kui teiste, teoreetilist laadi õppeainete juures sai üliõpilastele soovitada tugevat vahespurti ja järelevastamist, siis kehalises kasvatuses ei tulnud selline moodus arusaadavatel põhjustel kõne alla, pealegi kui arvestust ei saadud üldreeglina just seetõttu, et puuduti põhjuseta enamikust kehalise kasvatuse tundidest. Ja nii kogunes ligi paarikümnel üliõpilasel akadeemiline võlgnevus, mille nad peavad lunastama 100% osavõtuga kehalise kasvatuse tundidest kevadsemestri jooksul. Vastasel juhul funktsioneerib kehalise kasvatuse võlg niisama ebameeldivalt ja halastamatult nagu võlg mistahes teises aines ja mida see tähendab, seda ei tarvitse vist pikemalt seletama hakata.

Niipalju siis kurbadest «agadest», mille kõrval leidub õnneks mõndagi rõõmustavat. Kasvõi see, et 51 üliõpilast sooritasid kõik eksamid maksimaalsete tulemustega, et 209 üliõpilase õpinguraamatusse kanti üksnes head ja väga head hinded, et saadud kolmede hulk (328) moodustab vaid ühe viiendiku väljapandud neljadest ja viitest (1676).

Eeloleva semestri algus kujuneb nii üliõpilastele kui õppejõududele erandlikult ebamugavaks. Ligi kolmandik teaduskonna traditsioonilisi õpperuume on kinni remondi all, mistõttu õppetöö on viidud kahte vahetusse, tunniplaani on siginenud ebamugavad aknad, teinekord on päevakoormus ülemääraselt suur. Paljud üliõpilased on esitanud dekanaadile küsimuse: kas siis kuidagi teisiti ei andnud tunniplaani teha? Kahju küll, aga praegustes tingimustes ei andnud. Niipea aga, kui peahoones hakkab valbuma ehitustööde müra ja auditooriumid avavad jälle oma uksed, teeme tunniplaani ümber nii, et see oleks võimalikult soodne nii tudengile kui professorile. Ja ega see aeg enam mägede taga ole, eriti siis, kui vajaduse korral ise käed külge lööme ja oma maja taastada aitame.

H. PALAMETS,
Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan

ELKNÜ XIII kongressi delegaate

Raivo Ruukel

Raivo Ruukel on Kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilane. Ta on teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretär. Äsja valiti ta ELKNÜ XIII kongressi delegaadiks.

Kui tahad inimese kohta midagi teada, on kõige parem vestelda tema õpingukaaslastega.

Kehakultuuriteaduskonnas on komsomolitöö hoopis teisiti korraldatud kui mujal. Peaaegu ei olegi juhust, mil terve teaduskond oleks Tartus koos. Praegugi viibivad I ja II kursus Käärikul. Tulevad nemad tagasi, lähevad teised. Võiks öelda, et Kehakultuuriteaduskonnas on komsomolitööd raske teha.

Maia Raidmets, teaduskonna komsomolibüroo liige, ütles.

«Raivol on deviis — kui teha kord tööd, siis teha hästi.. »

Kehakultuuriteaduskond usub oma sekretäri, tal on kaaslaste hulgas autoriteeti. Inimesed usuvad alati seda, kes tahab midagi hästi teha.

Teaduskonnasiseste spordivõistluste organiseerimisega oli Raivol tükk tööd. Ka oli tegemist õhtu «Miks ma valisin selle eriala?» ettevalmistamisega.

Hiljuti toimus Moskvas kolme ülikooli: Tartu RÜ, Tbilisi RÜ ja Moskva RÜ vaheline sõprusmatš. Raivo sai teivashüppes kolmanda koha ja püstitas isikliku rekordi — 4 m. Ammuihaldatud barjäär oli ületatud. Nüüd peab edasi minema.

«Ta paistab vaikne olema?» teen juttu.

«Vaikne? Ei, pigem tõsine. Aga ta on meie teaduskonnast kõige väärilisem üliõpilane sekretäri kohale...»

S. ENDRE

Pikale matkale!

◆◆◆◆◆◆

Esmaspäeval, 7. veebruaril.

Suusamatk Tartu ja Tallinna vahel on pärast paarikümne aastast vaheaega jälle uuesti teoks saanud. Esmaspäeva hommikul kaikus raekojaesine väljak orkestrihelidest. Saadeti teele 20 linna parimat ja julgemat noort, kes viivad ELKNÜ XIII kongressile rapordi. Ülikooli esindavad R. Mürk (foto kõrval) L. Metsoja, E. Sulaläte, M. Majass, T. Kõresaar, P. Sokolov, R. Põldoja ja T. Lepa.

Miitingu avas ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär T. Alatalu. Tervituskõnede järel siirduti Tähtvere parki, kus pandi suusad alla. Saatjate seas olid ka esimesest tähesuusatamisest osavõtnud I. Kullam ja E. Mikkelsaar (foto all).

Veel kord «Head libisemist» ja paarisajakilomeetrine matk algas.

Neljapäeval, 10. veebruaril. Tartu tähesõitjad jõudsid Tallinnasse.

R. NIGOLI tekst ja fotod

◆◆◆◆◆◆

RSR

Läinud aasta lõpul kerkis üsnagi teravalt üles küsimus, kuidas viia üliõpilasi paremini kursi kaasaja poliitilise eluga? Et seda vaja on, pole vist mõtet tõestada. Rõhutaksin veel kord: tänapäeval, **kui maailma poliitiline elu nii tempokas ja kõikehaarav on, peab paratamatult teadma, kus midagi sünnib, sest eks oleme isegi haaratud nende sündmuste keerisesse.** Kaasaja üliõpilane peab saavutama vähemalt poliitiliste teadmiste miinimumtaseme, et ta oskaks orienteeruda olulistes poliitilistes sõlmpunktides. Ja teisest küljest — keda lõppude lõpuks siis ei huvita inimkonna saatus, teed, mida mööda ühiskond liigub.

Selge, et põhilise materjali peaks saama ajalehtedest ja raadiost, kuid paistab, et kõik ei vaevu poliitikat lugema. Lihtsalt kas pole kättevõtmist või pole aega. Ja mis tõsi, vaevalt «Edasi» või «Noorte Hääle» põhjal saabki korralikku ülevaadet. Väga selgeteks faktideks olid Ajaloo-Keeleteaduskonnas korraldatud ankeet-küsitluse tulemused. Teha saab vaid ühe järelduse — poliitikast teatakse liialt väne. Kardan, et ega teisteski teaduskondades asi parem ole.

Üheks võimaluseks kaasaja poliitilise eluga kurssiastumiseks on RSR (rahvusvaheliste suhete ring), kus peetakse kuus umbes kaks koosolekut (traditsiooniks on kujunenud üle esmaspäeviti ülikooli kohvikus kokku tulla) ja arutatakse kõiki tähtsamaid kaasaja rahvusvahelise olukorra probleeme. Kuulama võib muidugi igaüks tulla, küsimusi esitada ja sõna sekka öelda. Ring on populaarne tudengite seas, kuid vean kihla, et üsna mitmed lugejad seesugusest ringist esimest korda kuulevad. Siin on tegemist muidugi reklaami puudulikkusega.

Mida annab RSR?

Nagu juba öeldud — ülevaate tänapäeva poliitikast. Oleme püüdnud seda teha võimalikult huvitavalt ja kõrgetasemeliselt. **Eelkõige analüüs + faktiline materjal.** Esiplaanil — seesugune informatsioon, mida on raskem kätte saada ning seetõttu on enam värske ning huvitav. Asja juurde kuuluvad ka humoristlikud seigad poliitikast. Kuu-

(Järg lk. 2)

Selleks, et õppida hästi esinema

avalikkuse ees, pakub häid võimalusi Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonna **lektor-propagandistide eriala, mille esimesel kursusel algab õppetöö eeloleval esmaspäeval, 14. veebruaril.** Kahe õppeaasta vältel omandavad noored teoreetilisi teadmisi populaarsete loengute koostamisest ja esitamisest, esinemisest erinevate auditooriumide ees, näitlike vahendite kasutamisest, kontakti saavutamisest kuulajaskonnaga ja paljust muust.

Teine kursus on pühendatud põhiliselt praktilistele harjutustele, mille käigus valmib üliõpilase poolt valitud teemal koostatud loengutekst ja toimuvad esimesed avalikud esinemised. Edukamad üliõpilaslektorid vormistatakse ühingu «Teadus» liikmeteks ja suunatakse esinema raadiosse või kirjutama ajakirjandusse.

Lektor-propagandisti ühiskondliku eriala omandamine on otstarbekas mistahes eriala üliõpilasele, kes tunneb end tõepoolest oma spetsiaalsuse entusiastina ja valmistub saama tulevikus selle innukaks tutvustajaks meie töötajaile ja õppivale noorsoole. Eriti vajalik on see eriala aga tulevastele koolmeistritele ja juristidele, kelle töö iseloom nõuab elava sõna vahendusel pidevat suhtlemist rahvaga. Seepärast ootame asjahuviliste elavat osavõttu meie esimesest koosolekust, mis toimub 14. II 1966. a. Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaadi ruumides algusega kell 18.30.

Sama eriala II kursust palutakse koguneda Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaati kella 18.00, et minna edasi AÜN Tartu Kultuurihoonesse, kus toimub õppus sm. R. Kullaste juhendamisel.

Keel nõuab järjekindlust

Möödunud sajandi esimesel poolel püüti tähenduslikku vahet teha näiteks sõnade *võitmata* ja *võitmatu* vahel. Arvati, et esimene sõna tähendab «mittevõidetud» (непобеждённый), teine «mittevõidetav» (непобедимый). Kui me aga neist sõnadest tuletame nimisõna, siis saame mõlemast lähtevormist ühe ja sama tulemuse — võitmatus; tähendab, eristamiseks ei esine siis kahte sisu, need kaks sõna on samatähenduslikud. Vahetegemine oli illusoorne, enesepetlik.

Seda laadi sõnapaaridele tuli viimaks siiski vormikindlad eestikeelsed sõnavasted leida. See toimus aasta 35 eest. Fikseerimisele võeti eeskätt õigusteaduslikud sõnad непринятый закон ja неприемлемый закон. Esimesele mõistele on tõlge *vastuvõtmatu* seadus eesti keeles ammu olemas, aga teisele tuli vaste alles luua. Leidsin sobiva olevat rakendamisele võtta hoopis uus grammatiline vorm — impersonaalse infinitiivi ilmaütlev kääne — vastuvõetama+-ta või -tu; nii siis sai meil võimalikuks ära tähendada, et *vastuvõetamatuks* ehk mittevastuvõetavaks osutub seadus, mis on alles puudulik, nõuab täiendamist, parandamist.

See keeleline uudismoodustis (sõna lõpposaga -mata või -matu abil) on võimalikuks teinud meie keeles mittesuudetavus nii vormis kui sisus edasi anda. Samas mõttes on meil üksmeelselt tarvitusel näiteks *nähtamatu, mõeldamatu, kaheldamatu, vaieldamatu* jt.

Paraku on valdav enamik vaadeldavasse rühma kuuluvaid sõnu jäänud senini kahesuunaliselt kasutamata ja on siis tarvitusel vanaviisi — kahetähenduseliselt. Pole kahtlust, et see pahekoht tuleb meie keelest kaotada. Ei ole ju mõeldav, et näiteks sõnal *hindamatu* oleks kaks tähendust: 1) mittehinnatud ja 2) mittehinnatav.

Sääraseid kahe sisuga koormatud omadussõnu on meie keeles rohkesti. Näiteks: *mõõtmatu* [sügavus], *asendamatu* [väärtus], *seletamatu* [mõistatus], *edasilükkamatu* [tähtpäev], *külgekleepimatu* [leht], *järeletegematu* [kunsttükk], *lubamatu* [tegu], *märkamatu* [viga], *lahustamatu* [aine], *loendamatu* [rahvahulk], *tõestamatu* [hüpotees], *vältimatu* [õnnetus], *kujutlematu* [olukord], *mõtlematu* [samm].

Siin toodud näidetele jäägu edaspidises ainult nende otsene tähendus (mittetehtud), kuid sinna ekslikult omistatud suudetamatuse väljendamiseks tuleb eeltähendatud uudisvorm (impersonaali ilmaütlev) alles kätte harjutada. Eeltoodud sõnade jaoks on need kätteõpitavad vormid järgmised: *mõõdetamatu, asendatamatu, seletatamatu, edasilükatamatu, külgekleebitamatu, järeletehtamatu, lubatamatu, märgatamatu, lahustatamatu, loendatamatu, tõestatamatu, välditamatu, kujuteldamatu, mõeldamatu.*

JOH. V. VESKI

Miks valisin just selle eriala?

Asi sai alguse vist seitsmendas klassis, kui meile keemiat esmakordselt õpetama hakati. See oli minu jaoks midagi hoopis uut ja erilist. Kust see tunne tuli — kas sisendas selle minusse isa või millest ta tekkis — praeguseni ei tea; igatahes oli keemia kõige omasem ja salapärasem. Keemias nägid ainult reaktsiooni resultaati, mismoodi see aga toimus, miks — see jäi saladuseks.

Et kooliõpik suurt midagi mulle enam ei pakkunud, siis püüdsin ise mõnede raamatute abil tungida asjade olemusse. Minu seniste teadmiste taseme juures muidugi erilisi tulemusi ei olnud, kuid huvi säilis.

Pärast üheksandat klassi avanes mul võimalus lähemalt tutvuda keemialaboratooriumiga. Töötasin seal terve suvevaheaja. Kord kestis mu «vabatahtlik tööpäev» 25 tundi ja ega ma ei kahetse.

Oleksin sügiselgi tööle edasi jäänud, kuid mind ei rahuldanud õhtukooli perspektiiv ja tase.

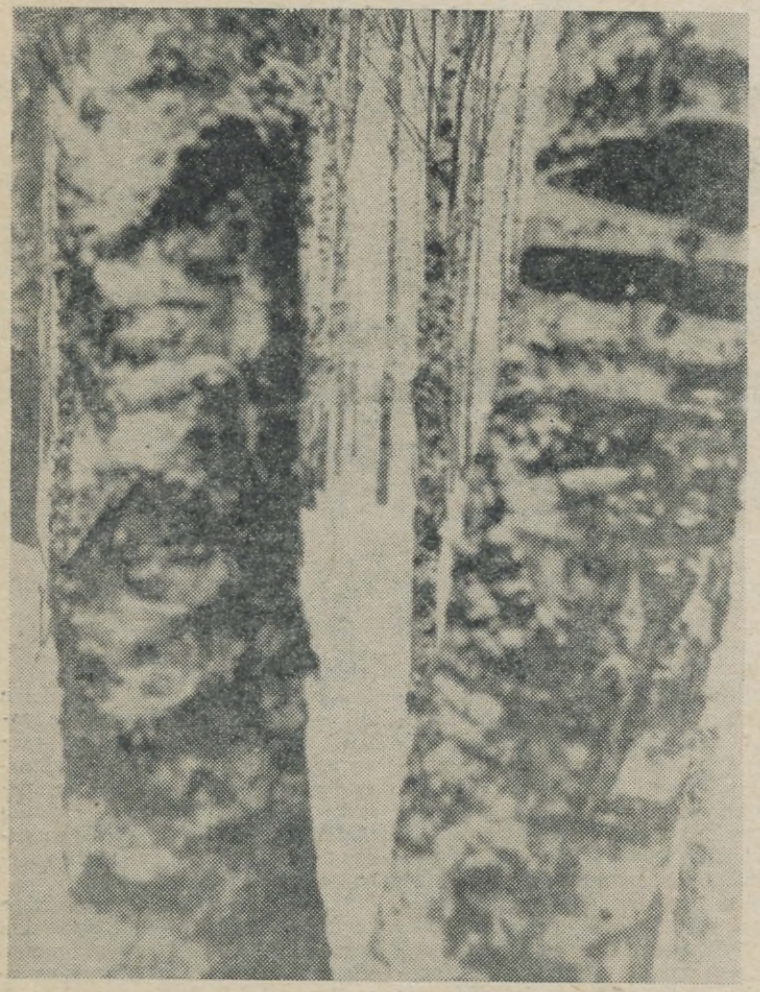
Aga äratulek niisuguselt täielikku rahuldust pakkuvalt töölt, kus sind arvestati kui oma inimest ja kus tundsid end vajalikuna laboratooriumi elus, oli raske.

Minna uuesti tööle?

Kahtlesin kolmveerand õppeaastat ja siis — osalt isegi juhuse mõjul — otsustasin. Hakkasin õppima iseseisvalt, teadmistele ei tulnud see kahjuks.

Laboratooriumis töötades veendusin lõplikult, et nimelt uuriv keemia on see, mis mind tõmbab ja pärast lõpueksameid tõin oma paberid Tartu Riiklikku Ülikooli.

RIIVO SINIJÄRV,
keemiaosakonna I k. üliõpilane

R: Nigoli foto

Veidi hilinenud ridu Louis Hjelmslevist

In memorian

Möödunud aasta 1. juunil suri Kopenhaagenis sealse ülikooli võrdleva keeleteaduse professor Louis Hjelmslev. Suur on nende inimeste hulk, kes on olnud tema õpilased kas otseselt või kaudselt. Nende ridade kirjutaja oli Louis Hjelmslevi õpilane tema Kopenhaageni ülikooli siirdumise esimestel aastatel (1932. a. jj.), mil kadunu välja vahetas nimetatud ülikooli võrdleva keeleteaduse õppetooli teise rahvusvaheliselt tuntud keeleteadlase prof. Holger Pederseni. (Ta emeriteerus). Louis Hjelmslevi õpilane on ka Moskva keeleteadlane Boriss Andrejevitš Uspenski, kes on saanud meile tuntuks rea töödega strukturaalse lingvistika alal. Seepärast poleks ülearune pühendada ka meie trükisõnas mõned read kadunud teadlase viljakale elutööle ning uute ideede ja võimaluste väsimatule otsingule moodsas keeleteaduses.

Louis Hjelmslevi surmateade ei tulnud üldsusele ootamatult, sest teadlane oli olnud haiglane juba pikemat aega. Oma viimased elupäevad veetis ta koguni haiglas. Ent ometi oli kurb sõnum teadusemaailmale väga valus.

Louis Hjelmslev sündis aastal 1899 intelligentsi perekonnas. Tema isa Johannes Hjelmslev oli matemaatikaprofessoriks Kopenhaageni polütehnikumis ja ülikoolis. Ajavahemikus 1928—29 oli ta Kopenhaageni ülikooli rektor.

Kopenhaageni ülikool on keeleteaduse alal rikas suurtest algatustest. Üks tema kasvandikke Rasmus Rask oli kaastegev ajaloolise keeleteaduse loomisel 19. sajandi alguses. Louis Hjelmslev aga tegeles moodsa keeleteaduse küsimustega käesoleva sajandi algusest peale. Rasmus Rask ja Louis Hjelmslev on kaks suurt nime nii taani keeleteaduse ajaloos kui keeleteaduses üldse. Viimane tunnetas sügavasti oma vaimusugulust Raskiga, uuris tema loomingu üksikasju, publitseeris tema töid Taani Keele ja Kirjanduse Seltsi toimetistes ning andis moodsa keeleteaduse seisukohalt uue tõlgenduse Rask1 panusele üldkeeleteadusesse, nähes temas vähem keeleajaloolast kui just keelesüstemaatikut ja keeletüpoloogi. Ise oli Louis Hjelmslev rahvusvahelise mastaabiga keeleteadlane. Oma vastupidiste seisukohtadega reas küsimustes mõjutas ja innustas ta tervet põlvkonda keeleteadlasi ajal, mil vaidlusteemaks olid keeleteaduse üldalused. Kadunu juhtis seda vaidlust kodus ja välismaal ning tema suured mõtted mõjusid nakatavalt. Ta oli peajagu pikem kõikjal, kus ta esines.

Võrdleva keeleteaduse professorina Kopenhaageni ülikoolis oli Louis Hjelmslev kolmas selles imponeerivas reas, mida alustasid Vilhelm Thomsen ja Holger Pedersen. Nimetatud kaks on andnud Raski poolt rajatud võrdleva keeleteaduse töömail kindlasti suurema panuse, kuid nad pole saavutanud sellist põhjapanevat tähtsust keeleteaduse meetodi seisukohalt kui Louis Hjelmslev. Viimane püüdles keeleteaduses alati midagi uut, ent respekteeris samaaegselt ka Rasmus Raski, Vilhelm Thomseni ning Holger Pederseni loodud traditsiooni. Ometi oleks Louis Hjelmslevi originaalse uurijatalendi tõttu üpriski ebakohane kõnelda liiga paliu õpetajaist ja eeskujudest. Mõistlikkuse piirides võiks nimetada, et Louis Hjelmslevist järgnevate väheste traditsioonide üheks eredamaks esindajaks oli šveitslane Ferdinand de Saussure.

Juba noorusaastatest peale huvitasid Louis Hjelmslevi üldkeeleteaduslikud probleemid. Tema peamisi õpetajaid oli Holger Pedersen. Viimase juhendamisel kirjutas ta aastal 1920 kuldmedalitöö oski raidkirjadest Itaalias. Kuus aastat väldanud õpingute järele sai ta aastal 1923 Holger Pederseni juhendamisel võrdleva keeleteaduse magistriks. 1932. aastal aga valmis tal doktoritöö «Etudes baltiques», milles kadunu näitas end balti keelte suurepärase tundjana.

Üldkeeleteaduslike probleemide kohta on Louis Hjelmslev avaldanud rea töid. Aastal 1928 ilmus tema «Principes de grammaire générale» (Üldise grammatika põhialused) ning aastal 1935 selle jaapanikeelne tõlge. Nimetatud aastal ilmus ka tema «Cetegories des cass» (Käänete kategooriad) 1. köide.

Töötades ajavahemikus 1934—1937 dotsendina Aarhusi ülikoolis rajas ta selles noores kõrgemas õppeasutuses võrdleva keeleteaduse õpingud. Prof. Holger Pederseni emeriteerumisel aastal 1937 aga sai Louis Hjelmslev nimetatud alal tema järglaseks Kopenhaagenis. Avaloengul sama aasta septembrikuu esimestel päevadel kõneles ta oma õpetajatest Rasmus Raskist, Vilhelm Thomsenist ja Holger Pedersenist ning lõpetas iseloomustades iseennast ja oma eelkäijaid väitega: Taanis on traditsiooniks toimida traditsiooni vastu.

Louis Hjelmslevi toimimine traditsiooni vastu seisnes selles, et ta soovis teha keeleteadust iseseisvaks, vabastada teda sõltuvusest naaberteadustest (nagu füsioloogiast, psühholoogiast ja loogikast). Tema põhimõtteks oli, et kõiki keelelisi suurusi tuleb vaadelda ja kirjeldada nende keelesiseses koostöös, s. o. vokaale ja konsonante asendi järgi silbis, sõnu ja muutevorme rektsioonisuhete järgi lauses. Seega lõi ta moodsale keeleteadusele seniolnust hoopis teistsuguse objektiivse kirjeldusviisi.

Kuid kadunu ei rahuldunud ka sellega. Ta soovis asetada keeleteaduse keskesse asendisse. Inimese kogu tunnetusala pidi saama mõistetavaks keele kaudu. Louis Hjelmslevi keeleteooria eesmärgiks ja kohustuseks pidid olema *humanitas* ning *universitas*. Veelgi kaugemale vaadates arvas ta, et keeleteadlased peaksid olema eriti suutelised arendama rahvusvahelist koostööd. Kogu eluaja töötas kadunu, et luua maksimaalset selgust oma keeleteooriasse. See töö jäigi lõpetamata. Kadunu oli ja tundis end pioneerina, kes avas keeleteadusele uusi radu ning nägi suuri võimalusi, mida suudaks teostada tema poolt püstitatud printsiipidest juhinduv keeleteadus. Veendunult väljendab ta seda ka oma viimase töö «Sproget, en introduktion» (Keel, üks sissejuhatus) veergudel.

Louis Hjelmslevi keeleteooriad on jätnud sügavaid jälgi moodsasse keeleteadusesse. Autori avar filosoofiline huvi oli ajendiks, et tema avastused keeleteaduses omandasid tähenduse ka muudes teadusharudes. Kadunu kujunemist tähelepandavaks keeleteoreetikuks soodustas igati ka tema suur keelteoskus. Ta valdas suurepäraselt klassikalist lingvistikat, taotles aga luua uut. Nagu nähtub pealkirjadest, kujutavad kõik tema tööd endist vaid sissejuhatust mingile uuele veel tekkimata keeleteadusele. Tema esimene suur töö (a. 1928) kandis teatavasti pealkirja «Principes de grammaire générale» (Üldise grammatika põhialused). Tema kuulsaima töö (a. 1943) pealkiri on «Omksing sprogteoriens grundlaggelse» (Keeleteooria rajamise ümber) ning viimane (a. 1963) nimetub «Sproget, en introduktion» (Keel, üks sissejuhatus). Nii on tema kolmest põhjapanevast tööst kaks kirjutatud taani keeles, milline asjaolu mõnede arvates on olnud takistuseks tema ideede levikule. Kuid paljud välismaalased (jaapanlased, ameeriklased, hispaanlased jt.) õppisid ära taani keele, et võiksid lugeda Louis Hjelmslevi töid. Teised aga rändasid Kopenhaageni ülikooli nagu mõnda keeleteaduse Mekasse, et osa võtta kadunu loenguist.

Tänu erakordsetele võimetele kuulus Louis Hjelmslevile keskne koht oma teaduskonnas ning ülikooli konsistooriumis. Samuti oli ta väsimatult tegev mitmesugustes keeleteaduslikes organisatsioonides. Kadunu oli Kopenhaageni «Lingvistikaringi» üks rajajaid (aastal 1931). Tema kaastegevusel asutati aastal 1939 keeleteaduslik ajakiri «Acta linguistica» (Les Travaux du Cercle linguistique de Copenhague). Ta oli Permanentse Rahvusvahelise Lingvistikakomitee ning muude rahvusvaheliste keeleteaduslike organisatsioonide liige. Teda on tõstnud ja austanud arvukad välismaised ülikoolid ning teaduslikud seltsid. Seepärast pole üksnes suureks kaotuseks Louis Hjelmslevi üpris varajane surm, vaid veel kibedam on see, et ta haigestus oma elu suhteliselt varajasel etapil ning haigus vähendas tunduvalt tema loomisjõudu. Kuid õnnelik on see surm, mis järgneb töörohkele elule. Louis Hjelmslev oli loov vaim, nagu seda on vaid vähesed. Ta polnud üksnes tähelepandav keelefilosoof, vaid ka usin uurija ning üldinimlike huvidega kodanik. Auga täitis ta oma kohuseid võrdleva keeleteaduse õppetoolil Kopenhaageni ülikoolis. Triumviraadi Vilhelm Thomsen, Holger Pedersen ja Louis Hjelmslev üle võib Kopenhaageni ülikool olla õigusega uhke.

Louis Hjelmslev oli ühteviisi meisterlik nii oma igapäevastel loengutel Kopenhaageni ülikoolis kui mujal maailmas, kuhu teda alatihti kutsuti. Kui soovida luua endale ettekujutust kadunu võimeist käsitleda keelelisi probleeme sõna kõige otsesemas mõttes ka populaarsel kujul, tuleb tingimata süveneda tema suurepärasesse raamatusse «Sporget, en introduktion», mis ilmus teatavasti küll alles 1963. aastal, kuid mille tuumik pärineb kadunu parimatest aegadest. Noored keeltehuvilised Kopenhaageni ülikoolis said Louis Hjelmslevilt rikkalikku inspiratsiooni. Olles noor kogu oma hingelaadilt, tundis kadunu end eriti seotud olevat noortega. Louis Hjelmslevile kuulus noorte huvi ja sümpaatia. Tema töö vili küpseb lakkamatult ja tema tõeline tähtsus saab lõplikult selgeks alles kunagi kauges tulevikus.

PENT NURMEKUND

RSR

(Algus lk. 1)

laja peaks saama küllaltki hea ülevaate tänapäeva poliitikast. Tudeng saab suhteliselt kerge vaevaga vajalikku informatsiooni.

Mida RSR eelmisel semestril korda on saatnud?

Toimusid koosolekud väga mitmeil teemadel: sündmused Alžeerias, Kašmiiris, Indoneesias, presidendi valimised Prantsusmaal jne. Osavõtt oli rohke — umbes poolsada igal korral. Kõige enam tudengeid oli ajaloo-osakonnast, see on ka loomulik, kuid kuulajaid oli teistestki teaduskondadest. RSR lektorid on esinenud Tartus enam kui saja loenguga. Üsna paljudel kordadel kutsusid kursused lektoreid välja (ravi I k., stomatoloogide II, IV jne.). Üldiselt peab aga ütlema, et seda võimalust kasutatakse vähe. Üheks põhjuseks on kahtlemata see, et ei teata, kuhu poole peab pöörduma lektori saamiseks. Selleks on ühingu «Teadus» ülikooli sektor (õppeosakonnas). Asja saab ajada muidugi ka RSR juhtivate jõududega — presidendi ja asepresidendiga. RSR lektorid on käinud väljaspool Tartutki (Valgas, Tõrvas, Abjas jne.).

Mis kavas?

Jätkata samas vaimus. Perspektiivis on 1965. a. poliitika analüüs, Rodeesia ja Nigeeria sündmused ning tõenäoliselt ka Vietnam. Sel esmaspäeval alustame semestri esimese koosolekuga — ülevaatega 1965. a. poliitikast. See peaks kõigiti huvi pakkuma (eriti neile, kellel partei ajaloo eksam veel tegemata on — eks sealgi ole kaasaja poliitika tundmine obligatoorne). Kas kolmas maailm saab juhtivaks jõuks? Kas USA suudab võita sõda Vietnamis? Kas pole aatomipommile ilmunud ohtlik võistleja — demograafiline pomm?

Kes ei tunne end kodus neis küsimustes, soovitan tulla RSR koosolekule. RSR jätkab tööd. Jälgige reklaami!

T. LEITO,
RSR president

Täna on klubis

„Unustatud kurat“

Jan Drda

Jälle on väljas erksad reklaamlehed: näitering «astub üles» uue tükiga. «Unustatud kurat» on esimene sel õppeaastal või hooajal meie üliõpilaste näiteringis. Aga kui palju neid on olnud... Tükike aega on ülikoolipere harjunud jälgima umbes pooleaastaste vaheaegadega ilmuvaid kuulutusi: «Esietendus». Ent kui palju on klubi juhatus muret tundnud, kas on, mida n.-ö. lauale panna? Ikka on trupp ise pidanud näidendeid otsima, hankima — see on nii tavaliseks saanud, et selle üle keegi enam ei imestagi. Olgu või viimased lavastused — «Bernarda Alba maja», «Rahutus» või nüüd «Unustatud kurat» — ikka on tahetud leida midagi huvitavat, midagi, mida seni ei tuntud. Ringil on selge oma repertuaar.

Täna kell 20 läheb esimest korda «Unustatud kurat». See on komöödia. Autoriks on sel lustakal, pooleldi mõistu-, pooleldi tõsilool tšehhi kirjanik Jan Drda. Ta kirjutas selle alguses muinasjutuna, mis sai imekiiresti populaarseks. Isetegevusringid hakkasid seda kohe lava jaoks seadma. Siis dramatiseeriski Drda oma muinasjutu, komöödiana on see veelgi menukam. Eesti keelde tõlkis näidendi Leo Metsar. See on tõlgitud n.-ö. personaalselt TRÜ näiteringile. Meilt sai «Unustatud kuradi» ka Tallinna Draamateater, kes valmistab seda praegu ette «Patuse küla» nime all.

Meie oleme esimesed, kes seda kuradite, preestrite, seppade ja kelmide noorikutega komöödiat Eestis tutvustab. Loodame, et see kummaline tükk teilegi meeldib. Selles kuuleme bürokraatide, variseride ja lipitsejate keelt. Aga peale jäävad ausate leskede-noorikute toimekus ja nupukus ning kuradid, kes osutusid küllalt nõrgaks, et lasta end inimlikkusel nakatada.

Lavastab jällegi ENSV rahvakunstnik Ellen Liiger.

Kaasa teevad kaks õppejõudu ja terve armee kandvaid jõude — ühed vaatuses, teised vaatuste vaheaegadel — Ajaloo-Keele-, Füüsika-Matemaatika- ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnast.

R. NEIMAR

Praktikal troopikas

Kaasajal pööratakse järjest suuremat tähelepanu ookeanide uurimisele nende majandusliku kasutamise eesmärgil. Selles suhtes on suuri edusamme tehtud Nõukogude Liidus. Tulemusrikkad on olnud kompleksed teaduslikud ekspeditsioonid laevadel «Vitjaz», «M. Lomonossov», «J. M. Sokalski» jt. Järjest on suurenenud vajadus spetsialistide-okeanoloogide järele. Seda arvestades on igal aastal mõned geograafiaosakonna üliõpilased spetsialiseerunud okeanoloogia erialale. Erialapraktika on nad saanud ekspeditsioonidel Mustal, Valgel ja Läänemerel, viimastel aastatel ka Atlandi ookeanil.

Möödunud nädalal jõudis Tartusse tagasi nelja ja poole kuu pikkuselt merereisilt IV kursuse geograaf Arne Reap. Ta võttis osa Kaliningradis asuva Atlandi Kalamajanduse ja Okeanograafia Teadusliku Uurimise Instituudi ekspeditsioonist laeval «Albatross». Kalaluureks kohandatud traallaeval töötas viieliikmeline teadlaste grupp, kus hüdrokeemikuks oli A. Reap. Tööks ekspeditsioonil oli ta saanud hea ettevalmistuse eelmistel suvedel Lääne- ja Põhjamerel.

Ekspeditsiooni eesmärgiks oli kalaparvede otsimine Loode-Aafrika rannikuvetes. Andmeid kasutas peale 15—20 Nõukogude laeva veel üks Bulgaaria ja üks Gaana laev. Ilma kalaluureta ei ole kalapüük neis vetes mõeldav.

Töötingimused olid algul harjumatud, sest viibiti ju troopikas. Õhutemperatuur oli pidevalt 25° ümber, ranniku lähedal veelgi kõrgem. Jaanuari lõpul sai ookeanis supelda. Kodus andis temperatuuri kontrast end tugevasti tunda. Vaheldust igapäevasesse ellu tõid sissesõidud Lääne-Aafrika suurimatesse sadamatesse (Dakari ja Gibraltarisse).

Pärast võlgu jäänud arvestuste ja eksamite sooritamist tuleb A. Reapil kohe asuda kursusetöö kallale, mis käsitleb Läänemere lõunaosa hüdroloogilist režiimi.

H. MARDISTE

PIONEERILAAGER, LINOOLLÕIGE — SIRJE ENDRE

Kõigil neil üliõpilastel, kes sügissemestril võtsid osa kunstikabineti tööst, palume võimalikult kiiresti tulla tutvuma uue tunniplaaniga. Saab ka välja osta «TRÜ kunstikabineti kataloogi».

Kunstikabinet

Tööd ja jonni...

Suur on kunsti võlu. Veel suurem võlu on aga inimestes, kes andunult teenivad kunsti.

Ma rõhutan andunult, sest muidu poleks sellisest plikatirtsust, nagu Sa olid veel seitse aastat tagasi, saanud võib-olla kunagi meistersportlast Sirje Saarikut-Eomõisa, Eesti üliõpilasmeistrit ja vabariigi koondvõistkonna liiget kunstilises võimlemises.

Ja milline «tirts» Sa veel olid! Liigutused nurgelised, käed kuidagi paindumatud ja ilmetud, ning need neetud varbad tahtsid igal teisel taktil ikka rohkem sissepoole kui väljapoole minna.

«Ja see tahab võimleja olla?» — imestasime kõik tookord. Ise niisama peenike, kui see hüpits, millest Sa läbi hüppasid. Aga hüpped olid meie meelest enneolematult kõrged.

Ja ometigi kuidas?

Seda kõike võiks ühe nimetaja alla panna: töö + tahtejõud.

Attitude, développer, battement tendu... Kui Sa Ida Urbeli balletitunnis neid koledaid sammudenimesid kuulsid, tuli tüdimus peale. Tuli tahtmine oma nooruslikku energiat kuskile mujale panna, mitte aga sinna treeningusaali toengu äärde.

Ballett jäi sinnapaika, ja kõikvõimalikud spordialad said läbi proovitud. Üheski neist ei olnud aga sellist emotsionaalsust, dünaamikat, ilu ja rütmi kui võimlemises. See otsustaski kõik.

Eeskuju ei tulnud kaugelt otsida, ta oli siinsamas (kõrvalmajas) — Maire Kamarik. Maire ja Silli (ma ei tea, miks keegi ei ütle Sulle kunagi Sirje) — need nimed muutusid lahutamatuteks. Koos treeningul, koos raamatukogus, teatris, kinos. Koos oli alati kindlam, toredam, ja koos küpsetatud pirukadki olid maitsvamad.

Mitšurini tänava võimlast kostab õhtuti koos tõstekangi mürtsatustega ka klaverimuusika helisid.

«Käed pehmemaks, sirutust, väljendust, püsil» ... Ja jälle needsamad attituted ja battementid. Ja nii õhtust õhtusse ... Sa tead, et ükski sportlane ei tohi kunagi öelda: «Ma ei saa». Ent kui higi voolab üle näo, lihased tahavad pingutusest krampi tõmbuda ja treener aina utsitab, tahab see hirmus fraas siiski üle huulte lipsata. Inimlik — öeldakse selle kohta.

Pööraselt raske on teha midagi väga hästi, peale olemasoleva jõu on selleks veel pisut rohkem tarvis. Selle «pisut» saavutamiseks on aga vaja veel palju higi, palju tahtmist ja jonni. Ainult nii tulevad need mõned punktid, mis praegu lahutavad Sind Lilia Nazmutdinovast. Kuid 6. koht Liidu ülikoolide meistrivõistlustel — ega seegi paha pole.

T. ALLA

Нашей героической молодежи

Э. В. СТРУВЕ-БОРОВАЯ

Все для тебя, свободный человек,
Страны богатой гордый обладатель,
Вступивший в новый заповедный век,
Своей судьбы и зодчий и ваятель.

Все для тебя: простор полей, леса,
Морской прибой и зарево заката,
Дубравы тень, рассвета полоса,
Весенних грез веселые раскаты.

Земли дыханье, синий небосвод,
Теченье рек весною полноводной,
И южной ночи звездный хоровод,
И урожай на ниве плодородной.

Ты в мир пришел для счастья и труда,
Ты в мир пришел, чтоб радоваться жизни,
Чтобы росли и процветали города,
Чтобы цвели сады твоей отчизны.

Но подошли года крутые, трагические те года,
Когда на Русь, как в век Батыя,
Врагов обрушилась орда,

Когда бледнели стрелы Феба,
Нам жизнь несущие лучи,
И тонны бомб метали с неба
Народов мирных палачи.

Когда дымились реки кровью,
Чернели трупами поля,
Невиданной вздымалась новью
Свинцом взрыхленная земля.

Смерть стерегла нас за порогом,
Подстерегала за углом.
В порядке боевом и строгом
Насторожился каждый дом.

Вот в эти дни, покинув свой уютный кров,
Друзей и радость мирных наслаждений,
Ты в бой пошел для будущих веков
За счастье светлое грядущих поколений.

Твой пламенный порыв прошел, как смерч,
По всей земле от края и до края,
Неся врагам свободы — смерть
И знамя мира — в мире утверждая.

———

Венец бессмертья, слава тем бойцам,
Кто смертью храбрых пал на бранном поле.

FOTOL VASAKUL E. V. STRUVE-BOROVAJA.

Struve nimi ei sure

Pidustustel Tõravere observatooriumi avamisel (1964. a. sept.), mis langesid kokku V. I. Struve sajanda surmaaastapäevaga, kõlas teaduslike ettekannete kõrval kuulsa astronoomi lapselapse — Emiilia Vassiljevna Struve-Borovaja südamlik luuletus, mis on pühendatud tema vaarisale. Luuletus kajastab kõiki põhilisi etappe Struve elus ja tegevuses. Kahjuks tehnilistel põhjustel ei saa siin ära tuua tervet luuletust, seepärast piirdume vaid lõpu ridadega.

Мало прожил ты на белом свете,
Наш любимый знаменитый дед,
Человеку надо жить сто десять,
Надо жить на свете двести лет.
Вот тогда гордился б ты по праву,
Видя возрожденное из пепла детище свое...

Huvitav on märkida, et luuletuse autor E. V. Struve-Borovaja elab Moskvas, ta on 83-aastane pensionär.

Struve-Borovaja on tegelnud žurnalistikaga, tõlkinud saksa ja prantsuse keelest, kirjutanud luuletusi. Praegu valmistab ta trükki oma luuletuste kogu.

Avaldame ühe tema luuletustest noortele.

G. A. ŽELNIN

Töökultuur ja -esteetika

Tööruumides musitseerijad, keemiahoone komandant, küttemajanduse korraldajad, tähelepanu!

● Mis seoseid tuleks näha teaduse ja muusikakunsti vahel TRÜ õppe- ja teadusliku töö ruumides?

Teadusliku töö tulemuste analüüsimine ja kirjasõna küpsetamine nõuavad töökoha suhtes oma tingimusi — vaikust, segamatust. Tihti on aga andmete kogumise tööks monotoonsed, korduvad katsed ja vaatlused.

Muusikat viljeldakse mitmel viisil. Kaasajal on levinud raadio, ka portatiivne taskuraadio.

Kerkib küsimus, millise teadusliku töö puhul sobib TRÜ ametiruumides raadio rakendamine ergutusvahendina, millise puhul mitte. Kuidas teha kindlaks, kas ruumidegrupis, kus keegi suvatseb kuulata estraadi- või muud muusikat, ei tegele keegi algav või hallipäine teadlane nimelt just teadusliku töö sellise lõiguga, mille algtingimuseks miljöö suhtes on vaikus.

Kui aga vaikust tuleb minna nõudma sellel, kellele ta on hädavajalik, siis mitu tulusat minutit läheb tal vaja töö jätkamisel mõtete taaskontsentreerimiseks?

Kateedrijuhatajad, mõelgem ülaltoodule!

Vahest kehtestada kord, et muusika nautimiseks mitte kasutada kateedrite tööruume?

● Tänavu on talv meil põhjamaine ja lund ülirohkesti. See mõjutab isegi keemiahoone sissetõmbeventilatsiooni. Kuidas see küll on juhtunud, aga tõsi see on, et juba üle kuu aja katab kõrge lumekuhi hoone peasissekäigu kõrval keldrikorruse aknasse monteeritud ventilatsiooni kanali ava. Kas mitte komandant ei peaks mõtlema, kuidas selline «lumefilter» mõjutab elektrienergia kuluarvet, aga ka ventilatsioonimootori «tervist»?

● Majandusaparaadil on rohkelt muret kütteprobleemiga. Olgem kiidetud, väga rasketest avariidest informatsiooni ei ole saabunud. Ruumide temperatuur sõltub meil tihti aga välistemperatuurist. Tuleb välja, et kütjad ei jälgi ilmateateid.

Kas ei oleks võimalik vähemalt TRÜ suurematesse katlaruumidesse üles asetada välistemperatuuri kõikumist ja kütte kulunormi näitavaid tabeleid? Tulemuseks oleks ehk ühtlasem temperatuur ruumides ja küttekulu kokkuhoid.

Elmi Ilomets

6. veebr. 1966. a. viis raske haigus jäädavalt TRÜ geograafia kateedri perest vanemõpetaja Elmi Ilometsa (sünd. Rosenbusch).

Elu ei hellitanud E. Ilometsa. Sündinud 4. märtsil 1926. a. Tomski oblastis Zõrjanski rajoonis Metodati külas talupoja paljulapselises perekonnas, tuli tal juba varakult kokku puutuda eluraskustega. Aastail 1942—1945 õppis ta Zõrjanski keskkoolis, kooli vaheaegadel aga töötas Stepan Halturini nimelises kolhoosis. 1945. a. sügisel alustas ta õpinguid Tomski Polütehnilises Instituudis, kust ta aga majanduslikel põhjustel pidi üsna pea lahkuma ning asuma tööle õpetajana Tomski oblasti Novo-Marinka 7-klassilises koolis.

1946. a. sügisel sõitis E. Ilomets Eesti NSV-sse eesmärgiga astuda Tartu Riiklikku Ülikooli. Reisil tabanud õnnetuse tõttu aga ei osutunud see sel ajal võimalikuks. Ülalpidamist asus ta teenima geograafia ja vene keele õpetajana Lahu 7-klassilises koolis Paide rajoonis.

1948. a. sai teoks kauane unistus — ta astus TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna geograafiaosakonda, mille lõpetas 1953. a. kiitusega. Sama aasta sügisel kinnitati E. Ilomets geograafia kateedri assistendiks; 1963. aastast kuni surmani oli ta sama kateedri vanemõpetaja.

1961. a. õppis E. Ilomets aastases aspirantuuris.

Geograafia kateedris töötamise aja vältel luges E. Ilomets üldise maateaduse, geograafia õpetamise metoodika, geograafiliste väiuurimiste metoodika ja NSV Liidu füüsilise geograafia kursusi. Peale selle juhendas ta üliõpilaste pedagoogilist, õppe- ja menetluspraktikat, kursuse- ja diplomitöid.

Eriti südamelähedane aga oli talle geograafia õpetamise metoodika ning seoses sellega pedagoogide ettevalmistamise küsimused TRÜ geograafiaosakonnas. ÜTÜ geograafiaringi geograafia õpetamise metoodika sektsiooni juhendaja-õppejõuna said temalt oma esialgse teadmistepagasi ja armastuse pedagoogikutse vastu paljud geograafiaosakonna lõpetanud. Erilist rõhku pani E. Ilomets geograafia õpetamise praktilisele küljele. Ühes oma juhendatavate üliõpilastega rajas ta geograafiaväljaku ja valmistas kateedrile rikkaliku õppevahendite-mudelite kogu, mis leidis tunnustuse kogu vabariigi ulatuses.

Ka E. Ilometsa teaduslik töö oli seotud geograafia õpetamise metoodika küsimustega. Tema sulest on ilmunud kaks raamatut: «Geograafiaväljak koolis», «Geograafia kabinet ja õppevahendid» ning rida artikleid ekskursioonide korraldamise metoodika küsimuste kohta. Uhtlasi esines ta ettekannetega geograafia õpetamise metoodika alal õpetajate kokkutulekutel ja suvekursustel, TRÜ teaduslikul konverentsil, Eesti Geograafia Seltsis ja mujal.

Geograafia õpetamise metoodika alalt valmis E. Ilometsal ka kandidaadi-dissertatsioon «8-klassilise kooli geograafiliste ekskursioonide süsteem». Töö kaitsmist takistas aga varane surm.

Vanemõpetaja E. Ilomets oli hea pedagoog, oodatud lektor, inimesena erakordselt optimistlik ja heatahtlik. Ta oli hoolitsev ema oma kahele väikesele tütrele. Sellisena mäletavad teda kaua-kaua õpilased, töökaaslased ja sõbrad.

Hakakem doonoreiks!

Tänapäeva meditsiin vajab verd ravi otstarbel üha suuremal hulgal: verekaotuste asendamiseks õnnetusjuhtude tagajärjel, operatsioonide puhul, raskete üldhaiguste ravimisel, eriti väikelastel (sepsis, kopsupõletik, verehaigused jne.). Rasked ja keerukad operatsioonid (südame, kopsude, ajuoperatsioonid jt.) on võimalikud ainult tänu operatsioonipuhusele vereülekandele. Peale selle valmistatakse verest preparaate, nagu vereplasmat, gamma-globuliini jne., mis on vajalikud mitmesuguste haiguste ravil ja nakkushaiguste profülaktikas.

Veri on eluskude, mida pole võimalik kunstlikult valmistada ega mitte millegagi asendada. Saame kasutada ainult tervete inimeste verd, kes seda vabatahtlikult annavad kaaskodanike elu päästmiseks ja tervise taastamiseks.

Doonoriteks võivad olla terved inimesed vanusega 18—55 aastat, kes ei ole põdenud tuberkuloosi, kollatõbe, brutselloosi, malaariat, luest ja kelle veri sisaldab küllaldasel hulgal hemoglobiini ja verekehakesi. Enne doonoriks võtmist kontrollitakse vastava isiku tervislikku seisundit ja tehakse vere analüüs. Verd antakse vereülekande osakonnas ja sellisel hulgal, mis ei kahjusta doonori tervist. Endine verehulk taastub kiiresti.

Vereandmise päeval on doonorid vabastatud tööst (õppetööst), pärast vereandmist saavad nad veel ühe lisa puhkepäeva. Samuti kindlustatakse nad tasuta hommikueine ja lõunasöögiga. Puhkekodude, sanatooriumide ja profülaktooriumituusikute määramisel on doonorid soodustatud olukorras.

Tartus on doonoriks võtmine ja eelnev arstlik kontroll Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla vereülekande osakonnas L. Puusepa tn. 6 teisipäeviti ja neljapäeviti.

Punase Risti Seltsi TRÜ komitee pöördub üleskutsega kõikide ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste poole — hakake doonoriteks! Andke oma verd abivajavatele kaaskodanikele nende tervise ja elu päästmiseks!

V. SÄRGAVA,
Punase Risti Seltsi
TRÜ komitee esimees

Uut teatmekirjandust

Eesti NSV suuremates raamatukogudes ja teaduslikes asutustes leiduvad bibliograafilised kartoteegid ja trükis avaldamata nimestikud. Tallinn 1964. 87 lk.

Новые зарубежные журналы по естественным наукам и технике. 1964—1965. (в Государственной публичной научно-технической библиотеке СССР). Москва 1965. 30 с.

Kleine Enzyklopädie. **Weltgeschichte.** Die Länder der Erde von A—Z. Leipzig 1965. 959 lk.

G. Dehio. **Handbuch der deutschen Kunstdenkmäler.** Die Bezirke Dresden, Karl-Marx-Stadt, Leipzig. Berlin 1965. 470 lk.

Метеорология и физика атмосферы. Библиографический указатель. 1960—1962 гг. Москва 1965. 245 с.

Lähis- ja Kesk-Ida maad. Tallinn 1965. 94 lk.

Фотопериодизм растений. Библиографический указатель литературы. 1940—1963 гг. Москва 1965. 366 с.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 16. veebruaril

1. Kõigile inglise filoloogidele õppejõud Laine Hone'i loeng «Tüüpilistest vigadest üliõpilaste kirjalikes töödes» VIII.

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» IX.

Reedel, 18. veebruaril

1. Kõigile pedagoogika õppijaile dots. Inge Undi loeng «Õppemeetodi mõiste ja liigid» I.

2. Kõigile üliõpilastele TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanembibliograaf Elsa Kudu loeng «Bibliograafiad ja nende kasutamine.»

Kolmapäeval, 23. veebruaril

1. Geograafiaosakonna I kursuse üliõpilastele dots. Salme Nõmmiku loeng «Majandusgeograafia objekt, ülesanne ja teaduslik meetod» (I).

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Kehakultuuriteaduskonna I kursuse ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Aino Lunge loeng «Lapse psüühilise arengu üldised seaduspärasused».

Reedel, 25. veebruaril

1. Saksa filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele õppejõud Helme Tõevere II loeng «Saksa keele fraseoloogilistest väljenditest».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» X.

Talverõõmud

R. Nigoli fotod

Teadaanne • Teadaanne • Teadaanne • Teadaanne

Loogika ja psühholoogia kateeder organiseerib kevadsemestril fakultatiivkursuse «Sissejuhatus inseneripsühholoogiasse». Lektoriks on tehniliste teaduste kandidaat sm. Kotik. Loengud toimuvad ühiskonnateaduste majas alates 18. veebr. aud. 15 (sissekäik Ülikooli tn.) reedeti kella 16—18. Osa võivad võtta kõik asjasthuvitatud.

Kõigil teaduskondade, osakondade ja raviosakonna kursuste komsomolibüroode kultuurivolinikel koguneda 16. veebruaril kell 19 TRÜ klubisse.

Peame nõu kevadsemestri töö üle ja õpime juurde uut osakonnaõhtute sisukamaks korraldamiseks.

TRÜ komsomolikomitee kultuurisektor

*

Kolmapäeval, 16. veebr. kell 19 on pedagoogikaauditooriumis pressiklubi avakoosolek. Antakse edasi palju põnevaid uudiseid!

RSR teatab, et esmaspäeval, 14. veebruaril kell 18 on TRÜ kohvikus arutlus teemal «Maailmapoliitika 1965. a.»

*

Sotsioloogiaringi lahtine koosolek toimub neljapäeval, 17. veebruaril algusega kell 19 Vanemuise tn. 46 aud. 5 teemal «Muljeid sotsioloogilisest Ameerikast». Esineb Mikk Titma.

Seoses peahoone remondiga asuvad EKP TRÜ Komitee ja ELKNÜ TRÜ Komitee ajutiselt TRÜ kohviku majas auditooriumis 25.

*

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus asub ajutiselt majandushoones TRÜ juriskonsultandi kabinetis. Helistada telefonil 329.

Edaspidi jõuab meie ajaleht lugejate kätte laupäeval (seoses sellega, et ajaleht «Edasi» ilmub nüüd kuus korda nädalas).

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üks:knumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1108. MB 00309.

EESTI RAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (649) Laupäeval, 19. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Keskmine hinne 4,1

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas ei ole veel eksamite tulemused lõplikult selgunud, sest füüsika-osakonna IV kursusel sessioon alles algab (menetluspraktika-eelse pikendatud semestri tõttu). Puuduvad andmed ei muuda oluliselt üldpilti, mis on kujunenud seniste tulemuste põhjal kogu teaduskonna lõikes.

Kõigist eksamikohustuslikest üliõpilastest sooritas 76% ettenähtud eksamid edukalt, seejuures 46% hinnetele väga hea või hea ja väga hea. Keskmiseks hindeks kogu teaduskonna ulatuses kujunes 4,1. Seega on õppetöö keskmised tulemused peaaegu üksikasjadeni kokkulangevad pikema aja vältel väljakujunenud hinnetega, mis ei anna aga alust rahuloluks, sest need ei ole eriti kõrged.

Ka käesoleval eksamisessioonil on teaduskonnas edukaim osakond matemaatika, kus võlgnevusteta üliõpilasi on 82%. Keskmine hinne — 4,1. Järgnevad füüsika-matemaatika pedagoogiline osakond vastavate tulemustega 80% ja 4,0, keemia-osakond — 73% ja 4,1 ning lõpuks füüsika — 68% ja 4,1. Nagu siit selgub, ei ole keskmine hinne õppeedukuse küllaldaseks karakteriseerijaks.

Saavutusena tuleb nimetada esimeste kursuste õppeedukuse tõusu võrreldes eelmiste aastatega, eriti füüsika-osakonnas, kus võlgnevusteta üliõpilasi on 92%. Kahtlemata on selle põhjuseks suurenenud konkurss sisseastumiseksamitel. Nimetatud asjaolu näitab, et ainult üliõpilaste kontingendi parema valikuga on võimalik tagada kõrget õppeedukust teaduskonnas.

V. RIIVES,
Füüsika-Matemaatikateaduskonna metoodil. komisj. esimees

ÜTÜ-s

Mitmetelt kõrgematelt õppeasutustelt on ÜTÜ-le saabunud kutseid osavõtuks teaduslikest konverentsidest.

● Užgorodi Riiklikus Ülikoolis toimub 10.—15. maini üleliiduline üliõpilaste-arheoloogide teaduslik konverents. TRÜ-le on osavõtuks varutud kaks kohta, ettekannete teesid tuleb ära saata 20. veebruariks.

● Gorki Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna teaduslikul konverentsil töötavad teadusliku ateismi, üldajaloo, NSV Liidu ajaloo, vene keele ja üldkeeleteaduse, rahvaluule, vene ja väliskirjanduse sektsioonid. Ettekannete teeside ärasaatmise tähtaeg on 1. märts.

● V. I. Lenini nimelises Valgevene Riiklikus Ülikoolis võib ettekannetega esineda üldfüüsika ja elektroonika, kvantraadiofüüsika ja optika ning tuumafüüsika sektsioonides. Teesid saata 5. märtsiks.

● Novosibirski Riiklikus Ülikoolis töötavad matemaatika- ja mehaanika-, füüsika-, keemia-, bioloogia-, geoloogia- ja geofüüsika- ning ühiskonnateaduste sektsioonid. Ettekannete teesid tuleb soovijatel saata 14. märtsiks.

● TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilaste osavõttu teaduslikest konverentsidest oodatakse Lvovi, Jerevani, Krimmi ja Pavlovi-nimelises Leningradi Meditsiiniinstituudis. Ettekannete teeside ärasaatmise tähtaeg nendesse instituutidesse on 1. märts.

ÜTÜ nõukogu ootab ettepanekuid!

Eesti afrikanoloogiat Senegali

Neil päevil viibis Tartus komandeeringul NSVL TA Aafrika Instituudi teaduslik töötaja G. A. Spažnikov, et koguda materjali eesti afrikanoloogiast ja afrikanoloogidest käesoleva aasta aprillis Senegalis toimuvale Aafrika rahvaste kunstifestivalile saadetava fotonäituse tarvis teemal «Nõukogude inimeste huvi Aafrika rahvaste kultuuri vastu».

Et meie afrikanoloogia on traditsioonilt vanim Nõukogude Liidus ning inimene, kes praeguse NSVL territooriumilt sada aastat tagasi esimesena astus Aafrika pinnale, oli eestlane Hans Tiismann, siis antakse käesoleval fotonäitusel vääriline koht ka eesti afrikanoloogiale.

Fotonäitusele Senegalis läkitatakse muuhulgas Hans Tiismanni foto koos teiste fotodega tema haruldasest raamatust «Ahvrikamaa õis ehk ühe Ahvrikamaa Galla neitsi Pauliine Fathme õnsad elupäevad» (Tallinn, 1882), Leonhard Blumeri foto ühes fotodega tema masaikeelsest kooliaabitsast «Eñgiter ata engisoma t' engutuk o' larusa (Māsai)» (Leipzig, aastaarvuta), ning Evald Oviiri foto. Lisaks ajaloolisele osale võttis sm. Spažnikov endaga kaasa rea fotosid TRÜ orientalistikakabineti Aafrika õpperinglaste tööst ja õpinguist, samuti meil ilmunud eestikeelse aafrika luulevalimiku «Vabaduskoidiku rütmid» ning proosavalimiku «Muutumatuid asju polegi» eksemplarid, milledest enamik palasid on tõlgitud orientalistikakabineti liikmete poolt.

PENT NURMEKUND

Läheme klubisse!

Kolmapäeval, 23. veebruaril algusega kell 20 on ülikooli klubis pidulik aktus, mis on pühendatud Nõukogude armee aastapäevale.

Piduliku õhtu kavas on mälestusi sõjaveteranidelt, medalite kätteandmine Suurest Isamaasõjast osavõtnuile ja isetegevuskontsert.

... toimus 13.—15. veebruarini ülikooli komsomoliaktivistide kevadsemestri seminar-laager. Ühtekokku oli rahvast kohal 150 ümber.

Pühapäeva õhtul jagasid meie ülikooli delegaadid ELKNÜ XIII kongressi muljeid. Nii JAAN KORK kui LAUR KARU püüdsid edasi anda kogu seda vaimustust, omapära ja haruldaselt aktiivset töömeeleolu, mille poolest see kongress erines kõikidest eelmistest.

Esmaspäeval esinesid sõnavõttudega MIKK TITMA, AGU TAMM, JAAK KAARMA, ELMAR SALUMAA, RIIVO SINIJÄRV, RAIVO RUUKEL, EINAR SAVISAAR jt. Endiselt oli kõne all suursündmus — XIII kongress, selle poolt vastuvõetud otsused. Samuti peeti aru meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni edasiste töösuundade üle, üsna elavat huvi pakkus arutelu kaasaja kõige aktuaalsematest probleemidest noorsoo hulgas.

Kõlama jäid mõtted:

— Komsomolile võib usaldada veelgi raskemaid ning keerukamaid ülesandeid, praktika on kinnitanud, et ta nendega toime suudab tulla.

— Meie töö peab alati olema eesmärgipärane. Tähtis on see, et igal kommunistlikul noorel oleks **õige poliitiline hoiak.**

— Ei piisa kitsalt erialastest teadmistest. Tänapäeval peab ülikooli iga lõpetaja olema mitte ainult oma ala spetsialist, vaid ka juht.

Käärikul...

— Tuleb saavutada järjekindel kommunistlik õppetöösse suhtumine. Samal ajal ei tohi taga ajada nn. pimedat distsipliini. (Kui inimene on suuteline pidevalt eksameid neljadele-viitele sooritama, ei peaks tema kallal norima iga puudutud tunni pärast).

— Mitte karta teravaid probleeme, samuti nende valgustamist ülikooli ajalehes. Rahvas on tüdinenud ilusatest sõnadest ja äranämmutatud teemadest.

— Informatsioon juhtidele peaks suuremas osas saama ka informatsiooniks massidele.

J. Kaarma kõneles sotsioloogiliste ankeetide tulemustest nii meie maa kui ka kapitalistlike riikide noorte osas.

Suurt huvi pakkus nn. isadepoegade probleem.

Rohkesti oli juttu ülikooli lõpetajate tööleasumisest, nende elutingimustest ja töötasust.

Samal päeval prooviti suuskade libisemist, õhtul aga toimusid «parlamendivalimised», millele oli iseloomulik KVN-ile omane vaimukust ja särtsu täis õhkkond. Viis rühma võitlesid küll üsna kangelaslikult «võimu» omastamise eest riigis, aga lõpuks pääses teadmata poliitilist teed mööda võimule iseseisvate partei eesotsas Mikk Titmaga.

Teisipäeval rääkis EPA õppejõud A. MURUTAR inimestevahelistest suhetest väikeses kollektiivis. Hiljem toimus teooria praktikasse rakendamine — iga rühm koostas näitliku tööplaani kevadsemestriks. Selle tööplaani head ja halvad küljed arutati läbi kõikide poolt.

Pärastlõunal proovisid paljud seminar-laagrist osavõtjad alistada kuulsat Kääriku «seina». Sõit lõppes mitmekordsete uperpallidega mäenõlval.

Kokkuvõtteks. ELKNÜ XIII kongress oli murranguks Eesti komsomoli ajaloos. Selle vaimu tõid ülikooli delegaadid Tallinnast Käärikulegi kaasa. Seda vaimu jätkus kõigiks kolmeks seminaripäevaks. Seepärast oli ühine arvamus:

«Tore oli ja targemaks sai tüki maad...»

KAS TEATE, ET ...

... seni teadaolevatel andmetel ei murtud ühtki suuska. Arvestades Kääriku maastikku võiks öelda, et aktivistid on ka head suusatajad.

... möödunud kolmapäeval sõitsid Käärikule viis Soome Töölisspordiliidu meessuusatajat, nad võtsid osa Eesti NSV karikavõistlustest suusatamises ajalehe «Sovetskaja Estonia» auhindadele. Ka võistlused toimusid Käärikul.

S. ENDRE

Ajasime juttu kongressi delegaatidega

Sinu muljed ELKNÜ XIII kongressilt?

Milline oli kongressi kõige ülevam moment?

Vastab JAAN KORK:

● XIII kongress oli esimene minu elus. Tore, et töö toimus nii asjalikus õhkkonnas. Väga suur soov oleks, et meie ülikooli komsomolikonverents, samuti osakonnasisesed koosolekud samal tasemel toimuksid. Tõsi, organisatsioonilisest küljest oli ka mõningaid vigu. Nii näiteks ei olnud delegaatidele kätte jagatud otsuse projekti, samuti polnud meil olemas nimekirju esinejate kohta ja me ei teadnud, millised on nende kõne põhiteesid.

● Minu meelest siis, kui teiste liiduvabariikide delegaadid tulid meie kongressi tervitama.

Vastab KAIE ROOTALU:

● Kõik toimus tohutu emotsionaalses õhkkonnas. Esineja kõnet kuulati haruldaselt tähelepanelikult ja sügava kaasaelamisega. Kui esineja kaldus üldiste sõnade tegemisele, siis plaksutati ta lihtsalt kõnetoolist maha. Huvitav oli see, et mitte presiidium, vaid kongress juhtis töö käiku. Mina isiklikult sain sellelt kongressilt just võitlusvaimu juurde.

● Ma olin liigutatud, et tartlaste sõnavõtud pälvisid sellise heakskiidu. Ülikooli poistel, Jaak Kaarmal ja Mikk Titmal olid kongressi parimad sõnavõtud. Nemad oskasid hästi rääkida sellest, millest mõtlevad tõesti kõik vabariigi komsomoliaktivistid.

Vastab AGU TAMM:

● Hinnatav oli kongressi tööpinge ja võitlusvaim. Mulle jäi meelde fakt, et pärast J. Kaarma kõnet järgmine mees ütles, et tema eelkõige toetab palavalt eelkõnelejat. Sellele reageeriti lausa tormilise aplausiga. Igale kõnelejale oli ette nähtud 10 minutit, aga meie Mikk Titma oli kõnepuldis 30 minutit. Ta käsitles probleemi, kas komsomol on massi- või poliitiline organisatsioon.

● Tartu härmatanud tähesõitjate saabumine Võidu väljakule.

Kuivõrd puudutati kongressil TRÜ komsomoliorganisatsiooni tööd?

Millised olid põhilised otsused, mida kongress vastu võttis?

Vastab AGU TAMM:

● Mis puutub meie delegatsiooni esindajatesse (J. Kaarma, A. Purga, M. Titma), siis oli neil õige suund — esitada probleeme, mitte aruannet. Meie komsomoliorganisatsiooni tööd käsitles T. Suuresaar oma aruandes paaris kohas. Seal oli juttu sotsioloogiliste ankeetide tulemustest.

● Huvitav oli see, et kui kongressi teise päeva hommikul meile otsuse projekt kätte anti, ei läinud lugu mitte tavalist rada mööda — hääletame poolt ja valmis! Nüüd alles kõige tõsisem töö algaski. Võiks öelda, et just kõrgemate koolide osas oli teine kongressipäev produktiivne. Näiteks lisas PRIIT JÄRVE meie delegaatide nimel terve rea täiendavaid ettepanekuid otsuse projekti suhtes.

Kongress kohustab ELKNÜ Keskkomiteed tõstma EKP XV kongressil ja vastavates organites seadusandluse alustamise teel üles järgmised küsimused nende rahuldava lahendamiseni:

1. Hariduse taseme tõstmise stimuleerimine töötasu ümberkorraldamise teel.

2. Noortele spetsialistidele normaalsete elutingimuste garanteerimine elukohal, kuhu nad on suunatud riikliku suunamiskomisjoni otsusega.

3. Komsomolitöötajate töötasu tõstmine.

Ka kohustas kongress ELKNÜ Keskkomiteed ÜLKNÜ XV kongressile ette kandma sellised seisukohad:

1. Anda vabariiklikele komsomoli keskkomiteedele õigus muuta komsomoli organisatsioonilist struktuuri vabariigi piires vastavalt vajadustele.

2. Muuta komsomoli noorsooorganisatsioon poliitiliseks organisatsiooniks, mis ühendaks oma ridades nõukogude noorsoo kõige eesrindlikumat osa.

3. Komsomoli vastuvõttu alustada 17. eluaastast ja võimaldada komsomolist väljaastumist isikliku avalduse alusel. Näiteks perekondlikel põhjustel.

4. Tugevdada komsomoli käsutuses olevat materiaalset baasi: klubid, staadionid jne.

Ka puudutati otsuse projektis teoreetiliste seminaride vajalikkust, kaadri poliitika ühtlustamist kogu vabariigis ning igasuguse informatsioonilise materjali õigeaegset laialisaatmist linna- ja rajoonikomiteedele.

R. NIGOLI foto

Nad tähistasid 40-aastast tööjuubelit

Neil päevil toimus Tartus huvitav ja ainulaadne kokkutulek. Arstid, kes lõpetasid 1926. aastal Tartu Ülikooli, kogunesid Vana Anatoomikumi auditooriumisse selleks, et tähistada oma 40-aastast tööjuubelit.

Lõpetajaid oli tookord 99. Kokkutulekust võttis osa 14 arsti — staažikad ülikooli õppejõud — professorid A. Linkberg, G. Rooks ja J. Ennulo ja dots. L. Nurmand; Tartu arstid — endokrinoloog V. Paškov, terapeut B. Nurmand, ning Tallinnas praktiseerijad — kõrva-nina-kurguarst O. Peekna, stomatoloog O. Madisson, arst-laborandid S. Lõvi ja N. Groševaja, neurokirurg F. Raudkepp ja günekoloog E. Säga. Üksikud kolleegid on tervislikel põhjustel siirdunud pensionile — pediaatrid M. Ambos ja A. Valdma.

Kokkutuleku avas prof. A. Linkberg, meenutades möödunud õppeaastaid ja oma endisaegseid õppejõude. Surma läbi lahkunud kolleege mälestati leinaseisakuga. Tervitusi Tervishoiuministeeriumi õpetatud nõukogu poolt andis edasi prof. J. Ennulo ning endise tervishoiuministri V. Hioni poolt (kes kuulub samasse lendu) prof. G. Rooks.

Edasi siirduti ülikooli kohvikusse, kus mugavalt veedeti õhtu ülejäänud osa. Lahkuti lubadusega uuesti kohtuda viie aasta pärast.

Dots. *L. NURMAND*

Säästa elektrienergiat!

Seda ülikooli ruumidesse üles pandud plakatit on märganud kindlasti enamik ülikooli töötajaid ja üliõpilasi.

Millist efekti on andnud see üleskutse ja kuidas lahendatakse meie ülikoolis üldse õkonoomse majandamise küsimusi, sellest andis teatud ülevaate TRÜ rahvakontrolli kaastöögrupi andmete kogumine.

Selgus, et rahvakontrolli kõigi gruppide ja postide tööplaanidesse olid võetud säästlikkuse küsimused. Rahvakontrolli aktiiv tegeles nii teaduskondades, osakondades, kateedrites kui ka haldusaparaadis nende küsimustega. Kokkuhoiurežiimi kindlustamiseks ei ole aga koostatud erilist üleülikooliliste abinõude koondplaani.

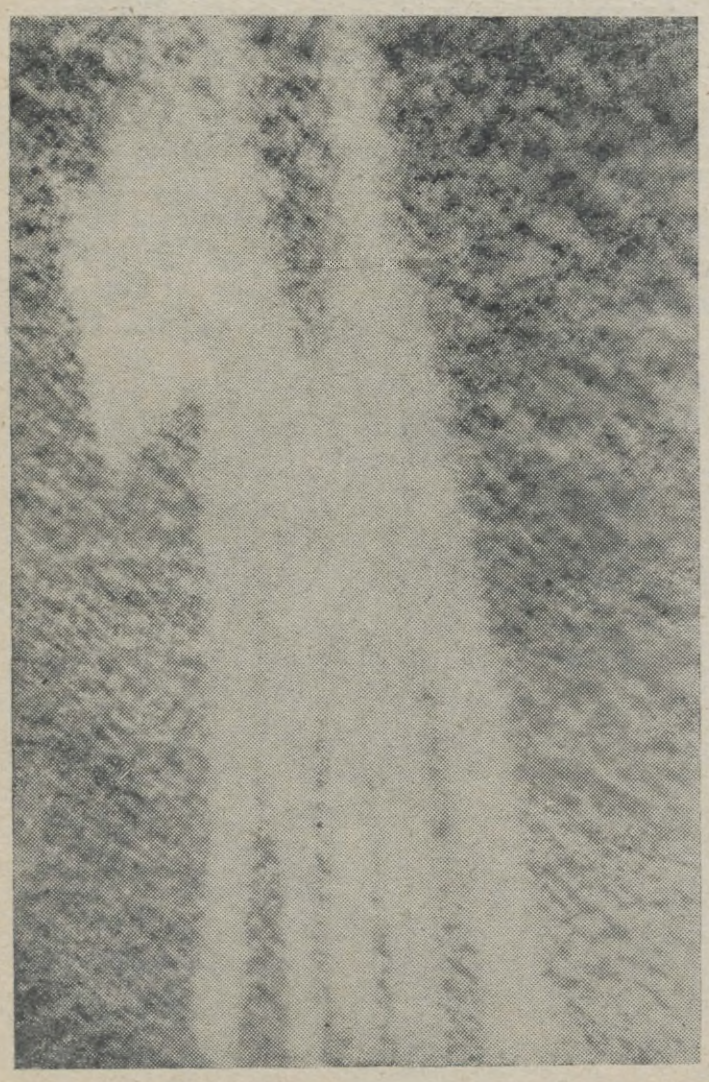
Andmete kogumisel ei avastatud kuritarvitusi, küll aga esineb mitmel pool ebaperemehelikkust. Ruumidest lahkumisel unustatakse lambid kustutamata, asjatult põlevad samaaegselt üld- ja kohtvalgustuse lambid, mõnel pool võiks olla aparaatide ja seadeldiste kasutamisel elektrienergia suhtes säästlikum, jne. Selgus, et võimalusi kokku hoida on palju ja mitmesuguseid. Osa neist on seotud elektrijuhtmete kapitaalse või osalise ümberehitamise, voolumõõtjate, lisa- ja vahelülitite paigaldamisega ning muude puht-tehniliste küsimuste lahendamisega. Selles osas on rahvakontrolli poolt tehtud ettepanekuid ja soovitusi haldusaparaadile.

Senisest suuremat tähelepanu väärib igal pool valgustite seisukord. Kas ja kui sageli neid puhastatakse? Tasuks mõelda, kas ei saa elektrienergia tarbimist reguleerida (kokkuhoiu eesmärgil) kindlate normatlivide või limiitide kehtestamisega teaduskondadele, kateedritele, jne. Kasu võiks veel tuua selgitustöö elektrienergia säästmiseks, eriti üliõpilaste hulgas. Selgitustööga peaksid tegelema rahvakontrolli aktiivi kõrval ka kõik teised ühiskondlikud organisatsioonid.

Elektrienergia kokkuhoiu organiseerimisel tuleks muidugi vältida ülepingutamist. Oleks väär püüda säästa elektrienergiat näiteks töökohtade valgustuse arvel. Võidelda tuleb heaperemeheliku kokkuhoiu eest ja ilmsete liialduste vastu. Võitlust kokkuhoiu eest ei ole õige muuta kampaaniaks. TRÜ rahvakontrolli kaastöögrupp hoiab meie ülikooli õkonoomse majandamise küsimusi, ja sealhulgas elektrienergia säästlikku kulutamist, oma päevakorras senikaua, kuni oleme kasutanud kõik võimalused energiaressursside säästmiseks. Loodame, et ülikooli iga töötaja ja üliõpilane mõtleb kokkuhoiu võimalustele ja säästlikkus muutub igaühele ja kõikjal iseenesestmõistetavaks.

E. MÕTLIK,
TRÜ rahvakontrolli kaastöögrupi aseesimees

TALVEALBUMIST

R. NIGOLI fotod

Jätkub fakultatiivkursus

„Sissejuhatus kinokunsti"

Pärast mõningat vaheaega jätkab oma tööd TRÜ fakultatiivkursus «Sissejuhatus kinokunsti». Teatavasti töötas kursus möödunud õppeaastal kahe semestri vältel, kusjuures kuulati ja vaadati läbi küsimused kinokunsti teoreetilistest alustest ning nõukogude kino ajaloost. Käesoleval semestril alustatakse välismaise kino ajalooga ning võetakse esmajoones vaatluse alla tummkino periood. Kursus viiakse plaanikohaselt lõpule tuleval õppeaastal, mil jõutakse kaasaegse välismaise kinokunsti ja tänapäeva nõukogude kino aktuaalsemate probleemide juurde. Senise lektori sm. Ivar Kosenkraniuse kõrval esineb mitmete loengutega TRÜ õppejõud sm. Georg Grünberg. Muutunud on ka loengute koht. Senise Vanemuise tänava suure auditooriumi asemel toimuvad nüüd loengud ühiskonnateaduste maja kinoauditooriumis, ühiskonnateaduste maja II korrusel.

Uue semestri esimene õppus toimub esmaspäeval, 21. veebruaril algusega kell 19. Sm. Georg Grünberg kõneleb teemal «Kino sünd ja areng kuni 1920-ndate aastateni».

TRÜ kinosõprade ring

KOMMUNISTLIKUD NOORED!

Enamik osavõtjaid kinnitab, et ELKNÜ XIII kongress oli oma mõtete sügavuse ja julguse poolest eelnevatest kongressidest tunduvalt erinev.

Kõik, kes on huvitatud täpsemast informatsioonist ja üksikasjadest, tulge pühapäeval, 20. veebruaril kell 20 ülikooli klubisse. Toimub kohtumine kongressi delegaatidega.

Sissepääs komsomolipileti ettenäitamisel.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Tähelepanu!

Veebruari lõpul algavad esteetika loengud (fakultatiivkursus) vene keeles.

Loeb L. Stolovitš.

Kursusevanemaid palutakse esitada osa võtta soovijate nimekirjad filosoofia kateedrisse kuni 17. veebruarini.

Внимание!

Кафедра философии объявляет факультативный курс лекций по основам эстетики.

Лекции будет читать
Л. Н. Столович.

Просим выяснить желающих прослушать указанные лекции и представить их список не позднее 17 февраля на кафедру философии ТГУ.

TALVEALBUMIST

Teadmiseks:

1966. A. ORGANISEERITAKSE HARIDUS- JA TEADUSALA TÖÖTAJAILE JA NENDE PEREKONNALIIKMEILE PALJU HUVITAVAID MATKU JA EKSKURSIOONE.

EKSRURSIOONIDEL JA MATKADEL TUTVUTAKSE AJALOOLISTE VAATAMISVÄÄRSUSTEGA, LOODUSLIKULT KAUNITE KOHTADEGA JA VASTAVATE RAJOONIDE MAJANDUSEGA, LIIKUDES ÜHEST PUNKTIST TEISE JA PEATUDES LÜHIKEST AEGA MÄÄRATLETUD PUNKTIDES. SUVEPERIOODIL TOIMUVATEL EKSKURSIOONIDEL ON ÖÖBIMINE TELKIDES. MAKSUMUSES ON ETTE NÄHTUD AINULT TASU SÕIDU EEST.

Ekskursioonid autobussidega:

MARSRUUT NR. 1 — KRIMM
Tallinn — Võru — Kiiev — Odessa — Kahhovka — Askanja-Nova — Evpatooria — Simferoopol — Sevastoopol — Jalta — Alušta — Simferoopol — Melitoopol — Harkov — Moskva — Novgorod — Narva — Tallinn.
Kestus 20 päeva, alates 5. juunist, maksumus rbl. 80.—

MARSRUUT NR. 2 — MIHHAILOVSKOJE — A. S. PUŠKINI KIRJANDUSLIK KAITSEALA.
Tallinn — Tartu — Võru — Pihkva — Mihhailovskoje — Trigorskoje — Pihkva — Puškin — Narva — Tallinn.
Kestus 4 päeva, alates 31. maist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 3 — KARJALA MAAKITSUS
Tallinn — Narva — Lomonossov — Razliv — Repino — Viiburi — Priozersk — Leningrad — Puškin — Gatšina — Pihkva — Võru — Tartu — Tallinn.
Kestus 7 päeva, alates 19. juunist, maksumus rbl. 25.—

MARSRUUT NR. 4 — SAAREMAA
Tallinn — Virtsu — Kuivastu — Orissaare — Kingissepa — ja tagasi.
Kestus 4 päeva, alates 5. juunist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 5 — LÕUNA-EESTI
Tallinn — Aegviidu — Porkuni — Väike-Maarja — Palamuse — Põlva — Võru — Hargla — Valga — Tõrva — Mustla — Viljandi — Tallinn.
Kestus 4 päeva, alates 10. juunist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 6 — PALANGA — NIIDA.
Tallinn — Pärnu — Rila — Jelgava — Klaipeda — Niida — Palanga — Liepaja — Saldus — Riia — Pärnu — Tallinn.
Kestus 4 päeva, alates 14. juunist ja 24. augustist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 7 — NOVGOROD
Tallinn — Narva — Puškino — Novgorod ja tagasi.
Kestus 4 päeva, alates 23. märtsist, 27. juunist, 24. augustist.
Maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 8 — KALININGRAD — PALANGA
Tallinn — Pärnu — Riia — Sovetsk — Kaliningrad — Niida — Palanga — Saldus — Riia — Pärnu — Tallinn.
Kestus 7 päeva, alates 2. juulist. Maksumus rbl. 25.—

MARSRUUT NR. 9 — MOSKVA ÜMBRUSE AJALOOLISED JA KIRJANDUSLIKUD KOHAD
Tallinn — Riia — Vilnius — Minsk — Smolensk — Borodino — Moskva — Melihhovo — Jasnaja Poljana — Turgenevo — Moskva — Zagorsk — Kalinin — Novgorod — Puškin — Narva — Tallinn.
Kestus 14 päeva, alates 25. juunist, maksumus rbl. 50.—

MARSRUUT NR. 10 — KIIEV — ODESSA
Tallinn — Pihkva — Kiiev — Uman — Odessa — Kiiev — Vitebsk — Daugavpils — Riia — Pärnu — Tallinn.
Kestus 10 päeva, alates 10. juulist, maksumus rbl. 38.—

MARSRUUT NR. 11 — TAGA-KARPAADID
Tallinn — Pärnu — Vilnius — Slonim — Brest — Lvov — Užgorod — Mukatševo — Jassinja — Ivan-Frankovski — Stril — Lvov — Brest — Minsk — Vilnius — Daugavpils — Võru — Tallinn.
Kestus 14 päeva, alates 11. juulist ja 28. juulist, maksumus rbl. 50.—

MARSRUUT NR. 12 — TAGA-KAUKAASIA
Tallinn — Narva — Novgorod — Moskva — Rostov — Pjatigorsk — Elbrus — Kazbek — Tbilisi — Jerevan — Tbilisi — Gori — Kutaissi — Suhhumi — Salme küla — Sotši — Anapa — Kertš — Simferoopol — Melitoopol — Kiiev — Pihkva — Tartu — Tallinn.
Kestus 30 päeva, alates 23. juulist, maksumus rbl. 120.—

MARSRUUT NR. 13 — MUSTA MERE RANNIK
Tallinn — Narva — Novgorod — Moskva — Rostov — Krasnodar — Novorossiisk — Tuapse — Sotši — Suhhumi — Sotši — Novorossiisk — Kavkaz — Kertši — Simferoopol — Sevastoopol — Jalta — Melitoopol — Kiiev — Pihkva — Tallinn.
Kestus 24 päeva, alates 28. juulist, maksumus rbl. 96.—

MARSRUUT NR. 14 — LÄÄNE-UKRAINA — MOLDAAVIA
Tallinn — Riia — Vilnius — Slonim — Lvov — Ivan-Frankovski — Kolomõia — Tšernovtsõ — Beltsõi — Kišinjov — Odessa — Kiiev — Pihkva — Võru — Tallinn.
Kestus 20 päeva, alates 4. septembrist, maksumus rbl. 80.—

Registreerida kuni 1. märtsini 1966. a. kohalike ametiühingu komiteede kaudu.

Teateid saab Tallinn, Raekoja pl. 14, telef. 424-64.
Turismibüroo.

Veebruar

on välja kuulutatud spordiajakirjanduse ja -kirjanduse levitamise hoogtöökuuks.

Sellega seoses on vabariigi juhtivate organite poolt välja töötatud vastavad kontrollarvud, millest lähtudes meie ülikoolil tuleb kehakultuurikollektiivi nõukogu ja ühiskondlike ajakirjanduse levitajate kaasabil tellida 500 eks. «Spordilehte» ja 100 eks. «Kehakultuuri».

Parematele levitajatele on «Spordilehe» ja «Kehakultuuri» toimetuse poolt välja pandud auhinnad, samuti autasustatakse neid Spordiliidu Vabariikliku Nõukogu aukirjaga.

Käesoleva aasta veebruarikuu alguses võeti Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane Mati Unt vastu Kirjanike Liidu liikmeks.

Mati Unt

See maailm või teine

(Katkend näidendist)

I PILT

Tuba Arvo kodus. Seinu ei ole, ainult horisont. Dekoratsioonidest ümmargune laud kahe tooliga, veidi eemal sisselülitatud televiisor, mis ebamääraselt pomiseb. Arvo isa ja ema istuvad toolidel kahel pool lauda ja loevad ajalehti. Siis tõuseb ema üles ja läheb televiisori juurde.

Isa (suur kiilaspäine mees): Pane see televiisor õige kinni.

Ema (väike, liigutavalt suurilmalik olla püüdev): Oota, vaatame natuke, mis sealt tuleb.

Isa: Oige mul vaja teada, mis sealt tuleb.

Ema: Mina tahan ikka uudistega kursis olla. (keerab nuppu. Seni ebamäärane pomin muutub selgemaks).

Televiisor: Ja mis ta nägi enda ees? Seda on võimatu kirjeldada. Ta võis seda ainult tajuda iga oma nahapooriga. Ta ei teadnud, et ka Berta võitles just samal hetkel täpselt sama kummitusega, mis ähvardas nende ühist õnne nagu terav nuga ...

Isa: Pane kinni, kurat võtaks.

Televiisor: Albert aeglustas hingamist. Ta teadis, kuidas tõelised mehed niisugustel juhtudel käituvad. Ta süda oli kevadiselt puhas, ta tõusis ja ...

Ema: Kuula, kui ilus.

Isa: Ma ei saa lugeda, kui ta möliseb. Mitu korda ma pean seda ütlema? Pane kinni, kas kuuled?

Televiisor: ... ja naeratas, nagu aimates, et pärast rasket äikest, pärast süngeid pilvi valgustab maailma jällegi päike ...

Ema: Palu, siis panen.

Isa: (tigedalt) Palun.

Ema (lülitab televiisori välja, tuleb laua juurde tagasi ja istub. Vaikus.)

Isa: Jälle nad pommitavad.

Ema: Kus?

Isa: Ah, seal. (Näitab pöidlaga üle õla). Kas Arvo pole ikka veel kodus?

Ema: Mis nad siis pommitavad?

Isa: Kurat neist aru saab. Minu arust oli see probleem üheksandat korda ... ÜRO-s arutusel ja ... (tõuseb püsti, võtab sigareti ja paneb põlema).

Ema: Jälle sa suitsetad toas.

Isa: Ma küsisin, kas Arvot pole ikka veel kodus.

Ema: Ma ütlesin, et ei ole. Kes see tuba jälle õhutab. Vaata, kõik kohad sinist suitsu täis. (Vaikus). Mis sa arvad, kuhu see Arvo nii kauaks jääb?

Isa: Seda ma just küsin.

Ema: Eks ta vast Sveni pool ole.

Isa: Jah, Sveni pool ... ikka Sveni pool. Kodus pole teda kunagi. Ikka Sveni pool. Ma tahaks teada, mis sest asjast niiviisi saab.

Ema: Kas sa lugesid «Noorte Häälest» seda lugu?

Isa: Mis kuradi lugu?

Ema: Noh, seal oli ka nii, et poiss ütles, et käib sõbra pool, aga tegelikult oli mõrtsukatega.

Isa: Noh ja siis?

Ema: Vaata kui Arvo läheb ka laiale teele.

Isa (tõuseb püsti, läheb televiisori juurde, vajutab nupule): Ei lähe. Ja kui läheb, siis annan rihma.

Televiisor: Ta sulges aeglaselt ukse ja astus sügisöösse, mis musta mantlina peale vajus ... «Näitlejad loevad oma lemmiklugusid.»

Isa: (vajutab nupule, televiisor vaikib).

Ema: Aga kui Arvoga tõesti midagi juhtub?

Isa: Igal inimesel olgu oma sisemine baromeeter, mis teda juhib.

Ema: Baromeeter?

Isa: Võib-olla manomeeter või kronomeeter, ükskõik kuidas. Vaat midagi, mis ...

Ema: Kuule, televiisoris pidi täna õhtul malevõistlusi näidatama.

Isa: Sa ei oska ju maletada.

Ema: Noh, aga ikkagi meeldiv vaadata.

Isa: Eks sa siis vaata pealegi.

Ema: Sa oled minu vastu kuidagi imelikuks muutunud ... Päris tõsi. Sul on äkki südamel mõni mure, mida sa mulle rääkida ei taha.

Isa: Ei ole.

Ema: Mulle tundub, et on.

Isa: Ei ole.

Ema: Juba see, et sa niiviisi vastad ...

Isa (katkestab teda): Kurat, ma palun ... (Uksekell heliseb. Isa läheb esikusse. Siis tuleb tagasi koos Arvoga, kes igati ja edukaltki varjab oma segadust).

Arvo: Tere õhtust.

Ema: Tere, tere. Kust sa siis tuled?

Isa: Nojah, eks ta ole.

Ema: Sa olid jälle nii kaua väljas. Teed mulle südamevalu. Sõö õige natuke.

Arvo: Ema, ma pole ju tükk aega enam nii vara koju tulnud. Kell on ju alles pool kümme.

Ema: Vaata siis kui tore. Sõö õige, praekartulid on ahjus.

Isa: Sveni pool olid või?

Arvo: Mhmh.

Isa: Sveni vanemad ei märganud sind ära ajada?

Arvo: Mispärast?

Isa: Hilja, hilja on.

Arvo (kehitab õlgu).

Ema: Sõö siis. Meie lähme vist magama. Homme tuleb jälle vara tõusta. Sõö.

Arvo: Mhmh.

Ema (kõnnib paar korda toas ringi, kohendab mõnd asja. Isa kustutab sigareti. Ema läheb ära).

Isa: Homme tööle lähed?

Arvo: Sa tead ju.

Isa (teise tuppa).

Arvo (seisab veidi, võtab siis tooli ja tuleb sellega eeslavale. Valgus koondub temale, mujal pimeneb. Poiss istub tagurpidi toolile ja räägib saali. Kogu see monoloog kõlab vaikse usaldava vestlusena, otsekui oleks meie kangelane kogu aja teadnud, et teda jälgitakse): Nojah ... See oli kõige rumalam asi, mis üldse võis juhtuda ... see, et ma teda ära ei tundnud ... Ma ei tundnud Ingridit ära. Ta rabeles ja latern jäi talle selja taha. Aga kui valgus talle siis näkku langes, alles siis ... Ja ma jõudsin veel näha, et ta suunurk oli verine ... Ma ei saanud enam ju midagi teha ... ta jooksis ära. Kuidas sai üldse olla, et ma Ingridit ära ei tundnud. Ma olen ju teda varem niisamuti hoidnud ... kõvasti hoidnud .. palju kordi ... teate isegi ... Kurat, see on nii imelik. Poisid on muidugi paanikas ... Kes käskis mul kaasa minna! Ja milleks oli neil vaja teda l ü ü a? Oleksin ma seda varem teadnud! Püha vägi, mis nüüd küll saab ... Ma arvan, et ...

(Uksekell heliseb).

Ema hääl (kõrvaltoast): Arvo, keegi helistab.

Arvo: Kuulen ... kuulen. Vist minu juurde. Poisid pidid läbi astuma. Maga, maga sina rahulikult! (Tõuseb ruttu. Laval valgeneb. Arvo läheb esikusse ja tuleb tagasi koos Eerikuga). Noh, sa ...

Ema hääl: Kes tuli? Sinu juurde?

Arvo: Ja-jaa. Maga sina rahulikult.

Eerik (meeldiv noormees, hästi riietatud, intellektuaali välimusega, kuldraamidega prillid. Istub elegantse liigutusega toolile).

Arvo: Suitsu tahad?

Eerik: Tänan, mul on endal. «Camel». Soovid ehk isegi? (Pakub).

Arvo: Jaa.

Eerik: Noh, mis uudist? How do you do?

Arvo: Tead ... ei midagi erilist.

Eerik: Ohoo.

Arvo: Ah?

Eerik: Ohoo, ma ütlesin.

Arvo: Ma ...

Eerik: Muide, ma tean juba.

Arvo: Mida?

Erik: Ära mängi lolli.

Arvo (loobub vastupanust): Kas ... Sven rääkis?

Eerik: «Pole tähtis», ütles võõras mees üleolevalt ... Ma ei saa aru, kuidas sa niisugune narts oled. Sa lasksid tal ilusasti minema joosta.

Arvo: Juhtus nii.

Eerik: Kas ta tundis su ära?

Arvo: Jah ... vist küll.

Eerik: Vist?

Arvo: Ei, kindlasti tundis. Noh, ja mis sina siis arvad? (Püüab oma prestiiži hoida). Me käisime temaga ligi kaks aastat ja ...

Eerik: Õnnitlen. Esimene sul või?

Arvo: Noh, kui nii kitsamas mõttes võtta ... see tähendab, kui arvestada, et ...

Eerik: Hea küll. Mind ei huvita noorukite seksuaalelu. Ah nii. Üldiselt esimene, eks? No siis on selge. Sa käitusid ausalt õeldes tõelise kavalerina. Kompliment. Ent teiselt poolt — teiselt poolt, kulla Arvo ... oled sa tead mis?

Arvo: Noh?

Eerik: Viimane siga. Ma ei saa aru, miks sa melega kampa lõid.

Arvo: Kuidas?

Eerik: No muidugi ... No muidugi. Ühele siga, teisele kavaler ... See on dialektika, mu arm. On tarvis kõrgemat haridust, et seda mõista. Nagu sa tead, võib igalt poolt dialektikat leida. Näiteks vastuolude küsimus. Võtame, niisuguse lihtsa vastuolu: ma tahan juua, ent mul pole raha. Vastandid võitlevad ja lahenduvad sel teel, et sa annad mulle kolm rubla ja ma hakkan jooma. (Tüdineb ise oma kulunud tõestusest). Nii et ... nojah. Eks?

Arvo: Mul ei ole praegu raha. See tänane ...

Eerik: Ma ei tahagi. See oli ainult elav näide.

Arvo: Võib-olla.

Eerik: Mitte võib-olla, vaid kindlasti. Nojah, ma ütlesin, et sa olid küll rüütel, aga ikkagi siga. Mäletad? See jutt jäi meil pooleli. (Muutub äkki teravaks). Noh?!

Arvo: Ma ...

Eerik: Sa vist arvasid, et me mängime sõda?

Arvo: Mis ma pidin siis tegema.

Eerik: Ohoo! Tead, ma ei uskunud siiamaani, et sa säärane lapsuke oled.

Arvo (karjatab äkki): Palun! Mis sa tahad?

Ema hääl (kõrvaltoast): Arvo, mis seal lahti on? Mis sa karjud?

Arvo: Midagi ei ole siin lahti.

Ema hääl: Aga sa karjusid nii, et ma ärkasin üles.

Arvo: Me arutasime igasuguseid asju. Tead ... maga sina rahulikult.

Eerik: Tõsi, me võiksime ju rahulikult vestelda. Milleks need afektid? Romain Rolland (hääldab valesti, aga mitte väga) ütles ...

Arvo: Mis tasem ... tasem? Eerik, ütle, mis sa tahad minust?

Eerik: Mis mul sinust tahta? Ega ma ... Nojah, ma tahan fakte täpsustada. Mina küsin ja sina vastad. See kõik on väga tähtis. Kunagi saad teada.

Arvo: Ah et mul on ükskõik? Kes meist täna löögil oli? Ma arvan, et ...

Eerik: Kalkun arvab. Ole nii armas ja ütle: kes teda lõi: Sven või Jaanus.

Arvo: Ma ei tea. Seal oli pime. Ma ei olnud juures.

Eerik: Tead küll.

Arvo: Ma arvan, et ... Jaanus.

Eerik: Tõsi?

Arvo: Ma ju ütlesin, et ma ei tea, aga ...

Eerik: Okay. (Tõuseb püsti, tuleb Arvo selja taha). Ma ei saa ainult sellest aru, et te ei osanud seda asja naljaks pöörata? Noh, tahtsime natuke hirmutada, mängisime röövleid, tegime lolli — nolkide asi, kukkus rumalasti välja, kallis-kallis anna andeks, musi ka, pats-pats ... Noh? Teie aga panete plehku nagu ma ei tea mis asjad ... kas te pole kuradi lollakad?

Arvo: Sven ju l õ i teda.

Eerik: Sven koguni? Ai-ai-ai. Daami lööma? Matsikari. Noh, aga sellegi oleks saanud ju andeks paluda. Käsi libises, võib-olla Sven komistas — paljugi mis võib juhtuda.

Arvo (tõuseb, käib mööda tuba): Tal oli suu kõvasti verine.

Eerik (lööb kätega lauale, tõuseb samuti, paneb suitsu põlema): Kuradi poisikesed! (Vaikus. Tõelise raevuga). Kuradi raisad, ma ütlen! Teid oleks vaja ... (Kogub end kohe). Ah nii. (Ei oska vist isegi enam midagi öelda). Ja te lasksite tal ä r a m i n n a?

Arvo (sisemisel piiril): Kas me pidime ta siis ära tapma või?

Eerik (naerab lühidalt).

Arvo: No ütle juba kord!

Eerik: Kuule, jäta jamps.

Arvo (langetab pea).

Eerik (kõnnib paar korda edasitagasi): Nojah ... Ma vist lähen. Paistab, et meie jutust midagi eriti mõistlikku välja ei tule. Ja see on ka loomulik, sest ... kust midagi võtta ei ole, sealt ei saagi midagi võtta, eks ju, hea poiss? (Naerab äkki päris lõbusalt). Mulde ega minagi ei oska öelda, mida te oleksite tegema pidanud. Kust mina seda peaksin teadma? Arvestage ühe sõnaga, et me oleme sisse kukkunud ja seda sellepärast, et te olete kuradi lollid. Hea küll. Hommik on õhtust targem, nagu öeldakse.

Arvo (segaduses): Aga ...

Eerik (magusalt): Noh, mis veel?

Arvo: Aga ikkagi ... kuidas siis jääb?

Eerik: Ei tea. Lõpetame selle kahetsväärse teema. Ah jaa, kas sul on siin vett.

Arvo: On küll.

Eerik: Ole hea ja too mulle üks klaasitäis.

(Arvo läheb välja. Eerik lõdvestub s i r g e k s ja vaatab üksisilmi saali. Arvo tuleb tagasi. Eerik manab näole endiselt lohakas-iroonilise Tartu kohviku «Werneri» intelligendi ilme, joob ja seab siis end minekule). Ela hästi. Saada mind välja. (Väljub. Arvo järgneb talle, tuleb õige pea tagasi, mõteldes asja keerukuse üle.)

Arvo (tuleb eeslavale, vaatab saali): Ta ei õelnud mulle midagi. Ta ei ütle kunagi midagi. Ainult teab ... ja teeb vaikselt. Mida? Niisugune ta on, see meie šeff. (Eerik on talle ikka veel autoriteediks.) Jaa ... (Kõnnib tagasi laua juurde, istub. Valgus kustub pikkamööda, jääb ainult üks prožektor, mis valgustab lava keskkohta ülalt.) Aga see kõik on üks suur jama ... (Võpatub. Mingi äkilise impulsi mõjul käärib käise ruttu üles.)

Jutustaja (nagu tuul kannaks ta valgussõõri): Tätoveering kolmnurga ja ristiga selle sees. Miks just nii?

Arvo: Ma ei tea.

Jutustaja: Kes siis teab? Kas see oli sul juba kooli ajal?

Arvo: Ei. Lihtsalt lollusest sai hiljem tehtud. See oli siis, kui me vande andsime.

Jutustaja: «Valge Hundi» vanne? Milline?

Arvo: Noh, et aitame üksteist hädas, võitleme teiste kampade vastu, kaitseme end ... Seal oli veel mitu punkti. Lapsi, naisi ja vanakesi ei tohtinud lüüa.

Jutustaja: Täna te lõite naist.

Arvo: Mina ei löönud.

Jutustaja: Aga sa teadsid, et lüüakse.

Arvo: Teadsin ja ei teadnud kah.

Jutustaja: Mis jutt see on?

Arvo: Teate, sellele ei saa lihtsalt vastata, et jaa või ei.

Jutustaja: Hm ... (Vaikus.) Aga kas sa seda oskad öelda, miks sa koolist ära tulid?

Arvo: Ei.

Jutustaja: Jälle. Kes siis seda teab?

Arvo: Eks teie tea. Te olete ju nii tark. Lahkate asjade juuri ja kes teab mis veel. Ei maksa seda asja j ä l l e otsast peale alustada.

Jutustaja: Olgu peale. Aga millal see oli?

Arvo: Te ju teate, et üheteistkümnenda klassi sügisel. Mis te uurite, te olete ju autor! Miks ja Miks! Lihtsalt — ei saa vastata ja kõik. Kas siis igale küsimusele saab vastata? Võib-olla teie oskate seda teha, kindlasti oskate. Teie olete vast harjunud, et kõik on klaar nagu seebivesi. Mina igatahes ei ole.

Jutustaja: Olgu, lepime sellega, et ei saa vastata. Aga näidendis on vastuseid tarvis. Nemad seal ootavad. (Näitab saali).

Arvo: Ei usu.

Jutustaja: Mida ei usu?

Arvo: Ma ei usu, et nad minust nii väga huvitatud oleksid. Minust pole keegi huvitatud.

Jutustaja: Jama. Vaata, neid on siin terve hulk. Miks nad sils siia tulid, kui mitte sinu pärast?

R. NIGOLI foto

Võrkpallilahingud Kiievi üliõpilastega

Pühapäeval ja esmaspäeval toimusid TRÜ võimlas sõpruskohtumised võrkpallis Tartu Riikliku Ülikooli ja Kiievi Polütehnilise Instituudi nais- ja meeskondade vahel. Et eelnevalt oli teada, et külalisvõistkonnad on küllaltki tugevad (naiskond tuli möödunud aastal Kiievi meistriks), võis oodata pinevaid ja kaasakiskuvaid heitlusi võrkpalliväljakul. Nii tegelikult juhtuski.

Esimeseks mänguks pühapäeval rivistusid väljakule naiskonnad. Pärast traditsioonilist mälestusesemete ja märkide vahetamist algas pinev mäng.

Esimeses geimis on külalised kuidagi kohmetud ja TRÜ naiskond (Mägi, Trei, Täht, Laansalu, Lihtsa, Palm) võidab suhteliselt kergesti 15:5. Teises geimis aga paraneb kiievlannade mäng tunduvalt ja nad võidavad selle 15:6 ja seejärel ka kolmanda 15:12. Neljas geim seevastu kuulub end tugevasti pingutanud naiskonnale 15:4. Otsustavas viiendas geimis saavad küll algedu külalised 9:5, kuid geimi lõpul on kindlamad tartlased, võidavad selle 15:12 ja seega kogu mängu 3:2.

Meeskondadevahelises mängus ei suuda TRÜ meeskond (Saar, Zosulja, Nuut, Karing, Tibar, Aunin) kahes esimeses geimis kuigi tõhusat vastupanu osutada ja kaotab need vastavalt 8:15 ja 11:15. Kolmandas geimis asub aga TRÜ julge mänguga juhtima (10:1 ja seejärel koguni 14:8). Edasi on tartlastel 9 (!) korda võimalus geimi lõpetada, kuid kiievlaste lausa ennastsalgav mäng võimaldab neil geim võita 16:14 ja seega kogu mäng 3:0.

Esmaspäeval osutus naiskondade mängus paremaks jällegi TRÜ naiskond, võites kohati tasavägise mängu 3:1 (15:12; 12:15; 15:11 ja 15:12). Hoopiski tasavägisem kui eelmisel päeval oli meeskondadevaheline mäng. Vaatamata TRÜ meeskonna küllaltki tõhusale vastupanule oli külalismeeskond jällegi kindlam ja lõpetas mängu enda kasuks 3:2.

Vastukülaskäigule Kiievisse sõidavad TRÜ võrkpallurid külaliste kutsel aprilli algul. Edaspidi on kavas selline võistlus muuta iga-aastaseks traditsiooniks, kusjuures õppeaasta kestel toimuks üks kohtumine Kiievis ja teine Tartus.

V. TRUUMAA

Võistlust nagu polnudki

Afišid kutsusid pühapäeval ja esmaspäeval jälgima Kiievi PI ja TRÜ sõpruskohtumist kunstilises võimlemises.

Spordisõpru kogunes juba tükk aega enne algust. Ettenägelikumad olid hõivanud istekohad radiaatorite ääres. Mõni oli kaasa võtnud raamatu ja kasutas ootusaega ära. Kiievi võimlejad uurisid põrandat: «Libedavõitu!» Algus venis. Lõpuks jõuti niikaugele, et võis alustada avadefileega. «Kõrge kohus» (kolm vabarühkliku ja üks esimese kategooriaga kohtunik) asus oma kohtadele. Marsihelide saatel tõi Sirje Saarik-Eomõis võimlejad võimlasse. Kiievist oli kuus, ülikoolist kolm võistlejat. Üks tegi kaasa väljaspool arvestust.

Tervitussõnad lausus peakohtunik E. Kudu. Need võistlused olid meie võimlejaile esimesed uues meistrijärgu programmis.

«Pall on justkui needitud käe külge! Kuidas ta maha ei kuku?!» kuulen kedagi ütlevat. Ei saa aega selja taha vaadata, sest just sel momendil veeres pall omateed. Ei olnud ühtigi needitud. Pall on ümmargune nagu ikka ja nõuab suurt oskust, et sundida teda küima ettenähtud rada. Pärast kolmandat võistlejat oli ka tulemus ümmargune null, s. t. kõik võimlejad olid loobunud esimesest katsest.

Võimleja võib loobuda katsest, kuid teise katse hinne jääb kehtivaks. See nõuab võistlejalt oskust hinnata õigesti oma võimeid.

«Võistleb Saarik-Eomõis!»

«Sirje teeb kindlasti ilusti ära!» kostab radiaatori juurest sosin. Selles on nii usku kui soovi.

Tõepoolest — ennustajad ei eksinud. Klaverihelid lõpevad, poos, aplaus. Kohtunikud näitavad hindeid, lõplikuks jääb 8,9.

Oleks siiski rohkem oodanud.

Külalised sooritasid harjutused palliga teisel päeval. Ega neilgi pall eriti hästi käes püsinud. Kuid tehniliselt olid nad siiski meie võimlejaist üle.

Eriti ilmne oli nende ülekaal akrobaatikas. Külaliste parim N. Karžupova saavutas 9,5 punkti, meie parim S. Saarik-Eomõis 8,9. Kiievi võistkond oli ühtlasem oma taseme poolest.

Külaliste treener arvab, et Karžupova pääseb sel aastal vabariigi koondisse. Kaks niisama tugevat võimlejat jäid aga koju. Oma võistkonna kohta ütles ta, et tüdrukud ei ole kuu aega treeninud (sessioon + vaheaeg).

Teisel päeval esitati individuaalkavad. Nauditav oli S. Saarik-Eomõisa harjutus kahe palliga. Ka N. Karžupova ja L. Sjomkina kavad kutsusid välja aplausi.

Lõpptulemuseks kujunes Kiievi PI võit — 207,2 p., TRÜ — 148,95 p.

Individuaalne paremusjärjestus:

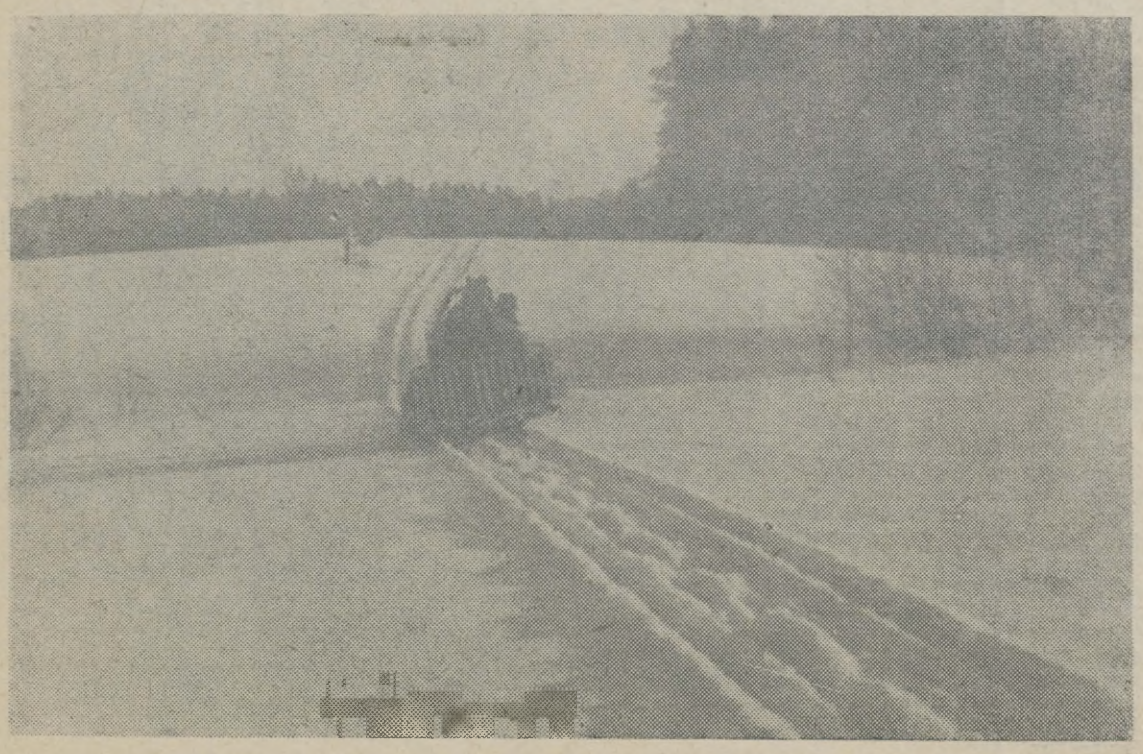
1. N. Karžupova — 53,85 p.
2. L. Sjomkina — 53,4 p.
3. S. Saarik-Eomõis — 52,95 p.

Vahendita harjutustes tunnistati parimaks N. Karžupova. Vahendiga harjutustes oli parim S. Saarik-Eomõis.

Lahkusime võistlustelt kerge pettumustundega. Võistlust nagu polnudki. Ülikool ei suutnud isegi täisvõistkonda välja panna.

Uue programmi selgeks õppimiseks tuleb veel palju tööd teha.

A. TEDER

R. NIGOLI foto

Matkahuvilistel

on ka käesoleval aastal võimalik taotleda matkainstruktori ühiskondlikku elukutset. ÜET vastavas osakonnas omandatakse teoreetilised teadmised üleliidulise turismi nooreminstruktori programmi ulatuses, sooritatakse treeningmatku.

Kõigil asjasthuvitatuil tulla reedel, 25. veebruaril kell 18 Vanemuise tn. 46 geograafia-auditooriumi 139.

A. RAIK,
ÜET matkainstruktorite õpperühma juhendaja

Uut teatmekirjandust

Высокомолекулярные соединения. Библиографический указатель отечественных и зарубежных книг 1930—1963. Ленинград 1965. 369 с.

Всемирный справочник по медицинским школам. Женева 1965. 448 с.

20 Jahre Aufbau-Verlag. 1945—1965. **56 Autoren. Photos. Karikaturen. Faksimiles. Biographie. Bibliographie.** Berlin—Weimar 1965. 380 lk.

Handwörterbuch der Sage. Lieferung 1—3 (Aa-Abnehmen der Gestalt). Göttingen 1961—1963. 712

Namenschlüssel zu Pseudonymen, Doppelnamen und Namensabwandlungen. 1. Bd., 4 Ausg. Stand vom 1. Juli 1941. Leipzig 1965. 1019 lk.

О. С. Гребенщиков, **Геоботанический словарь.** Русско-англо-немецко-французский. (Около 2600 терминов). Москва 1965. 227 с.

Словарь-справочник синдромов и симптомов заболеваний. Варшава 1965. 240 с.

Pühapäeval, 20. veebruaril toimub Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi järjekordne üritus — minnakse suusamatkale Elva ümbrusesse.

Matkast osavõtjail palume koguneda Tartu raudteejaama kell 9.25. Sõidame Elvasse Tallinn—Minski rongiga. Tartusse tagasi jõuame kella 19 paiku.

Suusamatk toimub igasuguse ilmaga.

*

25. veebruaril toimub ekskursioon TA Geoloogiamuuseumi (Vanemuise tn. 46). Ekskursioonist osavõtjail palume koguneda Vanemuise tn. 46 vestibüüli kell 15.50.

Ringi juhatus

ÜTÜ

Teisipäeval, 22. veebruaril kell 20.45 on ühiskonnateaduste maja auditooriumis 19 ÜTÜ pedagoogikaringi koosolek. Päevakord: 1. Tööplaani koostamine kevadsemestriks. 2. Ülevaade pedagoogikaringi ajaloost.

*

Esmaspäeval, 21. veebruaril kell 18 on keemiahoone laborat. 48 üldise keemia ringi referaatkoosolek teemal «Kuidas ära hoida metallide hävinemist hapetes».

Ringi juhatus

TRÜ suusahuvilistele!

Lume pärast sellel hooajal ilmataadile pretensioone olla ei saa. Külma vastu siiski küll, vähemalt nendel entusiastidel, kelle põskedel ja ninaotsal nägime pruunikaid laike.

Soojustundega meenutame meie ülikooli vapraid tähesõitjaid (R. Mürk, L. Metsoja, R. Põldoja, E. Sulaläte, T. Lepa, M. Majass, P. Sokolov ja T. Kõresaar), kes rasketes tingimustes lõpetasid edukalt Tartu—Tallinn sõidu.

Liigselt «tõsine» talv on mõjutanud ka toimunud suusaüritustest osavõttu kogu linna ulatuses. Muigamapanev oleks kevadel kuulda põhjendust — lumerohkus ja külm ei võimaldanud!

Eelseisvate ürituste organiseerimisel on vaja koondada kogu kollektiivi jõupingutused selleks, et saaks rohkem rahvast matkaradadele.

Head tahet meie suusahuvilistel jätkub. Meenutame siinjuures seda, et massiürituste plaan tuli rahva soovil muuta tihedamaks.

Lähemateks massiüritusteks TRÜ-s on:

1. Tartu—Vellavere matk (Õigus-Majandusteaduskond ja Arstiteaduskond) 20. veebr. algusega kl. 10 Tamme staadionilt.

2. Tartu—Vellavere matk (Füüsika-Matemaatika, Bioloogia-Geograafia-, Ajaloo-Keeleteaduskond) 27. veebr. algusega kl. 10 Tamme staadionilt.

3. Tartu—Kääriku matk 5. märtsil algusega kl. 8.30 V. Kingissepa tn. 19. Oleme huvitatud, et meie ülikoolis oleks võimalikult palju talispordimängude normatiivide täitjaid.

Normatiivid on järgmised:

mehed	**10 km**	**65.00**
naised	**5 km**	**38.00**
naised	**3 km**	**21.00**

Talispordimängude märgi omanikuks võib saada ka kilometraaži läbimise eest matkade kujul (mehed 150 km, naised 100 km). Selleks on vajalik matkadest osavõtt (kilometraaž ja kuupäevad) registreerida TRÜ Spordiklubis või TRÜ suusaspordi kateedris, samast saab osta ka märke (hind 15 kopikat).

Märginormatiivide täitmiseks on sobivad järgmised võistlused:

1. Lahtised võistlused talispordi märginormatiivide täitmiseks 24. veebruaril algusega kl. 16 lauluväljaku juures.

2. TRÜ teaduskondadevahelised võistlused 1.—2. märtsil algusega kl. 16 lauluväljaku juures.

3. VTK võistlused 11. märtsil algusega kl. 16 Tartu ujula juures.

O. ALLIKAS

Õigus-Majandusteaduskond ja Arstiteaduskond!

Järgmisest Tartu—Vellavere matkast ootame osa võtma teie teaduskondade suusatajaid.

Matka algus kl. 10 Tamme staadionilt.

MEELESPEA

Tartu—Vellavere matkast osavõtjaile

- Start antakse Tamme staadionil kell 10. Osavõtja kaardi kätteandmine algab samas kell 9.30.
- Suuski matkaks laenutatakse TRÜ suusabaasidest laupäeval kella 14 alates.
- Matkajail kaasa võtta vahetus pesu, pesemisvahendid (Elva saun on avatud kella 16-ni), võileivad ja suhkur.
- Liigutakse, olenevalt lumest, kas piki raudtee äärt või veidi kaugemalt Nõo Keskkoolini. Sealt Tõravere raudtee ülesõidu kohani, kust viib TRÜ rajalipukestega märgitud rada Vellaveresse.
- Nõo Keskkooli sõõklas on müügil peale tee ka võileivad ja saiad. Vellaveres tee (ilma suhkruta).
- Matkast osavõtja kaartide vahetamine matka märkide vastu on Vellavere TRÜ baasis alates kella 13—16.
- Üleriideid on võimalik paigutada autobussile (seisukoht stardikohas Tamme staadionil, hiljem Elva raudteejaama juures, kui puudub sissesõidu võimalus Vellaveresse).
- Tagasi sõita saab Elvast rongiga (12.57; 16.29; 17.26; 18.31; 21.46) ja autobussiga (13.43; 14.25; 15.50; 16.30; 17.10; 17.35; 18.30; 19.40; 20.45; 22.00).

TEADAANNE

Teisipäeval, 22. veebruaril kell 19 toimub ülikooli kohvikus diskussioon üliõpilastraditsioonide teemade üle. Kõik, kes tahavad sõna sekka öelda, on teretulnud.

Toimetaja asetäitja L. RAID

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oks-knumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1280. MB 00334.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (650) Laupäeval, 26. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Ühingu „Teadus“ TRÜ algorganisatsiooni konverentsi eel

Kasutamata loengud

Töötajate ideelisel kasvatamisel ja nende erialaste teadmiste süvendamisel on suur tähtsus loengulisel propagandal. Ja seda seepärast, et teemade valikul, loengute toimumise aja ja koha määramisel saab maksimaalselt arvestada kuulajate soove ning vajadusi.

Kuulajatele südamelähedaste, nende erialases töös otseselt vajalike loengute korraldamisega kindlustame rohkearvulise aktiivse osavõtu ning saavutame ka kasvatuslikus mõttes kõige paremaid tulemusi.

Nende seisukohtade õigsust kinnitab kõigi loengukorraldajate praktika. Kui suudame leida kuulajaskonda huvitava teema, siis kindlustab see iseenesest, ilma korduvate meeldetuletusteta, rohkearvulise auditooriumi, tähelepaneliku loengutesse suhtumise ja pärast loengut arvukad asjalikud küsimused. Töötaja, kes on külastanud sellist loengut, lükkab teinegi kord edasi mitmed pakilised asjatoimetused ja suundub klubisse.

On muidugi arusaadav, et neid nõudeid saab igakülgselt arvestada siis, kui loengukorraldajail on võimalik valida vastavaid loenguid. Selles osas võib asutuste ja ettevõtete kollektiividele suurt abi osutada ühingu «Teadus» TRÜ lektorite grupp.

Viimasesse kuulub ligi 280 lektorit 562 loenguteemaga väga mitmesugustelt erialadelt. Möödunud aasta lõpul anti rotaprindil välja uus, annoteeritud TRÜ lektorigrupi temaatika.

Aasta-aastalt on suurenenud lektorigrupi poolt Tartu asutustes ja ettevõtetes, aga samuti ka väljaspool Tartut peetavate loengute arv. Möödunud aastal peeti TRÜ lektorite poolt 2400 loengut. Kuid kui vaatleme, kuidas jagunevad esitatud loengud teemade järgi, siis peame kahetsusega mainima, et loengute korraldajad ei ole kaugeltki ära kasutanud neid võimalusi loengulise propaganda mitmekesistamiseks, mida pakub temaatika. Esitatud loengud on jäänud ühekülgseks. 1964. aastal näiteks oli küll 2400 loengut, kuid need toimusid vaid 150 teemal. Neistki peeti 70 teemal vaid üks loeng. Tähendab enam kui 2/3 loenguteemadest jäi kasutamata.

See ei ole juhuslik, ainult üht aastat iseloomustav nähtus. See kordub aastast aastasse. Kogu vastutusrikka loengulise propaganda ühiskondlik koormus lasub vaid väikese grupi lektorite õlgadel. Samal ajal aga jäävad sajad kvalifitseeritud lektorid kasutamata.

Peamine põhjus näib peituvat selles, et asutiste ja ettevõtete töötajate kollektiive tutvustatakse pealiskaudselt lektoritegrupi temaatikaga ning arvestatakse väga vähe kollektiivi soove. Tulemuseks on, et sajad loengud, mis sisult on väga huvitavad, võivad aidata kaasa paljude asutuste töötajate erialaste teadmiste täiendamiseks, seisavad aastaid vaid temaatika nimekirjas ning kuidagi ei leia teed kuulajateni.

Väga harva on tellitud mitmeid tänapäeva väga aktuaalsetel ajaloolistel («Sõda ja tsivilisatsioon», «Koloniaalsüsteemi lagunemine») ja filosoofilistel («Looduse ümberkujundamise filosoofilisi probleeme», «Teaduse osa kommunismi ehitamisel» jt.) ja keeleteaduslikel teemadel loenguid.

Kasutatud ei ole kõiki keemia-alaseid teemasid. Kuigi keemia peaks aasta-aastalt üha enam tungima meie igapäevasesse ellu, on viimastel aastatel sellealaseid loenguid millegipärast vähe nõutud. Näiteks loeng teemal «Võitlus metallide korrosiooni vastu», mis kaheldamatult on suure praktilise tähtsusega ja peaks huvitama kõiki tööstuses töötajaid, on aastaid kasutamata. Tänapäeval leiavad ettevõtetes üha ulatuslikumalt rakendamist elektronarvutusmasinad, kuid vastavasisulisi teemasid on samuti vähe tellitud.

Vähe on nõutud bioloogia-alaseid loenguid, kuigi sellised, mis on seotud aianduse ja mesindusega, peaksid pakkuma laialdast huvi kolhoosidele, aga samuti ka individuaalaiapidajatele.

Paljud arstiteaduslikud loengud (maovähist, bronhiaalastmast jm.) ei ole samuti leidnud teed kuulajateni.

Need on üksikud näited, mida võiksime täiendada loenguteemadega kõigilt teadusaladelt.

Loengulise propaganda tõhustamise huvides on meie ülesandeks tutvustada töötajaid loengute üldtemaatikaga ning loengute organiseerimisel suuremas ulatuses arvestada soove ja vajadusi.

A. UUSTAL,
TRÜ lektoritegrupi juhatuse liige

Räägime sotsioloogiast

Esimest korda

Grupp asjahuvilisi tuli ülikooli sotsioloogiaringi asutamiseks kokku eelmise õppeaasta algul. Sellest ajast peale on üht-teist uuritud nii kinnistel kui avalikel koosolekutel koos käidud. Viimased on alati hulga üliõpilasi kohale meelitanud. Sedalaadi üritustest toimus viimane 17. veebruaril, kui kuulati Mikk Titma ülevaadet sotsioloogia-alasest tööst Ameerikas. Ettekanne äratas huvi sotsioloogia kui teaduse vastu ka neis kohalviibijais, kes ise sotsioloogiaringi liikmed ei ole.

Varsti astuvad ringi tegevliikmed ning teised sotsioloogiaga tegelevad üliõpilased oma töödega «rahva ette». Käesoleval aastal tuleb ÜTÜ konverentsil esmakordselt kokku sotsioloogiasektsioon.

Põhiliselt on ettekantavad tööd pühendatud metodoloogia ja metoodika probleemidele. Selline teemade valik on meie olukorras loomulik ja kahtlemata ainuõige. Kõik esinejad on ju tegelikult sotsioloogias algajad ja meie põhiline ülesanne on praegu just õppida, kuidas teha sotsioloogilisi uurimusi. Alles siis, kui vastav teoreetiline baas on olemas, saab võimalikuks teha uurimistööd, mille tulemused on teaduslikult arvestatavad. Suuremaid ja väiksemaid sotsioloogilisi uurimusi on meie maal viimasel ajal kaunis palju tehtud ning tulemusi avaldatud, kuid metoodilise külje nõrkus vähendab suuresti paljude tööde teoreetilist ja praktilist väärtust. Et oma uurimistöös selliseid vigu mitte teha, alustamegi me just päris algusest, see tähendab metodoloogia ja metoodika põhiküsimustest. Sellepärast ei maksa oodata ÜTÜ sotsioloogiasektsioonis esitatavatelt ettekannetelt suuri üldistusi ja põhjalikke kokkuvõtteid uurimistöö tulemustest. Nendega loodame välja tulla järgmistel konverentsidel. Alust arutlusteks (ja loodame, et diskussioonidekski) peaksid meie tööd küll pakkuma, ning seda ka laiemale kuulajaskonnale kui seda on sotsioloogiaringi liikmed. Kahjuks ei tohiks osavõtt sektsiooni tööst tulla kellelegi, sest vajadus sotsioloogiliste uurimuste järele suureneb kiiremini kui neid teha jõutakse ning teadmised sellisest tähtsast ühiskonnateadusest on tarvilikud igaühele.

Järgmine koosolek konverentsieelsete ürituste sarjas toimub tuleval neljapäeval. Peeter Vihalemm, kelle artikkel üleliidulisest sotsioloogia-alasest sümpoosionist ilmub käesoleva ajalehe numbris, annab siis samast asjast pikema ülevaate.

PAUL KENKMANN

ÜTÜ-s

TRÜ ÜTÜ aktiivsemate liikmete osavõttu ootavad järgmised teaduslikud konverentsid NSV Liidu kõrgemates õppeasutustes:

● **Rostovi ja Kaasani Meditsiinilises Instituudis. Ettekannete teeside ärasaatmise tähtaeg 1. märts.**

● **Tbilisi Riiklikus Ülikoolis, kus konverentsil töötavad matemaatika-mehhaanika, füüsika-, keemia-, geograafia-geoloogia, bioloogia-, filosoofia-psühholoogia, keeleteaduse, klassikalise filoloogia, žurnalistika-, orientalistika-, vene keele ja kirjanduse, gruusia kirjanduse ja rahvaluule, õigus- ja majandusteaduse sektsioon. Ettekannete teesid tuleb teatada 1. aprilliks.**

● **Tallinna Polütehnilises Instituudis, kuhu tuleb teesid teatada 10. märtsiks.**

Eesti Põllumajanduse Akadeemias töötavad konverentsil majandus-, agronoomia-, bioloogia- ja pedagoogika-, veterinaaria-, zootehnika- ning liha- ja piimatoodete tehnoloogia sektsioon. Ettekannete teesid tuleb teatada alates 20. veebruarist.

Meie ülikooli ÜTÜ teaduslikule konverentsile on end juba registreerinud Tadžiki, Voroneži, Kaunase, Riia ja Grodno Meditsiiniline Instituut, Novgorodi Pedagoogiline Instituut ja M. Thores'i nim. Moskva 1. Võõrkeelte Instituut.

Kuidas Tallinnasse jõuti . . .

«Sõja ajal oleksin ma nad endale luurajateks võtnud . . .»

E. Mikkelsaar

Kui P. Einasto annab ELKNÜ XIII kongressile üle raporti ja tervitused Tartu, Põltsamaa, Paide ja Kose kommunistlikelt noortelt, siis ei taha aplausid ja tunnustavad hõisked saalis vaibuda. Tartlased muudavad oma kaaslinlaste 1941. a. algatuse traditsiooniks, vaatamata kõigile raskustele. Ja mitte tavaline rahvamatk kodu-ümbruse kaunitesse kohtadesse pole see.

Ühel õhtul istutakse jälle koos ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretäri T. Alatalu juures ja pajatatakse reisujuttu. Nopin sellest naljasegusest ja sundimatust vestlusest välja mõne lause, repliigi ja püüan taastada, nii hästi või halvasti kui kõrvaltvaataja seda suudab, neid nelja päeva.

(Järg lk. 2)

Arengutase ja -tempo nõuavad

Mida sotsioloogia endast kujutab, kui suur tähtsus tal on, seda ei ole vist enam vaja rääkida, tartlasele kui «Edasi» lugejale vähemalt mitte. Seda, et meie maal praeguses arengustaadiumis on väga suur vajadus sotsioloogiliste uurimuste järele, näitas ka asjaolu, et 16.—19. veebruarini Leningradis toimunud üleliidulisele sotsioloogia-alasele sümpoosionile saabus arvatud 180 külalise asemel 400. Koos leningradlastega võttis sümpoosionist osa üle 600 inimese (üldse arvatakse praegu NSV Liidus sotsioloogiliste uurimustega tegelevat umbes 2000 inimest). Sümpoosion töötas neljas sektsioonis: sotsioloogiliste uurimuste meetodid ja tehnika; töö, tehniline progress ja isiksuse arenemine; ühiskonna vaimne elu ja isiksus; elu-olu, rahvastiku ja linnaehituse sotsiaalsed probleemid. Peeti 85 ettekannet väga mitmesugustel teemadel, graafide teooriast õhtukooli astumise motiivideni. Informatsiooniks ja koordinatsiooniks ning ülevaate saamiseks oli see vajalik. Kuid selline sümpoosion, mis haarab kõiki probleeme, jääb nähtavasti esimeseks ja viimaseks — lai problemaatika ei võimalda diskussiooni.

Katsun tuua mingisuguse ülevaate plenaaristungitest.

NSVL TA viitsepresident V. I. Fedossejev: «Põhilised probleemid, mida sotsioloogial tuleb uurida, on seotud isiksuse igakülgse arenemisega kaasaja ühiskonnas: millised on majanduslikud, sotsiaalsed ja vaimsed muutused teaduslik-tehnilise progressi tulemusena, millised sotsiaalsed ja vaimsed tegurid soodustavad ja millised takistavad ühiskondlikku tootmist.

Küsimus on ajaloolise protsessi uurimises, tuleb selgeks teha, millised probleemid, takistused ja vastuolud puutuvad tulevikus ette. Ajaloo seadused töötavad meie kasuks. Kuid peab nägema ka kõrvalekaldumisi, muutusi, ei tohi seadustele lootma jääda. Sotsioloogilistes uurimustes on vaja teha tõsine pööre. Sotsioloogia ülesanne on viia ühiskonna uurimine teaduslikule põhjendatusele, teaduslikule alusele. Ning seejärel on selle põhjal vaja aktiivselt tegutseda. Ei ole tarvis üldisi soove, et tuleks teha seda ja seda, on vaja täpselt näidata, **mida** ja **kuidas** teha.»

NSVL Sotsioloogia Assotsiatsiooni esimees G. O. Ossipov: «Käesolev sümpoosion näitas sotsioloogiliste uurimuste praegust taset, tugevaid ja nõrku külgi. Tugevad küljed: 1) kindel marksistlik-leninlik joon, 2) uurimuste kompleksne iseloom, seosed majanduse, demograafia, filosoofia, psühholoogia, etnograafia, matemaatika, ajaloo, õigusteaduse jt. vahel ja kõigi nende alade esindajate osavõtt uurimustest, 3) otsene seos praktikaga. Nõrku külgi näitab see fakt, et ettekanded olid erinevatel tasemetel, oli ettekandeid, kus olid vaid anketeerimise protsendid ja nendest tehtud diletantlikud ja ennatlikud järeldused. Vähe oli teoreeti'isi järeldusi, palju aga kitsaid probleeme, mis kuuluvad parteivõi majandusorganite praktilisse tegevusse, mitte sotsioloogiasse. Metoodika ei olnud tihti professionaalsel tasemel, esines empirismi, kirjeldamist, vähe oli strukturaal-funktsionaalset analüüsi. Ülemaailmse

(Järg lk. 2)

Talv, lumi...

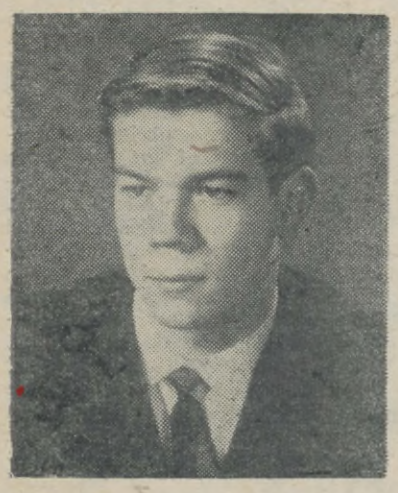
Talv, lumi...

R. NIGOLI fotod

Miks ma valisin selle eriala?

Õpin eesti keelt ja kirjandust

Kelleks ma küll päris noores eas saada ei tahtnud. Seda kõike ei mäletagi täpselt! Seda mäletan, et tahtsin saada kirjanikuks. Ainult see oli veel siis, kui ma õieti tähtigi ei tundnud.

Siis tulid kooliaastad ja minu mõttes oli kirjanikuamet üks paberimäärimine. Ning oleks keegi veel enne viimast klassi ennustanud mulle, et hakkan õppima eesti keelt ja kirjandust, oleksin suure häälega naerma puhkenud, oleksin pidanud teda maailma suurimaks humoristiks. Aga keegi ei tulnud selle peale, sest kõik olid veendunud, et ma füüsikat õppima lähen. Füüsika oli mu lemmikaine ja suure osa vabast ajast pühendasin sellele. Õpetajadki olid arvamisel, et valin edaspidiseks füüsika. Mitmeid kordi on minult küsitud, miks ma äkki ümber otsustasin?

Vastus sellele nõuaks ehk pikemat psühholoogilist analüüsi. Aga ega see olegi nii keeruline.

«Sala-armastus» keele ja kirjanduse vastu on mul juba aastaid olnud. Huvi kirjanduse vastu aga varjasin seepärast, et mulle oli (ja on praegugi) iiveldamiseni vastik kirjanduse õpetamine koolis sel kujul, nagu meil seda tehti. Ka keel on mind alati huvitanud. Ja seda just samasuguse vastuvaidlemise ja protesti seisukohalt. Reegleid ma koolis kunagi ei osanud ja koos oma pinginaabriga (nüüd on ta mu kursusekaaslane) vaidlesime nende reeglite rohkuse ja vastukäivuse ning muidugi ka pähetuupimise vastu. Nõudsime reeglite lihtsustamist.

Samal ajal olin ma aga palju enam füüsikast huvitatud, nii et huvi humanitaarteaduste vastu oli teisejärguline. Vähehaaval aga hakkas üks kasvama, teine kahanema. Ja selleks ajaks, kui lõpetasin kooli (viimane eksam oli muide füüsika), oli mulle selge, et füüsikut minust ei saa, vaid et ... Noh, mis meist saab, eks seda näe edaspidi. Praegu, pean tunnistama, minu huvi oma eriala vastu üha suureneb ja süveneb.

T. SEILENTHAL,
eesti filoloogia I k. üliõpilane

18 aastat Tartu Riikliku Ülikooli pedagoogikaringi

26. veebruaril möödub 18 aastat TRÜ pedagoogikaringi loomisest.

1947. a. moodustati Ajaloo-Keeleteaduskonnas loogika-psühholoogia-pedagoogika osakond. 1948. a. loodi selle baasil entusiastide poolt pedagoogikaring. Ring töötas 3 sektsiooniga: pedagoogika, psühholoogia ja loogika. Ringi liikmed esinesid linnas populaarteaduslike loengutega ja võtsid osa ÜTÜ tööst. Ringil oli ka oma laualeht.

Praegu valmistub pedagoogikaring ÜTÜ konverentsiks, mis toimub 31. märtsist kuni 2. aprillini.

Pedagoogikaring esitab konverentsile 5 tööd. Külalistena esinevad ka TPedI üliõpilased.

Konverentsi ettekannetes käsitlevide kujunemist, programmeeritud õpetamise küsimusi, õppeedukuse dünaamikat, õpilaste sotsiaalset koosseisu ja huvisid füüsika-matemaatika erialaklassides.

Asjast huvitatud ringiliikmetel avaneb võimalus 21.—23. märtsini osa võtta vabariiklikust kasvatusteadlaste konverentsist.

Pedagoogikaringil on sidemeid ka Leningradi, Moskva ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi vastava ringiga.

Aprillis sõidetakse Vilniusesse.

Ringi järgmine töökoosolek toimub Käärikul.

A. KUREPALU

TALVEALBUMIST

R. NIGOLI FOTO

MEIE MAA ÜLIKOOLIDES

Donetsi Polütehnilises Instituudis avati kujutava kunsti lektooorium.

Loengutega «Kujutava kunsti mõistmise alustest» esineb Tretjakovi galerii vanem teaduslik töötaja T. A. Tšernova.
(Ajalehest «Советский Студент»)

*

Moskva RÜ Majandusteaduskonnas hakkas majandusteaduste kandidaat G. N. Popov lugema spetsiaalkursust «Isikliku töö tehnika». Mõned teemad kursusest: «Isikliku töö organiseerimine», «Aja planeerimine», «Konspektid ja loengud». (Ajalehest «Московский Университет»)

*

Grupp Uraali Polütehnilise Instituudi Füüsika-Tehnika teaduskonna üliõpilasi võttis osa ekspeditsioonist, mille eesmärgiks oli uurida Põhja-Uraali ladestusi.

Uurides Izdeli linnas jõepaljandikku, märkasid üliõpilased suurt konti, mis ulatus välja kiviklibust. Nad proovisid konti välja tõmmata ja avastasid, et oma suuruse poolest võib see kuuluda ainult mammutile.

Üliõpilased alustasid väljakaevämisi. Mõne päeva jooksul olid puhastatud selgroog, sabalülid, jalgade luud, 4 hammast, kusjuures igaüks neist kaalus kuni 4 kg. Kihva pikkuseks oli 2,5 m. Skeleti pikkus ulatus 5 meetrini, keskmine kõrgus 4,5 m.

Kõrvuti selle skeletiga paistsid teise mammuti tugevalt purustatud kolp ja kihv.

Oletatavasti jäid mõlemad mammutid kinni soostunud jõesängi ja mattusid liiva alla.

Nende ladestuste vanus on neltkümmend tuhat aastat. Niisuguse säilivusega skelette leitakse harva.
(Ajalehest «За индустриальные кадры»)

Ametiühingukomitee teatab

17. veebruaril toimus ülikooli ametiühingukomitee järjekordne koosolek. Sm. Tikk rääkis ankeedist, mis oli korraldatud TRÜ õppe- ja teadusliku töö kaasaja nõuetele vastavuse väljaselgitamiseks. Sm. Elgaselt ja sm. Lepvaltsilt kuuldi informatsiooni elektriseadmete ohutustehnika ning tuleohutuse nõuete täitmisest keemiahoones ja katlamajas.

Et mõlemad etekanded olid sisukad ja kutsusid esile elava mõttevahetuse, leiavad need probleemid lähemal ajal meie lehe veergudel pikemat käsitlemist.

ÜET

Lektor-propagandistide eriala I kursusel toimub esimene õppus teisipäeval, 1. märtsil algusega kell 18. Koguneda EPA fuajeesse.

EPA dotsent H. Riikoja annab ülevaate populaarteadusliku loengu koostamise ja esitamise põhialustest.

Kuidas Tallinnasse jõuti ...

(Algus lk. 1)

semist». Selgub, et Tervishoiuministeerium on ära keelanud edasise sõidu. Külm on ikka. Ollakse kurjad.

Õhtul pidu. Viktoriin: Tartu—Tallinn—Paide. Võidame ühe punktiga. Tallinn ja Paide jagavad II—III kohta.

Tallinlased sõidavad tagasi.

Kolmas päev. Hommik. Veebruariilm on muutlik kui tütarlapse meel. Temperatuur on tõusnud. Minekuvaim on sees. Luba ei ole veel. Aga see peaks ju iga hetk tulema! Teele! Sellist suusailma ei ole iga päev. Kosel ei teata meid enam oodata. Ei sööki, ei sauna, ei voodit. Aga sõidetakse. Tartu on ärevil. Võetakse kontakt Kosega, Harju rajooni komsomolikomiteega. Õhtul võtab suuskureid vastu Kose ülesrivistatud keskkool. Antakse üle «Nooruse» vimpel: «Tublidele Tartu tähesõitjatele».

Neljas päev. Luba pole ikka veel. Ilm on soojem. Aga nüüd veel pooleli jätta! Ei, seda mitte! Edasi Tallinna poole! Väsimust nagu polekski. Ka tütarlaste seas mitte. Jäävad küll tahapoole, aga mitte väsimusest. Poisid lihtsalt aimavad TV kaamerate lähedust ja trügivad esirinda. Võidu väljakul võtab meid vastu Tartu ja Kohtla-Järve delegatsioon. Ka mõni uudishimulik tallinlane. Ainsa pressiesindajana on kohal «Spordilehe» toimetaja sm. Kallas.

Siis raporti üleandmine.

Tähesõitjate sitkust märgib tunnustavalt ära ka ÜLKNÜ KK esindaja sm. R. Kurbatova.

Kas pole tegemist distsipliinirikkumisega? Külma tõttu oli ju ametlik lõpetamine Paides.

Ei, selleks ei pea seda keegi.

Veel kord vaidlus selle imeliku keelu üle. Mõistetav oleks olnud minimaalne temperatuur, mille puhul sõitjad soovi korral võiksid katkestada.

Aga, mis siis sundis edasi minema? Kas tõesti ilmamuutus? Küsin vaikselt ühelt noormehelt, et mis siis, kui ilm poleks läinud soojemaks. Noormees ei vasta midagi, naeratab vaid paljutähendavalt. Nii et midagi muud.

«Kommunistliku noore südametunnistus, mis ei lubanud kord alustatut pooleli jätta,» arvas tähesõidu veteran E. Mikkelsaar.

J. PAJU

Räägime sotsioloogiast

Arengutase ja -tempo nõuavad

(Algus lk. 1)

huvi ja entusiasmi taustal paistab teravalt silma spetsiaalse ettevalmistusega kaadri vähesus, uurimuste organiseerimise, koordineerimise ja finantseerimise puudulikkus, stabiilsus. Lähemal ajal luuakse meie maal sotsioloogiliste uurimuste juhtimistsenter, organiseeritakse instituutide ja laboratooriumide võrk üle kogu maa. Kuid seda kõike ei saa teha korraga, laialdase süsteemi loomine võtab aega, peamine on praegu kaadriprobleem — otsustav tingimus sotsioloogilise uurimistöö arengus on kaadri ettevalmistus.»

V. N. Šubkin (Novosibirsk): «On vaja, ühendada tugev marksistlik ja professionaalne ettevalmistus. Konkreetsed sotsioloogilised uurimused tulevad viia tähtsuselt ühele tasemele aatomifüüsika ja kosmoseuurimistega. Maa ei saa areneda sotsioloogiliste uurimusteta. On vaja luua rida professionaalseid tsentreid, mille baasil võivad areneda tsentrid ühiskondlikel alustel. Tööjaotust ja spetsialiseerumist tuleb arvestada juba kaadri ettevalmistamise käigus. Vanale kaadristruktuurile (et teame kõigest natuke ja teeme kõik ise ära) ei saa toetuda! On vaja palju tehnilist tööjõudu.

Meie maa on esimene, kes ehitab kommunismi ja mitmed veel esinevad puudused on loomulikud. Meie jõud ongi selles, et me võime oma arenguraskusi tunnistada ja lahendada.»

NSVL TA kirjavahetajaliige N. I. Javtšuk: «Peajäreldus, mille igaüks meist peaks sellelt sümpoosionilt kaasa viima, on see, et me läheme tagasi leninlike traditsioonide juurde konkreetsetest sotsiaalsetest ja sotsioloogilistest uurimustest. Kõige lähemal ajal luuakse sotsioloogiliste uurimistööde tsenter, kus ja millises vormis, ei tea veel. Teaduste Akadeemia presiidiumi juurde luuakse teaduslik nõukogu, mis sisuliselt koordineerib uurimusi. Hakatakse välja andma sotsioloogia ajakirja, mille toimetuse asukohaks saab tõenäoliselt Leningrad.»

Sümpoosion võttis vastu läkituse NSVL TA presiidiumile sotsioloogiliste uurimuste praeguse taseme kohta NSV Liidus, samuti eelseisvate probleemide ja ülesannete kohta. Edasist arengut suunavate soovituste hulgas sisaldas läkitus ka soovituse luua juba 1966./67. õ.-a. Moskva, Leningradi, Novosibirski ja Sverdlovski ülikooli filosoofiateaduskonna juurde sotsioloogia eriharu.

P. VIHALEMM

Kasutagem puhkelaagreid!

«Tuleb ette juhtumeid, et noor inimene käib viis aastat ülikoolis ära, aga Käärikule või Vellaverre suusatama ei saa kordagi ...»

«Mõni õpperühm jälle muretseb puhkelaagri tuusikud ja varub aegsasti ka õlled kaasavõtmiseks valmis ... et laagris igav ei hakkaks.»

Ametiühingukomitee toas istub koos komisjon ja arutab üliõpilaste tervistavate puhkelaagrite tuusikute jaotamist. Tänavu korraldatakse see mõnevõrra ümber.

Siiamaani oli peaaegu nii, et kes tuli ja küsis tuusikut, see sai. Puudus kontroll tuusikute tegeliku kasutamise üle ja nii tuligi, et nendega peeti küll spordilaagreid, küll nädalalõpuveetmisi ja muidki üritusi tervistavate puhkelaagrite asemel.

Tänavu kohandatakse tuusikute kasutamise põhikirja meie ülikooli oludele — et saaks kasutada eelkõige 6- ja 12-päevaseid tuusikuid (põhikiri näeb ette 24-päevaseid laagreid). Otsustati, et ...

... koos avaldustega tuleb esitada laagri tööplaan, mis on kooskõlastatud kehalise kasvatuse ja spordi kateedriga.

... avaldusel peab alati olema märgitud päevade arv, osavõtjate nimed, laagriülem ja kehakultuuriinstruktor (siin on ÜET instruktoritel hea võimalus oma oskusi praktikasse rakendada!).

... avaldusel peab olema dekaani luba.

Räägiti veel teiste kõrgemate õppeasutustega tuusikute vahetamise võimalustest ja suviste puhkelaagrite korraldamisest. Leiti, et suve jooksul on otstarbekas 2—3 vahetust korraldada. Praegu pole veel komitees ühegi teaduskonna avaldusi suviste tuusikute saamiseks. Ometi on näiteks Käärikul olemas ideaalsed võimalused puhkuse sidumiseks spordiga ja ühiskondlikult kasuliku töö tegemiseks.

M. RAIDMA

Arendame üliõpilastraditsioone

Üliõpilaslaulupidu, ülikooli aastapäev, teadusepäev...

Eelmises üliõpilaslehes väljakuulutatud vaidlus tudengitraditsioonide üle kujunes küllap vist samaaegselt toimunud vastlaõhtu tõttu (veel üks traditsioon!) üpris osavõtuvaeseks. Põhiliselt komsomolikomitee liikmeist koosnevate väitlejate vahel vaeti siiski enam-vähem kõiki juba juurdunud ja alles eos olevaid traditsioone, et kindlaks teha, mis väärib minetamist ja mis veelgi püsikindlamaks muutmist. P. Järve luges ette juba varem parteikomitee esindajate osavõtul toimunud koosoleku resolutsiooni, milles soovitati (kahjuks üsna üldsõnaliselt) arendada mõningaid nõukogulikke üliõpilastraditsioone. Võttes resolutsiooni lähtepunktiks asuti arutama mitmeid meie tudengkonnas levinud tavasid ja kombeid.

Populaarne tudengikslöömine soovitati säilitada, selle eeldusega, et traditsiooni liidetaks ka intiimses vormis (mitte moraalilugemisena) tudengi kombeõpetuse ABC. Et Aasamaa «Käitumiskultuur» üsna pretsensioonitu on ja vastselt tudengiks tõusnud noore käitumismaneerid vastava õpetuse puudumisel just eriti ei rahulda, siis olevat värskel üliõpilasel algul suuri raskusi ülikooli- ja üldse seltskonnaellu sisselülitumisega.

J. Kaarma jt. leidsid, et pole patt üht-teist väärtuslikku üle võtta ka seni kodanlikeks igandeiks taunitud korporatsioonikombeist, traditsiooniks teha sellised üritused, nagu üliõpilaslaulupidu, üli kooli aastapäev ja teadusepäev. Ka soovitati sisse seada osakonnaalbumid, kuhu kõik lõpetajad oma foto mälestuseks jätavad.

Edasi vesteldi pikemalt üliõpilaspäevadest. T. Alatalu märkis, et rongkäik peab olema põnev, lõppema puändiga. Ei jõutud aga veel kokkuleppele, milline täpsemalt peab olema see motiiv, mis sajad tudengid marssima paneb. Üliõpilaspäevade mõjuvus suureneks mõnevõrra, kui sinna kontsentreerida kõigi osakondade tudengikslöömised ja muud eriharude-sisesed üritused ja kui neiks päeviks üürida tudengitele võimalikult palju linna tantsusaale. Oli vaidlusi aja suhtes, aga mullune daatum — oktoobri algus — ei andvat end muuga asendada, kui tahetakse traditsiooni hõlmata ka EPA üliõpilased.

Alkoholi pruukimisega «sõprusõhtutele» kuulutati kadul

A. KIDRON

Nii valmib film

Kuidas õpitakse Moskva Riiklikus Ülikoolis

Kui Tartus on Bioloogia-Geograafiateaduskond, siis MRÜ-s on ühendatud ühte fakulteeti bioloogid ja mullateadlased. Teaduskond jaguneb kolmeks — zooloogilis-botaaniline osakond, mullateadlased ja osakond, kuhu kuuluvad biofüüsika, virusoloogia, biokeemia, kõrgema närvitalitluse, taime- ja loomafüsioloogia jt. kateedrid.

Tugevaks küljeks on hea tehniline varustatus: loengutel demonstreeritakse enamik tabelitest, fotodest ja diagrammidest epidiaskoobiga (samal ajal saab ka üleskirjutusi teha, sest auditooriumis on iga koha juures väike lambike). Nii jõuab loengu vältel rohkem materjali edasi võtta. Aga kui tehnika streikima hakkab, siis eelistab õppejõud tahvlile kirjutamisele loengu ärajätmist.

Füüsikas võeti läbi peaaegu kõik katsed, mis olid õpikus kirjeldatud, loomafüsioloogias nähti loengute ajal paljut n.-ö. natuuris. Muidugi on ka laboratooriumides kõik kaasaegsed vahendid, mis tööd märgatavalt kiirendavad.

Kateedrite juurde koondumine algab juba esimeselt kursuselt. Eriprogramme ei eksisteeri ja neil poleks ka mõtet, sest spetsialiseerumine on isegi juba niivõrd kitsas.

Kõige suurem tung on tavaliselt biokeemiasse, kuigi see on üks suuremaid kateedreid. Meie kursuselt kuulub sinna ligikaudu 30 inimest, teiste kateedrite juurde aga poole vähem, keskmiselt 15 (üldse on kursusel üle 200 üliõpilase).

Vastavalt sellele, millise kateedri juurde keegi kuulub, on ka õppeained alates esimeselt kursuselt erinevad. Üldiseks nähtuseks on aga füüsika ja kõrgema matemaatika mahukam programm kui TRÜ-s: füüsikat neli semestrit, matemaatikat kolm.

Suureks erinevuseks Tartu ülikoolist on see, et pedagooge meil ette ei valmistata ja järelikult puudub igasugune praktika koolides.

Väga mugav on see, et igas fakulteedis on oma spetsiaalne raamatukogu — kirjanduse (nii meie kui väliskirjanduse) kättesaamine on seepärast kerge.

Loenguid peavad enamasti professorid ja, nagu võib arvata, hästi huvitavalt. Et värskeid tudengeid vapustada, siis vestab iga uue õppeaasta esimesel päeval akadeemik A. J. Oparin juttu bioloogia aktuaalsetest probleemidest ning muidugi elu tekkimisest maakeral.

Tudengid on nagu tudengid ikka. Ainult alul oli natuke naljakas, kui fakulteedi koridoris sammusid vastu (õigem oleks öelda liuglesid) sarides indialannad, või kui keemiapraktikumis nägid, kuidas valges kitlis aafriklane õiendab kolbide ja katseklaasidega.

Ja nüüd vastus küsimusele, mida kõige sagedamini esitatakse: kuidas sa vene keelega hakkama saad? See pole küll mingi probleem, sest keskkoolis on õpetajad meid sellega vaevanud kümme (!) aastat, ja väiksematele komistustele ei pööra keegi tähelepanu.

Lõpuks natuke poeetilisemat juttu. Kevadel on bioloogiafakulteedi ümbrus vist kauneim koht Moskvas. Külje all on botaanikaaed ja park, ning kui õitsemiseaeg kätte jõuab, pole hooneid üldse näha. Ja esimesed õied on lahti hästi vara, sest auruküte ... Juba siis, kui mujal veel lumi maas on, õitsevad meie akende all krookused ja lumikellukesed.

Aga on midagi, mille poolest Moskva ülikool on Tartu omast kaugel taga — puuduvad nimelt sellised tähtsad asjad, nagu ülikooli oma ajaleht, ülikoolimüts ja oma kohvik. Ning neid kahetsevad kibedalt taga kõik Moskvas õppivad eesti üliõpilased.

E. HABERMAN,
MRÜ bioloogiafakulteedi
III kursuse üliõpilane

Intervjuu

Ta külastas Inglismaad

Mõni aeg tagasi saabus pikalt Inglismaa-reisilt TRÜ inglise filoloogia 4. kursuse üliõpilane Mall Tamm. Üht-teist on tal paljatada ka meie ajalehe lugejatele.

Millise turismigrupi koosseisu sa kuulusid? Kuidas sõit algas?

Kuulusin «Sputniku» turismigrupi koosseisu, mille suurus oli 52 inimest, neist 5 Eesti NSV-st. Tartust oli peale minu veel inglise keele kateedri õppejõud Malle Laar.

Sõit algas Moskvast lennukiga, Londonist sõitsime rongiga Edinburg'i, sealt juba Aberdeeni ja Glasgow'sse. Olime pettunud, kui meie grupp Londonis kaheks jaotati ning meid Šotimaale suunati. Muide, meie sõit sai teoks üldse seetõttu, et Šoti Üliõpilasliit kutsus nõukogude turismigrupi endale külla. Kui aga Šotimaale jõudsime, oli pettumus käega pühitud. Tõepoolest — Šoti on nagu muinasjutumaa.

Kas kliima valmistas üllatuse?

Jah. Inglismaa pinnal üllatas meid rohelus. Kliima on väga niiske, maastik on selliste värvidega, nagu me postkaartidel oleme harjunud nägema. Värvid on äärmiselt eredad. Seevastu on arhitektuurile omane tagasihoidlik hall.

Ja kuulus Londoni udu?

Kui me Tartusse tagasi jõudsime, võttis meid vastu suurem udu kui seda Inglismaal viibimise ajal kokku nägime. Siiski, Šoti mägismaal oli seda mõõdukalt, nii et 5 km kaugusele enam ei näinud. Mägedes öeldi meile, et suusahooaeg on alanud, tegelikult oli lund ainult laikudena. Inglismaa talv on rõõmsalt soe ja nukralt lumevaene.

Missuguse mulje jättis Šotimaa noorus?

Pea iga päev kohtusime üliõpilastega. Peab mainima, et Šoti noored on väga viisakad. Sealjuures pole see sugugi pealetükkiv viisakus, vaid vana hea inglise džentelmenlikkus.

Šoti noored on lihtsad ja väga toredad. Kui inglaste olekus ja käitumises on pisut teesklust, siis šotlastel on südamlikkus ülekaalus.

Kas Šotimaal kantakse veel rahvarõivaid?

Jah. Alguses oli üsna võõrastav näha mehi seelikutes ringi kõndimas. Šotlased armastavad maavillast riiet. Mis üldse riietusse puutub — see on lihtne, praktiline ja moodne. Julgelt kantakse heledatoonilisi rõivaid, õhturiietuses domineerib must.

On šotlastel ka oma lemmikvärv?

Kaitsevärvi roheline ja punane. Šotlased ise ütlevad, et see on vastukaaluks kliimale ja arhitektuuri hallile toonile.

Millised linnad jäid sulle kõige enam meelde?

Muidugi London kui suurlinn. Kontrastina vaesus ja rikkus igal pool silma paistmas. Punased kahekordsed bussid ja Thames.

Edinburgh — roheline linn. Inglastel ja šotlastel on kalduvus väikearhitektuurile. Peaaegu iga maja ees aga on kasvõi tillukenegi lapikene rohelist muru ja lilli. Edinburgh'is paistis see eriti silma. Glasgow's nägin ühe maja ees koguni roose. Huvitav nähtus — talv, nartsissid ja roosid.

Londonis on rohkesti värvireklaami, Šotimaal aga olid kõik linnad plakat- ja pildireklaami täis. Erinevalt meie linnadest on kauplustel tohutu suured vaateaknad. Nende vahel kitsad uksed, sageli ei leia neid üleski. Vaateaknale paneb iga kaupluse omanik välja viimase. Reklaam, reklaam, reklaam!

Mis sulle üliõpilaste juures meelde jäi?

Nad on toredad ja samavõrra töökad. Väga suur osa õpib paralleelselt tööga. Ühiselamud on kenad ja maitsekalt sisustatud. (Ühekohalised mugavad toad). Muidugi pääseb ühiselamutesse ainult vähemus üliõpilastest.

Kuidas sa inglise keelega toime tulid?

Meie õpime ülikoolis ju seda kõige puhtamat inglise keelt. Nii Šoti- kui ka Inglismaal aga on äärmiselt palju erinevaid murrakuid. (Glasgow'l oma keel, Edinburgh'il oma, jne.).

Keelega tulin hästi toime. Tõsi, vahel tuli ka käed appi võtta.

Ja üllatusmomendid reisil?

Siis, kui laual pidevalt üks kahvel üle jäi ning hiljem selgus, et seda läks tarvis magustoidu söömisel. Ja veel— Londoni udu ning musta leiva puudumine.

Kõige raskem moment? Lahkumine.

Intervjueeris S. ENDRE

Ülikooli kohvikus...

...suitsetamisest on viimastel aastatel päris palju räägitud. Kui kamina- ja rõdusaalis «puhta õhu seadus» maksma pandi, kolisid suitsumehed koridori, treppidele. Kes kolmanda korruse auditooriumidesse või ametiühingukomiteesse läks, pidi vahel paksu suitsupilvega ümbritsetud inimspaleerist läbi tungima.

See oli novembrikuus, kui sm. Kanni Indre ametiühingukomitees asja arutamise üles võttis. Kas selleks, et koridoris korda luua, tuleks saalidesse uuesti suitsetamine sisse viia? Selgus, et siiski pole vaja kurvastada neid kohvikukülastajaid, kes on harjunud aega veetma puhta, suitsuvaba õhuga ruumides. Miks mitte ehitada piljardisaal ümber mugavaks suitsetamisruumiks? Komitee võttiski asja organiseerimise enda peale. Sisekujunduse kavandi valmistas V. Kiilaspea ülikooli kapitaalehituse osakonnast, ja töö võis alata. Kuidas see korda läks, selles võib nüüd igaüks veenduda.

Puitpaneelidest madal lagi ja hämar valgustus muudavad ruumi hubaseks, uus ventilatsioonisüsteem ei lase õhul liiga «siniseks» minna. Meeldiva mulje jätavad kõrged istmed seinaäärsete laudade juures. Üldpilt on nägus.

Mõeldud on ka sellele, et endiselt on võimalik piljardisaali kasutada ringikoosolekute ja väiksemate koosviibimiste korraldamiseks.

Ö. KASK

Talviste puhkelaagrite tuusikud jaotati järgmiselt:

1.	ELKNÜ TRÜ Komitee — 50	8.	Kääriku suvelaager — 45
2.	Füüsika-Matemaatikateaduskonna V kursused — 18	9.	Spordimängude eriala üliõpilastele — 16
3.	Arstiteaduskonna VI kursused — 50	10.	Ajaloo-Keeleteaduskond — 10
4.	Majandusteaduskonna V kursus — 5	11.	Majandusteaduskond — 11
5.	Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo-osakonna V kursus — 5	12.	Ametiühingukomitee aktiiv — 10
	saksa filoloogia V kursus — 3	13.	Ametiühingukomitee reserv — 8
	inglise filoloogia V kursus — 5	14.	Pioneerijuhtide laager — 20
	eesti filoloogia V kursus — 3	15.	TRÜ orienteerumissektsioon — 2
6.	Õigusteaduskonna V kursus — 11	16.	TRÜ alpinismisektsioon — 7
7.	Preemiaks massilistest spordiüritustest parimatele osavõtjatele (ajaloo-osakonna III k., Õigust. IV k.) — 14	17.	Bioloogia-Geograafiateaduskond — 3

TEGELGE TALISPORDIGA!

Väsimus on töö loomulikuks, füsioloogiliseks tagajärjeks. Sellepärast tunneb iga inimene pärast füüsilist või vaimset tööd vajadust puhata.

Teadlaste uurimistööd väsimuse kohta ja tähelepanekud elust on näidanud, et parimaks puhkuse vormiks on nn. aktiivne puhkus. See seisneb selles, et inimene tegeleb puhkuse ajal oma kutsetööst erineva huvialaga. Tegevuseta olek on halvaks puhkuseks.

Paljudel inimestel tuleb tööprotsessis teha suur hulk monotoonseid liigutusi. Palju on ka neid, kellelt töö nõuab suurt vaimset pingutust või ühel kohal tundide kaupa istumist.

Niisugust ühekülgsust ning sellest tulenevat kahju meie organismile aitab kõrvaldada hästi organiseeritud puhkus. Puhkuses peavad tähtsat osa etendama kehakultuur ja sport.

Sageli arvatakse, et heaks puhkuseks sobib ainult suvi. Muidugi suvine loodus, soojad päikesepaistelised päevad annavad häid võimalusi õhu, päikese ja vee nautimiseks. Kuid ka talvel võib hästi puhata. Talvel on oma võlud ja ta pakub palju huvitavaid võimalusi puhkeaja kasulikuks veetmiseks. Nii näiteks võib suusatamist pidada üheks paremaks spordialaks, millega võivad tegelda noored ja vanad. Heaks puhkuseks on ka kelgutamine ja uisutamine.

Talvised spordialad arendavad paindlikkust, tasakaalutunnet, liigutuste koordinatsiooni, mehisust ja karastavad organismi. Suusatamine värskes õhus tugevdab närvisüsteemi, arendab lihaseid, suurendab kopsumahtu ning mõjub soodsalt ainevahetusele.

Peale selle arendab suusataja osavust, julgust, jõudu ja vastupidavust.

Mitte asjata ei tegelnud paljud väljapaistvad inimesed suusatamisega. Kuulus teadlane, füsioloog I. P. Pavlov, kes elas 86 aastat, armastas kuni viimaste eluaastateni suusatada.

Suusatamisega võivad tegelema hakata juba 3- kuni 4-aastased lapsed.

Algaja suusataja energiakulu on suur, kuid ühes vilumuse omandamisega väheneb see tunduvalt. Selleks peab suusataja oma koormust tõstma järk-järgult. Esimene suusaretk ei tohi ületada üht-kaht kilomeetrit. Iga järgmise korraga võib sõidumaad pikendada 0,5—1,0 kilomeetri võrra.

Pikemaid suusamatku — näiteks 20 kilomeetrit, võib soovitada ainult neile, kellel on külladast vilumust ja vastupidavust.

Tore talisport on ka uisutamine. Võrreldes suusatamisega ei ole ta küll nii mitmekülgne, kuid südamevereringe ja hingamiselunditele mõjub ta samuti hästi. Ta arendab osavust, liigutuste sujuvust ja lihaskonda.

Kelgutamine on oma lihtsuse poolest eriti sobiv lastele.

Suurt kasu toovad meie organismile jalutuskäigud. Kui ühe või teise spordialaga tegelemiseks on vaja enam-vähem head tervist, siis jalutuskäike võivad sooritada kõik inimesed. Käimisel töötavad peaaegu kõik lihased, tugevneb südame ja kopsude töö, paraneb ainevahetus. Peale selle on talvine jalutuskäik parimaks karastusvahendiks.

Üheks aktiivse puhkuse vormiks, mida meie töötajad järjest laialdasemalt kasutavad oma töövõime taastamiseks ja tervise tugevdamiseks, on turism. Rännakuid, matku ja ekskursioone võib edukalt sooritada ka talvel. Ühe sõnaga, ka talv annab avaraid võimalusi puhkeaja kasulikuks veetmiseks ja tervise tugevdamiseks.

Ärge veetke talveperioodil oma vaba aega ainult toas!

I. FRORIP,
Tartu linna II arstipunkti
kehakultuuriarst

Algasid enesekaitse kursused

Möödunud esmaspäeval toimus TRÜ rahvamalevlastele esimene enesekaitse kursuse õppus. Kahjuks aga ei ilmunud paljud rahvamalevlased kohale. Näiteks Arsti-, Õigus- ja Majandusteaduskonnast polnud kohal ühtki rahvamalevlast.

Kursuse programm on jaotatud seitsmeks õppuseks, kus käsitletakse vastase poolt võetud võtetest ja haaretest vabanemist; kinnipeetu äratransportimise võtteid; võimalikke kaitsevõtteid, jne.

Et rahvamalevlaste arv on ülikoolis üle 300, siis on sellel kevadsemestril ette nähtud korraldada viis kursust.

Teaduskondadele on planeeritud ajad ja osavõtjate arv alljärgnevalt:

	I kursus 21. II—7. III	II kursus 9. III—23. III	III kursus * 24. III—7. IV	IV kursus 11. IV—25. IV	V kursus 27. IV—16. V
Õigust.	6	6	5	8	10
Arstit.	5	6	3	8	10
Ajaloo-Keelet.	3	3	8	4	3
Majandust.	2	2	3	2	1
Biol.-Geograafiat.	5	4	6	2	1
Füüsika-Matemaatikat.	6	5	1	2	1

* Eraldi kursus ainult naisüliõpilastele-rahvamalevlastele.

Õppused toimuvad V. Kingissepa tn. 19 võimlas igal esmaspäeval, kolmapäeval ja neljapäeval algusega kell 16.30 viimased spordipedagoogi E. Lukini juhtimisel.

E. SIMSON,
TRÜ rahvamaleva staabiülem

Hoolitseda matkavarustuse eest!

- Kogemustega matkaja püüab matkaks vajalikku seljakotis enesega kaasa võtta. (Vahetuspesu, sokid, kehakinnitust — vorsti, viinereid, kotlette või juustu. Termosega kuuma kohvi ja tingimata ka midagi magusat).
- Kõige kõvema saapa muudab pehmeks ja veekindlaks kalamaksa- või kastoorõli (määrida saapaid nii seest kui väljast).
- Ka õliga immutatud saapaid on otstarbekas enne väljaminekut määrida tavalise kingakreemiga (saapad ei võta lund külge ega lähe märjaks).
- Villastele sokkidele lisaks kasutage jalarätte (kaitsevad niiskuse eest ja ei kuluta sokke).
- Eriti külmade ilmade puhul tuleb külmakartlikumad kehaosad katta vatiga.
- Hõõrutud jalgade puhul aitab hädast leukoplast.
- Rull sidet ja pisike pakk vatti mahub ka kõige väiksemasse taskusse.
- Matkavarustusest ärgu puudugu kruvikeeraja, taskunuga ja vajaliku määrde purk.
- Ükski kogenenud matkaja ei loobu (võimaluse korral) pärast matka saunast.

Kehalise kasvatuse ja
spordi kateeder

ÜSK ✣ ÜTÜ ✣ RSR ✣ KLUBI

Need, kes ei ole veel kaasa teinud Tartu-Vellavere matka, saavad veeta toreda puhkepäeva suuskadel sellel pühapäeval, 27. veebruaril. Matkastart antakse pühapäeval kell 10 Tamme staadionil. Seoses matkaga töötab Elva saun pühapäeval kella 16-ni. Matk on eelprooviks neile, kes tahavad sõita 5. märtsil Kääriku.

Kääriku matkast osa võtta soovijad!

Osavõtjate registreerimine TRÜ spordiklubis lõpetatakse 3. märtsil kell 17.

Kolmapäeval, 2. märtsil

● algusega kell 18 on Vanemuise tn. 46 zooloogia-auditooriumis zooloogiaringi töökoosolek. Päevakord. 1. Ultraheli kasutamine zooloogias (U. Kääp, II k.). 2. Põdra kodustamine NSVL-s (A. Koff, V k.). 3. Teine õppus perfokaartide kasutamisest teaduslikus töös (dots. H. Ling).

● algusega kell 19 on Botaanikaaias taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedris taimefüsioloogia ja taimebiokeemia ringi ettekande- ja referaatkoosolek. Päevakord. 1. Õunapuude koekultuuride kasutamisest kasvuregulatsiooni ja organogeesi uurimisel (T. Vardja). 2. Ülevaade viimati ilmunud perioodikast taimefüsioloogia alal (E. Hirson, K. Pavel).

Neljapäeval, 3. märtsil

● kell 19 on Mitšurini tn. 40 taimesüstemaatika-auditooriumis geneetikaringi koosolek. Päevakord. 1. Külalisettekanne «Dekoratiivtaimede selektsioonist» (R. Tamm). 2. T. Tamme värviline amatöörfilm «Õisi lumest lumeni».

● Tähelepanu! Tähelepanu!

1966. a. juunist kuni 15. augustini töötavad järgmised turismi-ekskursioonibaasid:

Moskvas, Leningradis, Kiievis, Sevastoopolis — 10-päevaste vahetustega. Tuusiku hind 12 rubla.

Sotšis ja Jaltas — 16-päevaste vahetustega. Tuusiku hind 22 rbl.

Tuusiku hinna sees on öömaja ja ekskursiooni ajal teenindamine. Toitlustamine ja sõit baasi toimub enda kulul.

Tuusikute taotius esitada hiljemalt 1. märtsiks kas ülikooli ametiühingukomiteele või otse ametiühingu vabariiklikule komiteele.

Ei lõvipojad Kongoski
nüüd karda valget amme.
Nad kuulavad tamtamme
kesk pigimusta ööd.
«Ärge nutke näljast, väikesed
massaid,
onu Sämmi laulab teile lalöbai!»
(U. Laht)

Lõvipoegadest ja teistest kangetest nii Kongos kui mujal Aafrikas räägime 28. veebruaril ülikooli kohviku rõdusaalis kell 18.

Juhatus

Laupäeval, 26. veebruaril algusega kell 20 on ülikooli klubis J. Drda komöödia «Unustatud kurat».

Pühapäeval, 27. veebruaril kell 21 — «(SOS)[13] ehk asi on naljast kaugel». Tragöödia positiivsete kangelaste ja tulistamisega. (Loo idee autor on Jaak Uibo).

Töökultuur ja -esteetika

Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteelt saabus neil päevil ettepanek töötada välja konkreetsed abinõud:

a) õppejõudude ja kaastöötajate töö teaduslikuks organiseerimiseks;

b) tööprotsesside mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks;

c) õppe- ja laboratoorse sisustuse moderniseerimiseks ja vananenu asendamiseks;

d) sanitaar-elukondlike ruumide ja sööklate laiendamiseks;

e) ruumide ventilatsiooni ja valgustuse täiustamiseks;

f) hoonete remondiks;

g) territooriumide heakorrastuseks ja teiste ürituste teostamiseks, mis kõik on vajalikud õppejõudude ja üliõpilaste tööviljakuse suurendamiseks.

Komiteele tuleb esitada kõige lähema! ajal 1966. aastale planeeritavate abinõude plaanid:

a) tootmiskultuuri tõstmise,

b) töötamistingimuste parandamise ja

c) sanitaar-elukondliku teeninduse alal.

Tartu Riiklik Ülikool on kõnealuse ülesande täitmisel teatud määral ette valmistatud asjaolu tõttu, et nende küsimustega tegeleb meil mõnda aega TRÜ alaline töökultuuri ja -esteetika komisjon. Viimasele anti ülesanne ette valmistada ülalmärgitud plaanide projektid.

Arvestades nende ulatust ja tähtsust palub komisjon kateedreid, osakondi, õppebaase, töökodasid jt. struktuuriüksusi ning üliõpilaskursusi ja ühiselamute nõukogusid, samuti hoonete komandante, TRÜ õppejõude ning teenistujaid ja üliõpilasi osutada ülalmärgitule tähelepanu ning esitada plaaniprojektide koostamiseks ettepanekuid.

Töökultuuri ja -esteetika komisjon ootab neid posti teel ülikooli aadressil «Töökultuuri ja -esteetika komisjon» või komisjoni postkasti keemiahoone fuajees (pk. 5.). Ettepanekuid võib anda ka komisjoni liikmete kätte järgmiselt:

G. Dementjev	— Vanemuise tn. 46,	geoloogia kat.;
M. Kask	—„—	hügieeni kat.;
M. Loim	—„—	raamatupidamise kat.;
O. Mägi	— V. Kingissepa tn. 18,	TRÜ administratiivhoone;
A. Punnar	— TRÜ kapitaalehit. osak.;	
K. Põllu	— Ülikooli tn. 16,	TRÜ kunstikabinet;
J. Raudsepp	— V. Kingissepa tn. 16,	anorgaanilise keemia kat.;
V. Ritslaid	— V. Kingissepa tn. 16,	farmakognoosia kat.,
U. Siiman	— V. Kingissepa tn. 16,	loogika ja psühholoogia kat.

Töökultuuri ja -esteetika komisjon

Raadioloengud

Kolmapäeval, 2. märtsil

1. Kõigile pedagoogika õppijaile dots. Heino Liimetsa loeng «Õpetaja suuline esitus ja demonstratsioon kui õppemeetod». II.
2. Geograafiaosakonna I kursuse üliõpilastele dots. Salme Nõmmiku loeng «Majandusgeograafia objekt, ülesanne ja teaduslik meetod» (II).

Reedel, 4. märtsil

1. Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loeng «Hoiuste pärandamisest riiklikes tööhoiukassades».
2. Eesti kirjanduse IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eestikeelse ajakirjanduse algus». 1.
3. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Tähelepanu olemus».

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased S. ENDRE, L. MÄGI, M. RAIDMA, A. TEDER.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1476. MB 00367.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (651) Laupäeval, 5. märtsil 1966 XIX aastakäik

Näid mulle sellisena, naine:

Näen taeva selget sina, ent tema läbipaistval värvifoonil näen sind — sul kätel on õrn lapsuke, ta üles tõstnud oled sa teerada vaatama, su pilk on tulvil helesinist unistust. Su näol on vaikne õnnistus ja rahu, kaks üllast saatjat igal emal, kes kannatuste vaevaga on tuttav; ja ootab ta, et ütleks kõigist enne just temale see habras elu esimese sõna. Ja uhke on ta suure elu väikse iva üle, nii nagu tunneb uhkust iga ema, kes hoolimata ohtudest on kinkinud uut elu sellele maailmale, nii nagu päike kingib valguse, kui sünnib vastne päev. Ja kes on pihus hoidnud väikest liivatera, see tundnud on planeedi kaalu; kui ema üles tõstab lapsukese, siis hoiab käes ta kogu Maad, ja küllap sellepärast, üksnes sellepärast ta ongi püha.

E. Mieželaitise luuletusest «Naine».

R. NIGOLI FOTO

8. märts

8. märtsil pühitseb meie maa rahvusvahelist naistepäeva. Seda pidupäeva tähistatakse ajal, mil meie kodumaa teeb kokkuvõtteid möödunud seitseaastakust ja valmistub NLKP XXIII kongressiks. Suure panuse meie maa majanduse edasiarendamisele, teaduse ja kultuuri edendamisele ja rahu kindlustamisele annavad naised.

TRÜ ametiühingukomitee tervitab palavalt kogu meie kollektiivi naisperet üldrahvaliku pidupäeva — rahvusvahelise naistepäeva puhul ja soovib viljakat tööd ning aktiivset kaasaaitamist uue viisaastaku edukaks täitmiseks.

TRÜ ametiühingukomitee

* * *

On kujunenud ilusaks kombeks, et naistepäeva pühitsetakse pidulikult ja meeleolukalt. Sel puhul meenutatakse neid saavutusi, mis aasta jooksul on saatnud meie tugevat õrnemat sugu.

Paljud riigid on ajaloos tõusnud ja langenud naiste tõttu, paljud lahingud on võidetud naiste tahtest, paljud mehed on oma paremad teod sidunud naistega.

See asjaolu, et naiste teravmeelsust, mõistust ja vaimujõudu kaua püüti vaka all hoida, oli ilmselt seotud meeste nõrkuse ja liigse enesearmastusega. Praegu me nii ei mõtle.

Meie riigis on naised omandanud hariduse, töö ja ühiskondliku positsiooni vastavalt oma võimetele ja oskustele, võrdsetel võimalustel meestega. Seetõttu hakkavad ka mehed enam töötama koduses majapidamises, mis võimaldab neil enam osa võtta koduse elu juhtimisest.

Meie vanas alma materis on juba ammu absoluutne enamus Veenuse sookaaslaste poolel, kuid nad ei tarvita seda sugugi kurjasti — rektoraadis, dekanaatides, partei- ja komsomoliorganisatsioonis on juhtivad kohad loovutatud meestele.

Ainsaks naiste ülemvõimu väljendajaks on ametiühing koos rea klubide ja ringidega.

Koos aegadega muutume ka meie. Tervitades teid 8. märtsi puhul kogu südamest usume, et austav, südamlik suhtumine naistesse meie ühiskonnas kestab ja süveneb. Saatku alati teie tegusid õnn ja kordaminek!

ELKNÜ TRÜ komitee noormehed

Õisi ei jätku, sõnu ja käepigistusi ka mitte...

Lillevaene Tartu.

Aga tänaval on kevade haju.

Millega küll õnnitleb s e e päev kõiki oma perenaisi?

Ja kangesti palju on teiste hulgas neid, keda Sina tunned: laboratooriumides, auditooriumides, kateedrites, dekanaatides; raamatukogudes. Ühiselamud ja kohvik veel peale selle. Ning tänaval kohtad ilmtingimata neid, keda mujal ei kohanud. Ja kodus ... naine.

Tõesti, milleks lilled? Kõikidele niikuinii ei jätkuks.

M ä l e t a d, kui palju on su ümber olnud naisi?

Muinasjutuvestja vanaema ja Su päris-ema.

Õed ja kooliõed.

Töökaaslased ja kursusekaaslased.

Sõbratarid.

Veame kihla — su esimene õpetaja oli kindlasti naissoost, paljud hilisemad lisaks. Õppejõud arva juurde.

Kõikide jaoks õis, õiega kaart või telegramm? Muidugi — ei.

K u j u t l e vaid, kui paljude naistega Sul alles tuleb kokku puutuda!

Uued õppejõud, uued sõbratarid, uued töökaaslased.

Ämm, tütred ja tütretütred.

Kas keegi veel? Kindlasti keegi veel — kõik ei tule ju korraga meelde.

On need, kellele ütled s e l päeval: «Aitäh!» On teised, kellele ütled: «Soovin Sulle palju-palju õnne!» On kolmandad-neljandad — kolmekümne neljandad, kellele ütled: «Tervitan teid rahvusvahelise naistepäeva puhul!»

Õisi ei jätku, sõnu ja käepigistusi ka mitte.

Me lihtsalt t e a m e, et nad on olemas. Nemad — meie ja teiste tuttavad, nad kõik.

Kui sa aga ise oled see, keda õnnitletakse, siis tea, et rohkem kui lilli, on Sulle pühendatud ridu — ka need käesolevad.

Tähistati rahvakirjaniku juubelit

Teisipäeva õhtul avanesid järjekordselt Tartu Luuleteatri eesriided. Luulesõbrad tähistasid meie rahvakirjaniku F r. T u g l a s e juubelit.

Vanameistri loomingut tutvustasid RT «Vanemuine» näitlejad Benno Mikkal, Einari Koppel, Milvi Koidu, Ants Ander, Ellen Liiger, Lembit Eelmäe ja kooliõpilased-isetegevuslased.

Õhtu kujunes huvitavaks ja köitvaks. Koos viibiti väikese Illimari radadel, naerdi südamest Hull-Juhani saunaskäiku ja mindi Illimari seltsis Sohvile kosja.

Jälle oli võimalus kuulda vanakirjaniku loomingust «Talvist tuult» ja «Kontserti». Kestva aplausi osaliseks sai melodeklamatsioonina esitatud «Liivakell», mida luges näitleja Ellen Liiger. Kuulati katkendeid Tuglase «Hingemaa» esimesest osast, «Felix Ormussonist» ja miniatuuri «Igavesest ajast igavesti». Kahtlemata kujunesid kogu luuleõhtu naelaks «Marginaalid», mida lugesid näitlejad Milvi Koidu ja Benno Mikkal ning näitleja Ellen Liigeri esituses kuuldud katkend «Lembitust».

Ja kuigi kõik sellel luuleõhtul ei vastanud vahest kõige nõudlikumate luulesõprade soovidele, jäi siiski midagi hinge. Sulgedes enda järel luuleteatri ukse ja astudes õhe, tundis nii mõnigi end seisvat väga lähedal Tuglasele ja mõistvat sügavamalt tema loomingut.

Vahest oligi see, mis jäi helisema kuulaja hinges, sellel õhtul kõige tähtsam.

E. POOLMA
L. PADEVEST

ANNE TAMPERE

Tihtipeale räägitakse ja kirjutatakse, et seda ja seda ala armastan juba lapsepõlvest peale ning et just seepärast tulin seda õppima. Paljudel juhtudel tühjalt kõmisev fraas!

Anne puhul tuleb siiski just nii rääkida või õigemini kirjutada. Muule erialale ta pole mõelnudki. Lapsena nägi ta, kuidas samas majas elav arst, tõsi küll — suurte arst, haigeid vastu võttis. Ja see meeldis. Punkti pani kogu loole, see tähendab asja otsustas lõplikult Anne enda viibimine haiglas.

Annel lõhkes pimesool (rahvakeeles öelduna) ja ta paigutati haiglasse. Et aga lastepalatis kohti polnud, pandi tüdruk täiskasvanute juurde. Seal ta harjus kiiresti ja teda hoiti väga. Lastepalatis vabanes koht ja nagu endastmõistetavalt viidi Anne sinna üle. Harjumatusest, üksindustundest ja nagu mingist sisemas tunnetatud ülekohtust nuttis tüdruk kogu öö. Varsti kirjutati Anne haiglast välja ning soovile saada arstiks lisandus paljutähendava nüansina — lastearstiks.

Anne Tampere on V kursuse lastearst ja ühtlasi oma kursuse komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Küsisin meie vestluse ajal Annelt intrigeerivalt, et kas õppetöö ühiskondlikku pole segama kippunud. Seepeale vastas ta naerdes, et siiamaani mitte. Õppetöö ja ühiskondlikud kohustused on aja peale nii ära jaotatud, et, nagu öeldakse — hunt söönud ja lambad terved. Ja ainult ühel korral on nende viie aasta jooksul Anne Tampere toa aken olnud kella kaheni öösel valge — lihtsalt ei jõudnud vajaminevat haiguslugu lõpetada. Teistel päevadel kustub aga valgus juba kella 23 ja 24 vahel, ent süttib uuesti hommikul kella 6 paiku. Nii ka eksamite ajal.

Pärisin nii muuseas, et tema kui tulevane tohter peaks päevarežiimi osatähtsust tundma, kuid kas tal endal see ka olemas on.

«Puht paberile pandud kujul küll mitte, kuid mingi aastatega väljakujunenud rütm on siiski olemas. Muidugi esineb neidki päevi, kus sellest kuidagi kinni pidada ei saa, sest ühiskondlik töö nõuab oma osa.»

Siis oli meil veel juttu teaduslikust tööst. Seda tuli mul meelde järele pärida siis, kui pilk järsku laual lebavale «Nõukogude Eesti Tervishoiu» viimasele numbrile püsima jäi. Ja ... teadusliku tööga tegeleb ta küll. Koos diplomandidega. Pealkirja Anne mulle ei öelnud, sest arvas selle veel muutuvat ja täpselt tööst eriti ei rääkinud ta ka mitte midagi, sest arvas, et ma niikuinii aru ei saa ja siis midagi asjatundmatut paberile võin panna.

Üldse rääkisime paljust. Kasvõi sellestki, kuidas nii suure kursusega nagu arstidel on, saab organiseerida kursuse üritusi.

Nendest võtavad peaaegu kõik osa ja nad on seepärast hästi välja tulnud.

Siis oli veel juttu raamatutest — Annel on neid palju — erialastest ja ilukirjandusest. Rääkisime «Noorte Hääles» avaldatud mõttevahetusest «Noor arst, tema süda ja mõtted». Juttu oli kunstist ja muusikast, laulukoorist ja peolkäimisest.

Kuigi vestlus oli vahest tagasihoidlik, tunnetasin, et kaaslasel on, millest rääkida, et temaga on huvitav.

TIIU PAULSON

Talvise eksamisessiooni tulemustest

Käesoleva õppeaasta sügissemestril õppis Bioloogia-Geograafiateaduskonnas 314 üliõpilast, nendest sooritas 75% õigeaegselt kõik plaanis ettenähtud eksamid.

Kõige paremini kulges eksamisessioon geograafiaosakonnas, kus saadi 32% väga häid, 52,8% häid, 15% rahuldavaid ja ainult 0,2% mitterahuldavaid hindeid. Geograafiaosakonna hinnete keskmine oli 4,2. Kursuste kaupa kõikus hinnete keskmine 4,0 kuni 5,0 (kaks üliõpilast kursusel) vahel. Geograafiaosakonnas sooritasid kõik eksamid väga heale hindele E. Loigu, S. Mäeltsemees, T. Kallejärv, E. Sokk, A. Sambla, A. Kallis, A. Allpere ja E. Veske.

Talvine eksamisessioon kulges normaalselt ka geoloogiaosakonna üliõpilastel, kes said 27% väga häid, 44% häid, 22% rahuldavaid ja 7% mitterahuldavaid hindeid. Osakonna hinnete keskmiseks kujunes 3,9. Geoloogiaosakonna kursuste lõikes olid tulemused kõige paremad III kursusel (hinnete keskmine 4,1) ja kõige halvemad I kursusel (hinnete keskmine 3,7). Esimesel kursusel saadi iga nelja üliõpilase kohta üks mitterahuldav hinne.

Geoloogiaosakonna üliõpilastest sooritasid kõik eksamid väga heale hindele J. Kirs ja K. Suuroja.

Suhteliselt halvasti kulges eksamisessioon bioloogiaosakonnas, kus sessiooni jooksul saadud 790 hindest oli 26% väga häid, 37% häid, 26% rahuldavaid ja 11% mitterahuldavaid. Selle osakonna hinnete keskmine oli 3,8.

Mitterahuldavaid hindeid saadi kõige rohkem bioloogia II ja III kursusel, kus eriti pakkus raskusi füüsikaeksami sooritamine (van.-õp. O. Mankin). Bioloogia II kursusel jäi sessiooni ajal füüsikaeksam tegemata 18 üliõpilasel (42 sooritajast) ja bioloogia III kursusel 26 üliõpilasel (30-st). Teiste ettenähtud eksamite sooritamine kulges nimetatud kursustel normaalselt.

Teaduskonna nõukogu, arutades talvise eksamisessiooni tulemusi, leidis, et bioloogia II ja III kursuse füüsikaeksami tulemustega ei saa rahule jääda ning tegi teaduskonna metoodikakomisjonile ülesandeks välja selgitada eksami massilise ebaõnnestumise põhjused. Teaduskonna metoodikakomisjon on asunud küsimust selgitama koostöös Füüsika-Matemaatikateaduskonna metoodikakomisjoniga.

Käesolevaks ajaks on suurel osal võlgnikkudest ka füüsikaeksam tehtud.

L. VIILEBERG

ELLEN VEEBER

Ellen Veeber peab juba teist aastat kõrget ametit. Ta on Füüsika-Matemaatikateaduskonna ÜTÜ nõukogu esimees.

Jutt käib, et naised ei ole need päris õiged teadusetegijad. Võibolla ei olegi. Aga fakt on see, et naisteadlased olid enne kui naistraktoristid või -kombainerid.

Varsti on ÜTÜ konverents. Palju ettekandeid tuleb? «Matemaatikasektsioonist 7 või 8.» Mitu neist on tüdrukute tehtud? «3—4».

Mis tähendab matemaatikasektsioon?

«Meie teaduskonna ÜTÜ töö toimub kolmes sektsioonis: matemaatika, keemia ja füüsika.»

Mis on sinu uurimisobjektiks?

«Universaalsed algebrad.»

Ahah! (Edasi ei julgenud küsida. Küsisin hoopis muud).

Mida kahe konverentsi vahel uut on tehtud?

«Ei midagi erilist. Esmakordselt valisime sel sügisel oma teaduskonna ÜTÜ nõukogu üldkoosolekul. Demokraatlikult. Tore koosolek oli.»

Mis teil veel huvitavat tehakse?

«Meil on keerukate ülesannete lahendamise ring. Seal me tegeleme probleemidega, mis meie loengute ja seminaride sisse ei mahu. Siis töötab meil veel matemaatika mittestatsionaarne kool keskkooliõpilastele. Sellel on oma brigadirid ja kontrolörid. Ülesanded saadetakse õpilastele koju, nemad saadavad lahendused tagasi, meie kontrollime, parandame.»

Ellen on ka Vabariikliku ÜTÜ Nõukogu liige. Seetõttu on ta alati kursis sellega, mida teevad teiste kõrgemate koolide teaduslikud ringid. See tuleb kindlasti kasuks.

Aga kuidas see juhtus, et matemaatik?

«Pole pähegi tulnud, et minust midagi muud oleks võinud saada. Õppima hakkasin ühes hästi pisikeses maakoolis. Ühes klassiruumis olid koos neli klassi ja üks õpetaja. Seal sai ikka aasta vanemate ülesandeid lahendatud. Keskkoolis — matemaatikaring, vabariiklik täppisteaduste olümpiaad jne. Pedagoogilisse harru ei tahtnud minna. Koolipäevil pidin alalõpmata õde õpetama. Ära tüütas!»

Mis on teie teaduslikus töös kõige raskem?

«Materiaal-tehnilisi raskusi ei ole. Kirjandus on kättesaadav. Ajapuudus on niivõrd endastmõistetav, et sellest ei maksa rääkidagi.»

R. TIMAK

Tornkraana all

Abitööjõust

«Parem nõukaupa kui jõukaupa.»
Fr. R. Kreutzwald

Ülikooli ja V. Kingissepa tänava nurgal on alati uudishimulikke, kes jälgivad peahoone taastamise käiku. Nad vaatavad tornkraanat, mis tõstab laudu, tugiposte, armatuurterast ja konteinereid betooniga ning toob alla kaste täis prahti. Kuid peatujaid paeluvad ka sarikate ja roovide vahelt paistvad lõbusate tüdrukute peanupud. Kõik teavad, et need on üliõpilased, kes abistavad ehitajaid.

Veebruarikuu viimasel päeval olid töödejuhataja ruumis koos kõik peahoone taastamise tegelikud juhtijad. Arutati tööasju. Töödejuhatajad kurtsid peainsenerile ülikooli poolt osutatava abi üle.

KAS SIIS ABI ON VÄHE? VÕI EI TEE ÜLIÕPILASED TÖÖD?

Töödejuhataja H. Savisaar räägib: «Üliõpilased töötavad jõudumööda. Nende üle kaevata ei saa, kuigi nad ei suuda kaadritöölistega võistelda, nad pole ju pideva füüsilise pingega harjunud. Me oleme nendega rahul.»

Kahjuks ei ole aga korras abi o r g a n i s e e r i m i n e.

Vahepeal ajas neid asju komsomolikomitee esindaja J. Kork, siis oli kõik hästi. Tööjõudu eraldati vastavalt kokkuleppele, kõikidel gruppidel olid vanemad (osa neist suutis oma gruppide töödki korraldada). Viimastel nädalatel aga tekkis teisigi abistajaid, kes omakorda hakkasid üliõpilasi tööle suunama. Me ei saanud saabunuile ära öelda, aga segadust tuli palju. Niisugune asi viib tööjõu raiskamisele.»

Ehitusjärelevalve vaneminsener M. Leibur rääkis, et mõned abilistest ei suhtu töösse küllalt tõsiselt, nagu näiteks ajaloo-osakonna I kursus, kes töötas 24. veebruaril teistest tunduvalt halvemini.

«Vaadake ise, mis toimub,» ütleb töödejuhataja K. Illak ja toob välja abitööjõu registreerimise vihiku, «me ei saa varsti enam muud teha kui üliõpilasi instrueerida ja tööle paigutada, anda neile varustust ja võtta seda vastu. Ehitus pole lumerookimine, et topi inimesed üksteise kõrvale ja tööd jätkub kõigile. Meil on vaja iga päev enam-vähem kindel arv abilisi, kellele me juba eelmisel päeval tööd planeerime. Selles suhtes on meil komsomolikomiteega asi korras, kõik on kokku lepitud, muu aga tuleb omal käel, mi'lal keegi kuskil heaks arvab. Pane, kuhu tahad. Meil on ju töörõivaidki vajadustele vastavalt. Kui küsime, kes saatis, siis vastatakse, et dekanaat.»

Vaatame seda vihikut. Kõige ilmekamaks näiteks on 22. veebruar. Komsomolikomitee plaani järgi pidi töötama 19 inimest, kohale tuli 16 (sellist kõikumist peetakse normaalseks). Täiendavalt tuli juurde eesti filoloogia III kursuselt 18 inimest kella 10-st kuni kella 13-ni ja teine grupp (18 abilist) kella 13-st kuni kella 16-ni. Lisaks tuli veel bioloogiaosakonna IV kursuselt 7 ja II kursuselt 7 üliõpilast, kes töötasid kella 10-st kella 12-ni. 23. tuli plaanile lisaks 15, 24. veel 15 inimest jälle bioloogiaosakonnast. Õnneks oli 25. ja 26. veebruaril kõik nii, nagu planeeritud.

Ehitajatel on abilistele varutud 30 komplekti tööriikondi, saapaid ja mütse: töö on määriv ja igapäevaseid riideid lõhkuv.»

EHITAJATE SOOVID VÕIB KOKKU VÕTTA JÄRGMISELT:

Abi organiseerigu üks instants (näiteks komsomolikomitee, kelle esindajal on asi juba selge). Abiliste arv kooskõlastatagu ehitajatega. Ehitus vajab praegu iga päev 15—25 inimest. Eelneval päeval tuleb siiski saabujatest teatada töödejuhatajale.

Abi tulgu tööle kell 8.30, sest kõiki on vaja tutvustada ohutustehnikaga ja varustada töörõivastega. Tööpäev kestab kuni kella 16-ni. Lõunavaheaeg on pool tundi. Abilised saavad ülikooli sööklast tasuta lõuna (ülikool on selleks eraldanud talongid).

Kõikidel gruppidel olgu grupivanemad, kes võtavad vastu varustuse ja jälgivad ka oma grupi liikmete tööd. Grupp olgu ühelt kursuselt, et kõik üksteist tunneksid; töötagu terve vahetus algusest lõpuni.

Ehitajad loodavad, et asi laheneb ehk enne artikli ilmumist. Kuid olukorra tundmist peetakse vajalikuks neile, kes tulevikus kavatsevad peahoone taastamist abistada.

A. PABUT

Fotol: EKP XV kongressi delegaadid (vasakult paremale) TRÜ aspirant L. Raid, TRÜ prorektor I. Tammeorg ja ühingu «Teadus» aseesimees H. Rajala. V. Gorbunovi ja P. Kuznetsovi foto.

Retsensioonide ja esseede võistlustingimused

Eesmärgiga ergutada üliõpilasi katsetama kirjanduskriitika alal kuulutab ÜTÜ nõukogu välja esseede ja kriitiliste artiklite võistluse.

- Analüüsida võib kõiki algupäraseid teoseid, mis on ilmunud või raadios ette kantud pärast 1. maid 1965.
- Võistlustööd tuleb esitada 20. aprilliks ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusele või ÜTÜ nõukogule.
- ÜTÜ nõukogu koos eesti kirjanduse ja rahvaluule ringiga moodustab hiljemalt 20. aprilliks 1966 žürii, kes annab välja
  ühe I auhinna à 50 rbl.,
  ühe II auhinna à 30 rbl.,
  ühe III auhinna à 20 rbl.
- Vastava tasemega tööde puudumisel on žüriil õigus auhindu välja andmata jätta või anda ergutusauhindu sama summa ulatuses.
- Võistluse tulemused tehakse teatavaks hiljemalt 1. maiks 1966.
- Laekunud võistlustööde avaldamiseks on eesõigus ajalehel «Tartu Riiklik Ülikool».

ÜTÜ nõukogu

Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni konverentsi eel

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

Seoses ühingu «Teadus» Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni III konverentsiga avaldan kiitust aktiivse loengulise töö eest ülkooli järgmistele lektoritele:

TRÜ ametiühingukomitee esimehele Kanni Indrele, TRÜ Teadusliku Raamatukogu osakonnajuhatajale Kaljo Lepikule, teadusliku kommunismi kateedri juhatajale Aleksander Blumfeldtile, aspirantuuri juhendajale Salme Laarile, Kehakultuuriteaduskonna prodekaanile Atko Virule, Õigusteaduskonna õppejõule Endel Laasikule, Ajaloo-Keeleteaduskonna õppejõule Johannes Feldbachile, Füüsika-Matemaatikateaduskonna õppejõule Georgi Dementjevile, Arstiteaduskonna üliõpilasele Ilmar Soomerele, Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasele Toomas Leitole, Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasele Paul Kenkmannile.

Prof. F. KLEMENT,
rektor

TRÜ lektorite tööst 1964.—1965. a.

1966. a. algul möödus neli aastat pidiseks. Meie algorganisatsiooni järjekordne, III konverents, toimub reedel, 11. märtsil kell 15 ühiskonnateaduste auditooriumis 19. Järgnevalt anname kõigile asjasthuvitatuile võimaluse tutvuda TRÜ lektorite kahe viimase aasta tööga teadmiste levitamisel, samuti mitmete meie töös esinevate probleemidega.

Jrk. nr.	Sektsioon	Esimees	Loengute arv 1962	1963	1964	1965	1965. a. keskmine	Lektorite arv 1962	1963	1964	1965	Passiivseid 1965
1.	Rahvusvaheliste suhete	T. Leito	365	318	284	280	21,5	11	10	9	13	4
2.	Ateismigrupp	—	195	101	135	113	18,8	15	11	6	6	—
3.	NLKP ajaloo	A. Viigi	187	190	132	173	11,5	13	12	14	15	3
4.	Keele ja kirjanduse	H. Kabur	46	139	307	346	10,8	21	22	37	32	8
5.	Pedagoogika-	A. Lunge	160	180	234	168	8,8	12	16	15	19	2
6.	Kehakultuuri-	A. Viru	—	35	20	127	8,5	—	6	9	15	4
7.	Riigi ja õiguse	A. Kiris	207	118	154	160	8,4	20	21	23	19	4
8.	Ajaloo-	M. Lõhmus	138	238	141	109	7,8	24	20	15	14	4
9.	Arstiteaduse	H. Petlem	133	241	215	268	7,0	43	47	40	38	11
10.	Bioloogia-geograafia-	K. Kalamees	37	31	118	131	6,9	19	18	16	19	4
11.	Majandusteaduse	I. Larin	111	123	120	123	4,6	22	21	27	27	11
12.	Filosoofia-	E. Matrov	22	16	24	41	4,1	7	10	11	10	6
13.	Füüsika-matemaatika-	P. Kard	255	169	63	139	3,7	31	36	38	38	21
14.	Keemia-	L. Suit	—	—	53	46	3,1	—	—	15	15	6
		bibliograafid				— 176						
	Kokku		1856	1899	2000	2400	8,6	238	250	275	280	88

Märkus: tabelis on sektsioonid paigutatud paremusjärjekorda 1965. aastal ühe lektori kohta peetud keskmise loengute arvu põhjal.

Arvudetabelit silmitsedes rõõmustab, et paljud sektsioonid on muutunud aktiivsemaks (kehakultuurisektsioon võrreldes mullusega koguni kuus kordal). Rõõmustab, et ühingu iga lektor on pidanud keskmiselt 8,6 loengut aastas. Rõõmustab, et ülikooli 20 aktiivsemat lektorit on üksi pidanud kokku 978 loengut. Muret teeb aga passiivsete lektorite lahter. Tõsi küll, mullusega võrreldes on selle lahtri arvud mõnevõrra väiksemad, aga siiski ... Kui arvata maha pensionärid, kes on oma puhkuse auga ära teeninud, jääb «passiivseid» 70 ringis. Ei ole teada, kui palju on nende hulgas lektoreid, kes on võib-olla korduvalt esinenud, kuid arvestuslehti ühingule nad ei esita, takistades seega objektiivse ülevaate saamist loengulisest tööst.

Milles on nn. passiivsuse põhjused? Kahte neist võiks nimetada. Esiteks, mõned lektorid ei soovi esineda (neid pole siiski palju). Teiseks, osa lektoreid ei saa esineda. 1964. aasta kohta võib tuua järgmised andmed. Selleaegne temaatika sisaldas umbes 500 teemat. Aasta jooksul peeti neist loenguid aga ainult 150 teemal (neistki 70 teemal ainult üks kord). Kõige populaarsemad 1964. aastal olid loengud rahvusvahelisest olukorrast, keemiast, kommunistliku töö liikumisest, tervishoiust, Tartu linna ajaloost ja tänapäevast, kommunistlikust moraalist, käitumiskultuurist, kosmosest, kodusest kasvatusest. 350 teemat meie temaatikast ei huvitanud aga kedagi. Miks? Osa nendest loengutest on liiga kitsalt erialased, et neid tellida asutuse või ettevõtte kollektiivile. Teise osa moodustavad aga sisuliselt küllaltki huvitavad loengud. Et neid loenguid ei tellita, selles on süüdi ka meie algorganisatsiooni juhatus ja sektsioonide esimehed, kes pole pööranud vajalikku tähelepanu loenguteemade tutvustamisele ning loonud kõikidele lektoritele võimalusi esinemiseks (vt. A. Uustali artiklit «Kasutamata loengud» ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 5, 26. II 1966).

Lektorite algorganisatsioonist

TRÜ lektorigrupp alustas oma tööd 208-liikmelisena. Praegu kuulub algorganisatsiooni 280 lektorit. Viimase kahe aasta jooksul on lektorite juurdekasv olnud suhteliselt väike, uute liikmetega täidetakse põhiliselt algorganisatsioonist lahkunute kohad (igal aastal lahkub ligi paarkümmend lektorit, peamiselt üliõpilased, et jätkata loengualast tegevust paljudes kohtades üle vabariigi). See näitab, et sektsioonides ei ole uute liikmete värbamisega küllaldaselt tegeldud.

1965. aastal esitas ühingule materjale peetud loengute kohta 50 ülikooli õppejõudu ja teaduslikku töötajat, kes pole veel ühingu «Teadus» liikmed. Ülikooli õppejõududest on aga üle 100 neid, kellel ei ole ühinguga ega teadmiste levitamisega elanikkonna hulgas mingisugust tegemist. Mõned neist püüavad loengutega esinemist isegi vältida («Ärge mind tülitage, ma pole ühingu liige!»). Oleks aga loomulik, et iga õppejõud kuuluks teadmiste levitajate ridadesse ja võtaks sellest tööst ka aktiivselt osa.

Suurem osa ülikooli õppejõududest kuulub siiski meie algorganisatsiooni. Siia on koondunud paljud kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistid ja suurte kogemustega pedagoogid. 157 lektoril on teaduslik kraad (26 lektoril doktori- ja 131 lektoril kandidaadikraad). Peale 220 õppejõu kuulub algorganisatsiooni 11 teaduslikku töötajat ja 17 aspiranti, 3280 üliõpilasest on aga «Teaduse» liikmeteks vormistatud vaid 23. Rida aastaid pole filosoofia-, NLKP ajaloo, füüsika-, matemaatika- ja keemiasektsioon saavutanud märkimisväärseid tulemusi üliõpilaslektorite kasvatamisel.

Lektor ja loengud

Meie kodulinna asutustes, ettevõtetes ja koolides ollakse rõõmsad, kui ülikoolist tuleb lektor. Ülikooli lektoritelt oodatakse huvitavat, kõrge teadusliku tasemega loengut ning see seab meie lektorite ette tõsise vastutuse. Siiani on meie lektorid oma ülesannetega rahuldavalt toime tulnud. Loengute saatelehtedelt võib lugeda ainult häid ja väga häid hinnanguid. Ka plaani täitmise osas ei ole me jäänud võlglasteks. 1964. aasta plaan — 1800 loengut — täideti 111%-liselt, 1965. aasta plaan — 1900 loengut — 126%-liselt. Ülikooli lektorite poolt peetud loengute arv on aastaaastalt kasvanud. 2400 populaarteaduslikku loengut 1965. aastal — see on tohutu teadmiste hulk, mida oleme andnud oma kodulinlastele ja paljudele-paljudele vabariigi elanikele. Meie lektorite hulgas on küllalt neid, keda võib nimetada ühiskondliku töö eesrindlasteks.

Absoluutne rekordiomanik on meie äsjane Ajaloo-Keeleteaduskonna lõpetanu, ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär Toomas Alatalu. T. Alatalu on viimase aasta jooksul esinenud nii auditooriumides kui ajalehe veergudel ülevaadetega rahvusvahelistest sündmustest 130 korral. Teisel kohal on NLKP ajaloo kateedri õppejõud Kalev Koger (pidas 93 loengut). K. Kogeril on suuri teeneid kommunistliku töö liikumise ja sotsialistliku võistluse kogemuste levitamisel Tartus ja vabariigis. Inglise keele kateedri laborant Olev Haas on palju kaasa aidanud võõrkeele õpetamise taseme tõstmisele kodulinnas (esines 78 korral võõrkeelte õpetamise metoodika küsimustes: Dotsent A. Mitt on usuvastast selgitustööd teinud 70 korral, RSR-i noor president Toomas Leito selgitanud rahvusvahelist olukorda niisama palju kordi, professor Mihkel Kask on oma ammendamatust arstiteaduse arsenalist rahvale teadmisi jaganud üle 60 korra. Väga tublide lektoritena võib nimetada veel H. Palametsa ja P. Kenkmanni rahvusvaheliste suhete sektsioonist, E. Laasikut ja E. Salumaad riigi ja õiguse sektsioonist, H. Kurmi ja A. Lunget pedagoogikasektsioonist, J. Kalitsat ja A. Blumfeldti NLKP ajaloo sektsioonist, B. Maistet, I. Larinit ja R. Hagelbergi majandusteaduse sektsioonist, J. Laidveret ja E. Kübarseppa kehakultuurisektsioonist, J. Feldbachi keele ja kirjanduse sektsioonist, G. Dementjevit ja A. Pilti füüsika- ja matemaatikasektsioonist, K. Kalameest ja A. Miljanit bioloogia- ja geograafiasektsioonist, R. Tanit ja A. Kooritsat ateismigrupist, I. Soomeret ja H. Tiiki arstiteaduse sektsioonist ning paljusid teisi.

Sektsioonidest on kahtlemata parim rahvusvaheliste suhete sektsioon, kelle 9 liiget on viimase aasta jooksul pidanud 280 loengut. Esile võib tõsta veel ateismigrupi lektoreid ja NLKP ajaloo sektsiooni. Loengute vähesuse poolest püsivad juba aastaid viimastel kohtadel filosoofia-, füüsika- ning matemaatikasektsioon. Keemikud töötasid hästi pärast NLKP Keskkomitee 1963. aasta detsembripleenumit, kuid nüüd on nende hoog raugenud, mistõttu sektsiooni iga liikme kohta tuleb loenguid vähem kui teistes sektsioonides. Keda huvitavad lähemalt andmed peetud loengute ja lektorite arvu kohta sektsioonide kaupa ja möödunud nelja aasta lõikes, süvenegu meie arvudetabelisse!

Üliõpilaslektorid kahe konverentsi vahel

On üldtuntud tõsiasi, et loengulise töö intensiivsus ja kvaliteet tulevikus sõltuvad suurel määral sellest, kuidas valmistatakse tänapäeval ette noori lektoreid, kelledest kasvavad edaspidi meie vabariigi uued «kuldsuud». Eriline koht noorte lektorite ettevalmistamisel ja töölerakendamisel kuulub aga kõrgematele õppeasutustele, sealhulgas eelkõige TRÜ-le.

1960-ndate aastate alguses kurdeti noorte lektorite kasina arvu üle ja kavandati plaane olukorra parandamiseks. Pikapeale hakkasid plaanid ka realiseeruma ja üliõpilaslektorite arv suurenes mõnevõrra, et seejärel jääda püsima saavutatud tasemele. Asjast konkreetsema pildi saamiseks laskem kõnelda arvudel:

Aasta	Üliõpilaslektoreid	Peetud loenguid
1963	30	223
1964	81	334
1965	62	466

Tegelikult peeti igal aastal mõnevõrra rohkem loenguid ja vestlusi, kuid mitte kõigi nende kohta ei tehtud vastavat märget ühingu «Teadus» annaalides ja loengulise töö ajaloo tarvis on nad jäädavalt kadunud.

Meie töö vanaks veaks, millest aga mitte kuidagi ei taha lahti saada, on «aktivistide aktiviseerimine», ehk teiste sõnadega — sellele, kes kord on hakanud loenguid pidama, pannakse neid järjest peale, samal ajal kui paljud passiivsemad üliõpilaslektorid jäävad hoopis rakendamata. Ühelt poolt on tegemist tõepoolest organisatsioonilise töö puudusega, teiselt poolt aga objektiivse seadusepäraga, mille kohaselt see lektor, kellel on kujunenud hea kontakt rahvaga ja vajalikud teadmised, läheb heameelega loengut pidama; vähe või üldse mitte esinenud noort vea aga teinekord paari härgadega, enne kui loengust asja saab. See on loomuliku valiku printsiip, mille vastu poleks midagi, kui mitte osa lektorite head võimed ei jääks ülemäärase häbelikkuse pärast vaka alla.

Kui vaadata noorte lektorite tööd osakondade kaupa, siis saab rahule jääda eelkõige ajaloo-osakonna üliõpilastega. Nad võtavad kõige arvukamalt osa ÜET lektor-propagandistide eriala tööst, saades samal ajal ainealaseid teadmisi kas ajaloo- või rahvusvaheliste suhete ringi juures. 1965. a. pidasid 10 rahvusvaheliste suhete lektorit (8 ajaloolast, 1 jurist, 1 eesti filoloog) kokku 268 loengut, kandes oma õlgadel rahvusvahelistel teemadel toimunud loengute põhiraskust Tartu linnas. Ajaloolistel teemadel esinesid 27 korral 14 ajaloolast. Kirjanduse ja keeleteaduse valdkonnas esitas 31 üliõpilast kokku 137 loengut, kusjuures 82 sellest langeb vene filoloogide «väikesele filoloogiateaduskonnale». Hoopis kurb on aga lugu ülejäänud teaduskondade osas. Arstiteaduse tudengite suure pere kohta tuleb ainult üks lektor, kes 1965. a. esitas 21 loengut (Ilmar Soomere). Lektor-propagandistide erialale registreeriti äsja 68 noort meedikut, kuid kahele esimesele õppusele pole neist veel ükski ilmunud. Bioloogidest on esinenud 1 üliõpilane 2 loenguga, füüsikutel on vastav näitaja null, samuti majandusmeestel. Ka õigusteadlaste 2 lektorit 3 loenguga (siia pole arvatud rahvusvaheliste suhete mees Jaak Kaarma, kel on kirjas 7 esinemist) ei anna põhjust rinda ette ajada. Kokku võttes — üliõpilaste osavõtt loengulisest tööst on osakondades vägagi erinev, kusjuures enamikes osakondades on olukord täiesti ebarahuldav. Ka ÜTÜ šabloonsed lubadused hakata järgmisest aastast aktiivselt tegutsema noorte lektorite ettevalmistamisega on niisama šabloonselt jäänud täitmata.

Igatahes — tingimusi noorte lektorite ettevalmistamiseks meil on. On jõudu teoreetilise ettevalmistuse andmiseks, on nõudmist loengute järele, on olemas ka vastav organisatsioon. Puudu jääb vaid tähelepanust selle küllaltki olulise töölõigu suhtes ja tahtmisest veidi vaeva näha loengulise töö suhtes teadmiste ning kogemuste omandamiseks.

H. Palamets

Loengute temaatikast

Algorganisatsioon on lähtunud oma töös NLKP programmist, NLKP XXII kongressi ja sellele järgnenud Keskkomitee pleenumite otsustest. Algorganisatsiooni tähtsaimaks ülesandeks aruandeperioodil oli uue, kaasaja nõuetele vastava temaatika koostamine, mis peegeldaks ka teaduse ja tehnika viimaseid saavutusi. Pärast pikemaajalist ettevalmistustööd ilmus temaatika 1965. aasta novembris, sisaldades 249 lektori 262 loengu-teemat. See suur töö sai teoks tänu toimetaja E. Väärile ja algorganisatsiooni vastutavale sekretärile I. Soobile.

Värske temaatika hõlbustab tunduvalt loengute tellimist ja nende organiseerimist. Juba lühikese aja jooksul pärast temaatika ilmumist muutus loengute tellimine tunduvalt elavamaks ja temaatikalt mitmekesisemaks. Palju tellimusi uue temaatika alusel on tulnud väljastpoolt Tartut. Kaasa aitab ka see, et temaatika on varustatud annotatsioonidega, mis võimaldab tellijal sisuliselt paremini orienteeruda.

Uus temaatika ei pretendeeri aga kaugeltki täiuslikkusele, sest juba nüüd on selge, et ta vajab täiendamist veel mitmete huvitavate loengutega (kosmilisest meditsiinist, radiobioloogilistest uurimistest elavatel organismidel, kasvatusprobleemidest, revolutsiooniliste tegelaste elust ja tegevusest, tööstuse juhtimise parandamisest, planeerimise täiustamisest, tootmise majanduslikust stimuleerimisest jne.).

Organisatsioonilisest tööst

Loodi täiendavalt uus sektsioon — keemiasektsioon. Algorganisatsiooni tööd juhtis 7-liikmeline juhatus, kes valis esimeheks V. Türgi, esimehe asetäitjaks A. Uustali ja vastutavaks sekretäriks I. Soobi. H. Palametsa ülesandeks oli juhtida noorte lektorite ettevalmistamist, A. Viigi pidi tegelema reaalteadusalaste ja E. Väärі humanitaarteadusalaste sektsioonide tööga, kuna E. Tammepõllu kohuseks jäi arstiteaduse sektsiooni töö abistamine. Aruandeperioodil toimus 8 juhatuse koosolekut, nendest 5 koos sektsioonide esimeestega.

Vastavalt TRÜ parteikomitee viimase aruande- ja valimiskoosoleku otsusele moodustati ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni lektoorium parteiharidusvõrgu kuulajatele. Ettevalmistamisel on TRÜ lektoorium «Teadus».

Kokkuvõtteks

Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni vaieldamatute saavutuste hulka kuulub loengute sisulise taseme tõus, loengute arvu tõus ja paljude heade lektorite esilekerkimine ning teemade mitmekesistumine; puudusteks on aga osa lektorite passiivsus, rea õppejõudude eemalejäämine ühingust ja üliõpilaste väike osa teaduste levitamisel.

Järgnev arutelu peaks selgitama veelgi esinevad puudujäägid ja avama uusi võimalusi teadmiste levitamisel nii Tartu linnas kui ka väljaspool.

V. TÜRK,
Ühingu «Teadus» TRÜ
algorganisatsiooni juhatuse
esimees

Anti ajakirjanikutõotus

Ülikooli pressiklubi, mis möödunud sügisest peale on ühendanud kõik (või enamik) ajakirjandushuvilised tudengid, alustas uut poolaastat kärts-mürtsulist alatooni kandva õhtuga ülikooli klubis. Õhtu oli «kodune», väljastpoolt oli kutsutud ainult fotograaf (keda pressiklubil endal pole au omada) ning ülikooli kõrgemate instantside esindajad. Pressiklubi jagunes ise mitmesse sektsiooni: karjeristid, nihilistid, pessimistid jne. Vastavalt sellele iga sektsiooni käitumine.

Kes kirjutab parima sõnumi Londonis toimunud salapärasest mõrvast?

Kes kirjutab parima loo vastavalt romantismi, sentimentalismi ja sotsialistliku realismi nõuetele?

Hoolimata oma kurvapoolsest elust irdunud hoiakust kippusid suurele auhinnale kõige lähemale pessimistid.

Õhtu «naelaks» aga kujunes ajakirjanikutõotuse andmine «Õpetatud Nõukogule». Tõotuse tunnistas kehtivaks luuahoop. Ka pidi tulevane ajakirjanik näitama, kas ta teab, missugused lood on ilmunud ajalehes joone all, kes kirjutab juhtkirja, jne.

Muidugi ei ununenud ka jalakeerutus.

Pressiklubi edasistest plaanidest.

Märtsis sõidetakse Moskvasse. Kavas on külastada «Izvestija» ja «Pravda» toimetust, kohtumised üliõpilastega, ekskursioon GIK-i, jne.

Jätkuvad loengud ajalehe žanridest. Aprilli lõpus toimub aga ühiskondliku eriala eksam.

L. KRUUSTEE
S. ENDRE

Kui teisipäeva õhtul EPA aulas Eesti NSV teenelise õpetaja Rudolf Jõksi sünnipäeva tähistati, loeti kontserdi lõpul ette ka TRÜ rektori F. Klementi tervitus, milles ta tänas juubilari tema teenete eest meie üliõpilaskooride hääleseadjana. Samal põhjusel ütlesid R. Jõksile «aitäh» TRÜ naiskoori lauljad (fotol).
K. Raua foto.

T. Tapiovaara, V. Askola, U. Salamaa

Põnevusega läksime seekord Vallikraavi tänavale. Oli ka põhjust — Soome originaalkunsti ei näe Tartus ometi iga päev!

Need kolm graafikut, kelle tööd praegu kunstimuuseumis väljas on, kuuluvad Soome kunstnike keskmisse põlvkonda. Tapio Tapiovaara on sündinud 1908, Vilho Askola 1906, Urho Salamaa 1902 — seega eakaaslased meie Kollomi, Luhteina, Aino Bachiga. Näituse pildid pärinevad enamasti 50-ndatest aastatest.

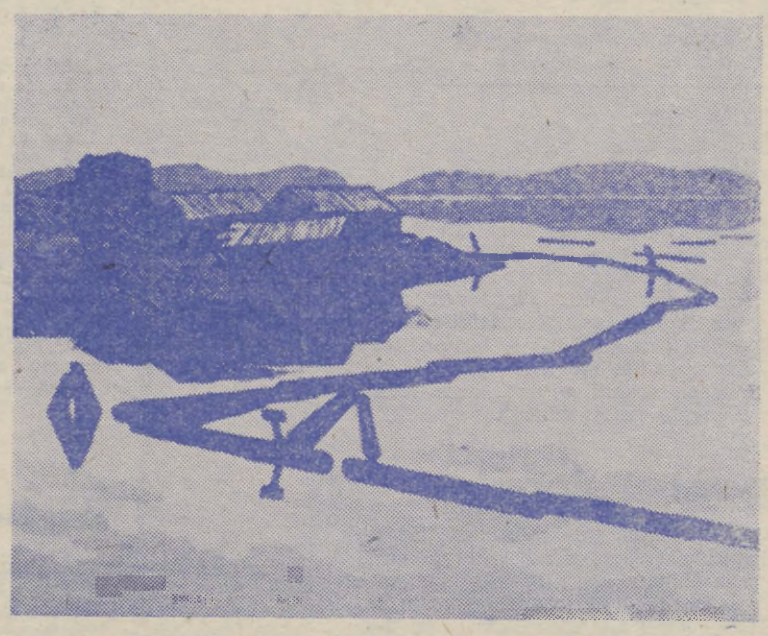
Tapiovaara töid võib näha saali sisenemisel kõigepealt. Temalt on pilte nii puu- kui linoollõiketehnikas. Kõige sügavamalt mõjuvad meile «Aatomipilve all» (puulõige, 1955) ja «Guernica» (linoollõige, 1937). Portreed on ka huvitavad: Anja Vammelino oma natuke iroonilise ilmega, Eino Leino ...

Vilho Askola maastikud hakkavad meeldima seda rohkem, mida kauem neid vaatad. Siin võib kümnetes variantides näha kunstniku kodupaiga Lapimaa metsi, mägesid, järvi. Tumedad, justkui nukralt kössitõmbunud majad lumelagendike taustal — «Talvehommik» (puulõige, 1956), kärbistehunnik kevadeootuses maastikul — «Kärbised» (puulõige, 1962). Askola pildid on eelkõige väga meeleolukad.

Urho Salamaa on eriti palju harrastanud värvilist puulõiget. Tema tööd jätavad kõige dekoratiivsema mulje. Meelde jäi «Agul» (puulõige, 1961) oma tumedate, üksluiselt ritta lükitud majadega, «Kompositsioon» (puulõige, 1960).

Olime näitusega rahul, aga mõtlesime ära minnes, et siiski oleks tore, kui järgmine näitus, mis lahe tagant meile tuleb, ka Soome nooremaid kunstnikke tutvustaks.

M. SEPPING
M. RAIDMA

Vilho Askola. Parvelatt. Puulõige, 1962.

ÜTÜ

● **Kaunase Riiklik Meditsiiniline Instituut ootab meie ülikoolist osavõtjaid oma teaduslikule konverentsile. Teesid teatada 8. märtsiks.**

● **Esinemiseks Pihkva Pedagoogilise Instituudi filoloogiateaduskonna teaduslikul konverentsil tuleb teemad teatada 9. märtsiks.**

Kolmapäeval, 9. märtsil kell 19 on ühiskonnateaduste maja auditooriumis 20 ÜTÜ NLKP ajaloo ringi referaatkoosolek. Ettekanded Rootsi ja Kuuba kommunistlike parteide tegevusest.

Tähelepanu!

On võimalik saada kaks puhkekodu tuusikut Laulasmaale (14. III — 25. III), tuusiku hind 7 rbl. 20 kop. ja kaks turismituusikut marsruudil Leningrad—Zelenogorsk (28. III. — 8. IV).

8. märtsil

kell 20 algab klubis õhtu, kuhu läheb igaüks.

Kes ära sõidab, kahetseb terve semestri, kes tagasi ei jõua, see kahetseb kaks semestrit.

Peale kõige muu toimub ka tants.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 9. märtsil

1. Kõigile NLKP ajaloo õppijaile dots. Johannes Jakobsoni loeng «Bolševike võitlus töölisklassi ja kehvtalurahva liidu loomise ja kindlustamise eest Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ajajärgul».

2. Eesti filoloogia ja bibliograafia V kursuse ning võõrfiloloogia IV kursuse üliõpilastele prof. Villem Alttoa loeng «XX sajandi saksa kirjanikke — Arnold Zweig».

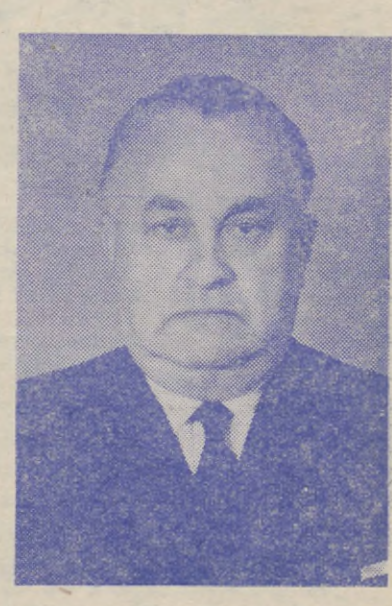
3. Saksa filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Gerda Kondase loeng «Saksa keele liitlause» V.

Reedel, 11. märtsil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse ning Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Mis on õppimine?».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» XI.

Prof. V. Ridala 60-aastane

9. märtsil saab 60-aastaseks EPA Veterinaariateaduskonna patoloogilise anatoomia ja parasitoloogia kateedri juhataja professor Vassil Ridala. Suur osa tema elust ja tegevusest on seotud Tartu Riikliku Ülikooliga.

V. Ridala sündis ja kasvas Muhumaal, keskhariduse omandas Kuressaares. 1925.—1930. a. õppis ta Tartu Ülikooli Loomaarstiteaduskonnas. Juba üliõpilaspõlves töötas ta patoloogilise anatoomia kateedris. 1933. a. kaitses ta oma doktoriväitekirja, milles ta selgitas Brucella abortuse patogeenset toimet. Väitekiri valmis V. Ridalal TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri kauaaegse juhataja prof. A. Valdese juhendamisel. Väitekirja valmimise järel töötas ta Loomaarstiteaduskonna dotsendina, 1936. aastast erakorralise ja 1940. aastast korralise professorina. Seoses Eesti Põllumajanduse Akadeemia rajamisega 1951. a. lahkus prof. V. Ridala TRÜ koosseisust.

Prof. V. Ridala on tuntud teadlane. Tema tööd (arvult üle 180, neist enamik avaldatud kohalikkudes ja keskajakirjades) on tihedalt seotud praktikaga, nad on lähtunud kiiret lahendust nõudvatest vajadustest. Ta on uurinud mitmesuguseid veiste, sigade ja kodulindude haigusi, siinhulgas ka humaanpatoloogiaga tihedalt seotud tuberkuloosi. Haiguste etioloogia ja patogeneesi selgitamise kõrval on ta eriti silmas pidanud haiguste tõrje ja profülaktika küsimusi.

Oma uurimuste aktuaalsuse ja praktilise rakendatavuse tõttu on prof. V. Ridala populaarne ning oodatud lektor-konsultant vabariigi kolhoosides ja sovhoosides. Ta on juhendanud 7 kandidaadiväitekirja, kümneid üliõpilaste teaduslikke töid ja olnud mitmete käsiraamatute kaasautoriks.

Prof. V. Ridala on tuntud hea ning kogenud pedagoogina. Mitmete vabariiklikkude komisjonide ja komiteede tööst osavõtu kõrval kuulub prof. V. Ridala ka TRÜ Arstiteaduskonna nõukogu koosseisu ja on Tartu patoloog-anatoomide ühingu esimees.

Väärib märkimist, et suurele koormusele vaatamata leiab prof. V. Ridala aega ka kehakultuuri jaoks. Juba palju aastaid on ta Tartu linna võrkpallisektsiooni presiidiumi esimees.

TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri töötajad tunnevad prof. V. Ridalat kui vastutulelikku, heasoovlikku ja alati optimistlikku kolleegi. Teda teatakse kui laia profiiliga autoriteetset ning nii enese kui ka teiste suhtes nõudlikku teadlast.

TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri töötajad soovivad juubilarile tervist, edu ja õnne veel paljudeks järgnevateks aastateks. Kahtlemata ühinevad nende soovidega paljud meie kollektiivist, esmajoones prof. V. Ridala kunagised kaastöötajad.

Dots. U. PODAR

Kalendrist, minu elukäigust ja muust

Kalender on tore asjapuu — ikka kuus musta arvu ja siis üks punane. Aga vahetevahel on juhtunud sinna, kus tegelikult mustad numbrid olema peaksid, punased. Ja mõnikord satuvad need anomaaliad päris lähestikku. Nii on ka veebruari lõpus ja märtsi alguses, kus kahte pidupäeva lahutab ainult 13 päeva ehk 1 6/7 nädalat. See on muidugi tore, eriti siis, kui pidupäevaga ka puhkepäev kaasas käib. Ei tasu aga arvata, et ma ainult sellepärast 8. märtsi ootan. Ei, sugugi mitte. Sest olen viisakas meestudeng ja pean naiskaaslasi ilusti meeles. Liiatigi siis, kui alles mõni päev tagasi meestepäevaks tituleeritud armee aastapäeval (kuulsin seda pseudonüümi muide esimest korda) meid ära ei unustatud.

8. märtsi ja naissooga on päris palju tegemist olnud. Koolieeliku põlvest on mällu küll üpris vähe säilinud, ent eks saanud ka siis seda päeva tähistatud, s. t. isalt ametlikult ja mitteametlikult ressursse muretsetud ja siis emale oma kingitus üle antud. Mis üldse selle perioodi suhetesse teise sooga puutub, siis peab ütlema, et need olid üpris laialdased. Enne mind olid nimelt kaks õde eluvõitlusse asunud ja ju vist sellepärast olidki minu põhilisemateks mänguasjadeks mitte autod, vaid nukud.

Ühel päeval sai koolieelikust algkoolik. Naistepäevi sai koolis tervelt üksteist maha peetud, aga eriti üks neist on meelde jäänud. Millal see just täpselt oli, enam ei mäleta. Igatahes sattusin esmakordselt ühe noore naisseltsimehe kojusaatja ossa, üpris analoogselt sellega, millest mõni aasta tagasi ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» ühes numbris kirjutas keegi noor autor. Kuigi mul tolle kangelase sarnaselt kalosse igal sammul porilombist õngitseda ei tulnud ja kuigi isegi suudlus-vastast stopptuld süüdatud ei olnud (seda poleks vajagi olnud), kukkus situatsioon üpris nadilt välja ja mitmed ajad pärast seda tegelesin mittemeheliku punastamisega. Aga vigadest me õpime — olen eelneva praktika kogemusi püüdnud edaspidises õigesti hinnata ning kõrgel teoreetilisel tasemel arvestada.

Üldiselt olen ikka nii püüdnud rihtida, et just selleks päevaks langeksid minu harvad (näete kui aus poiss ma olen) kodused ühiskondlikult kasulikud toimetused.

Ja lõpuks siis veel paar sõna läheneva järjekordse naistepäeva puhul, mis sedapuhku tuleb tudengiseisuses ära tähistada. Iga korraliku pidupäeva puhul tuleb mõned hüüdlaused kirja panna, ja et seni 8. märts selles osas varju on jäänud, püüan seda viga parandada.

1. Kallid naistudengid! Pidage silmas, et aastas on ainult üks naistepäev ja seepärast ärge oma nõudmistega üle pakkuge!

2. Organiseerige vähemalt üks tõeline ja mitte ainult pseudonüümina esinev meestepäev!

3. Maha feminiseeruminel

Ega need loosungid küll kvalitatiivselt ja ka kvantitatiivselt hästi välja ei kukkunud, aga peaasi on hea tahtmine. Ja ka julge pealehakkamine on pool võitu.

Nii et head naistepäeva!

Tervitades Teie
JÜRI-ANDI TOOM

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased J. Paju, P. Vihalemm, T. Tallo.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1734. MB-00545.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (652) Laupäeval, 12. märtsil 1966 XIX aastakäik

Õppe- ja teadusliku töö kaasaegsuse probleem

Käesoleva semestri alguses tutvus TRÜ ametiühingukomitee õppe- ja teadusliku töö kaasaegsuse probleemiga meie ülikoolis. Selleks pöörduti ankeedi abil õppejõudude poole. Nii kogunes, vaatamata reale ankeedi puudustele, rikkalik informatsioon põhiliste õppe- ja teadusliku töö küsimuste kohta. Esitati hulgaliselt konstruktiivseid ettepanekuid esinevate kitsaskohtade likvideerimiseks. Saadud andmed võimaldavad TRÜ ametiühingukomiteel paremini juhinduda oma edaspidises töös.

TRÜ annab meie vabariigile igal aastal hulgaliselt noori spetsialiste paljudel erialadel. Kõrvuti sellega on ülikooli kollektiivil ka tüsedaid saavutusi teadusliku uurimistöö valdkonnas. Real erialadel on meie teadlaste tööd saavutanud rahvusvahelist ja üleliidulist tunnustust, TRÜ toimetised on muutunud laialt nõutud publikatsioonideks, jne. Need ja paljud teised TRÜ saavutused rõõmustavad meid kahtlemata kõiki ja võibolla kutsuvad esile isegi teatud rahuldustunde.

Tutvumine TRÜ ametiühingukomitee poolt kogutud ankeedimaterjalidega aga näitas, et meie ülikooli õppe- ja samuti ka teadusliku töö olukord tervikuna ei anna vähimatki põhjust rahuloluks.

Ankeetidest selgus, et üksikute ainete õpetamise taset TRÜ-s peetakse enamikul juhtudel rahuldavaks, kuid mõnedel erialadel osutub see siiski kaasaja nõuetest mahajäänuks. Meie õppejõudude ja teaduslike töötajate enamik omab ülevaadet õppetöö olukorrast oma erialal teistes liiduvabariikides, kuid äärmiselt lünklik ja vähene on informatsioon vastavate ainete õpetamise korraldusest ja tasemest välisriikides.

Küsitluse andmed näitasid, et TRÜ-s praegu kasutusel olevad õppeprogrammid ei rahulda suure osa õppejõudude poolt esitatud nõudeid ning seetõttu vajavad täiendamist ja muutmist. Paljud õppejõud peavad vajalikuks muuta ka loengute ja praktiliste tööde vahekorda. Arstiteaduskonnas soovitatakse eriti praktikumide osatähtsust suurendada. Peetakse otstarbekaks ka rea uute, õppeplaanides veel puuduvate distsipliinide õpetamist (eriti Arsti- ja Majandusteaduskonnas), tehes seda praegu õpetatavate ainete ratsionaalsema jaotamise alusel. Sageli korduvaks mõtteks oli, et igasuguste kõrvalerialade (ohutustehnika jt.) õpetamine on paisutatud ebanormaalselt suureks, mille tõttu see takistab valitud eriala normaalset omandamist.

Üliõpilaste töötamine individuaalplaanide alusel on ennast õigustanud Matemaatika-Füüsika- ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnas. Arstiteaduskonna õppejõud aga pidasid seda õppevormi oma teaduskonnale ebasobivaks.

Seal, kus on kasutatud üliõpilaste ajutist õppimasuunamist teiste liiduvabariikide kõrgematesse õppeasutustesse, on see töövorm ennast igati õigustanud ning seetõttu väärib laiemat juurutamist. Kõige enam on kasutatud külalislektoreid õppetöö mitmekesistamiseks Bioloogia--Geograafia- ja Matemaatika-Füüsikateaduskonnas. Vähe on rakendatud välislektoreid aga Arstiteaduskonnas, kus sellele küsimusele tuleks pöörata suuremat tähelepanu.

Meie üliõpilaste varustamist õppekirjandusega peeti üldiselt rahuldavaks, kuid on vajalik teha edasisi jõupingutusi kõige uuemaid teaduse saavutusi käsitlevate õppematerjalide publitseerimiseks. Ka on TRÜ-s nõrgal järjel õppefilmide kasutamine õppetöö tõhustamiseks.

Terava kriitika osaliseks said enamikus ankeetides TRÜ õpperuumid, mis sageli ei vasta nendele kaasajal esitatavatele nõuetele. Arstiteaduskonna kliinilistes kateedrites aga puuduvad sageli sobivad õpperuumid ning seetõttu toimuvad praktikumid püstijalu haiglate koridorides. Tõsiseid järeldusi tuleb ülikooli administratsioonil teha sellest faktist. Suuri puudusi esineb ka õpperuumide varustamises selliste elementaarsete vahenditega nagu kvaliteetne kriit ja tahvlid. Taolisi pretensioone esines kõige rohkem Ajaloo-Keeleteaduskonnas ja Matemaatika-Füüsikateaduskonnas. Palju nurinat tekitas ka meie auditooriumide kinofitseerimise ja mehhaniseerimise aste. Rea õppetööks vajalike laboratooriumide ja kabinettide avamiseks aga puuduvad ruumid (Majandusteaduskonnas jm.).

Meie üliõpilaste ühiskondlik ja kehakultuuri- ning spordialane koormus on enamiku õppejõudude arvates enamikul üliõpilastest normaalne.

Õppetöö taseme tõstmise peamiseks vahendiks peetakse esijoones õppebaaside otsustavat laiendamist ja täiendamist. Selle kõrval tuleks rohkem võimaldada ka komandeeringuid oma eriala õpetamisega tutvumiseks teistes liiduvabariikides.

(Järg lk. 3)

Esimene keemiadoktor

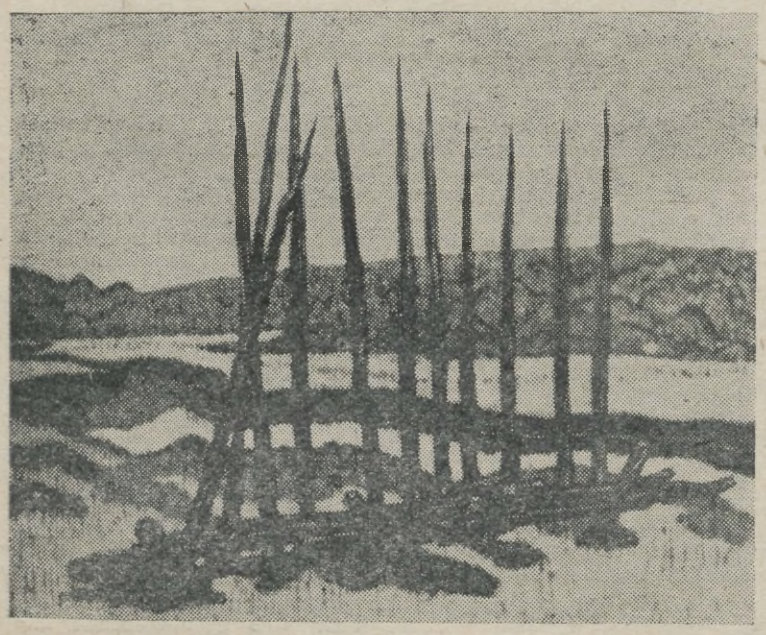
1966. aasta algas keemiaosakonna elus tavaliselt, kuid juba teine kuu tõi endaga kaasa enneolematu sündmuse — 3. veebruaril kaitsti esimene väitekiri keemiadoktori teadusliku kraadi saamiseks. On hea meel, et see esimene kaitsmine toimus Tartu ülikooli keemikute ajalooliste traditsioonide vääriliselt: otsuse orgaanilise keemia kateedri juhatajale V. Palmile keemiadoktori teadusliku kraadi omandamise kohta tegi NSVL Teaduste Akadeemia Elementorgaaniliste Ühendite Instituudi Õpetatud Nõukogu. See on instituut, mida juhib akadeemik Nesmejanov ja kus töötavad paljud teised Nõukogude Liidu kõige väljapaistvamad teadlased. Nende otsuse üksmeelsus kinnitab meile, et orgaanilise keemia kateedris teostatud teadusliku uurimistöö tulemused on väärinud kõige autoriteetsema hindaja tunnustuse.

Sm. V. Palm asus Tartu Riiklikku Ülikooli tööle 1952. a. Kuus aastat hiljem loodi kateedri juurde esimene probleemlaboratoorium vabariigis. Veel kuus aastat ja sm. V. Palmi poolt juhitav kollektiiv oli saavutanud juhtiva koha Nõukogude Liidus füüsikalis-orgaanilises keemias. Tegelikult tuleb hinnata eeskätt seda, sest keemiadoktori teadusliku kraadi oleks sm. V. Palm võinud saada ka varem, kuid baas edasiseks tööks oleks ilma igakülgselt ettevalmistatud kollektiivita olnud palju nõrgem. Praegu on aga kateedris 4 keemiakandidaati ja veel sellel aastal võib neile oodata 3- kuni 4-inimeselist täiendust.

On olemas kollektiiv, kelle eesotsas seisab enam mitte lihtsalt entusiast, vaid doktor, on olemas ka mingisugused materiaalsed tingimused teaduslikuks tööks. Nüüd võib asuda suure teaduse teele.

Selleks soovime värskele doktorile: «Palju jõudu!»

Keemiaosakonna seinalehest «Keemik»

Vilho Askola. Kärbised. Puulõige, 1962.

Lõpetajad määratakse kohtadele

Oma tulevased töökohad on saanud teada juba Õigus-Majandusteaduskonna diplomandid.

Kaubanduse eriala inimesed on suunatud peamiselt ENSV Kaubandusministeeriumi ja ETKVL-i alluvusse, tulevased töökohad on Tartus, Mustvees, Tallinnas, Kohtla--Järvel ja Viljandis. Kaubatundjat vajab ka ENSV Sideministeerium.

Spetsialiste **rahanduse ja krediidi** alal ootavad ENSV Rahandusministeerium, Riigipanga EV Kontor jt. Üks lõpetaja asub insener-ökonomistina tööle ETKVL-i Kaubandusliku Inventari Tehases.

Juristidel on mitmeidki huvitavaid suunamisi: üks konsultandikoht ENSV Ülemkohtus, kaks stažöörikohta ENSV Vabariiklikus Prokuratuuris, advokaadi-stažöörikoht Pärnu Õigusnõuandlas. Rahvakohtunikeks on valitud tervelt neli lõpetajat (Tartus, Kohtla-Järvel, Rapla ja Viljandi rajoonis). Juriidiliste konsultantidena asuvad tööle kaks inimest (teine neist TPI-s) ja ÜKKM-i uurijana samuti kaks. Põlva rajoon saab ülikoolilt notari. Üks lõpetaja jääb Vabariikliku Prokuratuuri käsutusse.

Raja tagant

Möödunud aasta oktoobri lõpus hakkas Suhdalis (Praha lähedal) tööle Keemiatehnika Teoreetiliste Aluste Instituut. Siin hakatakse uurimistöid tegema enneköike neil keemia, füüsikalise keemia ja füüsika aladel, millel on eriline tähtsus Tšehhoslovakkia keemiatööstuse arendamisel.

Instituudi kõigi hoonete ehitus maksis kokku ligikaudu 18 miljonit krooni.

Ajakirjast
«Социалистическая Чехословакия»

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

Õnnitlen rahvusvahelise naistepäeva puhul ülikooli arvukat ja toimekat naisperet.

Soovin meie tublidele naistele raugematut jõudu võistluses nii tootmise, õppe- ja teadusliku töö, ühiskondlike ülesannete täitmise ning koduste toimetuste rindeil.

Tõstan esile nende hulgast järgmisi seltsimehi:

Pedagoogika ja metoodika kateedrist

Liis Pässi — vanemlaborant

Arstiteaduskonnast

Valve Saarmat — dotsent
Virve Kaske — assistent
Anne-Liis Padarit — assistent
Hilja Kurvitsat — assistent
Alma Hiiet — assistent
Hilda Lindu — vanem tead. töötaja
Margot Liibuskit — laborant
Maria Voroninat — aspirant
Mare Lindu — aspirant
Linda Pollit — laborant
Ella Semmi — preparaator
Oie Vanambit — preparaator
Malle Konti — raviosakonna VI kursuselt
Malle Külaotsa — raviosakonna VI kursuselt
Zoja Štšukinat — raviosakonna V kursuselt
Mare Liivi — raviosakonna VI kursuselt
Reet Käärikut — raviosakonna IV kursuselt
Helle-Mai Brudelit — raviosakonna IV kursuselt
Maia Bachi — raviosakonna III kursuselt
Heljo Tiilenit — raviosakonna III kursuselt
Helle Kirti — raviosakonna II kursuselt
Tiiu Juttust — raviosakonna I kursuselt
Inna Tenbergi — stomatoloogia II kursuselt
Lilia Gulordavat — stomatoloogia II kursuselt
Sirje Maria Poolakest — stomatoloogia IV kursuselt
Juta Samlast — stomatoloogia V kursuselt
Malle Ormisoni — farmaatsia I kursuselt
Maire Ainsood — farmaatsia II kursuselt

Füüsika-Matemaatika-teaduskonnst

Leida Tuulmetsa — assistent
Mall Hõrakut — assistent
Malle Moldaud — vanemlaborant
Gertrud Rümmelit — laborant
Linda Kaske — matem. ped. osak. V kursuselt
Tiina Allmere — keemia V kursuselt
Sirje Kerest — füüsikaosak. V kursuselt
Maie Merisalu — füüsikaosak. IV kursuselt
Diana Salganikku — matem. osak. II kursuselt
Marju Salvet — keemiaosak. II kursuselt
Naima Villot — matemaatikaosak. II kursuselt
Ruth Saart — matem. ped. osak. II kursuselt

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Liis Rauda — dotsent
Koidu Uustalu — õpetaja
Aino Valmetit — vanemõpetaja
Jelizaveta Raidi — «Skandinaavia kogumiku» toimetaja
Inda Rajasalu — vanemlaborant
Sirje Leiust — ajaloo-osakonna I kursuselt
Eevi Kattelt — ajaloo-osakonna II kursuselt
Anne Kurepalu — ajaloo-osakonna II kursuselt
Maie Toimetit — ajaloo-osakonna III kursuselt
Reet Neimari — eesti keele osak. III kursuselt
Sirje Endret — eesti keele osak. II kursuselt
Maimu Mehot — eesti keele osak. III kursuselt
Helle Pikkorit — eesti keele osak. III kursuselt
Mare Lõokest — eesti keele osak. III kursuselt
Astrid Lindebergi — eesti keele osak. V kursuselt
Karin Smidti — eesti keele osak. V kursuselt
Irina Ananjevat — vene keele osak. I kursuselt
Tiiu Lelle — vene keele osak. II kursuselt
Irina Gazerit — vene keele osak. III kursuselt
Malle Klaassenit — võõrkeeleosak. II kursuselt
Urve Martinsoni — võõrkeeleosak. III kursuselt
Reet Rannastet — võõrkeeleosak. IV kursuselt
Leili Hellenurme — võõrkeeleosak. V kursuselt
Aili Alli — võõrkeeleosak. I kursuselt
Helle Põldmat — võõrkeeleosak. II kursuselt
Tiiu Järveotsa — võõrkeeleosak. III kursuselt
Tiiu Kangurit — võõrkeeleosak. IV kursuselt

Bioloogia-Geograafia-teaduskonnst

Henni Kallakut — vanemõpetaja
Salme Auli — vanemõpetaja
Ilme Tensonit — insener-keemik
Helju Solnikut — vanempreparaator
Ilse Leppa — botaanika-aia tööline
Ene Kukke — geoloogiaosak. II kursuselt
Ene Klaost — geograafiaosak. IV kursuselt
Reet Karukäppa — geograafiaosak. IV kursuselt
Anu Haldret — bioloogiaosak. IV kursuselt
Aime Laidnat — bioloogiaosak. IV kursuselt
Aini Virmat — bioloogiaosak. V kursuselt

Õigus-Majandusteaduskonnast

Saima Aronit — vanemlaborant
Eldi Toomingat — vanemlaborant
Hilja Nammi — laborant
Irina Ulpust — laborant
Lehte Jakobsood — metoodik
Mare Raagi — II kursuselt
Liia Kubjat — II kursuselt
Aime Aedlat — II kursuselt
Siret Vatmani — II kursuselt
Urve Paju — I kursuselt
Brigit Ehrenbergi — I kursuselt
Maie Kajakut — I kursuselt
Milvi Kippi — III kursuselt
Reet Raidmat — III kursuselt
Mari-Ann Ringevelti — III kursuselt
Evi Volmerit — IV kursuselt

(Järg lk. 2)

Kas õppekirjanduse alal võib oodata murrangut?

Niisugune küsimus esitati hiljuti allakirjutanule. Kui sellega mõeldakse õppekirjanduse kirjastamist Eesti NSV kõrgemate koolide, eeskätt TRÜ jaoks, siis peab küll vastama, et mingit uut põhjalikku murrangut sel alal pole lähemal ajal oodata, sest õpikute ja muu õppekirjanduse väljaandmine edeneb praegu enam-vähem võimaluste ja plaani kohaselt.

Lugu on nimelt nii, et kui heita pilk möödunud aastatele, siis võib teatud pööret õpikute soetamisel täheldada 1958.—1959. a., mil pärast mitmeaastast vaheaega asuti tolleaegses Eesti Riiklikus Kirjastuses TRÜ ettepanekute ja 1959.—1965. a. perspektiivplaani alusel õpikute põuda leevendama ja autoritega lepinguid sõlmima. Nende lepingute (arvult üle 40) realiseerimise tulemusena on ilmunud rida ülikooli õpperaamatuid, kuna mõnede trükkiandmine on kandunud 1966. ja 1967. aastasse. Nii kirjastatakse 1966. a. 4, 1967. a. 6 ülikooli õpikut. Aastaiks 1968—1971 koostati möödunud aastal TRÜ õpikute kirjastamise järjekordne plaan, mis sisaldab 24 nimetust (kokku ümmarguselt 550 autoripoognat). Sellesse plaani kuuluvate õpperaamatute prospektid on esitatud ja lepingute sõlmimist autoritega võib oodata lähematel kuudel. Kui veel märkida, et on ilmunud ja ilmumas rida sõnastikke, väliskirjanduse antoloogiaid ja muud sellist kirjandust, mis ei kuulu otseselt õpikute rubriiki, on aga kasutatav ülikooli õppetöös, siis võib väita, et ehkki meie pretensioonid võivad olla suuremad, pole siiski põhjust liialt muret tunda. Pealegi avaldas uus, 1965. a. tegevust alustanud kirjastus «Valgus», kelle ülesannete hulka kuulub kõrgemate koolide õpperaamatute väljaandmine, nõusoiekut kirjastada mõningaid, peale ülikooli ka laiemale üldsusele huvi pakkuvaid õpikuid lisaks Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteega kooskõlastatud plaanis ettenähtuile.

Mis puutub õpikute tiraažidesse, siis on need nüüd väljaantavail õpikuil märksa suuremad kui varemail aastail. See tagab üliõpilaste senisest parema varustamise õpperaamatutega.

Niipalju kirjastuse poolt trükis avaldatavast õppekirjandusest. Kuid selle kõrval tõuseb iga aastaga TRÜ rotaprindil paljundatavate õpikute ja õppevahendite arv ning osatähtsus. 1965. a. esines TRÜ rotaprindi-väljaannete temaatilises plaanis õppematerjale kogusummas 125 nimetust; ja kuigi neist — kahju küll! — ligi 40 käsikirja jäid õigeaegselt esitamata, ilmus ometi õppekirjandust üle 80 teose, peale selle veel kümmekond vihikut mitmesuguseid üliõpilastele määratud metoodilisi materjale. Käesoleval aastal ulatub rotaprindi-väljaannete plaanis õpikute ja muude õppevahendite arv ümmarguselt 150-ni. Eelduste kohaselt peaks plaani täitmine nüüd kulgema edukamalt ja kui 1967. aasta plaani koostamisel täidetakse olulisel määral seni veel esinevad lüngad õppekirjanduse alal (nagu seda nõuab TRÜ Nõukogu otsus), võime loota juba lähemas tulevikus olukorra normaliseerimist selleski töölõigus.

R. KLEIS

MEIE MAA ÜLIKOOLIDES

Arve ja fakte

V. V. Kuibõševi nimeline Tomski Ülikool on esimene kõrgem õppeasutus Siberis.

Tomsk on ainuke linn meie maal, kus iga kümnes elanik on üliõpilane, aga iga sajas — teaduslik töötaja.

Ülikooli päevases, õhtuses ja kaugõppe osakonnas õpib 9943 üliõpilast.

Ülikoolis on 10 teaduskonda, 67 kateedrit, 1 teaduslik uurimisinstituut, 9 probleemlaboratooriumi, botaanika aed, 5 muuseumi.

«Kogemuste» vahetamine

«Kolleeg, kuidas te hindate üliõpilaste teadmisi eksamitel?»

«Väga lihtsalt. Esitan üliõpilasele küsimuse — ta vastab, esitan teise — vastab, esitan kolmanda — ka vastab. Mõtlen materjali on palju, midagi ta nagunii ei tea. Panen «3».»

«Aga kuidas teie toimite, kallis kolleeg?»

«Peaaegu niisamuti. Esitan küsimuse — ta ei vasta, esitan teise — ei vasta, esitan kolmanda — ikka ei vasta. Mõtlen, materjali on palju, midagi ta kindlasti teab. Panen «3».»

(Ajalehest «За советскую науку»)

Komsomoliaktiiv õpib

Mõnikord ei jätku komsomolitööks teadmisi ja oskusi. Ainult soovist on siin vähe. Tingimata peab õppima, palju lugema, kasutama teiste kogemusi. Ülikooli aktiiv õpib. Selleks organiseeris komsomolikomitee spetsiaalse kooli. Ühel õppusel on koos need teaduskondade büroode liikmed, kes vastutavad õppetöösektori eest, teisel — kes vastutavad massilise kultuuritöö eest, jne. Spetsiaalsed õppused korraldatakse teaduskonna büroode sekretäridele.

(Ajalehest «Кишинёвский Университет»)

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

(Algus lk. 1)

Kehakultuuriteaduskonnast

Helve Ungerit	— õpetaja
Oie Vanamölderit	— laborant
Ebe-Kai Auna	— III kursuselt
Lilian Keermat	— IV kursuselt

Administratiiv-majandus-osakonnast

Alvine Kurge	— kantselei juhataja
Asta Nielsenit	— kaadriosakonna ülem
Klavdia Rõžovat	— tõlk
Hilja Lippu	— metoodik
Evi Virkust	— masinakirjutaja
Õilme Hõlpust	— polügrafist-fotograaf
Aino Mäed	— maaler
Helmi Sinimäed	— abitööline
Salme Undritsat	— koristaja
Selma Kõrvelit	— majahoidja
Raissa Terepit	— koristaja
Liidia Noodlat	— restauraator
Friida Porilat	— vanemraamatukoguhoidja
Valve Vooglaidi	— raamatukoguhoidja

(Järg lk. 4)

Kuidas lõpetajad on oma ametisse sisse elanud

ELKNÜ TRÜ Komitee ja TRÜ Metoodiline Nõukogu saatsid läinud aastal kõigile 1964. ja 1965. a. lennu lõpetajatele ankeedid. Ringküsitlustega loodeti teada saada, kuidas noored on oma ametisse sisse elanud ja millised pretensioonid on neil alma materile esitada spetsialistide ettevalmistamise asjus. On selgunud küsitluste tulemused. Tagasi tuli 256 täidetud ankeeti — s. o. 61%.

Missugused siis on äsjaste tudengite töötingimused?

Selgus, et sõltuvalt osakonnast ei vasta töökoht 20—40% noortel omandatud kitsamale erialale. Siit ka vastajate ettepanek selle kohta, et suunamiskomisjon arvestaks rohkem diplomisaaja kitsamat kvalifikatsiooni. Paljud sõidavad oma esimesse ametikohta suurte lootustega, seal aga tuleb alla neelata pettumuse mõru pill: neid pole suunatud kohale vaja või pole lubatud kohta ülepea olemaski. Näiteks 5% arste, 19% eesti filoloogе, koguni 33% füüsika-matemaatika pedagooge lähetati fiktiivsele töökohale.

Kuidas tutvustati uusi spetsialiste kollektiivile?

Nagu näitavad ankeediandmed, läks see enamasti kõikjal isevoolu teed. Vaid pedagoogid olid veidi õnnelikumas olukorras — tänu sisseseatud õpetajate päevale. Komsomoli osa «uusikute» esitlemisel võrdus kõikjal 0-ga. Iseloomulik on huvi puudumine ÜET erialade vastu.

Kas on raskusi korteritega?

On! Paljudes kohtades selgusid lausa alarmeerivad asjaolud. Suur hulk lõpetanuid ei evi üldse elamispinda, magavad haiglate isolaatoreis, palatis, vannitoas või jälle otsivad igaks järgnevaks ööks halastaja sõbra või tuttava. Näiteks 20% Arstiteaduskonna lõpetanuist, 15% võõr- ja eesti filoloogidest puudub elamispind täiesti. Eriti halb on olukord Tallinnas, kus 70% geograafe, 55% füüsikuid ja 30% arste peavad rahulduma mitteköetavate, remontivajavate, mittesanitaarsete eluruumidega.

Lõpetanute ettepanekud.

Taheti, et igaüks saaks praktika «tuleristsed» oma tulevases töökohas. See eeldab omakorda, et suunamine toimuks enne märtsi. Õppejõududelt sooviti vähem skolastikat ja rohkem praktilisi näpunäiteid.

Väljavõtteid mõnedest ankeedivastustest.

● Õppeplaani tuleks korrigeerida. Teadmised kaasaegsest väliskirjandusest on häbematult pinnalised (eesti fil.).

● Vahest anda ajaloolastele ka raamatupidamisalaseid teadmisi. Tavaliselt mõne aasta pärast «peab» ajalooõpetaja hakkama direktoriks. Ja et kooli majanduseluga kursis olla, tuleb tunda ka raamatupidamist (ajaloolane).

● Vähemalt ühe aasta jooksul võiks side ülikoooliga säilida. On probleeme, mida ilma juhendajata ei lahenda (matemaatik).

● Õpetus on paljudes ainetes elukauge. Enamikku õpetatavaist taimedest-loomadest pole kunagi pildilgi näinud — seetõttu hajuvad assotsiatsioonid väga ruttu (zooloog.)

● Õpetaja peab oskama peaaegu kõike (vähemalt maal): 1) juhendada aineringi, 2) organiseerida isetegevust, 3) kujundada seinalehte, 4) peab tundma plakatkirja. Nii et ühiskondlik elukutse on siiski vajalik ja seda võiks rangemalt nõuda.

● Teadmisi vähem laiuti, kuid sügavamalt! (bioloog).

● Inglise keele praktika toimus kõrge tempo ja suure pingega erikoolides. Tööle aga läksime tavalistesse õppeasutustesse, kus keeleõpetuse tase on tükk maad praktikal nähtust madalam. Nii et hulk metoodilisi võtteid, mille omandamisele praktikal püüdsime, tavalisse kooli ei anna rakendada (ingl. fil.).

A. KIDRON

Tornkraana all

● I korruse vahelaed valmis.

● Keemiahoone-poolsel tiival katus peal.

● Märtsikuus lõpetatakse kõikide lagede betoneerimine.

● Paigaldatakse aula lae fermid.

Trotsides talve

Ilmataat oli sedakorda üsna tujukas, kuid võibolla oli ta läinud puhkusele suusailmu nautima ja jätnud ilmamasina oma abiliste kruttida. Need püüdsid vanale heameelt teha ja keerasid alguses kraani külma poole. Kui kraadiklaas juba alla —30° C jõudis, näitas vana neile rusikat ja vändad keerati täie hooga tagasi. Kohe oli ka vesi lahti. See aga juhtus alles veebruari lõpus, peale 22. Kogu kuu oli siiski nii külm, et isegi suusatajaid oli tavalisest vähem, kuigi lund oli rohkesti.

Kui 1. veebruari hommikul betoneeriti esimest lage, siis oli veel sula. Õhtul aga algasid juba külmavigurid. Kuid ehitajad on talvega vanad tuttavad ja pakase vastu on neil tõhusad vahendid. Käiku lasti «kahurid» — pihustist ja torujupist koosnevad agregaadid, milles kompressor pihustab torusse mühinal põlevat õhu-petrooleumi segu. Väliselt meenutab ta küll kahurit, kuid töötab reaktiivmootori põhimõttel, paisates torust välja tuulse gaasijoa. Torujupp ise muutub peagi hõõguvvalgeks, ruum betoonlae all lämbeks ja suitsulõhnaliseks. Sellist soojust ja rõskust nagu nüüd ei saa betoon isegi parimal suveajal. Kõik see nõuab aga palju lisatööd: betooni katmist saepuruga, pakase puhuks aga soojakute ehitamist. Nii kestis see kogu veebruarikuu ja külmast hoolimata valmisid I korruse laed kõikides ruumides, lisaks jõuti teha lagi ka aula trepikojale. See loob paremad tingimused aula lae ehitamiseks.

Kuid kompressorid ei mürisenud ainult «kahurite» jaoks, nad andsid õhku ka II ja III korruse lagede vagude raiumiseks, mida tehti koguni kahes vahetuses. Neisse vagudesse ulatuvad kandetalad ja hoonet tugevdavad raudbetoonvööd. Siin olid ehitajate abilisteks üliõpilased, kes ladusid konteinereisse lammutusprahti ja lund. Seda tööd jätkub neil veelgi, sest ka kohvikutiiva pööningulagi vajab asendamist. Juba hakataksegi üliõpilasi kasutama põhitöödel.

Kõrvuti betoonitöödega jätkati raketiste tegemist ja 1. märtsiks oli valmis peaaegu kogu II korruse lae laudis (400 m²). Samaks ajaks oli vabastatud raketisest ka kogu I korrus ja tugipostide rägastiku asemel on siin nüüd jälle endised ruumid. Suuremas osas neist jõuti seinadki ära krohvida(puhvet, soomeugri keelte kateeder, 5. auditoorium). Märtsi alguses aga krohviti juba ka 1. ja 2. auditooriumis.

Ruumide lagesid ei krohvita. 5. auditooriumis küll alustati seda, kuid jäeti pooleli, sest loodetakse saada pahteldamisegagi siledad pinnad. Krohvijad küll seda ei usu, arvavad, et õhuke krohvikiht kuluks ikkagi ära. Kuid eks pärast tegemist näe!

Keemiahoone-poolses tiivas lõpetati plekk-katus, mille kallal eriti energiliselt töötati märtsi esimestel päevadel, mil mõne päevaga kaeti kogu Ülikooli tänava poolne osa. Ähvardas ju ilmajaam vihmaga. Samas hooneosas on lõpetatud põhilised krohvitööd, on valmis ruumide elektrijuhtmestik ja paigaldatud lambipesad. Elektritööd jätkuvad nüüd koridorides. Mitmes ruumis on üles kistud ka kulunud laudpõrandad, sest **koos põlemiskahjude likvideerimisega tehakse peahoonele ühtlasi kapitaalremont:** paljudes ruumides olid pooleteistsajandi vanused laed tugevasti kooldunud (isegi kuni 14 sentimeetrit), lõhenenud krohv, kulunud põrandad ja isegi paekivist trepiastmed. Nüüd tehakse kõik korda.

MILLISED ON EHITAJATE PLAANID MÄRTSIKUUKS?

Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse peainsener sm. H. Kirotar on nõus meie uudishimu rahuldama. «Püüame valmis teha kõik raudbetoonlaed, panna kohale aula fermid, alustada aula nn. mustlae ja katuse puitkonstruktsiooni tegemist. Need on meie kõige tähtsamad tööd.

Peamehaanik, sul tuleb mõelda selle üle, kuidas fermid kohale tuua ja üles tõsta. Tuleb eelnevalt autoinspektsiooniga asi kooskõlastada. 18.—20. märtsi paiku lubab Tartu Jõesadam nad meile üle anda.»

«Missugused on fermide mõõtmed?» küsib kõnetatu.

Tehnilise järelevalve vaneminsener M. Leibur ulatab talle tööjoonise, kuid ise ütleb peast: «Fermid on ligi 14,5 meetrit pikad, 3 meetrit kõrged ja kaaluvad peaaegu 2 tonni. Nad ei tohi aga palju üle transpordivahendi rippuda, kooldumine muudab töö praagiks. Ekspert metallfermide alal sm. J. Kõo on siin ja võib seda kinnitada.»

«Jah ega siin nalja ole,» ütleb EPA tugevusõpetuse kateedri vanemõpetaja tehnikakandidaat J. Kõo. «Neid tuleb transportida töötamistingimustele lähedases olukorras. Nõuded on ranged, fermide keevisõmbluste kvaliteeti kontrollitakse eelnevalt gammadefektoskoobiga.»

Peamehaanik lubab kõik asjad joonde ajada, kuigi selliseid töid ei tee nende asutus igapäev.

Kas kohvikutiiva katust ka alustatakse?

«Noo, nii ruttu küll ei saa. Enne peame laed valmis saama. Ega töö nii kiiresti lähe. Kevad pole ju veel käes. Ilmad alles jahedad, kes teab, ehk tuleb teha soojakuidki veel. Kuid seal, kus raketised maha võtame, alustame seinte krohvimist. Samuti saame ehk alustada lagede täitmist šlakiga, kui nõutav tugevus käes.

«Lisada võiks veel,» kõneleb M. Leibur, «et oleme kätte saanud juba ühe kolmandiku vajalikust

(Järg lk. 3)

Kohtumised Riias

Riias on kaunis komme — kui külalisdelegatsioonid on linnas, siis asetatakse alati Lenini ausamba jalamile lilled. Sel päeval, kui meie saabusime Läti NSV pealinna, oli lilli eriti palju. Kangesti ajas mõtlema, et see on ehk pisut meiegagi seoses.

Läti Riikliku Ülikooli komsomolikomitee sekretär Feliciāna Saule lõpetas hiljuti Õigusteadukonna. Sekretārina töötab ta alates 1965. aasta augustikuust. Üliõpilaste seas on Feliciāna n.-ö. «omainimene». Kõigiga on tal tegemist ja kõigil on temaga tegemist. Kui Feliciānaga tänaval kõndida, on «tere tere» küljes lausa kinni.

«Aga kas sa tead, et «saule» tähendab läti keeles päike?» päris võõrkeelte osakonna sekretäri asetäitja Irina Sur.

«Tõesti? Ja teie sekretär väärib niisugust nime?»

«Kuidas veel... Muide, ta sai üliõpilasena Lenini-nimelist stipendiumi».

Mõne inimese puhul tunduks häirivana, kui ta pidevalt naeratab. Feliciānaga on naeratus otsekui kaasa sündinud ja tema juures see millegipärast sugugi ei häiri.

Avol ja minul õnnestus osa võtta ka Riia linna Kirovi rajooni komsomoliorganisatsiooni pleenumist. Töö toimus kuues sektsioonis. Meid huvitas muidugi üliõpilassektsioon. Millised küsimused olid kõne all?

● Kuidas korraldada poliitinformatsioone nii, et need oleksid huvitavad igale üliõpilasele.

● Kas on komsomoligruppides võimalik kirjutada täiesti objektiivseid iseloomustusi.

● Komsomol peab õppetöös ohjad kõvemini enda kätte võtma.

● On vaja populariseerida üliõpilastraditsioone.

(Järg lk. 3)

Õppe- ja teadusliku töö kaasaegsuse probleem

(Algus lk. 1)

Õppetöö kõrval oli teiseks vaatlusaluseks probleemiks teadusliku töö kaasaegsuse küsimus. Enamik õppejõude asub seisukohal, et teadusliku töö taset TRÜ-s tuleb pidada üldiselt rahuldavaks, mõnedel erialadel aga heakski. Selle kõrval on aga ka erialasid, millede teadusliku töö taset meie ülikoolis vastava eriala spetsialistid peavad puudulikuks.

Praegu TRÜ-s viljeldavaid teadusliku uurimistöö suundi peavad kõik küsitletud õigeks ja põhjendatuks. Suuri puudusi aga nähakse selleks vajaliku materiaalse baasi osas. Peamiseks teaduslikku tööd pidurdavaks teguriks osutub esijoones sobivate tööruumide vähesus. Segavaks peetakse ka kaasaegse aparatuuri nappust ning jäika ja inertset varustussüsteemi. Majandusteadlastel ja geograafidel esineb selle kõrval raskusi ka teaduslikuks uurimistööks vajalike statistiliste andmete ja muu alginformatsiooni hankimisega.

Tõsiseid pretensioone esitati uuema erialalise perioodika ja referatiivsete žurnaalide kasutamise võimaluste osas. TRÜ Teaduslikule Raamatukogule nende hankimiseks eraldatud vahendid on ilmselt ebapiisavad. Mõningaid reserve leitakse olevat meie praeguste võimaluste senisest ratsionaalsemas ärakasutamises.

Paralleelselt õppetöö tõhustamisega pidasid ankeetidele vastajad teadusliku töö taseme edasise tõstmise peamiseks vahendiks ülikooli laboratooriumide materiaalse baasi ostustavat laiendamist. TRÜ-siseselt peeti võimalikuks mõningatel erialadel veelgi tihendada kateedrite koostööd kesksete probleemide lahendamiseks. Täielikult ammendamata reserviks õppe- ja teadusliku töö tõhustamisel näib TRÜ-s ikka veel olevat koosolekute arvu ja kestuse vähendamine.

Esitatud põgusast ülevaatest näeme, et meie saavutused võiksid olla märgatavalt suuremad, kui õnnestuks lahendada rida kitsaskohti. Keskse meks nende probleemide hulgas on kahtlemata ülikooli tormilisest arengust tingitud ruumiline kitsikus. Selle küsimuse õigeaegselt lahendamata jätmine on viinud selleni, et juba praegu on TRÜ-s real kiirelt arenevatel erialadel (füüsika, keemia jt.) välja kujunenud olukord, kus teaduslike laboratooriumide ja õppekabinettide ruumiline kuhjatus on saavutanud astme, millest enam edasi minna pole võimalik. On selge, et juba lähemas tulevikus võib see märgatavalt pidurdada nende erialade arengut TRÜ-s. Kõik see kriipsutab veelkordselt alla vajadust võimalikult kiirelt alustada ülikoolile uute õppekorpuste ehitamist.

Kõrvuti ulatuslikumate probleemidega ilmnes ka rida küsimusi, milliste lahendamiseks on mõndagi võimalik ära teha ka ülikooli sisemiste reservide arvel. TRÜ ametiühingukomitee võttis vastu konkreetse otsuse omapoolse panuse kohta nende probleemide lahendamisel.

A. TIKK,
TRÜ ametiühingukomitee liige

20 aastat geoloogiaringi

9. märtsil 1946. a. loodi prof. K. Orviku initsiatiivil geoloogiaring. Ringi asutajateks olid vastavatud geoloogiaosakonna üliõpilased (geoloogiaosakond loodi 1945. a.).

Ring seadis endale ülesandeks äratada suuremat huvi üliõpilastes geoloogia kui teaduse vastu.

Üheks geoloogiaringi asutajaliikmeks oli ka praegune ringi teaduslik juhendaja dots. A. Oraspõld.

Ringi liikmete arv suurenes aasta-aastalt vastavalt osakonna üliõpilaste arvu kasvule.

Eriti aktiivne teaduslik tegevus toimus ringis ajavahemikul 1948.—1959. Selle perioodi aktiivsemateks ringi liikmeteks olid R. Männil, A. Rõõmusoks, E. Mark, D. Kaljo, H. Viiding, A. Aaloe jt., kelledest on sirgunud väljapaistvad teadlased.

Suuremaid tulemusi saavutati sel ajal üliõpilaste poolt paleontoloogias ja stratigraafias, sest nende teadusalade vastu tunti suuremat huvi. Ringi liikmete teaduslikke töid kajastas seinaleht «Vasar».

Ajavahemikus 1959—1966 on geoloogiaosakonda vastu võetud tunduvalt vähem üliõpilasi. Väiksemaks jäi seetõttu ka geoloogiaringi liikmete arv. Järk-järgult hakkas muutuma geoloogiaringi teadusliku töö temaatika seoses geoloogiliste asutuste nõudmistega. Ringi töös hakkasid domineerima petrograafilised, mineraloogilised ja geokeemilised uurimissuunad.

Geoloogiaringi liikmed on edukalt esinenud vabariiklikul üliõpilaste teaduslike tööde võistlustel, tuues sealt ära I ja II kohti.

Praegu on geoloogiaringis kujunenud peamisteks probleemideks aluskorra kivimite geneesi ja paleosoiliste purdkivimite litoloogia ja mineraloogia küsimused.

Nii näiteks tegelevad II kursuse üliõpilased (K. Orgla, J. Kirs) graptoliitide koostise uurimisega. Aluskorra kivimite füüsikalisi omadusi uurib diplomand E. Arvisto.

Lõvekivide värvuste probleem on saanud IV kursuse üliõpilase A. Lepisto uurimisobjektiks.

Ringi üldkoosolekutel on käsitletud mitmesuguseid geoloogia-alaseid probleeme. Väikese ringiliikmete arvu tõttu töötab ring ilma sektsioonideta. Igal aastal on osa võetud ÜTÜ teaduslikust konverentsist.

20. aastapäevale pühendatud teaduslikul konverentsil esinevad praegused ringi liikmed 3, vilistlased aga 11 teadusliku ettekandega.

Õnnitleme endisi ja praegusi geoloogiaosakonna õppejõude ja töötajaid, vilistlasi ning ringi liikmeid geoloogiaringi 20. aastapäeva puhul ja soovime teaduslikule konverentsile head kordaminekut.

Geoloogiaringi eslmees

Geoloogid spordiradadel

Geoloogiaosakonna üliõpilaste lahutamatuks kaaslaseks on sport. Sellest ammutatakse jõudu ja vastupidavust suusteks rännakuteks ja välitöödeks. Tegeldakse võimlemise, kergejõustiku, suusatamise, lauatennise, sõudmise, alpinismi, matkamise jt. spordialadega. Lüüakse kaasa nii teaduskonnasisestel, üleülikoolilistel kui ka väljaspool ülikooli peetavatel võistlustel.

Eriti populaarsed on traditsioonilised kolmikkohtumised ENSV TA Geoloogia Instituudi, ENSV Geoloogia Valitsuse ja TRÜ geoloogiaosakonna vahel. Võistlused said alguse 3 aastat tagasi. Võistlesime korv- ja võrkpallis, kabes, males ja lauatennises. Tihedas konkursis Geoloogia Instituudiga jagasime II—III kohta.

Möödunud aastal saavutasime teise koha, seejuures võitsime korv- ja võrkpalli. See oli väga hinnatav tulemus meie väikese kollektiivi jaoks: on ju meid osakonnas ainult 30 ümber. Samal ajal on Geoloogia Instituudis töötajaid üle 100, Geoloogia Valitsuses üle 500(!).

Eelmisel nädalavahetusel peeti järjekordne matš. See oli väga pinev: pärast esimest päeva oli kõigil võistkondadel võrdselt 4 punkti. Teisel päeval ei suutnud meie maletajad ja lauatennisistid tugevate vastaste vastu midagi korda saata, olime kindlalt viimased. Viimasel päeval olime meelestatud võidujanuliselt, kuid tunda andis väsimus (igal võistlusalal esinesid ühed ja samad võistlejad), jäime pallimängudes napilt teiseks.

Üldkokkuvõttes jäime kolmandaks, kuigi kogusime Geoloogia Instituudiga punkte võrdselt.

Geoloogiaringi juubeli puhul õnnitleb osakonna spordirahvas oma kaaslasi ning loodab neid tuleval aastal näha nii palliväljakutel kui ka matkaradadel.

E. Arvisto

Tornkraana all

Trotsides talve

(Algus lk. 2)

parketist ja kogu linoleumi. Viimane on pärit Bulgaariast ja läheb ametiruumidesse (dekanaadid, seminari raamatukogu, laboratooriumid, jne.). Auditooriumidesse tuleb aga parkett.

Teadusliku Restaureerimise Töökoda Tallinnas on valmis teinud ka kõik vajalikud arhitektuurilised kipsdetailid, Tartu laudsepad aga aula aknad.»

Ülevalt, aula trepikoja hiljuti betoneeritud laelt, on hea vaade kogu ehitustandrile. All sähvib elekterkeevitus: valmistatakse armatuuri Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekanaadi ruumi lae jaoks. — topelt T-talade ümber oleva armatuursõrestiku külge keevitatakse taladevahelise plaadi armatuurvõrku. Kõrval laovad müürsepad aula seina ülemist osa. Töödejuhataja K. Illak kontrollib müürseppade tööd, näitab neile kätte vajaliku kõrguse. Tema juurde tulevad projekteerijad, minnakse sammastikule toetuva peafrontooni juurde, et otsustada sellest väljaulatuvate ankrute saatust — mis maha lõigata, mis aga jätta tulevikuski oma endisi ülesandeid täitma.

All võbiseb vibraator. Täna betoneeritakse juba Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekanaadi lage (eile tehti veel armatuuri). Mõni päev varem aga oli juba betoneeritud selle kõrval oleva ruumi lagi. Nagu ehitajad räägivad, betoneeritakse nüüd ülepäeviti.

Kuigi väljas on sooja üle nulli ja ajalehtedes vilksatas teade esimestest kuldnokkadest, mühiseb kuskil all ikkagi «kahur», andes betooni kivistumiseks vajalikku soojust, mida pilvede vahelt välja trügival päikesel jätkub esialgu ainult lume sulatamiseks.

A. PABUT

Tänu

väga hea esinemise eest raudteelaste klubis temaatilisel õhtul «Ilu ja graatsia» üliõpilastele-kunstilistele võimlejatele, treeneritele Uustalile, Jaansonile ja Vesterile, akrobaatidele Lutsarile ja Mölderile, samuti võimlemiskateedri juhatajale H. Valgmale.

Tartu Raudteelaste Klubi juhatus

Kohtumised Riias

(Algus lk. 2)

● Kas pidada tublideks üliõpilasi, kes on küll väga head õppijad, kuid hoiduvad kõrvale ühiskondlikust tööst.

● Suurema tähelepanuga valida grupporge!

Mulle jäid meelde kaks sekretäri — Feliciana Saule oma asjalikkuse ja Bruno Otterson (Riia Polütehnilisest Instituudist) sõnakuse poolest. Ta esitab oma väiteid nii kaljukindlalt, et tahes-tahtmata hakkad teda uskuma.

Möödunud aastal saatis LRÜ komsomolikomitee kursustele ankeedivormis küsitluse, milles paluti esitada arvamusi ning ettepanekuid õppetöö vormide suhtes. Ühtekokku tuli 50 ettepanekut, mõned neist.

● Kas ei võiks võõrkeelte osakonnas põhikeele eksamit ära jätta? Nagunii toimuvad iga päev loengud, kus küsitakse ning hinnatakse enamikku kohalolijaist.

● Filosoofia ajalugu peaks lugema kahel semestril. Muidu on nii, et 2 kuud enne eksamit algab päev varahommikul filosoofia ajalooga ja lõpeb kusagil õhtu kandis seltsamaga.

● Loengute ärajätmine arvestuste perioodil tagaks arvestuste ja eksamite parema sooritamise.

LRÜ-s mõtlevad noored samuti nagu meil. Otsitakse uusi töösuundi, nuputatakse, kuidas üritusi paremini organiseerida, kuidas teha komsomolitööd nii, et igal üksikulgi üliõpilasel oleks põhjust rahule jääda.

LRÜ komsomolikomitee sekretär Feliciana Saule ütles: «Meil on Tartu ülikooli kommunistlikelt noortelt palju õppida, eriti ideoloogilise töö osas. Ja meil ei ole teie kuulsaid Kääriku seminare . . .»

Seevastu puudub jälle Läti ülikoolides kurikuulus ühiselamuprobleem. Kohti saavad kõik, kes selleks vaid soovi avaldavad. Paljudes ühiselamutes on koguni esimene korrus ainult sissesõitnute jaoks.

«Aga pingeread?»

«Ühiselamute suhtes on need täiesti tundmatud süsteemid . . .»

Läti Riikliku Ülikooli ühiselamutes torkab silma lausa kadestamisväärt puhtus. Isegi meie Uus-Tiigil oleks siit midagi õppida.

Saksa filoloogid Brigita Šalhs ja Svetlana Kuznetsova võtsid mind vastu rõõmuhõisetega. Pärisin, millest sellised ovatsioonid.

Tüdrukud seletasid, et meie ja nende ülikooli III kursuse saksa filoloogide vahel valitsevad kauaaegsed sõprussidemed.

«Möödunud aastal käisid teie üliõpilased meil külas, tänavu kevadel on meie kord Tartusse sõita. Ootame seda külaskäiku suure põnevusega . . . Seda enam, et tartlased on väga toredad.»

Kasutan siinkohal ajalehe abi ja annan edasi Brigita ja Svetlana tervitused kõikidele III kursuse saksa filoloogidele!

Möödunud kevadel esines TRÜ ÜTÜ konverentsil Läti Riikliku Ülikooli 5. kursuse saksa filoloog Ruta Jurkele.

Pärisin Brigitalt, kas ta teab midagi Ruta praegusest käekäigust.

«Oh jaa! Ta on meil õppejõuks praegu. Ja õpib iseseisvalt kunstiajalugu edasi . . . Ruta on meie kõige armastatum õppejõud . . .»

Peteris Možulis on endine ajakirjanik, praegune läti filoloogia III kursuse üliõpilane. Lõbus noormees ja suur naljahammas. Miks endine ajakirjanik? Varasematel aastatel töötas Peteris mitmete ajalehtede toimetustes, samuti oli armees kirjasaatjaks.

«Ma hakkasin pikapeale end artiklites kordama. Ja see esimene kirjutamisvaimustus läks üle. Isenda vastu peab aus olema. On selge, et meil on vaja ainult häid ajakirjanikke . . .»

«Võib-olla hakkad edaspidi jälle kirjutama?»

«Võib-olla . . .»

«Kuidas sa oma ülikooli ajalehte hindad?»

«Liiga vähe tudengivaimu . . .»

Peterise kursusekaaslaste Laima Židova ja Vaira Valtere'ga pidasime pikad jutud maha. Kõige sagedasemaks küsimuseks oli: «Aga kuidas teil on?» Küllap on lehelugejatel huvitav teada, et Läti Riiklikus Ülikoolis hoolitsevad üliõpilased ise auditooriumide koristamise eest, et igal 31. detsembril toimub ülikooli aulas suur ball koos nääritseremooniatega, et igal aastal on 9. mai üleülikooliline tervisepäev (siis toimuvad igat liiki spordivõistlused), et väga populaarne on LRÜ-s filosoofiaklubi (suurt elevust tekitab ka praegu loomisel olev poeetide klubi), et suurt sõprust peetakse Rostocki ülikooliga, et kogu geograafiaosakonna IV kursus plaanitseb suvel ekskursiooni Jugoslaaviasse, jne.

Viimasel päeval lausa pommitasime Felicianat küsimustega:

(Järg lk. 4)

Jan Drda „Unustatud kurat" ülikooli klubi laval

Unustatud kurat Trepifajust, hiljem Mates (E. Kraut), on ehmunud sepa (R. Sinisalu) ootamatust külaskäigust.

Mancinka (M. Roop) ja rikas möldriemand (M. Müürsepp).

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

(Algus lk. I)

Saavutuste eest teadusliku uurimistöö valdkonnas ning tõhusa kaasabi eest sellel alal premeerin järgmisi naistöötajaid:

I Probleemlaboratooriumi summadest

Vilve Maremäed — noorem teaduslik töötaja
Imbi Talvikut — noorem teaduslik töötaja
Endla Kaasikut — laborant

II Lepinguliste tööde summadest

Koidula Piiri — vaneminsener
Helju Kalderit — stažöör
Linda Jaama — tehnik
Helgi Arbi — tehnik
Mai Kauri — tehnik
Helgi Ufferti — vaneminsener
Maaja Susi — vanemlaborant
Vaike Timotheusi — vanemlaborant
Liidia Kurtukovat — laborant
Miralda Odenit — vanempreparaator

Rektor F. Klement

◆◆◆◆◆

Valiti „Mister 8. märts“

◆◆◆◆◆

Paljutõotav kuulutus ülikooli ajalehes tõi 8. märtsi õhtuks klubisse rohkem rahvast kui tavaliselt. Kui uksed suleti, püüdsid hiljaks jäänud asjahuvilised aknast sisse pääseda. Mõnel läks korda, mõnel mitte.

Fakt, et täpsus on kuningate viisakus (ja mitte tudengite oma), leidis sel õhtul järjekordselt kinnitust. Aga lõpuks jõuti niikaugele, et piduliku muusika saatel sammus küünalde valgel lavale ... ei, seekord mitte traditsiooniline Õpetatud Nõukogu, vaid Ülikooli Naiste Õpetatud Eesseisus (fotol). Naisdoktorid oma kolleegidele alla ei jäänud, seda näitasid tiitlid, mida nad kandsid.

Kurgud keefiriga niisutatud, alustati tõsist ja asjalikku istungit. Päevakorra esimene punkt viis kohalolijad kurssi Naiste, Neidude ja Eitede Keskraada materjalidega. Võeti vastu otsused õhtuse korra kohta. Seejärel demonstreeriti tehnikasajandi imet — meesekspona-ti (fotol) Mõningate paranduste järel projektis otsustati uudis kiiremas korras masstiraažis tootmisse lasta.

Õhtu tõsisema ja tähtsaima osa moodustas «Mister 8. märts» valimine. Kõrge nõukogu poolt väljavalitud kuuel kandidaadil tuli vastata Eesseisuse poolt esitatud küsimustele ning täita antud ülesanded. Tiitli saatuse otsustas publik — iga aplausi sekund andis selle «provotseerijale» ühe punkti. Valitud «Mister» (keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Toomas Jüriado, fotol) sai kroonitud loorberipärjaga (see peaks huvitama perenaisi!), talle anti välja vastav tunnistus. Pärast pidulikku (s. t. teoreetiliselt pidulikku) meeste vannet sooritas «Mister» saalis valgel hobusel traditsioonilise auringi. *A. JÜRIS*

Teaduskonna vastlapäev

23. veebruar. Sombune kolmapäev. Õhtupoolikul veidi enne kella viit kogunes Tähtvere pargi taha nõlvakule kümmekond tüdrukut. Ratsabaasi poolt tuli veel lisa ja mis kõige toredam, ei tuldud tühjade kätega — V. Heek ja M. Paju vedasid kohale päris ehtsa ree.

Nüüd läks sõiduks lahti! Nii mõnigi mööduja jäi seisma ja vaatas, kes seal sulailmaga mõllavad.

Sõitjatel ei olnud möödujate jaoks aega. Prooviti ree tugevust ja mäe libedust.

Kui kõik olid ennast «soojaks» sõitnud, rivistus seitse võistkonda (igas neist kolm tüdrukut ja kaks poissi) vastlavõistluste avadefileele. Võeti loosi stardijärjekorra kindlakstegemiseks. Esimesena startis bioloogia II kursus, siis geograafia V kursus, seejärel bioloogia III kursus, jne. Iga võitskond tegi kaks sõitu: esimese kiiruse, teise kaugu-se peale. Võistluspinge oli suur. Ägedalt konkureerisid teise koha pärast bioloogia III ja geograafia V kursus. Võitsid esimesed, küllap vist sellepärast, et neil oli rohkem kursusekaaslastest ergutajaid kaasas. Mõlema sõidu lõpetas kõige edukamalt siiski kombineeritud võistkond (A. Heinaru, E. Eerma, T. Vardja, H. Solnik, S. Ott), kuhu kogemata kombel oli juhtunud kolm poissi.

Niikaua kui kohtunike kolleegium kokkuvõtteid tegi, peeti maha äge lumesõda. Lõbu oli laialt.

Lõpudefileel anti kolmele esimesele võistkonnale diplomid, peale selle sai võitja meeskond «rändava vastlaree» ja iga meeskonna liige kehakinnituseks vastlakukli. Et vastlapäev oleks täielik, keetsid III kursuse bioloogid õhtuks oasuppi ja seajalgu. Mälestuseks jäid kõigile vurriluud. On tahtmine selline üritus traditsiooniks muuta.

M. PAJU,
S. OTT,
Bioloogia-Geograafiateaduskonna spordinõukogust

Orienteerujad Käärikul

«Jälle bussitäis suuskureid!»

Jah, ega see majutamine siin nii lihtne paistnud olevatki. Kehakultuurlased, mänguinstruktorid, insenerid, viimase kursuse ajaloolased ja juristid, saksa filoloogid. Ja meie hea Kääriku võttis vastu ka orienteerujad. See oli 21. veebruari hommikul. Aga ega udu ja sula üle olnudki aega kaua kurta. Suuskadele! Oma silm on kuningas. Õigus küll, enne ikka suuskade määrimine (mida hiljem küll suuresti kahetseti). Kuigi hommikupoolne ring oli suhteliselt lühike, võttis ta meid siiski, rahvakeeles öeldes, «võhmale». Libisemisest polnud juttugi. Naljatati, naljast kaugel olles, et suusatamise võiks ümber nimetada tammumiseks. Olgu mis oli, aga ega see kerge küll olnud. Õhtuseks ringiks, mis oli juba poole pikem, määriti suuski uutel meetoditel, aga ... Veenduti siiski, et sellise ilmaga ei pea ei «punane», «kollane» ega «pruun».

Kuid igast olukorrast on väljapääs. Hommikul said kõik suusad tugeva tõrvakorra alla (ja lõuna ajal veel teise) ning libisemise, vähemalt tagasiandmise üle ei kurtnud enam keegi. Päeva naelaks kujunes Kuutsemägi. Kõigepealt pikas rivis tihedalt üksteise järel üles. Udu, udu ... Mis kasu on kompassist? Oleme vist küll päris kõrgel, arvas keegi. Jah, 217 m. Aga eks meie «kuulsate geograafide» keeles ole see vaid paras küngas. Siis aga alla, ikka vops! ja vops! Oi seda nalja! Kõige targem oli esimeste hulgas alla jõuda, siis sai kõige rohkem näha. Ka kõige tõsisem ei suutnud naeru pidada, kui järsku sügavast lumest ainult Antsu siplevad jalad paistsid. Keegi oli koguni nii kange, et oskas tervelt kolmel korral «maanduda». Kuidas keegi, aga alla jõudsid lõpuks ikka kõik.

Siis aga tagasiteele. Millegipärast vedasid ninad ja kompassinõelad seekord eksimatult Kääriku köögi hõrgutavate lõhnade poole. Küll see lõuna oli alles maitsev!

Pärast lühikest puhkust jälle planšetid, kaardid ja kompassid. — Orienteeruja argipäev. Õhtu aga jälle suure Kääriku ümbruse kaardi taga, kus üheskoos taastatakse päevased sõidud. Polegi nii lihtne siit tingmärkide hulgast seda õiget teed leida.

Viimane hommikune jooks teekäänaku taha, pesemine, hommikusöök. On tunda mingit pinget. Kõige hoolikamad tõrvavad veel kord suuski (kes selle tõrva küll maha saab, kui veel peaks külmaks minema!). On algamas meie laagrisisesed jõukatsumised, mida me ise ristime Nõukogude armee aastapäevale pühendatud võistlusteks.

«10 sekundit, 5, 4, 3, 2, 1 ... Läks!» Peakohtunik, -sekretär ja starter ühes isikus — III kursuse geograaf Aino Tuhkanen täidab oma ülesandeid täpselt.

Staadionilt keerab rada ümber järve Seinamäe poole. Hoplaa! Esimene KP! Kus see koht siis ometi kaardil on? Seda vasakult tulevat teed pole ju kuskil. Näe, Kai jõuab juba järele. Ah, torkan ära, eks ta siin pea ju olema. (Pärast selgus, et oli küll, ainult 7 cm põhja pool). Nii need postid siis tulid (ja läksid) ükshaaval. Kokku sai kaardile seitse torget, mis tähendas seitset punkti. Tehti ring ümber Kääriku järve, ulatuti kaema ka Tornijärve, läbiti veel väike ring ning järsku olidki jälle silmapiiril Kääriku hooned. Veel viimast!

Alati võidavad parimad. Seekord olid nendeks Elve ja Jüri. Elamusi oli aga kõigil, igaühel oli juhtunud midagi põnevat, mida tuli tingimata kaaslastega jagada.

Leiti, et orienteerumine on ikka see kõige huvitavam ja kõige rikkalikumaid elamusi pakkuv spordiala ning Kääriku — kõige ilusam koht. Jällenägemiseni, Kääriku!

A. SINIVEER

Kohtumised Riias

(Algus lk. 2)

● Kas sotsioloogilised ankeedid on teil populaarsed?»

Mitte väga. Kõige enam tegeleb sellega teadusliku kommunismi kateedri õppejõud Krutikov.

● Kuidas suhtutakse sportlastesse?

Neile on nõue — anna kõik eksamid kolmedele ja sa saad stipendiumi.

● Mitmendalt kursuselt on teil enamik komsomoliaktiviste?

Kolmandalt. Ka teiselt.

● Millisel teaduskonnal on õppeedukus kõige kõrgem?

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas on keskmine hinne 4,5. Neile järgneb Geograafiateaduskond hindega 4,2.

Mis jäi Riiast kõige enam meelde?

1. Planetaarium.
2. Läti üliõpilaste äärmiselt suur külalislahkus.
3. Feliciāna Saule — LRÜ päikeseline sekretär. Muide, ta on ka suurepärane ekskursioonijuht.
4. See, kui Läti NSV rahvamajanduse näitusel giid, umbes 50-aastane naine Katrin Välbe häälega, nähes TRÜ üliõpilasmütsi, kinkis mulle Janis Rainise luuletuskogu «Murtud männid» (juubeliväljaanne). «Hindan väga eesti kultuuri, eriti teie saavutusi kunstis ..,» ütles ta.

Aga märkmikku tuli kümmekond uut nime. Raske uskuda, et kolme päevaga nii palju uusi sõpru leida võib.

SIRJE ENDRE

Raadioloengud

Kolmapäeval, 16. märtsil

1. Kõigile pedagoogika õppijaile dots. Aleksander Elango loeng «Õpilase töö õppekirjandusega kui õppemeetod».

2. Eesti kirjanduse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eesti ajakirjanduse hälliperiood» (1766—1857).

Reedel, 18. märtsil

1. Inglise filoloogia I—VI kursuse üliõpilastele dots. Oleg Mutt loeng «Inglise kirjaviis ja uuemaid ettepanekuid selle muutmiseks».

2. Kõigile II kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Ervin Kivimaa loeng «NLKP põllumajanduse kollektiiviseerimise ajajärgu võistluskogemuste rahvusvahelisest tähtsusest».

Neljapäeval, 17. märtsil algusega kell 18.15 on Vanemuise tn. 46 zooloogiaauditooriumis zooloogiaringi koosolek.

Päevakord: 1. Kuidas linnud kuulevad (E. Mailend, I kursus). 2. Räägime molekulaarsest bioloogiast (K. Tammer, IV kursus). 3. Perfokaartide kasutamisest teaduslikus töös (dots. H. Ling). 4. Film Askaania Novast.

KINOSÕBRAD!

Järjekordne loeng fakultatiivkursusest «Sissejuhatus kinokunsti» toimub eeloleval esmaspäeval, 14. III algusega kell 18 ühiskonnateaduste hoone auditooriumis nr. 19. Georg Grünberg annab ülevaate tummkino arengust Ameerika Ühendriikides.

TÄHELEPANU!

See naisüliõpilane, kes 21. dets. hommikul jättis oma kindad rektoraadi tiiva pööningutrepile, saab need kätte õppeosakonna juhataja ruumist.

Toimetaja asetäitja L. RAID

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1893. MB-00384.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riikliku Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (653) Laupäeval, 19. märtsil 1966 XIX aastakäik

31. märts

Kell 11 algav plenaaristung Tartu raudteelaste klubis kuulutab avatuks ÜTÜ 21. konverentsi. Peale rektori avasõna ja teiste ülikoolide tervituste on koosolijail võimalus kuulata kahte ettekannet, mis peaksid huvitama kõiki üliõpilasi. Esimeses leiavad käsitlust sotsioloogia probleemid ning teises ettekandes teadlastest ja ühiskonnast esineb Tõravere observatooriumi teaduslik töötaja A. Purga.

Teadlaste ja ühiskonna probleemid tulevad samal õhtul arutusele ka ülikooli kohvikus, kus meil koos külalistega on võimalus olla kõige mitmesugusemates olukordades, millistesse noor teadlane võib sattuda.

Järgmisel päeval, s. o. 1. aprillil jätkub pingeline töö eelkõige sektsioonides, kusjuures õhtul tuleme kokku klubis koos RSK esindajatega, et saada tuttavaks meie külalistega.

Laupäeval. 2. aprillil toimub samuti töö sektsioonides ja kell 14.00 koguneme oma klubisse, et teha kokkuvõtteid möödunud konverentsist.

Pärast siirduvad ÜTÜ aktivistid, parimad esinejad ja külalisesinejad Kääriku, et puhata 3-päevasest pingelisest teaduslikust tööst.

Jõudu ja aktiivsust kõigile, kes aitavad kaasa ÜTÜ 21. konverentsi heaks korraminekuks!

J. ANT,
konverentsikomisjoni
esimees

„Kui tahad ujuma õppida, mine vette!“

Veebruarikuu oli Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursusele viimaseks pingutuseks enne riigieksameid. Sessiooni kõige raskemaks pähkliks oli filosoofia ajaloo eksam. Üliõpilaste endi seisukoht selle suhtes on teada (filosoofia ajalugu tehtud — tähendab diplom on peaaegu käes). Missugune on aga eksami hinnang õppejõu poolt? Esitasime mõned küsimused dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri õppejõule dotsent R. Blumile.

● Kuidas möödus filosoofia ajaloo eksam Ajaloo-Keeleteaduskonnas?

Lühidalt öeldes — küllaltki halvasti, väga palju oli läbikukkumisi.

● Kas teaduskond esines ühtlaselt halvasti või on ka siin eraldatavad mitmesugused teadmiste tasemed? Ja kui on, siis miks?

Kahtlemata on. Näiteks võõrfiloloogid vastasid küllaltki hästi. Saksa ja inglise filoloogia gruppides oli üks-kaks läbikukkumist. See on üldiselt päris hästi tehtud eksam. Ajaloo V kursus oli keskmine, nõrgem kui võõrfiloloogid, kuid märgatavalt parem eesti ja vene filoloogia osakonnast. Neis osakondades oli juba eksamineeritavaid väga vähe — umbes üks kolmandik kursusest jättis eksamile ilmumata.

Muidugi, kahtesid on filosoofia ajaloo eksamil alati olnud. See seletub ka mitmete objektiivsete põhjustega, näiteks on raskendatud kirjanduse lugemine (see on vene keeles). Peamine aga on, et ilmselt ei suudeta üle saada «kooli.ikust» suhtumisest — õppima hakatakse alles paar päeva enne eksamit. Filosoofia ajaloo jaoks sellest ei piisa, õppida on vaja kogu semestri vältel. Võib arvata, et omajagu süüd on ka loengutel, ent seal käis vahest ainult 50% üliõpilastest. Muide, ka praegusel neljandal kursusel kujuneb juba samasugune pilt — loenguid külastab vähe üliõpilasi. On ju tõsi, et vene keeles on loengut raskem kuulata (mõned lõid kohe algul käega), kuid Hegel ütles: «Kui tahad ujuma õppida, mine vette.» Sama kehtib ka siin. 72 tundi loenguid annab eksamiks ettevalmistumisele siiski väga palju juurde. Ka tegin ma ettepaneku materjali kergemaks omandamiseks läbivõetud osa kohta korraldada pidevalt kollokviume. Kahjuks reageeriti sellele üleskutsele halvasti.»

● Kas on torganud silma ka midagi iseloomulikku vastustes? Missugused on tavalised puudujäägid?

Ühist on palju. Ei osata «filosofeerida». Jääb puudu õigest, üldistavast mõttest; tundub, et tugevasti segab kartus eksami ees. Ka ei osata analüüsivalt lugeda filosoofia ajaloo allikaid. Üliõpilastele teeb raskusi seostada filosoofia ajalugu maailma-ajaloolise ja ka -kirjandusliku taustaga. Ometi saab neid omavahel siduda ja seda peabki tegema.

● Mida soovitaksite üliõpilastele?

Ma tahaksin, et üliõpilased ise ütleksid, mis teeb neile aine puhul raskusi. Siis saaks neid õigel ajal lahendada. Praegu aga on olukord selline, et kõigist ebakohtadest kuuleb õppejõud alles eksamil või isegi pärast seda.

Intervjueeris T. MESILA

R. NIGOLI FOTO

Kõik MMK lektooriumile!

Pühapäeviti kell 11 võib iga matemaatikahuviline kuulata Vanemuise tn. 46 ringauditooriumis loenguid kaasaegse matemaatika mõningatest küsimustest. Esimene loeng oli 13. märtsil. Lektor oli prof. G. Kangro, kes andis huvitava ülevaate matemaatika ehitusest ja tänapäeva matemaatika suundadest. Järgmisel loengul vestleb dots. L. Võhandu matemaatika rakendusest meditsiinis.

Väga kasulik oleks lektooriumi tööst osa võtta kõigil neil TRÜ üliõpilastel, kes ei õpi matemaatikat.

Lektooriumi abonemendid on müügil ühingus «Teadus» (21. Juuni tn. 2) ja alates kella 10.35 Vanemuise tn. 46.

Igaüks, kes tuleb loengule, ei kahetse.

MMK lektoorium

ÜET

lektor-propagandistidele toimuvad järjekordsed õppused esmaspäeval, 21. märtsil.

Kell 18 I kursusele dots J. Kalitsa ettekanne kontakti saavutamisest kuulajaskonnaga. Koguneda keemiahoone valvelaua juurde.

Kell 18.30 II kursusele tutvumine tehniliste näitlikustamisvahenditega. Koguneda Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaati.

Kõnekunsti-kursus

Fakultatiivne erikursus kõnekunsti ajaloost ja teooriast, mis on määratud asjahuvilistele kõikidest teaduskondadest, jätkub teisipäeviti kella 18—20 pärast lõunat.

Loenguid peab dotsent V. Adams keemiahoone keemiaauditooriumis.

Kõik kõnehuvilised on teretulnud!

Konverents kujuneb külalisrohkeks

XXI üliõpilaste teaduslik konverents on ukse ees. Paari nädala pärast ütleme «Tere tulemast!» külalisesinejatele. Rahvaste sõpruse klubi rahvas murrab koos oma presidendi Malle Vardjaga pead, kuidas külaliste vastuvott ja konverentsi raames toimuv rahvaste sõpruse õhtu meeldejäävaks muuta.

Seni saabunud külalisettekannete teesid kinnitavad, et konverents kujuneb niisama külalisrohkeks kui eelneval aastal või isegi enam. Eelnevast konverentsist võttis osa 84 külalist (mitteameltikel andmeil 97) 67 ettekandega 22 erinevast kõrgemast õppeasutusest. Tänavu on eelnevalt registreeritud juba 87 osavõtjat 27 erinevast ülikoolist ja instituudist. Traditsioonilise osavõtjate hulgas, nagu Läti, Moskva, Vilniuse, Jerevani, Dušanbe, Tbilisi, Leningradi, Grodno, Voroneži, Kiievi, Petrozavodski, Pihkva, Novgorodi jt. kõrgemate koolide kõrval võtavad sedapuhku osa ka Permi Pedagoogiline Instituut, Mordva Riiklik Ülikool, Rostovi (Doni ääres) Meditsiiniline Instituut jne.

Kuigi külalisesinejate rohkus on iseloomulik ka ülikooli varasematele konverentsidele, on see viimastel aastatel siiski pidevalt kasvanud ja kipub isegi mõnevõrra varjutama konverentsi käigus ÜTÜ nõukogu tööd oma aineringide ja -sektsioonidega.

Viimane esitab samal ajal aga mõnevõrra suuremaid nõudeid ka meie ettekandjatele, sest teised ülikoolid saadavad meile enamuses oma parimad esinejad ning see lubab paralleele tõmmata teistes kõrgemates õppeasutustes tehtava üliõpilaste teadusliku tööga.

Kõrvuti külaliste vastuvõtu ettevalmistamisega käib konverentsi materjalide trükivalmis seadmine.

Konverentsi programm ja füüsika-, matemaatika-, keemia- ning bioloogia-geograafiasektsioonide teesid on juba trükki antud. Lähemal ajal jõuab järjekord ka ülejäänute kätte.

Muret teeb ÜTÜ nõukogule Kääriku planeeritud lõpubanketi korraldamine külalistele ja ÜTÜ aktivistidele, sest ülikooli ametiühingukomitee unustas tuusikute jagamisel ÜTÜ hoopiski. Teatavasti oli Kääriku üritus möödunud aastal konverentsi raames üks õnnestunumaid — seda tõendasid nii meie üliõpilaste suusõnalised arvamused kui ka mitmed külaliste tänukirjad.

L. KUNGLA,
ÜTÜ nõukogu sekretär

ÜTÜ-s

Mitmetelt kõrgematelt õppeasutustelt on ÜTÜ-le saabunud kutseid osavõtuks teaduslikest konverentsidest.

● Rostovi (Doni ääres) Riikliku Ülikooli XIX üliõpilaste teaduslik konverents toimub 18.—19. aprillini 1966. a.

● N. I. Lobatševski nimelise Gorki Riikliku Ülikooli Bioloogiateaduskonna XIX üliõpilaste teaduslik konverents toimub 31. märtsist 2. aprillini k. a.

● Pihkva Pedagoogilise Instituudi üliõpilaste teaduslik konverents toimub 15.—20. aprillini k. a. Töötavad järgmised sektsioonid: ühiskonnateaduste, ajaloo, filoloogia, geograafia-loodusteaduse, füüsika--matemaatika, võõrkeelte.

● Mordva Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslik konverents toimub 21.—29. märtsini 1966. a.

● Karjala Pedagoogilise Instituudi XIII üliõpilaste teaduslik konverents toimub aprillikuus. Teesid saata 1. aprilliks.

● V. I. Uljanov-Lenini nimelise Kaasani Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslik konverents toimub 24.—27. aprillini k. a.

● Kiievi Meditsiinilise Instituudi üliõpilaste teaduslk konverents toimub aprillis k. a.

● Valgevene Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslik konverents on k. a. septembri lõpus. Teemad ja teesid saata 10. aprilliks.

Baltikumi ülikoolide XII teaduslik-tehniline konverents toimub 5.—9. aprillini Riias. Meie ülikoolist kutsutakse 20 esinejat.

TRÜ Zooloogiamuuseum

144 aastat tagasi rajas kuulsa Vene ümbermaailmareiside organiseerija O. Kotzebue reisikaaslane zooloog prof. Fr. Escholtz Tartu ülikoolis zooloogiamuuseumi. Ligi poolteisesaja aasta jooksul on siia talletatud loomariigi esindajaid kõigilt mandreilt, alates kõige pisemaist selgrootuist ja lõpetades suurimate selgroogsetega.

Nõukogude Liidus on TRÜ ZM üks suuremaid ja vanemaid omataoliste seas — ekspositsiooni all on 900 m² ja objektide arv teaduslikes kollektsioonides ulatub umbes 350 000-ni. «Umbes» sellepärast, et suurem osa kogudest on käesoleva ajani inventeerimata.

ZM-i külastatavus on järjest tõusnud ja ulatub ligi 30 000 külastajani ja 900 ekskursioonini aastas, ning seda ilma igasuguse propagandata.

Viimastel aastatel on muuseumide töö põhisuundade, nende osa kohta elanikkonna kasvatamisel ja teadmiste levitamisel ning muuseumide töö parandamiseks vastu võetud mitu valitsuse otsust. NLKP KK määruse «Muuseumide osatähtsuse suurendamisest töötajate kommunistlikul kasvatamisel» alusel on NSVL Kultuuriministeeriumi poolt koostatud põhimääruses zooloogiamuuseumide ülesandeks seatud: 1) teadusliku uurimistöö teostamine seoses teaduslike fondkogude läbitöötamise ja komplekteerimisega; 2) kaasaegse teaduse tasemele vastava ekspositsiooni kujundamine ja 3) teaduslik-ateistliku propaganda tegemine.

Millisel määral on TRÜ ZM võimeline neid ülesandeid täitma, milline on praegu ZM-i olukord? Pärast ENSV Teaduste Akadeemia loomist koondati zooloogiline uurimistöö vabariigis praegusesse TA Zooloogia ja Botaanika Instituuti ja viimasele anti 1947. aastal üle ka TRÜ ZM. ZM-i kogude täiendamisest ja läbitöötamisest võtsid osa TA ZBI zooloogiasektori paljud töötajad. Ekspositsiooni täiendamiseks organiseeriti või võeti osa viiest suuremast ekspeditsioonist NSVL eri piirkondadesse — Kamtšatka ja Primorjeni. Enne ZM-i tagasiandmist TRÜ-le 1964. aastal töötas ZM-is 1 vanem ja 1 noorem teaduslik töötaja, 1 insener-taksidermist, 1 kunstnik, 3 saalivalvurit-koristajat. Koosseisudest anti ZM-iga kaasa inseneri ja ühe saalivalvuri koht. Käesoleval ajal on ZM-il juhataja, insener-taksidermist ja üks valvur-saaliteenija. Zooloogiamuuseumi teaduslik juhendamine on pandud zooloogiakateedri õppejõule dots. kt. H. Lingile. Puuduvad teaduslikud töötajad, ekskursioonijuhid, kunstnik, abitöölõud. Olukorra kurioossust koosseisude osas näitab ilmekalt võrdlus teiste muuseumidega: Tartu Linnamuuseumil (eksopsitsioonipinda 230 m², kogudes 20 000 eksemplari) — 8 töötajat, Tallinna Loodusmuuseumil (390 m², 91 000 eks.) — 18 töötajat, Taškendi Loodusteaduste Muuseumil (1050 m², 46 000 eks.) — 47 töötajat, Odessa RÜ ZM-il (1400 m², 50 000 eks.) — 10 töötajat, Kaunase ZM (790 m², 70 000 eks.) — 20 töötajat, Užgorodi RÜ ZM (300 m², 80 000 eks.) — 6 töötajat jne.

On arusaadav, et olemasolevate koosseisude juures pole võimalik mitte ainult eespool nimetatud ülesandeid täita, vaid ka muuseumi ekspositsiooni vajalikul tasemel esitada ning kogusid hooldada.

ZM on ka õppebaasiks mitmete kursuste lugemisel nii TRÜ (Bioloogia-Geograafia- ja Arstiteaduskond) kui ka EPA (Agronoomia-, Zootehnika-, Veterinaaria- ja Metsandusteaduskond) ligi tuhandele üliõpilasele. Muuseumi baasil peavad õppetunde ka Tartu üldhariduslikud koolid, Noorte Naturalistide Jaam ja kesk-eriõppeasutused. Kaasaja teaduse tasemele vastava ekspositsiooni ja asjatundlike ekskursioonijuhtide olemasolul ei leiduks vabariigis ZM-ist paremat ja produktiivsemat baasi massilise teaduslik-ateistliku töö tegemiseks ning materialistliku maailmavaate kujundamiseks kõige erinevamates elanikkonna kihtides. Ekskursioon ZM-is — see on populaarteaduslik, rikkalikult illustreeritud loeng arengust, evolutsioonist, materialistlike ideede võidust, dialektikast, loomariigi loodusliikest ressurssidest, kus kedagi ei pruugi veenda sõnadega, vaid kus kõik on silmaga näha.

Kuue aasta pärast pühitseb TRÜ ZM oma 150 aasta juubelit, 1968. aastal saabub Tartusse ligi 200 ülemaailmsest entomoloogide kongressist osavõtjat, 30 tuhat iga-aastast külastajat otsustavad ZM-i «näo» järgi sageli ka ülikooli üle.

Arvestades TRÜ Zooloogiamuuseumi kui Nõukogude Liidu ühe vanema ja suurema muuseumi kultuurilis-teaduslikku tähtsust, erakordseid eeldusi massiliseks teaduslik-ateistlikuks tööks, võimalikku osa bioloogia-alaste teadmiste levitamisel ja õppiva noorsoo materialistliku maailmavaate kujundamisel oleks lubamatu neid võimalusi mitte kasutada.

J. NAABER,
TRÜ Zooloogiamuuseumi juhataja

Статьи печатается в порядке обсуждения

Наши ошибки

Представьте себе знакомую картину. Отчетно-перевыборное комсомольское собрание. Заслушан и обсужден отчетный доклад, который не прерывается аплодисментами и который содержит не слишком много ценной информации и не вызывает желания высказываться. Новое бюро энергично берется за работу, практически ему приходится начинать с нуля, поскольку значительная инертность большинства комсомольцев мало для кого является сейчас секретом. Уход от сколько-нибудь серьезного анализа причин недостатков в комсомольской работе к так называемым «конкретным» (а по сути дела, второстепенным) делам и **слабая преемственность в работе,** приводит к тому, что часто повторяются одни и те же ошибки.

Вот, например, два далеко не новых ошибочных пути.

Первый путь. Оценка обстановки: дела в комсомольской организации хороши, есть отдельные недостатки; все ребята — хорошие комсомольцы, но все же значительная часть из них пока хороши лишь потенциально. Отсюда делают вывод: надо придумать новые живые формы работы, чтобы зажечь всех. Дальше следуют практические поиски новых форм работы, которые, как правило, имеют культурно-массовый уклон. Ненадолго наступает некоторое оживление работы, и «реально хорошие» комсомольцы веселят как могут «потенциально хороших». В чем основная ошибка искателей новых форм? Сочинение новых форм, пусть «ярких и живых», но не соответствующих содержанию, оторванных от него, и есть то, что называют формализмом.

Второй путь. Оценка обстановки: дела в организации неважны (плохи); актив работает, а основная масса ведет весьма пассивный образ комсомольской жизни. Вывод: надо подтянуть гайки, заставить всех работать, а кто не хочет, того гнать из комсомола. Обычно проводится большая кампания под лозунгом: «Каждому комсомольцу — комсомольское поручение!» Затем происходит массовая проверка (хотя всех полностью так и не успевают проверить), и выносятся выговоры. Эти репрессии не находят поддержки в комсомольских группах (люди заявляют: «Чем мы лучше тех, кому выносят выговоры? Выносить, так всем!»). Бюро ограничивается рассмотрением дел первых попавшихся, выговоры широко рекламируются, на том вся шумная кампания заканчивается. Результаты: бюро еще больше отрывается от масс. В чем ошибка? Такие вещи можно проводить лишь как волю большинства против меньшинства, иначе отрыв руководства от руководимой массы неизбежен. Можно добавить, что этому отрыву часто помогают некоторые идеологические работники, которые, зачастую не имея сколько-нибудь серьезного опыта идеологической работы, из одного факта своего наименования «идеологические» делают вывод, что им можно и должно всех поучать.

Итак, оба пути достаточно плохи. Что же все-таки делать с неработающими комсомольцами? Лучше всего их не трогать. Расшевелить ее или же постоянно принуждать к работе тем или другим способом связаны с громадными потерями времени и энергии. Во-вторых, стирается всякая грань между работающими и неработающими. А для того, чтобы для работающих в организации были созданы рабочие условия, прежде всего нужна четкая граница между работающими и не работающими. Без точного представления о количестве действительно работающих членов и того, в какой мере на них можно рассчитывать, невозможно ни создание реального (оптимального) плана, ни нормальное руководство организацией. Ясно, что если к неработающим применять репрессии, то они будут делать вид, что работают, путаться под ногами.

типичные

Итак, мы должны придерживаться следующих соображений:

1. работающим — рабочие условия, беречь их время,

2. создание постоянной естественной четкой грани между работающими и неработающими, а потому

3. никаких репрессий к неработающим, никаких правилегий работающим (одно без другого не имеет смысла),

4. трезво оценивать свои силы и только из них исходить в любом деле,

5. почти всю культмассовую работу предоставить профсоюзной организации.

6. На первое место — идеологическую работу, которую проводить сперва только среди работающей части организации, но при этом должно быть

7. широкое оповещение всей **организации** обо всех достижениях, идеях и разногласиях,

8. ясно что при этом невозможно обойтись без специальной идеологической газеты, вокруг которой и должен организовываться весь актив, она (газета) должна стать центром всей идеологической работы.

Таким образом, вначале небольшой работающий актив, пройдя известный период дискуссий, которого не надо бояться, частично изменив свой состав, придет все же к единству действий, сможет правильно организоваться, наладить дисциплину, выработать правильную программу действий. Люди, которые будут вливаться в этот актив по мере достижения им определенных успехов, будут это делать не из желания избежать репрессий или получить какие-то привилегии, а исключительно из желания работать, из желания заниматься настоящим делом. Практика показывает, что для того, чтобы какая-либо организация могла пойти по пути, здесь изложенному, необходимо для начала, чтобы этот работающий актив состоял не менее, чем из 4—6 человек (больше — лучше!). А когда подавляющее число комсомольцев станут этим работающим активом, тогда волею большинства и задача «капитального ремонта» организации будет решена полностью.

Теперь об идеологической работе и о главной задаче комсомольской организации.

Иногда идеологическая работа заменяется утверждением: «Любой вид комсомольской работы — идеологическая работа». Но такое утверждение, оторванное от конкретных условий, становится, мягко говоря, ошибочным, т. к, истина всегда конкретна.

Тот, кто занимается идеологической работой, должен представлять, с какой идеологией он должен вести борьбу, как широко эта идеология распространена, т. е. должен представлять себе линию идеологического фронта. Нельзя объявлять комсомол идеологически однородной организацией только на том основании, что все члены ВЛКСМ знакомы с коммунистической идеологией. Это утверждение иногда не упрощает, а усложняет идеологическую работу. Среди нас существуют и развиваются молодые демагоги, бюрократы, карьеристы и прочая дрянь. С начала построения социализма и по сей день у нас сильным противником коммунистической идеологии была идеология мелкобуржуазная. Бюрократы, взяточники, ревизионисты, догматики и даже обычные тунеядцы и хулиганы — все они братья по идеологии. Она иногда принимает сложные и противоречивые формы, но вся так или иначе основана на принципе: «Мое, личное — превыше всего!» Причем, часто бывает так, что молодой человек сам с негодованием отвергает вначале этот принцип, но постепенно, шаг, за шагом, сдает позиции, находя для себя тысячи объективных причин и предлогов для такого отсутпления и успокаивает себя тем, что он «взрослеет и пора расстаться с идеалами юности». Если мы внимательно оглядимся вокруг себя, то заметим где-нибудь пример такого последовательного отступления к мелкобуржуазной идеологии. Как ведет себя обычно такой странник, находяшийся в пути и не отступившии еще окончательно к принципу: «Мое личное — превыше всего!»?

Например, так. Если он находится внизу, в подчинении, да на него еще сильно «давят» сверху, то он занимает положение, согласно темпераменту, о циничного критикана до «революционера», по возможности максимально ультралевого. А если он хоть немного пробьется наверх, то сам начинает «давить» как может, и всех, кого может, прикрываясь коммунистической фразеологией. Примеры тому можно было наблюдать на студенческой целинной стройке 1965 года, в тех отрядах, где крайнее единоначалие, доведенное до игры в солдатики, сочеталось с бесхозяйственностью в работе и где заработная плата студенческого начальства была в 2—3 раза выше средней заработной платы простых студентов-целинников, Вообще, там, где комсомольские деятели пользуются существенными привилегиями, где для комсомольского актива создаются особые привилегированные условия, в той организации мы обязательно заметим некоторые успехи мелкобуржуазной идеологии.

Что касается основной задачи комсомольской организации, то наиболее распространена такая формулировка: «Главная задача-

ошибки

воспитывать идейно убежденных строителей коммунизма». Она, безусловно, нуждается в уточнении по двум причинам.

1. Не вполне ясно, как осуществлять эту задачу, т. к. здесь сформулирован лишь конечный результат.

2. Нет критерия, как проверить, насколько успешно мы осуществляем эту задачу?

Главное — учиться и учить правильно осуществлять советскую власть. Казалось бы, выстрел «Авроры» утвердил советскую власть в нашей стране, так в чем же дело? А в том, что люди не рождаются умеющими правильно ее понимать и осуществлять. Знакомства с марксистско-ленинской литературой и рабоче-крестьянского происхождения для такого умения недостаточно. Именно в этом смысле комсомол как массовая коммунистическая организация молодежи и призван стать школой обучения советской власти. Ясно, что лишь в этом случае мы окончательно выиграем борьбу с мелкобуржуазной идеологией и будем гарантированы от культов личности и их возможных разновидностей. Когда мы наладим в такой массовой организации, как комсомол, постоянное и успешное обучение советской власти, то это несомненно даст качественный скачок в развитии демократии и ускорит наступление того времени, когда каждый сможет и будет управлять государством. Любая летняя стройка дает возможность проверить, умеем ли мы сами осуществлять советскую власть или нет. А это очень важно, поскольку за нами будущее.

В. Тарасов,
физик III к.

Эту страницу организовал студент III курса отделения русской филологии В. Белобровцев.

Премию-достойным!

Солдатами, по мнению К. Симонова, не рождаются. Художественным критиком «от рождения — считает себя каждый. Это вполне объяснимо: легче считать себя компетентным в искусстве, нежели в любой другой отрасли человеческой деятельности. Должен предупредить, что всё, мною написанное, является попыткой критики именно с такой позиции.

До присуждения Ленинских премий в области литературы и искусства осталось немногим более месяца. Получат их, вероятно, достойнейшие. Однако, список работ, выдвинутых на соискание премии вызывает серьёзные нарекания. Действительно, в отличие от прошлых лет, здесь мало по-настоящему заслуживающих столь высокой награды кандидатур. В результате этого на страницах печати не раз высказывалось мнение о необходимости изменения порядка присуждения Ленинских премий. Предлагали присуждать премии не ежегодно, а раз в 3—5 лет. Мне эти предложения не кажутся целесообразными. Ведь в предыдущие годы наплыв достойных кандидатур был столь велик, что работы, значительно более талантливые, чем большинство произведений этого года, оказывались недостойными получения премии. Так, два года подряд оставалась за бортом поэма Е. Исаева «Суд памяти», талантливое, публицистическое, в хорошем смысле этого слова, произведение. Оба романа К. Симонова — «Живые и мёртвые» и «Солдатами не рождаются» не были признаны достойными столь высокой награды.

Пожалуй это справедливо. Не следует забывать, что премия — Ленинская, что она носит самое дорогое для каждого советского человека имя, поэтому лауреатом её может стать автор, создавший не просто хорошее, а прекрасное произведение. Был случай, когда это забывалось, и Ленинская премия присуждалась, например, О. Гончару за роман «Тронка», но то было, по моему мнению, лишь исключение. Список же кандидатур этого года даёт основание опасаться, что такое печальное исключение может повториться.

Рассмотрим некоторые призведения, претендующие на Ленинскую премию в области литературы.

Два из ранее выдвинутых кандидатов — Е. Евтушенко и В. Фёдоров не будут рассматриваться комитетом. Решение это представляется весьма спорным. Да, поэма «Братская ГЭС» — произведение сырое, но чем оно уступает стихам хотя бы М. Танка? Присуждая премии поэтам, не следует забывать, что именно Евтушенко мы обязаны повышенным интересом современного читателя к поэзии. Что касается В. Фёдорова, то ссылка на то, что премии не присуждаются «за совокупность работ», выглядит наивной. Трилогия Ю. Х. Германа начата более десяти лет тому назад, но она из списка кандидатур не исключена. Можно сказать, что законченной она может считаться только с выходом в свет последней части трилогии — романа «Я отвечаю за всё». Но ведь и книга стихов, связанная единством лирического героя, построенная вся на одном стержне — поэме «Седьмое небо», к которой идейно и стилистически примыкают все стихотворения, также представляет собой единое и неразрывное целое.

Выдвижение на премию работ О. Сулейменова и Ем. Букова представляется вообще досадным недоразумением. Книги этих авторов, может быть, и являются крупным событием в культурной жизни национальных республик, но в масштабе всей страны они н а м н о г о менее значительны.

Из всего списка поэтов, внимания, на мой взгляд, заслуживают только книги Л. Мартынова «Первородство» и А. Вознесенского «Ланжюмо». Заслуживают хотя бы потому, что они — именно п о э з и я, а не набор рифмованных строк. Удивительно несхожие, эти поэты близки в одном — умении видеть мир по-своему, умении передать особое поэтическое настроение.

Мне не раз приходилось слышать мнение товарищей об этих книгах. Несмотря на экстремизм, присущий молодости и заставляющий отдавать свои симпатии. А. Вознесенскому, как поэту оригинальному, темпераментному, действующему в силу сложности формы своих стихов, в первую очередь, на чувства, большинство склоняется в пользу Мартынова. Итак, поэзия настроения, или поэзия мысли, но именно высокая поэзия может рассматриваться сейчас как нечто заслуживающее признание. Все же прочие книги стихов, претендующие на премию, служат только фоном, оттеняющим яркость «Первородства» и «Антимиров».

Из прозаических произведений выделяется трилогия Ю. Германа «Дело, которому служишь», «Дорогой мой человек» и «Я отвечаю за все». Да, бесспорно, огромная работа, проделанная писателем, заслуживает всяческого уважения. Но Ленинская премия? Следует учитывать и законы развития литературных жанров. Роман — эпопея в 60-х годах XX века уже стал анахронизмом. Новую «Войну и мир» Ю. Герман не создал, отсутствуют и живые характеры. (ибо центральные образы Владимира Устименко и Вари получились не то, чтобы статичными, но с какой-то машинной, а не человеческой динамикой развития).

Вот и все, что мне хочется сказать по поводу кандидатур, выдвинутых на соискание Ленинской премии. Картина довольно печальная. Где же выход? По-видимому следует ограничить количество самих премий, скажем, одна в области литературы (поэзия, проза, журналистика), одна в области изобразительного искусства и одна — в области театра и кино. Такое ограничение заставит крепко подумать прежде, чем выдвигать произведения на столь высокую награду.

С другой стороны, для поощрения действительно занчительных, но не заслуживающих высшего признания произведений, стоит создать систему областных, республиканских премий, премий Союза писателей, подобно тому, как во Франции, существует целый ряд поощрительных призов разных издательств. Только имея подобную систему поощрения, можно добиться того, что на соискание Ленинской премии будут выдвигаться поистине достойные произведения.

Б. Тух,
II курс. рус. фил.

Борис Артюхов

Снег в лесу

Падают сверху
Немые снежинки
На мягкое ложе мхов,
На жёлтые иглы,
Сырые тропинки,
Черные шишки у черных стволов.

Всё тихо вокруг, —
Лишь дятел упорный
Стучит, разгоняя лесную печаль, —
Разбуженный ствол,
Уже в снег погруженный,
Вторит ему и гудит как рояль.

Mõni aeg tagasi kuulutas Eesti Raadio noortesaadete toimetus välja võistluse «Fakt ja fantaasia».

Raadiokuulajatele anti teada selline fakt: vaikuse minutitel lainel 500 kHz, kus eetrisse võib lasta vaid SOS-signaale, püüti kinni järgmised sõnad: «See oli eksitus, Maria, kas kuuled mind, Maria, ma armastan sind!»

Seaduse järgi ootab keelust üleastujat rahvusvaheline kohus.

Raadiokuulajad pidid antud situatsiooni lahti mõtestama ja vastavalt oma fantaasiale koostama raadiojutustuse.

Nelja võitja hulgas oli kaks TRÜ üliõpilast — Tiit Mesila eesti filoloogia osakonna II ja Juhan Paju sama osakonna III kursuselt. Tänases lehes tutvustame teile Juhan Paju tööd.

„See oli eksitus, Maria...“

«See on ainult väike jalutuskäik läbi troopika, Willy. Džungel — liaanid, ahvid ja papagoid, lõvid jalutavad vabas looduses. Oi, Willy, ja öö, tõeline troopikaöö, tagurpidi kuu ja Lõunaristiga...»

Güntheri hääl oli nii mehine, nii veenev ja kuuldus tulevat väga sügavalt. Küünlavalguse hubasus eemaldas «Bierstube» seinad, varjud tantsivad õhus ja Güntheri õlakas kogu valgus veelgi laiemaks. Õlu ja vein segunesid mõnusa surinaga kusagil sisemuses ja Willyle tundus, et kord räägib temaga Tarzan, kord Tarzani poeg, kord välguvad hämaruses Maria hirmunud silmad.

Muidugi ta läheb. Pool aastat. Pool tuhat dollarit kuus. Kuus korda rohkem kui siin, näruses töökojas, kuigi ka sinna oli pääsenud üle noatera, tänu eelarvele. Nojah. Tema hakkab muidugi keelitama. Willy naeratas heldinult. Maria ootab, kindlasti ootab. Maria raha eest ei taha Willy ülikooli tagasi minna, ta oskab ise raha teha. Pealegi läheb ta kaitsema noort vabariiki, läheb, aitab neid vaeseid paganaid, kellel on kulda ja kalliskive jalaga segada, kes aga kuidagi ei suuda korda majja luua. Kord sööb üks suguharu teist, kord vastupidi. Tema, Willy, võidakse muidugi ka ära süüa, aga nii lihtne see ei ole. Tulgu nad oma vibude ja odadega automaadi vastu.

Willy surus pea madalamale, vastu pehmet ja krobelist nahka. Automaadivalangud järgnesid nii regulaarselt, et Willyl tekkis kahtlus, kas nad pole kohale tassinud kuulipildujat. Siis jäi vaikseks. Ainult mingi tundmatu lind karjus vihmakassi moodi ja kusagil läheduses voolas ärritava vulinaga ojake.

Willy piilus läbi avause. Kaks mässajat lähenesid käratult lagendiku serva pidi. Automaadid, kõige ehtsamad ameerika automaadid läikisid paljastel rindadel.

Nad peavad mind surnuks! Muidugi! Värisedes saatis ta pika valangu hiilivate kogude suunas, ja samal hetkel tuli uus seeria lagendiku teisest suunast.

Willy surus end jällegi selle pehme ja krobelise vastu. Nüüd märkas ta, et see on Güntheri jalg. Güntherit ennast aga polnud enam. Algul, kui nad pihta said ja kuulipilduja üles ütles, tahtis ta laiba välja veeretada, aga miski hoidis teda tagasi. Mitte, et tal Güntherist kahju oleks olnud. Ei. Vastupidi. Ei. Ka vastupidi mitte. Talle oli see ükskõik. Selle ainsa kuuga oli Willy Harf, noor palgasõdur, rahustaja, Katanga seadusliku valitsuse kaitsja, õppinud nii palju vihkamist, et võis sõita mööda maanteed tulistades kuulipildujast huupi ümbritsevasse džunglisse. Mida suurem oli ürgmetsast vastukajav kisa, seda metsikumalt ringles Willy kuulipilduja. Vahel segunes sinna hääli, mis väga tuletasid meelde haavatud inimeste karjeid. Siis suunas Willy tuldsülitava toru just sinna ja surus hambad nii tugevasti kokku, et hakkas valus, et näkku ilmus kahvatus ja rinnust pääses loomalik urin. Neil puhkudel pöördus Günther rooli tagant laia naeratusega tema poole ja möirgas: «Halloo, vanapoiss, ära endale liiga tee!»

Ja alati oli see lause toonud talle nagu mingit kergendust.

Nüüd embas ta kahe käega karedat säärikut, higi kipitas kaelal ja vöökohal, vaikuse hetkedel kuulatas ta oja sulinat. Ja saatis jälle lühikese valangu.

— Nad mõtlevad, et olen surnud —

Ta tulistas hullunult igas suunas. Kuigi seeriatele ei järgnenud vastust, haaras ta jälle sääriku järele. Siis äkki teadis ta, miks oli jätnud Güntheri laiba autosse. Ta ei tahtnud jääda üksinda selles ebavõrdses võitluses. Günther, samasugune mõrtsukas, kui tema, Willy, ainult palju rohkem tapnud. Aga mis oli seal vahet. Algul oli ta tõrkunud. Jah. Ainult tõrkunud, sest vastu hakata puudus võimalus. Juba esimesel nädalal põletasid nad karistusekspeditsioonil maha kaks küla. Suure baobabi all vaatas ta kangestunult, millise raudse täpsusega tema võitluskaaslased hävitasid maja maja järel. Mõni jõudis põgeneda džunglisse, paljud jäid lamama tänavale, paljud põlesid sisse.

Seal tappis ta ka oma esimese inimese. Kõik oli juba peaaegu lõpul ja John tuli tema kõrvale, pühkides näolt higi. Samal hetkel langes ta nuiahoobist. Willy pöördus ja seisis vastamisi kõhetu vanamehega. Ebamäärase kujuga kõver nui tõusis järgmiseks hoobiks. Mitte midagi, isegi see vihaleek vanamehe silmis ei suutnud enam peatada Willy kätt, mis automaatselt vajutas päästikule. Ühe hetkega sai temast tapja. Ta ei tahtnud ju seda, ta tahtis õppida arstiks. Need silmad jälgisid teda. Ta püüdis endale sisendada, et see polnud vihaleek, et ainult tulekahju kuma peegeldus sealt vastu. Nii vihata võiksid ainult inimesed. See oli metsaline!

Ja kui osavalt nad täna kõrvale meelitati. Mustanahkse kaunitariga ja 200 meetrit peateest lasti kummid sodiks. Günther sai kohe surma.

Ta piilus läbi avause. Väljakule laskus laisalt oma võimsaid tiibu lehvitades kotkasarnane lind.

— Nad on läinud! Nad on läinud! — kargas ta püsti.

Valang tuli peaaegu samast kohast, kuhu oli laskunud lind.

Terav valu õlas viskas ta uuesti auto põhja.

— Neetud! Nüüd on kõik. Nüüd ta enam ei pääse. — Säärik vajus täis sooja verd. Imelik, veri tundub soojana isegi keset sellist palavust.

Ta vastas pika valanguga ja haaras transmitteri järele. Teda rahustati, kästi vastu pidada. Karistusekspeditsiooni ei saa välja saata seni, kuni puuduvad kindlad andmed vaenlase arvulise koosseisu kohta.

Willy muigas kibedalt.

Valu õlas muutus tugevamaks. Ta tõmbas ennast kägarasse auto põhja ja kallistas Güntheri jalga. See oli ainuke side kodumaaga. Mariaga.

— Maria — Willy lõi hambad krobelisse nahka. — Maria! — Teda tabanud füüsiline valu vallandas kogu piina, mida oli tulnud taluda selle põrguliku kuu jooksul.

Ta teadis, et mitte kunagi ei näe ta enam Mariat. Võib-olla tema põrm saadetakse koju, Hamburgi, aga tema elutee lõpeb siin, Aafrika südames, õige pea, kui need sealt võsast rünnakule tõusevad. Nende vastu pole olnud halastust ja nende halastusele ei saa loota.

Aga ta ei tahtnud ju seda. Raha tahtis ta, palju raha.

Oi Maria, Maria!

Ta leidis ennast suudlemas ligedat säärikut. Mõistus näis segi minevat. Ta haaras tugevamini jalast ja lükkas laiba üle ääre. Kostsid üksikud valangud. Ruumi nagu polekski juurde tekkinud.

Valu põletas keha. Vee vulin kõrvus pigistas pead nagu tangidega.

Mariale saadetakse teade — Willy oli ta märkinud oma ainsa sugulasena, mida ta õige kaugelt ka tegelikult oli, et Kongo rahva vabaduse ja sõltumatuse eest on andnud ta oma vere või midagi sarnast.

Tema, armetu mõrtsukas, timukas. Hoidmata tagasi nuukseid häälestas ta saatjat. See oli fikseeritud sagedustega. — Nad peavad kõik teada saama, kes me tegelikult oleme, need kangelased. —

CQ, CQ — Kõigile! Kõigile!

Juba mõne minuti pärast vastas kutsungile raadioamatöör Singapurist.

Käsi transmitteril jäi aga pidama. Willy avastas äkki, et tal ei ole midagi ütelda. Kas peab nimelt tema seda tegema? Et keegi teda usuks, on vaja teatada nimi, elukoht, s. t. teatada, et Hamburgis Lebenstrassel elab vana trükitööline Wolfgang Harf, kes on üles kasvatanud palgalise mõrtsuka...

Singapurlane kordas vastust.

Siis teadis Willy, mida teha. Ta vaatas kella. Kuus minutit vastu pidada. Ta häälestas saatja 500 KHz-le. Kuus minutit. Ta saatis pikad valangud igasse ilmakaarde.

Seda ei saa nad maha vaikida. Sellest hakkavad kirjutama lehed, sellest räägitakse raadios...

Ta ei tundnud enam valu. Mõte töötas pingeliselt, silmad jälgisid kellaosuteid. Ta unustas päikese, haava, džungli ja seal varitsevad vaenlased. Neljakümne viies minut. Käsi kõhkleb veel. Aga ta teadis, mida teeb. Maria, ainuke inimene maailmas, kes talle veel korda läks, pidi teada saama tõe. Neljakümne kuues minut.

Maria peab teda kuulma. Võibolla täna, võib-olla homme, võibolla aasta, isegi aastate pärast, aga ta kuuleb teda...

— See oli eksitus, Maria, kas kuuled mind, Maria, ma armastan sind! —

Südaöösel leidis karistusekspeditsioon suurelt teelt kaks relvadeta surnukeha, noorema silmad lahti mustava taeva poole, kus majesteetlik kuu oli ennast selili heitnud, täpselt Lõunaristi alla.

J. PAJU

R. Nigoli foto

Mihhail Romm

Tartu kinopublikul oli äsja võimalus vaadata kuulsa nõukogude režissööri Rommi filmi «Tavaline fašism». Olgu siinkohal avaldatud väike katkend režissööri artiklist «Mõtisklused kino sissekäigu juures», mis ilmus pärast ta eelviimase filmi «Ühe aasta üheksa päeva» valmimist ja milles kajastub kunstniku enese loomingu ümberhindamine viiekümnendate aastate lõpul.

... Isegi põgenemine välismaisesse temaatikasse oli dikteeritud mitte hirmust kõnelda kaasajast üldse, vaid kartusega kõnelda kaasajast mulle võõras keeles. Ma tegelesin Ameerika, Prantsusmaa, Saksamaaga, sest seal võisin endale lubada tarvitada mulle orgaaniliselt omaseid kunstilisi võtteid ja uurida inimest mulle orgaaniliselt omastelt positsioonidelt. Seepärast ei tahaks ma sõna «kohanemine» tarvitada halvas tähenduses, mitte konjunktuuri jälgimise mõttes, vaid märgiksin sellega omapärast manöövrit, millega püüdsin säilitada neid veendumusi, millega elasin ja elan ka praegu.

Kogu selle kahtluste voolu keskel otsustasin lõpuks ära määrata kasvõi mõningad oma edasise tee tähised. Ma andsin mõned tõotused ja kordasin neid öösiti valjusti. Tõotused olid sellised:

1. Nüüdsest hakkan jutustama ainult inimestest, keda isiklikult tunnen.

2. Nüüdsest hakkan filme tegema ainult mulle tuttaval kaasaegsel materjalil.

3. Nüüdsest hakkan rääkima ainult sellest, mis mind kui inimest, kui kodanikku, kui teatud vanuses, teatud ringi inimest isiklikult erutab.

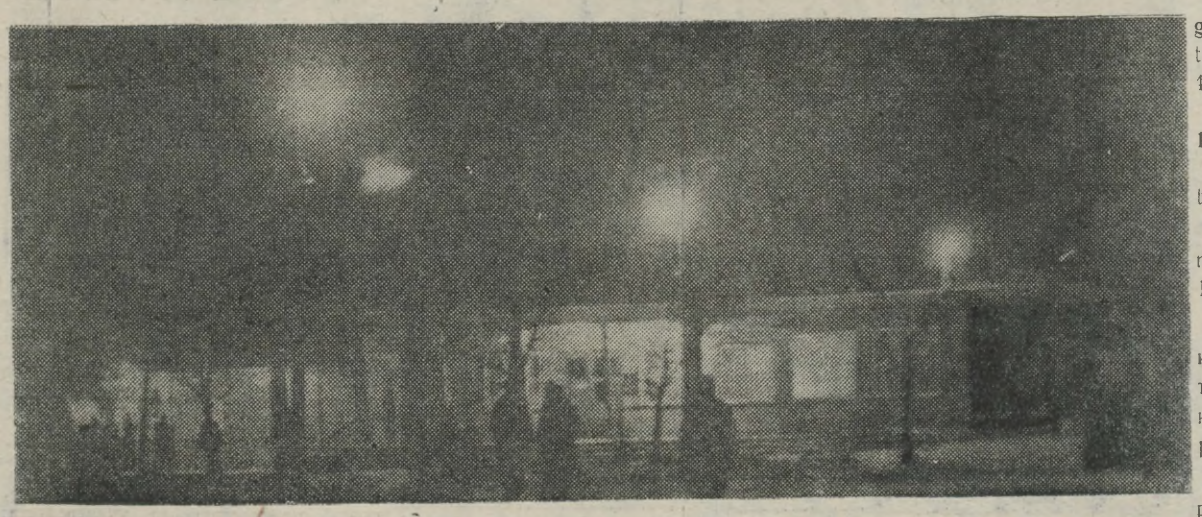
4. Nüüdsest hakkan arvestama, et kahesaja kahekümne miljoni minu kaasmaalase hulgas leidub vähemalt mõnigi miljon, kes mõtleb sama mis mina, minuga ühel tasemel. Hakkan filme tegema nende jaoks.

5. Et olen veendunud, et inimest tuleb uurida ta elu erakorralistel momentidel, olgu need kasvõi traagilised, katastroofiga piirnevad, siis võtan materjali midagi kartmata ette.

Lõppude lõpuks olen nõukogude inimene ja kõik, mis ma mõtlen, on nõukogude inimese mõtted, kogu mu tunnete süsteem aga on nõukogude võimu poolt kasvatatud.

Näib, et need on lihtsaimad otsused, et neis pole midagi erilist. Kuid nendeni jõuda oli mul raske, nad olid minu jaoks täiesti uued..

1962

Kodulinn.

R. Nigoli foto

Uut teatmekirjandust

Bibliograafiliste nimestike bibliograafia 1962 (Eesti NSV-s). Koostanud V. Ennosaar. Tallinn 1965. 46 lk.

Eesti NSV teatribibliograafia 1962. Tallinn 1965. 126 lk.

Sotsialistlik maailm. Arve ja fakte. Teatmik. Tallinn 1965. 136 lk.

Kagu-Aasia maad. Poliitiline ja majandusalane lühiteatmik. Tallinn 1966. 196 lk.

Стариков, Н. В. **Воспитание коммунистической сознательности подрастающих поколений.** Рекомендательный указатель литературы. Москва 1965. 134 lk.

Основы политической экономии. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1965. 117 lk.

Классики художественной литературы народов СССР. (Дооктябрьский период). Рекомендательный указатель литературы в помощь самообразованию молодежи. Москва 1965. 290 lk.

Березовская, С. Г. и Ремнев, В. И. **Прокурорский надзор в СССР.** Библиография 1922—1964 гг. Москва 1965. 135 lk.

Библиография Индии. Дореволюционная и советская литература на русском языке и языках народов СССР, оригинальная и переводная. Москва 1965. 608 lk.

Малая медицинская энциклопедия. Том. I. А-Бронхит Москва 1965. 1136 veergu.

Terves kehas terve vaim

Ajalehes tehti teatavaks, et suusatamine on tervise tugevdamise sport. Meie Kustiga tarvitasime seni teisi karastusvahendeid, nagu «Põhjamaine» (—40), «Lõunamaine» (+40) ning vahepealseid. Aga eks igast heast saab isu otsa ja mõtlesime, et kui ostaksime endale õige suusad. Kaupluses oli neid küll pikki ja lühikesi, aga para,at ei trehvanud mitte nägema. Suurest fanatismist leppisime kõigega. Mina sain suusad paar vaksa alla ,a Kusti sama mõõdu üle normaali. Oli teine uhke oma poolteise-süllastele suusalaudadele. Aga kui ta bussi tahtis siseneda, käskis kurja ja kõlava häälega konduktor tal piksevardad koju viia ja alles siis bussi peale tulla. Püüdis küll vennike seletada, et need pole piksevardad, vaid hoopis suusad ja koju ta tahabki minna, aga konduktor tähendas midagi bussitaest ja naatriumi spektri värvi inimihust. Edasi ei saanud aru, sest teised reisijad sekkusid kõnelusse ja lärm oli suurem kui künnivarestel pesa tegemise aegu. Mina poetasin oma lauad konduktori silma alt ühele palgapäevalisele õla alla toeks. Tegin siis ennast ühe meeskodaniku selja taga hästi väikeseks ja aitasin teistel Kusti peale säutsuda. Tahtsin kangesti ta vihast nägu vaadata.

Jõudis kätte see õige suusapäev, kus istusime autobussi ja vuristasime Võrumaa südamiku poole. Seal pidi küll neid mägesid vähem olema kui Tartus üleskaevatud kraavide valle, aga selle eest kõrgemaid. Kohale jõudmise järel käskis Kusti meil kopse tuulutada. Suuremad suusaspetsid hakkasid suuskadele määret alla võidma. Eks meiegi Kustiga lõime «Viro» tuubidel kaaned eest ära. Suusa keskel oleva prao tõmbasin määret täis, et see oli sile kui peegliklaas. Kunagi lugesin, et «Viroga» võib ainult nägu kreemitada. Minu kogemused vastupidi tõendavad selle määrdeliigi ülihäid omadusi suuskade juures. Vaevalt sain ühe alla, kui tegin sihukese vägeva kummarduse vastu lund, et suusaninast tuld sähvatas. Minu oma läks aga paistesse nagu kahest mesilasest nõelatud. Teised naersid häbematult. Ise mõtlesin, et oodake, küll tuleb teiegi mihklipäev. Hakkasime Andsumäe poole sõitma. Libisemine oli üllatavalt hea. Ainult, et ei saanud aru, kas edasi või tagasi liugleb paremini. Et aeg igavaks ei läheks ja sõidul sportlikku maiku juures oleks, hakkasime Kustiga võistlema, kumb rohkem auke lumme jõuab kukkuda. Algul suutsime ikka ära lugeda, aga siis tulid suured numbrid ja kõik läks sassi.

Jõudsime ühe kõrge mäe otsa. Mägi kui mees: kes alla sõitis, selle pikali lõi. Mõned jäid püsti ka, aga need olid suusad alt ära võtnud. Kusti ütles siis äkki, et seadku ma oma pildiaparaat korda, temu tahab alla lasta. Kavatsevat ka püsti jääda. Pilti olevat tal vaja vanaisana, et lapselaste silmis autoriteet olla. Temal oli kõike seda hea öelda, aga enne pidin mina kuidagi alla saama. Imelikult kõhe hakkas, kui vaatasin neid kukkumise auke raja kõrval. Tervise säilitamise mõttes kasutasin suusasaapa vahetut kontakti lumega ehk rahvakeeli — võtsin suusad õlale. All seadsin suusakepid enese ette püsti. Mine hullu tea, sõidab äkki selgal Fotoaparaadi seadsin laskevalmis ja karjusin Kustile, et hakaku tulema. Kusti tõstis käe nagu päris suusahüppaja ja ... siis ta tuli. Suure kiiruse ja mürinaga nagu lumesahk linna tänaval. Kui ta nüüd võssa oleks sõitnud, võinuks öelda, et läks nii, et võsa lookas. Aga ta sõitis lumme. Kui kõrge ja tihe lumepilv ära hajus, ei olnud peale suure ja sügava kraavi midagi näha. Läksime sinna ligemale ja keegi prillidega onkel leidis tüki külmunud püksiriiet, valge tutiga mütsi ja katkise suusakepi rõnga. Aga Kustit ei leidnud keegi ... Aga äkki, kas sa näed — lumehunnikust kerkib Kusti kui kikkaseen päevasära kätte. Millegi pärast püüdis ta oma näole kohendada naerust grimassi. Ütlesin talle, et see ajalooline moment on jäädvustatud ja ... kus nüüd sai Kusti tigedaks! Oh neid sõnu, mis Kusti tulla laskis. Peab aga mainima, et ta edaspidine liikumisviis natuke muutus: suusad olid püksirihmaga kaenlas.

Kui koju sõitma hakkasime, olid selle sportliku pühapäeva tulemused näha. Pooled enne istunutest olid nii viisakateks muutunud, et eelistasid püsti seista ja oiata. Kasulik asi see suusatamine.

R. LOGIN

PRIIT PÄRNA joonistused

Eesti meistrivõistlused väravpallis

Nädalavahetusel toimusid EPA spordihoones Eesti NSV 1966. a. meistrivõistluste mängud naiste väravpallis. Tartut esindav TRÜ naiskond võitis Tapa 23:9 (9:6), Viljandi 21:14 (10:6) ja Tallinna Pedagoogiilise Instituudi 18:12 (13:5).

Üliõpilaste naiskonnas mängisid: N. Tuur, T. Luuk, A. Soomer, M. Fevilov, L. Otstavel, H. Aasamaa, M. Reinlo, M. Luuk, E. Rannu, A. Siitam, A. Sepp ja R. Ritson.

V. PALL

Ühiselamute matškohtumine

See oli pühapäeva varahommikul, kui bussitäis poisse Pälsoni ühiselamust Tallinna poole sõitis. Päev oli tõepoolest tähtis — mitme aasta järel oli teoks saamas sõpruskohtumine spordis kahe kõrge kooli noorte vahel. Udune ilm, tõsised näod — see pidi midagi tähendama, ja tähendaski: enamik mõtles mõne tunni pärast algavale võistlusele. Tuli ju neil vastu seista 500 ja 800 üliõpilasega TPI ühiselamu rünnakule. Ja pealegi võistlesid viimased ju oma kodus, kus isegi seinad aitavad.

Keskpäeval alanud esimeste võistlusalade järel tõusis närvipinge veelgi. Äärmiselt tasavägiselt arenes võistlus sangpommi kolmevõistluses (32-kilogrammise pommi surumine parema käega, tõukamine kahe käega ning rebimine tugevama käega). Mehiselt heitlesid meie tõsteentusiastid TPI hiiglastega. Kestva aplausi teenis väikesekasvuline Kaarel Haav, kes pakkus tõsist konkurentsi endast ligi kaks korda kasvult suurematele TPI tõstjatele.

Meie suusatajatel tuli veel raskemat võistlust pidada — vastas oli ju kolm meistersportlast. Kuigi meie poisid, eriti M. Majass ja P. Sokolov, sõitsid ennastületavalt, tuli neil siiski leppida kolmanda kohaga. Kahe ala järel asus juhtima TPI ühiselamu nr. 2 võistkond.

Nüüd järgnes meie üliõpilaste võimas spurt. Males ja kabes tegid nad puhta töö. Siis tuli linnast rõõmustav teade: meie võrkpallurid olid murdnud TPI kõige suurema, 800 inimest mahutava ühiselamu võistkonna vastupanu ja toonud meile väärtuslikud punktid. Matškohtumise seis viigistus.

Otsustama pidid lauatennisistid. Nad alustasid õnnetult. Otse bussilt tuli neil asuda laua taha ja tuletud võidupunkt. See saigi määravaks üldvõitja selgitamisel.

Kuuel spordialal toimunud matškohtumise võitis Pälsoni poistemaja 15 punktiga. Teiseks jäi TPI ühiselamu nr. 2 14 punktiga TPI nr. 1 ees, kel oli 6 punkti.

Parimatest üksiktulemustest tuleks märkida J. Männiste aega 16.53 4×5 km teatesõidus, Nummerti tulemustest 60 korda sangpommi rebimises ning meie kabemeistri Enno Eerma tulemust 5 punkti 5 partiist. Males oli teistest üle Elmar Sakkov — 10,5 p. 12-st.

Kui lõpudefileel kinnitasime võistluste korraldajaile rinda TRÜ märgid ning vastu saime vimpli «ühiselamute-vahelise võistluse võitjale», diplomid ja mälestusesemed, siis oli kõigi sealviibijate ühine soov, et ka järgneval õppeaastal toimuks selline kahe kõrgema kooli üliõpilaste kohtumine — siis juba Tartus. Ülevas meeleolus jõudsime tagasi oma koju — ühiselamusse. Rõõm kordaläinud üritusest, rõõm sõlmitud sõprussidemetest.

LEMBIT ATSPOOL,

ühiselamu nr. 3 spordiorganisaator

Tähelepanu • Tähelepanu • Tähelepanu

Raadioloengud

Kolmapäeval, 23. märtsil

1. Eesti ja võõrfiloloogide I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste I loeng keeleteaduse alustest: «Indo-euroopa keeled».

2. Kaubatundmise eriala III kursuse üliõpilastele dots. Eero Rannaku loeng «Toidukaupade kvaliteet».

3. Farmaatsiaosakonna I kursuse ja geograafia II kursuse üliõpilastele dots. Erich Kuke loeng «Taimesüstemaatika põhiühikud».

Reedel, 25. märtsil

1. Kehakultuuri IV kursuse üliõpilastele prof. Mihkel Kase loeng «Sportlase toitlus».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus». XII.

Klubiteated

Laupäeval, 19. märtsil kell 20

Mehed seelikuis?!

Kommenteerivad M. Laar ja M. Tamm.

*

Pühapäeval, 20. märtsil kell 20
TPI tudengite operetitrupi

kontserdiõhtu.

Sõprusrong Kesk-Aasiasse

1967. a. suvel on Ametiühingu Vabariiklikul Komiteel kavas korraldada sõprusrong Kesk-Aasia liiduvabariikidesse 5 liiduvabariigi pealinnade ning muude tähtsamate kohtade külastamisega. Sõprusrong on mõeldud 20-päevasena juuni-, juuli- või augustikuus. Osavõtumaks umbes 220 rbl. (sõit, toitlustamine, ööbimine).

Selleks, et alustada ettevalmistusi, on vaja eelnevat informatsiooni järgmistes küsimustes: kas ollakse huvitatud sõprusrongi organiseerimise mõttest, milline nimetatud kuudest sobiks ekskursiooni ajaks kõige paremini?

Oma mõtetest ja soovidest palub TRÜ ametiühingukomitee teatada hiljemalt 23. märtsiks k. a.

TEADUSKONDADE PRESSIGRUPPIDE ESINDAJAD!

Toimetuse koosolek on esmaspäeval, 21. märtsil vene keele kateedri ruumis (Ülikooli tn. 18-a III korrus).

Kallis Milvi!
Tunneme Sulle kaasa sinu
VENNA
surma puhul.
Saksa filoloogia II kursus

Tähelepanu • Tähelepanu

ROTAPRINDILT ILMUSID

P. Paris. **Suusatamise õpetamine.** 113 lk. Hind 19 kop.

V. Kelder. **Praktilisi ülesandeid kolhoosiõigusest.** 43 lk. Hind 7 kop.

Üliõpilaste majandusteaduslikke töid. 96 lk. Hind 28 kop.

Leichtes Deutsch. 13 lk. Hind 2 kop.

A. Lepp. **Inimese lihaste süsteem.** 189 lk. Hind 32 kop.

Tartu Riikliku Ülikooli Kunstikabineti näituste kataloog. Hind 19 kop.

P. Mallene. **Abiks halge uurimisel.** 76 lk. Hind 14 kop.

H. Moosberg. **Eesti NSV ajaloo historiograafiat.** II osa. 76 lk. Hind 10 kop.

Kergejõustiku alade õpetamine. 188 lk. Hind 30 kop.

Metoodiline juhend poliitilise ökonoomia õppimiseks TRÜ kaugõppeosakonnas. 52 lk. Hind 7 kop.

A. Lepp. **Inimese skeletisüsteem.** 228 lk. Hind 37 kop.

Kommunismi ehitamise praktilisi majandusprobleeme. TRÜ Majandusteaduskonna teadusliku konverentsi teesid. 61 lk. Hind 22 kop.

Kehalise kasvatuse ja spordi üldtermineid. Õppevahend. 43 lk. Hind 7 kop.

I. Sildmäe. **Eesti NSV riigiõigusliikke akte (1953—1964).** 247 lk. Hind 40 kop.

H. Remm. **Putukate välismääraja, I.** 183 lk. Hind 22 kop.

Kõrva-, nina- ja kurguhaigete uurimise metoodika. 86 lk. Hind 14 kop.

Pressiklubi teatab

23. märtsil kell 20 toimub pedagoogikaauditooriumis pressiklubi koosolek. Räägime olukirjeldusest.

*

9.—16. märtsini k. a. toimus pressiklubi õppeekskursioon Moskvasse. Külastati ajalehe «Izvestija» toimetust, VGIK-i, Kesktelevisiooni, Taganka teatrit, Kongresside Paleed, käidi muuseumides, kohtuti üliõpilastega. Lähemalt kõigest sellest lugege meie ajalehe järgmisest numbrist.

R. Nigoli foto

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased S. Endre, L Mägi, A. Teder ja M. Raidma.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2101. MB 03406.

Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (654) Laupäeval, 26. märtsil 1966 XIX aastakäik

Tervitus NLKP XXIII kongressile!

Meie esimesed sõbrad

Aasta 1940. Vabariigis on taaskehtestatud nõukogude võim, kogu elu saab uue suuna. Korraldatakse ümber ka Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste elu. Suletud on korporatsioonid ja üliõpilasühingud. Ümberkorraldusi asuvad juhtima partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid. Kommuniste ja kommunistlikke noori oli vähe, isegi väga vähe. Terav võitlus reaktsiooniliste elementide vastu ülikoolis ja pinev rahvusvaheline olukord kümnekordistasid igaühe jõudu. Kuid puuduvad kogemused ja teadmised propaganda organiseerimises. Kogu aeg piinavad kahtlused: Kas on ikka nii? Kas on nii õige? Iga mõõdalaskmine annab end valusalt tunda. Kellelt küsida nõu? Kellelt õppida? Igaühel on oma töö, oma mured.

Väike rühm õppejõude-kommuniste tegeleb mitte ainult õppeprotsessi ümberkorraldamisega, vaid ka propagandaga linnas ja vabariigis. Paljud lähevad vastutavatele riigikohtadele.

Samal ajal küpseb otsus: on vaja õppida naabritelt, teiste ülikoolide üliõpilastelt. Otsustati saata rühm üliõpilasi tutvuma komsomoli- ja ametiühingutööga ning üliõpilaste eluga Leningradis. Parteiorganisatsioon toetas üliõpilaskonna otsust. Saadi rektori luba. Valiti 9-liikmeline üliõpilaste delegatsioon. Käesoleval ajal elavad kolm neist Tartus (M. Lõhmus, J. Raid ja nende ridade autor) ja kaks töötavad TRÜ-s. Nõusoleku saime ka Leningradi Ülikooli komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidelt, vormistasime piiriload (piir oli veel kinni) ja 1941. a. külmal märtsikuu õhtul istusime Leningradi rongile (Tallinna jaamas).

Kõik on elevil, tuju on hea. Milline oled sa, Leningrad, vene revolutsiooni häll, nii lähedane ja tuttav raamatute järgi ja siiski nii kauge tänu kolmele okastraadile, mis lahutasid meid kaks aastakümmet. Saabume Narva. Sisse astuvad piirivalvurid, tollikontroll. Viimased formaalsused ja rong ületab piiri. Me oleme esimese proletaarse riigi pinnal. Kõik näib olevat nii lihtne ja isegi argipäevane. Rong lisab kiirust ja me läheneme Leningradile. Keegi ei maga. Koidikul seisame akna juures. Kõik pakub huvi — nii inimesed kui hooned. Pidevalt tuleb tõlkida plakateid, silte, anda seletusi, sest terves rühmas valdasid ainult kaks inimest hästi vene keelt. Andis tunda kodanliku võimu suhtumine vene keelesse: seda kui «kommunistiku propaganda keelt» Eestis ei õpetatud.

Möödume Leningradi äärelinnadest. Rong läheneb aeglaselt perroonile. Meid võtab vastu rühm Leningradi Riikliku Ülikooli üliõpilasi. Esimesed tervitused. Seltsimeestel on juba koostatud plaan, kus on ette nähtud kõik: tutvumine ülikooliga, linnaga, teatrite ja muusemide külastamine, jne. Me veetsime sõprade juures terve nädala. Elasime LRÜ üliõpilaste üliselamus Ohtal. See lubas meil paremini tundma õppida nõukogude üliõpilaste elu ja kiiremini kohaneda.

Seltsimehed püüdsid tutvustada meile kõike — komsomoli- ja ametiühingutööd, õppeprotsessi, linna teisi kõrgemaid oppeasutusi.

Mul õnnestus Pavlovi nimelises I Meditsiiniinstituudis kuulata tuntud kirurgi professor Džanalidze loengut, vaadata kliinikut. Samas tutvustati meile üliõpilastemeedikute töölesuunamise süsteemi.

Ajaloolased tutvustasid meile Leningradi vaatamisväärsusi, mälestusmärke, uusehitusi. Vaatamata talvele viidi meid Puškinisse. Olime samuti teatris, kuulasime ooperit «Padaemand», vaatasime balletti «Luikede järv» parimate kunstnikega peaosas. Suurt mõju avaldas meile pioneeride palee ja üldse kogu töö lastega.

Õhtuti vestlesime ühiselamu punanurgas, loodi tulevikuplaane. Olime ka üliõpilaste puhkeõhtutel. Silma hakkasid Leningradi üliõpilaste ammendamatu optimism ja energia ning nende püüd aktiivselt osa võtta kommunismi ülesehitamisest. Nende elurõõm nakatas ka kõige flegmaatilisemaid meist. Kõigil meil tekkis tahtmine kiiresti tööle asuda. Kõik, mis me kuulsime ja nägime, oli vaja meelde jätta ja edasi anda Tartu seltsi-

(Järg lk. 4)

Ametiühingukomitees

arutati 17. märtsil üliõpilassöökla, kohviku ja puhvetite üldist olukorda. Ettekande tegi sm. Ruussaar. Ta märkis, et nii sööklas kui ka kohvikus on vajalik k. a. õppevaheajal teha sanitaarremont, kiires korras tuleb lahendada vajaliku temperatuuriga vee (70° C) saamise küsimus.

Sõna võtsid söökla juhataja sm. Sõtnikova, sm. Tiik, sm-d Simm ja Teder. Võeti vastu otsus söökla ja kohviku töö parandamise kohta.

Õ. KASK

Ajaloo-Keeleteaduskonnas

Neljapäeval, 17. märtsil k. a. toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo ja ametiühingubüroo ühine koosolek.

Ettekande teaduskonna õppe- ja teadusliku töö vastavusest kaasaegsuse nõuetele ankeedivastuste alusel tegi dots. Vahtre. Ankeedi täitjateks olid õppejõud. Sm. Vahtre märkis, et ankeedi täitmisest ei võetud osa loodetud aktiivsusega. Sellegipoolest selgitasid ankeedivastused välja mitmeid üldisi seisukohti, millised võeti teadmiseks.

Tehti kokkuvõte teaduskonna õperühmade paremusjärjestusest I semestri töötulemuste järgi, kusjuures peale õppeedukuse oli arvestatud ka teisi komponente (osavõtt ühiskondlikust tööst, jne.).

Kümneks paremaks olid:

1. **ajaloo-osakonna II k.**
2. **inglise keele eriharu III k.**
3. **eesti filoloogia osakonna II k.**
4. **ajaloo-osakonna IV k.**
5. **inglise keele eriharu IV k.**
6. **eesti filoloogia osakonna I k.**
7. **eesti filoloogia osakonna III k.**
8. **prantsuse keele eriharu II k.**
9. **inglise keele eriharu II k.**
10. **vene filoloogia osakonna I k.**

Ametiühingubüroo otsustas parimaid õpperühmi premeerida toetustega ekskursiooni korraldamiseks.

L. MÄNNIKSOO

TRÜ Teadusliku Raamatukogu kongress

28. ja 29. märtsil k. a. toimub TRÜ Teadusliku Raamatukogu II teaduslik konverents. Esimene konverentsipäev algab kell 11 fondide osakonna juhataja Ruth Parmase ettekandega «Publikatsioonide vahetamine Tartu Ülikooli raamatukogus XIX saj. teisel poolel ja XX saj. algul». Järgnevad ettekanded Õpperaamatukogu juhatajalt Linda Kivistikult («TRÜ Teadusliku Raamatukogu tegevusest aastail 1919—1932») ja TRÜ vanemõpetajalt Tullio Ilometsalt («Ülevaade TRÜ Teaduslikus Raamatukogus säilitatavatest fotomaterjalidest»). Teisipäeval (algusega kell 10) esinevad ettekannetega TRÜ vanemõpetaja Kalev Koger («V. I. Lenin raamatukogude-vahelisest võistlusest»), teenindamisosakonna juhataja Kaljo Lepik («Kaugõppijate teenindamine kõrgemate koolide raamatukogudes»), raamatukogu direktor Laine Peep («Teaduslik informatsioon humanitaarteadustes») ja raamatukoguhoidja Paul Ramul («Ülikoolide raamatukogude projekteerimise ja ehitamise probleem kaasajal»).

Konverents korraldatakse TRÜ Teadusliku Raamatukogu lugemissaalis.

Keemiaõpetajad täiendasid oma teadmisi

Üldhariduslike koolide keemiaõpetajad pakuvad oma kasvandikele teadmisi, mis pärinevad kõrgematest õppeasutustest. Kaasaegne elu aga sammub edasi kosmilise kiirusega. Senine ainealane teaduslik informatsioon vananeb kiiresti, jääb napiks. Sellepärast organiseeris Eesti NSV Vabariiklik Õpetajate Täiendusinstituut Tartu Riikliku Ülikooli juures keskkoolide keemiaõpetajatele täienduskursused alates 1965. a. suvest. Plaanikohaselt käivad kõik keemiaõpetajad eeloleva viie aasta jooksul neil kursustel.

Hiljutistel kursustel oli kavas puudutada koolitöös vajaminevaid küsimusi. Kommunistlikust kasvatustööst keemia tundides ja klassivälises tegevuses rääkis TRÜ anorgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja R. Tani, kes illustreeris oma loenguid huvitavate katsetega, mis aitavad kujundada materialistlikku maailmavaadet. Veel kõneles ta keemia-alase kooli- ja klassivälise töö vormidest meil ja teistes liiduvabariikides, keemiaalastest pioneerikoondustest, viktoriinidest, ekskursioonide metoodikast, organiseerides kursuslastele õppekäike Tartu linna keemiaettevõtetesse.

Tõhusad praktikumid olid anorgaanilises ja ka orgaanilises keemias õppejõudude R. Tani ja A. Kooritsa juhendamisel, kusjuures pearõhk langes, kooskõlas Haridusministeeriumi uute programmidega, praktilistele töödele lahustega, tiitrimisele, orgaaniliste ühendite saamisele looduslikest toorainetest, klassitöödel.

Et tänapäeva koolinoortel on tõsine huvi kinoasjanduse ja fotograafia vastu, siis oli kursuste kavas praktikume kitsasfilmiaparaatidega, diaprojektoriga; peeti palju huvitavaid loenguid fotograafiast. TRÜ kinokabineti juhataja E. Sakk tutvustas keemiaõpetajaid kõigi selle ala saladuste ning uudistega, demonstreeris ülikooli fotolaboratooriumi seadmeid. Suur osa kursustest osavõtjaid sai kursusetöö teemaks keemia-alase õppe-diafilmi valmistamise. Sealjuures tuli kasutada värskelt omandatud fotograafia-alaseid teadmisi. Teisest küljest andis taoline teema avarad loomingulised võimalused pedagoogidele isikliku kogemuste najal uudseid metoodilisi võtteid demonstreerida ja populariseerida. Loodetavasti hoolitsevad meie kõrgema õppeasutuse metoodikud selle eest, et nimetatud diafilme paljundatakse ja koolidele kättesaadavaks muudetakse. Huvipakkuva diafilmi valmistas Pärnu IV Keskkooli keemiaõpetaja sm. Paul teemal «Raud ja mustmetallurgia». Sm. Kriskal Tallinnast valmib diafilm «Maardu Keemiakombinaat».

Keemia-alastest uudistest, uute preparaatide kasutamisest meditsiinis, põllumajanduses (herbitsiidid, taimekasvu stimulaatorid) kõneles TRÜ anorgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja, keemiakandidaat L. Suit, kes andis ka ülevaate aine ehitusest kvantmehhaanika teooria valgusel.

Füüsikalise keemia kursuse põhiprobleeme käsitles TRÜ anorgaanilise keemia kateedri dotsent V. Past. Õppejõud H. Laanperel oli ettekanne ioniitidest ja nende kasutusaladest.

Keemiaõpetajad tegid tõhusat tööd praktiliste arvutusülesannete lahendamisel õppejõud L. Suit'i juhendamisel. Uuest nomenklatuurist ja orgaaniliste ühendite struktuurist kõneles keemiakandidaat A. Tuulmets. Luminestsentsi probleeme käsitles TRÜ anorgaanilise keemia kateedri juhataja, keemiakandidaat M.-L. Allsalu.

Keemiaõpetajad pöördusid tagasi oma töökohtadele värske, rikkaliku informatsiooniga, mis annab neile tööröömu ning muudab kindlasti eelolevad koolitunnid elulähedasemaks ja huvitavamaks.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõududele, kes nägid organisatoorse töö vaeva, esinesid lektoritena, kursuslaste nimel südamest tulevad tänusõnad kõige kasuliku eest.

J. SAARMETS,
Tallinna 39. Keskkooli
keemiaõpetaja

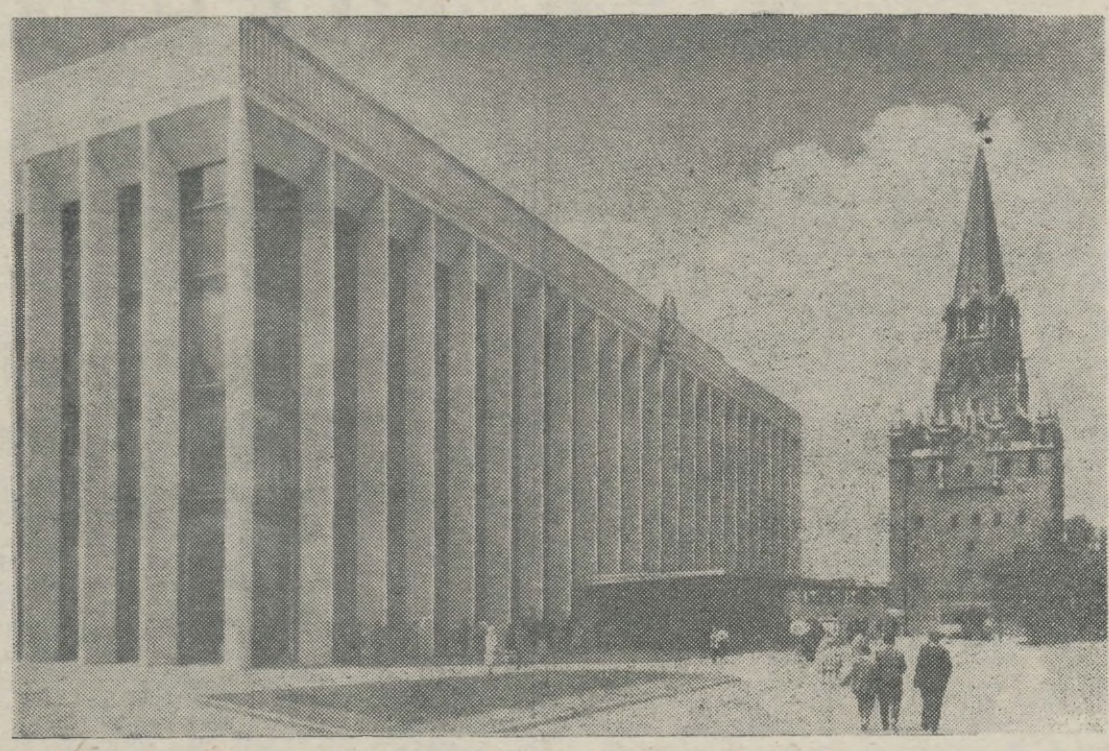
Pressiklubi käis Moskvas

Loe lk. 2 ja 3

Tunnustus meie žurnalistidele

Ajakirjas «Vestnik Moskovskogo universiteta» (XI seeria, žurnalistika) nr. 1 k. a. on toodud tunnustav lühiülevaade meie ülikooli žurnalistikaringi tööst. Ülevaates on erilist tähelepanu pööratud teaduslike tööde kogumikule «Fakt, sõna, pilt», mida siiani on ilmunud kaks köidet. Tõstes esile TRÜ osa ajakirjandusalases uurimistöös meie vabariigis, rõhutatakse huvitava seigana seda, et selle kogumikuga on teoreetilisele tööle suudetud kaasa tõmmata ka praktikuid väljastpoolt ülikooli.

Ma kõnnin Moskva tänavail...

9.—16. märtsini viibisid TRÜ pressiklubi liikmed õppeekskursioonil Moskvas. Kollektiivselt käidi ajalehe «Izvestija» toimetuses, Üleliidulises Riiklikus Kinematograafia Instituudis, laulu- ja tantsuansambli «Baltikum» kontserdil, Baltimaade kunstinäitusel, Kesktelevisioonis, Relvapalatis, kinoteatris «Rossija», Puškini-nimelises Kunstimuuseumis, Kongresside Palees, Taganka teatris, Leninliku Komsomoli nimelises teatris, GUM-s, TSUM-s, poola kosmeetikakaupluses «Wanda», kaupluses «Leipzig», sotsialismimaade raamatupoes «Druzba», liiduvabariikide raamatukaupluses «Knižnõi mir», restoranis «Aragva» ja jäätisekohvikus «Sever».

Muuhulgas toodi Moskvast peale suureparaste muljete kaasa

3981 postkaarti,
21,5 kg barankasid,
üks nukk nimega Hem-Peki-Moki
ja huigaliselt uute soprade aadresse.

*

Palju räägitakse linnade näost, selle kortsuaest ja ilmest. Moskvalgi on oma nägu. Torniaega suurehitused, looklev-veniv inimlint Lenini mausoleumi juures, Gorki prospekti autodevool — kõik see annab talle oma ilme.

Ja moskvalane ise. Moskvalane, kellel on alati kiire, aga kes jalgpalli või jäähoki võistlustest reportaaži kuulides kõik muu unustab ning voistlustele piletit muretsedes ajast kahju ei tunne. Moskvalane, kes metroos eskalaatoril ja rongis, trollibussis, ühe sõnaga — kõikjal, kus edasiliikumiseks jalgu tarvis pole, loeb. Moskvalane, kes ei armasta liikluseeskirju ja kes moodsa peakatte asemel kannab traditsioonilist soni või villast rätikut. Ta on, nagu kõik teised, vaimustuses oma linnast ja võib sulle sellest lõpmatuseni kõnelda. Ta võib olla lõunamaalaslikult temperamentne ja valjuhäälne (ju vist on süüdi GUM ja TSUM koos oma väiksemate vendadega), ta võib olla kannatlikult vaikne ja rahulik, oodates trollibussi, mis kuskil liinil teadmata põhjustel stoppama jäi. Kokku võttes — ta on moskvalane, ilma kelleta ei oleks Moskvat.

Ma ei näinud, kuidas ärkab Moskva kesklinn. Aga uhiuues elamurajoonis Lenini mägedes on tema äratajateks autod-kojamehed ning autod-tõstukid, pisikesed ja hirmus lärmakad. Siis sõidab kontaktide naginal mööda esimene trollibuss, valgusfoor välgatab sõjakalt oma eredavärvilist silmakolmikut, huigatab hommikune kaubarong. Ja kohe hakkab tänavate halli rõõmustama jalakäijate mitmetooniline riietus.

Moskva Riikliku Ülikooli ühiselamutes helisevad kakofooniliselt ja mittesünkroniseeritult «vekkerid», pauguvad sööklate uksed. Ning metroojaama eskalaator saab selga üha kasvava koorma. See kasv aeglustub pikkamööda ja jääb seisma — Moskva on ärganud, pesnud ja hommikvõimlemisega edukalt maha saanud.

Mõneks tunniks jääb ta veidi vaiksemaks, otsekui kogudes energiat keskpäevaseks ruttamiseks. Muuseumid, teatrikassad ja kauplused satuvad piiramisrõngasse, Kremli ümbrus täitub ringivahtivatest ja kõike neelavatest turistidest. Punase väljaku kuulsad tuvid asuvad oma kohale. Igal täistunnil peavad nad paremaks õhku või katustele kaduda — palju rahvast tuleb uudistama vahtkonna vahetust.

Selliselt läheb päev. Oma tõusude ja langustega. Ja kui teatrid ning kinod viimase portsjoni neelavad, hakkab Moskva pikkamööda uniseks jääma. Pimedus paneb vastandite ühtsuse ja võitluse seaduse järgi neooni särama, ajalehe «Izvestija» sünnimajal hakkab jooksma mitmevärviline reklaam. Tuvid Punaselt väljakult kaovad oma öömajadesse. GUM-i poolt suunatud prožektorite kiirtevihus põmmutab Spasski torni kell ööpäeva viimaseid tunde, ainult miilitsionäärid jäävad oma postidele.

Saabub öö...

J. A. TOOM

„Izvestija" toimetuses

Meie sõidu peamisi eesmärke oli tutvumine «Izvestija» toimetuse töö ja struktuuriga.

Võtsime «istungitesaali» pika laua taga kohad sisse ja meid viidi kurssi väljaande organisatsioonilist laadi küsimustega.

Tegemist on suure kombinaadiga, kus trükitöölistega kokku töötab 2000 inimest. Peale nimiväljaande on veel hulgaliselt muid lehti, ajakirju, brošüüre ja raamatuid toimetada-trükkida.

«Izvestijal» on piiri taga 25 ja kodumaal 45 statsionaarset korrespondenti. Peale selle žurnalistide «mobiilne» koosseis ja ühiskondlikud kirjasaatjad.

Meie tüdrukuid huvitas, kui palju on toimetuses naisi-žurnaliste. Pidavat olema küllaltki tähelepandav protsent, ainult et Kaug-Itta ja Põhja eelistatavat üldreeglina mehi.

Toimetuse juures töötab ülikooli praktikantide rühm. Ja kaalukeeleks, keda hiljem «päriseks» jätta, osutub ikkagi töös ilmnev võimekus ja nõtke sulg.

«Vahel oleme ka «madalama» haridusega kirjasaatjaid tööle võtnud. Peaasi, et osatakse hästi kirjutada,» rääkis meid informeeriv kolleegiumi liige.

Väga tähtsaks peetakse kontakti lugejaga. Toimetusel on 40-liikmeline kirjade osakond. Pidevalt korraldatakse kohtumisi lugejatega. Post toob iga päev 1600 kirja, enamasti on need mitut laadi kriitilised signaalid.

«Izvestija» esindaja ei salanud, et ollakse veel kaugel nn. ideaallehest. Tähtsaks teguriks lehe taseme tõstmisel pidas ta suuremastaabilisi sotsioloogilisi uurimusi.

Meie kõikide suureks rõõmuks tegi «Izvestija» vastutava sekretäri abil mitu komplimenti «Edasile».

Õhtupooliku veetsime trükikojas. Terve saali ja kümnete seadmete kohta tuleb ainult paar-kolm töölist. Nägime, kuidas valmistatakse matriitse, moodsat fotode projekteerimise seadeldist, mis vabastab aega- ja vaevanõudvast happega söövitamisest.

A. KIDRON

Tahaksin veel kord vaadata, süveneda...

VGIK-s olime me terve päeva. Selles majas oli kõige lahkem pererahvas ja kõige üllatuslikum lõuna. Ja selle maja tutvusedki olid lausa õnneliku käega valitud (või ongi seal kõik inimesed niisugused?).

Meie «giidid» olid tegelikult puha «vabatahtlikud». A. Nikiforov (instituudi parteiorganisatsiooni sekretär) ja Jussuf Danijalov (komsomolikomitee sekretär) muidugi oma ametikohuste tõttu (mille juures ometi tüdimust, kärsitust ega ametlikkust «läbi ei tilkunud»). Sergei Nilov ja Azis Hadad ilmusid aga meie ringi küll ilmselt ainult puhtast rõõmsast meelest ning jutuajamis- ja uudishimust. Ei tea kust, ei tea millal — aga järsku oli meil kaks asjatundlikku sõpra kõrval, kelle vahendusel mõnigi asi palju selgemaks sai. Isegi auväärt õppejõule, NSV Liidu rahvakunstnik Boriss Babotškinile jõudsid nad meid esitleda.

Sergei ja Azis ise on III kursuselt, tulevased režissöörid. Päevakorras oli neil parajasti kursusetöö filmimine. Nägime meiegi nende režissööri-stsenaariume, misanstseenide plaane ja dekoratsioonide eskiise. Azis Hadad muide on pärit Iraagist, ka tema film tuleb rahvuslikul teemal. Instituudis õpib üldse palju välismaalasi. Esindatud on peaaegu kõik Aafrika riigid, siis Mongoolia, Korea, Hiina, Kuuba jt. Üliõpilasi on ka Euroopa rahvademokraatiamaadest. Kui siia lisada veel kõikvõimalikud rahvused NSV Liidust (ka eestlased on esindatud), siis saab üsna kirju seltskonna.

Jussuf Danijalovi seltsis häirisime veidi filmikunstnike ateljee, multiplikatsioonikabineti ja operaatorite õppeateljee töökat õhkkonda.

Pisut põhjalikum oli tutvus VGIK-i õppestuudioga. Kahjuks ei näinud me filmimist, sest mõlemas paviljonis oli parasjagu käsil uue dekoratsiooni ehitamine — mõlemad idamaa laadi. Ühes pidigi hakkama filmima meie tuttav Azis, teist dekoratsiooni ehitati noore hindu jaoks. Režissöör (IV k.) oli ise ka parajasti kohal ja lausus siin tagasihoidlikult paar sõna, seletades, et ta kavatseb selle filmi võtteid jätkata juba kodumaal. Küllap hakkas meie grupp sellest hetkest peale igatsema uut kohtumist selle režissööriga, s. t. filmiga muidugi.

Seniks aga marssisime montaažiruumi ja kahetsesime koos Jussufiga, et nende uus stuudiohoone veel valmis ei ole — kahtlemata läheb siis märksa avaramaks. Garderoobid vaatasime ka üle ja leidsime (kuigi mitte üllatuseks, vaid teadmise kinnituseks), et kinolinal näevad välja need husaarimundrid ja ballikleidid ikka hoopis teistmoodi. Ilus seegi!

Jussuf Danijalov rääkis meile ringijalutamise sekka huvitavat juttu. Muuseas küsisime, kas nendes instituudis on enamuses seesugune rahvas, kes eelnevalt juba mõnel muul alal on kõrgema hariduse saanud. Jussuf ütles, et neid on päris palju, temal endalgi diplom käes füüsika ja pooljuhtide erialal, praegu õpib aga režissuuri. Ent on ka teisi, kellel pole ühtki diplomit taskus, ja neidki on üsna hulk. Muidugi, elukogemusi on vähem, aga... noorus on ka neil (s. t. VGIK-is) voorus — lihtsalt öeldes: jõuad rohkem filme teha.

Filmi tegemist ennast me selle päeva jooksul siiski ei jõudnud ära näha. Ohkkonda saime aga sisse elada, ja nüüd võib juba mõndagi ette kujutada... Eriti, kui nägime tulemusi.

VGIK-is on igal aastal väike filmifestival — üliõpilaste kursusetööde ülevaatus. Kõik on nagu päris — publik, žürii ja pea-, kõrval- ning ergutusauhinnadki. Ja ei need mängu- ega naljafestivalid ei ole, vaid tõelise kunsti ülevaatused, näitasid filmid, mida meil oli õnn näha.

Tavalised õppefilmid, mõned esimesed katsetused, mõned III, IV kursuse lõputööd.

Instituudi esimesel festivalil sai peapreemia nüüd juba lõpetanud režissöör Klimov («Võõrastele sisseminek keelatud»). 10-minutilise teose pealkirjaks on «Peigmees». Seda filmi ei tohi ümber jutustada; see film on parimaid, mida olen näinud. Tegevus toimub I klassis kontrolltöö ajal. Pandb imestama lihtsus (nii filmi mõte kui ka resultaat!) ja raskus (teostus!). Kaasaelatud kümme minutit on väga dünaamilised ja väga tihedad. Filmi kõige ilusam leid on küll vist täpne kujund — «Romeo ja Julia» teema, pildis, aga eelkõige Prokofjevi muusikas. Harva on täismetraažilinegi film nüansirikkam, poeetilisem, humoorikam ja samal ajal üldistavam. Filmi on ostnud 12 välisriiki.

Ja viimase festivali laureaat — O. Mir-Kassimovi film «Teed». See on veelgi lühem. Absoluutselt lakooniline, absoluutselt dokumentaalne. Mingeid tegelasi ei ole, sündmustikku ei ole, teksti ka ei ole. Filmitud on varjatud kaameraga. Piltide rida: maanteed, raudteed, külavaheteed. Sõidavad laevad ja rongid, lennukid ja laste jalgrattad. Kõrgusse tõusev kosmosevallutajate monument. Lõppjaam — rong enam edasi ei sõida, veduri «nina» ees muldvall. Inimesed — asjalikud, kiirustavad, jalutavad, ootavad. Näod! Lõpmatult palju nägusid — need, kes ootavad, need, keda oodati; ühe oodatav tuli, teise oma ei tulnud. Ja heledas kevades tohutud lombid koos esimesi samme tatsavate kohmetute jalakestega. Assotsiatsioonide rida! Iga vaataja mõtleb ise enese jaoks sũžee, telje, idee. Rahutu, hüplev film. Kui lõppes, siis alles oleks tahtnud vaatama hakata. Võib-olla oli ta natuke lõdva kompositsiooniga, aga võib-olla liiga tihe? Ei tea. Tingimata tahaks uuesti vaadata ja süveneda.

Emotsionaalne on Koltšalovski filmi «Poiss ja tuvi», poeetiline ja mõttekas lugu väikese koolipoisi suurest kiindumusest oma tuvisse. Lapsehing ja tuvi on sümboliks saanud. Peaosaline oli kõigile tuttav «Ivani lapsepõlvest». Muide praeguseks olevat ta tublisti sirgunud ja varsti võime teda näha filmis Andrei Rubljovist.

Filmikese «Käendusele» autor Gejev istus ka meiega ühes vaatesaalis. Kui teda pimeduses tutvustati, vabandas ta vaikselt, et see oli tema esimene film, nüüdsed ehk olevat juba veidi toekamad. Saali valgenedes oli aga mees juba kadunud.

«Käendusele» on satiiriline pamflett, üldse töötavat ta kogu aeg niisuguses plaanis. Huvitav on see, et suurem osa on multiplikatsioonifilm (dekoratsioon, tegelaste rekvisiidid jne.) ja selles joonistatud maailmas sekeldavad kaks avantüristi — kaks elavat näitlejat. Film oli kahtlemata katsetuse nägu, ent väga omapärane.

Tbilisi stuudios töötab praegu režissöör Kabahidze. Üliõpilaspäevilt pärineb tema lühifilm «Noor armastus» — vallatu ja ühtlasi oma tegelastest pisut vanema (või vanem olla tahtva) režissööri heasüdamliku muigega tehtud lugu värskest noorpaarist. Jällegi sõnadeta, seekord kahe näitlejaga.

Ja sama režissööri diplomitöö — «Pulmad». Seesama «Pulmad», mis, nagu äsja meil nähtud «Kahekesi», on võitnud rahvusvahelisi preemiaid. Režissööri kasv võrreldes «Noore armastusega» on ilmne. Aga ilmne on ka tema oma «nägu» või «käekiri» — kuidas soovitakse. Jälle seesama lõbus-irooniline muie, kõrvuti ei tea, kust läbilööva nukrusevarjundiga — kuni päris kurva-kurva lõpuni, kust jällegi — oh, seda noorust küll! — salaja kõrvalt piilub sõbralik aasimine. Ning ei räägi selleski filmis tegelased ühtki sõna. Kõik on niigi selge. Eriti selgeks ja muigavaks teeb asja saatemuusika. Kuulatagu vaid (kui filmi näha õnnestub) kange-

(Järg lk. 3)

VGIK-i režissööriosakonna 3. kursuse üliõpilased SERGEI NILOV (vasakul) ja AZIS HADAD.

Tahaksin veel kord...

(Algus lk. 2)

lase ja tema lillebuketi triumfikäiku (varjatud kaameral) saatvat laulukest: «Еще раз, еще раз, еще много много раз».
Ja sama laul lõpukaadreis!

Kas siit järeldus, et noored režissöörid ei poolda enam üldse teksti või ei vaevu selle kallal töötama? Kindlasti mitte. Niisugune on ilmselt juba kursusetöö iseloom ja nõuded. Siit siis paljudel edaspidigi armastus pantomiimi ja «kõneleva vaikuse» vastu. Vähemalt lühifilmides õigustab see end täiesti.

Muide tahaksin rääkida siiski ka tekstist. Nimelt nägime veel üht filmi — «Kuldsed sarved». Film oli ühe operaatori diplomitööks. (Operaatori nimi oli tiitrites niisugune: Cëër. Seda automaatselt märkmikku kirjutades ei olnud mul mahti midagi mõelda ega küsida. Alles praegu mõtlen: kuidas see nimi küll transkribeerituna välja näeks? Sjojot? Sjoot? või ... Sööt? Kas tõesti Sööt? Igatahes «Tallinnfilmis» töötab küll keegi Sööt, kes tegi «Ruhnu».

Aga film ise on tore, värviline, hea maitse ja julgusega tehtud. Vaatefilm mägedest, karjastest jne., millel oli võluv tekst. Üks inimene rääkis teisele (meile), kus ta käis ja mis ta nägi. Normaalse emotsionaalsusega, vaba vestluskeelse sõnavaraga jutt. Kiituseks diktorile ja eelkõige teksti koostajale (kui nad pole üks ja sama isik).

Õhtul aga läks aula laval tänavuse lennu näitlejateklassi (VGIK-is öeldakse: «Мастерская») diplomietendus. Õppejõuks ja lavastajaks: Boriss Babotškin. Tükk oli veidi ebatavaline: tuli n.-ö. teistkordsele esietendusele pärast umbes kolmekümneaastast vaheaega. Pealkiri: «Tsaar Potap». Autor Aleksandr Kopkov — 30-ndatel aastatel noor dramaturg, kirjutas üldse kaks näidendit, langes sõjas.

Ansambel oli väga tugev. Tõsi, suuri kuulsusi kaasa ei teinud, aga pea igaüks oli — meie «güdide» jutu järgi — juba mingis filmis esinenud (näit. Vidov, Ivanenko, Kobzeva jt. D. Štšerbakov aga mängib Taganka teatris jne.). Üllatas lavastuse rütmiline ülesehitus. Mängiti küll mingi erilise pingega, ent komöödialiku lusti «üleviskamiste» ja lausa aplausi esilekutsuvate soolonumbritega, ning täpselt samasuguse tempo pealt, mingit pinda või meeleolu ette valmistamata — katastroof, järsk dramaatiline lahendus. Meie teatrites ei ole nii kombeks. Algul tundus lausa imelik, et ka nii võib laval inimest tappa. Kas selline lahendus mõjus? Mõjus. «Tsaar Potapi» mulje on tähelepanuväärne teiste Moskva teatri-kontserdimuljete kõrval.

Varsti pidid hakkama ka Sergei ja Azis oma grupiga näitemängu tegema. Kutsusid vaatama. Meie kutsusime neid jälle Tartusse. Nii ta lõppeski. Kas polnud meil rikas päev?

REET NEIMAR

Muljeid-mõtteid kohtumisest Moskva üliõpilaste-žurnalistidega

Oma koduga oled harjunud, head ja vead torkavad vähem silma. Et siinset õigesti hinnata, peab olema võrdlemisvõimalust. Seepärast sõitsimegi Moskvasse uusi muljeid-mõtteid saama.

Elat, Tiinat, Mairet ja allakirjutanut huvitas kõige enam televisioonižurnalistika ja seepärast oli meil väga hea meel, kui tutvusime toreda ja energilise osseedi noormehe Vilja Vizilteriga, kes õpib II kursusel televisioonižurnalistikat.

Vilja on läbi ja läbi televisioonifanaatik. Nagu mitmetel nende ülikooli žurnalistidel nii on ka juba temal taskus üks kõrgema kooli diplom. See soodustab algusest peale spetsialiseerumist kitsamale erialale.

Moskvalastel lõpevad eksamid juba 17. mail ja ees ootab terve suvi praktikat. Vilja tahab tänavu sõita Krasnojarskisse, järgmisel aastal Vladivostokki ja viimaseks praktika kohaks on ta valinud Tallinna Televisiooni.

Mõnus oli kuulata, kui Tallinna Televisioonist hindavalt kõneldi, ja seda juhtus Moskvas sageli. Arvati, et mis meil viga, saame tugevaid saateid jälgida ja on, millest õppida.

Kuid siiski tundsime end tsipa armetult ja olime kadedadki, kui kuulsime, mida küll kõike neile seal ei loeta: operaatori ja režissööri meisterlikkust, välismaa ja vene kino ajalugu, esteetikat, kunsti ajalugu, õpetatakse fotografeerima ja käsitsema kinokaamerat, jne. Keeletunde, neil on inglise keel, on nädalas kaheksa (meil kaks!). Tunniplaan on kaunis otstarbekalt koostatud — nii et üks päev nädalas peale pühapäeva jääb üliõpilastele iseseisvaks tööks.

Pisut kohmetuma võttis, kui tuli öelda, et meiegi hakkame žurnalistidena tööle, kuigi ametlik nimetus on meil kirjanduslik kaastööline. Ettevalmistus on meil siiski üpris erineval tasemel.

Võib paista, et oleme meeleolus «seal on hea, kus meid ei ole», aga vahest on selles terake tõttki. Mõistame küll, et oleme ülekohtused, kui ainult kritiseerime meie žurnalistide ettevalmistust, sest tuleb siiski arvestada erinevaid võimalusi ja vajadusi. Moskva Ülikoolis on terve žurnalistika teaduskond, samal ajal kui meil pole osakondagi, sest meie väike vabariik ei vaja nii palju ajakirjanikke.

Mis siis muud, kui hakkame iseseisvalt uurima-puurima seda, mida Moskvas loengute korras antakse, sest mitte ei taha poolharitlaseks jääda.

Kuid nii tahaks loota, et meiegi erialast ettevalmistust mingil määral muudetakse.

L. MÄGI

Suurt huvi pakkus Baltimaade kunstinäituse külastamine.

TIINA ALLA, ELA UNT, ANN SIITAM ja TIIU PAULSON VGIK-i multiplikatsiooniklassis.

„Baltikum"

Suure linna kära ja rahvarohkusega harjub üsna kiiresti. Aga ikka juhtub, et üheskoos teed alustanutest valib mõni ühest punktist teise minekuks erineva trajektori (reegel sirgjoonest jääb igal juhul mangust kõrvale). Nii kukkuski välja, et ühel õhtul istusin metroo elektrirongis nukra näoga, külalislahke trükitud teejuht näpu vahel ega saanud sellegi abil kuidagi õiget suunda kätte. Asja päästis minu värvimüts-orientiir — juurde astus keegi noormees ja küsis: «Ega sa juhuslikult «Baltikumi» õhtule ei lähe?» Noogutus tõi mulle teekaaslase ja giidi, ning pool tundi hiljem istusime juba Moskva Energeetika Instituudi saalis.

Mida «Baltikum» endast kujutab? Kui täiend isetegevusansambel juurde panna, peaks asi selge olema — nende sõnade taga on grupp Balti liiduvabariikidest pärinevaid Moskva üliõpilasi, kes teevad kõike seda, mis kuulub kunstilise isetegevuse alla.

Et seekordsele kontserdile ka teistest rahvustest tudengeid pääses, siis oli kava koostatud põhiliselt rahvaloomingust. Eesti üliõpilaste auks olgu öeldud, et lõviosa programmist oli nende kanda. Eriti meeldejääv oli läti tütarlaste ansambli esinemine (kuulsime nende populaarseimat rahvalaulu «Puhu tuul») ning rahvatantsurühma tempokad leedu tantsud. Kuulajate kiiduavaldusi pälvis ka rahvapilliansambel ja kanneldaja Igor Tõnurist.

Punkti eeskavale pani kommentaaridega varjuteater «Tudengi kümme käsku».

Kontsert oli lõppenud, õhtu jätkus. Jätkus külalistele, s. o. teistele rahvustele tantsuga (vahemärkusena — Moskvas tunduvad moes olevat eranditult rütmikad tantsud), «baltikutele» aga improviseeritud koosviibimisega lauas. Laulud laulude järel, võidulaulmine kolmes keeles. Aga «Õllepruulijat» lauldi koos. Ja lahkudes muidugi «Gaudeamus».

T. JÜRIADO

Gorki tänav 41

... Kui kell on juba üle poole seitsme, tähendab see Moskvas seda, et teatrisse enam ei saa. Lonkisime Gorki tänaval ja mõtlesime, kuhu küll minna. Kange tahtmine oli tutvust teha mõne Moskva noortekohvikuga.

«Кафе Молодёжное» ukse taga oli nii suur järjekord. Kuulsime, et kohe algavat seal džässiõhtu, aga kahjuks kutsetega... Nooruke administraator arvas aga, et «студентам из Эстонии» mõned kohad ikka leitakse ja varsti istusimegi saalis. Orkester polnud veel poodiumil ja suur osa rahvast vaatas televiisorit. «Miks küll meiegi kohvikus ei võiks seda võimalust olla!» ohkasime salamahti.

... Orkestri vahetas välja magnetofon ja keegi noormees asus linte kommenteerima. Ta rääkis üsna põhjalikult ühest Ameerika džässikuulsusest. Kohvikutäis rahvast kuulas tähelepanelikult, mõned olid kodust isegi magnetofonid kaasa toonud ja lindistasid nüüd hoolega.

Palusime noormehe hiljem oma lauda, et lähemalt teada saada, mis siin siis õieti toimub. «Intervjueerida? Kohe saadan teie juurde Igori!» ütles ta ja veidi aja pärast oligi meil uus lauakaaslane, «Igor Avramenko, kohvikunõukogu esimees,» tutvustas ta end.

Kas te ei räägiks pisut lähemalt tänasest õhtust?

Džässiõhtud nagu tänane, toimuvad meil traditsiooniliselt igal reedel. Kord on nad pühendatud mõnele heliloojale või muusikule, kord lihtsalt üksikule instrumendile: «Trompet džässis», «Saksofon džässis». Mängimas käib nii professionaale kui isetegevuslikke pillimehi, kindlat koosseisu orkestril pole. Magnetofonilinte hangime tuttavate džässifanaatikute käest.

Kes on teie õhtute peamised külastajad?

Sissepääs on kutsetega, sest ruumid pole eriti suured — ametlikult on ette nähtud 100 kohta. Levitame kutseid meie rajooni asutustes ja komsomolikomitee kaudu. Oleme püüdnud koondada publikut, kes oleks meie üritustest tõeliselt huvitatud. Džässiõhtute puhul on see õnnestunud — need, kes ainult tantsida lootsid, teist korda enam ei tulnud.

Muide, väga palju käib meil ka välismaiseid noorsoodelegatsioone ja «Sputniku» liinis reisivaid turiste. Eks nende huvi ärata ka see, et meie noortekohvik oli esimene selletaoline Nõukogude Liidus.

Missugustel teemadel teil veel õhtuid on toimunud?

Väga mitmesugustel. Võiks mainida õnnestunumaid: mitmikute õhtu. Palusime sinna kaksikuid ja kolmikuid üle Moskva linna. Siis veel «Väike õhtu suurte jaoks» — sinna pääsesid tütarlastest ainult üle 1.75 cm pikkused ja noormeestest need, kes pole lühemad kui 1.95. Sportigi pole unustatud: toimusid mitteolümpia spordialadele pühendatud õhtu ja kulturistide õhtu.

Kes on ürituste eestvedajateks?

Päeval tegutseb «Молодёжное» tavalise kohvikuna, igaõhtuste ürituste korraldamisega tegeleb 11-liikmeline kohvikunõukogu. Sellesse kuulub kõige mitmekesisemate elukutsete esindajaid (mina olen näiteks insener-radist); tegutsetakse ühiskondlikel alustel. Niipalju kui võimalik, kasutatakse loominguliste erialade üliõpilaste abi — hiljuti näiteks korraldas polügraafiainstituudi rahvas siin oma graafikanäituse. Igal nõukogu liikmel on omakorda väike aktiiv, kes on spetsialiseerunud oma kindla suunaga temaatiliste õhtute organiseerimisele.

Rääkisime natuke ka oma üliõpilaskohvikust, küünlavalguse-kolmapäevadest ja huvitavatest kohtumisõhtutest ... Tundub siiski, et meil oleks moskvalastelt paljuski eeskuju võtta.

MAIRE RAIDMA

Õhtu ja hommik Tagankal

Kui te Taganka metroojaamas maa peale jõuate ja kui õhtune aeg juhtub olema, siis kuulete tingimata iga paari sammu järel: «Ega teil ei ...» «... juhtu ...» «... liigset piletit olema ...»

Räägitakse, et Moskvas on aeg-ajalt üks või teine teater «moes». Nüüd öeldakse seda vaikese Taganka teatri kohta (aadress: Tškalovi t. 76, peanäitejuht — VNFSV teeneline kunstnik, Kiikliku preemia laureaat J. P. Ljubimov). Olgu «moes olemisega» kuidas on (kuigi piletisaajate hulgas on kahtlemata päris kena protsent neidki, kes ainult sellepärast tulevad), aga nähtud kaks etendust lubavad kindla sõnaga öelda, et publiku erakordselt suur huvi leiab õigustuse.

Taganka teater — õige nimega: Moskva Draama- ja Komöödiateater on noor loominguline kollektiiv. Trupi moodustavad peamiselt teatriinstituudi lõpetanud. 1964. a. elas teater üle otsekui taassünni — siia asusid tööle Stšukini-nimelise teatrikooli selle aasta lõpetanud. Nende diplomilavastus — Bertolt Brechti «Hea inimene Sezuanist» püsib tänaseni teatri repertuaaris.

Nägime selles huvitavas teatris, nagu öeldud, kaht etendust. Neist veidi lähemalt.

Esimene õhtu.

«Kümme päeva, mis vapustasid maailma», žanriline määratlus: rahvalik etendus John Readi raamatu motiividel, 2 osas, pantomiimi, tsirkuse ja laskudega.

Lavastaja: peanäitejuht Ljubimov.

N. Krupskaja on oma eessõnas John Readi raamatule öelnud: «... See ei ole lihtsalt faktide loetelu, dokumentide kogu — see on rida elavaid stseene, niivõrd tüüpilisi, et igale revolutsioonist osavotnule peaksid meenuma analoogilised stseenid, mille tunnistajaks ta ise on olnud. Kõik need elust võetud pildid annavad imehästi edasi masside meeleolu — meeleolu, mille taustal saab eriti arusaadavaks suure revolutsiooni iga vaatus.»

Seda nimetatud meeleolu on ka lavastaja igati alla kriipsutanud, seda püütakse vaatajas luua juba enne etenduse algust. Kasvõi sellega, et piletikontrolli asemel seisab meremees ja kogub rebitud piletipooled täägi otsa; kasvõi sellega, et improviseeritud poodiumil laulavad ja tantsivad samuti madrused; kasvõi sellega, et kui lähed puhvetist apelsini ostma, siis pead tingimata enne läbi lugema humoorikas-tõsiselt kõlava loosungi Majakovski sõnadega: «Ешь ананасов и рябчиков жуй, день твой последний приходит, буржуй!!

Ljubimovi lavastusega seoses tekkis mõte, küll väga vana, aga niisugune, mille leidmine ikka rõõmu teeb — tõsine kunst sünnib seal, kus aluseks on tõde, — suure sündmuse tõde, mis loomulikult kõigilt inimestelt ühteviisi tagasi peegelduda ei saa.

Etenduse lavastuslikud efektid, võtete originaalsus ja sobivus sisuga on omaette jutuaine. Aga ka siit saab teha ainult ühe järelduse: teatri kaasaegsus pole meie päevil kaugelt mitte ainult lakooniliste pindade ja kuubikute küsimus, eelkõige on see inimese küsimus nende pindade ja kuubikute vahel, mille ainus funktsioon on inimese esiletõstmine, tema mõtte mõjuvamaks muutmine.

Teine õhtu (õieti küll pühapäeva hommik).

Andrei Voznessenski «Antimaailmad».

Luulemontaaž, luuleteater sõna tõsises mõttes. Etenduse täitis valik Voznessenski värssidest, lisaks pantomiim ja muusika. Laval oli äärmine lihtsus nii dekoratsioonis, kostüümis kui esinemismaneeris. Seesama lihtsus võlus mõne osatäitja juures rohkem, teisel vähem.

Nõnda võikski kokkuvõttes öelda, et igaühel, kes Moskvas olles tihkab teatrite peale aega raisata, tasub tingimata ka sellesse teatrisse pääsemist üritada. Nii omalaadset ja andekat kunsti maksab vaadata.

ELA UNT

Ma kõnnin Moskva tänavail ...

Meie esimesed sõbrad

(Algus lk. 1)

meestele, moeida, kuidas seda oma ülikooli ellu rakendada.

Kuid me mitte ainult ei tutvunud, vaid tutvustasime ka iseendid. Me olime ju oma ülikooli patrioodid ja tantsime voimalikult rohkem rääkida oma alma materi minevikust ja tulevikuperspektiividest, seda enam, et kuulajaid jätkus alati. Eriti suure huviga kuulasid meid eestlased. Nad polnud näinud oma isade kodumaad, aga kodumaa-armastus ja rahvuslik solidaarsustunne on omased igale inimesele.

Pavlovi-nimelises Meditsiiniinstituudis võttis meid vastu rühm õppejoude, vanu «jurjevlasi», nagu nad end esitlesid. Neid huvitas, milliseks oli muutunud Tartu Ülikool nende enam kui 20 aasta jooksul. Tunti huvi professor Puusepa tegevuse vastu. Neid huvitas, kas veel eksisteerib Verneri kohvik, praegune «Tartu», kas ikka veel mängivad seal professorid malet, kas Emajõgi ujutab üle kaldalähedased tänavad, on veel alles selline maja selles tänavas jne. Need sundimatud jutuajamised lähendasid meid leningradlastega. Soprusniit muutus tugevamaks. Silmanähtavalt taastusid ja tugevnesid kahe akadeemilise keskuse sidemed. Paljud lubasid Tartut külastada esimesel võimalusel, otsida üles vanad tuttavad, sõlmida teaduslikke sidemeid.

Möödus nädal. Meil tuli ära sõita. Leppisime kokku, et peagi kohtume Tartus. Jälle jaam, jälle perroon, rong Tallinna. Perroonil on rühm kärarikkaid noori — need on meid saatvad Leningradi üliõpilased. Viimased kaepigistused: «Kohtumiseni Tartus!» Kuid soda takistas seda kohtumist.

Parast soda laienesid ja tugevnesid teadusliikud ja kultuurisidemed meie ülikooli ja teiste meie maa korgemate õppeasutuste vahel. Paljud ei teagi sellest esimesest kohtumisest nõukogude üliõpilastega. Kas ei tuleks likvideerida vana võlg ja organiseerida uus kohtumine LKÜ ja I Meditsiiniinstituudi üliopilastega, kutsuda ka esimesest kohtumisest osavõtnud, seda enam, et moned neist elavad ja töötavad Eestis (sm. Ertis, Maamägi), teisi aitaks üles otsida komsomoliorganisatsioon.

Teeksime kokkuvotted, mis on tehtud veerandsajandi jooksul ja looksime tulevikuplaane.

Z. SAAR

Toimetuselt: Ajalehe toimetus toetab Z. Saare mõtet arendada tulevikus teadus- ja kultuurialaseid sidemeid Leningradi kõrgemate õppeasutustega ja avaldab lootust, et rektoraat ja partei- ning komsomoliorganisatsioonid astuvad juba lähemal ajal selle nimel praktilisi samme.

Meeldivatest, ebameeldivatest ja huvitavatest momentidest

Kuuest Moskvas olemise päevast piisab, et seal vähemalt tosin korda ära eksida. Ja mida rohkem eksid, seda paremini õpid Moskvat tundma. Meie nägime Moskva talvist nägu — alatasa tuiskas ja sadas lumelörtsi. See-eest saime tuttavaks eranditult rõõmsailmeliste ja optimistlike moskvalastega.

Kõige hullem moment oli siis, kui sm. Blahhov Moskva Riikliku Ülikooli administratiiv-majandusosakonnast meile käsi laiutades otsa vaatas:

«Me pole teie kirja saanud. Pole aimugi, kuhu te ööbima saaksite minna . . .»

?!?

Lõpuks ajas üks telefonikõne siiski asja joonde ja tunni aja pärast vaatasime juba oma ajutisi elukortereid, mugavaid neljakohalisi tube üle.

Teine ebameeldiv moment oli see, kui pärast esimest Moskvas viibimise tundi avastasime, et kolm esimese kursuse tudengit on lootusetult jõudnud «ära kaduda». Suur oli aga üllatus, kui me nad ühiselamus eest leidsime.

Meeldivaid momente oli rohkem. Kui MRÜ-s ja «Izvestijas» tekitasid segadust meie millegipärast päraiejõudmata kirjad, siis Kinematograafiainstituudi partei algorganisatsiooni sekretär A. Nikiforov lausus lõbusalt:

«Mis neist kirjadest, peaasi, et ise kohal olete. Võib-olla tahaksite ka «Mosfilmi» minna, ma saaksin selle kiiresti ära korraldada . . .»

Kahju küll, et aega vähe oli ja kinostuudiost seega loobuda tuli.

●

«Kas te olete Poolast?» — seda küsimust esitati meile üsna sagedasti, viidates meie üliõpilasmütsidele.

«Ei, Eestist.»

«Ah omad . . .» löödi käega. Kui needsamad küsijad oleksid teadnud, kui soojaks seesama «omad» südame võib teha!

Punasel väljakul hakkas militsionäär meiega imelikku keelt kõnelema. Hiljem selgus, et see oli soome keel. Eesti filoloogidel, kes paar aastat soome keelt on õppinud, tuli silmad maha lüüa.

«Aktsent . . .»

Selle vabandusega võib vahest rahulegi jääda, sest militsionäär oli viimati Soomes olnud 1939. aastal.

●

Kõige pidulikuma mulje jättis Kongresside Palee.

Kõige võimsama mulje saime «Izvestija» suures, haruldaselt puhtas ning uute masinatega sisustatud trükikojas.

Kõige meeldejäävam on valgus õhtuti Punasel väljakul.

Kõige kodusem tunne tekkis siis, kui Leninliku Komsomoli nimelises teatris etendatava «Mu vaene Marat» ajal märkasime, et Moskva Marat (näitleja A. Zbrujev) on kummaliselt sarnane Tartu Maratiga (E. Hermaküla).

Kõige nukram silmapilk oli lahkumine Moskvast.

●

Kohtumised Moskvas.

Kui istusime Kinoinstituudi saalis, naeratas keegi blondpäine tütarlaps meid nähes rõõmsalt.

«Eestlased?»

«Jaa. Tartust . . . pressiklubi.»

Ja läkski jutuajamiseks lahti. Viivi KRAAV on meie ülikooli kasvandik. Praegu on ta VGIK-i aspirant füüsika õppefilmide alal. Moskvas on Viivi olnud ainult 3 kuud, veel jääb õppida ligi kolm aastat.

Meiega üheaegselt oli saalis kuubalasi, saksiasi, prantslasi, poolakaid, tseilonlasi, türklasi, hindusid . . . Endalegi tahtmatult tabasin end lausa provintsliku põnevusjanuga ringi vaatamast. Ja juba mitmendat korda tajusin, kuivõrd Moskva on maailmalinn.

●

Mouline ABDOU on pruunide elavate silmadega noormees Marokost. Ta õpib VGIK-s 3. kursusel režissuuri.

«Meil Marokos puudub praegu oma filmikunst. Seda luua on minu ja mu sõprade suur tulevikuülesanne. Muide, mu sõbrad Marokost õpivad praegu Inglismaa, Prantsusmaa jt. riikide korgematest kinoõppeasutustes.

«Kas Eestisse on ka plaanis tulla?»

«Miks mitte. Pariisis on käidud, nüüd tuleb ka Eestisse sõita . . .»

●

W. C. KARUNACENA on samuti režissööriosakonna 3. kursuse üliõpilane. Vaikne, tõsise olekuga.

«Kuidas Moskvas meeldib?»

«Väga. Eriti VGIK-s. Kolme aastaga olen endale tohutult palju sõpru leidnud. Uutest teadmistest ei maksa rääkidagi . . .» KARUNACENA on Tseilonist.

●

«Tartu Riiklik Ülikool?» päris noormees sotsialismimaade raamatukaupluses «Družba».

«Õigesti arvasite.»

«Palun tervitage meie poolt kõiki teie uudismaalasi . . .!»

«Ja kes on tervitajateks?»

«Anne ja Igor . . .»

Niisuguseid kohtumisi oli mitmeid. Kuid kõiki neid üles lugeda muutuks teile tüütavaks. Piisab, kui öelda, et kõik need kohtumised andsid Moskvale halvast ilmast hoolimata naeratava näo.

S. ENDRE,
pressiklubi esimees

Raadioloengud

Kolmapäeval, 30. märtsil

1. Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilastele prof. Abner Uustali loeng rahvusvahelisest õigusest teemal «Diplomaatiline immuniteet».

2. Eesti kirjanduse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Pidevalt ilmuva eesti ajakirjanduse algus».

Teated

Klubi

Laupäeval, 26. märtsil kell 20
J. Orda komöödia
«UNUSTATUD KURAT»
Tants.

Pühapäeval, 27. märtsil kell 20
«(F)AKTID JA FANTAASIA»
(Informatsiooni- ja muusikaprogramm «Rajacas»)
Tants

Laupäeval, 2. aprillil kell 20
APRILLIKARNEVAL
Sissepääs ainult maskeeritult, kostümeeritult.
Sissepääs 30 kop.

27. märtsil k. a. kell 12 toimub TRÜ klubis Tervishoiutöötajate Maja, EPA ja TRÜ lasteringide sõpruspidu.

ÜSK

26. märtsil kell 17 mängivad TRÜ võimlas (V. Kingissepa t. 19) Riia Kehakultuuriinstituudi ja Tartu Riikliku Ülikooli korvpalli nais- ja meeskonnad.

KONKURSI VÕITJAD ON TEADA

RT «Vanemuise» poolt väljakuulutatud teatriteemaliste artiklite ja retsensioonide võistluse tulemused on selgunud.

Ajaloo-osakonna I k. üliõpilasel Jaak Allikul võimaldab teatriühing tasuta sõidu Moskvasse ühele teatrietendusele, eesti filoloogia II k. üliõpilast Reet Neimarit premeeritakse teatrialase kirjandusega.

Meedikud Nuustaku lähedal laagris

26. veebruarist kuni 4. märtsini viibisid viimaste kursuste ravi-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonna üliõpilased oma traditsioonilises, ent ka ülikooliaja viimases laagris.

Et meedikuid on üldse palju, siis viidi alles siin lõplikult kokku paljude inimeste näod, teod ja nimed.

Et aeg ei kuluks ainult söömise, magamise ja vesises lumes suusatamise peale, rääkis dots. J. Riiv noore arsti edaspidisest saatusest.

Psühhiaatrite tulevikulootus T. Soomere rääkis oma uurimis- ja huvialadest, teiepaatiast ja muust. Viimaseid seisukohti seksuoloogia alal tutvustas dr. H. Kadastik.

Laagris püüti ka olemasolevatest töökohtadest välja valida endale sobivam ja jõukohasem, et riiklikus suunamiskomisjonis vähem kaalumist oleks.

Laagri elu juhtisid dotsendid J. Riiv (laagriülem), B. Luik farmaatsiaosakonnast, stomatoloogiaosakonnast dr. R. Russak.

Traditsiooniliselt prooviti julgust ja suuskade tugevust Seinamäel, käidi matkamas Harimäel ja Liblikmäel (fotol), tantsiti jenkat ja teisi «karastavaid» tantse (fotol).

Igal juhul oli tore, et enne alma materist lahkumist saab kasvõi mõni päev kogu lennuga koos olla! Loodame mõne aasta pärast kohtuda samas koosseisus!

L. Karu tekst,
K. Talussaare fotod

Karneval ✣ Karneval ✣ Karneval

KARNEVAL,

see on nooruse, rõõmu, armastuse, laulude ja tantsude, silmade säramise ja südamete põle(ta)mise pidu.

See on pidu, kus pillimehed mängivad kukelauluni, kus iga maski taga võib peituda maailma kauneim naeratus või . . ., kus iga lehviku löök ja kannustetärin võib saada saatuslikuks . . .

. . . kus peale õllekeldriga põrgu on ka küünlavalguse ja meelijoovastava muusikaga heleroosa paradiis.

Et selles kõiges veenduda, tule ülikooli klubisse
2. aprillil kell 20.

Toimub enneolematu aprillikarneval!

P. s. ehk peale öeldut.

Kavas:

- Ärarääkimata teravmeelsed naljad, tembud, vembud teilt endilt.
- Tvistimaraton — nõrkemiseni — auhinnale!
- «Haarem» à la Bahtšissarai.
- 4 orkestrit — pausideta!
- Amoripost amoriga ja ilma.
- Loterii hunnitu peavõiduga pluss peotäis pisemaid pealekauba.
- Vaikset vanatantsumuusikat küünlavalgel.
- Külalisi Tallinnast ja mujalt.

Kui sa ei tule maskis ja kostüümis, saad sina armetult välja saadetud uksest, aknast või mõnest muust avausest ehk kartsa pandud.

Et sinul nendesinaste ülestõstetud kohustuste ees hirm peale ei tuleks, võta paar sõpra ligi, sest seltsis on segasem.

Sissepääs ükskõik millise kõrgema kooli õpilaspileti ettenäitamisel.

KLUBI JUHATUS

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased J. Paju, T. Tallo ja P. Vihalemm.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri **hind 2 kop. Tellimise nr. 2289. MB 03137.**

ENSV Riikl. Raamatukogu

Algas ÜTÜ XXI teaduslik konverents

Tervitus meie külalistele!

SÕPRUS, ДРУЖБА, DRAUDZĪBA, ДОСТИ, DRAUGIŠKUMAS, ДОСТЛЫК

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (655) Laupäeval, 2. aprillil 1966 XIX aastakäik

Sõbrad Komi ANSV-st

Esmakordselt on meie ÜTÜ konverentsil külalised Komi ANSV-st — Niina Možegova ja Alvina Stepanova Komi Riiklikust Ped. Instituudist. Konverentsil kuulete nende ettekandeid «Deverbaalsetest nimisõnadest komi keeles» ja «Sufiksita omadussõnadest komi keeles».

Heameelega jutustasid nad oma instituudielust.

Komi Pedagoogilises Instituudis valmistatakse ette ainult keskkooliõpetajaid. Instituudis on 4 teaduskonda, kus igal kursusel on ca 100 üliõpilast. Õppetöö kestab kõigil kella 9—15. Loengud on vene keeles. Isegi omavahelistes vestlustes kuuleb harva komi keelt. Kogu instituudi peale õpib komi keelt vaid 14 I kursuse, 9 III kursuse ja 16 IV kursuse üliõpilast.

Instituudil on 4 ühiselamut, kus jätkub kohti kõigile soovijaile. Enamik tube on 5 inimesele. Kui üliõpilased abielluvad, antakse neile omaette toad.

Niina ja Alvina kodulinn Sõktõvkar on suuruselt umbes võrdne Tartuga, kuid seal on oma filharmoonia, draamateater ja ooperi-balletiteater.

VILJA VOHAR

ÜTÜ XXI konverentsist osavõtjaile!

Kommunismi ehitamine meie maal pole mõeldav teaduse hoogsa ja igakülgse arenemiseta. Teaduse areng on sõltuv teadlaste kaadrist. Üliõpilaste teaduslikus ühingus ajate teie, noored teadlased, oma esimesi vagusid teaduse põllul.

Olgu need teie innustajaks tulevasele teadlasetööle!

Olgu sirged teie vaod! Jätkugu kätes jõudu adra hoidmiseks!

Edu teile töös ja otsingutes!

TRÜ Rektor
EKP TRÜ Komitee
ELKNÜ TRÜ Komitee

ÜTÜ eesti keele ringis

Neil päevil kogunes ÜTÜ eesti keele ring järjekordsele töökoosolekule. Esimeses ettekandes käsitles eesti filoloogia IV kursuse üliõpilane Aino Änilane tähtsamaid õigekeelsuse printsiipe. Seejärel esitas eesti filoloogia II kursuse üliõpilane Reet Kaasik oma kursuse seminaritööde materjalide põhjal üldistuse mitmuse vormide erinevuse kohta eesti ilukirjanduse-, teaduse- ja ajalehekeeles. Tööd olid statistilist laadi, kusjuures saadi vägagi huvitavaid tulemusi. Selgus, et mitmuse kasutamine on teaduslikus keeles hoopis sagedasem kui ilukirjanduses.

Vanemõpetaja Aino Valmet andis ülevaate Moskvas toimunud NSV Liidu Kirjanike Liidu poolt korraldatud ilukirjanduse tõlkeküsimustele pühendatud sümpoosionist. Viimasest võttis meie rahvusvahelise esindajate kõrval osa ka rida tõlkijaid ja tõlketeoreetikuid rahvademokraatiamaadest ja Lääne-Euroopa riikidest.

Ettekandja tutvustas nõupidamise peamisi probleeme ja seisukohavõtte.

Et mitmed eesti keele osakonna ja lääne filoloogia üliõpilased on viimastel aastatel tegelnud ka tõlkeküsimustega, siis äratas ettekanne elavat huvi.

Lõpuks andis II kursuse üliõpilane Lembit Vaba ülevaate eesti keele ringi kirjavahetusest ja sidemetest meie maa teiste kõrgemate õppeasutustega. Kontaktis ollakse Leningradi, Petrozavodski, Joškar-Ola, Saranski ja Užgorodi üliõpilastega.

K. PIHLAK,
eesti filoloogia IV kursus

HUVITAVAD TÖÖD

Arstiteaduskonna raviosakonna IV kursus esitas konverentsile mitu tööd.

Biokeemiaringi raames valmis A. Pajul huvitav töö maomürkidest. Viimaseid on vähe uuritud. Küsimusele, kas maomürgid sisaldavad nukleaasse iseloomuga fermente, annab A. Paju selge vastuse.

H. Tallmeistri töö «Erinevate Escherichia coli tüvedega nakatatud koekultuuri Hep-2 kasvatamiseks kasutatud söötme nr. 199 kromatograafilisest analüüsist» sai samuti valmis biokeemiaringis.

Nefrogeensest hüpertooniast tegid töö A. Talur, R. Käärik ja A. Volmer.

E. Lodu, H. Kolk, R. Kajak ja E. Jents uurisid elektroaerosoolide toimet perifeerse vere eosinofiilsete leukotsüütide dünaamikale.

T. Siirde uuris kõrva-, nina-, kurguhaiguste ringis kõneaudiomeetriat. Viimane aitab täpsustada diagnoosi, operatsioonide näidustusi.

Tööd on sisukad ja probleemirohked.

H. BRUDEL

Pedagoogika-alaselt konverentsilt

21.—23. märtsini toimus Tartus pedagoogikakateedrist käsitles oma oli pühendatud NLKP XXIII kongressile.

Konverentsil tehti kokkuvõtteid pedagoogilise uurimistöö kursuse tööst, millest võtsid osa vabariigi paljude koolide õpetajad.

Avaplenaaristungil tutvustas haridusminister sm. F. Eisen ENSV koolielu päevaprobleeme. H. Liimets pedagoogikakateedrist käsitles oma ettekandes kommunistliku kasvatuse alase uurimistöö aktuaalsemaid küsimusi. Käsitleti ka õppetöö individualiseerimise, moderniseerimise jt. probleeme.

Paljudes uurimustes tehti järeldusi senistest saavutustest programmõpetuses. Ettekannetest peaksid huvitavat materjali saama ülikoolis õppivad tulevased matemaatika-, keemia- ja keelte õpetajad. Kõik tulevased pedagoogid peaksid tutvuma rotaprindilt ilmunud materjalidega «Pedagoogika ja kool 1966», see viib lugeja kurssi kõige laialdasemate küsimustega kaasaja koolielus.

L. METSOJA

TIIRIKOJAL

18. märts oli ÜTÜ geograafiaringi hüdroloogiasektsiooni liikmetele oodatud päev — toimus ekskursioon Tiirikoja järve hüdrometeoroloogiajaama.

Hommik saabus Tartusse halli pilveloori, lumelobjaka ja vihmaga. Kohapeal aga võtsid meid vastu selge päikesepaisteline taevas ja vinge tuul.

Vaevalt jõudsime jaamas veidi ringi vaadata, kui sektsiooni juhendaja L. Kullus saabus põneva teatega, et amfiibauto GAZ-47 on järvele sõiduks valmis ja ootab meid. Ruttu-ruttu kobisime teraskäabuse presendi alla ja sõit algas mürina ja roomikute löginaga mööda Peipsi järve jääd nii, et lume- ja jäätolm lendas üle pea. Selgituseks olgu mainitud, et Eesti NSV-s on ainult kaks tsiviil-roomikautot, kusjuures Tiirikoja masinal tehakse juba viiendat aastat talviseid ekspeditsioone Peipsi-Pihkva järvele. Käidud on ka Narva veehoidlal, Narva lahel ja Võrtsjärvel. (Suvel kasutatakse ekspeditsioonideks mootorlaeva «Limnoloog»). Jää murdumise korral auto ei vaju põhja.

9 km kaugusel kaldast masin peatus ja me ronisime jääle. Silmadele avanes ääretu lume- ja jääväli, mida läänest piiras sinine rannikuriba. Kõik kiirgas päikeses, kuni silmapiirini olid ainsaks vaheldukseks Mustvee-Oudova jäätrassi tähistavad kuuseoksad ning kaugel kalameeste saanid. Kogu see vaatepilt pluss lõikav kirdetuul manasid silme ette jutustused polaaruurijatest.

Meeldiv ühendati ka kasulikuga: jaama ülesandel mõõdeti jää paksus, järvevee värvus ja temperatuur.

Kui me olime järvelt tagasi jõudnud ja hubases kabinetis istet võtnud, tutvustasid jaama juhataja A. Jaani ja vaneminsener L. Remmel meile järvejaama tööd, illustreerides vestlust albumite ja kogumikega. Nad mõlemad on endised TRÜ geograafiaosakonna kasvandikud.

Päike hakkas juba õhtusse kalduma, kui me järvejaama ja selle töötajatega hüvasti jätnud, Tartu poole sõitma hakkasime.

Ekskursioon Tiirikojale oli tulevastele hüdroloogidele meeldivaks vaheldukseks tavaliste «tubaste» sektsioonikoosolekute vahel.

T. SÕÕRD,
geograafiaosakonna III kursuse üliõpilane

Tähelepanu!

Täna, 2. aprillil kell 14 on TRÜ klubis ÜTÜ XXI konverentsi lõpp-plenaaristung.

Premeeritakse parimate ettekannete autoreid.

Kokkuvõtteid ÜTÜ XXI konverentsist lugege ajalehe järgmisest numbrist.

Fa-re-mi-do-si

Esmaspäeval käisid TRÜ naiskooril külas Tallinna Riikliku Konservatooriumi dekaan Arvo Ratassepp ja koorijuhtimise eriala üliõpilased, ÜTÜ liikmed Sirje Kiik ning Anne Koni. Nad tutvustasid meile tänapäeva eesti autorite kooriloomingut ja jagasid muljeid Varssavi sügiselt — rahvusvaheliselt kaasaegse muusika festivalilt.

Istudes küünlavalgel kohvilauas kuulasime helilintidelt A. Marguste «Lindu poegadega», V. Tormise tsüklit «Sügisemaastik» naiskoorile ja kilde Varssavi sügiselt.

Vestluse käigus lahati selliseid probleeme, nagu meloodia, rütmi ja harmoonia mõisted kaasaegses muusikas; džässi ja tänapäeva muusika vahekord; mis on šarlatanlus ja mis on kunst muusikas.

Õhtult viisime kaasa sületäie lõpuni lahendamata küsimusi edaspidiseks arutamiseks ja tunduvalt laiemad teadmised kaasaegse muusika kohta.

H. REISSAR

MEIE MAA ÜLIKOOLIDES

Krasnojarski PI ajalehes avati rubriik «Teaduse ja tehnika uudiseid», kus räägitakse kodumaa ja välismaa teadlaste viimastest saavutustest, tööstuse ja ehituse uudistest.

(Ajalehest «Политехник»)

Kaug-Ida RÜ-s viibis komisjon VNFSV Kõrgema- ja Keskhariduse Ministeeriumist. Eesmärgiks oli tutvuda žurnalistika-osakonna tööga. Niisamasugused komisjonid on saadetud kõikidesse VNFSV ülikoolidesse, kus on žurnalistika teaduskonnad ja osakonnad. Kohtadel tutvutakse õppeprogrammide, üliõpilaste koormuse, õppejõudude kvalifikatsiooni, loengute kvaliteediga, jne.

(Ajalehest «Ленинец»)

NLKP-nimeline Ukraina Riiklik Raamatukogu tähistas märtsis 100. sünnipäeva.

(Ajalehest «Ленинец»)

HUVITAVAID FAKTE

Eksperimentaalselt on tõestatud, et inimene räägib keskmise kiirusega 125—160 sõna minutis. Mõtleb aga samade sõnadega kaks korda kiiremini.

*

Ajaloos on juhtumeid ebatavaliselt varajasest vanadusest. Näiteks Ungari kuningal Ludvig II-l oli 14-aastaselt tihe ja lopsakas habe, 18-aastaselt muutus halliks ja 20-aastaselt suri kõigi vanadustunnustega.

*

Mittepurunev klaas leiutati Roomas 34 aastat e. m. a. «Autasuks» raiuti leiutajal pea maha (et keegi ei saaks saladusest teada).

*

Kärnkonnad mäluvad toitu fenomenaalse kiirusega. Minutis teeb ta üle 4000 närimisliigutuse.

*

Norskamine ei ole kahjulik mitte niivõrd juuresolijaile, kuivõrd magajale endale: norskamine mõjub südamele halvasti.

Austria arst Herbert Klaus leiutas spetsiaalse sideme, mis surub lõualuu kokku ja sunnib hingama läbi nina. Ta soovitab inimestele, kes kalduvad norskama, kasutada seda sidet öösel.

(Ajalehest «Ленинец»)

Moskva. 29. märts. Kremli Kongresside Palee. NLKP XXIII kongressi avamine. TASS.

Katusel podiseb bituumenikatel

Leningradi maantee ühiselamu II korpuse seinad ja laed on valmis.
Jõepoolses korpuses on tehtud suurem osa krohvitööst ja põrandaist ning on paigaldatud kõik tehnilised liinid.
Varsti värvipintslid tööle!

Novembri alguses laoti alles II korpuse keldriseinu, kuid ehitajad ütlesid, et I kvartali lõpuks on kogu maja seinad püsti ja laed kohal. Talv oli ees. Tähtajas kahelda polnud aga mõtet, sest I korpus saadi samuti umbes viie kuuga katuse alla.

Nüüd märtsi lõpupäevil võis töödejuhataja VELLO MEKK öelda: «Jah, 1. aprilliks saame kõik valmis. Katusepaneele juba paigaldame õhtuses vahetuses. Karniisi tegemiseks jääb veel mitu päeva».

Võibolla räägiksite lähemalt talve jooksul tehtud töödest?

Vestluses saame teada, et kõige rohkem hakkavad ikkagi silma II korpuse müürid ja vaheseinad. Neid on tervelt 3800 m³. See teeb umbes 1 520 000 tellist või — 1520 4-tonnist autokoormat. Neist autodest saaksime 15 km pikkuse rea. Suvel ladusime niisama palju. Paigal on ka kõik lae ja katuslae paneelid, kokku 1500 m³. Siin on krohvitud kõik radiaatorinišid ja sanitaartehnikutel on töörinne käes.

I korpuses — jõepoolses— on ka üht-teist tehtud. Kolmel korrusel on valmis laudpõrandad (umbes 1000 m²), neljal aga seinad krohvitud (4500 m²). Siin on paigaldatud ka kogu keskküttesüsteem, kanalisatsiooni ja veevärgitorud, elektri-, raadiotranslatsiooni, elektrikellade-, signalisatsiooni ja televisiooniliinid. Väljas on valminud reovete kollektor kuni Roosi tänavani ja maha on pandud kogu kõrgepinge elektrikaabel.

Millised on ehituse tulevikuplaanid?

I korpuse peame andma ekspluatatsiooni III kvartalis.

II korpus ei ole küll selle aasta plaanis, ent kui tellijal vahendeid leidub, siis võib ka see samaks ajaks valmis saada.

Praegu teeme juba katust. See on üsna huvitava konstruktsiooniga.

Sisetöid pidurdab mõneti seinakappide ootamine. Neid tuleb igasse tuppa kolm. Kui nad on paigal, siis saame lõpetada krohvimise ja maalrid tööle panna. Loodetavasti saabuvad kapid juba aprillis, nagu lubatakse.

Maalritöödeks on planeeritud mai ja suvekuud, siis tuleb tööde kvaliteet parem.

Hiljuti olid meil abiks ka üliõpilased, 10—15 inimest päevas. Küllap suvel tulevad nad jälle. Maalritööde ajal on abijõudu kõvasti tarvis.

Üleval katusel podiseb suur bituumenikatel, mida «kahur» mühinal kütab. Katuslae tsementmördist kattekihti kaetakse bituumenisolatsiooniga, et rõskus läbi ei tungiks. Eemal laotakse gaaskukermiidist soojusisolatsiooni. See hall kivike meenutab silikaali ja üsna suured plokid näivad rasketena.

«Kas see katus ei tule liiga raske?» küsin esimeselt ettejuhtuvalt tööliselt. Too hakkas naerma. Eks katsuge! Tõstan kivitükki — see on haruldaselt kerge.

«Kas kukkusite sisse?» küsitakse selja tagant — «Muidugi».

Noor sõduripükstes ehitaja märkab, et vaatan linna, ja lausub: «Siit näeb kaugele. Kui ma kolm aastat tagasi Tartust ära läksin, siis neid maju polnud (ta näitab Turu tänavale) ja neid seal pärmivabriku juures samuti. Katlamaja korsten aga on oma silmade all selle mõne kodus oldud kuu jooksul suureks kasvanud».

— «Eks seegi maja ole üks nendest uutest. Kui möödunud aastal lõpetanud sügisel diplomite järele tulevad, on juba neilgi imestada. Aga möödas on ainult aasta!»

— «Jah. Linn kasvab kiiresti».

A. PABUT

MOSKVA. Gorki prospekt.

Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla peaarsti käskkirjast

17. märtsil k. a. teostati haigla torakaalkirurgia osakonnas arstide A. KLIIMANNI, E. KÕO ja R. PURRE poolt kirurgiaosakondade operatsioonibloki töötajate osavõtul esimene südameoperatsioon kehavälise vereringe kasutamisega südamekodade vaheseina kaasasündinud defektiga haigel. Selle operatsiooniga avati uus ajajärk südamekirurgias nii meie haiglas kui kogu vabariigis. Nimetatud operatsioon oli esimene taoline Eesti NSV-s.

Operatsioonile eelnenud kehavälise vereringe eksperimentaalse osa korraldamise ja selle eduka kliinilise rakendamise eest avaldan t ä n u järgmistele TRÜ Arstiteaduskonna töötajatele:

A. Kliimann — TRÜ hospitaalkirurgia kateedri dotsent, E. Kõo — TRÜ hospitaalkirurgia kateedri assistent, H. Kokk — TRÜ üldkirurgia kateedri assistent, T. Järv — Arstiteaduskonna VI k. üliõpilane, M. Pedaja — Arstiteaduskonna kesklaboratooriumi laborant.

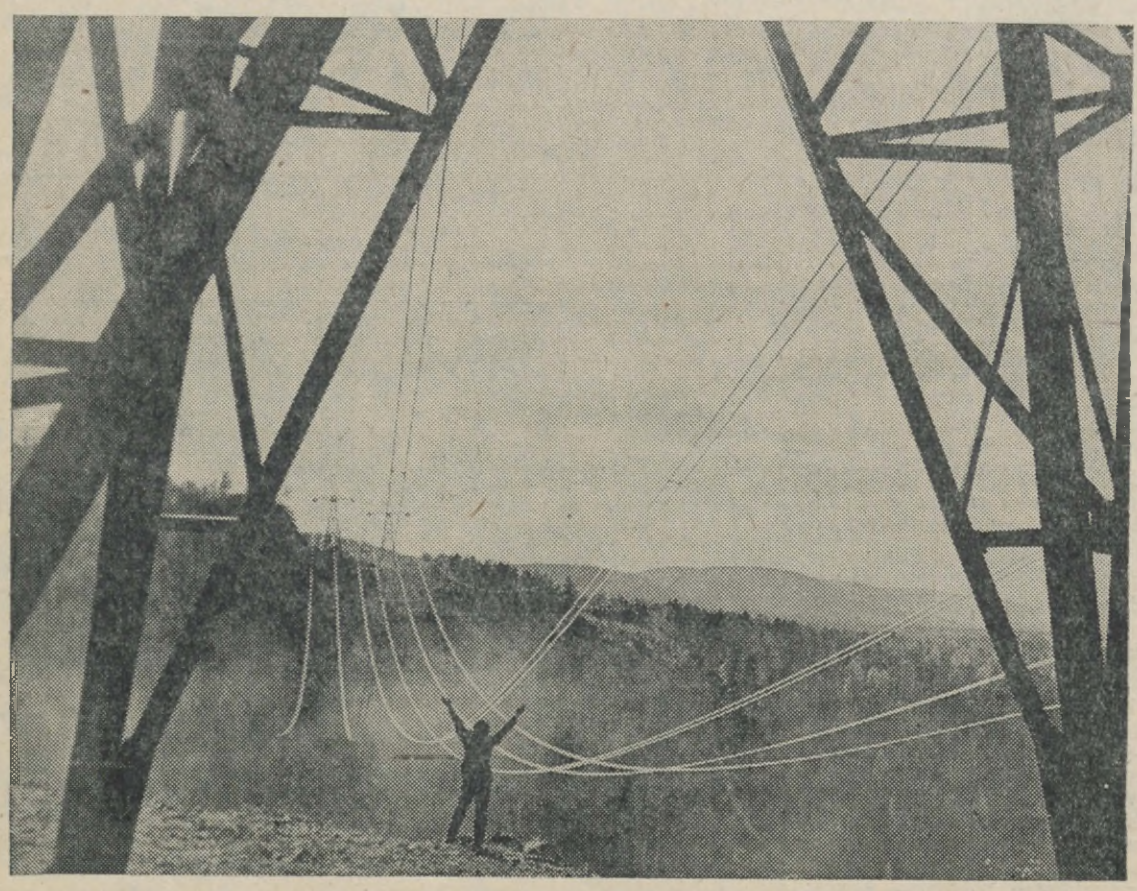
Konsultatiiv-diagnostilise abi osutamise eest operatsiooni kindlustamisel avaldan tänu järgmistele TRÜ õppejõududele:

Ü. Lepp — Teaduskonna sisehaiguste kateedri dotsent, M. Luts — TRÜ pediaatria kateedri assistent, A. Seffer — hospitaal-sisehaiguste kateedri assistent, haigla kardioreumatoloogia osak. juhataja, K. Rägo — sisehaiguste propedeutika kat. assistent, haigla elektrokardiograafia kab. juhataja.

Kehavälise vereringe aparaadi töölerakendamisel osutatud abi eest, aga samuti aparaadi konstruktsiooni täiustamise ja aparaadi laitmatu töö kindlustamise eest avaldan t ä n u TRÜ füüsika eksperimentaaltöökoja järgnevatele töötajatele:

V. Ruben, A. Jaagosild, T. Lutsar, R. Raamat, A. Susi ja M. Koha.

Peaarst H. KANTER

Kuuendalt üle liiduliselt fotonäituselt, mis on pühendatud NLKP XXIII kongressile.

SIBERI ENERGIA. A. GORJATŠEVI foto.

Uut teatmekirjandust

Славный путь ленинского комсомола. (Что читать по истории ВЛКСМ). (Библиография). Москва 1965. 224 lk.

Экономика СССР. Аннотированный перечень отечественных библиографий, опубликованных в 1917—1954 гг. Москва 1965. 159 lk.

История исторической науки в СССР. Дооктябрьский период. Библиография. Москва 1965. 703 lk.

Указатель литературы по применению молекулярного спектрального анализа в науке и промышленности. Отечественная и иностранная литература за 1953—1963 гг. Минск 1964. 283 lk.

Справочник по геофизике. Перевод с английского. Москва 1965. 571 lk.

Выставки Советского изобразительного искусства. Справочник. Том I. 1917—1932 гг. Москва 1965. 557 lk.

Аннотированный каталог художественных, хроникально-документальных, научно-популярных и учебных фильмов, выпущенных в 1964 году. Москва 1965. 264 lk.

Meyers Taschenlexikon A — Z. Leipzig 1965. 1164 lk.

Die Welt. Daten, Fakten, Informationen des Jahres 1964. Berlin 1965. 767 lk.

T. Klanowski, S. Kubiak. **Materiały bibliograficzne i prasowe do historii uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu** 1919—1964. Poznan 1965. 408 lk.

125 a. prof. A. Rauberi sünnist

Vana-Anatoomikumi ringauditooriumi seinale kinnitatud mälestustahvel sõnadega: «Hic docuit Augustus Rauber 1886—1911» meenutab meile väljapaistvat teadlast, kes 25 aastat töötas anatoomia kateedri juhatajana Tartu Ülikoolis.

22. märtsil möödus 125 aastat prof. A. Rauberi sünnist. Selle tähtpäeva puhul viisid ÜTÜ anatoomia ringi üliõpilased ja anatoomia ning histoloogia kateedri liikmed A. Rauberi kalmule lilli ja tutvusid tema tööde väljapanekutega teaduslikus raamatukogus. Hiljem kuulati I. Sarve ettekannet prof. Rauberi elust ja tegevusest ning dr. V. Pärtelpoja vestlust Rauberist kui inimesest ja pedagoogist.

Skeletisüsteemi alal tegeles Rauber põhjalikult luu koostisosade füüsikaliste omaduste väljaselgitamisega ning avaldas oma uurimuste tulemused 1876. a. ilmunud monograafias «Luude elastsus ja tugevus».

Närvisüsteemi probleeme käsitlevaid töid ilmus Rauberi sulest üle 10. Rauber oli esimene teadlane, kes klassifitseeris peaganglionid sensiibliteks ja vegetatiivseteks.

Oma dissertatsioonitöös «Sidemete ja periostinärvide Vater'i kehakesed ja nende seos nn. lihastundlikkusega» jõudis ta järeldusele, et Vater-Pacini kehakesed on seoses lihastundlikkusega ja nahas leiduvate rõhutundlikkude närvilõpmetega.

A. Rauberil on põhjapanevaid töid (ligi 40) embrüoloogia alal. Ta on üks eksperimentaalse embrüoloogia rajajaid. Uuris mitmesuguste füüsikaliste ja keemiliste tegurite mõju loote arenemisele.

Väsimatu uurijana, hea pedagoogina ja suurepärase inimesena on prof. Rauber alati eeskujuks anatoomia kateedri kollektiivile ja üliõpilastele.

I. SARV

ÕHUS ON MIDAGI ÄREVAT

Seda saginat, mis praegu ümberringi! Kas olete tähele pannud, et suur hulk tudengeid on viimastel päevadel kuidagi salapäraselt murelikud?

Telefonikeskjaama töötajad kaebavad, et tunduvalt on suurenenud kaugekõnede hulk pealinna suunas. Sageli nähakse värvimütsikandjaid «Vanemuise» ja klubi kandis. Kauplustejuhatajad rõõmustavad — paberil, vesivärvidel, krepirullidel ja muul pudukaubal on haruldaselt hea minek.

Räägitakse, et linna pealt otsitakse 19. saj. pärit ballikostüümi, hiina päritoluga suitsupitsi, pika sabaga kassi, ruudulisi pükse, kannustega saapaid, näpitsprille, jalgratast, õlgi «paradiisi» jaoks, katelt ja harki põrgu tarvis, kapju, sarvi ja saba kuraditele.

Kõikide saladuste lahendajaks saab laupäevaõhtune karneval.

Kas sa ikka tuled?

„See oli eksitus, Maria...“

Süüdistuskokkuvõte

T. Mesila kirjatükk on üks raadiokonkursi «Fakt ja fantaasia» võitjaid.

Kohus, uurinud igakülgselt kaebealuse süüasja, on tuvastanud järgmist:

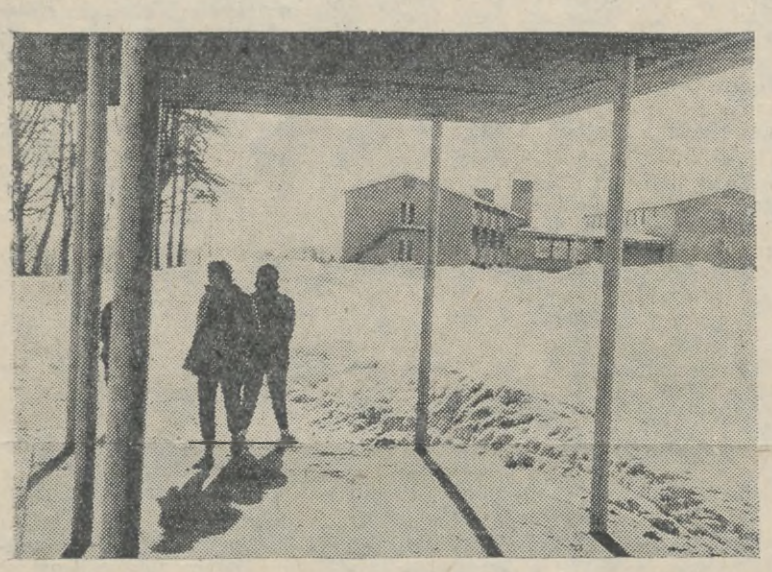
Kaebealune X, kes töötas laeval «Oomega» vanema radistina ja kes oli viidud üle dekimadruseks alkoholi tarvitamise pärast laeval, saatis 22. juunil 19... aastal kell 23.45 korda raske kuriteo — ta hakkas ilma igasuguse loa ja põhjuseta töötama 500 kHz-le häälestatud saatjal ajal, mil see on kõige rangemalt keelatud. Kaebealusel õnnestus eetrisse saata järgmine fraas: «See on eksitus, Maria, kas kuuled mind, Maria, ma armastan sind!»

Kohtuasja lähemal uurimisel selgus, et kaebealune oli pikemat aega suhelnud kellegi Maria-nimelise naiskodanikuga. Nimetatud naiskodaniku ülekuulamisel tunnistas see järgmist: Ta oli sõlminud tutvuse kaebealusega omakasupüüdlikel eesmärkidel. Nimelt olevat tema sõbrannal täiesti ehtne, isiklik jaanalinnumunal Temal aga seda ei olevat. Et mitte sõbranna kõrval varju jääda, oligi ta sõlminud tutvuse meremehega, kes olevat lubanud talle selle tuua. Kaebealune olevat teda aga rängalt petnud, tuues talle mitte jaanalinnumuna, vaid kõige harilikuma kookospähkli.

Seepeale oli tunnistaja kaebealuse, pehmelt öeldes, sundinud lahkuma, mispuhul viimane, olnud eelnevalt «hingevalu leevendamiseks» joonud ära pudeli rummi, panigi toime eespoolnimetatud ränga süüteo.

Kui kohus tahtis selgusele jõuda, miks kaebealune püüdis suhteid klaarida just raadio teel, sai ta vastuseks: «Aga kookospähklit pole ju ometi kellelgil» Ja tunnistaja: «Phäh, ei tea, ma pole ju mingi ra-radi-radioola!»

T. MESILA

Kauaks seda lund
enam siingi on...

KIRJANDUSHUVILISED!

Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ nõukogu, ELKNÜ TRÜ Komitee ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus kuulutavad käesolevaga välja kirjandusvõistluse publitsistlikes ja ilukirjanduslikes žanrides.

TÄHTAJAGA 20. MAI 1966. a.

- olupilt või olukirjeldus,
- reportaaž,
- portree,
- intervjuu,
- sõnum.

AUHINNATAKSE TÖÖD JÄRGMISELT:

üks I auhind — 30 rbl.
üks II auhind — 20 rbl.
kaks III auhinda — à 10 rbl.

TÄHTAJAGA 15. OKTOOBER 1966. a.

- luule,
- jutustus,
- novell,
- lühisatiir ja -huumor,
- följeton,
- lühinäidend,
- filmistsenaarium.

AUHINNATAKSE TÖÖD JÄRGMISELT:

üks I auhind — 75 rbl.
üks II auhind — 50 rbl.
kaks III auhinda — à 30 rbl.

Võistlusest võivad osa võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed (üliõpilased, õppejõud ja teenistujad). On soovitav, et võistlustööd kajastaksid meie noorsoo, üliõpilasnoorsoo ja kommunistlike noortega seotud aktuaalseid tänapäevaprobleeme.

Võistlusele esitatav töö palutakse ära tuua või saata ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusele puhtalt lehe ühele küljele kirjutatuna. Kõik võistlustööd tuleb varustada märgusõnaga, lisada sama märgusõna kandev kinnine ümbrik, mis sisaldab autori nime, eesnime, töökoha (kursus, osakond jne.) ja aadressi.

Võistlustöö pikkus ei ole piiratud. Olenedes tööde tasemest on žüriil õigus jätta mõni auhind välja andmata või anda välja mõne teise auhinnana antud summade piirides.

KEVAD
ja kolm keskkoolilõpetajat

Oleme juba harjunud sellega, et kevad on tulemas ja eks ole loomulik seegi, et igal kevadel on keskkooli-lõpetajad ja igal sügisel noored tudengid. Ent nii nagu alles esimese sooja tuule käes avastad kevade, tunned, et ta tõesti tuleb, nii avastad keskkooli lõpetamisegi, kui näed lõpetajaid vaidlemas, minemas või naermas. Õigem oleks vist öelda, et avastad nad uuesti, näed äkki neid ja ennast, ja palju tuleb meelde.

Koolinoorte emakeele-alase olümpiaadi tulemustest on juba räägitud ja võitjate nimed teada.

Lõppvooru töö oli põhiliselt grammatiline, oli aga ka üks loovat laadi ülesanne — jätkata ettekantud teksti teema arendust, s. t. kirjutada edasi. Tahaksin siia ära tuua kolm tööd.

Kirjutajatel tuleb peagi etteantu, ettetehtu oma mõtte ja fantaasiaga jätkamise asemel oma unistusi ja mõtteid tegeliku eluga jätkata. Tahaksin öelda professor Paul Ariste sõnadega: «Ma ei tea, kas me saame teile kõigile ülikoolis «elu tuld» anda, aga «ohvrisuitsu» küll kindlasti».

P. VIHALEMM

Veel kord kõrva uksele lähendades polnud mul enam vähematki kahtlust, et meile läheneb keegi vaiksel, argsel, hiilival sammul.

Läksin ja istusin aseme äärele, kus lauale pandud sõjariistad oleksid tarbe korral käepärast. Koer tuli niuksuvalt urisedes minu juurde, kuid läks siis tagasi keset põrandat ja jäi seal ainiti ukse poole vahtima, turi kui seaharjas püsti. Veel kord lähenes ta uksele, kuid taganes siis kohe minu juurde ja ninast kostis tal nüüd juba päris urin.

Ootasime.

Siis kostis ukse tagant uusi hääli: siuhh-suuhh, siuhh-sauhh. Uks avanes ja sisse astus pikas hommikumantlis pikkade lahtiste juustega imekaunis naine. Käes hoidis ta poolemeetrist habemenuga; oli selge, et tuttav hääl siuhh-sauhh tekib selle teritamisest. Naine tegi seda hämmastava kergusega, kuid kiirustamata; samasuguse aeglusega lähenes ta mu voodile. Seinakell lõi, selle hääled kostsid nagu nähtamatu vaheseina tagant kuskilt kaugusest; löögid järgnesid üksteisele ruttamata, ühes taktis habemenoa siuhhatustega.

Ma teadsin, et mu parema käe juures on mu mõõk, kuid ma ei saanud ennast liigutada. Ma ei suutnud ka pöörata oma pilku vahedalt noateralt, mis järjekindlalt lähenes mu kaelale. Koer, mu truu kaaslane, oli voodi all selili; üksikud niutsatused tõendasid, et ta oli samasuguses seisukorras nagu mina.

Nuga lähenes järjekindlalt. Järsku tundsin ma täielikku ükskõiksust kõige vastu, ma ainult jälgisin, mis edasi juhtus. Siuhh-sauhh, siuhh-sauhh — see kostis juba päris kõrva juurest. Pikkamööda vajusin ma asemele pikali, mis esialgu näis suurendavat mu kaela ja noa vahet. Ehkki aeglaselt, kuid seda kindlamalt jõudis nuga mu kõrini. Viimast korda kostis siuhh-sauhh, siis see vaikis. Mu pooluni muutus üha sügavamaks.

Sel hetkel niutsatas koer uuesti, lõrises ja püüdis hüpata. Krampliku pingutuse tagajärjel lendas loom naise poole, tabades vaid nuga. Ta kukkus koos terariistaga. Ma jõudsin näha veel oma päästja verist laipa — ta pea oli ebaloomulikult seljas, habemenuga oli läbistanud ta kõri — siis vajusin ma teadmatusse...

*

Veel kord kõrva uksele lähendades polnud mul enam vähematki kahtlust, et meile läheneb keegi vaiksel, argsel, hiilival sammul.

Läksin ja istusin aseme äärele, kus lauale pandud sõjariistad oleksid tarbe korral käepärast. Koer tuli niuksuvalt urisedes minu juurde, kuid läks siis tagasi keset põrandat ja jäi seal ainiti ukse poole vahtima, turi kui seaharjas püsti. Veel kord lähenes ta uksele, kuid taganes siis kohe minu juurde ja ninast kostis tal nüüd juba päris urin.

Ootasime.

Ja siis ta tuli. Tundmatu tõmbas järsu hooga ukse lahti ja pimedusest eraldus jõuline mehekogu. Vastu minu ootusi oli ta üksi. Koer lamas mu vasaku põlve juures ja näis ootavat üksnes minu käsku, et tormata peale külalisele, kelle tulekust me küll teadsime, kuid keda ometigi ei oodanud.

Mees seisis ikka veel uksel ja vaatas sõnatult onni sisemust. Alles tagantjärele mõistan ma, et ses pimeduses ei olnudki võimalik meid kahte — looma ja inimest — märgata, kuid siis tundus see olevat võimalik.

Nüüd ometigi katkestas tundmatu vaikuse ja astus kõhklevalt onni. Surusime end koeraga kirju indiaanivaiba taga maadligi. Ma hoidsin kätt oma ustava Pantri turjal ja tundsin, et temas nagu minuski iga lihas tuksles ja pingul oli. Ei, ei, sõbrake, kannata veel, pea vastu, ära torma kukatusse — nii oleksin tahtnud talle öelda. Ent koer näis mõistvat mu rahustavaid silitusi ja üksnes vaatas pimeduses oma niiskelt läikivate silmadega mulle otsa.

Veel hetk. Näis, et tundmatu on pimedusega harjunud, sest nüüd astus ta kindlalt hüti teise seina juurde. Mida ta otsib siit? Mida on tal vaja? Siis nägime, kuidas ta uurivalt silmitses seinal rippuvaid esemeid.

Äkki ta võpatas, tegi liigutuse ettepoole — ja haaras nurgast pihku sulgedest peakatte, minu amuleti. Järsk ümberpöörd, ja mõne hüppega oli ta läinud.

Uuesti valitses vigvamis vaikus.

*

Veel kord kõrva uksele lähendades polnud mul enam vähematki kahtlust, et meile läheneb keegi vaiksel, argsel, hiilival sammul.

Läksin ja istusin aseme äärele, kus lauale pandud sõjariistad oleksid tarbe korral käepärast. Koer tuli niuksuvalt urisedes minu juurde, kuid läks siis tagasi keset põrandat ja jäi seal ainiti ukse poole vahtima, turi kui seaharjas püsti. Veel kord lähenes ta uksele, kuid taganes siis kohe minu juurde ja ninast kostis tal nüüd juba päris urin.

Ootasime.

Sammud jõudsid ukseni ja peatusid nagu kõheldes, kuid juba järgmisel silmapilgul kisti uks jõulise tõmbega lahti. Koer surus end värisedes vastu minu põlvi ja mulle tundus, et olen nagu halvatud — uksel seisev kogu ei sarnanenud ei loomale ega inimesele. Onn oli hämar, mistõttu võõras meid esimesel silmapilgul ei näinud ja nii sain teda silmitseda. Tal oli kogukas, hästi arenenud lihastega keha, kaetud tiheda karvaga. Pikad pulstunud juuksed katsid ta nägu ja langesid kaelale. Jalad, samuti ka käed, kui neid nii võib nimetada, olid suured ja kõverad. Näos oli tal mingi metsik, jõhker ilme. Vaatamata külmale aastaajale polnud tal seljas ainsatki riidehilpu.

See oli lumeinimene.

«Rajacas»

Pühapäeval, 27. märtsil TRÜ klubi raadio eetris olnud geograafide-bioloogide informatsiooni- ja muusikaprogramm «Rajacas» sisaldas endas häid mõtteid, mille üle võis isegi naerda.

Erilist elevust tekitasid pealtvaatajate hulgas «Päevakõla» malenurk ning saade «Kristall 66».

Programmi lõpp viis kuulajad-vaatajad alfretooriumi, kus peategelasteks olid reporter Aldo Puänt, mängujuht Juhan Sahk ning võistkonnad «Hapupiim» ja «Kehv Iir». Huvitavalt tasavägise võistluse võitis «Kehv Iir» tänu pealtvaatajate aplausile, kuigi vastas halvemini.

Alfretoorium reklameeris Pälsoni tn. poisteinternaadi puhvetit. Reklaam tuleb tuliselt heaks kiita, sest linnast tulevad turunaised aitavad pika järjekorraga üliõpilaste õppimisest segaseks läinud päid jahutada. Igapäevane tunniajane järjekorras seismine saagu iga poisteinternaadi elaniku aktiivseks puhkuseks ja eluliseks vajaduseks!

Kahju ainult, et alfretooriumis ei räägitud midagi puhvetis suurepäraselt korraldatud aeglusmüügist.

Kokkuvõttes võib öelda, et Geograafia-Bioloogiateaduskonna reporterite kolleegium eesotsas Ain Kallise ja Toomas Sutiga esitas huvitava programmi.

A. TUBLI

Toimetuse märkus: Kas nn. turunaisi ei saaks ülikooli ühiselamute puhvetitest eemale tõrjuda? Mida arvavad komandandid?

ЖУРНАЛИСТЫ И ЛИТЕРАТОРЫ!

Совет студенческого научного общества Тартуского государственного университета, комитет комсомола ТГУ и редакция газеты «Тартуский государственный университет» объявляют конкурс на лучшее произведение в жанрах публицистики и художественной литературы.

Срок представления публицистики на конкурс 23 мая 1966 г.

Ж а н р ы:
а) очерк
б) репортаж
в) портрет
г) сообщение

За лучшие работы будут присуждены

одна I премия — 30 руб.
одна II премия — 20 руб.
две III премии по 10 руб.

Срок сдачи произведений художественной литературы — 15 декабря 1966 г. Материал может быть в жанре:

а) стихотворение
б) рассказ или повесть
в) новелла
г) фельетон
д) пьеса
е) киносценарий

Будут выданы:

одна I премия — 75 руб.
одна II премия — 50 руб.
две III премии по 30 руб.

В конкурсе могут участвовать все члены коллектива ТГУ (студенты, преподаватели, служащие).

Желательно, чтобы предъявленные работы отражали жизнь нашей молодежи, студентов и комсомола, затрагивали актуальные проблемы. Работы принести переписанными на одну сторону листа в редакцию газеты «Тартуский государственный университет».

Все работы нужно снабдить паролем. Тот же пароль вложить в закрытый конверт вместе с именем и фамилией автора, отметить курс, отделение и адрес автора.

Длина работ не ограничена. В зависимости от уровня работ жюри может не выдать некоторых премий или распределить их по-иному.

Suusapäevad Vellaveres

Vaatamata tuisusele esmaspäeva varahommikule kogunes raudteejaama 29 meedikut ettenähtud 40 asemel. Ostsime piletid Elvani ja ruttasime vagunitesse. Siis avastasid tüdrukud, et fotoaparaat on koju unustatud. Siia juurde käis pikk ja üksikasjaline seletus, kuidas õhtul sai kõik valmis pandud ja hommikul ikka unustatud. Vaevalt oli see jutt lõppenud, kui Maris püsti kargas hüüatusega: «Minu kott!» Selle ta oli unustanud piletikassa juurde. Rongi väljumiseni oli jäänud 1 minut. Agul õnnestus juba liikuma hakanud rong kinni püüda ja kott omanikule kätte toimetada.

Otsustasime väljuda Vapramäe peatuses, see aga täies ulatuses ei õnnestunud, sest meid oli palju ja rongil kiire. Polnud parata, enamusel tuli edasi sõita.

Ei võinud kindel olla, kas Peedulgi jõuavad kõik väljuda, seepärast leppisime kokku kohtumispaiga suhtes, juhul, kui osa on sunnitud Elvani sõitma. Peedul õnnestus meil siiski väljuda. Võiks arvata, et sellised viperused rikkusid ehk meie tuju, kuid tegelikult oli hoopis vastupidi. Kinnitasime suusad alla ja suundusime Vellavere poole. Tee oli pikk ja vaevarikas. Mägesid ja kukkumisi oli rohkesti. Jõudsime siiski õnnelikult pärale. Meid ootasid ees soojaks kõetud toad ja teelaud.

Pärast väikest puhkust asusime suusamatkale Vapramäele. Ilm oli endiselt tuisune ja lagedal puhus vinge tuul, seevastu oli metsas väga vaikne ja heljus tasast lund. Suusatasime pimedani.

Õhtul olime üsna väsinud, kuid ikkagi jätkus head tuju ja jõudu oma «RAMETO» rasketele küsimustele vastamiseks. Võistlus oli väga tasavägine, alles paar viimast küsimust suutsid selgitada võitja. Auhinnad olid võistlejate väärilised.

Hommikul, kui ärkasime, rõõmustas meid päikesepaisteline ilm. Kiiresti einestati, määriti suusad ja jälle läks sõiduks lahti. Ilm oli tõesti imekaunis, mäetipul sai isegi päikest võetud.

Kahju oli Tartusse tagasi sõita.

L. LUDOLF,
ravi V kursuse üliõpilane

Rahvamaleva töö uutele alustele

TRÜ rahvamaleva-alase töö tõhustamise ja hindamise aluseks saab käesoleva aasta 17. veebruaris teaduskondade (osakondade) partei sekretäride, rahvamaleva komandöride, komsomoli- ja ametiühingukomitee esindajate ühisel nõupidamisel vastuvõetud «Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamiseks Tartu Riiklikus Ülikoolis peetava rahvamalevlaste-vahelise sotsialistliku võistluse juhend», mille eesmärk on:

*** tähistada Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva;**

*** parandada kasvatustööd ja süvendada teadlikkust ühiskonnaelu reeglitest kinnipidamiseks;**

*** välja selgitada paremad TRÜ rahvamalevlased ja paremad teaduskondade malevad.**

*** Sotsialistlik võistlus toimub ajavahemikul 19. veebr. 66. a. kuni 1. nov. 67. a.**

Sotsialistlikku võistlust juhib TRÜ rahvamaleva staap. Võistlustulemused kinnitab TRÜ partei-, komsomoli-, ametiühingukomitee ja rahvamalevastaabi esindajatest moodustatud žürii.

Osa võtta võivad kõik TRÜ rahvamalevlased.

VÕISTLUSTINGIMUSED JA TULEMUSTE ARVESTAMINE

Võistlused on individuaal-võistkondlikud. Võistkonna moodustavad ühe teaduskonna (osakonna) rahvamalevlased.

Individuaalselt tuleb võitjaks see rahvamalevlane, kes on kogunud kõige rohkem punkte.

Punkte saab alljärgnevalt:

1. **Reidil väljasoleku iga tund — 3 p.**
2. **Reidil väljasoleku ajal tehtud iga korralekutsumine (aluseks raport) — 1 p.**
3. **Abi osutamine haigele, kannatadasaanule jne. (aluseks raport) — 5 p.**
4. **Reidi ajal korrarikkuja rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kainestusmajja toimetamine (aluseks akt) — 10 p.**
5. **Reidi ajal eriti ohtliku korrarikkuja rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kainestusmajja toimetamine (aluseks akt). — 25 p.**
6. **Ühiskondlikust valveteenistusest vabal ajal (mitte reidil olles) korrarikkuja toimetamine rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kainestusmajja (aluseks akt). — 15 p.**
7. **Ühiskondlikust valveteenistusest vabal ajal (mitte reidil olles) eriti ohtliku korrarikkuja toimetamine rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kainestusmajja (aluseks akt) — 30 p.**
8. **Ühekordse osavõtu eest rahvamaleva töö alasest loengust, seminarist jne. (aluseks osavõtjate nimekiri). — 3 p.**
9. **Rahvamaleva töö alase artikli avaldamine (aluseks ärakiri või väljalõige) — a) seinalehes — 10 p.**
   b) ajalehes — 15 p.
10. **Rahvamaleva töö alase karikatuuri avaldamine (aluseks ärakiri või väljalõige): a) seinalehes — 5 p.**
    b) ajalehes — 10 p.
11. **Rahvamaleva töö alase loenguga esinemine (loeng peab kestma vähemalt 45 min. ja osavõtjaid mitte alla 10, aluseks osavõtjate nimekiri) — 20 p.**
12. **Õppuste-seminaride lõpetamine, mille kestus oli vähemalt 10 tundi (aluseks tööpäevik, kuhu on organiseerija poolt tehtud märkus lõpetamise kohta). — 20 p.**

Võistkonna paremusjärjestuse määramisel arvestatakse kokku saavutatud punktid, võistkonna nendel liikmetel, kes tulid individuaalarvestuses esimese 50 hulka. Lisaks sellele arvestatakse võistkonnale veel punkte järgmiste ürituste eest:

1. **Rahvamaleva tööd kajastava seinalehe iga numbri eest, võib olla ka satiirileht (aluseks seinalehe toimetuse poolt allakirjutatud akt). — 75 p.**
2. **Rahvamaleva töö alase loengu pidamine (aluseks osavõtjate nimekiri, kus on vähemalt 10 kuulajat ja loengu kestus vähemalt 45 min.). — 50 p.**
3. **Õppuste-seminaride korraldamine (võtab osa vähemalt 10 malevlast).**

Saadud punktid liidetakse ja suurima arvu punkte saanud võistkond osutub võitjaks.

AUTASUSTAMINE

Individuaalselt autasustatakse esikohale tulnud rahvamalevlast vimpliga, mille ühel küljel on kiri «TRÜ parim rahvamalevlane» ja teisel küljel «Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamise sotsialistliku võistluse võitja», avaldatakse rektori käskkirjaga kiitust ja autasustatakse mälestusesemega. 2.—6. kohale tulnuile avaldatakse rektori käskkirjaga kiitust ja autasustatakse mälestusesemega. 7.—12. kohale tulnuid autasustatakse TRÜ ametiühingukomitee aukirjaga ja mälestusesemega.

Lisaks ülaltoodule esitatakse paremaid ja aktiivsemaid rahvamalevlasi autasustamiseks ELKNÜ TRÜ komiteele, Tartu linna rahvamaleva staabile ja ohtlikus olukorras ülesnäidatud julge tegutsemise eest valitsuse autasude saamiseks.

Võistkondlikult autasustatakse võitjat võistkonda vimpliga, mille ühel küljel on kiri «TRÜ parim rahvamalev» ja teisel «Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamise sotsialistliku võistluse võitja», võistkonna komandöri rektori aukirja ja mälestusesemega.

Võistkonna aktiivile, 25—30 rahvamalevlasele võimaldatakse tasuta 3-päevane ekskursioon Leningradi.

2. ja 3. kohale tulnud võistkondade komandöre autasustatakse rektori käskkirjaga ja mälestusesemega.

ARUANDLUS

Iga kuu 5. esitab võistkonna komandör möödunud kuu kohta TRÜ rahvamaleva staabile aruande sotsialistliku võistluse käigust.

Kõiki üleskerkinud küsimusi lahendab rahvamaleva staap.

TRÜ PARTEIKOMITEE
TRÜ KOMSOMOLIKOMITEE
TRÜ AMETIÜHINGUKOMITEE
TRÜ RAHVAMALEVA STAAP

20., 21. ja 22. märtsi veetsid Majandusteaduskonna kasvandikud Kääriku puhkelaagris.

Massimatka esialgu ei organiseeritud ja igaüks valis ise jõukohaseid tõuse-laskumisi.

Kella üheksa paiku koguneti saali, kus 10 esindajat rahanduse ja kaubanduse rühmast demonstreerisid kiirust, osavust, tabavust ja teisi vajalikke omadusi. Žürii kutsus välja suurima maiasmoka kummastki võistkonnast ja palus alla neelata rohelise sidruni ...

Järgnevalt seoti kahel võistlejal silmad kinni, ette riputati pudipõll, pihku pisteti purk kohupiima. Enamik lusikatäisi maitsva sisuga ekslesid kuskil allpool lõuajoont ...

Esimene päev Käärikul oli meeleolukas, ainult õhtu kippus natuke ära vajuma, sest kaasavõetud magnetofon tegi Kääriku mööduka saali jaoks liiga abitut häält.

Kell 4,53 oli alanud astronoomiline kevad.

Meid äratas sel «tähtsal» päeval korrapidaja Liivo Savi. Koputus aknale. Kindel kord ja huvitavaks kujuneda tõotav päev stimuleerisid kiiresti tegema kõiki tavalisi toimetusi. Plaanis olid slaalomisõidu võistlused ja matk Hirveorgu.

Mäenõlvakule tehtud slaalomirada mööda kihutab alla Rein Nigol. Meisterlikku sõitu saadeti ergutushüüetega. Raja tegid raskeks tähised, mille vahel pöördeid sooritades kukuti seal, kus tavalises olukorras oleks see ununenud tegemata. Nobedasti jäädvustas põnevamaid momente filmilindile meie fotoamatöör Lea Soondra. Teoreetiliselt meisterlikult, kuid vist praktiliselt sisse sõitmata jooksid ka Ants Liiveri suusad.

Pärast kolme katset osutusid kiiremaiks Rein Nigol, Ants Liiver ja Evald Viller. Ega tüdrukudki alla andnud. Kolm julget leidus ja nemadki jõudsid läbi tähiste finišisse. Need kolm vaprat slalomisti olid Aino Tamme, Aime Puhn ja Luule Kõivik.

«Ants, võta juhtimine enda kätte, ma ootan teisi järelel» hüüdis Meinhard. Poisid olid kiired ja julged. Pole ka ime: ees sõitsid selliste hüüdnimedega tuntuks saanud «ässad» nagu Mägede Hirm, Tippude Kuningas ja paljud nende austajad. Raske on hoogu reguleerida tüdrukute aeglasema tempoga. Meinhard asus oma kohale ankrusse ja sõit jätkus Hirveoru poole.

Õpitav 'elukutse hakkab end tunda andma. Zooloog oleks ehk rohkem uurinud jälgi lume pinnal ja metsloomade kooritud lehtpuid, bioloog tunnetaks mahlade peatset lahtipääsu puude tüvedest, astronoom uuriks läbi latvade sillerdavat päikest ning seda, kuidas pilved siin Kääriku «kõrgmägedes» säravad. Poeet paneks kõik selle ilusasti sõnadesse. Aga majandusmees? — Ta märkas talu, kus katus hulgal ajal uuendamata, mahavõtmisele määratud männijuurikaid, mesilastarusid lõunapoolsetel nõlvadel, mis arvatavasti kunagi kahju ei too, sest neid oli tublisti üle kümne ja palju muud.

Kuid kellelegi ei jätnud aga mõju avaldamata värske kosutav õhk, metsa rahu ja mäed.

Hirveorus paistis päike veelgi kevadisemalt.

Viimane päev Käärikul. Veel üks pikem matk ja tagasi Tartu. Aga milline on see kõige õigem marsruut, et päevast saaks maksimaalselt kasu? Siin ei aita majandusmehe matemaatilised valemid. Otsustavaks jääb eelkõige kambavaim ja alles siis kutsuv loodus. Veel kord sõideti Hirveoru nõlvadele. Teised, reisihimulisemad, läksid Sangastesse Linnamäge otsima. Kolmas grupp, kõige väiksemaarvulisem, jäi kohapeale. Nemad pidid päästma Majandusteaduskonna au kuulsalt Seinamäelt alla sõites.

Laagris räägitud kuulujutust oli teada, et diplomandid olevat ühte teadaolevasse võpsikusse ree peitnud. Kui teeks tagant järele vastlasõitu? Kellele see ei meeldiks! Oma jõududega leiti regi üles. Ühisel jõul ja nõul saadi üle kraavide ja üles mäkkegi. Publikut, kes asjast ülimalt huvitatud oli, kogunes hulgaliselt. Kõigil oli imelik soov teha reesõitu. Tavaliselt sõidavad kõigepealt «eksperimentaatorid». Ja nii siingi. Suurte ja kõlavate rõõmuhõisete saatel (olevat Hirveorgugi kuulda olnud) sai regi hoo sisse. Kuid ... poolel mäel jäi pidama. Säh sulle pikki linakiude! Meie sõiduriista jaoks oli lumi liiga pehme. Mindi otsima uut, tugevama pidamisega lund.

Kui prooviks ... hüppemäe laskumisnõlva? Kindlasti tuleb sealt korralik sõit. Regi jätkas reisi, kannul üha suurenev uudishimulike grupp. Kui enne tahtsid kõik reega sõita, siis nüüd ei andnud keegi sellest vähematki märku. Pakuti kergematele naisterahvastele «prii piletit», aga nemad raputasid eitavalt pead. Mis seal ikka — põrumine siin või eksamisessil — otsustasid kaks julget.

Esimesel kahel meetril oli hoog juba suur. Mis edasi saab? Nagu Tootsi lugudes, läks meiegi regi võsa poole puude hulka. Kiivrite puudumisel lahkusid sõitu alustanud allakihutavalt reelt. Peale katkise näpu ja rebenenud kinda suuremaid vigastusi ei olnud.

Kui Seinamägi sai alistatud, siis väiksemale künkale pidime alla vanduma. Ree pärandasime järgmistele Käärikule tulijatele. Minge ja proovige!

Viimane päev sai kuulsaks sellepoolest, et murti esimene ja ka viimane suusk: Tuleb imeks panna, kui tugev suusarahvas on Majandusteaduskonnas.

Esimese bussi ärasõiduaeg. Sõitjaid on vähe. Kohale jõuab suusauto. Ootamajäājad teevad viimase tantsupeo. Kaasa löövad ka need, kes muidu ei tantsi. Tore, et julgemaks muutusite!

Oli hea ja huvitav puhkus.

L. SOONDRA

Esimesed kevadpäevad

Raadioloengud

Kolmapäeval, 6. aprillil

1. Eesti ja võõrfiloloogia I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste II loeng keeleteaduse alustest: «Indo-euroopa keeled II».
2. Ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Helmut Piirimäe loeng «Feodaalsuhete arengust Rootsis».

Reedel, 8. aprillil

1. Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilastele dots. kt. Edgar Salumaa tsiviilõiguse-alane loeng «Kohtuotsuse seadusjõud».
2. Eesti filoloogia III kursuse üliõpilastele prof. Arnold Kase loeng «Jakob Hurda keelelisest tegevusest».

Klubis

Laupäeval, 2. aprillil kell 20

APRILLIKARNEVAL

Sissepääs maskeeritult, kostümeeritult.

30 kop.

Piletid eelmüügil.

RSR-s

4. aprillil kohviku rõdusaalis kell 18

«Kes sikutas sabast Briti Lõvi?»

Juhatus

ÜET-s

Järjekordne õppus lektor-propagandistide erialal toimub esmaspäeval, 4. aprillil algusega kell 18 keemiahoone 23. auditooriumis.

Dotsent A. Mitt annab ülevaate ateistliku propaganda eripärast.

Avaldame kaastunnet kursusekaaslasele Rutt Põllule tema ISA surma puhul.

Eesti filoloogia osakonna I kursus

TRÜ karikavõistlused laskmises

Nädalavahetusel korraldas TRÜ laskesektsioon 1966. a. teaduskondadevahelised karikavõistlused. Kavas olid harjutused MB-5 (3×20 standard) ja MB-8 (3×10 standard) väikesekaliibrilisest vintpüssist ning püstoliharjutused MП-4 (5+30 lasku ringmärki); MП-2 (5+30 lasku siluetti) ja MП-1 (3+10 lasku ringmärki). Ette rutates peab mainima, et tagajärjed jäid suhteliselt keskpärasteks, ainult üksikud tulemused ületavad I ja II järku.

Harjutuses MП-4 saavutas võistkondliku esikoha Bioloogia-Geograafiateaduskond 519 silmaga (võistkonnas Virve Uukkivi ja Priit Pärn). II Füüsika-Matemaatikateaduskond. III Õigus-Majandusteaduskond.

Meestest olid individuaalselt parimad Priit Pärn 263 ja Urmas Keis 251 silmaga ning naistest Tiiu Ibrus ning Virve Uukkivi vastavalt 279 ja 256 silmaga.

Harjutus MП-2 I Füüsika-Matemaatikateaduskond (võistkonnas Tiiu Sauvere, Urmas Keis). II Õigusteaduskond. III Arstiteaduskond.

Individuaalselt olid meestest parimad Urmas Keis (F-M) 268 ja Arne Oru 235 silmaga, naistest Tiiu Ibrus (Õ-M) ja Virve Uukkivi vastavalt 279 ja 272 silmaga.

Harjutuse MB-5 võitis Bioloogia-Geograafiateaduskond (1061 silma), Füüsika-Matemaatikateaduskonna (1056 silma) ja Arstiteaduskonna ees.

Individuaalarvestuses võitsid selles harjutuses esikoha ja ühtlasi ka väikesed karikad Tiit Tamm 535 silmaga ja Bellis Kullman (B-G) 534 silmaga.

Harjutuse MB-8 paremusjärjestus jäi selliseks:

I Bioloogia-Geograafiateaduskond 564 silma.

II Arstiteaduskond 560 silma.

III Füüsika-Matemaatikateaduskond 553 silma.

Individuaalselt parimad: Tiit Tamm 279 silma ja Lea Tamm 282 silma.

Suure karika saatuse otsustasid püstoliharjutuse MП-1 tagajärjed. Et füüsikud-matemaatikud ei suutnud välja panna kolmeliikmelist võistkonda, saavutas ka siin esikoha Bioloogia-Geograafiateaduskond Arstiteaduskonna ees.

Individuaalselt parimad Urmas Keis (F-M) 85 silma ja Ella Männiste 81 silma.

Kokkuvõttes kujunes teaduskondade paremusjärjestus selliseks:

Esikoha ja suure karika võitis Bioloogia-Geograafiateaduskond, jättes teiseks Füüsika-Matemaatikateaduskonna ning kolmandaks Arstiteaduskonna.

Karikavõistlused määrasid ühtlasi kindlaks ka ülikooli koondvõistkonna vabariigi kõrgemate koolide vahelisteks võistlusteks, mis toimuvad aprilli lõpus.

Samuel ŠEIK,
keemiaosak. I kursus

IVI KIVIKINK
ja
ILMAR KULDKEPP

AILI SUU
ja
MATI PALLASMA

Õnnitlemel

Inglise filoloogia V kursus

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased S. Endre, L. Mägi, A. Teder ja M. Raidma.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2506. MB 03456

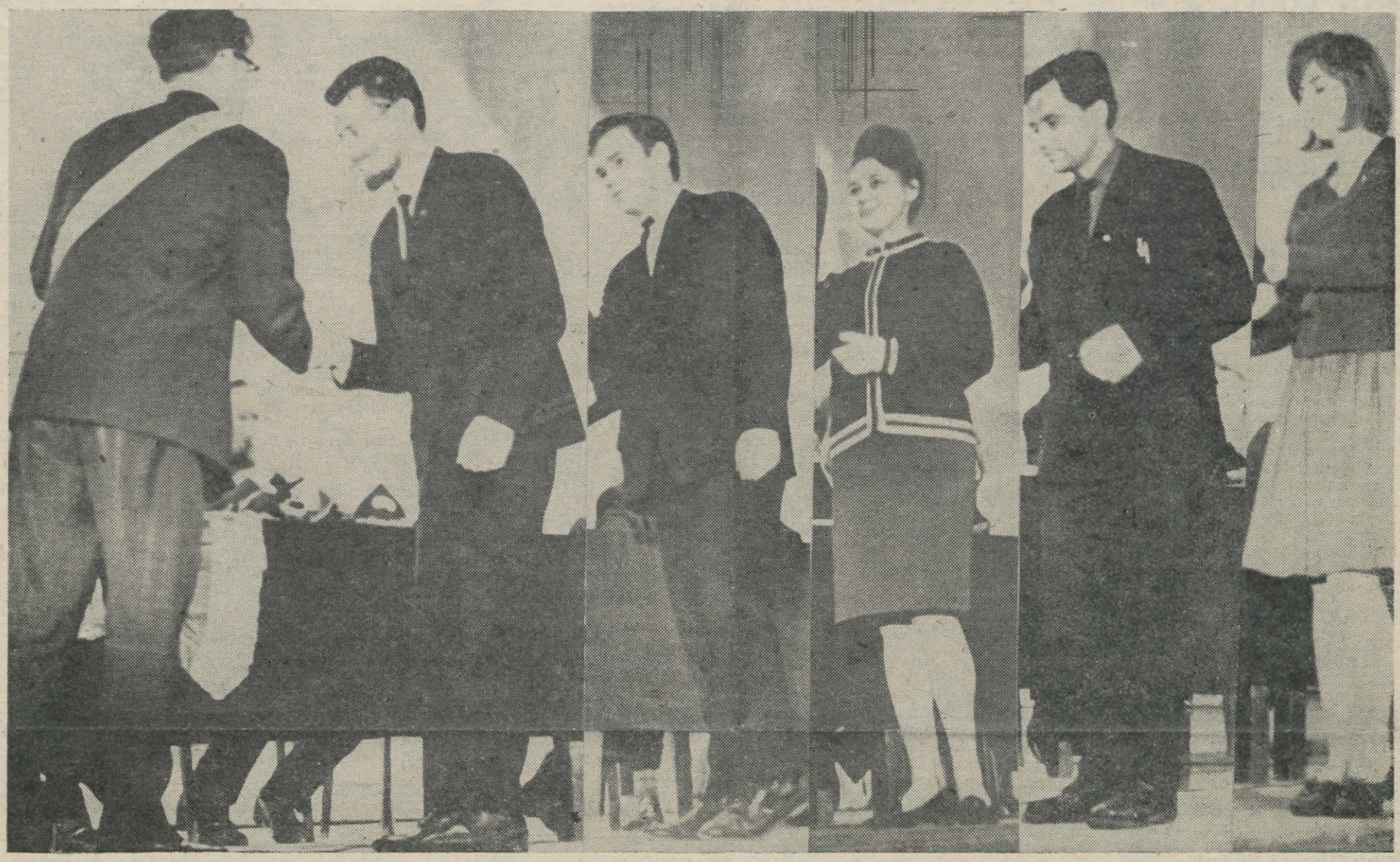
AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (656) Laupäeval, 9. aprillil 1966 XIX aastakäik

ÜTÜ teadusliku konverentsi lõpetamine klubis. ÜTÜ nõukogu esimees U. Siiman premeerib paremaid esinejaid.

31. märts — 3. aprill

31. märtsi hommikul algas Raudteelaste Klubis ÜTÜ 21. konverentsi plenaaristung. Istungi avas ÜTÜ nõukogu esimees U. Siiman. Siis sai sõna ülikooli rektor prof. F. Klement. Ta rääkis iseseisva uurimistöö tähtsusest õppetöös.

Järgnevalt anti sõna külalistele Moskva, Kiievi, Riia jt. meie maa ülikoolidest. Nad avaldasid siirast heameelt saadud küllakutse üle ja lootsid konverentsilt saada uusi teadmisi.

Plenaaristungil esitati kaks tööd, mis polnud kitsalt erialased: III kursuse üliõpilaste Heljo Agasilla, Maie Starasti ja Marre Tõkke uurimus «Mõningatest üliõpilaskollektiivides toimivatest sotsiaalpsühholoogilistest seaduspärasustest» ning Füüsika ja Astronoomia Instituudi teadusliku töötaja A. Purga ettekanne «Teadlane ja ühiskond». Esimese ettekande juures pakkusid erilist huvi rikkalikud näited. A. Purga juhatas oma teema ainult sisse ja esitas teesid, sest õhtul oli ülikooli kohvikus samateemaline diskussioon.

Konverentsi pingelised päevad on seljataga. Milliseks kujunesid selle tulemused? Järgneva analüüsi aluseks kasutame konverentsi aruandeid, mis laekusid sektsioonidelt.

Konverents töötas 28 sektsioonis ja alasektsioonis. Ettekannete üldarv oli programmi kohaselt 331. Tegelikult kuulati 354 ettekannet. Kuulatud ettekannete suurem arv on eeskätt seletatav külalisettekannetega, mida ei jõutud õigel ajal registreerida. Aruannete põhjal hinnati 271 ettekannet, neist:

väga heaga 173 ettekannet
heaga 92 „
rahuldavaga 6 „

Reaalalade sektsioonides oli ettekande keskmine pikkus 15 minutit, humanitaaralastes sektsioonides 20—25 minutit. Esitatud andmete põhjal oli lühima ja pikima ettekande vahe väga suur — vastavalt 6 min. 30 sek. ja 60 minutit. Keskmine ettekannete pikkus oli kõige suurem pedagoogika-sektsioonis — kuni 40 minutit (sealt oli ka 60-minutiline ettekanne). Pedagoogidel tuleb seda fakti järgnevatel konverentsidel arvestada ja leida abinõusid ettekannete lühendamiseks. Sisuliselt leidsid kõige elavamat vastukaja ettekanded vene kirjanduse ja rahvaluule, geograafia-sektsioonides ning zooloogia alasektsioonis.

Üldse võttis sektsioonide tööst osa 2101 inimest (puuduvad andmed kehakultuuri-sektsiooni kohta). Neist õppejõude 314 ja külalisi 278. Kursuste järgi jagunes üliõpilaste osavõtt järgmiselt:

I kursus — 224 üliõpilast
II kursus — 254 üliõpilast
III kursus — 328 üliõpilast
IV kursus — 320 üliõpilast
V kursus — 225 üliõpilast
VI kursus — 89 üliõpilast

69 osavõtja kohta kategooria-andmed puuduvad. Tabel näitab, et põhilise üliõpilasosavõtjate arvu moodustasid III ja IV kursus. Rõõmustavad ka I kursuse üliõpilased, kes näitasid, et suudavad olla samal tasemel V kursuse üliõpilastega (vähemalt ÜTÜ konverentsi tööst osavõtu suhtes). Siit peaks ringidel olema rikkalikku järelkasvu.

Üksikute sektsioonide tööst osavõtjate arvult on esikohal sotsioloogia- ja psühholoogia-sektsioon, kus 1. aprillil oli kohal 108 inimest (NB! Sektsioon töötas käesoleval konverentsil esmakordselt!). Palju ei jää maha ka vene kirjanduse ja rahvaluule sektsioon — osavõtjaid 96, majandusteaduse sektsioonis 92 jne. Suhteliselt vähe, kuni paarkümmend osavõtjat, oli vene keele ja pedagoogika-sektsioonides.

Mõni sõna meie külalistest. Konverentsi sektsioonides registreerus 119 külalist (neist 61 neidu ja 58 noormeest). Kõige kaugemad külalised saabusid meile Tadžikistani Meditsiinilisest Instituudist, kõige lähemad külalised EPA-st. Suurim delegatsioon tuli Läti Riiklikust Ülikoolist — 35 liiget. 5 külalist on ankeedi järgi osa võtnud ka meie ülikooli varasematest konverentsidest.

Konverentsi puhul anti välja rotaprindi-väljaannetena kolm kogumikku konverentsi materjale tööde lühikokkuvõtetena, mis sisaldavad endas kontsentreeritud kujul küsimuste resultaate, järeldusi, üldistusi ja uusi ideid. Esimeses kogumikus on 61 tööd keemia, matemaatika, füüsika ja bioloogia alalt. Teine kogumik, milles leidub 48 tööd, on tervikuna pühendatud meditsiiniprobleemidele. Kolmandas kogumikus on 30 tööd filoloogia, ajaloo ja pedagoogika alalt. Publitseeritud on nii TRÜ ÜTÜ liikmete kui ka konverentsil esinenud külaliste teaduslike küsimuste resultaate.

Piiratud ulatuses on konverentsi materjale (hind vastavalt 17, 15 ja 13 kop.) veel müügil kirjastusgrupi müügikioskis.

Esmakordselt kaunistas sel aastal kätteantud auhinda spetsiaalne konverentsi eksliibris.

Valusaid sõnu tahaks öelda kehakultuuri-sektsiooni juhtidele (Ü. Kukk), kes vaatamata korduvatele nõudmistele pole esitanud konverentsi aruandeid, halvates sellega kogu ÜTÜ nõukogu tööd. 2. aprilli kohta jättis aruande esitamata ka vene kirjanduse ja rahvaluulesektsioon (A. Roginski).

Tahaks loota, et need üliõpilased, kellele möödunud konverents oli esimeseks avalikuks teaduslikuks esinemiseks, said nüüd uut jõudu ja innustust edasiseks teaduslikuks tööks ja tegevuseks.

I. ANT,
konverentsikomisjoni esimees

Vahetati töökogemusi

1. aprilli hommikul kogunes hulk konverentsi külalisi ja meie ÜTÜ aktiviste Õpetatud Nõukogu saali.

ÜTÜ nõukogu esimees U. SIIMAN jutustas külalistele meie ülikoolist ja ÜTÜ-st.

Külalistel oli meie aktivistidele palju küsimusi. Eriti huvitatud olid nad meie teaduslike ringide liikmete tööde publitseerimisest. Kiideti ilmunud trükiste meeldivat välimust.

Palju huvitavat ja meie jaoks uut jutustasid oma tegevusest külalised ise.

Voroneži Meditsiinilise Instituudi ÜTÜ-l on oma väike kinostuudio. Üks kord kuus vändatakse filmi teaduslike ringide tegevusest.

Üliõpilased on oodatud lektorid linna tööstusettevõtetes. Töö ÜTÜ ringides on neile tuleviku suhtes küllaltki määrava tähtsusega.

Instituudi juures töötab noorte meedikute klubi. Sinna kuuluvad keskkoolide õpilased, kes edaspidi tahavad õppida meditsiini või on lihtsalt huvitatud arstiteadusest. Õpilased kuulavad loenguid, katsetavad, uurivad iseseisvalt. Selline võimeteproov on väga kasulik. Niiviisi ilmneb juba varakult, kellel on eeldusi teadusliku töö tegemiseks. Noorte meedikute klubi on järelkasv ÜTÜ-le ja mis viga, kui järelkasv on oma käe järgi kasvatatud.

Samasugused õpilaste ringid on loodud ka MINSKI PEDAGOOGILISE INSTITUUDI juurde. Kasu pidavat olema mõlemapoolne. Õpilased on suured entusiastid, loevad palju. Noored juhendajad elavad alatises hirmus: «Järsku ta küsib ja mina ei oska vastata». Võibolla tänu sellele «hirmule» edeneb ka ÜTÜ ringides töö nüüd palju hoogsamalt kui enne õpilasringide loomist.

(Järg lk. 2)

KOHTUMISÕHTULT

Reede oli ÜTÜ konverentsil tõsine tööpäev. Nii tõsine, et paljudes sektsioonides lõppes töö alles õhtutundidel ja klubis toimunud kohtumisõhtu algus venis tubli tunni edasi. Pärast sellist päeva oli ülikooli isetegevuslastel kindel kohustus külalistele meeldivat puhkust pakkuda. Abiks olid selleks ka mõned Tallinna Muusika- ja Teatriinstituudi noored muusikud. Kui kõrgel tasemel kava kuulajateni jõudis, jäägu see igaühe subjektiivse maitse otsustada. Igatahes kava mitmekesisuse üle nuriseda ei saa. Üks tõsiasi aga paneb mõtlema. Jutt on konferansjeest. Arvatavasti peaks ülikoolis siiski küllaldaselt leiduma inimesi, kellel ka venekeelse teksti teadustamine just lausa mööda kive ja kände ei läheks ning publikut vigasid kokku arvama ei paneks.

Nüüd siis mõni sõna ettekannetest. Tugevamate hulka tuleks lugeda konservatooriumi muusikute (kuulsime Griegi, Schumanni jt. loomingut) ja meie tantsijate esinemine. TIINA ALLA esituses nähti temperamentset kuuba tantsu, RIINA KOTKAS ja RAGNAR VIIR esitasid «Ungari tantsu» ja «Tango». Viimase tantsu juures tundus siiski, et saatnud orkester dikteeris paarile liiga kõrge tempo, mistõttu kannatas täpsus ja puhtus. Eesti tantsuloomingut esindas Tohvelmanni seatud «Külvaja» (MEELI MÄGI).

Vokaalmuusika. Mitmekülgselt oli laulud valinud klubi naisansambel «EKSPROMT», mõjule pääses kõige paremini humoristlik «Do-mi-sol». Tunda annab ebastabiilsus kõrgemate ja madalamate häälte vahel. Ainsa vokaalsolistina esines MALLE LAAR inglise keele kateedrist.

Eeskavale pani kahe palaga punkti klubi tantsuorkester. Jälgides oma üliõpilaste kõnelusi tuleks viimaks öelda — rahvas ootab rohkem uut.

T. JÜRIADO

ELKNÜ TRÜ Komitee aruande teesid organisatsiooni XIV konverentsile

23. aprilli hommikul kl. 11 alustab TRÜ klubi saalis tööd meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni XIV konverents. Eelmisest konverentsist möödub selleks päevaks täpselt aasta ja on aeg teha kokkuvõte järjekordse komsomoliaasta tulemustest, probleemidest ja perspektiividest. Tuleb anda hinnang meie ülikooli praeguse komsomolikomitee tööle ja valida uus võimekas komsomolijuhtkond. Ülikooli komsomoliorganisatsiooni konverents ei ole ürituseks mitte ainult äsjavalitud delegaatidele, vaid peaks olema keskseks sündmuseks kogu meie komsomoliperele, mille suhtes ei tohiks ükskõikseks jääda ükski meie kollektiivi liige — kommunistlik noor.

Allpool toome ära ELKNÜ TRÜ Komitee aruande teesidena rea praeguse komsomolikomitee seisukohti küsimustes, mida loeme sõlmprobleemideks ülikooli komsomoli elus nii käesoleval momendil kui ka lähemas tulevikus. Loodame nende teeside ja kõigi meie üliõpilasi erutavate probleemide elavat ja võitlevat arutelu ning sisutihedaid, avameelseid, julge kriitika ja konstruktiivsete ettepanekutega sõnavõtte.

Käesoleva aasta 1. aprilli seisuga kuulub meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni ridadesse 2820 üliõpilast, s. o. 192 inimese võrra rohkem kui enne ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIII konverentsi. Ülikooli komsomoliorganisatsioon koos üliõpilaste-kommunistidega moodustab 84% kogu meie üliõpilaskonnast.

1. Komsomoliorganisatsioon on meie noorsoo poliitiline organisatsioon. Ülikooli komitee põhisuunaks aruandeperioodil oli: laia silmaringiga, sügavate teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskustega, iseseisvalt mõtlevate ja otsustavate spetsialistide ettevalmistamisele kaasaaitamine; võitlus selle eest, et Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased suhtuksid aktiivselt meie riigi sise- ja välispoliitilisse ellu, võitleksid järjekindlalt kõige selle vastu, millega meie noored ei taha leppida oma sotsialistlikul kodumaal.
2. Komsomoliorganisatsiooni poliitiline iseloom nõuab ridade puhtust ja kvalitatiivset kasvu, eeldab nõudlikkuse ja distsipliini tugevdamist kogu meie organisatsioonis.
3. Komsomoliorganisatsiooni autoriteedi määravad ühelt poolt organisatsiooni ees seisvad konkreetsed ülesanded ja kompetentsus nende lahendamisel, teiselt poolt organisatsiooni liikmete, komsomoliaktiivi autoriteet, juhtimise stiil, töö vormid ja meetodid.
4. Komsomoliaktivist peab olema hinnatud oma erialal, inimene, kes oma poliitilisi veendumusi on tõestanud tegudega. Käärikul aktiivi laagris tehtud uurimus näitab, et 51% meie grupiorganisaatoritest võtab organisatsiooni töö juhtimisest ja korraldamisest osa vaid formaalsest kohusetundest.
5. Tugeva komsomoliaktiivi kujundamiseks ei piisa valimiste heast ettevalmistamisest. On vajalik luua tingimused aktiivi arenguks, üliõpilasgruppide liidrite kasvuks. Tuleb hinnata printsipiaalsust, kodanikujulgust, iseseisvat mõtlemist ja otsustamist, arendada demokraatiat ja personaalset vastutust.
6. Üheks komsomoli vastutusrikkaimaks ülesandeks on noore täienduse ettevalmistamine Nõukogude Liidu Kommunistlikule Parteile. Noored kommunistid peavad olema komsomoliorganisatsiooni juhtivaks tuumikuks. Reas komsomoligruppides suhtutakse formaalselt soovituse andmisse NLKP ridadesse astumiseks.
7. Komitee peab kaadri valikul õigeks järgmist printsiipi — kõige suuremad nõudmised esitada komitee büroo liikmete ja Arstiteaduskonna sekretäri kandidaatide suhtes. Järgneksid komitee sektorite juhatajad ja osakondade (ravikursuste) sekretärid, seejärel ülikooli komitee ja Arstiteaduskonna büroo liikmed, siis gruplorganisaatorid. Peale gruplorganisaatorite kandidaatide leidmist valime osakonna büroo liikmed ja lõpuks grupi büroo.
8. Ülikooli komsomoliorganisatsiooni suureks ülesandeks on meie üliõpilaskonna omavalitsuslike funktsioonide täitmine. On vaja lahendada senisest printsipiaalsemalt ja operatiivsemalt meile usaldatud üliõpilaselu küsimusi, taotleda senisest suuremat iseseisvust.
9. Nõudlikkus teadmiste suhtes, üliõpilaste distsiplineeritus, peavad olema komsomolile südameasjaks. Tuleb võidelda selle eest, et üliõpilasaastad annaksid igaühele meist võimalikult rohkem, et meie ülikoolil oleks võimalus ette valmistada ainult häid spetsialiste. Üliõpilastepoolne semestri õppetöö ja sessioonide tulemuste analüüs on ennast õigustanud. Eitavad meeleolud on komsomoliaktiivi hulgas valitsevaiks senise puudumiste kontrolli ja analüüsi korra suhtes.
10. Printsipiaalsemalt ja järjekindlamalt realiseeritagu komsomoligruppidele ja algorganisatsioonidele antud õigusi pingeridade koostamisel ühiselamukohtade jaotamiseks, stipendiumide määramiseks ja lõpetajate kohtadele suunamiseks.
11. Senisest suuremat tähelepanu tuleb osutada esimeste kursuste komsomoligruppidele.
12. Paindlikumalt lähenetagu algorganisatsioonide büroode struktuuri väljakujundamisele. Paremini organiseeritagu osakondade (ravikursuste) aktiivi. Algorganisatsioonide büroode sektorite töö juhtimine ja aktiivi õpetamine komitee vastava sektori poolt on olnud puudulik. Meie siseorganisatsiooniline informatsioon ei rahulda normaalseks tööks vajalikke nõudmisi.
13. On vaja senisest tähelepanelikumalt koordineerida tööd teiste üliõpilaskonnas tegutsevate organisatsioonidega (ametiühing, ÜTÜ, ALMAVÜ, rahvamalev jt.). Tuleb hukka mõista praktika, et teaduskondade organisatsioonid, kes oma ülesannetega ei püüagi ise toime tulla, veeretavad osa oma praktilisest tööst ja vastutusest komsomolile. Kahjulikud on tendentsid komsomoliorganisatsiooni vastandamiseks ametiühingu või mõningate teiste organisatsioonidega.
14. Ülikooli komsomoliorganisatsioonil tuleb ka edaspidi luua ja arendada sidemeid Tartu keskkoolide, ettevõtete ja asutuste kommunistlike noortega.
15. Huvi poliitiliste, ideoloogiliste küsimuste vastu pole meie ülikoolis vajalikult massiline nähtus. Ajaloo-Keeleteaduskonnas tehtud uurimused näitavad, et komsomoliorganisatsioonil tuleb leida tee selle olulise probleemi edukaks lahendamiseks.
16. Üliõpilaspäevad õigustasid endid. Üliõpilastraditsioonide kujunemisele kaasaaitamisel jälgida tähelepanelikult nende tegelikku mõju üliõpilaskonnale. Jätkata meie kuulsaimat traditsiooni — üliõpilaste suvetöid.
17. Stimuleerida ühiste huvide alusel sündinud mitmesuguste komsomoliorganisatsiooni tööd soodustavate klubide, ringide ja rühmade tegevust.
18. Meie ülikooli mitmerahvuseline pere õpib ja elab üksmeelselt ja sõbralikult. Tihedat kontakti eesti ja vene õppekeelega rühmade vahel igapäevases komsomolitöös ei saa tagada ainult organisatsiooniliste abinõudega, vaid on vajalik senisest intensiivsemalt kõrvaldada koostööd häirivaid objektiivseid tegureid (eriti keeleoskus).
19. Laiendada kontakti teiste Nõukogude Liidu ülikoolide ja kõrgemate õppeasutustega. Taotleda võimalusi senisest märksa laialdasemaks suhtlemiseks välismaa kõrgemate koolide ja üliõpilasorganisatsioonidega. Tõsiselt soovida jätab üliõpilasturismi populaarsus ja organiseeritus.
20. Fikseerida ELKNÜ Keskkomitee, Tartu Linnakomitee ja EKP TRÜ Komitee osa ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö suunamisel ja abistamisel.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Vahetati töökogemusi

(Algus lk. 1)

Tulevane jurist Armeeniast jutustas, et kõik nende teaduslikud ringid võistlevad omavahel. Loomulikult püüab siis iga ring teha midagi uut ja enneolematut. On loodud terve ühiskondlik juriidiline instituut. Selle liikmed esinevad loengute ja ettekannetega koolides ja käitistes. Nende hoole all on ka ühe rajooni miilitsa lastetuba.

Paljud sõnavõtjad rääkisid, et ÜTÜ nõukogu juurde on kinnistatud üks palgaline töötaja. Töö parema koordineerimise huvides on see kindlasti vajalik. Peaaegu kõikjal aga on suured materiaalset laadi mured, eriti kurdeti tööde liiga väheste avaldamisvõimaluste üle.

Vestlusaeg oli piiratud. Sektsioonide töö oli algamas. Kõik uus ja huvitav kirjutati üles, aga ega see ainult märkmikkudesse jää!

Arstiteaduskonna sektsioonides

TRÜ Arstiteaduskonna sektsiooni juhatas A. Lipping. Teaduslik juhendaja oli meditsiinikandidaat K. Põder.

Töötas 9 alasektsiooni. Ettekandmisele tuli 167 tööd, neist 16 külalisettekannet. Konverentsist osavõtjate üldarv oli 410 (neist 73 õppejõudu ja 36 külalist).

Huvipakkuvamaks osutus kirurgia-, närvi- ja vaimuhaiguste ning sise- ja lastehaiguste sektsioonide töö. Sisukamateks ettekanneteks nimetatud sektsioonides olid V. Möldri, E. Arpo ja U. Tarvise eksperimentaalset kliinilist laadi tööd.

Perspektiivikaks tuleb pidada autorite Truupõllu, Rallmanni, Lippingu ja Mäe uurimust «Liitproteesidest veresoonte kirurgias».

Igati õnnestunuks tuleb lugeda L. Karu ja A. Araku neuroloogia-alast filmi «Peaaju subkortikaalsete struktuuride elektrilisel stimulatsioonil saadud motoorsed ja käitumisreaktsioonid.» See on esimene sellelaadne konverentsitöö.

Psühhiaatria-alastest töödest oli kahtlemata tugev L. Mehilase ja M. Lintsi töö «Antidepressantide toimest käitumise aktivatsiooni mehhanismidele».

Suurt huvi pakkus ka M. Sitska, K. Orgulase ja E. Kikerpilli geneetilis-psühhiaatrilise iseloomuga töö «Sugukromatiini uurimine Tartu abikooli õpilastel», milles otsitakse seost vaimse ala-arengu ja sugukromatiini sisalduse vahel.

Sisehaiguste alal väärisid tähelepanu E. Rauga ja M. Moksi tööd «Normaalne sümpaatiliste katehholamiinide peegel ja selle füsioloogilised kõikumised vereplasmas» ja «Psüühilise erutusseisundi mõju sümpaatiliste katamiinide sisaldusele vereplasmas» ja lastehaiguste alal M. Laaniste, E. Ratassepa, L.-M. Reilise ja A. Tampere töö «Laste toksiplasmoosi nakatumise sagedus postnataalsel perioodil».

Üldse premeeriti meie üliõpilaste töödest 43. Tööd on tehtud tõsiselt.

E. KIKERPILL,
Arstiteaduskonna ÜTÜ nõukogu sekretär

VENE KEELE JA KIRJANDUSE SEKTSIOON

Vene keele ja kirjanduse sektsioonides oli külalisi Moskvast, Riiast, Leningradist, Pihkvast, Gorkist ja Voronežist. Külalised tõid kaasa väga huvitavad ettepanekud.

Tuleb ära märkida, et vene keele sektsioonis olid paremad tööd meie üliõpilastel. Suurt huvi pakkusid Viive Saviku, Sándor Fodo ja Tiiu Lelle ettekanded.

Vene kirjanduse sektsioonis kutsus esile elava mõttevahetuse ja vaidluse moskvalase Uvarovi uurimus itaalia luuletaja Umberto Sába loomingust. Sisukad olid Roginski, Tšernovi, Maltši, Tuchi (kõik TRÜ), Timentšiku (Riia RÜ), Saitanovi (Moskva RÜ) ja mitmete teiste ettekanded.

Vene filoloogid jäid konverentsiga väga rahule.

L. Sääsk,
vene fil. II k. üliõpilane

Konverentsi lõpetamine

Ülikooli klubisse kogunes ÜTÜ teaduslikku konverentsi lõpetama 200 inimest.

Konverentsi ettevalmistuskomisjoni esimees Jüri Ant tegi kokkuvõtte konverentsi tööst. Seejärel algas tublimate esindajate premeerimine.

TRÜ ÜTÜ XXI teaduslikust konverentsist osavõtjaile jäävad mälestuseks eksliibrisega varustatud raamatud ja reproduktsioonide mapid.

Vägevaks paisus aplaus, kui Dušanbe esindaja ÜTÜ nõukogu esimehele U. Siimannile rahvusliku rätiku ja tübeteika üle andis.

Veel viimased sõnavõtud ja konverentsi ametlik osa oli lõppenud. Ees ootas pooltteist päeva puhkust Käärikul.

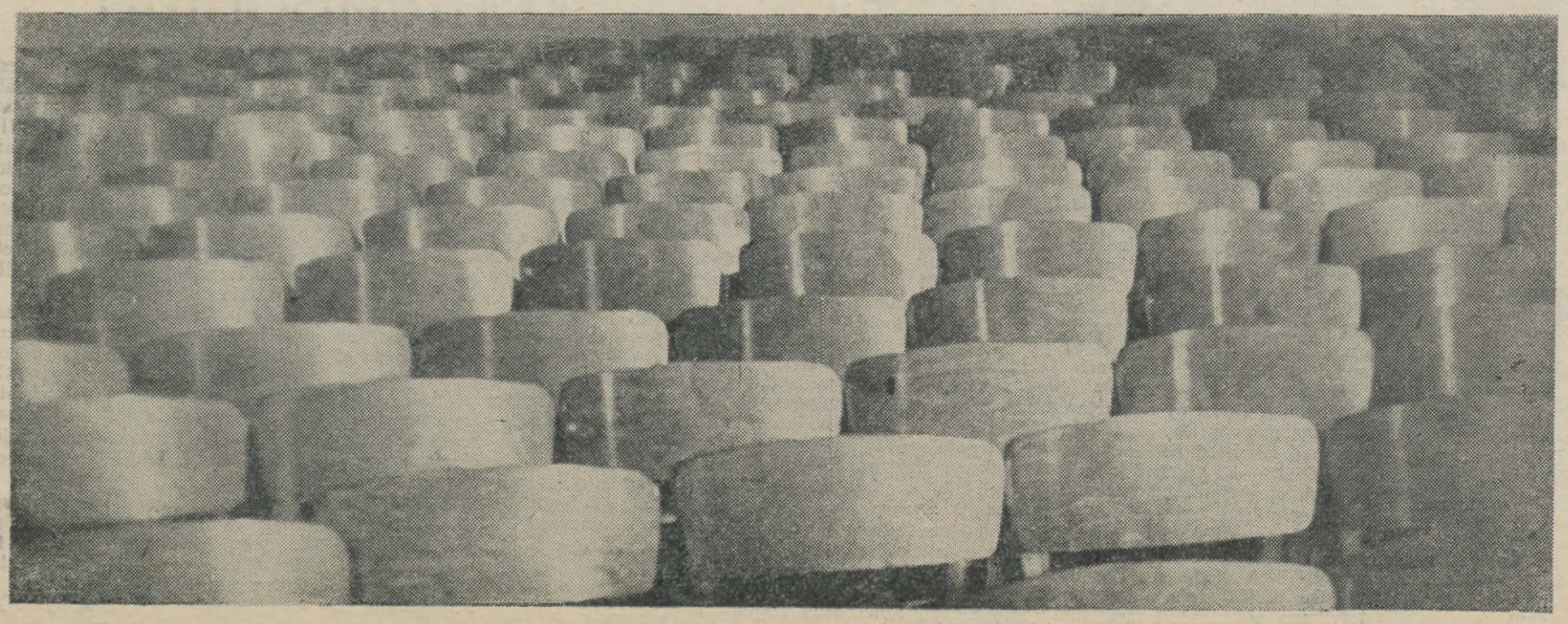
ÜTÜ tuleb kokku

10.—12. aprillini toimub Käärikul esmakordselt vabariiklik ÜTÜ aktivistide laager-seminar.

Käärikule sõidab kokku 200 ÜTÜ aktivisti 6 vabariigi kõrgemast õppeasutusest. Kavas on mikrokonverents, millel iga õppeasutus peab esitama ühe ettekande, teemal «Elu kaasaja teaduse seisukohalt», räägitakse ka sotsioloogia-alastest probleemidest (ettekanne TRÜ-lt).

Kahes sektsioonis toimuvad õppused õppeasutuste ja osakondade nõukogude liikmetele ja ringijuhtidele.

Konservatooriumi ja Kunstiinstituudi üliõpilased korraldavad «Kaunite kunstide õhtu». Kohal on ka lavakunstikateedri II kursus ja VOLDEMAR PANSO.

Konverents on lõppenud

Tähelepanekuid komandeeringult

VILNIUSE ja KAUNASE kõrgematesse koolidesse

22. märtsist 26. märtsini olin Leedus komandeeringul. Eesmärgiks — tutvuda Leedus enitatavate füüsikakorpustega. Külastasin Vilniuse Ülikooli Füüsikateaduskonda, Leedu TA Füüsika-Matemaatika Instituuti ning Kaunase Polütehnilise Instituudi füüsikakateedrit. Alljärgnevad märkmed on kirjutatud isiklike tähelepanekute ja vestluste põhjal vastavate asutuste juhtivate töötajate (teaduskondade dekaanid, kateedrite ja osakondade juhatajad) kui ka reatöötajatega.

Üldine järeldus — intensiivne tähtsamate kõrgemate õppeasutuste ja TA instituutide hoonete rajamine. Sõjajärgsel perioodil valmis hoonetekompleks Pedagoogilisele Instituudile ja Põllumajanduse Akadeemiale, palju hooneid said TA instituudid (sealhulgas Keemia- ja Füüsika-Matemaatikainstituut, kuhu koliti sisse möödunud aastal), rajamisel on üliõpilaslinnake Kaunase Polütehnilisele Instituudile (valmis on suurepärane hoone Ehitusteaduskonnale ja rida ühiselamuid, pooleli on hoonetekompleks Raadioelektroonikateaduskonnale, kus on ette nähtud ruumid ka füüsikakateedrile); eeloleval suvel kolivad uude korpusse Vilniuse Ülikooli füüsikud; just praegu kinnitati ehituskomitees Ülikoolilinnakese projekt Vilniuse Ülikoolile. Ehitustegevust alustatakse käesoleval aastal. Ehitustöö toimub samaaegselt ka põljudes õppe- ja teadusliikes asutustes, palju kasutatakse üliõpilaste abi.

Projekteerimisele eelnes tutvumine teiste Nõukogude Liidu uute õppekorpuste ja TA instituutidega. Aluseks võeti Giprovusi poolt kehtestatud normid, kuid projekteerimist teostasid põhiliselt kohalikud organisatsioonid ja peab ütlema, õnnestunult. Ehitustööde kvaliteet on hea, kohati väga hea (KPI aula, suured auditooriumid). On märkimisväärne, et nii Vilniuse Ülikooli kui ka Kaunase Polütehnilise Instituudi tulevikuperspektiivi kujundamisel tugineti oluliselt ühiskondlikule arvamusele — kuulutati välja võistlus parema koha leidmiseks ja sobivama projekti saamiseks. Parima variandi valis välja asjatundlik žürii ja alles siis eraldati krundid ja hakati konkreetseid projekte koostama. Eeskuju, millist meil tingimata järgida tuleks!

Nüüd asutuste kaupa.

VILNIUSE ÜLIKOOLI töötajad on arvamusel — vana ja auväärne ülikooli hoonete kompleks on oma osa andnud, tänapäeva teadust ta võimeline teenima ei ole, las läheb puhkusele. Uue üliõpilaslinnakese maa-ala (150 ha) ja hoonete asendiplaan on kinnitatud. Ehitama hakatakse kohe. Üliõpilaslinnake sisaldab kõiki vajalikke õppehooneid, raamatukogu, muuseumi ning üliõpilaste ühiselamuid. Koht on looduslikult kaunis — Vilniuse põhjaida osas, Antakalnises. Ei mingit vanade hoonete kohendamist ja üksikute hoonete hajutamist üle kogu linna — sellisena soovivad mõned seltsimehed TRÜ, Nõukogude Liidu ühe vanima ja tuntuma ülikooli tulevikku näha!

Vilniuse Ülikooli Füüsikateaduskond moodustati käesoleva õppeaasta alguses. Praegu on VRÜ-l Keemiateaduskond, Matemaatika-Mehhaanika- ja Füüsikateaduskonnad. Üliõpilaste arv Füüsikateaduskonnas käesoleval ajal — ca 320. Iga-aastane vastuvõtt — 85 üliõpilast (koos pedagoogilise haruga) /meil 120/. Üliõpilaste jagunemine erialade järgi toimub alates esimesest kursusest. Teaduskonnas on 5 kateedrit:

- üldfüüsika- ja spektroskoopiakateeder;
- pooljuhtide (+ probleemilaboratoorium) kateeder;
- raadiofüüsika- (+ probleemilaboratoorium) kateeder;
- teoreetilise füüsika kateeder;
- astronoomiakateeder.

Kateedrite praegune nomenklatuur kujunes välja hiljuti paari suurema kateedri baasil. Õppejõude-doktoreid on käesoleval ajal 6. Ülejäänud — dotsendid ja noored kraadita töötajad (üldfüüsikas 13 õppejõudu, raadiofüüsikas 8, teistes vähem). Laborandikohad on täidetud peaasjalikult üliõpilastega, kes enamasti abistavad teadusliku töö juures.

Õppetööle pööratakse suhteliselt vähe tähelepanu. Demonstratsioonivahendite park on vana ja aegunud, ka üldpraktikumide sisustus tagasihoidlik. Ruumikitsikus on väiksem kui meil. Heakorrastus jätab siiski soovida. Teadusliku töö laboratooriumid ja eripraktikumid on aparatuuriga rikkalikult sisustatud. Kui otsustada ainult laboratooriumide sisustuse üle, siis võib ütelda, et Vilniuse Ülikoolis tehakse füüsikat, meil mitte. (Eksperimentaalkateedrite aastaeelarve aparatuuri osas käesoleval aastal 14 000 rbl., meil 7000!).

Teadusliku töö tähtsamad suunad — spektroskoopia ja pooljuhtide füüsika. Füüsikakorpust hakati projekteerima ja ehitama enne, kui oli kinnitatud ülikoolikompleksi kui terviku väljaarendamise plaan. Korpus valmib käesoleval suvel, ning füüsikud kavatsevad seda kasutada mitte rohkem kui 5—7 a., seni, kuni valmivad uued hooned ülikoolilinnakeses. Uue hoone kogupindala on 4500 m², kusjuures füüsikute kasutada jääb terve rida ruume vanas hoones (≈ 1000 m²). (Meie plaaniorganite püüd kavatsetavat hoonet igati vähendada on täielik lühinägelikkus, seda enam, et 5500 m² natuuris tundub olevat väga vähe isegi Vilniuse Ülikooli füüsikute väiksema pere jaoks). Füüsikakorpuses on hästi lahendatud loenguauditooriumide ja raamatukogu paigutus (suur auditoorium koos demonstratsioonivahendite lauaga jääb vanasse hoonesse).

KAUNASE POLÜTEHNILINE INSTITUUT

Instituudi ühtne hoonete kompleks koondatakse linna lõunaserva, kuid mitte väljapoole linna. Valmis on rida ühiselamuid, Ehitusteaduskonna hoone. Teaduskonna hoone arhitektuuriline lahendus on kaasaegne. Väga hästi on õnnestunud aula (arvan, et NSV Liidu parim). Aula ees aga niisama suur fuajee üliõpilaste tantsuruumiks. Teaduskonnal on oma võimla.

Raadioelektroonikateaduskonna hoone on ehitamisel. Saab valmis 2 aasta pärast. Praegu on valmis vundament ja ühe tiiva seinad. Kindlasti peaksid TRÜ füüsikakorpuse projekteerijad KPI projektide ja hoonetega tutvuma.

TA FÜÜSIKA-MATEMAATIKA INSTITUUT VILNIUSES

Instituut asub möödunud aastal valminud moodsas 4-korruselises (+ soklikorrus) hoones. Hoone projekteeriti Leningradis (alustati 1959. a.). Maja pole vaba puudustest (aknad, ruumide paigutus). Tööde kvaliteet on hea, hoone nägus. Ventilatsiooniks kasutatakse laepaneelide õõnsusi. Kommunikatsioonid on vertikaalsed ning asetsevad koridori seinakappides. Jaotamine soklikorrusel. Ruumides puuduvad seinakapid. Vaba aparatuur asub hoidlates.

On valmimas hoonete projekt käesoleval aastal moodustatavale Pooljuhtide Instituudile. Selle projekteerisid kohalikud autorid välismaiseid eeskujusid arvestades. Väga suures ulatuses võttis projekteerimisest osa instituudi direktori asetäitja. Uude hoonesse tuleb krüogeenjaam (vedel He) ja ruumid eksperimentaaltöökojale. Ka selle hoone projektiga peaksid TRÜ füüsikakorpuse projekteerijad põhjalikult tutvuma.

Lõpetuseks olgu veel kord toonitatud, et kõrgemate koolide ja teaduslike asutuste väljaarendamine Leedu NSV-s toimub väga intensiivselt ja laias ulatuses. Eesti NSV kõrgemad koolid, eriti aga TRÜ on naabritest tõsiselt maha jäänud nii uute hoonete püstitamisel kui ka olemasolevate laboratooriumide sisustamisel kaasaegse aparatuuriga. Kui TRÜ ei taha jääda NSVL-i kõrgemate koolide sabas sõrkijaks, siis peab ta energiliselt läbi arutama oma arenguperspektiivid ja seda eeskätt hoonete paigutamise osas. Poleks halb välja kuulutada vabariiklik konkurss parima asukoha leidmiseks ja projekti saamiseks, sest ülikooli saatus huvitab mitte üksnes ülikooli töötajaid, vaid kogu vabariigi elanikkonda. Aeg oleks lõpetada ülikooli kõrvutamine teiste NSVL-i ülikoolidega eesmärgil näidata teiste ülikoolide veelgi halvemat olukorda.

Mida arvatakse ülikooli hoonete kompleksi väljaarendamisest teistes kateedrites?

K. KUDU,
üldfüüsika kateedri juhataja

Tornkraana all

2. aprill kell 15

● **Puusepad platsis: sarikad valendavad.**
● **Kõik raudbetoonlaed valmis.**
● **Fermid kohal, sarikad püsti.**
● **1. maiks katus peale.**

Kop-kop-kop, kopp, kopp, pauh ... kajavad haamrilöögid karges hommikuõhus. Vaikusehetkil kostab Toomele linnamüra. Sekka löövad pargihääled. Kõlab Tartu sümboliks pürgivate hakkide kraa, kraa, kraa, kraa. Ja jälle tok-tok-tok, tok-tok-tok — see pole rähn, vaid ülikooli peahoone katusel lüüakse roovlatte.

Viimasel ajal oleks nagu peahoone taastamistööd silmanähtavalt edenenud (nii räägitakse). Mida arvavad sellest ehitajad?

Ehitajad muigavad. See on see kõrvaltvaatajate arusaamine. Hullem on aga see, kui kõrvaltvaatajad hakkavad ehitajate asemel lubadusi andma. Ehitusjärelvalve vaneminsener M. Leibur soovitab töödejuhataja H. Savisaarel seda asja selgitada. Tema juba tühja juttu ajama ei hakka, ka edusammude puhul hindab olukorda asjalikult.

«Tempo on meil tõepoolest tõusnud, sest mehed tulevad tööle varem ja lahkuvad sageli tund-poolteist hiljem. Kuid näilikkus tekib sellest, et lammutamine lõppes veebruaris **ja nüüd teeme põhiliselt uut tööd.** Pealegi on need väliselt silma paistvad.

20. märtsiks lõpetasime raudbetoonlaed nii II kui ka III korrusel (kokku 310 m²). Praegu on maha võetud ka suurem osa raketistest. Alles jätsime need kahes kohvikutiiva ruumis, kus nende külge on tehtud välistellingud.

Krohvitud on juba 600 m² seinu ja 250 m² lagesid. Veetud on ka pooled auditooriumidesse tulevad karniisid.

Elektrijuhtmeid on paigaldatud üsna mitu kilomeetrit.

Pühapäeval, 20. märtsil monteerisime kohale aula lae fermid. Kohe hakkasid tööle puusepad. Nüüd on sarikad peaaegu valmis (kaks auku on jäetud materjalide andmiseks pööningule). Roovimise lõpetame 10. aprilliks.

Kahes auditooriumis on pandud parkettki.

Seminari raamatukogu jaoks pannakse juba kappe kokku, varsti hakatakse neid üles panema.

Aula aknad on ka kohale pandud.»

Räägitu on tõepoolest tehtud, jaluta ringi ruumides või kõnni pööningul.. Kõige rohkem hakkavad silma valendavad sarikad ja roovid, mis moodustavad üsna keerulise konstruktsiooni, ja seda toetavad aula lae roheliseks värvitud fermid. Puusepad askeldavad roovidel ja tunni aja pärast on nad tugevasti edasi jõudnud.

Nende kõrval laovad müürsepad tulemüüri ja seegi on poolest saadik kerkinud sarikate kõrguseni.

Plekkseppadel on suur hulk plaate juba tagavaraks ja esimesed roovidelegi löödud.

All ruumides ripuvad lagedest elektrijuhtmete otsad, seintel ronivad nende valkjad väädid. Krohvijad teevad lagesid siledaks. Küllap nüüd jäävad rahule nii tellijad kui ka tegijad.

(Järg 4. lk.)

Kevad on käes...

NOORE TUDENGI KEVADISEST MÕTTELABURINDIST

Kuidas kellegagi on — mõni magab maha kolmandiku, mõni pool, mõni — terve elu. Ei oska ennast esimeste kaheksateistkümne aasta järel veel ühessegi kategooriasse klassifitseerida, aga üks on kindel — kevade alguse magasin sel aastal küll maha. Ja eks ta normaalne oligi, sest kell 4.53 magab iga mõistlik tudeng, kui sessioon veel kaugel on. Aga kell 6.03 äratas mind õhtul väljalülitamata jäänud reproduktor-kisakõri. Kuigi uni segi läks, oli veidi hea meel — vaid tund ja kümme minutit!

Nüüd on siis sellest nn. astronoomilisest algusest juba päeva viisteist mööda läinud. Ja ilusaid ilmugi, kevadiselt ilusaid juba rohkem kui üks olnud.

Ühel sellisel astusin Vallikraavi tänavat mööda all-linna poole ja mõtlesin, et palju küll Tartu linna rentsleid mööda tunnis vett võiks joosta. Kõik möödunud talve kuulsaks teinud lumehunnikud vajusid lausa katastroofilise kiirusega kokku, muutusid sugugi mitte ilusaks poriks. Ja looduse iluski on oma absoluutsus ja oma relatiivsus.

Tuli meelde, kuidas üle sama tänava möödunud aasta sügisel Toomemäe treppidele astusin. Esimene sügis Tartus, esimene tudengi-sügis, rebasekarva. Paar nädalat püsisid puudel kollased lehed ning selges sinises taevas, siiski kraadikese võrra tumedamas kui suvel, valitses veel soe päike. Aga ühel päeval oli asfaltki sügisest kullast kirjatud. Ning punast ja pruunigi oli sekka tulnud. Päike sai pilveloori. Siis alles tuli pähe, et sügis on ja et koolimaja mind enam ei oota. Või siiski — võibolla et ootabki. Aga siis, kui mul temale midagi öelda on.

Kevad ei tule niiviisi järsku. Sest teda me ootame. Ei oska äkki öeldagi, miks. Varem oli asi selge — ikka sammuke suve, koolipoisi vabaduse poolt. Möödunud kevadel tegi see vabaduse lähenemine veidi nukraks. Eriti veel siis, kui kiirelt vasturuttavat lahkumist suurejoonelise garneeringuga kaunistati — elluastumine, küpsus, suured teod. Näotult sageli väljendame me ennast selliste kohutavalt kulunud fraasidega ja mõtleme, et nii peabki olema. Aga pane nüüd pea tööle, minu lennukaaslane. Kas sa ikka oled veel niisama küps, nagu sa rääkisid? Kas sa ikka seisad kahe jalaga kõvasti elus ja kas sa teed suuri tegusid? Veame kihla — kui sa mulle jaatavalt vastad, jääb veidi aega hiljem kuskile kripeldama päris mitu küsimärki rohkem, kui mina siin kirja panin. Tegelikult oled sa nüüd aasta hiljem vaid «rebane». Ja natuke aega hiljem ütled, et olid ikka targad onud küll, et «küpsustunnistuse» esimese poole asendasid ning uue liitsõna «lõputunnistus» käiku lasksid.

Kevadet võib ju oodata juba sellepärast, et ta on eelmisest targem (väljendun tuntud vanasõnalt laenu tehes). Ja ongi vist just see kõige tähtsam. Muidugi tuleks lisada looduse ärkamine. Aga eks ole meiegi osa sellest ärkavast loodusest — teeme ikka rohkem oma algul unisevõitu silmad lahti. Igal uuel kevadel ikka rohkem, dialektiliselt. Ning see, et selle ärkamisega vahel mustad prillid kaasas käivad, on ju samuti dialektiline. Ei saa eluaeg rõõmu tunda kevadisest heast klassitunnistusest, mille sa algul 2×2=4, hiljem hästi hakitud materjali hoolsa neelamise eest said. Ikka rohkem loomingut tuleb juurde. Lükkad vana koomale ja lood sellele vundamendile, mis kokkusurumisel üha rohkem kindlust poorsuse kaotamise ja vee väljapressimise arvel juurde saab, midagi sellist, mis ikka päris sinu oma on.

Ja jõudsingi tagasi assotsiatsiooni juurde, mille ma töö algul meelega pooleli jätsin. Vesi, kuupmeetrid porist vett Vallikraavi tänava rentslis. Ning looduse ilu relatiivsus ja absoluutsus. Ütlen veel kord — oleme ju meiegi tükike loodust, meilegi pole seega võõras see relatiivsus ja absoluutsus. Ja seepärast sulatame meiegi selle võltsabsoluutse relatiivsuse, võltsi ilu, sulatame kevadise päikese soojusega.

Ootad sa ju sellepärast kevadet, sõber, eks ju?

Sinu
Jüri-Andi Toom

Tornkraana all

(Algus lk. 3)

Mitmel pool on ehitajatel abiks üliõpilased.

● **Mis on aga aprillikuu plaanis?** Sm. Leibur lejab mahti vastata: «Aprillikuu tähtsaimaks ülesandeks on katus. 1. maiks peab see valmis olema. Siis ei takista vihm enam ühtki tööd.

Keemiahoone tiivas lõpetatakse keskküttesüsteemi monteerimine ja siis läheb ka värvimiseks lahti.

Jätkuvad elektriinstallatsioonitööd, krohvimine, põrandate tegemine. Aulas hakatakse tegema lae laudist. Esmaspäeval on meil nõupidamine, seal täpsustame oma plaane. Täna aga on meil pärjamiiting.»

Miiting algas 2. aprillil kell 15. Töömehed istusid roovidel nagu pääsukesed traatidel, juhtivad töötajad seisid püsti. Polnud pulti ega veeklaasi. Oli töökoht, taevas pea kohal ning eeskujulikult lühike jutt.

Ülikooli haldusprorektor V. Simm avas miitingu:

«Oleme tulnud pühitsema suurt töövõitu. Pärg kui sarikate sümbol on üleval. Sm. Nädal ehk ütleb, mida on ehitajatelt lähemal ajal oodata.»

Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse juhataja L. Nädal:

«On vana traditsioon, et peremees peab pärja ise maha tooma. Arvan, et lubame vähem, aga teeme rohkem. Katuse teeme 1. maiks kindlasti valmis.

Ülikooli rektor F. Klement:

«Tavaliselt saavad ehitajad riielda, sest ei tee tööd küllalt hästi ja kiiresti. Teie suhtes meil nurinat ei ole. Olen siin palju käinud ja nägin, et kõik läheb hästi. Loodan, et saate kõik tööd tähtajaks valmis, sest peahoone valmimist oodatakse nii meil ku ka mujal.

Ehitajaid pildistatakse koos ülikooli juhtkonnaga. Sm. F. Klement lisab: «Tehke tööd nii hästi, et tuleviku ajaloolased ei ütleks: «Näe, siin ongi need sindrinahad, kes peahoone kehvasti taastasid.»»

Fotomehed tõstavad aparaadid, töölised istuvad tihedamini kokku ja teevad hirmus tõsised näod. Plõksuvad fotoaparaadid, suriseb filmikaamera. Pärast minnakse alla, kus ehitajaid ootab «pärjaniisutamine.»

Esmaspäeval läheb töö jälle edasi. Ehituse juhtkond eesotsas peainseneriga arutab kaugema tuleviku plaane. Mai lõpuks kavatsetakse lõpetada kõik viimistlustööd rektoraaditiivas, samaks ajaks tahetakse hakkama saada ka krohvimistöödega. Lepitakse kokku vajaminevate maalrite arvu suhtes.

Ehitajad ei ole unustanud, et KÕIGI TÖÖDE LÕPETAMISE TÄHTAEG (välja arvatud aula) ON 1. AUGUST 1966.

A. PABUT

KÄÄRIKUL

Paar tundi pärast lõpp-plenaaristungit võttis 170 ÜTÜ aktivisti ja konverentsi külalist kohad sisse Kääriku bussides. Linn ja mured jäid selja taha, laulud löödi lahti. Poolel teel selgus, et suuskade kaasavõtmine polnudki liiga optimistlik tegu, põllud bussiakende taga olid päris ilusa lumekatte all.

Kääriku jõudes aga leiti, et tühja kõhuga ikka õiget suusatamist pole ja kell 8 istuti pidulikult kaetud laudade äärde. Kui esimene nälg oli kustutatud, said sõna ÜTÜ nõukogu esimees U. Siimann ja prof. A. Linkberg. Professor Linkberg peatus pikemalt TRÜ ajalool.

Lauluga aga kujunes päris kindel kord välja: ühe laulu laulsid lätlased, järgmise eestlased, siis venelased ja jälle oli kord lätlaste käes. Aga see, kes naabrite laulu oskas, lõi ka kaasa. Siis istus keegi klaveri taha ja läks lahti suur üle-saali-jenka.

Nii see õhtu läkski, kuni tuli orkester. Jalakeerutajaid jätkus kuni kella kaheni. Kui siis elumajade poole hakati minema, sai selgeks, et nüüd see kõige parem suusatamise aeg ongi. Ja muhelev kuu jälgis suusatajaid Kääriku mustavate metsade vahel päris mitu tundi.

Järgmisel hommikul tervitas ärkajaid kevadiselt soe ja päikesepaisteline ilm. Kiiresti suuskadele, enne kui lumi väga märjaks sulab! Aga sõita sai üle keskpäevagi ja iga mees, kes kuskilt suusad hankis, lihvis Kääriku mägesid. Need, kellele suuski ei jätkunud, jalutasid mööda suuri ja väikesi teid spordibaasi ümbruses ja päevitasid nägu.

Kaks Tbilisi ülikooli noormeest olid vaimustuses võimalusest, mida annab spordiks TRÜ üliõpilastele Kääriku spordibaas. Kuigi Tbilisi Riiklikus Ülikoolis on üliõpilasi kaks korda rohkem kui meie ülikoolis, neil sellist pole.

Lõunalauas anti viimased ametlikud teated ja kuulutati konverentsi töö lõppenuks. Esimese bussiga saadeti ära külalised, kes pidid Moskva rongile jõudma, siis oli kord teiste käes. — Palju jõudu tööks ja kohtumiseni tuleval aastal!

A. SIITAM

KARNEVAL

2. aprill 1966. Ülikooli klubis toimub midagi ebatavalist. Uksest tuleb sisse imelikku rahvast — kellel kotid-kompsud kostüümidega käe otsas, kellel karnevalirõivad juba seljas ja näodki võõbatud.

Ega uksest niisama kergelt sisse pääsenudki. Ülikooli klubi oli muutunud Dante «Põrguks», kus satiirinooled minevikku tabasid. Fuajees astus vastu mitmemeheline politseinik eesotsas šerifiga à la Alabama. Ja ega kõik järgnevgi muljet rikkunud: fuajees skulptuur «Taome teadmised diblomiks», selle kõrval buršidekamp õllevaadi ümber. Samas postkontor ja kõrvaltoas haarem Bahtšissarai purskkaevuga. Nooled näitavad keldrikorrusele: kõrts «Mehvistu» ja üleval «Heleroosa paradiis» rahvapillimuusikaga.

Peamiseks tegevusareeniks jäi muidugi suur saal. Kostüümeeritud orkestergi mängis tavalisest suurema särtsuga, publiku tujust ja temperamendist pole mõtet rääkidagi. Preester tantsis kuradiga, ingel klu-klux-klanlasega, musketär ehitajaga, piraat Põial-Liisiga, robot mustlannaga. Või kes seal pidumöllus aru saigi ajastute ja stiilide erinevusest. Kõik oli üks kirev, keerlev karnevalikarussell.

Peo haripunktis auhinnati paremaid kostüüme: Robotit ja Artuemandat. Mõlemad auhinnad langesid seega meesterahvastele. Vend tundis venna ja õde õe alles siis ära, kui maskid maha võeti. Oh seda üllatust ja naljal Jaa, täielikult peab paika ajalehe reklaaminurgas toodud repliik: «Kes ei tule, kahetseb». Kes aga tuli, see ütles hommikul lahkudes väsinult ja rõõmsalt ohates: «Oli vast tore pidu!»

T. MESILA

KARNEVAL

KARNEVAL

Meie kõnelus sai alguse sellest, et Jelizaveta ehk lihtsalt Liisa lausus Tartu olevat lõbusa linna. Olen küllalt kuulnud arvamisi: üliõpilaslinn, noorsoo linn, kuid mitte kunagi lõbus linn.

Lõbusasse linna sõitsid Udmurdi Pedagoogilise Instituudi üliõpilased Jelizaveta PETSNIKOVA ja Taissia MARKOVA seoses ÜTÜ konverentsiga.

Ettekanded peetud, vaidlused vaieldud, jõudsime Jelizaveta ja Taissiaga kohvitassi taga mitmete teemade üle aru pidada. Lõbusa linna teemalt siirdusime tänapäeva noorte ideaalideni. Mida on ühist udmurdi ja eesti üliõpilastel? — sedagi sai arutatud.

Milliste töödega tulite te konverentsile?

Missuguse mulje jättis konverents?

Taissia:

● *Õpin 1. kursusel keele ja kirjanduse eriharus. Oma ettekande «Древние собственные удмурдские имена» tegin kursusetöö põhjal.*

● *Konverents oli sisukas, enamik ettekannetest, mida jõudsime kuulata, olid kõrgetasemelised. Mitte viisakuse pärast ei ütle ma, et hea mulje jätsid just TRÜ üliõpilaste tööd. Veelgi kitsamalt võttes — pean parimaks eesti filoloogia V kursuse üliõpilase TOOM ÕUNAPUU ettekannet õppefilmidest.*

Jelizaveta:

● *Õpin 3. kursusel, samuti keele ja kirjanduse eriharus. Minu konverentsitöö kannab pealkirja «Термины, обозначающие время в удмурдском языке.» Selle juures töötan juba üle kahe aasta ja pean ütlema, et kü-*

Raadioloengud

Kolmapäeval, 13. aprillil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Õppematerjali omandamise psühholoogilised alused».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus XIII».

Reedel, 15. aprillil

1. Eesti kirjanduse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eesti ajakirjandus möödunud sajandi kolmandal veerandil» I.

2. Saksa filoloogia V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Felix Kibbermanni loeng «Saksa keele õpetaja klassivälisest tööst».

UDMURDI TÜDRUKUD

simuste ring läheb aina laiemaks. Töö lõppu veel ei näe...

● *Konverentsist rääkides toetan Taissiat. Juurde tahaksin öelda, et meile jääb kauaks meelde südamlik vastuvõtt teie üliõpilaste ja õppejõudude poolt. Meisse suhtuti kui kõige parematesse sõpradesse. Mõne päeva jooksul jõudsime kuulata konverentsi ettekandeid, käia teatris, kinos, etnograafiamuuseumis, ülikooli kohvikus. Etnograafiamuuseumis oli üllatav see, et nägime udmurdi rahvarõivaid.*

Kas jäite meie teatriga rahule?

«Ja kuidas veel! Hämmastas «Vanemuise» lai profiil. Üheaegselt leidub seal võimekaid lauljaid draamanäitlejaid, balletiartiste...»

Aga kuidas te suhtute igavatesse loengutesse?

«Äärmiselt negatiivselt. Selle vastu on ainus vahend — võimalikult avalikult kõrvaliste asjadega tegelda.»

«... Aga varsti algavad eksamid. Muide, me õpime viimast aastat instituudis.»

Sain teada, et tuleval aastal nimetatakse Udmurdi Pedagoogiline Instituut ümber ülikooliks. Tüdrukud arvasid, et küllap siis avarduvad võimalused ka teadusliku töö tegemiseks.

Udmurdi Pedagoogilises Instituudis on töö mõnevõrra teisiti korraldatud kui meil. Nimelt on seal peale kursuse põhikoosseisu ka 2—4 kandidaati, kes ei saa stipendiumi ja on loengutel vabakuulajaiks. Eksameid aga sooritavad nad võrdsetel alustel teistega. Heade ja väga heade hinnete puhul saab kandidaat n.-ö. tõeliseks üliõpilaseks. Kes põhikoosseisust aga eksameid halvasti või puudulikult sooritab, sel on oht sattuda kandidaatide hulka. Huvitav süsteem. Äkki tasuks meilgi järele proovida?

Kas olete Eestis esmakordselt?

«Seda küll. Ent Tartu üliõpilastega saime kino vahendusel tuttavaks juba paar kuud tagasi. Nägime filmi Käärikust. Kommentaarid on liigsed.

Üsna palju on meile jutustanud teie sünnimaast suur Eesti austaja professor TARAKANOV. Ta on professor Ariste õpilane ja 3 aastat Tartus õppinud.»

Juttu jätkus veel kauaks. Kõigest lühikese artikli raamides pajatada läheks liiale. Pealegi ootavad ees uued kohtumised. Võibolla Tartus, võibolla Iževskis, tütarlaste kodulinnas. Liisa ja Taissia leidsid endale Tartus rohkesti uusi sõpru ja tänapäeval pole mitmetuhandekilomeetrine vahemaa enam teab kui suur kaugus.

Lõpetuseks pärisin, mida tütarlapsed Tartust kaasa viivad.

«Kevade. Meil, Iževskis, on alles palju lund...»

Ja parim suveniir?

Eesti keele õpik.

SIRJE ENDRE

KEEL JA KEELETEADUS

Terminoloogiaprobleemid ootavad lahendamist

Tänavu sügisel (oktoobris või novembris) on kavas korraldada Tallinnas vabariiklik terminoloogiakonverents. Uute oskussõnade tulv on igal alal suur ja ka senised ei rahulda sageli. Konverents peaks aitama tuua selgust mõningais terminoloogiatöö üldistes põhimõtetes, samuti lahendama terve hulga konkreetseid probleeme, mis on ühised paljudel erialadel. Nimetatagu rahvusvahelise ja omakeelse terminoloogia vahekorda, rahvusvahelise päritoluga oskussõnade eestikeelset kuju, korrelatsiooni teiste keelte terminitega, sünonüümiat terminoloogias jms. Konkreetsetest teemadest on kahtlemata vajalik selgitada tuletusliidete vahekorda, näit. *-ne ~ -line* (*metalne ~ metalliline*), *-mine ~ -tus ~ -tis ~ -e* (*söövitamine ~ söövitus ~ söövitis ~ sõõve*). Läbiarutamist ootab aine, vahendi, materjali, elava ja mehhanilise tegija tähistamine ning süsteemsuse võimalused seejuures: *-ti ~ -ur ~ e-l ~ -ja* jt. liited (*purustaja ~ purustur ~ purusti ~ ~purustel, ~ ilmutaja ~ ilmuti ~ ilmutur*). Hoopis segane on olukord praegu negatsioonisuhte tähistamisel (*rasvärastus, rasvatustamine, rasvavaba, rasvapuhas, asümmeetriline, ebasümmeetriline, mittesümmeetriline* jt.), ning teiste sellelähedaste suhete puhul (*veekindel, veetihe, plahvatustihe, vettpidav, vett-taluv, tulepüsiv* jne.). Ei saa silmi kinni pigistada ka sõnade liitmise erakordselt kirju pildi ees.

Läbitöötamist vajavate probleemide hulk on liiga suur, et sel aastal moodustatud terminoloogiarühm Keele ja Kirjanduse Instituudis suudaks üksipäini lühikese ajaga midagi olulist ära teha. Asja huvides on, et terminoloogiaküsimuste läbitöötamisel ja arutamisel oleks kaasalööjaid võimalikult rohkem. Seepärast pöördume kõigi praeguste ja tulevaste spetsialistide poole, kes on huvitatud oma ala terminoloogia täpsusest ja korrasolekust ja kellel on kogunenud mõnesuguseid tähelepanekuid või materjale oma ala oskussõnavara kohta. Kõiki neid, kes on valmis nõu või jõuga kaasa aitama terminoloogiakonverentsi ettevalmistamisel ja mitmesuguste oskuskeelealaste probleemide lahendamisel, palume endast teatada aprilli- või maikuu jooksul aadressil: Tallinn, Sakala 3, TA Keele ja Kirjanduse Instituut, ametkondadevahelise terminoloogiakomisjoni juhatus, R. Kull. Lisame, et asjahuviliste ühist tööd kergendab mõnede küsimuste kohta spetsiaalselt kogutud materjal Keele ja Kirjanduse Instituudis, paljude eespool mainitud ja sellelaadsete konkreetsete küsimuste analüüsimist aga hõlbustab rohkem kui 20 tuhandest kaardist koosnev perfokartoteek.

R. KULL

Looduskaitseringi liikmetele, kes soovivad veel sel aastal või ka järgmisel aastal taotleda instruktorikutset, toimub õppus 12. aprillil kell 20 Vanemuise tn. 46 geograafiaauditooriumis.

Ringi juhatus

Amore,
more,
ore,
re
firmantur amititiae!

REET AARIK
ja
KLAUS NURMEOTS

Prantsuse filoloogia IV kursus ja kursusehooldaja

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased T. Tallo ja P. Vihalemm.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2691. MB 03476.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (657) Laupäeval, 16. aprillil 1966 XIX aastakäik

Kas uus komsomolikomitee?

Meie komsomoliorganisatsiooni XIV konverentsi teisel päeval, s. o. 24. aprillil toimuvad ülikooli uue komsomolikomitee valimised. Nendest, kes hakkavad meie komsomolielu juhtima uuel aruandeaastal, sõltuvad ülikooli komsomolikomitee suund ja töö juba lähemas tulevikus.

Allpool avaldame kuni 9. aprillini teaduskondade, osakondade ja büroode ning komitee büroo ja sektorite poolt tehtud esialgsed ettepanekud uue komitee personaalse koosseisu kohta.

ELKNÜ TRÜ Komitee palub juba varakult kõigil kommunistlikel noortel kaaluda, kas allpool loetletud kandidatuurid on teie parimaks esinduseks meie ülikooli komsomolijuhtkonnas.

Uue komitee koosseisu on esialgselt esitatud:

Arstiteaduskonnast:

1. Evert, Helle (spordimed. II k.) — org. töö sektorisse
2. Ilves, Aimi (farm. III k.) — org. töö sektorisse
3. Karu, Laur (ravi VI k.) — ideoloogiasektorisse
4. Kivi, Viivi (farm. II k.) — õppesektorisse
5. Kondrašova, Alla (ravi IV k.) — õppesektorisse
6. Kuremägi, Jaan (ravi V k.) — viimaste kursuste sektorisse
7. Käärik, Reet (ravi IV k.) — ideoloogiasektorisse
8. Paju, Aili (ravi IV k.) — ideoloogiasektorisse
9. Salu, Anne (ravi III k.) — kultuurisektorisse
10. Sarapuu, Viktor (ravi III k.) — õppesektorisse
11. Tuha, Tiiu (ravi IV k.) — kultuurisektorisse
12. Vaasa, Ivar (ravi III k.) — õppesektorisse

Ajaloo-Keeleteaduskonnast:

1. Allik, Jaak (ajalugu I) — ideoloogiasektorisse
2. Endre, Sirje (eesti k. III) — ideoloogiasektorisse
3. Järve, Priit (võõrfil. VI) — ideoloogiasektorisse
4. Kavart, Krista (võõrfil. III) — šeflussektorisse
5. Kenkmann, Paul (ajalugu II) — ideoloogiasektorisse
6. Leito, Toomas (eesti k. II) — ideoloogiasektorisse
7. Mesila, Tiit (eesti k. II) — kultuurisektorisse
8. Perelõgin, Viktor (vene k. III) — ideoloogiasektorisse
9. Rannaste, Reet (võõrfil. IV) — ideoloogiasektorisse
10. Siniveer, Anne (eesti k. III) — ideoloogiasektorisse
11. Sorgus, Kersti (võõrfil. III) — ideoloogiasektorisse
12. Tepper, Elli (eesti k. III) — šeflussektorisse
13. Toimet, Maie (ajalugu III) — org. töö sektorisse
14. Vardja, Mall (võõrfil. III) — ideoloogiasektorisse
15. Vihalemm, Peeter (eesti k. III) — ideoloogiasektorisse

Füüsika-Matemaatikateaduskonast:

1. Floren, Lilly (f.-mat. ped. III) — õppesektorisse
2. Järve, Tiit (keemia I) — ühiselamute sektorisse
3. Karu, Jaak (matem. II) — spordisektorisse
4. Roos, Anu (keemia II) — ideoloogiasektorisse
5. Saar, Ruth (f.-mat. ped. II) — šeflussektorisse
6. Striž, Tatjana (füüsika II) — ideoloogiasektorisse
7. Tarassov, Vladimir (füüsika III) — ideoloogiasektorisse
8. Übius, Malle (f. mat. ped. IV) — viimaste kursuste sektorisse

Õigus-Majandusteaduskonnast:

1. Eomõis, Henn (Õigust. II) — spordisektorisse
2. Kaarma, Jaak (Õigust. V) — ideoloogiasektorisse
3. Kalk, Aso (Õigust. I) — ideoloogiasektorisse
4. Kork, Jaan (Õigust. III) — ideoloogiasektorisse
5. Kupper, Evi (Majandust. II) — õppesektorisse
6. Malv, Peeter (Õigust. I) — ideoloogiasektorisse
7. Oru, Aarne (Õigust. II) — kultuurisektorisse
8. Peeling, Elille (Majandust. II) — ühiselamute sektorisse
9. Soondra, Lea (Majandust. IV) — viimaste kursuste sektorisse
10. Villemson, Viive (Õigust. I) — org. töö sektorisse

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast:

1. Jaanson, Inna (bioloogia II) — org. töö sektorisse
2. Laidväli, Maie (geogr. II) — ühiselamute sektorisse
3. Rein, Ülle (bioloogia II) — õppesektorisse

Kehakultuuriteaduskonnast:

1. Ruukel, Raivo (II kursus) — ideoloogiasektorisse
2. Sulaläte, Endla (II kursus) — org. töö sektorisse
3. Värk, Ilmar (III kursus) — spordisektorisse

Lisaks eeltoodule on ettepanekuid esitada konverentsile komitee koosseisu valimiseks filosoofiakateedri aspirant Mikk Titma ja ELKNÜ TRÜ Komitee arvestussektori juhataja Evi Kaljas.

Arvestades komsomolikomitee ees seisvaid ülesandeid ja töö mahtu peame komitee optimaalseimaks arvuliseks koosseisuks 45—50 liiget.

Veel on aega oma osakonna delegaatidele uute ülesannete andmiseks!

ELKNÜ TRÜ Komitee

PARANDADA FÜÜSIKUTE KAADRI ETTEVALMISTAMIST

11. aprillil arutati ülikooli parteikomitees füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni tööd. Füüsikaosakonna parteibüroo sekretär K. Kudu ja ka teised esinejad märkisid, et viimasel ajal on parteiorganisatsiooni töö muutunud sihikindlamaks. Tähelepanu keskpunktiks on olnud osakonna elu tähtsamad ja aktuaalsemad küsimused — kaadri ettevalmistus, töö kursusejuhendajatega, parteitu aktiiviga ja kommunistlike noortega. Regulaarselt töötab osakonnas filosoofiline seminar. Tihe kontakt on loodud Füüsika ja Astronoomia Instituudiga.

Samal ajal esineb aga parteiorganisatsiooni töös ka olulisi puudujääke.

Osa õppejõude on eemale jäänud kasvatustööst, mille tõttu on lakanud ka partei ridade juurdekasv, eriti õppejõudude hulgas. Ühiskondlikust tööst võtavad kommunistid ebavõrdselt osa. Kui üksikud kommunistid (sm-d K.-S. Rebane, A. Mitt, K. Kudu, J. Lembra, A. Tammik) on ühiskondliku tööga üle koormatud, siis viiel kommunistil (sm-d Altuhhov, Kuznetšik, Markov, Leiman ja Lõhmus) pole ühtki pidevat ühiskondlikku kohustust. NLKP liikmekandidaatidele ja noortele kommunistidele (eriti üliõpilastele — näit. Ravtšejev, Palsi) antavad ülesanded on sageli formaalsed. Esineb juhtumeid, kus ühiskondlikke kohustusi täidetakse vastutustundetult, suhtutakse pealiskaudselt kursusejuhendajate ülesannete täitmisse, näiteks sm-d Vassiltšenko, Veimer.

Parteibürool puudub teaduslike kaadrite ettevalmistamise konkreetne perspektiivplaan, pole tagatud teadusliku kvalifikatsiooni tõstmise plaani õigeaegne täitmine.

Partei ja ametiühinguorganisatsioonide erineva struktuuri tõttu puudub nende vahel vajalik koostöö. Parteikomitee liikmed ja teaduskonna kommunistid (sm-d K. Püss, V. Palm, R. Blum, A. Mitt, Z. Ananjeva, E. Salumaa, F. Kinkar jt.) rõhutasid oma sõnavõttudes vajadust tugevdada üliõpilaste seas tehtavat kasvatustööd, noorte füüsikute ettevalmistamise kvaliteedi tõstmist ja materiaalse baasi parandamist.

TRÜ parteikomitee võttis vastu otsuse, milles kohustatakse organiseerima füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni tööd selliselt, et kõik õppejõud, eriti aga kommunistid oleksid tihedalt seotud üliõpilaste hulgas tehtava ideoloogilise kasvatustööga, võtaksid aktiivselt osa komsomolitöö praktilisest abistamisest ja suunamisest, suurendama nõudlikkust kursusejuhendajate vastu, osutama neile suuremat abi.

Parteikomitee otsuses on rõhutatud vajadust parandada tööd noorte kommunistidega, eriti liikmekandidaatidega, andes neile selliseid ülesandeid, mille täitmine tagaks nende ideoloogilise karastuse ja organisatsioonilise töö kogemuste omandamise.

On vaja tõhustada kontrolli ühiskondlike kohustuste täitmise üle kommunistide poolt, rakendada ühiskondlikule tööle kõik kommunistid, jaotades kohustused nende vahel enam-vähem võrdselt; pöörata erilist tähelepanu kommunistide vastutustunde kasvatamisele. Arvestades üha kasvavat vajadust füüsikute kvalifiitseeritud kaadri järele on füüsikaosakonna parteibüroo kohustatud arutama ja koostama veel käesoleval semestril teaduslike kaadrite ettevalmistamise perspektiivplaani 1966.—1970. a. kogu füüsikaosakonna, eriti aga üldfüüsika kateedri osas ja kavandama praktilised abinõud selle realiseerimiseks.

Parteikomitee märkis oma otsuses konkreetsed abinõud ka komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni töö parandamiseks füüsikaosakonnas.

Lahtine koosolek

4. aprillil toimus Majandusteaduskonna partei-algorganisatsiooni lahtine koosolek, kus üle kahe tunni arutati ka teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni tööd.

Teaduskonna komsomolisekretär sm. M. Pahapill rääkis oma aruandes peamistest suundadest ja eesmärkidest senistes üritustes. Sügissemestril oli selleks ühise kollektiivi loomine, sest II kursused saabusid Tallinnast. Edukalt aitasid sellele kaasa massiüritused. Hiljem pühendati palju tähelepanu õppetööle. Bürool kuulati nõrgalt edasijõudjaid.

Aruandja ning sõnavõtjad tõstsid üles mitmeid lahendust vajavaid probleeme. Üheks selliseks oli teadmiste, oskuste ja ühiskondliku töö kogemuste omandamine ülikoolis ja nende efektiivsus, arvestades piiratud aega (teaduskond läks 4-aastasele õppeplaanile). Arutleti, kas see pingeline ja kohati võibolla otstarbetu tormamine ei mõju lõpuks halvasti ka teadliku üliõpilase ettevalmistamisele ja kultuursele arengule. Siin tekibki küsimus, kuidas kõige paremini ja tulusamalt aega kasutada. Paljud näiteks ei arvesta loengutel pakutud võimalusi. Puudutakse. Sm-d H. Siigur ja H. Müür tõid näiteid selle kohta, et suured puudujad on ka nõrga õppeedukusega. Aga kui need puudujad käiksid korralikult loengul, kas nende õppeedukusega oleks siis kõik korras? Nähtavasti räägivad siin kaasa igaühe individuaalsed võimed ja üldine suhtumine töösse. Avaldatigi arvamust, et puudumisi tuleks arvestada diferentseeritumalt ja rohkem uurida nende põhjusi.

Räägiti ka õppetöövormide efektiivsusest, ÜTÜ ringide tööst ja sellest osavõtmisest. Aruandja leidis, et seminar ei anna palju vajalikku. Sm. Müür peatus õppeplaanidel. Väideti, et kunagi olid nad veel tihedamad (3 a.) ja tulemused mitte halvemad. Vajalikul tasemel ja pidev ei ole ka ÜTÜ ringide töö. Vähene oli näiteks esimeste kursuste osavõtt ÜTÜ konverentsist, kuigi üliõpilased olid õppetööst selleks spetsiaalselt vabastatud. Üldse on esimesed kursused üritustest osavõtmisel passiivsed, omapoolse initsiatiivita täidetakse ka büroo ülesandeid.

ÜET-st on vähe osavõtjaid ja ka poliitinformatsioone ei peeta regulaarselt. Põhjendatakse jällegi aja nappusega. See on asja üks külg. Teine põhjus peitub küsimuses, mis on ühiskondliku töö stiimuliks, mis tulu sellest saadakse. Sügisel korraldatud ankeetide vastustest ilmnes üks põhimine puudus: noored spetsialistid on passiivsed ja saamatud ühiskondlikus tegevuses. Selleta aga noor spetsialist enam töökohal läbi ei saa. Oskust suhtlemiseks, esinemiskindlust ja ühiskondlikke võimeid saab arendada tegutsemisega ringides, valmistades ette ettekandeid jne. Siinjuures peaks rohkem arvestama igaühe individuaalseid huvisid ja võimeid ning vastavalt sellele andma ka pisiülesandeid, neid aga järk-järgult suurendama. Tööplaanide sisu peaks olema vastavuses arengu tasemega ehk teisiti öeldes — igale kursusele vastava suunaga tööplaan. Need mõtted läbisid ka sõnavõtte.

JAAN JOHANSON

Kunstinädala puhul

Kes käib, see näeb

Kevad oli jõudnud juba üsna kaugele. Lumi oli kõikjalt läinud, vaid varjulistes kohtades lesisid laisad lumehanged. Siin-seal vedeles talveprahti. Me teadsime, et see koristatakse peagi, ilma näpuga näitamata, nagu alati. Me püüdsime tabada seda, mis jääb ka pärast kevadkoristamist inimeste ilutunnet riivama.

Kunstikabinetist väljudes otsustasime jätta seekord kõrvale ruumide sisekujunduse ja piirduda vaid ülikooli hooldada olevate maastikega. Kuid siinsamas ukse all algas täielik kuu-maastik: möödunud aastal tehtud põrand on juba lagunenud (punane ehiskiht on lahti tulnud, betoonist aluskiht auke täis). Meestel on õnneks laia ja madala kontsaga jalanõud, nii et komistamist polnud meil karta.

Botaanikaaias tahtsime näha, kas möödunud aastal märgistatud pisipuudused on parandatud. Enamik neist oligi tehtud. Kuid vaevalt võib rahule jääda peaväravatega, kuigi üks väravatest on asendatud uuega. Värvi kvaliteet on nii vilets ja väravad on nii luitunud, nagu ei oleks siin midagi ära tehtud. Õnneks vedeles üks väravatest siinsamas müüri ääres tõendusena, et too oli ikkagi möödunud suvel tehtud.

Aiamüür on aga siiani krohvimata (on vaja paar kärutäit krohvi) ja värvimata.

Geneetikakateedri maja on küll krohvitud, kuid natuke lubjavärvi peaks ülikoolil ikka leiduma.

Selle maja lähedal jõepoolse müüri ääres on mitmed lagunenud kuurid, mille seinalauad on ammu lahti ja esialgsest värvist vaid mälestus järel. Kuuride ümber vedeleb sütt, laaste, kaste, puid ja isegi midagi põllumajanduse seisukohalt väärtuslikku.

Suur tiik on kuurilobudike kõrval samas olukorras. Raamas saarel vedeleb vana poolkõdunenud puusillake (puusepp teeks uue mõne päevaga valmis). Tiigi tagant paistavad kompostihunnikud, millele võiks põõsad ette istutada (osaliselt nad on juba olemas). Pisut eemal on mingi putka sõrestik, mille küljes lipendavad plastikaaditükid.

Karm pakane jäätas tiigi põhjani ja hävitas «tiigielanikud» — kalad.

(Järg 4. lk.)

ELKNÜ TRÜ KOMITEE LIIKMED

Ülikooli komsomolikomitee pleenum toimub 21. aprillil kell 18 TRÜ Õpetatud Nõukogu saalis.

Päevakord: 1. ELKNÜ TRÜ Komitee aruande kinnitamine.

2. Jooksvaid küsimusi.

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo

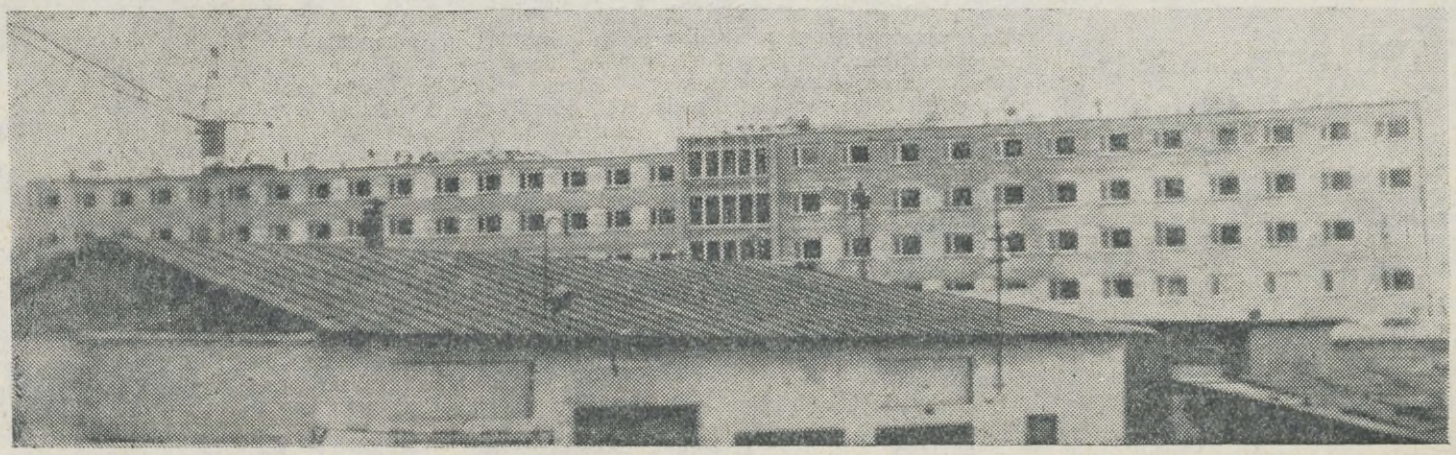
ELKNÜ TRÜ organisatsiooni konverentsi delegaadid!

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIV konverents toimub 23.—24. aprillini 1966. a. TRÜ klubis.

Konverentsi algus 23. aprillil kell 11. Delegaatide registreerimine algab kell 10.

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo

Võib-olla, et Sinagi hakkad elama uues ühiselamus...

Vabariigi bibliograafid olid koos

Märtsikuu lõpul oli Teadusliku Raamatukogu lugemissaal bibliograafide päralt. Neid oli üle Eesti kokku tulnud ligi sada.

Esimesel päeval käsitleti spetsiifilisi ja raamatukogu ajalugu puudutavaid probleeme. Neli teise päeva ettekannet võiksid aga huvi pakkuda ka laiemale üldsusele. K. Koger vaagis võimalusi raamatukogude-vaheliseks võistluseks. Sõnavõtt leidis kuulajais elavat vastukaja.

L. Peep puudutas oma ettekandes informatsiooni kogumise ja avaldamise probleemi humanitaarteadustes. Ta möönis, et kui NSV Liidus ilmuv kirjandus kajastub bibliograafilistes väljaannetes enam-vähem rahuldavalt, siis piiritaguste trükiste teadustamine ja propageerimine on allpool igasugust arvustust. Sellest johtub mahajäämus mõningate ainevaldade uurimisel.

K. Lepiku teema oli «Kaugõppijate teenindamine kõrgemate koolide raamatukogudes».

Kuidas varustatakse vabariigi mittestatsionaarseid üliõpilasi kirjandusega? Kõik algab bibliograafilistest teadmistest. Neid antakse TRÜ-s 24, EPA-s 4 tundi. Tarvis on koostada abistavat «Lugeja meelespead», kus peale laenutaja kohustuste oleks kirjas ka bibliograafia lühikursus.

1964. a. oli ülikoolis 2792 kaugõppijat, neist 1233 teadusliku raamatukogu lugejat, 1965. a. vastavalt 2611 ja 1286, 1966. a. arvatakse lugejate arv saavutavat 51% üliõpilaste üldarvust. EPA-s oli 1965. a. 3700 kaugõppijat, neist akadeemia raamatukogu lugejaid 1167, TPI-s vastavalt 3700 ja 1550.

Möödunud aastal kulutati TRÜ-s iga üliõpilase kohta raamatute ostmiseks 9 rbl., igale kaugõppijale 6 rbl., EPA-s vastavalt 3 rbl. ja 40 kop.

Ülikoolis õpitavast 206 ainest oli 62 aines iga üliõpilase kohta õpik, 35 aines iga 4 üliõpilase kohta õpik, 60 aines 6 üliõpilase kohta õpik, 26 aines vaid üksikuid õpikuid, 23 aines õpikud puudusid.

Rikkalikult on varustatud Füüsika-Matemaatikateaduskond, kõige halvemini Ajaloo-Keeleteaduskond.

K. Lepik rõhutas, et paljud õpikud on juba fondijõudmise momendiks moraalselt vananenud või kasutamatud oma ainekäsitluse kallaku tõttu — sellal, kui on hulgaliselt defitsiitseid õppematerjale. Ebakoht tuleneb sellest, et raamatukogudele ja kateedreile ei saadeta vaatlemiseks-valimiseks ilmuvate trükiste makette. Eriti EPA-s annab tunda eestikeelse kirjanduse vähesus.

Saraatovi Ülikooli raamatukogus laenutatakse defitsiitseid õpikuid talongide alusel, MRÜ-s on olemas spetsiaalne kaugõpperaamatukogu. Kiievis on linna raamatukauplustesse viidud kaugõppijate nimekirjad, samuti organiseeritakse raamatukogus uudisteoste müüki. Ühteist annaks neist abinõudest rakendada ka Eestis.

Aktuaalne oli P. Ramuli ettekanne, mis üldistas ülikooli raamatukogude ehitamise kogemusi välismaal. Parima projekti saamiseks väikeriigis on kaks teed — 1) konkurss 2) saata üks eliitarhitekt piiri taha kogemusi omandama. Mitmed uusimad raamatukogud on tornhooned, nii on transport fondidest neis lihtsam ja kiirem. On loobutud säilitamiskohtade alalisest valgustamisest, nagu varem. Ladu võib paikneda keldrikorrusel vaid efektse ventilatsiooni olemasolul. Lugemissaalid planeeritakse suhteliselt väikesed arvestusega, et ühtekokku tuleks igale teaduslikule töötajale ja 15 üliõpilasele üks koht.

TRÜ raamatukogule finantseeritakse 1970. a. 440 000 rbl. juhul, kui muude hoonete planeerimine ei ületa ettenähtud summat.

Konverentsi korraldamine iga kahe aasta järel otsustati muuta traditsiooniks. Tekkinud diskussioonid vaieldi lõpuni pärast konverentsi ametlikku osa ülikooli kohvikus.

A. KIDRON

TRÜ ametiühingukomitee teatab,

et ka käesoleva, s. o. 1966. a. suvekuudel saavad õppejõudude ja teenistujate perekonnad (ka lastega) oma puhkuse veeta Vellavere puhkebaasis.

Puhkebaas alustab tegevust 1. juulist ja kestab kuni 25. augustini 1966. a.

Avaldused Vellavere puhkebaasi kasutamiseks esitada hiljemalt 25. apr. 1966. a. TRÜ ametiühingukomiteele.

H. RUUSSAAR

Тезисы отчета комитета комсомола ТГУ

XIV конференции университетской организации

23 апреля в 11 часов в зале клуба ТГУ начинает работу XIV общеуниверситетская комсомольская конференция. Предыдущая конференция была ровно год назад. Теперь нужно подвести итог сделанной за прошедшей год комсомольской работы. Нужно будет дать оценку работы комитета комсомола и выбрать новое руководство. Университетская комсомольская конференция не только собрание для выбранных на нее делегатов — она должна стать центром внимания всех комсомольцев университета. Ниже мы публикуем тезисы отчета комитета комсомола ТГУ, которые освещают проблемы, которые считаем узловыми в данное время и в ближайшем будущем. Надеемся, что эти тезисы и все волнующие студентов проблемы будут обсуждаться. Ждем содержательных, откровенных, смелых, критических выступлений на конференции.

К 1 апреля этого года в университетской комсомольской организации числилось 2820 студентов, это на 192 человека больше, чем в прошлом году перед XIII конференцией. Комсомольцы и коммунисты составляют 84% из всего числа студентов.

1. Комсомол является политической организацией нашей молодежи. Главным направлением в работе комитета было: помочь готовить специалистов с широким кругозором, глубокими теоретическими и практическими знаниями, способных самостоятельно думать и решать порученные им вопросы; добиться того, чтобы студенты Тартуского государственного университета активно относились к внутренней и внешней политической жизни страны, последовательно боролись против всего, что мешает движению вперед, с чем молодежь не соглашается в нашей социалистической стране.

2. Политический характер комсомола требует усиления дисциплины и качественного роста рядов нашей организации.

3. Авторитет комсомольской организации определяют стоящие перед ней конкретные задачи и компетентность при их решении, с одной стороны, и авторитет комсомольцев, актива, стиля руководства, форм и методов работы, с другой стороны.

4. Активистом может быть человек, на деле доказавший свои политические убеждения. Опрос, проведенный на слете активистов в Кяярику показал, что 51% комсоргов выполняет свои обязанности лишь из чувства долга.

5. Для создания комсомольского актива мало хорошо подготовленных выборов. Нужно создать условия для дальнейшего развития актива, для роста рядов руководителей групп. Нужно ценить принципиальность, смелость, самостоятельность при решении вопросов, развивать демократию и чувство личной ответственности.

6. Одной из ответственнейших задач комсомола является подготовка молодого пополнения для КПСС. Молодые коммунисты должны составлять ядро комсомольской организации. В ряде случаев в комсомольских группах относятся формально к даче рекомендаций.

7. При отборе кадров комитет считает правильным самые большие требования предъявлять членам бюро комитета и секретарю медицинского факультета, далее могли бы следовать руководители секторов комитета и секретари отделений, затем члены комитета комсомола университета и члены бюро медицинского факультета, потом группорги.

8. Важной задачей комсомольской организации университета является выполнение функций самоуправления. Нужно еще принципиальнее и оперативнее решать доверенные нам вопросы внутренней университетской жизни, добиваться большей самостоятельности.

9. Одной из важных задач комсомола является требовательность в учебе и в студенческой дисциплине. Нужно бороться за то, чтобы студенческие годы давали каждому из нас как можно больше, чтобы наш университет готовил только хороших специалистов.

10. Наблюдение за учебой в продолжение семестра и анализ результатов сессии оправдывают себя. Хуже обстоит дело с контролем посещаемости.

10. Нужно еще принципиальнее и последовательнее реализовать данные первичным комсомольским организациям права при назначении стипендий и распределении студентов на работу.

11. Больше внимания обращать на комсомольскую работу на первых курсах.

12. Нужно лучше организовать работу бюро отделений. Плохо была организована работа секторов бюро первичных комсомольских организаций и обучение актива соответствующим сектором комитета.

13. Необходимо координировать работу с другими массовыми организациями (профсоюз, СНО, ДОСААФ, дружина). Нужно бороться против случаев, когда руководители этих организаций сами не хотят этим заниматься и свою ответственность сваливают на плечи комсомола. Но нельзя и противопоставлять комсомол другим массовым организациям.

14. Нужно налаживать и укреплять связи с комсомольскими организациями школ, предприятий города Тарту.

15. Не все студенты интересуются вопросами политики, идеологической работой. Проведенный на историко-филологическом факультете опрос показал, что на это нужно обращать больше внимания.

16. Студенческие дни прошли хорошо. Нужно проследить влияние традиций на студенчество, помогать внедрению новых традиций. Продолжить нашу самую лучшую традицию — летние работы.

17. Стимулировать работу кружков, клубов, групп, способствующих внедрению комсомольских традиций.

18. Наше студенчество живет и учится единодушно и дружно. Язык не должен быть преградой при налаживании контакта между группами с русским и эстонским языками обучения.

19. Нужно расширять связи с другими вузами нашей страны. Нужно добиваться еще большего контакта со студентами других стран. Оставляет желать лучшего организация туристского отдыха студентов.

20. Зафиксировать участие ЛКСМ Эстонии, Тартуского городского комитета комсомола, комитета партийной организации университета в направлении и помощи в комсомольской работе.

Комитет комсомола ТГУ

Külas oli Kalju Karask

Hiljuti toimus klubis RAT «Estonia» laulusolisti Kalju Karaski loominguline õhtu, mis meelitas kokku hulgaliselt laulusõpru. Konferansjee Tiiu Paulson muutis kava veelgi meeleolukamaks vestetega K. Karaski kujunemisteest. Seejärel jutustas külaline, kuidas temast sai just ooperi- ja operetisolist, samuti esitas ta laule oma repertuaarist. Eriti tugevasti aplodeeriti siis, kui Kalju Karask esitas aariaid «Marizast», «Bajadeerist» ja «Kõrbelaulust».

Neile, kes mingil põhjusel ei saanud klubisse tulla, palus K. Karask edasi öelda, et RAT «Estonia» uksed on Tartu üliõpilasperele alati lahkelt avatud.

K. GROSHOLM

Kevad murrab sisse

Reedel, 8. aprillil toimus A. Pisukese treeningrühma traditsiooniline õhtu. Seekord oli see teemal «Kevad murrab sisse», sest kevad on aeg, mil kõige rohkem on meie rühma liikmeid staadionil näha.

Perenaiste mängimise kord oli jõudnud noormeeste kätte ja nemad hoolitsesid kohvilaua eest. Neidude mureks oli aga kunstiline külg.

Õhtu «ultrapidulik» osa algas koosolekuga, kus pikemate sõnavõttudega esinesid treener Alfred Pisuke ja neidude grupi vanem Ljussa Vatsar. Ühel häälel võeti vastu otsus:

1) kuulutada kevad kõige kasulikumaks ja kaunimaks aastaajaks;

2) suurendada 1970. a. treeningrühma liikmete arvu 120% võrra;

3) kohustada kõiki kandma rühma embleemi.

Piduliku koosoleku lõpul said kõik treeningrühma liikmed embleemi.

Õhtu «superpidulikus» osas lavastasid neiud Ovidiuse «Pyramus ja Thisbe».

Aplaus näitas, et esietendus õnnestus, seda eeskätt tänu näitlejate meisterlikkusele ja osasse sisseelamisele.

Kohvilaua taga jätkus mõttevahetus spordiprobleemide üle.

Õhtu lõppes jalakeerutuse ja mängudega. Traditsioonilisi koosviibimisi korraldame kaks korda aastas.

A. KUREPALU

5 марта в Домодедове под Москвой скончалась Анна Андреевна Ахматова, крупнейший русский поэт, последний из тех, чьё творчество началось в 1910-х годах.

Ни в ком другом эпоха не нашла столь серьёзного и глубокого собеседника, каким стала для неё Ахматова. Нигде не отразилось время с такою чёткостью и полнотой, как в её творчестве.

Ахматова была одной из первых «преодолевших символизм». Она явилась смелой обновительницей, чьё творчество уравновесило «гигантское беспорядочно-одухотворённое воздействие преобразователя Блока чертами своего нового, до последних слов договорённого реализма».

Всё её творчество — это рассказ о высокой и трагической судьбе поэтов её поколения. Около двадцати лет работала Анна Ахматова над крупнейшим своим произведением — «Поэмой без героя», широким полотном, в котором изображение личной судьбы и судеб своих современников превратилось поистине в «исторические картины века».

Убеждённость в высоком назначении поэта, твёрдость позиции в самые тяжёлые времена, верность своему народу и его культуре, «великому русскому слову» — не прекращаясь звучали на протяжении всего творчества Анны Ахматовой:

Нет, и не под чуждым небосводом,
И не под защитой чуждых крыл —
Я была всегда с моим народом,
Там, где мой народ, к несчастью, был.

Миссия творчества Ахматовой — сохранить жизнь и чувства своих современников, вернуть память эпохе — выполнена поэтом до конца.

С. СЕМЕНЕНКО

Итоги конференции

Заседания секции русской литературы на 21-ой конференции СНО ТГУ проходили под знаком всё усиливающейся связи с родственными секциями других вузов страны. Большое число докладов представили гости из Москвы, Риги, Горького, Пскова, Воронежа. Гости представили весьма интересные работы.

Темы докладов охватывали историю русской литературы почти на всём её протяжении — от древнерусских текстов, изучению которых посятил свой доклад Г. Суперфин, до содержательного и прослушанного с большим интересом доклада о творчестве А. А. Ахматовой, сделанного нашим гостем, студентом Латвийского государственного университета им. П. Стучки Р. Тименчиком.

Особенно радует то, что на этот раз в стороне от конференции не остались самые молодые студенты русской филологии. Первокурсницы Л. Гершман и И. Файнштейн выступили с сообщениями, дающими основания предполагать, что из авторов со временем вырастут серьёзные, думающие студенты. Сам факт, что первокурсники, по крайней мере часть из них, избавляется от вредной привычки тратить весь первый год учёбы на «раскачку» и входит в ритм университетской жизни, следует приветствовать.

Очень интересные доклады привезли студентки-горковчанки З. Смирнова и С. Липманович. Хочется на страницах нашей газеты поблагодарить их за содержательные и оригинальные выступления.

Хозяева были представлены студентами всех пяти спецсеминаров. Общим для всех выступлений наших студентов было то, что темы выбирались малоисследованные, представляющие хорошие возможности для самостоятельных научных поисков. Так, студент III курса А. Рогинский избрал темой своего доклада деятельность малоизученного декабриста М. Н. Новикова, студентка IV курса А. Мальц выступила с докладом по русско-эстонским культурным связям — разбором воспоминаний В. В. Вересаева о годах, проведённых в Тартуском (тогда Дерптском) университете, третьекурсница И. Газер посвятила свою работу исследованию творчества друга Маяковского, талантливого писателя С. М. Третьякова, автора тоже ещё не «открытого» и дожидающегося своего исследователя, студент II курса Б. Тух прочитал доклад о месте драм А. Блока в общей системе символистского театра. С интересным докладом о «Мысли» Л. Андреева выступила студентка IV курса Н. Чикалова.

Необходимо сказать также об организации конференции, пожалуй, лучшей за последние годы. Несмотря на значительные трудности, связанные с ремонтом главного здания университета, организационный комитет смог предоставить в распоряжение секции русской филологии зал Ученого Совета, где заседания секции проводятся по традиции на всех конференциях СНО. Большой удачей можно считать то, что впервые были отпечатаны на ротапринте тезисы докладов. Эти небольшие книжечки сразу подняли конференцию на новую высоту и придали ей подчеркнуто академический характер. Конференция привлекла внимание большого числа студентов. На заседаниях присутствовало до 120 человек. В ходе конференции отразилась тесная дружба со студентами Горьковского и Латвийского университетов, постоянными участниками наших конференций.

А. Б.

Кто такой Вердар?

«Политинформации устарели, это примитивный способ знакомства с событиями» — так считают многие комсомольцы. — «Наши студенты читают газеты, слушают радио, они неплохо разбираются в событиях, происходящих у нас и за рубежом». Поэтому «с общего благословения» — по крайней мере на русском отделении историко — филологического факультета — политинформации исчезли. И вот, для того чтобы проверить, как разбираются наши студенты в вопросах внешней и внутренней политики, был устроен письменный опрос, нечто вроде контрольной работы. Студентам IV курса были предложены такие вопросы: 1) Какие государства обладают сейчас ядерным оружием? 2) Назовите нынешнего и двух предыдущих премьер-министров Индии. 3) Между какими государствами идёт спор из-за Кашмира? 4) С какими капиталистическими государствами СССР улучшил отношения в последнее время? 5) Назовите президента Финляндии, Индонезии, ОАР, США. 6) Что вы знаете о Ташкентской декларации? 7) Назовите две крупнейшие современные колониальные державы. 8) По каким отраслям производства специализируется сельское хозяйство ЭССР?

Студенты II и III курсов должны были ответить на вопросы: 1) Какие государства входят в НАТО? 2) Назовите нынешнего и двух предыдущих председателей Президиума Верховного Совета СССР? 3) Между какими государствами шел спор из-за Кашмира? 4) Назовите капиталистические государства, экономическое развитие которых после второй мировой войны протекает наиболее быстрыми темпами. 5) Назовите: президента Франции, генерального секретаря ООН, премьер-министра Кубы, канцлера ФРГ, 6) Какая из английских колоний в 1965 году выступила против своей метрополии? 7) Назовите три крупных стройки, сданных в эксплуатацию в Эстонии за семилетку. 8) Каков был средний урожай зерновых и картофеля в ЭССР в 1965 г.?

Правильные ответы дали почти все студенты IV курса. Причем нередко встречаются содержательные и обоснованные ответы. Правда, многие называют в числе стран, обладающих ядерным оружием и ФРГ, а кое-кто президентом США до сих пор считает Кеннеди.

Если, как показал опрос, на IV курсе дело — в общем — обстоит неплохо, то на II и III курсах картина довольно печальная, Лишь немногие студенты (Миндлин, Тух, Потехин, Матизен, Сяэск) справились с этими, довольно несложными вопросами. Отдельные студенты (например, Нэпп) сдали чистые листы. А во многих ответах буйным цветом расцвели политляпсусы. Некоторые студенты не совсем представляют себе, что такое НАТО, плохо разбираются в политической карте Европы. Поэтому среди государств НАТО оказались Австрия и Швейцария, Иран и Ирак, и даже — Австралия и Новая Зеландия.

Приблизительно четверть студентов (Голощапов, Иванова, Никифорова, Вабрит и др.) не могли назвать государства, между которыми шел спор из-за Кашмира. Один студент II курса, перечисляя капиталистические государства, наиболее энергично развивавшиеся после II мировой войны, первым называет Советский Союз. На вопрос «Кто есть кто» многие ответили правильно. Но и здесь: кое-то не знает генерального секретаря ООН, некоторые студенты не могут назвать премьер-министра Кубы (этим постом награждают иногда Дортикоса и Рауля Кастро). Аавик считает канцлером ФРГ какого-то мифического Вердара, (очевидно, подсказка не сработала).

И наконец, совсем плохо обстоят дела со знанием того, что происходит в нашей республике. О трудовом подвиге эстонского колхозного крестьянства говорит вся страна, эстонский опыт изучают повсюду, а мы нередко об этом ничего не знаем. Причем рядом с обычным незнанием встречаются и просто анекдотичные ответы: зерна с гектара получили 22 ц, а картофеля — 16!

Подведем итоги. По крайней мере, о II и III курсах можно сказать, что наши студенты — многие из них — не читают газет, не следят за событиями, просто не интересуются ими. Может быть, политинформации, действительно, устарели. Может быть, стоит подумать о других методах — тематических лекциях, обзорах. Факт остается фактом — некоторые наши студенты политически безграмотны. А это, наверное страшнее, чем обычная неграмотность. Не будем говорить о долге, обязанности студента, комсомольца, филолога, гуманитара. Это должно быть не обязанностью, это должно стать естественной потребностью человека — знать, чем живет мир, чем живет его страна.

П. СИГАЛОВ.

Памяти поэта

Пятого марта Анны Андреевны Ахматовой не стало. Литературный кружок пригласил всех желающих на вечер памяти поэта.

Звучит «Реквием» Моцарта.

На кафедре — портрет Ахматовой, перед ним — пламенеющая гвоздика. Доклад о творчестве поэтессы прочла Миральда Коор. Много нового о самой Анне Андреевне услышали мы от З. Г. Минц, которая рассказала о своих встречах с Ахматовой.

Но, конечно, самое главное — это стихи. Их читали А. Чернова и Х. Леэметс. Интересной была выставка сборников Ахматовой. Их перелистывали, искали любимые стихотворения, подолгу всматривались в портреты. И, наконец, настоящий подарок — голос Ахматовой. Она как бы встала над нами. Пропало всё, остались стихи.

Филологи, медики, физики, математики унесли с собой частичку большой русской поэзии — поэзию Анны Ахматовой.

Л. Гершман,
I курс рус. фил.

песня о песне

Она сначала обожжет,
Как ветерок студёный,
А после в сердце упадёт
Одной слезой солёной.

И злому сердцу станет жаль
Чего-то. Грустно будет.
Но эту легкую печаль
Оно не позабудет.

Я только сею. Собирать
Придут другие. Что же!
И жниц ликующую рать
Благослови, о боже!

А чтоб тебя благодарить
Я смела совершенней,
Позволь мне миру подарить
То, что любви нетленней.

1924

воронеж

О. М.

И город весь стоит оледенелый.
Как под стеклом деревья, стены, снег.
По хрусталям я прохожу несмело.
Узорных санок так неверен бег.
А над Петром воронежским — вороны,
Да тополя, и свод светлозелёный,
Размытый, мутный, в солнечной пыли,
И Куликовской битвой веют склоны
Могучей, победительной земли.

А в комнате опального поэта
Дежурят страх и Муза в свой черёд.

И ночь идёт,
Которая не ведает рассвета.

1936

*

муза

Когда я ночью жду её прихода,
Жизнь, кажется, висит на волоске.
Что почести, что юность, что свобода
Пред милой гостьей с дудочкой в руке.

И вот вошла. Откинув покрывало,
Внимательно взглянула на меня.
Ей говорю: «Ты ль Данту диктовала
Страницы Ада?» Отвечает: «Я».

1924

комаровские наброски

...И отступилась я здесь от всего,
От земного всякого блага.
Духом, хранителем «места сего»
Стала лесная коряга.

Все мы немного у жизни в гостях,
Жить — это только привычка.
Чудится мне на воздушных путях
Двух голосов перекличка.

Двух? А ещё у восточной стены,
В зарослях крепкой малины,
Тёмная, свежая ветвь бузины...
Это — письмо от Марины.

1961

*

* * *

Одни глядятся в ласковые взоры,
Другие пьют до солнечных лучей,
А я всю ночь веду переговоры
С неукротимой совестью своей.

Я говорю: «Твоё несу я бремя,
Тяжёлое, не знаешь, сколько лет».
Но для неё не существует время,
И для неё пространства в мире нет.

И снова чёрный масляничный вечер,
Зловещий парк, неспешный бег коня.
И полный счастья и веселья ветер,
С небесных круч слетевший на меня.

А надо мной спокойный и двурогий
Стоит свидетель... О туда, туда,
Туда — по подкапризовой дороге,
Где лебеди и мёртвая вода.

1924

смерть поэта

Умолк вчера неповторимый голос,
И нас покинул собеседник рощ.
Он превратился в жизнь дающий колос
Или в тончайший, им воспетый дождь.
И все цветы, что только есть на свете,
Навстречу этой смерти расцвели.
Но сразу стало тихо на планете,
Носящей имя скромное... Земли.

1957

*

Эту страницу организовали студенты отделения русской филологии В. Белобровцев, С. Семененко и Г. Суперфин.

Uute sõpradega

Tartu jaam reede õhtul. «Tšaika» on tulemas. Nagu ikka, on rahvast, tulijaid ja ootajaid palju. Ja tekleidki tuleb igale pinnaühikule nii palju, et oleme lausa mures külaliste saatuse pärast. Meie — see on grupike keemiaosakonna üliõpilasi ja vastselt tudengiseisusest välja jõudnud TOOMAS TENNO. Külalised tulevad aga meie keemikute päeva ajaloos esmakordselt kohale RIIAST ja VILNIUSEST, nagu telegrammid teatasid.

Juba me kõnnimegi ühiselamu poole.

Neid on kokku kaheksa — leedulasi ja lätlasi mõlemaid neli. RYMANTAS KUNTSE Vilniusest seletab meile, et nende keemiaosakonnas on 350 tudengit, et osakond töötab enam tehnoloogilise kui teadusliku kallakuga ja et temast saab orgaanik.

Kui õhtuhämaruses kesklinna astume, saab Tartu endale epiteedi — vaikne linn. Seejärel avastatakse veel paralleele Vilniusega. Meie «residentsi» — keemiahoone — peavad külalised kohe ära nägema. Vaatamata küllalt hilisele tunnile on töötegijaid veel palju ning VELLO PÄLLINIST saab güid.

Ülikooli kohvik valmistab ebameeldiva üllatuse — remont. Ent pole halba heata, sest Pälsoni tänava ühe toa improviseeritud kohvikus on veel mugavam.

*

Järgmine hommik. Taas on külalised keemiahoones, seekord juba «ametlikul visiidil». Üksteise järel tutvustatakse oma töömaid. Aspirant Jüri Tamm saab endale kahest leedu tütarlapsest — Alvina Iotautaitest ja Birute Bupotaitest jutukaaslased — neid huvitab elektrokeemia. Tõnis Lepiku seletused kuuluvad analüütikakateedri juurde. Luminofoorid, II kursuse praktikum. Ja edasi — orgaanika ring, keemilise kineetika ja katalüüsi laboratooriumid.

Mis jäi külalistele meelde, mis meeldis?

● *Aparatuur ja seadmed on head. Meil Vilniuses on selliseid vähem.*

● *Aga ruumipuudusega on tartlasedki hädas, kuigi keemiahoone on üsna avar.*

● *Meeldis orgaanilise sünteesi laboratooriumi tõmbekapi tõmme, mis lausa viis ukse käest ära.*

*

Külaliste tee viib TRÜ Teadusliku Raamatukogusse. Samal ajal kogunevad päeva peategelased

Õpetatud Nõukogu saali. 1964. aasta lõpul läks neid alma materist teele 12. Nüüd on töörohke aasta möödas ning diplomiõigus käes. Kümnekesi istuvad nad laua ääres («Punases Kundas» töötavatel keemikutel Pille ja Ülo Niinemetsal ei õnnestunud Tartusse sõita): Tiia Iõgi, Kai Kuningas, Helgi Laaneste, Tõnis Lepiku, Aime Mäll, Lilli Paama, Reet Püss, Tiiu Saar, Jüri Siigur, Tiiu Simm.

Dekaan Anatoli Mitt teeb avasõnas kokkuvõtte töökohtadelt saabunud iseloomustustest — keemikute järjekordne lend on töötanud väga tublilt. Doktor Viktor Palm on kindel, et nii see ka jääb, sest «kes keemiaosakonna läbi teinud, see tühja tööd tegema ei hakka».

Ja nii saavadki aasta eest ülikooli lõpetanud keemikutest diplomeeritud keemikud. Lisaks diplomile saab igaüks noorematelt kolleegidelt kimbukese kevadekuulutajaid — lumikellukesi.

*

Nüüd õhtust endast.

Külalised Riiast ja Vilniusest ja enamik osakonna üliõpilasi koguneb õhtul Tartu kammivabriku klubisse.

Juba omamoodi traditsiooniks on saanud taolistel koosviibimistel valida «Miss» ja «Mister». «Miss Keemia 1966» kõrge tiitli saab III kursuse üliõpilane Tea Kuld.

Tiitliga käib kaasas kohustus aidata Vello Pällinit peoperemehe kohuste täitmisel.

Veel teinegi tiitel leiab sel õhtul enesele väärilise — «Viimane saabuja». (Nimi jääb tähistatuks x-ga, nagu täppisteadlastel on kombeks).

Peolaud. Kõned. Kõige kõvema aplausi teenib Janis Birgelis — viimase lause ütleb ta eesti keeles. Külalised annavad üle oma kingitused. Laulud laulude järel. Kahju, et oma lõunanaabrite laululoomingut nii vähe tunneme. Küll aga saab nende kuulus «Pūt veīni» («Puhu, tuul») lauldud.

Tantsude vahel räägib noor tudeng Jorh Aadniel Kiir osakonna elust.

Veel üks igaveseks traditsiooniks muutunud ettevõtmine — viktoriin. Võistkondi on viis, aga ikka kipub üks neist nime all «Старость не радость» vanadusele vaatamata esirinda trügima. Kui «vanakeste» energiline ja temperamentne kapten Tõnis Lepiku efektse plahvatuse organiseerib, ongi pilt selge. Peaauhind tordi näol läheb «vanadele».

Tants. Tants — poole ööni.

Lõpetuseks.

Külalised sõitsid pühapäeval kodu poole. Nädalavahetusel teeb grupp meie keemikuid vastukülaskäigu Vilniusesse. Sealsel keemikute päeval oodatakse neid.

JÜRI-ANDI TOOM

Kevad, kevad, kevad ...

Raadioloengud

Kolmapäeval, 20. aprillil

1. Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loeng «Pärimine kolhoosiperes».

2. Eesti ja võõrfiloloogia I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste III loeng keeleteaduse alustest: «Kaukaasia ja semi-hami keeled».

3. Kõigile poliitilise ökonoomia õppijaile dots. Georg Rekkeri loeng «Raha funktsioonid kapitalistlikus ühiskonnas».

Reedel, 22. aprillil

1. Eesti kirjanduse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eesti ajakirjandus möödunud sajandi kolmandal veerandil», II.

2. Inglise keele leksikoloogia õppijaile vanemõpetaja Gustav Liivi loeng «Konversioon inglise keeles».

(algus 1. lk.)

Tiigi puhastamine nende jäänustest on üks esimesi kevadülesandeid, sest tiigi kaldapervest on punakad taimelehed oma ladvad välja pistnud, kuulutades täie hooga lähenevat kevadet (kahjuks tuli aga neile lumi peale: aprill on ju viguritega kuu).

Küllap püütakse kevadkoristuse käigus ka nendest ebameeldivatest kohtadest meeldivad teha.

Tõuseme Toomele. Vesi voolab vulinal mööda teed punase «Toome» kaupluse poole. Nagu ulakas poiss, ei taha ta joosta kividega vooderdatud rentslis, vaid kihutab kobrutava ojakesena alla, viies kaasa liiva ja kivikesi ning jättes maha tubli tüki tööd.

Mitšurini tänava otsas on nõlvakul kahekordne majake, mille tarakesest on vaid jupike järel. Seegi on nii lagunenud, et isegi kass ei tohi peale ronida: kukub ümber. Teisel pool teed asuva endise A. Grenzsteini maja katusele on jäetud remondist pärinev kanderaam, telliskive, katusepleki tükke ja muud prahti. Katkenud aiavõrk on asendatud okastraadiga, üks pinnariit on laotud juba haljasalale.

Selle maja ja palliväljakute vahel on kunagine aiamaa. Kes teab, kui kaua ta nõnda söödis seisab, kuid küllap on nüüd olemas tehnika («Belaruss»-buldooser), millega saaks selle ära tasandada. Siit avaneb avar ja kaunis vaade linnale.

Teadusliku Raamatukogu kõrval, üle tee, on pisike telliskivist majake. Nähtavasti sisselangenud katuse varjamiseks on selle ukseava kinni löödud hööveldamata laudadega. Siit aga käivad mööda kõik, kes Toomemäge külastavad.

Tõsisem on lugu Toomkiriku varemetega. Mitmed projektid ja plaanid on läinud hingusele. Konserveerimistööd jäeti pooleli. Varisemisohus varemetele lisandusid juba neljandat aastat kõdunevad tellingud. Kunagi oli ümber varemete piire, nüüd on ühest järel raudtulbad, teisest aga puust postid.

Tenniseväljaku kõrvale hakati tegema treppi, kuid too jäeti lõpetamata. Trepi juures asuvasse lohku on kraanaga laaditud kaks vanaaegset kahuritorumürakat. Milleks? Siinsamas olev kinnimüüritud võlvtunneli osasein on lagunemas. Kas teha tunnel lahti või müürida korralikult kinni?

Tenniseväljaku riietusruumi seinad on värvitud ebameeldivates toonides, arvatavasti ei peetud vajalikuks pöörduda kunstniku või arhitekti poole.

Kuradisilla küljes tolkneb telefonitraatide traavers, (traadid on ammu maha võetud ja neid ei pandagi enam).

Vana anatoomikumi kõrval olev lagunenud ja luitunud kuur paistab Faehlmanni juurde ära. Värav on lahti. Palun! Õues näete kõigepealt üht värvitud kirstu kaant, siis teist värvimata, kaugemal aga juba tervet hunnikut. Üks neist on kinni, selle lähedal vedeleb mitmesuguseid pudeleid, pehastunud kanderaam ja prahti, just nagu oleks keegi siin pillerkaari pidanud. Muidugi on igal asutusel oma spetsiifika, kuid sellises üldkäidavas kohas peaks kirstud siiski paigutama abihoonetesse.

Abihoonete ehitamisel peaks aga võtma eeskuju nendest, kes poolteist sajandit tagasi hakkasid Toomemäge välja ehitama ja haljastama. Nad püüdsid rajatavat teha kaunilt ja loodusesse sobivalt.

Kahjuks ei peeta viimast vajalikuks. Isegi Tähetorni ümber on ehitatud mõned putkad, mille taha visatakse jalutajatele vaatamiseks mitmesugust koli, mis oma õuele nähtavasti ei kõlba. Põõsahekki on põimitud okastraat. Kindlasti aga tuleks üle kogu linna paistev Tähetorn väljastpoolt üle värvida.

Raekoja juurde viivast betoontrepist paremale on tekkinud võsa, siin pole ammu olnud korraldavat kätt.

«Oleme juba terve Toome läbi käinud, aga kuskilt ei ole võimalik teada saada, millised vaatamisväärsused Toomemäel on,» ütleb K. Põllu. «Juba ammu oleks aeg panna üles teejuht-tahvlid, millelt kõik oleks näha. Need peaks tellima kunstnikult.»

Sellega tuleb nõus olla!

Ülikooli kui Toome peahooldaja peaks kõik need asjad ära korraldama.

Kuigi seekordsel ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» ja kunstikabineti kevadreidil ei kavatsetud vaadelda sisekujundusi, ei saa siiski mööda minna keeltemajast. Juba aastaid lubatakse seda remontida. Kolmandat korda kirjutatakse lagunenud põrandatest, vajunud lagedest ja seinte aegunud värvist. Nähtavasti peab sellest majast võrsuma kohalik Cato, kes võtab sõna igal koosolekul ja lõpetab kõik kõnea lausega: «Aga üks on kindel, et keeltemaja tuleb viivitamatult ära remontida!»

A. PABUT

Kes käib, see näeb

TRÜ laste ja noorukite komisjoni tööst

Käesoleva artikli raames tahaks mõne sõnaga puudutada seni TRÜ ajalehe veergude suhtes tagasihoidlikuks jäänud laste ja noorukite komisjoni tööd. Nimetatud komisjon koosneb kolmest sektorist: 1) TRÜ lasteaed, 2) kooliealiste ja noorukite sektor ja 3) TRÜ klubi juures ja baasil töötavad lasteringid ning lastetuba.

Kõne all oleva komisjoni töö oli arutusel 31. märtsil s. a. TRÜ ametiühingukomitees. Kõige paremas korras sisulise töö poolest on TRÜ klubi juures sm. H. Kiili juhendamisel töötavad lasteringid. Need töötavad 3 korda nädalas à 2 tundi. Peale regulaarse töö on toimunud rida üritusi, nagu laste nääripidu, laste vastlapidu, lasteringide esinemine TRÜ kohvikus 8. märtsil, sõpruskohtumine EPA ja tervishoiutöötajate maja ja TRÜ laste vahel jne.

TRÜ klubi juures asuv lastetuba töötab iga päev kella 9—15-ni. Lapsed, kes kohtade puudusel ei ole pääsenud lasteaeda, on sellel ajavahemikul hooldatud ja saavad kord päevas sooja sööki. Järgmisel sügisel on plaanis, kui lastevanemad seda väga soovivad, kaaluda lastetoa lahtioleku aega kella 8—16-ni.

Lastetoa ja vanema rühma lastele toimuvad 2 korda nädalas inglise keele ja muusikatunnid.

Sisulise mahu poolest tuleb laiendamisele noorukite ja koolieaeliste sektori töö. Sektoril on seni olnud hea kontakt koolidega. Häirete korral õppeedukuses ja käitumises teatab kool sellest TRÜ lastekomisjonile ning vastav sektor (sektorijuhataja A. Lunge) astub kontakti lapsevanemaga, et välja selgitada lapse halva õppeedukuse või käitumise põhjusi. Ka väga hea käitumise ja õppeedukuse puhul teatab kool sellest TRÜ-sse. Nii on viimase õppeveerandi kohta saabunud teatised lapse väga hea käitumise ja õppeedukuse kohta sm. L. Looga, L. Nurmandi, L. Loiti, A. Paltseri, L. Viilebergi, R. Polli jt. nimele. Senisest ulatuslikumalt hakatakse koolieaeliste noorukitega tegelema koolivaheaegadel, sisustades seda matkadega ja tasuta lastefilmide näitamisega NLKP kateedri auditooriumis. Rakendamist vajaks meie spetsialistide pere (pedagoogika- ja psühholoogiakateeder).

TRÜ lasteaed on alles noor asutus ja elab mõnes mõttes üle kasvuraskusi. Konkreetsemat juhendamist vajab pedagoogiline kasvatustöö lasteaias. On vaja moodustada pedagoogiline nõukogu pedagoogiliste küsimuste lahendamiseks, tööle tuleks senisest rohkem rakendada lastevanemate komitee, rohkem tähelepanu nõuab kasvatajate juhendamine. Mõningate halvasti käituvate laste puhul tuleb nende vanemad välja kutsuda, võib-olla teatada teaduskonna ametiühingubüroole või isegi TRÜ ametiühingukomiteele.

Selleks, et tulevikus laste ja noorukite komisjoni töö kujuneks veelgi plaanikindlamaks ja süsteemipärasemaks, et kõikide alasektorite tööd veelgi enam kooskõlastada ja koordineerida, võttis TRÜ ametiühingukomitee koosolek vastu üksikasjalise otsuse.

A. HELBE,
ametiühingu laste ja noorukite komisjoni esimees

Mustmiljon päikesepaistelist päeva!

ENE OJAND
AGO PUUSEMP

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus ja Pressiklubi

Tähelepanu • Teated • Tähelepanu

Ametiühingu Vabariiklik Komitee palub teatada hiljemalt 20. aprilliks, millistesse sotsialistlikesse maadesse soovime komplekteerida spetsialiseeritud turismigruppe 1967. aastal.

Ühtlasi teatame, et 1. okt. — 1. maini on turimistuusikute hinnad sotsialistlikesse maadesse 25% hinnaalandusega.

TRÜ ametiühingukomitee

*

21. aprillil s. a. k. 19 toimub zooloogiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46) bioloogiaosakonna ÜTÜ ringide koosolek teemal **«Teadlase eetikast».** Ettekanne E. Parmastolt (ZBI).

Diskussioon.

Rühmaorganisaatorid!

Koguneme seminarile reedel, 22. aprillil kell 16 biokeemia kateedrisse aud. 100 (keemiahoone IV korrusel). Kõigi osavõtt vajalik.

Ametiühingu aktiivi kooli juhataja.

*

Leitud naiste nikkelkäekell ja naiste kuldkäekell. Küsida õpperaamatukogust.

R S R

18. aprillil kell 18 TRÜ kohviku rõdusaalis —

Maailmarevolutsioon 1967?

Tuusikud

TRÜ Ametiühingukomitee teatab, et 1966. a. II kvartalil on võimalik kasutada järgmisi puhkekodude tuusikuid:

Riia rand

Alates 13. maist — Gagarini-nim.
Alates 22. „ — Dubulti (3 tuusikut)
Alates 25. „ — Ciruliši
Alates 25. „ — Gagarini-nim.
Alates 21. juunist — Džintari (2 tuusikut)

Võsu

Alates 25. maist — 4 tuusikut

Võsu telklaager

Alates 17. juunist — 1 tuusik
Alates 30. „ — 2 tuusikut

Narva-Jõesuu

Alates 16. maist — 3 tuusikut
Alates 21. juunist — 2 tuusikut

Laulasmaa

Alates 22. juunist

TRÜ klubi

Laupäeval, 16. aprillil kell 20 toimub

KONTSERTÕHTU.

Esinevad: puhkpilliorkester, RKA kollektiivid ja solistid.

Tants.

Pääse à 30 kop.

Pühapäeval, 17. aprillil kell 19.05 abiturientidele

HEI — HOPSTI, ELLUASTUJAD!

(informatsiooni ja muusika programm «Rajacas»)

Kordussaade!!!

Tants.

Pääse à 30 kop.

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased S. Endre, L. Mägi, A. Teder ja M. Raidma.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2927. MB 03506.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (658) Laupäeval, 23. aprillil 1966 XIX aastakäik

Täna alustab tööd ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIV konverents

Elagu leninlik komsomol — Kommunistliku Partei ustav abiline ja reserv!

Noormehed ja neiud! Omandage sihikindlalt teadmisi, õppige töötama ja elama kommunistlikult!

NLKP Keskkomitee hüüdlausetest

Tänases ajalehenumbris

● ÜTÜ AKTIVISTIDE VABARIIKLIK SEMINAR-LAAGER KÄÄRIKUL (lk. 1)

● ÕPPEPLAANIDES EI OLE MUUDATUSI (lk. 1)

● PAAR ARVAMUST KIRJANDUSPROGRAMMIDE KOHTA (lk. 3)

● L. ROOTS 60-AASTANE (lk. 2)

Tänuavaldus

TRÜ rektorile saabus järgmine kiri:

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI JUURES ASUVA MAA TEHISKAASLASTE VAATLUSJAAMA JUHATAJALE

sm. M. K. Liigandile

Läbi vaadanud Teie Maa tehiskaaslaste vaatlusjaama töö tulemusi 1965. aastal, tunnistab NSV Liidu Teaduste Akadeemia Astronoomianõukogu need heaks.

Ajavahemikul detsembrist 1964. a. kuni novembrini 1965. a. on jaamas edukalt korraldatud 1013 Maa tehiskaaslaste ülelennu vaatlust.

Edukalt korraldatud ülelendude vaatluste suhe jaama poolt saadud efemeriididega moodustab 1965. aastal 59,2%, mis on kolm korda suurem NSV Liidu keskmisest.

Ühe edukalt korraldatud vaatluse maksumus oli 1965. a. 84 kop. — see on NSV Liidus üks madalamaid.

Astronoomianõukogu tänab jaama juhatajaid ja vaatlejaid nende hea töö eest ja soovib neile uusi kordaminekuid.

A. G. MASSEVITS,
füüsika-matemaatika doktor,
NSVL TA Astronoomianõukogu esimehe asetäitja

9. aprillil 1966. a.

EKP TRÜ Komitee saadab ELKNÜ TRÜ XIV konverentsi delegaatidele ja kõigile ülikooli kommunistlikele noortele südamliku kommunistliku tervituse.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni järjekordne konverents toimub ajal, mil kogu nõukogude rahvas on asunud realiseerima NLKP XXIII kongressil kavandatud ülesandeid. NLKP XXIII kongressi otsustest lähtudes on ülikooli ees seisvatest ülesannetest tähtsaim noorte spetsialistide ettevalmistamise taseme tõstmine. See seab komsomoliorganisatsiooni ette vahetu praktilise ülesande — kasvatada kommunistlike ideaalidega võitlevaid ja mõtlevaid noori spetsialiste, kes on poliitiliselt karastatud, kes on oma nõukogude kodumaa tulihingelised patrioodid ja on ustavad proletaarse internatsionalismi põhimõtetele.

Ülikooli parteiorganisatsioon on kindlalt veendunud, et tema kõige esimene ja lähim abiline ning reserv suudab selle vastutusrikka ülesande edukalt täita.

Edu tööks!

EKP TRÜ Komitee

ÜTÜ aktivistide seminar-laager Käärikul

Esimene vabariiklik ● Eestimaa kuus suurkooli said kokku ● Enne lõppu läks tuliseks ● Kas räägiti üksteisest mööda?

Aprill 1966, Kääriku. ÜTÜ vabariikliku nõukogu ja TRÜ initsiatiivil kutsutakse e s m a k o r d s e l t kokku kõigi meie kõrgemate õppeasutuste ÜTÜ nõukogude ja paremate ringide esindajad.

Kokku tulid EPA ja Konservatooriumi lavakunstikateeder (terve II kursus) +3 muusikut, TPed Instituudi I—II kursus ja TRÜ V k. arstid, matemaatikud ja filoloogid, majandusteadlased ja kehakultuurlased, Kunstiinstituut ja TPI.

Seal ta siis nüüd on — terve hulk kõige erinevamat rahvast. Millisel eesmärgil? Kas selleks, et isiklikult tutvuda, sidemeid luua, enne sessioonide algust ja pärast teaduslikke konverentse kord hästi puhata? Või selleks, et läbi arutada ühiseid, kõikide õppeasutuste või üldse meie teaduse ette kerkinud probleeme? Või pidi see kujutama nagu väikest vabariiklikku ÜTÜ konverentsi, kus iga õppeasutus esitab oma ettekanded? Aga võib-olla tahtis see seminar-laager kanda endas silmaringi laiendamise ülesandeid?

Juba möödunud reedene (15. apr.) «Edasi» tõi ära küllaltki üksikasjalise ülevaate seminari tööst — EPA ÜTÜ nõukogu liikme E. Penjami sulest. Selle artikli kaasabil olekski nüüd huvitav tagantjärele natuke mõtiskleda — nii sellest üritusest kui paljudestki sellesarnastest.

E. Penjami lugu on kahtlemata mõeldud informatsioonilist, mitte analüüsivat laadi, konkreetsena, ilma autori hinnanguta. Ent ometi on autor sellest piirist just ise nii mõnelgi pool üle astunud: üksikute epiteetidega, «palavat» õhkkonda tekitanud punkti tähendusrikka äramainimise, kuid selle veel ilusama ära s i l u m i s e g a ja lõpuks pealkirjaga «K a s u l i k u d p ä e v a d K ä ä r i k u l» on ju antud autori h i n n a n g seminarile, millest ta kirjutas. Siit võtangi endale loa polemiseerida.

(Järg lk. 2)

5.—9. aprillini k. a. toimus Riias Balti liiduvabariikide, Valgevene NSV ja Kaliningradi oblasti kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste XII teaduslik konverents. Peale selle oli külalisi Moskvast, Leningradist, Jerevanist, Pihkvast ja mujalt. Töid esitati umbes poolesaja õppeasutuse poolt. Tartu Riiklikust Ülikoolist võttis konverentsist osa kaks üliõpilast — allakirjutanud.

Juriidilistel teemadel peetud ettekanded esitati ühiskonnateaduste sektsioonis. Sektsiooni töö jälgimist takistas asjaolu, et sinna oli koondatud küllaltki erinevad alad ühiskonnateadustest. Kolme päeva jooksul kuulati 23 ettekannet. Allakirjutanu esines teemal «Balti kubermangude maakogukondade seadus 1866. a.»

Samas sektsioonis esitati töid veel filosoofia, ajaloo ja kirjanduse alalt. Diplomitega autasustati 8 ja kirjastamiseks esitati 2 tööd.

Bioloogiasektsiooni, biokeemia ja toiduainetetehnoloogia alasektsioonis esines ettekannetega ca 20 üliõpilast, neist kaks Eesti NSV-st — TPI V kursuse üliõpilane K. Raja teemal «Kartuli toiteainete kaod mehhaanilise puhastuse protsessis» ja allakirjutanu teemal «Flavonoidsete glükosiidide sisaldusest õunapuulehtedes». Viimane töö tehti koos IV k. üliõpilaste K. Paveli ja

Viis päeva Riias

E. Hirsoniga.

Tuleb märkida kuulatud ettekannete ebaühtlast teaduslikku taset. Tunda andis ka liiga lai temaatika valdkond. Üldiselt sektsiooni töö siiski õnnestus — pooled ettekanded said kõrgeima hinnangu, eriti paistsid silma Läti Riikliku Ülikooli üliõpilaste tööd.

Külastasime V. I. Lenini majamuuseumi CEŠU t. 17. Selles majas kohtus V. I. Lenin 1900. aastal Läti põrandaalustega. Sügava mulje jättis orelikontsert Riia Toomkirikus. Samuti meeldis üliõpilaste isetegevuslik kontsert vabriku «VEF» klubis.

Neile, kes külastavad Riiat, soovitame minna Läti Riiklikku Kunstimuuseumi ja meditsiinimuuseumi.

Riias veedetud nädal jättis palju häid mälestusi.

EVI PÄRN,
Bioloogia-Geograafiateaduskonna V kursuse üliõpilane
TÕNU KADARI,
Oigus-Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilane

Õppeplaanides ei ole muudatusi

Vastab õppeosakonnajuhataja Haamer:

1966. aastal ei ole **õppeplaanides** mingeid erilisi muutusi ette näha, välja arvatud vene filoloogia osakond, mille õppeplaani ümberkorraldamine on juba lõpetatud. Lähtusime sellest, et meie vabariik vajab vene keele õpetajaid peamiselt just eesti õppekeelega koolidele. Seda eripära arvestades muutsime õppeplaani palju elulähedasemaks. Praegu on uus, ümberkorraldatud plaan Moskvas veel heaks kiitmata, aga ma usun, et seda lähemal ajal kindlasti tehakse.

Teiste osakondade õppeplaanides ei ole nimetamisväärseid muutusi ette näha.

Kuidas on lood praktikaga?

Praktikast üldse. Uut on niipalju, et seni II kursuse lõpul toimunud pioneerilaagripraktika on üle viidud III kursuse lõppu (või siis jäetakse endisele ajale). Selle puhul on arvestatud osakondade spetsiifikat: kas osakonnas tahetakse erialapraktikat anda esimestel või viimastel kursustel.

Kuidas jääb tütarlaste meditsiinikursusega?

Meditsiin jäeti ära Õigusteaduskonnas ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Teistes teaduskondades, kus lõpetajad saavad pedagoogilise ettevalmistuse, jääb meditsiin õppeainena edasi. Ka eesti filoloogia osakonna žurnalistika eriharul, kuivõrd see eriharu moodustab ainult väga väikese osa eesti filoloogia osakonnast. Osakonnal teatavasti on meditsiin kohustuslik õppeaine.

Paar sõna tahaksin öelda seoses möödunud ja järgneva eksamisessiooniga.

Nimelt jätsid Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti filoloogia ja vene filoloogia osakonna IV kursused talvisel sessioonil ühe eksami lihtsalt sooritamata. Veel enam, nad isegi ei planeerinud eksamit vastavasse plaani. Muidugi tuli sellest hiljem palju pahandusi. Mõlemad kursused jäid stipendiumist ilma. Siit moraal:

1) ehkki sessioonini on palju aega, eksamiplaan tuleb aegsasti valmis teha;

2) kui kord plaan on juba koostatud, siis tuleb sellest sessiooni vältel ka kinni pidada.

Vene filoloogia IV kursus koostas küll plaani, kuid hiljem sellest kinni ei pidanud. Tekkis suur segadus, eksamid hakkasid kuhjuma, ühtki eksamit tähtajaliselt ei sooritatud. Hakati paluma õppejõude ja määrama uusi aegu. Eelseisval sessioonil tuleb selliseid asju vältida.

Sm. Haameri vastused kirjutas üles T. MESILA.

MÕTISKLUSI

kosmonautikapäeva puhul

(Pisut hilja küll, aga parem hilja kui mitte kunagi).

12. a p r i l l. Ilmataat võttis kätte ja organiseeris talve. Kevadmõtted tuli tahes-tahtmata eemale tõrjuda. Ja tuju läks veidi halvaks. Õhtul, kui reproduktor intrituppa Ivar Trikkeli publitsistliku reportaaži tõi, tuli meelde, et neli aastat tagasi sai see kuupäev kalendrilehele hoopis kuulsusrikkama tiitli — kosmonautikapäev.

Kohe võttis mõte spontaanselt lisaks neljale veel ühe aasta maha. Kalendrisse sai 1961.

Olin seitsmenda klassi «jüts» ning ilmataatki oli veel vanade kommetega — austas plaanimajandust. Väljas oli kevad. Ja hommikul ma ei teadnudki veel, kui kuulsaks see päev saab. ... Mäletan, kuidas suurte lugemiste algaastail sai põnevusega loetud teaduslik-fantastilisi jutustusi kosmoses käimisest tolle perioodi põhilektüürist — ajakirjast «Pioneer». Omasuguste autoriteetsete isikutega arutasime, et paarikümne aasta pärast peaks ikka tehiskaaslane valmis saama ning aastatuhande arvu ümmardamisel ehk istub ka inimene kosmosesõiduki sisse. Siis tuli maailma kõigisse ajalehtedesse 4. oktoober 1957 ja kõikidesse keeltesse sõna «sputnik». Aga antenniokastega jalgpall sai küiresti suuremaid ja soliidsemaid sugulasi.

Eks sellepärast oligi 4. oktoobril 1961. a. kogu koolimaja nagu elektrit täis. Gagarin siin, Gagarin seal, Gagarin kõikjal. Kummalisi asju juhtub elus... Õnne otsimine ja leidmine, tööarmastus, mälestus kangelastest asenduvad kõige julgemate unistuste täitumisega. Lihtsalt rändvimplitest saavad kosmonautide vimplid. Ja rääkimist erakordsest sündmusest, esimesest kosmoselennust jätkub veel kauaks. Jätkub, sest niisama erakordsed ja erakordsemadki tulevad peale. Grupilend, Valentina Tereškova, «Voshod». Me räägime kõigest sellest uhkuse ja austusega.

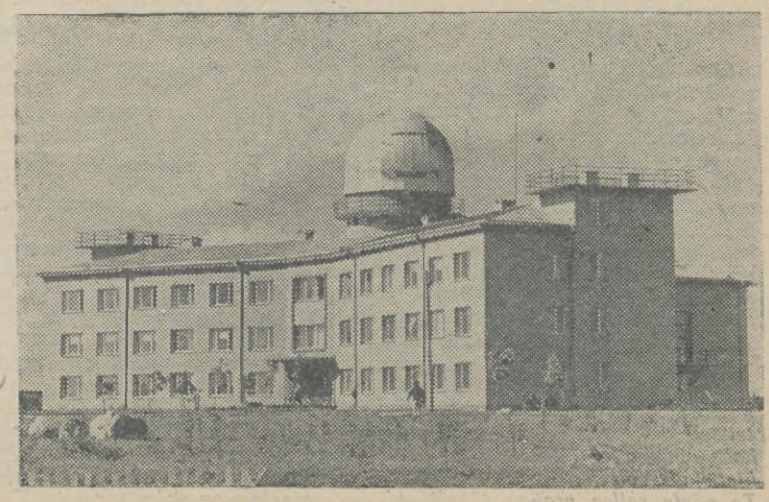
Aga samas meenub midagi muud. Kosmonautide jutustustes, korrespondentide reportaažides figureerib nimetu kangelane — Peakonstruktor. Me märkame seda, loeme tema suurest inimlikkusest, tema teadmistest ja... unustame.

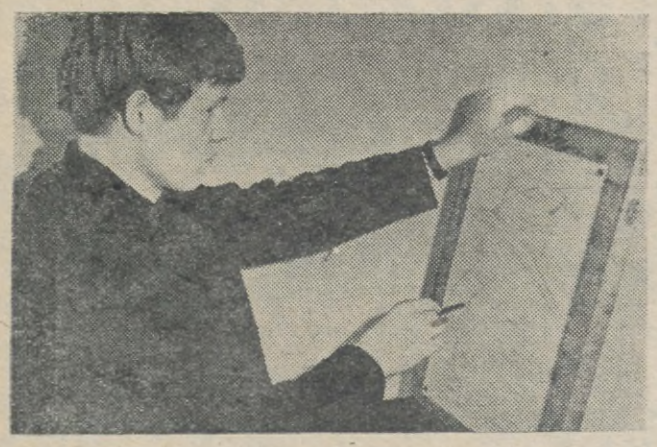
Moskvas. Punasel väljakul. Nagu ikka lookleb Lenini mausoleumi juures pikk inimlint. Väljudes mausoleumist hargneb see, aga enamik rahvast möödub aeglaselt Kremli müürist, sealt, kus punakas seinas katavad urne mustad marmortahvlid. Ühe ees neist on lumelilled. «Kovaljov», loetakse plaadilt. Ja hakatakse meelde tuletama, kes siis oli see Kovaljov. Mõnedele meenub, enamusele mitte. Kas oleks üldse olnud «Vostokke» ilma akadeemik Kovaljovita ja teiste tema kaastöölisteta, kas me ilma nendeta teaksimegi, kes on Juri Gagarin? Küllap mitte.

Kovaljov ja Gagarin... Teadlane ja kosmonaut... Need nimed ja need elukutsed eksisteerivad kõrvuti, on seotud ja sõltuvad teineteisest, nagu teooria ja praktika.

... Kremlist ja Punasest väljakust jääb kaugele rahvamajandussaavutuste näituse territoorium. Näe, seal pürib üles hõbedakarvaline rakett, sama värvi võimas laine toeks. Siingi meenub eelkõige Gagarini nimi. Aga seekord võib kindel olla, et obelisk jääb mõttest tugevamaks, püsivamaks. Kosmosevallutaja — see on ja peab olema eelkõige teadlane. Me ei unusta seda!

Jüri-Andi TOOM

Kunstikabinetis. Üliõpilastööde näitus läheneb.

Teadusehuvilised!

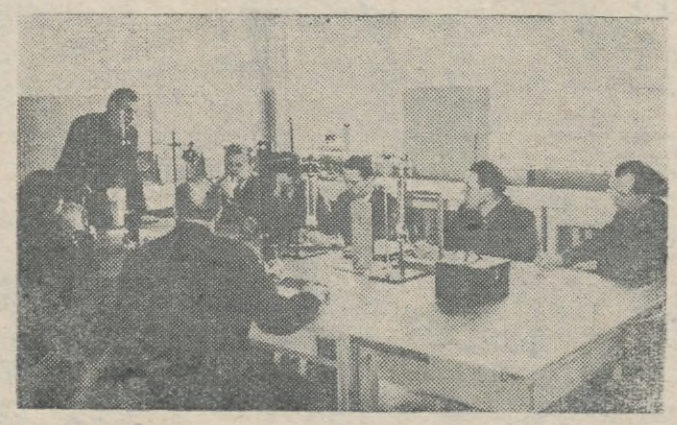
Aprillikuus alustas tööd Tartu Riikliku Ülikooli lektoorium «Teadus», kus loengutega teaduse aktuaalsetest probleemidest esinevad ülikooli väljapaistvamad õppejõud. Järjekordne loeng toimub 26. aprillil k. a. algusega kell 18 Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis. Teemal «Meie kultuurtaimede ajaloost» esineb bioloogiakandidaat dotsent Viktor Masing. Järgnevad filmid «Nikita Botaanikaaed» jt. Sissepääs lektooriumi on tasuta. Ootame kõiki teadusehuvilisi!

Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni juhatus

UUS PRAKTIKUM

Ülikooli uues hoones Leningradi maanteel alustas 5. aprillil tööd üldfüüsika kateedri mehhaanika ja molekulaarfüüsika praktikum. Suur aitäh halduseprorektor V. Simmile, kapitaalehitusosakonna remondimeestele, eksperimentaaltöökojale ja «oma meestele» T. Madisele, H. Reissaarele, A. Saarele jt., kelle abiga taotleti ja remonditi ruumid, taastati ja paigaldati ning prooviti läbi tules kannatada saanud katseseadmed.

FÜÜSIKUD

Õppejõud ja üliõpilased peavad plaani

Paar arvamust kirjandusprogrammi kohta

Sisseastumiseksamite palavail päevil tuli tihti käes hoida kõrgemasse õppeasutusse astuja teatmikku. Kirjanduseksami programmis nõutakse seal üliõpilaskandidaadilt 11 vene autori 28 teose tundmist ja muu maailma kirjandusest (peale eesti) üht prantslast (H. Balzac) ja üht inglast (W. Shakespeare). Eks näita see loetelu küllalt selgesti, kuidas hinnatakse maailmakirjandust meie keskkoolides. Filoloog võib vähemalt loota silmaringi suurenemisele «tarkusesammaste taga», matemaatik ja meedik peavad aga võib-olla alatiseks leppima kirjanduskäsitluse vigaselt rajatud vundamendiga.

Kuidas käib lõpuks filoloogide käsi? Pilk eesti keele ja kirjanduse osakonna loenguplaanile kinnitab, et vene kirjandusele eraldatakse niisama palju tunde kui inglise, ameerika, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania... omadele ühtekokku. Väliskirjanduse maht on aga nii nimede kui teoste pealkirjade poolest võrreldamatult suurem. Parimal juhul suudame selgeks saada maailmakirjanduse mõned väga üldtuntud autorid, sellal kui vene kirjanikke uurime nii eluloo, loomingufilosoofia, teoste kui tegelaste aspektist enam kui piisavalt. Jääb aega Gogoli «Surnud hingede» detailseks analüüsiks, kuigi sel teemal kirjutasime kirjandeid vist juba algkoolis. Kas tõesti on A. Ostrovski tähtsam Shakespeare'ist? Igatahes on esimeste näidendite kohta punkt pooles tosinas eksamipiletis, kuulus britlane aga mahutati vaid ühte (!) eksamipileti punkti. Või on Korolenko etteküündivam Goethest, et talle on pühendatud poole rohkem loenguid? Oleks vist aeg lõpetada «ühtsustav» ja ebateaduslik väliskirjanduse õpetamine ja diferentseerida loenguid inglise, prantsuse, ameerika, saksa kirjanduse kohta eraldi ning võrdsel alusel vene kirjandusega.

Kuidas suhtuda sellesse tõika, et Puškinit loetakse enne Byronit ja et Karamzin eelneb Rousseau'le? Kõik, kellega ma sel teemal olen diskuteerinud, leivad, et olukord on ebanormaalne. Milles on siis asi? Miks õpime juba mitmendat korda «Pakast Punanina», aga Hemingway'd jõuame ainult riivamisi käsitleda?

Jääb lootus, et kurioossed kirjandusplaanid annavad end parandada. Vastasel korral ähvardab meid, filoloogе, oht jäädagi tolleks paljukirutud poolharitlaseks.

A. KIDRON,
eesti filoloogia II kursuse üliõpilane

Toimetuse märkus: Mida arvavad sm. Kidroni ettepanekust õppeplaanide koostajad Ajaloo-Keeleteaduskonnas?

Meile kirjutatakse

Raamatukogu ülikonnast ja käekotist

Neil päevil, kavatsedes mõned tunnid töötada TRÜ Teaduslikus Raamatukogus, siirdusingi sinna, kaasas käekott mõõdetega 27×30 cm (kotis — kahed prillid prillitoosides, dokumenditasku, peenrahakott, kamm, taskurätt, sulepeakarp, 100 bibliograafilist kaarti ja kaks kaustikut, muust tualeti pudi-padist rääkimata). Kavatsus jäi teostamata, sest uksest kaugemale ei lastud: nõuti koti jätmist riietehoidu ning kõigi eespool loetletud esemete kaasaviimist peos. Pihku kõik nimetatu ei mahtunud, süles sisse kanda ei sobinud, ilma selleta aga tööd ka teha ei saanud. Jäigi siis töö sedapuhku tegemata. Järelepärimisel direktorilt sain informatsiooni, et raamatukogusse tulekuks peab ennast varustama väiksema käekotiga (mõõtmete suhtes küll informatsiooni ei antud!), sest raamatukogust kaduvat raamatuid...

Selle informatsiooni saamisel hakkasin arutlema, kuhu küll mehed kõik analoogilised esemed panevad, sest ka neil võib olla kaks prillitoosi, sulepeakarp, 100 bibliograafilist kaarti, kaks kaustikut, kamm, peenrahakott, dokumenditasku, portsigarist tikkudega ja taskurätist rääkimata. Ja avastasingi: oma kuue- ja püksitaskutesse. Selle avastuse peale rabas mind aga mõttevälgatus: kui raamatukogu külastavad naised peavad endale muretsema spetsiaalsed käekotid, kuidas jääb siis meeste ülikonna rohkearvuliste taskutega, eriti põuetaskutega, mis teatavasti normaalsuuruses raamatut suurepäraselt mahutavad? Edasine loogiline mõttekäik: miks peetakse potentsiaalseteks raamatuvarasteks käekotiga (27×30 cm!) naisi, mitte aga rohkearvuliste taskutega ülikonnas mehi?

Teeksin TRÜ Teadusliku Raamatukogu direktsioonile ettepaneku informeerida naislugejaid sellest, kust saab osta raamatukogukäekotti, mis mahutaks kõik teadusliku töö juures vajaliku, kuid ei mahutaks raamatut. Ja veel üks küsimus samal aadressil: millal tehakse teatavaks raamatukogu-ülikonna tegumood (et neid raamatuid mahutavaid taskuid ei oleks!), sest kui juba, siis juba...

Nüüd aga veel üks küsimus, ent juba tõsisemas toonis: kes on andnud raamatukogu juhtkonnale õiguse inimesi solvata? Kas tõesti ühe-kahe vääritu pärast peavad sajad laskma ennast kahtlustada ja alandada?

AGNIA REITSAK,
filoloogiakandidaat, vene keele kateedri vanemõpetaja

Ühe õhtu mõtteid

Laupäev. Ülikooli klubi pakkus tudengitele kuulamiseks-vaatamiseks kontserdiõhtu puhkpilliorkestri ja rahvakunstiansambli kollektiivide ning solistide osavõtul. Et kontserti suure tunnustuse võitnud ansambli kontos just kõige tugevamate kirja ei saa kanda, siis jäägu sedapuhku kava analüüs või oodatav kriitika kõrvale. Tahaks rääkida mõnedest muudest mõtetest, mis õhtu jooksul tekkisid.

Objektiivne olukord tahtis, et jõuaksin klubisse pool tundi pärast väljakuulutatud ametlikku algust. Ja esimene pilk saali veenis, et klubikülastajad on tugevalt sissejuurdunud traditsioonidega rahvas. Tooliridade puist korrapärasust rikkusid vaid üksikute saarekestena mõned niisama «varajased» või natuke virgemad kuulajad kui mina. Et hiljem saal jällegi täis saab, selles ei tasunud kahelda. Hilisem näitaski, et ekslik see arvamus ei olnud. Milles on siis asi? Kas kiire tööpäev ei võimalda tualetti õigeaegselt korda seada? Või õpivad kõik hoolsalt kuni raamatukogude sulgemiseni? Võib julgelt väita, et asi pole ei selles ega teises, sest põhjendust olen kuulnud rohkem kui üks kord: «Kedagi niikuinii ei ole, mis siis minagi tulen!» Selge. Aga pangem nüüd pead tööle, kõik korraga. Kui keegi meist enam seda teesi oma lipukirjaks ei seaks, kui kõik ühes asuksid kella ja täpsust hindama, siis vist ei pruugiks enam öelda — kedagi ei ole. Võidakse küsida, milleks sellele probleemile nii palju paberit ja trükimusta raisata. Vastus on lihtne: kes kordki ise on olnud mingi taolise või hoopis teistlaadse ürituse «kandvate jõudude» hulgas, see teab, kui ebameeldiv on enda ees vaid toole näha. Ebameeldiv, sest võib järeldada ainult ühte — mind ei taheta kuulda, mind ei taheta näha; milleks ma siis üldse rabelen! Ei tahaks uskuda, et sellise populaarse ansambli, nagu RKA, töö vastu rahval huvi puuduks, kuigi nagu eespool öeldud, õhtu veidi kesiseks jäi.

Teiseks. Lubasin küll kavast täiesti vaikida, aga järgmise mõtte juurde asumiseks pean ühele kollektiividest siiski varba peale astuma. Tore oli ju vaadata küll, kui pillimehed üksteise järel kohtadele asusid, üks ikka lühem kui teine, aga kohe tuli mõte pähe — jah, oleks nagu ikka ülikooli klubi, või sedamoodi ja kui veel mängijate noorusest tingitud tehnilised puudujäägid kõrva hakkasid, siis tuli meelde, et ühiselamu riiulitel on päris mitmes toas pillikastid tolmumas. Ja veel see, et nii mõnigi nende omanikest on küllalt edukalt kasti sisu tarvitanud. Ei maksa vist sel teemal pikemalt rääkida, sest kõik peaks öeldud olema.

Lõpuks tahaks puudutada ühte igivana küsimust, millest palju juttu on olnud. Vägisi kipub tants alatasa lihtsalt trügimiseks ja enese olemasolu eest võitluseks kujunema. Rahvast on liiga palju. Pole vist mõtet loota, et ehitusmehed lähemas tulevikus uue klubi kinkimisega asja lahendaksid, sest paljud (võiks öelda — enamus) tunduvalt vajalikumatest hoonetest kipuvad muuseumiealiseks muutuma. Jääb seega ainuke variant — kaaluda müüdavate piletite arvu. Ilmselt probleem klubi juhatuse jaoks. Kuivõrd see lahendatav on, selles pole allakirjutanu kompetentne ja seepärast jätan endale «võib-olla» või «kuidagi» näol taganemistee.

TOOMAS JÜRIADO

Avalik kiri professor VILLEM ALTTOALE

Lugupeetud õpetaja

Lugesin ühest ülikoolilehe detsembrinumbrist Teie kirjutist. Üks mõte sellest jäi mulle eriti meelde. Ikka ja jälle pöördun tagasi selle probleemi juurde ega saa muidu, kui pean välja ütlema oma arvamuse.

Te kirjutate, et olete üle elanud kaks maailmasõda, olete tunda saanud viletsust, näinud ka inimeste närusust. Ja Te ütlete, et üleelatud raskustest pole kuigi palju kasu, et Te ei soovita teistel läbi teha seda, mis langes osaks Teile.

On muidugi loomulik, et seda halba, mida nägite Teie, Te ei soovi teistele inimestele. Kuid ma ei tahaks nõustuda, et see, mis Teil tuli üle elada, oli kasutu. Võimalik, et Te näete selles praegu ainult raisatud energiat, asjatult kulutatud aastaid. Aastad ju möödusid tõesti, parimad aastad. Ja pole mingit selgesti tajutavat väärtust, mis oleks jäänud kulutatu asemele. Kas tõesti see kõik, mis Te läbi tegite, oli asjatu, mõõdus jäljetult?

Arvan, et siiski mitte. Te jäite ju võitjaks kõigi raskuste üle, ei vandunud alla, ei murdunud ei füüsiliselt ega vaimselt. Te suutsite olla suurem oma saatusest. Kas seda on vähe? Elada läbi raskusi ja muresid ning neist üle saada; tunda kahtlusi ja suuta siiski otsustada; avastada endas vastuolusid ja siiski jääda terviklikuks, kompromissideta isiksuseks; näha inimeste alatust ja egoismi, tunda nende kirgede tühisust ja siiski säilitada usk inimesse; tunda sügavat õnnetust ja leida endas jõudu korrata sõnu «elame veel!» — kas see kõik pole vajalik selleks, et elu oleks täisväärtuslik, rikas, ülimalt inimlik?

Arvan, et Teie poolt kulutatud energia ja aeg polnud asjata. Tundub, et vist midagi meie elus ei möödu jäljetult ega kasutult. Füüsikas kehtib energia jäävuse seadus. Mingisugune jäävuse seadus kehtib ka inimelus: kulutatud energia annab asemele elukogemused, tarkuse, humaansuse — väärtused, mida pole võimalik omandada end kulutamata. Mida intensiivsem on elu, mida mitmekülgsemad on meie kogemused, mida rohkem me anname sellele, mida teeme, seda rohkem saame vastu. Seda rikkamad oleme ise. Ja nähtavasti pole ühtki väärset sündmust meie elus, mis meile mingil viisil kasulik poleks, mis meid ei rikastaks. Mida suuremad on raskused, mille üle me võitjaks tuleme, seda suurem on ka eneseteostamise rõõm. Õnnetuski on meile vajalik. On vajalik kui õnne kontrast. Kas ei tuleks nõustuda tiibeti vanasõnaga: «Ainult inimene, kes on üle elanud pimeda öö, mõistab päevavalguse väärtust, ainult inimene, kes on elus palju kogenud, mõistab tõelist õnne»?

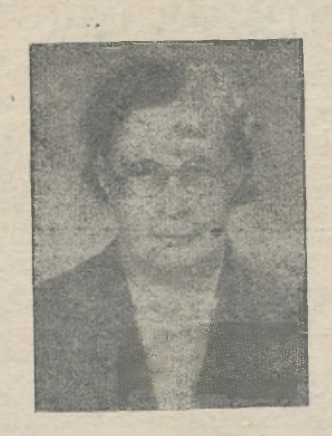
Kui Teie elu oleks olnud teistsugune, kui see oleks kulgenud pidevas tõusujoones, arvatavasti oleksite siis ka Teie ise olnud teistsugune. Kuid kas siis oleks võinud leida Teis seda suurt inimlikku võlu, tarkust ja mõistmist, leebust ja rangust samaaegselt — kõike seda, mis teeb Teist armastatud õppejõu? Kas Te ise teate, et olete olnud paljude üliõpilaste lemmikuks? Me oleme ju nii tagasihoidlikud oma sümpaatiate väljaandmises. Ja millal meil oligi selleks võimalus? Korralikult loengul käia võib mitte ainult austusest lektori vastu, vaid ka kohusetundest, huvist aine vastu või hirmust dekanaadi ees. Hästi eksamit sooritada võib ka soovist saada head hinnet või säilitada stipendium.

Te olete väga inimlik õppejõud. Te ei rõhuta kunagi oma aine erilist tähtsust. Üldiselt on teada, et Te panete üsna kergesti üliõpilase matriklisse hinde «hea». Te olevat isegi öelnud, et intelligentne inimene vastab kirjandust «neljale» ka siis, kui ta õppinud pole. Ja ometi teab iga üliõpilane, et see pole tahtejõuetu ja järeleandliku inimese «liberaalsus». Harva riskib keegi Teie juurde eksamile tulla ainet omandamata. Omada sellist autoriteeti, kaasinimeste, oma õpilaste austust — kas see pole väärtus? Olla nii, et valgustad ja soojendad, et jätad jälje südametesse — see on ju väärtus, mille pärast tasub elada ja ka kannatada.

Ma ei taha luua kannatuste kultust, ei pea vajalikuks, et raskusi kunstlikult esile kutsutaks seal, kus saab läbi ilma nendeta. Eluraskused pole väärtus omaette. Kuid nendega kokkupuutumine võib inimeses esile kutsuda ja arendada väga hinnatavaid omadusi. Avarat hinge, hellust ja tugevust, headust ja visadust leiame inimeste juures, kes teavad, mis on õnn, kuid kes on tuttavad ka õnnetuse ja murega, kes on kogenud nii võidujoovastust kui ka kaotuse ja loobumise valu. Seda kõike Te arvatavasti tunnete, sest muidu ei saaks Te olla selline, nagu olete. Teie elu on Teist kujundanud inimese, kes kannab endas suuri moraalseid väärtusi.

EEVA SIIMAN

Lydia Roots 60-aastane

1944. a. oktoobris oli Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsioon viieliikmeline — peale kolme kommunisti ülikoolist kuulusid sinna veel kaks inimest «Vanemuisest». Algorganisatsiooni sekretäriks oli Lydia Roots. Eile pühitses dotsent Roots oma 60. sünnipäeva.

Lydia Rootsi isa oli Krimmis kooliõpetajaks. Seesama koolmeister Roots, kellest on juttu Vilde «Prohvet Maltsveti» saamisloos. Samas koolimajas, kus kirjanik peatus oma Krimmireisi ajal, sündis 1906. a. Lydia Roots.

Pärast keskkooli lõpetamist õppis L. Roots kaks aastat. Eesti Pedagoogilises Tehnikumis Leningradis ja astus seejärel Herzeni-nim. Pedagoogilise Instituudi eesti osakonda.

Huvi ajaloo vastu sai alguse juba keskkoolipäevil. Üheks tõukejõuks olid ajaloolised teosed.

«Armastusromaanid pole mulle kunagi eriti meeldinud,» meenutab juubilar. «Palju huvitavam on jälgida igasuguseid ühiskondlik-poliitilisi liikumisi ja protsesse. Suur osa ajaloo vastu huvi äratamisel oli ka kooli komsomoliorganisatsioonil, kus tegeldi väga aktiivselt paljude poliitika päevasündmuste ja sotsiaalsete probleemidega.»

Pärast instituudi lõpetamist töötas L. Roots 1937. aastani Leningradi ülikooli töölisfakulteedi juures ajaloo õppejõuna, asudes samal ajal õppima aspirantuuris uusajaloo alal. Aspirantuuri lõpetanud, saadeti ta tööle Tšuvaši Pedagoogilisse Instituuti.

1941. a. aprillis suunati L. Roots, nagu paljud teisedki eesti kommunistid, Eestise, Tartu ülikooli partei ajaloo õppejõuks.

«Minu poliitiliseks ülesandeks oli ühiskondlike organisatsioonide abistamine ja suunamine, tegelesin palju ametiühinguga.

Puutusin peamiselt kokku inimestega, kes suhtusid positiivselt nõukogude võimusse. Materiaalne olukord Eestis oli hea. Tulevikku vaadati optimistlikult. Seejuures idealiseerisid paljud olukorda — ei tuntud raskusi, mis Nõukogude Liidul tuli üle elada sotsialismi ülesehitamisel.

Kuigi tean, et esines ka teistsuguseid fakte, minul ebameeldivaid kokkupõrkeid ette ei tulnud. Arvatavasti mängis siin oma osa ka üliõpilaste kasvatus — harjumuspärane korrektsus ja viisakus õppejõudude vastu. Välist lihvi oli võibolla liigagi palju. Aga kui võrrelda tänapäeva üliõpilaste käitumist tolleaegsega, siis on võrdlus meie kahjuks.»

Sõja ajal töötas sm. Roots tagalas. Algul keskkooliõpetajana, hiljem partei ja nõukogude aktiivi õppekursustel partei ajaloo õppejõuna. Kui Eesti fašistidest vabastati, olid tema õpilased need, kes esimestena astusid vastutusrikkamatele tööpostidele.

Lydia Rootsist sai ülikooli EK(b)P algorganisatsiooni sekretär.

«1944. a. oktoobris, kui asusin Tartusse, oli linn varemeis. Tänavatel sildid «Miinidest puhastatud.» Tööd oli üle pea. Tuli tegelda komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooniga, riidetalongide jagamisega, ühiselamute ja sööklatega. Kuigi need olid majanduslikud küsimused, oli igaühel neist suur poliitiline tähtsus. Samal ajal muidugi ka otsene poliitiline kasvatustöö. Okupatsiooniaastad polnud jätnud oma jälgi mitte ainult linnale, vaid ka inimeste teadvusse.»

1946. a. läks L. Roots üle üldajaloo kateedrisse.

1951. a. kaitses ta Moskvas kandidaaditööd teemal «Schleswig-Holsteini küsimus ja suurriikide poliitika 1863.—1864. a.» Tema raamat võeti sisse diplomaatia ajaloo kursusse.

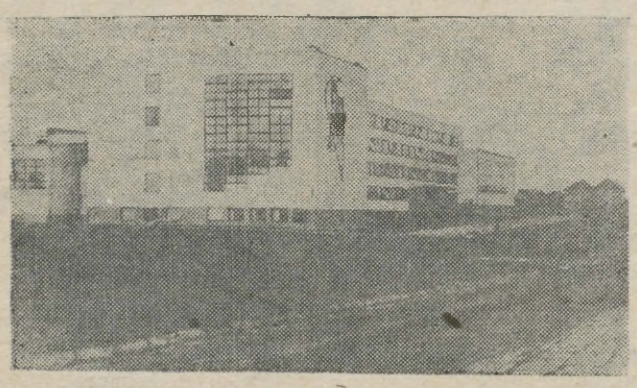
1948. a. valiti sm. Roots Tartu linna TSN-sse. Kümme aastat (1951—1960) oli ta ENSV Ülemnõukogu, hiljem Ülemnõukogu presiidiumi liikmeks.

1958. a. valiti ta Nõukogude Liidu—Taani sõprusühingu juhatuse liikmeks.

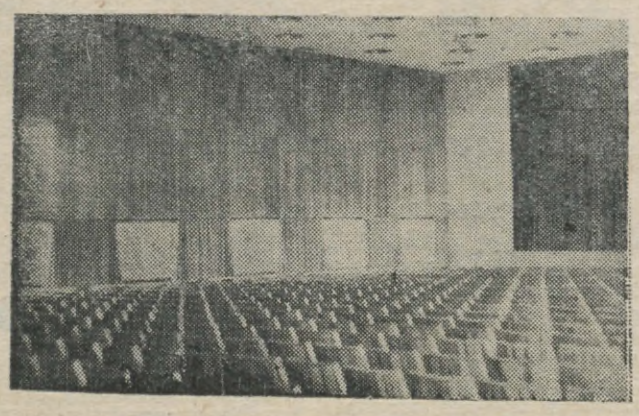
Praegu töötab dots. Roots monograafiaga «Vene—Taani suhted ja suurriikide poliitika 1848—1862». Loodetavasti saab sellest doktoritöö.

Selleks juubilarile palju edu!

Komandeeringult Vilniuse ja Kaunase kõrgematesse õppeasutustesse

Kaunase Polütehnilise Instituudi Ehitusteaduskonna korpus.

Kaunase Polütehnilise Instituudi Ehitusteaduskonna aula.

Tõsi, mikrokonverentsil oli kolm ettekannet. Ja nii TRÜ kui ka EPA sotsioloogia-alased ettekanded olid valitud «selliselt, et need köidaksid ka teiste õppeasutuste üliõpilasi» — EPA oma eriti, sest selle tõttu jäi ju esindamata õppeasutuse põhiprofiil. (Aga iga õppeasutuse oma spetsiifika tutvustamist pidas üks hilisemaid sõnavõtjaid seminari põhiülesandeks!). Nojah, niisugune oli eesmärk. Kuid kas tulemus oli väga ootuspärane? Vist mitte: küsimusi oli vähe, vastuvõtt küllalt loid, 4 või 5 kuulajat lausa magasid. Tähendab, eriti ei köitnud! Seesama on kehtiv ka pärast vaheaega toimunud «sotsioloogia-alase seminari» kohta. Hanejalgades on eelnev seepärast, et see on tsitaat E. Penjamilt ja ka seepärast, et seminar see nüüd küll ei olnud. TRÜ sotsioloogiaringi liikmed P. Kenkmann, J. Paju ja P. Vihalemm esitasid lihtsalt aspirant Ü. Vooglaiu eeskõne järel oma väga huvitavad ettekanded, järgnes hädapärast 4—5 küsimust kolme esineja kohta kokku ja oligi kõik. Reageerimine oli igatahes tükk maad huvitum kui samade ettekannete puhul äsjalõppenud ÜTÜ konverentsil, kus neid kuulas samuti hulk asjas täiesti võhikuid (ega ometi kõik tookord koos olnud 108 inimest ole sotsioloogia entusiastid!)

Ja kui nüüd eelnevat arvestada, siis ei tohiks sugugi imeks panna, et TPI ettekanne «Mõningatest teoreetilistest ja praktilistest probleemidest fototakistites» osale kuulajaskonnast midagi ei pakkunud. Siin oli ka tulekolle, mis alles 24 tundi hiljem ägeda sõnavahetusena lõõmama lõi. See ettekanne polnud ju valitud nii, et ta kõiki köidaks — eks seda tunnistanud hiljem ka ettekandja ise. Jah, teine asi on, et ta püüdis seda n.-ö. käigu pealt vastavaks kohandada. Aga tagajärjeks oli siis, et matemaatikud-füüsikud-tehnikud ettekandest midagi ei saanud (sest see kohandati ülepeakaela keskkooli tasemele) ja ka ülejäänud — kelle tarvis kohandati — asjasse sisse ei elanud (sest vaatamata madalamale raskusastmele ettekanne ometi kitsalt spetsiifiliseks jäi). Meenutagem: ei olnud ju ka Kunstiinstituudi protesti mõte selles, et TPI ettekandest ei saada aru, vaid et see ei paku huvi. Küllap ütles üldises poleemika-käras välja mõistliku ettepaneku TRÜ matemaatik Jaak Tepandi: «Jutt ei ole praegu tasemest. Võib-olla oleks parem olnud, kui TPI oleks välja pakkunud mõne üldiselt rohkem huvitava ja diskuteeritavama teema, kasvõi midagi relatiivsusteooriast.»

Ilmselt polnud siin süüdi ettekandja ise või TPI spetsiifika, vaid organiseerijate läbimõtlematus, koordineerimatus. Nii mõnedki rääkisid hiljem, et polnud nagu õiget ettekujutustki, mis vaatevinklist või mis tasemel ja vormis see seminar organiseeritud on. Neile öeldi: üks ettekanne õppeasutuselt. Kõik! Öeldi: esinete ringijuhtide sektsioonis. Kõik!

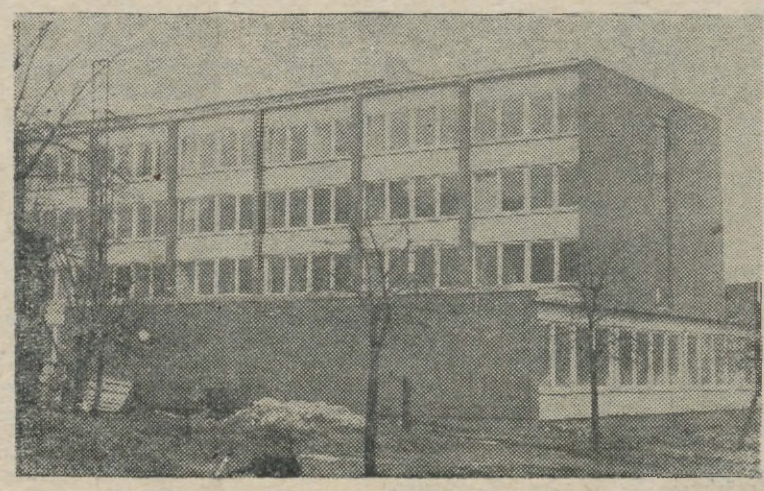
Samad probleemid kerkivad üles ka seoses lõpuks terava sõnavahetuse ajendiks saanud H. Palametsa esinemisega (mille E. Penjam kogu oma üksikasjalisuse juures hoopis maha vaikib). Ütles ju sm. Palamets algul isegi, et teda paluti lihtsalt rääkida midagi esinemistest — teemat täpsemalt piiritlemata. Teine arusaamatus: päevakavas oli teema aga hoopis pretensioonikalt sõnastatud: «Kõnekunstist». Sellest siis ka, et ühed ootasid ettekandjalt üht, teised teist, asuti kuulama n.-ö. eri platvormidelt ja tuldi ka erinevatele järeldustele. Osa kohalviibijaid leidis, et ettekanne oli asjakohane, õpetlik ja sellest on mõndagi kasu (mis kahtlemata on õige!) Teisi ei rahuldanud esinemise laad ja tase, sest nad ootasid muud (kas siiski sm. Palametsa esinemine ei arvestanud vahel ka nagu rohkem keskkooli-taset kui ülikoolide ÜTÜ aktiivi?)

Ja nüüd siis kõige teravamast. Kuluaarides oli palju pahameelearvamusi, et ERKI tudengid käitusid üleolevalt ja viisakusetult, kui nad pärast viimast ettekannet ägedalt sõna võtsid. Ent ometi, just siit puhkes diskussioon — ainuke (ja seda ägedam) kogu seminari jooksul, mis kinnitas, et kahe päeva loidus pole sellele rahvale loomuomane. Miks me kardame ausaid otseütlemisi? Kas tõesti vabariigi komsomolikongressi vaim, mis ei lasknud tasemel mitteolevaid või lihtsalt ebaasjalikke sõnavõtte lõpunigi rääkida, oli ainult selge kasvatamatus? Käärikul aga kuulati kõik lõpuni ära ja avaldati siis ausalt oma arvamust. Kui selles palju ka ei ühtinud mõnede teiste arvamusega — mis siis? Siit tuli vaidlus, siit selgisid puudused, siit oleks tulnud kindlasti ka veel rida ettepanekuid. Kahju, et asi läks kuidagi isiklikuks, TPI ja ERKI vaheliseks, kusjuures ükskeisest mööda räägiti. Ja juhul, kui ERKI oli kasvatamatu algul, siis polnud TPI seda mitte vähem lõpus.

Kunstimõistmisega on meil asi tõesti hull, märksa hullem kui tehnikatundmisega. Kurb, et me kõik aina kunsti arvustama kipume. Kui otseteed aru ei saa, siis ironiseerime, naerame välja ja omistame kunstnikele täpselt kolm surmapattu: eraldumise rahvast, ülbuse ja kasvatamatuse. Kas polnud ka Käärikul midagi ligilähedast, kas polnud tulevaste kunstnike ja opositsiooni all aimata kahepoolset solvangut? Esiteks seda, mis sai eelmisel õhtul osaks kunstnikele nende väike-näituse juures. Sest teadlased ei olnud just väga taktilised ega intelligentsedki oma küsimustega. See polnud vaidlus, see oli lihtsalt erinev tasapind (kunsti mõistmisel). Kunstiinstituudi poisid rääkisid, et tõelised vaidlused ja äärmiselt huvitavad lahingud on neil olnud näit. Tõraveres ja Küberneetika Instituudis.

«Moodsa kunsti mõistmiseks saadi autoreilt rohkesti näpunäiteid,» kirjutab «Edasi». Kas tõesti rohkesti, sm. Penjam? Selles ju asi oligi, et neid «näpunäiteid» oli napilt (sest rohkem ei olnud võimalik anda, alustada tuleks hoopis madalamalt). Ja sellepärast, et igale pildile konkreetselt seletust peale ei loetud, paljud teadusemehed ju pidasidki kunstnikke üleolevaks, kas pole? Jah, kindlasti oleks võinud ka lihtsamalt «lihtsurelikele» asjad selgeks (s. t. selgemaks) teha, nagu hiljem soovitati. Aga keerulistest asjadest lihtsalt rääkides tuleb mõnikord välja lihtsustus. Seda näitas ju ka õnnetu kogemus TPI ettekandega. Just seda Kunstiinstituut kartiski ja küllap sellepärast keeldus ka oma konverentsi-ettekannet refereerimast.

Aga kui KI rahvas ütles, et nende ettekanne on liiga spetsiifiline siin esitamiseks, solvus teine osa rahvast. Sest me ei salli, kui meid rumalaks peetakse, ega ju? Aga kõigil oleks päris kasulik veel kord läbi lugeda Jaan Räätsa ja Enn Vetemaa artikkel «Sirbist ja Vasarast» (Nr. 15, 8. apr. 1966) — «Senza sordino». Seal on küll jutt muusikast, aga ka üldse maitsest, harjumusest, eksperimendist ja huvi tundmise liikidest (artiklis: käiakse kontserdil ja õhatakse: «Oo, kuidas ma armastan «Kuupaiste sonaati»!» Kääriku söögilauas üks lauanaaber: «Ma käin kogu aeg kunstinäitustel.» Ja veel: «Picasso't austan ma väga!»).

Vilniuse Ülikooli valmiv füüsikakorpus.

K. KUDU fotod

ÜTÜ aktivistide seminar-laager Käärikul

(Algus lk. 1)

Seega, ega too järsku puhkenud diskussioon olnudki nii kasvatamatu, aga ta oleks olnud märksa tulemusrikkam, kui pooled oleksid olnud erapooletumad. Järeldus on igatahes üks: üritus oli esmakordne, küllap seetõttu veel tema eesmärgid ja iseloom põhjalikult läbi kaalumata, kooskõlastamata. Sest lõpeks, milline algul nimetatud eesmärkidest seminaril siis oli? Korraldajad tahtsid vist küll kõike korraga ja püüdsid üle. Päevakord oli kirju. Osa inimesi tundis, et seminarist sai midagi kaasa, teine osa arvas, et küll väga vähe. Vajalik on niisugune kontakt kahtlemata, aga kas seekordsed päevad olid juba ka kasulikud?

T. Vint ja T. Laanemaa — ERKI.

«Kontakt on vajalik ja niisugused ühised kooskäimised on ilmtingimata tarvilikud. Sidemed on niigi juba liiga kaugeks jäänud. Aga kas on mõtet kõige aktiivsemaid siin koos hoida, kui asja eesmärk on täpsustamata. Torkasid silma kaks tendentsi:

1) Räägitakse nii tuntud faktidest ja nii algeliselt, mis ei vasta kokkutulnud auditooriumi tasemele.

2) Osa ettekandeid on siiski liiga erialased. Rohkem üldinimlikkust! Tulevaste seminaride päevakorda peaks laiemalt kõikide üliõpilaste hulgas arutama, praegu oli nagu liiga tunda vabariikliku nõukogu või teiste organiseerijate kätt. Ja tuleb õppida kasutama aega ameerikalikult ratsionaalselt! (nagu sm. Võhandugi oma toredas vestluses soovitas).»

M. Männisalu — TPI.

«Vajalik kindlasti! Aga tõsi, jah, ometi mitte see, mis peaks. Ma olen isegi rahvas natuke pettunud — tuim, nagu väsinud. (Kasvõi «kaunite kunstide õhtul»). Pole kuulsat Kääriku vaimu. Ja meie TPI üritused on ka tavaliselt teist nägu.

Asi kannab nagu rabelemise vaimu. Ja pole alati arvestatud väga erinevaid erialasid. (Ka meie ettekanne polnud päris õige). Võib-olla tasuks kavva võtta rohkem üldisi ja üldhuvitavaid teemasid. Võib-olla rohkem puhkelaagri iseloomu! Suusatamisest on kahju! Töö sektsioonides rahuldas.»

P. Jakobi — Konservatoorium.

«Nii palju kui mina aru saan, peaks see üritus meie kõigi silmaringi laiendama, ühtedele teiste alalt midagi juurde andma. Mitte nii, et tutvustame oma spetsiifikat, aga kas ka pärale jõuab, selle peale ei mõtlegi.»

P. Kenkmann — TRÜ.

«Kahtlane, kas kogu loost on praktiliselt palju kasu ÜTÜ tegevuses.

On küsitav, kas kogu seminari ettevalmistamisel võeti arvesse, kui erinevate huvidega on osavõtjad. Oleks olnud vaja viia töö rohkem sektsioonidesse (kui asja eesmärk pidi olema praktiline) või rohkem üldhuvitavaid teemasid ning rohkem vaba aega (kui seminar pidi olema puhkelise iseloomuga).»

Miks me peame alati vajalikuks kõik ära siluda, rahutused maha vaigistada ja ebakõlad maha vaikida, asjalike märkuste asemel viisakaid kiidusõnu lausuda, nurgad ümmarguseks lihvida?

Üks organiseerijaist ütles oma lõppsõnas: «Me lootsime, et kõik läheb iseenesest. Ütleksin, et seminar läks rahuldavalt.»

Jah, läkski iseenesest ja rahuldavalt, aga ümmarguselt ja tühisõitudega. Ja kui välk lõigi korra sisse, siis läks see natuke viltu.

Tulevase täistabamuse eest ja pärast

Reet NEIMAR

* * *

Kevad Emajõel

* * *

R. Nigoli fotod.

Läheneb orienteerumisvõistlus

Igal sügisel ja kevadel on üli-kooli orienteerumissektsioon korraldanud massiliste spordiürituste raamides orienteerumisvõistlusi. Tänavukevadine toimub teisipäeval, 26. aprillil. Kavas on ühisstardiga valikorienteerumine. Osavõtja saab skeemi, kuhu on kantud 15 kontrollposti väärtusega 1—5 punkti. Ülesandeks on kontrollaja jooksul, mis 60 minutit, läbida võimalikult palju kontrollposte. Paremusjärjestuse määrab kogutud punktide summa. Kontrollaja ületamine toob aga kaasa punktide mahaarvestamise — iga hilinenud minut annab 1 miinuspunkti. Valikorienteerumine on igale jõukohane, sest kasvõi ühe kontrollposti läbimine annab osavõtjale koha võistlusprotokollis.

Osa võivad võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed. Võistkondlik arvestus toimub ka osakondade (kursuste) ja teaduskondade vahel. Kolme paremat nais- ja meesvõistlejat autasustatakse diplomiga, iga osavõtja (ka kohtunik) saab käiseembleemi.

Stardipaigas, Toomemäe nõlval asuval TRÜ korvpalliväljakul tuleb olla kell 21. Kaasa võtta taskulamp ja pliiats.

H. MARDISTE,
võistluste peakohtunik

Toimusid laskevõistlused

Möödunud neljapäeval toimusid TRÜ lasketiirus Füüsika-Matemaatikateaduskonna laskevõistlused ALMAVÜ esimehe sm. Partsi organiseerimisel. Võistluste eesmärgiks oli ALMAVÜ tegevuse populariseerimine ja intensiivistamine Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Juhend määras võistkonna suuruseks 15 inimest, kusjuures arvesse läksid kümne parema võistleja tagajärjed. Tuleb kiita keemikute agarust, keda peale täisarvulise võistkonna esindasid 4 individuaalvõistlejat. Samuti väärib tähelepanu asjaolu, et keemikute võistkonda kuulusid 2 õppejõudu (L. Suit ja J. Raudsepp) ning 2 aspiranti (J. Tamm ja V. Loodna).

Võistlused möödusid pisut närvilises õhkkonnas ja arvatavasti sellega on seletatavad ka niisugused «hiilgetulemused», nagu seda on 6 ja 7 silma (3+ 10 lasku lamavast asendist).

Võitis keemiaosakonna võistkond 747 silmaga. Teisele kohale tuli füüsikaosakond 726 silmaga ja kolmandaks matemaatikaosakond 234 silmaga (võistkonnas oli 7 inimest!).

Individuaalarvestuses oli parim Jaak Karu (80 silma).

2. Urmas Keis (79 silma). 3. Jüri Pahapill (78 silma).

Keemikute paremusjärjestus oli: 1. Urmas Keis. 2. Toomas Tenno (78 silma). 3. Ants Haller (74 silma).

Füüsikute paremustusjärjestus: 1. Jüri Pahapill. 2. Rein Lehtveer (75 silma) 3. Dimitri Mihhailov (73 silma).

Matemaatikute edetabel aga kujunes järgmiselt: 1. Jaak Karu. 2. Johannes Kaja (56 silma) 3. Toivo Hallik (41 silma).

Juhendi kohaselt autasutatakse kuut paremat võistlejat diplomitega, kolme paremat lisaks sellele veel mälestusesemetega. Lisamärkusena olgu öeldud, et võistlejail ei tohtinud olla kõrgem järk laskmises kui III. Võistluste lõppedes selgus ka fakt, et ALMAVÜ fond ei võimalda parimale võistkonnale rändkarika andmist (toimusid ju sellised võistlused esmakordselt!). Siiski — nende summade eest toimub peatselt võistluste korraldajaile ekskursioon Kuramaale.

S. ŠEIK

Rahuloluks

16. ja 17. aprillil toimus Käärikul spordiaktivistide laager-seminar. Arutati ülikooli-siseste massiliste spordivõistluste korraldamist, praegust sporditöö süsteemi, spordialase agitatsiooni-propaganda olukorda ja teisi küsimusi.

Sissejuhatava sõnavõtus püstitas TRÜ Spordiklubi esindaja K. Siilivask probleemi, kas praegune ülikooli massiliste spordiürituste süsteem õigustab end? Küsimus on täiesti õige, sest massilistest spordiüritustest osavõtt on eelmise õppeaastaga võrreldes tunduvalt vähenenud. Näiteks kui 1964./65. õ.-a. võttis Tartu—Vorbuse matkast osa 1000 üliõpilast, siis tänavu ainult 600. Muidugi üheks põhjuseks oli väga muutlik talv, kuid 40% osavõtjate arvu vähenemine on siiski liiga suur. Kuid samasugune osavõtjate vähesus on ka teistel massilistel spordiüritustel.

Teine, suurem põhjus, on õige arvestuse puudumine. Pole organisatsiooni, kes võtaks selle enda kanda. Praeguseks on see arvestus küll esialgselt tehtud, kuid sedagi tänu spordiklubi initsiatiivile. Tegelikult pidi seda arvestust pidama ELKNÜ TRÜ komitee spordisektor, kes pole täie tõsidusega oma ülesannetesse suhtunud. Ka ametiühingute liinis pole asjad kaugeltki korras. Pole koordineeritud tegevust. Iga organisatsioon tegutseb omaette. Nõrk on side ka teaduskondade kehakultuurikollektiividega. Mõnest teaduskonnast pole tänaseni esitatud üliõpilaste arvu kursuste kaupa. Seetõttu ei saa ka lõplikke tulemusi avaldada. Paremusjärjestuse mitteväljaselgitamine on üks tõsisemaid huvi langetajaid. Tekib tahtmatult küsimus, milleks me võistleme?

Tekkis ka vaidlus, kas Kehakultuuriteaduskonda lülitada üleülikoolilisse teaduskondade-vahelisse võistlusse. Sealt võtab kõige vähem üliõpilasi osa massilistest spordiüritustest. Põhjuseks on üliõpilaste spetsialiseerumine kitsastele spordialadele. Kuid teisest küljest peaksid just Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased olema mitmekülgsed. Seetõttu otsustati nad ka edaspidi jätta teaduskondadevahelisse võistlusse.

Valus probleem on reklaami küsimus. Sellest on palju räägitud, avaldatud ajalehtedes mõttevahetuse korras artikleid jne. Paraku pole ka meil nende asjadega kaugeltki korras. Kui reklaam mingisugune ongi, siis väga puudulik. Sageli aga puudub hoopis. Näiteks Tartu—Vorbuse ja Tartu—Vellavere matkade kohta polnud ühtki spetsiaalset kuulutust. Sügiskrossiks reklaam küll oli, kuid esteetilisest küljest jättis see palju soovida. Kas

pole põhjust

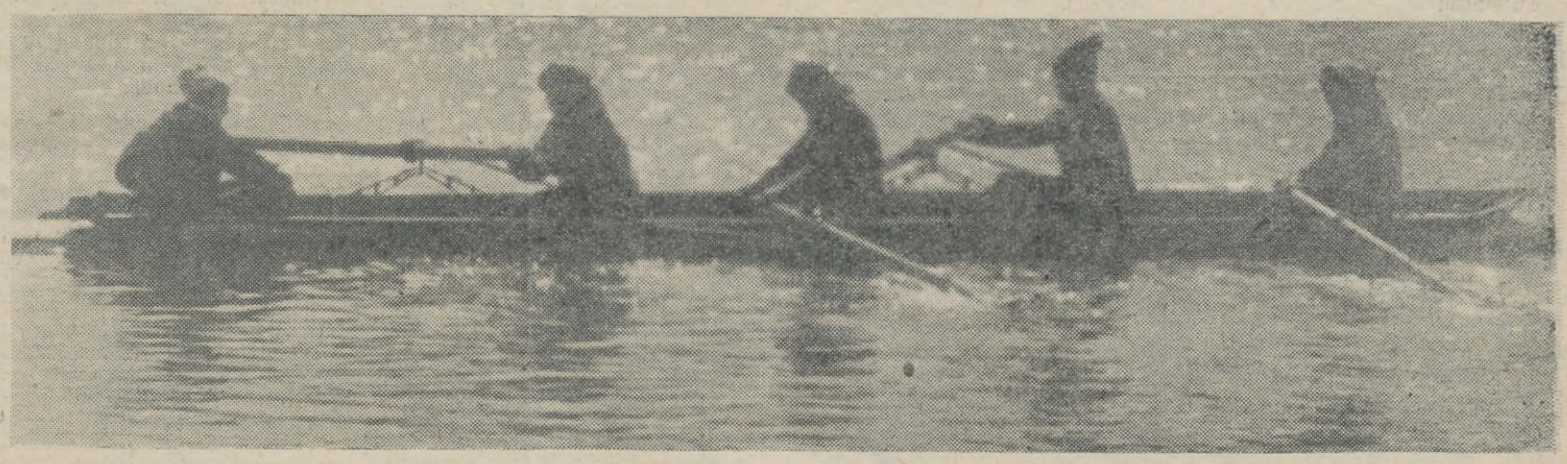
meil ülikoolis tõesti pole vähesegi kunstnikuandega inimesi, kes saaksid meid aidata? Võib-olla abistaks meid isegi TRÜ kunstikabinet?

Seminar leidis, et tuleks muuta ka praegust premeerimissüsteemi. Teatavasti on üldvõitjale kursusele auhinnaks 10-päevane tuusik Käärikule laagrisse. Kas poleks õigem autasustada parimat kursust vahetult pärast iga võistlust? Muidugi ei pea see olema siis 10-päevane laager. Aitab tasuta laupäeva-pühapäeva väljasõidustki. Selline süsteem suurendaks võiduvõimalusi ja ärataks seetõttu rohkem huvi. Lisaks sellele võiks TRÜ Spordiklubi kolmele paremale kursusele välja panna igavesti rändavad vimplid.

Rohkesti pahameelt tekitas küsimus talvise matkavõistluse suhtes. Praegu käiakse teaduskondade-kursuste kaupa, kuid kas ei saaks asja niikaugele korraldada, et võiks pidada üleülikoolilise matkapäeva? Selle ürituse võiks siduda kas mingi tähtpäevaga või üliõpilastraditsiooniga. Samuti võiks Vorbuse asemel leida vähemalt mõni uus koht. Ei paku mingit naudingut mitu aastat järjest käia ühes ja samas kohas.

Seminar leidis üksmeelselt, et tuleb senisest efektiivsemalt parandada massiliste spordiürituste organiseerimist, parandada agitatsiooni- ja propagandatööd. Selleks valmistada spetsiaalne stend tulemuste arvestamiseks, avaldada pidevalt ajakirjanduses ülevaateid võistluste käigust. ELKNÜ TRÜ komitee spordisektor, kes otseselt jääb vastutajaks võistlustest kokkuvõtete tegemise eest, peab avaldama ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» senised võistluste tulemused hiljemalt 1. maiks. Igatahes praeguse massiürituste korraldamisega rahuloluks pole põhjust.

ILMAR VÄRK,
seminarist osavõtja

Tule pöialt hoidma!

Eesti NSV üliõpilaste VII spartakiaadi järjekordse võistlusalana peetakse 23. ja 24. aprillil V. Kingissepa tänava suures võimlas lauatenniseturniir.

Võistkonnavõistlustel tõotab peamine konkurents hargneda TPI ja TRÜ vahel. Tallinlased loodavad punkte koguda naiste mängudes, kus esinevad vabariigi koondise liikmed Kersti Kelder ja Sirje Lipp. Kuid eelmisel nädalavahetusel Tallinnas vabariigi meistrivõistlustel alistas Arstiteaduskonna üliõpilane Sirje Samre S. Lipu 3:0 ning K. Kelderile kaotas õige napilt. Meeste mängudes peaksid Peeter Karing (Bioloogia-Geograafiateaduskonnast) ja Juhan Tamme (Ajaloo-Keeleteaduskonnast) jällegi meile rohkem punkte tooma. Lisaks eelmainitule löövad TRÜ võistkonnas kaasa Maie Indus ja Aleksander Landõr (mõlemad Arstiteaduskonnast).

Olgu öeldud, et kaks nädalat tagasi käisid tartlased TPI-ga Tallinnas jõudu proovimas. Siis sai TRÜ napi 7:6 võidu. Kuidas läheb seekord? Põnevust lisab asjaolu, et võitja võistkond saab sõita üleliidulisele üliõpilaste spartakiaadile. Mängude algus on laupäeval kell 15.

Tule pöialt hoidma!

Huvitavaks peaksid kujunema ka individuaalvõistlused, mis peetakse pühapäeval kell 10 ja 16.

V. LUUR,
spordimängude kateedri juhataja

Raadioloengud

Kolmapäeval, 27. aprillil

1. Õigusteaduskonna I, V ja VI kursuse üliõpilastele prof. Paul Vihalemma loeng «Imperialismileeri kodanlik riik monopolide tööriistana».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» XIV.

Reedel, 29. aprillil

1. Bioloogia-keemia IV kursuse üliõpilastele dots. Laine Viilebergi loeng «Süsivesikute muundumine taimes».

2. Saksa filoloogia osakonna I kursuse üliõpilastele õppejõud Jaan Soonvaldi loeng «Verbi rektsioonist saksa keeles».

KINOSÕPRADELE!

Käesoleva semestri viimane loeng sarjast «Sissejuhatus kinokunsti» toimub esmaspäeval, 25. arpillil algusega kell 19 ühiskonnateaduste aud. 19.

Ülevaate filmikunsti arengust Ameerika Ühendriikides ja Skandinaaviamaades 1920-ndatel aastatel annab sm. I. Kosenkranius. Õppust illustreeritakse samast perioodist pärinevate kunstiliste filmidega.

Esmaspäeval, 25. aprillil kell 18 toimub Teaduslikus Raamatukogus lugejate konverents teemal «Pärilikkus ja kasvatus». Ettekandega esineb dots. Ü. Pavel.

Klubi

Laupäeval, 23. aprillil kell 20 pressiõhtu «Hi-ha-haa» (!?), poisid, tulge vaatama!

Üksikasjad kohapeal.

Tants.

Pääse á 30 kop.

*

Pühapäeval, 24. aprillil kell 20 ülikooli näiteringi

LUULEÕHTU

1. osa: Valik luulet.

2. osa: Montaaž A. Ostrovski «Lumivalgekesest».

Pääse á 60 kop.

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased T. Tallo ja J. Paju.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3207. MB 03679

AK
Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (695) Laupäeval, 30. aprillil 1966 XIX aastakäik

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelge teaduse edasise õitsengu ja tehnika progressi eest! Valmistage ette spetsialiste, kes on kommunismiajastu väärilised!

Au eesrindlikule Nõukogude teadusele!

NLKP Keskkomitee hüüdlauseist 1. maiks

Statistilist materjali meie ülikooli kohta

Üliõpilaste üldarv 3473 (1. X 65. a. seis).
Neist naisi 2568 e. 74,5%.
Üliõpilaste rahvuseline jaotus: eestlasi 3023, venelasi 317, teisi rahvusi 133.
Üliõpilaste jaotus teaduskonniti: (TRÜ õppeosakonna andmed seisuga 1. X 65. a.).

Arstiteaduskond	1142
Ajaloo-Keeleteaduskond	731
Bioloogia-Geograafiateadusk.	353
Füüsika-Matemaatikateadusk.	816
Kehakultuuriteaduskond	133
Majandusteaduskond	180
Õigusteaduskond	118

Neist naisi 913 e. 80%
" " 604 e. 82,5%
" " 267 e. 75,5%
" " 504 e. 61,8%
" " 76 e. 57,2%
" " 147 e. 81,9%
" " 57 e. 48,5%

Meie ülikoolis on õppejõudude arv 470,
(kaadriosakonna andmed) neist teaduste doktoreid 30
" kandidaate 214
NLKP liikmeid ja liikmekandidaate 265

Seoses peahoone taastamisega on ehitusel töötanud üliõpilasi 1025.
Rohkem on töötanud füüsika-matemaatika pedagoogid 137
võõrfiloloogid 129
ja ravi V kursus 101
Seni kõige vähem on töötanud geograafiaosakond 16
ja eesti filoloogia osak. 12
Uue ühiselamu ehitusest on osa võtnud 150 üliõpilast.

1965. aastal külastas TRÜ-d USA, Brasiilia, Soome, Saksa DV, Norra delegatsioonid.

Meie üliõpilased on viibinud Inglismaal, Bulgaarias, Ungaris, Saksa DV-s, Kanadas, Soomes, Tšehhoslovakkias, Jugoslaavias.

Rajame oma uudismaa!

Peatselt algab jälle suvi. On tore, et see tuleb järjekordselt uudismaasuvi. Seekord ei sõideta aga romantikat, raskusi ja tööröömu otsima kaugetest Kasahstani steppidest, vaid rajatakse oma uudismaa. Vabatahtlikkuse põhimõttel komplekteeritud 250 kuni 300-liikmeline üliõpilaste ehitusmalev kehtestab oma uudismaaseadused ajavahemikul 1. juulist kuni 1. oktoobrini k. a. Saaremaal ja Muhumaal.

Meie ülikoolist on võimalus see tore suvi kaasa teha 80 õnnelikul tudengil, 40 neiul ja 40 noormehel. On kuulda, et kõik veteranid sõidavad taas ja et mingi jõud sunnib avaldusi kirjutama ka neid, kes sügiseti päikeses, tuules ja töös karastunud uudismaatudengeid on lillesülemitega jaamas tervitamas käinud. Muidugi sõitke! Te ei kahetse.

Avaldusi saab vastavale blanketile täita komsomolikomitees (söökla maja, aud. 25)
teisipäeval kl. 14—15,
kolmapäeval kl. 15—16 ja
neljapäeval kl. 14—15.
Kiirustage! Avalduste äraandmise viimaseks tähtajaks on 6. mai. Täiendavat informatsiooni saab komsomolikomiteest Raivo Ruukelilt. ELKNÜ TRÜ Komitee

1. mai demonstratsiooniks koguneme homme kella 10.50-ks Akadeemia tänavale

Mai tuleb!

Ja ongi päike oma liikumisel jõudnud sinnamaale, et sunnib meid kalendris jälle uut lehte pöörama. Jürikuu on läbi, mai tulebt Külm talv ja peale selle veel kolmteist lund on unustatud, rohi tärkab juba ja kaugel see pungade puhkeminegi enam on. Kevad murrab sisse uksest ja aknast.

Jälle saabub mai, homme läheme taas lehvivate lippude ja hea tujuga maiparaadile. Ainult paar korda aastas on võimalus näha sellist meeltülendavat vaatepilti — siniste mütside mere kohal hõljumas puna-sinised lained. 1. mai on üks neist. Ülemaailmne töörahva pidupäev, suur kevadpüha mõjutab kõiki inimestest — kõigil ja veel tuhat laupäevast toimetust teha. Ja oleks veel, et tavaline laupäev! Kas jõuavadki kõik tegemised tehtud, kes sedagi teab, küllap mõni «tähtis» asi selles saginas ikka ära ununeb. Aga mis sellest.

Tudeng vaatab kevadet läbi raamatukogu akna väga vastuoluliste tunnetega: «Mai — kui tore!» ja siis: «Mai . . ., aga kursusetöö?»

Siis jääb ta mõttesse: «Kus alles mullu oli mai — arvestusi oli ainult viis ja eksameidki vähe, aga nüüd . . .» On ühtlasi raske ja rõõmus ka, nagu alati, kui suured tööpäevad suurte pidupäevadega kokku satuvad. Varem või hiljem, paremini või halvemini, lõpuks on ikka nii, et peod peetud ja ka tööd tehtud. Ja mida raskem on, eks seda mõnusam ole siis tuleval aastal jälle meenutada.

Paneme nüüd siis raamatud kõrvale ja võtame mai vastu. Homme ta tuleb — kevade ja hea tujuga. Las selle pineva kuu esimene päev jääb pealegi puhkuseks ja lõbustusteks. Homme lõbutsevad kõik ja lõbutsetakse kõikjal. Ja kui homme õhtul kuuleme Georg Otsa maikontserdil taas laulmas: «On saabunud kaunis maikuu», siis laulame seda igaüks mõttes kaasa, sest siis on see tõesti nii — mai on tulnud!

T. MESILA

Väsimatu töömehe juubel

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude kollektiivi vanema põlvkonna esindajaist on üheks tuntumaks nimeks nii meie ülikoolilinna kui kogu vabariigi arstiteadlaste peres Eesti NSV teeneline teadlane professor Felix Lepp. Oma enam kui poolesajandilise arstliku ja teadusliku tegevuse taustal võib lugeda prof. F. Lepa õpilasteks enamikku meie ülikooli lõpetanud ja praegu meditsiini alal töötavaid eriteadlasi. Lugedes ülikoolis algul tuberkuloosikursust, siis kursust sisehaiguste polikliinikust ja lõpuks nakkushaigusi, kujunes vastavalt mitmekülgseks ka prof. F. Lepa teaduslik töö. See käsitleb tuberkuloosi, sarlakite, difteeria, düsenteeria, kõhutüüfuse, tähnilise tüüfuse ja rea teiste infektsioonide diagnostika, ravi ja profülaktika küsimusi. Võib muuhulgas märkida, et prof. F. Lepp oli üks esimesi eriteadlasi, kes pööras tähelepanu Eesti NSV territooriumil kevadsuvise ehk puugientsefaliidi juhtude esinemisele ja selle tõrje vajadusele.

Eriti tähelepanuväärsed on juubilari teened teadlaste uue põlvkonna ettevalmistamisel sõjajärgseil aastail. Tema teaduslikul juhendamisel on kaitstud 17 dissertatsiooni. Juubilari poolt juhendatud dissertantide hulgas leidub nii mõnegi instituudi, kateedri või laboratooriumi juhataja.

Väsimatu töö tulemusena ehib vana professori rinda nõukogude valitsuse kõrge autasu — Tööpunalipu orden.

Väärib allakriipsutamist, et ka pärast 1960. a. veebruaris TRÜ mikrobioloogia ja nakkushaiguste kateedri juhataja kohalt soliidses eas pensionile siirdumist ei ole katkenud vana professori sidemed otsese teadusliku tööga. Selle tõenduseks on terve rida teaduslikke artikleid ja üks monograafia, kus prof. F. Lepp on olnud kaasautoriks, mitmed oponeerimised dissertatsioonide kaitsmisel ja tema konsultatiivse abiga valminud ja veel valmimisel olevad dissertatsioonid.

Tema kolleegid ja õpilased, kes tulevad ikka ja jälle kogenud teadlaselt nõu küsima või tööle hinnangut saama, leiavad tema isikus alati aktiivse abistaja ja targa nõuandja, kellelt vajaduse korral võib ammutada paras annus uut optimismi ja kustumatut elurõõmu.

Seepärast on arusaadav, et palju on neid, kes soovivad lugupidamisega suruda meie Arstiteaduskonna Nestori, professor Felix Lepa kätt 3. mail tema 85. sünnipäeva puhul tähistamisel.

Dots. E. TALLMEISTER

„Konverents läks korda“, arvavad delegaadid

23.—24. aprillini toimus ELKNÜ TRÜ komsomoliorganisatsiooni XIV konverents. Valitud 293-st delegaadist võtsid konverentsitööst osa 220 delegaati. Konverentsil võtsid sõna 40 inimest.

Ülikooli komsomolikomiteesse valiti 57 üliõpilast.

24. aprillil toimus uue komitee esimene pleenum, kus ELKNÜ TRÜ Komitee esimeseks sekretäriks valiti JAAK KAARMA, teiseks sekretäriks JAAN KORK ja mittekoosseisuliseks sekretäriks RAIVO RUUKEL. ELKNÜ TRÜ Komitee büroosse valiti järgmised üliõpilased:

SIRJE ENDRE,
EVI KALJAS,
JAAN KUREMÄGI,
REET KÄÄRIK,
DIMITRI MIHHAILOV,
REET RANNASTE.

ELKNÜ TRÜ Komitee aruandest

Aruandeperioodil kuulus Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsiooni seisuga 1. aprill 1966. a. 2820 liiget, seega 84% **kogu meie üliõpilaskonnast.**

Kui aruandeperioodil enne ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIII konverentsi lange komitee koosseisust mitmesugustel põhjustel välja 10 liiget, siis käesoleval aruandeperioodil komitee «säilis» täies koosseisus.

Asjalik töömeeleolu valitses komitee bürool.

Hinnangu andmisel kommunistliku noorsooühingu tööle tuleks lähtuda eelkõige **organisatsiooni ühiskondlikust ja poliitilisest aktiivsusest,** mitte aga kuni viimase ajani kehtinud käibetõest, et organisatsiooni töö parimaks näitajaks on ridade juurdekasv.

Komsomoliorganisatsiooni poliitiline iseloom nõuab ridade puhtust ja kvalitatiivset kasvu. Ei ole õige rääkida väikesest vastuvõtust (8 kommunistlikku noort) kui mingist positiivsest saavutusest, kuid komitee peab õigeks seda, et aruandeperioodil ei organiseeritud ainsatki uute kommunistlike noorte värbamise kampaaniat.

Kõik vastuvõetud kommunistlikud noored olid komsomolipiletite väärilised.

Komitee ideoloogilise töö sektor (sektori juhataja Jaan Kork) faktiliselt mitte üksnes ei tegelnud printsiipide ja ürituste vahetu elluviimisega, vaid oli ka selleks keskuseks, kes **andis metoodilist abi teistele komitee sektoritele ja töölõikudele.**

Gruppide ja algorganisatsioonide koosolekuil arutati **ühiskonnateaduste õppimise ja õpetamisega seotud probleeme.** Kõigist neist aruteludest võib teha järelduse, et meie ülioolis on pidevalt tõusnud üliõpilaste silmis dialektilise materialismi ja poliitilise ökonoomia autoriteet.

Komsomolikomiteel on välja kujunenud oma kindel seisukoht — ühelt poolt toetada õppejõududepoolset kasvavat nõudlikkust ühiskonnateaduste suhtes, teiselt poolt astuda välja ühiskonnateaduste autoriteedi kaitseks, sidudga komsomoli kui poliitilise noorsooorganisatsiooni tööd tihedalt ühiskonnateaduste õppimisega.

Peaaegu täiesti üksmeelsed on üliõpilaskonna pretensioonid selles suhtes, et NLKP ajalugu ja ajaloolist materialismi tuleks lugeda kontsentreeritumalt, muuta loengute ja seminaride vahekorda seminaride kasuks.

Ülikooli komsomolikomitee peab saavutama selle, et **meie kommunistlikud noored tunneksid suuremat huvi poliitika vastu, oleksid ideoloogiliselt ette valmistatud ka suurte tänapäeva probleemide suhtes.** Sisulist lahendust näeb komsomolikomitee meie kommunistlike noorte kaasatõmbamises diskussioonidele ja iseseisvatele seisukohavõttudele meie kodumaa sise- ja välispoliitilistes probleemides.

Üliõpilased kaebavad meie ajakirjanduse informatsiooni ühekülgsuse ja ebaoperatiivsuse üle.

22. veebruaril toimunud avalikul mõttevahetusel üliõpilastraditsioonidest tõdeti välja **komsomolikomitee seisukohad üliõpilastraditsioonide arendamisest,** mille tulemused kanti ette ülikooli suures nõukogus.

Probleem üliõpilastraditsioonidest on aruandeperioodil pidevalt päevakorras teravamana kui kunagi varem. Tõuke andsid selleks eelkõige ülikooli komsomolikomitee poolt 9.—10. oktoobril korraldatud üliõpilaspäevad ning rituaalide ja vaimukuserohked «tudengikslõõmised» peaaegu kõigis osakondades.

Komitee on seisukohal, et esimesed Tartu üliõpilaspäevad on toimunud ning õigustanud end. Meil on olemas esimesed kogemused ja siiski ka mingi mustand, mille kallal töötades on võimalik luua suure emotsionaalse mõjuga üritus, mis aitaks kaasa üliõpilaskonna energia ja mõtete suunamisel.

Mis puutub värskete üliõpilaste «tudengiks lõõmistesse», siis jääb ainult loota, et osakonnad neid välja surra ei laseks.

Loodame, et tänavu meie arvukas rahvaste sõpruse klubi muudab rahvusvahelise üliõpilaste solidaarsuse päeva selliseks, millest saaksime osa võtma kutsuda külalisi kõigist meie liiduvabariikidest ja võib olla ka välismaalt.

Aruandeperioodil on tugevnenud sidemed teiste Nõukogude Liidu kõrgemate õppeasutuste komsomoliorganisatsioonidega.

Meie rahvaste sõpruse klubi (esimees Malle Vardja) töötab.

Jalad sai endale alla komitee pressiklubi. Sirje Endre energilisel juhtimisel on pressiklubi muutunud eluliseks ja perspektiivikaks noorte ajakirjanike tsentrumiks.

Üheks komsomoli vastutusrikkamaks ülesandeks on noorte täienduse ettevalmistamine Nõukogude Liidu Kommunistlikule Parteile.

Ülikooli komitee büroo mõistis oma suurt ülesannet ja vastutust ning loodame, et need 24 noort kommunisti, kes võeti aruandeperioodil vastu NLKP ridadesse komsomolisoovitusega, on väärilisteks vahetuseks kommunistidele — revolutsionääridele. Kõige suurem täiendus NLKP ridadele on tulnud Õigusteaduskonnast.

Uuel ülikooli komsomolikomiteel tuleb kindlasti senisest märksa rohkem tähelepanu pöörata väärika täienduse ettevalmistamisele meie Nõukogude Liidu Kommunistlikule Parteile.

Kõigist meie ülikooli üliõpilastest on 84% kommunistlikud noored ja kõigist meie ülikooli üliõpilastest ainult 81,6% jõuab õppimises edasi vähemalt rahuldavalt. Meie, kõrgema kooli komsomoliorganisatsiooni ülesandeks on võidelda selle eest, et meie Tartu Riikliku Ülikooli lõpetaksid kõrgelt kvalifitseeritud, targad, kaasaegse ettevalmistusega spetsialistid. Ja sellepärast on **meie esimeseks mureks** — kas me õpime küllalt hästi ja me ei tohi olla ükskõiksed ka selles suhtes — kas meid õpetatakse küllalt hästi.

Kõik see, mis puudutab õppetööd, huvitab väga komsomoli ja meie üliõpilastel peab olema kõigis neis küsimustes oma aktiivne seisukoht.

Teaduse kultus, intellekti ja erudeerituse kultus — see on lipp, mille all komsomolil on võimalik palju teha ja on vajalik palju ära teha.

Käesoleval konverentsil valitaval uuel komsomolikomiteel on suureks poliitiliseks ülesandeks olla senisest mõjukamaks võitlejaks teaduse ja teadmiste eest.

Kõige kergemini peaks saaki andma siiani väga süsteemitult haritud põld — see on **kõigi meie ülikooli kommunistlikc noorte personaalne vastutus oma kohuse täitmise eest — oma õppeedukuse eest, oma suhtumise eest õppetöösse.**

Ja suhtumist õppetöösse kui oma poliitilisse kohusesse ei saa mõjutada selliste efektiivsete, kuid administratiivsete vahenditega nagu stipendium, ühiselamukoht, käskkiri jne.

Talvisel grupporgide seminaril Käärikul korraldasime ankeedi, milles laskisime grupporgidel avaldada oma anonüümsct arvamust nende konkreetsete ürituste suhtes, millede kaudu komitee on lootnud kaasa aidata paremate tulemuste saavutamisele meie õpinguis.

Õppeainete analüüsi kohta arvati aitas ja soodustas.

Sessiooni tulemuste analüüs aitas ja soodustas.

Puudumiste kontroll ja analüüs aga ei toonud kasu.

Sessiooni tulemuste analüüs pärast iga järjekordse sessiooni lõppu ei ole komsomoli poolt väljamõeldud töövorm, vaid õppetöö normaalseks kulgemiseks väga oluline lüli.

Tuleks lõplikult kätte võita kursuste komsomoligruppidel **õigus ise koostada arvestuste ja sessioonide plaanid,** et ei tekiks selliseid olukordi nagu bioloogia III kursusel, kus terve kursus lõi juba sessiooni aiguses lootusetult käega ja jäeti füüsikaeksam üldse andmata.

Komitee õppesekotr tegi ülikoolis kahel korral puudumiste kontrolli. Esimest korda kolme, teist korda 4—5 päeva ujatuses.

Möödunud aastal viis komitee sisse **uue puudumiste kontrollimise ja vabandamise korra komsomoligruppides.** Enamikul kursustel suutsime luua küllaltki printsipiaalse õhkkonna nii puudumiste märkimise kui ka vabandamise suhtes. Kahjuks aga ei hinnatud seda mõningates ülikooli administratiivorganites. Kiideti heaks see, et komsomol nõuab päevikute printsipiaalset täitmist, see, et komsomol arutab puudujate küsimusi, asjade otsustamisel jätkati aga mehhaanilist administreerimist. Nii näiteks selgitas arstiteaduskonna dekanaat välja mitukümmend suuremate puudumiste arvuga üliõpilast ja võttis neilt stipendiumi. Et suurteks puudujateks oli rida autoriteetseid üliõpilasi, väga hea õppeedukusega, ÜTÜ ja ühiskondliku töö aktiviste, siis varises meie nn. uus süsteem kokku.

Kui komsomolile midagi usaldatakse, siis lastagu üritus komsomolil ka lõpuni viia.

Ülikooli komsomoliorganisatsioon on täiskasvanud noorte inimeste organisatsioon ja lihtsalt mängimist ei tohiks juba komsomoli autoriteedi huvides nimetada komsomolitööks.

Teiseks õppedistsipliini kindlustamisi takistavaks teguriks on see, et meil puuduvad vahendid, et näidata puudumise kahjulikkust. Nimelt niipalju, kui komitee sektor on püüdnud analüüsida sessioonide tulemusi ja puudumiste arvu, pole ilmset pöördvõrdelist sõltuvust puudumiste arvu ja hinnete vahel õnnestunud tõestada.

Üks on selge, — nii kaua kui seaduslikult kehtib kõigi üliõpilaste kõigist õppetöö vormidest obligatoorse osavõtu kord, **on ka komsomol kohustatud õppedistsipliini kindlustamisele igati kaasa aitama.** Kõige selle kõrval jääb aga meie pidevaks kohuseks väsimatult otsida probleemile sisulisi lahendusi ja nende leidmisel võidelda ellurakendamise eest.

Vabakuulajate arv ülikoolis on küllaltki väike. Meie andmeil paarikümne ümber. Põhjuseks on siiani see, et vabakuulamist on hoidutud propageerimast, teiseks ei tunne meie parimad üliõpilased vajadust küllalt bürokraatliku vabakuulamise taotlemise korra läbitegemiseks.

Tuleb kaaluda, kas ei oleks otstarbekohasem, et kõrgendatud stipendiumile õppiv üliõpilane saab automaatselt vabakuulamise õiguse. See tähendab seda, et ainult loengult puudumise pärast ei võetaks temaga ette mingeid karistusoperatsioone. Kõrgendatud stipendiumile õpib ≈10% meie üliõpilaskonnast.

Kes kasvatab kommunistlikku noort? Kõik kasvatavad — kodu, kool, ajakirjandus, raadio, parteiorganisatsioon, komsomoliorganisatsioon, ametiühing, kursusejuhendaja, ühiselamu komandant ja paljud, paljud teised ühiskondlikud ja riiklikud organid ning organisatsioonid.

Vaja on eelkõige ülalpeetavuse mentaliteedi hävitamist, üliõpilaste vastutuse ja iseseisvuse suurendamist.

Suund omavalitsusele, üha suuremale iseseisvusele ei ole enam diskussooniteemaks, vaid juba üldtunnustatud tõeks.

Meie komsomoliaktiivid hakkasid iseseisvalt lahendama tervet rida õppetöösse puutuvaid küsimusi, komsomoligrupid ise koostasid pingeridasid stipendiumide saamiseks, ühiselamukohtade jaotamiseks, diplomandide tööle suunamiseks.

Üliõpilaskonna iseseisvuse, omavalitsuslikkuse edasiarendamiseks tuleb komsomolikomitee arvates uuel komiteel kindlustada kättevõidetut ja võtta suund printsiibi edasiviimisele.

Kogu üliõpilaselu juhtimine ja organiseerimine tuleks üle anda komsomoliorganisatsioonile. Mitte lubades komsomolil siin seal natukene mängida, vaid anda funktsioonid üle lõpliku otsustamiseni.

Komsomoliorganisatsioonidele tuleks anda mitte ainult pingeridade koostamine, vaid ka ühiselamute tegelik jaotamine. Majutuskomisjonid küll, kuid ainult üliõpilastest, õppejõude võiks sellest ühiskondlikust tööst säästa.

Meie üliõpilasi töötab ülikoolis koosseisulistel kohtadel, isegi üliõpilaste ühiselamuis — arst kojamehena ja IV k. jurist kütjana, kuigi võiksid suurepäraselt toime tulla komandandi kohustega. Mitmeis meie maa kõrgemates õppeasutustes on ühiselamu täielik üliõpilaste valdus ja ka Tartu Riiklikus Ülikoolis, juhul, kui oleme tõeliselt huvitatud eesrindliku õppeasutuse reputatsiooni säilitamisest, tuleks teha julge pööre üliõpilaste omavalitsuse, iseseisvuse stimuleerimise suunda. **Kogu võim ja vastutus ühiselamus kuulugu ühiselamu nõukogule ja ühiselamu nõukogu esimehele,** ka komandandi töötasu. Igalt noorelt lõpetamata kõrgema haridusega inimeselt saab nõuda kõike seda ja palju rohkemgi kui isegi mitte keskhariduseni küündivailt komandantidelt.

Mitte millegagi ei õigusta end õppejõudude, teenistujate ja tööliste ühine ametiühing.

Üliõpilaste jõududega tuleb peahoone taastamise kõrval jätkata arvutuskeskuse ja Kääriku spordibaasi ehitamist, sügiseks peab Leningradi maantee ühiselamu minema 800 tudengi käsutusse, tuleb osa võtta ülikooli hoonete kapitaalremontide teostamisest ja võib-olla ka uue võimla ehitamisest.

Esmakordselt teeme kokkuvõtet viimaste kursuste sektori tööst.

Täna, aasta pärast uue sektori sündi, võime konstateerida, et sektor töötas hästi. See selgus meie lõpetajate töölesunamisest ja möödunud aastal meie ülikooli lõpetanute hulgas korraldatud ankeedi tulemustest.

Kõige valusamaks küsimuseks on see, et osa lõpetajaid suunatakse kohtadele, mida üldse olemas ei ole.

Näiteks Arstiteaduskonna lõpetaja suunati Rakvere rajooni haigla filiaali, mis likvideeriti juba 1961. aastal.

Teiseks selgus, et 29% eesti filoloogidest, 41% keemikutest ja 25% füüsikamatemaatika pedagoogidest ja 20% arstidest ei vasta töökoht ülikoolis omandatud kitsamale erialale: 20% ankeedile vastanud arstidest, 15% eesti filoloogidest, 10% kaubandusosakonna lõpetajatest, 15% võõrfiloloogidest puudub täielikult igasugune elamispind.

Meie poolt kogutud ja analüüsitud andmed on praegu olemas kõigil vabariiklikel organeil, kelledest probleem sõltub.

Kaalumisele tuleks võtta komsomoli esindaja osa suunamiskomisjonis. Sisuliselt oleks aga suunamiskomisjoni tööle võimalus kaasa aidata eelkõige suunatava kursuse komsomolisekretäril.

Komiteesse saabunud ettepanekud selle kohta, et osakondade büroodes oleks vähemalt sügissemestriks vajalik n.-ö. šeff I kursusega tegelemiseks, meie verivärskete kolleegide lülitamiseks ülikooli ja komsomoliorganisatsiooni ellu, pole mitte ainult vastuvõetavad, vaid lausa vajalikud.

Ülikooli komsomoliorganisatsiooni lähenemisele Tartu koolidega aitas väga palju kaasa ELKNÜ XIII kogressi materjalide tutvustamise kampaania. Side linna koolidega oli ka komitee šeflussektori kaudu

Komitee šeflustöö sektor, koosseisus Leida Mälgand eesti keele IV kursuselt ja Evi Ermel matemaatikaosakonna IV kursuselt, töötas korralikult.

Pioneeridega organiseeriti matku, maastikumänge, kohtumisi kommunistlike noorte — uudismaalastega, klassiõhtuid, ekskursioone jne. VII keskkooli pioneerid olid väga rahul Leini Ernitsa algatusel ühiselt organiseeritud üritustega «Tartu linna minevikust ja tulevikust».

Semestri II poolel hakkas aga saabuma traditsioonilisi signaale koolidest, et terve rida meie rühmajuhte hakkavad oma kohustusi pioneeride juures ära unustama.

Lähtudes eespooltoodud asjaoludest otsustas komsomolikomitee 17. veebruaril ühise nõupidamise tulemusena pioneerijuhtide, rühmajuhtide ja koolide esindajatega **tunnistada pioneeritöö oma praegusel kujul ebaotstarbekohaseks ja alates järgmisest aastast korraldada see koos pedagoogikakateedriga uutel alustel kindla plaani järgi.**

Raskeltkasvatatavatega tegutses vaid 12 inimest. Tublimad olid Kaisi Karm eesti keele II k., Anne Kurepalu ajaloo II k. ja Peeter Kõiv füüsika II k.

Miilitsa lastetuba, kes on aga lõplikuks alaealiste kuritegude ja korrarikkumistega võitlevaks keskuseks, ei tea meie ülikooli šeffidest suurt midagi.

Näib, et järgmisest õppeaastast oleks vaja **tööks linna raskeltkasvatatavate lastega organiseerida tugev entusiastide rühm,** kes teeks oma tööd tõsiselt ülikoolile väärilisel tasemel ja pedagoogikakateedri õppejõu teaduslikul juhendamisel. Ja seda tööd tuleb teha nii, et tulemused oleksid väärt esitamiseks ÜT konverentsil.

Olukord Tartu linnas nõuab aga seda, et meie ülikooli pedagooge huvitaks siiski märksa rohkem kui 12 alaealist.

Siseorganisatsioonilise töö sektor.

Kõik meie 137 komsomoligruppi erinevad üksteisest. Ei ole olemas mingit ideaalset tööplaani. Igat tööplaani saab hinnata ainult konkreetse grupi tööplaanina. Ühe grupi jaoks võib tema plaan olla väga hea, teise jaoks täitsa kõlbmatu. Niikaua kui meil on nõrku komsomoligruppe, on ka nõrku tööplaane.

Meie oleme kõrgema kooli, TRÜ komsomoliorganisatsioon ja peame olema eeskujuks komsomolis oma printsipiaalsusega, julgusega, avameelsuse ja võitlusega.

Siseorganisatsioonilise töö sektor tõstab esile Kehakultuuriteaduskonna (sekretär Raivo Ruukel), Majandusteaduskonna (sekretär Meinhard Pahapill) ja geograafiaosakonna (sekretäri asetäitja Ain Sambla) tööplaanide vormilist külge.

Komitee kultuuritöö sektor (koosseisus: Arne Oru Õigusteaduskonna II k., Sirje Meier raviosakonna II k. ja Tea Kuld keemiaosakonna III k.) töötas hästi. **Hea kontakt on ametiühingu klubiga.** Suur osa klubi üritustest on toimunud komsomoliaktiivi initsiatiivil ja osavõtul. Tööplaanid on täidetud. Vajalikku taset ei saavutanud kahjuks elav huumori ja satiiri ajakiri.

Uues komitees tuleb spordisektori komplekteerimisele ja töö koordineerimisele spordiklubiga senisest hoolikamalt suhtuda.

Esimest aastat töötas büroo juures kaheliikmeline **kontrolli ja ühiskondliku arvamise grupp** (büroo liige Reet Rannaste ja Anne Siniveer eesti keele III kursuselt). Grupi olemasolu ja töö õigustas end täiesti ning kujunes küllaltki konkreetseks tagasisideme vormiks.

Õigustatult palju tähelepanu on ülikooli komsomolikomitee viimastel aastatel pühendanud **komsomoliaktiivi valikule, paigutamisele ja õpetamisele.**

Ülikooli komitee ja osakondade sekretäride kaader oli üldiselt valitud hästi, kuid kahjuks ei rakendatud teaduskondades ja raviosakonna kursustel järjekindlalt möödunud konverentsil vastuvõetud printsiipi grupporgide kaadri tugevdamiseks, komsomoliorganisatsiooni töö põhiraskuse järkjärguliseks ülekandmiseks gruppidesse.

Kogu meie aktiiv peab koosnema kõige autoriteetsematest üliõpilastest — kommunistlikest noortest. **Komsomoliaktivist peab olema hinnatud onia erialal, inimene, kes oma poliitilisi veendumusi on tõestanud tegudega.**

Aktiivi õpetamine on meil ikkagi lünklik. Kuigi grupporgidele peeti isegi kaks seminari Käärikul, põrkame faktidele, Kääriku materjalid jõuavad kursusteni väga puudulikult.

Täna aruandev komitee oli seisukohal, et Kääriku laager-seminaride peamiseks ülesandeks on aktiivile teoreetilise pagasi andmine, «Kääriku vaimu» sünnitamine, praktiline pidev õppus toimub aga Tartus.

Hindega 3 pika miinusega on sunnitud komitee hindama oma tööd sellise suurepärase vahendi nagu ülikooli ajalehe kaudu.

Pisut meie komsomoligruppide tööst. Grupp on selleks kõige vahetumaks lüliks, mille töö järgi kommunistlik noor hindab sageli kogu komsomoli. Komsomoligrupid aruandeperioodil üldiselt töötasid, näib, et komsomolist eemale peletavaid üritusi linnukeste pärast võib kohata ülikooli komsomoliorganisatsioonis, ka gruppides vaid üksikutel juhtudel.

Väga huvitatud ollakse üliõpilaste elust välismaal. Tihti on tulnud komsomoligruppides oma muljeid vahetada käesoleval aastal USA-s viibinud meie komitee liikmel Mikk Titmal ning Inglismaad külastanud Malle Laaril ja Mall Tammel.

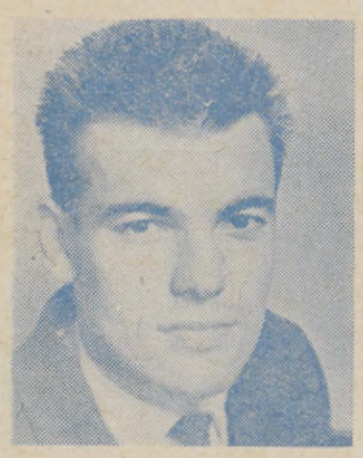
Paistab, et suurematcks probleemideks on meie komsomoligruppides **küsimus poliitinformatsioonidest** ning tuleb ka tänases aruandes veel kord korrata ülikooli komitee seisukohta — me ei nõua iganädalasi formaalseid vabariikliku ajakirjanduse refereeringuid kursustel. Propageerime aga väsimatult meie rahvusvaheliste suhete ringi lektorite esinemisi komsomoligruppides, diskussioone ja arutelusid meid kõiki erutavates rahvusvahelise olukorra küsimustes.

Positiivselt tuleb märkida ülikooli parteikomitee tähelepanu ja abi suurenemist komsomoliorganisatsioonile. Väga tihedaks on muutunud kontakt Tartu linnakomiteega (esimene sekretär Toomas Alatalu) ja ELKNÜ Keskkomiteega seltsimeeste Karl Adamsoni ja Ennok Korneli isikutes. See on ka loogiline, kuna kõigi eespoolnimetatud isikute näol on meil tegemist meie endi komsomoliorganisatsiooni kasvandikega.

Nemad hakkavad meie komsomolielu juhtima

JAAK KAARMA

JAAN KORK

RAIVO RUUKEL

EVI KALJAS

SIRJE ENDRE

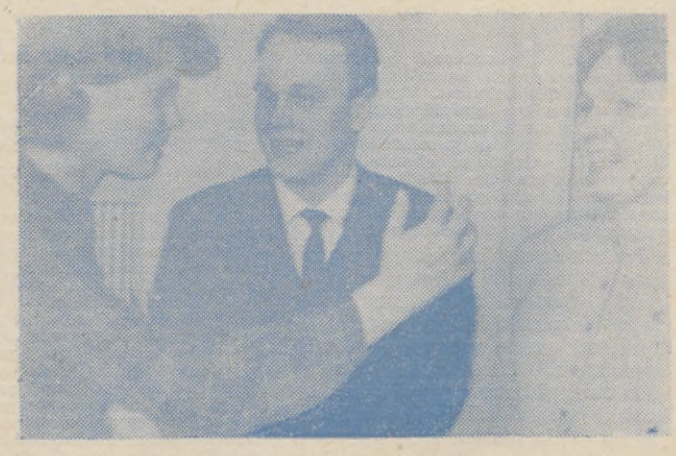

REET RANNASTE

DIMITRI MIHHAILOV

Konverentsi vaheajal

Milliseid probleeme käsitleti sõnavõttudes

Ühiskonnateaduste õpetamisest meie ülikoolis

Bioloogiaosakonna 5. kursuse üliõpilane Toomas Sutt:

Filosoofia õpetamisel on minu arvates kaks puudust. Esiteks filosoofia õpetamine II kursusel ei õigusta end, sest paljud tähtsad põhialuseks olevad ained on alles käsitlemata.

Teiseks. Dialektilise materialismi kursus on liiga lühike, ta võiks kesta (ühe asemel) kaks semestrit. Selle arvel oleks mõistlik kontsentreerida NLKP ajaloo kursust. Ka ei anta meile ammendavat kriitikat Lääne filosoofia kohta.

Eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilane Toomas Leito:

Paar tundi semestris võiks ühiskonnateaduste tunde kasutada poliitinformatsioonide andmisele. Seda kasvõi sellepärast, et õppejõud on küllaltki hästi informeeritud. Üsna otstarbekohane on seminaritundide suurendamine loengute arvel.

Kas kursusejuhendajaid on tarvis?

Küsis matemaatikaosakonna 5. kursuse üliõpilane Kaie Rootalu. Ta põhjendas oma eitavat arvamust sellega, et sageli ei tunne kursusejuhendajad mitte mingisugust huvi oma kursuse vastu või siis käivad paljast formaalsusest paar korda kursusel.

«Vahest ainult esimene kursus, kes pole jõudnud veel end täielikult ülikooli ellu n.-ö. sisse elada, vajaks juhendajat. Vanematel kursustel pole lapsehoidjat vaja...»

EKP TRÜ Komitee sekretär E. Salumaa:

«Arvan, et kursusejuhendajat vajavad ka vanemad kursused. Muidugi pole vaja selliseid juhendajaid, kes kursuse juurde ainult formaalselt kuuluvad ja midagi kursuse heaks ei tee.»

Luua esimeste kursuste sektor?

Bioloogiaosakonna üliõpilane Toomas Sutt tegi ettepaneku luua ülikooli komsomolikomitee juurde esimeste kursuste sektor. Osakonnas toimunud küsitlusest selgus, et suurimaks raskuseks I kursusel on oskamatus õppida, oskamatus aega ratsionaalselt kasutada.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna 1. kursuse üliõpilane Henn. Värss: esimeste kursuste sektor on väga vajalik. Oleks otstarbekas tutvustada vanemate kursuste oma teaduskonna ajalugu. Seda võiksid teha vanemad kursused.

Ajaloo-Keeleteaduskonna 2. kursuse üliõpilane Paul Kenkmann: Arvatavasti lähevad ka sel sügisel esimesed kursused kolhoosi. Oleks parem, kui kogu kursus suunataks ühte kolhoosi, siis tekiks kiiremini ka ühtne kollektiiv.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna 5. kursuse üliõpilane Kaie Rootalu: Kas esimeste kursuste sektori loomine komsomolikomitee juurde on ikka otstarbekas? Igas osakonnas peaksid olema vastutavad inimesed, kes värskete üliõpilastega tegelevad. Igal osakonnal on ju erinev spetsiifika.

Informatsiooniga on tõsiseid raskusi

Sageli nurisetakse, et üliõpilased tunnevad ebapiisavalt rahvusvahelist olukorda. Vello Tõnso võttis selle kohta sõna ja märkis, et poliitilises elus mitteorienteerumine takistab üliõpilaste-praktikantide, tulevaste pedagoogide edukat tööd koolis.

Toomas Leito jagas meie üliõpilased kolme rühma: 1) need, kes on huvitatud poliitilistest sündmustest ja hangivad igalt poolt nende kohta materjali; 2) need, kes tunnevad küll huvi, kuid ei vaevu informatsiooni otsima ja lepivad siit-sealt kuulduga; 3) need, keda ei huvita poliitika üldse.

Selleks, et üliõpilasi paremini kurssi viia rahvusvahelise olukorraga, soovitas Toomas Leito järgmisi «kanaleid» kasutada: 1) semestri jooksul paari ühiskonnateaduste seminari rahvusvahelise olukorra aruteluks; 2) RSR-i lektoreid kursustel; 3) RSR-i koosolekuid, millede ülesandeks on eelkõige poliitiliste sündmuste loov arutelu. Senisele kuulajaskonnale on need pakkunud suurt huvi.

Toomas Alatalu, kes saabus hiljuti Moskvast I üleliidulisel üliõpilaste konverentsilt, teatas, et ehk päästab lähemal ajal informatsioonivaesusest praegu küll alles kaalumisel olev üleliidulise üliõpilasajakirja või -ajalehe väljaandmine.

Ajakirjandusest

Konverentsi delegaadid tegid tõsist kriitikat kommunistlike noorte häälekandja «Noorte Hääle» arvel (üldsõnalisus, ühekülgsus). Juttu oli ka ülikooli ajalehest.

Sirje Endre märkis ammutuntud fakti — meie leht on filoloogide võimuses. Viga tuleb otsida meist endist. Jaak Kaarma ütles oma aruandes, et komsomolikomitee koostööd ajalehega võib pidada vaevalt rahuldavaks. Lehe põhiline puudus — ainult konstateerimine, kajastamine. Üliõpilaste ja õppejõudude poolset probleemide ülestõstmist ja analüüsi leiab väga harva. Oleks vajalik ka komsomolibüroode tihedam koostöö ajalehega.

Kahtlemata aitavad lehe huvitavamaks muutmisele kaasa planeeritavad teaduskondade-osakondade leheküljed.

Mõni aeg tagasi suudeti jalad alla saada venekeelsele leheküljele. Sellega seotud küsimustest kõneles Vitali Belobrovtsev.

Sirje Endre tegi ettepaneku veel kord kaaluda vabariikliku üliõpilaslehe asutamise võimalust.

Parandada tööd massidega

Sporditööl peatusid oma ettekannetes kaks kõnelejat — Rein Sinisalu ja Raivo Ruukel.

Komitee spordisektori liikmete arv (4) polnud küllaldane. Seetõttu jäi pearaskus ülikooli siseste ja väliste võistluste organiseerimisel spordiklubile. Sektor tegeles põhiliselt massiürituste organiseerimisega.

Tehti ettepanek kanda pearaskus teaduskondadele, s. o. moodustada teaduskondade spordinõukogud, kes saaksid paremini arvestada oma teaduskonna iseärasusi.

Massiüritustest osavõtt oli väike. Asja parandamiseks soovitati panna välja massivõistluste koondtabel, mille järgi igaüks saaks teha kokkuvõtteid ja mis oleksid omamoodi «au- ja süüdistustahvliks.»

Senisest rohkem tuleks sportlastel kasutada ülikooli ajalehe veergusid oma ürituste reklaamiks ja kokkuvõtete tegemiseks.

«Üliõpilastraditsioonid peaksid jääma üliõpilaste endi asjaks»,

arvas Arstiteaduskonna 6. kursuse üliõpilane Jaak Uibo.

Ettevalmistusi üliõpilaspäevadeks tuleks alustada juba kevadel, siis läheks sügisel libedamalt. Oodatakse üliõpilaslaulupidude elustamist. Kuuldavasti toimubki järgmine tuleval suvel.

Tudengikslöömine on kujunenud üliõpilaste mitteametlikuks immatrikuleerimiseks. Tuleks teha kõik, et see traditsioon jätkuks.

Siiani puudub mälestusmärk Suures Isamaasõjas langenud üliõpilastele ja õppejõududele. Uus komsomolikomitee peaks sellele mõtlema.

Mõeldav ja tore oleks nn. Kalevipoja päeva sisseseadmine kevadel. Tulla kokku Kreutzwaldi mälestussamba juurde ja öelda kõnekoorina igal aastal üks «Kalevipoja» lauludest. Põhiraskus jääks isetegevuskollektiividele.

Ülemeelikus, mis üliõpilastraditsioonidega kaasas käib, pole sugugi pahatahtlik.

Arstiteaduskonna üliõpilane Ivar Vaasa: «Kui meil on oma klubi, siis miks me ei kasuta klubi juures olevat aeda? Kes siis selle korda peaks tegema? Me käime «Suveaias» tantsimas, aga ometi võiksime omaenese klubi juures teha midagi palju huvitavamat.»

RSK-st ja külalislahkusest

Võõrfiloloogiaosakonna üliõpilane Malle Vardja rääkis, et viimasel ajal on RSK praktiliseks funktsiooniks külaliste vastuvõtt. RSK-l selleks oma summasid pole. Mõnikord peavad klubi liikmed suurt vaeva nägema (külaliste öömaja tasu, toitlustamine jm. — kõik RSK liikmete kulul). Pahandusi ja arusaamatusi oli rahvusvahelise üliõpilaspäeva ettevalmistamisega. See kõik halvab RSK tööd.

Raskusi on «Sputniku» tuusikute saamisega.

Mare Tammark ütles, et teistes ülikoolides võetakse külalistelt öömaja kasutamise eest palju väiksemat tasu kui meil. On ettepanek külalistelt öömaja eest mitte mingisugust tasu nõuda. (Aplaus saalis).

RSK-l pole võimu selleks, et paigutada külalisi Tiigi tn. 14 ühiselamu tubadesse. On olnud olukordi, kus kohti puhkamiseks on, aga majutada ei saa, sest komandant ei luba.

TRÜ on kuulus oma teaduslike ja sportlike saavutuste poolest, miks ei võiks ta olla tuntud ka külalislahkuse poolest?

Ühiselamutest

rääkisid üksikasjalikult kaks sõnavõtjat — Tiiu Järveots ja Arved Allemann.

Ühiselamute nõukogudele anda suuremad õigused, võimalus ise vastutada korra eest. Pole õige, et komsomolil on väga vähe kaasa rääkida majutamiskomisjonis. Pingeridade koostamisel ei tohiks olla aluseks ainult õppeedukus, vaid ka teised faktorid — tervislik ja majanduslik olukord, osavõtt ühiskondlikust tööst. Ühiselamu komandandi kohal võiks olla keegi üliõpilastest.

Vaadata veel kord läbi ühiselamu sisekorra eeskirjad. Poleks mõtet näiteks keelata koosviibimisi (sünnipäeva tähistamine, külaliste vastuvõtt) ühiselamus. Tuleb ainult nõuda nende korraldamist kultuursete inimeste tasemel. Üliõpilasele on koosviibimine ühiselamus jõukohasem kui restorani- või kohvikuõhtu.

EKP TRÜ Komitee sekretär E. Salumaa

«NLKP XXIII kongress nõudis ülikoolides tehtava kasvatusliku töö kvaliteedi tõstmist. Käesolevast konverentsist on näha, et TRÜ komsomoliorganisatsioon otsib teid selle otsuse täitmiseks. Komsomolikomitee töö on aruandeperioodil lausa silmanähtav. Kõige hinnatavam on see, et komsomolikomitee on hakanud noortes kasvatama aktiivsust, iseseisvust ja võitlevust, samuti peab kiitma positiivse kriitika suunda. Oleks hea, kui üliõpilased viiksid selle «rahulolematu» vaimu kaasa ka edaspidisesse ellu.

Tõsisemalt peaks komsomolikomitee suhtuma kaadri ja eriti grupporgide valikusse. Tarvis on veelgi rohkem aktiivi õpetada. Samuti võiks kaadri õpetamisele kaasa tõmmata ka parteitöötajaid — endisi komsomoliaktiviste.

Tuleb arvestada, et tööle inimestega lähevad kõik üliõpilased, mitte ainult aktiiv. On tarvis saavutada, et poliitharidustöö toimuks huvitavates vormides ja oleks sihikindel.»

Rektor F. Klement

«Mulle pakkus huvi üliõpilaste meeleolude jälgimine. Konverents meeldis tervikuna. Tore, et tegemist on rõõmsa meeleolu ja noorusliku särtsuga. Sõnavõtud olid julged, kriitilised, teravad. On näha, et komsomol töötab hästi ja seisab täielikult temale usaldatud ülesannete kõrgusel. Olen nõus, et üliõpilaste omavalitsus laieneks, administreerimine aga väheneks. Et aga realiseerida kõik nõudmised, on vaja, et teie poolt oleks avaldatud vastavat initsiatiivi.

Võin öelda, et see komsomolikonverents pakkus häid ideid ja kasvatas mitte ainult teid, vaid ka mind.»

KONVERENTSIL AUTASUSTATI ELKNÜ KESKKOMITEE AUKIRJADEGA JÄRGMISI TRÜ KOMSOMOLIAKTIVISTE:

Ivar Vaasa,
Priit Järve,
Tiiu Järveots,
Toomas Leito,
Aarne Oru,
Anne Leis,
Sirje Endre,
Jaan Kuremägi,
Leida Mälgand,
Reet Karukäpp,
Kaie Rootalu,
Einar Savisaar,
Anne Tampere.

ELKNÜ Tartu Linnakomitee aukirjaga autasustati 48 TRÜ komsomoliaktivisti.

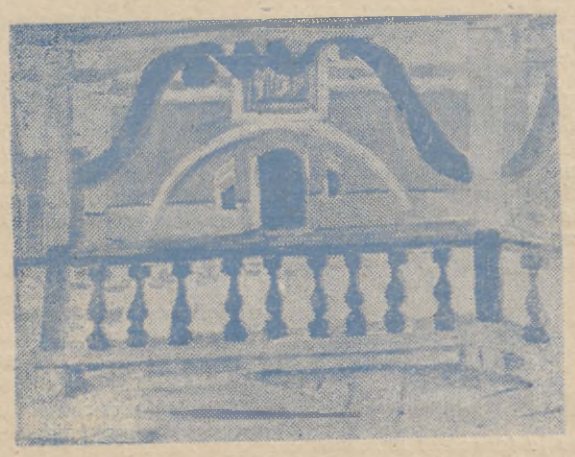
Vabariiklikusse Üliõpilasnõukogusse valiti konverentsil Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased TIIU JÄRVEOTS ja PRIIT JÄRVE.

Üleliidulisse Üliõpilasnõukogusse valiti TRÜ-st PRIIT JÄRVE.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIV konverents otsustas:

1. **Tunnistada ELKNÜ TRÜ Komitee töö aruandeperioodil heaks.**
2. **Lugeda õigeks komitee suund tõsta nõudlikkust noorte ÜLKNÜ-sse vastuvõtmisel.**
3. **Üliõpilaste ühiskondliku mõtlemise arenguks ja ideeliseks karastumiseks ELKNÜ TRÜ Komiteel:**
   a) **tagada organisatsiooni liikmete senisest täielikum informeeritus meie riigi sise- ja välispoliitilisest elust;**
   b) **stimuleerida veelgi järjekindlamalt printsipiaalsust, kodanikujulgust, poliitilist aktiivsust, iseseisvat mõtlemist ja otsustamist, arendada demokraatiat ja personaalset vastutust;**
   c) **taotleda EKP ja teiste vabariiklike organite juhtivate seltsimeeste senisest sagedasemaid esinemisi üliõpilaskonna ees, kohtumisi ülikooli komsomoliaktiiviga;**
   d) **pöörduda kõrgemalseisvate organite poole taotlusega suurendada dialektilise materialismi erikaalu ühiskonnateadustes ja viia selle õpetamine vanematele kursustele.**
   e) **internatsionalismi ja nõukogude patriotismi ideede omandamiseks laiendada sidemeid teiste ülikoolidega nii kodu- kui välismaal, muuhulgas ka üliõpilasgruppide vahetamise teel.**
4. **Arendada ülikoolis teaduse, intellekti ja erudeerituse kultust. Selleks:**
   a) **kommunistlikel noortel suhtuda õppetöösse kui oma poliitilisse kohusesse;**
   b) **suurendada üliõpilaste endi aktiivsust õppeprotsessi täiustamisel;**
   c) **taotleda rektoraadilt, et kõrgendatud stipendiumile õppivad üliõpilased saaksid automaatselt vabakuulamise õiguse;**
   d) **alates noorematest kursustest selgitada teadlase kutse-eetika küsimusi;**
   e) **parandada koostööd ÜTÜ-ga, selleks suunata sobivaid komsomoliaktiviste ÜTÜ organitesse.**
5. **Arendada edasi suunda üliõpilaskonna omavalitsusele, üha suuremale iseseisvusele üliõpilaselu küsimuste lahendamisel. Selleks:**
   a) **senisest järjekindlamalt ära kasutada komsomolile antud õigusi üliõpilaste igapäevase elu korraldamisel, pingeridade koostamisel, ühiselamukohtade jaotamisel jne.;**
   b) **taotleda rektoraadilt, et üliõpilane saaks olla ise peremeheks omas kodus, andes kogu võimu ja vastutuse ühiselamuis üliõpilasnõukogudele kuni ettepanekute tegemiseni komandandi valimise suhtes;**
   c) **taotleda rektoraadilt lõpetava kursuse sekretäri või grupporgi lülitamist suunamiskomisjoni koosseisu komsomolisekretäri asemel;**
   d) **kommunistlikel noortel, ametiühinguorganisatsiooni liikmeil tõsta TRÜ ametiühingukonverentsil üles eraldi ametiühinguorganisatsioonide loomise küsimus õppejõududele-töölisteleteenistujatele ja üliõpilastele.**
6. **Lugeda organisatsiooni töö tähtsaimaks lüliks komsomoligruppi.**
7. **Lugeda mitteküllaldaseks osa vastustest, mis anti ELKNÜ KK esindaja poolt delegaatide küsimustele ja kriitikale.**
8. **ELKNÜ TRÜ Komiteel välja töötada konverentsil tehtud praktiliste ettepanekute realiseerimise konkreetne plaan.**

Karl Pärsimäelt kõigile

Kunstikoolist «Pallas» on välja kasvanud mitu generatsiooni eripalgelisi maalijaid. Üks omapärasemaid neist oli Karl Pärsimägi, Sika talu perepoeg Võrumaa Vana-Antsla vallast (sünd. II. V 1902). Järjekindlalt trotsides igapäevast maa ning mullaga seotud elu, ruttas ta isakodust hilissügiseti pärast pakiliste talutööde lõpetamist Tartusse, et õppida maalimist (1919—26, 1932-36). Tartu kunstimuuseumi näitusel on 20. aastate algusest Pärsimäe õpilastöid peamiselt akvarellis — fantastilisi, saksa ekspressionismist mõjustatud kompositsioone, kuid nende kõrval seisavad vanemate tõsielulised portreed. Esimesed arvestatavad õlimaalid on maastikud. Need muudab vaatajale omaseks kujutamisviis: ära lõigatud puulatvade tõttu tunneme end motiivi vahetus läheduses. Kunstniku poolehoid ultramariinsinisele näib siit alustuvat. Erandlik koloriidilt on nüansirikas metsavaade «Kabel» (1937). Paralleelselt maastikuga viljeles K. Pärsimägi 30. aastatel portreed, figuuri, interjööri ja linnavaadet. Oma lõuendeil on lahutamatult ühendanud figuuri siseruumiga. Sellises seoses kujutasid inimest esmaselt hollandi 17. saj. hoolikad maalijad. Enamik Pärsimäe tõist kujutab üksikut naisfiguuri igapäevases iseloomustavas ümbruses. Mitte selliselt nagu meie portretistidel on tavaks, vaid laiemas plaanis — koos ruumi sisustusega, mis märgistab inimese kuuluvust teatud klassi, sotsiaalsesse kihti. K. Pärsimäge tuleks hinnata ühiskondliku maalijana nagu N. Kummitsat.

Viimasele omane vaesust poetiseeriv atmosfäär on paiguti liigagi romantilise kallakuga (nagu olid O. Hoffmanni talupojaportreed) võrreldes Pärsimäe konkreetselt-asjalike ruumimaalidega. Maksimaalse väljendusjõuga on interjöörid «Punane soemüür» (1934—35) ja «Albumi lehitseja» (1935, etiketil «Istuv naine»). Kummaski on antud täiesti erinev miljöö. Esimeses tühjavõitu talutare, mis elustub tänu telliskivi rõkkavale tsinoobrile, põranda ookrile ja triibulisele tekile voodil. End müüri ääres soendav talunaine on kõhn ja külmetav. Teises on kujutatud peenendunud elamistingimustega linnatuba kamina ja stiilse mööbliga; õdusas ruumis istub volüümikas ja maitsekalt rõivastatud daam. Koloriit toetab väärikalt portree lõpetatust. Mõlema maali kompositsiooni lihtsus on nagu puhta akordi hellsev kõla, mis rõõmustab ootavaid meeli. Huvitavaid interjööre on teisigi: «Puhkaja» (õli, 1935) sinise draperii foonil, «Naine harjaga» (monotüüpia), kus pidutseb rohelise-ruuge-lilla kolmkõla, «Naine ruuges kleidis» jpt. Kõik sisevaated pole siiski võrdselt õnnestunud. Taotledes rikkamat ümbrust, püüab Pärsimägi anda rohkem detaile ja langeb seega välja talle omasest vabast üldistusest ja lihtsusest. Võrdle lillelises kleidis musta kaelakeega daami («Istuv naine») ja uinunud tütarlast talukambris (1935).

Akt kui figuurimaali paratamatu põhialus leiab eriti õnnestunud rakenduse monotüüpiatehnikas. Tegelikult on motiiv mõnevõrra ettekäändeks suurte, värviliste pindade vastandamisel. Põhivärvide taustale on asetatud «Istuv akt» (1935), «Akt sinisel alusel» ja «Akt viini tugitoolis». See käsitlus muutub kunstniku Pariisi-perioodil: Pärsimäe konstruktsioonitunne tugevneb, poosid on rakursis, kolorit mahenenud.

Portreteeritavad maalib kunstnik istuvaina, kolmveerandfiguuris. Vastavalt värvikavatsusele on nende poosid lihtsad, maalid lahendatud suurte värvipindade vastandamises. Elusuurune formaat rõhutab lapidaarsust. Sellistena on loodud maalid «Tütarlaps käekellaga»— neiu punase kleidiga punasel taustal, «Neiu punase kaelasidemega» — sinisega sinisel jt. Need on värvieksperimendid, kui siiski mitte ainult seda. Näod — hoolimata vähesest töötlusest — kannavad oma ilmet. Ainult lähedaste isikute kujutamisel ja autoportreedes taandub värviprobleem ja kerkib esile kujutatu karakter. Isa ja «Naine sinise pearätiga» (etiketil «Tädi Miili») on lihtsalt omased ja tagasihoidlikud. Eriti südamlik on isa mullavärvilisel foonil. See on tolleaegse maale andunud inimese prototüüp. Imesteldav on Pärsimäe oskus väljendada sinise pearätiga Emma Taali iseloomu armsust hoiakus kui ka Juta Matteuse (monotüüpia, 1933) tõsist, siirast noorust. Viimane jätab oma otse klassikalise selguse ja ilmekusega sügava mulje.

Omapärasemaid Pärsimäe töid on linnavaated 30. aastate keskpaigast. Tema maalide käsitlus on julgelt lihtsustav. Erksad, matisslikud kooskõlad tunnistavad nende looja värviroomu primaati. Interjöörimaalidest on otse dokumentaalse väärtusega 1944. a. põlenud kunstikooli «Pallas» saali- ja koridorivaated.

Natüürmortides on Pärsimägi kasutanud korduvalt samu esemeid, kuid saavutanud vastavalt valitud koloriidile hoopis erinevaid tulemusi. Tükk aega ei torka üldse silma, et vaikelude ülesehituses on üsna rohkesti sarnaseid komponente («Valge Kann» 1934—35). Järgnevail aastail on valminud seeria natüürmorte kannude ja gladioolidega. Maalis «Gladioolid» on juba tuttav «baroknе» kann ja õunad asetatud pehmelt halli värvigammasse, maalitud lähenevalt impressionistlikule laadile. «Natüürmordis gladioolidega» on aga seadeldis suurejooneliselt üldistatud (puna-lillakas foon, roosa, valge, roheline). Vormirange «Natüürmort» (1937) on pruunis põhikoloriidis. Selle sesamlikud puuviljad, gladioolioks, sinine kruus ja valge draperii on üles ehitatud suurte pindadena. Hele,rõõmsas optimismis kitrgab «Natüürmort roosa päevavarjuga» (1936).

K. Pärsimäe järjepidavast loomingukäigust ei saa käesoleval näitusel täielikku ülevaadet. Kogu väljapanek tunnistab aga seda, et kunstnik on teinud palju kirest ja entusiasmist kantud ausat tööd.

Pärsimägi esines aastail 1920—40 ca 40-nel kodu- ja välismaa näitusel üle 300 maaliga. Sügavat kahjutunnet äratab tema sünge saatus (surm koonduslaagris), mis ei lasknud teda ületada elu ega loomingu keskpäeva.

Niina RAID

Pressiõhtust ja pressiklubist

Laupäev läks kindlalt heade kavadilmade kirja. Eks see tinginudki ennenägematu tungi ülikooli klubisse sama päeva õhtul, sest pressiklubi populaarsusest vaevalt tasub rääkida. Nilsiis — ülikooli pressiklubi esimene selletaoline ülesastumine.

Õhtu esimene osa oli kavandatud «Päevakajana», pakkudes võrdlust juba kaks korda nähtud «Rajacaga» — oli ju seegi esitatud raadiosaate vormis. Lihtsate tehniliste vahendite oskuslik kasutamine tõi pressiklubile suure plussi: programm suudeti pakkuda ilma pausideta, varem lindistatud teadustused andsid võimaluse esinejate kiireks vahetamiseks. Tundub, et üksiknumbritest sai suurima tunnustuse muusikanurk.

Sõnalisest osast tuleb eelkõige ära märkida JAAN ROMMOTI hea esinemine ning GUNNAR PAALI ja TIINA ALLA korrektsed vahetekstid. Siiski pole nagu päris omal kohal terve hulga pikkade tekstide etteandmine (kuigi KALJU KASSI jt. stsenaariumi kohta halba sõna öelda ei saa). Viimaste väärtust kiskus alla seegi, et tingituna kitsest ettevalmistusest mitmed «diktorid» ja «kommentaatorid» lugesid oma teksti lihtsalt maha. Korraldajatel tuleb aga aitäh öelda valgustustehnikutele eesotsas AARNE ORUGA.

Küsitavam on programmi teise osa — anekdootide võistluse — väärtus. Ausalt öelda tüütavaks hakkab kujunema «Misside» ja «Misterite» plejaad, millele nüüd lisandusid veel Miss ja Mister Anekdoot. Võistluslik moment oli asjal siiski kindlalt olemas ja see tuli kasuks.

Kõige suuremat elevust tekitas pildike pressielust. Kahju ainult, et klubi lava väiksuse tõttu jäi muist tegevusest saali pääsemata. Nelle, kes kohal ei olnud, olgu selgituseks öeldud, et tegemist oli mõrva kommenteerimisega esinevate pressiagentuuride poolt. Tegevus toimus ühes Pariisi lokaalis. Hästi oli tabatud politillist (Xinhua) ja — võiks öelda — olustikulist külge (TASS ja ETA). Lisaks kolmele mainitud agentuurile olid esindatud APN, UPI ning peoperenaisena France Presse. Puändiga lõpule järgnes puänt «Rajacalt»: muusika- ja informatsiooniprogrammi esindajad andsid oma kolleegidele esimese saate puhul üle kingituse — suure pressraua.

Omamoodi puänteeritud oli ka neljas osa, nagu teda nimetati, kõige paremate soovidega saadeti grupike noormehi... saalist toole koristama.

Loo algul väljapakutud võrdlusest vaid niipalju — «rajakate» kava oli värvikam.

*

Et tegemist oli pressiõhtuga, siis kasutan võimalust ülikooli ajalehe vahendusel mõningate pressiklubi enda probleeme avalikkuse ette viia.

Esiteks. Kui õppeaasta algul klubi oma esimesi koosolekuid pidas, oli lisaks filoloogide valdavale enamusele kohal ka mõningaid ajakirjandushuvilisi teistest osakondadest. Nüüd aga on allakirjutanul au ainsana sellesse kategooriasse kuuluda. Ei tahaks hästi uskuda, et tegemist on lihtsalt pressi ebapopulaarsusega, pigem vähese informatsiooni ja propagandaga või lihtsalt mugavusega. Kas mitte siit ei saa alguse ka küsimus, mis ülikooli komsomolikonverentsil üles tõsteti — ülikooli ajalehte oleks õigem nimetada Ajaloo-Keeleteaduskonna häälekandjaks? Sellele lisandub veel ka mitmete filoloogide väljalangemine. On teada näide — mõni pidas oma tööd pressiklubis lõppenuks ekskursiooniga Moskvasse.

Samas teine probleem. Pressiklubi liikmete hulgas on terve rida surnud ja poolsurnud hingi, kes oma ainsateks ülesanneteks peavad osavõttu pressiklubi ekskursioonidest ja passiivset istumist-ärakuulamist klubi koosolekutel. Eks ütle klubi nimetuski, et eelkõige peaks tegemist olema tööga ajakirjanduses ja loomulikult kõigepealt ülikooli ajalehe juures. Kuhu jääb siis too teooria ühendamine praktikaga, mille suur tähtsus vist igale juba koolipingist kõrva jäi!

Kolmandaks. Eelmises lauses kirjutasin — teooria. Ja samas tuli pähe, et ega seda teooriatki just väga palju olnud. Teoreetilisteks õppusteks ei saa ju lugeda Sirje Endre ja Tiina Alla poolt esitatud üksikuid loenguid ajalehe žanridest, mille põhjal tuleb ühiskondliku elukutse saamiseks kuuldavasti ka eksam sooritada. Aga veider tunne on, sest ajalehe «päris valmis tegemisest» teame me küll tähiselt vähe. Ja seepärast olekski mul välja pakkuda üks ettepanek. Kahtlemata tuleks loengud žanridest säilitada ka edaspidi, tuleks aga tunduvalt suurendada praktiliste tööde erikaalu õppustel ja tõsisemalt tegutseda ülikooli ajalehe juures. (Lisaks aktiivsele kirjutamisele on siin mõeldud ka ajalehe küljendamist ja muid tehnilisi töid.) Arvatavasti aitaks see likvideerida ka praegust passiivset suhtumist klubi töösse.

Käesoleva mõtteavaldusega ei taha ma pretendeerida maailmaparandaja tiitlile. Aga oleks tore, kui siin esitatud probleemid võetaks vastavates instantsides tõsiselt kaalumisele. Jääb loota, et sellega oleks astutud tõsine samm tulevaste kirjasaatjate ettevalmistamise parandamise poole.

Toomas JÜRIADO

Kunstikabineti liikmetel on järjekordne harjutustund . . .

TEATRISÕBRAD!

ENSV Riikliku Noorsooteatri mängukava Tartu Raudteelaste Klubis 18.—26. maini s. a. on selline:

«LIHTSALT HIRMUS!» — 18., 19., 20., 25., 26. mail kl. 11 ja 19. mail kl. 16.

«OTSUSTAGE MEIE ÜLE, INIMESED!» — 18., 20., 23 ja 26. mail kl. 19.30.

«19. SAJANDI AARDEID» (Programm nr. 2) — 23., 24. mail kl. 14 ja 25. mail kl. 19.30.

Kollektiivtellimused saab anda klubi kantseleisse alates 3. maist.

Luuleõhtu ülikooli klubis

Olut Mõni läks, mina läksin ka. Vaatasime, mis tehti. Luuleõhtut tehti.

SEMPER—VESKIMETS, KANGUR—ROOP, TAGORE, KAPLINSKI ja KRAUT, SAAR, RUMMO ja KULD, MÜLLER—MÄGI, KRUSTEN—NEIMAR, KROSS—MESILA. Tore seltskond ja üldse mitte kirjul. Kõik sobisid paari- (või kolme-) kaupa ja paarid-kolmikud harmoneerusid dissonantsideta.

Kes kõige enam meelde jäid? Vahest E. KRAUT ja J. KAPLINSKI «Vercingetorix». Mõte jõudis päralet.

Lihtsad ja siirad olid MERIKE ROOBI KALJU KANGURI palad, meeleolukas TEA KULLA PAULEERIK RUMMO «Vikerkaar kildudeks lumeveelompides».

Toreda kontakti saaliga leidis TIIT MESILA JAAN KROSSI «Leedu kirjadega».

Publik? Publikut oli. Algul pool saali. Pärast hakkas juurde tulema ja lõpuks oli saal täis. Ei tea, kas lava peale ka paistab, kui rahvas esinemise ajal muudkui tuleb ja läheb? Ju ikka paistab!

Oleks tasunud varem tulla ja mitte minna või siis tulla ausalt tantsu ajaks.

Pärast vaheaega oli esietendus! A. Ostrovski kevademuinasjutt «LUMIVALGEKE». See on ilus lüüriline lugu. Muinasjutt, aga — igas jutus on tõetera!

ANNE SINIVEERI KUPAVA oli ehtne KUPAVA. Ei tulnud meeldegi, et see punases sarafanis tüdruk on ANNE.

Külm ja ligipääsmatu LEINI MÄGI on töökas ja usin Lumivalgeke. Kasvõi usu, et see tüdruk iga päev muudkui ketrab ja koob.

Tore oli JUHAN PAJU. Natuke arg, natuke viinanina, natuke muhe, natuke lipitseja, natuke ahne — aga üldiselt sümpaatne vanataat.

Kaks kangelast oli — LEL — EINAR KRAUT ja MIZGIR — Tüt MESILA. Toredad poisid olid! Saalis üttes üks tütarlaps esimese kohta — «headuse kehastus» — ja teise kohta — «ah!»

Jah, kohati juhtus küll, et kiputi teksti lihtsalt «ilmekalt lugema», aga vastukaaluks pakuti ilusasti väljapeetud stseene, toredat dialoogi.

Palju andsid etendusele juurde kostüümid ja grimm. Kõik olid ilusad nagu päris muinasjutus.

Aga eks minge vaatama 3. mai õhtul! Ja uskuge ikka seda kellaaega, mis kuulutusel on.

R. TIMAK

Uut teatmekirjandust

International Scientific Organizations. A Guide to their library, documentation, and Information services. Washington 1962. 794 lk.

Suomen kirjallisuus. Aakkosellinen ja aineenmukainen luettelo. 1958—1960. Helsinki 1965. (277 lk.)

World List of Scientific Periodicals published in the Years. 1900—1960. 4. ed. Vol. 1—3. London 1963—1965. 1824 lk. (59961 nim.).

Wörterbuch der Aussenpolitik. Berlin 1965. 751 lk.

The Annual of Czechoslowak Medical Literature. 1963. Praha 1965. 671 lk.

R. Weinhold. **Menzelbibliographie.** Leipzig 1959. 103 lk. (1100 nim.).

H. Lasch. **Architekten-Bibliographie.** Deutschsprachige Veröffentlichungen 1920—1960. Leipzig 1962. 215 lk. (3702 nim.).

Tähelepanu! Suvetööd!

Registreerimine suvistele tööobjektidele (peahoone, kapitaalehituse osakond, ühiselamu ja Kääriku) toimub ELKNÜ TRÜ Komitees 3. ja 5. mail kella 16—18-ni. Objektidele määramisel arvestatakse avalduste esitamise järjekorda.

SUVETÖÖDE STAAP

Teadusehuvilistele!

3. mail kell 18 toimub TRÜ lektooriumis (Vanemuise t. 46, auditoorium nr. 7) majandusteaduste doktori dotsent Mihhail Bronšteini loeng «Viie aasta plaani direktiivide teaduslikest alustest» (vene keeles).

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет» г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3452. MB 03715

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15 (696) Laupäeval, 7. mail 1966 XIX aastakäik

9. mail

austame neid, kes kord võitlusse tõusid ...

Sõjast osavõtnud meenutavad

Toimetus pöördus Suurest Isamaasõjast osavõtnud seltsimeeste poole palvega jutustada, kus neid tabas teade võidust Saksamaa üle ja missugune on nende eredaim mälestus sõjapäevilt.

Polkovnik A. Lombak:

Vist ei olegi eriti huvitav, kui ütlen, et teate võidust sain Tartus. Olin juba alates detsembrist 1944 TRÜ sõjalise kateedri juhatajaks. Võidupäev ei olekski ehk väga pidulikuks kujunenud, kui poleks Tartus viibinud korpuse tagavaraväepolgu orkestrit. See tuli mänguga läbi linna ja korjas enesega kaasa kõik korpuses teeninud mehed, keda kätte sai. Olin kodus, kui minu juurde jõuti. Juubeldati siis minu juures õhtuni.

Mäletan, kuidas meie Eesti Laskurkorpuse 249. diviis, kus teenisin komandöri asetäitjana, 1942. aastal Luki alla rindele saadeti. Just oktoobripidustuste ajal jõudsime Seližarovo jaama. Sihtkoht oli Penõi, kuid sillad olid puruks pommitatud. Seližarovos laaditi meid maha. Sõitsime «Willisega» edasi Penõi jaama. Pommitajad tulid jälle kaela. Minuga koos olid tankidivisjoni komissar major Kuslap ja korpuse komandöri asetäitja polkovnik Luks. Varjasime endid kraavis. Õhutõrje patarei komandör sai surma, nägime, kuidas mehed laiali jooksid. Suurem osa sai pihta, jooksu pealt võtavad killud hästi. Sakslased pommilasid mitu tundi. Vagunid põlesid. Meie «Willise» seljatoest oli kild läbi löönud. See oli sakslase esimene tervitus meile.

Sõja jooksul oli palju juhtumeid, kus pääsesime nagu ime läbi. Jäin terveks, kuid 10 päeva jooksul kaotasin kaks poega Leningradi all.

Kaardiväe vanemseersant J. Lotman:

9. mail saabusime Elbele. Olime Havelsbergi linnas. Kohtusime ameeriklastega. Missugused nad olid? Päris tavalised ameeriklased, nagu ameeriklased ikka!

Leitnant I. Volkov:

Võidupäeval viibisin Kuramaal. 8. mai varahommikul oli veel äge lahing. Kella 13 paiku olid kõik sõdurid väga imestunud, kui üks lennuk otse meie tulepositsioonile maandus. Umbes 15 minutit pärast seda tuli käsk lahingutegevus katkestada, autodesse istuda ja mereranda sõita. Äkitselt saabunud vaikus oli ebaharilik. Alles nüüd märkasime, et linnud laulsid ja oli väga ilus kevadilm. Veerand tunni pärast hakkasid saabuma sakslaste kolonnid. See oli võit.

Polkovnik D. Metšetin:

18. aprillil lõppesid lahingud Fischhauseni linnakese all ja meie korpus jäi puhkusele Königsbergi lähedal Pilau rajoonis. Siin olime ka 9. mail ja ootasime saatmist Kaug-Itta. Jaapan oli veel purustamata. Teate Saksamaa kapituleerumisest saime 7. mail. Rõõm oli suur. Sõdurid ja ohvitserid kargasid välja, tulistasid õhku.

Üks meeldejääv episood meenub mulle 1944. aastast. 8 või 9 kuud pidasime raskeid ja eduta kaitselahinguid Vitebski metsades. Meeleolu oli kõigil halb. Olin siis diviisi staabis operatiivosakonna ülema asetäitjaks. Unistasime pealetungist, Valgevene puhastamisest fašistidest. See päev saabus. 23. juunil alustasime pealetungi 6—7 km lõuna pool Vitebskit. Murdsime läbi vaenlase rindest ja 2—3 päeva jooksul piirasime Vitebskis sisse vaenlase suure grupeeringu. Tehnika oli rikkalik, operatsioonist võttis osa palju vägesid. Vägedes toimus suur meeleolu tõus. Need olid unustamatud päevad.

Kaardiväeseersant J. Peegel:

Olin 9. mail 1945 Tartus, Ropka kasarmus, kus tollal paiknes 63. tagavarapolgu suurtükiväedivisjon. Olin tulnud haiglast ja nagu sel puhul ikka, saadeti soldat siis tagavarapolku. Varahommikul äratasid poisid mind üles, andsid mulle kruusi ei tea kust hangitud viinaga ning võtsime kõva sõdurikäraka võidu ja rahu terviseks. Tartust olin 28. juunil 1941 sõtta läinud, siin ka lõppes sõda. Ring oli täis.

Kõik siin maailmas on suhteline. Vastase tulelöögi all istuda pole üldiselt kuigi mõnus, aga oli niisugune juhtum, kus seda ootasime. See oli 1943. a. hilissügisel Nevelis. Meie allüksus oli kaevunud ühe järve järsku kaldasse. Sakslane avastas üsna ruttu meie asukoha ja «õnnistas» meid iga päev mitu korda ägeda tulelöögiga suurekaliibrilistest miinipildujatest. Et kaldanõlv kerkis vastase poole ja oli võrdlemisi järsk, siis lõhkes suurem osa miine järves, tappes seal kalu: ilusaid ahvenaid, latikaid, särgi. Pärast tulelööki olime kõik põlvini vees ja korjasime saaki. Värske kala oli meeldivaks vahelduseks soldatisupile. Nii kostitasid sakslased meid pikemat aega meelepärase delikatessiga. Kuigi need tulelöögid vahetevahel meie varjendeid sakutasid ja polnud sugugi välditud ka otsetabamused, me otse ootasime, millal sakslased meie jaoks kalu serveerima hakkavad. Eks olnud tore «koostöö»?!

Tehke ettepanekuid!

TRÜ ateismiklubi juhatuse viimasel koosolekul arutati ülikooli ateistide töö elavamaks muutmise küsimust. Otsustati hakata korraldama TRÜ kohvikus vestlusõhtuid, kus kohvitassi taga saaks arutada mitmesuguseid probleeme teaduse, moraali jt. aladelt.

Et need õhtud oleksid sisukamad ja vastaksid rohkem üliõpilaste huvidele ning neid erutavatele probleemidele, selleks ootab klubi juhatus ettepanekuid üliõpilastelt endilt.

Päevakorda jääb endiselt metoodilise kabineti moodustamise küsimus. Oleks loomulik, et just TRÜ-s on see keskus, mis tegeleb religioosse propaganda ja vastupropaganda metoodiliste ja metodoloogiliste probleemide uurimisega. Praegu ei tööta nende küsimustega keegi ja pole siis juhus, et ateistliku selgitustööga tegelevad organisatsioonid ei tunne üldse ateismi propaganda meetodeid.

B. MAISTE

Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilaste X teaduslik konverents

Hiljuti olid Tallinna Polütehnilises Instituudis, Eesti NSV Riiklikus Kunstiinstituudis ja Tallinna Pedagoogilises Instituudis järjekordsed üliõpilaste teaduslikud konverentsid. Järgnevalt tuleb lähemalt juttu TPedI üliõpilaste X teadusliku konverentsi eesti keele sektsioonist, mille tööst allakirjutanu osa võttis (esitas ettekande «Endise Satseri valla külanimed»).

Huvipakkuv oli rühma E-31 kollektiivne töö «Tähtede esinemissagedus eesti keeles», mille esitas III kursuse üliõpilane I. Kessler. Läbi töötati 66 300 trükimärki ja tulemused olid nii mõnetigi huvitavad.

Ülejäänud ettekanded olid põhiliselt metoodika alalt. III kursuse üliõpilase I. Pensa töö teemaks oli «Mängud algklasside keeletundides» ja V. Saarval «Klassiväline lugemine IV klassis». Asjalikke ja praktilist väärtust omavaid ettepanekuid tegi oma ettekandes («Näitlikud õppevahendid foneetika ja ortograafia käsitlemisel V klassis») kaugõppe üliõpilane E. Svirski.

Võõrsõnade tundmisest VIII klassis rääkis IV kursuse üliõpilane M. Tombak. Töö valmis Pärnu VII 8-klassilises Koolis tehtud uurimuste põhjal. Selgus, et võõrsõnade tundmisega pole asjad kaugeltki korras. Kui sõna «anekdoot» tunti 100%-lt, siis sõna «afišš» vasteteks pakuti kujutist, eset, seinakappi; «abituriendi» vasteks üliõpilast, matkajat (!) jne. Iga võõrsõna kohta tuli kirjutada ka lause. Siinkohal on toodud mõned vildakad. *Teatrites esines mitmesuguse žanriga inimesi. Afišši olid peidetud salajased dokumendid. Minu onu oli noorema generatsiooni auastmega. Pane grammofonile uus diftong.*

IV kursuse üliõpilane A. Talviste andis ülevaate sõnastusvigadest X klassis. Analüüsitud oli 26 X klassi õpilase tööd. Kõige rohkem vigu (30%) esineb sõnatüve kordamises.

Pingeline töö käis ka teistes (kommunistliku kasvatuse, didaktika-, psühholoogia-, kehakultuuri- ja spordifüsioloogia-, esteetilise kasvatuse, füüsika-matemaatika) sektsioonides. Üldse kuulati ära üle 60 ettekande.

JAAK SIMM

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

Rahvusvahelise töölispüha 1. mai puhul tervitan ja õnnitlen kogu ülikooli kollektiivi, soovin meie töötajate- ja üliõpilasperele kõige paremat kordaminekut töös ning õpinguis. Parimate saavutuste eest tõstan esile järgmisi tublimaid:

FOTO ASETAMISEGA AUTAHVLILE

Üleülikoolilistest kateedritest

Jaan Rebane — filosoofia kateedri dotsent

Arstiteaduskonnast

Elise Käer-Kingissepp — kateedri juhataja, professor
Artur Linkberg — kateedri juhataja, professor
Akivo Lenzner — kateedri juhataja, dotsent
Leida Keres — kateedri juhataja, dotsent
Herman Vahter — dotsent
Salme Sibul — assistent
Sulev Maramaa — assistent
Helga Tibbin — vanemlaborant
Vassili Vorošilo — VI kursuse üliõpilane
Ene Lausvee — V kursuse üliõpilane
Toomas Siirde — IV kursuse üliõpilane
Enn Kurvits — III kursuse üliõpilane
Palmi Aer — II kursuse üliõpilane
Evi Juhani — II kursuse üliõpilane

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Liidia Roots — dotsent
Maria Ozerova — laborant
Miralda Koor — V kursuse üliõpilane

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Hillar Uibo — laborant
Aavo Aaviksaar — aspirant
Jüri Kirs — III kursuse üliõpilane
Maret Roio — II kursuse üliõpilane
Sirje Keres — V kursuse üliõpilane

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Peep Kildjer — II kursuse üliõpilane

Kehakultuuriteaduskonnast

Atko Viru — dotsendi k. t.

Majandusteaduskonnast

Saima Aron — vanemlaborant
Malle Noormets — III kursuse üliõpilane
Lea Soondra — III kursuse üliõpilane

Õigusteaduskonnast

Olev Püssa — kateedri juhataja k. t., dotsent
Albert Paltser — vanemõpetaja
Aarne Oru — II kursuse üliõpilane

Teaduslikust Raamatukogust

Kaljo Lepik — osakonna juhataja

AVALDAN KIITUST

Üleülikoolilistest kateedritest

Inge Unt — pedagoogika kateedri dotsendi k. t.
Aleksander Elango — pedagoogika kateedri dotsent
Ludmilla Kokina — filosoofia kateedri laborant

Arstiteaduskonnast

Ants Rulli — kateedri juhataja, dotsent
Selma Laanes — dotsent
Virve Liivrand — assistent
Evald Tammepõld — assistent
Artemi Vapra — assistent
Lydia Aarmann — vanemlaborant
Maret Laaspere — vanemlaborant
Elfriede Ambo — dispetšer
Ella Semm — preparaator
Anne Linalaid — VI kursuse üliõpilane
Tähti Kibe — V kursuse üliõpilane
Ulvi Tarvis — V kursuse üliõpilane
Natalja Panihhidina — V kursuse üliõpilane
Vladimir Ellervee — IV kursuse üliõpilane
Helbe Kolk — IV kursuse üliõpilane
Agu Lipping — V kursuse üliõpilane
Reet Vilmansen — III kursuse üliõpilane
Mari Haasma — III kursuse üliõpilane
Tatjana Parfjonova — III kursuse üliõpilane
Viktor Brin — II kursuse üliõpilane
Stanislav Lustin — I kursuse üliõpilane
Ardo Valgepea — I kursuse üliõpilane
Georg Kuortti — I kursuse üliõpilane
Stella Kuzmitševa — II kursuse üliõpilane
Anne Karu — III kursuse üliõpilane
Sirje Maripuu — IV kursuse üliõpilane
Jaan Pärnat — V kursuse üliõpilane

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Sulev Vahtre — dotsendi k. t.
Gunnar Kiviväli — vanemõpetaja
Laine Hone — õpetaja
Helvi Väärsi — preparaator
Kaarel Jaanits — III kursuse üliõpilane
Epp Kangilaski — IV kursuse üliõpilane
Anne Kurepalu — II kursuse üliõpilane
Hille Sarv — VI kursuse üliõpilane
Maie Toimet — III kursuse üliõpilane
Aime Kährik — III kursuse üliõpilane
Tiiu Ojanurme — I kursuse üliõpilane
Tõnu Seilenthal — I kursuse üliõpilane
Jaak Simm — IV kursuse üliõpilane
Lilia Geršman — I kursuse üliõpilane
Jevgeni Golikov — I kursuse üliõpilane
Ene-Mail Kollak — II kursuse üliõpilane
Tiiu Siska — III kursuse üliõpilane
Igor Tšernov — VI kursuse üliõpilane
Maila Hensen — III kursuse üliõpilane
Malle Klaassen — II kursuse üliõpilane
Ene Kreek — V kursuse üliõpilane
Miralda Lagus — I kursuse üliõpilane
Urve Martinson — III kursuse üliõpilane
Aime Männaste — II kursuse üliõpilane
Aili Pallasma — V kursuse üliõpilane
Mare Kaare — II kursuse üliõpilane
Tiia Nurmelaid — IV kursuse üliõpilane
Mari-Ann Palm — V kursuse üliõpilane
Lennart Piller — I kursuse üliõpilane
Merike Roop — II kursuse üliõpilane
Milvi Tool — I kursuse üliõpilane
Helju Variksoo — IV kursuse üliõpilane

(Järg lk. 3)

Rahvusvahelise töölispüha 1. mai puhul õnnitlesid meie ülikooli kollektiivi ning soovisid jõudu ja edu edaspidises töös

Eesti NSV Ministrite Nõukogu, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Presiidium, meditsiinilise ajakirja «Ungari Meditsiin» toimetus, Udmurdi Teadusliku Uurimise Instituut, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Ehituse ja Arhitektuuri Komitee Teaduslik Restaureerimise Töökoda, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kinematograafia Komitee, Eesti NSV TA Majanduse Instituut, Lvovi Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, Užgorodi Riiklik Ülikool, Harkovi Riiklik Ülikool, Irkutski Riiklik Ülikool, Leningradi Riiklik Ülikool, Uraali Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Samarkandi Riiklik Ülikool, Vilniuse Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Kiievi Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Tšernovitsõ Riiklik Ülikool, Daugavpilsi Pedagoogiline Instituut, Kaunase Polütehniline Instituut, Vilniuse Pedagoogiline Instituut, Pihkva Pedagoogiline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Põlevkivi Instituut, Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TU Instituut, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Eesti Nõukogude Entsüklopeedia toimetus, kirjastus «Valgus», kirjastus «Eesti Raamat», RAT «Vanemuine», Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor, ajalehe «Noorte Hääl» toimetus, ajalehe «Edasi» toimetus, ajalehe «Rahva Hääl» toimetus, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus.

Tornkraana viidi ära

See rõõmustas kõiki

● Katus on valmis.

● Tehtud on suurem osa elektriinstallatsioonitöödest.

● Peatöörinne — krohvimine ja põrandate tegemine füüsikatiivas.

● Rektoraaditiivas mõned ruumid lõplikult valmis.

29. aprillil oli ilm väga ilus, nagu loodud selleks, et uudishimulikud võiksid peatuda Ülikooli tänaval peahoone ees. Ja oli ka, mida vaadata: tornkraana, mis mitu kuud kõrgus siinsamas, lasti eile alla. Sõitis kohale spetsiaalselt kohaldatud MAZ. Autokraana tõstis tornkraana ülemise otsa erilisele sadulale, kraanajuhid keerutasid vitsrauaga kõik trossid sõrestiku külge ja ... MAZ andis gaasi. Pealtvaatajad ootasid põnevil. MAZ tegi järsu nõksaku ja hüppas üles tagaratastele nagu peru hobune...

Kohe sõitis teeservale võimas 12-tonnine Krivoi Rogi Autotehase isekallutaja. Autokraana laadis ta pilgeni täis raskeid raudbetoonplokke ja pani veel kuhjagi peale. Vägevalt jõurates liikus see MAZ-i ette. Autod ühendati trossiga — ja nüüd läks kraanavärk kohalt minema. Tee viis allamäge, hoia, et jõuad pidurdada. Korraks kraapiski tornkraana ots juba Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaadi seina ja näis, et nüüd on ots dekanaadis sees, kuid pidurid pidasid ja mehed olid osavad ning aegamisi liikus ähvardav raskus seinast mõne sentimeetri kauguselt mööda. Edasi läks juba libedalt, sest keemiahooneni oli palju maad. Pisut manööverdamist ja hinge kinni hoidev publik võis minna oma poolelijäänud tööde juurde. Tornkraana kadus Kingissepa tänava nurga taha, et sõita uuele töökohale.

Töödejuhataja K. Illak vaatas masinale järele — kõik oli läinud hästi. Tellingud jäid püsti ja seinu ka ei lõhutud.

Saime sm. Illakuga kokku juba tuttavas ruumis, kus tavaliselt aetakse kõiki paberlikke asju.

● **Näib, et suurem osa mahukatest töödest on valmis, tornkraana saatsite ära.**

«Nii see ongi. Kogu hoone pööning on täidetud šlakiga, paigaldatud on ka TEP-plaadid, mis mõlemad koos moodustavad raudbetoonlagede soojusisolatsiooni. Muudeks tõstmisteks piisab autokraanastki.»

● **Kui kaugel on tööd rektoraadipoolses otsas?**

Nüüd aitas ka ehitusjärelvalve vaneminsener M. Leibur K. Illakul vastata, sest kaks meest on ikka kaks meest.

«Valmis on kogu keskküttesüsteem, peaaegu terve vesivarustus ja enamik elektritöid. Leiti ka kõik ventilatsiooniks vajalikud kanalid (vanad korstnad) ja paigaldati restid. Tehtud on suurem osa parkettpõrandaist. Seminari raamatukogus on üles pandud kõik seinakapid ja järg on nüüd põrandate ja maalritööde käes. Lõplikult on viimistletud partei- ja komsomolikomitee ruumid, lõpetamisel on maalritööd ka mitmes auditooriumis (nr. 47, 49).»

● **Kuidas edenevad tööd aulas?**

«Aprilli lõpus saime valmis keskkütte ja puitlae. Akendele pandi uued terassillused. Restaureerijad võivad nüüd täie hooga pihta hakata, sest nii soojus kui ka krohvitööde esi on neil olemas.

Lagi ehitati akustikaspetsialistide ettepanekute järgi. Tähtsat osa mängib siin kinnine õhuruum kahe laudkihi vahel. Vahemine laudis, nn. muldlagi on soojustatud mineraalvatiga, kuna mööda talasid kulgev ülemine laudis on kaetud TEP-plaatidega.»

● **Mida aga tehti füüsikatiivas?**

«Jätkus krohvimine. Praegu on valmis umbes 1/3 pindadest. Pandi ette kõik aknad ja alustati aluspõrandate tegemist (valmis on nad praegu auditooriumis nr. 1, 5, ja soome-ugri keelte kateedri esimeses ruumis).»

● **Üheks mahukamaks tööks on teil elektriinstallatsioonitööd. Kuid peagi varjab enamiku sellest krohv.**

«Jah, elektriinstallatsioonitöödest on suurem osa juba lõpetatud. Nii krohvi alla minevate kui ka torudesse paigutatud juhtmete kogupikkus ulatub pisut üle 15 kilomeetri. Lisaks sellele tuleb paigaldada veel umbes 800 meetrit mitmesugust kaablit.

Praegu on jäänud veel monteerida valgustid ja pistikupesad.

Valgustid on meil kõik juba käes. Kokku on neid üle 500. Erilist huvi aga pakuvad uued moodsad laevalgustid, mis on tehtud «Estoplastis» spetsiaalselt õpperuumide jaoks. Uudistootel on meeldiv valkjas värvitoon ja eriline samast materjalist peegeldusrõngas tagab hajuva valguse. Nad on ette nähtud 300-vatistele elektripirnidele. Seega ei peaks tulevikus enam hämaravõitu ruume olema, sest nagu ehitustöödel töötavad üliõpilased on näinud, tuleb nüüd igasse ruumi palju rohkem valgusteid kui varem.»

Valgustid on nii uued, et alles neil päevil kinnitati nende hinda.

● **Millised on ehitajate tähtsamad ülesanded maikuuks?**

«Juuni keskpaigaks loodame lõpetada kõik viimistlustööd rektoraaditiivas.

Põhitöölõiguks kujuneb nüüd füüsikatiib, kus laseme käiku krohvipumbad. Siin jätkub põrandate tegemine. Valmis peame saama ka keskküttesüsteemi. Tähtsaks tööks on veel raudbetoontrepp.

Keldris hakkame rajama elektri-, vee- ja kanalisatsioonimagistraale.

Mehhaniseerimisvalitsus aga koristab ära kraanatee killustiku. Meie tellingud jäävad kuni väliste maalritööde lõpetamiseni.»

Et ehitajad täitsid maipühadeks võetud kohustused, siis pole kahtlust, et nad saavad oma tööga hakkama ka lehekuul.

A. PABUT

5. mai oli ajakirjanike päev

Aitäh teile operatiivsete ja põhjalike kirjatükkide eest!

S. Endre

T. Jüriado ehk Jüri-Andi Toom

H. Palamets

Intelligentselt kirjutatud lugude eest suur tänu ka eesti filoloogia osakonna II k. üliõpilasele Reet Neimarile. Palju energiat ja oma kallist aega on meie ajalehele pühendanud õppejõud I. Volkov, vanemõpetaja A. Veski, vene filoloogia osakonna II k. üliõpilane L. Sääsk ja Majandusteaduskonna I kursuse üliõpilane R. Nigol ning Ajaloo-Keeleteaduskonna diplomand A. Pabut.

Kuskilt üpris kaugetest päevadest on paljudesse settinud mingi antipaatia-taoline tunne koosolekute vastu. Ja seda toredam on vahel sattuda sellisele koosolekule, mis sind pidevalt kella sihverplaati vahtima ei pane, kus mitte ainult ei otsustata, vaid ka arutatakse.

*

«Koosolek, ära kuulanud Tartu Akadeemilise Meeskoori juhatuse esimehe sm. E. TOOME aruande, V. HAAMERI kaasaruande ja sõnavõtud, märgib, et viimastel aastatel on Tartu Akadeemilise Meeskoori tegevuses toimunud aeglane, kuid pidev tagasiminek.» Selliste sõnadega algab otsus, mille võttis vastu TRÜ ametiühingukomitee ja EKP TRÜ Komitee ideoloogilise töö komisjoni ühine koosolek.

Suuri sõnu ei tehtud. Tekkinud mõõna põhjused ja nende kõrvaldamise teed nopiti punkt-haaval päevavalgele.

● Objektiivne raskus nr. 1: **noormeeste arvu tunduv vähenemine TRÜ-s ja EPA-s.** Ilmselt kaotab see faktor juba lähemal ajal oma «juhtiva positsiooni», sest nagu näitab statistika, tõi juba käesolev õppeaasta Tartusse suhteliselt palju «kangemat» poolt.

● Probleem, millest tegid juttu mitmed sõnavõtjad ja mis seoses heliloojate vastlõppenud kongressiga ajakirjanduses täie tõsidusega üles tõsteti — **muusikaline kasvatus meie koolides pole vajalikul tasemel.**

Mõte komitee liikme SIIM AIDI sõnavõtust — koorilaul viia uuele, kaasaegsele tasemele võrreldes n.-ö. klassikalise nivooga. Ja dirigent RICHARD RITSINGU vastus sellele — kaasaegsete laulude «mahalaulmine» pole vahel jõukohane isegi kutselistele kooridele. Valdav enamik praegusi keskkoolilõpetajaid ei tunne klaviatuuri, ei ole võimelised solfedžeerima. Ainult kuulmise järgi uusi laule õppida ei saa.

Mõtteavaldusi sel teemal oli teisigi ja otsus tehti selline: «Paluda TRÜ pedagoogikakateedrit toetada ajakirjanduses mõttevahetust esteetilise, eriti aga muusikalise kasvatuse tõhustamiseks üldhariduslikes koolides».

● **Koori juhatus ei suutnud viimasel kahel aastal tagada koori siseorganisatsioonilise töö normaalset kulgu.**

kas nende hulgas tehtav reklaam on küllaldane? ENN TOOM rääkis vahetust kutsumisest, kuulutustest ajalehtedes, õppehoonetes, ühiselamutes. Siiski on olemas n.-ö. puutumatu tagavara ja aeg selle käikulaskmiseks käes.

S. AID soovitas koori propageerimiseks kasutada olemasolevat huvitavat arhiivimaterjali.

Vähe on kasutatud ka ankeete, mille komsomoli esindajad koostavad iga sisseastuja kohta ja mis kõrval võtavad oma kaaluka osa koori juhendamisele kuluvad summad, mida paari kontserdiga kompenseerida pole võimalik. Koori taseme tõstmine võimaldaks aga kahtlemata kaalukausside nivoo ühtlustamist, sest see oleks kõige kindlamaks täismaja garantiiks.

Samas ei tohi probleemi vaadelda ühekülgselt, ainult majanduslikust seisukohast. Väga vajalik oleks tasuta kontsertide andmine näiteks õpilastele, sest just siit tuleb juurdekasv. Ei tohi unustada ka asja kunstilist külge. Oleks küll tulus organiseerida arvukaid kontserte kolhoosides ja üldse maal, kus paraku tihti puuduvad esinemiseks isegi hädavajalikud tingimused, kuid kunstilist elamust ei paku selline «hädahaltuura» ei kuulajatele ega ka lauljatele enestele. Ka esinemine õpilastele nende oma koolis võib selles suhtes olla vähem efektiivne kui ülelinnalised vastaval tasemel organiseeritud kontserdid korralikes saalides, kuhu lapsi loodetavasti sunniviisiliselt ei toodaks. (Et seda «kultuuritaseme tõstmise» vormi esineb, pole saladus.) Viimane välistaks omakorda «kogemata» pinkide ümberlükkamise ja muud taolised loodushääled. Lisaks kõigele eeltoodule peab meeles pidama veel üht asjaolu — **üliõpilased on ülikoolis eelkõige õppimiseks, mitte laulmiseks.** Sellest — esinemised tuleb planeerida ajaliselt kõige optimaalsemalt.

Püüdsin valgustada kõige tähtsamaid probleeme, millest koosolekul juttu tehti. Paraku pole lühikeses artiklis võimalik kajastada kõike seda, mida sisukal koosolekul arutati. Tahaks lõpetuseks ühineda ENN TOOME sõnadega: **«Hea, et koori töö hindamisel ja analüüsimisel nii paljud inimesed vaeva nägid, sellest tuleb kindlasti kasu!»**

T. JÜRIADO

PÄEVAKORRAS: TA M

Siin peitub üks igivana probleem — aktiivsete ülekoormatus. Edaspidi tuleks tõsiselt arvestada, et töö koori aktiivis on samuti aeganõudev ühiskondlik kohustus, ja piirata koori juhtkonna, samuti ka aktiivsete lauljate ülekoormamist teiste ülesannetega.

Koori liikmete teesihiks on tööplaan. Selline perspektiivide valgustamise vorm jäi aga kahjuks juhatuse töö puuduste tõttu kõrvale.

● **Lauljate distsipliin.**

Et vahel põhjusega puudumisi ette tuleb, on seaduspärane nähtus. Aga kindlasti võib paljudel juhtudel «põhjuseks» lugeda vaid kohusetunde puudumist. Mis sellest tuleneb? R. RITSING: «Tuleb ühte laulu mitu korda õpetada. Neil, kellel laul on selge, läheb igavaks, nad raiskavad asjatult oma kallist aega. Mõnel jääbki aga laul pooleldi õpituks ning kogu koori kvaliteet saab kannatada».

● Eespool oli juttu noormeeste defitsiidist. Aga kui rääkida lauluhuvilistest noormeestest, seni on tihtipeale jäänud ainult kaantevahe täiteks. Ometi peaks siin kirjas olema ka inimeste suhtumine muusikasse, nende huvi ja võimed.

Eraviisilises jutuajamises kuulsin veel paari mõtet:

1) Ülikooli ajaleht peaks hakkama ilmuma juba sisseastumiseksamite ajal. See annaks suurepärase võimaluse agitatsioonitööks värskete tudengite hulgas. Ja kasu saaks mitte ainult meeskoor.

2) Isetegevuskollektiivid ja ÜET osakonnad võiksid osa võtta seni kesisevõitu sisuga ülikooli teatmiku koostamisest.

Konkreetselt otsustati järgmiste sisseastumiseksamite ajal käidavatesse kohtadesse välja panna stendid ülikooli isetegevusringide tööst.

● Suureks stiimuliks lauljatele on kahtlemata kontsertreisid. Tihti ei saa neid aga korraldada seetõttu, et **tulude-kulude vahekord on kõvasti kallutatud viimaste poole.** Isemajandamist isetegevuskollektiivilt muidugi nõuda ei saa, sest suhteliselt väikeste tehniliste kulude

---

Kes sõpra ei otsi,
on iseendale vaenlane
(Š. Rustaveli)

Tartu — Jerevan

Lõunamaa.

Seda oli õhus, oli õunapuu õites, pimedas tähistaevas ja Rafiku naeratuses, kui ta küsis:

«Kas Tartu delegatsioon?»

Ja enne kui me jõudsime lennukitrepist alla astuda, olime surunud mitmeid kätepaare ja jõudnud ära õppida esimese armeeniakeelse sõna «Barev — tere!». Nii algas meie esimene päev Jerevani Abovjani-nim. Pedagoogilise Instituudi poolt korraldatavas sõprusnädalas.

Imetore traditsioon on selliste nädalate korraldamine. Saab teada palju uut teistest ülikoolidest, nende traditsioonidest, nende õpingutest. Tagasi mõeldes möödunud 6 päevale, tuleb tahtmine istuda uuesti lennukisse ja veel kord tunda kõike seda, mida sisaldab endas see lihtne sõna sõprus —

tsjun —
halmagdeš —
družba.

Rasiyt on minu toanaaber võõrastemajas «Sevan», tumedasilmaline tütarlaps Dagestanist.

«Kas teil Eestis on kõik sellised kuldjuukselised?» See küsimus ei huvitanud mitte üksi teda, vaid paljusid, kes olid tutvunud meie delegatsiooniga. Ja nad ei uskunud kuidagi, et see kokkusattumus oli juhuslik: Tiiu, Pille, Lya ja mina olime blondid.

«Aga ega temperamendilt armeenlastest palju maha ei jää» — oli nende arvamus pärast meie esinemist lõppkontserdil.

ROOSA LINN

On tegemist, et kuidagi süstematiseerida ja tegelikkusega kooskõlla viia möödunud päevade muljeid — neid on nii palju, nii kirevaid ja kauneid.

Jerevan. Juba 630. a. e.m.a. oli siin amfiteatri-kujulises orus väike linn Erebini (s. t. tõlkes — nähtav), mis oli tihti komistuskiviks türklaste ja pärslaste vahelistes suhetes.

1755. a. sai ta Pärsia pealinnaks, 1920. a. aga Armeenia NSV südameks.

28×17 km — selline on Jerevan täna. Peaaegu kõik majad on ehitatud tufist. See on imepärane kivi — 80 eri värvitoonis, kusjuures roosa varjundeid on üksi 75.

Roosa linn. Selle nimetusega pole tõepoolest liialdatud. Omapärane on armeenia arhitektuur, igas ehituses on midagi rahvuslikku, palju ornamente. Rangeks seaduseks on, et ükski ornament teist ei korda.

Laiad tänavad. Moodsad kauplused ja kohvikud. Ooperiteatri pargis on miniatuurne Sevan. Suvel on siin luiged — mustad ja valged. Praegu aga ronime meie luigesaarele, et lasta end pildistada «Sevanil».

Armeenia teatri ajalugu on 2000-aastane («Vanemuine» varsti — 100!). Suur tahtmine oli jõuda ka teatrisse, aga plaanis ettenähtud üritusi oli nii palju, et ei jõudnud kuidagi. Pidime leppima vaid teatrite välise vaatamisega Sundukjani-nimeline draamateater on klaasist ja betoonist ime (ehitatud 2 aastaga!). 1200 istekohta. Armeeniakeelseid etendusi tõlgitakse 6 keelde.

MATENADARAN

Tõlkes tähendab see — käsikirjade hoidla. Aristotelese tõlked 5.—7. sajandist, Zenoni «Traktaat loodusele», Eukleidese geomeetria tõlge — neid loetakse väärtuslikeimaks maailmas. Kokku üle 10 000 vana käsikirja.

Värvilised raamatud 1441. aastast on niisama erksate toonidega kui viis sajandit tagasi.

Armeenia suurim raamat kaalub 32 kg (607 lehekülge), kusjuures iga leht on valmistatud vasikanahast, ja väikseim raamat 19 gr — palmilehtedest.

BARI LUIS — tere tulemast!

Sõprusnädala pidulik avanime.

«Kõige parem, kõige ilusam ja lähedasem on see tee, mis viib südamest südamesse.»

«Kui vendadel on üksmeelne süda, muutub maa kuldseks.»

«Elu sõpruseta on planeet atmosfäärita.»

«Kes sõpra ei otsi — on iseendale vaenlane,»

(Sõnavõttudest)

Palju, palju südamest tulevaid, siiraid sõnu. Iga delegatsioon tervitab. «Barev, harikili barekomner!» (tere, kallid sõbrad!) saan vaevalt

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

(Algus lk. 1)

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Jüri Lembra	— dotsendi k. t.
Enn Tamme	— dotsent
Heino Türnpu	— assistent
Rein Noorma	— insener
Andres Jaeger	— insener
Raivo Reljan	— vaneminsener
Ants Tiirik	— vaneminsener
Rein Pullerits	— noorem teaduslik töötaja
Inge Ernits	— klaasipuhuja
Mihkel Kerikmäe	— V kursuse üliõpilane
Ants Tara	— IV kursuse üliõpilane
Silvi Mikk	— III kursuse üliõpilane
Mati Räbovõitra	— III kursuse üliõpilane
Ants Riesen	— II kursuse üliõpilane
Aleksander Ogurtsov	— II kursuse üliõpilane
Anu Roos	— II kursuse üliõpilane
Arvo Kase	— II kursuse üliõpilane

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Herbert Viiding	— dekaan
Asta Oraspõld	— dotsent
Valli Koorits	— vanemlaborant
Lilian Kristoffel	— vanemlaborant
Hilda Mikk	— vanemlaborant
Hella Moorits	— vanem teaduslik töötaja
Olev Sokk	— II kursuse üliõpilane
Eesi Ruus	— V kursuse üliõpilane
Tiina Järve	— V kursuse üliõpilane
Aina Peebo	— IV kursuse üliõpilane
Tõnis Kallejärv	— II kursuse üliõpilane

Kehakultuuriteaduskonnast

Valter Lenk	— kateedri juhataja, van. õpetaja
Teet Tibar	— I kursuse üliõpilane

Majandusteaduskonnast

Vaiki Luigaleht	— vanemlaborant
Heli Ruussaar	— vanemlaborant
Jaak Adamsoo	— I kursuse üliõpilane
Ilme Laurits	— II kursuse üliõpilane
Jaan Johanson	— III kursuse üliõpilane
Liia Philips	— III kursuse üliõpilane

Õigusteaduskonnast

Endel Laasik	— dotsent
Endel Ploom	— vanemõpetaja
Reet Raidma	— III kursuse üliõpilane
Milvi Kipp	— III kursuse üliõpilane

Teaduslikust Raamatukogust

Paul Ramul	— raamatukoguhoidja
Ruth Parmas	— osakonna juhataja
Margarita Porovardja	— raamatukoguhoidja

Administratiiv-majandusosakonnast

Eha Kender	— laohoidja
Alise Tralla	— majahoidja
August Savi	— keskküttekütja
Adele Haugas	— asjaajaja
Linda Lomp	— koristaja
Anna Tsahkna	— koristaja
Armilde Sokk	— koristaja

(Järg lk. 4)

Kas ametiühing on üliõpilasele kasulik?

Tavaliselt kord kuus ilmub iga meie kollektiivi liikme juurde ametiühingu rühmaorganisaator selleks, et sisse kasseerida ametiühingu liikmemaksu. Nii mõnigi kord püstitatakse sel puhul küsimus: milleks ma seda maksan? Seni olid peamisteks küsijateks õppejõud, kes väitsid, et nemad ei saa ametiühingult midagi. Viimasel ajal on aga üllataval viisil hakanud osa üliõpilaste (eriti veel mõnede komsomoliaktivistide) seast kostma hääli, nagu oleks ametiühingust materiaalset kasu just õppejõududel, kes saavat peamise osa ametiühingu hüvistest ja seda vaeste üliõpilaste arvel. Kõige selle tõttu on ilmselt vaja rääkida ametiühingust arvude keeles, võttes vaatluse alla, kust saab meie ülikooli ametiühing oma rahasummad ja milleks need kasutatakse. Et pilt oleks täielik, puudutame ka teisi hüvesid, mida saadakse ametiühingu kaudu. Aluseks võtame 1966. a. (kalendriaasta) eelarve.

Käesoleva aasta eelarve üldsuurus on TRÜ ametiühingu-organisatsioonil 43 792 rbl. Kui tulude poolel arvame maha eelarveliste vahendite jäägi 9130 rbl., jääb otseseid sissetulekuid 34 662 rbl. Kust need saadakse?

Suurim osa nendest tuludest saadakse liikmemaksudest, millest plaanikohaselt peaks laekuma 26 500 rbl. Sellest saab ülikooli ametiühinguorganisatsioon otseseks kasutuseks 75%, s. o. 19 875 rbl. Viimastel andmetel laekub meil kuus liikmemaksu 2200 rbl,- millest 3391 üliõpilast maksavad ca 1/4, 1380 õppejõudu ja teenistujat ca 3/4. Õppejõudude suur osatähtsus liikmemaksudes ilmneb eriti siis, kui võrrelda liikmemaksude suurust. Nimelt tasuvad üliõpilased, kes saavad stipendiumi, liikmemaksu 15 kopikat kuus, ilma stipendiumita üliõpilased 5 kopikat kuus, õppejõud ja teenistujad, kes saavad palka vähemalt 70 rbl. kuus, maksavad liikmemaksu 1% palgast. Üliõpilasrühm, milles on 20 üliõpilast, kellest 15 üliõpilast (75%) saavad stipendiumi ja neist veel 5 kõrgendatud stipendiumi (maksavad à 20 kopikat), maksab kuus liikmemaksu rbl. 2.75 (10×0,15+5×0,20+5×0,05). Kraadiga õppejõud (vanemõpetaja või dotsent), kellel on 5-aastane staaž, maksab aga üksinda kuus 2.80 rubla. Seega, kui jätta kõrvale teenistujate kategooria (eriti administratiiv-majandusosakond, kuhu kuuluvad ka koristajad, majahoidjad ja teised madalapalgalised töötajad) ning võrrelda õppejõudude ja üliõpilaste osa liikmemaksudes, siis on suhe veelgi rohkem õppejõudude kasuks.

Teisteks sissetulekute allikateks peale liikmemaksude on dotatsioon ametiühingu vabariiklikult komiteelt (rbl. 8000), (sellest 4000 rbl. TRÜ klubile), laekumised kultuuriüritustelt (rbl. 6000) ja TRÜ Spordiklubi liikmemaks (rbl. 787).

Milleks ja kelle hüvides kulutatakse tulude osas laekuvad summad? Kõige suurema osa kuludest moodustavad kulutused klubile — 15 000 rbl. Sellest summast 9120 rbl. on määratud kultuurilis-kasvatuslikeks üritusteks, 4880 rbl. klubi koosseisuliste töötajate palkadeks ja 1000 rbl. kultuuriinventari soetamiseks. Praegu on need kulutused olnud eeskätt üliõpilaskonna huvides, sest kahjuks on meie õppejõud siiski veel vähe klubi külastanud. Muidugi on klubi olemasolu ja seega ka kõigi selle ürituste finantseerimisest huvitatud kogu meie kollektiiv.

Peale klubi on kultuuriüritusteks (puhkeõhtud, viktoriinid jms.) ette nähtud veel teaduskondade ametiühingubüroode käsutusse 300 rbl. ja kultuuriinventari soetamiseks ühiselamutesse 1000 rubla.

Otseselt ametiühinguliikmete kätte lähevad toetusteks määratud summad, mille suurus käesoleval aastal on 4800 rubla. Enamus sellest summast läheb ühekordseteks toetusteks just üliõpilastele. Osalt on toetust saanud ka teenistujad, kuna aga õppejõudude toetuse andmiseks pole loomulikult vajadust.

Suurt huvi on kõigis ametiühingurühmades tuntud ka ekskursioonisummade vastu. Üldse on ekskursioonideks planeeritud 2160 rbl. Sellest kasutatakse valdav enamus ära üliõpilaste poolt kursuse, ringi, aktiivi jne. ekskursioonideks, millest võtavad osa ainult üksikud õppejõud. Nimetatud summast läheb teenistujate ekskursiooniks 400 rbl., mis on eraldatud administratiiv-majandusosakonna büroo käsutusse. Olgu märgitud, et käesoleval aastal on spetsiaalselt eraldatud ka komsomoliaktiivi ekskursiooniks 120 rbl.

Üsna suured on kulutused kehakultuurile ja spordile. Neist on ette nähtud õppesportlikuks otstarbeks ja kehakultuuriüritusteks 7000 rbl. ning spordiinventari soetamiseks 1000 rbl. On ilmne, et ka nende summade peamisteks kasutajateks on üliõpilased.

Peamiselt õppejõudude ja teenistujate huvides on toetus pioneerilaagrile — 400 rbl., sest üliõpilastel on harva pioneerialisi lapsi.

Õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste ühise ametiühingu administratiiv-majanduspersonali töötasudeks on planeeritud 3671 rbl., muudeks organisatsioonilisteks kuludeks 100 rbl.

Peale eelarves otseselt ettenähtud kulutuste saavad ametiühingu liikmed hüvesid ka mitmesuguste tuusikute näol. Eriti nõutavad on olnud tervistava spordilaagri tuusikud (Kääriku ja Vellavere), mida saime eelmisel aastal 375, käesoleval aastal 296. Iga sellise tuusiku pealt (hind 27 rbl.) maksab ametiühingu vabariiklik komitee juurde 15 rbl. Seega said meie ametiühingu liikmed selles vormis eelmisel aastal toetust 5625 rbl. ja saavad käesoleval aastal 4440 rbl. On vist ülearune meenutada, et kõigi nende tuusikute kasutajateks on olnud üliõpilaskollektiivid, kelle juures külalistena on käinud laagrimõnusid maitsmas või loenguid pidamas ainult üksikud õppejõud. Tuusikute arvu kindlaksmääramisel on aga arvesse võetud meie ametiühinguorganisatsiooni kogu liikmeskonda (kaasa arvatud õppejõud ja teenistujad). Et iga tuusik on ette nähtud 24 päevaks, ületab tuusikuga seotud hüvede kasutajate arv kaugelt tuusikute arvu.

Ainult üliõpilaste kasutada on 300 profülaktooriumi tuusikut, neist 60 tasuta ja ülejäänud 30%-lise osamaksuga. Rahalises väljenduses saavad üliõpilased selles vormis aastas toetust 12585 rbl.

Sanatooriumide, puhkekodude ja turismituusikuid eraldati meie ametiühingule 1965. a. 213. Nende jagamisel rahuldati kõik üliõpilaste avaldused, välja arvatud mõned sanatooriumide avaldused, mis ei vastanud tuusikute profiilile või ei sobinud ajaliselt. Õppejõududele anti 14 sanatoorset, 19 puhkekodu ja 1 turismituusik. Enamik tuusikuid kasutati abiõppepersonali ja administratiiv-majandusosakonna töötajate poolt.

Üksikjuhtudel on meie ametiühing saanud ka teistlaadi tuusikuid. Nii saime käesoleval õppeaastal tuusikuid Taga-Karpaatiasse suunduvale suusarongile. Pärast seda, kui ametiühingukomitee oli jaganud tuusikute arvu teaduskondade vahel, selgus aga, et sõitjaid jäi oodatust vähemaks. Nii oli tähtajaks esitatud vaid 2 avaldust. Lõpuks sõitis kaasa 4 üliõpilast ja 3 teenistujat, kellede tuusikute hinnast ametiühing tasus 70%.

Ülalesitatud arvulised andmed (mis ei sisalda küll kogu eelarve kõiki üksikasju) peaksid andma jaatava vastuse pealkirjas püstitatud küsimusele. Kui me igaüks meenutame mõnda oma rühmas, osakonnas või teaduskonnas toimunud üritust, selgub, et nii mõnigi kord oleme kasutanud ametiühingu abi. Võib koguni öelda, et üliõpilased saavad oma liikmemaksud mitmekordselt tagasi.

Kõige ülalöelduga ei ole tahetud väita, nagu oleks ametiühing õppejõudude seisukohalt kahjulik. Kuigi üliõpilastega võrreldes saavad õppejõud ametiühingult hüvesid tunduvalt vähem, oleme me kõik huvitatud sellest, et töötaksid hästi meie klubi ja selle isetegevuslikud kollektiivid ning meie üliõpilased võiksid korraldada toredaid, sisukaid ekskursioone ja teisi üritusi. Käesoleva artikli ülesandeks oli vaid tuua selgust meie ametiühingu mõnedes majandusliku iseloomuga küsimustes, mis olid muutunud segaseks vähese informatsiooni ja mõnede oraatorite asjatundmatute sõnavõttude tõttu.

H. PIIRIMÄE,
TRÜ ametiühingukomitee
aseesimees

öeldud, kui puhkeb meeletu aplaus. Kõigest kavatsetust rääkida ei saagi, sest mainides Abovjani nime, tõuseb saalis lausa torm. Lõunamaine temperament, millega on alguses raske harjuda.

Lilled kõigile. Nelgid, kallad, hüatsindid — nad räägivad sõprusest, kevadest, noorusest.

ETŠMIADZIN. ZVARTNOTS

Igal hommikul kell 9.30 ootab meid võõrastemaja ees autobuss ja me sõidame avastama enda jaoks uusi tundmatuid maid.

Etšmiadzin. 303. aastal patriarh Grigori Valgustaja ajal ehitatud kirik on praegu Armeenia usukeskuseks ja katolikose residentsiks. Kiriku juures on vaimulik akadeemia, kus kunagi õppis ka Abovjan. Praegu on siin 40 seminaristi. Õppeaeg 4 aastat. Eriti ohtrasti võib kohata emigrante.

Kirikus on meeldivalt jahe (väljas +20° C). Iiid seletab 12 apostlist altaril, kuid kuulajaid on jäänud päris vähe. Kõik ruttavad küünlaid ostma, et neid süüdata oma soovide täitumiseks...

Zvartnots. 7. sajandil e.m.a. asutatud kirikust on siin säilinud, ütleksin, romantilised varemed. Välja kaevatud 20. saj. algul.

Päike on lõõmavalt kuum nagu meil juulis. Tahaksime päevitada. Aga plaanis on eine rohelises.

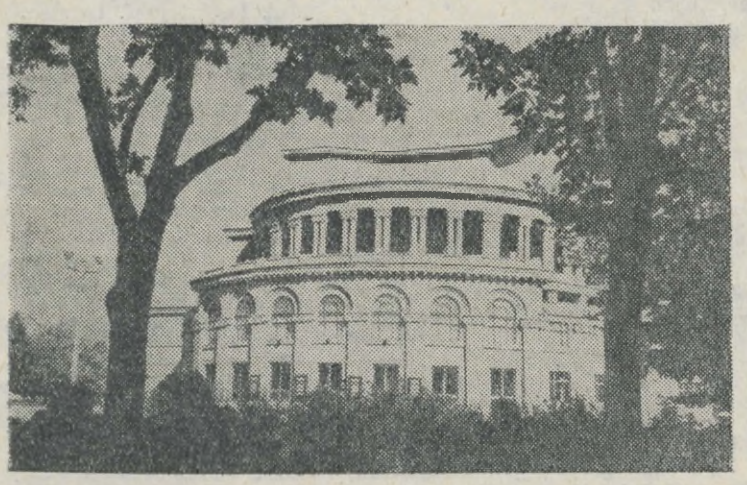
Põllu ääres punaste moonide ja sinililled keskel on improviseeritud lõunalaud — lavašš (pannkoogi moodi sai), sibul, bastruma (hirmus soolane ja vürtsitatud liha), armeenia veinid.

Ja kes pole näinud, kuidas eesti tütarlaps tantsib armeenia rahvatantsu, see on vist ühest toredast vaatepildist ilma jäänud.

ABOVJAN

«Elada ja surra kodumaa eest, see on ülesanne, mille valisin enesele juba noores eas» — seisab Abovjani maja-muuseumi fassaadil. Tore on näha siin pilte Tartust, mida Abovjan nimetab oma vaimu sünnikohaks, Faehlmannist ja professor Aristest.

Ja juba mitmendat korda kuulame lugu sellest, kuidas Abovjan koos meie primo rectori Parrotiga

A. A. Spendiarjani nimeline Ooperiteater.

esimestena ronisid Araratile. Ararat on Jerevanist vaid 40 km kaugusel. Pilvitu ilmaga on siit selgesti näha ta kuulsad kontuurid.

Meie 3. päev lõpeb ÜTÜ raames toimuvate ettekannetega NSV Liidu rahvaste kultuurist ja kunstist pärast Oktoobrirevolutsiooni.

«Et üksteist armastada, tuleb meil kõigepealt üksteist tundma õppida» — alustab oma ettekannet Kiievi Pedagoogilise Instituudi üliõpilane Lesi KARALNAJA.

Meie vabariigist, Tartust ja ülikoolist räägib Tiiu SAMUEL.

SEVAN

See päev on üks meeldejäävamaid.

Võtame kaasa supeltrikood, et Sevani selges sinises vees ujuda, see aga osutub äraarvamata külmaks.

Lumelilled — hele lillakas-roosad. Nad kasvavad siin järskudel kaljuruhnudel. Kinkida on neid aga seda toredam.

Restoran «Ahtamar». Siia tuuakse meid selleks, et kostitada Sevanis leiduva ainulaadse kalaga išhaniga (vürst-kala). Vürtsi ja pipart on igale poole pandud peoga. See teeb meie põhjamaalaste suud üsna kibedaks.

Mels, Stjopa ja Sergei alustavad jälle šalahod — populaarset armeenia rahvatantsu. Valja — Kiievi Pedagoogilisest Instituudist keerutab prorektori ette. Ununevad hallid juuksed ja soliidne teaduslik kraad. Muusika haarab ja professor SEIRANJAN keerutab juba koos Valjaga. Tema eeskuju järgivad ka auväärsed dekaanid.

Ärasõit. Õhtul on instituudi isetegevuslaste kontsert.

«Я сохраню в душе твои глаза...» Ükski sõit ei toimu ilma selle lauluta. Söögi peale ja söögi alla — nagu öeldakse. Siin on tõesti silmi, mida meenutada...

Koorikapell, naiskoor, estraadiorkester — väga meeldiv mulje jäi kõigi esinemisest. Hästi valitud, uudne repertuaar. Eriti jäid meelde estraadiorkestri solistid (oleksid meie klubi orkestril sellised lauljad!). Terve isetegevuslaste pere sõidab maikuus esinema Poolasse.

GARNI—GEGARD

Garni kindlus rajati 3. saj. e.m.a. 17. saj. maavärisemisel purunes. «Aga kas siin väriseb maa?» küsib eesti tütarlaps imestunult ja kõik naeravad heatahtlikult.

Vihma sajab. Tüdrukud on oma soengute pärast mures ja tahavad bussi joosta. Sealt tuleb aga Garik suure plaadisaiaga, mille kohalik pagar oli ekstra meie jaoks küpsetanud. Soe ja pehme. Keegi ei lõika seda noaga, vaid igaüks rebib endale tükikese ja raputab soola peale — nii hea!

Soe leib ja soe süda!

Gegard. 13. sajandist pärinev klooster. Suurem osa kloostri ruumidest on uuristatud kaljusse. Tõesti massiivne, pühalik, külm. Kirikul on ainult üleval ümmargune aken, kust paistab tükike pilves taevast. Päikesepaistelistel päevadel olla siin muinasjutuline. Mängivad päikesekiired.

KINDLASTI — NÄGEMISENI!

Viimane õhtu. Kontsert, kus esinevad kõik külalised. «Sõprus Batuumi ja Tartu vahel,» ütleb konferansjee, kui gruusia laulu laulavad koos Tiiu, Pille ja Suliko.

Kuigi eesti rahvatants on aeglane, pisut veniv ja melanhoolne ja kuigi külimitu asemel oli mul kaenlas plekist filmilindi karp, oli käteplagin üllatavalt tugev.

Eesti rahvalaulud.

«Äärmine meloodilisus ja tundeküllus,» ütleb Rafael, ja ise ümiseb vahetpidamata «Ei saa mitte vaiki olla.»

Lõpuks kingitused delegaatidele ja palju ilusaid südamlikke sõnu ... On tunne, nagu poleks me tutvunud mitte alles nädal aega tagasi, vaid ammu, ammu. Isegi tahtmist koju sõita ei tekkinud.

«Lendame kiirusega 850 km/t, lennukõrgus 9000 m. 10 min. pärast maandume Tallinnas».

TIINA ALLA

Meie materjale jälgides

Lugupeetud filoloogiakandidaat, vene keele kateedri vanemõpetaja Agnia Reitsak

TRÜ Teadusliku Raamatukogu kollektiiv ja direktsioon olid ebameeldivalt üllatatud selle kohatult üleoleva ja ironiseeriva tooni pärast, millega Te asusite ülikooli ajalehe üle-eelmises numbris lahendama üht raamatukogude töö probleemi. Tuletame Teile eelkõige meelde, et antud küsimuses Teie, sm. Agnia Reitsak, raamatukogu direktori ega teiste raamatukogu töötajate poole ei pöördunudki, kuigi kirjutate: «Järelepärimisel direktorilt sain informatsiooni...» Kui Teie oleksite seda teinud, oleksime saanud vastata, et kõigile meie raamatukogu lugejaile kehtivad praegu TRÜ rektori prof. F. Klementi poolt 2. märtsil 1964. a. kehtestatud raamatukogu kasutamise eeskirjad, kus muu hulgas on ka öeldud, et kõik TRÜ Teadusliku Raamatukogu külastajad on kohustatud riidehoidu ära andma portfellid, mapid, kandekotid, muud pakid jne. Antud eeskirjade väljatöötamisel on aluseks võetud Eesti NSV Ministrite Nõukogu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee kolleegiumi otsusega nr. 31, 16. detsembrist 1960. a. kinnitatud kõrgema õppeasutuse raamatukogu kasutamise kord.

Need eeskirjad on raamatukogu direktsioonile täitmiseks kohustuslikud ja objektiivne vajadus selliste eeskirjade järele on ka olemas. Raamatukogu töötajad vastutavad moraalselt ja juriidiliselt raamatufondi säilitamise eest. Praktikas juhtub, et vahel lihtsalt mõni hajameelne lugeja viib vormistamatult kaasa raamatu (meil on lugemissaalides ju avariiulid), mida teine lugeja otsib, süüdistades õigusega selle mitteleidmisel raamatukogu. TRÜ Teadusliku Raamatukogu Nõukogu on korduvalt oma koosolekuil teinud etteheiteid raamatute kadumise ja nõrga valve pärast, juhtinud tähelepanu sellele, et riidehoidja kõrval oleks hädavajalik veel valvekontrolöri ametikoht, sest kõikidelt lugejailt tuleb nõuda eeskirjade täitmist (vt. protokollid 3. märtsist 1965 ja 26. dets. 1962. a.).

Ei taha uskuda, et filoloogiakandidaat A. Reitsak ei ole külastanud teisi Nõukogude Liidu suuremaid raamatukogusid näit. Leningradis ja Moskvas. Neis kõigis on eranditult veelgi rangem kontroll lugejate üle ja et küsimuses on hindamatu väärtusega ühiskondliku vara säilivuse tagamine, ei tunne ennast keegi solvatuna, kui miilitsatöötaja palub kõigil külastajail avada ka tilluke käekott ning kuub lahti nööpida. Käekotiga, mis mõnest mapistki on mahukam (sm. Reitsak publitseeris mõõtmeid 27×30 cm) ja millesse võib vabalt paigutada raamatuid, ühessegi suuremasse raamatukogusse, kus on ka avatud fonde, ei lubata.

Hoopiski ei ole Te tulnud mõttele selliste nõuete kehtestamise paratamatusest. Miks küll on meil kauplustes müüjad, vabrikuis väravavalve ja rongis piletikontroll? Kahjuks ei saa enne kehtestada ideaalset ühiskonnakorraldust, kui selleks ei ole kõiki objektiivseid ja subjektiivseid eeldusi. Kommunismiaja inimese tähelepanelikku, väiklasest enesearvestamisest vaba, kaasinimesi ja ühiskonna vara säästvat suhtumist peab kasvatama juba täna. Seda olete Teiegi oma ameti poolest kohustatud tegema. Teie suhtumine on eeskujuks üliõpilastele. Muuseas, just vene filoloogia osakonna üliõpilastega on raamatukogul kõige rohkem muret raamatukogu kasutamise eeskirjade rikkumise pärast. Kuni meie hulgas on veel vääritud, ei ole väärikailgi õigust tunda ennast solvatuina, kui ühiskonna vara säästmise huvides esitatakse võrdsed nõuded kõigile. Sellepärast ei ole me õigustatud Teile, sm. A. Reitsak, erandit tegema, kuigi kcegi Teie asuses ei kahtle.

Austusega
LAINE PEEP,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu
direktor
RUTH PARMAS,
varade eest vastutaja

Õng kiigub, liigub . . .

Mõni sõna ühest õhtust

Nädal tagasi kogunes hulk luulesõpru, nende seas tosin uudishimulikku, ülikooli kohviku rõdusaali, kus toimus luuleõhtu väliseestlaste loomingust. Et taoline üritus pole ülikoolielus igapäevane nähtus, siis oodati põhjalikult ja sisukalt ettevalmistatud mitmekesist eeskava. Kahjuks rahuldas luuleõhtu ainult osaliselt, sest ettekanded piirdusid vaid ühe autoriga. Aga sellegi eest, aitäh!

Oli meeldiv võimalus tutvuda luuletaja A. Vihalemma loominguga. Esitatud luuletustest meeldejäävamad olid «Piilupardi lood», «Kiindumus», «Läbi öö» ja «Ratasringi».

Luulesõprade nimel julgen välja tulla sooviga, et taolisi luuleõhtuid ka edaspidi korraldataks. Tahaks ainult, et need õhtud oleksid sisukad ja hõlmaksid vähemalt kahekolme autori loomingut. Sellisel juhul väärikaid niisugused õhtud oma nime. Neljapäeval aga tehti ainult «söögiisu» ja selle tulemusena kerkis eeskava lõpul küsimus: «Ja ongi kõik?»

L. ARON

VÕISTLESID TENNISISTID

Toredaks traditsiooniks on ülikooli tennisistidel sõpruskohtumised Kaunase Meditsiinilise Instituudi tennisekoondisega.

Järjekordsed valgepallilahingud peeti seekord nädalavahetusel Tartus.

Ülikooli tenniseau kaitsesid:

Tiiu Kippar, Kadri Suits, Maie Koninois, Henn Moks, Avo Roosma, Toivo Kurvet ja Gunnar Nõmtak.

Kui kõik eelmised kohtumised on kulgenud tasavägises heitluses ja võitja on selgunud alles viimaste mängudega, siis seekord aitasid tartlasi ka koduseinad.

Võit kujunes meile ootamatult suureks — 10 : 2.

Pärast ühist sõprusõhtut lepiti kokku, et järgmine kord kohtutakse septembrikuus Kaunases.

Seal lubasid külalised teha revanši.

Olgugi et võistlused on läbi, ei saa reketeid kõrvale panna, sest veel teisigi huvitavaid võistlusi seisab ees.

T. KURVET

TEATRISÕBRAD!

ENSV Riikliku Noorsooteatri mängukava Tartu Raudteelaste Klubis 18.—26. maini s. a. on selline:

«LIHTSALT HIRMUS!» — 18., 19., 20., 25., 26. mail kl. 11 ja 19. mail kl. 16.

«OTSUSTAGE MEIE ÜLE, INIMESED!» — 18., 20., 23. ja 26. mail kl. 19.30.

«19. SAJANDI AARDEID» (Programm nr. 2) — 23., 24. mail kl. 14 ja 25. mail kl. 19.30.

Kollektiivtellimused saab anda klubi kantseleisse alates 3. maist.

TRÜ ametiühingukomitee ...

... koosolekul 21. aprillil andsid esimese päevakorrapunktina sm-d Plaks ja Jents ülevaate ülikoolile kuuluvate elumajade olukorrast. Et kõik 18 maja on ehitatud enne 1940. aastat, pole elamistingimused neis enam rahuldavad. Kahjuks on ka jooksva remondi tarvis määratud summad liiga väikesed ja töötegijatest puudus. Kindlasti tuleks pisiremontide tegemisel rohkem kaasa tõmmata majaelanikke.

Tootmisnõupidamistest administratiiv-majandusosakonnas rääkisid osakonna ametiühingubüroo esimees sm. Kiis ja tootmisnõupidamiste komisjoni esimees sm. Niklus. Nad konstateerisid, et kuigi möödunud aastaga võrreldes on asi paranenud (6 kuu jooksul peeti 6 tootmisnõupidamist), ei ole siiski veel rahuloluks põhjust. Puudub regulaarsus, organiseeriv töö on kõik ametiühingubüroo õlgadel. Rohkem oleks vaja rühmaorganisaatorite algatust!

Komitee kinnitas ka TRÜ lasteaia kodukorra ja kuulas ära informatsiooni ühiselamute kohta vastuvõetud otsuse täitmise kohta.

M. RAIDMA

Raadioloengud

Kolmapäeval, 11. mail

1. Kõigile pedagoogika õppijaile vanemõpetaja Benjamin Nedzvetski loeng «Õpetaja ja pioneeriorganisatsioon».

2. Vene filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Agnia Reitsaku loeng «Основные признаки предложения» II osa.

Reedel, 13. mail

1. Kõigile II kursuse üliõpilastele dots. Johannes Kalitsa loeng «Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei sotsialistliku riigi arengust».

2. Bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Lembit Sarapuu loeng «Kasvu stimulaatorite kasutamine taimekasvatuses».

Osake ka äikeses päikest nähal
VIIVI KAHRO
ja
OLAV BENDER

TIIE KELK
ja
LEMBIT MAJAS
Stomatoloogia III kursus

*

Jõudu eluvankri vedamiseks!
MARE MELK
ja
MATI EISLER
Juristid-diplomandid

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

Marie Vilkki	— koristaja
Endla Kajak	— koristaja
Kalju Valk	— laudsepp
Paul Pihlakas	— elektrik
Paul Jaagund	— puusepp
Endel Rumvolt	— santehnik
Hugo Kelder	— maaler
Hans Uiga	— insener

Esiletõstmist väärivate spordiürituste organiseerimise eest avaldan tänu Pälsoni tn. 14 ühiselamu nõukogu spordiorganisaatorile, üliõpilasele Lembit Atspoolile

Eduka teadusliku töö ja sellele aktiivse kaasabi osutamise eest premeerin rahaliselt alljärgnevaid seltsimehi:

Probleemlaboratooriumi summadest

Veljo Tinn, Viljar Allsalu, Säde Luht, Enno Saareste, Ain Iher, Endel Käära, Jaan Kõiv, Uno Tinn, Inno Liiv, Heiki Timotheus, Helle Kuura, Valeri Vassiltšenko, Elmar Talviste, Tiiu Punga, Harald Epler, Airi Laumets, Uku Rähni, Mall Pedaja, Richard Villems, Ljubov Krepp, Eduard Mäekala, Silvia Poska, Juhan Elgas

Lepinguliste tööde summadest

Jaan Reinet, Olev Saks, Vello Reeben, Ants Tuulmets, Hannes Tammet, Elmar Haljaste, Jaan Salm, Elle Karlson, Robert Pastak, Mart Koka, Arnold Susi, Rein Tammeste, Peet Piirikivi, Tiina Rauk, Ene Tiit, Uudo Pragi, Juta Bakler, Epp Gašparenko, Anton Hellat, Ivar Kurvits, Helle Engel, Ivi Jüriado, Aavo Koger, Jaan Muuga, Ado Jaagosild, Ivar Paabo, Helgi Järve, Voldemar Kiis, Hilda Põltsamaa, Osvald Klaus, Veera Loginova, Märt Liigant

TRÜ rektor F. KLEMENT

Teated * Teated * Teated

Englisch Study Circle

We invite you to attend our SOCIAL EVENING in the Students' Club on May 11 at 8 p. m.

You will learn some English songs, play a few games and see a short play.

Everybody welcome!

Committee

Liitke rõõmud, jagage muredl

MARET KESKOJA
ja
ARNE REAP

Geograafiaosakonna IV ja V kursus ning kursusejuhendajad

*

Saatku teid õnn, usaldus ja armastus ühisel eluteel!

VIRVE LAANESTE
ja
REIN SEIN

Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu III kursus

KLUBIS

Laupäeval, 7. mail kell 20

KLUBI LUULEÕHTU

Kavas luulet mitme sulest ja montaaž A. Ostrovski näidendist «Lumivalgeke».

Tants. Pääse 30 kop.

Esmaspäeval, 9. mail kell 20

PUHKEÕHTU

Mälestusi vahetavad omaaegsed seersandid J. Peegel ja J. Lotman.

Tants.

LOODUSKAITSERINGI LIIKMED!

Pühapäeval, 8. mail sõidame Saare parki korrastama. Kogunemine hommikul kell 8 Vanemuise tn. 46 ette.

Kaasa võtta võileivad ja hea tuju. Tagasi jõuame õhtuks.

Juhatus

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3599. MB 03554.

AR Fr. R. Kreutzwaldi Eesti NSV Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (697) Laupäeval, 14. mail 1966 XIX aastakäik

Et sõprussidemed saaksid kõvemad

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus. Käib pingeline töö. Telefon helistab oma kutsesignaali. Kõne on «Tallinna Polütehniku» toimetusest. Jutt ei jää ainult jutuks ja reedel sõidab EPA autobuss pealinna poole. Turjal on tal veidi üle tosina leheinimese ülikooli ja akadeemia lehtede toimetustest. Uuendamisele kuulub kolme ajalehe sõprustraditsioon. Kahju vaid, et palju rahvast koju jäi — vahesessioon, praktika, kontrolltöö...

Esimene päev

Kopli poolsaar. Peagi erru minevast TPI peahoonest jäävad külalistele kevadised nartsissiõied ja soojad tervitussõnad. Bussijuht roolib läbi tänavate labürindi oma masina Sõpruse puiesteele. Asfaldilindi kõrvale kerkib

Mustamäe.

Nagu iga oma valdusest lugupidav peremees kunagi, näitab TPI rahvas tartlastele kõigepealt oma uut õppe- ja elurajooni. Mis seal ikka, halba sõna ei saa kuidagi öelda. Limpsa keelt ja looda, et ehk kunagi ehitusmehed ka meile pikaks ajaks külla tulevad. Telliskivipunane jooksuradade kõver tumeroheliste mändide keskel, kaks uut moodsa väljanägemisega internit, «koridorivarda» otsa lükitud neli õppekorpust. Edasi veel pooleliolev administratiivhoone ja näpuga kätte näidatud, esialgu veel vaid liiva ja mände kandvad maalapid, mille juurde käivad kommentaarid: «Siia tuleb raamatukogu, siia ujula, siia veel mõned ühiselamud.»

Mehaanikateaduskonna maja lubab meil ennast ka seestpoolt vaadata. Keevitusaparaatide, töötsinkide, mikroskoopide, elektronarvutite lõputu armaada paneb enamjagu filoloogidest koosneva delegatsiooni sumisema. Aga ometi leitakse maja põhiline «viga» üles — auditooriumid ei vasta üliõpilaste «nõudmistele». Nimelt on igasugune mahakirjutamise võimalus välistatud.

«Estonia» kontserdisaal

saab meie järgmiseks sihtpaigaks. ETA andmete järgi on kohal pealinna üldsus ning vabariigi ajakirjanduse, raadio ja televisiooni töötajad. Tähtpäevaderohke maikuu 5. ja 7. daatum nõuavad tähistamist. Saalis on ka kauged kolleegid Islandi saareriigist.

Kõnesid kuuleme kõige kõrgematelt peoperemeestelt — Eesti NSV Ajakirjanike Liidu juhatuse esimehelt A. Saaremäelt ja Riikliku Raadio ja Televisiooni Komitee esimehelt E. Jaanimäelt. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi liige P. Neerot annab parimatele pressimeestele üle aukirjad ja kõrged tiitlid.

Eesti Raadio kaks tugevat kollektiivi — segakoor ja estraadiorkester — hoolitsevad õhtu kunstilise külje eest. Koos nendega on veel Jüri Järvet, Abby Zeider, Illart Orav, Leelo Karp, Kalmer Tennosaar...

Teine päev

«Stanislav Moniuszko»

Kuulsa poola helilooja nime on endale saanud Eesti kalapüügibaasi võimsaim ookeaniader. Soov teda näha toobki meid Tallinna Kalasadama kaile. Tuleb kiirustada, sest pärast lõunat algab hiiglasel teine reis. Laeva ankeet on meile ajaleheveergudelt juba tuttav. Sünnikoht — Gdansk. Sünniaasta — 1965, elu ja tegevuse algus — 1. jaanuar 1966. a.

Neljas tüürimees sm. Daum on lahke giid. Oma laeva nimetab ta kuurordiks. Tõesti, traalerid näivad selle kõrval õige mannetutena. Ainult päris suure tormi ajal pidavat ikka meretunne olema.

Roolikamber tuletab meelde kaasaegse tehase komandopunkti, kaardikamber näib konstrueerimisbüroona.

Põhiosa laevast võtab enda alla kalatöötlemiskombinaat. Siit tulevad tünnides poolfabrikaadid ja ka läikivad konservikarbid, mis lähevad tarbijatele.

Masinaruumis ei näe higiseid, söetolmust musti kütjaid. Pigem on tegemist keeruka sisseseadega täistuubitud laboratooriumiga.

Ja lõpuks — elamiseks ja puhkamiseks määratud osa. Moodne, puhas, avar (seda muidugi suhteliselt).

Veepinnast 24 meetrini ulatuva ülateki kohal kisavad laiatiivalised kajakad. Siit on kogu laev nagu peopesal. Tekki ennast kasutatakse sportimiskohaks, helikopteri angaaris on varjupaiga leidnud lauatennise laud, poksikott, rööbaspuud.

Meie aeg on limiteeritud. Mööda kõikuvat treppi alla, pilk üle õla ikka «Moniuszko» poole suunatud, algab tee kohtumise lõpp-punkti

TPI PIKO-klubisse.

Kolm toimetusi on nüüd koos ühise kohvilaua ümber. Kõigepealt kõned, mälestusesemete vahetamine, märgid.

Küsime «Tallinna Polütehniku» aktiivsemalt kirjamehelt Jaak Palvarilt, kuidas nad oma mittefiloloogidest rahva kirjutama saavad. Vastuseks on õlakehitus. Vist rumalavõitu küsimus — ise kirjutavad.

Taas on juttu vabariiklikust üliõpilaslehest. Eks probleeme ja probleemikesi ole siin kuhjaga lahendada.

Mõttevahetuse mõõnamomentidel lõbusad lood lehetegemisest ja tudengielust ning siis üks pidulik toiming — «Polütehniku» toimetaja V. Kalpus annab oma parimatele töötegijatele üle rektoraadi preemiad — mikroraadio, fotoaparaadi, täitesulepead jm. Ja meie mõtleme — töö kiidab tegijat ning need teised sõnad.

...Aeg ruttab edasi. Läbi akna on näha, et buss ootab. Lahkume järgmise kohtumiseni, siis juba Tartus.

Lõpetuseks —
suur aitäh, tipikad!
Toomas JÜRIADO

HYVÄ MATKA OLI!

8. mai hommikupoolikul oodati ELKNÜ Tartu Linnakomitee saalis külalisi.

«Hyvää päivää!»
«Tere-tere!»
«Tere tulemast Tartusse!»

Külalised olid Helsingi Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilased, nende vastuvõtjateks meie linna ja ülikooli komsomolikomiteede, RSK ja Kehakultuuriteaduskonna esindajad.

Naabrite spordirahvas ei tulnud seekord võistlusreisile, vaid lihtsalt külla.

Komsomoli linnakomitee sekretär Toomas Alatalu rääkis Tartust, Kehakultuuriteaduskonna õppejõud K. Metsur aga ülikooli Kehakultuuriteaduskonnast. Külaliste poolt tervitas Helsingi Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna õppejõud Kalevi Römpötti.

Seejärel mindi koos Tartut vaatama. Seda plaani püüdis küll vihm vägisi nurja ajada, aga vähemalt läbi bussiakna sai Inglija Kuradisild, raamatukogu ja mälestussambad, muidugi ka «õhkamise sild» ja «musimägi» ära vaadatud. Viimastest tegi Penttivembumees hiljem veel mitmel korral juttu.

Keha kinnitati Ülikooli kohvikus. Nii kohviku-lõunale kui ka õhtusöögile Käärikul andsid külalised üpris kiitva hinnangu — Tartu kokakunst olevat Tallinna omast üle.

Peale lõunasööki käidi ülikooli staadionil, räägiti spordimeestest ja spordi tegemisest.

Edasi — Käärikule. Lõbus rahvas on soomlased ja veel nii kange laulurahvas, et ega ikka naljalt vastu ei saa. Palju teatakse meie viise, eriti Georg Otsa repertuaarist. Oma parimat laulumeest Mattit tutvustasidki soomlased nii — «See on meie Georg Ots.»

Vestlus käis mitmes keeles. Kuigi peale aastat praktikat saavad külalised kehakultuuri õpetajateks kesk- ja kõrgemates koolides, on neil kõigil inglise, saksa ja rootsi keel vabalt suus, peale selle on omal valikul võimalus õppida ka vene või prantsuse keelt. Suviti käiakse keelepraktikal teistes maades. Paljud muidugi töötavad suvel, sest stipendiumi saavad üksikud. Ühiselamu koha või korteri eest on aga üür ligi 30 rbl..

Käärikul võeti külalisi vastu sinililledega.

Tehti väike ringkäik Kääriku ümbrusesse. Märjast ilmast ei hoolitud. «Pääasia, että ei pelkää!» — nii oli soome spordirahva reisimoto.

Õhtulauas kinkis treener Römpötti meie sportlastele mälestuseks väikese soome lipu.

Et professor P. Ariste juhtus parajasti Käärikul olema, paluti tedagi rääkida meie soome-ugrilaste tööst-elust.

Kui ka lõbus jenka-polka maha tantsitud sai, sõideti jälle Tartu poole tagasi. Seekord tundus Kääriku—Tartu vahemaa tavalisest mitu korda lühemana.

Lahkumisel öeldi «Nägemiseni!» ja «Hyvä matka oli!»

PIIBE UIP
ja
VILJA VOOLAR

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja A. Green loeb ette NSV Liidu kultuuriministri käskkirja, millega Tartu «Vanemuise» teatrile omistatakse akadeemilise teatri austav nimetus.

Arstiteaduskonna üliõpilane

Meie teaduskonnas on palju eeskujuliku õppeedukusega ja ühiskondlikus töös silmapaistvaid gruppe. Selleks, et nende hulgast parimat välja selgitada, töötas teaduskonna komsomolibüroo välja alljärgneva süsteemi, kus hinnatakse tulemusi õppetöös, teaduslikus ja ühiskondlikus töös. Punktid summeeritakse.

Aluseks on grupi keskmine hinne kevadsessioonil, see korrutatakse kümnega. Konkursist langevad välja grupid, mille keskmine hinne on alla 4,0. Gruppides, kus hinne on üle 4,0, tulevad arvesse järgmised punktid.

1. Teaduslik töö:
   a) osavõtt ÜTÜ ringidest — à 0,02 punkti
   b) ettekanne ülikooli ÜTÜ konverentsil 0,03 punkti
   c) auhinnatöö — à 0,1 punkti
2. Ühiskondlik töö:
   a) kuulumine ülikooli komsomolikomiteesse ja Arstiteaduskonna büroosse, kursuse sekretär — à 0,03 punkti
   b) kuulumine kursuse büroosse — à 0,02 punkti
   c) ülejäänud ühiskondlikud ülesanded — à 0,01 punkti
3. Osavõtt ülikooli ja kursuste massiüritustest — à 0,01 punkti.
4. Grupi tööplaani sisu ja selle täitmine — −1,0 kuni +1,0 punkti.
5. Väga hästi organiseeritud üksiküritus — 0,3 punkti.
6. Kuulumine ülikooli spordikoondisse — 0,02 punkti.
7. Osavõtt üleülikoolilistest ringidest ja isetegevuskollektiividest — 0,01 punkti.

Arvestades I ja II kursuse vähest osavõttu ÜTÜ tööst, võetakse neil kursustel arvesse suvist tööd Saaremaal ehitusmalevas ja ülikooli ehitusobjektidel (0,02 punkti).

Kokkuvõtted avaldatakse 1. oktoobriks 1966. a.

Parimaid gruppe premeeritakse 3-päevase ekskursiooniga.

Arstiteaduskonna komsomolibüroo

Kui Jõnn läks Tartust merele

Avaldame teatriteemaliste artiklite ja retsensioonide võistluse võitja, ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilase Jaak Alliku töö.

Kolm korda ühe aasta vältel tõmbas kapten Jõnn «Fortuuna» purjed üles teatripubliku ees. Sedapuhku olid vööritekiks «Vanemuise» lavalauad, kapteniks Elmar Salulaht, ülemjuhataja ülesannetes aga vabariigi rahvakunstnik Kaarel Ird.

Kui kaks vabariigi juhtivamat teatrit võtavad oma repertuaari sama näidendi, siis on see teatrisõprade poolt alati oodatud ja viimastel hooaegadel on nii ka regulaarselt juhtunud («Trepp», «Kahekesi kiigel») ning ausalt öeldes on «Vanemuine» alla kippunud jääma. See pole teda õnneks heidutanud ning «Jõnni» lavastuses toodi mängu juba peajõud, see oli midagi rohkemat kui kahe teatri vaheline jõukatsumine, esmakordselt kohtusid lavapõrandal K. Ird ja Vold. Panso. Me võisime mõõta meie kõige fantaasiarikkamate ja meisterlikumate režissööride fantaasiarikkust ning meisterlikkust ja ka tükk on selline, mis annab alust nii fantaasialennuks kui meisterlikkuse näitamiseks. Panso ja Ird on kahtlemata praegu kõige koloriitsemad kujud eesti teatris. Neist kahest võib paarikümne aasta pärast mõni mees kandidaaditöö teha, kuid talenti ja tööd sel puhul küll vastandada ei saa, sest kumbagi omadust paistab mõlema juures külluses olevat.

28. nov. 1965. a. toimus «Kihnu Jõnni» kolmas sünd professionaalsel laval. Täpselt aasta varem oli etendus lavale tulnud Tallinnas ja kevadel, samuti Panso käe all, ka Moskvas. Põhjust ja võimalust võrdlemiseks oli seega enam kui küll.

«Kapten laevas, jumal taevas» on meresõidu reegel. Peamine, millest sõltub sellegi tüki edu või ebaedu, on muidugi Jõnni kuju. Näidendi lugemisel kerkib juba esimeses pildis meie silme ette Kaarel Karm. Kes veel võiksid Eesti lavadel Jõnni teha. Tarmo? Ruubel? Ei, igal teisel jääb nagu midagi puudu. Karm ja ainult Karm. Ning kui ta esimeses pildis admirali eesruumi ilmus, oli kohe selge, et see on Jõnn. On just selline Jõnn, nagu «peab», see tähendab nagu ette võiks kujutada. Sirge selja ja murdumatu tahtega. Meretuulte käes parkunud ja igasugu inimesi näinud. Mees, kes oma saatusest üle on, ja mees, kes teab oma väärtust, teab ja ei paindu. Kuid samal ajal ka mees, kes teab ja hindab teistegi meeste väärtust, seda eriti merel, «kus teist meest enda kõrval nägema peab».

Raske oli Karmi mängule midagi ette heita. Kõrgpunktiks selles oli jutlusestseen ja palkade väljamaksmine meestele. Seepärast ka tubli annus skeptitsismi Tartu Jõnni lavale ootamisel. Karm ja Salulaht. Ühel pool Nõukogude Liidu rahvakunstnik ja tema vastas tiitliteta mees, kes Eesti endast alles hiljaaegu kõnelema pani. Vanapagan, kes ühe muidu päris lõrris filmi peaaegu ära päästis.

Kui Salulaht lavale tuli, oli selge, et see pole Jõnn. On, kes ta on, kasvõi Vanapagan, aga mingil juhul mitte Jõnn. Möödusid minutid ning läks näitlejal vist üle esietenduse rambipalavik ja ootamatuse refleks publikul ning pikkamööda sai selgeks, et ka see on Jõnn ja vist sugugi mitte halvem.

Raske oli neid kahte kaptenit ühe nime alla panna, raske oli uskuda, et nad üht ja sama teksti rääkisid. Salulahe Jõnn on nagu hoopis teisest puust, ta käis ja rääkis, mõtles ja tegutses nagu hoopis teistele seadustele allutatult. Salulahe Jõnn on väliselt tugevam ja massiivsem, Karmi Jõnn seesmiselt kindlam ja paindumatum, Salulahe Jõnn astus mööda laeva mehiselt ja kogu tema keha elas, Karmo oli liikumises stabiilsem ja asjalikum, Salulahe Jõnn enne ütles, siis mõtles, Karmi Jõnn ütles hoopis vähem sellest, mis mõtles ja me nägime, et ta mõtles, Salulaht oli rahvamehelikum, Karm kaptenlikum (selgepiirilist vahet kapteni ja madruste vahel oli Tallinnas eriti näha kõrtsipildis, Tartus selline kindel vahe puudus), Salulahe Jõnn oli otsekohesem, Karmi Jõnn kavalam ja kogenum, Salulahe tunded keesid tihti ta näol ja purskusid esile, Karm oskas tundeid vaos hoida (kuid ometi jäid Karmi Jõnnist just väljendusrikas nägu ja silmad meelde).

Kumb Jõnn parem on? Tõelises kunstis kõlab selline küsimus naiivselt. Selge on see, et mõlemaid me usume, mõlemad on suurepärased näitlejatööd, mõlemad kindlustasid tükile suure edu ja mõlemat Jõnni oleks matnud terve linn. Minu ettekujutusele Jõnnist vastab siiski rohkem Karm, kuid Salulahele kõige suurem tunnustus vahest ongi see, et tema kõrvale ei kerkinud kordagi Karmi, ta lõi tätesti uue tüübi. Aga mul tekkis tunne, et Salulaht sobiks nagu paremini Draamateatrisse Jõnni mängima ja Karm «Vanemuisesse». See tähendab, et Karmi Jõnn langes nagu Draamateatri ansamblist välja (või tõusis üle) ja tema osakäsitlus vastas nagu rohkem Irdi lavastuslikule tõlgendusele. Asi on selles, et Karm oli kargem ja mehisem, just selline, nagu Irdi meeskond, Salulaht elavam ja vahetum, veidi nagu Panso meeskonnale kohasem.

Peale kapteni määrab laevasõidu edu ära tema meeskond. Ning ilmselt peitub siin viga juba autori juures. Panso on seda viga meisterlikult süvendanud, Ird aga

(Järg lk. 2)

TÖÖKULTUUR JA ESTEETIKA

Kas rahuloluks on põhjust?

Kõrgemates õppeasutustes on töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade täitmine eriti olulise tähtsusega. Üliõpilased peavad õppeprotsessi vältel pidevalt harjutama töökaitse ja ohutustehnika nõuetega. Et see nii oleks, selleks peavad õpperuumid ja laboratooriumid, kus üliõpilased ja ülikooli teenistujad töötavad, ohutustehnika poolest olema eeskujuks. Teisiti ei ole see ka mõeldav, sest noor spetsialist, ülikooli lõpetanu, võtab oma iseseisvas töös eeskujuks eelkõige seda, millega ta on aastate jooksul stuudiumi vältel harjunud. Kui aga üliõpilane kohtab juba ülikoolis ükskõiksust ja vähenõudlikkust, siis ei kujune vastavaid harjumusi ka tulevasel töökohal ja rikutakse jämedalt töökaitse ning ohutustehnika eeskirju.

Nagu meie ajalehes 2. IV 65. a. teatati, võtab TRÜ alates 1965. a. osa Eesti NSV Kõrgemate ja Kesk-eriõppeasutuste töökaitse ja ohutustehnika iga-aastasest ühiskondlikust ülevaatusest. Selleks toimusid TRÜ teaduskondades ja osakondades töökaitse ja ohutustehnika ühiskondlikud ülevaatused, mille kohta koostati vastav akt, mis arutati läbi ametiühingukomitee laiendatud koosolekul ning saadeti konkursikomisjonile ENSV MN Kõrgema ja Kesk-eri-hariduse komiteesse.

24. märtsil k. a. toimus Tallinnas kokkuvõtete tegemine nimetatud konkursist, kus kõrgemate koolide osas märgiti ära Tartu Riiklikus Ülikoolis tehtud tööd ohutustehnika alal. Siin peab kohe ütlema, et tunnustus ei tulnud mitte sellest, et meil asjad täielikult korras oleksid, vaid selle eest, et ülikoolis on toimunud märgatav nihe ohutustehnikaalase töö paranemise poole.

Tõsteti esile, et TRÜ administratsioon ja ametiühingukomitee pöörasid konkursile vajalikku tähelepanu ning et ülevaatusest võttis osa juhtiv personal ja õppeasutuses täideti 1965. a. ohutustehnilis-te tööde kokkulepe õigeaegselt. Vastutusrikas osa selles oli TRÜ kapitaalehituse osakonnal, kes täitis 1965. a. töökaitse kokkuleppes olnud tööd. Peale selle tehti 1,75 tuhande rubla eest üleplaanilisi töid.

Siinkohal **veidi kapitaalehituse** osakonnast. Teatavasti teeb see osakond remonttöid, kuid tehakse ka täiesti uusi ehitisi. TRÜ kapitaalehituse osakond teenindab praktiliselt oma väikese koosseisuga kogu ülikooli, mille hooned on vanad, vajavad pidevat korrastamist ja hoolt. Lisanduvad veel juurdeehitused, ümberehitused. Peaks vist pikemalt arutamata selge olema, et nende ülesannetega toimetulemiseks on vaja head organiseerimist ja ratsionaalset tööjõu kasutamist.

Kuidas on seni toimunud kapitaalehituse osakonnale väiksemate tööde **tellimuste esitamine ja nende täitmine?** Kateeder või laboratoorium kirjutab avalduse vastava töö teostamiseks. Läbinud vajalikud instantsid, saabub avaldus lõpuks kapitaalehituse osakonnale. Selle avalduse juures puudub sageli töö täpne kirjeldus ja joonised, rääkimata korralikust projektist. Muidugi pole kõigil kateedritel seda võimalik koostada, sest neil pole vastavat spetsialisti.

Edasi läheb nii: töömehele näidatakse kohapeal töö kätte ja praktiliselt on tema projekteerija, kelle kvalifikatsioonist ja tuleohutus-, sanitaareeskirjade jne. tundmisest oleneb tihti töö edasine saatus. Töö lõppemisel ütleb tellija, et teda antud lahendus ei rahulda, kohalekutsutud töö vastuvõtukomisjon aga leiab, et ehitus ei vasta tuleohutuse ja ohutustehnika nõuetele ning keelab selle kasutamise või nõuab koguni ehituse likvideerimist. Seoses kapitaalehituse osakonna laiendamisega **on oodata, et tulevikus rakendatakse tööle projekteerija, kes väiksemate ehituste jaoks koos tellijaga koostab projekti.** Siis teab tellija juba enne töö algust, mis ta saab ja mida tal õigus nõuda on.

See projekt tuleb kinnitada veel tuletõrje inspektori, energiamüügi inspektori ja ohutustehnika inseneri poolt ning alles siis hakatakse ehitama, mitte aga vastupidi. Siis ei juhtu ka eespool nimetatud arusaamatusi (et valmis töö tuleb lõhkuda või siis silm kinni pigistada ja ehitus puudustega ekspluatatsiooni võtta).

Konkursikomisjon leidis TRÜ-s **põhiliseks puuduseks** vanade ja enda ehitatud aparaatide ning amortiseerunud seadmete kasutamist, mis ei vasta ohutustehnika nõuetele. Konkursi organiseerimise osas märgiti, et puudus laialdane selgitustöö ülevaatus-konkursi eesmärkidest ja tingimustest, ei korraldatud sel eesmärgil töötajate koosolekuid töökohtadel, laboratooriumides, kateedrites. Teaduskondades ei täideta töökaitse inspektorite ettepanekute žurnaale. Sel aastal tuleb uute ametiühinguaktivistide valimise koosolekul ametiühingurühmades selgitada konkursi eesmärki, sest mõned töötajad ei tea sellest veel midagi. Sellel puhul võib muidugi teha ka eraldi koosoleku.

Kui TRÜ juhtivad töötajad suhtuvad töökaitse ja ohutustehnika küsimustesse vajaliku hoolega ja püüavad puudusi kõrvaldada ning pühendavad nendele probleemidele suurt tähelepanu, siis kateedrite ja laboratooriumide personal on veel kohati inertne. Pisipuuduste likvideerimisel jäädakse ootama abi väljastpoolt, kuigi neid on võimalik ka ise kõrvaldada.

Puudusi on muidugi TRÜ varustamisel — kõiki vajalikke uuendamist vajavaid materjale ja seadmeid ei ole veel küllaldaselt. Tihti võib aparatuuri omavaheliste ühendusjuhtmetena kohata 20. sajandi I veerandist pärinevaid juhtmejuppe. Kui varematel aastatel oli TRÜ laos elektrimaterjale vähe, siis nüüd on olukord paranenud. Tuleb astuda kontakti sm. Elgasega, kes praegu täidab peaenergeetiku kohuseid, ja nõudmised tema kaudu esitada. Mittestandardseid lühikesi juhtmeid on kateedritel võimalik ka iseseisvalt teistest asutustest hankida. Nii on näiteks teinud aeroionisatsiooni laboratoorium, kes tõi lühikest elektrijuhet tehasest «Eesti Kaabel». TRÜ bussid ja autod käivad peaaegu iga nädal Tallinnas — on vaja astuda kontakti varustusosakonnaga ja organiseerida. Väga paljudes kateedrites mässivad töötajad praegu juhtmeid kontaktide alla. TRÜ eksperimentaaltöökojas saab ju valmistada kaabliotsikuid, miks mitte seda võimalust kasutada.

Võib julgesti öelda, et kui ka kateedrite, laboratooriumide ja töökodade töötajad suhtuvad eespoolnimetatud asjadesse vajaliku hoolega, siis paraneb TRÜ-s ohutustehnika olukord veelgi jõudsamalt. **Meil on muidugi eelmiste aastatega võrreldes mõningaid saavutusi, kuid rahuloluks pole veel põhjust.**

P. PIIRIKIVI,
TRÜ ametiühingukomitee
töökaitse ja ohutustehnika
komisjoni esimees

Georg Friedrich ja Johann Jakob Friedrich Parrot' kohta

Toetudes Tiina Alla artiklile «Tartu—Jerevan» ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» 7. maist k. a. nr. 15, tahaksin juhtida tähelepanu ühele lubamatult sageli korduvale veale meie alma mater'i ajaloo tundmises.

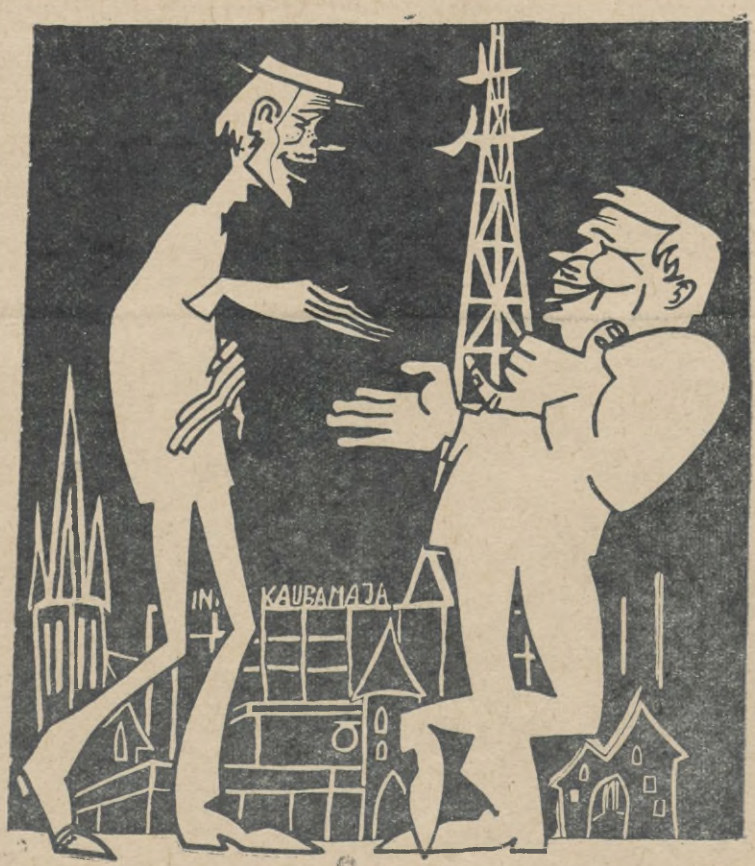
Tiina Alla kirjutab: «Ja juba mitmendat korda kuuleme lugu sellest, kuidas Abovjan koos meie primo rectori (!) Parrotiga esimestena ronisid Araratile. Georg Fr. Parrot (1767—1852), kes oli rektoriks aastatel 1802—1803, 1805—1806 ja 1812—1813 (sel ajal valisid professorid endi hulgas rektori üheks aastaks), emeriteerus juba 1825. a. Tema noorem poeg Joh. Jak. Friedrich Parrot (1791—1851) sai isa järglaseks füüsika kateedri juhatajana (olles olnud enne seda, 1821—1826, füsioloogia, patoloogia ja semiootika kateedri professoriks, sest ta oli lõpetanud Arstiteaduskonna). Rektoriks oli Fr. Parrot aastatel 1831—1834. Fr. Parrot on sooritanud mitu teaduslikku ekspeditsiooni, muude hulgas 1829. a. Araratile, see tekitas omal ajal küllaltki suurt sensatsiooni ja järellainetusi ajakirjanduses (lähemalt vaata: E. Brik. Parroti Ararati ekspeditsioon. «Edasi» 7. juuni 1964).

Sm. Alla, nagu teistegi, viga juhtus arvatavasti sellest, et nad piirdusid vaid «Suure nõukogude entsüklopeedia» andmetega, kus aga esineb viga. Nimelt on seal isa ja poeg Parrotite elulood kokku kompileeritud ja esitatud üks ilus «ühine elulugu», mis sisaldab olulisemaid fakte nii ühe kui teise biograafiast. Tartu Ülikooli üliõpilaste poolt korratuna näitab see aga lubamatut ükskõiksust meie ülikooli kuulsusrikka ajaloo ja otse lugupidamatust meie primus rector'i Georg Parroti vastu, kellele meie ülikool tõesti palju tänu võlgneb. Pealegi on Teadusliku Raamatukogu lugemissaalis olemas suurepärane bio-bibliograafiline leksikon: «Биографический словарь профессоров и преподавателей имп. Юрьевского, бывш. Дерптского университета за сто лет его существования (1802—1902). Под ред. Г. В. Левицкого. Том 1—2. Юрьев 1903.» Nimetatud teose saamiseks pole tarvis täita nõudelehte, piisab suulisest küsimisest. Täiendavat materjali saab Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-osakonna kartoteekidest.

1967. a. juulis möödub 200 a. primus rector'i Georg Friedrich Parroti sünnist. See tähtpäev peaks inspireerima meie üliõpilasi selle suurepärase ja tulihingelise mehega lähemalt tutvuma.

E. KUDU,
Teadusliku Raamatukogu
vanem bibliograaf

Toots ja Kiir käisid Tartus

«Toots, kuule, Toots! Eks mul ole kena vilmiproohvil?»

«Ei noh, miks ei ole, narr! Minu meelest peaksid sina, Kiir, end ainult proohvilis näitama . . .»

Isand Joosep Toots ja rätsepmeister Jorh Aadniel Kiir käisid möödunud nädalal Tartus. Neljal õhtupoolikul pajatasid nad Raudteelaste klubis siinsele rahvale sellest, kuidas nende käsi Tallinnas käis. Seiklusi oli kahel koolivennal pealinnas rohkesti — käidi restoranis (kus neid millegipärast ei teenendatud). Lauluväljakul (kus Kiir demonstreeris oma tvistioskust), kunstinäitusel, jalgpallivõistlusel (kus Kiir kuidagi ei taibanud, kes pidevalt väljakul vilistab), saunas (kus Toots ei leidnud eest ei kuuma vett, seepi ega ka vihta ning Kiir võis naeru kihistades parastada: «Ometi kord sain Tootsile Paunvere saunaloo tasa teha!»).

. . . Jorh Aadniel Kiir, kes Tallinnast spekuleerimislugude pärast jalga peab laskma, palub Tootsi, et see teda kolhoosi kaasa võtaks — küll tema, Johr Aadniel mõistaks isetegevuse kolhoosis kõrgele järjele viia. Joosep Toots ei usu aga Jorhi enam põrmugi. Kuigi Kiir kirjutas ajalehele artikli teenustööde kvaliteedi tõstmisest, ei suuda ta praktikas selle heaks midagi ära teha. Isegi ülikond jääb Tootsile õmblemata. Tõsi, Kiir vabandab end välja sellega, et koolivennal puuduvat saksa šnitt ja inglise viguur ning ilma nendeta ei maksa välismaa riiet muidu ära rikkudagi . . .

Minu meelest õnnestunum on stseen, kus Jorh Aadniel saab New-Yorgis elavalt Bennolt paki. Benno, hea mees, saatis Jorhi koerale vesti ja kotitäie haukumist ergutavaid «biscuite», mida Kiir ise kogemata sööma hakkab . . .

Estraadietendusel võlus näitlejate Ervin Abeli (Kiir) ja Jaanus Orgulase (Toots) suurepärane mäng, Romulus Tiituse vaimukas sõnatekst, Edgar Valteri lavakujundus ning vahepaladena estraadilaulud Arved Haugi ettekandes.

Oleks tore, kui koolivennad Paunverest tartlasi edaspidigi ära ei unustaks!

S. ENDRE

Kui Jõnn läks Tartust merele

(Algus lk. 1)

tublisti leevendanud. Asi on selles, et madrused on Smuulil antud tugevasti individualiseeritult, kuid . . . kas mitte liiga koomiliselt? Vaevalt, et Kihnu Jõnn (ja eriti Jõnn-Karm) oleks välja sõitnud selliste meestega. Selleks tundis ta liiga hästi inimesi ja merd. Tallinnas moodustasid meeskonna H. Vaag, E. Abel, J. Orgulas, A. Korv, Joh. Rebane, F. Aav jt., kõik suurepärased näitlejad, tugeva omapäraga, kuid kõik rohkem koomikud, koguni välistegi eelduste poolest. Ning nii juhtuski, et meeskond sarnanes rohkem estraaditrupiga vanal uppuval puusärgil ja see vajutas lavastuselegi oma pitseri.

Ird ei olnud rõhutanud koomilisi elemente rohkem kui just autoril kirjutatud oli ja mõõdutunne seda lubas, tema meeskond oli mehisem, ta polnud ka madruseid eriti individualiseerinud ning see tundub mulle õigema teena. Teiste madruste seast tõuseb autoril esile Antti, eriti Tallinna lavastuses oli tunda, et laeval on Jõnn, Antti ja meeskond. «Vanemuises» polnud ka seda joont eriti rõhutatud ja seegi on jälle vaid vooruseks. Tallinnas mängis Anttit NSVL rahvakunstnik Ants Eskola. Imelikul kombel pole see osa kriitikute silmis erilist tähelepanu leidnud, minu arvates oli see aga tugevaim näitlejatöö lavastuses. Kui Karm ja Jõnn paistsid juba lugedes sünonüümidena, siis Eskolat Anttina ette kujutada kuidagi ei osanud. Kui vaadata järjest Maurust, Anttit ja Leo Saalepit, saab selgeks, et teist sellist näitlejat Eesti teatris praegu pole ja on kahtlane, kas on olnudki. Enn Adusson suutis vältida nii enese kui ka Eskola kordamist ja lõi samuti usutava Antti.

Mis puutub meeskonna naispoolesse, siis eredamad on «Tallinna tüdrukud». Virve Meerits mängis esimesed 2 vaatust nagu sordiini all, kolmandas vabanes sellest liiga järsku ning tema rõõmu ja naerupahvakud tundusid liiga tormilistena ja mängitutena. Silvia Laidla Mann oli aga üks «eht» Mann. Palju kriitikasõnu on öeldud Linda Rummo Mathilde kohta. Mina nendeks millegipärast põhjust ei näinud. Elviste juures pole aga tunda ümbersündi Riia linna saksikust pesunaisest «Fortuuna» «stjuuardessiks» (kes põrandaid ja meeste särke peseb). Ka tema armastus Antti vastu tundus vaid järjekordse ja mittetõsise «peene» vaheldusena ning tuulepea jäi tuulepeaks. Rummol on rohkem õnnestumisi.

«Täitev» osa on näidendis Ajaloolisel Tõel. Oma välimuse poolest tundub «Vanemuise» tõde autori ideele hoopis lähemal olevat. See pole siiski mingi Neptuni sarnane vaim, kel loorberipärg peas ja kes tuleb lava alt nagu Draamateatris, vaid päris tavaline noriv kriitik (või kirjandusajaloolane), kes on alati iseteadev ja veidi vingus. Seepärast on kogu «Vanemuise» kostüümi- ja grimmikompleks (evolutsioneeruva ülikonna, portfelli ja soenguga) lihtsalt suurepärane. Ning just sellega sobivad autori kirjandus- ja keeleteaduslikud vahemärkused kõige paremini. Esietendusel jagunes H. Haravee mäng nagu kaheks pooleks. Esimeses vaatuses segas pidevalt J. Järvetit jäljendav (arvatavasti alateadlik) hoiak, intonatsioon, žestid ja silmavaadegi. Teises vaatuses, eriti aga keelelises kommentaaris on näitleja leidnud oma näo ning seda kiitis publik pika aplausiga.

Mis puutub kogu lavastusse, siis Tallinnas oli nõrgemaks esimene vaatus ning kulminatsiooniks Jõnni jutlus ja palkade maksmine. Jutluse stseenis püsis Karm kogu aeg peaaegu staatiliselt tünni taga. Salulaht seisis meeste ees ja žestikuleeris elavalt. Kuid Karmi esituses tundub mulle autori mõte paremini meesteni ning ka saali jõudvat.

«Vanemuises» oli tugevaimaks kahtlemata II vaatuse esimene pool — «Janu».

Stseen kapteni kajutis koos tagaplaaniks olevate laulvate meestega mõjus tänu pidevalt kasvavale pingele rabavalt tugevana ja seda tänu just kindlakäelisele režiile, mis selles stseenis kõige rohkem ilmnes.

Panso pidas paremaks nii kotermanid kui papagoid etendusest välja jätta. Ird aga toob sisse nii suurepärase rääkiva papagoi kui ka kotermannid koos laulu ja tantsuga ja sellega võitis «Vanemuise» lavastus tunduvalt. (Üldtuslikult kindlalt ületab Ird Pansot fantaasia poolest intermeediumite lavastamisel). Fantaasiarikkam oli vahest Tallinna etenduse finaal.

Kokkuvõttes peab ütlema, et Tallinna lavastuses oli meeldejäävaid, selgepiirilisi ja meisterlikult mängitud karaktereid rohkem. Puudu oli just kindlakäelisest lavastajatööst ansambli loomisel ning selle poolest oligi «Vanemuise» lavastus tugevamaks. «Vanemuise» etendus tundus ka rohkem mere- ja autorilähedasem. Mõlemad lavastused on aga head võrdluste tegemiseks. Nad on suureks võiduks eesti teatrile.

Autorilt: «Kihnu Jõnn» on «Vanemuises» jõudnud 26 etendusseni. Ülalolev «arvustus» on kirjutatud vahetult peale esietendust, sest võistluse tähtaeg oli ukse ees. Lavastus on aja jooksul oma nägu muutnud, nii mõnigi hinnangu detail vajaks korrigeerimist, aga üldhinnang vaevalt.

Привет участникам декады русского искусства в Эстонии!

Сегодня на нашей литературной странице представлено творчество молодых поэтов, студентов отделения русского языка и литературы.

Рядом со стихами Св. Семененко, Б. Артюхова, И. Газер, имена которых уже известны читателям нашей газеты, мы впервые публикуем стихи и Л. Ланцман.

Несколько слов об авторах:

Любовь Ланцман окончила 59-ю среднюю школу в Одессе. Сейчас она — студентка I курса.

Стихи Ирины Газер печатаются в нашей газете второй раз. Она окончила 5-ю Таллинскую среднюю школу в 1963 году и сейчас учится на III курсе.

Борис Артюхов и Светлан Семененко — студенты IV курса.

Их имена читателю известны и в комментариях не нуждаются.

Редактор русской страницы В. Белобровцев.

Ирина Газер

* * *

Хрусталик глаза моего
в себя вбирает осень, лето
и неоконченных портретов
запаздывающее мастерство.

Хрусталик сердца моего
в себя вбирает хрупкость чувства
на грани тонкого искусства
и что-то, что-то сверх того.

И это «что-то» мне во мне
самой не нравится до боли,
и это «что-то» — первый снег,
и это «что-то» — мы с тобою.

И этим «что-то» я дышу,
пишу письмо тебе и сразу
я правлю этим «чем-то» фразу,
и это — высший суд!

* * *

За ёлок рыжие вершины,
за то, что блеклая трава,
за дымом пахнущие шишки
я отдала бы все слова.
И в сухостой, в ту сушь особую,
где воздух в воздухе дрожит,
я чувствую вдруг привкус соли
и острое желанье жить.
Земля моя! Ковшом волшебным
черпну твоей живой воды
под камнем серым и замшелым,
где незнакомые следы.
И с богатырской силой снова
в туман осиновых лесов
взгляну — как нужно мне то слово,
чтоб не было всех прочих слов.
А небо здесь из стали в голубое,
а дым костра такой густой и синий,
что в сердце входит сладостною болью
То слово — слов хрусталина — Россия.

ледоход

Что весна без ледохода! —
Уж бродит ветер голубой.
Река как в злое время года
Плитой зажата ледяной.

Изрезан синими ручьями
Покров стареющего льда, —
Он упирается краями
В подтаявшие берега,

Скрывая под собой теченье,
Незаглушимый, ярый зов, —
Трубят, курлычут в нетерпении
Стаи тёплых облаков...

А ледход? — Он грянул быстро —
Напряглось, треснуло, пошло! —
Я прибежал к реке — всё чисто, —
Все льдины в море унесло.

Идёт, лавинна и раздольна,
Раскрепощённая вода —
Легко — легко, ненатруженно
Разбросала глыбы льда. —

О дерзкий дух высвобожденья!
Незадержительный размах —
Немые туши без движенья
Лежат на мокрых берегах, —

Борис Артюхов

Лежат и тускло, глухо тают
Забытый блеск, зажатый звон, —
По каплям мерно истекают
Заглохший всплеск, застывший стон.

И с новой удалью живою
Гуляет ветер озорной
Над обновленною рекою
Высокой, синею водой,
Густою, пенною волной.

в Михайловском

Буря мглою...

Ему служила и тоска
И яства молча подавала,
Но напряжённая рука
По скатерти черновика
Лишь недовольно пробегала.

И вдруг схватив листы за край,
Сметала вмиг все приношенья. —
О скука! В пламени сгорай!
Огонь — пытай, листай, листай
Тоски суровой откровенья.

А он — рассеять грусть спешит
В Тригорское. И нахлобучив
Цилиндр, скачет по глуши,
Где ветер, ночь... и ни души...
Шуршит позёмкой снег летучий.

Светлан Семененко

Пауль-Эрик Руммо
песнь бравого наполеоновского офицера...

Так начинается песнь о Наглядном Пособии
Человеческом скелете,
им самим пропетая на уроке анатомии,
а также на уроке истории,
им самим пропетая в сопровождении игры
на лире собственных рёбер:

Был я бравым офицером, на довольствии в отряде состоял,
с удовольствием в отряде всю войну провоевал,
всю Европу я протопал, вон Европа — за моей лежит спиной,
да застрял с тех пор в России, на квартире,
где в одной уездной школе поселился на постой,
— Аой!

Был я бравым кавалером, мне и море по колено!
(кровь мне тоже по колено),
разбросал я по Европе своих деток поколенье,
в аустерлицкой заварухе думал разве что о шлюхе,
устриц поминал,
шамал крабов под Шенграбеном, пивом запивал,
— Аой!

Городов российских груды так под нами и пылали. А вот груди
русских женщин не пылали, потому что эти бабы
взяли вилы на плечо (это тоже не беда бы!) — и отправились в леса,
в партизаны, ну и бабы, это просто чудеса!
— Аой!

Я всего едал на свете, но вкуснее свежих устриц, черепахового
супа и цыплёнка-табака —
лучше всех деликатесов была конская нога!
Мы в то время, дай бог ноги, по Смоленской шли дороге,
был разут я и раздет,
и уже тогда, ребята, был я форменный скелет!
— Аой!

Никогда я не нуждался ни в искусных эскулапах, ни в искусственных
зубах,
а теперь, помилуй боже, у меня вставная челюсть,
перепутаны все пальцы на руках и на ногах,
я — Наглядное Пособье, в меня тряпками кидают, заставляют
мел глотать,
называют меня Мадис (что за прозвище такое, не могу никак понять).
— Аой!

Что ж, ребята, просвещайтесь, щупайте мои останки, это не беда,
я щекотки, слава богу, не боялся никогда,
может быть, мой горький опыт кой-чему научит вас
и в поход вы не пойдёте, и, как я, не попадёте
чужеземным детям в класс,
— Аой!

Такова печальная история Наглядного Пособия
Человеческого Скелета,
им самим пропетая на уроке анатомии,
а также на уроке истории,
им самим пропетая и сопровождённая игрой
на лире собственных рёбер.

Перевод Св. Семененко

Любовь Ланцман

* * *

Мне хотелось увидеть
спокойствия тень,
Но как формула длинный,
закончился день.
Ничего не оставил,
и скрылся, как сон.
И пятном закровавел
сорвавшийся стон.
И холодные стёкла,
сдавившие лоб,
Леденящий, сжимающий
сердце озноб.
Это всё, что осталось
от длинного дня
И от где-то горевшего
ярко огня.
И тогда захотелось
в небытие пасть,
Чтоб заглохла когда-то
горевшая страсть.
Чтобы стать идеалом
самим для себя,
Чтоб отречься от жизни,
её не любя!
Как бесплотны надежды,
позвавшие вдаль,
Как заманчив их блеск
и святая печаль!
Но скользнула по комнате
светлая тень,
А за нею, как призрак,
вошёл новый день.

* * *

Все искали прощенья
своей глухоте,
И туман откровенья
проплывал в суете.
По извечным законам
всё стало прямым,
Необдуманно жёстким
и звонко пустым.
Всё закончилось гулом
обычных измен
И осмысленным эхом
осуждающих стен.

XVII соната Бетховена

Снова веет забытым теплом,
Голубеет седой снегопад...
Я забыла давно обо всём,
Словно не было слёз и утрат.

Кто-то снова и снова берёт
Этот чистый таинственный звук
И настойчивой силой зовёт
Свет невидимых трепетных рук.

Я не знаю, где нужно искать
Этот светлый и сказочный дом,
Где умеют так странно играть,
Заставляя забыть обо всём.

Мне к нему не прийти никогда,
Он, мелькнув, исчезает в ночи.
Только будут лететь, как звезда,
Его странные звуки — лучи.

след

За чертою города,
вырвавшись в поля —
следом конским вспорота
чёрная земля.

И, раздавшись надвое, —
так она горда,
будто так и надо ей,
будто так всегда.

Будто под копытами
через сотню лет
воскрешают рытвины
чей-то верный след...

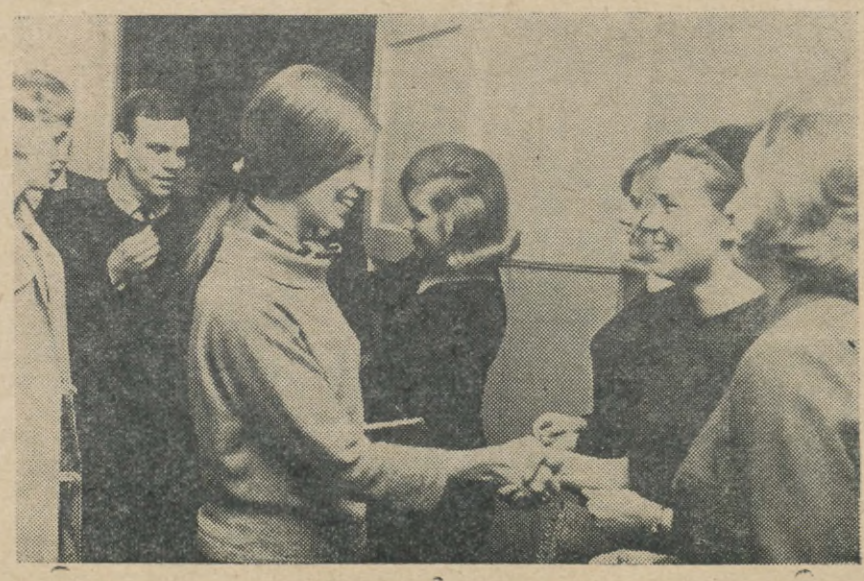
Но, в седле качаючись,
по наитью, что ль,
оглянись нечаянно
того следа — вдоль!

Там — до кромки города
тянутся поля,
там глядит нетронуто
чистая земля.

Хоть на ней бы ссадинка,
хоть бы птичий след!..

А коня, и всадника —
и в помине нет.

Гости всегда приносят радость

Orienteerumisrajalt

Tänavune kevad on küllaltki petlik oma päikesepaisteliste ilmadega. Et kevad pole soid ega muid maid veel kuigi palju tahedamaks muutnud, sellest teavad kõige tõenäolisema tunnistuse anda orienteerujad.

Vesist rada on katsutud mitmel pool — Pangodis, Vana-Otepääl.

Viimati mainitud kohas toimusid võidupühal järjekordsed TRÜ meistrivõistlused. Rajameister Arne Kivistik oli valmistanud ette küllaltki hea ja pikaetapilise raja. Nii ulatus kõige pikem neist ühest kaardi äärest teise (4,2 km). Selle etapi kuningaks võib õigustatult pidada Olavi Kärnerit, kes kulutas aega kõige pikemal etapil 26 minutit. Rudolf Mürk vajas 29 minutit ja teistel läks juba üle poole tunni. Hea esinemine 12 km pikkusel rajal andis esikoha meeste I järgu grupis praegu Riia sõjaväeringkonnas aega teenivale NSV Liidu 1965. a. orienteerumistšempionile Olavi Kärnerile. Tema aeg — 1.18.27. Teiseks ja TRÜ tänavuseks meistriks tuli II kursuse kehakultuurlane Rein Raid — 1.19.55. Peab ära mainima, et Jüriöö jooksuga pühitses Rein Raid oma aastast orienteerumistegevust (!). Rein Raidi õpingukaaslane Rudolf Mürk, kes pärast 3-hooajalist vaheaega jälle Tartu värve kaitseb, pidi seekord alla vanduma. Tema aeg 5 KP läbimiseks 1.21.29. Ülikooli arvestuses tuli kolmandaks Enn Tammela, aeg 1.24.12.

Meeste II järgus tuli TRÜ meistriks KKT I kursuse üliõpilane Andres Rebane. 9,9 km võistlusmaa läbis ta 2.16.23-ga. 2. Toivo Linnamägi — aeg 2.19.08 ja 3. Tõnu Haldre 2.20.41.

Naiste I järgus arenes duell kahe tugevama, Ene Märtini ja Helle Engeli vahel. Ene Märtin on olnud kahel aastal vabariigi parim naisorienteeruja, Helle Engel pole samuti halvemast klassist. Peale jäi Ene Märtin (KKT II) — 56.05. Helle Engeli aeg 59.32. Järgnesid Tiia Toomus — 1.04.16, Eha Abel — 1.05.55 jt.

Naiste II järgus tuli TRÜ meistritiitel Eha Kudile (A.-K.).

TRÜ meistrivõistlused on alati selgitanud ka parima teaduskonna. Tänavu jäi see arvestus tegemata, sest ükski teaduskond ei esitanud vormikohast ülesandmislehte. Siiski tuleks võib-olla hoolikamalt suhtuda sellesse ka kursuse või siis teaduskonna sporditöö eest vastutajatel.

Orienteerumishooaeg jätkub ja pinge tõuseb. Et saavutada kahepoolset edu — meisterlikkuses ja massilisuses, selleks otsustati sisse seada nn. orienteerumisneljapäevakud. Praegune plaan on järgmine:

19. mai kell 16.30	**Tähtvere**	**valikorienteerumine**
26. mai kell 16.30	**Ropka**	**suundorienteerumine**
2. juuni kell 16.30	**Tähtvere**	**suundorienteerumine**
9. juuni kell 17	**Kilgi**	**suundorienteerumine**
16. juuni kell 17	**Tõravere**	**suundorienteerumine**
23. juuni kell 17	**Elva**	**valikorienteerumine**

Eelpooltoodud võistlustel peetakse arvestust kahes grupis:
I—II järk ja III järk ning järguta osakond.
Nagu näha, toimuvad need neljapäevakud vahetus Tartu läheduses.
Täpsemat informatsiooni saab suusaspordi kateedrist.
Tere tulemast orienteeruma, järgusportlane või päris algaja!

K. ZILMER

Langevarjuspordihuvilised!

Kui kuulete suurtel langevarjuspordi võistlustel sadadesse ulatuvate hüpete arvuga meistritest või neist kogenud langevarjusportlastest, kes hüppavad stratosfäärі jäisest vaikusest (ligi paarikümne kilomeetri kõrgusest), siis võib jääda mulje, et langevarjusportlased on mingid erilised inimesed. Kuidas siis on lugu tegelikult?

Kõik langevarjurid on sooritanud, süda täis pinevat ootust, oma esimese langevarjuhüppe ning tundnud sellest tahtejõuproovist suurt rõõmu ja rahulolu. Hüppele järgneb hüpe järjest raskemate ja keerukamate ülesannetega. Pikapeale omandate spetsiaalsete langevarjudega täpsushüpped maandumisega märgile, viivitushüpped, kus vastavalt ülesandele langete enne langevarju avamist 30—40 sekundit kiirusega ligi 200 km tunnis, seejärel öised hüpped ja hüpped vette.

Koos sellega muutuvad ka sportlase tahteomadused ning kunagi märkate imestusega, et ka teid loetakse juba staažikaks ja kogenud langevarjusportlaseks.

Hiljem instruktorina tegutsedes annate oma kogemusi edasi noorematele.

Ka meie kodulinnas Tartus on kõigi spordijärkudega langevarjusportlasi, kaasa arvatud meistrijärk. Huvitav on veel teada, et kosmonautide langevarjurihüppe meisterlikkus ulatub esimese spordijärgu piiridesse. Ja nagu ütleb üks hiina vanasõna — ükski teekond pole liiga pikk, tuleb vaid teha esimene samm.

Üliõpilased! Teil avaneb võimalus hakata tegelema selle kauni, julgust ja otsustusvõimet arendava spordialaga. Tulge neljapäeval, 17. mail kell 19 Tartu ÄLMAVÜ linnakomiteesse, Kastani tn. 1. Alustame kohe tööd!

O. PÕDER,
linna langevarjuspordisektsiooni esimees

Uut teatmekirjandust

Столицы стран мира. Полит.-экон. справочник. Москва 1965. 319 lk.

Библиография изданий Академии наук Литовской ССР 1963. Вильнюс 1965. 192 lk.

Основные произведения иностранной художественной литературы. Литературно-библиографический справочник. Москва 1965. 622 lk.

Кольский полуостров. Библиографический указатель советской литературы (1959—1960). Апатиты 1964. 186 lk.

«Библиотека поэта» Аннотированная библиография (1933—1965). Общий план. Москва—Ленинград 1965. 307 lk.

Mõne päeva pärast avatakse üliõpilastööde näitus

Hokimängijad, linoollõige Priit Pärn, 1966

Võrkpallurid valmistuvad üliõpilasvõistlusteks

Möödunud nädalavahetusel viibisid TRÜ võrkpallurid Riias, kus kohtuti kahel päeval Riia Kehakultuuri Instituudi võistkondadega. Nimetatud sõprusmängud olid viimaseks tõsiseks prooviks enne algavaid vabariigi kõrgemate koolide meistrivõistlusi. TRÜ üliõpilasnaiskond võitis mõlemal päeval tulemusega 3:0, ent samal ajal meeskond pidi tunnistama end võidetuks tulemusega 1:3. Riia KKI meeskonnas mängis esimesel päeval kaasa NSV Liidu meeskonna liige, olümpiavõitja S. Lugailo.

Täna (võistluste algus kell 17) on TRÜ võrkpallurite vastasteks TPI võrkpallurid, pühapäeval, 15. mail, võistluste algus kell 14 — Tallinna Pedagoogilise Instituudi võrkpallurid.

Naiskondade osas näib kujunevat konkurents 4 kõrgema õppeasutuse TPI, TPedI, EPA ja TRÜ vahel tihedaks, meeskondade osas on kõige määravamaks kohtumine TPI—TRÜ vahel.

H. AUNIN

Teadusehuvilised!

Teile esineb 17. mail kell 18 TRÜ lektooriumis (Vanemuise tn. 46, suur auditoorium) õigusteaduse kandidaat dotsent Olev Püssa teemal «Kuidas teadus aitab avastada kuritegusid?». Järgnevad filmid.

Tähelepanu!

TRÜ ÜTÜ nõukogu, ELKNÜ TRÜ Komitee ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse poolt välja kuulutatud kirjandusvõistluse (publitsistlikes žanrides) tähtaega pikendatakse 1. juunini.

Klubis

Laupäeval, 14. mail kell 20 kohtumisõhtu RAT «Vanemuise» näitlejatega. E. HERMAKÜLA.
Tants Pääse 30 kop.

*

Pühapäeval, 15. mail kell 20

Tantsuõhtu

Pääse 30 kop.

Maleuudiseid ülikoolist

Lõppesid TRÜ 1966. a. meistrivõistlused males. Meistri nimetuse sai matemaatikakandidaat Lembit Roots, korrates seega oma mullust saavutust. Võit andis talle õiguse osa võtta Tartu maletšempionaadist. Ka teine koht kuulus õppejõudude esindajale J. Soonvaldile, kolmas oli T. Hinrikus.

*

Ülikooli välkmale meistrivõistlustel selgitati parim 4 turniiri põhjal, kusjuures auhinnalised kohad kuulusid õppejõududele. Parim oli jällegi L. Roots, jättes teiseks J. Soonvaldi ja kolmandaks J. Rebase.

*

1. mai tähistamiseks peetud välkturniiri võitis L. Roots, järgnesid J. Rebane ja T. Hinrikus.

Kokkuvõttes võib öelda, et üliõpilaste osa ülikooli maleelus ei etenda kuigi suurt osa.

Malesõber, ootame sind, et üheskoos tõsta ülikoolis see kuninglik mäng väärilisele tasemele. Selleks astu kontakti malesektsiooni sekretäri A. Kooritsaga (keemiahoone IV korrus, tuba 440).

T. HINRIKUS,
malesektsiooni esimees

Tähelepanu!

Esmaspäeval, 16. mail kell 17 on keemiahoone suures ringauditooriumis kohtumine Vene NFSV kirjanikega — dekaadist osavõtjatega. Meil on külas Antonina Koptjajeva (prosaist), Ludmila Tatjanitševa (poeet), Jevgeni Popovkin (prosaist), Jegor Issajev (poeet), Vladimir Firsov (poeet) ja Sergei Orlov (poeet).

Külalisi saadab Paul Kuusberg.

Luuletõlkeid loevad Lehte Hainsalu, Ain Kaalep ja Tõnis Lehtmets.

Внимание!

В понедельник 16 мая в 17 часов в большой аудитории химкорпуса состоится встреча с писателями РСФСР — участниками декады русского искусства.

У нас в гостях А. Д. Коптяева, Е. Е. Поповкин (прозаики), Л. К. Татьяничева, Е. Исаев, В. И. Фирсов и С. С. Орлов (поэты).

Teisipäeval, 17. mail Tähtvere pargis

TRÜ KEVADKROSS

kell 17 — 500 m naistele

kell 18 — 1000 m meestele

Raadioloengud

Kolmapäeval, 18. mail

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Aino Lunge loeng «Lapse psüühika areng eelkoolieas».

Reedel, 20. mail

1. Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilastele dots. Jüri Jegorovi loeng «Riigi ja õiguse ajaloo küsimusi Saksamaal Weimari vabariigi ajajärgus» (1919—1933).

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» XVI.

Järgmine ajalehe «TRÜ» number ilmub 28. mail kaheksaleheküljelisena.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3793. MB 03752.

AR Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (698) Laupäeval, 28. mail 1966 XIX aastakäik

Ühiskonnateaduste kateedris

NLKP XXIII kongressil rõhutati, et kommunismi edukal ehitamisel peab partei väga tähtsaks marksismi-leninismi teooria loovat edasiarendamist. Selles peavad suurt osa etendama ühiskonnateadused. Nende soovituste rakendamine praktikas ei etenda väiksemat osa kui loodusteaduste saavutuste kasutamine materiaalse tootmise sfääris ja rahva vaimuelu arendamisel.

Sellest lähtudes arutasid TRÜ ühiskonnateaduste kateedrite kommunistid hiljuti toimunud koosolekul õppejõudude kvalifikatsioonist ja aspirantuuri olukorrast tulenevaid küsimusi. Koosolekust võtsid osa TRÜ rektor prof. F. Klement ja Eesti NSV Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee töötaja O. Kuuli.

Tuldi üksmeelsele järeldusele, et ühiskonnateaduste kateedrite õppeja kasvatustöö ning teaduslik töö on möödunud aastatel märgatavalt paranenud. Kateedrid on täienenud võimekate noorte õppejõududega. Tõusnud on õppejõudude teaduslik kvalifikatsioon. Möödunud viie aasta jooksul kaitsti edukalt 2 doktori- ja 13 kandidaadiväitekirja. On suurenenud üliõpilaste huvi ühiskonnateaduste vastu. Edukalt töötavad ÜTÜ poliitilise ökonoomia ja NLKP ajaloo ring.

Analüüsinud põhjalikult olukorda ja lähtudes NLKP XXIII kongressil ühiskonnateadustele esitatud ülesannetest, jõudis koosolek järeldusele, et tööd õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise alal tuleb veelgi intensiivistada. See peab toimuma järjekindlalt, kasutades selleks individuaalselt sobivaid vorme.

Suurema hoolikusega tuleb valida inimesi aspirantuuri. Samaaegselt peeti vajalikuks taotleda, et ühiskonnateaduste alal lubataks aspirantuuri komplekteerida ka tööstaažita ülikooli edukalt lõpetanutest.

Ühiskonnateaduste kateedrites on palju suhteliselt noori õppejõude, kellel jääb tihti puudu pedagoogilise töö kogemustest. See sunnib tulevikus rohkem tähelepanu pöörama kateedrite juurde loodud metoodiliste komisjonide tööle.

Ka peeti otstarbekaks liita ühte ülikooli nende kateedrite jõupingutused, kus tegeldakse sotsioloogiliste uurimustega. On tekkimas tungiv vajadus sotsioloogiliste uurimuste laboratooriumi järele. Töö ühiskondlikel alustel ei võimalda sammu pidada selle teadusharu üleliidulise arengutempoga.

Tugevdamist vajab ühiskonnateaduste kateedrite teadusliku uurimistöö materiaalne baas. Tuleb luua soodsamad võimalused osavõtuks üleliidulistest teaduslikest konverentsidest, nõupidamistest jm., sest abiõppepersonali arvult ja teaduslikuks uurimistööks eraldatavate materiaalsete vahendite poolest jäävad ühiskonnateaduste kateedrid kaugele maha ülikooli teistest kateedritest.

Meie parteialgorganisatsioon suunab kogu oma jõu ühiskonnateaduste tähtsamate probleemide läbitöötamisele, et tihedas seoses kommunistliku ülesehitustöö praktikaga kaasa aidata NLKP XXIII kongressi otsuste elluviimisele.

Ü. VANAASEME,
TRÜ ühiskonnateaduste kateedrite parteiorganisatsiooni sekretär

Tänavu viib reis Uraali

Tartu üliõpilaste looduskaitse ringi kuuluvad nii ülikooli kui ka EPA üliõpilased — inimesed mitmesugustelt erialadelt, keda seob huvi looduse vastu ja mure tema käekäigu pärast.

Ringi hingeks on juhatus eesotsas presidendi, keemia IV kursuse üliõpilase Evi Reissare ja ringi teadusliku juhendaja Jaan Eilartiga. Ringil on oma seinaleht ja kõige esimese presidendi L. Jaansoni nimeline preemia, mis omistatakse kõige tublimatele.

Märtsikuus sai meie ring 8-aastaseks. Seda päeva tähistatakse igal aastal teadusliku konverentsiga, kus ringiliikmed esitavad oma looduskaitsealaseid uurimusi ja lõpetanud kõnelevad probleemidest, millega nad on kokku puutunud oma igapäevases töös. Nii mõnegi bioloogi või geograafi diplomitöö on olnud samast vallast.

Talviste töökoosolekute eesmärgiks on looduskaitse instruktori ühiskondliku eriala omandamine: tutvutakse looduskaitse ajaloo ja tähtsusega, mälestusmärkidega looduses ...

On aset leidnud hulk kohtumisi August Sanga, Debora Vaarandi, Erni Krusteni, akadeemik H. Kruusi ja teistega, kelledest mitmed on ka meie ringi auliikmed. Külalised on võtnud osa meie väljasõitudest (toimuvad pühapäeviti) Lõuna-Eestisse, Vooremaale või mujale. Tutvutakse looduslikult huvitavamate paikadega ja ega J. Eilart jäta juhust kasutamata, et tutvustada meid kõigi ajalooliste, kultuuriliste ja muistendiliste andmetega, mida ta läbisõidetavatest kohtadest teab.

Me ei piirdu ainult huvireisidega: nii mõnigi kord on lisaks leivakotile ja heale tujule kaasas ka labidad või kirved. Siis minnakse mõnesse šeflusalusesse parki: Saare järve äärde, väikese Illimari parki Ahjal või siiasamasse Toomele. Selle aasta looduskaitse päeva tähistasime 50 noore pärna istutamisega Saare parki.

Pikemad ekskursioonid toimuvad suvisel vaheajal. Möödunud aastal külastati Moskvat ja Moskva-lähedasi looduskaitsealasid, tänavu viib reis Uraali.

Juuni algul aga süütame tööaasta lõpulõkke mõnes retkedelt juba tuttavaks saanud paigas.

INNA JAANSON

Keemiahoone ringauditooriumis kohtusid meie üliõpilased vene kirjanikega. Pildil vasakult: E. Popovkin, L. Taljanitševa ja A. Koptjajeva.

Mõned päevad tagasi külastas Tartut Poola Rahvavabariigi delegatsioon eesotsas haridusministri asetäitja Michail Codlewskiga. Pildil: Michail Codlewski sobitab pähe meie rektori poolt kingitud üliõpilasmütsi.

RSR

Sellest saab varsti juba kolm aastat, kui grupp ülikooli ärksamaid päid tuli kohviku piljardisaali kokku, et panna alus uuele ringile, mida praegu kolme esitähe — RSR — järgi tuntakse. Kuivõrd käesolev ajalehenumber on määratud laiemale lugejaskonnale ja rahvusvaheliste suhete ring kujutab endast kvalitatiivselt uut vormi ideoloogilises kasvatustöös ning on rakendatav mitte ainult ülikoolis, oleks siinkohal paslik ütelda paar täpsustavat sõna. Kõigepealt organisatsioonist.

Ringi peaks on p r e s i d e n t, kes valitseb seni, kuni suudab võimu hoida. Kui ringi töös hakkab midagi lonkama, kui president pöörab liigset tähelepanu millelegi kõrvalisele (näiteks kogub endale ülearust ühiskondlikku tööd jne.), kasutavad «opositsioonilised parteid» seda kohe ära. Praegune president eesti filoloog T. L e i t o on arvult neljas (eelmised vastavalt ajaloolane, jurist, ajaloolane — muide poisid kõik). Presidenti abistab organisatsioonilises töös asepresident, tavaliselt kõige rohkem hääli saanud opositsioonipartei esindaja. Kolmandaks valitsuse liikmeks on presidendi poolt kutsutud pressisekretär (kes muide on üle elanud kõik neli valitsust). Tema ülesanne on hoolitseda igakülgse reklaami eest. Ringi liikmed jagunevad kolme sektsiooni: NATO ja Euroopa, Aasia ja Aafrika ning Ladina-Ameerika maad. Olenevalt liikmete arvust sektsioonis jälgib iga üksik neist ühe või mõne maa poliitikat ja annab sellest ka aru iganädalastel sektsioonisisestel koosolekutel (kahjuks on opositsiooniparteide süüdistused just viimaste ebareeglipärasuse kohta käivad).

Üle kahe nädala tullakse kokku lahtistele temaatilistele koosolekutele, kas mõne sündmuse arutamiseks rahvusvahelises elus või üldteoreetiliseks diskussiooniks. Pearaskus sündmuste valgustamisel langeb vastavate maade spetsialistidele.

Mingi sündmuse või konflikti põhiline analüüs ongi ringi töö lihtsaimaks vormiks. Astmelt kõrgemal asetseb juba «rahvusvaheline» diskussioon, kuhu kokku tulevad «spetsialistid» üle kogu maailma.

Suurvormiks on rahvusvahelised kohtud imperialistlike ringkondade kõige reaktsioonilisemate esindajate üle. Need toimuvad ülikooli klubis peaaegu draama tasemel (kohus Barry Goldwateri üle tuli kordamisele Tallinna Ped. Instituudi aulas).

Nende vormide kõrval ei tohi ära unustada ka arvukaid loenguid, mida ringis ettevalmistuse saanud lektorid on pidanud Tartu asutustes, ettevõtetes ja ülikooli kursustel. Iga aasta peale langeb neid ikka üle saja. Lektoriks saamine pole ringi liikmetele olnud muidugi omaette eesmärk, kuid väljendusoskuse arenemisega ringisisese töö käigus tekib paratamatult tahtmine jõudu proovida ka laiema auditooriumi ees. Ja ükskõik kelleks ka õpitakse, ikka tuleb kõrgema haridusega ininestel avalikkuse ees esineda. Miks mitte omandada vajalikud kogemused juba nüüd.

J. PAJU, RSR pressisekretär

Jääme ootama!

16. mail toimus Elvas vene kunsti dekaadi ürituste raames heliloojate Andrei Petrovi ja Arkadi Ostrovski loominguline õhtu, kus olid kaastegevad rahvusvahelise konkursi laureaat Eduard Hill, «Lenkontserdi» artist Margarita Jossipova, «Moskontserdi» artistid Alla Kulikova ja Lev Polossin ning Leningradi instrumentaalansambel «Rütm».

Jõudsin kohale, kui kontsert oli juba lõppenud. Elva Keskkooli saal oli muusikahuvilisi täis kiilutud. Otsustasin üles otsida Andrei Petrovi, et saada temalt mõni rida ülikooli ajalehe jaoks. Mul vedas. Lava taga sattusin temaga kohe vastamisi.. Väga sümpaatne.

Seletasin, miks ma teda otsin, ja esitasin talle mõned küsimused.

Kas olete Eestis varem olnud?

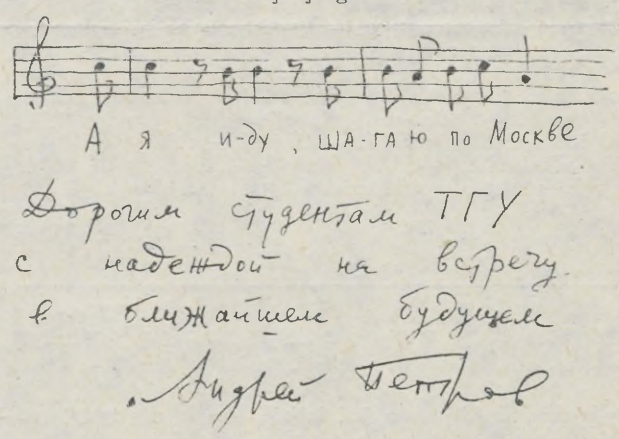
Eestis olen käinud neli korda, kuid Tartus olen esmakordselt.

Millised on esimesed muljed dekaadist ja Tartust?

Tahaksin siia väga tagasi tulla. Tartut tean kui vana kultuurilinna. «Vanemuine» esines Leningradis suure menuga. Vähe on aega ja seepärast jäi Tartuga tutvumine pinnapealseks.

Üldiselt on muljed väga head. Eestlased on põhjarahvas, aga nad võtavad meid vastu ehtsa lõunamaalase temperamendiga. Vastutus esinemisel on suur, sest eestlased on tuntud kõrge muusikakultuuri poolest. Ootan suure erutusega iga esinemist.

Meie üliõpilastele kirjutas A. Petrov esimesed read laulust filmist «Ma kõnnin Moskva tänavail» ja järgnevad read:

Andrei Petrov on Vene NFSV Heliloojate Liidu Leningradi osakonna juhatuse esimees. Meile on ta tuntud peamiselt filmimuusika loojana (filmid «Amfiibinimene», «Tee sadamasse», «Ma kõnnin Moskva tänavail»).

Tallinnas tuli teisipäeva õhtul ettekandmisele A. Petrovi poeem keelpilliorkestrile, trompetile, orelile, kahele klaverile ja löökpillidele. See on pühendatud Leningradi kaitse kangelastele Suures Isamaasõjas.

Eduard Hillist oli esimene mulje — vaikne, tagasihoidlik noormees. Aga kui ta laulma hakkas ...

Tema esinemist laval mul ei õnnestunud näha, aga need paar laulu, mis ta meile lava taga laulis, sütitasid ja lõpuks laulsime kõik koos.

Kinkisin talle märgi ülikooli peahoone kujutusega, ja kui üks ansambli liikmetest küsis, mis märk see on, oli Hill väga hämmastunud, et too ei tunne Tartu Ülikooli peahoonet.

Pärast esinemist kingiti Eduard Hillile põlev küünal. Talle öeldi: «Oma lauluga süütasite te meie südametes leegi, viige see leek endaga kaasa!»

Hill, tulles lavalt, põlev küünal käes, ütles: «Viin põleva küünla Leningradi kaasa.»

Meie üliõpilastele kirjutas ta mälestuseks:

«Что у вас ребята в рюкзаках?
Старая и верная гитара.
Молодость всего земного шара,
Держите вы в собственных руках.

Очень жаль, что мы вместе с квартетом «Ритм» не смогли встретиться с вами. Надеемся, что в дальнейшем эта встреча состоится.

С уважением Э. Хиль.

Et Arkadi Ostrovskit piiras kohe pärast kontserdi lõppu autogrammiküttide parv, siis ei õnnestunudki mul temaga vestelda.

Kõik meie külalised väljendasid kahjutunnet, et ei saa esineda Tartus üliõpilastele, aga nad lubasid kindlasti meile kunagi külla sõita.

Jääme ootama uusi kohtumisi vene kunsti dekaadist osavõtjatega!

A. KUREPALU

Tänane ajalehenumber on mõeldud vabariigi keskkooliõpilastele meie ülikooli tutvustamiseks. Lisalehte saab toimetusest.

Kaugõppijate vastuvõtust

Tööd katkestamata võetakse ülikooli õppima kahel viisil, kahes erikorras. Kõige ulatuslikumalt toimub vastuvõtt **I kursusele sisseastumiseksamite alusel.** Erikorras, ilma sisseastumiseksamiteta võetakse tänavu esmakordselt vastu **kõrgema haridusega spetsialiste psühholoogia erialadele.**

1. Uute üliõpilaste vastuvõtt I kursusele toimub **Ajaloo-Keeleteaduskonna** eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte ja kirjanduse ja ajaloo erialale; **Õigus-Majandusteaduskonna** rahanduse ja krediidi, kaubandusökonoomika, tööstuskaupade ja kaubanduse organiseerimise ning õigusteaduse erialale; **Bioloogia-Geograafiateaduskonna** geograafia erialale ja **Kehakultuuriteaduskonna** kehakultuuri ja spordi erialale.

Üliõpilasteks võetakse vastu neid tootmistöös silmapaistnud keskharidusega töötajaid, kes on edukalt õiendanud sisseastumiseksamid ja esitanud positiivse iseloomustuse töökohast.

Dokumentide vastuvõtmine, sisseastujate eksamitele lubamine, eksamite vastuvõtmine, nende hindamine ja ülikooli vastuvõtmise otsustamine toimub statsionaarse ja mittestatsionaarse osakonna jaoks moodustatud vastuvõtu- ja aineeksamikomisjonide poolt ühistel alustel ja tähtaegadel.

Eesõigustatud olukorras on isikud, kelle töö iseloom vastab valitud õppe-erialale ja kes on töötanud sellel töökohal vähemalt kaks aastat.

2. Psühholoogia erialadele võetakse sisseastumiseksamiteta vastu kõrgema haridusega spetsialiste kolmandale kursusele.

Käesoleval aastal toimub vastuvõtt tootmispsühholoogia ja kohtupsühholoogia erialale. Vastu võetakse kõrgema haridusega töötajaid juristide, inseneride, majandusteadlaste jt. hulgast, kellel psühholoogia omandamine teise erialana on vajalik.

Dokumentide vastuvõtmine toimub TRÜ kaugõppeosakonnas (V. Kingissepa tn. 18) 1. juulist kuni 25. augustini 1966. a.

Avaldus tuleb esitada TRÜ rektori nimele järgmise lisaga:

1. Notari poolt kinnitatud ärakirjad kõrgema õppeasutuse diplomist ning hinnetelehest.
2. Töökoha administratsiooni taotlus psühholoogia eriala omandamise vajalikkuse kohta.
3. Elulookirjeldus.
4. Neli ülesvõtet (ilma peakatteta, suurus 3×4 cm).

Märkus: Isikutel, kes on pärast kõrgema hariduse omandamist muutnud nime, tuleb esitada nime muutmise või abieluttunnistus.

3. Mittestatsionaarsetel üliõpilastel on õppetöö kestvus 6 aastat, majandusteaduse ja kehakultuuri erialadel 5 aastat ja psühholoogia erialadel neli aastat.

Kaugõppijaile korraldatakse kohe pärast sisseastumiseksamite õiendamist ja nende ülikooli vastuvõtmist sissejuhatav õppe-sessioon. Psühholoogia erialadele vastuvõetuile korraldatakse sessioon oktoobrikuu II poolel.

Neil sessioonidel antakse juhendeid edaspidise õppetöö korraldamise, raamatukogude kasutamise, kirjalike tööde kirjutamise ja muu õppetööks vajaliku tegevuse ja korra kohta, peetakse loenguid ja antakse kätte õppe-metoodilised materjalid.

Edaspidi toimuvad õppe- ja eksamisessioonid kaks korda õppeaastas, detsembris-veebruaris ja mais-juulis. Osavõtt sessioonidest on kohustuslik. Kaugõppijatele korraldatakse õppe- ja eksamisessioonide vahelisel perioodil konsultatsioone Tartus ja Tallinna konsultatsioonipunktis (Sakala t. 23).

Valitsuse määrused näevad ette kaugõppijate jaoks mitmesuguseid soodustusi. Edukalt õppivatele kaugõppijatele on ette nähtud lisapuhkused koos töötasu säilitamisega: I ja II kursuse kaugõppijatele 30 kalendripäeva ning III ja järgmiste kursuste kaugõppijatele 40 kalendripäeva õppeaastas. Viimase kursuse kaugõppijatele antakse sellele lisaks riigieksamite sooritamise ajaks 30 kalendripäeva puhkust ning diplomitöö ettevalmistamise ja kaitsmise ajaks 4 kuud.

Informatsiooni vastuvõtutingimuste kohta võib saada Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakonnast (Tartu, V. Kingissepa tn. 18, tel. 41-20/323 igal tööpäeval kl. 9—12 ja 13—15.30 ja Tallinna konsultatsioonipunktist Sakala t. 23 tel. 445-72) ning alates 20. juunist 1966. a. TRÜ vastuvõtukomisjonist Ülikooli tn. 18.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

Ülikooli pressiklubi

Kui teile meeldib kirjutada, kui tahate, et see, mis teid huvitab, saaks huvitavaks ka teistele, siis ootab teid ülikooli pressiklubi.

Ülikoolis tuntakse «pressijaid», nagu meid nimetatakse, peamiselt ajaleheveergudel ilmunud artiklite kaudu. Paljude meelest olid huvitavad kirjapandud muljed Moskva-ekskursioonilt. Pressiklubi liikmed käisid «Izvestija» toimetuses, Kinematograafia Instituudis, Balti liiduvabariikide üliõpilaste klubis «Baltikum» ja mujal ning leidsid palju uusi sõpru.

Toredad olid pressiklubi liikmetelt ajakirjanikutõotuse vastuvõtmine, õppeekskursioon Tallinnasse, ka meeleolukas pressiõhtu TRÜ klubis.

Need on meie pühapäevad. Muidugi ei tohi klubi töö piirduda ainult sellega (kuigi mõnikord siiski veel). Klubi eesmärgiks on anda mõnesuguseid algteadmisi selle kohta, kuidas ja millest kirjutada. Õpetust annavad Ajaloo-Keeleteaduskonna žurnalistika eriharu üliõpilased. Kõike teoreetilist saab rakendada praktiliselt ülikooli ajalehes. Pärast kaheaastast tublit tööd pressiklubis annavad klubi liikmed eksami ühiskondliku kirjasaatja kutse saamiseks (pressiklubi töötab ÜET raamides). Pressiklubi liikmetel on õigus kanda vastavat rinnamärki. Peale ülikooli ajalehe on pressiklubi liikmed teinud kaastööd ka vabariiklikele ajalehtedele ja Eesti Raadiole. Nimelt on osa pressiklubi liikmetest «raadioentusiastid».

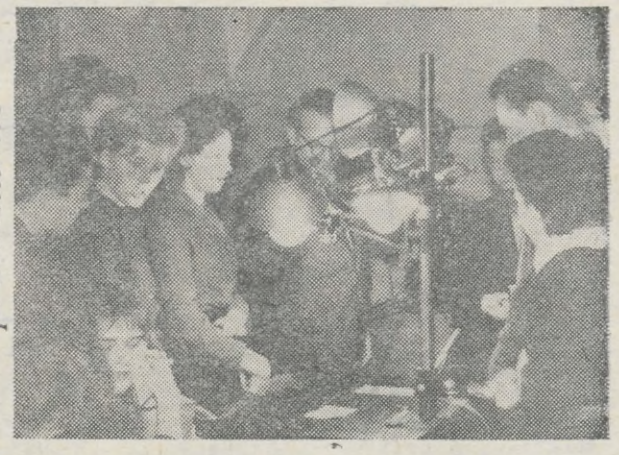
Eks pressiklubi edaspidises töös ole oma sõna öelda ka praegustel abiturientidel — tulevastel üliõpilastel, keda soovime tuleval õppeaastal endi hulgas näha.

Head «põrumist» lõpueksameil ja tuult tiibadesse!

«Pressijate» nimel
LINDA KRUUSTEE,
I kursuse üliõpilane

Jan Drda, Rabindranath Tagore, Johannes Semper, Aleksander Ostrovski...

Õigusteaduskonna üliõpilased kriminalistika praktikumis

Juba aastaid on ülikooli klubis teiste kunstilise isetegevuse ringide kõrval tegev luule- ja näitering. ENSV rahvakunstniku Ellen Liigeri juhtimisel on ring toime tulnud nii mõnegi rõõmustava saavutusega.

Ringi tööplaanis on igal aastal üks suurem lavastus. Möödunud hooajal oli selleks leedu autori Kažys Saja näidend «Rahutus», millega näitering pälvis aukirja ülevabariigilisel ülevaatusel. Rimase osa täitmise eest samas lavastuses sai aukirja ka Einar Kraut.

Tänavu tuli ülikooli klubis lavale tšehhi kirjaniku Jan Drda komöödia «Unustatud kurat». Komöödiaga on antud juba mitmeid etendusi. Üliõpilaste hulgas sai see huumorirohke ja leidlikult teravmeelne lugu kiiresti populaarseks. Külastajate vähesuse üle ei saanud kurta ka Tormas, kus oli aprillikuus väljasõiduetendus. 21. mail peeti klubis hooaja lõpetuseks järjekordne «Unustatud kuradi» etendus. Olgu siinkohal öeldud veel niipalju, et sama näidend on «Patuse küla» nime all ka Tallinna RA Draamateatri mängukavas. Väga huvitav oli võrrelda üliõpilaste lavastust kutselise teatri omaga.

Suurte lavastuste kõrval on ringil pidevalt käsil ka lühemad näidendid ja luule. Tihti võib näiteringi deklamaatoreid kuulda esinemas kontsertidel ja puhkeõhtutel. Viimase aja suuremaks tööks selles valdkonnas oli luuleõhtu, mille kava aprilli lõpul ja mai algul klubis kahel korral ette kanti. Luulesõbrad võtsid hästi vastu kava, mille esimene pool oli koostatud Rabindranath Tagore, Johannes Semperi, Helgi Mulleri, Erni Krusteni ja teiste luulest, teise poole täitis montaaž Aleksander Ostrovski näidendist «Lumivalgeke.» Praegu on aga käsil veel kolmaski lavastus. Selleks on August Kitzbergi lastenäidend «Kuri kuningatütar.»

Kuid ega näiteringi tegevus seisne ainult etenduste andmises. Igale esietendusele eelneb tohutu hulk proove. Alates esimesest lugemisproovist kuni kontrolletenduseni — alati on sm. Liigeril varuks kasulikke selgitusi, näpunäiteid ja ka hulgaliselt nõudmisi.

Mida kõike küll ette ei tule — kord läheb proov nagu lepase reega, teinekord jälle on kõik nagu takus kinni. Viimasel juhul algab taas osa üksipulgi «lahtikruvimine» ja tema «tuuma» otsimine. Otsimine käib pidevalt. Ja kui lõpuks «see» siiski leitud on, eks ole siis leidmiserõõm suur nii osatäitjal enesel kui ka lavastajal.

Kui palju kordi on tulnud vastu ööd paluda klubi majahoidjat, et ta veel paar-kolm minutit ootaks uste lukustamisega, proovi ei saa mitte kuidagi pooleli jätta. Ja kui see «paar-kolm minutit» venibki pooleks või terveks tunniks täis, ega siis majahoidja sellest veel pahaseks saa — istub temagi saalinurgas, vaatab ja elab proovile kaasa. Kui siis ringiliikmed lõpuks väsinult laiali lähevad, on tee pealgi veel arutamist palju.

Mida lähemale tuleb esietenduse tähtaeg, seda pingsamaks ja tihedamaks lähevad proovid. Siis on korraga kõigil rutt: «Kas dekoratsioonid saavad ikka õigeks ajaks valmis? Kuidas jääb kostüümidega? Kust võtta rekvisiite?» Sagimist on kõik kohad täis juba nädal aega enne.

Vahel tundub, et jäämegi hätta, aga lõpuks on ikka kõik korras. Ja kui siis eesriie esietenduse viimase pildi järel kinni läheb, on kõikide nägudel rõõm kordaläinud tööst. Selle hetkeni viib pikk ja pingeline töö. Need aga, kes näitekunsti armastavad, tööd ei karda.

T. MESILA

Meie ühiselamud

Siiani pole Tartu Riiklik Ülikool olnud kuigi kuulus oma ühiselamute poolest. Tõsi küll, ülikooli au ja uhkus — viiekorruseline moodne maja Tiigi tänaval — sai valmis 1962. aasta sügiseks, aga see on siiani ka kõik.

Tiigi tänav on vaiksevõitu tänav, autod sõidavad siin harva. Ühiselamu asupaik on soodne — teater «Vanemuine», kino «Ekraan», raudteejaam, väike puhkepark ning postkontor asuvad siinsamas, käejala juures.

Toad on Uus-Tiigis (nii seda maja rahva seas kutsutakse) 2- või 3-kohalised. Peale asukoha ja mugavate tubade on Uus-Tiigil veel terve rida muid eeliseid — dušš, televiisor, puhketoad ...

Üliõpilased armastavat Uus-Tiiki eelkõige tema puhtuse ja hoone kaasaegse joone pärast.

Uus-Tiik mahutab endas üle 400 üliõpilase.

Uus-Tiigi vahetus läheduses asub Vana-Tiigi. Sellest võib järeldada, et asukohalised eelised on mõlemal ühiselamul päris sarnased.

Vana-Tiigi on mitme korpuse, väljaulatuvate rõdude ja muude sippide-soppidega hoone. Toad on siin suurema kohtade arvuga, koridorid kitsamad ja puhketoad koos televiisoriga puuduvad. Selle-eest elab Vana-Tiigis lõbus ja üksmeelne rahvas, kes igasugustele pisipuudustele käega lööb. Hiljuti värvitud koridorid on lausa piinlikult heledad ja suur maja muutus remondist alates otsekui avaramaks.

Vana-Tiigi mahutab 1966./67. õ.-a. 512 üliõpilast praeguse 800 asemel.

Pälsoni tn. 23 ühiselamu on siiani paremuselt teine TRÜ ühiselamu. Toad on enamikus mõeldud vaid mõnele inimesele ja avarad. Juba ühiselamu vestibüüi paistab silma maitseka sisekujunduse poolest, tubadest rääkimatagi. See ühiselamu asub «Vanemuise» vana ja uue teatrihoone, Tartu pikima tänava — Riia maantee — ja kino «Ekraan» naabruses.

Siiani on ühiselamu olnud geograafide, bioloogide, matemaatikute, keemikute ja füüsikute kuningriigiks.

Pälsoni tn. 14 ühiselamu asub otse eespool mainitud maja vastas. See on TRÜ-s õppivate noormeeste elukohaks. Ühiselamu paistab silma tugeva kollektiivitunde poolest.

Ühiselamutoad on 4-kohalised, dušš ja muud eelised on olemas ning majaelanikud on hoonega üsnagi rahul.

Tänavu likvideeritakse kõik väikesed ühiselamud väljaspool Tartut (Elvas, Peedul, Kukulinnas jm.), sest sügiseks saab valmis uus 800-kohaline ühiselamu Leningradi maanteel Ülejõe linnaosas. See hoone hakkab paremuselt võistlema Uus-Tiigiga. Selle ühiselamu ehitamisel löövad entusiasmiga kaasa ka üliõpilased ning töö, mida tehakse endale, tehakse alati kuldsete kätega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et värskeid üliõpilasi ootavad Tartus ees üsnagi head elamistingimused. Kõik muu sõltub juba noortest tudengitest endist.

S. ENDRE

Teadusehuvilised!

TRÜ lektooriumis (Vanemuise t. 46, suur auditoorium) esineb teisipäeval, 31. mail kell 18 Eesti NSV TA korrespondeeriv liige meditsiinidoktor professor Ilo Sibul teemal «Kehakultuuri ja spordiliikumise kohta tänapäeva ühiskonnas». Lõpuks filmid.

Huvitume idamaadest

TRÜ-s tegeldakse juba üle kümne aasta idarahvaste keelte ja kultuuride tundmaõppimisega. Viimasel paaril aastal lülitati TRÜ orientalistikakabineti huvisfääri ka meist lõunapool asuv Aafrika. Võime liialdamata sedastada, et TRÜ-s on orientalistika ja afrikanoloogia juba väljunud lapsekingadest, leidnud omaenda näo ja andnud esimesed küpsed viljad, millest seniste üpris piiratud ulatusega töötingimuste kiuste võime tunda avalat rõõmu. Meie orientalistide read aga on nimetatud aja kestel tohutult kasvanud, sest iga algav õppeaasta on toonud ja toob edaspidigi hulgana värsket täiendust.

P. NURMEKUND

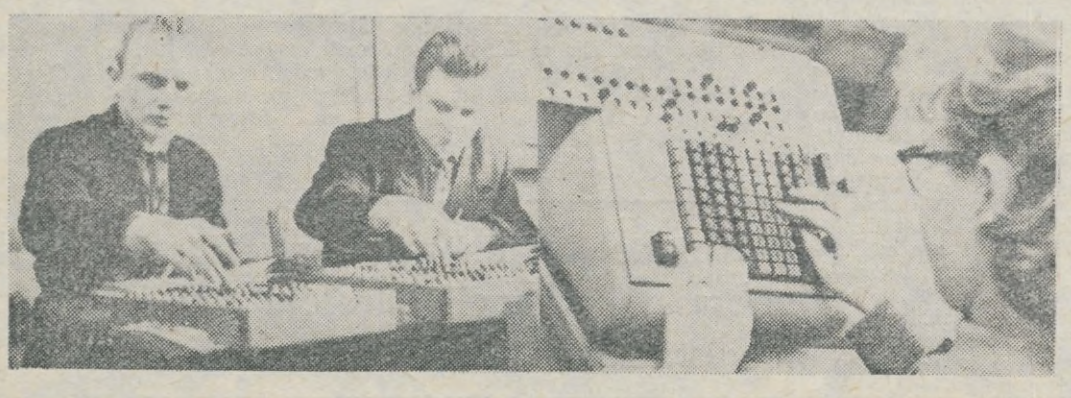
RSK

ehk Rahvaste Sõpruse Klubi töötab ülikoolis juba mitu aastat. On olnud palju huvitavat, millest mõned üritused jäävad eriti kauaks meelde. Ülemöödunud suvel töötas 17-liikmeline grupp kuu aega Kaukaasias kolhoosis «Estonka». Korraldatud on eskursioone Moskvasse, Kiievisse ja mujale. Hiljuti võtsid meie klubi liikmed osa Jerevanis toimunud sõprusnädalast. Seal oli külalisi kõigist liiduvabariikidest.

Et võtame tihti vastu külalisi, siis oleks vaja järgmise õppeaasta algul organiseerida giidi-kursused, sest kõik RSK liikmed peaksid võimelised olema ülikoolilinna külalistele tutvustama.

Ees on suvi, ootavad matkad: tahaksime veidi lähemalt tutvuda Leedumaa ja Moldaaviaga, külastada nõukogude «Veneetsiat».

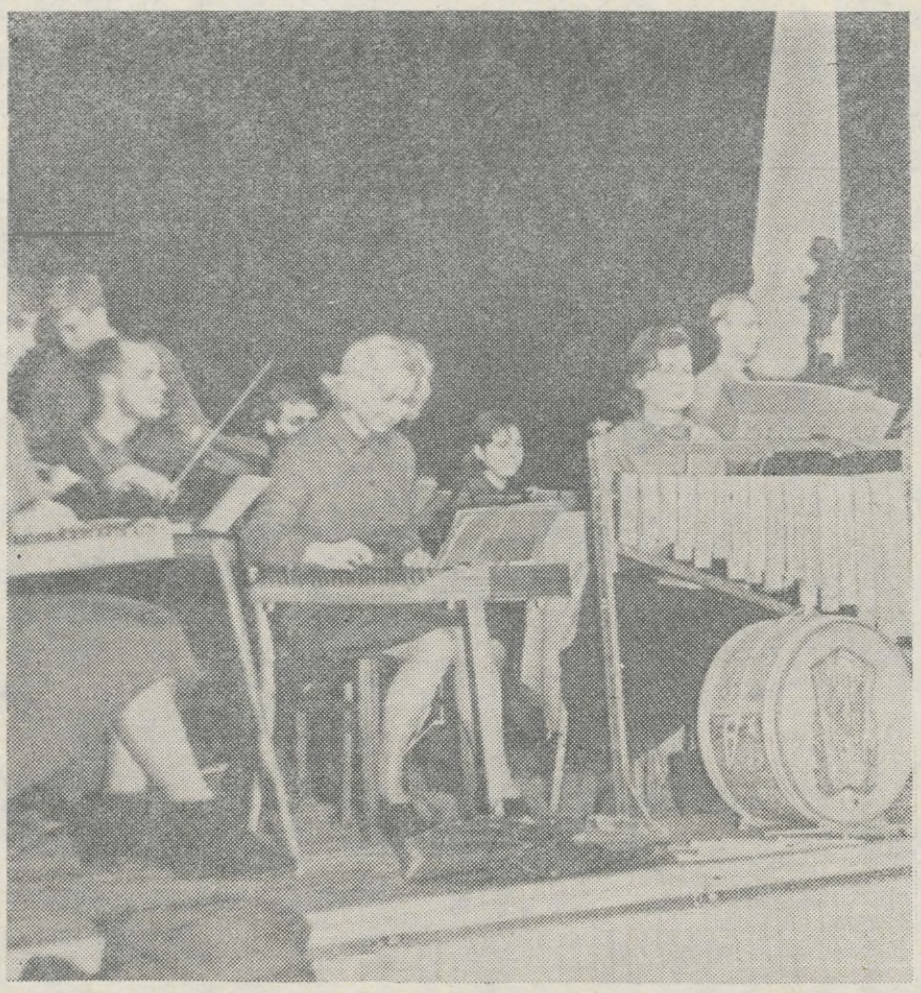
T. SAMUEL

Kes arvelaual, kes elektronarvutusmasina juures...

Tulge meie hulka!

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühinguklubi juures tegutsevatest isetegevuskollektiividest on suurimaks rahvakunstiansambel.

Möödunud aastal pühitses ansambel oma 20. aastapäeva, mille puhul ta sai teenelise kollektiivi nimetuse.

Igal isetegevuskollektiivil on oma ajalugu, oma arenemistee. TRÜ rahvakunstiansamblile on tugeva pitseri jätnud ansambli kunstiline juht, vabariigi teeneline kultuuritegelane Helju Mikkel. Tema käe all on TRÜ rahvakunstiansambel kujunenud omapäraseimaks kogu vabariigis. Aastate kestel on ansamblis juurdunud palju häid traditsioone (sõprusring, külaliste vastuvõtmine, ansambli liikmete pulmade korraldamine vanade traditsioonide järgi, ansambli liikmete ärasaatmine jms.).

TRÜ rahvakunstiansamblit teatakse ja tuntakse kaugel väljaspool Nõukogude Eesti piire. Ansamblil on tihedad sidemed Kanada ja Soome üliõpilastega, ta on kirjavahetuses Saksa DV, Läti, Leedu ja Armeenia noortega. Koos on tantsitud ja esinetud paljudest rahvustest nõukogude noortega. Kuid ansamblit tuntakse ja hinnatakse ka meil. Ülikooli lõpetanud rahvatantsusõbrad on teretulnud igasse meie vabariigi rahvatantsukollektiivi.

Üliõpilased, kes võtavad osa ansambli tööst, oskavad mõista ja hinnata kõike seda kaunist, mida pakub rahvakunst. Töö selles kollektiivis eraldab kirglikud rahvakunstisõbrad nendest, kes tulevad rahvakunstiansamblisse ainult selleks, et osa võtta kontsertmatkadest, reisidest, keda meelitab vaid üldtuntud nimi — TRÜ rahvakunstiansambel, mitmete konkursside ja festivalide laureaat.

Ainult need, kes tõsiselt armastavad rahvakunsti, on võimelised enne vastutavaid esinemisi käima nädalate kaupa iga päev treeningutel ja harjutustel.

Igal sügisel astub TRÜ rahvakunstiansamblisse kümneid noori ja igal kevadel lahkub neid ansamblist. Selletõttu on ansambel igavesti noor. Iga ansambli liige, kes lõpetab ülikooli, saab siit kaasa rahvatantsu õpetaja kutsetunnistuse.

Töö ansambli liikmena ei ole kerge. Treeningud toimuvad regulaarselt kaks korda nädalas (mõnikord sagedaminigi), kuid kõigile valmistavad rõõmu edukad esinemised. Kellelgi ei ununе esinemised VI ülemaailmsel noorsoo- ja üliõpilasfestivalil Moskvas, kus ansambel sai laureaadi nimetuse. Alati meenutatakse esinemisi Soomes, Kremli Kongresside Palees, Leningradis, Riias ja Kaunases.

Aasta-aastalt suureneb ansambel. Käesoleval ajal kuulub TRÜ rahvakunstiansambli koosseisu kaks segarühma, kaks naisrühma, rahvapilliorkester, lauluansambel ja solistid, kokku 98 inimest. Ansambli liikmeks võib astuda iga üliõpilane, kellel jätkub tahet ja visadust teha seda rasket, kuid tänuväärset tööd. Eriti eelistatud on nooremate kursuste üliõpilased. Seetõttu ootame kõiki noori sügisel meie hulka.

A. KISPER,
TRÜ rahvakunstiansambli esimees

Huvitavaid kohtumisi spordimängudes

Pallimängudes on hooaeg täies hoos. Oppeaasta kokkuvõtteks olid kõrgemate koolide võistlused ja mitmesugused vabariiklikud üritused.

Alustame ülikoolile kõige suuremat sportlikku kuulsust toonud k o r v p a l l i s t. TRÜ naiskond võitis 19. korda järjest Eesti NSV meistri nimetuse koosseisus: Mari Vaikmaa (spordimeditsiini III), Hille Vaharo (Arstiteaduskonna III), Kersti Voolaid (spordimeditsiini II), Riina Keevallik (spordimeditsiini III), Servi Pikner (spordimeditsiini V), Astrid Lindeberg (Ajaloo-Keeleteaduskonna V), Evi Volmer (Õigusteaduskonna IV) ja Vaike Seppel (Ajaloo-Keeleteaduskonna I).

Ebaõnn tabas aga naiskonda NSV Liidu A-klassis, kus suur osa mänge peeti talvise eksamisessiooni ajal, mistõttu puudus võistlusteks vajalik ettevalmistus ja nii tuli leppida 11. kohaga. Meie üliõpilased annavad vabariigi koondnaiskonna põhituumiku. Nende arvele võib kanda sügissemestril saavutatud veenvad võidud Bulgaaria koondise ja Euroopa karikavõistluste finalisti Praha «Slovan Orbise» naiskonna üle. Neil päevil lõppenud võistlusreisil Soome alistati kõik vastased suure ülekaaluga. Soome-reisist võtsid osa üliõpilased Astrid Lindeberg, Mari Vaikmaa, Kersti Voolaid, Evi Volmer, Anita Šehtman (Arstiteaduskonna I) ja Lille Laos (KKT I).

Sügissemestril tõi Euroopa juunioride meistrivõistlustelt kuldmedali kaasa keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Vilve Kööbi. Seejärel arvati tartlanna Nõukogudemaa koondisse ja alles hiljuti jõudis ta tagasi edukalt turneelt Kanadasse ja USA-sse.

Eeloleval suvel tuleb meie üliõpilasnaiskonnal kaitsta vabariigi spordiau üleliidulisel üliõpilaste spartakiaadil, mängida Korea RDV ja Tšehhoslovakkia korvpalluritega.

Meeste korvpallis oli meeldejäävaks elamuseks võit Helsingi Ülikooli üle, millega saadi aastaks enda valdusse Soome presidendi U. K. Kekkoneni karikas. Septembris tuleb karikat kaitsta Iuba Helsingis. Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilased Jaan Lentsius ja Heino Lill kuulusid NSV Liidu A-klassis esinenud Tartu «Kalevi» ridadesse ja tegid kaasa hiljuti lõppenud võistlusreisi Soome. Vabariigi meistrisarjas jäi TRÜ meeskond 5. kohale. ENSV üliõpilaste meistri nimele peetakse otsustav kohtumine TPI-ga alles juunis.

V õ r k p a l l. Sügissemestril tuli TRÜ naiskond ENSV meistrivõistlustel hõbemedalile. Edukalt lõppesid ka kõrgemate koolide võistlused: TPI alistati 3:1, TPedI ja EPA võrdse tulemusega 3:0. ENSV üliõpilaste meistri nimetuse said Oie Tallmeister (spordimeditsiini II), Hele-Malle Täht (KKT I), Virve Trei (stomatoloogia III), Ellen Mägi (KKT III), Anu Laansalu (Bioloogia-Geograafiateaduskonna II), Larissa Vaulo (Füüsika-Matemaatikateaduskonna I), Ülle Viiras (KKT II), Lilian Poolakene (KKT II), Ive-Maris Vimba (Majandusteaduskonna I), Vaike-Reet Kreinin (Ajaloo-Keeleteaduskonna III). Neist O. Tallmeister arvati eelolevaks Eesti—Soome maavõistluseks vabariigi koondise ridadesse.

Tänavustel vabariigi karikavõistlustel tuli TRÜ üliõpilasnaiskond I kohale. Nüüd valmistutakse üleliiduliseks üliõpilaste spartakiaadiks.

Ülikooli võrkpallimeeskond mängib vabariigi B-liigas. Üllatavalt sisukalt võideldi aga üliõpilaste spartakiaadi finaalmängus TPI vastu. Aukartust tundmata NSV Liidu A-klassi mängijate vastu mindi geimidega juhtima 2:0. Kolmandas geimis oli võitja lahtine seisuni 8:8, siis aga tartlased nagu nõrkesid. Kaotati ka neljas geim. Otsustavas geimis jätkus jõudu seisuni 10:8, siis tuli kaotus vastu võtta.

V ä r a v p a l l. Naiskond tuli vabariigi meistrivõistlustel III kohale, kõrgemate koolide finaalis aga alistati TPedI 20:3. Tänavused üliõpilaste meistrid on Elvi Rannu (Bioloogia-Geograafiateaduskonna V), Maie Reinlo ja Helje Aasamaa (Bioloogia-Geograafiateaduskonna III, Marianne Fefilov (stomatoloogia II), Anne Soomer ja Nelly Tuur (Arstiteaduskonna II), Tiiu Luuk (Arstiteaduskonna I), Mai Luuk (Füüsika-Matemaatikateaduskonna IV), Anne Siitam (KKT IV), Aili Sepp (KKT II) ja Riina Ritson (KKT I). Ees ootavad üleliidulised üliõpilasmängud ja Balti turniir (septembris).

Meeskond oli ENSV meistrivõistlustel 7. kohal, üliõpilasvõistlustel alistati EPA 26:20 ja mängiti viiki 25:25 TPI-ga. Olgu märgitud, et veel 6 minutit enne mängu lõppu juhtis ülikooli meeskond 24:21. Pääs üleliidulisele areenile oli juba nagu otsustatud! Kuid paar viga andsid lõppresultaadiks viigi. Ja tänu suureskoorilisele võidule EPA üle (36:16) tuli meistriks TPI meeskond.

ENSV koondvõistkonna kandidaatide hulka kuuluvad Aili Sepp, Maie Reinlo, Helje Aasmaa ja Johannes Luksepp (KKT II).

L a u a t e n n i s. Õige napilt tuli alla vanduda TPI võistkonnale. Tagajärjega 9:8 said õiguse sõita üleliidulisele spartakiaadile tallinlased. Seevastu sai individuaalvõistlustel kolm meistrimärki Peeter Karing (Bioloogia-Geograafiateaduskonna IV), neist ühe segapaarismängus koos Sirje Samrega (stomatoloogia III) ja teise meespaarismängus koos Juhan Tammega (Ajaloo-Keeleteaduskonna I).

T e n n i s. Üleliidulisele spartakiaadile pääs otsustati TPI ja TRÜ vahelises kohtumises eelmisel nädalavahetusel. Tulemusega 4:1 võitsid TPI tennisistid.

V. LENK,
spordimängude kateedri juhataja

Ise ilutegijaiks

Kuhu küll tudengit ei jätku: loengutelt lippab ta raamatukokku, astub sisse kohvikusse, käib klubis lauluproovil, on hästi kursis uuemate teatritükkidega ja poliitika päevasündmustega ... Vahel paistab, et ega kõige selle kõrval jää küll mahti käsitöö ja õmbluskunsti või «köögiteaduse» õppimiseks. Ja mõni arvab, et tänapäeva naisüliõpilasel polegi mõtet sellele oma kalli vaba aja raasukesi kulutada.

Kes aga eales endale midagi ise õmmelnud on, see teab küll, et pole suuremat rõõmu kui panna selga endavalmistatud kleit! Ja mis muu annab toale mugavust, kui mitte vaibad, linikud? Kõige meelepärasemad saab siis, kui ise nõel kätte võtta või kangastelgede taha istuda. Moodsad heegeldatud või kootud pluusid ei jää ainult unistuseks, kui tead, kuidas varraste ja heegelnõelaga ümber käia tuleb, ja näpud väikest töövaeva ära ei põlga ... Jah, küll on ikka hea kõike osata!

Meie ülikoolis on selle õppimiseks olemas hea võimalus — alates 1957. aastast tegutseb kodunduskabinet. Selle valgusküllastesse ruumidesse keeltemaja II korrusel siseneb iga nädal umbes 80 tüdrukut. Nad on jaotatud 7-sse rühma, igal rühmal neli tundi õppusi nädalas. Tutvust tehakse rõivaõmblemise, dekoratiivkudumise, tikkimistöö, silmuskudumise ja heegeldamise, toiduvalmistamise ja majapidamisega. Kes soovib, võib siit isegi käsitööõpetaja kutse saada — siis tuleb kabineti tööst neli aastat osa võtta ning lõpuks pedagoogiline praktika ja eksamid sooritada. Poolteise aastaga on võimalik õppida ühiskondlikuks kodukultuuriinstruktoriks.

«Ja ei maksa karta, et äkki ehk näppude osavusest või eelteadmistest puudu tuleb!» räägib juhendaja sm. Taba. «Kabinetti vastuvõtmisel ei korraldata mingit konkursi. Ainult püsivust peab olema ja tõsist huvi asja vastu. Eks põhiline meie töös ole ikka üliõpilaste esteetilise maitse parandamine. Osata ilusat enda ümber näha ja seda ka ise luua — selle poole püüdlevad meie kabineti kasvandikud.»

Selles, et see neil hästi korda läheb, võib igaüks veenduda, kes kodunduskabineti kevadisel aruandenäitusel käis. *MAIRE RAIDMA*

INGLISE KEELE ÕHTU

Paar nädalat tagasi toimus TRÜ klubis inglise keele õhtu. Selle korraldajateks olid inglise keele ringi liikmed ja õppejõud sm-d Pulk ja Laan. Õhtu jooksul esitati mitu lühipala ja -näidendit.

Hästi esinesid I kursuse inglise filoloogid TIIU VENE (klaveril) ning solist EDA KARP; tugeva aplausi teenis III kursuse üliõpilane MART METSA deklamaatorina.

Kui V kursuse ansambel esitas laulu «My Bonnie is over the ocean», laulsid kaasa kõik õhtust osavõtjad.

Oma vanematest kolleegidest ei jäänud taseme poolest maha ka I kursuse ansambel. Vahest ehk ainult esinemiskindlusest tuli puudu.

Õnnestunud inglise keele õhtu agaramateks korraldajateks olid TRIVINI VELLISTE, SIRJE KALA, TIIU VENE, RAGNA JÄRVISTE.

«Only English spoken here! Only English today!» — see oli inglise keele õhtu deviis ja selle järgi ka käidi.

Õhtu meeleolukate vahepalade eest kandis konferansjeena hoolt diplomand REET VAHAR. Tema poolt organiseeritud mängudele ja piltmõistatuste lahendamisele lõid kõik pealtvaatajad huviga kaasa.

E. MÄND

Laval on V kursuse lauluansambel.

«Meeldivamaid kohti ülikoolis,»

tutvustas mulle keegi noormees, kui juttu tuli kunstikabinetist. Pärast niisugust hinnangut ei saa muidu, kui pead ise kiidetud kohta sisse astuma.

Kui kabineti juhataja Kaljo Põllu juurde tuleb mõni esimese kursuse tudeng ja küsib, missuguseid eelteadmisi ja oskusi on vaja, et siin tööle hakata, vastab see alati sõbralik ja abivalmis mees: «Mitte mingisuguseid.»

Õppeaeg kunstikabinetis on kolm aastat. Mida keegi selle aja jooksul omandab, see sõltub eelkõige muidugi temast endast. Esimene semester kulub põhiliselt joonistamisele, harjutatakse kätt ja silmamõõtu, õpitakse paberile panema valgust ja varje. Hiljem asutakse värvide ja mitmesuguste graafikatehnikate juurde. Kolmandal aastal kuulatakse loenguid kunstiajaloost.

Kel aga jätkub aega ja tahtmist, võib siia edaspidigi tulla. On võimalik tegelda sellega, mis kõige rohkem käe järgi — akvarelli või söejoonistega, graafika või keraamikaga. Mõned astuvad sisse veel pärast lõpetamistki.

Aeg-ajalt eksponeerib kunstikabinet üliõpilaskohvikus tuntud meistrite ja ka noorte kunstnike töid. On tutvustatud Evald Okka ja Heinrich Valgu graafikat, Raivo Korstniku ja Olev Subbi maale, prof. Ariste poolt kogutud eksliibriseid ning Kunstiinstituudi üliõpilaste töid.

Mis siis veel?

Ühised näitusekülastused ja arutelud. Ekskursioonid Tallinna, Matsallu, Saaremaale, Moskvasse, Leningradi.

Ühe sõnaga — kui ise siia tulete, siis veendute, et noormees, kellest algul juttu oli, rääkis tõtt.

T. TALLO

Maastik, linoollõige
Kaja Samoson, 1966

Reportaaž XVII spordipeolt

Siin ülikooli staadion.

Kell hakkab varsti lööma kahteist pauku raekoja tornis ja ülikooli sportlaspere paraad peab iga hetk suunduma staadioni rajale.

Enne kui hakkame rääkima sündmustest ülikooli staadionil, heitkem pilk ajalukku.

1802. a. ülikoolide määruse väljavõttest saame teada, et Tartu ülikoolis õpetati «kunstidest» vehklemist, ratsutamist ja ujumist. Tolleaegsed silmapaistvad vaimuinimesed tegelesid aktiivselt spordiga. Akadeemik Struve moodustas koos Ed. Raudpachiga 1819. a. 40—50 inimesest koosneva võimlemisrühma ja muretses võimlemisriistad.

Rohkem kui 100 aastat tagasi, s. o. 1862. a. tuli Dresdenist Tartusse esimene kutsega võimlemisõpetaja. Järgmisel aastal korraldati Toomel Morgensterni aias esimene kooliõpilaste võimlemispidu Eestis.

Nõukogude Eestis pöörati sõjajärgsel ajal suurt tähelepanu spordimeisterlikkuse tõstmisele. Massivõimlemine jäi aga selle kõrval varju. Nüüd on massiline võimlemine teiste spordialade seas jälle aukohal.

3. juunil 1864. a. selgitas «Eesti Postimees» võimlemist järgmiselt: «Turnimine on meie keles nipaljo kui innimesse kehha kolutama ja kinnitama ... Naggo koliõppetus innimesse waimo kolutab, nenda kolutab ja kinnitab turniõppetus temma kehha ning teeb sedda rabbedamaks».

Ülikooli sportlaste paraad on marssinud läbi linna ja nüüd on kõikide pilgud suunatud orkestrijuhile. Tähelepanu! Pilgud rändavad staadioni värava poole. Paremalt poolt peab kohe alustama sissemarssimist pidulik rongkäik.

Orkester mängib esimesed taktid. Jalg õigeks ja rind ette, ning läheb lahti. Kõige ees võimlemiskateedri õppejõud sm. Okk. Tema järel ülikooli kolm lippu, siis liiduvabariikide lipud. Edasi aga tulevad kõikide harrastatavate spordialade esindajad — kokku 580 inimest. Muidugi ei ole marssimas kõik sportlased.

Sportlaste rivi on täpselt nii pikk, et mahub staadionitribüüni ette ära.

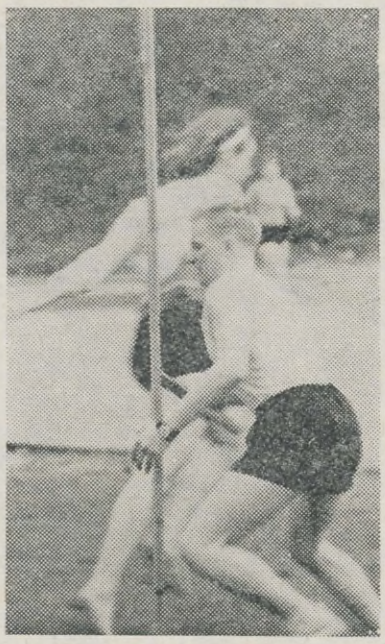
Mikrofoni juurde astub TRÜ õppeprorektor sm. Püss, kes lühidalt tutvustab ülikooli sportlaste saavutusi ja räägib soprditegemisest ülikoolis. Sm. Püss avab TRÜ 17. spordipäeva.

Jälle on orkestrimeestel tööd ja rivi teeb auringi staadionil.

Järg on esinejate käes. Staadionimurule jooksevad ülikooli spordiklubi kõige väiksemad võimlejad, kes esitavad vabaharjutusi. Esitavad kindlalt ja hästi. Endal aga piiluvad päikesest vidukil silmad kartlikult tribüüni poole. Teevad oma harjutused ära ja vaatavad ikka edasi tribüüni poole. Rahvas ei ole kitsi aplausiga.

Esinemisjärjekord on jõudnud keskkoolide ja ülikooli parimate võimlejate kätte, kes esitavad harjutusi rööbaspuudel. Siin on vaja nii jõudu, osavust kui ka naiselikku graatsiat.

Läheb lahti pendelteatejooks 10×100 m. Võistkonnad, kes esindavad kõiki teaduskondi, on valmis (4 poissi ja 6 tüdrukut).

Start. Alguses on raske öelda, kes keda. Aga üks naljahammas ütles minu kõrval kulunud tarkuse, kuid õigel kohal: «Parim võidab».

Ette rühib Arstiteaduskonna võistkond. Ja juba tulebki viimane vahetus paljaste päkkade välkudes ning lõpetab. Võitjad on niisiis tulevased arstid. Ütleme ka aja: 2.08,3 sekundit. Teisena jõudis finišijooneni Füüsika-Matemaatikateaduskond ja alles kolmandana tulid need, kelle pärisosaks sport on — kehakultuurlased.

Naisvõimlemine on saanud väga populaarseks. Kui sektsiooni asutamise algul 1956. a. tegeles sellega ainult 50 inimest, siis täna on valmis esitama Linda Jaansoni poolt koostatud võimlemiskava 400 parimat võimlejat. Juba muusika paneb rahva elama, ja kui veel 400 meeldivat tütarlast esinevad enam kui viie minuti jooksul hästi ja nauditavalt, siis ei ole rahva heameelel piiri.

Välja kuulutatakse jälle teatejooks. Seekord kombineeritud. Väljas on taas kõikide teaduskondade esindajad.

Andestage, lugupeetud lugejad, et kasutan nüüd kirjutamisel minevikku, sest pidin vahepeal ära käima jäätist ostmas. Kuumus tahtis liiga teha.

Kombineeritud teatejooks on lõppenud. Siin läks võistlejatel vaja peale kehalise tugevuse veel kindlat kätt ja püsivust. Teistest olid tublisti üle Füüsika-Matemaatikateaduskonna kolm esindajat.

Täna on kohal ka ratsahobused ja kohe alustavad nad koos ratsanikega demonstratsioonesinemist. Esimene võistlejate paar on distantsi läbinud ühegi viperuseta ja neile teatab võistluste peakohtunik maksimaalse minutite summa — 24. Sõitsid Soom—Poolakene. Aga juba nüüd, teise paari juures, hakkasid hobused oma isekust näitama ja tõrkuma. Soom—Poolakene tulidki võitjaiks.

Täna on siin nii huvitav ja jälgimist palju. Unustasin kirja panna keskkoolide abiturientide esinemise rütmilise harjutusega ja massvõimlemiskava esitamise.

Päike kõrvetas, aga praegu enam nii väga ei kõrvetagi, sest hall pilvesagar on pea kohale tulnud. Nendel, kes päikese käes istusid, on kael punane ja meel hea, sest spordipidu oli tore. Aga mõni nurises staadionilt lahkumisel: «No mis seal siis ikka ära oli.»

Kui ei olnud, siis tuleval aastal, 18. spordipeol, olge mees ja astuge ise ka platsi.

Tänaseks aga lõpetan. Kohtumiseni!

Reporter oli GUNNAR PAAL

Lemmikharrastust saab ühendada elukutsega

Mis on õnn? Niisuguse küsimuse esitasid «Noorte Hääle» lugejad mõni aasta tagasi Gustav Ernesaksale. Professor vastas, et õnn on töötada alal, mida harrastad ka vabal ajal. Need sõnad nagu väljendaksid paljude kehakultuuri ja spordi alal töötavate õpetajate, treenerite, organisaatorite mõtteid.

Jah, lemmikharrastust saab ühendada elukutsega. Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna kaudu on sõjajärgsel perioodil vabariigi spordispetsialistide pere täienenud ligi 600 inimese võrra. Teaduskonna lõpetanute hulgas on palju väljapaistvaid pedagooge, treenereid ja spordiorganisaatoreid, nagu R. Toomsalu, V. Kalam, H. Lipp, R. Hallik, A. Huimerind, E. Abel, I. Kullam, E. Kree, U. Tõnnus, A. Kuslap, B. Lõhmus, T. Alasi, H. Viirmaa, R. Isok ja paljud, paljud teised.

Kehakultuuri- ja spordialasest kaadrist on vabariigis suur põud. Möödunud aastal tegutses Eesti NSV spordiorganisatsioonides 1626 töötajat, neist vähem kui 40% omas kõrgema erihariduse. Lähema 10 aasta vajadused meie vabariigis on: üle 300 kehalise kasvatuse õpetaja, ligi 400 treenerit ja umbes 250 spordiorganisaatorit ning metoodikut. Tööpõld on lai!

Õppeaeg kestab Kehakultuuriteaduskonnas 4 aastat (kaugõppeosakonnas 5 aastat). Käesoleval aastal võetakse vastu 40 üliõpilast, neist 20 kehalise kasvatuse õpetajate ja 20 treenerite eriharru (lisaks veel 25 üliõpilast kaugõppeosakonda). Et nii treenerid kui ka kehalise kasvatuse õpetajad peavad hästi tundma üksikuid spordialasid ja õpetamise metoodikat, siis pühendatakse suur osa tunde kergejõustiku, võimlemise, suusatamise, spordimängude, ujumise, raskejõustiku ja teiste alade üksikasjaliseks tundmaõppimiseks. Nende alade õppejõududeks on oma ala asjatundjad V. Jürisma, F. Kudu, V. Kalam, H. Valgmaa, U. Sahva, E. Abel, F. Parre, P. Paris, E. Naarits, E. Ehaveer, E. Mõtlik, S. Oja, R. Nõvandi, A. Tähnas jt.

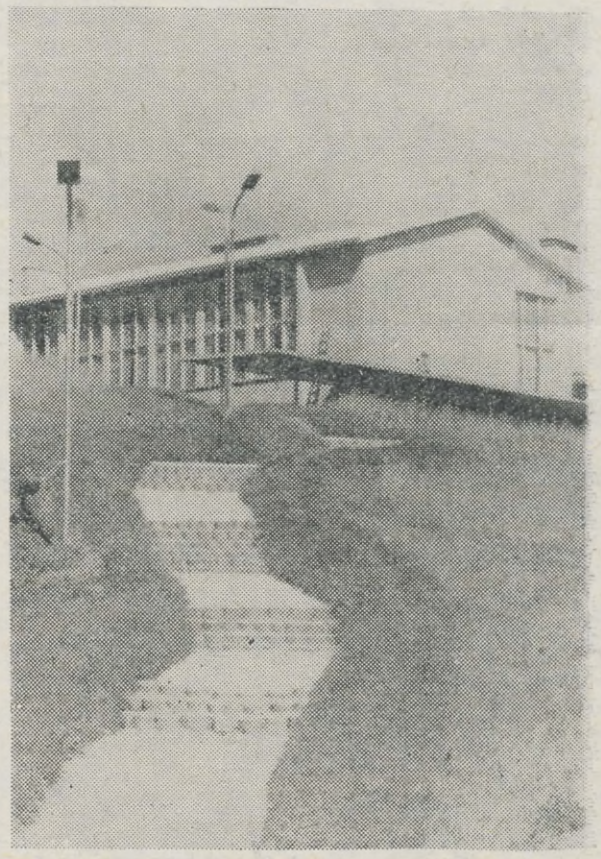
Õpitakse kehalise kasvatuse teooriat, metoodikat ja sportliku treeningu aluseid, kehakultuuri ajalugu ja organisatsiooni, psühholoogiat ja spordipsühholoogiat, hügieeni ja spordihügieeni, spordimeditsiini, arstlikku kontrolli ja ravikehakultuuri, keemiat ja biokeemiat. Muidugi ei puudu õppekavast NLKP ajalugu, poliitiline ökonoomia, marksistlik-leninlik filosoofia, teadusliku kommunismi alused, vene keel ja võõrkeel.

Kehakultuuriteaduskonna õppetööst moodustavad huvitava osa iga-aastased talve- ja suvelaagrid. Käärikul ning mitmesugused õppepraktikad. Spordimeisterlikkuse tõstmiseks oma erialal on üliõpilastel head võimalused eeskätt kogenud treenerite ja tugevate võistkondade kui ka spordibaaside näol.

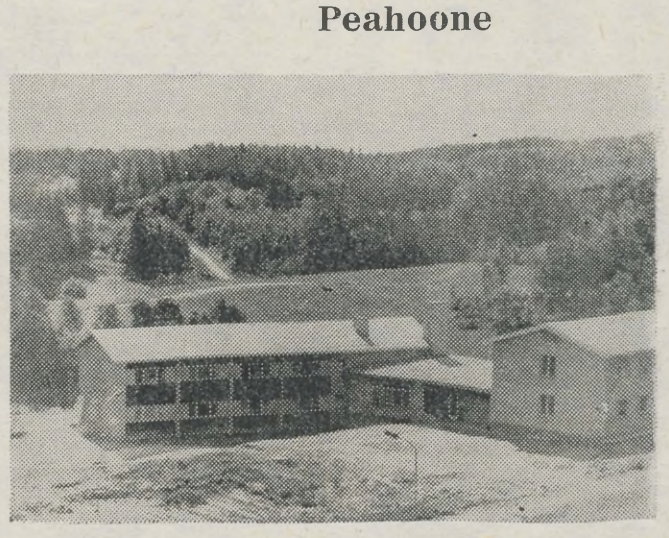
Sisseastumiskatsete nõuded on ära toodud brošüüris «TRÜ Kehakultuuriteaduskond», mis on välja saadetud keskkoolide kehalise kasvatuse õpetajatele, spordikoolidele ning spordiühingute nõukogudele.

V. LENK,
spordimängude kateedri juhataja

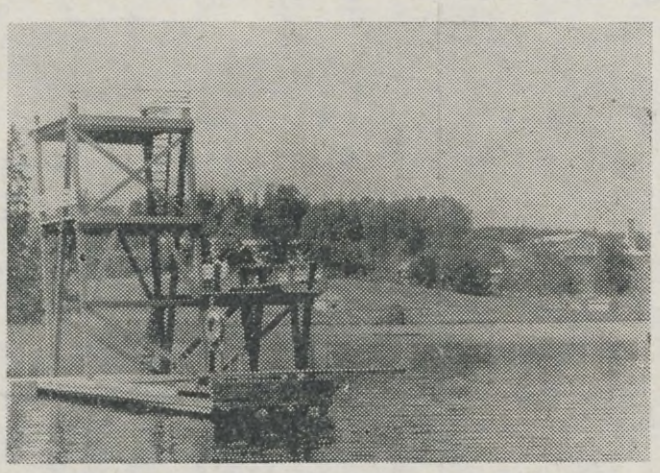
Meie Kääriku

Peahoone

Ühiselamud

Ujula

ÜET

EKP TRÜ Komitee koosolek 16. maist kinnitas TRÜ Ühiskondlike Erialade Teaduskonna Nõukogu järgmises koosseisus:

Georg Rekker — dekaan, Aso Kalk — prodekaan, Siina Lepik — ühiskondlik poliitiliste erialade kateedri juhataja, Linda Kivistik — klubiliste erialade kateedri juhataja, Bernhard Matvei — sportlikrakenduslike erialade kateedri juhataja, Anne Salu — liige, Svetlana Kalju — liige, Ants Raik — liige, Jaan Eilart — liige, Valter Haamer — liige, Helbe Sarapuu — sekretär.

TEADAANNE

Kõigil üliõpilastel palutakse Ajaloo-Keeleteaduskonna Seminariraamatukogust laenatud raamatud tagastada enne õppetöö lõppu.

Raamatuid võetakse vastu iga päev kella 8—15-ni kunstikabineti ruumes Ülikooli tn. 16 (sissekäik õue kaudu).

Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogu juhataja

Kõrgemate koolide spartakiaad

20.—22. maini toimus Tallinnas üliõpilaste VII suvespartakiaad vehklemises. TRÜ Spordiklubi võistkond saavutas neil võistlustel III koha. Paremini esinesid espadroni (H. Aarma, V. Palm, V. Belobrovtsev) ja floreti (A. Kalk, T. Jostman, J. Ruus) meeskonnad, kes saavutasid II koha.

Paralleelselt meeskondlike võistlustega toimusid ka individuaalsed jõukatsumised. Meie üliõpilastest esinesid paremini Tiit Jostman ja Aso Kalk meeste floretis, kes saavutasid vastavalt II ja IV koha. H. Aarma sai espadronis II ja S. Määltsemees raskes konkurentsis epees III koha. Halvemini käis meie naisrapiristide ja epee-meeste käsi. Üldiselt võib öelda, et vehklemine on üliõpilaste seas meie vabariigis küllalt levinud ala.

V. PALM

Meie ajalehe järgmine number ilmub 11. juunil.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4124. MB 03794

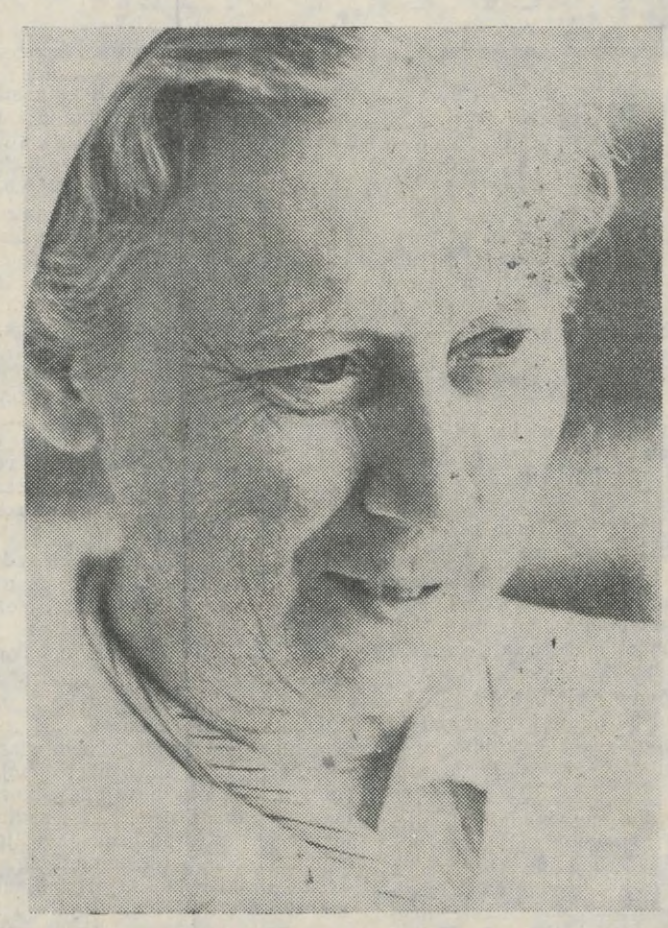
Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (699) Laupäeval, 11. juunil 1966 XIX aastakäik

Meie saadikukandidaate

TRÜ Arstiteaduskonna pediaatria kateedri juhataja meditsiinikandidaat dotsent Leida Keres

2110 arsti, 516 farmatseuti...

Tartu Riiklik Ülikool on üks väheseid ülikoole Nõukogude Liidus, mille traditsiooniline universitas hõlmab ka Arstiteaduskonna. Ta on meie vabariigi ainsaks kõrgemaks õppeasutuseks, mis valmistab ette arste, arst-stomatolooge ja proviisoreid meie tervishoiuvõrgule. Sõjajärgsetel aastatel on meie teaduskonna lõpetanud 2110 arsti, 516 farmatseuti ja 350 arst-stomatoloogi. Peamiselt nende õlul lasubki praegu meie vabariigi elanikkonna tervise kaitse ja taastamine.

Kodanlikul ajal töötas Arstiteaduskonnas kokku 98 õppejõudu, kusjuures nende hulka kuulusid ka kliinikute arstid. Käesoleval ajal töötab Arstiteaduskonnas 128 õppejõudu (s. t. ca 30% kogu ülikooli õppejõudude koosseisust), Tartu kliinikute arstide arvukas pere veel peale nende. Teaduskonna õppejõududest on 14 teaduste doktorid (ligi pool kogu ülikooli doktoreist) ja 66 teaduste kandidaadid, kokku 80 teadusliku kraadiga inimest. Võrdluseks olgu märgitud, et 1945. a. oli kraadiga õppejõude 20%, 1955. a. — 40%, käesoleval ajal aga üle 60%.

Õppetöö Arstiteaduskonnas toimub üleliiduliselt kehtivate meditsiiniinstituutide õppeplaanide ja programmide järgi. Suur hulk ettevalmistavaid ja üldaineid — keemia, füüsika, bioloogia, ühiskonnateadused — õpetatakse teiste teaduskondade vastavates kateedrites. Ei ole kahtlust, et see kindlustab õppetöö tunduvalt kõrgema taseme, kui see oleks võimalik väljaspool ülikooli.

Tänu Arstiteaduskonna orgaanilisele seosele ülikooli teiste teaduskondadega on meie üliõpilastel võimalik saada ettevalmistust ka teaduste kokkupuutealadel. Kaasaja teaduse arengus on selliste «piiripeenarde» ülesharimine omandanud järjest olulisema kaalu. (Olgu märgitud kasvõi biofüüsika, bioonika, geneetika). Esimesena Nõukogude Liidus alustati Tartu Riiklikus Ülikoolis spordiarstide ettevalmistamist just tänu sellele, et siin töötavad ühe katuse all Arsti- ja Kehakultuuriteaduskond.

Käesoleval ajal on meedikute ettevalmistamise alal toimumas märgatavaid muudatusi (nii metoodikas kui ka sisulises osas). Teaduse arengutempo nõuab uusi õpetamise ja õppimise vorme ja ka järjest kitsamat spetsialiseerumist. Endise üldarsti kõrval oleme hakanud ette valmistama peale spordiarstide veel pediaatreid ja sanitaararste, tulevikus aga toimub kitsam spetsialiseerumine veel teistelgi aladel. Üha rohkem erikaalu hakkab õppetöös omandama profülaktika — meetodid ja teed haiguste ärahoidmiseks. Sotsiaalne hügieen, mis on kaasajal nihkunud tervishoiu tulipunkti, tohiks just Tartu Ülikooli Arstiteaduskonnas leida kiiret ja edukat arendamist (silmas pidades tihedat koostööd teiste teaduskondadega).

Nii õppe- kui ka teadusliku töö baasiks Arstiteaduskonnale on ühelt poolt ülikooli kateedrid, teiselt poolt aga Tartu ravi- ja profülaktilised asutused. Kateedrite ja kliinikute varustamine kaasaegsete seadmetega on viimastel aastatel märgatavalt paranenud. Kahjuks ei ole samavõrd edenenud kliinikute hoonete ehitamine. Siin seisab otsustav alles ees: koostamisel on Tartu tervishoiuasutuste väljaarendamise perspektiivplaan, mis on kooskõlas terve ülikooli väljaarendamise plaaniga. Selle realiseerumisel — lähemate viisaastakute jooksul — kujuneb Maarjamõisast kaasaegse kujundusega ja varustusega meditsiinilinnakene. Ei ole kahtlust, et kõrgema hariduse ja ka tervishoiu keskorganid aitavad igati kaasa selle perspektiivplaani elluviimisele. On see ju üheks põhiliseks tagatiseks, et tulevased meedikud saaksid tõepoolest kvaliteetse ettevalmistuse .

Prof. J. SAARMA,
Arstiteaduskonna dekaan

*Eksamid * Eksamid *

Tont tast aru saab. Sellest ilmast. Mõni kirub, mõni kiidab. Eks ole juba igavesest ajast igavesti see sesside kord nii seatud, et kui ühed õpivad, siis teised peavad pausi. Siit tulevadki vastuolud. Pärast eksamit on ju hea päikese käes ennast kõrvetada, aga õppida... Vahel organiseerib ilmataat vihma välgu ja pauguga ning libistab elavhõbeda samba õige madalasse seisu.

MILLAL ÕPITAKSE?

Ööpäevas on tunde 24. Et minuteid tuleb 60 korda rohkem, siis on õppeajadki õige mitmekesised. Võililledе avanemine-sulgumine intriakna taga, ööpäeva kaks hümnide paari, paugud Spasski kellatornist ei ole piiriks... Ikka ja jälle näed kombinatsiooni raamat+laualamp (=unine silmapaar) või raamat+padi (=kinnine silmapaar).

KUS ÕPITAKSE?

Mitmekesisust jälle kui palju! Hinnatud on intritoad, hinnatud on ka intritagune, sest raamatukogud on pungil. Ei paneks üldse imestama, kui õhtusel tunnil kursusekaaslane vastu traaviks, välivoodi, konspektid ja toidumoon kaenlas. Kuhu? Hariduse tänavale, järjekorda sisse seadma. Ühe sõnaga — õppimine on niisama huvitav kui «Seitse vaprat» kinos.

KUST ÕPITAKSE?

Raamatutest ja konspektidest. Aga kui raamatud on voodijalaks ja talvel oli hea uni? Siis tuleb laenata. Kui laenutajaid ei ole? Siis tuleb materjali oma käe peal leida — ja see on juba raskem...

KAS OLED EKSAMIKS VALMIS?

- *«Ise näed!» (Ta luges «Häda mõistuse pärast»).*
- *«Vaim on valmis, aga liha nõder.» (Ta tegi sangpommi ja hantlitega atleetilist võimlemist).*
- *«Tead ju isegi, alati jääb üks päev puudu» (tal on materjal 1,5 korda läbi võetud).*

Ega's midagi. Carpe diem!

A. TOOM

Eksamid

... Aknast nad praegu just ukse eest
möödumas nägid üht musta meest.

Prantsatab uks ja kriuksatab hing.
— jäägu või kontsata tantsuking!
Süda neid ässitab, suskab seest —
hüüdma ja püüdma üht musta meest.

Lõõtsudes peatuvad rühkijad,
hääled neil õrnemaks muutuvad:
«Seltsimees korstnapühkija,
lubage sõrmega puutuda!?»

Naeratab noormees, sest eks ta vist
kuulnud on mõnestki eksamist.
«Tahma mul küljes on piisavalt,
puutuge!» lausub ta viisakalt.

«Võin teile murda ka luuaraost
õnne, sest uue luua saan laost.
Vastake vapralt ja ärge te kahelge,
— eile ma ise jäin eksamil
vahele ...»

Uno Laht

„Teklites neiud ja must mees"

Külas olid Soome üliõpilased

Hiljuti olid meil külas Jyväskylä soome keele ja kirjanduse eriala üliõpilased. Et nad I ja II kursusel ka eesti keelt õpivad või on õppinud, siis hakkas jutt kohe kahes keeles jooksma.

Kui linna ja Toomemäega, samuti ka Uus-Tüügi ja üliõpilaskohvikuga tutvust oli tehtud, leiti vaimustusega: «Tartu on kovin kotikas kaupunki» — Tartu on väga kodune linn. Jyväskylä olevat meie Tartust küll tükk maad väiksem (20 000 el.), ülikoolis õpib aga niisama palju üliõpilasi kui meil.

Suvevaheaeg algas Soome üliõpilastel juba juunist. Juulikuus tehakse keelepraktikat — II kursuse üliõpilased näiteks teevad läbi ungari keele õpingud.

Et siinoleku aeg oli väga piiratud (6 tundi), tuli ärasõit just siis, kui külalised meie üliõpilastega juba sina-tuttavateks olid saanud.

Vahetati aadresse, märke ja vormimütsegi. Veel muudki jäi külalistelt Tartusse — küllakutse: «Tervetuloa Jyväskylään!»

ENE ÕUNAS

R. NIGOLI foto

TÄHELEPANU!
SUVETÖÖD!

Suvetööde nimekirjad on välja pandud söökla fuajees. Palume kõigil nendega tutvuda!

Suvetööde staap

ÜET

EKP TRÜ Komitee koosolek kinnitas TRÜ Ühiskondlike Erialade Teaduskonna Nõukogu järgmises koosseisus:

Georg Rekker — dekaan, Aso Kalk — prodekaan, Siina Lepik — ühiskondlik-poliitiliste erialade kateedri juhataja, Linda Kivistik — klubiliste erialade kateedrijuhataja, Bernhard Matvei — sportlik-rakenduslike erialade kateedrijuhataja, Anne Salu — liige, Svetlana Kalju — liige, Ants Raik — liige, Jaan Eilart — liige, Valter Haamer — liige, Helbe Sarapuu — sekretär.

NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteni on jäänud veel 1 päev

ARST *eile, täna ja homme . . .*

Kõrgema haridusega meditsiinilise kaadri ettevalmistamisest

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXIII kongressi otsustes pööratakse erakordselt suurt tähelepanu nõukogude inimeste materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmisele, sealhulgas hoolitsusele rahva tervishoiu eest.

Töö edukus rahva tervise kaitsel oleneb suurel määral kõrgema haridusega meditsiinilise kaadri ettevalmistamisest ja sellest, kuidas see kaader edaspidi täiendab oma erialaseid teadmisi ning rakendab neid oma igapäevases töös.

Meie vabariigis on kõrgema haridusega meditsiinilise kaadri sepikojaks Tartu Riikliku Ülikool Arstiteaduskond. Käesoleval ajal õpib TRÜ Arstiteaduskonnas 1096 üliõpilast, kellest rõhuv enamik lõpetab teaduskonna käesoleva viisaastaku vältel.

Missuguste vahenditega ja kuidas täidab teaduskond oma põhiülesannet — ette valmistada kõrgelt kvalifitseeritud erialaseid kaadreid?

Viimastel aastatel on tunduvalt tõusnud teaduskonna õppejõudude teaduslik tase. Viimase 5 aasta jooksul on meditsiinidoktori teadusliku kraadi omandanud 6 inimest, meditsiinikandidaadi teadusliku kraadi aga 16 õppejõudu. 50 õppejõudu valmistavad ette dissertatsioonitööd meditsiinikandidaadi teadusliku kraadi taotlemiseks.

Suurt tähelepanu pööratakse noorte õppejõudude ettevalmistamisele. Käesoleval ajal viibib aspirantuuris enam kui 30 inimest, neist paljud sihtaspirantuuris. Suuri teeneid noorte õppejõudude ettevalmistamisel Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonnale on Moskva ja Leningradi teaduslikel asutustel.

TRÜ Arstiteaduskonna õppejõud esinevad üha sagedamini nii üleliidulistel foorumitel kui ka rahvusvahelistel nõupidamistel ja teaduslikkudel konverentsidel. Mõni aeg tagasi andis NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi juures töötav Kõrgem Atestatsioonikomisjon Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna teaduslikule nõukogule õiguse vastu võtta töid kaitsmiseks meditsiinidoktori teadusliku kraadi taotlemiseks mitmel erialal. See on suur tunnustus teaduskonna kollektiivile, samal ajal aga kohustab see õppejõude tõstma teaduslikku ja erialast kvalifikatsiooni. On reaalne, et käesoleva viisaastaku jooksul valmivad doktoritööd 15 õppejõul, kandidaadikraadi aga peaksid omandama ligi 50 noort õppejõudu ja aspiranti.

Viimastel aastatel on toimunud murrang ka õppejõudude ideoloogilises küpsemises. Tunduvalt on suurenenud teaduskonna parteiorganisatsiooni koosseis ja juhtiv osa teaduskonnas, teaduskonna 23 kateedris leidub kommuniste 21-s.

Senisest enam on aga vajalik pöörata tähelepanu noorte spetsialistide aspirantuuri suunamisele, samuti noorte õppejõudude pedagoogiliste oskuste omandamisele, selles esineb senini veel puudujääke.

Eesmärgiga viia kõrgemates õppeasutustes õppeprotsess vastavusse kaasaja teaduste saavutustega, eriti aga bioloogia arenguga, kehtestati kõigis meie maa meditsiiniinstituutides ja -fakulteetides alates 1. sept. 1965. a. uus õppeplaan, mille lõplik ellurakendamine peab toimuma lähema kolme aasta jooksul. Uues õppeplaanis pannakse õpetamise pearõhk Arstiteaduskonnas loengulise õppetöö kõrval praktiliste oskuste omandamisele ja üliõpilaste iseseisvale tööle. Kohustuslike õppeainetena on tulnud juurde meditsiiniline psühholoogia, meditsiiniline geneetika, biofüüsika, matemaatilised meetodid meditsiinis jt. Olgu märgitud, et Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonnas alustati nende ainete õpetamist mittekohustuslike õppeainetena juba mõnda aega varem. Praegu toimub õppetöö täielikult uue õppeplaani alusel kolmel esimesel kursusel.

Enamik TRÜ Arstiteaduskonna lõpetajaist tuleb töökohtadel toime nendele pandud ülesannetega. Nad on võitnud töötades raviarstina, arst-stomatoloogina või farmatseudina elanikkonna poolehoiu ja usalduse. Oma põhitöö kõrval võtavad nad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst. Kuid põhjustatult on teaduskonnale tehtud etteheiteid, et mõnikord jätab soovida ettevalmistatus organisatoorseteks ülesanneteks, näiteks noored jaoskonna-arstid ei tunne küllaldaselt meditsiinilist dokumentatsiooni, eksitakse mõnikord tööekspertiisi jt. küsimustes. Noorele arstile oleksid need nagu kogemuste vähesuse tõttu andestatavad, aga nad ei ole siiski lubatavad.

Arstiteaduskonna õppejõudude kollektiiv on võtnud tarvitusele abinõusid, et edaspidi viia õpetamise tase lähemale tegeliku elu vajadustele. Õppetööst on kutsutud osa võtma spetsialiste-praktikuid tööekspertiisi, püsiva ja ajutise töövõimetuse küsimustes. Selles suhtes on loodud side Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu ja arstliku tööekspertiisi arstidega kohapeal. Suuremat tähelepanu on hakatud pöörama kutsehaiguste diagnostika, ravi- ja profülaktika küsimustele. Kliinilise kateedrite õppejõud analüüsivad kliinilistel praktikumidel püsivat või ajutist töövõimetust iga konkreetse haige puhul. Suuremat rõhku pannakse polikliinilistele praktikumidele — 25% kõigist praktilistest töödest kliinilistes õppeainetes toimuvad õppebaaside polikliinilistes osakondades. Menetluspraktka vältel tervishoiuasutustes töötavad üliõpilased meditsiiniõe ja jaoskonna-arsti ülesannetes ning subordinaatorina kolmes põhilises kliinilises distsipliinis — teraapias, kirurgias ja sünnitusabis.

Need üliõpilased, kes riikliku komisjoni poolt suunatakse tööle maa-arstijaoskondadesse, teevad kuuendal kursusel läbi praktikumi tsükli mõnes eesrindlikus maa-arstijaoskonnas. Õppeprotsessi organiseerimisel Arstiteaduskonnas esineb probleeme, mida oleme lahendanud ainult osaliselt ning mis nõuavad lõplikku lahendust viisaastaku vältel.

Teaduse kiire areng toob endaga kaasa üksikute erialade kõrge diferentseerituse astme ka meditsiini alal. Õppejõudude arvuline koosseis üliõpilaste enam-vähem stabiilse arvuga püsib samuti ühesuguseha, selle tõttu tuleb ühel õppejõul tegelda väga laialdaste küsimuste ringiga. See tingib vajaduse kutsuda õppeprotsessist osa võtma teadlasi-spetsialiste teaduslikest asutustest. Senised kogemused, kus üliõpilastele on kutsutud esinema väljapaistvaid teadlasi NSV Liidu teaduslikkudest keskustest, samuti aga NSVL Meditsiiniteaduste Akadeemia Eesti Kliinilise ja Eksperimentaalse Meditsiini Instituudist, õigustavad ennast täielikult. Samuti jätkab teaduskond ka ülikoolisiseste võimaluste kasutamist, eriti teaduskonna kesklaboratooriumi koosseisuliste teaduslikkude töötajate lülitamist õppetöösse. Selle laboratooriumi komplekteerimise lõpuleviimine avab ka õppeprotsessi organiseerimise seisukohalt uusi võimalusi.

Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskond valmistab õppeplaani kohaselt meie vabariigile ette esmajoones üldprofiiliga arste. Vabariigi tervishoiu vajadused on aga hoopis diferentseeritumad. Esineb tarvidus pediaatrite, sanitaararstide jt. eriala spetsialistide järele. Teaduskond on mõnda aega n.-ö. teaduskonnasiseselt kindlustanud meie tervishoiuasutusi raviarstidega, kes on saanud mõningat süvendatud ettevalmistust pediaatria, sanitaarepidemioloogia, teraapia, kirurgi jt. erialadel. Loomulikult ei ole ükski niisugune ülikooli lõpetaja veel eriala spetsialist. Et selleks saada, on vajalik pärast ülikooli lõpetamist veel palju töötada. Sellega seoses on viimasel ajal kerkinud üles küsimus, kas teaduskonna üldprofiiliga raviosakonnas ei tuleks korraldada täiendav profileerimine, täiendavalt pediaatria ja sanitaaralase osakonna avamise teel. Teiste erialade suhtes, nagu teraapia, kirurgia, günekoloogia ja sünnitusabi ning teised, ollakse aga seisukohal, et põhiline spetsialiseerumine peab toimuma alles ülikoolijärgselt kliinilise ordinatuuri kaudu, sest spetsialiseerumine 6-aastase õppeaja vältel nõrgendaks arstide üldist ettevalmistamist. Käesoleva kirjutise autor on seisukohal, et meditsiiniteaduse kiire areng ühelt poolt, teiselt poolt aga tervishoiusüsteemi vajadus eriala spetsialistide järele tingib edasiseit õppeaja pikendamise vajaduse meditsiiniinstituutides ja -fakulteetides, kusjuures seitsmes, nn. praktiline aasta oleks ette nähtud spetsialiseerumiseks.

Käesoleva viisaastaku vältel paraneb teaduskonna õppebaaside olukord. Teaduskonnal on koos tervishoiuorganitega välja töötatud Tartu kliinikute väljaarendamise plaan pikemaks perioodiks. Selle esimeseks etapiks on 340 voodikohaga kirurgilise haigla ehitamine. Haigla ehitustöö lõpuleviimine oli ette nähtud 1967. aastaks. Praeguse ehituse seisundi juures osutub aga haigla ekspluatatsiooni andmine võimalikuks alles 1968. aastal.

Tartu Riiklik Ülikool ehitab veel käesoleval aastal juurdeehituse korras ruumid patoloogilise füsioloogia kateedrile. Väljaehitamist vajavad auditooriumid nakkushaiguste ja pediaatria kateedritele. Arvestades, et nimetatud kliinilised kateedrid töötavad Eesti NSV Tervishoiuministeeriumi süsteemi kuuluvates kliinilistes haiglates, ei ole senini lahendatud küsimus, kes tegelikult teostaks nimetatud kateedritele ruumide väljaehitamise.

Viimastel aastatel on meie vabariigi valitsus eraldanud teaduskonnale täiendavaid summasid, mille eest on kateedritele ja laboratooriumidele muretsetud kaasaegset aparatuuri ning mida rakendatakse nii teadusliku kui ka ravitöö eesmärgil.

Teaduskonna õppejõudude kollektiivi kasv ja materiaalse baasi tugevnemine loob soodsaid eeldusi selleks, et senisest enam kaasa aidata perifeerias töötavate arstide erialase kvalifikatsiooni tõstmisele ja täiendamisele. Meie vabariigis on sel alal Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumi ja selle süsteemi asutuste, Moskva ja Leningradi arstide täiendusinstituutide ning Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna kateedrite poolt mõndagi tehtud. Senini ei ole aga süstemaatiline täiendusel viibimine jõudnud veel kõikide arstideni, mille tõttu esineb vajadus täiendavalt vabariigisisese arstide

Rohkem tähele-

TRÜ Arstiteaduskonnas töötab 25 üliõpilaste teaduslikku ringi, neist 13 kliinilise (psühhiaatria, neuroloogia, teaduskonnakirurgia jt.) ja 12 teoreetilise meditsiini kallakuga (mikrobioloogia, histoloogia, biokeemia jt.). Ringide tööst võtab osa ligi 600 üliõpilast. Teaduskonna üliõpilaste poolt esitati tänavu rekordiline arv võistlustöid — kokku 31 (möödunud aastal 26).

Nagu möödunud aastatel, nii valmis ka tänavu suur hulk võistlustöid kliiniliste kateedrite üliõpilaste teaduslikes ringides. Võistlustööde hindamisel märkis teaduskonna dekaan prof. J. Saarma, et tööde üldine tase on kõrge ja et rida võistlustöid võiks nende edasiarendamisel arvesse tulla kandidaadidissertatsioonidena.

Paljude aastate jooksul on teaduskonna parimateks ÜTÜ ringideks olnud teaduskonnakirurgia, psühhiaatria, neuroloogia, sisehaiguste propedeutika ja patoloogilise anatoomia ring. 1965. ja 1966. a. on valminud võistlustöid nimetatud ringides järgmiselt:

1. Teaduskonnakirurgia ring
2. Psühhiaatria ring
3. Neuroloogia ring
4. Sisehaiguste propedeutika ring
5. Patoloogilise anatoomia ring

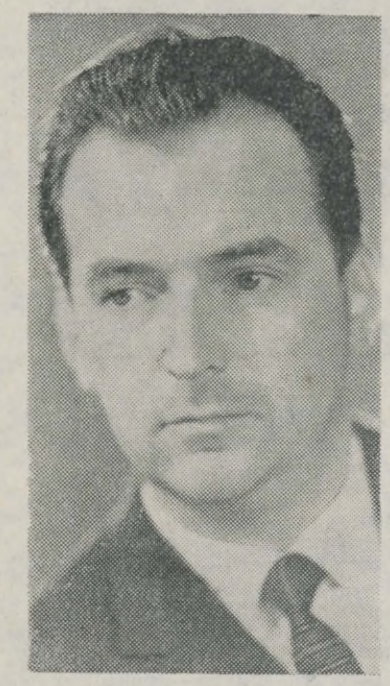
Kroonikat

Rääkisime tulevasest elukutsest

Raviosakonna III kursusel toimus huvitav kohtumisõhtu teemal «Arst eile, täna ja homme». Õhtu organiseeris kursuse komsomolibüroo eesotsas büroo liikme Tiia Kõrtsiga. Osa võtsid ka õppejõud.

Sissejuhatuseks rääkis dotsent Riiv meile möödunud aegade kuulsatest arstidest, alates Hippokratesest ja Galenosest. Dotsent Riiv rõhutas eriti, et me peame jätkama kreeka meditsiini humanistlikke traditsioone, et meedik peab olema mitmekülgne, laia silmaringiga humaanne inimene. Väga tähtis on

meil on hiilgav

ENSV teeneline kultuuritegelane Eesti Raadio kommentaator

Ivar Trikkel

Kas ajakirjanikuks tasub õppida? Või on see ainult kogemuste teel õpitav amet ja kõrgemas koolis tuleks omandada põhjalikult hoopis mingi teine spetsiaalsus?

Õppida mitte ainult et tasub, vaid õppima peab. Need ajad, millal ajakirjanduse tegemiseks heast tahtmisest küll näis, on ajalugu. Kaasaegne ajakirjandus oma erinevate kanalite ja tarbijaskonna ennekuulmatu informatsiooninälja ning nõudlikkusega on muutunud niivõrd keerukaks ühiskondliku elu nähtuseks, et teooriat tundmata on lootusetu otseteed leida.

Teooria on ajakirjaniku ametis asendamatu. Samal ajal on aga meie töö mõeldamatu elunähtuste sügava tundmiseta.

Kaasaeg seab kilbile targa ajakirjaniku-spetsialisti. Mõnedes ülikoolides loetakse ajakirjanduse kursust fakultatiivse ainena erinevate teadusalade üliõpilastele, kes selle vastu huvi tunnevad ja talenti ilmutavad. Sageli saavad head ajakirjanikud neist, kellel on hoopis teine spetsiaalsus (nii nagu kirjanikudki!) ja kes teooria leiavad ise.

Praktika veenab aga ka selles, et olulisim ajakirjanikuks saamisel on ajakirjanduslikult spetsiaalne + üldkultuuriline ettevalmistus, milleks kõige enam sobib filoloogiateaduskond.

Kas olete raadio patrioot? Kui jaa, siis milles näete tema meeldivust või eeliseid võrreldes trükisõna, televisiooniga?

Ma olin raadio patrioot isegi siis, kui käis ringi kuulujutt, et televisioon tapab raadio. Miks siis mitte nüüd, kui aeg on näidanud, et ringhäälingu mõjusfääri laienemine ei lõpe enne, kui igal inimesel on oma isiklik transistorraadio nagu hambahari!

Raadio ja televisiooni eeliseks trükisõna ees on nende operatiivsus. Üheskoos tõstsid nad uuele kõrgusele ka elutõe vahendamise ehtsuse.

Raadio eelis televisiooni ees johtub tema suuremast intiimsusest, mis tuleneb toetumisest mõttejõule ja seda aktiviseerivale kujutlusmeelele kuulaja seisukohast, ning suuremast lihtsusest suhtlemises esinejaga. Raadiosaates esineb inimene alati vabamalt kui televisioonis.

Raadiol on ka oma väikesed vead, aga ma olen ju raadio patrioot, seepärast . . .

Milles on mikrofoni ees iseendaks jäämise saladus?

Kui ma seda teaksin! Ja kas ma jäängi iseendaks? Võib-olla saan hoopis paremaks? Kas ei ole nii, et mikrofon sunnib reporterit suuremale enesedistsipliinile, nii, nagu teid eksamisessioon. Teatud ajahetkel peab reporter koondama kõik enesesse laekunu, et innustada hoopis kedagi teist olema tema ise.

Kas te näete mikrofoni ees kuulajat, kellele räägite? Milline ta on või millisega sooviksite vestelda?

Ma vestleksin sümpaatse inimesega, kes tahab kuulda, mis mul ütelda on ja kes mind usub. Ma tean, see on lihtsameelne soov, sest kuulajad ja nende huvid on erinevad (sotsioloogiline ankeet!) ja kes kõigile korraga meeldida tahab, ei meeldi kellelegi. Aga selline on juba kord meie ameti paratamatu enesesugestioon: kui kujutled ainult vaenulikke nägusid raadio ümber, läheb keel sõlme.

Kui kaua te oma saateid ette valmistate ja milles see seisab?

Kui kosmonaut sinu silmade ees televiisoriekraanil väljub avakosmosesse just sellel hetkel, kui sa kommenteerid sedasama lendu otse eetrisse, ei ole mingit ettevalmistusaega. Ühel ajal sünnivad mõte ja sõna. Mõni saade käärib aga nädalaid ja kuid. Ta on sinuga kaasas nagu vari, muutub kuuldu, nähtu ja loetu põhjal ikka raskemaks, kuni ühel päeval on aeg küps temaga maha saada.

Ja ei või iial ette teada, millal või kus turgatab pähe järgmise saate idee.

On teil mõni oma teema, ainevald, probleem, mis Teid eriliselt puudutab või kutsub sõna võtma?

Selleks on igapäevane elu oma rõõmude, murede ja probleemidega. Ja igapäevased inimesed nende kandjatena. Tahaks mõista neid, et kuulajateni tuua mitte ainult nende teod, vaid ka nende mõttemaailma ja ellusuhtumise. See on aga raske, sest meie rahvas on vägagi endasse. Kui see vahel siiski korda läheb, on heameel seda suurem.

Kas on midagi, mis teeb Teile muret meie praeguses teaduses?

Ma muretsen, kuidas ajakirjandus endale oma teaduse saaks. Hädapärast on vaja žanride teooriat, teaduslikult läbitöötatud informatsiooni hankimise metoodikat, ajakirjanduspsühholoogia aluseid, ajalehtede, raadio ja televisiooni spetsiifika teeviitu, uurimusi meie kaasaegsest ajakirjandusest ja tema arengutendentsidest.

täienduskeskuse järele. TRÜ Arstiteaduskonna poolt on tehtud ettepanek arstide täiendusfakulteedi loomiseks Tartu Riikliku Ulikooli juures, arvestusega, et rõhuv enamik vabariigi teaduslik-pedagoogilisi kaadreid asub Tartus. Seejuures jätkuks loomulikult meie vabariigi arstide täiendamine ka Leningradi ja Moskva arstide täiendusinstituutides, eriti niisugustel erialadel, mis meie vabariigis ei ole veel küllaldaselt välja arendatud või kus puuduvad kõrgelt kvalifitseeritud pedagoogid.

Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna kollektiiv teeb edaspidi kõik selleks, et saata ellu ainult hästi ettevalmistatud kõrgema haridusega meditsiinilist kaadrit ja osutada vajalikku abi meie tervishoiu süsteemile arstide täiendamisel ja spetsialiseerimisel.

H. VAHTER,
meditsiinidoktor, TRÜ Arstiteaduskonna prodekaan

Arstiteaduskonna komsomolibüroo teatab:

1. Möödunud eksamisessioonide eeskujul seab Arstiteaduskonna komsomolibüroo ka nüüd sisse nn. sessioonivalved.

Üldreegel: sessioonil ebaõnnestunud eksamid tuleb sooritada järgmise sessiooni algul kahe kuu jooksul. Kui aga üliõpilane taotleb eksamit teistkordselt sooritada sama sessiooni sees ja kui see taotlus on ka põhjendatud, võib teaduskonna komsomolibüroo erandjuhul seda lubada. Lõpliku otsuse eksami teistkordse sooritamise kohta teeb prodekaan.

Sessioonivalved toimuvad 2.—29. juunini kella 14—16 vana anatoomikumi farmakoloogia auditooriumis (valvet ei ole laupäeval ja pühapäeval). Kõigil taotlejail tulla koos oma komsomoligrupi organisaatoriga.

2. Arstiteaduskonna I ja II kursusel pole erialast praktikat suvel ette nähtud. Nii, nagu kõigil ülejäänud vastavail kursustel ülikoolis (kel suvel erialapraktikat pole), on ka Arstiteaduskonna kahe esimese kursuse üliõpilased kohustatud töötama üks suvekuu ülikooli suvetööde staabi poolt ettenähtud objektidel sõltumata sellest, kas neil on erialane kutse või mitte. Peale selle on ligi 25 üliõpilasel võimalik töötada suvel Tartu Vabariiklikus Kliinilises Haiglas palgaliste sanitaridena.

Kursuse komsomolibürool on põhjendatud juhtudel õigus suvetöödest vabastada kuni 20% üliõpilastest.

Suvetööde üldist juhtimist korraldab ülikooli komsomolikomitee juures asuv suvetööde staap.

Raviosakonna I kursus tutvub anatoomia praktikumis aju ehitusega.

Raviosakonna III kursuse 8. rühm praktikumis.

panu ÜTÜ-le!

— 12 võistlustööd;
— 7 võistlustööd;
— 7 võistlustööd;
— 7 võistlustööd;
— 6 võistlustööd.

Produktiivsemate juhendajatena tuleks esile tõsta prof. A. Linkbergi, prof. J. Saarmat, dots. E. Raudami, dots. J. Riivi ja dots. E. Podarit.

Vaatamata üldistele headele näitajatele ei saa rahul olla mõnede kateedritega. Mitme aasta jooksul ei ole valminud ühtegi võistlustööd hügieeni, hospitaalkirurgia ja stomatoloogia kateedrite juures töötavates ringides. Regulaarselt on üliõpilaste teaduslike tööde juhendamisega tegelnud ainult 50% meie kateedritest, konkreetselt õppejõudude osas on see näitaja veelgi madalam. Üliõpilaste juhendamisega tegelevad põhiliselt ühed ja samad õppejõud, suur osa teaduskonna õppejõududest on sellest vastutusrikkast tööst eemale jäänud. Me ei tohi aga unustada, et ÜTÜ ringid on noorte teadlaste ettevalmistamise tähtsaks kohaks. Siit võrsuvad meie tulevased aspirandid ja teadlased.

K. PÕDER,
TRÜ Arstiteaduskonna ÜTÜ nõukogu juhendav õppejõud

MULJEID
uuest teaduslikust keskusest

Novosibirski, Siberi suure töös-tus- ja kultuurikeskuse lähistel, 30 km sellest miljonilinnast, Obi mere kaldal asub uus teaduslik keskus — akadeemiline linnake. Viimane on TA Siberi Filiaali asupaigaks ja on välja ehitatud peamiselt viimase 5—6 aasta jooksul. Tegemist on heakorrastatud uue linnaga, kus praegu asub 15 teadusliku uurimise instituuti, peamiselt tehniliste teaduste, füüsika ja keemia alalt. Uurimisinstituudid on suured, mitmekorruselised korpused, varustatud moodsaima aparatuuriga ning komplekteeritud kõrge kvalifikatsiooniga kaadriga. Iseloomulik uuele keskusele — suhteliselt suur noorte entusiastide arv.

Lisaks uurimisinstituutidele asub siin ka Novosibirski Riiklik Ülikool oma allasutustega.

Linnakeses on umbes 30 000 elanikku. Elumajad on väga hea viimistlusega (meie Tartu ehitusmeestelgi oleks siit palju vaadata-õppida). Kaupluste võrk on tihe. Kultuuriasutused (klubid-kinod) on käe-jala juures. 8-korruseline võimas hotell «Kuldne org» võtab sõbralikult vastu kõik külalised, kes saabuvad siia üleliidulistele konverentsidele.

Ka tartlastel-meedikutel on sidemed uue keskusega. Aprillis toimus siin Siberi TA Filiaali Tsütoloogia ja Geneetika Instituudi ning MTA Moskva Reumatismi Instituudi korraldusel üleliiduline sidekoe-alane nõupidamine, millest võtsid osa ka rahvademokraatiamaade teadlased. Sümpoosionil esitati uusimaid andmeid nii sidekoe normaalse morfoloogia ja biokeemia kui ka haiguslikult muutunud sidekoe kohta. Nõupidamisest võtsid osa peale histoloogide ja biokeemikute ka patoloog-anatoomid ning klinitsistid. Ettekannete järel toimusid elavad mõttevahetused ning diskussioonid. Meilt esines nõupidamisel ettekandega dots. Ü. Arend.

Aprillikuus viibis Novosibirskis prof. Mešalkini juures südame- ja veresoonte kirurgia alal täiendavaid teadmisi saamas ka aspirant T. Sulling.

Meie mõlema ühine arvamus — kellel vähegi võimalik, see külastagu kindlasti uut teaduslikku keskust. Seal on üsna palju näha ja õppida. *Ü. AREND*

Teatepulk Vilniuse Riiklikule Ülikoolile

Käesoleva aasta aprillis toimus Vitebskis Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste üliõpilaste VIII ühendatud teaduslik konverents, millest võttis osa ka 20-liikmeline delegatsioon TRÜ Arstiteaduskonnast.

Kogu konverentsi töö oli väga hästi korraldatud. Esimese päeva hommikupoolikul tutvuti linnaga, instituudiga, haiglatega. Vitebsk on ligi 1000-aastane linn. Sõja ajal hävis ta peaaegu täielikult. Nüüd on ta aga üles ehitatud. Tegime tutvust ka instituudiga ja käisime linna nakkushaiglas, mis on instituudi üliõpilastele õppebaasiks.

16. aprillil alustas konverents tööd sektsioonides. Neid oli viis: morfoloogiliste teaduste, kirurgia-, teraapia-, eksperimentaalse meditsiini ning hügieeni- ja mikrobioloogiasektsioon. Kokku kanti ette üle 100 üliõpilaste teadusliku töö, millede arutelu oli küllaltki elav. Sõna võtsid nii õppejõud kui ka üliõpilased.

Õhtul istusid koos sektsioonide teaduslikud juhendajad, kes tegid kokkuvõtteid sektsioonide tööst ja hindasid üksikuid töid, milledest I kategooria vääriliseks tunnistati 48. Meie ülikooli töödest tunnistati kõrgeima kategooria vääriliseks pooled ettekantuist (5).

Konverentsi viimasel päeval toimus lõpp-plenaaristung. Vitebski Meditsiinilise Instituudi ÜTÜ nõukogu esimees andis teatepulga — põleva küünla — edasi järgmise konverentsi korraldajaile — Vilniuse Riikliku Ülikooli delegatsioonile.

L. TURK,
raviosakonna VI k. üliõpilane

Ühiskondlikust tööst ja aktiivsusest

Farmaatsia-osakonna komsomoli viimane üldkoosolek arutles ühiskondlikku tööd ja ühiskondlikku aktiivsust. Püüdsime koos ülikooli komsomolikomitee sekretäri Jaak Kaarmaga selgusele jõuda, millest oleneb üliõpilase aktiivsus, tahe elavalt kaasa lüüa kogu meie kirevale ühiskondlikule ja teaduslikule tööle. Millist üliõpilast pidada aktiivseks, mille järgi seda otsustada? Kas passiivsus on tingitud ajapuudusest või lihtsalt mugavusest? Mida üldse pidada ühiskondlikuks tööks, kas tal on mingit tähtsust, kas mitte kulutada see aeg pigem eriala omandamiseks? Sellised küsimused olid meie ette kerkinud.

Rääkisime, vaidlesime, arutasime, tegime järeldusi.

Ühiskondlik töö on niivõrd laiaks paisunud, et seda ei saa piirata koosolekutel ja nõupidamistel käimisega, kindla alalise kohustuse täitmisega. Aktiivsust peab hindama ka selle järgi, kuidas kommunistlik noor realiikmena suhtub ühiskondlik-poliitilistesse nähtustesse, kuidas ta elab kaasa ja võtab osa meie kursuse ja ülikooli igapäevasest kirevast elust.

Meie ajal peab ühiskondlik aktiivsus minema laiadesse hulkadesse. Ei tohi olla lihtsalt endassetõmbumist, minnalaskmist, ootamist. On vaja lahtiste silmadega vaadata maailma, näha seal kõike, avaldada oma arvamust kitsas ja laiemas ringis, kui oma mõtte õigsuses ollakse veendunud.

Ajaprobleem. Kui iga kohustuse mittetäitmist hakatakse põhjendama ajapuudusega, siis võib igaüks öelda, et ülikoolis on niipalju teha, et ei jõuagi üldse midagi korda saata. Selline arvamus võib tekkida siis, kui ühiskondlikus töös ei nähta mingit kasu. Kui aga seda hinnata võrdselt õppetööga, siis leitakse ka võrdselt aega mõlema jaoks. Ja eks nad mõlemad täienda ju teineteist, õpeta suhtlemist inimestega, seda läheb meil igaühel pärast ülikooli lõpetamist tarvis.

Koos õppejõududega on vaja kujundada õhkkond, milles ühiskondlik töö on lugupidamises. Igaühel on vaja oma sõna ja teoga kaasa aidata meie komsomolitöö suuna edasiarendamiseks.

ANNE KIKAS

Lehekülje «Arst eile, täna ja homme» organiseeris Arstiteaduskonna pressigrupp eesotsas Ü. Arendiga.

psühholoogia tundmine, sest eelkõige mõjutab arst haige psüühikat oma käitumisega.

Järgnes elav mõtetevahetus. Milline peab olema hea arst, kuidas võita haige usaldust, arsti kutseeetika — need probleemid erutavad meid kõiki. Leiti, et arst eile, täna ja homme on esinev oma teadmiste pagasilt, kuid arst inimesena, usaldusmehena on sama mis Hippokratese ajal.

Vahetevahel on hea maha istuda ja vaielda sirgeks probleemid, mis on meile kõigile südamelähedased, kuid mille üle mõtisklemiseks paratamatult igapäevaste askelduste, lõputute kontrolltööde ja kollokviumide vahel aega ei jää.

LEIDA TAMM,
ravi III k. üliõpil.

See kõik ei lähe muidugi hoogtöökorras. Palju tööd jääb ootama teid — tänaseid üliõpilasi.

Mis te siis teete, kui te parasjagu saadet ei tee?

Siis ma puhkan saate tegemisest. Kes ajakirjanikuks saada tahab, jätku mõte seitsmetunnisest tööpäevast. See päev kestab uneajast uneajani. Suvel lükkad varbad vette, et töömõtetest lahti saada, need on aga nagu kihulased sul küljes. Talvel ajad suusarada lumisesse metsa, mõtled, et nüüd põgened küll töö eest ära. Asjata lootus! Ainult et iga kord pärast niisugust põgenemiskatset oled ise tuuldunud ja mõtted on värskeks saanud.

Kas te armastate vahel totrusi või vähemalt imelikke tegusid?

Totrusi mitte, sest need on totrad, kui lähtuda sõna üldrahvalikust tähendusest. Kui aga välja minna teie üliõpilasargoost ja seostada totrused inimlikult mõistetavate imelike tegudega, siis küll.

Kord meeldis mulle Emajõe luhtades uidata, siis, kui vesi oli poolest säärest, või sellesama jõe peal purjetada lumetulekuni välja. Enne ladina keele eksamit näpistasin mõnd auväärset antiikisandat ninast, et jumalad ärkaksid ja vaesele tudengile appi tuleksid. Nüüd meeldib mulle öösel magada ja päeval tööd teha (kas pole imelik!), kohvi asemel piima juua (veel imelikum!) ja talvel käia, müts peas.

Vaba ruum. Küsimus iseendale.

See on originaalne mõte, mis vihjab küsitlejate ajakirjanduslikule kavalusele. Ma püüan nad üle kavaldada. Kogemused õpetavad, et kunagi ei saa vastust, kui küsimus ei ole täpselt suunatud.

Kuidas esitada nupukaid küsimusi?

Peab nupukas olema.

Mida annavad kohtumised inimestega, millised on kõige rohkem meelde jäänud, palju neid on umbes olnud?

Võimatu üles lugeda, palju neid on olnud. 13 aastat järjepanu. Mul ei ole kunagi talenti jätkunud (ajakirjaniku nina!), et leida erakordseid inimesi erakordsetes situatsioonides. Aga mul on õnne olnud kohtuda paljude tavaliste, igapäevaste (lihtsate jne.!) inimestega, ja need on olnud mu töö kõige suuremad rõõmud.

Inimesed — see on ajakirjaniku lõputa elukool.

Millised on parimad ja meeldejäävamad mälestused ülikoolist?

Kui professor Ariste tuli Tiigi intrisse esimest talve suurde ellu lennanud memmepoegadele külla ja tõi kaasa kotitäie kompvekke.

Kui ladina keele õppejõud L. Gross jagas hädalistele leivaraha, sest et stipp oli hiljaks jäänud.

Alma materiga on seotud kõige kallimad mälestused, mida aastate pärast alles mõistma hakkad.

Iseseisva mõtlemise algus. See tuli seal kuskil Toome raamatukogu hardas vaikuses või akadeemik J. Veski loengul. Neid loenguid oli nii raske jälgida (19-aastaselt), et mõte läks ulale inimese suurusest, kes armastab nii ränka tööd.

Vastutusmõtte, eetilise kohustuse kriteeriumi kujunemine. Meil ei olnud üliõpilasmütsi, kuigi oleksime himustanud. Üliõpilasmütsi on nii uhke kanda! Seal teadusematka poolel teel tekkis aga ilma mütsitagi kohustus rahva vastu, kes sulle selle kooli on andnud. Võib-olla oli see mõnel kevadisel lembel ööl, kui tütarlaps oli koju saadetud (siis tekib ikka filosoofiline puhang), kui jõuti järeldusele: inimene ei õpi siiski iseendale.

Mida tähendab olla reporter?

Kõigepealt tähendab see olla inimene. Raadio ja televisioon on toonud ajakirjaniku leheridade tagant rahva silma alla. Ohtul istutakse koos ja arutatakse maailma asju. Reporter peab oskama olla nõuandja ja sõber, kelle ütlemisel on kaalu.

Et reporter peab olema avara silmaringiga, poliitiliselt küps, oskuslik sõnaseadja-jutuvestja, aristeliku mäluga (soovitav ka keelteoskusega), et ta peab oskama autot juhtida, fotografeerida, masinal kirjutada, vajaduse kohaselt käituda, et tal peab olema kiire reaktsioon nagu sprinteril, et ta peab suutma reporteeritavasse sisse elada nagu näitleja oma rolli, sellest süttima, et tal peavad olema enesekontrolli tugevad pidurid — see kõik on iseenesest mõistetav.

Millist liiki reportaaže meeldib kõige rohkem teha?

Otsereportaaže.

See oli Lužnikis 1957. a. Ülemaailmse noorsoofestivali avatseremoonia hilines juba teist tundi, sest rongkäik oli ovatsioonidesse takerdunud. Meie olime aga eetris. Mikrofon käis meeste vahel ringi nagu palav kartul. Lõpuks hakkasime geograafiaõpikust valitud lehekülgi ette lugema.

Samade pidustuste finaal. Augustiöö, tulevärk, tunnete, mõtete, muljete tulv. Igal mehel oli käsi püsti: «Mikrofon mulle, ma tahan rääkida!»

Improvisatsiooni erutus. Suure sündmuse atmosfäär, mis su kaasa haarab, nii et süda hakkab kiiremini taguma tööstaažile vaatamata. Kuulajaga loodava vahetu kontakti psühholoogiline tagasimõju. See on raadiotöö raskeim künnivagu. Aga mis mõnu on seda vagu ajada!

Kuidas hindate noori oma erialal?

Kulla vääringuga, kui neid ainult oleks. Paraku satuvad ülikoolist reporteritööle üksikud. Ilmselt on siin põhjuseks raadio ja televisiooni alase teoreetilise (ja ka praktilise) ettevalmistuse nõrkus.

Midagi peaks ette võtma. Võib-olla ohverdada nädalapäevad suvepuhkusest, et tulla raadiosse vaatama (ja ka proovima), kuidas seda tööd tehakse. Igaühele ütleme tere tulemast!

Eesti Raadio homne pale oleneb paljus sellest, missugune on ajakirjandusse pürgivate üliõpilaste tänane nägu.

Magnetofoniga Lääne-Eestis

Toris küsitleti 83-aastast Mihkel Künnapast.

Tänavu alustas Ajaloo-Keeleteaduskond oma väliekspeditsioonidega võrdlemisi varakult. Esimestena läksid seekord välja eesti keele kateedri õppejõud ja üliõpilased, kes viie päeva jooksul, 24.—28. maini, sõitsid ringi Pärnu ümbruses — Suure-Jaanis, Vändras, Toris, Saardes ja Häädemeestel — ning kogusid vana keelemurret.

Ekspeditsiooni koosseisu kuulusid kateedri vilunud murdeuurijad A. Valmet ja V. Kingisepp ja sel teel alles esimesi samme astuvad üliõpilased Taima Talv ja Küllike Mäetamm III kursuselt, Lea Kõli ja Reet Kaasik II kursuselt ning Pärja Keldrimägi I kursuselt. Meesperet esindasid helitehnik Jaak Kasumets ja bussijuht. Nimelt oli meie ekspeditsioon tähelepanuväärselt hästi mehhaniseeritud. Tavalist jalgsimatka asendas seekord sõit mugavas bussis ja sõnasõnalise üleskirjutamise asemel tarvitses vaid keerata magnetofoninuppu. Tänu sellele jõudsime viie päevaga ära teha töö, milleks tavalisel ekspeditsioonil kuluks peaaegu kuu aega.

Meie kateedri uurimisobjektiks on viimastel aastatel olnud Lääne-Eesti murrakud. Siiski oli Pärnu ümbrus, peale Tori kihelkonna, kus käidi ka möödunud aastal ja keelejuhid olid teada, meile täiesti «tundmatu maa». Nii siirdusimegi ühel maikuu varahommikul kolme magnetofoni, 8 inimese ja hea tahtega oma murretekaardilt valgeid laike kustutama.

Ekspeditsioon algas väga õnnelikult. Juba Suure-Jaani esimeses talus, kust tahtsime hankida teateid ümbruskonna vanemate inimeste kohta, leidsime kohe suurepärase keelejuhi. Tiina Hommik on üle 80 aasta vana, kogu elu selles külas elanud, vähe koolis käinud, mäletas hästi endisaegseid töid ja toimetusi ning oskas neist huvitavalt ja ladusalt kõnelda. Tema isik vastas kõigile nõuetele, mis heale keelejuhile esitatakse. (Selgitamiseks: mõnikord võib head keelejuhti otsida mitu päeva ja siiski alati ei leita.)

Meie esimene üleskirjutus algab nii: «Nüid on põllud kõik puhtad ja raabid sees. Aga kus vanasti olli põlde peal pailu kiba...»

Pärnu ümbrus on keelejuhtidest võrdlemisi rikas. Peaaegu igas külas, kuhu me sõitsime, õnnestus meil kellegi juttu lindistada. Ega see nii kerge töö olnudki. Pidime leidma sellise teema, millest keelejuht saaks pikemalt rääkida ja aeg-ajalt suunasime teda küsimustega. Küsimusi ei tohtinud aga väga palju esitada. Lindile pidi jääma ikkagi keelejuhi, mitte küsija jutt. Mõni keelejuht rääkis väga kenasti ja ladusalt, teine seevastu oli võrdlemisi kidakeelne, püüdis koguni selgeks teha, et siin ümbruses ei kõneldagi murret ja mis tema sinna masinasse ikka teab räägida. Tavaliselt algas meie vestlus kuskil taluõues umbes nii: «Tere. Kas olete siitpere inimesi? Meie oleme Tartu ülikoolist ja otsime vanu inimesi, kes veel vana keelemurret kõnelevad. Kui palju teil ka aastaid on? Ja kas olete kogu aeg siin külas elanud? Ning sageli: «Kas te mäletate veel ka neid töid ja toimetusi, mida siis tehti, kui teie noor olite? Kuidas siin kandis ka põldu hariti? Muutus ainult viimane küsimus. See võis puudutada ka ümbruskonna metsi, loomi ja jahipidamist, karjaskäimist või koduseid töid, nagu kangakudumine, toidukeetmine ja tubade sisustamine. Eriti populaarseteks said meie linakasvatusega seotud küsimused. Kohtasime ka inimesi, kes mäletasid vanu kombeid ja uskumusi, teadsid ussisõnu või olid koguni ise näinud pisuhända ja ussikuningat. Väga paljud vanemad inimesed tahtsid meile laulda. See on ka arusaadav: olid ju Vändra ja Tori kandis sajandi vahetusel tugevad laulukoorid. Palju jutuainet pakkus ka Pärnumaa omapärane olustik — soode ja rabadega vahelduvad liivaluited ning vanad rehetared, mida Lääne-Eestis võrreldes teiste Eesti nurkadega kohtab võrdlemisi sageli. Huvitav on see, et kuigi maa-alalised kaugused on väiksed, muutub murre küllaltki märgatavalt. Paari keelejuhti õnnestus meil lindistada nii, et nad seda ise ei teadnudki. Need lindid pakuvad meile peaaegu kõige väärtuslikumat materjali.

Muidugi ei saa mööda minna ka tehnilist laadi raskustest. Kui meil poleks kaasas olnud helitehnikut Jaak Kasumetsa, oleksime vist juba esimesel-teisel päeval pidanud oma mehhaniseeritud üleskirjutuse asendama lihtsa käsitööga.

Tänusõnu tuleb öelda meie bussijuhile. Ei olnud sellist taluõue, kuhu ta poleks meid kohale viinud, oli sinna teed või mitte. Meie jutu peale, et küll me läheme suure tee pealt need mõnisada meetrit jalgsi, vastas ta, et mida auklikum ja porisem tee, seda huvitavam ja meeldivam on tal sõita.

Suure-Jaanis helilindistatakse 89-aastase Tiina Hommiku juttu.

Viiepäevasest ekspeditsioonist on veel nii mõndagi meenutada. Kasvõi seda, kuidas meil arenes vaist koerte suhtes: mõne eest jooksime kandade välkudes, teistele pakkusime kompvekke, kolmandatega saime suurteks sõpradeks. Vist kusagil mujal Eestis pole nii palju koeri kui Pärnumaal.

Tartusse tagasi saabusime näost lublisti pruunimaks muutunult, kastis üle seitsme kilomeetri täiskirjutatud linti. Aga uued ekspeditsioonid ootavad. Kaasa minna soovijate puudust pole karta. Vähemalt need, kes kord käinud on, tahavad jälle uuesti teele asuda.

R. KAASIK

Jelena Milk

2. juunil s. a. pühitses TRÜ kaugõppeosakonna sekretär Jelena Milk oma 60. sünnipäeva ja ülikoolis töötamise 20. aastapäeva.

J. Milk sündis 2. juunil 1906. aastal Vladimiri linnas maamõõtja tütrena. 1927. aastal lõpetas ta Tartu Vene Gümnaasiumi ja 1931. a. Tartu Ülikooli Õigusteaduskonna. Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta Tartu Kinnistusametis kantseleitöötajana. 1944. aastal asus juubilar tööle SaRK-i Tartumaa Teedeosakonda masinakirjutajana. Alates 1946. aastast töötab J. Milk vahetpidamata Tartu Riiklikus Ülikoolis, algul vene keele kateedris vanemlaborandina ja 1955. aastast alates TRÜ kaugõppeosakonnas sekretärina.

Juubilari on alati iseloomustanud ausus, töökus, täpsus, oma töösse kiindumus. Kaugõppeosakonnal on raske kujutleda oma tööd ilma J. Milgita. Tema «käe alt» käib läbi kõik venekeelne kirjavahetus ja masinakiri. Juubilar on ka suur kirjanduse sõber ja hea raamat valmistab talle alati suurimat naudingut.

Soovime juubilarile südamest õnne ja loodame, et ta töötab meil veel palju aastaid sama energiaga.

Teated * Teated * Teated

Laste suveklubi

TRÜ klubi juures alustas tööd laste suveklubi, mille tööst saavad osa võtta kõik kooliealised lapsed, kelle vanematest vähemalt üks kuulub TRÜ ametiühingusse.

Koos käiakse 3—4 korda nädalas kella 10—16-ni. Korraldatakse matku ja ekskursioone. Võetakse osa lastestaadioni poolt korraldatud üritustest ja spordivõistlustest. Tehakse «Kultuurikino» lasteseanssidele ühiskülastusi.

Kõikide tasuliste ürituste eest tasuvad lastevanemad.

Laste suveklubi töötab kogu suve. Uusi liikmeid registreeritakse iga päev kella 10-st TRÜ klubis.

Tähelepanu, LÕPETAJAD!

TRÜ Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassa juhatus teatab, et kassa on avatud kuni 23. juunini 1966. a. (incl.) igal neljapäeval kella 18—20. Võtke lahkumislehtedele allkirjad enne kassa sulgemist.

Juhatus

Kogu kursus soovib südamest head!

MILVI MÜÜRSEPP
ja
AARNE HERMLIN

MALLE SUVI
ja
REIN ARVISTO

HELGI PLIESS
ja
ENN PÕLDROOS
eesti filoloogia V

Teated * Teated * Teated

Esimene vasakult 1966. a. üliõpilasmeister S. Eomõis. E. SAKI foto

TRÜ võimlejad kaitsesid meistritiitleid

Aastaid on olnud meie ülikooli kunstilised võimlejad võidukad vabariigi teiste üliõpilassportlaste ja Balti tsooni üle. Ka üleliidulises konkurentsis on suudetud tulla finaalvõistluste 6 parema võistkonna hulka. Seekordne võistlusjuhend ei võimaldanud eelmise aasta lõpetajate parimail võistkonda kuuluda. Võistkonda tuli täiendada I kursuse üliõpilaste seast.

Võistkondlik paremusjärjestus kujunes ENSV kõrgemate koolide suvespartakiaadil järgmiseks: TRÜ — 247,4 p., TPedI — 233,8 p., TPI — 163,45 p. Need kolm võistkonda on olnud ikka põhilised konkurendid. Kunstiinstituut ja Konservatoorium on esinenud kord paremini, kord halvemini. Milliegipärast on aga meie kodulinna teine suurem õppeasutus alati kõrvale jäänud nii kunstilise kui ka rühmvõimlemise võistlustest.

Üliõpilastšempioni tiitli võitis teist aastat järjest Sirje Eomõis (Saarik) 52,35 p. (TRÜ), järgnesid Luive Rebane 51,95 p. (TPedI) ja Ülle Kallemaa 50,9 p. (TRÜ).

Äsjalõppenud võistlused näitasid, et TRÜ naisvõimlejate pere pole üksnes arvukas, vaid ka edukas. Aastaid on TRÜ taotlenud õigust rühmvõimlemises rohkema kui ühe võistkonnaga vabariiklikust üliõpilaste konkursist osa võtta. Seni pole seda saavutatud. Võib-olla on põhjuseks see, et TRÜ-le on alati kuulunud niipalju esimesi kohti, kui mitme võistkonnaga ta võistlustest osa võtab (teistel võistkondadel on lubatud võistelda väljaspool võistlust). Faktiline paremusjärjestus oli järgmine: TRÜ I võistkond — 37,55 p., TRÜ II — 36,4 p. ja TPI — 36,0 p. Kõik üliõpilasvõistkonnad aga osutusid paremaks vabariigi kesk-eriõppeasutuste võimlemisrühmadest.

Nüüd seisab TRÜ kunstilistel võimlejatel ees pingeline treeninguperiood, et edukalt esineda V Üleliidulisel Üliõpilaste Spartakiaadil.

L. JAANSON,
võistluste peakohtuniku asetäitja

Järgmine ülikooli ajaleht ilmub 25. juunil.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4509. MB 05389.

AR

Lugupeetud lõpetajad! Õnnitleme!

Sünnimaa ootab teie noorusjõudu!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (700) Laupäeval, 2. juulil 1966 XIX aastakäik

Linn elab eksamitele!

Teisipäev. Kalender näitab, et on suvekuu 21. päev. Üliõpilane ütleb aga, et on mis on, üks sess ta puha. Ja eks nii olegi — vähe on neil päevadel vahet. Ikka seesama tulihõõguv päikesekera, ikka needsamad ilmast ja teadusekuumusest undavad pead, õpikud, «konïsud», pabistamine, uued sissekanded matriklisse...

Hommikused ärkamisedki on ühte nägu, aga ometi erinevamad kui semestri aegu. Talvine kella kaheksa tipp-tund on mitmele tunnile välja hargnenud. «Vekkerid» ei saavuta oma helinas enam üksmeelt. Eks ta ole — teener on oma isanda nägu. Ja nii ongi, et üks ärataja laseb oma vedrumusklid lõdvaks siis, kui varane hommik majahoidjaid tänaval kohtab, teine põriseb alles siis, kui palavusest õhkav asfalt on oma pehmenenud ihusse saanud tikk-kontsade perforatsiooni.

Päike on esimesed tunnikesed päevasest jalutuskäigust maha kõmpinud. Poiste intritagune plaaž saab esimesed suvitajad kõrbenud murule. Õppida on siin muidugi kehvavõitu, sest kõrvalasuv lasteaed on üpris kärarikka perekonnaga. Aga üldiselt on kõik peaaegu nagu Pärnu rannas — vett saab kraanist (kui see töötab), õlut poest, liiva võib igaüks juurde mõelda. Ainult möödakäijad ei saa asjast aru — muigavad, vangutavad päid, et küll need tudengid on ikka...

Astume mööda Vanemuise tänavat all-linna poole. Kui kõrvad hästi lahti hoida, siis kuuled, et «homme on diamati eksam ja see on hirmus pilt», et «Elle kukkus läbi» ja et see on ka hirmus pilt. Siin-seal kohtad korrektses ülikonnas palavusest äravaevatud noormehi, valge särgi ja lipsuga. Näoilme reedab, kas on hinne (ja missugune) juba käes või seisab «lettiminek» alles ees.

Kuhu veel vaadata? Uues ülikonnas peahoone varju jääb vana tuttav — «tuubikum». Aga vaevalt maksab hakata keerdtrepist üles kõndima, sest sildike uksel teatab avamisaja — kell 8. Vabu kohti loota ei maksa.

Tuleb meelde, et peale «harilike» eksamite on olemas veel riigieksamid, diplomitööd, nende kaitsmine. Osal diplomandidel on töö juba retsensendi kriitilise pilgu ette panna, osa murrab veel pead — kas kõide peaks olema roheline, punane või hoopis must? Siingi olevat oma «knihvid».

Väärikas esinemine kaitsmisel, käesurumised, tänamised, ülikooli lõpetamine...

Gogoli-nimelise raamatukogu mõnusalt jahedas vestibüülis kuulen raskeid õhkamisi. Kaks tütarlast seisavad sissekäigu ees podestil ja kisuvad närviliselt sigaretti. «Issand, kui õudne, ma lihtsalt suren...» Jätame asjaosalised rahus surema (ei maksa kiirabi tülitada, eks neil ole niigi kiire) ja astume uksest sisse. Juba laenutusruumis kohtad kohalolijate veidi muigavaid nägusid — näe naiivset, tuleb poole päeva ajal siia ja loodab veel vaba kohta leida. Aga et oma vaatamisaparaat on kuningriigi pea, siis kõnnid ikka vapralt kõik saalid läbi. Tõepoolest, asjatu lootus... Laudadel on kuhjas kõikvõimalikud raamatud. Poliitiline ökonoomia, saksa keel, matemaatiline analüüs, üldfüüsika, väliskirjandus, anorgaaniline keemia. Vist on esindatud kõikmõeldavad distsipliinid. Filosoofiliselt lakkesuunatud pilk. Pintsakud ja jakid toolileenidel. Päikesepruunid ja raamatuvalged käed. Üleskeeratud varrukad. Higine otsaesine. Rahulik, keskendunud, hajali, pabistav, rahulolev, murelik, järelemõtlev pilk. Ja veel — pilk läbi avatud akna. Unistav. Emajõe ja laevade poole. «Kui saaks, kui võiks, jätta siin kõik...»

Varjuline rannaallee. Tudengeid jätkub siiagi. Näe, pingil on õpikute virn. Sõuavad paadid, sõidavad laevad. Ja eks nemadki vii kaasa õppijaid, eksamieelseid ning -järgseid mõtteid.

Ja mitte ainult laevad ning paadid. Autobusside järel keerlev tulitolmupilv ja vedurite tsuhh-tsuhh-produktid kannavad teaduselõhnu — kaugõppijad saabuvad. Ikka samuti nagu statsidki — kohvris raamatuvirn, südames värinaraasukesed ja peas — noh, see selgub juba eksamil.

Tartu, ülikoolilinn, elab eksamitele.

Jüri-Andi TOOM

Et augustis...

● Fassaadid on värvitud.
● Parkett on varsti paigal.
● Maalritel kiire käes.

Maist on saanud juuni, mahedast kevadest kuum suvi. Jaanipäevapäike ja teravalt-sinine taevas kiiskavad võidu. Peahoone pimestavalt valged sambad erendavad päikese lõõsas ja isegi seinte mahe kollakasbeež särab nii, et silmadel hakkab valus. Praegu tahaks siseneda otse peauksest nagu valimiste päevalgi, kuid ei saa. Ees on hoiatav silt. Isegi peauks ise on saanud esimese värvikorra. Hoovipoolne uks on külalislahkelt valla.

Rektoraaditiivas on osa ruume juba lõplikult valmis. Neist mõnes auditooriumis toimusidki NSVL Ülemnõukogu valimised. Praegu võime selle tunnistusena parkettpõrandais märgata daamide tikkkontsade jälgi. Nii partei- kui ka komsomolikomitee on juba sisse kolinud, kuigi trepikojas ja koridoris käib veel töö. Remonti on alustatud ka nendes ruumides, mis seni olid ladudeks.

Aula trepi tööd, mis vahepeal olid soikunud, on nüüd kõvasti edasi nihkunud. Rohkem kui pooled paasastmeist on juba paigaldatud, ja kui Tallinna Raudbetoontoodete Tehas alt ei vea ning astmed kohale saadab, siis jõutakse ehk laupäevaks kõigega valmis. Puudu on aga kõik trepi vaheplatvormide (trepimademete ehk podestide) paasplaadid.

Kohvikutiiva raudbetoontrepiga on asi hoopis parem. Alus on valmis, alt kuni pööninguni. Praegu valatakse astmeid. Kui ehitusjaoskonna juhataja L. Kukk meistermehelt küsis, kuidas läheb, siis too vastas: «Läheb küll! Aga silmad peab lahti hoidma. Seinad pole päris vinklis ja lainetavad ka pisut. Marsi äär aga peab sirge olema, müürseppade vead ei tohi välja paista.» Eks ole me sageli kirunud tänapäeva ehitajaid ja kiitnud kunagisi, kuid ega me keegi pole nende tööd tollipulgaga mõõtnud!

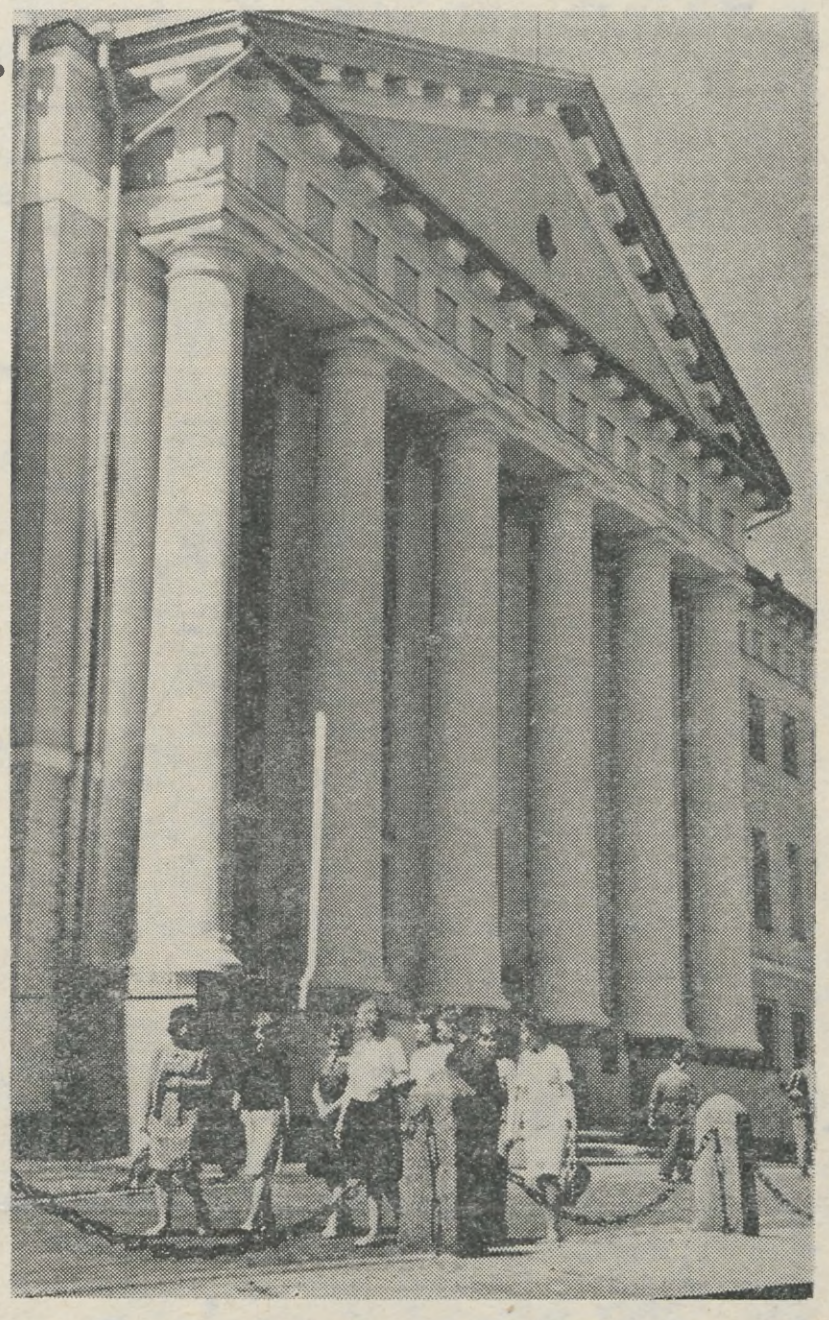
Kolm trepimarssi olid juba valmis. Tuhmhallid astmed on ühtlased ja veatud nagu kunsthambad. Laupäevaks kavatsetakse kogu töö lõpetada.

Kolmandal korrusel käib kõva parkettimine. Enamikus ruumides on töö juba tehtud, ja peagi ülejäänud valmis ei saa, sest platsis on tervelt kuusteist parkettijat.

Nii siin kui teisel korrusel on ka maalrid ammu töös: parketile on pandud krohvimatid või raputatud saepuru. Laed ja ka seinad on mitmel pool juba valged. Jääb vaid seintele vajalik värvitoon anda, aknad ja uksed värvida, põrandad poonida, siis ongi tip-top.

Keldris tugisevad suruõhuhaamrid: tuk-tuk-tuk, tuk-tuk-tuk, tuk-tuk-tuk. Vaheseina murtakse ava. Haamriotsad toksivad raudkivimürakate vahelist mördiliidist. Haamer takerdub aeg-ajalt — kivipõrakale «hammas peale ei hakka», tuleb mööda hiilida. Aega läheb küll, aga kivil tuleb alistuda ja ikkagi oma kohalt lahkuda. Töömeestel on nahk märg, pealtvaatajal aga «kananahk» seljas. Jahedavõitu on siin... Mööda pikka ja kitsast koridori roomavad jämedad torud: terasest on veemagistraal, aga malmist, muhvidega kanalisatsiooni oma. Siin lähevad ka kaablid. Prr... Võtab võbisema.

Väljas on ligi kolmekümnekraadiline leitsak. Esialgu mõnus, ent

varsti on higi otsa ees, justkui oleks ise müüri lõhkunud. Tuleb kaduda aula meeldivasse jahedusse. Seal tundub õhkugi olevat rohkem kui väljas. Lagi on valmis: kumerad võlvservad, peegli- ja seinakarniisid. Ka suurem osa seintest on juba krohvitud ning enamik lainelistest pilastersammastestki valmis.

Teadusliku restaureerimistöökoja poolt valitud mehed tunnevad oma tööd. Kuid meistri ja meistri vahel on ikkagi vahe: lage tegid ainult kolm, kuid seinte ja «sammaste» kallal on juba kaheksa krohvijat, sest see töö on l i h t s a m, kuid mitte lihtne. Üks noorematest krohvijatest ütles: «Ega sellist tööd praegu naljalt ette tule. Nüüd on kõik sirge ja tasane, ei mingit «arhitektuurilist liialdust», anna aga pumbaga seinale ja hõõru siledaks. Aknaservade kallal tuleb pisut nokitseda. Siin on aga pead ka vaja!»

Patsti, patsti lendab mört pilastri siledale pinnale ning erilise šablooni abil antakse sellele meile kõigile tuttav lainjas pind. Aula kohvikupoolse otsseina üht sammast on vanasti meisliga täksitud, vist oli vaesekesel «kõht ees» ja sadakuuskümmendki aastat tagasi tuli mõelda oma eksimuste parandamisele nagu meilgi... Peagi kaovad kunagiste meistrite kavaluse jäljed krohvikihi alla, sest krohvijatel on kiire: l. j u u l i k s p e a v a d a u l a s e i n a d j a s a m b a d v a l m i s o l e m a.

Ongi läbi käidud kogu maja ja isegi pööningule, sellesse päikesest kuumaks kõetud «sauna», sisse astutud. Endise askelduse ja plekkseppade kila-kola asemel on siin nüüd vaikus, kuigi üht-teist on siingi veel teha (ventilatsiooniga seotud tööd). Korraks siiski kopsatab kellegi haamer, ent peagi levib üle kogu pööningu lämbe, uinutav vaikus, — selline, nagu maal, pooleldi heintega täidetud tallilakas.

Korraks libiseb pilk ka hoovi, kus lebavad virnas aula trepi paasastmed ja müriseva kompressori kõrval kaevatakse õuekanalisatsiooni kraavi. Päike vaatab kraavipõhja, sealt aga lendab talle vastu savisegust pinnast. Varsti pannakse torud paika ja kraav aetakse kinni. Ainult kaevude järgi võib aimata, et siia on midagi juurde tehtud.

Töödejuhataja ruumis käib «kahekordne» töö: krohvitakse seinu ja peetakse nõu. Ehituse juhtkond «lööb kokku» tehtut ja peab aru tehtava üle. Praegu ei saa enam rahulduda ainult ruut- ja kuupmeetritega, vaid tuleb taotleda lõplikult viimistletud ruumide arvu järjekindlat suurenemist. Seda püütaksegi.

Möödub pisut rohkem kui kuu. Auditooriumidesse ja kabinettidesse tuuakse lauad ning toolid. Värsked üliõpilaskandidaadid asuvad võistlustulle. Septembris algab siin juba koolitöö.

Aga aulast kostab veel õppetöö ajalgi toksimist ja kopsimist: siin jätkub töö...

29. juunil 1966. a. A. PABUT

---

23. ja 24. juunil kaitsesid oma diplomitöid eesti keele ja kirjanduse osakonna diplomandid. Hinded — «head» ja «väga head».

5. juulil toimub pidulik lõpuaktus ja ongi tudengipõlv lõppenud.

Sotsioloogide seminarilt

23.—27. juunini toimus Moskvas üleliiduline seminar «Ideoloogilise töö sotsioloogilisest uurimisest». Korraldajaks oli NLKP Keskkomitee juures asuv Ühiskonnateaduste Akadeemia, osavõtjaiks nii sotsioloogid ülikoolidest ja teadusliku uurimise instituutidest kui ka sotsioloogiliste uurimustega tegelevate parteiorganite ja ühiskondlike sotsioloogiainstituutide esindajad. Meie ülikoolist viibis seminaril grupp ÜTÜ sotsioloogiaringi liikmeid eesotsas loogika ja psühholoogia kateedri aspirandi Ülo Vooglaiuga.

Seminari töö toimus plenaaristungitel ja sektsioonides. Plenaaristungite ettekannetest pakkusid suuremat huvi Moskva ülikooli professori A. Leontjevi esinemine teemal «Isiksuse mõjutamise psühholoogilised küsimused» ja NSV Liidu Teaduste Akadeemia asepresidendi akadeemik Fedossejevi ettekanne «Sotsioloogiateaduse arengust Nõukogude Liidus». Üldist huvi äratasid veel ettekanded, milles käsitleti noorsoo sotsiaalse struktuuri ja vaba aja probleeme, samuti kuritegevuse uurimist.

Paljudes liiduvabariikides, kraides ja oblastites on loodud ühiskondlikel alustel töötavad instituudid konkreetsete sotsioloogiliste uurimuste korraldamiseks. Parteikomiteede juures on tehtud palju uurimusi ideoloogilise töö praktiliste küsimuste lahendamiseks. Saadud tulemustest ja sotsioloogia arengust maa eri piirkondades rääkisid seminaril esinenud parteitöötajad. EKP Keskkomitee sekretär sm. Lentsman jutustas oma sõnavõtus ka Ü. Vooglaiu uurimusest ja rõhutas eriti selle praktilist kasu ajalehe «Edasi» jaoks. Ta mainis ka H. Hanseni tööd raamatu sotsioloogia alal, mida autor hiljuti kaitses diplomitööna meie ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris.

ÜLKNÜ Keskkomitee juurde loodud sotsioloogiagrupi esindaja informeeris noorsoo sotsiaalsete probleemide uurimise käigust oma uurimisgrupis. Esitatud tulemused tundusid olevat siiski liialt nõrgal teoreetilisel ja metoodilisel alusel. Üldse kujutasid väga paljud ühiskondlikus korras tehtud uurimuste tulemused endast vaid ankeetidest saadud empiirilise materjali esitamist protsentide kujul, kusjuures ankeedid kui materjali kogumises domineeriv võte olid enamasti koostatud üsna pealiskaudselt, arvestamata sotsioloogia kui teaduse metoodika põhinõudeid.

Selgus, et ideoloogilise töö uurimises on algamas uus etapp, mis on seotud eesmärgiga viia ideoloogiline töö teaduslikele alustele. Laial rindel korraldatakse uurimusi propaganda efektiivsuse väljaselgitamiseks, huvi sotsioloogia vastu on kasvanud. Ülilai uurimistemaatika on viinud selleni, et puudu jääb uurimuste sügavusest, teaduslikkusest. Päevakorras on metoodika läbitöötamine, kaadri väljaõpe, teadusliku keskuse loomine ja üleliidulise sotsioloogiaajakirja asutamine.

P. KENKMANN

JÜRI-ANDI

Esimene lugu räägib sellest, kuidas Toomas värvib katuse pruuniks ja — ronib akna kaudu ülikooli ajalehe toimetusse.

Keskmist kasvu prillidega poiss lõi akna taga lõbusalt vilet. Paberist müts peas, pintsel käes, uhas ta värvida teravaviilulist katust, mis ulatus parajasti ülikooli ajalehe toimetuse aknani. Ajalehe vastutav sekretär tippis parajasti trükimasinal artiklit ümber, kui paberist mütsiga poiss äkki kõva häälega hüüdis:

«Hei, kas teil kaastööd ei läheks vaja...?!»

Ene vaatas üllatunult üles. Nähes poissi sõbralikult viipamas, päris ta äraootavalt:

«On sul midagi kirjutatud või?»

«On...»

Poiss lükkas prillid laubale, pühkis värviseid käsi vastu tööpükse ja tiris taskust välja mitu pisut kortsunud paberilehte. Siis heitis poiss kelmi pilgu ümberringi ja... hopp! — juba oligi ta toas. Värvine käsi tiris taskust paar paberilehte juurde ja kortsunud paberipahmakas pandi pisut häbelikult lauanurgale.

«Oota natuke, ma loen kohe läbi, ehk on parandada vaja...» Poiss noogutas nõusolevalt ja toetas seljaga vastu kapiust. Hetke pärast küsis ta tuttavlikult:

«Kas siin suitsetada võib?»

«Võib, võib...» muigas Ene, omaette mõeldes: «Nii noor ja juba tossutab...?!»

Pikemat juttu ei tulnudki, sest artikkel oli üldiselt hästi kirjutatud. Paar stiili- ning komaviga tuli ette.

«Aitäh sulle...!»

«Võta heaks...» Poiss välgutas prilliklaaside tagant lõbusalt silmi. Teekond üle aknalaua läks niisama libedalt kui tulleski. Natukese aja pärast hakkas akna tagant jälle vilet kostma. Pabermütsiga poisil edenes värvimine jõudsalt. Õhtul lehvitas poiss Enele kätt, lükkas paberist mütsi kuklasse ja hakkas, ämber käevangus, katuselt maha ronima.

Sel õhtupoolikul puutus keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Toomas Jüriado esimest korda kokku ülikooli ajalehe toimetusega, ja see kord ei jäänud mitte viimaseks.

Läbi akna katuse kaudu pole peale Tooma veel mitte keegi toimetusse artiklit toonud.

Teises loos sellest, mismoodi Tooma keskkooliaastad möödusid, mis imevõim teda kirjutama sundis ja miks ta ülikooli keemiat õppima tuli.

Istusime Toomaga ülikooli kohvikus. Oli parajalt ilus argipäev, Toomal hea mõnus meeleolu (mis tegelikult talle juba kaasa sündinud on) ja minu uudishimu üsna kõrgetes kraadides. Tegin oma hääle asjatundlikuks ja pärisin:

«Miks sa tulid ülikooli just keemiat õppima?»

«Ilmselt aitasid siin kaasa perekonna traditsioonid. Pool suguvõsast on meil keemikud. See on põhjus number üks. Põhjuseks number kaks oli see, et meie keskkooli keemiaringis osati ainet kaasakiskuvaks teha. Seal tungisime me keemia tuuma juurde. Selleks et tuuma ennast avastada, tulingi ülikooli...»

Kuulan ja vaatan, kuidas Toomas räägib. Ajakirjaniku üheks üsnagi oluliseks omaduseks on oskus vestelda, s. t. rääkida nii, et inimene teda usuks ja usaldaks. Jah, Toomast ma usuksin.

«...kuuled mind või?»

«Jah-jah, muidugi.»

«Ma tulin ülikooli peaasjalikult mitte traditsioonide tõttu, vaid sellepärast, et tahtsin. Ise tahtsin...»

«Nii peabki olema...» Järsku taban end vaatamas Tooma välimust. Need... need...

«Kuule, Toomas, sa peaksid oma «pakenbarid» kõrvade juurest maha ajama. Need teevad su kuidagi tähtsaks ja vanemaks.»

Toomas naerab lausa laginal ja arvab:

«Tead, ma tahangi vanem ja väärikam olla kui vanus lubab.» Samas tõsineb ja lausub:

«Keskkoolis ma just paipoisu ei olnud. Vahel trotsisin ja tegin mürtsu. Tõsist tööd tegin ka. Tuupimist ma küll ei salli, rohkem meeldib ringi liikuda, inimesi vaadelda, juttu puhuda...»

Keemiaosakonna üliõpilase tööpäev on pikk. Loengud, praktikumid, laboratoorsed tööd... Toomal ei paista ajahäda kunagi olevat. Peale keemia on tal veel eri vahekord kirjutamisega.

«Mis imevõim sind kirjutama pani, Toomas?»

«Imevõimu polnud ollagi. Meil koolis juhtus nii palju põnevat, et mulle tundus naljakana, et peale meie seda keegi teada ei saa. Noh, ja siis hakkasingi kirjutama ise, alguses lühisõnumeid, hiljem juba pikemaid lugusid. Esimene sõnum ilmus rajooniajalehe veergudel siis, kui käisin 7. klassis.»

Rajooniajalehe veergudelt jõudis Toomas välja «Noorte Hääleni».

«Ah soo, keskkoolis olin ma vahepeal kehakultuurikollektiivi esimees. Sporditöö agitatsiooni oli pagana hea ajalehe kaudu teha...»

«Hästi kirjutada on raske, eks?»

«On küll. Aga praktika õpetab. Lugeda on rohkesti vaja, teiste meeste kirjatöödest õppust võtta, ajalehe neli külge iga päev läbi vaadata, et järsku sellest kirjutama ei hakka, mis lugejale juba mitu korda ette on serveeritud.»

«Jah, sul on õigus küll.»

Toomas läks kohvi tooma. Kui ta tagasi tuli, pärisin varmalt:

«Kas sa ilukirjandusega ka tegeled?»

«Natuke jah. Peamiselt suvel, sest siis on pea puhanud ja mõtted tulevad nagu iseenesest...»

Ajasime juttu veel ühest ja teisest. Kas tagasihoidlikkusest või hajameelsusest unustas Toomas mainimata, et ta keskkooli hõbemedaliga lõpetas ja vastavalt sellele ülikoolis ainult ühe sisseastumiseksami pidi sooritama. See oli keemia ja Toomase eksamilehele märgiti eksamineerijate üksmeelse otsusena viis. Toomas ise arvab selle kohta, et ülikooli astumine toimus kuidagi vaikselt, ilma suurema kärata. Ülikoolis õppimine nõudvat juba suuremat pingutust — ega keemia õppimine ole raljaasi. Peale armastuse on ka tööd vaja.

Kolmandas loos pajatatakse Toomast kui ühest ülikooli ajalehe toimetuse aktiivsemast liikmest, tema iseloomust, omadustest ja harjumustest.

Te olete teda kindlasti näinud: hall mantel, lõbus ilme ja nii kiire kõnnak, nagu jääks ta iga minut rongist maha. Tal on alati poolkustunud pabeross käes. Tal on palju tegemist ja igaühega rääkimist. Kui ta teile otsa tormab ja ei vabanda, siis ärge pange pahaks. Ta toimib nii mitte ebaviisakusest, vaid hajameelsusest. Ta on alati nii rõõmsa näoga, nagu oleks ta kõige lõbusam inimene maailmas ning ei teaks hingestki, mis või kus on mured. Tegelikult siinkohal väline mulje petab. Toomal on muresid küll.

«Suitsu ja postkaartide peale läheb nii palju raha, et iga kuu lõpuks veab stipendiumi vägisi lõhki...»

Toomas suitsetab mitte närvilisuse pärast, vaid harjumuse tõttu. Postkaarte kogub ta aga mitte harjumuse tõttu, vaid kui tõeline kollektsionäär. Toomal on juba üle 2000 postkaardi. Igal nädalal tuleb vähemalt paar-kolm tükki juurde. Kui pressiklubi talvel Moskvas käis, oli Toomas püstihädas — seal oli postkaarte tublisti rohkem kui kohvrisse oleks mahtunud või rahakott lubanud.

Peale jutu- ja naljamehe on Toomas ka veel laulumees ja kõva muusikasõber.

Pressiklubis on Toomas Jüriado mitte üks tublimaid, vaid kõige tublim. Ta tahab kirjutada nii lühikesi kui ka pikki lugusid, nii tähtsatest kui ka vähemtähtsatest asjadest.

Toimetuses antakse Toomale meeleldi ülesandeid, sest «tema peale võib alati kindel olla...» — nii arvavad teised toimetuse liikmed.

Toomas Jüriado ja Rein Nigol on ainsad «mittefiloloogid» toimetuses, aga nad kipuvad vägisi filoloogidele silmi ette tegema. Isegi neile filoloogidele, kes on spetsialiseerunud žurnalistikale...

Vahel juhtub nii, et ühte lehte satub kaks lugu. Ka siis pole katki midagi, sest sellisel juhul on ühe artikli autor Toomas Jüriado ja teise all seisab Jüri-Andi Toom. Raske on öelda, kumma nimega noor kirjamees kuulsam on, sest lood on ühtviisi head.

Toomase «inimlikest» nõrkustest ja harjumustest (suitsetamisest, hajameelsusest jms.) on juba juttu tehtud. Nn. positiivseid omadusi on tal kõvasti rohkem:

** Ta on võimeline loo kirjutama ükskõik millest, ükskõik kus (ühiselamus, loengul, tänaval, kohvikus jne.), ükskõik millises asendis (lamades, ühe jala peal seistes, kõndides jne.), ükskõik millal.*

** Tal on ka siis aega, kui kellelgi teisel seda pole.*

** Nii kiitusesse kui laitusesse suhtub ta ühtviisi sooja positiivsusega.*

** Kui ta kirjutamise juures sulepea otsa närib, siis on see tunnuseks, et lugu tuleb hea (nii on tähelepanekud näidanud).*

** Ta ei vihasta kunagi, ei tea, mis on närvid, naerab põhjusega ja tahab tingimata sinu arvamust kuulda viimase «Loomingu Raamatukogu» numbri kohta.*

** Ta on täielik kinohaige (hm, kuivõrd seda pidada positiivseks omaduseks?)*

jne. jne. jne.

Toomas on huvitav inimene, talle pole sugugi tähtis, millise mulje ta kellelegi jätab. Räägib sinuga millestki kenasti ja kus siis äkki kukub sind hea näoga kritiseerima — sul on ikka see viga ja teine viga ja mispärast sa niiviisi valesti käitud. Siis lõpetab ära ja kõneleb kena juttu edasi. Sina ei saa aga isegi pahaks panna, sest kui sa pärast järele hakkad mõtlema, siis tuleb ikka välja, et Toomal on õigus. Toomal on peaaegu alati õigus.

Ja hakkavadki lõpule jõudma lood Toomas Jüriadost, poisist, kel on kuhjaga varuks energiat, vaimustust, lõbusat meeleolu, head pealehakkamist. Ei tea öelda, kellena ta hakkab kunagi elus leiba teenima, kas keemiku või ajakirjanikuna. Üks võimalus on veel — kahest elukutsest kujuneb meeldiv süntees ning Toomas Jüriado läheb ellu keemik-žurnalistina. Tõenäoline, et selle võimaluse käesoleva artikli peakangelane valibki, sest

«...tugevasti südame külies on mõlemad. Kui valiksin ainult keemia, hakkaks südametunnistus žurnalistika pärast etteheiteid tegema ja vastupidi. Kui aga tegelen mõlemaga, siis on süda rahul...»

Sirje ENDRE

LRÜ Botaanikaaed

Läti Riikliku Ülikooli Botaanikaaial on suur populaarsus nii meie vabariigis kui ka piiri taga. Sellest räägivad sidemed 770 välisriigi ja 120 NSV Liidu Botaanikaaia ning uurimisettevõttega.

Botaanikaaed korraldas eelmisel aastal Üleliidulisel Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel 3 ekspositsiooni. Välisekspositsioonil olid eksponeeritud rododendrid ja 10 uut daaliasorti (110 eksemplari). Need kõik on botaanikaaia selektsioon. Neid loetakse maailma parimate hulka. Ekspertiisikomisjon andis uutele daaliasortidele väga kõrge hinnangu — kõik 10 said näituse tšempionideks.

Huvi pakkus ka rododendrite ekspositsioon. Rododendrid on õitsvatest põõsastest ilusaimad. Neid on soovitav kasutada linnade ja külade haljastamisel. Rododendrite aklimatiseerimise ja introdutseerimise eest anti botaanikaaia teaduslikule juhatajale bioloogia teaduste kandidaadile R. Kondratevitšile kuldmedal.

Botaanikaaed korraldas stendi teemal «Ühiskondlike, elukondlike ja tööstuslike ruumide haljastamine». Arvukas külastajaskond suhtus ekspositsiooni suure heakskiiduga ja selle autorile — aednik Irbele — andis ekspertiisikomisjon hõbemedali.

Meie botaanikaaed on praegu ainukene ülikoolide botaanikaaedade seas, kellel on oma ekspositsioonid Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel ja kes võtab osa temaatilistest ülevaatustest.

Meie botaanikaaed — see on ülikooli roheline auditoorium, kus võib näha ja kuulda üliõpilasi öösel ja päeval. Päeval tutvuvad üliõpilased õppejõudude juhendamisel taimeriigi rikkustega, öösel, kui taevas süttivad tähed, kiirustavad siia Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased, et uurimisjaamas jälgida Maa kunstliku kaaslase teed.

A. ZORGEVITŠ,
LRÜ Botaanikaaia direktor
(Ajalehest «Padomju Students»)

Saksa keele eksam ja sirelid

KIRJANDUSLIK LEHEKÜLG

Jorma Kannila on sündinud 1934. aastal TEISKOS, õppis Helsingi Ülikoolis soome keelt ja kirjandust ning elab praegu Tamperes. 1963. a. debüteeris novellikogumikuga «Höyheniä». Järgmisel aastal astus ta lugeja ette luulekoguga «Sisämaasta». Mõlemas kogus on keskseI kohal inimene, kes elab looduse keskel. Kui novellikogu on veel võrdlemisi konarlik ja ebaühtlane, siis luulekogus on tunda kirjaniku mõtte selginemist. Siin on ilmekaid pilte loodusest, sotsiaalset luulet, kus kirjaniku mõtisklused elu varjukülgede üle vahelduvad väga iroonilise ütlemistega.

1965. a. ilmus noorelt kirjanikult juba kolmas teos, sedapuhku romaan «Haukiniemessä», mis jutustab maainimeste elust ja suhetest. J. Kannila on andekas noor kirjanik, kõrvuti Veijo Mere ja teiste noorema generatsiooni esindajatega määrati talle 1966. aastaks Soome Kirjanduse Seltsi Akadeemia-abiraha (723,80 marka kuus).

Simo Puronen (kirjanikunimega Aapeli) on sündinud 1915. aastal Kuopios ja tema nimi on tuntud ka eesti lugejale. 1960. a. ilmus «Loomingu Raamatukogu» sarjas H. Lepiku tõlkes karakterkujude sari «Meie issanda sipelgad» («Meidän Herramme muurahaisia»).

Suure menu on oma kriitilise hoiaku tõttu saavutanud Aapeli vested. Käesolev pala on tõlgitud kogust «Onko koira kotona» (1961, neljas trükk).

JAAK SIMM

*

Jorma Kannila

Siin on laiali luitunud kõrred ja seemned.
varisevad hõlmu riivates.
Korjajate kotid vedelevad teeveeres
küllastunult ja sirbid
ootavad uusi taimi. Suvised
hommikud tõusevad udust öö pestud põskedega,
taevas norutab järve kohal ja rahustab vete igatsust,
kari magab ja mäletseb, päikeseköditus
kurgu all.

Nii oli,
alatine puudus
ja vaikus, ja
siia lonkasime tagasi aastate pärast,
tukastasime pingil, et ärgata
võõraina
vanasse elusse.

Soome keelest M. KALAMÄE

Aapeli

Midagi taevalikku

Istun rannakivil, jalad vees. Vesi on soe, sest on suvi. Päike paistab. On ju suvi.

Väikesed viidikapojad ujuvad mu jalgade vahel edasi-tagasi. Kõrkjad kahisevad, kajakas lendab. Hardana imetlen selliseid looduseilmutusi.

Teisel rannakivil, minu vastas, istub Harri. Ta ei ole looduseilmutus ja ma ei imetle teda. Ta sai hiljuti nelja-aastaseks ja tema viisakusel ei ole piire. Kõigele lisaks on ta lobamokk.

Haug molksatab kusagil, pead pööramata on teada, et väljaspool kalatarangut. Harri valmistub midagi ütlema, arvatavasti haugist. Teen, nagu ei märkaks, ootan vaid.

«Küll on sinul alles suur kõht,» ütleb Harri. Harri on naabriperest. Neil võivad seal lapsed rääkida, mida tahavad. Neid ei kasvatata sugugi, nad on päritki kusagilt Tampere poolt.

«Ei ole kaua aega näinud nii suurt vatsa!»

«Ühüm, kas tõesti?»

«See on kahjulik, kui on nii suur kõht.»

«Või nii, või nii! Niimoodi! Või on kahjulik! Ja mida tead veel, härra professor!»

«Sa vist sured varsti.»

«Ohoo! Vaata naasugust! Või niimoodi! Ja millal siis?»

«Ega sa täna küll veel sure.»

«Tänan, väga suur tänu, härra professor!»

«Aga varsti sured sa ikkagi.»

«Jaa.»

«Siis nad pistavad sind kirstu!»

«Nii.»

«Kuule! Nad pistavad sind kirstu!»

«Nii.»

«Ja siis nad pistavad sind hauda ja raputavad liiva peale. See on väga sügav auk.»

«Nii siis...?»

«Kuule, see on väga, väga sügav!»

Harri vaatab kuhugile minust mööda, ta näeb kindlasti väga sügavale. Samas jätkab ta kiiresti:

«Aga sul ei maksa karta, mitte sugugi. Kas see hirmutab sind?»

«Ei tea.»

«Hirmutab küll, kuid sul ei maksa karta. Mitte sugugi. Ega sest ole midagi, kui liiva peale pannakse. Sina oled ju kirstus, kas ei ole või?»

«Olen küll.»

«Ja siis saab sinust ingel.»

«Kas minust või?»

«Väga väikene, väikene ingel. Ja sina lendad taevasse.»

«Jah, või nii.»

«Sina lendad! Seal on maru olla. Nad annavad sulle süüa. Ja kodukaljagi annavad nad, kui sul on janu.»

«Mida veel?»

«Küllap annavad. Nad on paid. Ja kui sa sööd laua tühjaks ja ei tilguta särgile, siis kasvad jälle suureks.»

«Puhh! Taevas ei sööda.»

«Süüakse ju.»

«Ära vaidle, taevas ei sööda!»

«Süüakse!»

«Ei sööda. Mina tean, olen raamatust lugenud. Harri jääb vait, aga tema silmad värelevad. Lõpuks ütleb ta, nutt kurgus:

«No siis ei kasvatagi seal!»

Ja rusikad taskupõhja surutud, kaob tige teoloog rannalepikusse.

Soome keelest J. SIMM

Mäidu virutas ukse kinni. Vaistlikult leidsid käed õige kangi. Põlksatus.

«Päästetud,» mõtles Mäidu ja pühkis laubalt higipiisa. «Päästetud.»

Kõik oli toimunud silmapilgu jooksul. Mingit häiret ei olnud. Oli vaid silmipimestav valgus, hiigelhüpe, kahe paksu terasukse ragin — pimedus.

Mäidu seisis ja nagu ootas veel midagi. Kusagilt kaugelt tungis ruumi tume mürin. Mäidu mõistis, et see oli lõpp, vähemalt kodulinna enam ei olnud. Keegi vastutustundetu oli vajutanud nupule, nupule, millest olenes paljude saatus. Kui paljude just, seda Mäidu momendil ette ei kujutanud.

Tema oli säilinud pimeda juhuse tõttu. Säilinud.

Mäidu võpatas. Ta oli täiesti üksinda pimeduses. Võib-olla ta jääbki siia, kuni hukkub, kõduneb. Kas selleks oli ta siis sündinud, kasvanud, tundnud rõõmu, kurvastanud, armast..., ei armastanud ta veel polnud, kuid oli lootnud, et see tuleb, möödapääsematult tuleb, sest ta oli noor, terve, tugev... vähemalt ütlesid kõik, kes teda tundsid, et ta on tugev.

Kusagil pidi olema lüliti. Ta peab leidma kilbi. See on esimene ülesanne. Võib-olla õnnestub saada valgust, luua ühendus välismaailmaga. Ta ei uskunud, et kõik oleksid hukkunud.

Mäidu tegi paar ebakindlat sammu ja hakkas kahetsema, et ta ei suitsetanud. Ta polnud kunagi aimanud, et tal seda elus nii rängalt tuleb kahetseda.

Mäidu püüdis meeleheitlikult meenutada midagi viimastel loengutel kuuldust, kuid asjata — ta polnud kuulanud, kui räägiti varjenditest. Ta oli lugenud siis ajalehti.

Mäidu kolas mööda pingirida edasi. Aeglaselt, hindavalt. Ta liikus tükk maad, siis kangestus kiljatusest. Ruttu kargas ta vasakule ja lõi valusasti ära oma põlve.

«Kes seal on?» kostis ärev hüüd. Mis on... ja jälle karjatus. «Ärge kartke,» ütles Mäidu äkilise rõõmutundega.

«Kes te olete?» nõudis hääl.

«Ma olen Mäidu,» ütles Mäidu. «Miks te siin olete?» ärritus hääl ikka veel. «Sellepärast, et...» Mäidu kõhkles, ta kartis, aga küsis:

«Millepärast teie siin olete?»

«Ma kardan,» ütles hääl.

«Mida?»

«Teid.»

«Ei pruugiks, me ei pruugiks teineteist karta».

«Miks te olete siin?»

«Keegi vajutas nupule,» ütles Mäidu, «sellepärast olen ma siin.»

«Nupule!» Seda sosistati ja korrati. Vaikiti kaua ja hääl oigas:

«See on siiski õudne.»

Läbi pimeduse kuuldus kahin, kolksatus. «Istu minu kõrvale,» ütles hääl, «nüüd kardan ma pimedust.»

Mäidu leidis õige koha. Habras olevus surus end kaitset otsivalt Mäidu vastu. «Ma olen veel noor, ma tahan elada,» ütles tüdruk.

PIMEDUSES

«Me jääme elama.» Mäidu ei olnud selles päris kindel, kuid ta uskus seda, ta tahtis seda uskuda. «Me jääme elama,» kordas tüdruk aeglaselt: «Kas tahad sa siis, kas tahad sa siis elada koos minuga?»

«Muidugi,» ütles Mäidu, sest ei näinud selles midagi imelikku, vastus oli täiesti loomulik, olukorrakohane. Võib-olla tuleb just nendel hakata algusest peale.

«Valgust oleks tarvis,» ütles Mäidu. «Ole siin, ma katsun leida pealüliti.»

«Ära mine,» sosistas tüdruk mingi imeliku meeleheitega. «Miks?» imestas Mäidu.

«Ma ei taha valgust,» ütles tüdruk.

Ta pani pea Mäidu õlale. «Vahel ei ole valgus hea, vahel on tarvis pimedust.» Ta ütles seda salapäraselt, anuvalt.

Õrnusehoog haaras Mäidu. Ta embas tüdrukut ja tundis ennast väga tugevana.

«Lähme koos,» tegi ta hiljem ettepaneku.

«Ei,» jäi tüdruk kindlaks.

Nad istusid kaua vaikides ja mida kauem nad vaikisid, seda lähedasemaks nad teineteisele muutusid.

«Ma arvasin, et oled üks nendest,» turtsatas tüdruk äkki. «Ma ei tea, kuidas küll mulle nii veider mõte tuli.»

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesin siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja ... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Tervete inimeste õigus,» ütles tüdruk.

«Oled siis sina...?»

Tüdruk vaikis.

«Oled sa kunagi armastanud?» küsis ta.

«Ei,» vastas Mäidu siiralt.

«Mina olen,» ütles tütarlaps, «olen — lootusetult.»

«Ma usun,» ütles Mäidu, «et ma hakkan sind armastama.»

Ta surus tüdruku tugevasti enese vastu. «Kui ellu jääme,» lisas ta. «Jääme,» ütles tüdruk kindlalt.

Pimedus ei rõhunud, üldse ei rõhunud midagi. Ja nad istusid kaua, kaua. Mäidu unistas. Ta ei näinud oma kaaslast, kuid fantaasia aitas teda. «Ei, sa ei saa mind armastada,» ütles tüdruk kibestunult. «Me võime küll koos elada, me peame võib-olla koos elama.»

«Ei,» ütles Mäidu. «Ma hakkan sind armastama. Ma tunnen, et see on nii.»

«Ükski inimene ei taha olla õnnetu,» ütles tüdruk.

«Ei,» ütles Mäidu veendunult.

«Noored peavad otsima ja leidma, just noored,» ütles tüdruk väriseva häälega.

«Jah,» ütles Mäidu veendunult.

Äkki kõikus kõik. Mäidu tundis, kuidas ta kaisutusest rebiti tüdruk, kuulis veel vaid tema hüüet, mis aina kaugenes ja kadus: «Eelaadaa... koos... Mäi-duuuuuuuu.. koos.»

Mäidu langes sügavikku. Hirmus ragin, hirmus ja tüütu ragin raputas tema närve. See oli väljakannatamatu.

«Kurrat,» vannuti kusagil universumis.

Ja äkki oli kõik valge. Plärin kestis. See oli nõudlik, korrektne. Ta pidi selline olema, sest muidu poleks Mäidu ärganud.

Akna taga oli kevad, juba kolmandat päeva.

Mäidu tõstis aeglaselt pea ja vidutas silmi. Silmalaugude all olid terad ja kogu olemus oli ikka veel raske, ängistav. Teki alt kerkis unine pea ja küsis kareda häälega: «Kas on juba hommik?» Ta ohkas raskelt.

«Elada tahan,» ütles Mäidu salapäraselt. «Mis kuradi elu see on, kui arvestus on arvestuse kukil,» ütles Ülo süngelt. «Ma pole pooltki materjalist jõudnud läbi lugeda.»

«Ja mina jäin magama,» ütles Mäidu võidukalt.

Õhtul tegid poisid tsiviilkaitse arvestuse ära.

L. MÄNNIKSOO

SORTIMENDI KÜSIMUS

K. KASS

Üleeile ostsin uue kuue.

Aga eile jäi nurga peal inimene auto alla.

Trügisin läbi rahvamassi, sest inimese uudishimu on nii suur, et mind lausa paneb imestama, miks ristteedel ei ole kogu aeg rahvakogunemisi sel põhjusel, et näha, kas ehk keegi auto alla ei jää.

Rentslis oli külili üks mees.

«Miks ometi keegi kiirabisse ei helista,» karjusin kõrvalseisjate peale, need omakorda minu ja üksteise peale — nagu alati.

Ja siis nägin midagi kohutavat — lamajal oli seljas minu kuub! Jumala eest, minu oma. Ja ka püksid olid minu omad, samuti tips, kingad ja särk...

Kujutage ette minu psüühilist olukorda — näha iseennast lamamas autoõnnetuse ohvrina — (aga selles, et see just mina olin, ei ütnud eespooltoodu mingeid kahtlusi), kusjuures keegi ei lähe kiirabi kutsuma! Loomulikult tegin seda otsekohe ise.

Mind häirib alati kohutavalt kiirabiarstide komme pärida tapva aeglusega andmeid kannatadasaanu ja väljakutsuja kohta. Et seekord mõlemad andmed kokku langesid, läks asi pisut kiiremini. Siiski leidis arst imeliku olevat, et lamaja ja helistaja on sama isik. Ma ütlesin, et ta ei imestaks sugugi, kui teaks, kui imeliku selle veel mina ise leian olevat! Siiski, et asi kiiremini läheks, ütlesin, et oleme kaksikud ja selleks, et arst uskuma jääks, lisasin, et mina olen sündinud Tartus, aga tema mõni aasta hiljem Alatskivil.

Kui ma sündmuskohale naasin oli mind juba haiglasse viidud. Kohalviibijad kommenteerisid elavalt sündmust. Mulle räägiti, et enne autosse tõstmist olevat ma silmad lahti teinud, mõningatele tuttavatele viibanud, küsinud, mis kell on ja lausunud:

«Kuigi olen värvipime, on mu jalakäimise lubade talong siiamaani ilma ühegi auguta ja seepärast pole teil õigust mind tassida nagu kombikormi kotti.»

Seejärel olevat kanderaami tarvitatud üllatusest närvišoki saanud arsti masinasse toimetamiseks, mind aga olevat lastud kogu tee kui haiglani auto järel joosta, sest ma olevat keeldunud istumast, pidades silmas, et raskes seisundis autoõnnetuse ohvrile on kiirabiautos ette nähtud lamamiskoht.

Loomulikult käisin iga pooletunni tagant haiglas pärimas, kuidas mu tervisega lood on.

«Öelge jumala-pärast, õde, kas on veel mingit lootust?» pärisin ma. «Olge aus! Püüan ka kõige halvemat saatuselööki mehiselt taluda, püstipäi ja irvega kaamel näol, aga mul on tarvis seda teada, et teha korraldusi testamendi asjus. Ma nimelt kavatsen kogu oma varanduse — katkised sokid, aastakäigu «Noorte Häält» ja paar avaldamata följetoni pärandada esimesele soovijale.»

Kuni sellele kõigele lõpp tuli. Lihtsalt, labaselt, ilma leinalintide, puhkpillimuusika, grupi seltsimeeste, süldi ja õlleta.

Selgus nimelt, et see ei olnud siiski mina. Nad olid selle kindlaks teinud. Ainult kuub oli minu, pükstest, lipsust, särgist ja kingadest rääkimata. Või kui täpsustada, siis võiks öelda, et peaaegu nagu minu. Ei hinna- ega mingit muud vahet. Sortimendi küsimus ...

Aga kui kergesti oleks võidud sellesama neetud kitsa sortimendi tõttu matta vale mees.

L. TŠEREVINTŠIK

TÜTARLAPS JA PÄIKE

Luuletus on võetud noore autori esikkogust «Mikrofantaasia». Leonid Tšerevintšik on sündinud Ukrainas. Töötas tehases, teenis Nõukogude armees. 1964. a. lõpetas Gorki-nimelise Kirjandusinstituudi.

L. Tšerevintšik on omapalgeline ja huvitav. Antud tõlge on iseloomulik näide tema loomingust.

See oli ammu.
Nii ammu,
et ma ei olegi veendunud, et see oli.
Kuid mäletan —

ma kõndisin mööda nurme,
läbipaistvalt puhtas taevas olid
linnud
ja mesilased siplesid õhus.
Ja äkki ma nägin tüdrukut,
ta korjas lilli,
ise sale
ja habras
nagu rohukõrred,
mis kasvasid tema paljaste põlvede juures.

Ma peitsin end
ja jälgisin,
kuidas ta kergelt astub paljaste jalgadega,
minnes ühe lille juurest
teise juurde,
siis — peatudes,
üle pea sirutatud kätega,
silmi vidutades,
kaua vaatab taevase,
kus päike ripub kõrguses
suure kollase karikakrana.

Ja ongi kõik...
See oli ammu,
Ja ma ei mäleta,
kuidas sattusin sinna
ja mis juhtus pärast.

Aga kui katked meloodiast,
mida on kord kuuldud
ja siis unustatud,
on jäänud —

taevas,
täidetud ääreni sinise sumınaga,
soe rohulõhn,
ja väike tüdruk,
tagasi heites käed,
vaatab päikesse,
mis on kui kollane karikakar.

Tõlkinud P. Allikson.

Elamispinna jaotamisest

Viimase kolme aasta jooksul polnud võimalust halbades tingimustes elavate Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude ja teenistujate korteriolukorda parandada, sest Tartus ehitatava elamispinna arvel pole TRÜ-le praktiliselt kortereid eraldatud. Olukord muutus teataval määral k. a. algul, kus tänu TRÜ administratsiooni, ametiühingukomitee ja parteikomitee pingutustele eraldati TRÜ-le 500 m² elamispinda. Vastupidiselt loodetavatele 2-toalistele korteritele, mis oleksid võimaldanud rahuldada rohkem vajajaid, eraldati meile 9 3-toalist, 1 4-toaline ja 2 1-toalist korterit. Käesoleval aastal oli kavatsus ehitada O. Lutsu tn. 7 majale peale 4. korrus, sellega oleks saanud juurde umbes 300 m² elamispinda. Pealisehituse teostamine lükkub aga, seoses peahoone taastamisega ja Leningradi mnt. uue õppehoone kiireloomulise väljaehitamisega edasi järgmisele aastale. Praegu on võimalik jaotada Tartu Linna TK poolt eraldatud 12 korterit ning 2—3 korterit ümberehitatavas majas Tiigi tn. 80.

Suhteliselt väike korterite arv ei võimalda seda jaotada protsentuaalselt teaduskondade ja osakondade vahel (teatavasti on meil 10 ametiühingu algorganisatsiooni), vaid töötajad tuleb arvele võtta üleülikoolilise võrdlemise alusel.

Korteriolukorra väljaselgitamiseks kontrollisid TRÜ korterikomisjoni liikmed teaduskondade nimekirjade alusel halvemates tingimustes elavate töötajate kodust olukorda. Seejärel koostati kolmeetapiline korterivajajate nimekiri. Korterivajaduste rahuldamist alustatakse I etappi kuuluvatest töötajatest, kuhu kuulub 44 töötajate leibkonda.

I etapi nimekirja oli praegu võimalik võtta töötajaid järgmiste printsiipide alusel:

1) töötajad, kes oma spetsiaalsuse ja kõrge kvalifikatsiooniga on ülikoolile asendamatult vajalikud, kuid kellel puuduvad kodus töövõimalused;

2) töötajad, kes oma vastutusrikka põhitöö kõrval on pidevalt teinud ülikoolis suurt ühiskondlikku tööd, kuid kellel kodus puuduvad võimalused rahulikuks töötamiseks;

3) töötajad, kes elavad antisanitaarsetes või äärmiselt kitsastes tingimustes.

Kahte esimesse kategooriasse kuuluvate töötajate korteriolud tulevad I etapis lahendamisele siiski tingimusel, kui nende alt vabaneb elamispind väiksemale perekonnale, noorematele või ülikooli profiili suhtes madalama kvalifikatsiooniga töötajatele. Üldpinna suurendamise huvides võeti arvele ka juhtumid, kus TRÜ töötaja on nõus oma suuremast pinnast loobuma väiksema vastusaamisel.

Neid printsiipe silmas pidades oligi korterikomisjonil võimalus linnalt eraldatud suhteliselt väikest ruutmeetrite arvu 500 m² suurendada 745 m²-le.

Sel teel osutus võimalikuks parandada 29 töötava leibkonna korteritingimusi.

TRÜ korterikomisjon

Kõige suuremat tähelepanu pälvib...

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Rikliku Kõrgema ja Kesk-eriharduse Komitee kirjaga 12. veebr. 1966. a. tehti ülikoolile ülesandeks välja töötada tootmiskultuuri parandamise abinõude plaan 1966. aastaks. Selle koostamine tehti TRÜ alalise töökultuuri ja -esteetika komisjoni ülesandeks.

Kõnealune plaan on koostatud ning Kõrgema ja Kesk-eriharduse Komiteele esitatud.

Plaani põhijaotusi on kuus: 1) komplekssе iseloomuga tööd; 2) ventilatsioon; 3) töötervishoiu- ja ohutustehnika-alased abinõud; 4) elukondliku teenindamise abinõud; 5) territooriumide heakorrastus; 6) muud tootmiskultuuri tõstmise abinõud.

Komplekssе iseloomuga töödest märkigem Ülikooli tn. 18-a õppehoone komplekssе kujundusprojekti tellimist. Selles koondprojektis on kavandatud kütte, ventilatsiooni, valgustuse, elektri ja samuti sanitaar-elukondlike abinõude jm. vajaliku lahendamine. Tootmiskultuuri plaani on koondatud peahoone põhikorpuse ruumide interjööri kujundamine arhitektuuri mälestusmärkide restaureerimise töökoja projektide alusel; biofüüsika ja elektrofüüsika laboratooriumi väljakujundamine tootmiskultuuri kaasaja nõuete tasemel; perspektiivseid nõudeid rahuldava füüsikakorpuse projekteerimine; ülikooli hoonestuse väljaehitamise perspektiivplaani kujundamine jt.

Kõikidest mainitud komplekssе iseloomuga töödest pälvivad kahtlematult kõige suuremat tähelepanu ülikooli hoonestuse väljaehitamise perspektiivid. Ülikooli materiaalse perspektiivi kohta on ajakirjanduses arutletud TRÜ eri teaduskondade väljaarendamise küsimust ja räägitud ka ülikooli kui terviku hoonestuse väljaarendamisest Tartu linna plaanis. Küsimus on kahtlematult väga oluline. Tartu omapära — ülikoolilinna ilme säilitamiseks ja edasiarendamiseks on vaja leida ja kinnistada ülikooli teaduskondade väljaehitamiseks linna plaanis sobivad alad ja viia linna generaalplaani sisse vastavad korrektiivid.

Ülikooli juhtimiskeskuse baasiks võiks jääda pragune peahoone veel rohketeks aastakümneteks. Füüsikute ja keemikute tegevusbaasi väljaarendamiskohana kõneldakse Riia, Kalevi, Pargi ja Tähe tänavate vahelisest alast. Ajaloo-Keeleteaduskonna ning Õigusteaduskonna tegevusbaasiks võiks saada peahoone õpperuumid ja praegune keemiahoone. Kas Kehakultuuriteaduskonna linnas oleva hoonestustsentrumina ei tuleks kaaluda ülikooli staadioni piirkonda? Arstiteaduskonna hoonestust tuleks tõenäoliselt näha Maarjamõisa piirkonnas. Seejuures peaksid vastavad kõrgemad instantsid leidma ratsionaalse lahenduse hoonestuse perspektiivsest väljaarendamisest raskendavale olukorrale (TRÜ Arstiteaduskonna peamised õppebaasid haiglate näol kuuluvad tervishoiuministeeriumi süsteemi).

TRÜ Bioloogia- ja Geograafiateaduskonna väljaarendamise asjus peaks leitama lõplikud seisukohad selle kohta, missugune osa jääb kaugemas perspektiivis Vanemuise tn. 46 õppehoonele, mida on võimalik välja ehitada või moderniseerida botaanikaaias, kas rahuldab praegune botaanika-aia territoorium selle õppebaasi väljaarendamise perspektiive või oleks vaja botaanika-aia jaoks vastavat maaala mujalt. Viimase küsimusega koos võiks võtta kaalumisele botaanikutele botaanika-aia ja metsandusteadlastele vajaliku dendraariumi koosrajamise või väljaarendamise perspektiivi. Endine Raadi kruusaaugu äärel olev dendroloogia-aed ei saa arusaadavalt olla kaasaja ja tuleviku nõudeid rahuldava dendraariumi väljaarendamise territoriaalseks lähtepunktiks.

Ülikooli raamatukogu uue hoone asukohana on kõneldud Tiigi, Vanemuise ja Pälsoni tänavate vahelisest alast, mis on linna tsentris ja võrdlemisi müratus kohas.

Tootmiskultuuri plaani töötervishoiu- ja ohutustehnika-alaste abinõude lõigust märkigem ballooniide hoiuruumi väljaehitamise ning tule- ja plahvatusohtlike ainete hoiuruumi organiseerimisega seotud ülesandeid käesoleva aasta teises ja kolmandas kvartalis.

Elukondliku teenindamise abinõudest einelauaruumide laiendamine ja rõivistu väljaehitamine peahoones. Viimane küsimus on tõstatatud ka teiste TRÜ suuremate õppehoonete osas. Territooriumide heakorrastuse küsimustes on TRÜ tootmiskultuuri tänavuses plaanis tulipunktis Toomemäe kompleksne heakorrastamine. See puudutab ülikooli kollektiivi ja Linna Täitevkomitee Arhitektuuri Valitsust. Hilinenud kevade tõttu jäi sellest tööst kevadel mõndagi tegemata. Nähtavasti peab kontsentreerima Toomemäe ja sellel olevate hoonestuste territooriumide hooldamisele erilist tähelepanu uue, s. o. 1966./67. õppeaasta alguskuul. Selleks on vaja teha ettevalmistustöid, jooksvalt aga ehitada treppe, tarasid ja korrastada teisi ehitisi ning mikroterritooriume.

Tootmiskultuuri ürituste plaanis on ka TRÜ tervishoiupunkti tegevuse laiendamine seniselt üliõpilaste teenindamiselt kogu TRÜ kollektiivi teenindamisele; õppejõudude ja kaastöötajate töö teadusliku organiseerimise lähteseisukohtade läbitöötamine, õpperuumide sisustuse moderniseerimine jt.

Nagu selgub, on ülikoolil eesväga ulatuslikud ülesanded töökultuuri ja -esteetika taseme tõstmise alal. Rida nendest on ülelinnalise, vabariikliku ja veelgi ulatuslikuma tähtsusega.

Seoses sellega palutakse kõnealuseid küsimusi arutleda kateedrites, majandusüksustes ja üliõpilaskollektiivides ning teha ajalehe veergudel ettepanekuid TRÜ tootmiskultuuri abinõude 1966. a. plaani realiseerimiseks ning pikemat ajavahemikku hõlmava tootmiskultuuri abinõude perspektiivplaani koostamiseks.

TRÜ alalise töökultuuri ja -esteetika komisjon

Veste

Kus õppisin laulma?

Kas olete kunagi pulmas «tseremoniimeistriks» olnud? Küllap tuleb teinekord ette. Mind pandi ka viimati. Öeldi, mis sest, et pole suurem asi jutumees ja laulda üldse ei oska. Vahelduse ja naljasaamise mõttes las ponnistab.

Kippus vägisi aia taha minema. Noorpaari kandjad komistasid ja peigmehele tuli uued püksid laenata. Külarahvas ei märganud valdast õigel ajal eest ära koristada, pulmaliste auto sõitis selle koos kaskedega kummuli. Ülejäänud asjakohase kombetalitusega saadi kuidagiviisi hakkama.

Siis tuli lauluaeg kätte. Oli puha noorem rahvas, teadagi, siis laulud ka need kõige uuemad — «Postipoiss» ja «Õllepruulija» kõigepealt ja siis ridamisi need teised ka. Kõikide teiste ja veel rohkem iseenese üllatuseks hõiskasin kõik laulud kaasa. Viisipidamise poolest küll veidi kehva järje peal, aga sõnad kõik selged.

Nii selle laulu omad, kus Lilla istub vangitornis, või siis jälle selle, et muidu suudleksin sind surnuks, kui ainult pärast laip ei reedaks mind. Ka madonna Theresat palusin alla tulla ja tegin etteheiteid peigmehe mõrtsukale. Kõik ilusti riimi seatud ja valjud viisid taga.

Hiljem, pärast seda tralli andis mõistatada, kus ma need laulud kõik selgeks õppinud. Ei ole paberilt lugenud, ei varem teistega kaasa hüüdnud — hääle poolest kehvasti õnnistatud, nagu kord juba öeldud.

Selgusele sain alles veidi hiljem — sessiooni ajal, kui ärkasin ühel öösel laulu peale üles. Ühiselamu akende all anti kontserti. Siis mõistsin kõik.

Tulid meelde sügisesed ööd, kui «rebased» teevad ühiselamu ees tänaval ära oma esimese «tinna», arglikult ja poolel häälel. Siis on aknaaluste laulupidude hooaeg avatud. Tuleb iga päev ja iga kell, nagu BBC raadio programm. Mis seal siis ikka imestada, et saad laulud nõnda hõlpsasti selgeks. Pole vaja ei maestrot ega lauluraamatut. Kõige magusamad viisid kantakse ette nii umbes kella kolme ajal. Siis on kottpime ja saab hõisata niisuguseid viise nagu see, et hirvitasid hottentotid ja neid kõige õrnemaid armastustemaatilisi huikeid ka. Pähe jäävad need kõige paremini sessiooni ajal — pea on hästi vastuvõtlik ja uni ka pindmine.

Nüüd on moes need kõige uuemad laulud. Kantakse ette kitarri saatel, ansambliks kaks-kolm noormeest. Nende omapära on kõrge hääletoon, nagu ei laulakski mehed, vaid Kihnu rahvalaulikud. Need viimased viisid pole mul esialgu veel pähe kulunud. Küllap jõuab.

T. VIITAR

Õppejõud, teenistujad ja üliõpilased!

Kasutage puhkeaja organiseeritud veetmise võimalusi! TRÜ ametiühingukomiteest on võimalik saada alljärgnevaid turismi-, puhkekodu- ja sanatoorseid tuusikuid.

Turismituusikud:

1. Franki mäed	30. 07.—18. 08.	(2 tuusikut, hind à rbl. 21.—)
2. Taga-Karpaatia	12. 07.—26. 07.	(1 tuusik, hind rbl. 24.—)

Sanatoorsed tuusikud:

1. «Rahu»	25. 09.—20. 10.	(1 tuusik, hind rbl. 33.—)
2. «Jurnieks»	11. 09.—06. 10.	(1 tuusik, hind rbl. 34.50)

Puhkekodu-tuusikud:

1. Riia rand, Bulduri	12. 09.—23. 09.	(3 tuusikut, hind à rbl. 7.24.)
2. Võsu (telklaager)	1. 07.—12. 07.	(3 tuusikut, hind à rbl. 7.20)
3. Võsu (telklaager)	8. 08.—19. 08.	(2 tuusikut, hind à rbl. 7.20)
4. Võsu	4. 07.—15. 07.	(1 tuusik, hind rbl. 7.20)
5 Võsu	29. 07.—09. 08.	(3 tuusikut, hind à 7.20)
6. Võsu «Ema ja laps»	8. 08.—19. 08.	(1 tuusik, hind rbl. 14.40)

Peale ülalloetletud puhkeaja veetmise võimaluste saab alates 22. augustist kasutada ka TRÜ Kääriku õppebaasi sügisesi võlusid.

Head puhkust!

Äer saluber ja „Põhjala Meka"

«Huvi kui eduka õppimise tähtsaim tingimus...» — vasakult...

«Lisaväärtus, kapitalisti kasu...» — paremalt...

«Elementaarkool, linnakoolid, gümnaasiumid...» — jälle paremalt.

Rohelise heki tagant: «Assotsiatsioon, hingerahu, süvenemine...»

Kolmekorruseline Vana-Tiigi oma kiitsakate koridoride ning üpris avarate tubadega, mis kunagi kuulusid noorsõduritele ehk nekrutitele, ja mõisted «hingerahu» või «süvenemine» ei tohiks nagu kokku kuuluda. Meie, tolle iidse kroonukasarmu pinna praegused valdajad, ütleme, et toas pole õhku — ei hingamiseks ega tudeerimise jaoks.

Aga arvestused on antud, eksamid antakse. Ja Vana-Tiigi arvukale perele langeb sellest aktivast üsnagi kaalukas osa, moodustavad ju nemad TRÜ statsionaarsetest üliõpilastest tubli neljandiku.

Vaatame veidi ringi 2. korruse B-korpuses. Kuidas siinseil elanikel eksamid on läinud?

Tuba nr. 232. Ljudmila Gilmanova. Tema teadmisi vanavene kirjandusest hindas prof. J. Lotman «väga heaga». Ka keeleteaduse eksamil märgiti Ljudmila õpinguraamatusse: «отлично».

Vene filoloogia II kursuse raskel sessioonil on siiani puhtalt välja tulnud Lia Sääsk (235-ndast) ning Tiiu Uukkivi (236-ndast toast).

237. Vaike Laaniste eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuselt on saanud vaid «viisi». Niisama edukas on olnud tema kursusekaaslane Linda Kruustee 224. toast.

Prantsuse filoloogi Merike Roobi nelja eksami tulemuseks on järjekordne kõrgendatud stipendium.

Küsitlus oli täiesti juhuslik. Andmed üllatavad: mitte ühtegi «rahuldavat», «põrumistest» rääkimata! Muidugi oleks mõttetu väita, et kursustel üldse neid ette ei tuleks. Järelikult on vanatiigilaste! mingi saladuslik abiventiil.

Ongi. Süngevõitu maja tagust maalahmakat võiks nimetada Tartu neljandaks lugemissaaliks, kuigi avariiuleid «Suure nõukogude entsüklopeedia» mahukate köidetega siin ei leidu. On millalgi palliväljaku ülesandeid täitnud platsike, mille üht otsa piirab hall plank ning teises otsas «hellitab» silma ilma võrguta roostekarva korvirõngas. Ja on veel muru, puud, põõsad...

Ilme annab sellele kõigele tõik, et varahommikul, keskpäeval ja hilisõhtul, päikese, tuule ning saju ajal viibib siin hulganisti tudengitare — päevitusriietes, suvekleitides, nailonmantlites... Lõbusaid, kurblikke, tõsiseid. Nad kordavad:

«Huvi kui eduka õppimise tähtsaim tingimus...»

«Elementaarkool, linnakoolid, gümnaasiumid...»

«Lisaväärtus, kapitalisti kasu...

«Assotsiatsioon, hingerahu, süvenemine...»

Ja olgugi et sumedail suveõhtuil ei anna rahu Uus-Tiigi normaalselt funktsioneerivad dušijoad, olgugi et tolles unelmate palees katab põrandaid mahedalt nagisev linoleumikiht, milles ei leidu vihastama panevaid pragusid, kuhu kontsad kinni jäävad..., siiski on vanatiigilased õigusega patrioodid.

Nende naabrid ei evi ju oma grüünet, kus meelt lahutaksid aër saluber ja linnulaul, päikesepaiste ning saksauul...

Kuluaarides levivad kuuldused, et Ajaloo-Keeleteaduskonna I—IV kursuse naissoost tudengid võivad ka tuleval õppeaastal seda «Põhjala Mekat» kasutada. Seltsimehed, saatusekaaslased, meeleheiteks pole kübetki põhjust! Sest — kuigi mitte mõlemal, siis suvesessioonil kindlasti, kui mitte tingimata kõrgendatud, siis vähemalt päris tavaline stipendium on teile siin kindlustatud.

Muidugi ei õpi te materiaalse huvitatuse printsiipi silmas pidades, vaid eelkõige seepärast, et:

«Huvi on eduka õppimise tähtsaim tingimus...

«Elementaarkool, linnakoolid, gümnaasiumid...»

«Lisaväärtus, kapitalisti kasu...»

«Assotsiatsioon, hingerahu, süvenemine...»

HELLE KULO

Uut teatmekirjandust

Население земного шара. Справочник по странам. Москва 1965. 374 lk.

Библиография по вопросам размещения и районирования промышленности СССР (1958—1964). Москва 1966. 259 lk.

Каталог иностранных географических атласов Библиотеки АН СССР, изданных в 1940—1960 гг. Москва — Ленинград 1965. 164 lk.

Воспламенение (Библиография). Москва 1966. 98 lk.

Советское литературоведенче и критика. Русская советская литература (Общие работы). Книги и статьи 1917—1962 годов. Библиографический указатель. Москва 1966. 591 lk.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4963. MB 05442.

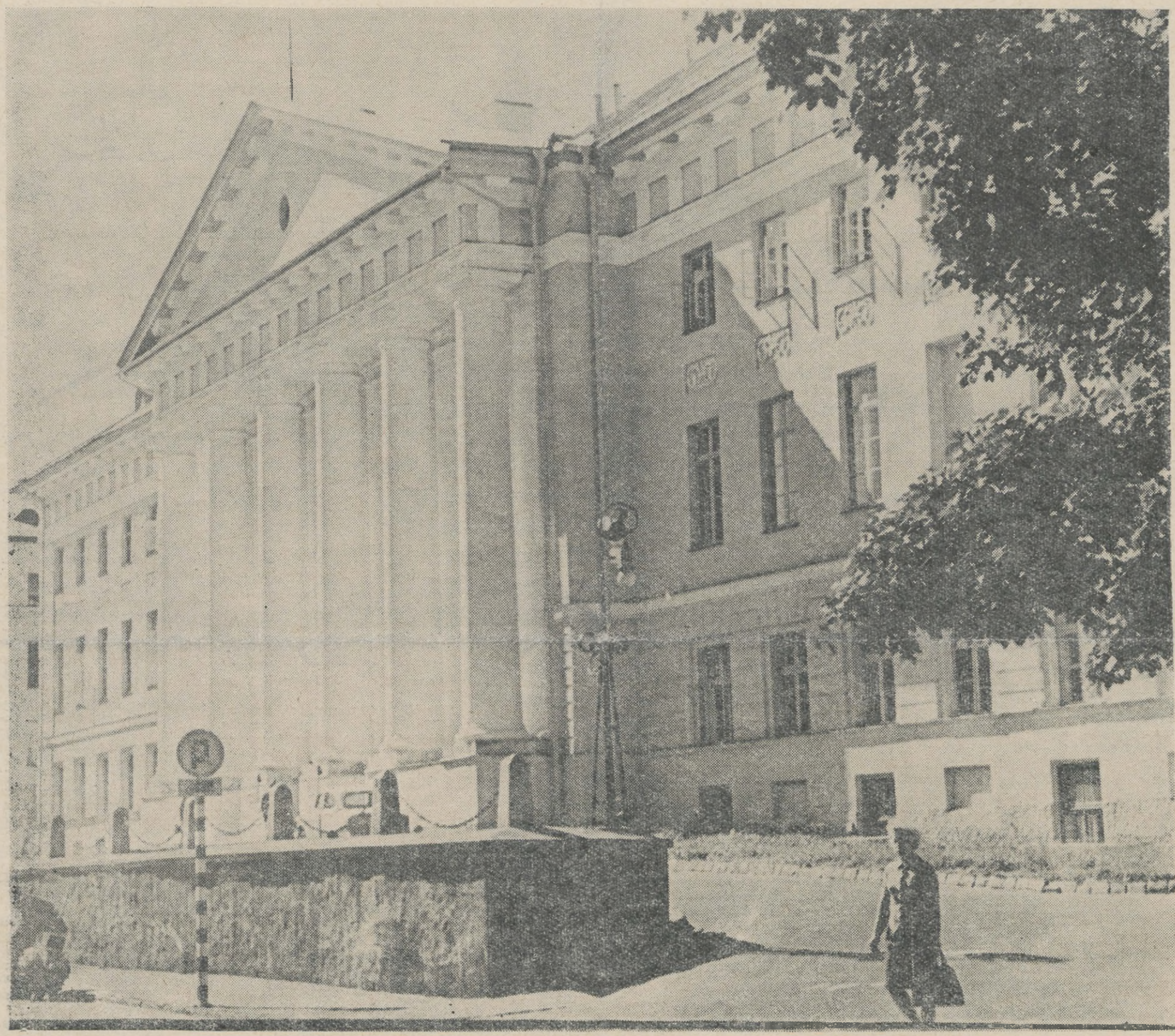
Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (701) Neljapäeval, 1. septembril 1966 XX aastakäik

TERE TULEMAST!

Noor sõber!

Sa astusid suure sammu oma eesmärgi poole — Sinust sai TRÜ täisväärtuslik üliõpilane ja kui Sa praegu ei kujutagi ette neid ohte ja karisid, mis Sind arvestuste ja eksamite näol võivad varitseda, siis tea:

Õppimine on töö ja isegi väga tõsine ning raske töö. Homseid probleeme hakkad ju lahendama Sina, tänane noor üliõpilane. Ja paljugi sõltub tulemus sellest, kuidas Sa teed praegu oma tööd, kuidas Sa õpid.

Muidugi ei puudu ka selle nii tõsise ja vastutusrikka töö juures oma romantika, üliõpilasromantika.

Täna tudeng, homme juba noor spetsialist, kellel tuleb peale oma erialaste küsimuste tegelda ka inimeste juhtimise ja meie ühiskondliku elu probleemide lahendamisega. Kuid selleks, et varuda kogemusi ühiskondlikuks tööks ja inimestega suhtlemiseks, tule löö aktiivselt kaasa TRÜ komsomoliorganisatsiooni igas ettevõtmises!

Tule, Sind oodatakse, Sa oled vajalik!

ELKNÜ TRÜ Komitee

VALIME UUE GRUPI BÜROO

Täna alustame järjekordset üliõpilasaastat. Selle sisukus, hoog ja tulemused hakkavad aga sõltuma juba nendest esimestest uue õppeaasta päevadest, mil meil tuleb oma kollektiivi elu asetada tugevatele ja õiges suunas kulgevatele rööbastele.

Lähematel päevadel algavad aruandlus- ja valimiskoosolekud komsomoligruppides. Allpool tahaksime teiega jagada mõningaid seisukohti ja soovitusi, mille üle tuleks mõelda ja tõsiselt aru pidada veel enne grupi uute liidrite valimisi.

Grupi büroo ülesanded ja õigused ei ole tühised.

Grupi büroo peab olema selleks loomulikuks keskuseks, kel on laialdane informatsioon kõigist ja kõigest kursusel, kes organiseerib, viib ellu grupi tahet ning esindab seda nii komsomoli struktuuris «kõrgemal» seisvate organite kui ka ülikooli administratsiooni ees. Rektoraat toetab seisukohta: kursustel ei ole vajalik komsomolijuhtkonna ja kursusevanema paralleelne eksisteerimine. Kursuse (rühma) eesotsas seisab komsomoligrupi poolt valitud grupporg, sidet dekanaadiga hoiab ja rühmapäevikut täidab üks büroo liikmeist — nn. õppesektor. Üldse soovitab komitee grupi büroo valida vähemalt kolmeliikmelisena (grupporg + õppesektor + büroo liige), kusjuures grupi büroo ise jagab töö oma liikmete vahel vastavalt otstarbekohasusele, büroo liikmete huvidele ja võimetele. Töö õigel organiseerimisel ei kujuta grupporgi ja büroo liikmete töö endast ületamatut ajalist ja vaimset lisakoormust.

Grupi (kursuse) komsomolijuhtkonna tegevusest oleneb palju, mille suhtes meist keegi ükskõikne ei ole. Suund üliõpilaskonna iseseisvuse järk-järgulisele suurendamisele laiendab pidevalt meie komsomoligruppide kompetentsi. Komsomolile usaldatakse järjest enam üliõpilaselu praktiliste küsimuste lahendamisi. Grupi või kursuse komsomolibüroo osa ei seisne kaugeltki enam üksnes ülalt saabuvate nõudmiste täitmises ja informatsiooni edasiandmises, vaid tuleb ise otsustada küsimusi, kuni ettepanekute tegemiseni eksmatrikuleerimise ja immatriku'eerimise suhtes. Enne büroo valimisi kaalugem veel kord, kellele võime usaldada selliste tähtsate, mõnikord inimese saatust muutvate otsuste vastuvõtmise? Tugevat, grupi liikmeid hästi tundvat, õiglast ja printsipiaalset juhtkonda vajame ka eeloleval aastal toimuva suure poliitilise tähtsusega ürituse — komsomolipiletite vahetuse organiseerimiseks.

Keda valida grupi juhiks?

Kindlasti inimene, kelle autoriteet enamiku kursuse liikmete silmis on vaieldamatu. Loomulikult eeldab see väga tõsist suhtumist õppetöösse + julgust ja ausust. Senine praktika on näidanud, et ülikoolis on igas grupis iseseisvaid, hea kujutlusvõime, juurdleva vaimu ja kriitilise meelega inimesi, kes suudaksid palju ära teha. Hea oleks, kui saaksime uue grupporgi kohta öelda: «Tema mõistab inimesi. Temas on entusiasmi.»

Ülikooli rektor prof. F. Klement andis põhimõttelise nõusoleku kursuse komsomolijuhi lülitamiseks suunamiskomisjoni koosseisu täisõigusliku komisjoni liikmena juba eeloleval kevadel.

Valimiste korraldamiseks on ettepanek:

— ka sel juhul, kui näib, et kõik kandidaate hästi tunnevad, püü-

(Järg lk. 3)

Toimetuse liige käis komandeeringul

Sissejuhatus, mis rohkem kokkuvõte on.

Mõne päevaga ei suuda sisse elada miljöösse, mis nädalatega tekkinud on. Liiatigi ei andnud küllalt kauged vahemaad ning kehvavõitu sõidutingimused võimalust kõikides rühmades kauem viibida. Nii et jäägu tõsisemad jutud töötegemisest ja muust neiks päeviks, mil kangelased taas kodumail on.

Üldmulje? Tore. Neil, kes kevadel skeptiliselt muigasid, polnud raasugi õigus. Tööd saab teha mitte ainult uudismaal ja paljurääkitud romantika autor pole geograafiline atlas. Igatahes kojujäänutel maksab kahetseda ja tuleval aastal oma viga parandada.

Kuiva juttu

Rühmi on Saaremaa ehitusmalevas kokku viis, rahvast 230. Kõige suurem rühm — Muhu ehitajad (58), kõige väiksem — «karjalased» (32).

Sõrve rühma objektideks on Salmes lasteaed, kauplus-söökla, välistrassid; Kingissepas — õlletehase taaraladu, 5 pumbajaama pea-veejuhtmele ja trafo-alajaam. Kõljalas ehitatakse ait-kuivati, 8-korteriline elamu ja Kingissepa kolhoosile sigala. Karja rühm töötab kauplus-söökla, elamu ning autoestakaadi ehitusel. Muhus saab «Ühenduse» kolhoos ait-kuivati, Audla ja Muhu kolhoos lauda. Muide, Muhu rühma kapitaalmahutused olid juulikuus kõige suuremad — 24 000 rbl. Hiiumaa rühm ehitab klubi, kaks elamut, teenustööde paviljoni, lauda.

Malevat juhib kuueliikmeline staap eesotsas TPI diplomandi Rein Rometiga. Ülikooli rahvast kuuluvad staabi koosseisu peaarst Einar Savisaar ja dispetšer Kaie Orvik.

Nähtust ja kuuldust

19. august

Tänase päeva marsruut — Tallinn—Kingissepa—Sõrve rühm. Esimene etapp läheb edukalt ja kiirelt tänu IL-14-le. Pärast pikka ekslemist pisikeses Kingissepa linnas saan kätte Torni tänava. Torni 12-308 — EÜE staap. Siit tuleb esimene ebameeldiv uudis — komandör Rein Romet *on Hiiumaal. Mis teha, kohal on see-eest* Karl Adamson *ja* Mikk Titma. *Staabist leian ka esimese vaatamisväärsuse — välklehed. Viimased uudised saavad küsimata selgeks.*

Õhtul läheb sõiduks Salme küla, Sõrve ehitusrühma elupaiga poole. Sõrvelased on need, kelle elumaja ikka see päris on. Ehitusmaleva peainseneri Toivo Erilti *projekti järgi ehitatud paviljon. Madal männilaudadest ehitis, ühes tiivas poiste, teises tüdrukute magamisruum, keskel Saaremaa marmorist põrandaga katusealune — söögisaal, mis ühtaegu vist ka klubi osa etendab. Seintel kirevad loosungid, välkleht, tööplaanid, kodukord. Pärast õhtusööki kuulavad ehitajad siinsamas laudade taga* Mikk Titma *vestlust. Päevakorras on noored meil ja Ameerika Ühendriikides. Küsimused, küsimused... Jutt läheb ÜLKNÜ kongressile, meie keskkomitee viimasele pleenumile. Alles pärast kesköödt tuleb meelde, et hommikul algab taas järjekordne tööpäev. Magama!*

20. august.

Päev algab Rein Otstaaveli *äratusvilega. Lineika. Operatiivsed päevakäsud. Muist rahvast sõidab hommikul Abruka saarele, teised lähevad õhtul järele — hoogtööpäevak ootab. Siis lilled sünnipäevalastele. Ja juba hakkab turtsuma automootor. Salme—Kingissepa 18-kilomeetrilise vahemaa katavad laulud, kohalikud ja üldtuntud.*

Staabist tuleb taas ebameeldiv üllatus. Ühes isikus maleva komandöriga sõitis Hiiumaale ka staabi parim autodetundja. Juba paar tugevat tundi püüavad komandöri asetäitja Aarne Vahtra *ja kulturnik* Inge Pohlak *tõrkuvale GAZ-ile hääli sisse panna. Lõpuks lahendab olukorra Kingissepas ringreisil viibiva Noorsooteatri bussijuht.*

Sõit läheb Kõljalasse. Elumajas on vaikus — rahvas töötab. Ait-kuivati ja elamu ehitajatel on ohtlik naabrus: koplitäis tigedaid sarvekandjaid. Aga vist on nendega harjutud, rohkem muret pidavat tegema lehemehed. Tõepoolest, Eesti Raadio on näiteks juba õige mitu korda kohal olnud, lisaks «Noorte Hääl», «Molodjož Estonii» jne., jne. Hoian siis tasa ja targu veidi eemale.

Ehitatava 8-korterilise elamu otsaseina laotakse ehitusmaleva märk. Momendil ehitatakse veel tuulekoja seinu.

Puhas vuuk — peavalu tekitaja. Enamik rahvast teeb ju müüritöid esimest korda elus. Aga asjad arenevad normaalselt. Nii pajatab üks asjaosalistest, TRÜ keemik Toomas Silk. *Varsti hakkab kolmas kategooria paistma, mõned on koguni juba neljandaga maha saanud. Täna aga on rahval tuju halb. Keegi on öösel nende tööd rikkumas käinud. Hommikul tuli tükk aega vaeva näha.*

Segumasin müristab järjekordset suutäit valmis teha. Punased seinad kerkivad. Staabirahvas lisab omalt poolt mõned kivid juurde. Ja taas teele — ka Karjas tuleb ära käia.

Siin on tööpäev juba lõppenud. Vaikne tund või midagi taolist. III kursuse arst Jaan Märss *kurdab, et neil kipub üldse vaikne olema. Aga hiljem kuulen staabilt, et asjata kurdab — tööd pidavat rahvas kõvasti tegema. Vist räägitakse üksteisest mööda.* Jaani *jutt oli vabast ajast. Et temal energiat ja head pealehakkamist kuhjaga on, seda näitas äsja toimunud maleva isetegevusülevaatus. Karja rühmalt kuuldi orelikoraali «Improvisatsioon Bachi teemadel» ja kaanonit (autor ja seadja* Jaan Märss). *Ülevaatuse laureaatide nimekirjas on tema nime ees — «laulude seade alal».*

IL-14-ga sinna, AN-2-ga tagasi

Olekski vist sobiv koht isetegevusülevaatusest veidi lähemalt rääkida, sest sõidame ülevaatuse võitja — Muhu rühma elupaika.

Muhulaste võit oli võimas, žürii otsus üksmeelne. Ainsana tulid nad välja seotud kavaga. Tublilt täitis konferansjee osa Muhu sampolit Ants Riesen. *Laureaatide hulgas figureerivad muhulased kolmel korral, tõsi küll, ainult kahe nimega —* Vladimir Golovkin, *rühma komandör ja* Sergei Kesselmann. *Kahe peale tegid nad ära parima vokaalduett ja estraadistseeni («Professor heas ja halvas tujus»).* Vladimir *aga tegi endast kolmekordse laureaadi pantomiimiga «Kuidas me ehitame?». Muhu rühm võib ainsana kiidelda oma orkestriga.*

Teine koht üldarvestuses läks sõrvelastele. Nende kava plussiks oli peaaegu absoluutne omaloomingu protsent. Pilk programmi: näitemäng «Anna pill lolli kätte, loll ajab pilli lõhki», «Revüü Los Salmeé», tragöödia kolmes vaatuses «Viimased mohikaanlased», operett «Etteheide», stseen «Naissõdurid» (meeste ettekandes). Laureaadi nime sai rühma tantsusolist Meeli Mägi, *TRÜ II kursuse keemik.*

Kolmanda-neljanda koha määramisega oli žüriil raskusi. Järjekorraks jäi siiski: III Kõljala, IV Karja. Ei tea, kas Karja võttis asja südamesse. Igatahes käib nende eestvedmisel praegu kammerkontserdi ettevalmistamine Kuressaare lossis. Potensiaalid — Jaan Märss *ja parima vokaalansambli nimetuse pälvinud naisanbel «Polkovniku lesk».*

Kuigi Hiiu rühmal tuli leppida viimase kohaga, pidasid paljud ülevaatuse parimaks numbriks nende väga kaasaegset liikumisrühma «Puhas vuuk».

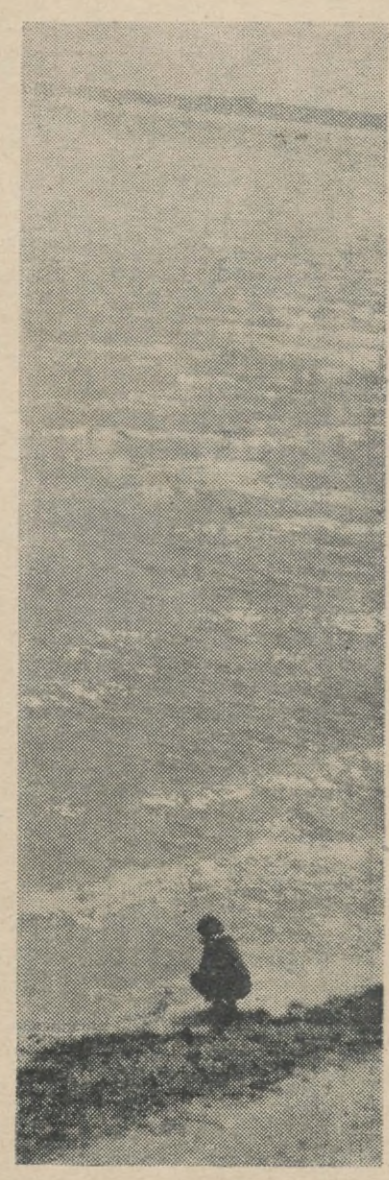
Niimoodi. Oleme jõudnud Tornimäe vana koolimaja juurde. Tänasest alates elavad siin Muhu ehitajad. Kolimine viis elurütmi veidi segi, traditsioonilist laupäevaõhtut seekord ei ole. Plaanis oli küll Juhan Smuuli külaskäik, aga Muhumaa suurmees oli kodust ära.

Kõige viimasena on õhtuti ametis köögirahvas. Täna on kokal abiks eesti filoloogid Ellen Poolma *ja* Leili Padevest. *Olevat teised supi üle soolanud, märgib sampolit ja sööb ise hoolega edasi.*

21. august.

Plaanid on toredad asjad siis: kui nad ka täidetud saavad. Mina näiteks tahtsin täna minna Kõljalasse, aga kuidagi ei saanud maanteelt kätte mõnda autot. Nii tulebki veel üks päev Muhu rühma seltsis veeta.

Vaatamist ja kuulamist siin jätkub. Rühma fotoleht, töö ja puhkuse peegeldaja. Staabis oli kuulda, et maleva tublimaks on TRÜ keemiku Tiit Järve *brigaad.* Tiit *tõi juba ülikooli tulles kaasa müürsepa IV kategooria. Pühapäevane «Molodjož Estonii», kus Muhu rühmast juttu tehakse, nimetab teda «vanaks uudismaa hundiks». Pärast kümnendat klassi tegi ta uudismaadel esimese töösuve. Ka nüüd on malevas keskkoolirahvast. Üks neist, Tiidu brigaadi liige, Suure-Jaani keskkooli abiturient* Rein Vist *on rammu poolest valmis kõiki rühmakaaslasi selili panema. Ainult brigadiri suhtes, kes talvel kõrgemate koolide meistrivõistlustelt maadluses ja tõstmises auhinna (raskekaalus) koju tõi, ei saa seda luksust lubada. Rein on rühma üks lõbusamaid poisse. Ka orkester ei saa temata läbi: kõige suurema*

mehe käes on kõige suurem pill — kontrabass.

Päev möödub uude elukohta sissesõelamise tähe all. Korrastatakse tube, seatakse sisse uus «responsaarium» ehk vaikne nurk. Kui te seda sõna esimest korda kuulete, siis ärge imestage — see pole Muhu rahva ainuke leiutis. Näiteks üks ettevõtmine. Maja ukse juures ripub teadete tünn-latern. «Rühma kõige tähtsamast august» (nii on kirjas) lastakse tünni sedelid soovide, pretensioonidega. Ja lineikal loetakse need ette.

Vaatamist leidub ka Tornimäe ümbruses — meri, mõne kilomeetri kaugusel asub M. Ranna dendraarium, Tornimäe kirik.

Pikkamööda jõuab päev õhtule. Ants Riesen *ja* Tiit Järve *muretsevad kuskilt rühmale õunu ja õue tehakse maha lõke. Rühma komandör* Vladimir Golovkin *võtab kitarri. Laulud, laulud, laulud.*

22. august.

Ülikooli poisi Mihkel Pärnoja *trompet teeb äratusel veidi valet häält. Hommikune lineika, eine. Järjekordne töönädal on alanud.*

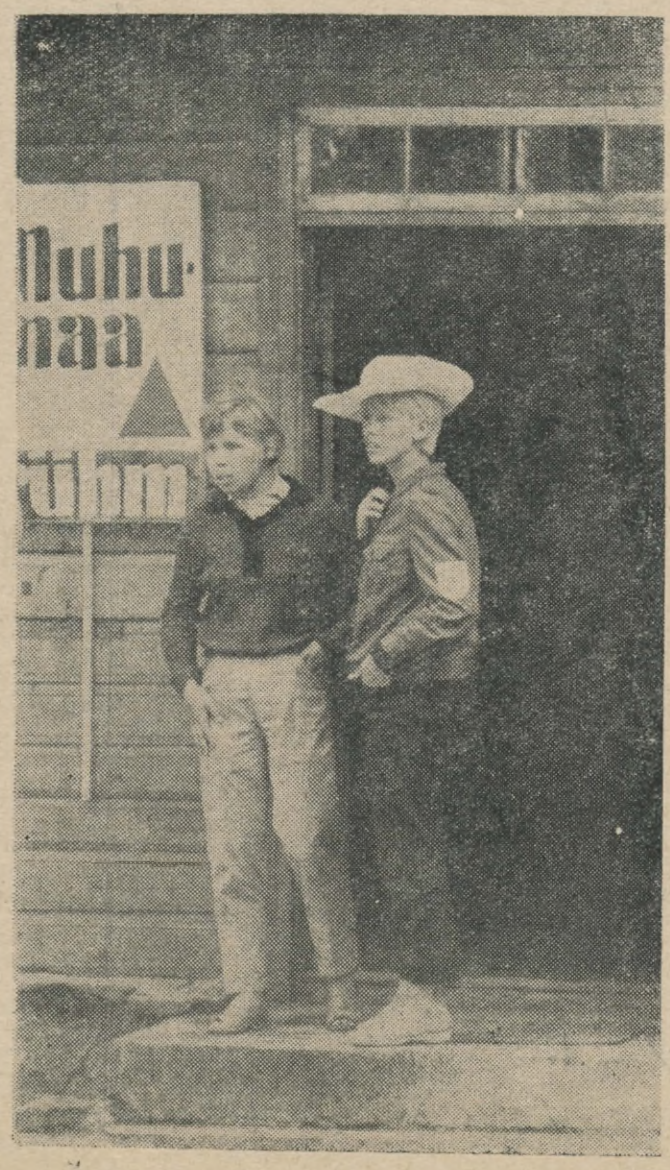
Maleva staabis trükib dispetšer Kaie Orvik *maleva spartakiaadi juhendit. 3.—4. septembril selgitatakse maleva parimad sportlased. Aga juba mitmed spordiüritused on seljataga. Hiiu rühm proovis võrkpallis jõudu keskkooliõpilaste-kortšaginlastega, nende poisid on ennast mänginud Kärdla jalgpallimeeskonda. Ka teised rühmad on pidanud kohtumisi kohalike kolhooside ja sovhooside sportlastega, Saaremaa piirivalvuritega. «Sõrvekad» pidasid maha orienteerumisvõistlused.*

Suurimaks spordiürituseks oli Kingissepa MEK-i spartakiaad, millest võtsid osa kõik rühmad peale Hiiumaa. Nemad kaitsesid üliõpilaste spordiau Hiiumaa KEK-i samalaadsel üritusel. MEK-i spartakiaadil anti maleva parima sportlase nimetus meie Laine Otstaavelile, *rühmad aga reastusid — I Sõrve, II Muhu, III Karja, IV Kõljala. Kergejõustiklased töid kaasa 6 esikohta ja 11 teist kohta, meeste koru- ja võrkpallis oli esimene Karja rühm.*

Informatsioon Kaie Orvikult *ongi minu komandeeringu viimasteks uudisteks. AN-2 võtab suuna suurele maale.*

Kingissepa—Tartu
august 1966

Toomas Jüriado

TÄHELEPANU!

Kõigil ülikooli komsomolikomitee büroo liikmeil ja teaduskondade, osakondade, ravikursuste sekretäridel palume 1.—3. septembrini käia ära komsomolikomitees.

Komitee sekretärid

VALIME UUE GRUPI BÜROO

(Algus lk. 1)

da neid üksikasjalikult iseloomustada,

— kõigepealt esitada kandidaadid grupporgi kohale (üldreeglina vähemalt kaks kandidaati),

— vastvalitud grupporg teeb ise ettepaneku grupi büroo teiste liikmete kandidaatide suhtes, kellega ta sooviks koos töötada.

Komsomoliigrupile jääks muidugi täielik õigus nõustuda äsja valitud grupporgi poolt tehtud ettepanekutega, teha omapoolseid ettepanekuid, muuta arvuliselt büroo koosseisu jne.

Grupi büroo valimisel arvestame ka eelseisvaid teaduskondade, osakondade, ravikursuste aruandlus- ja valimiskoosolekuid.

Pisut esimestele kursustele.

Neile esimestele kursustele, kes sõidavad septembrikuuks põllumajanduslikele töödele, määrab dekaan ajutiselt kursusevanema. Kolhoosidest ja sovhoosidest tagasisaabumisel lõpevad kursusevanema volitused ja grupp valib komsomolibüroo.

*

Vahetut informatsiooni ja abi grupi aruandlus- ja valimiskoosolekute pidamiseks annavad osakondade (teaduskondade, ravikursuste) bürood.

Kutsuge oma koosolekutele ka esindajaid ülikooli komsomolikomiteest!

Kääriku laager-seminar grupporgidele toimub esialgsete kavatsuste kohaselt 24. ja 25. septembril.

ELKNÜ TRÜ Komitee

«Šuur passibo»

Tartu vaksalis kohtusid 10. juuli hommikul III kursuse soome-ugrilased. Seljataga oli enneolematult raske eksamisessioon, ees kahenädalane ekspeditsioon Djorža jõe ääres elavate karjalaste juurde. Teadsime, et me pole seal esimesed uurijad, teadsime, et kõik üliõpilased on oma tööga alati toime tulnud. Ometi oli kuidagi kõhe tunne — kuidas keelejuhiga töötada, sellest polnud õiget ettekujutust.

Pogoreloje Gorodištšes tirisime oma ränkrasked kotid-kohvrid perroonile. Teemaja juures seisid hobused vankritega, veoautod, autojuhid, kuid — mitte meie jaoks. Dotsent P. Palmeos kinnitas rahustavalt, et senini pole küll Tartu tudengitel tulnud oma jalgadega mööta maad Novoje külla (15 km!). Ei saanud meistki erandeid.

Oli see alles sõit! Auto oigas, vingus, turtsus, läbides pudrutaolisel teel ühe kilomeetri teise järel, ning puistas lõpuks 12 läbiklopitud, kuid rõõmsat inimest koolimaja juures kindlale maale.

Esimesed visiidid keelejuhtide juurde, tutvumine nelja küla inimestega — see kõik oli sissejuhatus. Päris töö algas mõne päeva pärast, siis, kui asuti oma teema tarvis materjali koguma. Vahendatena võeti appi käed ja jalad, algelised joonistused ning muidugi vene keel. Nädala pärast võisime karjalakeelsete lausetegagi kelkida. Keelejuhid ja üldse kogu külarahvas — kõik olid haruldaselt südamlikud ja abivalmis. Eestimaal saab võõrale harva osaks niisugune külalislahkus. See muutis töö kergemaks ja meeldivaks. Mis sellest, et mõnikord üksteisest mööda kõneldi või et kaaslased vahel su venekeelse küsimuse üle 5 minutit naeru lagistasid. Keelejuhtide seast tekkis igaühele oma lemmik, keda «pinniti halastamatult», konspekti ilmus üha rohkem märkmetest kirjusid lehekülgi. Õhtuti aga ootasid meid Djorža ja võrkpalliplats.

Päevad möödusid ütlemata kiiresti. Olime teinud oma esimesed julgemad sammud keeleuurimistöös, olime tundma õppinud paljusid toredaid inimesi, olime elanud tõelises vene külas, olime nautinud siirast sõbralikkust, olime hakanud vihkama sinki ja kilu, olime ära teinud viimase südaöise supluse kaaslaste kahehäälse laulu saatel...

Tuligi aeg kinni tõmmata seljakotinöör ja hüüda sõpradele: «Šuur passibo! До свиданя!»

Aime Kährik

MINU KOOLIVEND

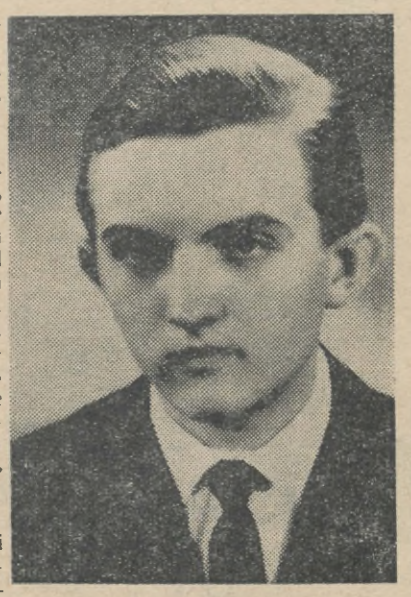
Me oleme koolivennad. Ainult et tema oli minust klass tagapool. Algul Viljandi II 8-klassiline Kool, siis Viljandi Keskkool ja nüüd oleme taas koolivennad.

Jah, olgu selle puuda soola söömisega kuidas on, aga koos on tehtud paljutki. Ja ometi ei kipu sõnad praegu sulepeast ise paberile jooksma. Kirjutada portree... Portree poisist, kes ülearust öelda ei armasta ja kellele ei meeldi, kui seda teised teevad.

Me oleme temaga palju vaielnud. Küll kahekesi, küll suurema seltskonnaga. Vaielnud kõige üle, aga kõige rohkem meie endi üle. Tavaliselt ta pole aktiivseks pooleks! Kuulab ja mõtleb. Kaua ja pingeliselt. Siis räägib veidi ja mõtleb jälle. Puurib pilguga lauda enda ees, toetab lõua rusikale ning ei lase end häirida, kui keegi tagant sunnib. «Vaidlus pole ajatöö,» tuleks tema näoilmet dešifreerida. Aga samal ajal tunned, kui kiiresti ta mõtted liiguvad. Välja ütleb ta selle, mida kindlasti õigeks ja kõige olulisemaks peab (Tihti teeb ta seda nii keeruliselt, et annab pead murda, enne kui taipad). Siis kuulab ära vastuväited, mõtleb taas ning hakkab vastase rünnakuid rahulikult ja tasakaalukalt pareerima. Vahel ta vihastub, ütleb mõne kõvema sõna, silub siis käega üle juuste ja on taas rahulikkus ise. Väliselt vähemalt. Kas pole lausa hämmastav sarnasus maletajaga; võib-olla mitte kellegi konkreetsega, vaid sellisega, keda me endale just täpselt ette kujutame? Ja kui veidi mõelda, siis tulebki meelde, et ta tõepoolest armastab või vähemalt armastas malet mängida.

See oli oma viis aastat tagasi, kui kord Iivo Nei käis meie koolis simultaani andmas. Tollest korrast on aju fotografeerinud täpse pildi — lõug rusikal, juuksesalk laubal, pilk ruudulisel laual. Ta kaotas, nii nagu vaidlusteski tuleb vahel teistele alla jääda. Aga kaotus raskes tulevahetuses on samal ajal võit. Vähemalt võit teadmistele ja arusaamadele.

Teadmised ja arusaamad... Keskkooli lõpuklassis olevat klassikaaslased nimetanud teda elavaks entsüklopeediaks. Tihti tavatsetakse rääkida andest. Andekas sportlane, andekas teadlane... Ja pärast öeldakse lollide lohutuseks (vabandust), et tähtis on ikka 99% tööd. Kuidagi võlts tundub, eks ole. Ma pole püüdnud välja arvutada, kas optimaalne on see traditsiooniline 1:99 või miski muu suhe. Aga n.-ö. «ülihelgeid» päid, kes lõpuks kuskile stoppama jäävad, olen näinud küll.

Teda ma eriti andekaks ei pea. Tema ise ennast ka mitte. Mäletan, kuidas ta keskkooli lõpueksamite päevil ütles: «Pagana poisid, ei õpi õieti üldse, aga eksameid panevad kõvasti». Tema õppis. Õppis, aga ei tuupinud. Ettevõetud asi pid. selgeks saama. Kogu kooliaja vältel saadud kiituskirju krooniski kuldmedal. Kooliajal tehtud tööst piisas «natuke» rohkemakski. «Noorte Hääle» viktoriini võitmiseks, esimeste hulka tulekuks ülemöödunud aastasel televisiooni «Gloobuse» viktoriinil.

«Põhiamet» keskkoolis oli tal matemaatika. Üheksandas klassis ei pääsenud ta veel rajooni olümpiaadil esimeste hulka, aga matemaatikaõpetaja Endel Meidla orgniseeritud asjahuviliste grupi küll. Peagi sai temast üks neist vähestest, kes lisaks pikale talvele ka suvist aega matemaatikale raisata raatsis.

Kümnenda klassi kevad. Seekord sai jõudu proovitud juba A-grupis, koos abiturientidega. Rajooni olümpiaadi parimana sõitis ta Tartusse, Tartust aga tagasi vabariigi kaheksandana. Abituriendile oleks see tähendanud vabastust matemaatika lõpueksamitest. Ja otsekui saatuse pilge — 11. klassi kevadel tuli napilt teise kümne sisse jääda. Kaotada võistluses võrdsetega, võib-olla ehk nõrgemategagi. Tema sellest numbrit ei teinud. Sest teadmised olid ikkagi enda omad. Ja seda, mille üle rõõmustada, jätkus — Viljandi Keskkool sai üldvõitja ränddiplomi.

Matemaatika kasuks tuli nii mõnestki asjast loobuda, kasvõi tennisest, mida ta varem mängis. Aga spordist üldse küll mitte. Igahommikune «trenn» jäi alles. Alles jäid ka raamatud ja muusika. Kui saavutusi lugeda, siis tuleb kirja panna esikoht kooli kirjandite võistlusel, teine koht isetegevusolümpiaadil. Laulmine on tema kaaslaseks olnud kaua. Kodus iseendale laulmine, töö kooris, ansamblites. Kaheksaklassilises koolis oli ta solist. Mõned aastad jäid vahele, lõpuklassis sai temast taas koolis hinnatud solist. Repertuaar kaldus rohkem estraadi poole. Lazzarro, Cannio, Valgre.

Kuulata armastab ta Bachi, Tšaikovskit, Verdit. Ja muidugi ka head džässi. Ainult et viimast kohtad harva. Lemmikheliloojat tal ei ole. Mõni aasta tagasi ütles professor Vladimir Alumäe, et muusikat hästi tundval inimesel ei saagi seda olla.

Viimane raamat, mida tema käes nägin, oli Paul-Erik Rummo — Enn Vetemaa «lumelood». Ainult ajakirjanduse suhtes on tal vist pingeriida olemas. («Noorte Hääle» asemel tellis ta sel aastal «Edasi»).

Ühe huvi olen siiani maha vaikinud. Tema exlibrisel on Andromeeda udukogu. See viitab astronoomiale. Ei mäletagi, millal ta esmakordselt nina «tähtedesse tõstis». Igatahes ammu juba. Ja pärast keskkooli tõi ta paberid TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsikaosakonda. Medalimeestele tehti sel aastal tihe sõel. Üks neist vähestest, kes ainult kahe eksamiga läbi pääses, oli tema. 1. septembril istub koos teiste I kursuse füüsikutega auditooriumis minu koolivend INDREK KOLKA.

Toomas Jüriado

Killukesi laagripäevikust...

Esmaspäev, 11. juuli 1966. a. Jõudsin kohale, Käru pioneerilaagrisse.

Ümbrus on tõesti ilus: üsna suur ja korras park. Siin on elupuid, miltede suurusi ma veel kusagil varem pole kohanud. Maja eest algab mitmekümne meetri pikkune kiviktaimla, kahjuks küll üsna hooletusse jäetud. Kohe maja taga on jõgi, vesi väga madal.

Tegin tiiru ümber pargi ja tulin majja tagasi. Tuli otsida paarikümnest võtmest, mis olid kastis segamini, igale uksele see õige.

Magama läksin kartusega järgneva tõelise tööpäeva ees.

Teisipäev, 12. juuli.

Hommikul saabusid teised kasvatajad. Kõik puha noored. Võib juba ette arvata, et meil siin koos igav küll ei hakkal. Saime kiiresti tuttavaks ja hakkasime plaane tegema, kuidas vastu võtta lapsi, kes pidid lõuna paiku saabuma.

Loosungi «Tere tulemast!» tegemine läks lihtsasti, aga seda raskem oli ülespanek. Aega võttis, aga asja sai. Varsti oli see teise korruse akende kohal üleval. Aga poole tunni möödudes tuli koolidirektori väike tütar, tähed näpus. Eks tuul oli need lahti kiskunud. «Kiri» tuli uuesti nõeltega kinni panna.

Saabusid bussid. Kasvataja Liivi ja mina pidime saama kõige vanemate, see on 13- kuni 15-aastaste rühma. Asusime lapsi kirja panema. Sai kokku 31 (16 poissi ja 15 tüdrukut).

Meie suure töövaeva (loosungi kallal) tegi üks armutu «kriitik» kohe maatasa: «Möödunud aastal oli sama loosung, ainult tähed olid ilusamad!»

Magamistubadesse majutamisega oli üks suur sekeldamine ja segadus. Paljud olid omavahel varem tuttavad või nüüd tutvunud ja tahtsid tingimata ühte tuppa. Alles pärast mitmeid ümberkolimisi ja paigutamisi olid kõik rahul.

Esimese päeva lõpuks olin nii väsinud, et mõtlesin hirmuga, kuidas küll need ülejäänud kakskümmend viis mööda saab.

Järgmisel päeval — tutvumine laagriga, rühmanõukogude valimised, malevanõukogu valimised. Avalõke, kus meie rühma näitlejad Kaja ja Esta, «näitlejanimedega» Pim ja Pom, kiiresti publiku lemmikuteks said.

Meid, kasvatajaid, sai kokku kaksteist, kelledest kaks, plavruk ja fizruk olid noormehed.

Kõik me olime noored ja veel ise kasvatamist vajavad.

Midagi eriti tähelepanuväärset laagrielus ei juhtunud, kuni...

15. juuli öö.

Öösel ronisime koos kasvataja Liiviga laagri õuel kasvavate kõrgete kuuskede otsa. Neli kasvatajat peitsid end veel, kes kuhu sai.

III ja IV rühmale, kõige vanematele, anti häire ja öeldi, et naiskasvatajad varastati ära. Vargad kaugele ei jõudnud, kasvatajad olevat laagri territooriumil.

Kui lapsed õue said, algas metsik sõjakisa, kuigi oli manitsetud vaikselt olema. Tüdrukud käisid suures tropis ja olid üsna hirmunud. Me istusime puu otsas ja naersime. Eriti tore oli see, kui üks III rühma poiss ronis puu otsa, kus istus kasvataja ja alla tulles teatas: «Edasi on puu nii tihe, et kasvataja sealt enam läbi ei mahu. Kõrgemale ei maksagi ronida.»

Aga läks aega ja kisa mis läks, üles leiti meid kõiki.

Kui kasvatajad lõpuks oma tuppa said, leidsid nad igaüks oma voodist teki alt nõgesed. Need olid plavruki ja fizruki «kingitused». Läksime kättetasumisretkele.

Kolmapäev, 20. juuli

Matkalaager.

Teele siia asusime juba 18. juuli hommikul.

Et arst meiega kaasa ei tulnud, siis tuli meil, kasvatajatel, tema ülesandeid täita. Enne pidas arst meile pool tundi manitsuskõnesid: «Ärge mitte suplema minge! Vesi on külm! Sööge õigetel kellaaegadel! Minge varakult magama!» jne.

Vaevalt saime laagri territooriumilt välja, kui juba tuligi anda esmaabi: Ljudal oli käsi paistes. Seekord mängis arsti plavruk.

Astusime parajas tempos. Päike kõrvetas. Vaevalt sai tunnikene teed selja taha, kui kurdeti joogijanu. Püüdsime oma varasemate kogemuste põhjal selgeks teha, et mida rohkem matka ajal juua, seda hullemaks janu läheb, aga sellesse suhtusid kõik lapsed väga umbusklikult ning veest tuli neid päris väevõimuga eemal hoida.

Aga kui pärast lõunat jõudsime laagriplatsile, tormasid kõik lapsed vee äärde. Kes oli käpukil kalda peal, kes ronis otse jõkke: kõik jõid ja jõid.

Auto oli telgid ja söögikraami juba kohale toonud. Algas toimkondadesse jagamine ja telkide püstitamine. Heinasao otsa pandi lehvima «Robinsonide laagri» lipp.

Kohe, kui laager korras ja einet võetud, läksime kõik suplema. Meelest läksid arsti kümme käsku. «Suplus karastab organismi!» oli meie loosung.

Sel õhtul läksime varakult magama, sest kõik olid väsinud ja pealegi pidi järgmisel päeval toimuma matka teine etapp: Rõusa—Kurgja—Rõusa, kokku 20 kilomeetrit.

(Järg lk. 4)

A. Pae 50-aastane

2. augustil sai 50-aastaseks eksperimentaalfüüsika kateedri dotsendi kohustetäitja Aleksander Pae.

A. Pae noorusaastad möödusid Pärnumaal Saugal oma isa, kihelkonnakooli õpetaja perekonnas.

Alghariduse sai ta Jõõpre algkoolis ja keskhariduse Pärnu Poeglaste Gümnaasiumis, mille lõpetas 1934. a. Pärast keskkooli astus ta Tartu Ülikooli Matemaatika-füüsikateaduskonna matemaatikaosakonda, mille lõpetas cum laude 1938. a.

A. Pae töötas 1937.—1938. a. Tartu Ülikooli Füüsika Instituudis ja alates 1940. a. füüsikakateedris ajutise abijõuna ning hiljem noorema assistendina. Sõja-aastail (1944. a.) oli temal suuri teeneid füüsika-kateedri varade hooldajana varade varjule toimetamisel ja päästmisel hävingust.

Nõukogude võimu kehtestamisel Eestis asus ta tööle Tartu Riikliku Ülikooli füüsikakateedrisse 1944. a assistendina ja alates 1945. a. vanemõpetajana. Füüsika-Matemaatikateaduskonna Õpetatud Nõukogu omistas temale 17. XII 1965. a. dotsendikutse ja esitas selle kinnitamisele. 1952. a. autasustas ENSV Ülemnõukogu Presiidium teda aukirjaga.

A. Pae võtab aktiivselt osa teaduslikust tööst, rakendades edukalt oma teadmisi röntgenistruktuuranalüüsi alalt luminestsentsi uurimisel. Töö eest ammooniumhalogeen-kristallfosfooride struktuuri ja spektrite uurimise eest anti temale pärast väitekirja kaitsmist 1960. a. füüsika-matemaatikakandidaadi kraad. Tema teaduslike ja õppemetoodiliste tööde loetelu sisaldab 43 nimetust, neist on 11 tööd avaldatud üleliidulistes väljaannetes. Ta on mitmes kordustrükis ilmunud füüsika ja praktikumide õpikute kandvamaks kaasautoriks ning rea õppemetoodiliste artiklite autoriks.

A. Pae on väga suurte kogemustega vilunud õppejõud, hea lektor ning eksperimentaator. Ta on lugenud palju aastaid füüsika üldkursust keemia- ja geoloogiaosakonnale, osaliselt optika ning rakendusoptika kursust füüsikaosakonnale ja juhendanud praktilisi töid ülikooli röntgenistruktuuranalüüsi praktikumides ja erilaboratooriumides, samuti ka Tartu I Keskkooli füüsikaklasside praktikumides.

Ühiskondlikust tööst on võtnud aktiivselt osa TRÜ ametiühingu komitee tootmiskomisjoni esimehena ja on praegu insener-tehniliste töötajate kvalifikatsiooni tõstmise kursuste korraldaja füüsikas, TRÜ Metoodilise Nõukogu ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna metoodilise komisjoni liige ning aktiivne loengute pidaja Ühingu «Teadus» liinis.

Soovime juubilarile kui tublile töömehele ja heale kolleegile palju jõudu ja töötahet õppetöö ning viljaka teadusliku töö edukaks jätkamiseks.

Julget pealehakkamist!

Peahoone sai tähtajaks uue mundri kätte. Ja särava rüü esimesteks tõsisteks ülevaatajateks olid 1966/67. õppeaasta sisseastujad, need, kes valdavas enamuses uue ülikonna eellugu ainult kuulu järgi teavad.

Maja sai ilus, vägisi plussiga viie poole. Aga: tuulekoja uks käib raskemalt kui enne. Kas allegooria või lihtsalt juhus... Igatahes oli mul juhus näha, kuidas ühel tavalisel eksamihommikul kaks noort inimest tolle ehitusdetailiga vaeva nägid. Noormees püüdis õhu kätte pääseda, neiu teadusesammaste taha. Allegooria allegooriaks, ütlete, sissesaamisega tuli muidugi vaeva näha, kellel vähem, kellel rohkem; aga ega's keegi vabatahtlikult ometi lahkuda tahtnud. Aga mis tõsi see tõsi: rohkem kui ühel üliõpilaskandidaadil tekkis pärast pileti võtmist kange tahtmine alles tuleval aastal oma võimeid demonstreerida. Keda vedasid alt närvid, keda Nils Bohr, Ernest Rutheford või mõni teine kuulsa nimega teadusemees. Aga kui komisjoni esimehe suusõnalist liiklusmärki «Väljasõit keelatud» arvesse võeti, selgus, et asi polegi nii hull. Vähemalt «rahuldav» sai eksamilehele ikka kirja ja üks ebameeldiv puudulik hinne elus jälle vähem.

Komitee sekretär ütles, et kuidagi vaikne on sel augustil ülikoolilinnas. Et temal võrdluse alus õige toekas on, selles pole kahtlust — ikkagi terve stuudiumi aeg on noorte kolleegide esimene tuleproov ära nähtud. Ja omagi pisikestest kogemustest võin öelda, et vähemalt möödunud aastal oli nii rahvast kui lärmi rohkem. Viimase kohta ehk niipalju — ju on aastaga parem kasvatus tulnud. Sisseastujate väiksemat hulka on raskem seletada. Ehk hirmutasid keskkoolilõpetajaid möödunudaastased põrumised? Võimalik. Ega selgi aastal liberaalsed oldud.

«Välk ja pauk,» ütleb mõni mürtsumees. Kui nüüd see kasvatus äkki kole heaks läinud, mis siis küll saab! Aga üliõpilane on ju alati selline inimene olnud, et vajaduse korral aina õpib ja õpib... aga kui muskleid ja ajusid lõdvestada tuleb, siis lõdvestab nii, et küll saab!

Nii et ärge kartke, kõik on korras!

Julget pealehakkamist ja tervet võitu uuel õppeaastal!

Jüri-Andi Toom

Tulge meie naiskoori laulma!

Kui seista esmaspäeva või neljapäeva õhtupoolikul enne kella kuut peahoone fuajees, siis võib näha ülikooli naispere liikmeid liikumas ühes suunas — trepist üles, neljakümne üheksandasse auditooriumi. Neid ootavad seal dirigendid Vaike Uibopuu ja Linda Taal, pea alati ka klaverisaatja Vaike Klaar.

Ja ongi aeg lisada, et seal tegutsevad TRÜ naiskoori liikmed. Ühes koos pannakse noodid elama ja viisid veerema, nii et saab laulurõõmu endale ja teistele. Seal alatakse ikka ja ikka uuesti, et lõpuks veata häälel kõlada lasta ja sügavamalt helilooja poolt nootidesse kätketud mõtet tabada.

Koos dirigentidega lihvib lauljate hääli tuntud laulupedagoog ENSV teeneline õpetaja Rudolf Jõks, kelle juures kõik lauljad nädalas pool tundi õpetust saavad.

Tubli tööga jõuab kaugele. Koori vanemad liikmed teavad pajatada reisidest Moskvasse, Kiievisse Riiga, ...

Need, kes kooriga alles teist aastat seotud on, meenutavad kindlasti möödunudaastast Armeenia-reisi, esinemist «Estonia» kontserdisaali laval, mitmeid esinemisi koolinoortele. TPI Akadeemilise Meeskoori, Tartu Akadeemilise Meeskoori ja paljude teiste sõpruskooridega koosveedetud laulust tulvil õhtuid mäletab igaüks.

Ent ülikool heidab igal kevadel peret. Lahkuvad ka paljud lauljad. Nende asemele ootab kogu koor tublisid tüdrukuid nende hulgast, kes tänavu oma õpinguid alma materis alustavad ja kellele laulutuli võõras ei ole. Teretulnud on ka teised nooremate kursuste laululapsed, kes pole veel senini teed meie koori leidnud.

TRÜ naiskoori proovid toimuvad igal esmaspäeval ja neljapäeval kell 18 peahoone auditooriumis 204 (end. 49).

Plaanid uuteks tegudeks on osaliselt juba peetud, ülejäänud ootavad arutamist teie poolt. Olge julged kaasa lööma!

JUHATUS

Killukesi laagripäevikust...

(Algus lk. 3)

Öö möödus rahulikult ja pärast hommikusooki asus suurem osa matkajaid, välja arvatud väike toimkond, teele Kurgjale.

Meie, laagrissejaajad, tegime oma elu nii lobusaks, kui saime. Suplesime iga veerand tunni järel, mangisime veepalli ja valmistasime süüa näljastele matkajatele.

Ja tõepoolest, kui nad tagasi tulid, varisesid kokku kõik meie arvestatud sööginormid: ei möödunud poolt tundigi, kui kõik pajadpotid olid puhtaks kraabitud.

Juhtus nii, et jagunesime kaheks grupiks: üks asus kasvataja Liiviga tagasiteele otse üle heinama, meie grupp aga läks mööda maanteed. Saime bussi peale ja sõitsime Vändrasse. Sest, miks otse minna kui ka ringi saab! Seal õnnestus meil pärast paaritunnist ringivaatamist autosse istuda ja see viis meid Võidulasse (15 kilomeetrit Kärust). Jala ei tahtnud enam keegi käia, sest see sõitmine oli meid mugavaks teinud. Nii ootasime järjekordset autot, mis viiks meid Kärusse. Vahepeal aitasid poisid karjalauda juures tsementi maha laadida. Nad nägid välja nagu möldrid.

Teel korjasime autole ka ülejäänud grupi koos kasvataja Liiviga.

Hea meel oli kuulata, kui tüdrukud, kes hulk maad jalgsi olid tulnud, ütlesid: «Kasvataja, teil oli õigus, kui te meil enne juua ei lubanud. Nüüd tagasiteel jõime iga veerand tunni tagant, aga janu ei kadunud ikka. Hoopis raskem oli käia. Teame nüüd oma kogemustest seda.»

Teisipäev, 2. august

Eile sõitsid meile külla Valgu pioneerilaagri kergejõustiklased, olime hoolikalt valmistunud.

Algas sõpruskohtumine, milleks olime hoolikalt ette valmistanud.

Kergejõustikus kaldus vaekauss kõvasti meie poole, pallimängus olid aga külalised meist üle.

Täna sõitsime ise Valgusse, et võistelda seal üleeäänud aadel.

Üldvõit 4:3 kuulus siiski meile.

Tore oli vaadata, kui lapsed manitsesid üksteist korralikult olema: «Ega sa pole praegu kodus.» Juhtusin isegi pealt kuulma, kui meie Tiina ühele Valgu laagri poisile ütles: «Meie laagris küll ei vannutal»

Kolmapäev, 3. august

Täna oli aktiivipäev. Kes pole laagris olnud, sellele ei ütle see sõna midagi. See tähendab, et sel päeval on laste seast laagriülem, kasvatajad ja vanempioneerijuht, kasvatajad aga moodustavad omaette rühma ja tegelevad kõige selleg, millega lapsed igal laagripäeval.

Juba õhtul otsustasime kasvatajatega, et sel päeval me hommikul üles ei tõuse, magame pärast äratamissignaali rahuga edasi. Aga see plaan ei läinud läbi, sest meid tuli äratama terve «juhtiv personal».

Voodist löödi meid välja võimlema. Koogutasime igaüks isemoodi võimelda kuni meie noored kasvatajad nii ära tüdinesid, et meid kiiresti pesema saatsid.

Söögilauda ei saanud «kasvataja» Kaja istudagi.

Ta kamandas meid püsti ja nurka seisma.

«Vaikse tunni» ajal mürgeldasime toas.

Lõbus päev oli see meile.

Aga kui aktiivipäev lõppes ja ma meie rühma tüdrukute tuppa läksin, oli Kaja voodis pikali ja oigas: «Kuidas ma ära väsisin! Kas meie tõesti iga päev nii hullud oleme, nagu teie kõik täna?»

Neljapäev, 4. august

Kell 11 algas sõjamäng «punaste» ja «siniste» — III ja IV rühma vahel. III rühm jäi laagrisse ja pidi organiseerima laagri valvet ning peitma ära oma lipu. Meie rühm aga pidi proovima vallutada laagrimaja ja lipu üles leida. Rühma lipu kättesaamine oleks tähendanud võitu. «Surnuks» loeti see, kelle käelt õnnestus lint ära rebida.

Kella 13.30 ajal mäng lõppes. Meie omad vallutasid maja. III rühm oli küll kõik uksed ja aknad kõvasti sulgenud ja kaks peaust koguni pinkidega barrikadeerinud. Meie luurajad aga läksid ümber laagri territooriumi maja taha, sealt riietega (selle üle olid nad ise väga uhked) läbi jõe ning siis köögiakna kaudu majja.

Kui sillavalve appi hõikas, oli hilja. Vaidlused taktika ja strateegia üle jätkusid õhtuni. Aga mäng oli huvitav.

Ongi käes laagri viimane päev.

Laupäev, 6. august

Kahju on lahkuda. Jõudsime omavahel sõpradeks saada. Lubasime järgmisel aastal oma rühma kokkutuleku teha ja veeta mõned päevad koos telklaagris.

A. Kurepalu

OOTAME TEID, RAHVAKUNSTI-SÕBRAD!

Sel õppeaastal alustab vabariigi teeneline kollektiiv — Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunstiansambel oma 21. tegevusaastat.

TRÜ rahvakunstiansambel on vabariigi üks suuremaid isetegevuslikke üliõpilaskollektiive. Ansambli koosseisu kuuluvad nii sega- kui ka naisrühmad, solistid, naisansambel ja rahvapilliorkester. Ansambli kunstilise juhi — vabariigi teenelise kultuuritegelase Helju Mikkeli käe all on ansambel saavutanud tunnustuse kõikjal — nii oma koduvabariigis, teistes liiduvabariikides kui ka välismaal. Ansambli juures töötav rahvapilliorkester, mida juhendab Elmar Luhats, on meie kõrgemates õppeasutustes ainulaadne nii oma suuruselt kui ka pillide koosseisult (lokud, põispill, löötspill jne.).

Töö TRÜ rahvakunstiansamblis ei ole kerge, ka meil on olemas oma mured ja rõõmud. Kuid kõike seda korvavad esinemised ja kontserdimatkad. Ansambel on esinenud mitmed korrad Kremli Kongresside Palees, aga ka Soomes. Kontserdimatkade traditsioone jätkame edaspidigi.

Ka tänavu, nii nagu igal õppeaastal, võtame vastu uusi liikmeid. Eriti oodatud on noorimate kursuste üliõpilased. Uut täiendust ootame oma meespere hulka. Tulge, te ei kahetse.

Et rahvapilliorkestri koosseis kevadel lõpetajate arvel vähenes, siis on eriti oodatud pillimängijad (kannel, viiul jne.).

Uusi liikmeid TRÜ rahvakunstiansamblisse võetakse vastu TRÜ klubis (Tähe tn. 3) 2., 5. ja 6. septembril k. a. kell 21. Kõigil ansambli liikmetel koguneda klubisse 2. septembril kell 20.

A. KISPER,
TRÜ RKA esimees

Teile, kunstihuvilised

TRÜ kunstikabinet (Ülikooli tn. 16) võtab vastu algajate rühma uusi üliõpilasi kõikidest teaduskondadest iga päev kella 14—16.

Kolme aasta jooksul õpitakse joonistamist, akvarellmaali, graafikat, keraamikat, plakatkirja, kunstiajalugu jm. Korraldatakse ekskursioone Eestimaa kaunimatesse paikadesse ning Moskva ja Leningradi kunstimuuseumidesse. Igal kevadel toimub üliõpilastööde näitus. Kõik täieliku kursuse omandanud saavad ühiskondliku kunstnik-dekoraatori tunnistuse.

Tähelepanu, edasijõudnud ja lõpetajad! Registreeruda kohe õppeekskursiooniks Hiiumaale (23.—26. sept.). Kaasa võtta pass.

Pallimängijad!

1. septembrist algab TRÜ pallimängijatel uus võistlusterohke hooaeg. Ülikooli võistkondade treeningutele korvpallis, lauatennises, tennises, väravpallis ja võrkpallis ootame ka I kursuse üliõpilasi. Et meie spordibaasid on väga koormatud, siis võetakse vastu ainult järgusportlasi või vabariiklikel võistlustel esinenud mängijaid.

Informatsiooni (ka teiste pallimängude harjutamisvõimaluste kohta) saab spordimängude kateedrist (V. Kingissepa tn. 19 III korrus) 1., 2. ja 3. septembril kella 8—15.

Spordimängude kateeder

Klubis

Täna, 1. septembril algusega kell 20

hooaja avamine

*

3. ja 4. septembril algusega kell 20

AVABALL

Toimetuse kolleegium

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6221. MB 07538.

AR Eesti NSV Riikliku Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (702) Reedel, 16. septembril 1966 XX aastakäik

Viimane etapp 1966. a. teaduslikus uurimistöös

1966. aasta kolm esimest kvartalit olid meie ülikooli teadusemaailmale küllaltki edukad. Suur hulk artikleid saadeti avaldamiseks keskväljaannetesse, valmis neli doktoriväitekirja, Tartus organiseeriti neli üleliidulist konverentsi, paljud õppejõud võtsid osa ülemaailmsetest teadlaste nõupidamistest jne. Üldiselt kulges teaduslik töö plaanipärasemalt kui kunagi varem ja seda peamiselt sellepärast, et kateedrites on tõsisemalt hakatud suhtuma teaduslikku töösse. Et algav õppeaasta tõi muudatusi ka kateedrite koosseisudesse, on vajalik veel kord heita pilk plaanidesse ja vajaduse korral teha korrektiivid. Viimaseks tähtajaks põhjendatud muudatuste tegemiseks on IV kvartali algus. Tahaks loota, et eelmise aasta kurvad õppetunnid on veel meeles nii dekaanidel kui ka kateedrijuhatajatel ning hooletuse tõttu parandamata jäänud plaane aasta lõpul enam ei esine.

Aasta jooksul tehtud töö hindamisel on nii mõnigi kord kerkinud üles küsimus, mida mõista valminud töö all. Meil on juba laialdaselt juurdunud tava, et enamik teadusliku töö tulemustest avaldatakse ühel või teisel kujul trükis. Ka trükis avaldatud tööde arv on aasta-aastalt tõusnud ja ulatub praegu juba üle tuhande. See asjaolu võimaldab esiteks paremat rakendamist, aga teiseks on sel teel garanteeritud meie töö tulemustele üldsuse hinnang. Avaldamisele suunatud tööd kuuluvad retsenseerimisele ja alles siis näevad nad trükivalgust. Tsentraalsete väljaannete piiratud maht esitab töödele eriti kõrged nõuded. Selle kõrval on aga ka rida meie ülikooli oma toimetiste numbreid saanud üleliiduliselt ja ka välismaiste teadlaste poolt kõrge hinnangu. Trükki suunatud tööde osas ei ole raskusi töö lõpu määramisel. Mõnel juhul on aga kujunenud vaieldavaks avaldamisele mittekuuluvate tööde valmimise aste. Siin tuleb juhinduda määrusest nr. 596, 11. dets. 1944, mille järgi sellised tööd vormistatakse kahes eksemplaris. Neist üks säilitatakse kateedris ja teine TRÜ Teaduslikus Raamatukogus. Töö üleandmine Teaduslikku Raamatukogusse, sellele loomulikult eelnev hinnangu andmine või hinnangu andmise organiseerimine kateedri poolt, on siin ainukeseks lõppu fikseerivaks kriteeriumiks. Kahjuks on siiani kateedrid vähe tegelnud just hinnangu andmise küsimusega. See aga eriti ei soodusta noorte teadlaste arengut. Käesoleval aastal tuleks sellele pöörata erilist tähelepanu.

Õppejõudude teadusliku töö lõpuspurdi varju kipub jääma üliõpilaste teaduslik töö. Kui kevadsemestril on üliõpilaste töö heaks stiimuliks traditsiooniline konverents ja võistlustööde esitamine, siis sügissemestril kipub töö venima. Paljud ringid ei saa õiget hoogu sisse. Ometi on aga sügissemester ise tunduvalt kergem ja soodsam teaduslikuks tööks. Käesoleva õppeaastaga algab Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamine. Ei ole kahtlust, et noorte laialdasem kaasatõmbamine teaduslikku töösse on väärikaks panuseks ajaloo suurima juubeli tähistamiseks. Head tulemused kindlustatakse ainult õigeaegse organiseerimistööga.

J. TAMMEORG,
TRÜ teadusala prorektor

Mida? Miks? Kuidas?

Möödunud õppeaastal korraldas meie komsomolikomitee viimaste kursuste sektor ankeetküsitluse 1965. a. ülikooli lõpetanud noortele spetsialistidele. Üheks küsimuseks ankeedis oli: milliste tööülesannete täitmisel tuli (tuleb) nappus teadmistest või oskustest? Pedagoogina tööle asunud lõpetanute tüüpiliseks vastuseks oli — töös klassijuhatajana, komsomoli- ja pioneeritöö juhtimisel. Millest võib see tingitud olla? Küllap sellest, et ülikooli pedagoogikakursus on nende töölõikude jaoks liiga vähe teadmisi andnud, kuid kindlasti ka sellest, et üliõpilaspäevil ei ole omandatud juhtimis- ja organiseerimistöö kogemusi, seetõttu on alul raske suunata oma klassi õpilaste tööd.

Mida peaks tegema ülikoolis? Kõigepealt tuleks iseenda tööd ning tegevust arukalt ja järjekindlalt juhtida. Vähe, et teame — õppimine on vajalik, teadmisteta kaasajal läbi ei saa. Sellest arusaamine peab kujunema veendumuseks, tegutsemise juhiseks.

Paljud lõpetanud kirjutavad oma ankeetides, et üliõpilastena nad oleksid pidanud olema iseenda vastu nõudlikumad ning rohkem ülikooliajast võtma. Bioloogia-osakonna lõpetanu E. N. kirjutab:

«Oleks hea, kui ülikool suudaks kuidagiviisi panna üliõpilasi rohkem hindama ülikoolis veedetud aega. Kurb on, et suhtumine õppetöösse jääb paljudel kogu ülikooliaja jooksul koolilapselikuks (halvas mõttes)... Oleme kooliajast harjunud, et õpetaja vastutab meie kahtede eest ja nii nõuame ka ülikoolis rohkem õppejõududelt kui endilt.»

Ka oma kursuse ja osakonna komsomolitööd tuleb õppida niiplaneerima, juhtima ja organiseerima, et igaüks leiaks selle vajaliku ja kasuliku olevat.

Missugune oli olukord eelmisel õppeaastal? Seda näitavad komsomolikomitee poolt korraldatud teise ankeetküsitluse tulemused. See toimus talvel komsomoliaktiivi laagerseminaril Käärikul. Küsimusele — kuidas suhtute oma ühiskondlikku ülesandesse — vastas 92 inimest. Neist 55% tunnistasid, et nad täidavad seda vaid kohusetundest; 15% — ükskõikselt ja ainult 30%-le pakub see töö rahuldust. Seega enamik kursuse sekretäre töötab vaid seepärast, et nõutakse. Loomulik, et niisuguses töös on vähe entusiasmi, algatust, haaravust.

Miks siis kohusetunde pärast? Kas põhjus ei peitu jälle meis endis? Toimub ju paljudel kursustel tööplaanide koostamine iseendile ikka veel komsomolikomitee jaoks ja umbes järgmiselt: tööplaani paneme ühe diskussiooni, ühe või kaks teatri ja kino ühiskülastust, kursuseõhtu või kohtumisõhtu, ka osavõtu massilistest spordiüritustest! Nii on see sageli semestrist semestrisse. Üritusi on, need võivad õnnestuda ja meeldida. Kuid ometigi ei tunne sekretär täit rahuldust ja sama on kindlasti ka teistega. Miks? Võib-olla seepärast, et niisugune tööplaan on põhiliselt meelelahutuseks, kuid sedasama saab teha ka väiksemas grupis ja palju kergema vaevaga.

Oleks vajalik, et iga kursus püstitaks endale selged ning kõigile vajalikud eesmärgid ja mitte ainult üheks semestriks vaid perspektiiv-

(Järg 2. lk.)

Esimesed vaod pedagoogilisel tööpõllul

Nüüd, viienda kursuse lävel, siirdus meie vabariigi koolidesse praktikale 151 üliõpilast. Neist kõige arvukam on Ajaloo-Keeleteaduskonna rühm 107 üliõpilasega, neile järgnevad Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna omad. Üle pika aja on praktikale minejate hulgas prantsuse filoloogid, kes sooritavad oma praktika Tallinna I Keskkoolis dotsent K. Kanni juhendamisel. Enamik üliõpilasi siirdus praktika esimeses voorus Tartu koolidesse, ent oma üliõpilasi leiame ka Elvas, Nõos ja Tallinna keskkoolides. Teisel praktika perioodil lähevad eesti keele osakonna üliõpilased Vaekülla ja Rakverre, stažööripraktika ajaks aga paljudesse meie vabariigi koolidesse.

Üliõpilastele-praktikantidele toimusid nõupidamised käesoleva kuu algul. Praktika avakonverentsidel anti neile kaasa viimased nõuanded ja instrueeriti veelkordselt eesseisvatest ülesannetest. Et praktika esimeses voorus töötatakse viiendatest kaheksandate klassideni, siis kuulatigi ära ettekanded selle kohta, mida sel puhul eriti arvestada. Käsitlust leidsid sellised probleemid, nagu praktikandi asend koolikollektiivis (dots. A. Elango), praktika kitsaskohtadest ja nende ületamise võimalustest rääkis H. Palamets. Millised ülesanded seisavad ees käesoleval aastal töös pioneeridega, sellest vestles Tartu Pioneerimaja metoodik Ene Veskiväli. Kuidas kasutada sotsioloogilisi uurimismeetodeid sisuka klassikarakteristika koostamiseks, sellest andis ülevaate aspirant J. Orn. Iga tulevane õpetaja peab oskama oma tööd analüüsida, peab oskama näha olulist kolleegide töös ja see peab peegelduma ka üliõpilaste praktikapäevikutes. Millised on nõuded päevikutele ja üldse üliõpilaste-praktikantide poolt loovutatava dokumentatsiooni suhtes, sedagi käsitleti enne praktikale minekut. Iga üliõpilane sai kaasa ka «Materjale pedagoogiliseks praktikaks», omalaadse meelespea nende ülesannete kohta, mida praktika ajal täita tuleb. Koolides tutvustasid direktorid uusi, tulevasi kolleege kooliga, klassijuhatajad, vanempioneerijuhid ja koolide komsomoli sekretärid oma töölõikudega. Selleks, et teooria leiaks rakendamist praktikas, korraldavad pedagoogika kateedri liikmed kollokviumi seda just klassijuhataja tööd puudutavates probleemides, esimese praktikanädala jooksul.

Esimene nädal ja osa teisestki kulub vanemate kolleegide töökogemustega tutvumiseks, et seejärel hakata juba ise ajama esimesi vagusid pedagoogi elu raskel, ent huvitaval tööpõllul. H. KURM

Neid tõstetakse esile

Tartu Riikliku Ülikooli rektor F. Klement avaldas kiitust Võrtsjärve pioneerilaagris edukalt praktika sooritanud üliõpilastele Hella Plaksole, Evi Meederile, Maie Karbusele Ajaloo-Keeleteaduskonnast, Elve Tomuskile Kehakultuuriteaduskonnast, Ene Otsale ja Elle Adusoole Füüsika-Matemaatikateaduskonnast.

Rektor tänab õppejõude dots. H. Kurmi ja v.-õp. B. Nedzvedskit üliõpilaste-praktikantide eeskujuliku juhendamise eest.

*

Balti Raudtee Eesti osakond autasustas oma aukirjaga nelja TRÜ üliõpilast-pioneerijuhti raudteelaste laste puhkuse hea organiseerimise eest pioneerilaagris. Autasustatuteks on Milvi Ernist, Krista Kavart, Ene Pütsepp, kõik Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuselt ja Sulev Mäeväli Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuselt.

Uudiseid Saaremaalt

3. ja 4. septembril toimus Saaremaal EÜE spartakiaad, mis oli pühendatud Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu 20. aastapäevale. Parimaks TRÜ sportlaseks tunnistati Dimitri Mihhailov. Pärast spartakiaadi toimus maleva koosolek, kus võeti vastu alljärgnev telegramm.

International Union of Students, Vocelova 3, Prague, Czechoslovakia.

Tähistades Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu 20. aastapäeva väljendavad Eesti üliõpilased oma toetust RÜL-i poliitikale ja usuvad, et progressiivne üliõpilasliikumine saavutab edaspidi veelgi suuremaid võite. Parimate soovidega Eesti Üliõpilasnoorsoo Ehitusmalev.

Eesti NSV,
Kingissepa

«Parima teadusliku üliõpilastöö eest»

Nõukogude Liidu üliõpilaste teaduslike tööde konkursil möödunud õppeaastal autasustati medaliga «Parima teadusliku üliõpilastöö eest» 76 töö autoreid. Tartu Riiklikus Ülikoolis määrati see Laur Karule ja Ago Arakule töö eest meditsiini alal.

Teeneline jurist

Väljapaistvate teenete eest sotsialistliku seadusandlikkuse ja õiguskorra kindlustamisel andis Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Tartu Riikliku Ülikooli riigi ja õiguse ajaloo kateedri juhatajale professor Paul Vihalemale Eesti NSV teenelise juristi aunimetuse.

Tartu üliõpilaspäevad 1966 7.—9. oktoober

Pole muidugi mõtet hakata seletama, mida üliõpilaspäevad endast kujutavad. Rääkimata sellest, et oli vähe tudengeid, kes neist ise osa ei võtnud, võis sellest suursündmusest üsna palju lugeda ajalehtedest ja seda näha kinoekraanil. I kursuse üliõpilased saavad õige varsti ise kaasa lüüa.

Organiseerimiskomisjon on juba koos ja ettevalmistused käimas. Tooksime kogu ülikoolipere hindava pilgu ette värske komisjoni poolt kavandatud esialgsed pidepunktid eelolevaks suursündmuseks.

Reedel, 7. oktoobril peetakse kõnevõistlus igavesti rändavale kuldmandiiblile. Laupäeval, 8. oktoobril kell 18 algab üliõpilaspäevade paeluvaim osa: tõrvikutega rongkäik. Teaduskondade kaupa kogunetakse Toomemäele, kust laskutakse alla meie peahoone ette. Rotaprindil trükitud laulikud aitavad repertuaari leida. Peahoone eest liigutakse Tähtvere lauluväljakule, kus toimub pidulik talitus — ausamba avamine. Õhtu jätkub peosaalides.

9. oktoobril — üliõpilaspäevade ballid.

Nagu näha, sarnaneb kõik üldisemates joontes Tartu üliõpilaspäevadega 1965. Põhiline vahe on selles, et asja organiseerijail on tõsised kavatsused korraldada tänavused üliõpilaspidustused sisukamatena, lõbusamatena ja märksa paremini organiseerituna. Selleks on aga organiseerimiskomisjonil hädasti vaja abi nii nõu kui jõu poolest kõigilt neilt, kes kavatsevad meie ühises suures ürituses kaasa lüüa.

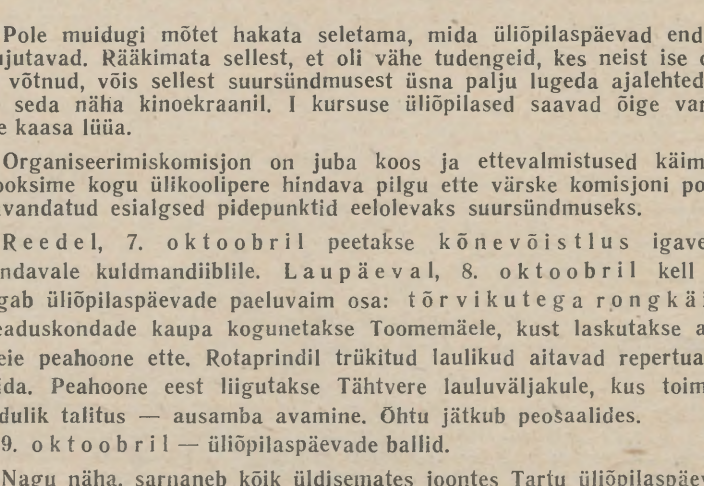
Üliõpilaspäevade orgkomisjon istub koos igal kolmapäeval kl. 20 komsomolikomitees. Komisjoni esimeheks on komsomolikomitee sekretäri asetäitja Jaan Kork.

Kõigest plaanisolevast üksikasjalikumalt meie ajalehe järgnevates numbrites.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Saaremaa albumist

EÜE tublima brigaadi brigadir

Tiit Järve

TRÜ rektorile prof. F. Klementile saabus järgmine telegramm:

Teie ülikooli initsiatiivil organiseeritud suvekool teemal «Plaatide ja koorikute teooria füüsikaliselt ja geomeetriliselt mittelineaarsed ülesanded» möödus suure eduga ja haaras kaasa spetsialiste paljudest Nõukogude Liidu teaduslikest asutustest. Osavõtjad märgivad suvekooli suurepärast organiseeritust ning tähelepanelikku suhtumist ülikooli Kääriku spordibaasi personali poolt ja avaldavad Teile ja suvekoolist osavõtnud kaastöölistele ülikoolist tänu külalislahke vastuvõtu eest.

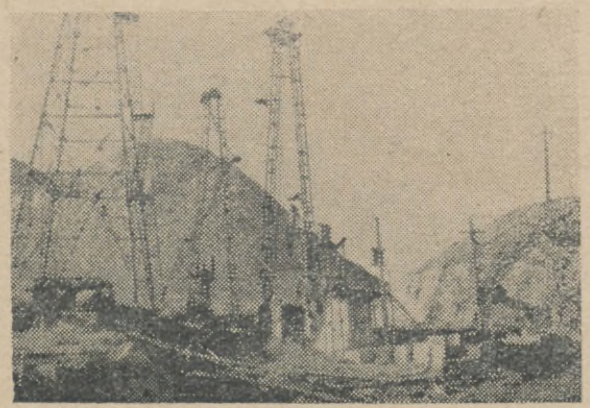
Suvekoolist osavõtjad

Tulede maa

Ly Seppel

TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti kirjanduse eriharu IV kursuse üliõpilane Ly Seppel suunati üheks aastaks S. M. Kirovi nimelisse Aserbaidžaani Riiklikku Ülikooli õppima eriprogrammi alusel türgi ja aserbaidžaani keelt ja kirjandust. Eesmärk — valmistada vabariigile tõlkijat.

Nüüd on L. Seppel jälle Tartus. Praegu on tal käsil aserbaidžaani kirjaniku Iljas Efendijevi jutustuse «Pajud arõki kohal» tõlkimine eesti keelde. Edaspidi on tal kavas tutvustada eesti lugejaile kolme türgi luule demokraatliku suuna esindajat Orhan Velid, Oktai Rifat'i ja Melih Cevdet Anday'd.

Bakuu lähedal mägedes.

On möödunud need ajad, mil Idamaad olid eurooplasele eelkõige ahvatlevaks eksootikapuuks, mille viljade järele võis käe tõsta igaüks, kes aga ulatas.

Erandiks ei olnud ka Aserbaidžaan. Ammu enne seda, kui välismaised ärimehed olid avastanud selle maa nafta kullajõed, võttis «Tulede maa» vastu ja saatis teele reisipaunaga võõramaalasi. Nendeks olid prantslased A. Dumas ja P. Loty, sakslane F. Bodenstadt ja paljud-paljud teised. Mitte alati ei väärinud need, kes olid juba läinud, seda siirast austust ja külalislahkusest osasaamist, mille nad olid pärinud tulles. (Aga see rahvas ei saanud ka mitte teistmoodi, kui selle maa kombe kohaselt: «Majaperemees, — see on külalise teener».) Üks neist, F. Bodenstadt, viis läinud sajandi keskel Berliini kaasa noore aserbaidžaani poeedi Vaseh Mirza Šafi luuletused. Ainuüksi Saksamaal ilmusid need 1924. aastaks 170-s väljaandes. 23 aastat pärast aserbaidžaani luuletaja surma teeb senine Mirza Šafi laulude tõlkija Bodenstadt end luuletuste autoriks Bodenstadtiks sellega, et kirjutab järjekordse väljaande eessõnas: «Õigus on selles, et need Mirza Šafi laulud ... pole mitte tõlked, ja ainult mulle võlgnevad nad oma eksisteerimise.»

Plagiaat plagiaadiks. Meie sajandi 30.—40. aastatel taastasid aserbaidžaani kirjandusteadlased Mümtaz ja Seidzadä tõe. Aga lakkamatu eksootikajaht ja tääne reisijate hinnangute sagedane üleolev subjektiivsus tegid siiski oma töö. Nii Läänes kui Idas. Ja see ei suurendanud kahe maailma teineteisemõistmist.

Olen Aserbaidžaanis korduvalt näinud, kuidas mitu üksteise kõrval asuva ühiselamu täit ülõpilasi aplodeerib vaimustunud massipsühhoosis oma maa, araabia, india või pärsia rahvamuusika ülekandele raadios. Ja olen näinud mõnd neist raadiot kinni keeramas Chopini «Revolutsioonilise etüüdi» esimeste akordide juures. Põhjust imestamiseks ei olegi nii palju, kui meenutame, et meie toimime mõnikord niisamuti kirgiisi, usbeki, aserbaidžaani, india jne. muusika puhul — ja peame end suhteliselt kõrge muusikakultuuriga rahvaks

Ka Aserbaidžaan peab end kõrge muusikakultuuriga maaks. Seal-maalane hindab kaasajal oma muusikat kõige kaugemale arenenud kunstiliigiks Aserbaidžaanis ja heliloojaid Kara Karajevit ja Hadžijevit kunstnikeks, kes teatavad nende maast maailmamuusika tasemel.

Kui paluda aserbaidžaanlast laulda mõnd mugami, siis keeldub ta enamasti. Ja kui te olete nõuks võtnud ületada inimese tagasihoidlikkust, saate järgmise vastuse: «See on teil Eestis nii, et laul on massiline, mitmetuhandelised koorid jms. Meil on lauljale esitatavad nõuded nii kõrged, et vähesed söandavad kuulajaile laulda. Sest juhul, kui nad ei laula hästi, vilistatakse nad lihtsalt välja.»

Vastupidiselt maalikunstile, mis 7. sajandist, Araabia kalifaadi koosseisu kuulumise algpäevist peale oli ära keelatud, arenes rahvamuusika sajandite vältel vabalt. Tänapäevani kestab igivana ašuugitraditsioon. Ašuug (ehk aserbaidžaanipäraselt ašõõg) on rahvalaulik-improvisaator. Tõlkes tähendab ašuug — «armunud». Noormehed, kes pärinesid vaestest perekondadest ja kel seetõttu ei olnud tihti võimalik abielluda armastatud tütarlapsega, lahkusid kodunt. Nad meisterdasid endale muusikariista — saazi, ja hakkasid rändama külast külla, linnast linna. Lauldes jutustasid nad kuulajaile oma armastusest ja kannatustest. Kes oskas, andis head nõu. Igaüks tundis kaasa ja võttis rahvalaulikut vastu kui kõige kõrgemat külalist.

Paljud veel tänapäeval elavad ašuugid on Aserbaidžaanis vastu võetud kirjanike liidu liikmeks. Ašuugide poole peame paratamatult pöörduma nii rahvamuusika kui ka kirjanduse algallikaid otsides.

Aserbaidžaani kahe ja poole tuhande aasta vanusest kirjandusest rääkides peame selle all kuni möödunud sajandini mõtlema ainult luulet. See aga jaguneb kauem kui kaks aastatuhandet rangelt klassikalisse ja rahvaluule harru. Keskaegsed luuletajad, Idamaade ja maailmaluule korifeed, nagu Hagani Širvani ja Nizami Gändžävi 12. sajandist, Mähämmäd Fizuli 16. ja Molla Pänah Vagif ning Molla Väli Vidadi 18. sajandist on viinud luule võimaluse piirid nii kõrgele, et tänane luulesse astuja seisab vastamisi sajanditepikkuse traditsioonikoormaga, millest ta ei pääse ei läbi ega mööda.

Aserbaidžaani luule ajalugu näitab meile selgesti selle rahva ajaloo ja saatuse peamisi piirjooni. Nimelt peaks aserbaidžaani kirjandusteadlane oskama kolme keelt: araabia, pärsia ja aserbaidžaani, kusjuures viimast kolmes kirjaviisis: araabia, ladina ja vene tähtedega. Tõeliselt hakkab aserbaidžaani keel kirjandusliku keelena kõlama alles 16. sajandil Fizuli loomingus.

Sellest ajast peale võime hakata jälgima klassikalise ja rahvaluule järk-järgulist lähenemist teineteisele, mis on vähem või rohkem jõudnud ühtesulamise staadiumi meie päevil. Raske on hinnata, kumb on kaasaegset aserbaidžaani luulet rohkem mõjustanud, kas Nizami klassikalised poeemid, «Hosrov ja Širin», «Leili ja Mädžnun», «Seitse kaunitari» — või kümmekond aserbaidžaani eepost nn. dastaani, rahvasuust üles kirjutatud peamiselt 17.—18. sajandil. Tuletagem meelde tähtsamad: «Gör Ogiõ», «Ašuug Gärib», «Šahh Ismail», «Leili ja Mädžnun».

Aserbaidžaani kirjanduse ajaloo teeb raskesti jälgitavaks ühelt poolt selle jagunemine eri keelte vahel, teiselt poolt see, et Aserbaidžaan ei ole õieti kunagi olnud territoriaalselt ühtne riik. Kõige olulisem ja püsivam oli maa jaotumine 12. sajandil Bardiini riigiks ja Širvani khaanririigiks. Meie sajandil kestab see lõhestatus: 3 miljonit aserbaidžaanlast elab Nõukogude Liidus, 5 miljonit nn. Lõuna-Aserbaidžaanis, mis kuulub Iraani koosseisu. Majanduslikud sidemed ja kultuurilised kontaktid on praegu küllaltki tagasihoidlikud.

Aserbaidžaani luuletaja loeb oma luulet kuulajatele enamasti peast, mõõdukalt kõrgendatud toonil, laulupäraste venitustega, milles ei ole raske ära tunda selle maa muusika otsest mõju ühelt poolt ja sajanditepikkuse valitsemisajaga «voogava» värsimõõdu, aruusi ajastu poeetide tänaseni kestvaid esinemistraditsioone. Teatavasti esitati luuiet vanal ajal laulides. Ja kusagil selle taga tunned, et seisavad keskaegsel turuväljakul rahvahulga ees väärikad Idamaa luuletajad, targad, ubked ja südamehead, kes, araabia kirjandusteadlase Hanna al Fahuri järgi, kui nad omasid laiahaardelisi võimeid arukuse, fantaasia, tunnetuse ja maitse valdkonnas, olid geeniused.

Neis on Õhtumaa luuletajatega võrreldes ehk alati olnud suuremat seesmist rahu vastandina närvilisele sliasinna heitlemisele. Nende maailmapilt on terviklikum ja loomulikum. Nende pessimism ja luulesse valatud pettumuse kibedus ei masenda. Ebaväärika ja inetu vastu lähevad nad võitlusse mitte nende ette peeglit seades, vaid otsivad abi headest ja kõrgetest ideaalidest. Sellest nende luule sagedane didaktilisus. Tundub, et nad on osanud kõike armastusväärset maailmas enese ja luule jaoks Õhtumaa poeetidega võrreldes enam värske hoida.

Keskaegseid araabia ja pärsia keeles kirjutanud poeete, eriti Nizamid ja Fizulid peavad õigusega enese omaks ka pärslased, kuigi esimesed olid sünnikoha ja rahvuse järgi aserbaidžaanlased. Ent juba ainuüksi 16. sajandist peale on aserbaidžaani keeles kirjutatu küllaldane, et selle maa XX sajandi luulet lugedes võida öelda: peaaegu kõik on juba öeldud. Inimene, mis maksab sinu töö, mis maksab ühe põlvkonna eiutöö! Kuulata sajandite hääit!

Sellele sajandite hääiele mõeldes peab vististi üilema, et viimase poole sajandi aserbaidžaani luule otsib omaenese nägu ja neid teesid, mis tõstavad teda kõrgemale nõukogude võimu esimeste aastakümnete luule üldsõnalisusest. Päris kindlalt on selle tee leidnud Sämäd Vurgun ja Räsul Rza. Esimene on

Aserbaidžaani naine leiba küpsetamas.

Mida? Miks? Kuidas?

(Algus lk. 1)

selt. Tuleks selgeks teha, millistena tahetakse näha oma eriala spetsialiste, missuguseid võimeid ja oskusi tuleks ülikoolipäevil arendada. Sellest kirjutavad meile ka lõpetanud.

T.H. vene filoloogia osakonnast kirjutab:

«Iga üliõpilane peaks omandama kas mingisuguse ühiskondliku eriala (ÜET-s) või siis vähemalt oskuse mingit isetegevusringi juhendada. See võiks olla isegi kohustuslik, sest üliõpilasena ei oska paljud hinnata nende oskuste omandamise vajalikkust edaspidises elus.»

Bioloogiaosakonna lõpetanu A. E. vastas:

«Kui ma teist korda samas osakonnas õpiksin, siis loeksin rahkem erialast ja pedagoogilist kirjandust ning võtaksin osa ringide tööst. Õpetaja peab teadma väga palju.»

Lõpetanud võivad vaid kahetseda, kuid praegused üliõpilased peaksid sellest õppima. Vestelge lõpetanutega, tutvuge põhjalikult oma tulevase erialaga ja vastavalt sellele kujundage oma kursuse ja iseenda eesmärgid ning püüdke järjekindlalt nende poole! Kui kursuse tööplaani koostamist alustame eesmärkide formuleerimisest, mis aitavad kaasa heaks spetsialistiks saamisele, siis tulevad ka erineva erialaga kursuste tööplaanid oma näoga, mitte aga standardsed (kino- ja teatriühiskülastused, kursuseõhtu, vestlus jne.). Nende järgi töötamisel tunnevad inimesed kindlasti rahuldust.

Pedagoogiliste osakondade kursused võiksid mõelda erialase perioodika ja populaarteadusliku kirjanduse lugemise ning läbitöötamise jaotusele, sest üksinda ei jõua kõike mitmes keeles ilmuvat lugeda. Viie aastaga saaks aga sellise jaotuse korral koostada küllaltki põhjaliku süstemaatilise kataloogi, mis on vajalik iga õpetaja tööks.

On vaja õppida oma kursusel toimuvaid diskussioone ja vestlusi metoodiliselt õigesti ette valmistama ja läbi viima. Just sellepärast, et tehtust peab saama kasu koolitööks.

Ka osakondade töös peavad olema kindlad eesmärgid, põhisuunad. Kuidas oli aga olukord eelmisel õppeaastal? Osakondade sekretäride poolt esitatud aruanded olid põhiliselt kirjeldavad. Räägiti, mida on teinud ideoloogiline, mida kultuur-massiline, mida spordi- või ühiselamute sektor. Kuid missugused olid konkreetsed komsomolitöö eesmärgid, sellest rääkisid üksikud sekretärid. See aga näitab, et töö organiseerimine toimub vähese läbimõtlemisega.

Allakirjutanu teab oma tähelepanekute põhjal, et paljud uued osakondade bürood alustavad oma tööd sellega, et jaotatakse omavahel sektorid. Kuid kas enne ei tuleks läbi mõelda, mida tahetakse ja miks? Võib-olla eesmärkidest tuleneb hoopis traditsioonilisest erinev sektoriteks jaotus!

Pärast ülikooli lõpetamist peab iga pedagoog järjekindlalt ning süstemaatiliselt suunama oma klassi. Kuid väga raske on alustada, kui pole harjutud oma tööd põhjaliku järelemõtlemisega planeerima ning teostama. Eelkõige peab e n d a s kujundama häid tööharjumusi, siis saab neid arendada ka teiste juures.

K. ROOTALU

Laululaager Saare järve ääres

Laagripaik sai juba siis valmis vaadatud, kui kevadveed maanteedele liiga tegid. Sõideti autostopiga, mõned kilomeetrid käidi jalgsigi. Arutamist oli palju. Kas Valgemetsa või Saare? Vaekauss langes siiski Saare kasuks ja nii saigi iga naiskoori liige juulikuu lõpus kutse laululaagrisse. Augustikuu viimasel pühapäeval kogunes mitukümmend lauluentusiasti väljasõidukohale. Kolmveerand tundi sõitu ja olimegi imekauni Saare järve ääres.

Eelväed olid juba neljapäeval kohale jõudnud, laagriplatsi välja valinud, kolhoosi esimehega läbirääkimisi pidanud. Kohaliku Lembitu algkooli juhataja lubas lahkesti kooli klaveri meie käsutusse. Selline laululaager toimus kooril esmakordselt; tahtsime tihendatud korras uut repertuaari õppida ja ka puhata.

Telgid üles löönud ja ümbruse korrastanud, seadsime sammud «kööki», kus tubli kokk Malle meile ohtrasti maitsvat kehakinnitust jagas.

Õhtupoolikul toimus laagri avamine. Tervitussõnu uudse ürituse puhul laususid meie dirigendid. Häid soove üle andma olid tulnud ka Kõrgemate Koolide Lõpetanute Tartu Meeskoori esindajad, kes kinkisid meile oma laululaagri embleemiga pasuna, mille sirgekspuhumine jäeti meie hooleks. Laulu saatel heisati laagrilipp. Seenesilme sambiast «hea vaim» leidis endale koha telkide ees.

Siis aga esimesele proovile! Õppisime selgeks mitu kaanonit, mida lauldi Debrecenis toimunud II rahvusvahelisel Bela Bartóki nimelisel kooride festivalil, millest ka meie dirigendid Vabariikliku Koorijuhtide Segakoori koosseisus osa võtsid.

Õhtul — lõke. Ilm oli jahedavõitu. Et sooja saada, tantsisime ümber lõkke jenka-polkat, laulsime ja varsti kadusime telkidesse, sest järgmisel päeval oodati meilt abi kolhoositöödel.

Esmaspäev.

Äratus. Laagri komandandi vile ja kõlav hääl ei lase kellelgi telki varjule jääda. Võimlema ja siis pesema! Kangemad ei ütle ära ka suplusest karastavas järvevees. Peale hommikusööki viis buss meid heinamaale, kuivatisse ja viljahoidlasse. Töötasime vahetustega kuni pimedani. Väsimusest hoolimata ei unustatud ka lauluproovi.

Õhtul jällegi lõke. Dirigendid Linda Taal ja Vaike Uibopuu pajatasid reisimuljetest Ungarisse. Kontsertmeistrilt Vaike Klaarilt kuulsime aga Soome-reisi mälestusi.

Teisipäev

Uneaeg oli pikem kui eelmisel hommikul. Ees ootas teguderohke päev. Päevas kaks korda lauluharjutused, siis tutvumine Saare ümbrusega. Saare mõisa minevikust rääkis kohaliku kooli juhataja. Tutvusime Saare pargiga. Käisime ka krahvi perekonna matusepaigas Kalmistumäel.

Ja juba lõpulõke. Ootasime külla ümbruskonna elanikke, seepärast harjutasime hoolega isetegevusnumbreid. Lavastasime loo Saare krahvi tütre Olga õnnetust armastusest talupoisi vastu, mis on andnud ainet õige mitmetele rahvalauludele. Tutvustasime kohalikke inimesi oma koori tegevusega, laulsime ja tantsisime. Kaua kõlasid hääled kõrgete mändide all, hõljusid üle peegelsileda järvepinna.

Kolmapäev.

Viimane laagripäev. Nagu kiuste juhtus ilm kõige ilusam olema. Hommikul tund-paar seente ja marjade korjamiseks, siis aga laagri-

(Järg 3. lk.)

Teatavasti 10 aastat surnud, teise poole pöörduvad lakkamatult kõige andekamad ja omanäolisemad noored luulesetulijad — kas siis asjatundlikku ranget hinnangut saama või nii mõnigi kord leidma eestkostjat toimetuste ees, et pääseda trükki.

Fikrät Sadõg, Bahtiar Vahabzadä, Näbi Häzri, peale selle üsna kenake hulk ülikoolinoori ja nende eakaaslasi väljaspool ülikooli kannavad eneses seda tervet rahulolematuse sädet, ilma milleta ei saa edasi areneda ühegi maa luule.

Aserbaidžaani lühijuttudega on eesti lugejal arvatavasti tuleval aastal võimalik tutvuda TRÜ liiduvabariikide kirjanduse õppejõu sm. S. Issakovi poolt koostatud jutuvalimiku kaudu kirjastuse «Eesti Raamat» väljaandel. Kogumik on praegu tõikmisel.

Sajandite treppi mööda läbi kirjanduse meie aega jõudnud, oleme juba pisut õppinud seda vana Idamaa luuletajate külvatud suurt kunsti: oskust armastada ja seda väga laias mõttes. Seda on ülimalt vaja, et sulatada eneses harmooniliselt ühte ühe maa mineviku ja oleviku vastuolusid. Ja selleks, et mõista pisutki kõige tähtsamat — tema inimesi.

Võib õppida eemalt rahvast ja maad armastama kirjanduse, keele, muusika, teatri ja muu kaudu. Ja see võib olla vägagi tõsine ja kaalukas armastus. Pikemat aega rahva keskel elamisega kasvanud armastus erineb esimesest vist ainult kahe eripära poolest. Esiteks: ta on küllalt «karastatud» meeldiva kõrval ka ebameeldivaga kokku puutudes, mistõttu ta tundub igasuguste katsumuste vastu kindlam olevat. Teiseks: tema kasvuraskused on omal nahal läbi elatud.

Kõige raskem on alguses kaalutustunne. Asjadel, sündmustel ja tavadel ei ole hoopiski n i i s u g u n e keel, millega on harjutud kodus.

See oli umbes nädal aega pärast 21. märtsi bairamipühi. (See on Aserbaidžaanis kõige suurem rahvuslik pidupäev.) Türgi keele õpetaja Jusif Ziy Širvani küsib pärast üht tundi:

«Kui mina õpiksin teie juures eesti keelt ja jätaksin teid kui oma õpetajat külastamata Eesti kõige tähtsama püha puhul, mida te siis ütleksite? Kas teil toesti pühade puhul ilma kutsumata külla ei minda? Kas teil ülikõpilased pidupäevadel ei tule koju oma õppejõude õnnitlema?»

Saanud kohmetu vastuse tavade erinevuse kohta, vangutab see vana õpetaja etteheitvalt pead:

«Oh kui kurb teil on! Meie Idas oleme ajaloo vältel ehk olnud julmad, aga me oskame ka siiralt sõprust kalliks pidada.»

Aserbaidžaani keeles ei ole olemas sõna «võõras». On vaid paar kauget tuletist. Ialgi ei jää selle keele tarvitaja hätta, kui ta peab hõikama või muidu kõnetama mõnd võõrast inimest. Seltsimehe vaste on ainult üks võimalus kümnest — ametlikuks puhuks. Austav ja kodune on naiste poole pöördumisel vana vorm hanõm! *— meie proua, ilma igasuguse sotsiaalse kõrvalmaiguta.* Hei, vend! Hei, õde! *on kõige enam levinud pöördumisel võõraste poole.*

Veel üks «käima õppimise» seik. Ehk — kingitus, mis rõõmu ei teinud, aga targemaks küll. Olime ühel detsembrikuu soojal lumetul pühapäeval mägedes. Kohtasime lambakarja juures kaht tšobani. Astusime karjustele lähemale, sest meid huvitas, mida kujutab enesest hall kummaline nahk, mis oli seotud karjusepiitsa külge.

Teretasime. Küsisime. Vastati lahkelt, et rebasenahk. Koerad olevat hommikul toonud. Selle asemel, et nüüd rebane rahule jätta, huvitusime temast edasi, näidates seega välja, et nahk meile meeldib. Jäime soolasambana seisma, kui vana tšoban naha piitsa otsast lahti võttis ja meile ulatas. Keeldusime. Aga oli juba hilja. Karjus kaugenes pikkade sammudega, koeri enese järel kutsudes.

Olime sattunud küllalt levinud vanale Idamaa tavale: kui külalisele midagi meeldib, kingitakse see talle, kui suur ka ei oleks kingituse väärtus.

Kui tuppa siseneb vanem vend, isast rääkimata, siis tõusevad nooremad vennad-õed püsti. Ei ole võimalik, et poeg võiks isale, noorem vanemale nalvasti öelda. See paistab välja kõige igapäevasemates asjades. «Kui minu isal on põhjust mulle midagi ette heita või kui ta minuga rahul ei ole, siis ei saa ma enne rahulikult elada, kui olen isaga ära leppinud,» räägib mulle Kurban, araabia osakonna viienda kursuse filoloog.

Mulle oli tundunud, et noored mõnikord liigagi täht-tähelt vanade inimeste tahtmise järgi käivad, seepärast õhutan vaidlusse teise kursuse aserbaidžaani filoloogi Älit, kes kirjutab haruldaselt siiraid ja toredaid luuletusi:

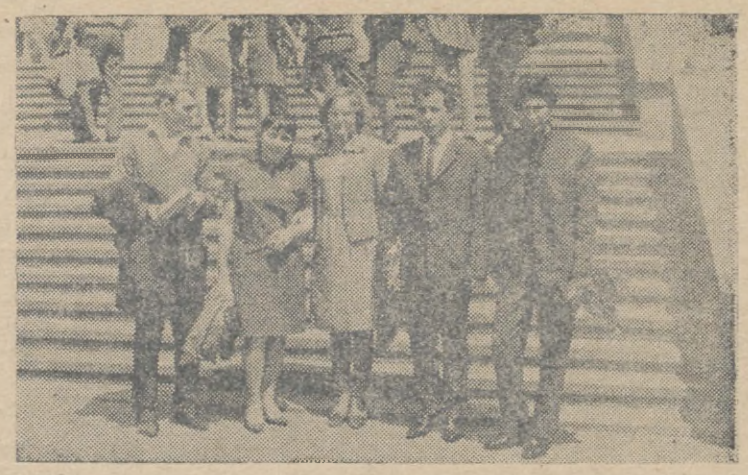
«Ütle mulle, kas sa ka siis põhimõtteliselt ei astu välja vanema inimese sõna ja tahte vastu, kui näed, et on teoksil ebaõiglus, vale, kuritegu?»

Vastuse mõtlemise aeg on pikk. Ent siis tuleb kindel: «Ei. Ma ei saa kunagi unustada, et räägin vanema inimesega. Ma võin öelda oma arvamuse, kui minult seda küsitakse.»

See on väga aus vastus, öeldud kõrge eneseväärikusega, ja selles ei ole üldse kohta mingil kompromissivõimalusel oma südametunnistusega.

See vanemate inimeste tingimusteta austamine, mida igapäevases elus on üsna meedliv kohata, kipub mõnikord saama pidurdavaks näiteks ülikooli auditooriumis, eriti seminaridel.

Kindlasti on nendesse inimestesse omamoodi jälje jätnud islamiusk, mis on valitsenud seda maad kaks korda nii kaua kui sakslased Eestimaad. Üldse enam mitte otseselt. Joomise keeldu (vein välja arvatud), põlgust sealiha ja soomuseta kalaliikide vastu söögilaual, keskealiste ja vanemate naiste tšadra kandmist (suurrätt, mis varjab ka näo alaosa), ei seosta peaaegu keegi enam koraani käsulaudadega, ehkki nad on pärit sellest raamatust. Seda on nii kaua aja jooksul tehtud, et ta on saanud nagu rahvuslikuks tavaks.

L. Seppel (keskel) koos türgi filoloogidega.

Suhtumist naisesse peab aga siiski tõsisemalt koraaniga seoses vaagimise alla võtma, selle all ei pea sugugi mõtlema halvustavat, solvavat suhtumist. Siingi ei ole meiega võrreldes midagi kurioosset lahti. Tänapäeval enam mitte. S. M. Kirovi nimelises Aserbaidžaani Riiklikus Ülikoolis õpib naisi küllaltki, umbes niipalju kui Tartu ülikoolis meessugu. Iseenesestmõistetavalt õpib neid ka reaalteaduskondades.

Mis siis ikkagi jääb! Lepime kokku, et jutt on ainult ülikooli tüdrukutest. Naiste ühiselamusse sisenevad mehed ainult vestibüüli. Korrapidaja kutsub ülevalt alla, keda vaja. Harvadel isetegevuskontsertidel ülikoolis, luuleõhtutel, KVN-idel esinevad 95% ainult mehed. Ühiskondlikus arvamuses on tütarlaste moraaliprobleem väga range. Liialdus algab ehk alles sealt, et tauni-

mistväärivad on enamasti pisiasjad. Abielus naisüliõpilasel istuda auditooriumis mõne noormehe kõrval, õhtul kohtamisele minek. Kõik see, mille puhul tüdrukule võidaks ränka etteheidet teha selle kohta, et ta ei ole noormeestega suheldes küllalt printsipiaalne, — ja etteheide võiks olla meie mõistes täiesti teenimatu ja ülekohtune.

Ent õigupoolest on võrdlemine tuntu ja harjumuspärasega kõige halvem võimalus tõe leidmiseks.

Tohutu suur nihe nn. naisküsimuses nõukogude võimu aastakümnete ja iga viimase aasta jooksul on enesestmõistetav.

Kirjutajale enesele on selle teise alma materiga seotud kõige südamesoojemad tunded. Saadud teadmiste, piiritu vastutulelikkuse, heasoovlikkuse ja sõprade pärast. Aserbaidžaani ülikool on talle olnud selleks avatud aknaks, millest vaadates kasvas lugupidamine ja armastus selle maa südamlike inimeste ja Tulede Maa mineviku, oleviku aga ka tuleviku vastu.

Laululaager...

(Algus lk. 2)

lipu langetamine. Tublimatele jagati diplomeid. Me ei unustanud ka väikest Rauli, laagri ainukest meeshinge, kes kogu selle aja vältel tublilt ametis oli nii järvelt paadiga vett tuues kui ka laagrit valvates. Põletati laagri «hea vaim» ja kustutati lõke. LAZ juba ootas. Kohalikud elanikud kinkisid mälestuseseme id ja lilli. Vastutasuks sidusime neile kaela meie laagri rätikud.

... Kui sul tuju hea,
siis hüüa: «Küll on hea!» ...

laulsime autobussis. Tuju on ülev. Arvatakse, et edaspidigi võiks selliseid laagreid korraldada. Lahkumisel lubatakse tuleval aastal ise kindlasti tulla ja veel teisigi lauljaid kaasa tuua.

Nüüd ootab meid peahoone valgetes auditooriumides õppetöö.

Eha RULL

ELKNÜ TRÜ komitee teatab

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo järjekordne istung toimub reedel, 16. septembril algusega kl. 18 komsomolikomitee istungite ruumis. Päevakorras:

1. **ELKNÜ TRÜ Komitee suvetööde staabi tööst. (H. Eomois.)**
2. **1966. a. Tartu üliõpilaspäevade programmi ja orgkomisjoni kinnitamine. (J. Kork.)**
3. **ELKNÜ TRÜ Komitee 1966/67. õ.-a. sügissemestri perspektiivtööplaani kinnitamine. (J. Kaarma.)**
4. **Informatsioon aruandlus- ja valimiskoosolekute käigust komsomoligruppides. (R. Ruukel, J. Kuremägi.)**
5. **Informatsioon TRÜ üliõpilaste tööst vabariigi põllumajanduses. (R. Käärik.)**
6. **ELKNÜ TRÜ Komitee informatsioonilise bülletääni väljaandmisest. (T. Leito.)**
7. **Personaalküsimused.**

Büroo istung esimese päevakorrapunkti osas on lahtine. PALUME SUVETÖÖDE STAABI TÖÖ ARUTAMISEST TULLA OSA VÕTMA KÕIKI, KEL ON ETTEPANEKUID VÕI PRETENSIOONE MEIE SUVETÖÖDE SISULISE VÕI ORGANISATSIOONILISE KÜLJE SUHTES.

Ka kõiki neid tudengeid, kelledel on veel varuks ideid ja tähelepanekuid meie 1966. a. üliõpilaspäevade paremaks korraldamiseks, palume kas täna või homme tuua oma ettepanekud komsomolikomiteesse või leida mahti vestluseks komitee mõne sekretäri või büroo liikmega.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Ära mine otse!

Lisaks TRÜ ÄLMAVÜ Komitee poolt korraldatud varasematele ekskursioonidele Velikije-Lukisse, Narva lähistele, Karjala maakitsusele ja Saaremaale käidi käesoleval kevadel Kuramaal ja Leedu NSV-s. Sõit organiseeriti ühiselt Bioloogia-Geograafia- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna poolt. Et sõidu eesmärgiks oli Suure Isamaasõja lahingupaikade külastamise järel ka tähtsamate looduslike vaatamisväärsustega tutvumine, siis oli sõidu marsruut valitud põhimõttel: ära mine päris otse, vaid sõida natukene kõrvalt. Meil õnnestus näha ka seda, mis peamagistraali asfaldilindilt oleks jäänud muidu nägemata.

Nõnda vurasid kaks TRÜ bussi õnnelikumate entusiastidega (kelledel õnnestus kaasa sõita) mitte Valga. vaid Tõrva—Holdre kaudu lõunasse, ületasid tingliku joone kahe naabervabariigi vahel ning jõudsid peagi Läti NSV-sse.

Esimeseks suuremaks huviobjektiks sai siin E r g e m e (H ä r g m ä e) ü m b r u s. Ajaloost on teada, et a. 1560 purustasid vene väed Härgmäe lahingus ordurüütlite sõjaväed ning oruriik lakkas seejärel olemast. Lahinguvälja täpsemat asukohta ei olnud meil kahjuks võimalik välja selgitada, kuid ümbrus oma künkliku reljeefi ja ilusa loodusega meeldis kõigile. Nii teede

Tuteri tamm

ääres kui ka põldude keskel kasvab üksikuina arvukalt jämedaid puid, peamiselt tamme. Ergemest mõned kilomeetrid kirdes (Kanepes) kasvab üks Lätimaa jämedamaid ja võimsamaid puuhiiglasi — tamm ümbermõõduga 8,7 m. (Urvastes asuva Eesti jämedama tamme ümbermõõt on 8,65 m).

B u r t n i e k i (A s t i) j ä r v — järve ümbrus on üks Läti põlisemaid asustusalasid (muinasajal elasid siin liivlased), see on ühtlasi Põhja-Läti peamine viljaait. Kohati võib märgata maastiku nõrka voorestatust. Järvest põhja pool, Mazsalaca (Väike-Salatsi) linna lähistel kasvab üks jämedamaid puid Lätis — Tuteri tamm (ümbermõõt 5,7 m, kõrgus≈10 m). Peale selle on Mazsalaca tuntud ainsa presendivabriku poolest Baltimaadel.

L i m b a z i — pikad, kitsad ja sügavad järved ilusa ürgoru põhjas meenutasid meie Viljandi maastikku.

G a u j a (K o i v a) j õ e s u u e — suudmest põhja pool jalutati ringi Lätimaa kõige kõrgematel luidetel.

T u k u m s, K a n d a v a — siin sai ekskursioonirahvas ettekujutuse kõverate ja keeruliste tänavatega Läti väikelinnast, kus võõrastel ibisõitjatel on linnast väljasõidul tublisti tegemist õige «teeotsa» ülesleidmisega.

K u r a m a a k õ r g u s t i k u i d a t i i b — sõidul põhjast lõunasse osutus siinne maastik oodatust vähem vahelduvamaks, kuid suhteliselt metsarohkeks. Vaid Salduse ümbrus, kuhu jäävad Eesti Laskurkorpuse 1945. a. kevadised lahingupaigad, on reljeefilt mitmekesisem. Kaulacis vaadati endise mõisahoone varemeid ning massiivse võlvitud laega keldrit, mis on vastu pidanud kogu sõjamöllu katsumustele. Hoone asend (kõrgustikul) põhjustas mõisa juures 1945. a. kevadel raskeid lahinguid. Need on kirjutatud kuldtähtedega Eesti Laskurkorpuse kroonikasse. Leitnant Jakob Kunderi kangelasteo sooritamise kohal Bliedene raudteejaama juures tunti suurt huvi džoti täpsema asupaiga vastu. Kahjuks ei olnud sellele kohapeal aga mitte mingisugust vihjet, sest kogu maa-ala on siinsel järsakul veel sõjaaegne rohtunud songermaa, edaspidi tuleks see arvata lahingupaikade kaitsealade nimekirja ning varustada ka kõigi vajalike skeemide, tähistega ja teeviitadega kahelt suuremalt ristteelt.

Haruldaselt ilus asupaik on leitud lähedalolevale kangelaskalmistule, kus teiste langenute kõrval puhkab igavest und ka leitnant Jakob Kunder. Kangelase hauda tähistab lihtne kivist sammas, millesse on raiutud Nõukogude Liidu kangelase kuldtähe kujutis. Langenud võitlejate monumendile asetati TRÜ ÄLMAVÜ organisatsiooni poolt pärg.

T ä n a p ä e v a «L ä t i K u n d a» — Broceni tsemendi ja eterniidi-

(Järg lk. 4)

Открытый конкурс „Литературной газеты“

С 1 января 1967 года «Литературная газета» будет выходить один раз в неделю на 16 страницах формата «Правды». Ее объем по сравнению с нынешним увеличится на четыре страницы в неделю, то есть на целый номер. Благодаря этому «Литературная газета» сможет значительно расширить старые разделы и рубрики и ввести много новых.

Такие, ставшие уже традиционными, рубрики, как «Пятилетка: люди, проблемы», «Спор идет...», «Путешествие за новой книгой», «Социологический очерк», «Жизнь и нравы», «Человек и закон» «Природа и мы», «Новое о старом», «Их сенсации» и другие, давно отмечены читательским вниманием. Что же нового хочет увидеть на страницах еженедельной газеты читатель? Какие темы, какие материалы интересуют его в первую очередь?

РЕДАКЦИЯ «ЛИТЕРАТУРНОЙ ГАЗЕТЫ» ПРИГЛАШАЕТ ВАС ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В ЧИТАТЕЛЬСКОМ КОНКУРСЕ НА НОВЫЕ РУБРИКИ.

УСЛОВИЯ:

— в конкурсе могут участвовать как отдельные читатели, так и группы, целые коллективы;

— вместе с рубрикой участники конкурса должны предложить 10—15 разработанных тем или сюжетов для первых материалов, которые будут опубликованы под этой рубрикой.

ДЛЯ ПОБЕДИТЕЛЕЙ КОНКУРСА УСТАНАВЛИВАЮТСЯ:

3 первые премии — по 200 рублей каждая;
3 вторые премии — по 150 рублей каждая;
3 третьи премии — по 100 рублей каждая.

И В КАЧЕСТВЕ ПООЩРИТЕЛЬНЫХ ПРЕМИЙ — 25 ПАМЯТНЫХ ПОДАРКОВ.

Материалы должны быть отправлены до 15 ноября 1966 г. по адресу: Москва, И-51, Цветной бульвар, 30, редакция «Литературной газеты».

Ära mine otse!

(Algus lk. 3)

kombinaat jääb nimetatud Kuramaa lahingupaikade vahetusse lähedusse. Oma kahe kõrge korstnaga paistab see hiiglane juba kümnete kilomeetrite kaugusele. Samasse piirkonda, Salduse linnast pisut edela poole, on kerkinud ka Läti esimene pruunsöekaevandus. See on hädavajalikuks kohalikuks kütusebaasiks «Läti Kundale».

Kursiši — Kuramaale nime andnud kursi hõimude asumisala põhiline keskus (Saldusest lõuna pool).

Ezere — otse Leedu NSV piiril. Põlises pargis asub omapärase ajalooga suur kivi (kõrgus üle 4 m). Selle on lasknud kohalik mõisnik oma teoorjadest talupoegadel parki veeretada 30 km kaugusel (et tal oleks külalistele näidata midagi niisugust, mida naabritel pole). Nimetatud saunasuuruse kivimüraka kohaletoomine kestnud 10 aastat (1845—1855).

Mazeikiai — oli esimeseks Leedu NSV linnaks meie sõidul. Nii siin kui ka paljudes teisteski Leedu linnades olid üleval vaid puht leedukeelsed sildid.

Et juhtus olema parajasti pühapäevane laadapäev, siis torkas silmi rahvarõivais inimeste rohkus.

Linna servas Venta jõel on Leedu NSV kõrgeim kosk. Viimane kuma suhteliselt elav hobustega liiklus. Hobust kasutatakse Leedus palju rohkem kui meil.

jutab 3 m kõrgust veskitammina kasutatavat suurte raudkivide kuhjatist. Esialgsel kujul polevat ta nii kõrge olnud. Inimene on siin hiljem omalt poolt pisut kaasa aidanud. Kosk on hinnatud eriti kohalike õngemeeste poolt.

Palanga — külastati kuulsat plaaži ning käidi merevaigumuuseumis. Linn on nagu park, mis vaheldub aedade ja männimetsaga. Pargis leidub palju omapärase kujundusega kauneid skulptuure.

Klaipeda — aja piiratuse tõttu oli linnaga võimalik põgusalt tutvuda vaid läbisõidul. Võis näha mitmeid moodsaid ja kauni arhitektuuriga uusi hooneid.

Minija jõe org — jääb kümmekond kilomeetrit Klaipedast ida poole. Looduslikult väga kaunis. Sarnaneb kiidetud Abava oruga Lätis Kuramaal.

Zemaidi kõrgustiku keskosa (Varniai linna ümbruses) — oli kirjutanu arvates ekskursiooni kõige huvitavamaid ja kõige rohkem elevust tekitanud lõike, kus järjest ridamisi esile kerkinud unustamatud vaatepildid jõudsid meid kõiki vaimustada. Kohati võis näha maanteelt ka Zemaidi kõrgustiku kõrgemat tippu — Medvegalise mäge kõrgusega 234 m. Mägi on seotud arvukate legendidega. Üks osa mäest kujutab endist linnamäge.

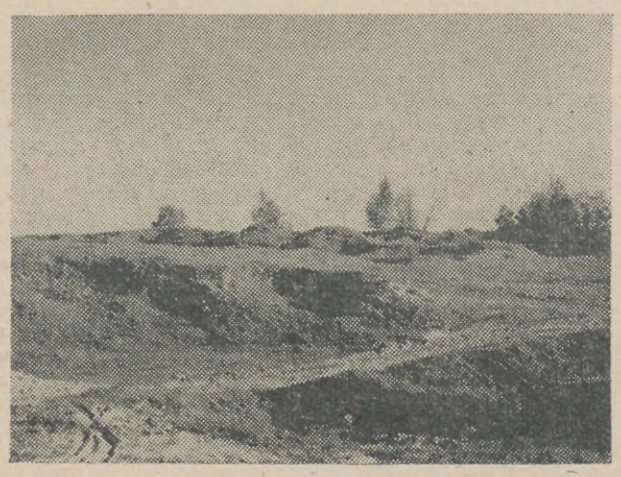
Põhja-Leedu tasandik — läbisime selle nn. «Leedu viljaaida» Siauliai-Birzai vahemikus risti läänest idasse. Suur jõukus peegeldus siin ka Leedu talude välisilmes — need olid tunduvalt suuremad ja enamasti ka rohkem korras kui mujal.

Leedu karstiala — jääb põhja poole Biržai linna. Vihmasaju tõttu käis sealsete langatusvormide uudistamine sedapuhku läbi bussiakna (karstiaugud jäid otse tee kõrvale kahele poole maanteed).

Tagasisõidul peatuti Lätimaal Daugava jõele ehitatava Plavinase elektrijaama juures ning Koknese ordulossi varemetel. Paisutuse mõjul on varasem maaliline Daugava org jäänud enamasti vee alla. Koknese lossi varemed kerkivad nüüd püstloodis peaaegu otse vee piirilt. Ka turistide poolt ülistatud endine juga Pērse jõe orus on uppunud: alles on vaid osa kärestikulist jõesängi joast ülalpool.

Tagasiteel tutvuti veel Madliena ja Nitaure ümbruse kaunite kohtadega (Kesk-Vidzeme kõrgustikul) ning jõuti lõpuks Cesise, Valmiera ja Valga kaudu jälle Tartu tagasi.

I. KALA

Maa-ala Bliedene raudteejaama juures, kus Jakob Kunder hukkus kangelaslikult.

Hoolega ametis, et uus ühiselamu kiiremini valmis saaks

Tasavägine jõuproov

Pühapäeva, 11. septembri õhtul oli ülikooli klubis oodata «irrmsat mürrinat» ja eks see meelitaski hulga rahvast seda «mürrinategemist» vaatama ja kuulama. Peab aga kahjuks kohe märkima, et lubatud hirmus mürin sedapuhku jäi ära, sest tekkisid tõsised lahkhelid küsimuses, kes seda mürinat õieti pidi tegema, kas publik, KVN-i võistkonnad või hoopis auväärne žürii. Kuigi mürin jäi olemata, sai publik selle eest jälle pool tundi oodata, kusjuures ettenägelikum osa publikust tuli kohale parajaks ajaks, s. o. pool tundi väljakuulutatud ajast hiljem.

Ja nüüd siis väga pingelisest ning tasavägisest KVN-i võistlusest. Laval olid vastamisi ülikooli kahe tuntuma ettevõtte — rahvusvaheliste suhete ringi ja pressiklubi esindusvõistkonnad, ehk teiste sõnadega öeldult — poliitikamehed ja kõikvõimas ajakirjandus. Pärast provotseerivaid tervitussõnu asuti asja juurde. Lugupeetud žürii esitas kummalegi võistkonnale kolm küsimust, milledega taheti kindlaks teha, kuivõrd põhjalikult on asjaosalised tutvunud ajakirjanduses avaldatud materjalidega. Seekord olid poliitikameeste teadmised põhjalikumad. Ja nii oligi žürii küsimuste lõppedes RSR-l käes napp edumaa. Nüüd läks asi teravamaks, sest järgmised kolm küsimust olid koostatud võistkondade endi poolt ja sealjuures kindla kavatsusega vastasvõistkonda haneks tõmmata ja otsustav edumaa saada. Mängu seis muutus korraks pressiklubi kasuks, kuigi peab tunnistama, et RSR-i vastused olid teravmeelsemad. Kuigi võistlus oli küllaltki tasavägine, kippus publiku sümpaatia kalduma RSR-i poole. Algas otsustav jõuproov kunstilise isetegevuse rindel. Mõlemad võistkonnad olid hüljanud kunsti kunsti pärast ja ei hakanud rahva lõbuks tantsima ja luuletusi lugema. Selle asemel esitati estraadistseenid rahvusvahelise elu aktuaalsetel teemadel. Mõlemad võistkonnad pakkusid variatsioone Hiina teemadel ja küllaltki õnnestunult. Tunduvalt parem ja efektsem oli siiski RSR-i poolt pakutu ja RSR-i võistkond võitiski KVN-i suure auhinna — 2-kilose tordi.

Tore võistlus oli sellega lõppenud.

Selle lühikese ülevaate lõpetuseks soov, et taolised ettevõtmised sagedamaks muutuksid.

Toomas LIIV

Saaremaa albumist

Muhu rühma spordipoisid

Ülikooli staadionil

Tavaliselt on Ülikooli karikavõistlused kergejõustikus septembris olnud. Ikka sel ajal, kui osa tudengeid parajasti maal abiks on. Nii jääb osavõtjaid alati napimaks kui tegelikult karikavõistlustel näha võiks. Võib-olla reguleeriksid kergejõustiklased tulevikus selle küllaltki suure võistluse korraldamist silmas pidades olukorda.

Vaatamata eespooltoodule tõi esmaspäeva õhtupoolik staadionilt nii mõnegi märkimisväärse tulemuse.

Kõigepealt muidugi Mart Paama 79,48 odaviskes. Alles Budapestist naasnud odamees viskas seekord päris kergelt oma selle hooaja teise tulemuse.

Ka teivashüppajad Tõnis Lepiku ja Avo Virves näitasid päris häid tagajärgi just selles mõttes, et mõlemad said isiklikeks tippmärkideks vastavalt 4,15 ja 4,05.

Naiste odaviskes mõõdeti Eva Taltsi tulemuseks 43,78; kuulitõukes aga Leili Lõugasele 11,49.

100 m distantsidel võitsid naistest Maie Raidmets 13,3-ga ja meestest Mati Kaljumets 11,3. Ka kaugushüppes sai M. Raidmets pikima hüppega (5,42) esikoha.

1500 m jooksus võidutsesid EPA võistlejad A. Kont ja A. Kolsar. Meie parim, Mart Kelder oli seekord kolmas.

Kolmikhüppes võitis M. Tobreluts 14,15. Kuulitõukes sai J. Erm 15,65.

400 m distantsil oli parim E. Laasner.

3 km käimises võitis O. Laiv. Teisipäeval tõmbas vihm võistluste jätkule kriipsu peale, kuid karikas näib kindlalt Kehakultuuriteaduskonnale minevat.

14. sept. 1966. K. ZILMER

TRÜ klubis

TRÜ klubi töö lastega

Eelkooliealistele

LASTETUBA

alustab tööd 12. septembril kell 9. Registreerida isiklikult või telefonil 04-579. Vajalik tuua tõend lapse tervisliku seisukorra kohta.

LAULU- ja TANTSURING

nooremale ja vanemale rühmale on koos teisipäeviti ja reedeti kella 17—19.

Kooliealistele

LAULUANSAMBLID

(eraldi 1.—4. klassini ja 5.—8. klassini)

esmaspäeval ja reedel 11—12; teisipäeval ja reedel 15—16.

MÄNGUDE TUBA

(kõigile kooliealistele)

esmaspäeval kell 15—17; neljapäeval kell 10—12.

18. septembril 4.—7. klassi õpilastele

matk-luuremäng.

Koguneda kell 9 klubi juurde. Müügil käiseembleemid.

Sanatooriumi või puhkekodusse...

Selleks, et jälle tervena ja värskena tööd jätkata, kasutage ära kõik sellel aastal pakutavad puhkuse võimalused ning veetke oma vaba aeg sanatooriumis või puhkekodus. Veel on TRÜ ametiühingukomiteest võimalik saada järgmisi tuusikuid:

Sanatooriumid

1. «Essentuki»	26. XI — 21. XII	hind	97.— rbl.
2. «Estonia»	6. XI — 1. XII	„	110.— „
3. «Rahu»	22. X — 16. XI	„	110.— „
4. «Rahu»—«Šahtjor»	1. XI — 26. XI	„	110.— „
5. „ „	14. XI — 9. XII	„	110.— „
6. „ „	1. XII — 26. XII	„	110.— „
7. «Sputnik» (Pärnu)	22. XII — 16. I 1967	„	110.— „
8. «Laine»	12. X — 6. XI	„	110.— „

(Tuusiku saaja tasub 30% tuusiku üldhinnast.)

Puhkekodud

1. Jalta	6. XI — 17. XI	hind	7.20 rbl.
2. Jalta	18. XI — 29. XI	„	7.20 „
3. Bulduri	11. XI—22. XI	„	7.20 „
4. Bulduri	23. XI — 4. XII	„	7.20 „
5. Laulasmaa	21. XI — 1. XI	„	7.20 „
6. Narva-Jõesuu	6. XII — 17. XII	„	7.20 „
7. Narva-Jõesuu	18. XII — 29. XII	„	7.20 „

TRÜ ametiühingukomitee

Õnne!

SIRJE SAMRE
ja
ARNO RAMMI

JUTA SEPP
ja
JAAN SAAR
stomatoloogide IV kursus

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6645. MB 07573

AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (703) Reedel, 23. septembril 1966 XX aastakäik

Sõna on I kursuse üliõpilasel

Neli muljekildu

1. **Tere tulemast ...**

... öeldi meile, esimese kursuse üliõpilastele, pidulikul avaaktusel. «Tere tulemast!» nii tervitas meid TRÜ kõigi ühiskondlike organisatsioonide nimel ülikooli ajaleht.

Nüüd on juba paar nädalat üliõpilaselu seljataga ja värskeid muljeidki on kogunenud üsna ohtrasti.

Esimene, millega lähemalt kokku puutusime, oli ülikooli klubi. Sinna majutati 20 Ajaloo-Keeleteaduskonna värsket üliõpilast.

Ärkad hommikul, paned käe vastu külma radiaatorit ja kogu keha läbib ebameeldiv külmavärin. Ebamugav küll, kuid me teame, et see on ajutine. Kaua ka aega võtaks, küll uus ühiselamu ükskord ikka valmis saab. Oli isegi omamoodi tore, et meid klubisse elama pandi. Toimuski meie esimene kokkupuude klubi sisulise küljega, mis mõnel teisel juhul oleks ehk kaugele edasi lükkunud.

2. **Klubiõhtutel**

... valitsev tore õhkkond otse meelitab sisse astuma. Hooaja avamisel 1. septembril, eriti aga avaballil 3., 4. septembril üllatas tudengite improviseerimisoskus ja vaimukus. Jääb mulje, et õhtute sisustamine ei valmista klubi isetegevuslastele mingeid raskusi.

Meeldejäävaks kujunes 11. septembril toimunud KVN pressiklubi ja RSR-i vahel. Ehkki staažikamad KVN-i sõbrad väitsid, et selle hooaja esimene viktoriin oli nõrgem eelmistest, jättis õhtu siiski hea mulje. Kahjuks ei saa rääkida klubi tööst tervikuna, sest meil pole veel õnnestunud kuulda-näha kammerkoori, näiteringi ja rahvakunstiansamblit. Kuid õppeaasta ju alles algab!

3. **Õppimine on töö ja isegi väga tõsine ning raske töö.** (ELKNÜ TRÜ Komitee pöördumisest uute üliõpilaste poole). Õppetööga on meil, vene filoloogia I kursuse üliõpilastel, juba vähesel määral kokkupuuteid olnud. Igal hommikul on praktilise keele tunnid, kus püüame õppejõu N. Storoženko abiga kätte saada õiget kirjutamise ja häldamise oskust. Püüame jagu saada neist lünkadest, mis edaspidi võiksid meile muret ja peavalu tekitada. On ju meie esmaseks ülesandeks ülikoolis hästi õppida. Selle ülesande täitmises on aga vaja paremini tunda praktilist vene keelt, sest suur osa loenguid hakkab meil toimuma vene keeles.

4. **Enamik esimese kursuse üliõpilasi viibib praegu kolhoosis.** Seoses õppetööga meid kolhoosi ei saadetud. Pärast õppetöö lõppu abistame oma teaduskonna raamatukogu. Paljud kõited tahavad parandamist. Uuendada tuleb kohaviitu ning muidugi kõige rohkem tööd on raamatute paigaldamisega. Ka siin annab tunda ruumikitsikus.

Ei saaks öelda, et töö raamatukogus oleks igav. Võib-olla ehk mõnevõrra üksluine küll, kuid see, mis me teeme, on väga vajalik, sest alates 1. oktoobrist peab «seminarka» rahuldama kõigi Ajaloo-Keeleteaduskonna tudengite, sealhulgas ka meie soovid.

Muljeid on palju ning kõik alles uus ja huvitav. Käesolevad neli killu oleksid vahest kõige suuremad üha võrsuvast muljetepuust.

JUHAN PAADAM

V kursus on praktikal

Diplomandidest on saanud praktikandid Tartu koolides, Tõravere Observatooriumis, ülikooli kateedrite juures ja mujal.

Missugused on esimesed muljed?

Helle Leesmäe (astronoom):

Oleme Tõraveres. Praktikakoht pole meile päris võõras. Seal oleme vaeva näinud oma kursusetöödega. Praegu mõõdame ja arvutame spektreid. Kui ilmad paremaks lähevad, siis hakkame ka ise vaatlema.

Praktikal on tore. Töö on puht erialane. Varem oli pearõhk füüsikal.

Ellen Veeber (matemaatika teoreetik):

Praktikatöö teemaks on võrkplaneerimine. Kui mõelda matemaatika arenguperspektiividele, mis on seotud arvutusmasinaga, siis mulle meeldib ülikooli arvutuskeskuses. Kuid süda tõmbab rohkem algebra poole ja sellepärast oleksin meelsamini mujal.

Reet Tallo (mikrobioloog):

Uurime koos Tiiu Kraami ja Malle Kruusmaniga ultraheli mõju pärmseentele. Praegune praktika mikrobioloogia laboratooriumis on suvise töö jätk. Igaüks meist käsitleb väiksemat lõiku üldteemast. Ootame õppeekskursiooni Moskva ja Riia ülikooli mikrobioloogide juurde.

Enamik filoloogidest on koolmeistrid. Algul on passiivne praktika: aineõpetaja tundide kuulamine, analüüsimine ja lastega esialgne tutvumine. Siis tuleb aga endal õpetamisohjad kätte võtta.

Tiiu Rõmmel ja **Jolanthe Vahtra** on juba varem tunde andnud ja õpetajaametiga kursis:

Lapsed on igal pool ühesugused. Praktikandid neid ei häiri. Kui «häda» käes, võtavad raamatud välja ja spikerdavad, nagu meid polekski nende selja taga.

Tiiu Kangur (saksa fil.):

Kuulasime 5. klassis tundi. Õpetaja küsis meilt saksa keeles, kas me kuuleme klassi ees aetavat juttu. Lapsed pöörasid ümber meid vaatama ja sosistasid: «Oi, need on vist sakslased».

Jalad hakkavad värisema, kui mõtlen esimesele tunnile. Kõige rohkem kardan, et saksa keel läheb meelest ära.

Aino Änilane ja **Asta Lai** (eesti fil.):

Oleme Elva keskkoolis. Tunneme lapsi juba näo järgi ja nimepidi. See leevendab hirmu esimese tunni ees.

Muljeid kipub esialgu väheks jääma, sest kontakt lastega on passiivne, rohkem eemalt jälgimine. Eks helgemad hetked ja võib-olla ka parimad anekdoodid tulevad oma tundides.

A. TEDER

Ülivõrdest ja Siberimaast

Dekaadipäevadest on juttu olnud küll kõigis lehtedes, kuid niipalju kui on erinevaid inimesi, on ka erinevalt läbi elatud ja erinevalt sõnastatud elamusi. Pealegi tundusid dekaadijutud tänu ülivõrde ohtrale kasutamisele kaunis üheplaanilised. Siit tuligi tahtmine keelata pealtnägija juttu, kellest pealegi on teada, et mees asjalik on ja liigseid sõnu ei armasta.

Nii jõudsingi Tõnis Lehtmetsa juurde. Ikka ei ole ma omandanud oskust vestelda ja samaaegselt ülestähendusi teha, küllap olete isegi tundnud, et ebameeldiv on teisega juttu ajada, kui ta silmi ei näe. Nüüd ei saagi ma täpselt edasi anda Tõnis Lehtmetsa sõnu, kuid vestluse käiku püüdsin ma enam-vähem taastada, olgu see siis allpool küsimuste-vastuste näol antud.

Kas meie kunstiõis nii pikal teel mitte ära ei närbunud?

Jaa, sõit Irkutskisse oli pikk, kuid see-eest seltskond huvitav, igas jaamas kosutavad vastuvõtud — nii võiks kaugemalegi sõita. Ühtegi nurinat, virisemist polnud küll kogu sõidu vältel kuulda. Ja need muljed, mis kaasa tõime, teevad tasa pika sõidu pisikesed ebameeldivused.

M. Kits kirjutas «Noorte Hääles», et sõideti «aatomisajandi kõige imelisemale maale». Kas see epiteet õigustab ennast?

Siber on tõepoolest ääretult võimas maa. Kuid dekaadipäevade kajastamises ajalehtedes, nii meil kui neil, oli tunda seda kõike haaranud pidulist meeleolu, mis alati ei lasknud kõige objektiivsem olla.

Loomulik on see, et parim võeti näitamiseks kaasa. Kuid kas tõesti kõike ühesuguse vaimustusega vastu võeti, nagu valgustasid meie ajaleht?

Kõigis kohalikes lehtedes ilmusid pidevalt kirjutised pealkirjade all «Десять незабываемых дней», «На вершине успеха», «Дружбе — закалку металла, песне — сибирский простор», jne. Kiidusõnade kõrval oli ka täiesti asjalikke märkusi ja analüüsivaid kirjutisi. Fakt on see, et niisugust koori, nagu meie Akadeemiline Meeskoor, neil ei ole. Siit ka see siiras vaimustus ja nagu kirjutavad kohalikud ajalehed, kõige rohkem lilli, aplodismente ja naeratusi kingiti RAM-i liikmetele ja nende juhile NSVL rahvakunstnikule Gustav Ernesaksale. Meie vokaalansambel «Laine» meeldis siberlastele, nii et ajalehes «Восточно-Сибирская правда» ilmus isegi ansamblile pühendatud laul. Meie poistekoor sai kõikide lemmikuks, poisid lausa külvati üle tähelepanu ja kingitustega, nii et poistekoori juht Udo Järvela hakkas kartma, et poisid rikutakse ära, hakkavad viimati mõtlemagi, et «maailm on nende jalge ees.»

Meie tarbekunsti väljapanekute vastu valitses hämmastav huvi ja külalisraamatus olid üksnes kiitvad hinnangud. Näituse ülesseadjad ise pidasid asja veidi kesiseks, sest meie tarbekunstnike paremad tööd on Tšehhoslovakkias.

Kuidas võeti vastu eesti rahvatants?

Tagasi ei plaksutatud ja välja ei vilistatud, kuid vene temperamenti üles kütta ta siiski ei suutnud.

Oli teil ka väljaspool programmi huvitavaid kohtumisi?

Oli küll, kõige huvitavamad just nii toimuvadki. Kui on koos väiksem rühm inimesi, siis liigub jutt mööda neid radu, mis iga vestluskaaslast huvitab. Jaan Krossi ja Ellen Niidu kaudu tutvusin ühe omapärase noormehe Mark Sergejeviga. Ta luuletab ja on ka lastele kirjutanud populaarseid raamatuid. Tal on eriline anne ükskõik millist laulu kohalikule dialektile kohandada. Ka teadis ta palju rahvalaule ja naljalaule või improviseeris kohapeal mõnest juhtumist.

Kas te omulit maitsesite?

Jah, seda küll. Öeldi, et tema valmistamiseks on ligi 30 viisi, mina proovisin seda umbes viiel või kuuel eri viisil valmistatuna. Väga maitsev, tuletab meelde forelli. Kõige ehtsam olevat ta tule peal küpsetatult, nagu teadsid kalamehed rääkida.

Kas Siberi metsades teis jahimees välja ei löönud?

Ei löönud, rohkem oli imetlust nii tohutute metsamassiivide üle. Teede äärest saja kilomeetri raadiuses käivad seedrikäbide korjajad ja need paigad on siis rohkem läbitavad. Kuid ülejäänud osa on metsik, läbipääsmatu taiga. Niisugust asja nagu metsaaluse puhastamine ja sanitaarraie taigas ei tunta. Kes seal seda teha jõuakski! Ka Irkutski üheksa linnaosa on ühendatud või eraldatud, tea, kumb see õigem olekski, metsadega. Muidu on Irkutsk läbinisti euroopalik linn. Tohutult on ehitatud. Kahjuks pole alati mõeldud ehituste ümbruse koristamisele. Silma torkab ka, et kuuekorruselised kivihooned on kõrvuti madalate, nikerdustega puumajadega.

Siber on siiski nii võimas ja inimesed külalislahked, et — tagasi tahaks!

LEINI MÄGI

KOMSOMOLI SOOVITUSEL Sputniku tuusikuga

Lugemiseks teile, tulevased kooliõpetajad

Üliõpilane on teadmistehimuline. Kuid paraku ei piisa talle raamatutarkustest. On palju, mida tahaks oma silmaga näha, oma kõrvaga kuulda, oma käega katsuda. Ülikooli komsomolikomitees on viimaseil aastail pööratud suurt tähelepanu turismile, eriti välisturismile ja sidemete arendamisele teiste Nõukogude Liidu ja välismaa üliõpilastega. Rekordiliselt palju on tänavu meie ülikooli üliõpilasi külastanud välisriike «Sputniku» tuusikutega. Ungaris, Bulgaarias, Poolas, Tšehhoslovakkias ja Soomes on käesoleval aastal viibinud juba 20 meie üliõpilast, aktiivset kommunistlikku noort. Kuuel meie kollektiivi liikmel on «paberid korras» peatseteks reisideks Soome, Indiasse ja Jugoslaaviasse.

Plaanid välissuhete arendamiseks on komiteel aga üha kaalukamad. Siis, kui ülikoolis olid palavad eksamipäevad, viibis ülikooli komitee sekretär J. Kaarma Soomes. Ta külastas Helsingi, Tampere, Jyväskylä, Turu ja Oulu ülikooli ja Otaniemi Kõrgema Tehnikakooli üliõpilasorganisatsioone. Lisaks muljetele tõi ta kaasa ka ideid ja ettepanekuid edaspidisteks suheteks ja kontaktideks nii Soome kui ka Tartu üliõpilastele ühist huvi pakkuvais probleemides. Suur grupp meie ülikooli üliõpilasi sõidab Soome kevadise sõprusrongiga.

Perspektiivis on senisest suuremad võimalused osavõtuks rahvusvahelistest üliõpilasüritustest, konverentsidest, seminaridest, suvekoolidest, laagritest. Tänavu on saabunud ülikooli komiteele küllakutseid ja ettepanekuid Soomest, Rootsist ja Taanist.

Kavatsused on käesoleval aastal intensiivselt süvendada suhteid ülikoolidega Euroopa rahvademokraatiamaades kuni üliõpilasdelegatsioonide vahetamiseni.

Häid kavatsusi on palju. Meie rahvaste sõpruse klubile on pandud suured ülesanded ja ka lootused. Loodame käesoleval aastal RSK aktiivi tunduvat laienemist ja ka entusiasmi tõusu võõrkeelte omandamisel.

Alates käesolevast ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» numbrist hakkame avaldama intervjuusid ja muljete jagamist neilt meie kaaslastelt, kes on saabunud pikkadelt ja huvitavatelt reisidest.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Oleme harjunud sellega, et pedagoogilist praktikat peetakse statsionaarsete üliõpilaste pärisosaks. Neid saadetakse sissejuhatava konverentsiga õppeaasta alguses kooli ja võetakse jaanuari esimestel päevadel kokkuvõtva konverentsiga ülikoolis jälle vastu. Nende tööde ja tegemiste kõrval jääb peaaegu märkamatuks mittestatsionaarsete üliõpilaste praktika. Aga ka need ameti kõrvalt õppijad, kes ei tööta just koolmeistritena, astuvad esimesed sammud pedagoogilisel väljal ülikooli viimastel kursustel. Nad teevad seda ükshaaval, tasapisi, nii nagu töökoht parajasti voli annab. Ja sageli näevad nad kooli hoopis küpsema pilguga kui täisõiguslikud päevased tudengid, näevad läbi oma elukogemuste prisma ja mõtisklevad nähtu ja kuuldu üle.

Alljärgnevalt avaldame mõned leheküljed ühe mittestatsionaarse ajaloolase-praktikandi päevikust. Ei kirjutatud neid ridu ajalehe tarvis ja ei tea autorgi, et need trükimusta näevad.

Praktikapäeviku asemel

● Mulle tundub, et õpiku (minu käsutuses oli I. Krivoguzi, D. Pritskeri ja S. Stetskevitši «Uusim aeg», Tallinn 1964) materjali liigestamisega pole mitte kõik korras. Ja see maksab ennast kätte. Näiteks jälgisin teemat «Versailles' süsteem», õpikus § 6. See on antud järgmiste alajaotustega: «Maailma ümberjaotamise imperialistlikud plaanid», «Pariisi rahukonverents», «Rahvasteliidu moodustamine» ja «Versailles' rahuleping». «Pariisi rahukonverentsi» all on antud osavõtjad ning konverentsi üldhinnang. Järgmised alajaotused «Rahvasteliidu moodustamine ja mandaadisüsteem» ning «Versailles' rahuleping» nagu seisaksid eraldi ega omaks Pariisi konverentsiga midagi ühist. Kui õpetaja esitab selle materjali raamatus kättenäidatud plaanis ning spetsiaalselt ei juhi õpilaste tähelepanu konverentsi raamidele, jääb lastel asi segaseks. Mina igatahes, kui palusin õpilastel rääkida Pariisi rahukonverentsist, sain vastuse, et sellest võttis osa 27 riiki, peamiseks on Nõukogude Venemaa küsimus, konverentsil töötati välja Nõukogude Venemaa kägistamise plaan. Ja kõik. — Rahulepingul ja kõigel muul polnud õpilaste arvates konverentsiga midagi ühist.

Hästi, ütleme, et iga õpetaja peab klassis oma jutustuses asjad õigele kohale panema. Aga ikkagi — raamatust jääb õpilastele ka midagi silma ette. Nad tulevad ju vastamagi nõnda, et pool teed on silmad raamatus kinni. Peab siis sealt väär pilt jääma?

● Õpikus pudeneb mõiste «fašism» laiali kahes erinevas osas: § 9 (alajaotus «Fašismioht») ja § 10. Mingit selgepiirilist pilti ei saa.

Olen lõpmatult tänulik Mihhail Rommile tema «Tavalise fašismi» eest ja sellele inimesele 24. Keskkoolis, kes mõtles välja kõigi keskkooliosa õpilaste jaoks selle filmi ühiskülastuse. Kuidas see aitas! Aitas just nimelt selle filmi tugev publitsistlik laad. Tarvitses mul jutustuses jõuda vaid Hitleri nimeni, kui õpilastel klassis on fašistide füüreri suhtes hoiak juba olemas — see oli «Tavalise fašismi» hoiak. Metoodika näeb üldiselt ette ju kõva korra klassis: tahad rääkida, käsi püsti, oota õpetaja luba ja alles siis võid öelda, mis sul kibeleb keelel. «Fašismitunnis» oli see asi mul küll käest ära. Nad ütlesid mulle ette, ütlesid enne, kui ma lause jõudsin formuleerida. Ma mitte ei raatsinud seda ära keelata. Tuli välja umbes nii, nagu lugu nummerdatud anek-

(Järg lk. 2)

Praktikapäeviku asemel

(Algus lk. 1)

dootidega; üks ütleb numbri ja kogu seltskond naerab. Mina: «Fašismi võimuletuleku Saksamaal mahitas finantskodanlus. Filmis oli episood Hindenburgi...»

Klassist: «Hindenburg ei raatsinud jootrahagi anda, lasi ennast ära osta ja pani Hitleri võimule...»

Pean «fašismitundi» oma kõige õnnestunumaks. See oli ainus kord, kus tundsin, et klass oli mul n.-ö. peos. Isegi mu kaks kirstunaela — pikajuukselist loikamit elasid. Muidugi, see kestis ainult nii kaua kuni ma eelmist tundi kontrollima hakkasin. Ja veel õige-õige pisut järgmisel tunnil, kui nad mulle «fašismist» jutustasid. Aga siis olid ikka silmad rohkem vihikus kinni.

● Vihikud! Mina teeksin küll ajaloovihikute kontrolli ka kümnendas klassis, mis sest, et «suured inimesed, ise peavad teadma, kuidas õpivad.» Tunde kuulates ma ju nägin, mida need vihikud endast kujutavad ja kuidas nad sinna kasse ning luttidega titasid sisse joonistasid. Ise joonistasin ka, kui koolis käisin. Ja tunde andes nägin usinate kirjutajate kõrval ka neid, kes istusid enesekindlalt käed laua peal koos ja ei märkinud midagi üles. Endast hakkas hale. Miskasu on siis läbimõeldud tunni konspektist (s. t. kui on läbi mõeldud see, mis õpilastel teemast olulisemat vihikusse peab jääma), kui seda läbimõeldut lihtsalt üles ei märgitagi? Aga võib-olla on viga läbimõtlejas endas? See tähendab — õpetajas. See tähendab — vähemalt ühe tunni jooksul minus. Kahju, et ma selle tarkuseni jõudsin pärast kuut antud tundi. Järgmise kuue tunni jooksul oleksin kontrollinud. Mitte vihikuid, vaid ennast ja oma «läbimõtlemist».

● Kõige kehvem oli esimene tund, s. t. minu antud tundidest esimene tund. Sellest oli kahju, sest teema ise oleks ju võinud kõlama jääda. Aga — olen õpetajatööst nüüd juba nii kaua eemal olnud ning kõiki materjale üliõpilase pilguga püüdma õppinud, et näiteks Lenini «Lastehaigusest» paari lausega rääkida on imelik, võõras ja paneb ebalema. Õpik mingit toetuspunkti ei anna. Õpikus on öeldud niiviisi targalt: «Ta kirjutas, et kommunistid on kohustatud pidama raudset distsipliini ning paindlikumalt kasutama legaalse ja illegaalse võitluse vorme, parlamentlike meetodeid ja massiüritusi, samuti ka selliseid kokkuleppeid teiste parteidega, mis aitavad kaasa revolutsioonilise liikumise edule, rikkumata marksismi-leninismi põhimõtteid.» Isegi siia ümber kirjutamisega on raskusi. Ja sellesama mõtte (õigem — needsamad mõtted) pidin ma tunnis klassile edasi andma. Adresseerida need õpilaste südamele või mõistusele? Nii ühel kui teisel puhul leian eest kündmata põllu, neil on ju nii vähe eelteadmisi. Muidugi jäin selle asjaga õhku rippuma, seda näitas ju tunni kontrollgi järgmisel korral. Rääkisin konarlikult ja kobades. Tunda andis aastatega juurdunud vastikus kõnepidamiste vastu, mis nüüd automaatselt klassi ees rääkimisele üle kandus. Eks ähmi oli ka omajagu, ikkagi pikki aastaid koolist ära. Mu juhendaja jättis selle küll delikaatselt ütlemata, aga ega ta vastu ka ei vaielnud, kui ma kriitilist meelt ilmutasin ja sellele oma tunni veale ise näpuga näitasin.

See näib mulle nagu mingi surnud ringina. Teoreetilisi seisukohti tundma õppides peaks õpilastel olema rohkem eelteadmisi. Nendeta pole nagu mõtet asja ette võttagi, kõige vähem niisugusel, õpikus antud kujul. Aga kust peaksid nad saama eelteadmisi kasvõi järgnevaks ühiskonnaõpetuse õppimise jaoks, kui neist seisukohtadest varem üldse juttu pole? Tähendab — oleks nagu vaja põgusalt puudutada. Aga «põgusalt puudutamisel» pole mõtet, sest sellest ei jää neile niikuinii midagi järele järgmiseks aastaks. Siis vist ei ole vaja? On aga ometi vaja. Ma ei tea. Ma ei tahaks ei nüüd ega tulevikus olla õpikute-programmide koostajate nahas. Igal juhul aga peaksin paremini tundma nii õpikuid kui programme.

● Minu tundides kõige tavalisem viga oli see, et ma ei kasutanud kaarti. Jälle istusime juhendajaga maha ja jälle ta ütles: «Oleks võinud näidata kaardil.» Jah, kaart oli neil ju alati klassis. Hea küll, ütleme, et nad tõepoolest teavad isegi, kus on Inglismaa või Ameerika Ühendriigid. Aga kui heitsime pilgu tagasi territooriumidele, mis Saksamaa Versailles' rahulepinguga kaotas, oleks tõesti võinud need paigad kaardil kepiga üle vedada. Aga — jah, siin on ka oma «aga». Õpilastel on ees vihikud, nad märgivad sinna parasjagu seda, mida õpetaja märkida käskis: «Olukord pärast Versailles' rahulepingut: a) territooriumi kaotused ...». Ja nüüd näitab siis õpetaja kaardil, kus on Prantsusmaale tagasiantud Elsass ja Lotring, kus Saarimaa, kus Poznan jne. Mida peab õpilane tegema? Kaarti vaatama? Siis ta ei jõua kirjutada. Kirjutama? Siis ta ei näe kaardist midagi. Või on see lihtsalt minu oma keskkoolipäevilt pärit vastumeelsus kaardi vastu, mille juured peitusid nõrgas geograafiatundmises?

● Enesekiituse korras peaks kõnelema 8-a klassis antud klassijuhatajatunnist, mis ei kukkunud sugugi mitte pahasti välja.

Linna täitevkomitee esimehel tundus olevat pedagoogilist vaistu. Lastega sai ta hästi toredasti hakkama. Nad (õpilased) läksid juba siis kohevile, kui neid täitevkomitee istungite saalis linnanõukogu saadikute kohtadele istuma pandi. Poisid, kes end aseesimeeste kohtadel sisse seadsid, said kaaslastelt parasjagu tõgada, sest nad ei olnud just «priimuste» hulgast. Krampi, mis surmvaikuse näol tekkis siis, kui linnapea laste juurde tuli, aitas hajutada ühine «päevakorra» koostamine: enne vaadatakse raekoda, seda killukest vanast Tallinnast, siis räägitakse tulevasest linnast. Kui J. Undusk neile kõik sala- ja varakambrid ning muud ajaloolist huvi pakkuvad asjad ära oli näidanud, peeti maha see päris jutt. Peab ütlema, et need olid kenasti valitud näited ja lastele arusaadavad võrdlused, mis esimees oli valinud. Ja kena oli ka see, et ta leidis nagu üles selle niidi, mis neid 8. klassi poisse-tüdrukuid linnaga sidus. Ta rääkis õpilastele, missugust abi ootab linn koolidelt. Asi puudutas heakorrastamist. Lapsed läksid kogu jutuga nii kaasa, et nõudsid peaaegu kohe ja sealsamas endale kätte seda tükki Tallinna linnast, mille ilu ja puhtuse eest hoolitsemine nende peale jäetakse.

Ka see oli kena, kuidas neile head aega öeldi: «Nägemiseni kolme aasta pärast abiturientide ballil Tallinna raekojas! Siis räägime sellest, kuhu on meil kõige hädalisemalt vaja noori töökaid käsi.» Ja see meeldis ka, et linna aukülalise märk anti klassijuhataja kätte hoiule seniks, kuni klass saab lõpuks ka selle õpilase, kellel kõik on ainult viied (momendil neil läbi-viiemeest polnud).

Mida see üritus andis? Ma arvan, et ta 1) tegi pisut konkreetsemaks õpilaste jaoks NLKP XXIII kongressi töö uue viisaastaku kavandamisel; 2) andis mingi üldise pildi linnanõukogust; 3) sidus lapsi oma linnaga; 4) pani neid korrakski mõtlema oma tulevikust koos ühiskonna edasiliikumisega; 5) andis juurde mõningaid teadmisi ja 6) oli üldse huvitav.

Mõned päevad oli mul natuke piinlik selle pärast, et minu, praktikandi, osa selle ürituse õnnestumises oli minimaalne. Tegin selle klassijuhataja tunni endale nagu liiga kergeks või sedasi: ainult ürituse asjus kokku leppida ja väike sissejuhatus koolis, muu eest hoolitseti täitevkomitees. Aga lõppudelõpuks on see vist ükskõik. Lapsed said midagi neile vajalikku. Ja peab see vajalik siis tingimata just praktikandi higiga niisutatud olema.

Komsomoli soovitusel „Sputniku"tuusikuga

Mõnest üksikust muljest, veidi rohkem aga ühest Krakovis veedetud õhtust

Äsja tuhandeaastast sünnipäeva pühitsenud Poolamaast on meil viimastel aastatel õige palju kirjutatud —, on olemas iseseisvad raamatud, on artiklid ja raadiosaated. Ja üldse on ju paarinädalaste turismimatka muljete kohta käibele läinud ettevaatusele manitsev termin «reisirahajutt». Meie lehes, tänu taevale, langeb selle otsene sisu küll ära, ent jääb fakt: ükskõik kui pikk või lühike see ringivaatamisaeg suhteliselt oli, kõigest ja kõike ei jõua ikka ära kirjutada. Pealegi on paikadest, mis traditsioonilisse turismiprogrammi kuuluvad, mitmel pool juba juttu olnud, üldisi andmeid leiab igaüks teatmeteostest; ja mõne mulje puhul on tunne, et püüa kuidas tahad, kuidagi ei oska seda mälestusega adekvaatselt paberile panna. Ja nõnda tulebki allpool juttu mõnest üksikust muljest, veidi rohkem aga ühest Krakovi rahvusvahelises üliõpilashotellis veedetud õhtust, kus meie küsijate ja pererahvas lahkete vastajate osas oli.

Tallinn—Moskva—Brest—Varssavi—Krakov—Nowy Targ—Zakopane—Varssavi—Brest—Moskva—Tallinn.

Selle tee tegime läbi kolmekümnekesi. Rühm oli kvalifitseeritud noorte loominguliste töötajate grupiks ja nii oligi meie hulgas kunstiinstituudi, konservatooriumi ja ülikooli rahvast, Noorsooteatri näitlejaid, kooliõpetajaid ja komsomolitöötajaid. Kõigile oli see esimeseks välisreisiks.

Vanal, traditsioonidega maal, nagu seda Poola on, torkas esimesel pilgul eriti eredalt silma möödunu ja oleviku põimumine kõikvõimalikes variantides. Pühapäeva hommikul tulid mägilased alla Zakopane turule ja kirikusse, rahvuslikud tikitud viltpüksid jalas ja erevalged nailonsärgid seljas. Või — kohvikusse astus sisse toimekas nunn, palvehelmed vööl ja portfell käes, ja ostis... suure karbitäie kreemikooke. Kõigis linnades on taksode kõrval teie käsutuses ehtsad voorimehetroskad — muidugi tükk maad kallima tariifiga.

Näiteid poolakate kodumaa-armastusest, austusest oma kangelaste ja traditsioonide vastu kogunes reisi vältel palju. Brest—Varssavi rongis sõitsime koos Nõukogude Liidust tagasipöörduva Poola turistide grupiga. Nende temperamentne ja üksmeelne rõõm Varssavisse sissesõitmisel oli haarav ja ... mõtlemapanevgi. Ja veel — peaaegu igas pealinna tänavas võib majaseintel näha mälestustahvleid sõja ajal langenud rahulikele elanikele. Värsked lilled ja küünlaleek tunnistavad nende mälestuse kestvust. Giid ütles: «Teise maailmasõja ajal sai surma iga viies poolakas ja tehti maatasa 85% Varssavist.»

Seda teades tuleb tõepoolest müts maha võtta selle rahva ees, kes, rääkimata elumajade, tehaste ja koolide taastamisest, on tahtnud ja suutnud restaureerida terved Varssavi linaaosad. Vanalinnas — Stare Miastos — kõndides tundub lausa uskumatuna, et kõik need katused, karniisid, vihmaveetorud ja tuulelipud, sillutisekivid on paika pandud kahe viimase lühikese aastakümne jooksul, ajal, kui inimestel oma leiva- ja peavarjumure kõrval jätkus päid ja töökäsi ka ühise vara — minevikumälestusmärkide taastamiseks. Ajalugu ühendab tänaseid inimesi — see mõte jäi poolakate maalt õige tugevasti püsima. Koolilaste vihikute ümbrispabereilgi on lõbusate pildikeste asemel sõbralikult koos kogu möödunud tuhande aasta valitsejaskond, kenasti kronoloogilises järjekorras, dateeritult. Ja rahvamuuseumis oli palju kooliekskursioone nii linnast kui maalt.

Siinkohal meenus veel üks lastega seotud fakt: üle terve Poola organiseeritakse suvisel koolivaheajal lastelaagrid põhimõttel — linnast maaõhu kätte ja vastupidi — maalapsed linnaga tutvust tegema. Aga ka linnaõhu probleem pole Varssavis kuigi suur. On palju rohelust ja kindel printsiip: kõik töötusettevõtted kaugele linna äärde või hoopis linnast välja.

Krakovi ja Varssavi suhteid võiks võrrelda Tartu ja Tallinna omadega. Vana Jagiellooni ülikooli (üks vanemaid Euroopas, asutatud 1364 kuningas Kazimierzi poolt) tudengite ja varssavlaste vahel käib samasugune kemplemine. Krakovis, endises pealinnas, asub kuningate kants — Wawel, siin on kuulus Püha Maria kirik Wit Stwoszi ainulaadse puualtariga, on suur osa säilinud vanalinna, ja atmosfäär, mis Tartu kõige vaiksemal ajal — südasuvel — tänu elavale noorsooturismile linna üliõpilasklubides ja -kohvikutes valitses.

Krakovis kõige ilmekamalt esiletulevat üliõpilaselu valgustasidki meile ühel selles linnas veedetud õhtutest Poola Üliõpilaste Koondise esindajad. Refereeringi nüüd kuuldut:

Poolas on kolm noorsoo-organisatsiooni: Sotsialistlik Noorsooliit, Maanoorte Liit, Poola Üliõpilaste Koondis. Esimene on puhtpoliitiline organisatsioon, kuhu kuulub ka üliõpilasi.

Üliõpilaste Koondis on 16 aastat vana, tal on oma juhatus, ringkonnanõukogud, instituudi- ja teaduskonna-algorganisatsioonid. Igal aastal võtab koondis vastu umbes 5000 uut üliõpilast. Õppeaasta esimestel päevadel toimuvad kohtumised klubides, tutvustatakse koondise programmi, õppeasutuse tavasid, näidatakse uustulnukaile linna. I kursus saab Krakovis näiteks 50% hinnaalandust kõigis linna teatreis ja filharmoonia kontserdisaalides. Teatrite kohta veel niipalju, et Poolas on 10 üliõpilasteatrit professionaalsete juhtidega. Maikuu kolmel esimesel päeval on Poola linnad üliõpilaste võimu all. Linnatransport on tasuta, ülemeelikused lubatud, tänavad maskides noori täis.

Teaduskondades on koondise komisjonid: teadusliku töö, majanduse, turismi, kultuuri, välismaaga sidemete pidamise, ühiselamute ja veel mõned. Stipendiumisaajad otsustatakse kursusekoosolekul (sti-

(Järg lk. 3)

Mõttevahetuse korras

Ei nõustu teiega!

Võib-olla oleks käesolev artikkel jäänud kirjutamata, kui ajalehes «Edasi» (nr. 208, 4. sept. 1966) poleks ilmunud H. Kääni kirjutis ««Tartu kirjanduselust» ja eesti kirjandusest».

On väga tüüpiline, et selle kahe kuu eest, mis on möödunud P.-E. Rummo viimase värsivihiku ilmumisest, pole perioodikas avaldatud veel ühtki täismõõdulist retsensiooni. Ja mis puutub lugejaskonda, siis kuuldub siit ja sealt arvamusi, nagu oleks autor muutunud liiga raskepäraseks, segaseks. Nii juhtub, kui ei nähta puude taga metsa, kui ei aimata kujundite taha autori aatelisi kavatsusi, kui lähenetakse teosele ainult omaenda harjumusliku vaatepunkti kõrguselt ja ei vaevuta sisse elama kirjaniku ossa, oletama ning avastama peidetumaid ideid ja allegooriat. On ju ilmne, et P.-E. Rummo pole reporter-värsleja või reisiriimija. Ja otseselt väljatoodud olustikutõikadel on tema teoses sootuks sekundaarne koht. Siiski see, et iga rea ja detaili taha aimad eelkõige poeedi puhtlüürilist ja väga isikupärast nägu, teeb tema raske luule koopis lähedasemaks, kui mõne ehtrahvalikuks kiidetud simplifitseerija. Kodust eemal, ei lakka luuletaja pilgukski ajatelemast oma sünnimaast:

«Nüüd jälle alatasa mõtlen oma koduveinlikust pööriöömaast.»

Mitmel pool tunneb P.-E. Rummo muret selle üle, et

«elutseme elust mööda
kõik üksainus suur pere laiali.
— — — — —
— — — — —
Sellel tallatäiel mullal
me ei teagi teineteist!
Ainult linnupesakastid
kõiki näevad kõrgeist puist.»

Üldse on seski kogus autor jäänud endiselt armsalt ja suursuguselt looduslähedaseks. Autor pageb kevadladvastiku kaitse alla ja tunnistab:

«Ei siin ma hooli millestki
ja see ei ole hoolimatus.»

Teda masendab, et kesk argipäevatõtlust me oleme pimedad nägemaks looduse ilu:

«Käime, möödume, inimesed,
ei ma peatu, ei näe
puudel õitsesid leevikesed
aknaklaasidel jää.»

Poeet loebki oma missiooniks vahendada lugejale metsa kaunidust.

«Võib aga olla selleks just
sattunud olengi ma siia,
et sinilille väsimust
siit mitte tummalt kaasa viia.»

Ja ta tuleb oma ülesandega suurepäraselt toime. Ta ei matki ega korda kedagi, tal on oma lähenemislaad, vaatevinkel ja mis peamine, kunagi ei kahane ükski loodusluuletus tal kahvatuks illustreeringuks või naiiv-pateetiliseks imestlemiseks, nagu see meie noorpoetesside puberteetlikus luules enamasti juhtub.

Värsikogu kandvamaks ideetsükliks on minu arvates «Pööriöömaa». Võib-olla on raske teistsuguse hingelaadi või maailmavaatega inimesel arusaadavaks teha endale autori algmõtet, ideestikku, kuid kaasatundjale annavad tema värsid palju. Erinevalt rutiinlikust kriitikalagedast käsitlusmaneerist irdub autor aprioorsest õnne ja edukinnitamisest ning püüab juhtida tähelepanu meie elu ja ellusuhtumiste ebakohtadele. Tegu on isamaaluuletusega. Pööriöömaa — selle all on kindlasti mõeldud Eestit. Autor taunib teravalt igat laadi olupoliitikuid ja varisere.

«Sinu hääks, isamaa, kes poleks
tragi!
Turgudel parimaid lapsi sul
leegion
raginal vaagimas, kui tragi keegi
on.
Järjekord! Isamaa, las ma ei trügi
sekka.»

Rahvustavade minetamise, võib-olla ka meil levinud alkoholismi vastu on sihitud «Talgute» irooniline lõppnelik:

«Hõissa ja hõissa
nüüd neljakäpuli
pööriööpalavust laiali kandma
üle isade—emade jahtuva maa.»

Väga sugestiivne, kohati lausa hemingveilikult, või kui soovite, piibellikult lummav-lakooniline on

(Järg 4. lk.)

Когда рабочий день ненормирован...

...Шёл уже час, как мы проклинали его сидя в коридоре городского комитета комсомола. Сколько можно ждать! Надо же вовремя приходить на работу. Мы были возмущены, но в пять минут одиннадцатого явился Томас, скептически хмыкнул и сказал: «Ну, заходите!» Мы зашли.

Оказалось, зря мы его ругали: в 8 часов утра в академии началось комсомольское собрание, и Томас был там полтора часа.

Наверное, это очень трудно быть первым секретарем горкома комсомола Тарту, особенно, Тарту — ведь город-то особенный — студенческий. Правда, это так только говорят: студенты, студенты, а работать надо и с заводскими ребятами, и со школьниками, — со всеми. Но Томаса тянет к родному университету: ведь только год, как он сам перестал быть студентом. И в горкоме он занимается вопросами высших школ города — ЭСХА и университета.

Мы с завистью читаем и слышим, что в те самые — горячие двадцатые годы комсомольцы называли друг друга на «ты», даже будучи плохо знакомыми, не разделяя людей на секретарей и несекретарей.

Томаса знает огромное число людей, но он до того несолидный и до того «свой человек», что было бы просто неестественно говорить ему «вы». Может быть, так даже лучше — его знают, ему верят.

Наверное, это трудно — быть представителем комсомола № 1 города Тарту, трудно жить сегодня для завтрашнего дня, а ведь у Томаса именно такая работа.

Наверное, это трудно — иметь ненормированный рабочий день, раз и навсегда махнуть рукой на режим дня, кушать, когда выдастся полчасика свободного времени, — в лучшем случае в «Темпо», а так-до молочного зала ближе.

Это, наверное, трудно, но Томас выглядит очень свежо, доволен своей работой, к нему с утра до вечера приходят люди, просят, требуют, советуются (а он все говорит, что приходят мало!), ему нравится, что он должен сделать то-то, пойти туда-то, провести комсомольское собрание в ЭСХА и написать очередной международный обзор для «Эдази», где часто появляется смешной портрет и рубрика «Kommenteerib Toomas Alatalu.»

— Томас, мы приняли в комсомол девочку из 9-ой школы, а её родители — против. Она им ничего о приёме не сказала. Что с ней делать? Ходит, плачет... — А ты у ней дома была? Как, нет?! Сходи непременно после бюро, поговори с родителями сама.

— Томас, ты после бюро будешь здесь — мне нужны подписи твои и ещё — решить кое-какие финансовые дела.

— Буду.

Звонит телефон.

— Томас, остались на лето путевки за границу?

— На июль — 2 в Монголию.

Звонит телефон:

— Томас, Яак Каарма не у тебя?

— А где он, ты не знаешь?

— Должен сейчас быть...

Да-а, говорить с Томасом нелегко, теряешь нить разговора, а он как рыба в воде в этой обстановке: он отлично помнит, где должен быть Яак Каарма, и где что лежит в столе, и на чем мы прервали разговор. Он лаконичен, говорит без восклицаний и чуточку бравирует бородой и усами (это было когда борода у Томаса ещё была. Теперь он её сбрил. Про бороду ходят легенды: говорят, что он поклялся не брить её, пока не дадут квартиру. Квартиру, вернее, комнату, дали. Поэтому бороды уже нет). Приятно слушать, как он говорит — с мягким акцентом, но слова из-за акцента мягче не становятся, они поддерживаются такой же рассчитанной, железной логикой, и за его словами — опыт комсомольского работника.

Его волнуют многие вопросы: совместная деятельность партийной и комсомольской организаций, помощь общественных организаций комсомолу, как учитывается мнение комитета комсомола администрацией на производстве, какова роль комсомола в распределении премий, квартир, мест в яслях...

— Это не праздные вопросы, — говорит Томас. — К примеру, награждали работниц на фабрике «Выйт» к международному женскому дню, а секретарь комсомольской организации ничего об этом не знала, а если б знала, то ни за что бы не согласилась.

— Томас, а как устроен твой день?

— Мой день начинается на неделю раньше, — у каждого из нас есть график на неделю. Постепенно на каждый день на определенное время записывается, что надо сделать, какие материалы надо для этого приготовить. Так легче и собранней. Но график этот не укладывается в восемь часов с 9 до 17, иногда работаю по 12 часов в день, а случается — и больше.

— А что вы будете обо мне писать.?

Нас все ругают. Наши методы работы критикуют, вот, например, наши перфокарты. Ругают все, а чем же они плохи — никто не говорит.

Перфокарты — это особые листы бумаги, на которых работники горкома отмечают, кто из актива умеет что делать, как и какие поручения выполняет. На перфокартах пробиваются в определенных направлениях дырочки...

— Нужен нам, например, хозяйственник к лету для пионерских лагерей, сунул в картотеку спицу — и, пожалуйста — на спице — все хозяйственники. Чем же это плохо?!

Вопрос риторический: мы тоже не знаем, чем это плохо. А может быть, это всё-таки неплохо?

А Томас продолжает. — Нас здорово ругают за наши выступления на съезде Эстонского комсомола. Говорят, — «Тартуский дух». В чем же это? Вот мы говорили — крайне низкое качество информации, информация запаздывает или вообще отсутствует. Это назвали «тартуским духом». А вот на XXIII съезде партии (торжествующий Томас достает газету со стенограммой съезда) то же самое сказал первый секретарь Челябинского горкома партии Родионов. Значит, не только нас это беспокоит, значит, мы в этом правы.

— Почему к нам мало приходят из первичных комсомольских организаций? — А потому, что мы мало чем можем им помочь. Вот на автобазе комсомольцы хотят организовать молодежную бригаду, сделать себе значки, форму, хотят бригадой ремонтировать машины, помогать друг другу, а бригадир им по возрасту не подходит. Директор не разрешает бригадира сменить. Что мы можем сделать?! — Ничего.

Сегодня в горкоме бюро. Обычное бюро с отчетами секретарей первычных комсомольских организаций, с рекомендациями в комсомол и партию, с персональными делами.

11.04 Томас говорит: 4 минуты прошло — начинаем. Все садится.

Томас. На Московскую студенческую конференцию комсомольцев — активистов собрание ЭСХА решило послать Кивимяги, Алаталу, ТГУ — Титма, Ярве, Корка.

— А кто такой Кивимяги?

Томас. Студент III курса ЭСХА.

— А Корк?

Томас. Тоже третьекурсник, но университета. Хороший парень.

Секретари первичных комсомольских организаций — две девушки и парень — входят сначала робко, но обстановка быстро и ободряюще действует, и они смелеют.

Начинаются отчеты: столько-то комсомольцев, такие-то мероприятые, обсуждение материалов съезда...

Томас. Газеты хоть все читали?

— Нет, кроме двух номеров.

Томас. А вы видели, что тартуской делегации в газете 5 строчек уделили?! (Вопрос, выдимо, наболевший, потому что Томас вскакивает, достает «Молодежь Эстонии», показывает.)

— Да.

— И как вы к этому относитесь?!

— ....

Ответить действительно трудно. Ладно, следующий.

Опять — столько-то..., такие-то...

Томас. Как вами руководит парторганизация? Какие дает указания?

— Насчет коммунистического движения директор говорит — это значит в кино, в театр вместе ходить, а по-моему, каждый в кино и театры ходит и дело тут не в этом.

Томас (кивает) а как с премированием?

— Я присутствовал при премировании.

А вы роман Латтика «Поцелуй в снег» читали? (роман этот Томаса интересует, потому что том выведен образ дурака — комсомольского работника.)

— Читала

Томас. Что скажете?

— Ничего особенного.

Томас разочарован. Молчит, очевидно, недоумевая — он думал, что этот роман интересен всем. Потом говорит: а как учитываются ваши предложения?

Начинается рассмотрение персональных дел. Потеря комсомольского билета — выговор с занесением. Не пришла в горком получить билет — выговор. Ещё одна потеря, задаются те же вопросы:

Томас. Когда вы платили взносы, вам же был нужен билет?!

— Я не платила.

Томас. Когда вы вступили в комсомол?

— Не помню, кажется, года 3 назад.

Томас начинает расспрашивать: А где вы вступили в комсомол?

— В Печорах на работе

Томас. Почему не платили взносов?

— Никто не приходил, не спрашивал, я и не платила.

Томас. Значит, все должны приходить и спрашивать, а вы сами ничего делать не будете?!

Приносят найденный билет.

Томас. Вы вступили в 45-ую годовщину Октября — как же вы не помните?!

— .....

Томас. Какие поручения выполняли в комсомоле.

Долгое молчание. Потом: В Печорах веники резать ходили. Бюро ещё долго интересуется работой, учебой, жильём, потом выносит решение: исключить.

В этот день исключают еще одного комсомольца — несколько лет не платит взносы, не хочет быть в комсомоле. Исключают. Формулировка — «за недисциплинированность в комсомоле». Тут Томас бессилен — именно тартуская делегация предлагала внести В Устав изменения, в том числе, — и разрешить уход из комсомола «по собственному желанию». Пока всё остаётся по-старому, и приходится исключать человека с формулировкой горькой и обидной, а он ведь сам не хочет оставаться в комсомоле, понимая, что не может комсомолу ничего дать.

Исключение дается не легко. Над горкомом висит старый план — галочек — столько-то принято, столько-то подготовлено... Исключать, судя по этому плану надо как можно меньше.

После этого исключения Томас говорит: За этот год (т. е. за 4 месяца, прошедших с января,) у нас уже двадцатый.

А чего их держать?! Пусть остаются лучшие.

В работе горкома бывает не только грустное, но и смешное: вот входит паренёк — вступает в комсомол.

Томас. (читая заявление) это что — выполняю общественное поручение — занимаюсь боксом?!

Член бюро: А у нас участие в кружках считается общественным поручением.

Томас. (Явно хихикая в душе, но изо все сил стремясь сохранить на лице серьезное выражение). А-а. Ну, хорошо. Пойдем дальше... Ещё приём. Ещё один. Ещё.

И каждому, после небольшого разговора, Томас советует разное, каждому — то, что ему больше нужно. И наверное этот не слишком торжественный, зато дружественный разговор запомнится тем, кто вступил здесь в комсомол. Они сразу чувствуют себя полноправными членами комсомола, потому что тут, за столом, сидят такие же ребята, как они сами.

Томас работает деловито. Вопрос. — Ответ. — Бумаги на подпись. Телефонный звонок. — Вопрос...

И мы чувствуем, что присутствуем при работе в лучшем смысле этого слова: когда человек наслаждается своим трудом и непроменял бы его ни на какой другой. Это работа человека будущего, человека коммунизма, и Томас, с которым многие из нас, студентов на «ты», работает с лозунгом «от каждого — по способностям».

Мы поднимаемся и, стараясь быть незаметными, выходим из комнаты, но разве уйдешь незаметно от Томаса?! Он вслед нам говорит: «Так Вы ещё придёте?» —

Да. Мы ещё придем, — говорим мы и выходим. Прикрывая дверь, мы слышим, как в кабинете звенит телефонный звонок.

ИРИНА ГАЗЕР
ВИТАЛИЙ БЕЛОБРОВЦЕВ

Mõnest üksikust muljest...

(Algus lk. 2)

pendiumi saab umbes pool kursust). On olemas kolm stipendiumi liiki: rahaline, tasuta ühiselamu, tasuta söökla. Üliõpilane saab neist vastavalt vajadusele kaks. Nagu meilgi, on ka Poolas sisse seatud mõned eristipendiumid (teaduslik stipendium, rektoristipendium). Poola üliõpilastel on ka organiseeritud rahateenimisvõimalus — üliõpilaskooperatiiv teeninduskombinaadi põhimõttel. Sellest asutusest võib soovija saada abitöölise remondiks või ehituseks, lapsehoidja, puuduva liikme bridžiseltskonda, isegi ... kaaslase teatrise- või kontserdileminekuks. Üliõpilane saab raudteel 30% hinnaalandust ja toob tulu linnaelanikule, kes ta enda juurde korterisse võtab. Riik vabastab selle kodaniku ülemäärasest üürist. Ühiselamutes elab üle poole üliõpilastest. Riik toetab ka Krakovi üliõpilaste plaani, et kõik 11 kõrgemat õppeasutust ehitaksid koos terve üliõpilaslinna.

Erilise au sees on üliõpilaste hulgas turism. Suur osa kolmekuulisest suvevaheajast kulub sellele. Poola Üliõpilaste Koondisel on oma turismibüroo harudega piirkonniti ja teaduskonniti (85% üliõpilastest). Büroo tegutseb mõlemapoolselt — organiseerib oma üliõpilaste matku ja ekskursioone ning võtab vastu noorsoogruppe teistest maadest. Suured uued ühiselamud töötavad kolm kuud rahvusvahelise üliõpilashotellidena, kus kogu teenindav personal ja giidid on üliõpilased. Peale mugavate kahe-kolmeinimesetubade on neis hotellides ka oma interclub'ideks nimetatud kohvijoomise ja tantsimise kohad, suur söökla, juuksur, suveniiriletid ja väike postkontor. Ja ikka igal pool ametis üliõpilased, hea keelteoskusega, toimekad ja asjalikud. Kogesime seda meiegi nii Varssavis kui Krakovis.

Poola enda üliõpilastest teenindab turismibüroo suviti umbes 70% (s. o. umbes 24 000 üliõpilast). Välismaile sõidab neist 3000 ringis. Reisid ja matkad on nii erialased kui ka tavalised turismimarsruudid. Krakovi ülikoolil on näiteks sidemed Zagrebi, Jena, Turu, Padua, Toulouse'i, Tbilisi, Bakuu ja Novosibirski ülikoolidega.

Organiseeritakse laagreid teaduskondade järgi, Zakopanes ja Mielnos on üliõpilaste puhkekodud, on olemas veel «puhkus sadulas» — üliõpilased töötavad hobusekasvandustes. Tatrates on rida turismibaase, kus üliõpilane saab matkates toimida nii: võtab ühest baasist teki kaasa ja annab selle teekonna lõpul teise ära. Ühe sõnaga — on palju leidlikke võimalusi, mida agaralt kasutatakse. Ja kõige toredam ning kõige meeldejäävam on ikkagi see, et kogu tegevus ja organiseerimine läheb loomulikku ja loogilist rada. Otsustatakse ja tehakse i s e.

Tundub, et seegi on üks tahk kõikjal Poolas silma hakanud printsiibi «tegudega saab rohkem kui sõnadega» täideviimisest.

ELA UNT

Kaubapassaaž «Sukiennice»

Krakovi keskväljak

Tartu Riiklik Ülikool 3

Meenutus ühest juba unustusse vajunud spordisündmusest

NSV Liidu 1966. a. universiaadist Minskis

Oleme oma ajalehes püüdnud möödunud suve sündmustest ikka jõudumööda juttu teha, aga meie üliõpilassportlaste suve kõige suuremast spordiüritusest ei ole veel midagi avaldatud. Järgnev lugu ongi juuli lõpus augusti algul toimunud võistlustest.

Tartu ülikooli rahvast oli meie vabariigi üliõpilassporti esindamas hulgaliselt kergejõustiklasi ja korvpallinaiskond.

Kõigepealt siis kergejõustikust. Tulemustest enam juttu ei tee, sest viletsate ilmade tõttu jäid need küllaltki tagasihoidlikeks ja eks tagajärjed ole teada ka juba ajalehtede ning raadio kaudu. Rohkem tahaks tähelepanu pöörata võistluste miljööle.

Vahel juhtub nii, et kõige pidulikumal momendil mängib ilm vingerpussi. Üheteistkümne päeva jooksul segas finaalvõistlusi vihmahoog ainult üks kord ja ka siis mitte kaua. Aga universiaadi kõige pidulikumal päeval — avamisel — sadas tihedalt. Alanud sadu takistas kogu võistluste aja kergejõustiklasi. Libedad — märjad jooksurajad ja hüppepaigad juba iseenesest sisendasid pessimismimeeleolu: siit niikuinii mingit head tulemust ei tule. Aga praegugi on mul hästi meeles teivashüpe. Peamiseks favoriidiks peeti siis muidugi nädal varem NSV Liit — Poola kergejõustikumatšil viis meetrit ületanud Igor Feldi. Kuid libe rada sundis favoriidi katkestama juba 4 m 40 cm juures. Võistlema jäi ainult meie vabariigi rekordimees Avo Luigela. Ikka sadas.

Kogu meie kergejõustiku-esindus, kes oli just lõpetanud võistlemise oma aladel, kogunes teivashüppe paiga juurde. Kell oli juba veerand üheksa õhtul ja mul kui raadiomehel tuli kiirustada reportaaži üleandmisega Minskist Tallinna. Kuid teivashüpe sundis paigale, sest Luigela ületas 4 m 80 cm (kordas sellega vabariigi rekordit) ja asus ründama 4 m 85 cm. See jäi talle kättesaamatuks. Sel õhtul nähtu sisendas aga võistlejatele kindlustunnet, aitas ilma trotsida, lõi optimistlikuma meeleolu.

Paar sõna ka pealtvaatajate kohta. Suur Minski «Dünamo» staadion nägi finaalpidustuste ajal maksimaalselt ainult 150—200 spordihuvilist. Ja nendestki suuremalt osalt olid vaatajate hulgas need võistlejad, kelle alad oli juba lõppenud või kellel oli vaba päev.

Võistluste informatsioonipunkt töötas lausa kahel jalal longates. Kuid võistluste algul teatati jooksust osavõtjate nimed, siis vahepeal loobuti sellest. Lõpuks tehti jälle «arglik» katse öelda võistlejate nimesid. Mõnede alade teadustamine unustati hoopis ära. Õhtuti tuli mul töötada arvestades minutitega. Joosta siia-sinna, et õigeaegselt toimunust ülevaadet teha.

Meie kergejõustiklased esinesid küllaltki hästi. Teisel võistluspäeval näiteks tõid kõik finalistid ära medalid. Hästi esinesid ka väljaspool arvestust kaasa teinud meie vabariigi kümnevõistlejad: Jüri Otsmaa võistles välja punkte üle 7600. See kindlustas talle sõidu Euroopa meistrivõistlustele Budapesti ja tallinlane Toomas Berenzen (tal oli jalg haige) tehes läbi kümnevõistluse viimase ala — 1500 m jooksu — sai kätte meistersportlase normiks vajaliku punktide arvu.

Aga terve rida alasid jäi meie omadel nõrgaks. Eriti naiste osas, meestel pikemad jooksudistantsid.

Korvpallinaiskond võitja vastu.

Lõppkokkuvõttes jäi meie esindusele viies koht, Viimane kohtumine oli turniiri parima — Gruusia Polütehnilise Instituudiga. Kaotati 38 : 42. Oleks võinud tulla ka võit, kuid mängu lõpuks langes naiskonna võistlusvaim. Seekord oli selle põhjustajaks kohtunik Projanovski ei tea kust vilistatud vead otsustavatel momentidel. Tõepoolest, Projanovski selle mängu õigusemõistmine ei teinud au tema korvpallikohtuniku «haridusele».

Ärgu lugejad minust nii aru saagu, et püüan nüüd, hulk aega hiljem, veeretada viienda koha süüd korvpalluritest endist kaugemale. Ei. Naiskond esines tõepoolest stiihiliselt. Mõnes mängus istusid nii pealevisked kui ka söödud, vabavisked, samuti vastastelt käte vaheli palli äravõtmine, teinekord aga läks kõik viltu. Eriti andis tunda meie nõrk tsenter. Naiskonnas on pikakasvulisi mängijaid, aga Minski põhjal võib öelda, et nad ei oska veel ennast maksma panna.

Need olid siis põhjused, mis minu arvates jätsid meie korvpallinaised viiendale kohale. Kõige rohkem punkte viskas turniiril Astrid Lindeberg (96). See teeb igas mängu ca 14. Astrid oli kogu aeg naiskonna hingeks ja tervel real otsustavatel minutitel jäi kindlakäeliseks. Häid sõnu peab muidugi ütlema ka Vilve Kööbi mängu kohta. Kui võrrelda nüüd seda viienda koha saavutust teiste naiskondade mänguga, siis meie vabariigi esindus oleks võinud olla täiesti vabalt medalisaajate hulgas. Aga et see «oleks» muutuks tegelikkuseks, selleks on vaja teha tublisti tööd.

Enne lõppsõna

Spartakiaadil oli alasid kokku 20. Aga kõikidel aladel ei pääsenud meie sportlased finaali, kaasa rääkima auhinnalistele kohtadele. See fakt sunnib järgneva kahe aasta jooksul, mis on jäänud järgmise universiaadini, tõsiselt pingutama. Samuti peavad need, kes tahavad tõsiselt suhtuda sporditegemisse, olema igati tähelepanelikud oma treeningustiili suhtes.

Eesti 8. koht ei tohi jääda 8.-daks!

Igatahes võimalused on, et paremale kohale tulla. Kahju ainult, et need võistlused ei selgitanud välja kõrgemate koolide spordipalet. Uue süsteemi järgi toimub arvestus vabariikide kaupa.

Lõppsõna asemel veidi ajalugu

Esimesed üleliidulised üliõpilaste võistlused peeti 1951. aastal Moskvas. 623 sportlast võistlesid siis kergejõustikus, võimlemises, ujumises ja korvpallis. Sellest aastast alates said üleliidulised üliõpilaste võistlused traditsioonilisteks ja neid hakati korraldama iga kahe aasta järel.

Seoses II rahvaste spartakiaadiga (1959) korraldati Kiievis 1958. a. esimest korda I üleliidulised üliõpilaste suvespordimängud. Siis haaras võistluste programm 13 spordiala ja meie maa 119 kõrgemat õppeasutust saatsid võistlustele oma esindajad, kokku 3040.

Ja nüüd tänavu peetud V spordimängud. Kavas oli 20 spordiala. Erinevalt eelmistest võistlustest toimusid need individuaalvõistlustena 13 spordialal ja spordimängudes meeskondlikena.

V üleliidulised üliõpilaste spordimängud olid ette nähtud üliõpilaste ettevalmistamiseks Nõukogude Liidu rahvaste juubelispartakiaadiks. Universiaadiks 1967. a. ja olümpiamängudeks 1968. a. Osa võtsid 2520 sportlast, neist 18 teenelist meistersportlast, 28 rahvusvahelist meistersportlast ja meistersportlasi 1133.

Spartakiaadi meenutas GUNNAR PAAL

Praktikumis

Dotsent Karl Aben 70-aastane

Täna pühitseb TRÜ eesti keele kateedri kauaaegne õppejõud ja läti kirjanduse tuntud tõlkija Karl Aben oma 70. sünnipäeva.

Oma tööd kõrgemas koolis alustas ta 1940/41. õppeaastal Riias Läti Riiklikus Ülikoolis. 1944. a. jätkas ta õppetööd juba Tartu Riiklikus Ülikoolis, kuuludes algul slaavi ja balti filoloogia kateedri koosseisu. Et ta põhiliseks ülesandeks kujunes aga eesti keele õpetamine vene üliõpilastele ja et ta teaduslik töögi oli seotud enam läänemeresoome kui slaavi keeltega, siis siirdus ta eesti keele kateedrisse, töötades algul vanemõpetajana, hiljem dotsendina.

Karl Abeni pedagoogiline, teaduslik ja kirjanduslik tegevus on tihedalt seotud naaberrahvaste kultuuri vahendamisega. Riia ülikoolis tutvustas ta lätlastele eesti keelt ja kirjandust, Tartu ülikoolis aga, õpetades vene üliõpilastele eesti keelt, püüdis ta neile ühtlasi tutvustada ka eesti kultuuri saavutusi. Pidevalt on ta aastate jooksul ülikoolis pidanud fakultatiivseid loenguid läti keelest nii algajaile kui edasijõudnuile.

Eesti-läti keelelised ja kultuurilised suhted on olnud esiplaanil ka tema teaduslikus tegevuses. Üheks silmapaistvamaks tööks sel alal on tema kandidaadidisertatsioon teemal «Eesti ja liivi laenud läti sõnavaras» (1947). Märkimist väärib tema uurimus «Läti keele ja kirjanduse õpetamine Tartu ülikoolis 1803—1918» (1957). Rohkesti on ta avaldanud artikleid läti kirjandusest, näiteks J. Rainisest, V. Lācisest, A. Upitist ja teistest.

Üldtuntud on K. Abeni arvukad tõlked läti kirjandusest eesti keelde. Ta ei ole aga mitte ainult hea stiilitundega vilunud tõlkija, vaid ta on ühtlasi ka tõlketöö uurija. Ülikoolis on ta korduvalt lugenud erikursusi tõlketeooriast ja -praktikast. Samuti on ta neid küsimusi käsitlenud oma kirjutistes (näit. «Luule tõlkimise printsiipe» 1956 jt.). Põhjalikumalt on ta süvenenud vene keelest eesti keelde tõlkimise küsimustesse, lähemalt jälgides L. Tolstoi «Sõja ja rahu» eestikeelseid tõlkeid.

Ettekannetega keele, kirjanduse ja tõlkeküsimuste üle on ta esinenud mitmesugustel konverentsidel ja koosolekuil Tartus, Tallinnas, Riias, Leningradis jm. Mitmes trükis on ilmunud tema eesti keele õpik kõrgematele koolidele «Учебник эстонского языка I (1957), samuti tema «Läti-eesti sõnaraamat» (1959).

Kuigi K. Aben siirdus 1960. a. pensionile, on tema jätkanud koostööd eesti keele kateedriga, samuti oma viljakat leksikograafilist ja tõlketööd. Soovime juubilarile veel palju jõudu ja indu selle suure töö jätkamiseks, mida ta on teinud Nõukogude rahvaste, eriti aga eesti ja läti kultuurilisel lähendamisel.

Ei nõustu teiega!

(Algus lk. 2)

«Ikka Liivist mõeldes». Mitte mingit müüti televisioonimastist rabas, nõuab autor ja jätkab:

«Tema on ju meie — väike
külmetav järv.
Tema on ju meie — lumi
lõdisevasse vette.
Üks väike järv, kes püüab hoida
end jäätumast . . .»

Luuletuskogus on küll ka refleksiivseid, mitmetiinterpreteeritavaid värsse ja assotsiatsiooniharrastusi, mille mõistmiseks meie sissejuhatuse staadiumis kirjandusteooria algmeidki ei anna — sellest ka mõnede lugejate segadus. Aga pakubki ju luule alati rohkem pinda vaidlusteks ja omamoodi-mõistmisteks kui proosa. Hea, kui on, mille ümber vaielda! Sellised vaieldavused ehk on «Vihmad mind on armastanud järjest», «Rong läbi agulite» ja eksperimentaaltsükkel «Väikese linna kohvikumuusikat». Võtame näiteks kartuliidude kavatsuse!

«Ja siis eterniitkatusel raksatab
lainemurd:
kartuli-idud hakkavad antennideks,
lippudeks,
kartuli-idud, seni põrandaalusteks
surutud!»

Mis see on, kas sürrealism — või ürgmäss komfordikummardajate vastu?

Lumevalgus, lumepimedus — selle maailma heledad küljed ja ebakohad ongi vist kaks poolust, kuhu kristalliseeruvad kõik autori kunstilised kavatsused. P.-E. Rummo on väga kaugel neist võõraste ideede kompilaatoreist, kellest meie kirjanduspõld omal ajal vohas. Talle on võõras võltsvaimustus. Kui ta kõigele vaatamata leiab üldiselt pessimistliku värsiraamatu lõpus ruumi optimismile, siis usume selle südamest tulevat ja see õnnestab meidki!

«ühel maal
suurelväiksel
ühes linnas
suuresväikses
ühel aknal
elab
lill
tere
ma armastan sind.»

ANTTI KIDRON

Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilane ENE MÄRTIN üritab tänavu kolmandat aastat järjest vabariigi parima naisorinteeruja nimetust võita. Selleks näib tema suur edumaa vabariigi edetabelis küllaldane olevat.

Ringide vanemad!

Palume kõikidest oma ringide üritustest teatada ka ülikooli ajalehe kaudu. Et teadaanne saaks ilmuda reedeses lehes, tuleb see tuua ajalehe toimetusse (peahoone III korrus) juba esmaspäeval.

ÜTÜ nõukogu

Uut teatmekirjandust

Научные съезды, конференции и совещания в СССР. 1954—1960. Библиографический указатель. 2. Математика. Естествознание. Изучение производительных сил. Москва 1966. 216 lk. (1499 nim.).

Библиографический указатель работ научных сотрудников Института высокомолекулярных соединений. 1960—1964 гг. Ленинград 1966. 236 lk. (1036 nim.).

Научно-методическая литература по вопросам организации и методики санитарного просвещения за 1961—1962 гг. Москва 1965. 63 lk. (1191 nim.).

Справочник геодезиста. Москва 1966. 984 lk.

Союз писателей СССР. Справочник. Составлен по данным на 1 ноября 1965 года. Москва 1966. 671 lk.

Русский фольклор. Библиографический указатель 1917—1944. Ленинград 1966. 683 lk. (5140 nim.).

Музыкальная библиография русской периодической печнати XIX века. Выпуск 3. 1841—1850. Москва 1966. 351 lk. (5803 nim.).

РСФСР в цифрах в 1965 году. Краткий статистический сборникч Москва 1966. 125 lk.

Русско-эсперантский словарь. Москва 1966. 536 lk.

Seekord heideldakse Soomes

Helsingi Ülikooli ja TRÜ sportlaste toredate traditsioonide jätkamise aeg on kätte jõudnud. Jälle tuleb meie kergejõustiklastel ja meeskorvpalluritel rinda pista põhmaalastest tudengitega. Päris värskelt on veel meeles heitlused TRÜ staadionil ja EPA spordihoones. Mullu tulid võidud üsna ladusalt, seekord aga tuleb soomlastega kohtuda nende kodus ja see annab meie vastastele eelised. Meie kergejõustiklastel on kaitsta Helsingi Ülikooli poolt väljapandud karikas, korvpallurite valduses on veelgi hinnalisem auhind — Soome presidendi karikas.

Meie sportlased viibivad Soomes 4 päeva.

25. ja 26. septembril on võistlustules korvpallurid. Esimesel õhtul on nende vastaseks Helsingi Kõrgem Tehnikakool, järgmisel õhtul aga jookseb väljakule Helsingi Ülikooli koondis.

Meie korvpallikoondise bilanss enne peatseid kohtumisi on viis võitu ja kõik ülemöödunud aastal.

Kergejõustiklastest pajatas J. Unger: «Seekord sõidavad Soome 30 kergejõustiklast. Enamik nendest on esmakordselt välisreisil ja eks see esita nendele ka suuremaid kohustusi. Tänavune koondis on enamvähem parim koosseis, mida võime pakkuda. Kaasa ei saa võistelda ainult A. Tammert ja T. Matsin, kes sel ajal võtavad NSV Liidu koondise ridades osa Euroopa juunioride meistrivõistlustest kergejõustikus. Eriti annab tunda T. Matsini puudumine keskmaadistantsidel.

Nagu alati, nii on ka seekord K. Jurkatammel suur programm. Tema stardib 100, 200, 110 m tj., 400 m tj. ja 4×100 teatejooksus.

Ilma teha võib ka M. Paama, kes alles esmaspäeval lennutas oda üle 82 meetri. Olgu ära märgitud, et just möödunudaastasel matškohtumisel püstitas M. Paama Eesti NSV suurepärase rekordi 84.05.

Muidugi annavad ka teised oma parima.

Lõplik koondis on järgmine:

Naised: M. Schura, M. Mägi, E. Rampe, H. Mägi, H. Kalam, H. Michelson, A. Porro, L. Henson, A. Rand, E. Talts, L. Vatsar.

Mehed: B. Nugis, M. Paama, H. Sulsenberg, A. Nurmekivi, M. Kalder, A. Virves, K. Metsur, A. Solomatin, P. Kivine, R. Aun, K. Jurkatamm, E. Akkel, M. Ainso, V. Kukk, I. Sepp, K. Kikamägi, V. Jänes, T. Lepiku, R. Ruukel.

Delegatsiooni juht on EKP TRÜ Komitee sekretär E. Salumaa. Komsomoli esindajana sõidab Soome R. Ruukel.

Head reisi ja parimaid tagajärgi!

K. ZILMER

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6824. MB 07586.

AR Ilk. R. Kirjandusk. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (704) Reedel, 30. septembril 1966 XX aastakäik

Teaduse populariseerimine on teadlastele kohustuslik

Kõrgemate koolide määruses on märgitud, et kõrgemate koolide õppejõud ja teaduslikud töötajad on kohustatud levitama poliitilisi ja teadusalaseid teadmisi töötajate hulgas. Selline töölõik on ette nähtud ka õppejõudude individuaaltööplaanides, mille täitmist kateedri juhataja ja dekaani poolt kontrollitakse. On rõõmustav, et TRÜ kollektiiv on sellel alal ära teinud suure töö. Iga aasta ilmub õppejõudude sulest ajalehtedes ja ajakirjades rohkesti populaarteaduslikke artikleid (1965. aastal näiteks 366). Töötajatele esinetakse aastas üle 2700 loenguga nii Tartus kui ka väljaspool Tartut. Loengulise töö organiseerimisel on ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni juhatuse esimees V. Türk ja vastutav sekretär I. Soop küllaltki palju ära teinud. Aktiivse loengulise töö eest on aukirjadega autasustatud enam kui 20 TRÜ õppejõudu. Suurt osa on meie õppejõud etendanud ka Tartu rahvaülikooli mitmesuguste teaduskondade organiseerimisel ja õppetöö korraldamisel. Üleliidulisel rahvaülikoolide ülevaatusel anti Tartu rahvaülikoolile I preemia ning märgiti ära ka Tartu Riikliku Ülikooli osa selles.

Teaduse populariseerimisele ei saa vaadata kui teadlastele väljastpoolt pealepandud kohustusele. Kui teadlane tunnetab oma kohta ühiskonnas, siis tekib tal nagu paratamatu vajadus vestelda, rääkida sellest, mida ta on teinud, mida ta on saavutanud ka teistele ja nendele arusaadavas keeles. Ühiskond, mis loob teaduse arenguks laiad võimalused, peab olema hästi informeeritud teaduse saavutustest ja nende tähtsusest. Väga õigesti tegid näiteks meie matemaatikud populaarteadusliku seeriaväljaande «Matemaatika ja kaasaeg» rajamisega. Sellele lisanduvad nüüd veel «Matemaatika kaugõppe kooli» väljaanded. Matemaatikat oleme harjunud pidama kuivaks, sageli isegi igavaks teaduseks. Kuidas aga hea käsitluse juures võib selle vastu huvi tekkida, näitab juba nende väljaannete levik. Vaatamata tiraažide pidevale suurendamisele müüakse need numbrid juba mõne päevaga läbi. Kas matemaatika populaarsusele, tema tähtsuse tõusule, matemaatikale eraldatavate vahendite suurenemisele, matemaatikute järelkasvule ei ole mitte matemaatikud ise kõige rohkem kaasa aidanud?

Paraku ei mõelda veel mitte kõikjal kateedrites nii. Ülikooli 475 õppejõust kuulub ühingu «Teadus» ridadesse ainult 229 õppejõudu, s. o. vähem kui 50%. Küsime, miks? Mida teevad siis ülejäänud õppejõud teaduse populariseerimise alal? Mida kirjutatakse siis individuaalse tööplaani täitmise aruandes vastavasse lahtrisse? Kui siin siiski midagi tehti, siis, mis takistab kuulumast ühingu «Teadus» liikmeskonda, liikmemaksu ju enam ei ole? Kõrgemate koolide kateedrite põhimääruses on märgitud, et kateedri ülesandeks on ka teaduslike ja poliitiliste teadmiste propaganda. Kuidas mõtlevad seda organiseerida need 14 kateedrijuhatajat, kes ise ei kuulu ühingusse? Paljudes kateedrites on kõik õppejõud ühingu liikmed (näit. NLKP ajaloo, psühhiaatria ja kohtuarstiteaduse, riigi- ja õiguse ajaloo, riigi- ja administratiivõiguse, NSV Liidu ajaloo, soome-ugri keelte, anorgaanilise keemia, teoreetilise mehaanika ja astronoomia jt. kateedrid). Ent reas kateedreis pole ainsatki liiget (stomatoloogia, biokeemia, spordimängude, suusaspordi jt. kateedrid) või siis suure kateedri kohta ainult mõni üksik (hospitaal-sisehaiguste, sünnitusabi ja günekoloogia, klassikalise filoloogia ja lääne-euroopa kirjanduse, saksa keele, vene keele jt. kateedrid). Õppejõudude vähesele osavõtule ühingu «Teadus» tööst juhiti tähelepanu ühingu «Teadus» üleliidulise juhatuse pleenumil käesoleva aasta juunis (peaettekandega ühingu ülesannetest seoses NLKP XXIII kongressiga esines kõrgema ja kesk-erihariduse minister V. P. Jeljutin). Pleenumil märgiti, et õppejõudude osavõttu on tarvis edaspidi teadusliku töö aastaaruannetes analüüsivamalt käsitleda. Teaduste propaganda peab hõlmama ka probleemlaboratooriumide teaduslikke töötajaid. Siin on meil aga olukord veelgi halvem. 43 teaduslikust töötajast kuuluvad ühingusse annult kolm keemikut ja üks jurist, aga mitte ühtegi arsti, matemaatikut ega füüsikut.

Teaduse populariseerimisel tuleb meil haarata ka aspirante ja üliõpilasi ÜTÜ ringidest. Praegu kuulub ühingusse ainult 23 üliõpilast ja 17 aspiranti. Suur osa üliõpilastest kuulub rahvusvaheliste suhete ringi (ÜET vili). Mõned nendest on pälvinud hinnatud lektori kuulsuse (T. Alatalu, M. Titma). Üldsummas on aga siiski üliõpilaste-lektorite arv väike. Selle küsimusega on ÜTÜ küll iga aasta tegelnud, ent kateedripoolne abi jäi väheseks ja kogu üritus kukkus läbi. Ometi aga on üliõpilaste teadusliku töö määruses öeldud, et kateedrid valgustavad oma teadusliku töö aruandes ka üliõpilaste osavõttu teadmiste propagandast. Mida kirjutatakse selle kohta? Noorte kaasatõmbamine teadmiste propageerimisse on äärmiselt oluline. Noored spetsialistid, kes pärast ülikooli lõpetamist suunatakse perifeeriasse, seatakse siin teadmiste propageerimise paratamata vajaduse ette, ja siis on iga ülikoolis õpitud tarkus kallis. Hiljuti arutati ühingu «Teadus» vabariikliku juhatuse presiidiumis Kohtla-Järve organisatsiooni tööd noortega, aruandjad märkisid TRÜ lõpetanud arstide head tööd noortekomisjonis ning tegid etteheiteid inseneridele, kes sellest tööst on siiani eemale hoidnud. Seda on muidugi meeldiv kuulata, ent kas oleme noortele lõpetajatele andnud kaasa küllaldase koguse oskusi? Üliõpilaste ja aspirantide eemalejäämine ühingu tööst on viinud selleni, et peamise osa ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni liikmetest moodustavad vanemad õppejõud. Tuleks tõsiselt kaaluda, kas me sellise «noorte säästmisega» ei tee pedagoogilist karuteenet. Kaalume veel kord üle oma võimalused teaduse populariseerimise alal. Ühingu «Teadus» ridadesse kuulumine peaks olema iga õppejõu aukohus ning väärikas tunnustus noortele.

I. TAMMEORG,
teadusala prorektor

Skandinavistika-alane konverents

See, arvult III üleliiduline konverents toimus Käärikul 19.—23. septembrini. Et TRÜ on muutunud üheks Skandinaaviamaade ja Soome ajaloo ning kultuuri uurimiskeskuseks, siis võtsime meie tänavu vastu ligi 150 teadlast ja üliõpilast Moskvast, Leningradist, Petroskoist, Tallinnast, Riiast jm.

Suure rahuldustundega võisime konstateerida, et teadlaste-skandinavistide pere on mitmekordistunud ja kasvanud.

Kahel plenaarkoosolekul ja viies sektsioonis (uusima ajaloo ja ökonoomika, rahvusvaheliste suhete ajaloo, ajaloo, etnograafia ja arheoloogia, keele ja kirjandussektsioonis) kuulati ja arutati läbi 91 ettekannet. Diskussioonid olid elavad.

Üheks keskseks probleemiks oli revolutsiooniline liikumine. Seda puudutas ka TRÜ NSV Liidu ajaloo kateedri juhataja dots. K. Siilivase ettekanne «Tallinna Tööliste, Soldatite Nõukogu sidemetest Helsingi revolutsiooniliste organisatsioonidega 1917.—1918. a.»

Suure tunnustuse osaliseks said ettekanded, mis olid pühendatud Skandinaaviamaade majanduslikule arengule sõjajärgsel perioodil. Nende hulgast tõsteti esile Moskva teadlaste L. Karpovi, S. Lebedeva ja M. Sokolovi ühine ettekanne — «Tootlike jõudude areng Rootsi, Norra ja Soome põhjaaladel». Positiivseit hinnati ka ENSV TA Majanduse Instituudi teaduslike töötajate M. Vabari («Lapi ja Oulu läänide osa Soome rahvamajanduses») ja O. Luguse («Kvalitatiivsed muutused puidu komplekses kasutamises») ettekanded.

Nende ettekannete puhul märgiti, et neil on mitte ainult teoreetiline tunnetuslik tähtsus, vaid ka suur praktiline tähtsus Nõukogude Liidu põhjaalade majanduslikus arengus. Nõukogude Liidu Plaanikomisjoni esindaja prof. Slavin korraldas konverentsi ajal selle teadlaste rühmaga nõupidamise töö edasise käigu kohta.

Edukalt esines «Skandinaavia kogumiku» toimetaja H. Sarv ettekandega «Fašistlikust lapua liikumisest Soomes».

Rahvusvaheliste suhete ajaloo alal peetud ettekanded kutsusid esile elava diskussiooni, eriti O. Timaškova ettekanne — «Põhja-Euroopa neutraalsed maad ja intergratsioon», A. Stepanovi — «Põhja-Euroopa maade rahvusvaheliste suhete mõningaid aktuaalseid probleeme» — esinemised. Läti teadlase N. Neilandi ettekande «Rootsi mõningatest kaasaja välispoliitika küsimustest» puhul märgiti, et selle ettekande andmed on saadud otse eetrist.

Ka kolmandas sektsioonis oli ettekandeid, mis andsid teadusele palju uut. Näiteks Leningradi teadlane G. Korzuhhina, ettekandes ««Vana-Laadoga» vanimate kihtide dateerimise täpsustamisest», tõestas, et vanimatest kihtidest on arheoloogid leidnud selliseid esemeid, mis võimaldavad tõestada, et vanimal ajal oli seal soome asula ja et hiljem tulid sinna ka skandinaavlased jne.

TRÜ üldajaloo kateedri õppejõu H. Piirimäe ettekande «Rootsi riigi tulud ja kulud Liivimaal XVII saj.» puhul rõhutati, et see andis teadusele rohkesti uut allikmaterjali ka-

(Järg lk. 2)

Ühiskonnateadustealane teaduslike tööde konkurss

NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi Kolleegium ja ÜLKNÜ Keskkomitee võtsid vastu otsuse üleliidulise üliõpilaste teaduslike tööde konkursi kohta. Tööde temaatika haarab ühiskonnateadusi, ÜLKNÜ ajalugu ja rahvusvahelise noorsooliikumise ajalugu.

Konkurss on pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäevale ja toimub kolmes voorus.

Esimene voor (jaan. — märts 1967) peetakse kõrgemate õppeasutuste sisese konkursina rektorite, ühiskonnateaduste kateedrite ja komsomolikomiteede juhtimisel.

Teine voor on vabariiklik. Selle korraldajad on liiduvabariikide kõrgema ja kesk-erihariduse komiteed. Teise vooru jaoks on ette nähtud ajavahemik aprillist maini 1967.

Kolmas voor on sisuliselt üleliiduline üliõpilaste teaduslik konverents, mis toimub Leningradi Riikliku Ülikooli juures 1967. a. oktoobris.

Konkursitööde teemade valik on küllaltki ulatuslik ja mitmekesine.

Näiteks: «Komsomoli tegevuse leninlikud printsiibid», «Laste ja noorukite kasvatamise probleemid», «Nõukogude teaduse areng», «Noored teadlased», «Kirjanduse ja kunsti osa kommunistliku ülesehitustöös ja nõukogude inimese kommunistlikus kasvatuses» jne.

Parimate tööde avaldamine on tehtud ülesandeks kirjastusele «Molodaja Gvardija» — kas eraldi brošüüridena või artiklitena perioodilistes väljaannetes.

Tartu üliõpilaspäevad 1966

8. oktoober on n.-ö. üliõpilaspäevade peapäev. Päevakava on järgmine:

18.00—18.10 üliõpilasrongkäigu kogunemine Toomel.

18.10—18.20 laulavad koorid (teretulnud on iga üliõpilase kaasalaulmine, et tekiks vägev ühendkoor).

18.20—18.30 rongkäigu ümberrivistumine (rongkäigu ette asub ratsamees, tema järel sõidab plaanvanker, millel istuvad orkestrandid ja kõnemehed. Iga teaduskond annab ühe üliõpilase oma kolonni korraldamiseks. See üliõpilane võtab tõrvikuga tuld rektori tõrvikust. Iga teaduskonna kolonnis peab olema ka «majandusmees», kes hoolitseb tõrvikute, loosungite jms. korrasoleku ja õigeaegse kasutuselevõtmise eest).

18.30—18.40 rongkäik liigub peahoone ette.

18.40—18.45 lauldakse ühiselt «Gaudeamust» (mis tänavu, seoses üliõpilaslauliku väljaandmisega TRÜ rotaprindilt peaks mullusest paremini õnnestuma).

18.45—19.00 rektorite avasõnad.

19.00—19.15 laulmine ja tõrvikute süütamine.

19.15—19.55 rongkäik liigub mööda Ülikooli tänavat söökla «Võit» ja raekoja vahelt raekoja ette. Edasi kulgeb marsruut järgmiselt: Nõukogude tänav — Riia tänav — Pälsoni tänav — Vallikraavi tänav — V. Kingissepa tänav — Tähtvere park — Tähtvere lauluväljak.

19.55—20.05 asetavad rongkäigust osavõtjad tõrvikud lõkkesse ja asuvad kohtadele laululaval. (Ausamba avamise käigus on keelatud lahkuda laululavalt).

20.05—20.35 laululava ees väljakul **avatakse pidulikult ausammas. Toimuvad avamiskõned.**

20.35—20.50 ühisüritused lauluväljakul.

Kell 22.00 päeva lõppakordina lõbusad õhtud:

1. Kammivabriku klubis toimub uudismaalaste õhtu, millest eelkõige võtavad osa kõik staažikad ning mittestaažikad uudismaalased. Õhtut valmistavad ette füüsika-osakonna teoreetilise eriharu üliõpilased. Külalistena võtavad osa paarkümmend asutuse kommunistlikku noort.

2. EPA aulas toimub moerevüü — õhtut valmistavad ette ning sisustavad eesti filoloogid, füüsika-matemaatika pedagoogid, keemikud ning võõrfiloloogid. Iga teaduskond annab oma võistkonna, kes kogu fantaasiat appi võttes demonstreerib moode meil ja mujal.

3. Lõuna-Kõrgepingevõrkude klubi — satiiri- ning huumoriõhtu á la Kääriku. Ettevalmistust korraldavad ajaloolased, bioloogid, geograafid ning majandusteadlased. Külalistena võtavad osa paarkümmend asutuse kommunistlikku noort.

4. Linnakutsekool nr. 17 — õhtut valmistavad ette ning sisustavad vaimukuse ja fantaasia piire ületades Arstiteaduskonna üliõpilased.

Sissepääs kõikidele õhtutele on kutsetega.

Üliõpilaspäevade programm 9. oktoobril jätkub ballidega. Need algavad kell 20.00 EPA aulas, 5. Keskkoolis, Pedagoogilises Koolis ja Kammivabriku klubis. Sissepääs kutsetega.

Üliõpilaspäevade ettevalmistuskomisjon (esimees TRÜ komsomoliorganisatsiooni sekretär J. Kork) teeb iga päev pingelist tööd. Et aga üliõpilaspäevad tõeliselt õnnestuksid, peaks iga tudeng juba praegu hakkama varuma särtsu, energiat, vaimukust ning fantaasiat.

Meil käisid külalised

Laupäeval võttis TRÜ rektor prof. F. Klement ülikooli nõukogu saalis vastu Soome Kommunistliku Partei aktivistide delegatsiooni, keda juhtis Soome KP Keskkomitee liige Anne-Liisa Tiekso. Vestluse «teemaks» olid üliõpilased: nende poliitiline kasvatamine, elu-olu, üliõpilasorganisatsioonid, üliõpilased ja nende osa rahva hulgas tehtavas kultuuritöös.

I kursuse üliõpilasele

Õpi koostama head konspekti!

Nõukogude kodanike kommunistlikul kasvatamisel etendab suurt osa NLKP ajaloo tundmaõppimine. Ühelgi poliitilisel parteil maailmas ei ole nii rikkalikke kogemusi, nagu seda on paljumiljoonilisel Nõukogude Liidu Kommunistlikul Parteil, kes on läbi käinud pika võitluse, raskete katsumuste ja ajalooliste võitude tee.

NLKP ajaloo ja teooria tundmaõppimine eeldab seda, et üliõpilaste poolt omandatavad teadmised muutuksid nende veendumusteks, et nad oma töös, õpingutes ja käitumises juhinduksid kommunismiehitaja moraalikoodeksi printsiipidest ja suudaksid kaitsta oma kommunistlikke vaateid.

NLKP ajaloo nagu iga teisegi teaduse tundmaõppimine pole mõeldav süstemaatilise ja visa iseseisva tööta. Algallikate tutvumisele, läbilugemisele peab järgnema nende sisusse süvenemine, töökonspekti koostamine. Konspekti koostamine aitab omandada teose põhiideed, mõista nende ideede tähtsust partei praktilisele tegevusele. Hästi koostatud konspekt on ühtlasi suurepäraseks vahendiks läbivõetud materjali kordamisel enne arvestusi ja eksameid, samuti propagandistlikus töös.

Iseseisva töö ületamatu eeskuju andis V. I. Lenin. Teost lugedes koostas ta konspekti, tegi väljakirjutisi jne.

Esimeste kursuste üliõpilastele tekitab algallikate tundmaõppimine ja konspekteerimine raskusi. Marxi, Engelsi, Lenini teosed ja partei dokumendid pole mitte õppevahendid, vaid need kasvasid välja poliitilise võitluse vajadusest tööklasside ja marksismi vaenlaste vastu. Enamik neist sisaldab palju poleemikat. Algallikate sisu on väga mitmekülgne, kajastab meie maa ja Kommunistliku Partei tegevust kõigil elu-aladel.

Esimesed katsed konspekteerida algallikaid võivad ebaõnnestuda. Kuid see ei tohi kedagi kohutada, sest kogemusi ei omandata mitte ühe päevaga. Tähtis on harjuda töötama süsteemikindlalt, pidevalt. Järkjärgult kasvavad teadmised, akumuleeruvad kogemused.

● Enne algallikate konspekteerimisele asumist tuleks läbi lugeda NLKP ajaloo õpiku vastav peatükk, mille juurde algallikad kuuluvad. Tutvuda tuleb ka vastava teema seminarikava ja loengukonspektiga. See võimaldab algallikate tundmaõppimisel keskendada peatähelepanu tähtsamatele küsimustele, mõista ühe või teise teose sisu ja tähtsust.

● Seejärel tuleks läbi lugeda konspekteerimisele kuuluv teos ning tutvuda kõite teadusliku aparaadi (märkustega, lisadega, nimede juhendiga) vastava osaga, kus antakse selgitusi teoses sisalduvate nimede, sündmuste jne. kohta.

● Teose esmakordsel lugemisel märkida ära kõige tähtsamad kohad ja mõtted. Teose teistkordsel lugemisel koostada läbimõe'dud formuleeringutega konspekt, lühike ja sisutihe.

● Autori mõtted tuleb püüda sõnastada oma sõnadega, kuid kõige eredamaid ja tähtsamaid autori formuleeringuid võib lülitada konspekti ka tsitaatide näol (märkides seejuures ära kõite lehekülje).

● Algallikate konspektidesse on soovitav teha täiendusi ja märkusi ka loengumaterjalidest, õpikust, ajakirjandusest või teistest olemasolevatest allikatest, samasse võiks põimida autori enda mõtteid ja järeldusi tundmaõpitava teose tähtsusest kaasajal.

● Algallikate konspektide jaoks peab olema eraldi vihik. Konspekti alguses tähendatakse üles teose täpne nimetus, autor, teose kirjutamise aasta. Vihiku lehekülgede jäetakse 1/4-laiune vaba äär konspekti täiendamiseks, vajalike märkuste tegemiseks iseseisval lugemisel, seminaritundides. Äärtele on soovitav märkida konspekti plaan, kõite ja lehekülgede numbrid, samuti märkused täiendavatest allikatest, mis näitavad seost kaasajaga.

● Iga peatüki konspekti või terve teose konspekti lõpus on soovitav formuleerida lühijäreldused. See võimaldab veelgi paremini omandada teose sisu.

Konspektide koostamisel ei saa olla šablooni. Erinevate üliõpilaste konspektid kujunevad erinevaks. See sõltub mitte ainult konspekteeritava teose iseloomust ja komplitseeritusest, vaid ka antud teose mõistmise tasemest: mida keerulisem on teos, seda üksikasjalikum peab olema konspekt ja mida tuttavam ning arusaadavam on teose kokkusurutum on konspekt. Igaühel kujunevad välja tööprotsessis oma võtted, lähenemisviis jne.

Üheks esimeseks teoseks, mida üliõpilased õpivad tundma ja konspekteerivad, on erakordselt sisukas V. I. Lenini töö «Mis teha?»

J. JAKOBSON, dotsent

Skandinavistika-alane...

(Algus lk. 1)

sutamisel. Autori järeldused olid veenvad.

Keele ja kirjanduse sektsioonis oli ettekandeid, mis tõmbasid ligi kuulajaid ka teistest sektsioonidest. Prof. M. Steblik-Kamenski ettekanne «Islandi muinasjutud», A. Farbšteini «Ingmar Bergman — filosoof ja moralist», M. Bezrukova «E. Muuki looming ja ta mõju Euroopa kunsti arengule» kuulati suure huviga kogu konverentsist osavõtjate poolt.

Plenaarkoosolekutel esitati mitu üldistavat ettekannet, näiteks ajaloo doktor G. Nekrassov «Skandinaavia ajaloo uurimise organiseerimine ja probleemistik NSV Liidus», ajaloo doktor A. Gurevitši ettekanne «Skandinavistika ja ajalooline sotsioloogia» jt.

Viimasel plenaarkoosolekul esines H. Moosberg ettekandega ««Skandinaavia kogumiku» toimetuskolleegiumi tööst». Konverentsil tehti rohkesti ettepanekuid tulevase töö paremaks organiseerimiseks.

Kõik osavõtjad jäid konverentsi tööga rahule.

Professor H. MOOSBERG

Kes on võitja?

Inimestele meeldib rääkida ja küllap seepärast ongi igivanadest aegadest peale hakatud pidama kõnevõistlusi. Möödunud aasta sügisel sai ka ülikoolis alguse traditsioon — üks päev enne üliõpilaspäevi korraldada konkurss ülikooli «kuldsuu» tiitlile. Võitja saab aastaks kuldmandiibli omanikuks. Möödunud aastal võitis austava tiitli III k. eesti filoloog Kalju Kass, kes pingsas võistluses rääkis oma konkurendid laua alla. Tänavu peab ta kindlasti enam pingutama, et oma tiitlit kaitsta, sest konkurents peaks kõigi eelduste kohaselt tihedam olema.

Seekordse kõnevõistluse teemad:

1. Kui tudeng teeb poppi.
2. Miks mina tahan segaintrit?
3. Kui mina oleksin õppejõud.
4. Miks mind ei võetud käendusele?
5. Mida teha alkohoolikuga?
6. Kui ma praegu Hiinas oleksin.
7. Monument.
8. Elu, armastan sind.
9. Pulmakõne.
10. Vaba teema.

Viimane teema annab hiilgava võimaluse arendada fantaasiat ning maha pidada üks tõeline kõne kõneleiat mistahes huvitavast probleemist. Nagu teemadest on näha, on • kõned mõeldud humoorikad, kuid keegi ei keela maha astuda ka tõsise sisu ja sügavamõttelise alltekstiga ettekandega.

Auhindade saatuse otsustab kõrgeauline žürii, mille koosseis tehakse teatavaks kohapeal. Selgitatakse ka osakondade paremusjärjestus. Nii et iga osakond hoolitsegu kõrgetasemelise esinemise eest. Kõnelejad registreerigu kas komsomolikomitees, orgkomitee esimehe juures (T. Leito) või vahetult enne võistlusi kohapeal (vähem soovitatav, sest tekib tehnilisi raskusi).

Võistlustingimused:

Iga võistleja räägib ühel varem ettevalmistatud teemal. Kõne pikkus ei tohi olla üle 10 minuti. Kui kahe või enama võrdvõimelise esineja puhul on raskusi võitja selgitamisel, siis on žüriil õigus anda neile lisaks ekspromtteemad.

Preemiad.

Võitja saab õiguse esineda järgmisel päeval lauluväljakul monumendi avamisel, kuldmandiibli ja eelisjärjekorras tuusiku demokraatlikku rahvavabariiki. Kahte järgmist võistlejat autasustatakse mälestusesemetega. Žüriil on õigus välja anda eripreemiaid.

On, mille pärast pingutada! Ärgu kartku ka esimeste kursuste tudengid — kaotada pole midagi, aga võita küll! Niisiis, kõnevõistlus toimub 7. oktoobril EPA aulas.

Head jutu jooksu!

Orgkomitee

KOMSOMOLI SOOVITUSEL *Sputniku tuusikuga*

BULGAARIAS

Tiiu Kaarma (saksa IV k. filoloog) ja Jaak Kaarma (ELKNÜ TRÜ sekretär) käisid «Sputniku» tuusikuga Bulgaarias. Toimetuse liige Sirje Endre küsitles neid.

● Kui kaua reis kestis? Marsruut? Kuidas sõit algas?

20 päeva marsruudil Tartu—Tallinn—Moskva—Pleven—Sofia—Burgas—Primorsko—Burgas—Varna—Kuldsed Liivad—Varna—Moskva—Tartu. Turismigrupi koosseisus oli 33 inimest, nende hulgas väga mitmesuguse profiiliga töötajad: arstid, õpetajad, insenerid jne. Rahvas oli meil tore ja särtsu täis, ega virisemist küll kunagi kuulda olnud. Muide, grupi vanim oli 35-aastane TPI õppejõud Kulli Kunder, kes oli hingelt siiski kõige noorem.

Kuskil Ukraina kandis tundsime esmakordselt, et sõidame tõepoolest Bulgaariasse. Rong ajas mõnusalt tahma välja ning kliima muutus kahtlaselt palavaks. Teoreetiliselt oligi see Bulgaaria-reisi algus. Peatselt jõudsime ka Rumeeniast n.-ö. silmad üle lasta — Bukarestis peatusime paar tundi.

● Teie muljed Bulgaaria-reisilt?

Ilus maa, puhtad linnad, lahke rahvas. Pikemalt. Reisiks varustasime end Bulgaaria kaardiga, õppisime pisut bulgaaria keelt ning võtsime kaasa vastava sõnastiku. Lisaks talletasime mällu mõned faktid Bulgaariamaa ajaloolisest minevikust.

Teatavasti tundis juba Joosep Toots sümpaatiat iidse Pleveni linna vastu. Meilegi pakkus Pleven just ajaloolisest vaatepunktist huvi, toimusid ju Vene-Türgi sõja ägedad lahingud siin. Terve Pleven on lahinguaegseid suurtükke täis. Ja nende kõrval roosid... Viimaseid on nii Plevenis kui ka terves Bulgaarias tohutult palju.

Plevenis külastasime Vene-Türgi sõja muuseumi.

Sofias, Bulgaaria Rahvavabariigi pealinnas hämmastab iga turisti linna erakordne ilu ning puhtus. Peatänavad on valmistatud keraamilistest kividest, mida iga päev pestakse seebiveega. Sofias viibisime ühtekokku 4 päeva. Selle aja jooksul käisime Bulgaaria rahvusgaleriis, etnograafiamuuseumis, ooperi- ja balletiteatris (nägime balletti «Ilusal sinisel Doonaul») ja Georgi Dimitrovi mausoleumis. See on ehitatud heledast marmorist. Iga 2 tunni järel vahetuvad peasissekäigu ees seisvad tunnimehed.

Sofia asub Vitoši mäe jalamil. Ühel õhtupoolikul käisimegi päris linna piiri peal ära. Bulgaarlased on looduslikke iseärasusi oskuslikult kasutades rajanud linna ja mäe piirile kauni pargi.

Vahest kõige rohkem jäi Bulgaariast meelde Primorsko Musta mere ääres. Parajasti meie reisi ajaks oli sinna kokku tulnud rahvusvaheline noorsoolaager. Seal oli tšehhe, poolakaid, venelasi, rootslasi, sakslasi jt. rahvuste esindajaid.

Meid arvesse võttes olid seal ka eestlased. Neid sõprussidemeid, mis Primorsko noorsoolaagris sõlmitud sai, ei jõua üles lugedagi. Soomlastega oli meil päris ühise rahva tunne.

Elasime Primorskos mugavates suvemajakestes. Must meri siinsamas ja päike põhiamaalasele lausa troopikalikult lõõskav. Laagris oli igal õhtul kontserdid, tundus, et terve maailma laulud lauldi siin ära. Ühel õhtul toimusid koguni miss ja mister Primorsko valimised. Tänavu langesid mõlemad tiitlid bulgaarlastele.

Aga Türgi asub Primorskost ainult 34 km kaugusel.

● Missugune on teie arvates Must meri?

Ta on haruldaselt sinine ja sõbralik, vähemalt neil päevil oli, kui meie Bulgaarias viibisime. Ja nii peenikest liiva nagu Musta mere rannal pole vist mitte kusagil. Bulgaarlased ise ütlevad, et nende jaoks on Must meri kõige ilusam paigas, mida nimetatakse «Kuldsed Liivad». See on väike kuurortlinnake, kus asub üle 60 hotelli. Muide, kõige kõrgem neist on hotell «Moskva» — 14 korrust.

● Võib-olla ütleksite paar sõna ka bulgaaria arhitektuuri kohta?

Maal on enamik elamutest kahekorruselised ning ehitatud punastest telliskividest. Kehtib selline tava, et inimesed elavad teisel korrusel, esimesel aga on avatud kauplused, sööklad ja teised taolised asutused.

Linnades on tendents kõrghoonetele. Arhitektuurist rääkides tahaksime mainida ka kirikuid. Mõned asuvad maa all, maa pinnale kõrguvad ainult ümarad kuplid.

● Kas bulgaarlased erinevad millegi poolest eestlastest?

Jah, nad on tükk maad eluröömsamad. Ega meie põhjamaalaslik kinnisus ning tagasihoidlikkus bulgaarlaste temperamendiga võistelda küll ei saaks.

● Milline fakt, sündmus või koht jäi Bulgaaria-reisilt kõige eredamalt meelde?

Kõigile kolmele pidepunktile saab vastata ainult ühega — rahvusvaheline noorsoolaager Primorskos. Seal valitsevat solidaarsus- ning ühtsustunnet mäletame vist väga kaua.

● Kuidas te keelega toime tulite?

Vene keelega saab Bulgaarias kenasti hakkama. Saksa keel on ka üsna populaarne. Lisaks sellele omab vist iga inimene eneseväljenduseks käsi, nii et meilgi kõigi kolme komponendi ühtlustamisel keeleprobleem reisil paraku puudus.

● Mida te Bulgaariast kaasa tõite?

Roosiõli ja keraamikat (selle hulgas äärmiselt huvitava punšiserviisi). Ja ka imestuse selle üle, kuidas bulgaarlased küll üksteisest aru saavad, kui nad jaatuse asemel pead raputavad ning vastupidi.

● Ja lõpuks — kuhu te järgmisena tahaksite reisida?

Vastas Jaak Kaarma: «Tiiu tahab sõita Saksa Demokraatlikku Vabariiki ning mina muidugi koos temaga.»

● Küsimus väljaspool programmi: **Missugused eelised on reisimisel «Sputniku» tuusikuga?**

Punkt üks: grupis on palju noori. Punkt kaks: materiaalses suhtes tuleb sõit hoopis odavam kui reisimine ametiühingu tuusikuga või individuaalselt. Punkt kolm: marsruut ja vastuvõtmine on ideaalselt korraldatud.

Pilk raamatukogu ajalukku

Sel aastal sai TRÜ Teadusliku Raamatukogu hoone 160-aastaseks.

Toome raamatukogu — see on imposantne hoone. Tema suurust ja võimsust imetlevad tartlased, aga veel enam need, kes siia mujalt tulevad. Kes võiks küll arvata, et nii suures ja võimsas majas on aegade vältel eksisteerinud nii palju muret ruumikitsikuse pärast.

Aga jälgigem seda arhiividokumentide põhjal.

Tartu ülikooli raamatukogu esimeseks asukohaks oli praegune EPA õppekorpus Mitšurini tänaval nr. 30. 1800. a. paigutati selle hoone alumisele korrusele esimesed ülikoolile kuuluvad raamatud. Need mahtusid kahte kappi. Vahepeal Miitavis ära käinud, asus ülikool Tartusse tagasi jõudes praeguse ühiskonnateaduste kateedrite maja (Ülikooli tn. 16). Seal, teisel korrusel, alustas 1802. a. juuni algul tegevust ka Tartu Ülikooli raamatukogu.

Peatselt jõuti selgusele, et raamatukogule on vaja ehitada oma hoone. Koha valikul jäädi peatuma Toomevaremetele. Prof. J. W. Krause valmistas plaanid ja 1804. a. kevadel algasid ehitustööd. Ehitustegevus ei katkenud ka talvel. Ja juba 16. veebruaril 1806. a. võidi alustada raamatukogu ületoomist uude hoonesse. Kolimine lõpetati maikuu alguses. 1806. a. sügisel avati Toome raamatukogu lugejatele. 15. septembril, keisri krooninimispäeval, toimus hoone sisseõnistamine.

Hoone koosnes kolmest suurest saalist, kusjuures alumine ja keskmine saal olid galeriidega. Raamatukogu paiknes 1812. aastani ainult keskmises (praegune lugemissaalide ja abonemendikorrus) ja ülemises saalis. Alumist saali kasutati ülikooli aulana. Keskmine saal ei olnud ainult raamatukogu päralt — Jaani kiriku parandamise ajal pidas saksa kogudus seal jumalateenistusi.

Raamatud asetsesid saalides seinte ääres riiulitel, samas olid lauad töötamiseks ja lugemiseks. Algul võisid kõik lugejad raamatuid oma käega riiuleilt võtta, aga juba 1809. a. tehti riiuleile barjäärid ette.

1840-ndates aastates algab juba kurtmine ruumipuuduse pärast. 17. veebr. 1843. a. kirjutab raamatukogu sekretär E. Anders (ta oli ühtlasi raamatukogu tegelik juhataja), et ruumipuuduse tõttu on raamatud mõnedes kappides mitmes reas, õhk on ruumides liiga kuiv. Raamatukogu pole oma tegevuse algusest peale riiuleid juurde saanud. Riiulite nõudmine jätkub ka 1850-ndates aastates, kusjuures nõudmisi täideti üsna visalt. Tagasi lükati ka remondi avaldused, sest keiser Nikolai I oli 1829. a. Tartut külastades raamatukogus käinud ja öelnud, et Toomevaremed tuleksid kirikuks välja ehitada. Seega suhtuti sellesse raamatukogu hoonesse kui ajutisse.

1855. a. tõstis ülikooli kuraator J. Bradke üles küsimuse märgatavast ruumikitsikusest raamatukogus. Sellest ajast peale algab visa võitlus ruumide pärast. Raamatukogu teenijad, kes seni elasid hoone alumisel korrusel, paigutati mujale. Majja jäeti ainult üks teenija, kes täitis ühtlasi valvuri kohuseid.

Suurendati riiulite arvu. Riiulid ehitati kõrgemaks — kohati kuni laeni. Vähendati riiulite vahekäike. Sellega kaasnesid uued raskused. Kõrgete ja tihedalt asetsevate riiulite pärast muutusid ruumid hämaraks. Tunda andis see eriti alumisel korrusel, kus halbade ilmadega oli soovitud raamatut ilma tulevalguseta peaaegu võimatu leida. Küünlavalguse kasutamine oli aga hädaohtlik. Ülemisele korrusele oli nii palju riiuleid paigutatud, et tekkis kokkuvarisemise oht.

Korduvalt tõstis raamatukogu komisjon ruumide küsimuse üles ülikooli nõukogu ees. 1882. a. tegi komisjoni esimees prof. R. Hausmann põhjaliku ettekande raamatukogus valitseva olukorra kohta. Selle põhjal moodustati komisjon, kes pidi välja arvestama Toomevaremete väljaehitamiseks vajalikud summad. Jõuti siiski ainult nii-

Varem oli seal kivine karjamaa...

Sirvides pühapäevast «Noorte Häält» jõudsin artiklini Siberimaast. Mnjaa. Sulepeast sellist juttu juba välja ei ime. Tekkis mõte: kui õige prooviks ise ka. Materjali jätkub, piisaks vaid julgust...

Käisin Hiiumaal. Sõidumõte pakitses juba ammu kuskil põuesügavuses. Nüüd oli viimane aeg seda teoks teha. Tuli paar päeva koolinajast «ära pigistada».

On hea minna, kui ei pea kellegi käsku täitma, kui oled ise oma aja ja mõtete peremees. Pakid paar-kolm tarvilikumat asja kokku ja lähed.

Rääkigem EÜE-st. Paljutõotavad tähed, eks?

Nende tähtede taga peitub igasuguseid inimesi, igasuguseid päevi, palju tööd.

Töö teeb inimesed karmiks, nanisõnaliseks. Kas uudismaaromantika on kadunud? Kas ta jäi tõesti maha — sinna Zlatopolje või Jurjevka põldude, kurgaanide ja soolaste järvede vahele, kus tuulel oli ruumi ringi lennata ...

Ei, ta ei jäänud maha. Terake on teda jäänud vanadesse «uudismaahuntidesse», terake ka uutesse ehitajatesse juurde tulnud.

Tuul on ju siingi soolamaigune. Soolajärvede asemel on ümberringi meri. Ta paistab Käinasse, klubihoone ehitusele kenasti kätte, kui üles müüriservale ronida.

EÜE. Nägin seda rahvast oma silmaga. Suve soojus on seljataga, aga nad pidasid ka vinges sügistuules vastu. Kas see oli iseenese «mina», sõprade, tõelise töö otsimine, mis neid siia tõi?

Septembriõhtu. Kõledavõitu on väljas. Hiiumaa rühma eluase — Käina koolimaja — on tühi. Vaid staap istub töössesüvenenult oma toas, vaid kokad kolistavad köögis kulpide ja kastrulitega. Tohoh tontil! Miks nad siis ei tule veel?

Kindlasti ollakse mures töö pärast. Kas jõuavad valmis? Veel on laduda nii ja nii palju müüri, veel panna nii ja nii palju lagesid, veel tuua seda ja teist ... Tööd juba jätkub. Aga homme on viimane päev. Täna õhtul tehakse niipalju, kui vähegi võimalik.

On tunda, et rahvas tahab tööd teha. Siin kuuled asjalikku juttu, aga ega naerugi unustata. Kui poisid tüdrukuid-müüriladujaid õrritama kipuvad, saadetakse sahmakas segu alla ja — töö võib jälle jätkuda. Kõik käib asjalikult, liigsete sõnadeta. Sellepärast võeti mindki vastu pikema jututa, nagu oma inimest. Suruti kohe haamer pihku — lase aga käia, kui veel uudismaast töölusti külge on jäänud. See oli vahva, et kõik käis lihtsalt, otse.

Õhtu kippus varje pikemaks venitama, rajuseks sügisööks muutuma. Õnneseened olid need, kelle objektil põles prožektor. Teised pidid leppima lõkkevalgusega või koguni pimedusega. Suur kunst on sedasi müüri laduda. Sõrmed kohmetuvad. Nina on nagu purikas: aina tilgub ja tilgub. Vahepeal äiatakse käisega üle «lõõride» ja töö jätkub.

Müüriserval lauldakse — omalooming. Küllap sai trahter «Törölönt» või mõni tuba või pooleliolev maja laulu sündi kuulda.

Raske on praegu. Tõsiselt. Palju on haiguse- ja vihmapäevigi peetud.

Aga varsti tuleb pingelangus. Õige varsti.

Siis on aega mõtelda — tööst suvest, inimestest...

Müür. Vaatad teda ja on selline tunne, et iga kivi elab. Kõik on hoolikalt paika pandud. Terve suvi on teda laotud. Siia tuleb elumaja sinna klubi, kolmandasse kohta teeninduspavilion (mille karniisi üle müürsepad ise kangesti uhked olid). Iga maja tähendab soojust valgust. Inimeste jaoks.

Aga varem oli siin kivine karjamaa ... Pingelangus, nukrus. Suvi on läbi.

Mälestused. Meri jäi maha ja majad, majad ... Kõik oma kätega üles laotud.

Polnudki töö juures aega mõtelda suurtest ideaalidest, tunnetest.

Midagi EÜE-s meeldis kõigile ja see «midagi» kutsub paljusid tuttavaile töömaile tagasi. Uued sõbrad, oma kätega laotud müür, tihe ja teguderohke suvi — vahest see ongi peamine, mis tõmbab. Jõuproovi, karastumist on vaja.

J. TÕNISSON

Mõnda reisist läbi mitme maa

Proloog..

... leidis aset eelmise aastanumbri sees. Kõva septembrituule käes seisid kunstikabineti liikmed Mustjala pangal, Saaremaa kõrgel rannal ja vaatasid üle mere paistva metsariba poole, mis pidi olema Hiiumaa. «No seal peaks ka kindlasti ära käima,» arvas keegi. Teised olid nõus.

Lugu ise, või õigemini mõned muljejupid sellest, mida nägime, kuulsime, tegime...

... kunstikabineti neljapäevasel reisil läbi mitme maa (Hiiumaa, Kassarimaa). Pakkisime joonistuslauad ja kõik muu, mis kunsti tegemiseks tarvis ja ütlesime 23. sept. Tartule «head aega».

... Tee viis läbi Haapsalu. Kuulus «valge daam» jäi nägemata, sest tema ilmutab end ainult augusti kuuvalgetel öödel. Vaatasime XIII saj. pärineva lossi varemeid ja kujur Roman Haavamäe loodud mälestusmärke rannapargis: dr. Hunnius, Haapsalu mudaravikuurordi ideeline «isa», Bernhard Laipmann, 1905. a. revolutsioonist osavõtja, Rudolf Tobias. Et mälestusmärk ei pea alati olema tingimata sambakujuline, selles veendusime, seistes Haavamäe viimase originaaltöö, 1940. a. pärineva «Tšaikovski pingi» juures. Valgest dolomiidist pink helilooja reljeefportree ja nootidereaga seljatoel mõjub omapäraselt ja kaunilt.

... Paremalt poolt paistsid Vormsi saar ja Hobulaid, ees ootas Hiiumaa, seljataha jäid aga Rohuküla sadam ja — suvi. Sõitsime laevaga sügisesse, sest suve lõpp oli kalendri järgi just meie poolteisetunnise «merereisi» ajal. Visiitkaardina tõi sügis vägeva vihmahoo kaasa, see oli vist hoiatus, et ärge ikka tulge septembri lõpus ekskursioonile!

... Teel hiidlaste maa pealinna Kärdlasse käisime ära Kukka kivi juures. See on võimas rändrahn, ligi 4 m kõrge ja et talle «ringi peale teha», tuleb maha käia ligi poolsada meetrit!

... Kärdla, varalahkunud andeka kunstniku Aarne Miikmaa sünnilinn jättis meeldiva mulje. Linnakese pargid ja puiesteed tõendavad, et sanglepp sobib väga hästi pargipuuks. Sissesõidul torkab silma originaalse lahendusega mälestussammas — see on äsjaavatud monument Lääne-Eesti saarte kaitsjaile, Tartu skulptor E. Taniloo töö.

... Pealinnast veidi eemal, Tahkuna poolsaare alguses nägime midagi täiesti ootamatut: madal teeäärne küngas keset puid, ja sellel — lugematu arv ristel Suuri ja väikesi, kuuseokstest tehtud või laudadest kokku löödud, mõnel pohlavarrest pärgki peal; terve küngas tihedalt täis. See on Ristimägi. Legendi järgi juhtusid siin kitsal teel vastamisi kaks pulmarongi. Et kumbki ei loovutanud teed, tekkis kokkupõrge ja ellu jäi ühest paarist peigmees, teisest pruut. Need siis kihlusid omavahel ja sõitsid edasi. Aga surnute mälestamiseks ja selleks, et endaga midagi niisugust ei juhtuks, asetab sellest ajast peale iga mööduja künkale risti. Ei rikkunud meiegi seda traditsiooni.

... Reigi ümbruses on põhjust küsida: kas Hiiumaal on tõesti nii palju järvi? Veesilmad säravad mitmelt poolt vastu. Tegemist on aga reliktjärvedega ehk hiidlaste keeles laisidega, endiste mere osadega, mis nüüd merest eemale on jäänud.

Reigi kant on tuntud Ungern-Sternbergide suguvõsa läbi. Ungru krahv ise ehitas siia uue kiriku (a. 1802), pühendades selle oma poja Gustavi mälestuseks. See olevat ennast isa julmuse pärast maha lasknud. Reigi kirikumõisas toimub ka Aino Kalda «Reigi õpetaja» tegevus.

Otse kiriku kõrval seisis kunagi Pihla kõrts, seesama, mis «Tormide ranna» kaudu kõigile tuttavaks on saanud. Praegu pole hoonest peale alusmüüride enam midagi järel.

... Tormide randagi nägime. See asub Kõrgessaare poolsaarel. Siin, 20 km kaugusel rannast, käidaval laevateel varjabki end meetripaksuse veekihi all Suurrahu ehk Hiiu madal, paljude meresõitude kurva lõpu põhjustaja... Kaldal olevat olnud Ungru krahvi valetuletorn, millega laevu tormi ajal karile meelitati ja siis tühjaks rööviti.

... Põgus peatus Hütil, kus a. 1628—1644 asus Põhja-Euroopa tolle aja võimsamaid klaasikodasid. (Selle kohta ilmus hiljuti huvitav uurimus prof. Max Roosmalt, kes klaasikoja ajaloo uurimisega on pikemat aega tegelnud).

... Kõrgessaare poolsaare ligidal, Luidjal, on Hiiumaa kõige ilusam supelrand — madal ja valgete liivaluidetega. Luidete kinnistamiseks istutati 20-ndail aastail sangleppi ja nüüd on siin lausa lust käia — sirged ja sihvakad sanglepad ei jää alla mastimändidele. Luidjast on vaid pisut maad Kaljo Põllu vanemate koju ja nii tegimegi sinna külaskäigu. Sellest sai hubane ja tore laupäevaõhtu.

... Kõrgelt avaneb saare peale eriti ilus vaade. Seda kogesime pärast Kõpu poolsaare «kõrguste» vallutamist — Andruse mägi (54 m) ja Tornimägi (65 m). Viimasel seisab juba üle 400 aasta Hiiumaa sümbol — Kõpu majakas. Vaatame seda, ja tunneme kaasa neile, kes kunagi pidid sinna 36 m kõrgusele puid üles vinnama — üle 1000 tihumeetri aastast! Alles 100 aasta eest mindi üle petrooleumile, nüüd kasutatakse atsetüleeni. Tuli paistab ära 50 km kaugusele.

... Pliiatsi või sõe abil katsub igamees midagi tuletorni vägevusest enda joonistusblokiski kaasa viia. Joonistame muidugi mujalgi, tegelikult peaaegu igas peatuskohas. Kalana sadamas leiame rannamotiive, millest paremaid ei oska tahtagi, ja Kalestes võime paberile panna ehtsat vana Hiiumaa külaolustikku. Praegu, jah, on need enamasti vaid visandid ja etüüdid, toormaterjal talviseks tööks linoolinoale ja akvarellipintslile. Kevadenäitusel saavad neid teisedki näha. Paremat tööd est on aga plaan koostada graafikamapp, mis jääks igale ekskursioonist osavõtjale Hiiumaad meenutama.

... Kohtumist Kassarimaaga, mis Panso poolt nii kuulsaks on tehtud, ootasime põnevusega. Me ei pettunud. Kassari mäe peale paistis suur tükk saarest ära: kadakad segamini veripunaste kibuvitsade ja kirjude vahtratega, vanad tuulikud, meri. Kaldal asub Aino Kalda suvemaja. 1924.—1938. aastail elas ta siin igal suvel, siin kirjutas paljud oma parimaist teostest. «Ükski maa pole mind iial nõnda liigutanud kui see madalmaa,» märkis ta oma päevaraamatusse. «Armastan ta kuiva kuu-

(Järg lk. 4)

Töö ja laulud. Suvi 1966

L. Kruustee

Läbi ta on. Uudismaasuvi. Selleks korraks. Mõnikord öeldakse, et kõikide asjade algus ja lõpp olevat analoogilised. Kuidas lood täpselt on, kes teab, aga tinglikult võiks seda suvegi püüda mahutada kahe miitingu vahele.

Esimene neist — 3. juulil. Päikeseline Tallinn. «Estonia» esisel väljakul 1905. a. veretöö mälestusmärgi juures joonduvad uhiuutes vormirõivastes read. EÜE. Kõnelevad ärasaatjad: KARL ADAMSON ELKNÜ Keskkomiteest, TPI rektor A. AARNA jt. Ja lähebki sõit Suure väina taha.

Teine — 25. septembril. Sügis. Tänavail liigutakse paksudes mantlites. Sama koht, samad sini-pruunid read. Juurde on tulnud embleeme, rätikuid, lippe. Näod on tuuldunud, käed rakkus, vormiriidedki pleekinud. Saatjatest on saanud vastuvõtjad. Rühmakomandörid raporteerivad tehtud tööst — sellest, mis moodustas saartel veedetud kolme kuu põhisisu.

Minu muljetekillud puudutavad eelkõige EÜE Muhumaa rühma, kelle eluga ja tööga kõige rohkem tuttav olen.

Alguspäevadest.

Muhu rühm oli teistega võrreldes teatud määral õnnelikumas olukorras: oma tegevusaja kestel vahetas ta elukohta. Asupaiga koordinaadid olid augustikuu kahekümne neljanda päevani: Muhumaa, Piiri kooli vana internaat. Hoone on suure (Kuivastu—Kingissepa) tee lähedal ja seetõttu oli ka eelpostiks kõigile EÜE külalistele. Pooles majas võimutsesid noormehed, pooles tüdrukud. Ümbrus oli tore — üle tee maasikaist punane metsaalune, maja vastas klubi, kilomeetri kaugusel leidsid poisid kiigeplatsi. Uudistasime saart. Tutvusime omavahel. Esimesel nädalal oli meid veidi üle neljakümne. Õppeasutustest olid esindatud ülikool, TPI, TPedI, Kunstiinstituut; peale selle veel tehnikumid ja keskkoolid. Nii et päris kirju koosseis. Komandöriks oli kolmeaastase staažiga uudismaalane VLADIMIR GOLOVKIN — tore, lõbus kaaslane, kellel kitarrimäng sündimisest saadik veres istub. Sampolit oli ülikooli poiss ANTS RIESEN, samuti endine uudismaalane. Ootasime täiendust. Neid, kes veel eksamitel higistasid, kui meie juba ära sõitsime.

TÖÖST

Esialgu ehitasime kahel objektil: Muhu kalurikolhoosis lehmaluuta 204 lehmale ja «Ühenduse» kolhoosi ait-kuivatit. Viimane oli üks kõrgemaid EÜE objekte üldse.

TIIT JÄRVE, Muhu brigaadi brigadir, oli vaieldamatult meie parim müürsepp, hiljem hakati temast rääkima kui ehitusmaleva parimast brigadirist. Palja entusiasmiga tööd ei tee, on vaja oskusi ning kogemusi — TIIDUL neid oli. Aga pikapeale ei ladunud teisedki enam kõverat müüri.

(Järgneb)

---

kaugele, et 1888. a. sai raamatukogu hoone põhjaliku remondi.

1892. a. lõpul arutati ja plaanitseti juba uue hoone ehitamist. Edasi siiski asi ei nihkunud.

J. Petuhhov kirjutab oma ülevaates, et 1892. a. kevadel pärast kõigi vabade nurgakeste hoolikat ülevaatust, paigutati veel mitmesuguse suurusega riiuleid juurde ja «nüüd võib täie julgusega öelda, et enam ei leidu kohta isegi kõige väiksemale riiulile» (Petuhhov II, lk. 124).

1897. a. taotleti raamatukogu uue hoone ehitamiseks raha — 258 538 rbl. 90 kop. Koostati isegi hoone projekt (Ülikooli arhitekt R. Guleke).

2. aprillil 1910. a. oli raamatukogu hoone küsimus järjekordselt ülikooli nõukogus. Seekord taotleti ülikoolile rahvaharidusministeeriumilt summasid mitme uue instituudi ehitamiseks. Esikohal oli aga raamatukogu hoone ehitamine (umbes 400 000 rbl. väärtuses). Hoone projekteeris seekord arhitekt A. Engelhardt. Projekt osutus küllalt puudulikuks. Võistlust ei korraldatud, sest seda peeti kalliks.

Aastatel 1910—1913 pöördus ülikooli nõukogu uue raamatukoguhoone ehitamise asjus mitu korda rahvaharidusministeeriumi poole. Näis isegi, et küsimus on juba otsustatud, kuid siis hakkas asi jälle edasi lükkuma. Raamatukogu direktor prof. V. Grabar (valiti ametisse 21. sept. 1910. a.), kes väga tõsiselt suhtus raamatukogusse, kurdab oma aruandes, et «viimasel ajal on ehitatud mitu kliinikut, hoone Füüsika-Matemaatikateaduskonna neljale instituudile, kuid kogu ülikooli, kõigi viie teaduskonna kõige elulisem vajadus on seni jäetud rahuldamata.» (В. Грабарь. Отчёт о состоянии библиотеки..., lk. 14). Edasi märgib ta, et varsti tuleb katkestada uute raamatute komplekteerimine või viia osa raamatuid mujale. Viimane tee, ja see on ainuke, mis ülikoolile jääb, raskendab äärmiselt raamatukogu tööd ja on pealegi kulukas. «Raskustega võib leppida, kuid ei saa leppida selle hädaohuga, mis järjest ähvardab raamatukogu». Oli nimelt tõsine mure tekkinud tuleohu pärast.

Raamatukogu puust siseehitis, ruumide eraldamatus tulekindlate vaheseintega, teenija korteri vahetu ühendus raamatuhoidlaga, vanad ahjud ja lõõrid — see kõik suurendas tuleohtu.

1911. a. kaaluti käsikirjade üleviimist mõnda ohutumasse paika. Isegi ülikooli peahoone 4. auditoorium oli kõne all. Lõpuks paigutati tähtsamad käsikirjad raamatukogu kaunis tulekindlasse võlvialusesse ruumi.

Kui algas maailmasõda, tuli raamatukogul hakata tegelema varade evakueerimisega ja ruumiküsimus langes selleks korraks ära.

1920-ndate aastate algul, kui ülikooli varad tagasi toodi ja raamatud kastidest riiulitele asetati, hakkas kodanlikus Tartu ülikoolis korduma seesama, mis oli toimunud tsaariajal. 31. jaanuaril 1922. a. tegi raamatukogu komisjon ülikooli valitsusele ettepaneku moodustada raamatukogu ehitusfond, maksta sinna igal aastal kindel summa, et niiviisi raamatukogu hooneks raha koguda. Ettepanekut ei võetud vastu.

1927. a. tõstis ülikooli valitsus juurdeehituse küsimuse päevakorda. Raamatukogu komisjon ei pooldanud juurdeehituse mõtet. Pikemas märgukirjas (selle koostas raamatukogu direktor F. Puksov) ülikooli valitsusele, põhjendati uue hoone vajadust, rõhutades eriti, et praegune «hoone ei moodusta küllaldast tulekindlat raamatute hoiukohta. ... On kergem 100 miljoni kulutada, kui miljardilise varanduse hävitamise korral seda asendada.» Märgiti ühtlasi, et juurde- ja ümberehitusega seotud kulud on niisama suured kui uue hoone ehitamisel.

Ülikooli valitsus otsustas siiski juurdeehituse kasuks. 1927.—1928. a. ehitati endise trepikoja kohale betoonist seitsmekorruselised raamatuhoidlad. Nii saadi täiendavat ruumi umbes 5000 jooksvat meetrit. Sellest pidi jätkuma 10—15 aasta juurdekasvuks.

1930. a. suvel ehitati ümber vana osa keskmine saal. Nii sai raamatukogu oma praegused lugemissaalid, laenutusruumi ja tööruumid.

1939. aastast on säilinud Tartu ülikooli asutuste väljaarendamise ja ehitamise kava (koostanud arhitekt H. Sultson). Selles põhjendatakse raamatukogu uue hoone vajadust jälle küllalt üksikasjalikult, näidatakse edasise juurdeehitamise mõttetust ja öeldakse: «Raamatukogu ruumid on praegu juba väga ebaotstarbekohased ning ei vasta kaugeltki raamatukogu tehniliste'e ja ajanõuetele». Tuletatakse uuesti meelde tuleohtu. Illustreeritakse seda isegi näidetega. Uue hoone asukohana nähakse ette ülikooli maa-ala Juhan Liivi ja Vallikraavi tänava vahel, Riigi Keskarhiivi hoone kõrval.

Muuseas, ülalnimetatud kava alguses on fikseeritud ülikooli asutuste väljaehitamise põhimõtted järgmiselt: koondada üks teaduskond või ühe teaduskonna vastavad asutused võimalikult ühte gruppi, mis võimaldaks asutustel otstarbekamalt ühiste ruumide ja seadmete kasutamist, soodustaks õppetegevust ning teadusliku töö korraldamist, samuti võimaldaks asutiste majandamist minimaalsete kuludega.

Nagu tsaariajal, jäi ka kodanlikus Eestis Tartu ülikooli raamatukogu uus hoone vaid raamatukogutöötajate unistuseks. Üks aasta nõukogude võimu (1940/41) ei jõudnud ka midagi ära teha. Tulid jälle rasked sõja-aastad, kus raamatukogu oma väärtuslikumad fondid kastidesse pakkis ja linnast välja vedas.

Suur Isamaasõda lõppes ja raamatukogu kogus jälle oma varandused Toome maja rüppe. Aga kõik nad sinna enam tõesti ei mahtunud, sest nõukogude võimu ajal algas raamatufondide tohutu kiire kasvamine.

1966. aastaks on raamatukogu valduses lisaks veel kaks väikest hoonet, vana on veel ümber ehitatud — juurdeehituse küsimus on lõplikult kõrvale heidetud. 160-aastane hoone hoiab endiselt oma aardeid ja võtab aastast aastasse vastu ka uusi raamatuid...

K. NOODLA

Stardib

Tartu Akadeemiline Meeskoor

Teisipäeval, 4. oktoobril 1966. a. kell 19.00 alustab EPA aulas oma 55. tegevusaastat Tartu Akadeemiline Meeskoor. Kuigi mitmetel kollektiividel on juba ligi kuuajaline edumaa, loodame tõhusa tööga selle siiski tasa teha. Algus on juba tehtud — sel ajal kui teie, noored laulumehed, kolhoosipõllul muskleid pingutasite, tegid juhatuse mehed mitmeid ettevalmistusi, et ühine töö võiks hoogsalt ja takistusteta alata.

Kõiki uudiseid ei hakkagi praegu ära rääkima, piirdun vaid sellega, mida igal laulumehel on oluline teada.

Rohkem kui kunagi varem sõltub kavandatud ürituste kordaminek tänavu meist endist, sest kevadel, veidi enne töö lõppu, pärast pikka ja põhjalikku arupidamist võttis ametiühingukomitee laiendatud koosolek vastu üksikasjaliku otsuse, milles muuhulgas on öeldud, et koori töö on vajalik ja seda tuleb igati toetada, ning et kooris laulmine, samuti osavõtt juhatuse tööst, on tõsine ühiskondlik koormus, mida tuleb arvestada nii igasuguste pingeridade koostamisel kui ka muude ühiskondlike kohustuste jaotamisel.

Koori võetakse vastu nii TRÜ kui ka EPA üliõpilasi. Väga soovitav on laulma tulla juba esimesel kursusel. Teretulnud on aga ka vanemad tudengid ja need, kes pärast ajateenistust uuesti õppima asusid.

Kõikidele lauljatele on võimaldatud hääleseade tuntud laulupedagoogi, teenelise õpetaja Rudolf Jõksi juures. Samuti on võimalik omandada muusikainstruktori (ansamblijuhi) ühiskondlik eriala.

Koori harjutused on regulaarselt teisipäeviti ja reedeti kell 19—21.30 EPA peahoones. **Uute lauljate vastuvõtt on 4. ja 7. oktoobril sealsamas.**

Tere tulemast!

E. TOOM,
TAM-i esimees

Eesti keele ringis

Esimene üritus sel aastal oli sõit vadjalaste juurde. Peale ringi liikmete oli kaasas eesti keele ja soome-ugri kateedri õppejõude, rahvaluule spetsialiste, üks ajaloolane ja magnetofon.

Ekspeditsiooni juht prof. P. Ariste, kes on ligi 30 aastat igal suvel käinud vadjalaste juures, oli seal juba oodatud külaline.

Pikemalt peatusime seekord viies Vadja külas: Mati, Kõrvõttula, Luiitsa, Liivi ja Rajo külas. Lindistasime vadjakeelset kõnet, rahvalaule ja muinasjutte. Eriti head mälestused on Mati küla keelejuhist Marja Boranovast ja Oudeki Figurovast Rajo külast. Figurova on «hea nõid», kes oskab inimesi ja loomi ravida. Ta tunneb ka vanu regivärsilisi rahvalaule.

Ekspeditsioonil kuuldu-nähtu järelkajaks oli vadja õhtu ülikooli kohvikus, kus esmakordselt Vadjas käinu sai üht-teist lähemalt teada selle rahva ajaloost ja lauludest. Nende huvitavate ettekannete eest ütleme aitäh oma külalistele — Ingrid Rüütlile kirjandusmuuseumist ja Jüri Kivimäele ajaloo-ringist. Lembit Vaba rääkis vadja keelest ja tänapäeva vadjalastest.

Vilja VOOLAR

Soome fotokunsti näitus

Tallinnas avati Soome fotokunstnike tööde näitus. Peab mainima, et soomlased valdavad fototehnikat hästi. On tunda, et iga töö juures on mõeldud, millisesse vormi või millist tehnikat kasutada, et mõte paremini esile pääseks. Mõni foto on ehk liiga dekoratiivne.

PAULI OULASVIRTA «Mänd» valmis kahe negatiivi kokkusobitamise teel. Üks neist on harilik ja teine solarisatsiooniga tehtud. Esimene andis loomuliku taeva, teiselt on valged kontuurid. Harilikus töötluses see foto ei oleks nii mõjukas.

EERO VENHOLA «Töömees» on huvitav kompositsioonilt. Must mustas — mustal rusuval taustal on küllaltki tume töömehe portree. Mehe käed ja nägu on antud äärmiselt teravalt (kahjuks ei ole reproduktsioonil seda täielikult märgata). Aastad ja töö on jätnud oma jäljed mehe kätele ja näole.

Oktoobri teisel poolel eksponeeritakse näitus ka Tartus.

R. EIN

PAULI OULASVIRTA «MÄND»

EERO VENHOLA «TÖÖMEES»

Mõnda reisist...

(Algus lk. 3)

must, ta madalaid kadakaid, ta päikeseloojakuid...» («Tänapäev», 1907).

Meil ilmselt ei vedanud — «kuiva kuumuse» asemel lõõtsusid parajad meretuuled ja külma niiskuse eest ei kaitsnud vatijopidki. Oli meie teekonna kõige ebameeldivam ilm. Sellegipoolest võtsime ette matka Orjaku säärt mööda — see on Kassari saarest välja ulatuv 3 km pikkune kitsas riba. Algul paistab meri vaid ühelt poolt, on lai teegi kadakate vahel, siis kaob see; säär muutub kitsamaks ja kitsamaks, kuni kahaneb napilt jalatalla laiuseks kivirähaseks ribaks.

Kassarist pidas suvituskohana lugu ka Marie Under. Saare vanas koolis pidas õpetajaametit tema isa ja poetess sai hiljemgi neist paigust inspiratsiooni. Jaan Eilart luges siinsamas meile tema luuletusi ette.

Kirjutades vaatamisväärsustest ei saa jätta juttu tegemata «kuulamisväärsustest» — kunstikabineti auliikmest ja heast sõbrast Jaan Eilartist. Tema tohutu eruditsioon+huumorimeel on tast teinud parima ekskursioonijuhi, keda üldse tahta oskaks. Ükski «aitäh» ei ole küllaldane selle eest, mis ta nende kahe — Saaremaa ja Hiiumaa — reisi jooksul meile anda on suutnud.

Epiloog.

Viimaseks suuremaks peatuseks ja ühtlasi üheks ilusamaks elamuseks jäi Ants Laikmaa majamuuseumi külastamine Taeblas. Kindlasti aitab see veelgi paremini mõista suure meistri tööd. Siin, Eesti ühe kuulsaima kunstniku haual andis meie ringi auliige kätte lõputunnistused neile üheksale üliõpilasele, kelle ühiskondlikuks erialaks on nüüdsest kunstnik-dekoraator. Uude vahetusse oodatakse aga iga tudengit, kes endas kunstiarmastust ja püsivust arvab jätkuvat! Algajate paralleelrühmas on veel vabu kohti. Esimene kokkusaamine tehakse esmaspäeval, 3. okt. kell 17 kabineti ruumides (ühiskonnateaduste majas) ja seejärel minnakse koos kunstimuuseumi Ants Laikmaa näitust vaatama.

MAIRE RAIDMA

Algab TRÜ tervisespartakiaad

6. ja 13. okt.

avastardid

Juba kolme õppeaasta vältel on ülikoolis peetud tervistavate massiliste spordiürituste konkurssi. See on kujunenud kõige populaarsemaks võistlussarjaks TRÜ-s. Konkurss toimub paralleelselt kursuste ja teaduskondade vahel, kusjuures arvesse läheb ainult massilisus, mitte meisterlikkus. See tähendab, et iga üritusest osavõtja toob oma teaduskonnale ja kursusele, olenemata tagajärjest, ühe punkti. Arvestatakse ka individuaalset paremusjärjestust.

Võistlusaladeks on sügisene ja kevadine orienteerumine, sügisene ja kevadine jooksukross, talvistest aladest aga Tartu—Vorbuse—Tartu, Tartu—Vellavere (millest osavõtt annab 1,5 punkti) ja Tartu—Kääriku (koefitsient 2,0) suusamatkad. Mõnel aastal on detsembris olnud ka rühmvõimlemise võistlused. Arvesse võetakse TRÜ spordiklubi liikmemaksude tasumine.

Nii individuaalvõistlejaile (kümnele paremale) kui ka kursustele on välja pandud preemiad ja mälestusesemed. Nii saab võitja kursus tasuta kümnepäevase puhkelaagri Kääriku, teiseks tulnud kursus tasuta ekskursiooni Tallinna jne. Individuaalseteks auhindadeks on suusavarustus, matkatelk ja muu spordivarustus. Kui individuaalarvestuses saab võrdse arvu punkte palju üliõpilasi, otsustab paremusjärjestuse õppeedukus. Et eraldi konkurss toimub ka õppejõudude ja teenistujate vahel, siis otsustab siin võrdsuse korral paremuse loos.

Möödunud õppeaastal võistluse võitnud ajaloo II kursus (praegu III kursus) viibiski 18.—26. septembrini puhkelaagris Käärikul.

Nagu ülaltoodust nähtub, otsustab paremusjärjestuse üritusest osavõtnud kordade arv, kursuste ja teaduskondade osas õigemini osavõtnute arvu suhe tervete üliõpilaste arvusse. Seepärast on eelmistel aastatel võitjaks tulnud just need kursused, kus organisatsiooniline töö on paremal järjel ja üritustele minnakse välja kogu kollektiiviga. Paremini on senini esinenud ajaloo-osakonna ning Õigus- ja Majandusteaduskonna üliõpilased.

Esimesteks üritusteks käesoleval õppeaastal on valikorienteerumisvõistlus 6. okt. algusega kell 16.30 Tähtvere metsa serval ja jooksukross 13. ja 14. okt. Tähtvere pargis. Et meie jooksukross toimub ülevabariigilisena ametiühingu ja komsomoli jooksukrossi raames, siis peaksid Eesti kõrgemate koolide vahelises konkurentsis parema koha saavutamiseks krossist osa võtma kõik terved üliõpilased. Ka orienteerumisvõistlused, mille juhend on koostatud erakordselt lihtne (tuleb kaardi järgi leida ükskõik kuipalju kontrollpunkte 1,5 tunni jooksul), on kõigile osavõtjaile seni hästi meeldinud ning arvuliselt on see üritus mitmel korral kujunenud vabariigis rekordiliseks.

Niisiis — 6. okt. kell 16.30 kõik startil! Pidage meeles, et oma osavõtuga toote mitte ainult endale, vaid ka kursusele ja teaduskonnale väärtusliku punkti, mis lõppkokkuvõtete tegemisel võib osutuda kaalukeeleks võitja selgitamisel.

TRÜ Spordiklubi

ÜTÜ nõukogu teatab

Järgmine ÜTÜ konverents toimub 30. märtsist — 2. aprillini 1967.

Tööde temaatika esitada ringivanematel ÜTÜ nõukogule juba 5. novembriks. Esitamise vorm on sama, mis eelmisel aastal.

1. märtsiks lõpetatakse temaatika kontroll. Sama kuupäevani võetakse vastu ka ettekannete lühikokkuvõtteid (kuni 4 masinakirja lehekülge, vene keeles).

Teadaanded

ÜTÜ psühholoogiaringi koosolek toimub kolmapäeval, 5. oktoobril 1966. a. kell 18 pedagoogika-auditooriumis.

Päevakorras: 1. Muljeid XVIII rahvusvaheliselt psühholoogide kongressilt.

2. Huvitavaid psühholoogilisi probleeme populaarteadusliku ajakirjanduse veergudelt.

Ringi juhatus

* * *

5. oktoobril algusega kell 18 toimub Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla auditooriumis ÜTÜ hospitaalsisehaiguste ringi töökoosolek.

Päevakord:

1. Teraapia kui distsipliini arengu-teedest (dots. L. Päi).
2. Uute liikmete vastuvõtt.
3. Jooksvaid küsimusi.

Ringi juhatus

Raadioloengud

Kolmapäeval, 5. oktoobril

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Uno Siimani loeng «Tundmused ja nende väljendamine».

2. Ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilastele dots. Liidia Rootsi loeng «Ladina-Ameerika maade ajaloost pärast II maailmasõda».

Reedel, 7. oktoobril

1. Kõigile kaugõppijaile TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondide osakonna juhataja Ruth Parmase loeng «Ilukirjanduse ja kirjandusteaduse bibliograafiad».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» III.

Kolmapäeval, 12. oktoobril

1. Kõigile kaugõppijaile dots. Linda Eringsoni loeng «Academia Gustaviana ajaloost».

2. Saksa filoloogia I kursuse üliõpilastele õppejõud Jaan Soonvaldi loeng «Tüüpilisi vigu I kursusel».

Reedel, 14. oktoobril

1. I kursuse filoloogidele prof. Paul Ariste I loeng sissejuhatusest keeleteadusse «Keele teke».

2. Kõigile kaugõppijaile dots. Johannes Jakobsoni loeng «EKP ümberkujunemine üldrahvaliku partei väesalgaks» I.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6975. MB 07592.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Täna algavad Tartu üliõpilaspäevad

Üliõpilane ja õppejõud, tulge pidu pidama!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

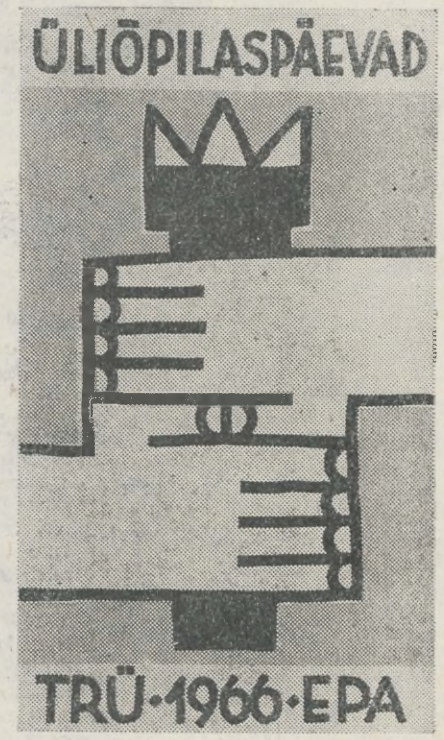
Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (705) Reedel, 7. oktoobril 1966 XX aastakäik

▲ **7. oktoobril mängus kuldmandiibel**

▲ **8. oktoobril tõrvikutega rongkäik ja lõbusad õhtud**

▲ **9. oktoobril ballid**

Tundsime, et olime abiks

Möödunud nädala lõpul pöördusid TRÜ I ja II (osalt ka III) kursuse üliõpilased tagasi Tartu, Valga, Võru, Põlva ja Rakvere rajooni kolhoosidest-sovhoosidest, kus töötati septembrikuu vältel. Iga grupp tõi endaga kaasa kolhoosi või sovhoosi iseloomustuse tehtud töö kohta.

Nüüd on juba mitu päeva istutud auditooriumilaudade taga. Ent kolhoosimuljed ei unune niipea, seda enam, et tööd sai tehtud tublisti. Meie toimetuse liikmed Asta Hiir, Juhan Paadam, Andrus Saar ja Olev Tõeleid ajasid juttu töölkäinutega. Allpool mõningaid mõtteid vestlusest.

Teise kursuse eesti filoloogide 18-liikmeline rühm töötas sel sügisel Rakvere rajooni Rahkla sovhoosis. Tööd tehti tublisti ja ega sovhoosirahvas kiitusegagi kitsi olnud. Kõigest aga palume lähemalt jutustada eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilasel Tõnu Jaanusel.

● **Mitu tundi päevas tööd tuli teha?**

Meie tööpäev kestis kuus tundi. Vihm ega mitte just kõige parem toit tuju ei rikkunud. Kui oli vaja, tegime ka ületunde.

● **Milliseid töid te sovhoosis tegite?**

Poistel oli põhiliseks tööks viljavedu, tüdrukutel kartulinoppimine. Töötasime 3- kuni 4-liikmelistes gruppides. Olime abiks ka silo tegemisel ja põhu äravedamisel. Paarii korral laadisime väetist.

● **Kas tudengitel oli side sovhoosis töötavate noortega?**

Jah. Kohalike noortega saime hästi läbi. Koos olime tööl ja ka harvad puhkehetked (töötasime pühapäevitigi) veetsime sageli sovhoosiklubis ühiselt.

● **Kuidas sovhoosi administratsioon tööga rahule jäi?**

Tundub, et meie tööga jäädi rahule. Enne sovhoosist lahkumist avaldati kogu grupile sovhoosi direktori käskkirjaga kiitust hea töö eest ning premeeriti transistorraadioga. Sovhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär kutsus meid tuleval aastal tagasi. On vaid kahju, et kolmandad kursused tavaliselt kolhoosis ei käi!

VELLO SUME (füüsikaosakonna II kursus):

● **Mis kõige enam meelde jäi?**

Kolhoosikeskuse linnamoodi peatänav, kena klubi ja veelgi toredam vastuvõtt.

● **Töö? Tingimused? Ajaviide?**

Kõigepealt instrueeriti meid ohutustehnikas ja siis hakkasime põhku vedama. Tingimused head. Ajaviide hästi korraldatud. Meie küsutuses oli televiisor ja rohkesti mänge.

● **Kuidas rahule jäädi?**

Tööd tegime endi arust tublisti ja selles suhtes midagi ütlemist polnud. Meid oli seal paarkümmend inimest ja lõpetuseks korraldati kolhoosi poolt kahesajarublaline bankett.

● **Kes olid tublimad?**

Rein Hanstein, Andres Kuusk.

● **Kui oleks olnud võimalus valida: kolhoos või õppetöö — kumba oleksid eelistanud?**

Õppetööd.

TIINA VÄHER ja TÕNU SAAR (Õigusteaduskonna I kursus):

● **Millised olid esimesed mõtted, kui kuulsite kuuajalisest tööst kolhoosis?**

Tulime ülikooli ikka lootusega alustada kohe õppetööd. Kui aga füüsilise töö kasuks oli otsustatud, siis läksime kolhoosi rahateenimise mõttega. Kõige suurem oli siiski soov saada omavahel tuttavateks. Kahjuks paigutati meid eri majanditesse ja nii jäi kursuse «üldvaim» leidmata.

● **Millises kolhoosis te viibisite? Kui suur teie grupp oli? Meeleolu?**

Võru rajooni kolhoosis «Võidu Lipp». Meid oli 22 inimest. Olime meelestatud väga optimistlikult.

● **Mõningaid muljeid töö- ja elutingimustest?**

Meid majutati kahte eri majja. Küljealuseks sai põhk. Ega sellest hoolitud. Majarahvas oli väga tore. Meil tüdrukutel oli ainult väga kehv ahi ja soojusega oli ruum seepärast kitsi. Meil oli ainult üks tüli — ja seegi sahvri pärast. Asus ju parem toidukraam seal ning pealegi veel poiste majas.

Töö oli üsna mitmekesine, kuid meile tundus — paraku mitte hästi organiseeritud. Vedasime vilja, kitkusime lina, korjasime (ja sõime) õunu. Vihmahood meid ei heidutanud. Alati võitis reibas meeleolu.

● **Teie side maarahvaga? Kas korraldasite üritusi maanoortega kahasse? Kuidas teisse suhtuti?**

Sidet kohaliku elanikkonnaga õieti polnud. Kord tahtsime teha kohtumisõhtut maanoortega, kuid paraku ükski kohalik elanik ei ilmunud. Ülejäänud küsimused jäävad seega vastamata.

● **Milliseid huvitavaid üritusi te omavahel korraldasite? Kas «kursusevaim» mingil määral siiski välja kujunes?**

Meie päev kestis 24 tundi. Ja pidevalt oli meil mingisugune tegevus. Pisukese puhkuse ajal pidasime maha kaks sünnipäeva, küünlavalgus-, tutvumis-, õudusjuttude ja lihtsalt paar lõbusat õhtut. Meie vaim, nagu öeldud — optimistlik!

● **Ja lõpuks — üldmuljed?**

Üldmuljed olid kenad. Meil kujunes välja deviis «austa tööd ja tööinimest». Lõpupäeval tutvusime n.-ö. lõplikult inimestega. Muide, nad korraldasid meile isegi lahkumispeo. Tundsime, et olime üsnagi suureks abiks. Eks see olegi kokkuvõttes üldmulje.

RIINA HUNT (Arstiteaduskonna raviosakonna I kursus):

● **Millises majandis töötasite?**

Tartu rajoonis Võnnu sovsis.

● **Kui palju teid oli?**

Kursus on meil suur, jaotatud olime 6 rühma. Võnnus oli meid 40, 10—12 igas osakonnas. Rühmad omavahel hiljem enam ei kohtunud, see takistas muidugi tublisti kollektiivi tekkimist kogu kursuse ulatuses. Seda enam aga õppisime meie kaksteist üksteist väga hästi tundma.

● **Kuidas reageeriti «komandeeringuteatele»?**

Mõningase hämmeldusega. Kodust sõideti ju välja õppima. Paljudel puudusid vajalik riietus ja jalatsid. Tuldi siiski toime, mõnedele tuli kodust pakke veel kuu lõpuni. Tööle sõideti ometi täies koosseisus.

● **Mis töid tegite?**

Tuli teha peaaegu kõiki põllutöid: põhku kokku panna, kartuleid võtta, teravilja koristada, sõnnikut vedada, karjas käia, isegi põllult kive korjata. Töötasime sovhoosirahvaga koos, nii et nõu ja abi otse käe-jala juures. Palju oli hobusetööd. Mitmed proovisid seda esmakordselt. Ise ma ei teinud, natuke nagu hirm oli.

Õppejõudu meil kaasas ei olnud, kursusehooldajat asendas Arstiteaduskonna raviosakonna III k. üliõpilane Viktor Brin, kes ise samuti mehemoodi tööd tegi.

Üldiselt jäi tunne, et meie töö-jõudu kasutati eeskätt seal, kus maarahval peenike pihus oli. Paluti kauemakski jäädа.

(Järg lk. 2)

Tulge meile!

Kui tudeng homme õhtul kõiki sorti laule hõisates, shake'i ja jenkat tantsides laululavale on jõudnud ja sealt kuidagi-moodi veel linna tagasi jõuab, siis seisab tema ees probleem — kuhu nüüd minna. Eks ikka sinna, kuhu said endale kutse haarata, vastate Teie. No mind Te juba ei peta. Tudengi-tüüpi rahvas saab igale poole, kuhu ta tahab.

Niisiis. Kutsume kõiki Kammivabriku klubisse. Kuulame koos ära uudismaalaste väikese kontserdi, mis tuletab Teile meelde KVN-i lõbusat vaimu. Saame näha, kuidas tudengit magusa tordiga ninapidi veetakse, tunneme talle kaasa eksamil. Ja ega revüügi nägemata jää (poisid!). Lõpuks tahaksime koos Teiega anda miniatuurse kontserdi «garnisoni sõduritele».

Ka tantsusõpru ootab meeldiv üllatus.

Meeldetuletuseks tänavustele saaremaalastele. Juba Toomemäele kogunedes oleme vormis. Kõik, kes kontserdist osa võtavad, tuletage oma osa meelde ja elage uuesti sisse. Hurraa!!! Ootame Sind!

Lugupidamisega

ANTS UUDISMAALANE

8. oktoober on üliõpilaspidustuste haripunkt

Õhtul kell 22 algavad:

EPA aulas

Lõuna-Kõrgepingevõrkude klubis *pakutakse satiiri ja huumorit à la Kääriku*

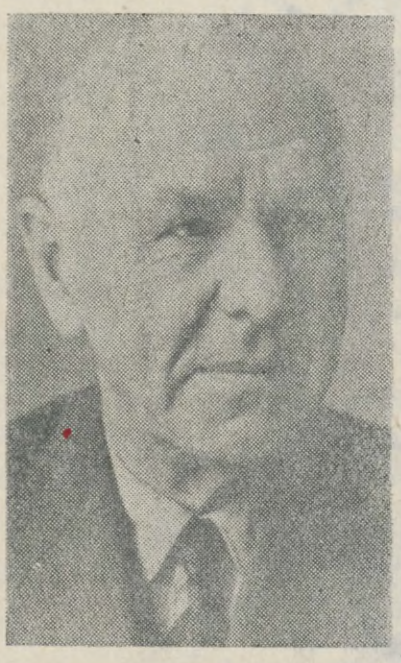
Kammivabrikus *panevad peo käima uudismaalased*

Linnakutsekoolis nr. 17 — *Arstiteaduskonna vaimukuse ja fantaasia piire ületav õhtu*

Dotsent Richard Kleis 70-aastane

Aastate kulg on kiire. See meenub meile eriti siis, kui mõni meie kaasaegsetest jõuab juubeli verstaposti juurde. Kalender näitab, et järjekordselt on 6. oktoobril 70-aastaste seenioride auväärsesse ritta jõudnud ka Tartu Riikliku Ülikooli dotsent Richard Kleis.

Ülikoolil, mille määraliste õppejõudude hulka ta kuulub alates 1941. aasta algusest, on seda tähtpäeva eriti põhjust meeles pidada, sest dots. Kleis ei ole ülikoolis tegutsenud mitte ainult autoriteetse ja lugupeetava õppejõuna. Sõjajärgsel perioodil (aastatel 1945—(1948) toimis ta edukalt Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaanina teaduskonna ümberkorraldamisel nõukogulikuks õppeasutiseks. Kaua aastaid on dots. Kleis töötanud teaduskonna metoodilise komisjoni, samuti ka ülikooli metoodilise nõukogu liikmena ja sellena kaasa aidanud ülikooli õppemetoodilise töö taseme tõstmisele. Õpetanud on ta harukordses ainevallas: ajaloolised distsipliinid, antiikkirjandus, ladina keel.

Laiemale üldsusele on meie juubilari nimi aastakümneid olnud seotud arvukate teatmeteoste toimetamisega. Meenutagem siin vaid mõnda neist teostest: koguteos «Tartu» (1927, üldtoimetaja), «Eesti biograafiline leksikon» (toimetuse sekretär 1924—1929) ja eriti «Eesti entsüklopeediat» (1930—1937) ning «Väikest entsüklopeediat» (1937—1939), mille peatoimetajaks oli juubilar.

Juubilari administraatorlike võimete mitmekülgsus avaldus ka selles, et ta ühtaegu eelmisega suutis täita aastail 1944—1947 kirjastuses «Teaduslik Kirjandus» peatoimetaja kohta. Samuti juhtis dots. Kleis raskel ülesehitusperioodil 1947.—1950. a. direktorina ENSV TA Ajaloo Instituudi tööd.

Teadusliku uudiskirjanduse vajajatena oleme meie eriti tänu võlgu R. Kleisile selle eest, et ta raamatukaupluse nr. 43 («Teadus») direktorina aastail 1951—1954 teostas selles niivõrd põhjaliku töö reorganiseerimise, et kauplusest sai üks üleliiduliselt paremaid ettevõtteid uue kirjanduse hankimise kiiruse ja täpsuse poolest.

Selle pingsa ja mitmekülgse tegevuse kõrval on kulgenud juubilari teadusliku töö areng. Iseseisvate töödena mainigem siin järgmisi: «Кренгольмская стачка 1872 г.» (1952) ja «Võõrsõnade leksikon» (1961), kusjuures Läti Henriku kroonika uus kommenteeritud tõlge ja ladina-eesti sõnaraamat on ilmumist ootamas.

Reipana ja tasakaalukalt toimekana liigub juubilar meie keskel vanuses, mil paljud tema eakaaslased on lõpetanud oma kutsealase töö. Dots. Kleisile on usaldatud töö «Eesti NSV entsüklopeedia» peatoimetuse teadusliku sekretärina. See suure tähtsusega teatmeteos nõuab ettevalmistamist ja publitseerimise juhtimist.

Soovime juubilarile veel paljudeks aastateks head tervist ja raugematut töövõimet ja indu.

Dots. J. MADISSON

Olukord RSR-s

Esmaspäeval, 10. oktoobril alustab oma vanas residentsis — kohviku rõdusaalis järjekordset tegevusaastat ülikooli rahvusvaheliste suhete ring (RSR). Selleks tähtpäevaks peaksid lõppema ka ringi praeguse juhtkonna (president T. Leito, asepresident K. Jaanits) volitused. Nagu igas korralikus demokraatlikus asutuses on ka RSR-is suhted enne uusi valimisi väga pinevad ja sisemine võitlus haripunktis. Tahtmata anda võimalust kummalegi poolele kasutada relvana kohalikku ajakirjandust, läksid võimukandjad ja opositsioon kompromissile ning palusid mind kui erapooletut ja objektiivset vaatlejat anda ülevaade olukorrast RSR-is.

Teatavasti pole ükski RSR-i senine president püsinud võimul täit valitsusaega ning imelikel asjaoludel võimu kaotanud, on nad seejärel kahtlase kiirusega siirdunud juhtivale komsomolitööle. Pragune president T. Leito tõmbas aga aasta jooksul ohjad pingumale ja kavatseb nüüd konstitutsioonivastaselt jääda võimule veel teiseks valitsusperioodiks. Põhjendusena toob ta ette selle, et tänu möödunud aastal kujunenud keerulise välis- ja sisepoliitilisele (s. t. RSR-sisesele) olukorrale pole veel kõik valimiseelsed lubadused täidetud ja tema kaunis tegevusprogramm, millega ta võimu vallutas, veel suures osas ellu viimata.

Nii ongi T. Leitol ja tema tublil abil K. Jaanitsal plaanis valimiste ajal ohverdada vaid senine pressisekretär J. Paju ja esitades sellele kohale uue kandidatuuri, ise pukis edasi püsida. Paistab, et see neil ka korda läheb, sest opositsiooniread on hõredad. Seetõttu pöördubki opositsioon kõigi üliõpilaste ja eriti I kursuste poole üleskutsega tulla esmaspäeval kohvikusse ja asuda aktiivselt kaasa lööma RSR-i üritustes. Esimesel koosolekul valgustatakse sündmusi Hiinas ja püütakse vaadelda, mis nende taga on. Uutele liikmetele teadmiseks: RSR-i tegevuses kehtib vabatahtlikkuse printsiip, iga ringi liige tegutseb sellise aktiivsusega, nagu tal just soovi ja aega on. Osavõtt RSR tegevusest annab üliõpilasele peale üldise silmaringi laienemise veel võimaluse kursis olla kõige värskema faktilise materjali ja välispoliitiliste sündmuste asjaliku analüüsiga nii RSR-i enda kommentaatorite kui ka kirjanduse abil, mis ringi aktiivseil liikmeil kasutada on. Niisiis — RSR ootab kõiki vanu ja uusi poliitikahuvilisi.

J. ALLIK

Peda googikaringis avakoosolek

Möödunud nädalal toimus kohviku piljardisaalis ÜTÜ pedagoogikaringi avakoosolek. Õppejõududelt sm. K. INDRELT ja sm. E. KOEMETSALT kuuldi palju huvitavat XVIII rahvusvahelisest psühholoogide kongressist. Seejärel andis ringi vanem A. KITS aru möödunud õppeaasta tööst ning valiti uus juhatus. Ringi tööd hakkavad alanud õppeaastal juhtima üliõpilased H. PIKKOR, T. KAARMA, L. METSOJA, M. LOND ja A. KLAUKS. Järgmine koosistumine on 14. oktoobri õhtul. Kohtutakse staažikate pedagoogidega. Ootame üritusele ka ringi uusi liikmeid.

A. SINIVEER

Kiri noorele tohtrile

Teie tulete diplomi järele, aga mina kirjutan ebameeldiva kirja. Ja ometi kirjutan, sest elu kui tervik nõuab seda.

Meid seob kolmas. Minu suvepuhkuste üleaedne, naabriperenaine. Tema oli üks nendest maainimestest, kes kutsuvad esile ääretu austuse oma lihtsa, intuitiivse tarkusega ja elujaatava heasoovlikkusega. Näiteks oma kümneaastasele tütrele, kes tuli rääkima, et sõi äsja kaks tabletti purgeeni kihlveo peale venna ja tädipojaga, esitas ta vaid naerusui küsimuse: «Aga kuidas sa mittemõjumist tõendad?» (Kui tavaline oleks riidlemine ja närvilised lapsed!) Kui näen veel selliste inimeste töökust, tunnen end nagu süüdi, et senini on maal vundamendid, aknad ja majad madalad, halliseinalised.

Tema tõttu ma Teile kirjutangi. Sest võib-olla on selles, et teda enam ei ole, ka killuke Teie süüd. Nimelt võib-olla. Kuna luban endale avalikku kahtlustamist, tekib küsimus minu suhtumisest Teie erialasse. Selgitan seda. Ühelt poolt näen arsti üllast tööd (kui seda niimoodi tehakse), mis seisneb väga keerulise objekti «remontimises» kaasaegsete ja inimlikult piiratud teadmiste ning vahenditega. Seda teadmatust iseloomustab ju nii nästi arstidelt kuuldud mõte: «Loodus ravib 90% haigetest ega räägi oma kolleege taga.» Teiselt poolt kogesin juba lapsena ka midagi muud, kuigi mõistsin seda niijem. Kuueaastase poisikesena, kui minu kiiratused pimesoole lõhkemisest muutusid üha läbilõikavamaks, kiirendati külmade kompresside vahetamist rindkere ümber. Selline oli mõisast toodud jaoskonnaarsti kroonide eest antud juhend tema poolt diagnoositud kopsupõletiku ravimiseks. Elama jäin seetõttu, et mäda kõhukoopas oli kapseldunud ja mind viidi linna targema arsti juurde. (Tookord oli esimene tingimus tähtsam).

Kirjeldatud juhtumist möödus kolmkümmend aastat.

Koos kõigi vastavate muutustega jaoskonnas on nüüd haigla. Teil oli seal arstina vist kuues tööpäev, kui helistasin naabrinaise pea nädal aega kestnud kõrge palaviku pärast ja kutsusin vaatama. Teid toodi kohale autoga. Te istusite ja vestlesite haigega ning diagnoosisite gripi. Ei kuulanud. Kirjutasite rohud ja sõitsite tagasi. Tuleku ja mineku vahe oli nii lühike, et äratas tähelepanu ja küsisin vahepealset haigelt.

Aga palavik ei langenud. Kolmandal päeval helistasin uuesti haiglasse ja vihjasin läbivaatamatusele. Hiljem selgus, et rääkisin Teiega. Haige toodi autoga haiglasse ja seekord Te ka kuulasite. Diagnoosisite kollatõve. Haige paigutati isolaatorisse. Seal olid tal öösel külmast värinad. Hommikul tuli linnast nakkushaigla auto, võttis haige peale ja sõitis ta koju desinfitseerima. Desinfitseerimise ajal istus haige teises toas. Siis läks sõit nakkushaiglasse. Sealt avastati mõne päeva pärast, et oli tegemist kahepoolse kopsupõletikuga.

Kõik hilisem Teid ei puuduta. Tekkisid komplikatsioonid. Haigel oli kaasasündinud südamerike jne. Mõne kuu pärast ta oli uuesti teie haiglas, nüüd juba südame sisekesta kaugelearenenud põletikuga. Sellel perioodil paistis välja maahaigla sanitaride harimatus, sest nad olid hommikuti vaadanud imestunud pilkudega, et haige ikka veel elab. Sellele järgnes uus haigla teises linnas, ja haige elas veel mitu kuud. Kuid see ravi tuli vist liiga hilja. Vist. Igatahes enne selle ahela algust tõstsime koos põllul heina ja nelikümmend kaks aastat on keskiga.

Minule on senini suureks küsimärgiks, miks Te haiget ei kuulanud. Võib-olla algasid vead just sellest?! See oli ju Teie kui arsti esimene töönädal! Püüdsin leida pealiskaudse suhtumise jooni Teie isikust. Tutvusin ülikoolis olevate materjalidega. Endise rentniku ja uusmaasaaja lihtne, lasterikas ja töökas perekond. Jonõtši hukkamõist sisseastumiskirjandis. «Suhtub tähelepanelikult haigetesse» — iseloomustuses. Allkiri arsti pidulikul tõotusel. Ei leidnud seda, mida otsisin. Kuid siis kerkis halvem variant, suhtumine kutse-eetikasse. Kas oli palju kuulajaid nendel fakultatiivsetel loengutel? Milline «filosoofia» jäi Teie ja kursusekaaslaste hinge tagamaadele? Kas vanasti sai arst rohkem raha; praeguse raha eest ei saagi paremini töötada? jne.

Eitamata parema stimuleerimissüsteemi vajadust siin ja mujal, soovitan siiski läbi mõelda järgmiste, rohkem üldiste küsimuste üle. Kas on põhjust oletada, et noorema põlvkonna tunnetuslikud võimed märgatavalt ületavad eelmiste põlvkondade omasid? Kas kõigi suurte ja väikeste humanistide järeldus, et tõeline õnn leitakse rahva teenimises, tallatakse tikk-kontsadega auklikuks? Vastused on vist eitavad. Suured tõed jäävad, sest nad teenindavad elu. Küsimus on ainult selles, millal keegi nendest aru saab. Raha võib palju tahta ja saada, ning selle eest endale hüvesid ja eeliseid muretseda, kuid lahtise haua juures, kui elu teeb viimast kokkuvõtet, ei näidata filmi meie riietusest ega korterist, söömistest ega joomistest, vaid kaalutakse meie tegusid. Lõpuks leiab õige käitumine ikka õige hindamise, ükskõik kuidas momendi aspektides seda ka ei nähtud. Kõik meie igapäevased kaalutlused, et ma tahan elust ikka mõnu tunda, muutuvad tegelikkuseks mitte saamistena, vaid elule andmistena. Isiklikult arvan, et jõukuse, ilu ja tarkuse kujul on elu seadnud inimestele väga huvitavad ja kahepalgelised eesmärgid ning laps tahab minna vikerkaart käega katsuma.

* * *

Mõni mõte maahaiglast. Kas selle koosseisude väiksus ei takista spetsialiseerumist? Kas kaasajal ei saavutata edu just spetsialiseerumise kaudu? Kas me ei sunni maainimest kasutama vähemkvalifitseeritud abi selle haigla olemasolu tõttu? Kas haige ravimine maahaiglas on odavam? Kas meie linnad on üksteisest kaugel, teed halvad, autosid vähe?

* * *

Eksimise eest diagnoosimisel ma Teid ei süüdista. Kuid pealiskaudse uurimise eest küll. Ning mul oli ebameeldiv, et meie ülikooli Arstiteaduskonnal on sellise töössesuhtumisega kasvandik. Kuid tean, et vastutustunne tuleb aastatega ja loodan, et ükskord pälvite lugupidamise. Selliseks tööks soovin edu!

Lugupidamisega
J. REIMAND,
õppejõud

Tundsime...

(Algus lk. 1)

Kuidas üliõpilaste tööga rahule jäädi? Töötasu?

Rühmale anti kiitev iseloomustus. Lahkumispidu korraldati sovhoosi arvel. Töötasu oli võrdlemisi korralik, eriti karjastel — keskmiselt 40 rbl.

Kuidas ilmad olid?

Vihmased ja külmad. Oime parajasti põhukuhja tegemas, kui lund sadama hakkas. Ometi ei tehtud ühtegi vihmapüha, ka haigeid ei olnud.

Majutamistingimused ja toit?

Elasime ühes talus. See jäi, tõsi küll, töökohast veidi kaugele — 2,5 km. Õhtuti tuli märgadena ja väsinutena sageli jalgsi koju minna. Ajalehti ei saanud üldse. Õhtul käisime sovhoosikeskuses (2,5 km) televiisorit vaatamas, niisiis — side välisilmaga oli olemas. Toit oli väga hea, võtsime kaalus juurde.

Väljavõte Simuna sovhoosi juhatuse iseloomustusest TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna vene filoloogia II kursuse eesti grupi kohta (28. septembrist 1966):

«Juba esimesest päevast peale näitasid üliõpilased endid tublide ja töökate ning abivalmitena. Nad suhtusid kriitiliselt meie tööde organiseerimises esinevatesse puudustesse ja saavutasid seda, et osakond, kus nad töötasid, jõudis kartuli koristamisel sovhoosis esikohale. *Samuti on sovhoos 25. sept. seisuga rajoonis 3. kohal.*

Meie sovhoosis on pidevalt olnud sügis-koristustöödel šeffidena paljude kollektiivide esindajaid, kuid sääraseid teotahtelisi noori pole olnud.

Kaastöötajatega osakonnas oli üliõpilastel läbisaamine väga hea. Oma distsipliini ja töösse suhtumisega nakatasid nad kogu osakonna kollektiivi.

Juba esimestest päevadest peale lõid üliõpilased tugevad sidemed kohalike noortega ning vaatamata pingsale tööle andsid 24. septembri õhtul sisuka kontserdi kohalikus rahvamajas.

Simuna sovhoosi kollektiiv tänab TRÜ õppejõude säärase töötahte sisendamise eest noortesse, ning taname samuti kõiki grupi liikmeid hea töö eest ja soovime neile kõigile parimat nende endi töös — õppimises.»

(Rahkla sovhoosi direktori V. Undi käskkiri nr. 27-k, 26. sept. 1966. a.)

«Avaldan tänu grupile TRÜ eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilastele, kes ajavahemikul 3. sept. kuni 28. sept. 1966. a. viibides tööl, võtsid kohusetruult osa sügisestest koristustöödest.

Premeerin sovhoosifondi arvelt TRÜ eesti filoloogia osakonna II kursuse kursusevanemat Paulson, Tiiut rbl. 35.—»

Töö ja laulud. Suvi 1966

(algus ajalehe 23. numbris)

LINDA KRUUSTEE

Põhiliselt töötasid müürseppadena poisid. Tüdrukudki ei tantnud alla anda. Galja Samarina Pedagoogilisest Instituudist oli kõige tublim.

Kohalikud naised imestasid: «On vast tüdrukud! Peened kui kilud teised, aga kive loobivad, et kae nalja. Päevad läbi.» See oli ehitusel tavaline pilt: tüdrukud seisid reas, loopisid tellised hunnikust töökohale ja laulsid:

«See oli ennemuistsel aal, kui heeringas elas kuival maal.»

Enamus meist tuli ehitama esmakordselt. Hea oli näha oma kätetööd. Peale selle romantika. Meri oli lähedal, lõunatunnilgi jõudis kadakaselt kaldalt vette lipata. Kindlalt oli päevaplaanis igaõhtune ujumine Üügu panga juures: «Tüdrukud vasakule, poisid paremale!» Kajakad, meri. Päikegi «võttis» müüridel hästi.

Täiendus jõudiski pärale: Sergei Kesselmann oma kitarri ja elurõõmuga, endine uudismaalane Vanja Zub jt.

Õhtul põles kiigeplatsil esimene lõke.

MUHUMAAST

«See oo' väike Muhu,
see oo' Muhumaa» —
laulsime kõik töölt koju sõites. Poole päevaga saart küll läbi ei käi. Vaadata on mõndagi: kirik (ilma tornita), mereäärne kõrge Üügu pank, eesti kirjandusest tuntud Koguva küla kivine ja kadakane maa, tuuleveskid. Loetelu võib jätkata, kuid eelkõige iseloomustavad Muhumaad tema elanikud. Muhulane on südamlik, heatahtlik. Hindab töökäsi ja lõbusat meelt. Vist sellepärast suhtuti meisse skeptiliselt, kuni veenduti, et tudengid on asjalik rahvas.

Olen filoloog ja eriti jäi mulle meelde külaskäik Juhan Smuulile. Kutsusime teda ning Debora Vaarandit rühma lõkkeõhtule. Madal külamaja, hoovil kassipojad. Kuivatatakse kalu, seina ääres on võrgud. Õigus, öeldi ju, kui teed küsisime, et küllap kirjanik läks merele. Aga ta oli kodus — tööriides, barett viltu ühel kõrval, käsi tervituseks sirutatud: «Tere, meil oli täna sõnnikuvedu.» Hoolimata kirjanikukuulsusest on nii Smuul kui Vaarandi lihtsad, inimlikud.

Saare looduse omapära, ilusad päikeseloojangud ja naerukas kuu soojal suveööl kutsuvad jalutama. Väsinud olime pärast kümne- või rohkematunnilist tööpäeva küll, aga kes sellest hoolis.

(Järgneb)

Ehituse esimene telliskivi käis kätest kätte ringi ära.

Raamatu- ja bibliograafiakuu

Lisaks teadmistele ka oskust neid otsida

Kõrgemates koolides osutatakse järjest enam tähelepanu sellele, et üliõpilasel oleks aega ja oskust iseseisvaks töötamiseks raamatuga. Tänapäeva teaduses pole enamasti võimalik ühe ümmarguse loengukursusega haarata kõiki antud distsipliini puutuvaid probleeme ja fakte. Erialaspetsialisti küpsemise piir nihkub ettevalmistusaja pikemaksvenimise tendentsi tõttu aina edasi. (Noor !?) teadlane on oma loomisvõime tipul praegu tavaliselt 36—45 eluaasta vahel (otsustades trükis ilmunud teaduslike tööde arvu järgi), aastat viiskümmend tagasi oldi niikaugel 28- kuni 35-aastaselt, sada aastat tagasi oli produktiivne juba 20-aastane teadusemees. Kõigi äraõpetamise kunsti kõrval on seetõttu erilise tähenduse saanud kõikide teadmiste juurde juhatamise kunst. Kõige muu kõrval haarab see oskus ilmtingimata vajalike raamatute või teatmete leidmiseks mitut laadi bibliograafiate ja teatmeteoste abil.

Kogu maailma kõrgemates koolides õpetatakse sel eesmärgil raamatukogunduse ja bibliograafia algteadmisi. On välja kujunemas uut tüüpi spetsialist — eriteadlane-informaator, kehastades endas sidet teadlase uurimistöö ja dokumentaalse materjali vahel, koos kõikide selles ühenduses kerkivate probleemide uurija-jälgija ülesannetega. Informatsioonitöötajad ongi kindlaks teinud, et teadlase loomingulise töö efektiivsuse tõstmist takistavate subjektiivsete asjaolude hulgas on esikohal teaduslikuks tööks vajalike bibliograafiliste ja informatsiooniväljaannete mitteküllaldane tundmine ja osaliselt sellest tulenevad uurimuste tarbetud kordamised; teaduslike tööde trükkiandmisel aga artiklite-monograafiate ülekuhjamine üldtuntud või tarbetute faktidega, ebaselgete formuleeringutega, samade tööde korduv avaldamine eri pealkirjade all.

Spetsialisti ja teadlase informatsioonivajadused jagunevad aga tavaliselt kahte põhisuunda: 1) Soov regulaarselt kursis olla oma erialase kirjandusega (perioodika, mitmesugused refereerivad ja ülevaateväljaanded, uudiskirjanduse jälgimine ning läbivaatamine). Harjumused selleks tuleb omandada varakult, igale kõrgema haridusega inimesele kujunegu uuega kursisolek oluliseks vajaduseks. 2) Konkreetse probleemi juurde asudes paratamatult kerkiv nõue leida kiiresti võimalikult 100% ulatuses kogu antud küsimust käsitlev kirjandus. Iga sellises olukorras olnud spetsialist on tunnetanud ületamatuina näivaid raskusi niisuguse algelise vajaduse tegelikkuseks muutmisel. Kas niisugune olukord peab ikka olema katse- ja komistuskiviks teaduse teel?

Oktoobrikuu on tänavu kuulutatud raamatu- ja bibliograafiakuuks, et ühisel jõul arutada, kaaluda ning õppida seda, mis on seoses kõigis raamatuis kirjasolevate tarkade mõtete ülesotsimise probleemidega.

L. PEEP,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu direktor

Alustame õppustega Toomel

Teadusliku Raamatukogu 2,6 miljonini ulatuv fond kasvab igal aastal umbes 60.000 ühiku võrra. Suure osa juurdekasvust moodustab sundeksemplar, mille kaudu raamatukogu saab kogu Eesti NSV-s ilmuva trükitoodangu ja Nõukogude Liidus ilmuva venekeelse kirjanduse vastavalt TRÜ-s õpetatavatele ja uuritavatele ainetele. Peale selle saadakse ka teaduslikku perioodikat (eesti, vene ja võõrkeeltes) ning mõnevõrra välismaal ilmuvat kirjandust.

Võtmeks iga raamatukogu fondide juurde on kataloogid. Võtmeks kogu maailma kirjanduse ja perioodilistes väljaannetes ilmuvate artiklitele on aga bibliograafiad.

TRÜ-s on juba ammu praktiseeritud raamatukogude kataloogide ja ülikooli raamatukogus leiduvate teatmeteoste ja bibliograafiate tutvustamist üliõpilastele. 1960. a. sügisest on hakatud seda tegema plaanipäraselt. On sisse viidud kindel raamatukogu- ja bibliograafia-alaste teadmiste miinimumi kursus. Õppused toimuvad kahes tsüklis: I kursuse üliõpilastele 4—6 tundi, II või III kursusele 8—10 tundi. Esimesse tsüklisse kuuluvad: üldised andmed raamatukogude ja eriti TRÜ raamatukogu kohta, raamatukogu kasutamise kord, kataloogide ja teatmeteoste kasutamine. Fakultatiivsena kuulub siia ekskursioon Teaduslikku Raamatukokku. Teise tsükli moodustavad tutvumine üldiste ja erialaste bibliograafiatega ning isikliku bibliograafilise kartoteegi koostamise küsimused. Kõik õppused on seotud praktiliste harjutustega.

Nimetatud lühikursus on statsionaarsetele üliõpilastele kohustuslik.

Õppused toimuvad ka käesoleva õppeaasta sügissemestril kõikidele I ja II kursuse üliõpilastele (välja arvatud Bioloogia-Geograafia- ja Arstiteaduskonna raviosakond, kus õppused toimuvad III kursusel). **Et õppustega alustada ja igale rühmale sobiv graafik koostada, selleks palutakse kursusevanematel võimalikult kiiresti tulla kokku leppima Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-osakonda.**

Graafiku koostamisel tuleb arvestada aega, millal raamatukogus on ruumid vabamad ja külastajaid vähem. Seetõttu on sobivamad kellaajad hommikuti kella 8—14-ni ja õhtuti kella 19—22-ni.

A. PÄRNAKIVI

Pildil: TRÜ matemaatikaosakonna II kursuse üliõpilased bibliograafia õppusel.

nii on pealkirjastatud uus kartoteek Teaduslikus Raamatukogus.

1964. a. TRÜ parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul juhtis meie rektor sm. F. Klement tähelepanu sellele, et pedagoogika- ja psühholoogiakateedrid pole veel küllaldaselt uurinud erialade õpetamise iseärasusi kõrgemates õppeasutustes, samuti mitte kasvatustöö metoodika teaduslikke aluseid. Oma artiklis 14. detsembrist 1965. a. «Komsomolskaja Pravdas» arendas ta seda oma mõtet üksikasjalisemalt edasi, näidates, et ei tunta ega uurita veel üliõpilaste psühholoogiat, kõrgemate koolide, üldse täiskasvanute pedagoogika aluseid. Pole pööratud tähelepanu ei õppe-, loengutevälise tegevuse ega ka teadmiste kontrolli metoodikale ülikoolides. Otsustatakse sageli üksikjuhtumite, muljete, isiklike mälestuste, «silma järgi», mitte aga faktiliste andmete statistiliste meetodite, teaduslikult korraldatud pedagoogiliste eksperimentide alusel. Vähe on pööratud tähelepanu kutseeetika küsimustele, juhendamise ja teostamise, autorluse ja kaasautorluse ning teadusliku töö stiimulite probleemidele.

EKP TRÜ komitee ja TRÜ Õpetatud Nõukogu võtsid 27. mail 1966. vastu otsuse, mille kohaselt tuleb TRÜ Teaduslikul Raamatukogul koostada ja teha kõigile õppejõududele kättesaadavaks kõrgema kooli pedagoogika-alane bibliograafia.

Õppe- ja kasvatustöö kõrgemates koolides,

Toetudes rektori nimetatud sõnavõttudele, otsustati TRÜ Teaduslikus Raamatukogus alustada ülalnimetatud kartoteegi koostamist, et võimaldada ülevaadet sellest, mida on tehtud ja tehakse kõrgemate koolide pedagoogika alal.

Kartoteegi «Õppe- ja kasvatustöö kõrgemates koolides» koostamisega alustati 1965. a. detsembris ja praegu on selles juba üle 1100 kaardi. Materjal on kogutud peamiselt «Летопись журнальных статей» registreeritud artiklitest, on kasutatud ka Üleliidulise Raamatupalati ja Üleliidulise Väliskirjanduse Raamatukogu poolt väljaantavaid trükikaarte. Edaspidi on plaanis bibliograafiate abil ja de visu läbivaatamise teel koguda rohkem andmeid kõrgemate koolide kohta välismaal.

Materjali süstematiseerimisel osutas bibliograafia-osakonna töötajatele tõhusat abi õppeosakonna ülem sm. V. Haamer, kes töötas välja kartoteegi märksõnastiku ja konsulteeris bibliograafe süstematiseerimisel.

Kartoteek illustreerib ilmekalt prof. F. Klementi poolt avaldatud mõtteid. Vähe leidub seal materjale kõrgemate koolide parteilisest juhtimisest, üliõpilaste psühholoogiast, kutse-eetikast (kuigi moraaliküsimuste kohta üldse on küllaltki palju kirjutatud). Suhteliselt rohkem on kirjutatud majandusteaduste ja võõrkeelte õpetamise metoodikast, üliõpilaste esteetilisest ja kehalisest kasvatusest, teadusliku töö üldistest suundadest, programmõpetusest. Üsna napilt leidub materjale loengute, seminaride ja teadmiste kontrolli kohta ülikoolides. Vähe on kirjutatud ka üliõpilaste elu-olulistest muredest, toitlustamisest ja ühiselamutest. Mõned üksikud artiklid on ehitustegevuse kohta ülikoolides.

Teaduslik Raamatukogu loodab, et nimetatud kartoteegi koostamisega ta aitab õppejõududel saada ülevaadet sellest, mida on juba tehtud kõrgemate koolide pedagoogika alal, missuguses suunas arenevad praegune ülikoolide pedagoogika ja metoodika, ja missugustele küsimustele tuleks edaspidi rohkem tähelepanu osutada, et vältida lünki üldises uurimistööde plaanis.

Kartoteegiga võib tutvuda Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-osakonnas.

E. KUDU

Bibliograafilised kolmapäevad

TRÜ Teadusliku Raamatukogu kataloogide juures laua ümber istuvad lugejad, otsides kataloogidest vajalikku kirjandust või täites soovisedeleid. Tellitud raamatud tuuakse abonemendi või lugemissaali, kus vormistatakse nende laenutamine. See on tuttav pilt kõigile raamatukogu külastajatele. Enne aga, kui raamat jõuab lugejani, on ta läbi käinud paljude töötajate käest, kes tavaliselt jäävad külastajatele märkamatuks. Et tutvustada ka seda osa raamatukogu tööst, **korraldatakse seoses raamatu- ja bibliograafiakuuga kolmapäeviti, s. o. 12., 19. ja 26. oktoobril** TRÜ Teaduslikus Raamatukogus **lahtiste uste päevad.** Neil päevadel võivad lugejad kella 14.00—16.00 tutvuda komplekteerimise, kataloogimise, bibliograafia ja fondide osakondadega, näha, kuidas toimub raamatute komplekteerimine ja läbitöötamine ning mida teeb bibliograafia-osakond lugejatele vajaliku informatsiooni hankimisel.

Ootame kõiki asjasthuvitatuid bibliograafilistel kolmapäevadel.

K. KILK,
komplekteerimis-osakonna
juhataja k. t.

Kas teate?

1. Missuguse haridusega on USA praegune president?

2. Missugused Ly Seppeli luuletused on ilmunud meie vennasrahvaste ajakirjanduses ja mis keeltes?

3. Mis tähendab «Depositio cornuum»?

4. Kelle poolt ja millal on püstitatud Pisa torn?

5. Mis on INFORMIIN?

Informiin on tuletatud sõnadest inform(atsitoon) ja viktor(iin) (mitte ära segada sõnaga informmiin — informatsiooni miin) ja seisneb võistluses teatmekirjanduse kasutamise oskuses. Võib juhuslikult mäletada või mitte mäletada, teada või mitte teada vastuseid ülaltoodud küsimusile, tuleb aga teada ja osata neid vastavatest väljaannetest leida.

Vastuseid küsimustele 1—4 leiate järgmistest väljaannetest: Artiklite ja retsensioonide kroonika, Eesti entsüklopeedia, Большая Советская Энциклопедия, Ежегодник БСЭ.

Teaduslik Raamatukogu korraldab ülikoolisisese kahevoorulise, auhinnalise INFORMIINI. Jälgige ülikooli ajalehte!

Märkus: eriti küsimusele nr. 3 on soovitav enne üliõpilaspäevi vastust leida.

Missugused on teadlaste informatsiooni-vajadused?

Peaaegu kõik teadlased on viimasel ajal hädas informatsioonihulga kiire kasvuga ja näevad tõsist vaeva vajaliku informatsiooni hankimisega. Teaduslikud raamatukogud on need, kes peaksid appi tulema ja informeerima teadlasi ee.kõige sellest, mis ühel või teisel alal uut ilmub.

Kuidas aga seda teha, kui näiteks TRÜ teadusliku töö plaanis on keskmiselt 95 probleemi ja 340 üksikteemat? Missugusel teemal või erialal koostada siis bibliograafilisi kartoteeke?

See küsimus on TRÜ Teadusliku Raamatukogu bibliograafe vaevanud juba mõnda aastat. On püütud selgitada ka teiste ülikoolide raamatukogude kogemusi sel alal. Palju kasu sellest ei saadud, sest kuskil pole veel leitud õiget lahendust. Tõsi küll, kitsama profiiliga õppeasutuste (instituutide) raamatukogudes koostatakse erialase kirjanduse kartoteeke, mis õppejõudude-teadlaste vajadusi suurel määral rahuldavad. Laia profiiliga ülikoolide raamatukogudes on aga olukord märksa keerulisem. Paljud raamatukogud koostavad venekeelse perioodika artiklite trükikaartidest kartoteeke ja kulutavad selleks koguni kahe bibliograafi tööjõudu. Kuid see kartoteek, mahult suur ja kohmakas, enamasti puudulikult süstematiseeritud, ei hõlma kaugeltki kõiki neid informatsioonimaterjale, mida teadlane vajab. Mitmel pool peetakse erialase kodumaise kui ka võõrkeelse kirjanduse (peamiselt artiklite) kartoteeke kateedrites. See moodus on osaliselt kasutusel ka TRÜ-s. Suuremalt osalt siiski on pilt enam-vähem niisugune, et loodusteadlased kasutavad referaatajakirju, aga humanitaarteadlased — kuidas keegi. Seejuures teaduslikud raamatukogud peaaegu ei teagi, kust ja kuidas teadlased oma tööks informatsiooni hangivad.

Et küsimust paigast nihutada, otsustas meie ülikooli raamatukogu asja lähemalt uurida. Asuti kõigepealt selgitama, missugust informatsiooni õppejõud vajavad ja missugusel teel nad seda koguvad. Muidugi selgub sealjuures ka Teadusliku Raamatukogu informatsiooniväljaannete ja seniste teatmekartoteekide otstarbekus.

Et teaduskondade ja kateedrite informatsioonivajadused on sõltuvalt aine iseloomust ja teadusliku töö temaatikast küllalt erinevad, tuleb andmeid koguda kõigist teaduskondadest ja kateedritest. Töö on ulatuslik ja sellest võtab osa 7 töötajat, peamiselt bibliograafid. Andmete kogumise vormiks valiti individuaalne küsitlus-vestlus õppejõududega. Praegu toimubki küsitlemine. 67 õppejõudu on juba andmeid andnud, kuid küsitleda kavatsetakse veel õige paljusid.

Tuleval aastal saab hakata kogutud materjale läbi töötama. Juba praegu paistab, et andmed on küllaltki huvitavad ja mitmekülgsed. Neist on kasu Teaduslikule Raamatukogule, aga võimalik, et ka rektoraadile ja isegi kirjastustele. Näiteks tuleb materjalidest ilmekalt esile, missugused kateedrid vajavad kõige rohkem kirjanduses talletatud informatsiooni, missugustes on aga möödapääsmatult vajalik isiklik kontakt (komandeeringud!).

Küsitlemine on küllaltki aeganõudev mitte ainult küsitlejale, vaid ka küsiteldavatele. Raamatukogutöötajad siiski loodavad, et need õppejõud, kelle kätte järg varsti jõuab, suhtuvad vestlusse niisama tõsiselt ja abivalmilt kui need, kelledega seni on vesteldud.

K. NOODLA

Pedagoogilise praktika küsimustest
mõtteid vahetamas

TRÜ metoodikud koos pedagoogilise kateedri liikmetega viibisid hiljuti kogemuste vahetamise eesmärgil oma lähemate naabrite Riia Riikliku Ülikooli, Daugavpilsi ja Pihkva Pedagoogilise Instituudi juures. Kolme päeva jooksul püüti ülevaadet saada, kuidas on korraldatud pedagoogiline praktika nimetatud õppeasutustes. Pedagoogikakateedri juhatajad informeerisid praktika korraldamisest nende õppeasutustes. Meie vastuvõtjaid huvitas, kuidas toimub TRÜ-s õpetajate ettevalmistamine. Eriainete metoodikud lahendasid neid puudutavaid spetsiifilisi probleeme. Tutvuti ka õppekabinettidega. Daugavpilsi Pedagoogilise Instituudi keelte, pedagoogika ateismi ja bioloogia kabinet on hästi sisustatud. Et praegu ees seisab Ajaloo-Keeleteaduskonna metoodilise kabineti rajamine, on nii mõndagi nähtust-kuuldust meil eesseisvas töös vaja arvesse võtta. Riias kasutati ära üks ennelõuna koolide külastamiseks, kus praktiseerivad Riia Riikliku Ülikooli üliõpilased. Matemaatika kallakuga Petera Stučkas' nimeline keskkool on kõrge õppeedukusega. Kõik need õpilased, kelle matemaatika hinne on madalam kui 4, peavad sooritama eksami. Kui see osutub vaid rahuldavaks, peab õpilane sellest koolist lahkuma ja asuma õpinguid jätkama tavalisse üldhariduslikku kooli. Kuulati ühiselt tunde ja hiljem toimus nende arutelu. Riias peeti nõupidamine ka Läti Haridusministeeriumi Koolide Teadusliku Uurimisinstituudi töötajatega, kus käsitleti pedagoogilise uurimistöö probleeme.

Kõigis meie poolt külastatud õppeasutustes otsitakse teid õpetajate ettevalmistamise parandamiseks. Ühiseks murelapseks on kõikjal noorematel kursustel olev nn. ühiskondlikus korras teostatav praktika, mis puhul üliõpilased töötavad koolides pioneerirühmades ja majavalitsuste juures lasterühmades. Selle praktika efektiivsus on väike. Puuduvad võimalused tema kontrollimiseks ja juhtimiseks. Pioneerilaagri praktikaks ettevalmistamisel on Pihkva Pedagoogiline Instituut lähedane meie Kääriku instruktiivlaagriga. Läti seltsimehed aga lubasid tulla Kääriku instruktiivlaagri ajaks, tutvuma meie kogemustega.

Sõit võimaldas tutvuda naabrite tööga pedagoogilise praktika teostamisel. Kaasa toodi ka kirjalikud juhendid, plaanid jne., mis läbi töötatakse meie pedagoogilise praktika uue juhendi koostamisel, milline seisab ees lähemal ajal.

H. KURM

Eesti Laskurkorpuse lahinguradadel

Ülikooli ALMAVÜ organisatsioon on korraldanud oma liikmetele palju huvitavaid ekskursioone. Paar nädalat tagasi, 23.—25. septembrini käisid 50 Kehakultuuri-, Arsti- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Velikije Lukis — linnas, kus Eesti Laskurkorpus pidas Suure Isamaasõja ajal oma esimesed tõsisemad lahingud. Tee viis läbi Ostrovi linna, kus asub esimene NSV Liidus pioneeritöötajatele paigutatud mälestussammas. Selle püstitasid Ostrovi pioneerid ja kommunistlikud noored oma Suures Isamaasõjas langenud pioneerijuhile K. Nazarovale. Samas linnas on veel teinegi vaatamisväärsus — Krimmi sõja ajal ehitatud sild. Külastasime ka Puškini nimega seotud kohti — Mihhailovskojet ja Trigorskojet.

Velikije Lukit tutvustasid meile linna koduloomuuseumi direktor ja linna kaitsmise lahingust osavõtnud sõjaveteranid sm. Millert ja Tünf, kes meie ekskursiooniga kaasas olid. Kuigi linn on peaaegu uus, võib siiski siin-seal leida kuulidest läbipuuritud majaseinu, jälgi džottidest ja blindaažidest. Käisime raudteejaamas, kus on praeguseni alles depoohooned, mille pärast toimusid kõige ägedamad lahingud, nägime blindaaži, kus sakslaste kindral von Sass oma väe riismetega lõpuks alla andis, panime pärja langenud sõjameeste vennaskalmistule, mis on arhitekt M. Pordi kavandi järgi ENSV Ministrite Nõukogu poolt linnaväljakule püstitatud.

Omajagu romantikat lisasid ekskursioonile ka ööbimine telkides, ja poole ööni veninud sõjamälestuste õhtu pragiseva lõkke ääres.

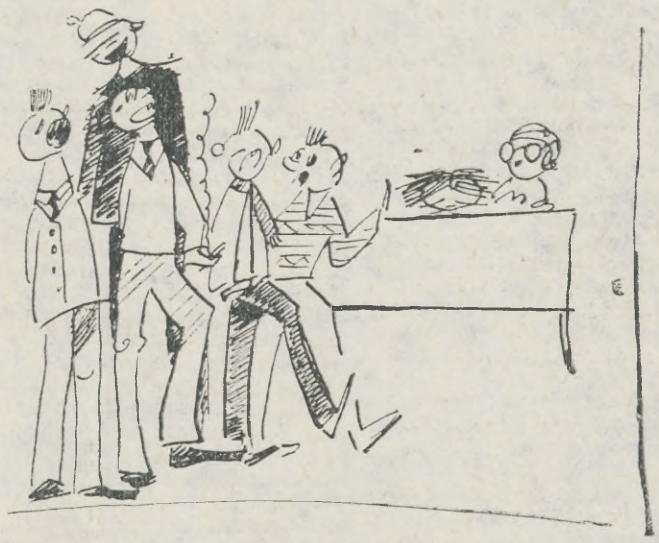
Oli kuulda, et tuleval aastal tahetakse Saaremaale minna. Siis on tänavused sõitjad kindlasti esimesed, kes oma nimed ekskursioonikirja panevad.

R. KAASIK

PÄEVAKAJA

Kui möödunud aastal oli üliõpilastele «vaba aja veetmise» koht peahoone einelaud, siis tänavu on selleks garderoob.

Ühiselamu valve:
«Palun, miks te lärmate siin nii väljusti?»
«Me võime, me oleme «rebased».»

A. OISSARI karikatuurid

Teated ✣ Teated ✣ Teated

ÜTÜ

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu üldkoosolek
toimub neljapäeval, 13. oktoobril kell 18 keemiahoone ringauditooriumis.
Päevakord:
1. **Muljeid ja mõtteid rahvusvahelistelt teaduslikelt kongressidelt —**
Prof. Jüri Saarma
2. **Aruanne ÜTÜ nõukogu tööst 1965/66. õppeaastal —**
ÜTÜ nõukogu esimees Uno Siimann
3. **Muudatustest ÜTÜ põhikirjas —**
ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär Ivar Vaasa
4. **ÜTÜ nõukogu valimised.**

ÜTÜ nõukogu

Esimese ja teise kursuse üliõpilastele,

kes on huvitatud teaduslikust tööst, organiseeritakse **esmasp., 10. okt. kell 17 O. Lutsu tn. 2 kohtumine ÜTÜ aktiiviga.**
Probleemide ring on niisugune:
Mis on ÜTÜ? Mida annab ÜTÜ üliõpilasele, mida nõuab üliõpilaselt? Kas on võimalik juba esimesel kursusel lülituda teaduslikku töösse? ÜTÜ eesmärgid, ideaalid, traditsioonid. Mis on põnevat ÜTÜ liinis käesoleval õppeaastal?

ÜTÜ nõukogu

Eesti keele ring

Eesti keele ringi koosolek toimub reedel, 7. oktoobril algusega kell 18.00 peahoones audit. 140.
Päevakorras:
1. Suvistelt töömaadelt Lapis, Karjalas, Saaremaal ja Lääne-Eestis. Vestlevad J. Simm, V.-R. Kreinin, M. Vanamb ja M. Meho.
2. Aruanne ringi tööst möödunud õppeaastal.
3. Uue juhatuse valimine.

Ringi juhatus

Esmaspäeval, 10. oktoobril kl. 18.00 kohviku rõdusaalis

RSR

teemal «Mis toimub Hiinas?»
Ootame kõiki endisi ja uusi liikmeid.

✣

TÄHELEPANU!

TRÜ pressiklubi avakoosolek toimub kolmapäeval, 12. oktoobril algusega kell 18.00. Koguneme ülikooli peahoonesse kella alla. Ootame kõiki endisi liikmeid, eriti palavalt tervitame uustulnukaid.

* * *

ÜSK esivõistlused tennises algavad 7. oktoobril 1966. a. Toomeoru tenniseväljakuil. Loosimine samas kell 16.00.

Uut teatmekirjandust

Туберкулезный менингит. Библиографический указатель отечественной литературы за 1954—1964 годы. Кишинев 1966. 120 lk. (1063 nim.)

Люминесценция. Библиографический указатель 1947—1961. Том 3. Москва 1966. 274 lk.

Каталог монографических палеонтологических коллекций хранящихся в ЦНИГР музее. Ленинград 1966. 176 lk.

Техника автоматизации. Справочник. Перевод с немецкого. Москва 1966. 414 lk.

Труд и заработная плата. Библиографический указатель литературы, изданной в СССР на русском языке в 1963 г. Москва 1966. 494 lk. (6819 nim.)

Список рецензий 1964 г. на издания Академии Наук СССР по общественным наукам. Москва 1966. 167 lk. (716 nim.)

Музыкальные конкурсы в прошлом и настоящем. Справочник. Москва 1966. 303 lk.

И. М. Турич. **Эстетическое воспитание детей.** Рекомендательный указатель литературы. Москва 1966. 103 lk. (629 nim.)

Е. Л. Карпов. **С. А. Есенин.** Библиографический справочник. Москва 1966. 160 lk. (793 nim.)

А. В. Паевская и В. Т. Данченко **Оноре де Бальзак.** Библиография русских переводов и критической литературы на русском языке 1830—1964. Москва 1965. 428 lk. (3615 nim.)

Кинословарь в двух томах. Том. 1. Москва 1966. 976 lk.

Petit Larousse. 1966. Paris (1966).

K. A. Paffen. **Deutsch-Russisches Satzlexikon.** Bd. 1. Leipzig 1966. 464 lk.

O. Schneidereit. **Operette von Abraham bis Ziehrer.** Berlin 1966. 459 lk.

E. Miessner. **Blumen in Wald und Flur.** Leipzig-Jena-Berlin 1966. 607 lk.

C. Backeberg. **Das Kakteenlexikon.** Jena 1966. 741 lk.

●

TRÜ Punase Risti Seltsi algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek toimub teisipäeval, 11. oktoobril kell 17.00 peahoones aud. 102 (end. aud. 3). Oodatakse kõigi liikmete, eriti sanitaarsalkade ja -postide liikmete rohkearvulist osavõttu.

Komitee

●

Huvilised,

kes soovivad õppida rõivaõmblemist, kudumist, toitlustamist jm., kogunegu 12. oktoobril kl. 17.00 kodunduse kabinetti (Ülikooli tn. 18a II korrus).

SPORT

TRÜ ujumisrekordid

10. ja 11. oktoobril 1966. a. algusega kell 17.30 toimuvad TRÜ Emajõe spordibaasi eelsoojendusega ujumisbasseinis TRÜ sügishooaja avavõistlused ujumises.

Esimesel võistluspäeval on kavas järgmised distantsid:
100 m vabalt M+N
100 m selili M+N
Teisel võistluspäeval:
100 m brassi M+N
100 m delfiini M+N
Soojendusujumise algus mõlemal päeval kell 17.00.

TRÜ rekordid seisuga 1. sept. 1966. a. kuuluvad:

N

100 m vabaltujumises A. Soopalule ajaga 1.14,0 (1960. a. alates).
100 m seliliujumises M. Inslerile ajaga 1.19,1 (1963. a. alates).
100 m brassiujumises A. Soopalule, ajaga 1.27,2 (1958. a. alates).
100 m liblikujumises A. Soopalule ajaga 1.28,5 (1957. a. alates).

M

100 m vabaltujumises H. Audovale ajaga 1.02,5.
100 m seliliujumises T. Tuulingule ajaga 1.10,6 (1959. a. alates).
100 m brassiujumises T. Tuulingule ajaga 1.17,6 (1959. a. alates).
100 m liblikujumises T. Tuulingule ajaga 1.08,3 (1958. a. alates).

Võistlusest osa võtma ja rekordeid purustama oodatakse kõiki üliõpilasi, aspirante, teenistujaid ja õppejõude.

Võistelda võib kõigil programmis ettenähtud aladel.

Registreerimine toimub kohapeal pool tundi enne võistluse algust asitõendi esitamisel.

TRÜ ujumissektsioon

Neiud, ärge suitsetage!

Ameerika onkoloogiainstituut teostas uurimuse, mis nelja aasta jooksul hõlmas 562 tuhat naist. Instituut uuris, millist mõju avaldab suitsetamine naise tervisele. Selgus, et 40- kuni 74-aastaste suitsetavate naiste surevus kopsuvähi tagajärjel on 2,2 korda suurem kui mittesuitsetavatel. Kõige suurem surevus on naistel, kes hakkasid suitsetama noores eas, suitsetavad palju ja tõmbavad suitsu kopsudesse. Suitsetamine soodustab ka suukoopa-, kurguvähi ja teiste haiguste arenemist. Kaks korda rohkem suitsetavaid naisi kui mittesuitsetavaid sureb südame veresoonte haiguste tagajärjel, 9 korda rohkem on lastetusjuhtumeid.

(Ajakirjast «Niva» nr. 8. 1966)

Raadioloengud

TRÜ kaugõppijaile peetavate raadioloengute hulgas on peale kitsalt spetsiaalsete teemade mitmeid selliseid, mis sobivad ka laiemale kuulajaskonnale. Neid üldhariduslikku iseloomuga ettekandeid võiksid jälgida kõik, kes tunnevad huvi kirjanduse ja ajaloo vastu. Käesoleval semestril vestleb **dots. Juhan Peegel «XIX sajandi eesti ajakirjadest» (21. okt.). Prof. Villem Alttoa peab loengu «Dekadentlikest vooludest XIX sajandi kirjanduses» (16. nov.). Keele tekkest kõneleb kahes loengus prof. Paul Ariste (14. okt. ja 9. nov.).** Esmakordselt pakutakse tänavu väikest loengusarja ka Tartu ülikooli ajaloost. **Dots. Linda Eringson käsitleb kahes loengus Academia Gustaviana ja Academia Gustavo-Carolina ajalugu (12. okt. ja 19. nov.). Sellele järgneb ülevaade XIX sajandi Tartu ülikoolist (7. dets.)** ning sarja lõpploeng kandub tulevasse aastasse. Meie ülikooli algaastad ja arengutee kulg peaksid huvitama kõiki üliõpilasi.

TRÜ raadioloenguid lähetavad ultralühilaine saatejaamad **igal kolmapäeval ja reedel kell 22.30—23.30.** Jälgige ülikooli ajalehes ja Eesti Raadio saatekavas ilmuvaid teateid.

N. RAID

●

Ajaloo-Keeleteaduskonna seminari-raamatukogu on ajutiselt avatud iga päev kella 14—21, laupäeval 14—20, pühapäeval suletud.

●

ÕIENDUS

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 23. numbrisse 30. septembril 1966. a. on sattunud eksitav viga. Nimelt tuleb lugeda artiklis «Skandinavistika-alane konverents» (2. lk. 2. lõigus) «... M. Bezrukova «E. Muncki looming ja ta mõju Euroopa kunsti arengule» kuulati suure huviga kogu konverentsist osavõtjate poolt.»

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7191. MB 09109

Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV riikl. Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (706) Reedel, 14. oktoobril 1966 XX aastakäik

Sügisest juttu mullu-kevadisest lõikusest

ehk

kuidas on lood õppeedukusega Ajaloo-Keeleteaduskonnas

Hiljuti toimus EKP Ajaloo-Keeleteaduskonna algorganisatsiooni koosolek, kus dekaan dots. J. Peegel esines ettekandega Teaduskonna perspektiividest ja töös esinevatest raskustest. Kaasaruandes peatus algorganisatsiooni büroo sekretär ka 1965./66. õppeaasta kevadsemestri tulemustel.

Raske oli möödunud semester nii üliõpilasele kui õppejõule. Kahjutuli röövis teaduskonnalt ligi kümme õpperuumi, muutis pikemaks ajaks võimatuks seminari raamatukogu kasutamise, ajas manulistena võõraste juurde kaks kateedrit. Raske oli ruumidega, õppematerjalidega, ajaga. Eriti kitsik oli III kursusel, kel tuli õppida õhtupoolses vahetuses, kusjuures osa üleülikooliliste kateedrite aineid loeti varajastel hommikutundidel. Päev oli killustatud, töötuju nii mõnelgi esialgu rikutud. Raskele semestrile järgnes veelgi raskem sessioon. Eksameid oli palju ja ilmad olid sessiooni ajal lausa vihastama ajavalt ilusad. Pealesuruv suvine remont kiilus teaduskonna niigi napi ruumifondi veelgi enam kokku. Kohati tuli eksameid teha olukorras, kus samas koridoris tärisesid kuulipritsidena suruõhuhaamrid ja õhku lämmatas paks tolmu- ning lubjakord. Vastajal tuli pingutada kõri ja kuulajal kõrvu, et eksamist asja saaks.

Millised olid siis tulemused? Võttes aluseks nende üliõpilaste %, kes sooritasid õigeaegselt kõik arvestused ning eksamid ja viidi puhtalt üle järgmisele kursusele, näeme nelja viimase aasta kevadiste eksamisessioonide osas järgmist pilti:

kevad 1963 — 87,8%
kevad 1964 — 82,7%
kevad 1965 — 81,3%
kevad 1966 — 82,8%

Kuigi tase on madalam kui edukal 1963. a., püsib ta ometi samal kõrgusel 1964. aastaga ja on formaalselt veidi kõrgem 1965. aasta vastavast protsendist. Formaalselt sellepärast, et 1965. a. kevadel jäi arvestusest välja küllaltki suur grupp üliõpilasi, kes said eksamite sooritamiseks pikendust seoses sõiduga uudismaadele või tööga giididena «Inturistis». Nagu näitasid 1965. a. sügisel sooritatud eksamid, oli nende hulgas küllaltki palju mahajääjaid, mistõttu faktiline õppeedukus kevadel oli ilmselt alla 80%. Seega tõus on olemas ja nüüd on peaasi seda tõusu säilitada, et 1967. a. kevadeks jõuda kannule 1963. a. tulemustele.

Õppeedukust osakonniti analüüsides näeme järgmist pilti:

	Õppeedukuse % kevadel 1965	«Viiemehi» 1965	Õppeedukuse % kevadel 1966	«Viiemehi» 1966	Iive
Ajalugu	85,0%	7	80,2%	5	− 4,8%
Eesti filoloogia	83,0%	19	87,4%	20	+ 4,4%
Vene filoloogia	50,5%	4	64,4%	7	+13,9%
Võõrfiloloogia	95,2%	29	94,0%	26	− 1,2%
Kokku	81,3%	59	82,8%	58	+ 1,5%

Ajaloolased on loovutanud senise teise koha osakondadevahelises paremusjärjestuses ja tõmbunud tagasihoidlikule kolmandale kohale, tehes ligi 5% ulatuses vähikäiku. Eks oma jagu anna siin tunda uued õppeplaanid, mis näevad ajaloo kõrval ette veel teise eriala — võõrkeele — omandamise sellises ulatuses, et seda saaks õpetada 8-klassilises koolis. Kuid torkab silma eelmisel sügisel nii lootustandvana paistnud I kursuse kahvatu esinemine ja mitmed ebakohad III kursusel. Igatahes ajaloolastel on, mille üle muremõtteid mõlgutada ja olukorra parandamise plaane kavandada. Sammukese tagasi on astunud ka võõrfiloloogid, kuid niivõrd väikese ja pealegi niivõrd kõrge üldise õppeedukuse juures, et etteheiteks ei ole siin nagu põhjust. Kuid ka võõrfiloloogidel paistab silma esimeste kursuste senisest nigelam esinemine. Kui senini oli võõrfiloloogide I kursustel «3» õige haruldane külaline, siis möödunud kevadel tunneb see kesine koolilapse number end tulevaste inglise ja saksa keele spetsialistide eksamiprotokollides õige koduselt.

Eesti filoloogidega oli 1966. a. talvisel sessioonil palju pahandamist ja kibedate sõnade ütlemist. Et osakond tegi kurbadest kogemustest õigeid järeldusi, sellest kõneleb tubli tõus. Eks omajagu põhjustanud seda ka katseliselt koraldatud vahesessioon aprilli lõpus II ja III kursusele, mistõttu juunikuu pinge mõnevõrra langes. Osakonna 20 läbinisti «viiemehest» kuulub tervelt 16 I kursusele. I kursus tegi eksamiainetes tublisti tööd ja et sooritada tuli vaid kaks eksamit, siis ei ole põhjust just imestada. Paraku ohverdati eksamiviitele nii mõnegi teise aine süstemaatiline õppimine, milles parajasti ei olnud arvestust. Igatahes ilmekas näide majanduslike hoobade suurest jõust noorte tudengite teadlikkuse kujundamisel.

Kõige suurema sammu astusid edasi vene filoloogid. See on ka arusaadav, sest tagasiastumiseks ei olnud lihtsalt enam ruumi. Kuid ka sellele edusammule vaatamata jääb osakond teaduskonna murelapseks ja jääme ootama, et vene filoloogid teevad käesoleval õppeaastal vähemalt niisama suure sammu täieliku õppeedukuse poole.

Kes aga tõesti kiitust väärivad, on Vene föderatsiooni ülikoolides õppinud I kursuse vene filoloogid. Kui kahel varasemal aastal domineerisid nende hinnetelehtedel peamiselt kolmed, siis nüüd on jäme ots läinud neljade kätte ja isegi ümmargusi viiemehi on olemas. Õppida aga võõras ülikoolis vene keeles kohe esimesel kursusel läbinisti viitele, see on saavutus.

Selline on siis õppeedukuse seis käesoleva õppeaasta alguseks. Tahaks loota, et akadeemilised võlglased teevad oma eksamid tähtaegselt ja kogu teaduskond saavutab 1966./67. õppeaastal uut edu oma esmase ja peamise ülesande täitmisel.

H. PALAMETS

Valitsus ei muutunud

270 kuulajat

Oma selle aasta teiseks ürituseks kogunes esmaspäeva õhtul kokku rahvusvaheliste suhete ring. Tehti juttu «kultuurirevolutsioonist» Hiinas. Esmakordselt võib ütelda, et kohal viibis üliõpilasi **kõigist** teaduskondadest. Lisaks õppejõude, esindajad kunsti- ja keskkoolidest ning üks pensionär. Fakt, et koosviibijaid ei suutnud korralikult mahutada isegi keemia ringauditoorium, näitab, kui kindlatele alustele on praegune valitsus viinud ringi töö. Suurest programmplaanist on seni suudetud täita vaid väikene osa ja et puudub tugev opositsioonipartei, otsustati uue presidendi valimised lükata edasi kevadeni.

24. okt. toimub RSR pressikonverents. Kõikvõimalikud küsimused maailmapoliitika kohta palub juhatus tuua eelnevalt ELKNÜ TRÜ Komiteesse või ajalehe «TRÜ» toimetusse. See muidugi ei välista küsimuste esitamise võimalikkust kohapeal.

Teadmiseks uutele tegevliikmetele, kes registreerisid ennast mitmesugustesse sektsioonidesse. Teid kutsutakse esimest korda kokku ühise laua taha 17. okt. kell 18.00. Tuleme filosoofiakateedrisse Ülikooli tn. 16 (ühiskonnateaduste hoone).

J. PAJU,
RSR pressisekretär

Rõõmustav teade

NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näituse peakomitee autasustas Tartu Riiklikku Ülikooli näitusel saavutatud tulemuste eest II järgu diplomiga.

Ühtlasi autasustas näituse peakomitee pronksmedali ja rahalise preemiaga 50 rbl. TRÜ dotsenti Jaan Reinetit staatiliste laengute neutraliseerija väljatöötamise ja valmistamise eest. Pronksmedali ja rahalise preemiaga 50 rbl. autasustati vaneminsener Lembit Visnapuud osavõtu eest staatiliste laengute neutraliseerija väljatöötamise eest.

Idahuvilistele

Algaval semestril loetakse TRÜ orientalistikakabinetis kursusi algajatele ja edasijõudnutele järgmistes distsipliinides:

1. **Klassikaline araabia keel.**
2. **Klassikaline hiina keel.**
3. **Kaasaegne hiina keel.**
4. **Hindi keel.**
5. **Pärsia-tadžiki keel.**
6. **Türgi keel.**
7. **Indoneesia keel.**
8. **Jaapani keel.**
9. **Aafrika õppering.**
10. **India õppering.**

Uueks ürituseks on seega India õpperingi loomine. tegevuse eesmärgiks on tutvumine India omapärase kultuurimaailmaga, tema kirjanduse, kunsti ja filosoofiaga. Kavas on mitmete keelte õppimine. Käesoleval semestril alustatakse klassikalise tiibeti keele algkursust. On ju just tänu tiibetikeelsetele tõlgetele säilinud suur osa vanaindia vaimuvarast, mille Indias hävitasid araabia vallutajad. Et tiibeti keele grammatika ei valmista mingeid raskusi, alustatakse juba järgmisest semestrist Tiibeti suurima poeedi Milarepa (1038—1122) teoste kommenteeritud lugemist. Kaugemas plaanis on sanskriti, paali, tamiili jt. keelte kursused.

Loengute aja suhtes palutakse asjahuvilistel astuda kontakti orientalistikakabinetiga (keemiahoone II korrusel).

P. NURMEKUND

Raadioloengud

Kolmapäeval, 19. oktoobril 1966. a.

1. Inglise filoloogia III—VI kursuse üliõpilastele õppejõud Urve Lehtsalu loeng **«Fraseoloogiliste ühendite tõlkimise küsimusi inglise keelest eesti keelde».**

2. Geograafia-osakonna II kursuse üliõpilastele dots. Erich Kuke taimesüstemaatika-alane **«Raku kasv».**

Reedel, 21. oktoobril 1966. a.

1. Kõigile kirjanduse õppijaile dots. Juhan Peegli loeng **«XIX sajandi eesti ajakirjad».**

Tartu 1966. a. üliõpilaspäevadest

lugege lähemalt lk. 2

Kuidas teha paremini?

Kuigi reorganiseerimine pole kaasajal populaarne, ometi räägitakse ülikoolis juba mõnda aega ametiühingu töö reorganiseerimisest. Konkreetsemalt öeldes — räägitakse ametiühinguorganisatsioonide loomisest üliõpilastele ja teenistujaile-õppejõududele eraldi. Pisut rohkem kui poolteist aastakümmet tagasi töötasidki nimetatud organisatsioonid ülikoolis eraldi. Töö läks hästi. Taheti veel paremat ja ühendati. Töötasid koos ja vist ka samuti hästi. Aga võiks veel paremini!

Missugused oleksid siis põhjendused eraldi a/ü organisatsioonide loomiseks praegusel ajal?

Esiteks — ametiühingukomitee koosseisu kuuluvad praegu nii üliõpilased kui ka õppejõud-teenistujad. Paraku aga arutatakse komiteel kord üliõpilastesse, kord teenistujaisse puutuvaid küsimusi. Sellest tingituna pole osa komitee liikmeist arutatavast küsimusest üldse huvitatud. Ja see ei tule asjale kasuks, teeb töö igavaks ja organisatsiooniliselt kohmakaks.

Teiseks — viimasel ajal on ikka rohkem ja rohkem räägitud üliõpilaste ennastorganiseerivast tööst. Neile usaldatakse ühiselamute, klubide jne. juhtimine. Seegi asjaolu kõneleb üliõpilaste oma ametiühingukomitee poolt.

Kolmandaks — palju on juttu olnud ka finantsidest. Üliõpilased, kes on praeguses a/ü komitees tunduvas vähemuses, ei võta praktiliselt osa eelarve küsimuste arutamisest. Oma eelarve on ikkagi midagi muud, see saab konkreetsem ja samal ajal ka käepärasem.

Kuid ärgem kiirustagem. Ka ühendatud ametiühinguorganisatsioonil on positiivseid külgi. Ega neid siis ka ilmaasjata omal ajal ei ühendatud. Suuremaarvulisel ametiühinguorganisatsioonil on õigus suuremale hulgale tuusikutele, toetussummadele jne. Ja siin on kohe võimalik teha olulist jaotust — õppejõud ja teenistujad on rohkem huvitatud tuusikutest, üliõpilased aga toetustest. Selliselt saab igaüks suupärasema osa. Ühendatud organisatsioonil on vastavalt suurem arv palgalisi töötajaid. Ühiskondlikel alustel töötav sekretär näiteks ei suudaks oma kahekordse töömahuga kuidagi toime tulla.

Seda laadi fakte leidub veelgi.

Siit idee — säilitada ühendatud organisatsiooni eelised ning likvideerida selle puudused. Asi oleks mõeldav niimoodi: **ülikoolile jääks ühtne a/ü organisatsioon, mille eesotsas seisaks komitee. Komitee koosneks kahest eraldi büroost, teenistujate ja üliõpilaste omast. See muudaks töö palju operatiivsemaks ja asjalikumaks. Ühiste küsimuste korral toimuks büroode ühine istung.** Kummalgi bürool oleksid omad sektorid, oma eelarve, mis koostatakse vastavalt üleülikoolilistele võimalustele, ja oma tööplaanid, mis kokku moodustaksid ühtse TRÜ a/ü organisatsiooni tööplaani. Komiteed juhib ühendatud komitee vastaval koosolekul valitud esimees, tema asetäitjateks oleksid üliõpilaste ja õppejõudude-teenistujate büroode esimehed. Teaduskondades oleksid eraldi bürood üliõpilaste ja õppejõudude-teenistujate jaoks.

Nii säilitaksime kummagi variandi positiivsed küljed; töö aga — see oleneb juba inimestest.

J. KALITS

Esmakordne mõttevahetus

10. okt. toimus ÜTÜ aktiivi kohtumine vastsete üliõpilastega. Teadusehuvilisi oli I kursuste kohta napilt — vaid 25. Esindajaid oli Ajaloo-Keele-, Füüsika-, Matemaatika-, Arsti- ja Bioloogia-Geograafiateaduskondadest. ÜTÜ nõukogu esimees U. Siimann tutvustas üldiselt teadusliku töö probleeme, VI kursuse üliõpilane A. Lipping jagas muljeid väliskonverentsidelt, ÜTÜ nõukogu aseesimees M. Tammert aga meie kevadisest ÜTÜ konverentsist. E. Arpo pajatas kirurgiaringi traditsioonidest. Põgus kohtumine lõppes küsimuste-vastustega. ÜTÜ nõukogu sooviks on aga, et ÜTÜ ringid tutvustaksid oma tegevust laiemalt. On ka mõttekas, et I kursuste üliõpilased saaksid esialgu kaasa lüüa vanemate kursuste üliõpilaste teadusliku töö gruppides. Siit tuleks kindlasti palju kogemusi hilisemaks iseseisvaks teaduslikuks tööks.

Olgem rõõmsad alati!

Õppeprorektor K. Püss süütab tõrvikud

Reede õhtul oli EPA aulas oraatoreid kokku 9: **Mati Kalkun, Jüri Elgas, Henn Värss, Tiit Mesila, Ants Riesen, Kalju Kass, Olav Mikkenberg, Ain Kallis ja Ants Veltsen.**

Tervelt üks kolmandik neist oli oma teemaks valinud «Miks mina tahan segaintrit?» Kõneaine, mis silmanähtavalt erutas ka saalisviibijaid.

Käsitlust leidsid teisedki üldinimlikud probleemid, nagu näit. **«Ühiskond, inimene ja alkohol». TIIT MESILA oli teinud tohutu hulga tööd selle seniajani täiesti uurimata suhte selgitamiseks.** Toetudes ajaloolistele ürikutele ja kirjanduslikele allikatele tõi ta päevavalgele senikuulmatuid fakte alkoholi lummutavast mõjust inimesele Caesari ja Kalevipoja aegadest kuni tänapäevani välja. Pärast seda etteastet oli selge, et nüüd ta läks, see «kuldmandiibel». Ja läkski! Ei saa kuidagi rahulikult mööduda faktist, et TIIT on möödunud-aastase «kuldlõua» KALJU KASSI kursusekaaslane! — III kursuse žurnalist.

Elavalt reageeris saal ka AIN KALLISE illustreeritud pulmakõnele. Kes suudaks vastu vaielda tõsiasjale, et kuni pooled on erinimelised, nad tõmbuvad, saanud ühenimelisteks — hakkavad tõukuma? **AIN KALLIS pälvis «hõbelõua» austava nimetuse.**

Edasisi kahte oli žüriil üsna raske valida, sest kõnelejad olid n.-ö. peaaegu võrdse väärtusega. Pärast pikka arupidamist leiti, et **sobiv on JÜRI ELGAS oma emotsionaalse kõnega segaintri kasuks.**

Ergutamisauhinna väärilisekspeeti **ANTS VELTSENIT.**

Meenutamisväärne on ka ANTS RIESENI esinemine. Tema oli ainus, kes tuli ja rääkis tõsise näoga tõsisest asjast.

Need, kes tänavu ainult kuulajad olid, küllap on nad tuleval sügisel ise agarad jutuvestjad. Selleks andis kõnevõistlus tublisti indu.

«Kaunim linn on Eestis Tartu,
Emajõe kalda peal...»

rõkatas meeskoor Inglisillalt laulu. See oli otsekui avasõnaks üliõpilaspidustuste teiseks päevaks.

Tänavu kogunesid üliõpilased Toomemäele juba varakult ja imekiiresti oli rongkäik tip-top korras. Selle eest hoolitsesid Laur Karu ja tema kuus agarat jüngrit igat värvi ratsudel.

... TRÜ peahoone ees oli rongkäigu kõige pidulikum osa. Õppeprorektor K. Püss TRÜ-st ja J. Võlumägi EPA parteikomiteest laususid tervitussõnad. Ja juba lõidki loitma tõrvikud...

«Gaudeamus igitur,
juvenes dum sumus...»

Rõõmustagem alati! — eks see ole juba iidsetest aegadest peale tudengite deviis. Ja tõrvikute loitmine, see oli otsekui sümboliks optimistlikule üliõpilasnoorusele, alanud õppeaasta pingerikkale tööle, senistele saavutustele,..

Laulu ja lõbusate hüüetega läbi Taaralinna. Linnarahvaski elas kaasa üliõpilaste pidupäevale. Erilist tähelepanu pälvisid loosungid: «Meie tahame segaintreid!», «Ole rumal, aga kärmas!», «Mehhanisaator igasse kodusse!», «Ära himusta oma ligemese konspekti!», «Elagu sai «Moskva lähistel»!», «Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea», «Elagu eesti vilulook» (koos ilmatuma suure musta kassiga, mille kujutis igaühes erinevaid assotsiatsioone tekitas) jne.

Kui tõrvikutevool Tähtvere pargist läbi oli jõudnud ja mööda lauluväljaku mäeveeru alla loogelnud, lõppes ta laululava kõrval tuleriida juures. Nüüd algas pidulik talitlus — tudengile püstitatud ausamba avamine. Ette astus kõvakübaraid kandev väärikas «Mandibulaarium». Siin olid kõnevõistlusel valitud «kuld-, hõbe- ja pronkslõuad» ning neile lisaks veel mitu muudki «lõuga». Kõlasid tervitussõnad (õigemini küll mälestussõnad) ja järelhüüded. Käes oli harras silmapilk, mil monumendilt eemaldati kate. Ei tasu imestada, et nimetatud toiming sündis veidi ebaharilikul teel — õhupallide abil —, sest ka mälestussammas ise ei kuulunud standardsete hulka.

Päevakohaseks lauluks oli sedapuhku «Kalle-Kusta». Peagi täitusid õhtuse Tartu tänavad jälle siniste ning roheliste teklitega. Ees seisid lõbusad õhtud, kus igaüks oma vaimukust ning improviseerimisoskust proovida võis.

* * *

Lõuna-Kõrgepingevõrkude rahvas suundus ühise rongkäiguna lustlike pillihelide saatel oma peopaika. Õhtu jätkus à la Kääriku. Omavahel võistlesid ajaloolased, majandusteadlased ja bioloogid. Pingelisest heitlusest väljus võitjana bioloogide võistkond (kapten R. Tenson), kes sai ka peaauhinna — hiigelsuure tordi omanikuks. Teine-kolmas koht läksid ülejäänud võistkondade vahel jagamisele. Üksmeelselt joodi ära komplekt «alkohoolseid» jooke (pudel šampust+pudel keefiri). Palju elevust tekitas ka auhind «komplekt muusikariistu» (rongkäigu ajal bioloogide käsitluses olnud mudilasorkestri pillid). Õhtu jätkus lõbusa jalakeerutusega, kahjuks ilma komsomolikomitee poolt lubatud orkestrita — asjaolu, mis õhtut kippus venitama.

* * *

Kammivabriku klubis oli uudismaalastel lusti ja rõõmu küllalt. Selles õhtus oli nii Saaremaa romantikat kui ka kaugeid meenutusi Kasahstani steppidest.

* * *

NAINE ON TELG, MILLE ÜMBER KÕIK KEERLEB.

See vana tõde oli EPA aula seinale kirja pandud ja näha nendele, kes kõigile teistele laupäevastele lõbusatele õhtutele olid eelistanud filoloogide poolt korraldatud moerevüüd.

Ja neid eelistajaid polnud mitte vähe! Kui moemaja «Teemuus Parvan» (äraseletatult: teeme uusi ja parandame vanu) esindaja oma loenguga «Moest läbi aegade» peale hakkas, läks lahti peaaegu eluohtlikuks trügimiseks demonstratsioonipoodiumi poole. Suurel osal publikumist jäi üle ainult kahetseda, et kõneleja jutt võimendamata jäi ja poodium piki seina äärt oli asetatud, nii et ainult ühelt poolt vaadata võis.

Kes nägi, sai küll nalja: võrdlemisi vaimukalt näidati ürgaja rõivamudeleid, tänapäeva ja tuleviku omi. Tänasest päevast pärit mees- ja naistudengite kodukostüümid said eriti suure menu osaliseks, samuti pulmarõivastus, mida

Kuldmandiibel Tiit Mesila

pruudil täiendas kiiver (ette nähtud eriti ohtlike sündmuste puhul!).

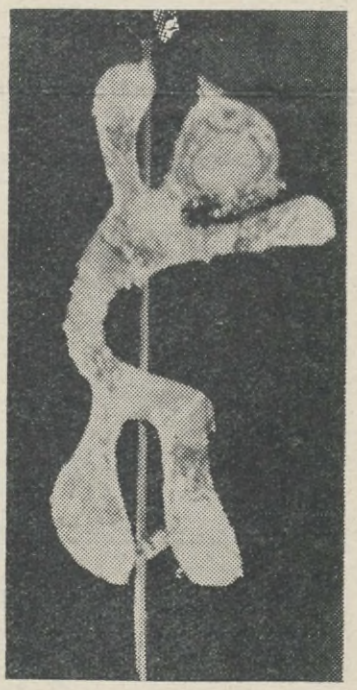
Moodide demonstreerimine ja kommenteerimine vaheldus tantsudega graatsiliste görlide esituses ja publiku jalakeerutusega. See viimane oleks küll mõnusam olnud, kui uksel poleks unustatud peokutseid nõuda!

Tekst: A. KIIR, S. ENDRE, M. RAIDMA, R. TIMAK, T. TALLO, J. TÕNISSON..
Fotod: R. NIGOL.

Majandusteaduskonna üliõpilased rongkäigus.

Varalahkunud tudengile püstitati Tähtvere lauluväljakule hõbedaselt helkiv ausammas

GREIFSWALDI ÜLIKOOL

Alljärgnevalt avaldame SDV Greifswaldi ülikooli rektori artikli, mis on huvipakkuv ka meie ülikooli kollektiivile.

Greifswaldi ülikool kuulub vanemate saksa ülikoolide hulka Rostocki, Leipzigi ja Heidelbergi ülikooli kõrval. Asutatud 1456. aastal, võis Greifswaldi ülikool 1956. aastal pühitseda oma 500-aastast olemasolu.

Ülikoolil on praegu matemaatika-loodusteaduskond, arstiteaduskond, filosoofiateaduskond ja teoloogiateaduskond. Nende nelja teaduskonna juures töötab ümmarguselt 100 professorit. Neist 6 on Saksa Demokraatliku Vabariigi rahvuspreemia laureaadid ja mitmed on teaduslike akadeemiate liikmed.

Praegu õpib meie ülikoolis ümmarguselt 3000 üliõpilast, neist on 45% tööliste ja talupoegade lapsed. Õppijate hulgas on suur hulk välismaiseid üliõpilasi: Bulgaariast, Jugoslaaviast, Vietnamist, Alžeeriast, Gaanast, Guineast, Iraagist, Kamerunist, Keeniast, Kuubast, Marokost, Nigeeriast, Peruust, Sierra-Leonest, Sudaanist, Süüriast, Sansibarist.

Rostocki ülikooli kõrval vanuselt teise kõrgema koolina Põhja-Saksamaal ja Põhja-Euroopas on Greifswaldi ülikoolil eriline tähtsus kogu Läänemere piirkonnas. Ernst Moritz Arndti nim. ülikooli ülesandeks on viljelda ja süvendada sõbralike suhete häid traditsioone Skandinaavia- ja Ida-Euroopa rahvastega, eriti aga Nõukogude Liiduga.

Greifswaldi ülikooli taasavamise puhul 1946. aasta veebruaris pärast kohutavat Teist maailmasõda võis ajaleht «Rahvaleht» («Volkszeitung»), mis on Mecklenburgi — Ees-Pommeri endise Saksamaa Kommunistliku Partei häälekandjaks, lugeda järgmisi mõtlemapanevaid lauseid: «Kuid ja nädalaid igatsetud ja oodatud, saabus eile linna ajaloos unustamatu päev — vana auväärse 490-aastase ülikooli taasavamine. Greifswaldi ülikool avati uuel Saksamaal, kus ülikoolid ei ole reaktsiooni kolleteks ega osuta häbistavaid käsilasteenuseid saksa imperialismile, vaid kus nad on tõelise humanismi ja progressiivse teaduse paikadeks».

Need «Rahvalehe» laused 16. veebruarist 1946 .a. lasksid meid kergemalt hingata ja loota täielikku muutust meie vaimses ja kultuurilises elus.

Täna, 20 aastat pärast ülikooli taasavamist, meenutame me tänuliku südamega seda ajaloolist sündmust ja tunnustame lugupidamise ja tänuga abi, mida selle sammu juures uude, sotsialistlikku tulevikku osutasid meile SMAD (kunagine nõukogude sõjaväe administratsioon Saksamaal) ja kuulsusrikas Nõukogude armee.

Otsustava tähendusega Greifswaldi linna saatusele ja seega ka Ernst Moritz Arndti nim. ülikoolile oli linna võitluseta üleandmine Punaarmeele 30. aprillil 1945. a. tolleaegse linnakomandandi polkovnik (Oberst) Petershageni poolt. Greifswald ja tema ülikool pääsesid purustustest Nõukogude armee humaanse suhtumise ja vastutuleku tõttu.

Härra Rudolf Petershagenit, praegust ülikooli ausenaatorit, ja tema usaldusaluseid toetas nende patrioötilises teos mõjusalt ja vapralt ülikooli personal. Tolleaegse rektori, professor dr. Engeli ja ülikooli meditsiini-kliiniku direktori professor dr. Katschi nimed on alatiseks kantud meie alma materi ajaloo raamatusse.

Ülikoolide ja kõrgemate koolide demokratiseerimine, mida nõutakse Saksamaa Kommunistliku Partei programmis 11. juunist 1945. a., oli üks tähtsamaid eeldusi kogu vaimse ja kultuurilise elu antifašistlik-demokraatlikuks uuendamiseks. Sinna kuulus mitte ainult kõigi fašistlike teadlaste eemaldamine õppejõudude kollektiivist, niisama oluline oli üliõpilaskonna sotsiaalse koosseisu muutmine. Hindamatu oli seejuures abi, mida Nõukogude okupatsioonivõimud osutasid saksa antifašistidele ülikooli taasavamise ettevalmistamisel ja ka sellele järgneval ajal.

SMAD ülemjuhataja käskkiri nr. 50 4. septembrist 1945. a. nõudis eeltööde alustamist ülikoolide ja kõrgemate koolide avamiseks. Väsimatus pisitöös, toetatuna suurejooneliselt Nõukogude okupatsioonivõimude esindajate poolt, lõid demokraatlikud jõud eeldused ka Greifswaldi ülikooli taasavamiseks.

Me oleme veel tänagi tänulikud tookordsele ohvitserile ja praegusele prof. dr. h. c. Jessinile (Moskva), kes osutas meile tookord mitmekülgset abi. Tema soodustavat tegevust hinnati vääriliselt Greifswaldi ülikooli poolt 1957. a. audoktori nimetuse andmisega ja tema valimisega Rostocki ülikooli ausenaatoriks.

15. veebruaril 1946. a. alustas meie Ernst Moritz Arndti nim. ülikool pidulikult õppetööd. Sellest ajast on toimurud ülikoolis põhjalikke muudatusi. Ülikool on muutunud sotsialistlikuks kõrgemaks kooliks, mis toetab mitmesugusel viisil SDV ühiskondliku elu arenemist ja on välja õpetanud arvukalt õpetajaid, arste ja loodusteadlasi, kes tänapäeval täidavad vastutusrikkaid ülesandeid. Tänu meie riigi suurejoonelisele toetusele on möödunud 20 aasta jooksul saavutatud suuri tulemusi teaduse alal.

Vastavalt ülikooli perspektiivplaanile kontsentreerub näiteks arstiteaduskond lähematel aastatel selliste teemade uurimisele, nagu «Toitumine ja ainevahetus», «Meditsiin ja põllumajandus».

Matemaatika-loodusteaduskonnas arendatakse välja bioloogiateaduste ala. Edendatakse matemaatikat, keemia alal luuakse tihedad sidemed SDV keemiatööstuse uurimisülesannetega. Praegu töötatakse Orgaanilise Keemia ja Füüsikalise Keemia Instituudis lepinguliste uurimisteemade juures.

Filosoofiateaduskonnas tegeldakse 20. saj. kirjanduse probleemidega, rahvusvaheliste suhetega Läänemere piirkonnas ning kunsti ja keeleteaduse pedagoogilis-metoodiliste küsimustega.

Ainsana SDV ülikoolidest on Greifswaldi ülikoolil Põhjamaade Instituut, mis viimasel ajal on mitmete rahvusvaheliste konverentsidega avalikkuse ette astunud. Erilist mainimist väärivad Norra antifašistile Nordahl Griegile ja Martin Andersen-Nexöle pühendatud konverentsid.

Peale selle on veel tihedad sidemed Friedrich Loeffleri nim. Instituudiga (loomahaiguste uurimise asutus) Riemsi saarel ja Gerhard Katschi Instituudiga Karlsburgis, mis uurib diabeeti ja selle ravi.

Ülikooli personal peab oma eriliseks kohustuseks aktiivselt osa võtta rahu säilitamisest ja eriti toetada Saksa Sotsialistliku Ühtsuspartei ja SDV valitsuse poliitikat Saksamaa rahvusküsimuse alal.

Saatuslik vaimu ja võimu lahutamine, mis oli kaua aega iseloomulik saksa ülikoolidele, on SDV-s ületatud. Seda tõestasid uuesti üritused, mis toimusid vabastamise 20. aastapäeva puhul ning Saksamaa Kommunistliku Partei ja Sotsiaaldemokraatliku Partei ühinemise puhul Saksamaa Sotsialistlikuks Ühtsusparteiks.

Greifswald on eelkõige härra Petershageni julge teo tõttu Saksa—Nõukogude sõpruse sümboliks saanud. Vabastamise 20. aastapäeva pidustustel fikseeriti seda meie rahvusvahelisel konverentsil «Vabastamine ja uuesti alustamine».

Me peame sõprust Nõukogude Liiduga tähtsaks saavutuseks oma arengus pärast 1945. a. Ma tohin siinjuures kinnitada, et me seda sõprust üha enam kindlustada ja süvendada tahame. Me loodame, et see hakkab peegelduma ka üha tihedamates sidemetes Tartu ülikooliga.

Professor dr. med. habil.
GEORG TARTLER,
Greifswaldi ülikooli rektor

Raamatu- ja bibliograafiakuu

Kas bibliograafia on vajalik ja kellele?

Vastus sõltub kindlasti sellest, kellelt küsitakse. Mõni vanem õppejõud püüab küsijale selgeks teha, et on vajalik igale haritud inimesele, osa nooremate kursuste üliõpilasi aga kahtleb selles ning eriti siis, kui peab minema kohustuslikule bibliograafia loengule või praktikumile, ja väidab vastu, et see võib kasulik olla ainult keele- ja kirjandusteadlastele ning ajaloolastele, kuid teistele on see ilmne ajaraiskamine. Ja sellele lisatakse, et alles hiljuti andis vana Tartu Riiklik Ülikool bibliograafide ettevalmistamise üle Tallinna Pedagoogilisele Instituudile ning järelikult on see ikkagi pigemini koolmeistrite asi kui «tõeliste» teadlaste eriala.

Niisuguse jutu peale seletas üks Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasi, et ka Kalevipoeg loovutas Lapitargale oma isalt päritud tarkuseraamatu! Võrdlus pole küll sobiv ega kohane, kuid naerma ajas kõiki pealtkuulajaid.

See oli kunagi 1930-ndate aastate algul TRÜ aulas, kui ühel doktoritöö kaitsmisel vana prof. Walter Anderson heitis dissertandile ette, et töös mainitud isikutel puuduvad eesnimed ja see soodustab segadusi. Sellele vastas dissertant, et nende selgitamine oleks venitanud töö valmimist kahe kuu võrra, mille peale prof. Anderson väljus aulast veerandtunniks ja tagasi tulles teatas, et kõik eesnimed on ta leidnud ning kui dissertanti huvitab, siis võib ta ka öelda, kust ta need leidis. Jaatava vastuse peale ütles vana professor, et entsüklopeediast! — Aula põrand vana kombe kohaselt sahises.

Teaduste ajaloos on üldiselt tuntud lood paralleelsetest uurimustest ja korduvatest avastamistest ning leiutamistest. Kõiki neid tuleb õigustada ainult vajaliku informatsiooni puudumisega, kuid järeldusi sellest tehakse ikka veel vähe ning harva. Üsna sageli leitakse, et bibliograafia ja informatsiooniteenistus on kulukas ja kunagi otsest tulu ei anna, nendest loobumine toob aga otsest kokkuhoidu ja on eelarvetes esimesena kärbitavaks kulupostiks.

Nii ilmus alles hiljuti kogukas raamat — «Kas tunned maad», mille seitsmesajal leheküljel on tuhandeid isiku- ja kohanimesid — ilma vastavate registriteta nagu paljud õppe- ja käsiraamatud enne seda. Ja õnnetu lugeja, kes niisugusest mahukast teosest mõnda nime leida püüab — kui palju ajakulu ning vihastamist igal korral, kui raamatu kätte võtab. Tuleb ainult küsida, kas see oli raamatu väljaandmisel võetud eesmärgiks või oli see mõtlematus?

TRÜ raamatukogu on suhteliselt rikas venekeelsetest ja vanematest võõrkeelsetest teatmeteostest, kust piisava keeleoskusega üliõpilane võib leida paljugi, kuid niipea, kui on vaja midagi otsida kohaliku ainestiku vallast, jäävad need allikad enam-vähem tuimaks ja tulutuks ning otsija on tõesti põrganud vastu müüri.

Kust otsida tähtsamaidki teoseid Narva linna kohta? Mida ühist on Eestimaal olnud seesuguste teadlastega nagu K. E. Baer, põllumajandusteadlane Jakob Johnson, Emil Lenz, Georg Thomas Sabler, Wilhelm Ostwald, Bernhard Schmidt? Kes neist on õppinud või õpetanud Tartu Ülikoolis või koguni sündinud Tartus? Millised on nende teened? Siin või seal meie ajakirjanduses vilksatab mõnel tähtpäeval üksiku teadlase nimi ja lühike ülevaade tema tööst ning nädala möödudes juba ununeb kõik. Kust võiksime vajaduse korral leida vastava artikli, seda paljud ei tea. Kuid meil siiski bibliografeeritakse ajakirju ja ajalehti, aga vähesed tunnevad meie aeg-ajalt ilmuvaid bibliograafilisi väljaandeid, mis ilmuvad väheses tiraažis ja ilma erilise reklaamita. Ja meie ajakirjad, nagu «Eesti Loodus», «Keel ja Kirjandus» on juba ilmunud rida aastaid, ilma et oleksid vaevunud avaldama koondregistreid seni ilmunud aastakäikude kohta. Kuid teadus ja teadmised vajavad populariseerimist, vajavad meeldetuletamist ning ka kättesaadavaks tegemist. Õnneks on jõutud niikaugele, et ENSV Teaduste Akadeemia ja TRÜ avaldavad iga-aastasi bibliograafiaid oma töötajate trükitud toodangust. Seda kõike on aga vähe. Tuleks teha palju rohkem just bibliograafiliste teoste propageerimiseks. Tuleks näidata tegelikku vajadust nende järele. Eriti raske on aga midagi otsida varasemast ajast. Winkelmanni ja Blumfeldt-Loone bibliograafiad on erialaselt head, kuid ühekülgsed ja ulatuvad ainult kuni 1917. aastani. Paljude erialade kohta aga puuduvad bibliograafiad üldse ning ainult see, kes selle eriala kirjanduses on piisavalt kodunenud, suudab leida sobivaid teoseid, kus kasutatud kirjanduse nimestiku abil pääseb juba järgmiste allikate juurde. See tee on aga üpris vaevaline ja viib ikka ainult tallatud radadele, s. o. teiste poolt kasutatud allikatele. Varasemate autorite poolt unustatud või ignoreeritud töid nende abil tavaliselt ei leia.

Veelgi halvem on lugu siis, kui teema ja aspekt on uudsed ja otsida tuleb ainult juhuslikke artikleid mõnes vanemas koguteoses või ajakirjas. Ja siis tuleb loota ainult isiklikule vaistule, et võtta kätte erialaste ajakirjade kümneid aastakäike ja sorida nende registreid kuni õnneliku leiuni või siis veendumuseni, et midagi sobivat ei leidu. Aastakümnete jooksul valitsenud kokkuhoiu printsiip on andnud tulemuse, et näiteks TRÜ raamatukogus leiduvad tuhanded teaduslike ajakirjade aastakäigud on bibliografeerimata ja keegi ei tea, mida neist leida võib ja mida mitte, sest ühelgi uurijal pole aega nende läbitöötamiseks. Raamatukogu bibliograafe on aga võimatu sellele tööle panna, sest neid on ikkagi veel niivõrd vähe, et vaevu tulevad toime oma jooksvate ülesannetega.

Õnneks ilmub juba mõnda aastat Üleliidulise Teadusliku ja Tehnilise Informatsiooni Instituudi väljaandel Moskvas refereeriv ajakiri, mille erinevad seeriad toovad teadusalade kaupa ära nii NSV Liidus kui ka välismaadel ilmunud tähtsamate teoste ja artiklite lühikokkuvõtteid, kuid kahjuks ei ole lihtne ega hõlpus nende originaaleksemplaride kättesaamine. Ja pealegi ei hõlma too refereeriv ajakiri veel kõiki teadusharusid. TRÜ õppejõud on korduvalt hädaldanud, et välismaiseid uuemaid teatmeteoseid on TRÜ raamatukogus ainult mõni üksik, et puuduvad ka paljud väga vajalikud sõnastikud, et mitmetest suurtest sõnastikest on olemas esimesed köited, kuid puuduvad viimased, et üsna paljude ajakirjade tellimisi pole enam aastaid uuendatud. — Jah, hädasid on palju ja puudusi samuti, kuid välisvaluutaga seotud küsimused ei sõltu teatavasti TRÜ raamatukogust ega ka mitte rektoraadist.

Teine on aga lugu juba raamatukogudes olevate materjalide bibliograafeerimisega. — Siin on küsimus ainult Nõukogude rublades ja bibliograafide koosseisuliste kohtade arvus. Kui on öeldud, et just teadusse investeeritud kapital annab suurimat efekti, siis üheks vahelüliks teaduste arengule on kindlasti bibliograafia ning informatsiooniteenistus. Hästi organiseerituna säästavad need vahelülid üsna suurel määral uurijate aega otseseks uurimistööks, vähendab otseste viitulaskmiste võimalusi ning läbiuuritud probleemide korduvaid töötlemisi ehk teisi — tühja töö tegemist. Uurija palk on aga suurem kui bibliograafi oma ja kokkuhoidu sellest võib isegi rubladesse välja arvutada.

On paiguti arvatud, et raamatukogu valvebibliograaf või ka bibliograafia-osakond tervikuna suudavad uurijat aidata igas olukorras. Tuleb aga tunnistada, et see on ilmne eksitus. Need suudavad tõesti aidata, kui küsijale endale on piisavalt selge, millist raamatut või ajakirja ta soovib, või kuidagi teisiti suudab bibliograafe õigetele jälgedele suunata. Kuid selleks peab uurija juba küllaltki palju omama bibliograafilist ettevalmistust oma eriala ja ka naaberalade kirjandusest.

Moskva ja Leningradi suurtes teaduslikes raamatukogudes on tavaliselt bibliograafideks erialade spetsialistid (matemaatikud, keemikud, bioloogid jne.), kuid mõnigi kord on juhtunud, et neiltki tellitud bibliograafiad mõne konkreetse küsimuse kohta sisaldavad üldtuntud materjali suure hulga kõrval väga kasinasti seda, mis uurijale tõesti rõõmu valmistab. Kuid süüdi ei ole sel puhul tavaliselt mitte bibliograaf, vaid tellija, kes ei vaevunud detailideni seletama oma soove ja vajadusi. Nii oleme jällegi selle juures väljas, et iga tellija, s. o. antud kohal uurija peab omama küllaltki palju bibliograafilist haridust, et ta oskaks ette näha, millisesse olukorda langeb bibliograaf tema tellimuse täitmisele asudes. Eeltoodu kokkuvõtteks tuleks märkida, et bibliograafiline töö on otseseks eelduseks teaduslikule tööle (kaasa arvatud ka seminari- ja kursusetööd) ning seetõttu on vaja tõsiselt pingutada bibliograafilise ja informatsiooniteenistuse arendamiseks TRÜ-s, vaatamata sellele, et bibliograafide ettevalmistamine viidi üle Tallinna Pedagoogilisse Instituuti, ja teiseks — tõhusat tööd tuleb teha ka bibliograafia õpetamisel üliõpilastele, kes juba enne ülikooli lõpetamist peaksid suutma korralikult orienteeruda nii erialases kirjanduses kui ka teedes, kuidas seda kirjandust üles leida raamatukogudes. Vastupidisel juhul ei suuda neid aidata ka kõige parem eriala bibliograaf mitte.

Dotsent LEO TIIK

Meil komsomolis

Teisipäeval toimus eesti filoloogia osakonna komsomoli aruandluse ja valimiskoosolek. Kuulati ära H. PIKKORI aruanne möödunud aasta töö kohta. Järgnenud sõnavõttudes analüüsiti õppetöö, ühiselamute ja õppeprogrammide küsimusi. Osakonna komsomolibüroo tööle anti hinne «rahuldav». Osakonna uueks sekretäriks sai II kursuse üliõpilane TIIU PAULSON. Büroosse kuuluvad peale tema veel E. KRAUT, P. UIP, A. TEDER, M. RAIDMA, H. PIKKOR, V. LAANISTE ja V. REELO.

A. SINIVEER

Külla leedulastele

Arstiteaduskonna raviosakonna V kursuse komsomolibüroo töökoosolekud toimuvad regulaarselt igal nädalal. Arutatakse tehtut rühmades ja kursuse ulatuses. Järjekordsest koosolekust võtsid osa ka kolleegid vene õppegrupist. Päevakorras oli kursuse eelseisev massiüritus — ekskursioon Kaunasesse, Vilniusesse. Sõidame välja 23. oktoobri hommikul. Ekskursioon kestab viis päeva. Kavatseme külastada Leedu raviasutusi, tutvuda nende töömeetoditega. Loodame palju näha ja kuulda ning sõlmida sõprussidemeid Kaunase Meditsiinilise Instituudiga. Võtame kaasa suveniire, mida on tore kinkida sõpradele Leedumaal.

H. BRUDEL

Tähelepanu!

ELKNÜ TRÜ Komitee pakub sügissemestri vältel kursustele kuulamiseks järgmise temaatikaga loengud (lektor komsomolikomitee poolt):

Välispoliitika

1. HKP ja NLKP vahelised suhted ja lahkhelid.
2. Sotsiaalklassiline struktuur ja klassivõitlus Hiinas.
3. Prantsusmaa ja Euroopa ühtsus.
4. USA positsioonid maailma majanduses ja poliitikas.
5. Kagu-Aasia probleemistik.
6. Kas kapitalism on edasi arenenud?
7. Suunad rahvademokraatiamaade majanduses (Poola, Jugoslaavia, Rumeenia).
8. Rahvusvahelisest olukorrast.

Sisepoliitika

1. Noorsoo kasvatamise probleeme meil ja välismaal.
2. Rahvusküsimuse lahendamine sotsialistlikus ühiskonnas.
3. Meie maa majanduspoliitika eile ja täna.
4. Leninlik-demokraatliku tsentralismi printsiibi rakendamise võimalusi kaasajal.
5. Siseparteiline demokraatia ja partei juhtiv osa ühiskonna kommunismi ülesehitamisperioodil.
6. Töötasu meil ja välismaal ning erinevusi intelligentsi ja tööliste palgas NSV Liidus.
7. Tööviljakus ja selle tõstmine erinevais majandussüsteemides.

Kursuse (osakonna) üliõpilased peaksid omavahel kokku leppima neid eriti huvitava teema suhtes ning seejärel kontakti võtma ELKNÜ TRÜ Komiteega, et seal kooskõlastada loengu pidamise koht ja aeg.

Ootame kursustelt elavat vastukaja!

ELKNÜ TRÜ Komitee

Aulas

Kui kuulete kopsimist...

● Peahoone kõigis ruumides käib ammu töö.

● Aula lagi on värvitud, tellingud väljas.

● 10. oktoobriks aluspõrand valmis.

● Rõdu kallal käib töö.

● Peahoone ümbrusele uus nägu.

Sellest on möödunud juba üle kahe kuu, kui peahoone riikliku komisjoni poolt vastu võeti. Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse juhtijaid, töödejuhatajaid ja töölisi premeeriti tähtaegselt tehtud väga hea töö eest. Valminud auditooriumides toimusid sisseastumiseksamid. Pärast algas tavaline õppetöö.

Ruumide kasutamises on mõningaid muudatusi. Füüsikapraktikumide laboratooriumid kolisid Leningradi maanteele endisesse kutsekooli hoonesse. Suurenes auditooriumide arv peahoones: neid tuli juurde kohvikutiiva II ja III korrusel, kuid ka mujal. Paranesid mitmete kateedrite töötingimused. Ajapikku — sõltudes endise tööstuskooli ruumide ümberehitamisest — kolivad sinna veel mõned laboratooriumid ja ka õppetöökoda.

Esialgu on vanadele olijatele palju võõrast: auditooriumide uued numbrid, rõivistu oma järjekorraga, heledast värvist tingitud avarus ja hea valgustus. Kuid peagi muutub see ka neile igapäevaseks.

Aulas jätkavad tööd restaureerijad. Nende töödejuhataja Merike Vaas seletas, et vahepealne mahajäämus töös oli tingitud mõnede krohvijate ebaküllaldasest vilumusest: taolisi keerulisi krohvimistöid, nagu aulas, tuleb restaureerijatel harva ette. Siin-seal tuli tehtut ümbergi teha. Edasi aga läks

(Järg lk. 4)

Töö ja laulud. Suvi 1966

(Algus ajalehe 23. ja 24. numbris)

LINDA KRUUSTEE

RESPONSEERIMISEST.

Kui professor P. Ariste loengul sellise sõna näiteks tõi, ei osanud meie, kolm eesti filoloogi, kes kõik Muhu rühma juhtusime, kahtlustadagi, et sõna siin nii populaarseks muutub. Responseerijateks nimetasime neid, kellele kolmas on ülearune. Pideva kuuvalvamise eest kavatsesime neile mälestuseks käisemärgid teha. See jäi kavatsuseks, aga oma puhketoa nimeks panime «responsaarium».

PUHKUSEST.

Tudengid on laulurahvas. Nii oligi, et kui Serjoža ja Vovka kitarrid helisesid, kõlasid laulud — kord käredalt mustlaslikud, kord nukrad. Kiirelt levisid möödunud uudismaa-aastate viisid. Sündisid uued. Laul ei tunne keelelisi barjääre. Seepärast oli kõrvaltvaatajatel raske vahet teha, kes venelane, kes eestlane on.

Õhtuti olime alalised külalised Piiri klubis. Kui Orissaare kultuurimajast pillid saime, sündis rühma orkester — ainuke EÜE-s. «Responsaariumis» korraldatud tantsuõhtutel mängisid ka need, kel pill esimest korda käes oli. Kui poistest enam asja polnud, võttis ameti üle õrnem sugu. Küllap EÜE-lased, kes Salmes spartakiaadi lõpetamisel olid, mäletavad tüdrukute mängitud särtsakat tvisti.

Puhkeaja raskuspunkt langes nädalalõpule. Jõudsime külas käia teistel rühmadel, teha sõite Sõrve, laidudele ja Hiiumaale. Kogu rühmaga pidasime sünnipäevi. Anne ja Eda Kunstiinstituudist valmistasid kingituseks omapäraseid kaarte, köögitoimkond hoolitses toidupoolise (ka tortide!) eest.

Malevas toimusid isetegevuse ülevaatus ja spartakiaad. Ülevaatuseks koostasime seotud kava rühma elu teemadel. Elvi, kelle erialaks Pedagoogilises Instituudis on laulmine, võttis tüdrukud enese hoolde. Ilmnesid jällegi Serjoža ja Vovka toredad oskused. Nende pantomiimid ja estraadistseenid panid naerma ka kõige tõsisema pealtvaataja. Isetegevusülevaatusel saime esikoha. Sama kavaga andsime mitu kontserti ümberkaudsetes kolhoosides, esinesime ka EÜE ühendkontsertidel Orissaares ja Kingissepas. Meeldisid. Kingissepas kuulsin tantsuhimulise noorema rahva suust: «Eeskava oleks võinud pikem olla.» Meile endile jäid kõige rohkem meelde külaskäigud koolidesse. Tornimäel tervitasime I klassi astujaid kooliaasta alguse puhul, Kingissepas kohtusime abituuriumiga.

Rühma poisid võistlesid juba esimestel saarel veedetud päevadel piirivalvuritega võrk- ja jalgpallis. Kokkumäng oli veel viletsavõitu, seepärast ei tulnud ka võit kergesti. Aga MEK'i spartakiaadil Kingissepas mängiti juba palju kindlamalt. Tüdrukute võistkonnaga oli asi hullem — mängitud oli, aga mitte kunagi võisteldud. Üks kord on ikka esimene. Nii ka sedapuhku. Et teistelgi aladel viimane välja pandi, võitsime ehitusmaleva spartakiaadil III koha.

MAJAPIDAMISMUREDEST.

Kõige varem algas tööpäev meie kokal. Köögis olid tal abiks kaks tüdrukut, hiljem leidsime, et poisid võivad perenaiseametiga pareminigi hakkama saada. Nii Piiril kui Tornimäel sõime sööklas. Neile, kes töötasid kaugemal, toodi toit objektile. Tööpäev köögis on kõigil meeles — hea, kui kaheteistkümne tunniga hakkama sai.

Koristamisega pidime samuti ise toime tulema. Einar Savisaar, maleva peaarst, ei tahtnud algul meiega kuidagi rahule jääda. Tornimäel muutusid meie elutingimused lahedamaks ja seepärast oli maja kergem puhtana hoida. Elasime «suurepäralises» kooseksisteerimises hiirte ja rottidega.

(Järgneb)

! INFORMIIN !

Iga haritud inimene peab olema suuteline leidma talle vajalikke fakte.

Igasuguseid andmeid võib leida kõige mitmesugusemates teatmeteostes. On töid, mis on spetsiaalselt määratud selleks. et neist leida faktilisi andmeid: entsüklopeediad, biograafilised leksikonid, sõnaraamatud, mitmesugused käsiraamatud, teatmikud jne. Bibliograafiad viitavad allikatele, kust võib leida kirjutisi meid huvitavate küsimuste kohta. Kuid on ka teoseid, mis pole otseselt koostatud faktiliste teatmete andmiseks, kuid siiski on täiel määral sellistena kasutatavad. Nende hulgas on esikohal õpikud — eriti kõrgematele koolidele määratud, mitmesugused kommenteeritud väljaanded (näit. Fr. R. Kreutzwaldi «Kirjavahetuse» kommentaarid annavad teatmeid XIX saj. kultuuritegelaste kohta), monograafiad jne.

Teaduslik Raamatukogu korraldab üliõpilastele uudse üritusena INFORMIINI, mille mõtteks on võistelda vajalike teadmiste leidmise oskuses.

Võistlus on kahe-astmeline. Esimene, nn. **«suur ring»** on määratud individuaalsetele võistlejatele. Selleks avaldatakse järgmises ülikooli ajalehes 20 küsimust, milledele tuleb leida vastus Teadusliku Raamatukogu lugemissaalides ja bibliograafia-osakonnas leiduvate teatmeteoste abil.

Teine, **«väike ring»** on teaduskondadevaheline, kus igast teaduskonnast esinevad 3-liikmelised võistkonnad (või ka kohapeal moodustunud võistkonnad). **«Väikese ringi» informiin** toimub **neljapäeval, 27. oktoobril kella 19.00 alates ülikooli kohviku rõdusaalis.**

Nii «suure» kui ka «väikese ringi» võitjaile on välja pandud auhinnad.

Vastused eelmises lehes esitatud küsimustele:

1. USA praegune president Lyndon B. Johnson sai juriidilise hariduse Georgetowni ülikoolis.
2. Ly Seppeli luuletustest on ilmunud meie vennasvabariikide ajakirjanduses: Spiestuvē (Trükikojas). Liesma, 1962, nr. 5, lk. 7 — läti keeles (Artiklite ja retsensioonide kroonika, 1962, nr. 7, E 895), Man vajadzētu. (Mul peaks olema) Literatūra un Māksla, 17. juuli 1965 läti keeles. (Art. ja rets. kroonika, 1965, nr. 10, E 1330); O, kas gan klutu, cilvēk, tu? (Mis sa teeksid, inimene?) Padomju Jaunatne, 22. aug. 1965 — läti keeles (Art. ja rets. kroonika, 1965, nr. 11, E 1480) jt.
3. «Depositio cornuum» (ladina keeles «sarvede mahapanemine») end. aegade ülikoolides ametlik komme sisseastujate täisõiguslikuks üliõpilaseks tunnistamiseks. (Eesti entsüklopeedia, 2. kd., v. 252).
4. Kuulsa «Pisa torni» ehitamist alustati 1174. a. Bonanno Pisano poolt ja lõpetati XIII saj. II pooiel Giovanni Pisano poolt. (Enciclopedia Italiana, vol. 27, lk. 394).

TRÜ klubi tööst lastega

TRÜ klubi lastesektor võimaldab huvija eakohast tegevust lastele ja noortele igas vanuses.

Mudilasi, kes on huvitatud tantsimisest, laulmisest ja mängimisest, palume tulla laste laulu- ja tantsuringi. **Tunnid toimuvad klubis teisipäeviti ja reedeti algusega kell 17.** Mudilastele on ka teine, lasteaia profiiliga mängurühm, kus lapsed viibivad **tavalistel tööpäevadel kella 9—15-ni ja laupäeviti kella 9—13-ni.** Mängurühma ülalpidamisega seotud kulud tasuvad lastevanemad.

Alustab tegevust ka laste spordiring. Lähemaid teateid saab klubist, samuti toimub registreerimine ringi klubi kaudu.

Ilusa ilma puhul **toimuvad 30. oktoobril algusega kell 12 Tamme staadionil jalgrattasõidu võistlused. Võistlema saavad tulla igas vanuses lapsed kuni 14-aastasteni. Kaasa võtta kahe ja kolme rattaga jalgrattad, samuti tõukerattad.** Võitjatele on auhinnad. Iga võistleja saab tasuta embleemi.

3.—4. klasside lauluhuvilised harjutavad klubis **esmaspäeviti ja reedeti kell 11. Esimest korda kavatseme publiku ette astuda 16. okt. kell 13 TRÜ kohvikus toimuval lastehommikul.** Moodustamisel on ansambel 5.—8. klassi tütarlastele. Lauluhuvilised, teatage endist klubisse! Harjutuste ajad leiame kokkuleppel.

Suurt huvi peaks pakkuma 5.—11. klasside õpilastele noorte kunstisõprade klubi, mille eesmärgiks on tutvustada noortele mitmesuguseid kunstiliike. Üritused toimuvad 2—3 korda kuus. Klubi perspektiivtööplaan on tutvumiseks esitatud teaduskondade a/ü rühmaorganisaatoritele. Alljärgnevalt palun tutvuda oktoobri-novembrikuu tööplaaniga:

1. 10. okt. kell 15
   kunstnik Ida Anton-Agu tööde näituse külastamine. Juhendab autor. (Kunstnike Maja).
2. 17. okt. kell 15
   19. okt. kell 11.30
   maalikunstnik A. Laikmaa tööde näituse külastamine. (Kunstimuuseum).
3. 24. okt. kell 15
   26. okt. kell 11.30
   maalikunstnik J. Püttsepa ateljee külastamine.
4. 14. nov. kell 15
   16. nov. kell 11.30
   maali- ja skulptuuriliigid. (Kunstimuuseum).
5. 28. nov. kell 15
   30. nov. kell 11.30
   haruldasi maaliteoseid Tartu Kunstimuuseumis.

Igale üritusele minekuks koguneda pool tundi enne ürituse algust TRÜ klubisse.

1.—6. kl. õpilased, kellel vahetevahel aega õppetööst üle jääb ja sooviksid sõprade seltsis mängida mitmesuguseid liikumis-, osavus-, vaikseid ja muusikalisi mänge ning õppida laste massitantse, palun külastada klubis laste mängude ringi teisipäeviti kella 15—17 ja neljapäeviti kella 10—12-ni.

Raadi kalmistul vajab korrastamist TRÜ rektori J. P. G. Ewersi kalm. Siin kulub ära iga abivalmis kätepaar. Tutvutakse lähemalt ka J. P. G. Ewersi eluloo ja tegevusega.

L. Koidula nimeline raamatukogu aitab korraldada lastele huvitavaid üritusi klubi ruumides. 1. oktoobril toimus mudilastele muinasjuttude hommik, kus raamatukogu töötajad vestsid diafilmi kaasabil lugusid loomadest. Raamatukogu saab kasutada vanemate õpilaste abi raamatute kujundamisel.

Ringidesse soovijaid palun endast teatada klubisse isiklikult või telefonil 04/579.

Nendele, kes meie töös agaralt kaasa löövad, toimub 6. jaan. spordipäev Käärikul.

H. KAROLIN

Kui kuulete kopsimist...

(Algus lk. 3)

asi juba liibedamalt. 20. septembriks jõuti «graafikusse»: lagi oli pahteldatud (siin olid abiks ka neli üliopilast) ja valgendatud, tellingud maha veetud ja oue riitagi laotud. Kohe alustati ausporanda tegemist.

Ja nii ta ongi. Aula lõhnab, justkui tõrvaks keegi paati. «See tuleb antiseptikust,» ütlesid puusepad, kes parajasti õliselt tumedaid laudu samasugustele laagidele põrandaks kopsisid. «10. oktoobriks peab töö valmis olema. Praegu on meid kolm, kuid lubati juurde veel kaks meest. Ka abitööliisi kuluks ära jämedama ehitusprahi väljaviimiseks. Siis saaks küll.» Ja jälle hakkasid kajama kirvelöögid ning kõmisesid vastu seinad ja lagi.

● **Järg on siis rõdude käes?**

«Jah, kui aluspõrand valmis, hakkame kohe sambaid ja nende baase paigaldama,» jätkas Merike Vaas. «Seest õõnsad sambad on juba laudadest kokku liimitud ja praegu treitakse neid Tallinna Masinatehases. Ka baaside kallal käib töö. Hea akustika saamiseks kasutatakse eriti valitud männipuitu, mida muretseti küll Tallinna Klaverivabrikust kui ka teistest Tallinna ettevõtetest. Sellise valitud puidu kuupmeeter läks maksma umbes 90 rubla, see on tavalisest ehituspuidust kolm korda kallim.

Omamoodi pähkliks on ka puidust joonia kapiteelid, mis asetatakse sammaste ülaossa. Jooniste ja fotode järgi voolib kunstnik Kornelius Tamm nad kas savist või plastiliinist. Nende järgi valatakse kipsmudelid. Puusepad teevad puidust toorikud ning alles nüüd alustavad tööd puulõikajad oma paarikümne noakese ja uuritsaga: eeskujuks on kipsmudel. Ühe kapiteeli valmistamiseks kulub peaaegu kuu aega. Tööd teevad praegu viis selle ala meistrit.

Samal ajal tehakse ka rõduvõresid. Viimased neist peaksid valmima hiljemalt poolteise kuu pärast»

● **Kuidas on lood lühitritega?**

«Lühtreid alles kavandatakse Kunstiinstituudis. Tulevad täiesti uued, sest vanad ei olnud tehtud arhitekt Krause (ülikooli peahoone ja mõnede teiste hoonete projekti autor) kavandi järgi.»

Meie vestluse lõppu kuulanud ehitusjärelevalve vaneminsener M. Leibur tegi öeldule mõningaid täiendusi.

«Kapiteelidega läheb siiski pisut kiiremini. Esimesi tehakse küll kolm nädalat, kuid järgmised valmivad juba kahe nädalaga. Novembri lõpuks peaksid nad kõik valmis olema.

Restaureerijad on küll «graafikusse» jõudnud, ent mõelda tuleb neil küllalt. Üldgraafiku järgi on vaja välja töötada detailne plaan, eriti rõdude ehitamise kohta. Mitmeid töid tuleb teha paralleelselt.

ENSV Ministrite Nõukogu jälgib pidevalt tööde käiku. Tähtaeg 1. mai 1967 on lõplik.

Peale aula on ette nähtud ka peahoone ümbruse haljastamine. Seda teeb Ülikooli Botaanikaaed. Projekt on neil juba käes. Eks nad hakka sobival ajal sellega pihta.»

Sügis rebib peahoonet ja kohvikut ümbritsevatelt puudelt kolletanud lehed. Läbi oksavõrestiku hakkavad paistma õpperaamatukogu, kohviku, keeltemaja ja administratiivhoone luitunud seinad, mis on kontrastiks äsja värvitud peahoonele, keemiahoonele ja ülikooli vastas asuvatele majadele. Nad jäävad ootama suve, mis varjab nad uuesti kas lehtkattega või toob platsi maalrid värvipintslitega.

Täienduseks.

1. oktoobrist hakkas aula restaureerimistöid jälle juhatama kogenud vanemtöödejuhataja L. Kukk.

7. oktoobriks oli aula aluspõrand valmis.

10. oktoobriks toodi kohale ka 10 rõdusammast ja kõik 28 baasi. Algas rõdude tegemine.

A. PABUT

Teadmiseks!

Raamatukauplus «Ülikooli» Ülikooli tn. 11 võtab vastu eeltellimisi eestikeelsele kirjandusele kirjastuste «Eesti Raamat», «Valgus» ja «Kunst» 1967. a. temaatiliste plaanide järgi.

Eeltellimisi venekeelsele kirjandusele kõigi keskkirjastuste plaanide järgi võtab vastu raamatukauplus «Teadus» Ülikooli tn. 1.

* * *

19. okt. kell 18.00 pedagoogika-auditooriumis **psühholoogiaringi**

KOOSOLEK

Kavas:

1. **Psühholoogide ettevalmistamisest USA-s**
2. **Uurimisgruppide ettevalmistamisest**
3. **Uute liikmete vastuvõtt**
4. **Juhatuse valimine.**

*

Laste spordiringi tunnid uisutajatele toimuvad Kingissepa tänava võimlas **esmaspäeviti kell 10—12 ja neljapäeviti kell 12—14.** Võetakse vastu uusi asjahuvilisi.

Tähelepanu, orienteerujad!

Vastu tulles laiade üliõpilashulkade soovidele, tuleb sügisene orienteerumisjooks kordamisele. Start on avatud **teisipäeval, 18. okt. kell 16—17 Tähtvere metsa serval** (paistab raudteelt). Suundorienteerumise rada on naistele 4 km (4 KP), meestele 6 km (6 KP) pikk.

Sajuse ilma korral ülekub võistlus 20. oktoobrile (start kell 16—17 samas).

TRÜ Spordiklubi

Loodusesõbrad!

Pühapäeval, 16. oktoobril läheme oma traditsioonilisele Taevaskoja matkale.

Jälgime sügisest loodust, viime läbi käbiviskevõistlused, saame tuttavaks oma uute ringikaaslastega.

Rong väljub kell 10.12 (pilet osta Taevaskojani), tagasi jõuame kella 22-ks. Mitte unustada kaasa võtmast üliõpilaspileteid!

Ootame kõiki vanu ja uusi loodusesõpru!

LOODUSKAITSERINGI JUHATUS

Juubelijuttu

NSV Liidu ajaloo kateedri laborandist Anne Madissonist, kes 15. oktoobril saab 65-aastaseks ning on sellest ajast 20 aastat töötanud ülikooli nimetatud kateedris, asudes tööle 1947. a. Kateedri koosseisus on sellest ajast alates toimunud nii õppejõudude kui laborantide osas nii ühtesid kui teistsuguseid muutusi, nii mõnedki on tulnud ja läinud, kuid juubilar on püsinud. Tema käte vahelt on läbi käinud sadasid üliõpilasi ja osaliselt ka õppejõude ja aspirante, kes tema silme all on sirgunud täiskasvanuiks.

Kui ühest või teisest kateedri töötajast või õppejõust on mööda pääsetud põgusa kokkupuutega, siis Anne Madissonita ei saa kateedris küll keegi läbi. Siit ka tema kohta käivad omamoodi hellitavad nimetused — kateedri raudvara, kateedri põhivara, inimene, kes kateedris nõnda-öelda kõike teeb, alustades õppevahendeist ja lõpetades kompetentsete teadmistega õppeplaanide osas. Viimased on läbi teinud kõikvõimalikke hüppeid ja muutusi kursustel ja kursustele üleminekul ning neis orienteerub veel vaid inimene, kellel on pädevus, s. t. kes nende kõigi alusel on esitanud tunniplaani andmeid ja neid ise koostanud. Kõiki ülesandeid, mida juubilaril on tulnud kateedris täita, on siin võimatu ära tuua, sest neid on tõesti palju. Sellele kõigele lisandub iseendast mõista ühiskondlik töö — aastaid Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingubüroos ja aastaid ajalooosakonna kateedrite a/ü rühmaorganisaatorina, millist ülesannet ta ka praegu täidab.

Kõige selle juures — töö kateedris, ühiskondlik töö, aastad — on Anne Madisson väga reibas, elurõõmus ja tubli töötaja, inimene, kes alati on sõbralik ja abivalmis. Aga kui olukord või siis ka vastav isiksus seda vajab, võib ta kõva sõna ütelda või siis kartmatult «kraade» arvestamata «peapesu» teha, mille üle küll keegi pahandada ei saa, sest see on tehtud asja huvides.

Soovime juubilarile veel palju õnnelikke päevi ja aastaid, tervist ning jätkuvat elurõõmu.

TRÜ NSV Liidu ajaloo kateeder

Teadaanded

16. nov. kell 13.00 TRÜ kohvikus

LASTEHOMMIK

Lastega vestleb A. H. Tammsaare nimelise I Keskkooli õpetaja Kiira Neem.

Esinevad lasteringid. Ühismängud.

* * *

14. okt. kell 19.00 Vanemuise tän. 46 (aud. 101) **sotsioloogiaringi**

avakoosolek

Kavas:

1. **Mida on tehtud?**
2. **Mida tegema hakkame?**

* * *

Pedagoogikaringi koosolek toimub **reedel, 14. oktoobril algusega kell 19.00** pedagoogika-auditooriumis.

Päevakorras on kohtumine staažikate pedagoogidega

RINGI JUHATUS

PÄEVAKAJA

A. OISSARI karikatuurid

Üliõpilaspäevade populaarsemaid meloodiaid. (All vasakul)

«Suurem osa rahvast suruski end laupäeva õhtul EPA-sse (seda enam, et ustel kutseid ei kontrollitud)...» (ajalehest «Edasi», 11. okt. 2. lk.). Sel põhjusel koosnes tants ainult jala kergitamisest ja langetamisest 5 mm kõrgusel põrandast. (All paremal)

Külastasin peaaegu luksuselamut Tiigi tän. 14. Väljast soliidne, seest noobel, saalivad nägusad «graatsiad». Tunnetasin erilist kihku veres. Vilksatas mõte — noormehed, siin teile vägev varu noori perenaisi! Kõõgis alles maandusin pilvedelt prantsatades. Ümbrus nagu prügimäel! Needsamad «graatsiad» istusid süües ja sädistades (mitte ladrates!) selle «sära» keskel. Vilksatas mõte — noormehed, kuis võite komistada «perenaistele» igatsedes perenaist... Aga siiski — V korrusel pole enam vaja külalisi häbeneda ega külalistel häbeneda! Ega seal ometi koristanud külalised?

V. ÜLEM

Tööl raamatukogus

Samal ajal kui enamik esimeste, osalt ka teiste kursuste üliõpilasi rassis tööd teha kolhoosipõldudel, oli üks tilluke osa nende kaaslastest ametis ülikooli raamatukogudes. On juba traditsiooniks saanud, et tudengid käivad sügiseti abiks küll Toomel, küll õpperaamatukogus, küll Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus ja Sõbra tänaval asuvas reservfondis. Ja ikka ootab raamatukogu avasüli kõiki abimehi, sest siin jätkub tööd tõesti alati ja kõigile.

Tänavu oli raamatukogus abiks ligi 40 üliõpilast.

Raamatukogu rahva poolt suur aitäh kõigile tublidele abilistele, kes aitasid kaasa selleks, et raamat jõuaks lugeja kätte puhtamana, kaunimana, kiiremini.

Eriti täname Arstiteaduskonna I k. üliõpilasi H. Rauda, N. Markovit, R. Seinoja, M. Matsinit, O. Lanskajat ja G. Iljinskajat ning füüsikaosakonna I k. üliõpilasi M. Aroldit ja A. Piirsood.

U. TÕNNOV

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7416. MB 09126.

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (707) Reedel, 21. oktoobril 1966 XX aastakäik

Tähelepanu!

21.—23. oktoobrini k. a. toimub Käärikul TRÜ Komitee ja osakondade büroode laagerseminar. Õppused toimuvad järgmistel teemadel: «Olukorrast meie organisatsioonis ja edaspidistest ülesannetest», «Komsomoliorganisatsiooni suhetest ja koostööst teiste organisatsioonidega», «Pisut sisepoliitikast ja rahvusvahelisest olukorrast», «Töö organiseerimisest ülikooli komsomoliorganisatsioonis», «Töö planeerimisest ülikooli komsomoliorganisatsioonis», «Töö planeerimisest», «Uuest komsomolitöö metoodikas ja taktikas». Toimub ka töö eri sektsioonides. Tõsise töö kõrval tehakse pisut sportigi (kahejalarallil!), korrastatakse sügisest Käärikut ja peetakse õhtuid à la Käärikus.

Ärasõit Käärikule on reedel, 21. oktoobril kell 17.00 ülikooli peahoone eest. Peale sportliku riietuse palutakse kaasa võtta kohvritäis head tuju, vaimukust ja särtsu (à la Kääriku).

ELKNÜ TRÜ Komitee Büroo

DIE GÄSTE AUS DER DDR

Saksa DV kultuuripäevad ENSV-s

Tartusse saabus Saksa DV delegatsiooni koosseisus ka haridustegelasi. 16.—18. okt. tutvuti Tartu Riikliku Ülikooliga, viibiti vastuvõtul rektori juures, korraldati loenguid üliõpilastele ja õppejõududele.

Külalisi vastuvõtnud professor Saarma jutustas, et loenguid Arstiteaduskonnas peeti kaks:

1. **Dots. Gerhard Fritze,** Greifswaldi Ülikooli tööhügieeni kateedri juhataja, **teemal «Meditsiinilise hariduse reformist Saksa DV-s.»**

Kõne all olnud küsimused on kitsaskohtadeks ka Tartu Riiklikus Ülikoolis:

- kuidas arstide ettevalmistamiseks ettenähtud ajaga (6 a.) tagada lõpetanule kaasaegse tasemega teadmised? faktilise materjali hulk on tublisti kasvanud, õppeaeg aga jäänud samaks. On vaja programm ümber korraldada;
- kuidas tagada, et noor arst tööle asudes oleks suuteline iseseisvalt tegutsema?
- arsti kui ühiskonnategelase ettevalmistamine.

Uudiseks oli, et SDV-s arstiteaduskonnad on eranditult ülikoolide raamides ja õppebaasidena kasutatavad kliinikud on ülikoolide kliinikud. Nii on Greifswaldi Ülikooli ümbruses paiknevad ülikooli-haiglad nimetatud rajoonis ainukesed ja alluvad haridusministeeriumile. Mujal hoolitseb tervishoiu eest tervishoiuministeerium. Koordineeritud koostöö kahe ministeeriumi vahel on end õigustanud.

Saksa DV-s suunatakse arstiteaduskonna lõpetanu praktikale, kus noor arst omandab eriarsti kvalifikatsiooni.

2. loeng oli professor Theodor Kima'lt.

Professor Kima on 1924. a. lõpetanud Tartu Ülikooli ja on praegu SDV Tervishoiuministeeriumi peakonsultant.

Külaline rääkis epideemiate-vastasest võitlusest SDV-s 1945—1965. a., tüüfuse ja düsenteeria likvideerimisest sõjajärgsel perioodil, nakkusliku kollatõve ja lastehalvatustõve kaasaegsest ravist.

Et külaline luges eesti keeles, oli kuulamas peale üliõpilaste ja õppejõudude ka palju Tartu raviasutuste arste.

TRÜ rektor prof. F. KLEMENT:

1. Mis jäi Teile kõige enam meelde kohtumistelt Saksa DV kultuuripäevade puhul?

Kõrge austus meie ülikooli vastu, mida avaldasid kõik delegatsioonid, kes meid nende päevade jooksul külastasid.

Teiseks: need isiklikud kontaktid, mis tekkisid külalistega. Võib uskuda, et need ka praktiliselt aitavad laiendada ja süvendada koostööd. Seda eriti Rostocki ja Greifswaldi ülikoolidega.

2. Millised on Teie arvates võimalused sidemete tugevdamiseks Saksa DV ja meie ülikoolide vahel?

Mõlemate prorektoritega kõnelesime saksa keele osakonna üliõpilaste komandeerimisest nende ülikoolide juurde pikemaks ajaks, et parandada saksa keele oskust. See küsimus on päevakorras olnud ennegi, kuid nüüd on lootust, et see juba praktiliselt lahendades.

Juttu oli ka õppejõudude vahetamisest. Nende õppejõud võiksid käia meil nii loengutega kui ka töötamiseks arhiivides ja raamatukogus, mis köitis külaliste huvi oma fondide rikkusega. Ka meie saadaksime Saksa DV-sse rohkem nii teaduslikke töötajaid kui ka saksa keele õpetajaid.

Tähtis on kirjanduse vahetamise laiendamine. Tuleb leida teid saksakeelse kirjanduse saamiseks ja meie kirjanduse saatmiseks ilma valuutata, mille fondid on vägagi piiratud. Tasuta kirjanduse vahetus kehtiks siis ka ülikooli väljaannete suhtes.

3. Kas on võimalik luua konkreetseid kontakte ka ÜTÜ-de ja ajalehtede vahel?

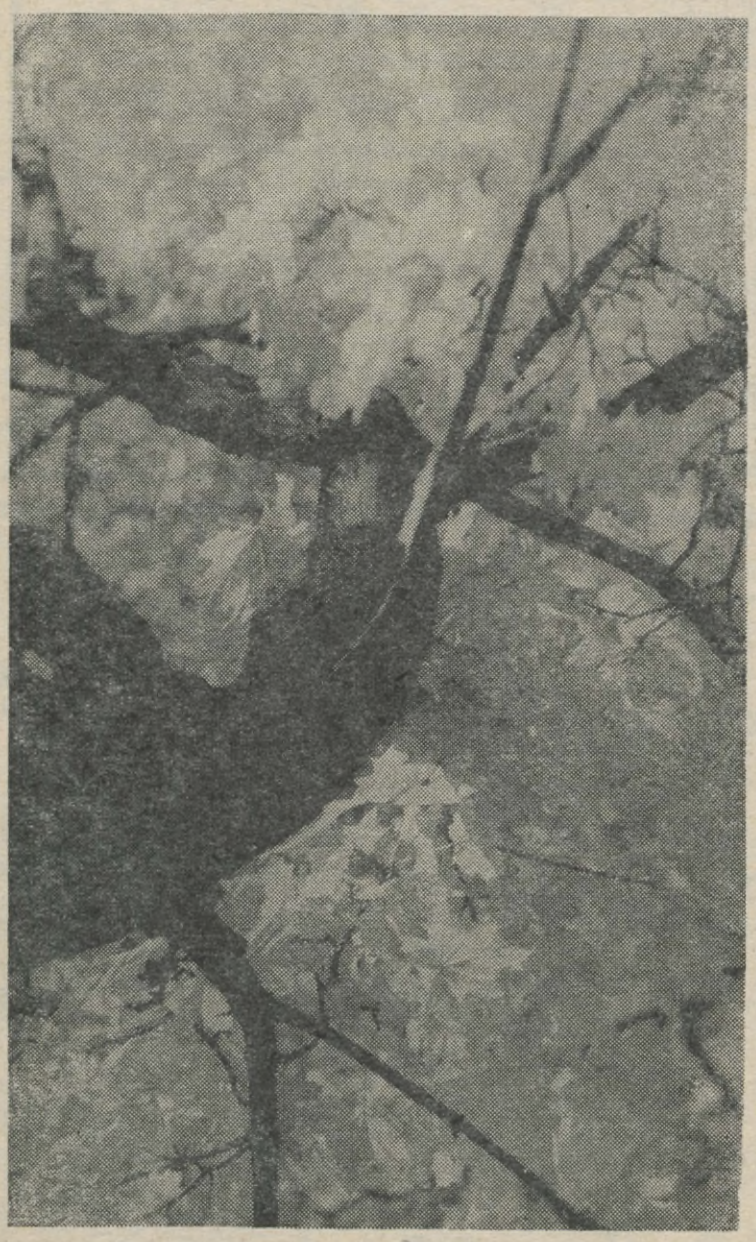
Jah, muidugi, ning oleks päris hea, kui ÜTÜ-d vahetaksid kogemusi ja informatsiooni ning üksikud üliõpilased käiksid vastastikku konverentsidel.

Rostocki ülikool jt. annavad välja huvitavaid ajalehti, mida edaspidi lubati meile saata süstemaatiliselt. Meie peaksime ka neile saatma, samuti võiksime nende jaoks kirjutada oma ülikooli elust. Aktiiv hakkaks täitma korrespondendi osa Saksa DV ülikoolilehtede juures.

4. On Teil isiklikult öelda veel midagi meie lehe lugejatele, mida me küsida ei taibanud?

Võib-olla ära märkida, et jutuajamise käigus selgus terve rida huvitavaid asju, millest meil polnud küllaldast ettekujutust. Näiteks loengud, mida pidasid Greifswaldi ülikooli õppejõud, näitasid, kuivõrd sügavad muutused on Ida-Saksamaal toimunud sõjajärgsete aastate jooksul, kui radikaalselt on muutunud intelligentsi ideoloogia ning meeleolud ja kui sügavad sotsiaalsed protsessid toimuvad Saksamaal. Saksa teadlaste näol on meil tõelised sõbrad, kes igati huvituvad koostööst teiste sotsialistlike maadega, sealhulgas ka Eesti NSV-ga.

Intervjueerisid
A. HIIR ja O. TÕELEID

Sügis *E. MIHKELSONI foto*

Komsomoli aruande- ja valimiskoosolekult

Õigusteaduskonnas

2. oktoobril k. a. kogunes Õigusteaduskonna komsomolipere Vanemuise tänava õppehoone ringauditooriumi, et läbi viia aruande- ja valimiskoosolek. Õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni ja selle büroo möödunudaastasest tööst esitas mahuka aruande sekretär Toivo Ehrenpeis.

Õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni **peatähelepanu oli 1965/1966. õppeaastal suunatud iseseisva mõtlemisvõime ja kollektiivsuse kasvatamisele meie üliõpilastes.** Komsomolibüroo asetas rõhu ideoloogilisele kasvatustööle, korraldades mitmesuguseid diskussioone, vestlusi ning vaidlusi. Õnnestunud diskussioon toimus III kursusel kirjanduse ja kunsti aktuaalsetest probleemidest, I kursusel teemal «Kes ma olen?» ja IV kursusel teemal «Juristi moraalne pale».

Õppetöö osas oli teaduskonnas peamiseks ülesandeks õppeedukuse tõstmine ja õppedistsipliini parandamine. Selleks tehti kursustel büroo õppesektori juhendamisel eksamitulemuste analüüsi, arutati puudumiste põhjusi ja muid õppetöös esilekerkivaid küsimusi.

Teaduskonna spordielu juhtis edukalt III kursuse üliõpilane E. Palumets. Teaduskonnas toimusid kursustevahelised võrk- ja korvpallivõistlused, käidi sõprusvõistlusel Riia ülikoolis, võeti osa massiüritustest.

ÜTÜ tööst on Õigusteaduskond aktiivselt osa võtnud.

Pärast aruande esitamist tegid ettepanekuid teaduskonna komsomolitöö arendamiseks üliõpilased S. Kirsipuu, E. Palumets, E. Eomõis, J. Elgas, A. Oru, V. Siiberg, P. Malv jt.

Sm. A. Paltser tunnistas oma sõnavõtus üliõpilaste ettepanekud tähelepanuväärivaiks. Ta ütles, et teaduskonna parteibüroo peab komsomoliorganisatsiooni tugevaks.

Sm. J. Kork heitis oma sõnavõtus ette paljude üliõpilaste passiivsust komsomolitöös ja vähest iseseisvat mõtlemist.

Tunnustavalt märgiti koosolekul, et teaduskonnas on tõhusat tööd tehtud ideelis-poliitilises kasvatustöös. Pearõhk on asetatud iga üksiku üliõpilase maailmavaate kujundamisele.

Uus teaduskonna komsomoliorganisatsiooni büroo valiti 7-liikmeline.

Otsustati:

- eeloleval õppeaastal jätkata kursustel vestluste ja diskussioonide korraldamist;
- tõsta ürituste taset, et need aitaksid kaasa ideelis-poliitilise ettevalmistuse paranemisele;
- kohustada kõiki kursuste büroosid ja iga kommunistlikku noort võitlema õppeedukuse ja -distsipliini parandamise eest kursustel, vältima põhjuseta puudumisi õppetööst;
- arendada spordi- ja kultuuritööd teaduskonnas.

E. REISENBUK

Teadmiseks!

Esmaspäeval, 24. okt. k. a. kell 18.00 toimub Teaduslikus Raamatukogus lugejate konverents

«Teadusliku informatsiooni probleemid kaasajal».

Kavas:

Informatsioonitöö küsimusi raamatukogudes —
Raamatukogu direktor L. Peep.

Perfokaartide kasutamine teaduslikus töös —
Dots. kt. H. Ling.

Informatsiooni läbitöötamise küsimusi —
Vanemõpetaja R. Tammeste.

Viimane üldkoosolek

Möödunud nädalal kogunesid ÜTÜ liikmed keemiahoone ringauditooriumi, et teha kokkuvõte eelmise aasta tööst ja valida uus aktiiv.

Alguses jagas prof. Saarma muljeid ja mõtteid seoses rahvusvaheliste konverentside ja sümpoosionidega.

Isiklikud kontaktid ja diskussioonid annavad kõige värskemat informatsiooni antud teadusharus, kuid tulisemad vaidlused tekivad väikestes ringides.

Pidades ka seda silmas on ÜTÜ nõukogu ettepanek muuta põhikirja üldkoosolekute osas — asendada need delegaatide koosolekutega — õigustatud. Oli ju suures auditooriumis rahvast küllalt, kuid kellelgi polnud aruande kohta esitada ühtki küsimust, ühtki ettepanekut. Või oli see lihtsalt rahulolu tehtud tööga, sest ÜTÜ astus möödunud õppeaastal kvaliteedi ja kvantiteedi osas tubli sammu edasi? Laskem kõnelda arvudel: liikmete arv tõusis 1530-le, konverentsil esitati 354 tööd, publitseeriti 152 eelmise aasta 49 asemel.

Ülikoolisisesel konverentsil auhinnati 113 tööd, neist I auhindu 69, II — 32 ja III — 11. Vabariiklikul konkursil auhinnati 62 tööd (I — 12, II — 13, III — 15, esile tõsteti veel 22). Üleliidulisele konkursile esitati 7 tööd, mis leidsid ka tunnustuse. Rida Arstiteaduskonna üliõpilasi sai Kõrgema Hariduse Ministeeriumi aukirjad. Kaks üliõpilast, Laur Karu ja Ago Arak, said kõrgeima autasu — kuldmedali, kusjuures kogu Nõukogude Liidu ulatuses anti välja ainult kaks kuldmedalit.

ÜTÜ töö toimub ringides. Möödunud õppeaastal loodi füüsikalise bioloogia ring (juhendaja asp. Aaviksaar) ja sotsioloogiaring (juhendaja asp. Vooglaid). Mõlemad ringid töötavad intensiivselt. Asutamisel on spordimeditsiini ring (juhendaja T. Karu).

XXI konverents ületas oma arvuliste tulemustega kõik eelmised. Konverentsi temaatikaga hakati tegelema juba detsembris. Esmakordselt publitseeriti ettekande resümeed enne konverentsi. Delegaate oli Kiievist, Minskist, Moskvast, Permist, Tallinnast, Saranskist, Iževskist ja mujalt — 120 külalist 92 ettekandega.

Meie ÜTÜ liikmed viibisid teaduslikel konverentsidel Moskvas, Leningradis, Grodnos, Tbilisis, Riias, Vilniuses, Kaunases, Vitebskis, Kiievis, Kaasanis, Rostovis, Minskis, Krimmis ja mujal. Kokku 71 inimest.

TRÜ ÜTÜ algatusel toimus esimene vabariiklik ÜTÜ seminar Käärikul.

Esimest korda organiseeriti üleülikooliline ÜTÜ aktiivi kohtumine esimeste kursustega. Osavõtjaid oli vähe — 27 üliõpilast.

ÜTÜ töö juhtimisfunktsioone täidavad ringide juhatused ja osakonnanõukogud. Siin pole aga asjad kaugeltki korras. Tõsi küll, Arstiteaduskonnas on ÜTÜ kaadri valik hästi läbi mõeldud. Ka Ajaloo-Keele- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogude töö on rahuldav. Tähelepanu tuleks pöörata ringide töö mitmekesistamisele.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna nõukogu lagunes täiesti. A. Peebo oli võimetu organiseerima ÜTÜ üritusi.

Õigusteaduskonna organisatsiooniline töö oli madalal tasemel. Viimasel ajal on osakonnanõukogu üldse lakanud töötamast.

Kehakultuuriteaduskonnas ei tööta osakonnanõukogu üldse. Organisatsiooniline töö tugineb siin ainult õppejõududele.

ÜTÜ nõukogu ees on mitmeid probleeme, mis vajavad lahendamist:

- Kas on tingimata vaja ÜTÜ ringi tööd? Piisab ehk individuaalsest või grupiviisilisest tööst?
- Kuidas paremini esimesi kursusi kaasa tõmmata? Kas on võimalik lülitada nad uurimisrühmadesse või selgitada üliõpilaste teadusliku töö metoodikat ja metodoloogiat?
- Kuidas peaks organiseerima individuaalõppeplaanide ja vabakuulamisõiguse andmist edukamatele ÜTÜ liikmetele?

* * *

ÜTÜ üldkoosoleku otsusega tunnistati ÜTÜ nõukogu töö aruandeaastal rahuldavaks.

Uus nõukogu valiti järgmises koosseisus:

U. Siimann — esimees
M. Tammert — aseesimees (org. töö)
R. Keevallik — aseesimees (temaatiline)
I. Vaasa — vastutav sekretär
M. Abel — konverentsikomisjoni esimees
T. Palm — šeilus- ja populaartead. sektori juhataja
M. Vahtra — sidepidamine teiste ülikoolidega
T. Kadari — kirjastamisküsimuste eest vastutaja
A. Siitam — sekretär-arhivar
J. Allik — informatsioonišeff

A. TEDER

Kinohuvilised!

Kogunegem **teisipäeval, 25. oktoobril kell 18.00** ülikooli peahoonesse kella alla. Siit kinoringi organiseerimiskoosolekule.

Желающие заниматься киноделом! Собирайтесь во вторник 25 октября в 18.00 под часами на организационное собрание.

Raamatu- ja bibliograafiakuu

Kirjanduse propagandast Teaduslikus Raamatukogus

TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondid täienevad aastas kuni 60 000 trükiühiku võrra. Saabunud kirjanduse tutvustamine ei ole väikese tähtsusega ülesanne. Igas raamatukogus lahendatakse seda muidugi omamoodi. Levinud vormiks on uudiskirjanduse väljapanekud. Teaduslikus Raamatukogus pannakse uudisteosed riiulile perioodika saalis, kus kirjandust vahetatakse igal esmaspäeval. Riiulile paigutatakse valikuliselt eesti-, vene- ja võõrkeelsed raamatud ning vahetuse teel saadud võõrkeelne perioodika. Riiulilt leitud vajalikku raamatut on võimalik abonemendi kaudu laenata, selleks tuleb pöörduda lugemissaali töötaja poole. Kui lugejal ei ole võimalik tulla raamatukogusse nädala jooksul, siis saab ta uudisteoste kohta informatsiooni kataloogide juures asuvast kartoteegist, kus kaarte uuemate eesti-, vene- ja võõrkeelsete teoste kohta hoitakse 2 kuud.

Näituse ruumis on lugejatel võimalik tutvuda ka raamatukogusse saabunud autoreferaatidega, mida vahetatakse 3 korda nädalas. Peale selle koostatakse autoreferaatide bülletääne ja saadetakse erialade kaupa vastavatesse kateedritesse. Selliseid bülletääne on võimalik kasutada ka lugemissaalis.

Bibliograafia-osakond koostab rotaprindil paljundatavat bülletääni «Raamatukogusse saabunud väliskirjandus», mis ilmub 4 korda aastas. Bülletäänis loetletakse süstematiseeritult kõik raamatud ja teaduslike asutuste perioodiliste väljaannete numbrid, mis sisaldavad üksikuurimuse. Kord aastas ilmub bülletään kogu eelmise aasta jooksul raamatukogusse saabunud välisperioodika kohta, kus nimetused tuuakse nii alfabeetiliselt kui ka süstematiseeritult.

Perioodika saalis on riiulitel raamatu, ajakirjade ja ajalehtede artiklite ning retsensioonide kroonikad, mis regulaarselt ilmudes registreerivad värsket trükitoodangut. Ka informatsioonilised bülletäänid NSVL-s ja välismaal ilmunud uute raamatute kohta on lugejatel käepärast.

Ajakirjad on perioodika saalis süstematiseeritud teadusalade kaupa, mis annab lugejale võimaluse saada kiiresti ülevaadet tema erialalt saabunud ajakirjade kohta. Uute teatmeteostega ning erialaste bibliograafiatega on võimalik tutvuda üldlugemissaalis, kus nende paigutus on näha vastaval skeemil. Nende ilmumise kohta annab ülikooli ajaleht pidevalt informatsiooni.

Peale uudiskirjanduse tutvustatakse lugejatele mitmesuguste näituste abil meie raamatukogu fonde. Näitused võivad olla pühendatud nimekate inimeste ja ajalooliste sündmuste tähtpäevadele, ülikoolis toimuvate ürituste ja kaasaegse teaduse aktuaalsete probleemide kohta jne. Korraldatakse ka lugejate konverentse teaduse saavutuste ja vastava kirjanduse propageerimiseks. Raamatukogu püüab näitusi ja konverentse korraldada vastavalt lugejate huvidele ja vajadustele, sellepärast on teretulnud, kui lugejad avaldavad oma soove ja ettepanekuid. Eriti käib see näituste kohta, mida soovitakse korraldada ülikoolis toimuvate ürituste puhul. On hea, kui soovidest tulevaks aastaks teatatakse aasta lõpus.

Raamatukogu on tänulik kõikide märkuste ja ettepanekute eest, mida tehakse kirjandispropaganda parandamise eesmärgil.

K. LEPIK,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu teenindamisosakonna juhataja

«SEMINARKAS»...

1. oktoobril avas Ajaloo-Keeleteaduskonna Seminari Raamatukogu oma uksed enam kui üheksa kuud kestnud ajavahemiku järel. Seni on raamatukogu külastajaid olnud napivõitu ning seetõttu on veel vara teha kokkuvõtteid külastajate muljetest. Üldmulje aga on selline, et vana «seminarkat» polevat võimalik äragi tunda. Ja eks see ole tõsi. Endise tumeda mööbli ja hämara valgustuse asemel on uus hele ajakohane mööbel, nägus põrandakate ning küllaldane valgustus nii laes kui ka laudadel. Enamikul raamatukogu külastanuist on kahju vanadest eraldusriiulitega laudadest. Muidugi, õppida nende taga oli ehk mugavam, kuid uued lauad on see-eest palju nägusamad.

Praegu on raamatukogu avatud ainult õhtupoolikutel kella 14—21-ni ja töötada saab ühes ruumis. Teistes ruumides asuvad veel riiulitele paigutamata raamatud. Suurt abi kolimisel on osutanud teaduskonna üliõpilased ja õppejõud. Suur aitäh neile! Eriti tuleb tänada ajaloo- ja vene filoloogia osakonna noormehi, kelle abiga on kohale toodud mööbel ja enam kui 300 rasket kasti raamatutega. Finiš paistab lähedal olevat, kuid selleni mitte kuidagi ei jõua: oktoobrikuus on kohale toodud vaid 40 kasti raamatuid. Õpperaamatukogus ootavad kolimisjärge viimased 20 raamatukasti, kuid meie tublide abimeeste jõud näib üsna otsas olevat ja nii mõnigi kord oleme ainult koos nukra hobusega asjatult oodanud lahkeid lubajaid.

Loodame, et hiljemalt 1. novembrist saab raamatukogu avada juba kella 9—22-ni. Siis ootame raamatukokku kõiki teaduskonna üliõpilasi ja õppejõude!

L. HAIDAK

! INFORMIIN!

1. **Eesmärk.** Äratada üliõpilastes huvi teatmeteoste ja bibliograafiliste väljaannete kasutamise vastu.

Püüda selgitada üliõpilaste individuaalset ja teaduskondadevahelist paremust teatmeteoste kasutamise oskuses.

2. **Aeg ja koht.** Informiin on kahevooruline: «suur ring» — individuaalne ja «väike ring» — teaduskondade võistkondade vaheline.

SR 20 küsimust avaldatakse käesolevas lehes. VR ehk võistkondade informiin toimub TRÜ kohviku rõdusaalis neljapäeval, 27. okt., kell 19—21.

3. **Juhtimine.** Võistluse korraldab TRÜ Teaduslik Raamatukogu koos TRÜ komsomolikomiteega.

4. **Osavõtjad.** Informiin on mõeldud eeskätt üliõpilastele.

SR-st võivad üliõpilaste kõrval väljaspool arvestust osa võtta kõik asjasthuvitatud.

Võistkondlik arvestus toimub nn. VR-s. Osa võivad võtta iga teaduskonna poolt valitud 3-liikmelised võistkonnad, samuti võib kohapeal moodustada «metsikute» võistkondi (1—2).

5. **Tingimused.** Iga SR osavõtja peab lahendama 20 küsimust, milledele kõigile leiab vastuse TRÜ Teadusliku Raamatukogu lugemissaalides leiduvate teatmeteoste ja bibliograafiate abil.

Vastustes märkida kindlasti allikas, kust vastus leitud (teatmeteose pealkiri, ilmumiskoht ja -aasta ning lehekülg/veerg).*

* Vastustes märkida vastaja nimi, teaduskond ja kursus ning vastused asetada Teaduslikus Raamatukogus valvebibliograafi laual olevasse kasti. Viimane **esitamise tähtaeg** on teisipäev, **25. oktoober** kuni raamatukogu sulgemiseni (kell 22.00). Postiga saadetavad vastused adresseerida Teaduslikule Raamatukogule, märgistades ümbriku sõnaga «Informiin».

VR küsimusi esitatakse 4 voorus, igas voorus 5—6 küsimust. Küsimusi lahendatakse kohvikusse toodud vajalike teatmeteoste baasil.

Võistkondade registreerimine toimub TRÜ komsomolikomitees (teaduskondade kultuurisektorite vahendusel) **25. oktoobrini (incl.).**

6. **Tulemuste arvestamine.**

Arvestamisele kuuluvad kiirus (kulutatud aeg vastuse leidmiseks), täpsus (kui üksikasjaline on vastus, näit. kas ainult sünniaasta või ka daatum), vastuse leidmise otstarbekus, üldine teatmeteoste tundmine ning ka võistlejate teravmeelsus (eriti VR-s osata tabavalt, hästi ja lühidalt improviseerida žürii poolt esitatud teemal).

Võrdsete punktide seisu puhul SR-s otsustab auhinna loos, VR-s antakse lisaküsimusi.

7. **Autasustamine.** «Informiini» mõlema vooru võitjate (1., 2. ja 3. koht) autasustamine toimub 27. oktoobril ülikooli kohvikus VR-i võistluste lõpul.

SR-i võitjatel on võimalik külalisena osa võtta ühest üliõpilaste teaduslikust konverentsist 1967. a. kevadel, kas Kaukaasia liiduvabariikides, Vene NFSV-s või Ukraina NSV-s ja Balti liiduvabariikides.

VR-i esimesed kolm võistkonda saavad tervistavate spordilaagrite tuusikud kas Käärikule või Vellaveresse (iga võistkonna liige 8 päeva).

INFORMIINI «Suure Ringi» küsimused:

1. Kes olid üliõpilastest kaasas Fr. Parrotiga tema Ararati matkal?
2. Mis tähtsus on kunagisel Tartu Ülikooli üliõpilasel L. A. B. F. Kieseritzkyl ja millal ta õppis Tartu Ülikoolis?
3. Loetlege SDV ülikoolid.
4. Leidke retsensioone teoscle: J. Saarma. Meditsiinitöötaja eetika.
5. Kus toimus VI rahvusvaheline kongress transplantatsiooni küsimustes?
6. Mis aastal sai vanasti «Weissensteiniks» nimetatud linn linnaõigused?
7. Kus kehtib mõõtühik «momme»?
8. Kes maalis «Hommik Kulikovi tandril»?
9. Missugustes Fr. Engelsi ja K. Marxi teostes on juttu intuitsioonist?
10. Mis puhul on V. I. Lenin tsiteerinud rahvalaulu «Oi, Gritšju, ära mine simmanile»?
11. Kus on ilmunud venekeelses tõlkes M. Larni romaan «Lugupeetud kehvikud»?
12. Millal püstitati Euroopa- ja maailmarekordiks meeste odaviskes 91.72 ja kelle poolt?
13. Millises Nõukogude Liidu suuremas raamatukogus on 1966. a. koostatud kartoteek «Programmõpetus kõrgemates koolides»?
14. Millal sündis Brigitte Bardot ja missuguses filmis ta debüteeris?
15. Kus asub Moskvas ВНИИКИ ja milline on selle asutuse täielik nimetus?
16. Kus elab Jevgeni Jevtušenko?
17. Mis tähendab ГОТОБ?
18. Missugust nime kannab praegu linn, mille nimi oli omal ajal Regiomont(i)um?
19. Missugustesse Nõukogude Liidu raamatukogudesse on tellitud ajakiri: «Journal of the American Society of Physical Research»?
20. Missugustes Nõukogude Liidu raamatukogudes leidub teos: V. Heikkinen. Educational attitudes of teachers under training and in the first inservice years. Helsinki, 1962.
21. Ja nüüd esitage omapoolne küsimus:

I kursuse üliõpilasele

Raamatukogud ootavad teid!

Järjekordne õppeaasta on saavutanud täie hoo. Auditooriumid on tulvil ja üha rohkem võib näha raamatute kohale kummarduvaid päid lugemissaalides. Ilma tarkade raamatute kaasabita ei julge ükski tõsine tudeng pidada oma teadmistepagasit piisavaks.

Kust siis muretseda vajalikke raamatuid? Niisugune küsimus võib tekkida igal esimese kursuse üliõpilasel. Paljud on juba iseseisvalt leidnud tee ülikooli raamatukogudesse ja koju kandnud aukartustäratava kuhja raamatuid. Järgnevad selgitussõnad ei ole vististi siiski üleliigsed ka vanemate kursuste üliõpilastele, kes sel õppeaastal pole veel raamatukogu külastanud. Nimelt toimub lugejate registreerimine eelmiste aastatega võrreldes erinevalt.

Kõiki esimese kursuse üliõpilasi, samuti vanemate kursuste üliõpilasi, kes pole veel ülikooli raamatukogus lugejaks registreeritud (neid ka leidub), **palutakse külastada teaduslikku raamatukogu Toomemäel. Üliõpilaspileti alusel kirjutatakse välja lugejapilet kogu ülikoolis õppimise ajaks nagu üliõpilaspiletki** (I ja II kursuse üliõpilastel on vaja kaasa võtta üks päevapilt (suurusega 3×4 cm). Iga õppeaasta algul pikendatakse lugejapileti kehtivust üheks aastaks. Piletit on võimalik pikendada kas teaduslikus või õpperaamatukogus tingimusel, et eelmisest õppeaastast ei oleks kummaski raamatukogus võlgnevust. I kursuse üliõpilastele teadmiseks, et teadusliku raamatukogu poolt väljakirjutatud lugejapileti alusel saab raamatuid laenutada ka õpperaamatukogust.

Juba õpperaamatukogu nimetus reedab tema põhilise ülesande — varustada üliõpilasi vajamineva õppekirjandusega. Peale õpikute leidub tema fondides ka täiendavat ja teatmekirjandust ning filoloogidele kohustuslikku ilukirjandust, samuti on olemas marksismi-leninismi klassikute tööd.

Et raamatukogu komplekteerib ühe põhiõpiku 3 üliõpilase kohta (rohkemaks ei piisa raamatute ostmiseks ettenähtud summadest), tuleb nii mõnelgi tühjade kätega tagasi minna. Paljud pöörduvad siis samade soovidega teadusliku raamatukogu abonementi, kuid enamasti tulemusteta, sest viimase fondidesse komplekteeritakse õpikutest ainult 1—2 eksemplari. Küll on aga võimalik soovitud õpikut kasutada õpperaamatukogu lugemissaalis, sest igast saabunud raamatust jäetakse vähemalt 1 eksemplar kohapealseks kasutamiseks. Harilikult soovitavad õppejõud õpikuid, mis on vajalikud teatud kursuse omandamiseks. Kui aga neid kõigile soovijaile ei jätku, on kasulik sirvida kataloogi — enamasti leidub sama õppeaine kohta teisigi raamatuid, mida saab kasutada.

Ei pruugi kahelda, et ka koju laenutatud õpikuid kasutab rohkem üliõpilasi kui ainult üks, kelle nimele raamatud vormistati. Siinkohal tahaks eriti värsketele (aga ka vanematele) üliõpilastele südamele panna, et ei unustataks — **samu raamatuid vajavad üliõpilased ka järgmistel aastatel, kohelgem neid siis hästi!**

L. KIVISTIK

Töö ja laulud. Suvi 1966

LINDA KRUUSTEE

(Algus ajalehe 23, 24, 25. numbris)

RAKKUDEST

Harjumatust tööst juhtus mõndagi ja rühma arstil oli alati kiire. Meie indu see aga ei vähendanud. «Морская» rühm näiteks töötas sageli poole ööni, aga koju tuli lauluga.

Muhu laudale ja «Ühenduse» kolhoosi aitkuivatile lisandus veel kaks objekti. Augustis hakkasime ehitama lauta 110 lehmale Audla kolhoosis, septembri algul elamut Tornimäel. Audlas ootas ees müüritöö. Sinna läksid meie parimad müürsepad. Brigaad oli väiksem, 13-liikmeline, seepärast igaühel ülesanded teada ja kogusummana tööviljakus suurem. Paranes kvaliteet — enam polnud vaja tagantjärele vuuke täita ega seinu puhastada.

Meelde on jäänud mitu tavalisest erinevat tööpäeva. Ehitajate päeval (see oli pühapäev), kui teised Kingissepas lõbutsemas käisid, ehitasid puusepad tellinguid, et järgmisel hommikul töö takistamatult alata saaks. Kord jälle, pärast tavalisest pikemat vihmast tööpäeva ei saanud me enam ühegi sõiduriistaga objektilt Muhumaale. Ööbisime kütmata vagunelamus. Külm ja niiske oli see öö, aga järgmine tööpäev läks jälle täie eest.

Rühma kõige populaarsem poiss oli Pisikene. Nii kutsusime me Suure-Jaani Keskkooli abiturienti Rein Visti, kes kogult rühma suurim oli. Raskustes sageli päästis olukorra tema optimism. Viimastel nädalatel täitis ta Audlas brigadiri kohuseid. Hästi tuli toime. Oskas hankida kõike, mida tööks vaja.

Aitkuivatil olid ehitustööde alguseks juba müüridki osaliselt laotud ning mõlemal laudal vundament valatud. Tornimäe elamut tuli alustada vundamendisüvendist, mis vihmaste ilmadega põrgu eeskoda meenutas. Paelahmakaid andis kangidegagi mitmekesi tõsta. Poistel on meeles 13. september. Montaaž. Vihma valas pidevalt. Kraana jäi kinni, väljatõmbamiseks traktorit ei saanud. Tuli teha kilpidest tee. Tegemist oli nii kraanajuhil kui poistel.

Kohalikud elanikud olid meie tööst väga huvitatud. Ehitasime ju neile. Seepärast püüti meid nii jõu kui nõuga abistada.

Omapärane oli meie sampoliti Ants Rieseni päev. Hommikuti kulus mitu tundi kõikvõimalikesse asutustesse helistamiseks, et nõuda materjali. Hiljem sõitis ta ise kohale, et lubajaid silmast silma näha ja varustamine kindlustada.

LAHKUMISEST

Lõpukoosolekul Kingissepas autasustati paremaid ehitajaid ning teatati rühmadevahelise võistluse tulemused. Esikohale tuli Karja rühm, meie jäime teiseks.

Kolhoosid korraldasid lahkumispeo. Ei puudunud angerjad ja saare õlu, mida varem üsna vähe maitsnud olime («kuiv seadus» ju!).

Järgmisel hommikul sõitsime bussidega praamile. Viimast korda viis tee läbi südamelähedase Muhumaa.

Lõpuks vastus ühele küsimusele.

«Kas elu saartel ikka nii oli, nagu räägitakse? Kus rahvast palju koos, juhtub mõndagi.»

Juhtubki. Et halvast seekord juttu vähe oli, siis sellepärast, et me oma vigu tunneme.

Tudengitele teadmiseks aga mõned laused meie optimistlikust kõnepruugist:

- *«Главное — спокойствие».*
- *«Как дела?» — «Нормальный ход».*
- *«Ära jokuta!»*
- *«Kes selles süüdi on? Kellele sa seda kaebad?»*

Läbi ta on. Uudismaasuvi. Selleks korraks. Aga me kohtume veel.

(LÕPP)

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

Luuletõest

Ühel selle kuu alguse pühapäeva õhtul kogunesid Tartu kirjandushuvilised Kunstikooli saali, et arutada P.-E. RUMMO kolmandat luulekogu «Lumevalgus — lumepimedus».

Sissejuhatuseks oli U. LAHE sõnavõtt, milles ta tutvustas kuulajaid oma viimistlusjärgus oleva artikliga «Luulehanged, luulepimestus ja ... lumelabidas».

Koosoleku käigus püüdsid sõnavõtjad anda objektiivsemat hinnangut RUMMO luulekogule, sest seni ajakirjanduses ilmunud retsensioonid tõlgitsevad seda ühekülgselt ja rõhutatult subjektiivselt. Arutlus kujunes samuti üldiseks luuleprobleemide, ühiskondliku mõtte kitsaskohtade ja kirjanduskriitika üle vaidlemiseks. Kõiki neid küsimusi käsitleti seoses RUMMO luulekoguga, sest selle ilmumine ja reaktsioon lugejaskonnas ning kriitikas tõstis mainitud probleemi eriti teravalt esile.

Niisiis: **luuleinflatsioonist.**

Pole õige, kui pidada edasiminekuks meie viimasel ajal ilmunud luulekogude arvu ja tiraaže, samuti ajakirjanduses järjest ilmuvaid uusi nimesid luulevallas. Luuleinflatsioon eksisteerib ja seisneb just selles, et on olemas tohutul hulgal nn. «realuuletajaid», kuna originaalsuselt ja mõttesügavuselt silmapaistvaid autoreid jääb järjest vähemaks. Seetõttu on enam kui imelik, et nende «luulehangede» taustal ei osata või ei taheta näha tõelist head luuletust. (U. LAHT). Milles siis on küsimus — **luule arusaadavuses** või **rutiinis,** millesse meie luulearvustus ikka veel kõvasti takerdunud on? Seda püüdis oma sõnavõtus lahendada H. SIIMISKER:

Viimasel ajal on meie loov mõte hakanud mässu tõstma olemasolevate kontseptsioonide vastu, eriti kunsti interpreteerimise osas. (V. PANSO — «Hamleti» lavastus). Kuid sajandeid püsinud käsitusi pole nii kerge pea peale pöörata, eriti veel uut, oma sõna öelda. Meie mõtlemises püsib ikka veel isikukultuse pärand: elumõistmise kontseptsioon. See takistab nii kunstnikke kui ka nende loomingu hindajaid. Et RUMMO hülgas elule lähenedes käibetõed ja püüab oma elamusi vahenditult edasi anda, selles seisneb tema novaatorlus. Kahjuks ei ole sellest novaatorlusest veel märki kriitikas. Viimasel on raskem selletõttu, et igasugune kunsti interpreteerimine on vaesem kui kunst ise. Raske on ka sellepärast, et teda takistavad olemasolevad käibetõed, harjumus. Ning sellega seoses kerkib üles küsimus mitte ainult luule, vaid ka ühiskondliku mõtte inflatsioonist. Ja seda on raskem takistada kui luule kvaliteedi eest võidelda. Selle levimist soodustavad raadio ja ajakirjandus päev-päevalt nendesamade käibetõdede ümberjutlustamisega.

Oleme jõudnud niikaugele, et autor ega lugeja **ei mõtle** (U. LAHT).

Kuid et lugeja mõtleb, sellest annab tunnistust kõnesoleva luulekogu «kaksikvenna» arvustus lugeja poolt (T. REIM, «Sirp ja Vasar» 5. aug.). Alustades eitusest «ma ei saa aru» jõuab lugeja hoopis teisele, rõõmustavale järeldusele VETEMAA luuletuste suhtes: «ja ometi saan ma neist jagu! ... Luule pole sugugi mitte ainult see, kus sõnalõpud ilusasti kokku kõlavad ...»

Miks ei jõua sellele järeldusele siis professionaalne kriitika RUMMO luule puhul?

Võib-olla annab siin selgust O. TÕELEIU ütlemine: kas mitte sellepärast, et ta «astus meile konnasilma peale»?

Tuleb tunnistada, et U. LAHT on seni jäänud ainsaks, kes sihikindlalt pidas võitlust meie elu ebakohtadega, ühiskondliku mõtte piiratusega, provintsialismiga. RUMMO läheneb neile probleemidele hoopis teises laadis — nukralt, isegi pessimistlikult, kuid sügava isikliku läbielamisega. Ja seetõttu pole tema kriitika kitsalt sotsiaalne, vaid omandab lausa üldinimliku ulatuse.

Arutelul tõstetigi esile RUMMO luule **ühiskondlikku** olemust, mida meie arvustus maha vaikis, kuulutades luuletaja kitsalt subjektiivseks. Just selle subjektiivsuse prisma läbi on aga RUMMO ühiskondlikkus inimlikum. P. JÄRVE märkis, et kui kirjanik hakkab kõnelema oma südametunnistuse nimel, suudab ta oma kodanikukohust paremini täita kui hurraaoptimistliku loosungite korrutamisega.

RUMMO sügavam elu- ja enesetunnetus ning kunstimeisterlikkuse kasv on lävi, mida paljud lugejad veel ei suuda ületada. See sunnibki kriitikat hädakisa tõstma emotsionaalsuse ja loogilise terviklikkuse puudumisest, poeedi suutmatusest oma mõtteid vahendada (H. KÄÄN «Edasi», 4. sept.), kõnelema nihilismist, künismist, egotsentrismist (V. KRIMM, «Rahva Hääl»», 2. okt.) või lihtsustama luuletaja missiooniks ainult metsa kauniduse vahendamist ja alkoholivastast võitlust (A. KIDRON, «Tartu Riiklik Ülikool» 23. sept.).

(Järg lk. 4)

Leelo Tungal

Leelo Tungal sündis 22. juunil 1947. a. Tallinnas. 1962. a. lõpetas ta Ruila 8-klassilise kooli ning jätkas õpinguid Tallinna 42. keskkoolis, mille lõpetas 1965 .a. kevadel.

Praegu õpib L. Tungal TRÜ eesti filoloogia I kursusel. Senini on ta oma luuleloomingut avaldanud ajalehtedes «Säde» ja «Noorte Hääl», ajakirjades «Pioneer», «Noorus» ja «Looming» ning käsikirjalises koolinoorte ajakirjas «Noorte Looming». 1965. aasta luulekassetis ilmus L. Tungla esimene luuleraamat «Kummaliselt kiivitajad kurtsid».

Hülgaja

Kuu rohelise taliõuna valgel
kord kassitapud kasvavad mu palgel
ja ripsmeist kasvab pisarkaera põld
ja pihlapärleist kumab kael ja õlg.
Et tuul kord sõrmitseks mu ripsmekulda ...
Kuid ei ma kasva põlluääre mulda.
On raudses aias esiema haud,
ta kõrval kumab kord ka minu kirstulaud.
Ja ööl kui veel mu haual kostab sõnanuukseid,
mu ndaber luise käega sõrmitseb mu juukseid
ja kobab vargsi üle minu näo,
sest rebib silmad, iseenda jao ...
Võib-olla naadivarres ükskord tõusen üles,
kord kevadel mul liblik istub süles ...
Siis järgmist kirstu ootama ehk jään
ja sirgub temani mu luitund sõrmevään.
Oh, ristimetsa luise aia taha
neid silmi röövida ma viia küll ei taha,
las rukkililli nendest parem saab
ja juukseist põldu pihlakas või haab.
Ja kassitapud kasvagu mu palgel
kuu rohelise taliõuna valgel.
Öös tasa nutaks
rohutirtsusaed ...
Kuid ootab aed, see roostetanud aed.

Mõttevahetuse korras

Lumevalguse käes

Me vist oleme harjunud loomulikuks pidama, et meie sisemine maailm on suletud, kaetud maneeridekestaga ja väljapoole jääb ainult see, kuidas oleme harjunud või peame sobivaks käituda «inimeste silma all».

AGA vahel on päevi, kus tunned oma maailma väikese ja vaesena ja lähed otsima talle lisa ja võibolla ei oska leida teed teise samasugusesse maailma. Ja siis tuleb tusk hääletult lähemale ja ühel päeval, kui pole vaja kiirustada, on ta su kohal ja ümber.

Võib-olla pole see kõik täpselt nii. Aga on ju päevi, kus järsku tunned, et tööd peaks tegema ja inimestegagi suhtlema kuidagi teistmoodi, et lähed mööda sellest, millest tegelikult hoolid.

JA ei tea mitmendat korda leiad jälle värsid

langeb langeb lumekardin
rääkijate vahele
Lumemündid laugudele
mõlemale kahele

JA pesakastid, kus elasid unistused hoopis teistsugustest inimlikest vahekordadest, on tühjad ja rõskusest vettinud.

Sellel tallatäiel mullal
me ei teagi teineteist

AGA ometi —

võib olla kõik seesama on
all kunstkiudkatte igas rinnas
ah varjuga me harjume
suur kirju vaikus vohab linnas

Ärme harjume! Ärme harjume ...

AGA tuleb argipäevahommik ja

Tähepuu juure ligi
saab hommiku jahe saag.
Ohuks saab kindel lagi
Mis sellest kõigest küll saab?

Ei tea, ning hindama ei lähe ... Ometi on vaiksetes õhtutes, puudel jäätunud akende taga kevadladvastikus ootamatuid kingitusi, ammuunustatud rõõme ja värssidest tulevad need uuesti sinuni. Elu ainus väärtus pole ju kellad, mis seisma ei jää.

AGA veel on agulid, eluümbriseks elutustüll, on kunagi
olnud saulused, saanud paulused,
pärast paulustest jälle saulused,

on

pihku naerdud ja kotti kisatud,

on teadmine,

et tuhanädal luusib toa taga,
et tuska täis on tuisanud aastasada
ja pole ühtki, keda see ei sega,
ja ühtki pole, kes sest oleks vaba —
õnn sellele, kes mõistab unustada
ja minna linnusammul mööda raba,
kus kirme varjus älvestik on vaba ...

JA on seegi hirm, et

ookean lõõdi rakistest välja
ega tahagi
minna tagasi

. . . . . .

Mäeahelikud rebenesid ja jäid lüllkaupa alla

. . . . . .

Tuule hääl üle luha
lahe kui õlakehitus:
ükstapuha.

AGA sa ju tead, veel on kuskil
Põhjanael, põues tael.

*

Millest veel, kui kõigest sellest peaks rääkima ja kuidas veel, kui mitte nii? Kriitika on Paul-Eerik Rummo viimasele luulekogule ette heitnud, et luuletused pole terviklikud ja lõpetatud. See võib olla õige, aga kui oled kord autori kujutluspiltide ja assotsiatsioonidega hakanud kaasa minema, siis võib tervet seda õhukest kogu lugeda, ilma et vajaksid vahetegemist eri luuletuste vahel, kriipsutõmbamist rõõmu ja mure vahele. Emotsionaalselt täiesti terviklikud ja võpatamapanevalt head on *Oo et sädemeid kiljuks mu hing, Olla maastik, Talgud, Lumevalgus äärelinna puiesteel ...*

KAS saabki «selgeks mõelda, lõpuni tunnetada» kõike, mida autor on näinud *tähepuu* all?

ANN SIITAM

Veel Mirza Šafist ja Friedrich v. Bodenstedtist

«Tartu Riikliku Ülikooli» septembri numbris ilmus Ly Seppeli huvitav artikkel «Tulede maa», milles hiljuti Bakuu ülikoolist naasnud autor valgustab Aserbaidžaani mineviku ja oleviku paljusid meile seni tundmata külgi. Muuhulgas on ta sattunud ühele küllalt olulisele probleemile, mille kohta lubatagu mõni sõna lisada.

Möödunud sajandi alguse Euroopa oli vägagi erinev praegusest. Ei olnud sel ajal veel lõplikult välja kujunenud suured koloniaalimpeeriumid (mis nüüd juba enamasti lagunedа jõudnud); kultuurilised kontaktid teiste maailmajagude ja Euroopa ääremaadegi pärisrahvastega olid ülipõgusad. Mõni ime siis, et normaalse eurooplase maailmapilti kuulusid need rahvad kas ohtlike barbaritena või «paremal juhul» haletsemisväärsete paganatena, keda on vaja välja juhatada teadmatuse ööst. Kultuur, mis ei olnud võrsunud kreeka-rooma auväärsest pärandist, ei väärinud sellise eurooplase jaoks kultuuri nimegi.

Ses olukorras oli üsna murranguliseks nähtuseks see suur liikumine, mida nimetame romantismiks: üks selle olulisi tunnusjooni oli just nimelt siiras (mis sest, kui ka tänapäeva jaoks naiivne, «ekskootikajanuline») huvi kõige kaugemategi rahvaste omapära vastu. Kui palju eest ärkamisaeg võlgneb saksa romantismile ja eelromantismile, on meile ju teada meie endi kultuuriloost; muidugi ei tule me selle pealegi, et hakata näiteks J. G. Herderilt (1744—1803) nõudma kaasaegse rahvaluuleteaduse saavutuste tundmist, küll aga oleme tänulikud, et ta XVIII sajandil tutvustas eesti rahvalaule oma antoloogias, mis sai üldtuntuks pealkirjaga «Stimmen der Völker in Liedern».

Ly Seppeli artiklit lugedes tekkis tõsine kahtlus, kas mitte Aserbaidžaani kirjandusteadlased, kes alles käesoleva sajandi kolmekümnendail-neljakümnendail aastail olevat uurinud aserbaidžaani poeedi Mirza Šafi tõlkeid Fr. v. Bodenstedtilt (1819—1892), Saksamaal üldtuntuid, pole unustanud neidsamu möödunud sajandi olusid kui tausta tähele panna. (Muide kirjutab Ly Seppel, ilmselt aserbaidžaani allikaist lähtudes, selle saksa poeedi nime Bodenstadt, peab olema — Bodenstedt). Süüdistades Bodenstedti plagiaerimises ja suhtudes temasse põhjalikult, ei võeta arvesse nähtavasti mitut asjaolu. Esiteks möödunud sajandil valitsenud võrdlemisi ebamäärast suhtumist tõlke- ja originaalluuletuse vahekorda — meie Kreutzwald ja Koidula ei märkinud ju tõlgitud luuletuste autoreidki. Asi võis olla seda ebamäärasem, kui tegemist oli väga kaugete poeetiliste struktuuride tõlgete — ümberluuletustega. Teiseks seda, et Bodenstedti raamatu pealkirjal oli vähemalt poeedi surres selline kuju: «Bodenstedtilt» (praegu on mul käes 1917. a. väljaanne); kusjuures proloogis on selline stroof, mille esitan sõnasõnalises tõlkes: «Need on vaid tagasihoidlikku liiki lilled, / mis ma kaugelt reisilt / noppisin ja hoolikalt säilitasin / ja nüüd põimisin lõhnavaks pärjaks. / Ja need on riimirüüs mõtteterad, / mõeldud kaugel hommikumaal, / kus ühe targa sõbra käsi / nad mulle pärlikeeks sidus.» Tõsi, seda viidet võib ju ka müstifikatsiooniks pidada, ja võib-olla on autor ise selles siiski süüdi, et näit. veel «Deutsches Schriftstellerlexikon» (Weimar, 1960) ütleb, Bodenstedti «tähtsaim poeetiline teos» olevat «Mirza Šafi laulud» «andekalt orientaalses rüüs». Kuid «Lauludes» endis see süü küll ei näi tõestuvat. Kolmandaks on igal juhul ebaõiglane põlata Müncheni ülikooli slaavi filoloogia professori

(Järg lk. 4)

Septembri lõpus käis Tartu Riikliku Ülikooli kunstikabinet õppeekskursioonil Hiiumaal. Sellelt reisilt tõi iga noor kunstnik kaasa paki pliiatsivisandeid — toormaterjali talviseks tööks linoolinoale ja akvarellipintslile. On plaanis koostada graafikamapp, mis jääks igale ekskursioonist osavõtjale Hiiumaad meenutama.

Pildil: Mare Metsa (ajaloo III kursus) pliiatsijoonis «Kõpu tuletorn».

Luuletõest

(Algus lk. 3)

«Kunagi romantilisi kunstnikke muist inimestest eraldanud hingerahutus on levinud kogu uusima aja inimkonnale», tunnistab RUMMO ise V. LUIGE luulekogu arvustuses («Sirp ja Vasar» 16. sept.). Seetõttu peaks tal olema tunduvalt rohkem mõttekaaslasi, kui seniavaldatud seisukohtade järgi paistab. Kuid esialgu kohutab neid eemale nähtavasti see, et RUMMO julgeb puudutada meie pühakspeetud provintslikku vaimu ja eneseuhkust («Pööriöömaa», «Ikka Liivist mõeldes», «Unetud interjöörid», «Väikese linna kohvikumuusikat» jt.). See nonkonformism on ühendavaks jooneks tema ja VETEMAA luuleraamatutes (U. LAHT).

Kõike segiraputav rahutus, rahulolematus endaga ja teistega tungib esile igas luuletuses — küll rahutu rütmi («Rong läbi agulite», «Vihmad mind on armastanud järjest»), küll seesmise pinge («Olla maastik...»), küll kibeda otse- ja ümberütlemise näol («Pööriöömaa»). Ning see pole puberteediaegne maailmavalu, vaid teistest hoopis teravapilgulisema ja hellema südametunnistusega inimese usaldav-diskreetne kõnelus nendega, kes teda mõistavad — igaühega eraldi. Julgelt ja samal ajal diskreetselt toob ta lugeja ette ka kõige intiimsemad ning igivanad, kõigile lähedased teemad («Läbi talve» ja «Oo et sädemeid kiljuks mu hing») — A. KAALEP, H. HELLAT. Sellega seoses rõhutas A. KAALEP veel kord, et lüürilist kangelast ei saa vaadelda eraldi poeedi isiksusest, ning on valehäbi, et me oma vaimsete loojate inimlikust olemusest nii vähe räägime.

Vormimeisterlikkusest.

A. KAALEP märkis, et 1957. aastast alates on meie luules uus liin — assotsiatiivne luule (P.-E. RUMMO ja A. ALLIKSAAR). Assotsiatiivset meetodit peab ta RUMMO luulekogus domineerivaks. Võib-olla see ongi põhjus, miks RUMMO luule esialgu leiab vääritimõistmist. Raske on kaasa jõuda luuletaja mõttelennuga, tabada kõikvõimalikke assotsiatsioonide seast seda üht, mis on luuletuse «võti». See nõuab lugejalt harjumatut mõttepingutust. Teise joonena märkis A. KAALEP rahvaluule vormivõtete kasutamist. ALLIKSAAREL avaldub see algriimi pealetungiva kuhjumisega, RUMMOL on aga algriim ja kordus suletud üheks tervikuks, mis muudab tema luule sugestiivseks, musikaalseks ja mõttetihedaks.

Veel osutasid U. LAHT ja A. KAALEP sellele, et RUMMO kasutab luules vähe meie tavalist retoorikat (= metafoorikat). Võib-olla oleks tarvis maha raputada ligi saja-aastane retoorikakoorem, et sellega harjunud lugeja hakkaks vabamalt mõtlema?

Lõpuks jääb üle ainult soovida, et ka lugejad avastaksid meie viimase aja parima luulekogu.

E. PIRSO

Veel Mirza Šafist ja Friedrich v. Bodenstedtist

(Algus 3. lk.)

(mida Bodenstedt ka oli) pioneeriteeneid selles «europotsentrismi» lammutamise töös, mis veel nüüdki pole ju valmis. Tingimata oli Bodenstedt üks neid, kes «suurendas kahe maailma teineteisemõistmist» — et kasutada Ly Seppeli väljendust.

Mis aga meie seisukohast oluline: Juhan Liivi tõlkes jõudsid kaks Mirza Šafi luuletust (tänu just Bodenstedti vahendusele!) **eesti** lugejani nähtavasti isegi varem, kui aserbaidžaani kirjanduslik traditsioon seda poeeti oli jõudnud tunnustada!

Kõik kokku on huvitav kirjanduslooline, kultuurisuhete alale kuuluv probleem, mille lahendamiseks ei saa olla keegi sobivam kui saksa ja aserbaidžaani keelt võrdselt valdav uurija, kel kontakti on olnud mõlema kultuuri traditsioonidega. Juhan Liivi seostumine selle probleemiga viitab võimalusele usaldada teema just nimelt eesti filoloogile.

Seda kõike võinuksin ju rääkida Ly Seppelile otse, kuid siin sellest kirjutades oli mul tähtis tagamõte: osutada sellele, et ka näiteks niisuguse, juba kolme rahva kultuurilugu puudutava küsimuse üleskerkimine ja loodetav eesseisev lahendamine poleks mõeldav, kui meil poleks hakatud astuma samme otsesteja pidevate kontaktide loomiseks teiste nõukogude rahvastega. Loodetavasti leidub veel mõnigi noor, kes nõuks võtab oma haridusse lülitada mõne vennasrahva keele ja kultuuri süvenenud tundmaõppimise!

AIN KAALEP

I kursuse üliõpilasest — täppisteadlane

Teatavasti on ülikooli esimestel kursustel raske õppida, eriti Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Peamine raskus ei seisne mitte ainult õppeainete abstraktsuses ja keerukuses, vaid põhiliselt selles, et noor üliõpilane ei oska korraldada oma tööd. Vähe on sellest, et käia korralikult loenguil, tähelepanelikult neid kuulata ja üles kirjutada. Kahtlemata märgib tähelepanelik kuulaja üles kõik olulise, kriipsutab alla uued terminid, definitsioonid, teoreemid, visandab joonised, sest hea konspekt on edu garantiiks, kuid siis alles algab kõige olulisem: iseseisev töö materjali kallal.

Üliõpilasel on kuulaja passiivne osa, kuid materjali peab ta omandama aktiivselt. Seda saab saavutada vaid iseseisva töö tulemusena. Konspekt on selle töö aluseks. Konspekti lugedes võib kasutada värvilisi pliiatseid ning teha veergudele märkusi. Kasulik on lugeda soovitatud kirjandust. Saanud küsimuses täieliku arusaamise, tuleb panna konspekt ja õpikud kõrvale ning tuletada järeldus (tõestada teoreem, lahendada ülesanne) iseseisvalt eraldi paberile. Seda peab tingimata tegema eriti matemaatika õppimisel. Peale selle on vajalik vastavate ülesannete lahendamine ning küsimusse süvenemine. Soovitav on analüüsida mitmesuguseid olukordi, mõelda läbi võimalikud erijuhud ja üldistused, koostada ka omapoolseid ülesandeid. Kõneldakse, et kui Newton'ilt küsiti, kuidas ta suutis teha nii fundamentaalseid avastusi matemaatikas, mehhaanikas, füüsikas ja astronoomias, siis vastas ta: «Ma mõtlesin pidevalt sellele!» Nimelt saab pideva treeningu tulemusena õpitu harjumuseks.

Nagu tunnetamisel üldse on ka aine omandamisel kaks külge: deduktsioon ja induktsioon. Kui me rakendame üldisi seisukohti ja teooriaid konkreetsetes olukordades mitmesuguste ülesannete lahendamisel, siis me toimime deduktiivselt. Kahjuks ongi õpetamine meie keskkoolides kujunenud ühekülgselt deduktiivseks ja selline oht varitseb ka ülikooli praktikumides. Et aga võiks areneda tulevase teadlase intellekt, peame me õppima mõtlema ka induktiivselt. Induktsioon on teadlase loomingus tähtsam deduktsioonist, sest induktsioon tähendab nimelt analoogiate märkamist mitmesugustes konkreetsetes nähtustes ja üldiste seaduspärasuste esiletoomist. Teaduse areng on ju suunatud konkreetse poolt üldise poole. Induktiivse mõttelaadi omandamiseks ilmselt ei piisa deduktiivsest «andekusest», siin on vaja kasvatada eneses vastavat vaistu, kujutlusvõimet ja intuitsiooni. Ilma selliste omadusteta ei saa kõnelda ei mingisugusest kutsumusest ega (kasutame ohtlikku sõna) armastusest teaduse vastu. Elementaarmatemaatika, mida õpetatakse koolis, kujutab endast täppisteaduste aabitsat. Ülikoolis astume kõrgemale — tutvume uute abstraktsioonidega (kõrgem algebra, funktsioonide teooria) ja sügavate filosoofiliste mõistetega (nagu tuletis ja integraal). Ja omandanud need uued matemaatilised tõed nii deduktiivselt kui induktiivselt, võib näha seaduste imepärast harmooniat. Tänapäeval kõneldakse üha sagedamini matemaatilise mõttelaadi aktuaalsusest loodusteadustes. Siin mõistetakse elektronarvutite rakendamise kõrval ka midagi muud ja palju olulisemat — matemaatikat sõna kõige laiemas mõttes. See on suurepärane sümfooniline hümn teadusele! Ja et seda tunda, on täiesti loomulik ületada teatud raskusi õppeprotsessis — nii nagu lugemaõppimiselgi. Kes ennastsalgavalt ületab raskusi ja kelle südameni küünivad need helid, see kiindub ka jäädavalt.

M. RAHULA,
algebra ja geomeetria kat.
dots. k. t.

Sõna on Majandusteaduskonnal

Saagem tuttavaks!

Samal ajal, kui meie teaduskonna õppejõud ja vanemate kursuste üliõpilased puhkasid, olid esimese kursuse üliõpilased eksamitules.

Üle mitme aasta oli jälle konkurss Majandusteaduskonda astujate vahel. Ei tea, kas seda põhjustas see, et vastuvõtukomisjoni ruumis oli meie teaduskonnale määratud esimene laud, või on hakanud huvi tõusma majandusalaste küsimuste vastu? Oli, kuidas see nüüd oli, aga 31. juuliks laekus kokku 222 avaldust, neist 117 avaldust statsionaarsesse osakonda.

Käesolevaks õppeaastaks suurendati vastuvõttu meie teaduskonda 25 üliõpilase võrra. Nii võeti rahanduse ja krediidi erialale 50 ning tööstuskaubatundmise ja kaubanduse organiseerimise erialale 25 üliõpilast. Tänavuse vastuvõtu juures on uudseks asjaolu, et rahanduse ja krediidi erialale võeti 21 vene keskkooli lõpetanut. Avaldusi laekus aga vastavalt 78 ja 39, neist 5 avaldust kiituse ja medaliga lõpetanud üliõpilaskandidaatidelt.

Tulevaste üliõpilaste esimene tuleproov toimus 5. augustil matemaatika suulisel eksamil, kuhu läks 109 üliõpilaskandidaati. Seega olid 8 juba kas «suurest hirmust» matemaatika vastu või muudel «kaaluvatel» põhjustel dokumendid välja võtnud. Ja nagu eksamil saadud tulemused näitasid (13 puudulikku), polnudki see kartus asjata. Sama arv — 13 puudulikku — saadi ka 6 päeva hiljem toimunud matemaatika kirjalikul eksamil. Seega oli konkurss peaaegu kadunud. Järgmine suurem ebaõnnestumine oli keemia eksamil tööstuskaubatundjatel, kes said 5 puudulikku. Keele eksamil saadi 4 puudulikku.

Pärast eksamite sooritamist kujunes olukord järgmiseks: rahanduse ja krediidi eriala 50-le kohale kandideeris 52 ning tööstuskaubatundmise ja kaubanduse organiseerimise eriala 25-le kohale 21 kandidaati. (Viimase osas olgu märgitud, et hiljem lisandus veel 4 kandidaati).

Saagem aga nüüd tuttavaks Majandusteaduskonna sisseastunutega.

I kursuse moodustavad väga mitmete koolide lõpetanud. Rohkearvuliselt on tänavu lõpetanuid Tartu koolidest. Huvitav on ka see, et rida meie teaduskonda astujaid on kas ühe ja sama kooli lõpetajad või juba varem tuttavad, sest enamik avaldusi toodi ikka paarikaupa.

Nagu varasematel aastatel, nii annab end ka tänavu järjekordselt tunda noormeeste «põud». Sel aastal on esimesel kursusel 14 noormeest.

Hästi sooritasid sisseastumiseksamid Heli Ainlo ja Eve Melts (kõik eksamid hindele «väga hea»), Lilia Baširova, Aili Kaasik, Vera Jasnaja, Tiiu Saar, Tiiu Tammiste, Ene Maadvere jt.

Üldse on I kursusel väga mitmekülgsete huvide ja võimetega üliõpilasi (sport, muusika, kirjandus jne.). Loodame siis ka, et need huvid ja võimed leiavad meie teaduskonna ühises peres rakendamist ning et I kursus lülitub kiiresti meie kollektiivi.

Oma tublidust on I kursus üles näidanud juba septembrikuul kolhoosides töötamisel, kus kolhooside juhtkond andis nende tööle hea hinnangu.

Seega jääb veel soovida teile, meie kõige nooremad kolleegid, jõudu ja visadust katsumustele vastupanemiseks algaval õppeaastal, sest see pole kaugeltki sarnane keskkooli õppeaastaga.

H. RUUSSAAR

A. OISSARI karikatuur.

PÄEVAKAJA

Uue ühiselamu ootel

«Allah, Allah, sa oled kõrgel, me käime viletsuses all...»

Dušiprobleeme

Igas kuus tasuvad Uue- ja Vana-Tiigi elanikud pisukese summakese duši kasutamise eest. Ent kummalisel kombel puudub summakesel tagasimõju ja nii ongi üliõpilastel duši tarvitamise võimalus ainult... unes.

«Kas soe-külm või külm-soe?» küsivad üliõpilased Kingissepa tänava spordihoones. Seni on vastus leidmata, sest kui ühe minuti vältel on dušš tulikuum, siis järgneva minuti jooksul piserdab kraan tingimata ainult jääkülma vett. Vastandite võitlus kestab siiani.

Sport

TRÜ jooksukrossilt

Ülikooli traditsioonilised meistrivõistlused sügiseses jooksukrossis toimusid 13—14. oktoobril Tähtvere pargis. Vaatamata sügiseselt kõledatele ilmadele kujunesid võistlused osavõturohkeks (445 osavõtjat). Kahjuks oli startijate hulgas vähe Kehakultuuriteaduskonna üliõpilasi. Millisest selline tagasihoidlikkus, kehakultuurlased? Samas peab aga kiidusõnu lausuma Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilaste kohta, kelle õlul lasus vastutus võistluste hea kordamineku eest. Nad tulid oma juhtiva osaga hästi toime.

Nüüd aga võistluste tehnilised tagajärjed:

Naised (500 m)		Mehed (1000 m)		Mehed (3000 m)	
1. L. Vatsar	— 1.22,4	1. M. Utso	— 2.42,2	1. R. Kull	— 9.21,4
2. A. Laidna	— 1.24,0	2. R. Lehtveer	— 2.46,6	2. R. Lehtveer	— 9.39,6
3. E. Tsopp	— 1.30,0	3. A. Kolnes	— 2.47,4	3. U. Juust	— 10.04,0

Kross jätkub õpperühmades.

J. LADU

Avastart ujulas

20 ujujat katsusid jõudu TRÜ sügishooaja ujumisvõistlustel. Ehkki tulemused ei küündinud ülikooli rekorditeni, võib neist nii mõndagi märkida. 100 m brassi ujus Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane Tatjana Tsarjova 1.40,6-ga. Meestest sai 100 m vabaujumises Sergei Zingfeld (F-M) ajaks 1.08,3. Sama pika maa selili läbis Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilane Tõnis Uibo 1.19,2-ga. Rohkem kui võistluste tagajärjed rõõmustas see, et ülikooli ujujateperre on lisandunud tänavu terve rida uusi nimesid: Aarne Vaik (B-G I), Villi Jukk (KKT I), Peeter Saari (F-M IV), Mats Seilenthal (F-M II) ning juba eespool mainitud T. Tsarjova ja T. Uibo. Nendest tunneme A. Vaiku kui üht vabariigi paremat allveesportlast.

Sügishooaeg on ees, algavad treeningud, kuid — juba mitmeld aastaid seisavad ülikooli ujujad nagu teisedki Tartu märgade radade peremehed terava baaside probleemi ees.

K. ZILMER

ÜTÜ

22. oktoobril kell 18.00 toimub biokeemia-auditoorlumis biokeemia ringi koosolek.

Päevakorras:

1. Biokeemia osast meditsiinis — dots. L. Tähepõld.
2. Muljeid teaduslikust komandeeringust Tšehhoslovakkiasse — v.-õp. U. Tarve.
3. Organisatsioonilised küsimused.

Ringi juhatus

* * *

Kirjandusringi koosolek toimub reedel, 21. oktoobril kell 19.00 ph. aud. 140. Kavas: 1. Muljeid suvistelt ekspeditsioonidelt; 2. Juhatuse aruanne; 3. Uue juhatuse valimine.

Ringi juhatus

Looduskaitsering

28. okt. kell 20.00 toimub Vanemuise tän. 46 (geograafia-auditooriumis) Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi koosolek. Päevakorras:

1. Kevad Kara-Kumis (vestleb Jaan Eilart).
2. Organisatsioonilised küsimused.
3. Tööplaani arutamine.

Ringi juhatus

Teadaanded

31. okt. 1966 kell 15 toimub Vanemuise 46 ringauditooriumis Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek

31 октября в 15 часов в круглой аудитории (Ванемуйзе 46) состоится отчетно-выборное собрание партийной организации ТГУ

R S R

RSR-i pressikonverents toimub 24. oktoobril kell 18.00 kohviku rõdusaalis. Ainulaadne võimalus saada värsket informatsiooni maailma tänasest ja homsest. Vastatakse kõikidele ükskõik missuguse riigi välispoliitikat puudutavatele küsimustele. Konverentsi töö intensiivistamiseks on soovitav küsimused esitada kirjalikult komsomolikomiteesse või ajalehe «TRÜ» toimetusse.

RSR-i juhatus

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7622. MB 09145.

AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (708) Reedel, 28. oktoobril 1966 XX aastakäik

Aruande- ja valimiskoosoleku eel

SÕNAVÕTU ASEMEL

Möödunud aasta tõi kogu ülikoolile ja sealhulgas ka Majandusteaduskonnale rohkesti rõõme ja muresid. Teaduskonna väikese parteiorganisatsiooni (18 liiget) peamiseks ülesandeks oli kaasa aidata õppe-, teadusliku ja kasvatustöö taseme tõstmisele.

Õppetöös langes teaduskonna õ p p e e d u k u s eelmise aastaga võrreldes. Rohkem saadi puudulikke hindeid ning 11 üliõpilast tuli eksmatrikuleerida halva õppeedukuse pärast. Kas säärane resultaat oli ootamatu? Mitte täiesti. Nimelt kartsime sellist tagajärge juba varem ette seoses õppeaja lühendamisega 4 aastale. Teaduskonna arvates polnud niisugune reform küllalt läbi kaalutud — kvantiteedi tõusuga langeb kvaliteet. Praegusest neljast õppeaastast on auditoorset tööd paar kuud üle 3 õppeaasta. Praktikat ära jätta pole ka võimalik, seda tuleks 2—3 kuu võrra isegi pikendada.

Seetõttu on õppeainete maht väga kokku surutud, eriti kannatab eriainete õpetamine. Nii on näiteks rahandusosakonna 3390 tunnist erialaste ainete päralt 2206 tundi. Õppeainete kokkusurutuse all kannatab eriti raamatupidamise ja majandusliku tegevuse analüüsi õpetamine. Mitmete ainete õpetamine, mis eeldavad järgnevust üksteisele, toimub praegu paralleelselt (matemaatiline statistika ja statistika teooria, raamatupidamine ja majandusliku tegevuse analüüs, sotsialismi poliitiline ökonoomia ja konkreetsed ökonoomikad jne.). See kahandab tunduvalt õpetamise kvaliteeti ja efektiivsust.

Peale selle tuleks suurendada tundide arvu majandus-matemaatilistes distsipliinides, hakata õpetama töö ja tootmise juhtimise teadusliku organiseerimise aluseid, bürootehnikat, psühholoogiat jne.

Selline õppeaine nagu arvutustehnika peaks olema I kursusel. Praegu seda teha pole võimalik. Suurt rõhku tuleks panna kursuseja diplomitöödele, et tulevane majandusteadlane suudaks teha tõelist ökonoomilist tööd. Oleks vaja, et õppeaastal tuleks üliõpilastel teha a i n u l t üks kursusetöö ning et iga tulevane majandusteadlane koostaks ja kaitseks kõikidele nõuetele vastava diplomitöö. Selleks läheb aga vaja kolmekuulist diplomieelset praktikat ja sellele järgnevat kolmekuulist diplomitöö kirjutamise aega. Nelja-aastane õppeplaan seda ei võimalda.

Et samasugused arvamused levivad ka teiste kõrgemate õppeasutuste majandusteaduskondades, siis tuleks seda probleemi tõsiselt kaaluda.

Õppeedukuse allakäiku ei saa aga veeretada ainult lühikesele õppeajale. Visalt levivad meil alles uued õpetamis- ja kontrollimismeetodid. Üliõpilaste iseseisva töö soodustamiseks tuleb senisest enam välja anda eestikeelseid õppevahendeid. Meie arvates pole aga ülikooli väljaannete osas millegagi õigustatud praegu kehtiv tsentralism. Siin peaksid ülikoolil olema vabad käed ja võimalus operatiivsuseks. Eesti NSV-s pole karta ühe ja sama väljaande paralleelset publitseerimist, sest kontaktid õppeasutuste vahel on tihedad. Rohkem oleks vaja küll koopereeruda, kuid ka selles osas pole kirjastuskomitee midagi nimetamisväärset teinud.

Seoses kirjastamisega sunnib otse hädakisa tõstma t e a d u s l i k e v ä l j a a n n e t e i l m u m i s e v e n i m i n e. Andsime ühe toimetiste vihiku kirjastusgrupile üle 1965. aasta oktoobris, praegu on see trükikojas ning toimetajale öeldi, et seda hakatakse laduma 1967. aastal. Teine toimetiste käsikiri anti kirjastusgrupile üle käesoleva aasta veebruaris. Seda pole veel trükikotta seisma saadetudki.

Teadus areneb kiiresti. Isegi aastaga võivad andmed vananeda, toimetistega läheb aega tunduvalt üle aasta. Autorid peavad lisatööna nüüd artikleid kohendama, varustama neid värskete andmetega. Nii kahaneb aga huvi toimetistesse kirjutamiseks, sest ülikooli toimetised ilmuvad kauplustesse vananenutena. Peale selle hakkab praegune olukord pidurdama kandidaadidissertatsioonide kaitsmist. Töö saab ennem valmis, kui artiklid jõuavad ilmuda (assistent J. Pikk, vanemõpetajad Ü. Kauer, A. Ruuvet).

A s p i r a n t u u r i g a seoses tõusetub veel teinegi probleem.

Oma teadmisi täiendama suunatakse parimad lõpetajad. Kateedrid tahavad kiiresti õppejõude just aspirantuuri arvel. Kuid kehtib mingi akt, mis ei luba aspirantuuri lõpetajale muud kui assistendi või õpetaja kohta. Teine akt (kahjuks ei tea nende täpset nimetust) aga ei luba neil kummalgi pidada loenguid ega võtta vastu eksameid. Meil aga, näiteks raamatupidamise kateedris, on igal õppejõul oma eridistsipliinid. Assistenti praktiliselt ei saa kasutada, kuid esimene akt ei luba aspirantuurist tulnule vanemõpetaja kohta anda. Saame teha ainult järelduse, et vabanevale õppejõu kohale peame võtma mõne võib-olla isegi mitte kõige tugevama praktiku (head erialaspetsialistid tavaliselt ei tule, sest kraadita õppejõu palk on väga nigel) ja oma aspirandi lubama mujale. Väikestes teaduskondades on nende kahe akti rakendamisega raskusi.

Möödunud aastal kaitses meie teaduskonna assistent H. Pajupuu kandidaadidissertatsiooni ning käesoleval õppeaastal tuleb kaitsmisele üks doktori- ja vähemalt 2 kandidaadidissertatsiooni (kui käigus olevad toimetised ikka kord ilmuvad). Mõlemad arvud peaksid olema aga suuremad, sest pooltel õppejõududest puudub teaduslik kraad. Seepärast ei saa teadusliku töö probleemi päevakorrast maha võtta või selles suhtes tähelepanu nõrgendada. Kraaditaotlejatele oleme jõudumööda andnud väiksema õppekoormuse või teatud perioodiks õppetööst hoopis vabastanud. Kavatseme saata oma inimesi teadmisi täiendama välismaale ning tihendada kontakti teiste liiduvabariikide kõrgemate õppeasutustega.

Ja lõpuks veel paarist probleemist ilma pikema põhjenduseta:

● Abiõppepersonali vähesus ja kvalifitseeritud tööjõu raiskamine on üldtuntud. Asi tuleb lahendada üleliidulises ulatuses, kuid omalt poolt tuleb teha kõik selle kiirendamiseks.

● Informatsiooni kogumisel tuleb teadlastel küllalt palju arve ja fakte vahel isegi lehekülgede viisi ümber kirjutada. Nupukamad kasutavad fotograafi abi. Võiks mõelda selle üle, kas raamatukogu ei saaks seda teha teenustööna.

● Plaan on hea asi, kuid tööks normaalne temperatuur samuti. Need ei tohiks üldse olla vastandatavad. Kuid septembrikuu viimastel päevadel muutusid küll Vanemuise tänava õppehoones töötavad kõige saledamadki näitsikud päris kogukaks. Ruumides, kus temperatuur kõikus 12°—15° vahel, ei olnud tööviljakus kuigi kõrge.

● Kaubanduse erilaboratoorium on oma ruumist välja kasvanud. Raske on nõuda tööd, kui selleks pole vajalikke tingimusi.

● Koosolekul sooviks kuulda, kuidas edeneb õppejõudude ja ka üliõpilaste korteriprobleemi lahendamine.

V. KRINAL,
Majandusteaduskonna parteiorganisatsiooni sekretär

Homme tähistame Kommunistliku Noorsooühingu 48. aastapäeva!

TRÜ kommunistid õnnitlevad oma lähimat abilist ja reservi — ülikooli mitmetuhandelist kommunistlike noorte peret ÜLKNÜ 48. aastapäeva puhul.

Meil on hea meel selle üle, et ülikooli komsomoliorganisatsioon teeb hinnatavat tööd igakülgselt arenenud nõukogude spetsialistide ettevalmistamisel.

Jätkugu teil selleks ka edaspidi rohkesti head tahet ja nooruslikku energiat!

EKP TRÜ Komitee

Komsomoli aruande- ja valimiskoosolekult

Majandusteaduskonnas

Möödunud nädalal toimus Majandusteaduskonna aruande- ja valimiskoosolek. Probleemitiheda aruandega esines sekertär Meinhard Pahapill. Ettekandja lähtus oma aruandes eelmisel sügisel püstitatud eesmärkidest, ülesannetest ja praegustest saavutustest. Kõne all oli: ühtse kollektiivi loomine, õppeedukuse tõstmine, ideoloogiline töö, teaduslikud sidemed teiste ülikoolidega ja nende tõhustamine jm. 9-liikmeline komsomolibüroo oli möödunud aastaga võrreldes tunduvalt aktiviseerinud oma tegevust kõikidel aladel. Majandusteaduskonnas on loodud üsna soodsad võimalused üliõpilaskonna kaasalöömiseks ühiskondlikus tegevuses.

Aruandja ja sektorijuhatajate sõnavõttudes märgiti ka puudusi. Selgub, et edu komsomoli- ja õppetöös, maailmavaate kujundamisel sõltub paljuski iga üliõpilase isiklikust vastutustundest. Suur tähtsus on ka näiliselt pisiküsimustel, nagu näiteks igasuguse informatsiooni levitamine. Nii jäi paljudest ülikooli üritustest ja isegi teaduskonna üritustest osavõtt väheseks just informeerimatuse tõttu. Teaduskonnas on korraldatud mitmeid ankeetküsitlusi, kuid vastuste analüüsist pole siiani kuulda.

Need puudused kajastusid koos ettepanekutega ka otsuse projektis. Lähtudes väljakujunenud vajadustest loodi teaduskonna komsomolikomitees uued sektorid ja valiti 6-liikmeline büroo. Selle tegevuse eesmärgiks on juhtimistöö tõhustamine, suurema liikmeskonna kaasatõmbamine komsomolitöösse ja informatsiooni leviku laiendamine.

Uueks sekretäriks valiti Väino Palm.

J. JOHANSON

Diplomitöö ilmub õpikuna

Meie vabariigis on loodud mitmeid võõrkeele kallakuga koole. Neis tuntakse suurt puudust eakohaste õpikute järgi. Möödunud kevadel valmis geograafiaosakonna üliõpilasel A. Allperel ja E.-M. Veskel dotsentide S. Nõmmiku ja S. Silveti juhendamisel diplomitöö «Geograafia-alase õppevahendi koostamise kogemusi». Autorite ühistöö on saanud hea hinnangu. Nagu Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudist teatati, on nende ingliskeelne 6. klassi geograafiaõpik võetud Haridusministeeriumi esitusel kirjastamisplaani.

H. MARDISTE

Avati uus osakond

Teisipäeval, 25. oktoobril alustas TRÜ-s tööd mittestatsionaarne psühholoogiaosakond. Laekunud rohkem kui 200-st sooviavaldusest selekteeriti välja veidi üle 50-ne. Õppegrupp on komplekteeritud inimestest, kellel on juba kõrgem haridus. Psühholoogiaosakonna loomise tingis elu ise. Osakonna eesmärgiks on anda asutuste ja ettevõtete juhtivatele töötajatele hädavajalikke teadmisi töö- ja kohtupsühholoogiast. Õppeplaan on huvitav ja mitmekesine. Filosoofia ajaloo ja sotsioloogia kõrval on õppeplaanis sellised distsipliinid, nagu üldine ja eksperimentaalpsühholoogia, sotsiaalne psühholoogia, füsioloogia ja tööpsühholoogia, küberneetika ja informatsiooniteooria, diferentsiaalpsühholoogia, psühhohügieen ja patopsühholoogia.

Õppeaeg mittestatsionaarses psühholoogiaosakonnas kestab 3 aastat 10 kuud. On huvitav märkida, et vastloodud uus osakond on ainuke selletaoline NSV Liidus.

J. PAADAM

Tõsine mure

On tihti tulnud tõdeda, et hea ja kasulik üritus arenedes paratamatult põrkab kokku takistustega, mis kogu ettevõtmisele võivad osutuda saatuslikuks. Sellise probleemi ees seisab praegu rahvusvaheliste suhete ring. RSR-i sisutihe töö on taganud talle sellise populaarsuse, mis tõstab üles ruumide küsimuse. Kui möödunud aastatel suudeti istungid maha pidada ülikooli kohviku rõdusaalis, siis tänavu on tulnud selleks kasutada keemiahoone ringauditooriumi ja teisi suuremaid ruume, mis sealjuures pole ikkagi koosviibijaid täielikult mahutanud. Olukorra parandamiseks pakun välja mõningad ettepanekud.

Esiteks: piirata RSR-i külastajate arvu. Selleks anda kutsed nendele soovijatele, kes ennast kahe nädala jooksul kõige paremini ülal peavad. Samuti võiks kutseid anda sünnipäevalastele, noorpaaridele jne.

Teiseks: RSR on siiski poliitilise kasvatustöö originaalne vorm, järelikult tuleb tagada osavõtt kõigile soovijaile. Selleks oleks vahest vaja püstitada RSR-ile eraldi hoone, sest on eeldusi viia ring esialgu klubi, hiljem rahvusvahelise organisatsiooni tasemele. Võimalusi ruumi kitsikusest pääsemiseks on kindlasti teisigi. Loodame, et nende kohta ütlevad oma sõna üliõpilased ise (ja ei unusta kaalumast ka minu tagasihoidlikke ettepanekuid). Niisiis — ootame!

Esialgu toimub järgmine koosolek siiski praegu valmis olevais ruumides ilma kutseteta. RSR peab järjekordse koosoleku 14. novembril. Teemaks on Jugoslaavias, Rumeenias ja teistes Euroopa sotsialistlikes maades toimunud poliitilised ja majanduslikud nihked.

J. PAJU,
RSR-i pressisekretär

TÄHELEPANU!

31. okt. 1966 kell 15.00 toimub Vanemuise 46 ringauditooriumis Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek

●

31 октября в 15 часов в круглой аудитории (Ванемуйзе 46) состоится отчетно-выборное собрание партийной организации ТГУ.

Mõttevahetuse korras

Meie ülikooli kultuuritöös

on palju saavutusi, ent ka üsna palju lahendamist ootavaid probleeme, millest üht osa püüab ametiühingu kultuuritöö aktiiv tutvustada selle ajalehe lugejaile. Võib-olla on üheskoos lahenduse otsimine hõlpsam ...

Esiteks: **on aeg lõplikult avada silmad fakti ees, et kunstiline isetegevus** (traditsioonilises mõttes) **on oma aja ära elanud.** Sellest tuleneb ka meil töö põhiprobleem. Isetegevuslikel kollektiividel on laval raske konkurentsi pakkuda kutselistele kollektiividele, mis kaasaja tehnika vahendusel on muutunud kõigile kättesaadavaks. Seetõttu on raske leida esinemisvõimalusi isetegevuslikele rühmadele, esinemiste vähesus aga muudab osavõtjad passiivseiks ja distsiplineerimatuiks.

Konkurentsivõimelised on kollektiivid, mida juhivad asjatundlikud oma ala entusiastid, kes suudavad noorte erinevaid huvisid tõsta (näitering eelmistel aastatel). Praegune juhendajate defitsiidi tingimustes on selliste inimeste leidmine küllaltki haruldane.

Olukorda kergendaks mõnevõrra tsentraliseeritud korras pakutava repertuaari mitmekesistamine ja laiendamine.

Tuleks igati soodustada väikeste gruppide üritusi (grupi-, kursuse- ja osakonnaõhtuid, kohtumisi teiste kursuste ja teiste erialade üliõpilastega). Need üritused arendavad esinemisjulgust, leidlikkust ja seltskondlikke vilumusi. Meie üliõpilastele on põhimõtteliselt võõras sisutute õhtute korraldamine: iga kursus püüab alati anda parima. Ent peab leidma ka võimaluse omandatud kogemuste üldistamiseks.

Eespoolmainitud probleemi aitab lahendada ka võimalikult suure hulga üliõpilaste kaasatõmbamine aktiivsesse klubitöösse. Selleks tuleb teha kõik, et esimeste kursuste üliõpilased saaksid kohe alguses põhjaliku ülevaate, millisel alal on võimalik oma võimeid kõige paremini rakendada.

On kurb, et meie suurkollektiivid ei saa oma suuruse tõttu esineda TRÜ klubis. Üldse jääb nende äärakasutamine puudulikuks. Meeskoor tahab luua ansambleid koori baasil. Kas ei oleks mõeldav sinna kaasa tõmmata üliõpilasi, kes koori harjutustundides käia ei saa? Kas ei saaks sama organiseerida ka teiste kollektiivide juures?

Ülikoolis on noori, kes on huvitatud mängimisest mõnel pillil, kuid et nende ajabilanss või oskused ei luba neil tegutseda klubi või kohviku orkestris, siis ei pääse nad instrumentidele ligigi.

Esteetiline kasvatus ülikoolis pole arvatavasti madalamal tasemel kui meie teistes või vennasvabariikide kõrgemates õppeasutustes, kuid rahuldav pole see olukord mingil juhul. Et esialgu ei paista olevat võimalik esteetilise kasvatuse lülitamine õppekavva, tuleks seda teha mingil muul viisil. Praegu ei suuda kodukultuuriring vastu võtta kõiki soovijaid. Ka kunstikabineti töö toimub väga kitsas ringis. Kuid praktiliselt nende kahe kollektiiviga piirdubki meil üliõpilaste loetelu, kes pidevalt esteetilise kasvatusega tegelevad. Tuleks korraldada esteetikaalaseid kursuseõhtuid, pidada üksikuid loenguid ja organiseerida kohtumisi.

Kultuuritöö kohvik-klubis on viimasel ajal tublisti tagasi läinud. Kohvikus toimub palju üritusi (raske on leida õhtut, kus mõnd saali poleks reserveeritud), kuid ometi hinnatakse kohvikunõukogu tööd kesiseks. Põhjus: toimuvad üritused ei hõlma kogu üliõpilaskonda, on ühepalgelised ja traditsioonide kammitsais. Teiselt poolt on aga raske seostada kohviku materiaalset huvi diskussiooni ja luuleõhtute asjaliku sisuga. Alalist probleemi on kujutanud endast kohvikuorkester. (Ka praegune lahendus pole rahuldav). Palju annaks teha kohviku kaasaegsemaks ja noortepärasemaks muutmisel. Esimeseks eelduseks üliõpilaskonna poolt on huvi asja vastu ja tugeva kohvikunõukogu moodustamine.

Meie isetegevuslaste stimuleerimissüsteem on ebatäiuslik. Ekskursioonid, toetused, tuusikud — kas nende jagamisel arvestatakse alati inimese aktiivsust kultuuritöös?

Tuleks lahendada ka küsimus ametiühingu ja komsomoli vahekorrast kultuuritöös ning teostada ülesannete jaotamine.

Need on mõningad probleemid, mille lahendamine on võimalik ja vajalik. Siin on üht-teist, mis on problemaatiline, kuid tõe väljaselgitamiseks on see just vajalik.

S. AID

LAAGER-SEMINAR KÄÄRIKUL

21.—23. oktoobrini toimus Käärikul TRÜ komsomolikomitee ja osakondade büroode liikmetele laagerseminar. Arutati, kuidas paremini organiseerida komsomolitööd ülikoolis, milline on komsomoli ja milline ametiühingu osa üliõpilase elus jne. Vaieldi meie elu kõige aktuaalsemate küsimuste üle, nagu näiteks organisatsiooni töö teadusliku juhtimise probleem; teadlase ja intelligentsi osa ühiskonnas. Meie ajalehe komsomoliosakonna liige Linda KRUUSTEE esitas seminarist osavõtjatele kaks küsimust:

1. Mis meeldis ja mis ei meeldinud Kääriku seminaril?
2. Milline on seminari kasutegur?

JAAK ALLIK (ülikooli komsomolikomitee liige)

1. Seminaril olin esimest korda. Räägiksin vormist ja sisust lahus.

Meeldis see, et ausus, julgus, printsipiaalsus ja poleemilisus paistavad üksikute juhtide «vaimust» muutuvat kogu komsomoliaktiivile omaseks.

Kõige asjalikum sellel seminaril oli Mikk Titma esinemine ideoloogilise töö sektsioonis. Kahju, et seda nii vähe rahvast kuulis.

Meeldis sm. E. Salumaa kõne. Pärast meie mõnes osas läbimõtlematuid süüdistusi kõigi instantside aadressil, välja arvatud TRÜ komsomoliorganisatsioon, võttis ta sõna ja näitas, et enne võiks pinnud oma silmist välja kiskuda ja alles siis palki upitama minna, mis aga samuti vajalik on. Meeldis Ants Riesen laagriülemana. Tal on tasakaalukust, mis sellises, tihti ekspromtolukorras kasuks tuleb. Järgmistel seminaridel võiks laagriülema abiks olla rühmakomandöride nõukogu.

Ei meeldinud vaim à la Kääriku, kui selle all mõeldi 3 päeva kestnud ja punktide tagaajamiseks kujunenud rühmadevahelist võistlust. See segas seminari käiku.

Ei meeldinud ka see, et kui inimene hommikul 10 minutit kauem magab, jätkub kõneainet mitmeks päevaks. Kasarmurežiimi komsomolilaagris pole vaja.

2. Liialt palju oli üldist juttu. Mitmele vanale mõttele sain siiski kinnitust.

Kõige kasulikum oli see, et sai välja tungida Ajaloo-Keeleteaduskonna veidi ennasttäis piiratusest ja tutvuda teiste teaduskondade komsomoli tööga.

ÕIE NÕMME (farmaatsiaosakonna sekretär)

Olen Käärikul mitmendat korda. Eelmiste seminaridega võrrelda ei saa, sest kaader on uus. Esimene päev kuluski seekord nagu harjumiseks. Teise päeva vaidlused olid palju asjalikumad.

Minu meelest on siinsest seminarist alati kasu. Ohkkond ergutab. Kuuleb palju huvitavat.

URVE JANVEST (farmaatsiaosakonna büroo liige).

1. Meeldis, kuidas räägiti komsomolitööst ülikoolis. Vajalik oli RSR ülevaade jooksvast poliitikast.

On halb, et võistlus rühmade vahel kujunes punktide tagaajamiseks. Kas siis aktiiv ilma punktideta ei suudagi midagi teha?

2. Oma alal küll midagi uut ei saanud, sest olin orgsektoris juba eelmisel aastal. Sektsioonis räägiti dokumentatsiooni vormistamisest, informatsiooni edasikandmisest. Esimeste kursuste üliõpilastele oli see kahtlemata kasulik.

JAAK KAARMA (ülikooli komsomolikomitee esimene sekretär).

1. Meeldis eelkõige see, et meie komsomoliorganisatsioonile on tulnud hiljutiste valimiste tulemusena uut tublit aktiivi. Hakkab silma ka noormeeste osa suhteline suurenemine. Hea oli, et absoluutne enamus võttis laagri tööst osa aktiivselt.

2. Seminari kasutegurit on väga raske hinnata. Komitee on arvamusel, et seminar igal juhul õigustas end. Konkreetse hinnangu annab muidugi edaspidine töö.

ANTS RIESEN (matemaatikaosakonna sekretär)

1. Kääriku seminarid on muutunud juba traditsioonilisteks, kuid kõigele heale vaatamata tahaks näha mingit kvalitatiivset hüpet õppuste tasemes. Eks sellepärast ka paljurõhutatud vanema aktiivi pessimism. Seda pessimismi poleks olnud, kui vanemat kaadrit oleks laagri ettevalmistamise käigus rohkem ära kasutatud ja üldse rohkem mõeldud teoreetilistele õppustele juba enne seminari.

Meeldis see, et rahvas on huvitatud meie elu kõige aktuaalsematest küsimustest, nagu teadusliku juhtimise probleem, teadlase ja intelligentsi osa ühiskonnas jne.

2. Defineerides kasuteguri kui laagris omandatud uute komsomolitöö teadmiste suhte koguteadmistesse komsomolitööst, siis tõenäosusega 80% pakuksin välja järgmised andmed:

a) kes oli esimest korda Kääriku seminaril — 90%
b) teist — 50%
c) kolmandat — 25%

---

n) n — 0%

* * *

Lisaks õppustele ja tööle sektsioonides oli Käärikul

21. oktoobril tutvumisõhtu.

Rühmad esinesid vastavalt valitud nimedele. Need olid «Komsomolski Skleroos», «Pekingi Loomaaed», «Sookonnad», «Kruusid», «Crambambuli» ja TV (see viimane tähendab kõikvõimalike sõnade kombinatsioone, nagu näiteks «Teeneline Viil», «Töökas Võistkond» jne.).

22. oktoobril korrastasime Käärikut.

Vihmast hoolimata toimus kahejalaralli, s. o. orienteerumisjooks + viktoriinide lahendamine.

Satiiriõhtul selgus «Kruuside» komsomolikoosoleku paroodiast, et traditsiooniline ei pruugi alati parim olla. «Kruuside» esinemine oligi kõige löövam.

Rühmade vahel toimunud võistluse võitis «Komsomolski Skleroos».

Ametiühingurühmade konkurss-ülevaatus

Ettevalmistused suureks ülevaatuseks Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva puhul on juba alanud. Ülikooli ametiühingu organisatsioon korraldab selle raames üliõpilaste ametiühingurühmade ulatusliku konkurss-ülevaatuse parimate rühmade selgitamiseks.

Konkurss-ülevaatuse esimesed kokkuvõtted tehakse seisuga 30. november 1966., järgmine kokkuvõtete tegemine on 1. mail 1967.

Ülevaatus on kaheastmeline. Esmalt selgitatakse teaduskondades osakondade või kursuste parimad ametiühingurühmad, kelle hulgast teaduskondade bürood omakorda valivad välja teaduskonna paremiku.

Üleülikoolilisele konkursile esitatakse igast teaduskonnast 2—3 silmapaistvat rühma. Viimaste hulgast selgitab TRÜ ametiühingukomitee konkursi võitjad.

Milistest tulemustest tuleb lähtuda konkursi korraldamisel? Kõige tähtsam on kahtlemata ametiühingurühma liikmete õppeedukus, mis väljendub möödunud kevadsemestri tulemustes ja ka sügissemestri senistes saavutustes. Teise olulise punktina tuleb esile tõsta rühma õppedistsipliini. Kolmandaks aga peab olema rühma liikmete ühiskondlik aktiivsus ja rühma algatusel toimunud üritused.

Ametiühingukomitee ei pidanud vajalikuks välja töötada mingit hinnete tabelit tehtud töö iseloomustamiseks, sest oma nällisest täpsusest hoolimata ei kajasta see siiski alati tegelikku olukorda. Seekordsel konkursil soovitab ülikooli ametiühingukomitee rakendada moodust, kus konkursile esitatud rühmad ise peavad koostama ülevaate oma saavutustest alates kevadsemestri lõpust kuni k. a. 30. novembrini. Teaduskondade ametiühingubürood kontrollivad konkursil esikohale pretendeerivate rühmade andmeid ning valivad välja ülikooli konkursile esitatavad rühmad.

(Järg lk. 4)

KÄÄRIKUL KARIKATURISTI PILGUGA

(P. PÄRNA karikatuurid)

Vasemal: «Meil pole konkreetset mehhanismi, mis kõik ära lahendaks, aga me konstrueerime . . .»

Ülal: «Komsomol ja ametiühing seisavad käsikäes . . .»

(Lauseid sõnavõtjate kõnedest)

Paremal: Tutvumisõhtu

KOMSOMOLI SOOVITUSEL *Sputniku* tuusikuga

TŠEHHOSLOVAKKIAS

Augustikuu algul alustasid Tšehhoslovakkiareisi 9 «turisti» Arstiteaduskonnast. Kuulusime 36-liikmelisse turismigruppi, mis koosnes meditsiinilisest personalist.

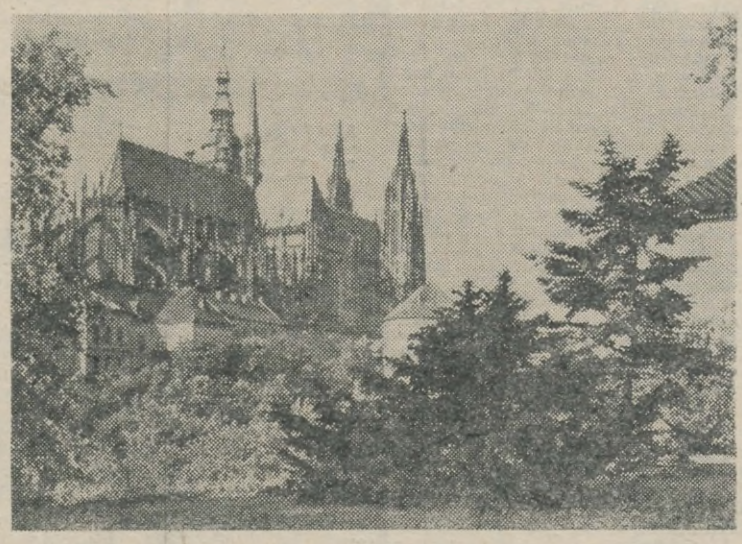
10. augusti hilisõhtul lõpetame marsruudi esimese osa: Tallinn—Moskva—Kiiev—Lvov—Tšop ja vahetame mugava kupeevaguni üldvaguni vastu. Oleme saanud õiguse viibida piiri taga 14 ööpäeva.

11. augusti hommik võtab meid vastu kuskil mägedes ootamatu teatega — raudteekatastroof. Meil tuleb läheneda pealinnale avariiteed mööda. 10 tundi lubatud ajast hiljem oleme Prahas. Tšehhi-muljed algavad väikeste mägikülade punasekatuseliste majadega, siniste järvesilmade ja looklevate mägiteedega.

Tšehhis tutvume põhiliselt 4 linnaga: Praha, Brno, Gottwaldowi ja Bratislavaga.

Prahat — «linnade pealinna» — nagu teda vahel nimetatakse, peetakse üheks ilusamaks ja arhitektuurilt rikkamaks linnaks Euroopas. Kunagi ristusid siin Euroopa ja Aasia kaubateed ja jooksid kokku Rooma impeeriumi valitsusohjad. 1348. a. asutati Prahas Karl IV poolt Kesk-Euroopa esimesi ülikoole, mille filosoofiakateedrit juhatas XV sajandi algul Jan Hus.

Karl IV ajastust pärineb huvitav kirikuarhitektuuri mälestusmärk Võšgorodis, katedraaltoomkirik, milles krooniti ja maeti tšehhi kuninglikke kõrgusi. Toomkirikul on 7 võtmega avatav uks, mis varjab dünastia varakambrit.

VAADE PRAHA KREMLILE

Kremli huvitavamaks nurgaks võib pidada kohta, kus keskaja alkeemikud valmistasid kulda ja timmisid elueliksiiri.

Ei saa unustada öist Prahat, Vltavas peegelduvaid tulesid ja 516 meetri pikkust Karlovi silda rikkalike skulptuuridega. Pärast väsitavat päeva oli meeldiv imelist tõmmut fleku õlut juua. «Fleku», vanaaegne õllebaar, oma laternate, puhkpilliorkestri ja vanade maalidega aitab mõista tšehhi temperamenti ja seda, miks juuakse nii palju õlut, aitab selgitada traditsioone, mis kehtivad siin baaris juba 1358. aastast.

Külastasime ka ülikooli õppebaasi, 1124 voodikohalist Vinogradi haiglat. See on õieti haiglalinn igale osakonnale eraldatud hoonetekompleksiga.

Tšehhis velskreid pole, silmatorkav on ka see, et arstide töötasu polikliinikus on tunduvalt kõrgem kui haiglas. Haiglas saab arst keskmiselt 2 100—2 200 krooni (umbes 210 rbl.), polikliinikus aga saab ta 2 800 krooni (umbes 270 rbl.) kuus. Tunduvalt kõrgem on aga meie oludega võrreldes med-õe tasu (vastavalt 1400—1600 ja 1120 krooni.)

3. päeva hommikul lahkume Prahast ja saabume Brnosse. Külastame Gregor Mendeli tagasihoidlikku muuseumi ja tutvume tema töödega.

Brnost teeme ka külaskäigu Moraavia mägede kuulsatesse Macocha koobastesse. Neid ei saa kirjeldada, neid tuleb ise vaatama minna.

18. augustil oleme juba Gottwaldowis, mida kuulsusepärjaga on krooninud jalatsivabrik «Svit». Vabriku muuseumis on eksponeeritud jalavarje alates inimese eellase tõusmisest kahele jalale. Meiegi naispere hindab vääriliselt vabriku toodangut ja varustab end küll kontsaga, küll kontsata kingadega.

Seda, et Tšehhis lähevad lapsed kooli 5-aastaselt, kuuleme aga sõprusõhtul pioneerilaagris. Algharidus on 9 klassi, keskkool 3 aastat.

21. august — Bratislava — Slovakkia pealinn, piirilinn Ungarile ja Austriale, linn, millest vestavad ürikud juba 807. aastast.

Et Bratislava on veinitööstuskeskus, seda tundsime veinitehases kohalikke naturaalseid marke proovides ja 10 000-liitriseid tammevaate vaadates.

Ühe päeva veedame ka Devini kindluse varemetel, kust selgete ilmadega paistavad Viini tornid-

Brno. Gregor Mendeli mälestussammas

MEIE REISIGRUPP

ki. Seekord jäid need küll nägemata, aga võib-olla järgmine turismimatk viib meid juba sinna.

K. REBANE

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

МАЛЫЙ ФИЛФАК КАК ОН ЕСТЬ

Что это такое? Уже само название дает ответ на поставленный вопрос. Это — нечто, напоминающее большой филфак, но в значительно меньших масштабах. Преподают здесь студенты отделения русского языка и литературы, а слушателями являются учащиеся тартуских средних школ. Возраст слушателей колеблется между 13 и 17 годами, преподаватели старше... но не намного. Малый филфак был создан осенью 1964 года по инициативе кафедры русской литературы и студентов — членов литкружка. Двухгодичный курс лекций вначале был спланирован так, чтобы учащиеся проходили в сокращенном виде основную университетскую программу.

Естественно, что на каждом факультете существует деканат. В 1964 году деканом малого филфака была Елена Душечкина, которая на следующий год, перейдя на V курс, передала бразды правления в руки Аси Черновой. Последней нынешней весной выпало на долю поздравить первых выпускников малого филфака. Свидетельства об окончании курса получило 5 человек. Много это или мало? Чтобы ответить на этот вопрос, придется задуматься над тем, для чего вообще существует малый филфак.

Школьникам, тяготеющим к точным наукам, легче: им удается получить в школе представление о радиотехнике, химии, математике, которое дает ответ на вопрос, стоит ли поступать на физико-математический, химический или другой факультет, или для человечества, да и для него самого, будет гораздо полезнее, если он займется чем-либо другим, к примеру, разведением золотых рыбок в аквариуме. Худо-бедно, но какой-то направляющий толчок школьник получит. Иное дело, если ребенок имел несчастье родиться с гуманитарными наклонностями. Хорошие, по-настоящему любящие свое дело преподаватели литературы, попадаются в школах не так уж часто. Возненавидеть литературу школьнику гораздо легче, чем полюбить. Одна учительница литературы, например, совершенно серьезно утверждала, что существовала такая эпоха Резонанса, и именно в эту эпоху гениальный итальянский драматург Лопе де Вега создал драму «Укрощение строптивой». Неудивительно, что довольно часто на филологический факультет поступают люди, которым здесь делать нечего, и их выбор объясняется тем, что конкурс невелик, а экзамены сравнительно легкие. И вот сидят такие люди в университетских аудиториях, штаны протирают, с трудом переползают с курса на курс, наконец получают диплом и идут учить школьников, что «ча» и «ща» пишутся через «а», и что Лев Толстой — зеркало русской революции. А те в свою очередь ... и т. д.

Так вот, чтобы как-то найти выход из этого порочного круга, и был создан малый филфак. Поначалу явилось 30 человек — за 2 года 25 отсеялось. И прекрасно! Лучше пусть сейчас поймут, что литература — не их занятие, чем на III курсе университета. Зато из 5 выпускников четверо учатся сейчас на I курсе большого филфака. 60 человек пришло в прошлом году на I курс малого филфака. К весне осталось 12. Но эти 12 по-настоящему увлечены своим делом, и можно быть уверенными, что и они после окончания школы изберут себе стезю филологии. И большая заслуга в этом Е. Душечкиной, А. Черновой, И. Чернова, А. Мальц, М. Коор, Т. Курк, А. Рогинского, Г. Суперфина и других студентов, которые приобщали школьников к любимому предмету. Огромный вклад в успех работы малого филфака внесла З. Г. Минц, которая помогала начинающим преподавателям составить курс по своему предмету, объясняла и давала советы тем, у кого на первых порах не все ладилось.

Надежность знаний, которые получили слушатели малого филфака, проверена экзаменами. Поначалу экзамены не предусматривались программой, школьники сами настояли на том, чтобы было все «как у больших». Результаты — никто из 17 человек не получил ниже четверки.

В октябре малый филфак откроется в третий раз. Работа его примет несколько иные формы. Во-первых, предусмотрены специальные занятия для учащихся эстонских школ, чтобы дать им большее представление о русской литературе. Занятия будут вестись на эстонском языке. Во-вторых, признано целесообразным вместо краткой адаптации университетского курса истории русской литературы ввести спецкурсы по определенным темам. Вести эти спецкурсы будут студенты, чьи курсовые работы близки к теме спецкурса. Таким образом повысится заинтересованность самих преподавателей.

Каковы наши трудности? У нас недостает преподавателей. Это — одна трудность, но преодоление ее решит все. Деканату приходится чуть ли не со слезами на глазах выпрашивать студентов-старшекурсников: «Милый, родной, да прочти ты им лекции, ведь это немного, всего десять часов в семестр!». «Жертвы» отнекиваются, ссылаются на занятость. В конце концов сдается тот, у кого нервы слабее. Но ведь так вербуют солдат иностранного легиона, а не преподавателей. Товарищи русские филологи! Если вы впервые узнали о существовании малого филфака и теперь у вас появилось желание помочь нам, милости просим!

Б. ТУХ,
студент III-го курса, декан малого филфака

ИРИНА ГАЗЕР

осень

Где-то в сиренево-серой портовой дали
глухо тоскуют по дому мои корабли.
Тихо гудки повисают над мыльной водой,
небо бросает в отпетых счастливой звездой.
Жалобы эти друг другу доверить спешат.
Осень. И листья чуть слышно для уха шуршат.
Кружится, падает лист с высоты на песок,
ветер-пастух по дороге бумажки пасёт.
Гулко и пусто шаги умолкают в конце,
кромкою неба висит журавлиная цепь.
Осень-похмелье с чуть пахнущей мятой листвой
властно сегодня встаёт между мной и тобой.
Скоро снегами завесятся крыши домов,
станет река вся — прозрачный искрящийся мост...
Скоро заглохнут шаги в переулке пустом.
Осень, стели самобранку на праздничный стол!
Буду справлять я конец пожелтевшей любви,
чинно одна за столом буду в голос я выть,
хрупкость осеннюю телом своим подомну,
осени в злые, пустые глазницы взгляну.
Горе вливать буду в глотку с грехом пополам,
чтобы забыть на секунду бущующий хлам.
Осень заглушит тоской лебединую песнь,
и корабли позабудут печали, осев.
Скроют осенние тучи клочок голубой —
Осень прошла незаметно меж мной и тобой.

✣ ✣ ✣

И все мы кем-то зацелованы,
и все кому-нибудь нужны,
но с болью мечемся — и словно бы
мы чем-то все заражены.
И гонит нас болезнь неясная
через пустыни, сквозь Москву,
ещё не взрыто тело язвами,
и ловит ухо каждый звук,
и глаза яблоко подвижное
на мир уверенно глядит,
и в губы сладким словом «вишенье»
какой-то добрый дух дудит.
Найдём любовь — и вдруг расхочется,
и вот — те бог, а вот порог,
И в муках от бессилья корчится
готовый рассмеяться рот.
Придёт вино — бокалы полные
мы враз поднимем, но с тоской
мы вспомним осень,
осень в Болдино
с печальной болью у висков.
Мы слишком много помним важного.
Его забыть нам не дано:
и сколько раз в нас пулей всажено,
и сколько раз чернил донос.
И мы наказаны шпицрутеном,
мы спасены — мы казнены,
мы смотрим сквозь решеток прутья,
и кандалами мы звеним.
Мы сожжены и уничтожены,
повешены, устрашены,
но что-то в нас встаёт, и что же мы?
И чем же мы заражены?
Что гонит нас чрез инквизицию,
через правительство и век,
через законы и полиции,
сквозь полосы дорожных вех?
Мы мечемся меж мглой и ясностью,
мы надвое разделены,
покрыты язвами опасности
рекламно-ядерной войны.
Мы зацелованы и признаны,
есть то, что есть,
а нет — так нет.
Но чем-то мы высоким призваны
распутать суету сует.
Мы мстим за всех,
в веках оболганных,
и в сердце чувствуя свинец,
мы знаем — и у нас есть Болдино,
и в ком-то есть и наш конец.

Вильнюс

Литературный кружок премировали экскурсией в Вильнюс за хорошую работу. Малый филфак и ежегодные конференции, собирающие большое число участников из разных городов, говорят сами за себя.

И вот мы вдевятером вступаем на литовскую землю. Наши впечатления о Вильнюсе...

Вильнюс — это город готики и современности, старых соборов и новых домов-коробок, головокружительной высоты замка Гедимина и видов новых районов города, открывающихся с вершины замковой башни. Прибалтийский город узеньких улочек древности и невероятного при этом простора улиц, парков, магазинов, кафе. Город стремительной вонзающейся ввысь архитектуры и, наконец, и это, пожалуй, самое главное, город неизменного доброжелательства.

Мы были в университете, подружились с филологами, осмотрели все достопримечательности города, в том числе и магазин «Таллин», покупали репродукции Чурлёниса и Красаускаса, без конца гуляли по городу, жили в общежитии художественного института и — где бы мы ни были — нас сопровождало дружелюбие и доброжелательность, готовность прийти на помощь в любой момент. Мы встречали её у студентов, прохожих и ... у коменданта общежития!

Мы уезжали из Вильнюса и прощались со ставшим за три дня необходимым нам чудесным городом. Всего тебе хорошего, старый и новый город!

На этой фотографии частица очарования Вильнюса — шедевр готики — собор св. Анны

Кяярику

На русском потоке об этом говорили ещё в прошлом году: «Нам надо как-то объединиться». Собирались, говорили, предлагали. Вышла русская страница университетской газеты. Но пока прямое отношение к ней имеют только филологи. А физики? Медики? Математики? Всё, что нас волнует, надо смело нести в нашу газету. Где же ещё решать общие проблемы?

Недавно в Кяярику собирался комсомольский актив университета. Несколько дней мы были вместе. И снова мы говорили о том, что практически представления наши о жизни на разных факультетах весьма ограничены. Нам надо встречаться как можно чаще. Встречи должны быть интересными и необходимыми в нашей студенческой жизни. Решили начать с КВН. Может быть, сила веселья и находчивости соберёт нас.

Нас было мало в Кяярику. А чего хотят все?

Л. ГЕРШМАН,
секретарь комсомольской организации отделения русского языка и литературы

Редколлегия русской страницы:
И. ГАЗЕР
В. БЕЛОБРОВЦЕВ

Zooloogiaring 20-aastane

Varsti pärast nõukogude võimu taaskehtestamist Eestis, 30. oktoobril 1946. a. asutati aktiivsete asjahuviliste algatusel üliõpilaste zooloogiaring. Ringi eesmärgiks seati zooloogiateaduste süvendatud uurimine, zooloogia-alasele uurimistööle kaasaaitamine, zooloogia vastu huvi tundvate üliõpilaste ühendamine ja zooloogiliste distsipliinide populariseerimine.

20 aasta jooksul on ringi liikmetena töötanud enamik zooloogia eriharus õppivaid üliõpilasi. Ringi viisteistkonda kuulub 127 inimest. Aktiivselt on osa võetud zooloogia-alastest uurimistest meie vabariigis.

Ringi liikmed on käinud ekspeditsioonidel teistes liiduvabariikides ja oma uurimistulemusi ka trükis avaldanud (J. Kärner, T. Randla, J. Viidalepp). Kompleksse bioloogide ekspeditsioonid on töötanud Koiva aladel (1949) ja Tauksi saarel (1962). Omaette uurimisrühmana võeti osa Eesti noorte teadlaste II Kaug-Ida ekspeditsioonist Ussuurimaale (1961). Ringi liikmete tööd ilmusid üliõpilaste zooloogia-alaste tööde kogumikus (1963). J. Viidalepa ja T. Mölsi sulest ilmus «Eesti suurliblikate määraja.» I (1963).

Praegu tegeldakse jahimajanduse, hüdrobioloogia-ihtüoloogia, entomoloogia, antropoloogiaga ning eriti viimastel aastatel arenema hakanud eksperimentaalsete suundadega füsioloogias ja biokeemias.

Jahimajanduse alal töötatakse jäneste populatsiooni struktuuri (A. Pullisaar) ja tetrede arvukuse (E. Pops) uurimisel. Loomade füsioloogias on käsitletud elektroentsefalograafiat (A. Laidna, J. Mõlder ja V. Pest) ja seedefüsioloogilisi probleeme (V. Kaljurand ja M. Paju). On tööle asutud pedagoogiliste teemade kallal, näiteks: «Ekskursioonide osast teema «Imetajad ja linnud» õpetamisel 7. klassis.» (T. Karge ja M. Pärn.)

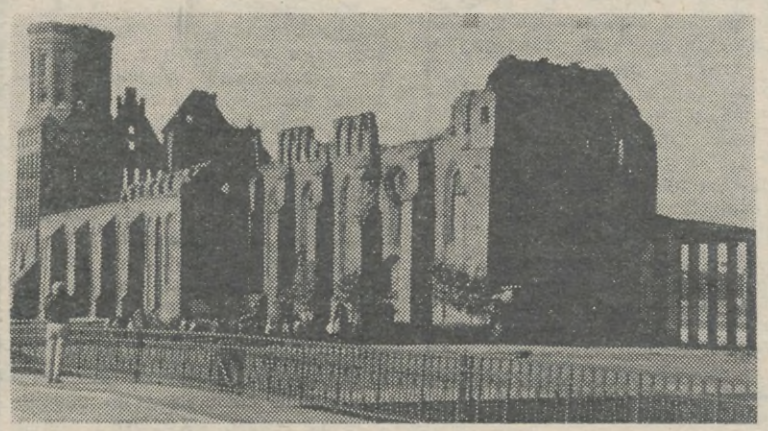
29. oktoobril tähistame ringi aastapäeva piduliku aktusega ja 30. oktoobril autoekskursiooniga marsruudil Tartu—Võrtsjärve limnoloogiajaam—Aakre katsemetskond—Tartu.

T. KASTEPOLD,
ÜTÜ zooloogiaringi esimees

Tore reis oli

Oktoobrikuu algul käis zooloogiaring neljapäevasel ekskursioonil Kura säärel asuvas Rõbatšje ornitoloogiajaamas. Sõit kujunes toredaks lõppakordiks selle suve rännakutele. Uued paigad, uued inimesed tegid meist tõelised rändurid ja kellelgi polnud aega igavust tunda.

Esimene päev kulus sinnasõidule. Vastuvõtt oli tore, eriti sellepärast, et meid juba oodati ja ootajate seas oli ka kaks ornitoloogi — eestlast, kes Rõbatšjes parajasti komandeeringus viibisid. Poistele sai paariks päevaks eluasemeks kohalike bioloogide käsutuses oleva uurimislaeva «Ladoga» ruhv, tüdrukutele — ornitoloogiajaam.

KALININGRAD. TOOMKIRIKU VAREMED. (PAREMAL, SAMMASTE ALL ASUB I. KANTI HAUD).

Teisel päeval käisime vaatamas ehtsaid liivaluiteid, mis on ainulaadsed Euroopas nii oma kujult kui ka geograafiliselt asukohalt. Kohalik rahvas kutsub neid düünideks.

Jälgisime ka lindude püüdmist. Selleks otstarbeks on üles seatud kolm äärmiselt suurt võrku, kuhu linnud parvede viisi sisse satuvad. Kura säär on üks tähtsamaid rändlindude peatuspaiku, ühtlasi ka lindude rände uurimise keskusi NSV Liidus. Rändude uurimiseks teostataksegi siin lindude rõngastamist. Päevas rõngastatakse massilise sügis- ja kevadrände perioodil tuhandeid linde, sellepärast on praegu ornitoloogidel eriti kiired tööpäevad.

Omamoodi elamuseks kujunes Kaliningradi külastamine. Linnas on sõjaajast säilinud palju varemeid. Siin ja seal on majade kivimüürid täksitud kuulidest. Seintel olevad mälestustahvlid teatavad möödunud sõja sündmustest. Palju inimesi sai siin surma, veel sõja viimastel minutitel. Kapituleerumisaktile kirjutati alla just selles linnas, pärast seda, kui kuningalossi tornis oli vaikima sunnitud viimane fašistide kuulipilduja.

Külastasime ka väljapaistva filosoofi Kanti hauda Toomkirikus, käisime Fr. Schilleri mälestussamba juures, heitsime pilgu uutele linnaosadele. Peatselt oligi aeg Rõbatšjesse tagasi sõita.

Õhtu veetsime ornitoloogiajaama noorte töötajatega ühises peolauas.

Zooloogiaringi nimel andis dots. H. Remm jaama kollektiivile üle ehtsa eesti õlleankru koos vastava «sisuga». Tantsu- ja laululusti jätkus hilisööni.

Uus päev tõi kaasa tutvuse ornitoloogiajaamaga. Seal uuritakse mitmesuguseid lindude elu ja rändega seoses olevaid probleeme — lindude termoregulatsiooni, orienteerumist rändel, parasitoorhaigusi jms. Jaamas on töötanud pidevalt teadlasi teistest liiduvabariikidest, sest siin on väga suur läbiränne, seega ka ulatuslik materjal teaduslike tööde jaoks.

Üks meeldejäävamaid sündmusi oli sõit Rõbatšjest Nida asulasse uurimislaeval «Ladoga». Saime teada, et laev oli varem olnud Papanini uurimisrühma käsutuses.

Ilm oli lausa suurepärane ja kogu meie salk oli aset võtnud laevalael — kes ahtris, kes vööris, aga oli ka neid, kellel jätkus tahtmist ruhvilaele ronida. Kura säärest, tema loodusest ja inimestest saime päris korraliku ettekujutuse. Vasakul helendasid valged düüniharjad, rohetas mets. Paremal ja ümberringi aga sätendas laht. Kõik nautisid päikest.

...Kajakad sagisid kiiluvee kohal. Fotoaparaadid aina klõpsusid. Igaüks leidis endale meelepärase tegevuse ...

Ligi kaks tundi kestnud sõidu järel jõudsime Nidasse. Avastasime, et oleme vahepeal üle piiri Leedusse lipsanud. Et kõhud olid tühjad, otsustasime lõunastada kohalikus sööklas. Reisi omapärasemaid sündmusi oligi see ühest liiduvabariigist teise söömas käimine. Seda ei juhtu ju iga päev. Tagasisõit möödus viperusteta. Kurdeti ainult selle üle, et sõidu lõpp-punkt liiga kiiresti lähenema kippus — sõideti ju «kõigest» veidi üle kolme tunni.

Õhtu kasutati ära viimaseks matkaks düünidele. Luited on ehtsad. Liiva kinnitamiseks on inimkäed siia metsa rajanud. Nüüd on mägimännid luiteharjadel kohati läbipääsmatu tihniku moodustanud. Metsasihtidel, mida palistavad madalad jässakad mägimännid, võib kohata värskeid põdrajälgi. Düünijalamil märkad siin-seal metskuldi tuhnitud maalappe. Puu all on rähni sepikoda olnud. Selle tunnistajaks on «tööldeldud» käbide virn.

...Aina uued ja uued tähelepanekud talletatakse mälus ja märkmikulehtedel. Loodus — see on bioloogi tõeline töömaa. Siin saab auditooriumis omandatud tarkused ära kasutada.

Järgmisel päeval tõigi buss meid tagasi Tartusse töölaudade taha.

Tore reis oli.

Jüri TÕNISSON

KÄIDI VAATAMAS RÕBATŠJE LÄHEDAL ASUVAT LINDUDE PÜÜNIST

Sport

Konkurss TRÜ spordipäeva kavale

Igakevadine TRÜ spordipäev on kujunenud ülikoolis traditsiooniliseks peoks, omamoodi kehakultuurialaseks ülevaatuseks. Kuid spordipäevad on sageli ühenäolised, aastast aastasse korduvad enam-vähem sarnased «numbrid». Pidustuste kava mitmepalgelisemaks, huvitavamaks ja elavamaks muutmise eesmärgil kuulutab TRÜ spordiklubi välja konkursi spordipäeva parima ideekavandi saamiseks. Parimaks tunnistatud kava autorile on preemiaks tasuta sõit suvel toimuvale rahvaste spartakiaadile. Nõuded kava suhtes on järgmised.

1. Spordipeo kavas peab kajastuma see, et pidu toimub Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni juubeliaastal.

2. Kava koostamisel olgu arvesse võetud TRÜ-s reaalselt eksisteerivad tingimused ja võimalused. Peale spordi võib kava sisaldada ka osi, mida sisustavad ALMAVÜ, rahvakunstiansambel jne.

3. Kava kestus olgu 2—2,5 tundi.

4. Mida uudsem ja üksikasjalikum on kava, seda parem. Soovitav on juurde lisada skeemid, üldkujundus, samuti juhendid rongkäigu, dekoratsioonide kohta jne.

Spordipäeva kavad esitada TRÜ soprdiklubisse hiljemalt 1. detsembriks 1966. a. Märgusõnaga varustatud kavale lisada ümbrikus autori nimi ja aadress.

TRÜ spordiklubi

Malesõpradele

Ülikooli maletajad alustasid oma hooaega välkturniiriga. Avaturniiri krobelises, kuid huvitavas võistluses osutusid kindlamateks ülikooli paljukordne meister Lembit Roots ja Toivo Hinrikus 9 punktiga 12-st võimalikust. Jaan Soonvald kogus 8,5 ja Heldur Urbanik 7 punkti.

3. novembril algusega kell 18 biokeemia auditooriumis peetava välkturniiriga tähistame Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva. Ootame välkturniirile kõiki malesõpru!

Malesektsiooni tööst huvitatuil palume informatsiooni saamiseks pöörduda sektsiooni sekretäri A. Kooritsa poole (keemiahoone IV korrus, tuba 440).

T. HINRIKUS,
malesektsiooni esimees

ÜTÜ

Teaduskonnakirurgia ringi 20. aastapäevale pühendatud teaduslik konverents toimub 29. oktoobril kell 16 Tartu Tervisholutöötajate Majas (Tilgi tän. 11). Palume kõikide lahket osavõttu!

* * *

Geneetikaringi töökoosolek toimub 1. novembril kell 19 (Mitšurini tän. 38, aud. 5). Kavas:

1. Reisimuljeid Poolast (vestleb dots. Ü. Pavel).
2. Probleeme bioloogia tulevikust (M. Tammert).

Ringi juhatus

RINGIVANEMAD!

Teisipäeval, 1. novembril kell 18 toimub peahoone auditooriumis 102 ÜTÜ ringivanemate seminar.

TRÜ ÜTÜ nõukogu

* * *

Otorinolarüngoloogiaringi koosolek toimub 1. novembril kell 18 (Heidemanni tän. 1). Päevakorras:

1. Ülevaade Üleliidulise Otorinolarüngoloogide Teadusliku Seltsi pleenumist (prof. E. Siirde).
2. Elektroforeesi rakendamisest sisekõrva tüüpi kuulmishäirete puhul (VI k. üliõpilane E. Karik).

Ringi juhatus

Psühholoogiaringi koosolek toimub 2. nov. kell 18.00 pedagoogikaauditooriumis. Kavas: 1. Juhtimise psühholoogia probleeme. 2. Juhtiva personali ettevalmistamisest kapitalistlikes maades.

TEADAANNE

Leitud naiste käekell. Kätte saab halduprotektori abilt (V. Kingissepa tän. 18).

Raadioloengud

Kolmapäeval, 2. novembril 1966. a.

1. Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele dots. Jenny Ananjeva loeng «Omandiõiguse tsiviilõiguslik kaitse». I.

2. Inglise filoloogia II—IV kursuse üliõpilastele dots. Oleg Muti loeng «Inglise keele tänapäevast ja tulevikust».

Reedel, 4. novembril 1966. a.

1. Kõigile kaugõppe üliõpilastele dots. Herbert Metsa «Majandusreform ja isemajandamine». I

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» V.

Tähelepanu!

TRÜ pressiklubi noorema grupi töökoosolek toimub kolmapäeval, 2. novembril kell 17.00. Kavas: reportaaž.

Koguneme peahoonesse kella alla. Ootame uusi liikmeid!

*

PALUME VÄGA isikut, kes 6. juulil 1966. a. kella 11—12 vahel võttis kohviku kaminasaalist oma hoole alla laualehe «Ajakära» viimase tudengipäevade numbri, tuua see TRÜ kohviku juhatajale üleandmiseks laualehe väljaandjale.

Eesti filol. 1966. a. lend

... konkurss-ülevaatus

(Algus 2. lk.)

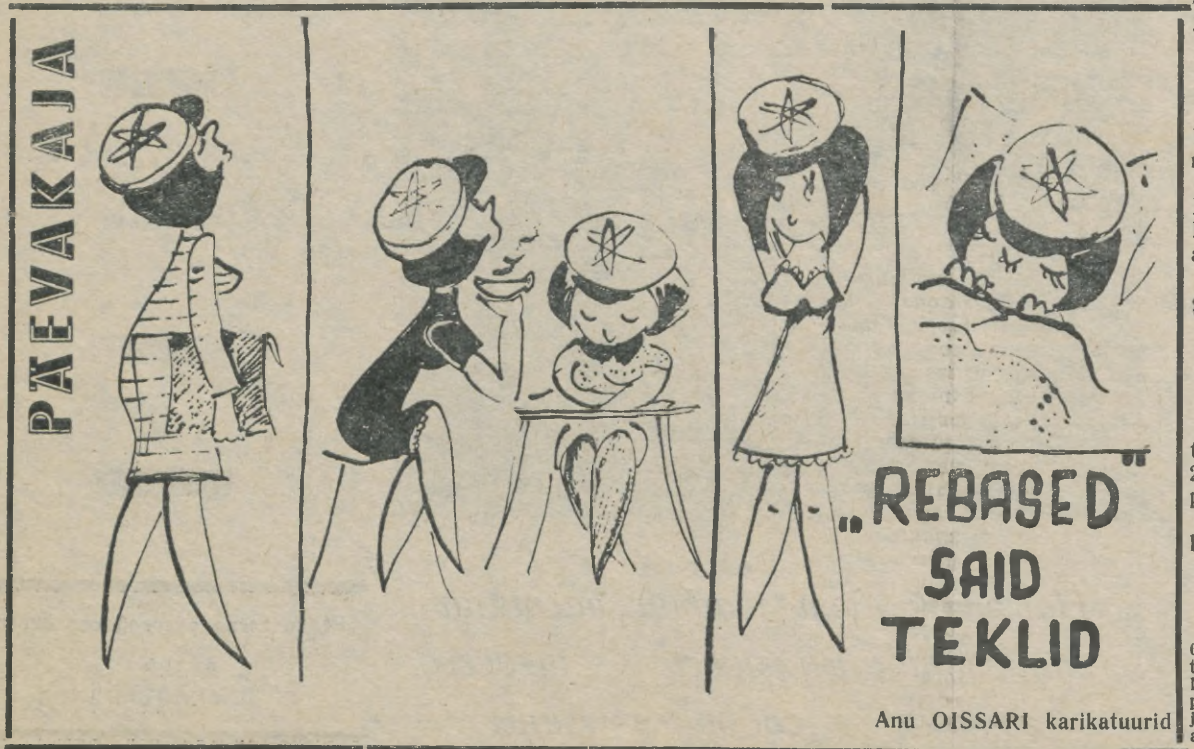
Kui aga teaduskonnas on konkursi läbiviimiseks välja kujunenud oma traditsioonid, nagu näiteks Ajaloo-Keeleteaduskonnas, siis on muidugi õige nendele toetuda.

Konkursi korraldamisega seotud üksikküsimused lahendatakse teaduskondade büroode õppetöö ja teadusliku töö sektorites.

Konkursi tulemused avaldatakse õppeaasta lõpul ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool».

Ametiühingurühmade kollektiivsete ürituste soodustamiseks võimaldab ülikooli ametiühingukomitee konkursil silmapaistnud rühmadele tasuta ekskursioone ja tuusikuid. On soovitav, et ka teaduskondade bürood leiaksid vahendeid ekskursioonide ja teiste selliste ürituste korraldamiseks.

A. TIKK,
TRÜ ametiühingukomitee liige

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7784. MB 09169

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (709) Reedel, 4. novembril 1966. XX aastakäik

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelge teaduse edasise õitsengu ja tehnika progressi eest! Tugevdage teaduse sidemeid tootmisega! Valmistage ette spetsialiste, kes on kommunismiajastu väärilised!

(NLKP Keskkomitee hüüdlauseid Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevaks)

O. TÕELEIU fotomontaaž

PÜHADE OOTEL

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan J. PEEGEL:

«Mingite eriliste saavutustega Ajaloo-Keeleteaduskond möödunud õppeaastal uhkeldada ei saa — paraku küll. Üks asi meid siiski väga rõõmustas: tänu ülikooli juhtkonna toetusele suurenes meie õppejõudude pere õige mitme koosseisulise koha võrra, mis aitas eriti võõrkeelte kateedreis õppekoormust normaliseerida.

Teiseks — on tunda nagu murrangu lõhna (positiivse poole muidugi) doktorikraadi taotlemisel.

Saime oma metoodilise kabineti, mis peaks aitama parandada ajaloo ning eesti keele ja kirjanduse õpetajate ettevalmistamist. Esialgu on ruumid ja üks «kombineeritud» inimene, aga ehk saame kunagi ka koosseisu. Peaasi, et on millestki alata.»

Õigus-Majandusteaduskonna prodekaan A. PALTSER:

«Kõige rõõmustavam on vahest see, et 1. septembril avati kriminoloogia probleemlaboratoorium, kus on võimalik uurida kuritegevuse ja õiguse rikkumise põhjusi ja nende-vastases võitluses kasutatavate vahendite efektiivsust. Varem töötas selline laboratoorium meil ühiskondlikel alustel.

Üliõpilastele on hakatud lugema uusi aineid. Nende hulgast võiks nimetada «Nõukogude kohtu psühholoogiat» (dotsent O. Püssa), «Nõukogude parandusliku töö alused» (dotsent I. Rebane), «Nõukogude kriminoloogia» (vanemõpetaja A. Paltser).»

Juhtkirja asemel

MIS TÄNA RÕÕMUSTAB?

Füüsika-Matemaatikateaduskonna prodekaan R. TANI:

«1. Oktoobripühade-eelsel vabariiklikul üliõpilastööde konkursil tuli meie teaduskonna poolt esitatud 28-st tööst auhinnalistele kohtadele 17.

2. Teoreetilise füüsika osakonna üliõpilane Sirje Keres tunnistati lõpetanuks 22. oktoobril 1966. a. (ettenähtud 28. dets. 1966. a. asemel). Kvalifikatsioon — füüsik. Nüüd, kus kursusekaaslased õpivad riigieksameiks, valmistub Sirje Keres juba aspirantuuri astuma.

3. Tänu meie teaduskonna üliõpilaste tragile kaasalöömisele ehitusel anti osa uusi laboratooriume juba nädalapäevad tagasi käiku. Pidurdatud õppetöö normaliseerus tunduvalt mitte üksnes füüsikutel-matemaatikutel, vaid ka geograafidel, stomatoloogidel ja raviarstidel.»

Kehakultuuriteaduskonna dekaan A. VAIKSAAR:

«Raske öelda, midagi erilist nagu polekski. Aga rõõmu võib tunda nii mõnestki asjast. Esiteks, vastuvõtt läks tänavu hästi korda, I kursus on seni jätnud väga hea mulje. Teiseks vahest see, et meie üliõpilaste paremikul on õnnestunud hästi siduda õppetööd ja sporti. Aleksander Tammert, kes Odessas võitis Euroopa juunioridemeistri tiitli kuulitõukes, on ka õppimises esirinnas. Heast küljest nii jooksurajal kui ka koolipingis näitab ennast Tõnis Matsin. Ainult rõõmu võib tunda ka Helgi Mäe ja paljude teiste üliõpilaste saavutustest. Kolmandaks on meeldiv see, et sõpruskohtumisel Helsingi Ülikooli sportlastega esinesid tublilt meie meeskorvpallurid. Tundub, et ülikooli korvpalli ja üldse mängude tase hakkab taastuma. Need on lühidalt saavutused, mille üle võib rõõmu tunda.»

Arstiteaduskonna dekaan H. VAHTER:

«TRÜ Arstiteaduskonnas oli kahel viimasel kuul õppetöö osas kõige rõõmustavamaks see, et esimestele kursustele vastuvõetud üliõpilased lülitusid täie innuga õppetöösse ja neile osutati õppejõudude poolt suuremat tähelepanu kui varem (sissejuhatavad loengud õppemetoodilistes küsimustes, esimeste kursuste üliõpilaste kohtumised õppejõududega kursusejuhendajate organiseerimisel jt.).

Teadusliku töö osas laienesid sidemed (teaduslikud komandeeringud välismaale ja esinemised rahvusvahelistel kongressidel — prof. J. Saarma, dotsendid H. Sillastu, J. Riiv, E. Tallmeister, meditsiinikandidaadid L. Allikmets ja A. Lind). Samuti tugevnes teadusliku töö materiaalne baas (lisaks varemsaadud ultratsentrifuugile eraldati teaduskonnale nii hädavajalik elektronmikroskoop).»

Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan A. RAIK:

«Kõige värskem rõõmusõnum: Moskvast teatati, et üleliidulisel üliõpilastööde konkursil sai aukirja ka üks meie tudengitest — Jüri Planhof uurimuse eest «Aeroionisatsiooni mõjust mikroorganismidele».

Elavamaks on muutunud kontakt välismaa teadlastega; eks seegi tee rõõmu. Geoloogiakateedri juhataja dots. Rõõmuoks tuli hiljuti tagasi Rootsist erialaselt komandeeringult, geneetika ja darvinismi kateedri juhataja dots. Pavel aga Poolast.»

MASS COMMUNI-CATION — KÄÄRIKUL

Hilissügisesel Käärikul toimus möödunud nädalal ÜTÜ sotsioloogiaringi korraldusel vaikne ja mitteametlik seminar, mis äratas üsna suurt huvi ja tõi kohale väga esindusliku koosseisu nimekaid teadlasi.

Jutt on TRÜ-s ja vabariigis esmakordselt korraldatud sotsioloogilisest seminarist, millest võttis osa 55 inimest (neist 10 külalist Moskvast ja Leningradist). Külaliste hulgas olid sellised tunnustatud autoriteedid nagu prof. J. A. Levada ja D. V. Olšanski NSVL TA Filosoofia Instituudist, J. A. Šerkovin NLKP KK Ühiskonnateaduste Akadeemiast, J. P. Prohhorov Moskva Riiklikust Ülikoolist ja V. A. Jadov Leningradi Riiklikust Ülikoolist. Meie vabariiki esindasid «Rahva Hääle» toimetaja A. Saaremägi, «Edasi» toimetaja E. Tooms ning otseselt sotsioloogilise uurimistööga tegelevad Ü. Vooglaid, R. Karemäe ja A. Luik. Seminarist võtsid osa kõik ülikooli ühiskonnateaduste kateedrid, nende hulgas filosoofiakateeder peaaegu täies koosseisus, samuti ka Kehakultuuriteaduskonna dekaan A. Vaiksaar ja ÜTÜ nõukogu esimees U. Siiman. Üliõpilastest viibis seminaril 15 asjahuvilist.

Käärikul käsitleti peamiselt massikommunikatsiooni teoreetilisi probleeme (rahvusvaheline termin — mass communication (ingl. k.), ettearvatult terav diskussioon puhkes aga ka aksioloogia (väärtuste teooria) üle.

Tartlastest esinesid ettekannetega Ü. Vooglaid, A. Murutar ja M. Titma. Kõik kolm ettekannet kutsusid esile elava mõttevahetuse. Suurt huvi äratas ka psühholoogiakateedris konstrueeritud «arvamuste kvantitatiivse summeerimise aparaat», mida külalistele n.-ö. «nende omal nahal» demonstreeriti.

Seminar näitas veel kord, kui suured erinevused valitsevad nõukogude sotsioloogiateoorias isegi terminite mõistmise alal. Sisulises osas esineb seisukohtade ja kontseptsioonide lahkuminekut seda enam. See tõik kinnitab, et sellised mitteametlikud kokkusaamised ja arvamuste vahetused on meie sotsioloogia praeguse arengutaseme juures hädavajalikud. Seminaril arutatigi mõtet muuta kokkusaamised Käärikul traditsiooniks.

Töö sisulise küljega jäi enamik osavõtjaid rahule. Seminari korraldamine oli ÜTÜ noorimale — sotsioloogiaringile — tõsiseks jõuproovigs. Meie ülikoolis pole ju sotsioloogialaboratooriumigi, osakonnast ja kateedrist rääkimata, millele oleks võinud toetuda. Läbi raskuste täitis orgkomitee eesotsas aspirant Ü. Vooglaiuga oma ülesande päris edukalt.

Inimisiku käitumise reguleerimise, tema sotsiaalse orientatsiooni kujunemise ja talle omase väärtuste süsteemi arenemise ning muutmise probleemid paistavad nõukogude ühiskonna praegusel arenguetapil ilmselt tulipunkti tõusvat. On kätte jõudnud aeg vähendada ideoloogilise pealisehituse objektiivselt paratamatut mahajäämust majandusliku baasi arengust, enne kui sellest tingitud pidurdusprotsess otsustavat osa hakkaks mängima. Probleem seisneb selles, kuidas ja milliseks kasvatada kommunistliku ühiskonna inimest. Tähtsamaid mõjutamisvahendeid on kahtlemata massikommunikatsiooni vahendid (ajalehed, raadio, TV jne.). Ühiskonna edaspidise arenguga otseses seoses on ka seminaril põgusalt puudutatud küsimus demokraatiast ja ühiskonnaliikmete informeeritusest kui hädavajalikust komponendist elementaarsegi demokraatia kujunemisel.

Selleks et tõsta kogu kasvatustöö ning sellega otseses seoses oleva massikommunikatsiooni efektiivsust, on vaja kogu ideoloogilise töö ja samuti propagandaaparaat täielikult puhastada isikukultuseaegseist sugemeist ja ümber kujundada vastavalt elu nõuetele. On aeg arvestada nõukogude inimese vajaduste ja taotluste ning, kui seminari keelt kasutada, siis ka temale omaste väärtuste süsteemi mittevastavust sellele kujutlusele, millest lähtudes inimest massikommunikatsiooni vahenditega senini on mõjutada püütud.

Meil puudub praegu endil teaduslik teooria nii massikommunikatsiooni alal kui üldse indiviidi ja sotsiaalsete gruppide käitumise ja kujunemise mõistmiseks ja mõjutamiseks. Meie teoreetilist nõrkust kasutavad sageli ära vaenlased, kellel isiksuse mõjutamise teooria on tunduvalt kaugemale arenenud.

Just selle tõttu valitseski vaiksena ja mitteametlikuna mõeldud seminari vastu suur huvi ja seetõttu on nii tema läbiviimine, kui ka töötulemused suure praktilise väärtusega massikommunikatsiooni edaspidisele uurimisele, mida praegu üsna edukalt tehakse ka Tartus.

J. ALLIK

Intervjuu

500m² elamispinda

On asju, mida me peame niivõrd endastmõistetavateks, et nende tõelist vajalikkust märkame alles siis, kui hakkavad esinema funktsionaalsed häired. Üheks selliseks organisatsiooniks, kes teeb suurema kärata ulatuslikku ja tänuväärset tööd, on ülikoolis ametiühing. Põhjus, miks pöördume täna paari küsimusega komitee sekretäri K. Indre poole, ei seisne muidugi mingite puudujääkide oletamises, vaid selles, et enne eelseisvat ülikooli ametiühingukonverentsi oleks nagu paslik heita pilk tehtule ja heietada tulevikuplaane.

Mille üle võis ametiühinguorganisatsioon möödunud aruandeperioodil erilist uhkust tunda?

Komitee seitsmeteistkümnest iseseisvast sektorist ei olnud ükski surnud hingena kirjas. Kiidusõnu võiks öelda elamuheaolu sektori (A. Jents) aadressil. Tehti põhjalik analüüs õppejõudude elamistingimuste kohta. Sellega seoses tutvusid komisjoni liikmed üle saja korteriga. Komisjoni algatusel vabariigi valitsusele esitatud taotluse alusel leiti sel aastal võimalus eraldada ülikoolile 500 m² elamispinda.

Nimetada tuleks A. Tiku kaks aastat kestnud uurimist õppetöö kaasaegsuse kohta ülikoolis, mille alusel tehti rida ettepanekuid rektoraadile, kus hinnati nende konkreetsust ja sisukust kõrgelt. Märkimisväärne on U. Podari analüüs õppejõudude ühiskondliku koormuse kohta.

Viimasel ajal on päevakorda kerkinud õppe- ja kasvatustöö ning selle ideoloogiline tase. Kuidas siin on suudetud kaasa lüüa?

Koos parteiorganisatsiooniga on praegu kavas kindlustada ideoloogilist kasvatust õppedistsipliini kaudu. Aasta algul uuriti lähemalt tekkinud segadust ideoloogilise töö vormides, tehti ettepanekuid komsomoli- ja parteiorganisatsioonile. Selles küsimuses peetud komsomolipleenumile aga ametiühingu esindajaid millegipärast ei kutsutud.

Mida laste sektoris on tehtud?

Lasteaiast, mis aasta tagasi avati, on juba palju juttu tehtud. Uudisena avati klubi juures laste ja noorukite suveringid. Tänusõnad tuleb ütelda A. Helbele ja samuti H. Kikasele. Samal ajal võib aga märgata teatud vastureaktsiooni. Kui enne lasteaia avamist oli iga kultuurihommik suursündmus, siis praegu kipuvad need osavõtjate vähesuse tõttu läbi kukkuma. Kas ei täi venemad nüüd enam last pühapäeval välja saata, või milles on asi?

Ja šeflustöö?

«Aurora» ja Gorki-nimelises kolhoosis on käidud pidevalt kontserte andmas (aktiivseim on Arstiteaduskonna kontserdibrigaad). Seltsualuses alaealiste koloonias on käinud esinemas näite- ja sõnakunstiring.

Ütleme sm. K. Indrele suur tänu jutuajamise eest. Ootame eelseisvalt konverentsilt särtsakaid sõnavõtte ja sisukaid mõtteid.

Intervjueeris J. PAJU

Meie komsomoliaktiviste

Tunni aja jutt

Veider on alata traditsioonilise löökküsimusega: mis sind keemikuks tegi? Veider, kui istud keset ostsillograafide, reaktsioonirakkude ja veel mingite aparaatide-seadmete rägastikku, mille otstarvet II kursuse tudengi vähekemiseerunud aju õige uduselt jagab. Toomas on ruumis, mille uksesildil «Elektrokeemia laboratoorium» kirjas, iga päev — see on tema töökoht. Kirjutasin lihtsalt Toomas ja pole midagi imelikku. Ometi seisis keemiaosakonna selleaastasel aruande- ja valimiskoosolekul uue büroo kandidaatide nimekirjas tema nime järel — õppejõud.

Kandidaadist sai taas büroo liige. Kuuendat korda viimase seitsme aasta jooksul. Ainult stuudiumi neljandal aastal, kui Toomas oli Tallinnas praktikal, tuli bürool temata läbi ajada. Ameteidki on selle pika staaži jooksul mitu olnud: algul orgsektor, siis osakonna sekretäri töö, viimaseil aastail õppesektori juhataja koht.

Õppesektor — õppetööga seotud probleemide lahendamine. Möödunud aastal korraldati ankeet süstemaatilise õppimise kohta, nüüd aga on peas uue ankeedi plaanid: mida on öelda lõpetanutel osakonna programmide ja nende realiseerimise kohta; kas iga õppeaine on omal kohal ja vajalikus ulatuses. Aastaid lüüakse lahinguid keemilise tehnoloogia ümber. Eks pea lõpetanudki ütlema oma sõna selle distsipliini vajalikkuse või mittevajalikkuse kohta.

Otsestelt tööküsimustelt läheb jutt keerlema osakonna algorganisatsiooni ümber üldse, sest ega komsomolitöö piirdu ainult oma sektoriga. Passiivsus on kahe otsaga mõiste. Peetakse ju keemiaosakonda ülikooli üheks raskemaks ja ülepakkumine ühiskondliku töö ning tegevusega võib põhialale «pirni panna». Nõuab parasjagu peamurdmist, et sobivad spetsiifilised töövormid käiku lasta.

Üks ala on ometi, milles ülikooli ja linnagi mastaabis on jäme ots kindlalt keemikute käes. Ja siingi on üks asjaosalistest Toomas: matkamehed tunnevad teda kui oma sektsiooni esimeest. Olgu öeldud, et sektsiooni viieliikmelisse juhatusse kuulub veel kaks tema erialakaaslast. Selge tõestus väitele, et parim ajaviide pärast pikki laboratooriumipäevi on rändamine. Käidud on Kaukaasias ja Karpaatides, ees ootavad kaugemad teed.

Jutt veereb ja aeg läheb. Vestluskaaslast ootab inglise keel. Mis teha, keeleoskust on väga vaja. Nii et tuleb aga keeltekooli tarvis aega juurde pigistada.

Püüan siis minagi kallist aega säästa ja hakkan märkmikku jämedaid lõpetusjooni tõmbama.

TOOMAS TENNO muheleb oma toomastennolikku naeratust: «Paned siin kõiksuguseid asju kirja. Pärast hakkab paistma, et ma seda päris tööd ei teegi.»

Ega ei hakka küll. Kaaslased teavad ja tunnevad Toomast hästi. Ja on juba kord nii, et mõni jõuab palju ja teine ...

Tund möödus kiiresti. Nojah. Nägemiseni, Toomas!

T. JÜRIADO

VALITI UUS PARTEIKOMITEE

31. oktoobril toimus TRÜ parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Koosolek kuulas ära parteikomitee aruande ja kommunistide sõnavõtud. Võeti vastu otsus TRÜ parteikomitee töö kohta, märgiti eelseisvad ülesanded. Uude parteikomiteesse valiti: **M. Bronštein, E. Jürimäe, J. Kaarma, K. Kudu, V. Palm, K. Püss, J. Riiv, V. Riives, J. Ristkok, V. Ruus, K. Siilivask, E. Salumaa, J. Unger, Ü. Vanaaseme, K. Voinov.**

*

1. novembril toimus uue parteikomitee esimene koosolek. Parteikomitee sekretäriks valiti **E. Salumaa.** Sekretäri asetäitjateks valiti **V. Ruus, K. Siilivask ja Ü. Vanaaseme.**

Moodustati järgmised sektorid:

Ideoloogilise töö sektor: Ü. Vanaaseme (juhataja), K. Püss, K. Voinov, J. Kaarma.

Orgtöö sektor: K. Siilivask (juhataja), E. Jürimäe, K. Kudu.

Õppetöö sektor: H. Kurm (juhataja), V. Riives, J. Riiv.

Teadusliku töö sektor: M. Bronštein (juhataja), V. Palm, J. Ristkok.

Kehakultuuritöö sektor: J. Unger.

Põhjaliku ülevaate parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekust anname ajalehe järgmises numbris.

Meie õppejõudude ühiskondlikust koormusest

Ühiskondliku töö tähtsus ei vaja lähemat selgitamist. Ühiskondlik töö loob järk-järgult tingimused palgalise aparaadi vähendamiseks ja ühiskondlikule omavalitsusele üleminekuks. Seega on ühiskondliku töö korraldus, arvestus ja reguleerimine olulise tähtsusega küsimused.

TRÜ ametiühingukomitee püüdis välja selgitada õppejõudude ja teaduslike töötajate ühiskondlikku koormust. Töö tegemisel abistas parteikomitee (eriti sm. L. Eringson), ning kuivõrd töö omandas sotsioloogilise uurimise iseloomu, võtsid sellest osa ka sm-d J. Kalits ja Ü. Vooglaid.

Kõigepealt püüti põhimõtteliselt määratleda, mida õppejõud võib lugeda ühiskondlikuks tööks ja mida mitte. Rohkete piiripealsete juhtude tõttu on selles küsimuses

(Järg lk. 4)

Esimese kursuse üliõpilasele

OKüLVÜ

Raamat, kirjutatud või trükitud tekst on teadmiste omandamise peamisi allikaid. Üliõpilane saab uusi teadmisi suurel määral veel igivanal viisil: õppejõudude suusõnalise jutu kuulamise ja selle üleskirjutuse (enamasti isiklikult tehtud) lugemise teel. Mõnevõrra tuleb lugeda ka artikleid ja raamatuid.

Õpikuid ja teaduslikku kirjandust ei loeta ajaviiteks (kuigi nad võivad pakkuda suuremat naudingut kui luuletus või romaan), vaid selleks, et omandada neisse kontsentreeritud teadmised ning kasutada teadmisi elus ja eksamil.

Raamatuist tarkusi hankides peame talitama ratsionaalselt, s. o. väikseima aja- ja jõukuluga omandama võimalikult palju ja püsivaid teadmisi.

Raamatu läbitöötamise parim süsteem on 5-astmeline, mida võib kokku võtta valemiks **OKüLVÜ.**

Esimene aste: orienteerumine.

Uue raamatu kätte võtnud, püüab arukas lugeja orienteeruda raamatu sisus. Selleks loetakse läbi eessõna, annotatsioon, sisukord. Vilunum silmitseb ka indekseid (aineregistrit) ning kasutatud kirjanduse nimekirja. Kui uue teosega on tegemist kaupluses või raamatukogus, siis tehakse nende andmete põhjal otsus, kas tuua raamat koju või mitte.

Orienteerumine ei lõpe aga sellega. Järgneb lehitsemine, lugemine diagonaalis. Püüdes tabada olulisi kohti, loetakse mõned lõigud või terved leheküljed läbi. Kui leitakse mingi tees või väide, mida autor püüab tõestada, otsitakse üles esimene argument, libistatakse pilguga üle ridade ja leheküljegede, kuni tabatakse teine argument, kolmas jne.

Kui raamat on isiklik, siis kriipsutame mõne sõna alla, teeme märgi leheküljenurga äärele. Lehitsemisel märkame: siin on ajalooline ülevaade, siin uute seisukohtade esitus, siin vastu-(väär-)väidete kummutamine.

Lehitsemise järel ei saa me öelda, et oleme seda raamatut lugenud, kuid me teame, missuguste lootustega maksab tagasi pöörduda. Orienteeruv lugemine on vajalik ka siis, kui teos on «kohustuslike» hulgast.

Teine etapp on mõnede meelest kindlasti veider: küsimuste esitamine.

Mõnedes raamatutes (õpikutes) on antud peatüki lõpul (kordamis)küsimused, millele palutakse vastata pärast lugemist. Püüdkem neile vastata enne lugemist. Kui aga niisuguseid küsimusi ei ole, siis moodustame need ise alapealkirjadest. Küsimused aitavad tõsta ja säilitada huvi, mobiliseerivad meie vaimseid jõude ning selgitavad, mida me teame ja võime veel teada saada.

Olemegi jõudnud kolmanda astmeni: lugemine. See on õieti teose põhjalik ja hoolikas uurimine leheküljelt lehekülje järele.

Sellel lugemisel kriipsutame vajalikke kohti alla ja teeme märkmeid äärtele (näit.: | — tähtis, < > — sobiv osa tsiteerimiseks, ☹ — kokkuvõte, D — definitsioon, + — hästi öeldud, – — väär, eksiik jne. jne.). Lugedes paneme tähele sõrendusi, kursiivi, liigendust (mis kavatsusega neid on kasutatud?). Tingimata tuleb uurida läbi tabelid, joonised, pildid, kommentaarid ja selgitada tundmatute sõnade tähendust

Neljas aste on vastamine. See pole mitte ainult kontroll, vaid selle ülesanne on materjali uus mõtestatud läbitöötamine.

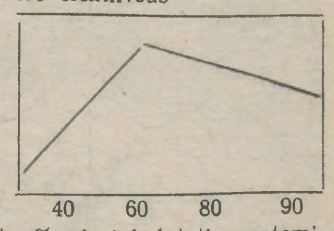
See võib toimuda endamisi jutustades, kuid tavaliselt on sellest vähe. Raskema materjali puhul vastame kirjalikult, teeme skeeme, eristame materjali sõlmpunktid ja põhiideed, otsime oma näiteid, lahendame ülesandeid jne.

Selle töö tulemuseks on konspekt, millel on kolm põhjalikkuse astet: plaan-konspekt, teesid ja täiskonspekt.

Konspekteerimine on suur kunst. Ei maksa end petta, pidades selleks üksikute lausete väljakirjutamist ja tõikimist.

Kui palju aega tuleb pühendada lugemisele (L) ja kuipalju «vastamisele», läbitöötamisele (V)? See oleneb materjali iseloomust, lugeja eelteadmistest ja eesmärgist.

Uurimised näitavad, et palju faktilist materjali sisaldava teksti (geograafia, ajalugu, füüsika, bioloogia, psühholoogia jms.) puhul on kasulik pühendada lugemiseks 1/3 ja vastamiseks 2/3 ajast.

Mitu % ajast kulutati «vastamisele»?

Graafik näitab, et selle materjali õppimisel (kirjanike elulood) oli optimaalne 40% ajast lugeda ja 60% meenutada. Aga ka 80% ja isegi 90% ajast vastata on kasulikum kui 40% vastata ja 60% lugeda.

Kahjuks kasutavad meie üliõpilased pahatihti kõige ebaratsionaalsemat moodust — paljast lugemist. Kuuleme sageli väljendust: «Kui ma «kontsule» kolmanda korra peale jõuan ajada, siis peaks aitama!» Olen näinud neid, kes on materjali 3—5 korda läbi lugenud ja siiski eksamil läbi põrunud!

Lõpuks, 5. astmeks on ülevaade. Ei ole kasulik viimase lehekülje järel raamatu juurest minema joosta, uue juurde asuda. Heitkem veel kord pilk tagasi! Esimene ülevaade võib olla põgusam ja ühte sulada vastamisega. Pikem, põhjalikum ja hästi intensiivne peab olema ülevaade enne eksameid.

E. KOEMETS

Noormehed ja neiud! Omandage sihikindlalt teadmisi, õppige töötama ja elama kommunistlikult!

(NLKP hüüdlauseid Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevaks)

ORIENTALIST • ORIENTALIST

Orientalistika meie ülikoolis

Ülikooli 14. oktoobri lehest võis lugeda, et orientalistikakabinet kutsub kokku vanu ja võtab vastu uusi kuulajaid fakultatiivseisse Ida keelte rühmadesse. Järgnev loetelu kutsus kindlasti esile mitmeid assotsiatsioone. Meenusid araabia muinasjutud, pärsia luule, türgi minaretid ja tubakas, india joogad, piltidel nähtud Tadž-Mahal, hiina igivana kultuur ja käimasolev «kultuurirevolutsioon», jaapani pabermajad, geišad ning transistorraadiod, Mustal mandril järjest tekkivad uued riigid ... Ent orientalistikakabinet? Mida ta endast kujutab?

Orientalistika ajalugu meie ülikoolis algab Academia Gustaviana asutamisega 1632. a. Muidugi õpetati siin eeskätt heebrea keelt. 1802. a. uuesti avatud ülikoolis kuulus heebrea keel Teoloogiateaduskonna õppeplaani, kuid juba möödunud sajandi 30-ndail aastail hakati õpetama ka vana-india ja pärsia keelt. Juhtivaks orientalistikakeskuseks kujunes ülikool sajandi teisel poolel, mil siin töötasid niisugused kuulsad teadlased nagu L. Meyer, L. von Schroeder ja D. Kudrjavski. Kaug-Ida keeli ei õpetatud. Ainult tuntud keele- ja muusikamees K. A. Hermann on oma 20-aastase professuuri jooksul lugenud hiina, mandžuuria, türgi ja teisi keeli ning avaldanud hulgaliselt artikleid nende keelte kohta.

Kodanlikus ülikoolis olid peamisteks orientaalkeelteks jälle semiidi keeled, kuid leidus inimesi, kes huvitusid ka Kaug-Idast. Õigusteaduse professori **L. Leesmendi initsiatiivil loodi 1935. a. Akadeemiline Orientalistika Selts**, kus tegeldi mitmete Ida teadustega.

Nõukogude ülikoolis.

Meie paljurahvuselise riigi ja selle ulatuslike rahvusvaheliste sidemete tingimustes nõudis elu ka keelekontaktide loomist. Ja siiski, kui poleks olnud meest, kelle algatusel organiseeriti algul hiina keele õppering ja hiljem orientalistikakabinet ning kelle õlul on tänini püsinud kogu töö raskus, siis võib-olla polekski meil orientalistika-alane tegevus praegusel tasemel. Igatahes pole materjaalsed stiimulid need, mis on innustanud tööle meie orientaliste, alates kabineti juhatajast P. Nurmekunnast — mehest, kellest räägitakse, et ta tundvat enam kui poolsada keelt.

Orientalistid on algusest peale olnud isevärki inimesed. Mitte kõik pole kursust lõpetanud, enamik pole läinud ei tõlgiks ega orientalistika alal edasi õppima, kuid kõik on olnud ärksa vaimu ja mitmekülgsete huvidega ning mitte keegi pole leidnud, et keeleõpinguist pole mingit kasu olnud.

1955. a. alustas hiina keele õpinguid 30 inimese ümber. Kõige tugevam mulje esimeselt loengult olevat olnud see, kuidas P. Nurmekund astus sisse, rääkis paariminutilise jutu hiina keeles ja alles siis laskus tavalise maakeeleni. 1956. a. alustas tegevust nii hiina keele algajate kui ka edasijõudnute rühm. Et huvi orientalistika vastu püsis, hakati lugema ka teiste Lähis- ja Kaug-Ida keelte kursusi, mille hulgas menukaiks osutusid hindi, jaapani ja türgi keel.

Oma liikmeid on orientalistikakabinet saanud peamiselt Ajaloo-Keeleteaduskonnast ja endisest Matemaatika-Loodusteaduskonnast. Meedikute hulgas pole seni täheldatud erilist huvi ringi töö vastu.

Kabineti 10. aastapäeva puhul korraldati orientalistika-alane teaduslik konverents (1965. a. veebruaris), mis sisuliselt kujunes üleliiduliseks ning millest võttis osa mitmeid meie maa juhtivaid orientaliste Moskva, Leningradi, Taškendi ja teistest uurimiskeskustest. Külalised avaldasid arvamust, et kabinetti oleks tingimata vaja laiendada, et taaselustada ja jätkata Tartu Ülikooli ulatuslikke traditsioone Ida rahvaste keele ja kultuuri uurimise alal.

M. SALUPERE

TRÜ Teaduslik Raamatukogu

ei saa just kiidelda orientalistika-alase kirjanduse rohkusega. Meeldivaks erandiks on siin indoloogilise kirjanduse fond, kus leiduvad tuhanded tekstipublikatsioonid, tõlked ja uurimused avavad teadlastele loendamatuid võimalusi ühe omapärasema kultuurimaailma mõistmiseks. Raamatute rohkuselt ja väärtuselt võib fond võistelda ükskõik millise raamatukoguga Nõukogude Liidus. Uuemate raamatute vähesust kompenseerib 19. saj. ilmunud kirjanduse eriliselt hea valik (millega muidugi ei taheta öelda, nagu poleks vaja muretseda uuemat kirjandust).

Originaalkeeles, sanskritis, on raamatukogus olemas kõik india klassikalise kirjanduse tähtteosed. «Rigveda» (nii F. Max Mülleri kui ka Th. Aufrechti väljaannetes), «Atharvaveda», «Sāmaveda» ja «Jadžurveda» ning mitmed brahmanad ja upanišadid esindavad india kirjanduse vanimat perioodi (3 a. t.—5. saj. e. m. a.). Massiivsete köidete kaante vahel on peidus surematud eeposed «Mahābhārata» ja «Rāmāyana». Neile järgnevad Kālidāsa, Bhartrihari, Amāru, Bhāsa, Dandini, aribhadra jt. kuulsate kirjanike draamad, luuletused ja romaanid. Me leiame vanade india filosoofide, loogikute, astronoomide, meedikute jt. teoseid, millest paljud on eriti viimasel ajal oma originaalsete ideede poolest suurt huvi äratanud.

Raamatukogus leiduvate uurimuste ja tõlgete autoritena võib nimetada kümneid tuntud indoloogе, nagu O. Böhtlingk, G. Bühler, W. Caland, T. W. Rhys Davids, F. Kielhorn, L. von Schröder (kunagine Tartu professor), F. Štšerbatskoi, M. Winternitz jt.

L. MÄLL

O. F. Richteri 150. surmapäevaks

Hiljuti möödus 150 aastat noorena surnud orientalisti Otto Friedrich Richteri (1792—1816) surmast. O. F. Richter oli pärit Tartu lähedalt Vastse-Kuustest.

Tundes varakult suurt huvi Idamaade kultuuride vastu, siirdus Vastse-Kuuste mõisast võrsunud noormees 1808. aastal Moskvasse araabia, türgi ja pärsia keelt õppima. Hiljem jätkas O. F. Richter oma stuudiumi Heidelbergis ja mujal. Seejärel viibis ta uurimisretkedel Kreekas, Egiptuses, Süürias. Noor teadlane suri 25. (13.) augustil 1816. aastal raskesse haigusesse, mis tabas teda uurimisreisil Türgimaal Väike-Aasia läänerannikul asuvas Smürna (nüüd Ismiri) linnas.

Richteri poolt teekonnal kogutud idamaised manuskriptid ja raamatud, millest enamik on suure teadusliku väärtusega, jäid esialgu Smürna linna. Peatselt õnnestus need veeteed mööda edasi saata pärijaile Liivimaale. Teadlase isa Otto Magnus Richter kinkis köited ja käsikirjad Tartu Ülikooli raamatukogule. Siin säilitatakse need tänaseni käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas. Kõik nad on varustatud isa poolt poja mälestuseks sisse kleebitud nägusate eksliibristega.

LEO LEESMENT

Kas teate,

et Pärnumaalt Tõstamaa rannikult võrsunud Alexander Stael-Holstein oli orientalist? Noormehena siirdus ta Peterburi ülikooli Ida keelte fakulteeti. Selle lõpetamise järel määrati ta Vene saatkonna koosseisu Pekingisse. Baltimaade aadressraamatus 1909. aastast selgub, et selle mõisa omanik Alexander Stael von Holstein elab alates 1898. aastast välismaal.

Me teame, et ta pärast 1917. aastat töötas ülikooli õppejõuna Pekingis ja veel hiljem, 1935. aastal, Ameerika Ühendriikides Harwardi ülikoolis Kesk-Aasia filoloogia õppejõuna. Hilisemad teated tema kohta kahjuks puuduvad.

LEO LEESMENT

Jasõr Sõvazõ,

poeet ja kirjanik, tungani rahvusliku tähestiku üks loojaid ning nõukogude tungani kirjanduse rajaja, astub tänavu üle kuuenda aastakümne künnise.

Jasõr Sõvazõ on steppide poeg, sündinud 1906. aastal Sohulu külakeses (praeguse Kirgiisi NSV territooriumil) vaese külasepa perekonnas. Ta kuulub nende tungani siirdlaste kolmandasse põlvkonda, kes pärast nn. «tunganite ülestõusu» karmi mahasurumist Tshini (Mandžu) dünastia aegse Hiina keisrivägede poolt 19. sajandi 70.—80. aastail olid põgenenud Kesk-Aasiasse ning Kasahstani.

Haridusteed alustas Jasõr Sõvazõ koduküla vaimulikus koolis, kust aga puuduse tõttu oli sunnitud lahkuma ja asuma abiks isale. Lapsepõlves kuulis ta muinasjutte, lugusid ja laule tunganite rikkalikust rahvaloomingust. Rahvalaulikute kaudu tutvus ta ka hiina rahva rikkaliku luuleloominguga. Nii tekkis ja süvenes noores Jasõris armastus luule vastu. Viimane saigi tema loomingu põhiliseks koostisosaks.

1924. aastal siirdus noor Jasõr koos mitme teise tungani noormehega Taškenti, kus temast sai Abdulla Tukai nimelise Tatari Haridusinstituudi üliõpilane. Taškendis koostas ta teiste tungani rahvusest üliõpilaste kaastegevusel esimese tungani rahvusliku tähestiku ladina alfabeedi alusel. Ka tema kirjandusliku tegevuse algus ühtib õpinguaastategа Taškendis. Pärast instituudi lõpetamist aastal 1930 pöördus noor Jasõr tagasi Kirgiisiasse, kus töötas algul õpetajana koolis, seejärel aga tungani keele ja kirjanduse õppejõuna Frunze Pedagoogilises Koolis. Hiljem siirdus ta tungani keele ja kirjanduse korrektorina tööle Kirgiisi Riiklikku Kirjastusse.

Jasõr Sõvazõ kirjandusliku loomingu algusaastail püsis tugevasti esikohal lüürika. Poeet kirjutas luuletusi vana-tungani poeesia mõju all, lisades neile rahvaliku armastuslaulu lüürilisuse. Meisterlikkuse järkjärgulise kasvuga hakkab avarduma ka temaatika. Kolmekümnendatel aastatel on Jasõr Sõvazõ loomingu põhilisteks teemadeks tungani rahva elus toimunud sügavad sotsiaalsed muutused. Rööbiti luuletuste ja novellidega kirjutab Jasõr Sõvazõ sel perioodil ka näidendeid. Esikohal seisab endiselt luule.

Suure Isamaasõja aastail teenis Jasõr Sõvazõ Nõukogude armees rindekirjasaatjana ning kirjutas nõukogude sõjameeste kangelaslikkusest.

Sõjajärgsete aastate looming käsitleb suuri muutusi meie maal. Ilmub rida suurepäraseid jutustusi nõukogude tunganite elust.

Jasõr Sõvazõ looming väljendab tungani rahva elu-olu sügavat tundmist.

Nõukogude Kirgiisias on Jasõr Sõvazõ üks populaarsemaid poeete.

P. N.

Mõtteteri „Dhammapadast"

✲ Üksainus lause, mida kuuldes inimene rahuneb, on parem kui sada mõttetuist sõnust koosnevat luuletust.

✲ Nii nagu tuul ei suuda liigutada massiivset kaljut, nõnda jääb tark kõigutamatuks nii laitustes kui ka kiitustes.

✲ Kui inimene on teinud kurja, siis ärgu ta seda enam tehku ega rajagu sellele oma lootusi. Kurjuse kogumine toob kaasa kannatuse.

✲ Kõik värisevad karistuse ees, kõigile on elu armas. Püüa end asetada teise kohale ja ära tapa ega lase tappa.

✲ Inimesed, kes vähe teavad, elavad nagu härjad. Neile tuleb juurde ainult liha, tarkust aga mitte.

✲ Ei ole olnud, ei tule ega ole praegu inimest, keda võiks vaid laita, keda võiks vaid kiita.

✲ Mitte sellepärast pole ta tark, et palju räägib. Targaks nimetatakse inimest, kes on rahulik, kes ei vihka ja kes ei karda.

✲ Kui keegi on lahingus tuhat korda võitnud tuhat inimest, keegi teine on aga võitnud iseenda, siis just see teine on suurim võitja.

✲ «Ta on mind solvanud, ta on mind haavanud, ta on mu võitnud, ta on mu paljaks röövinud.» Neil, kes nõnda mõtlevad, ei rahune kunagi vihkamine.

✲ Sest mitte kunagi ei rahune siin vihkamine vihkamise läbi, vaid vihkamine rahuneb vihkamise puudumise läbi, — see on igavene seadus.

✲ «Pojad on minu omad, varandus on minu oma,» mõtlevad rumalad ja kardavad. Kuid ta pole ju ise iseenda oma. Kust siis pojad? Kust siis varandus?

✲ Melioraatorid juhivad vett, laskurid alistavad noolt, puuraidurid alistavad puud, targad taltsutavad iseennast.

✲ «Teadku kõik, et mina olen selle teinud, sõltugu nad minust kõigis oma tegevustes,» mõtlevad rumalad, ning nende kõrkus ja soovid kasvavad.

✲ «Siin elan ma vihmastel ilmadel, siin talvel, siin suvel,» mõtlevad rumalad. Nad ei pane tähele hädaohte.

✲ Ärgu nähku ta teiste puudusi ega seda, mis teised on teinud või tegemata jätnud. Nähku ta seda, mis ta ise on teinud või tegemata jätnud.

Paali keelest L. MÄLL

Orientalistikakabineti juhataja Pent NURMEKUND (paremal) ja Haljand UDAM tutvuvad järjekordse postisaadetisega.

R. Kangro foto

Meri ja stepp

(Reisimuljeid Kesk-Aasiast)

Meie sünnimaa piiridel kütkestab meeli mere tohutu avarus.

Meist kagus, Euroopa ja Aasia piirimail, laiub teistsugune avarus — stepp, mere kuiv ja kõrbeline poolvend. Juba Orenburgi lähistel on tunda tema kuiva, karget hõngust. See on tunnuseks, et juba on selja taha jäänud metsane Euroopa ja peatselt siirdutakse uudismaa lokkavate nisuväljade, poolkuivanud steppide ning liiva mattunud kõrbete rüppe. Taimestikus, loomastikus, inimeses ja tema elulaadis — kõiges avaldub nüüd aasialik omapära. Magedat niiskust sisaldavate lääne- ja põhjapoolsete uudismaade euroopalikud põllukultuurid asenduvad peatselt kuiva stepirohuga või soolasegu-se eluta kõrbeliivaga. Ometi näikse kaamel ja eesel sealgi leidvat peatoidust. Kasahstani ja Kesk-Aasia kõrbetes on paiku, kus kunagi lainetaoliselt kokkutuisanud liivaluited jätavad tardunud tormise mere mulje. Ja olid ajad, mil sellisest surnumerest õnnestus läbi tungida üksnes kõrbelaeval kaamelil.

Araali meri ning kõikjal Kasahhi steppides paiknevad arvukad ovaalsed laguunid otse vihkavad oma ülemäärase soolasisalduse tõttu rohelust. Alles lõunast saabuv magedaveeline Sõr-Darja loob oma mõjupiirkonnas eeldused taimekasvuks.

Idas põrkab steppide ala mägesid vastu ja läheb üle mahlakateks mägikarjamaadeks. Nii toimub see Kirgiisias, mida nende ridade kirjutajal on võimalus olnud korduvalt näha.

Et mäed kujutavad endast tohutu suurt veereservuaari, siis on orgudes asuvad stepialad muudetud viljakaks põllumaaks, kus kasvavad riis, suhkrupeet, nisu, puuvill, viinamari, arbuusid ja melonid ning veel palju muud. Lössipinnas annab niisutamisel suurepärast saaki. Seepärast taganebki kuiv, tolmune stepp iga aastaga üha enam mägede suunas. Tardumusest virgutatud aladel kerkivad uued, paplitest ja karagatšidest ääristatud nägusad tänavkülad ja parkide varju peituvad linnad.

Ometi leidub Kesk-Aasias ja Kasahstanis veel väga palju elutuid alasid, mis janunevad vee ning töökäte järele. Tõsi küll, nad ei kujuta endast enam tuiskavat liivamerd, mille kollakas kumas viirastustena liiguvad kõrbelaevade karavanid. Nad on mineviku tardunud maailm, mida veel pole jõutud äratada uuele, kaasaegsele elule ja mis seetõttu endiselt hoiab oma aardeid tardunud maski varjus.

Rahva ergas fantaasia asetas kunagi meresügavusse muinasjutulinnad ja -lossid, mis peavadki igaveseks sinna jääma. Kuid Kesk-Aasia steppide rändur näeb iga kord uuesti oma silmade ees elavana ja teostatavana kaunist ja haaravat tulevikupilti. See võlub alati, kui satud neile aladele.

P. NURMEKUND

Meie õppejõudude . . .

(Algus 2. lk.)

paljugi vaieldavat. Määratlemisest võtsid osa ametiühingukomitee ja parteikomitee liikmed, teaduskondade dekaanid, partorgid ja ametiühingubüroode esimehed. Järgnevalt toötati välja ankeedi täitmise juhend ja vorm. Ankeedis eristati pidevaid ülesandeid (kas ülikoolis või väljaspool ülikooli) ja ühekordseid ülesandeid kontrollkomisjonid, konverentside organiseerimise komisjonid, teaduslike tööde retsenseerimine jt.). Kokku saadeti välja 654 ankeeti. Neist laekus 457 (70%). Andmed esitati 1965. a. kohta.

Selgus, et pidevaid ühiskondlikke ülesandeid ülikoolis oli õppejõududel keskmiselt 2,4 (Füüsika-Matemaatikateaduskond) — 3 (Bioloogia-Geograafiateaduskond). Vähem oli selliseid ülesandeid ühiskonnateaduste kateedrite õppejõududel (1,5), arvutuskeskuse ja Arstiteaduskonna kesklaboratooriumi teaduslikel töötajail (vastavalt 1,1 ja 1,0). Pidevate ülikoolisiseste ülesannete täitmiseks kulus teaduskonniti keskmiselt 97—141 tundi (kesklaboratooriumis 77 tundi).

Pidevaid ühiskondlikke ülesandeid väljaspool ülikooli oli enamasti 1,2—1,9. Kuid ühiskonnateaduste kateedreis ja Kehakultuuriteaduskonnas oli selliseid ülesandeid eriti rohkesti (2,6 ja 2,9). Seevastu oli arvutuskeskuse ja Arstiteaduskonna kesklaboratooriumi töötajatel selliseid ülesandeid keskmiselt ainult 0,3. Aega kulus pidevate ühiskondlike ülesannete täitmiseks väljaspool ülikooli enamasti 60—70 tundi; mõnes teaduskonnas veidi enam, aga Kehakultuuriteaduskonnas 114 ja ühiskonnateaduste kateedreis koguni 123 tundi. Arvutuskeskuse ja kesklaboratooriumi töötajad täitsid selliseid ülesandeid keskmiselt ainult 5—6 tunni ulatuses.

Ühekordsete ülesannete täitmiseks kulus aega enamasti 60 tunni ümber aastas. Õigusteaduskonna õppejõududelt nõudis selliste ülesannete täitmine aega 92 tundi. Keskmisest madalam oli ajakulukalt koormatud, kuid ühiskonnateaduste kateedrites täidavad nad ühiskondlikke ülesandeid teiste õppejõududega võrdselt.

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas, Majandusteaduskonnas ja ühiskonnateaduste kateedreis (32—40 tundi), arvutuskeskuses 22 tundi) ja kesklaboratooriumis (18 tundi).

Keskmine summaarne ajakulu ühiskondlikele ülesannetele aastas kogu ülikooli õppejõudude ja teaduslikkude töötajate kohta oli 235 tundi (ligi 20 tundi kuus). Märksa rohkem kulutasid aega Kehakultuuriteaduskonna õppejõud (309 tundi) ja Õigusteaduskonna õppejõud (325 tundi). Vähem kulus aega Majandusteaduskonnas (160 tundi), arvutuskeskuse ja kesklaboratooriumi teaduslikel töötajatel (vastavalt 130 ja 100 tundi).

Vaadeldes ühiskondliku koormuse jagunemist vanuserühmade järgi, selgus, et üldiselt on kõige enam koormatud tugevaim vanusegrupp (31—40 a.). Erandi moodustab Arstiteaduskond, kus ühiskondlik koormus tõuseb koos vanusega (kuni 30-aastastel ainult 43 tundi aastas, 31- kuni 40-aastastel 224 tundi, aga üle 60-aastastel juba 412 tundi). Kahtlemata saavad mõningaid ülesandeid täita ainult vanemad ja auväärsed õppejõud, aga ometi oleks vaja tõsiselt kaaluda, kas võib õppejõududel lubada enneaegselt invaliidistuda mitte ainult tervise poolest, vaid ka teadusliku töö mõttes.

Naiste ühiskondlik koormus on keskmiselt väiksem kui meestel. Maksimaalselt on neil $^2/_3$ meesõppejõudude koormusest, mitmes teaduskonnas ainult pool või veelgi vähem.

Koormus tõuseb koos teadusliku kraadi ja kutsega. Näit. Ajaloo-Keeleteaduskonnas oli kraadita õppejõu keskmine koormus 323 tundi, doktori koormus 474 tundi. Kateedrijuhatajad, kes on ikka ka teadusliku kraadi ja kutsega töötajad, täidavad ühiskondlikke ülesandeid keskmisest märksa rohkem. Vanemlaborantide koormus moodustab tavaliselt ainult $^1/_3$—$^2/_3$ teaduskonna õppejõudude keskmisest. Aspirandid on enamasti ainult mõõdutavaliselt ainult $^1/_3$—$^2/_3$ teaduskonna õppejõudude keskmisest. Aspirandid on enamasti ainult mõõdukalt koormatud, kuid ühiskondlikke ülesandeid täidetakse üldiselt hästi.

Parteisse kuulumine ei kajastu selgelt ühiskondliku koormuse suuruses. Mõnes teaduskonnas on partei liikmete koormus keskmisest suurem, mõnes väiksem.

Saadud andmetest nähtub, et TRÜ õppejõudude ühiskondlik koormus on küllalt suur. Õppejõudude ühiskondlikule koormusele annavad olulise lisa väljaspool ülikooli täidetavad ülesanded. See on ka täiesti mõistetav, sest ülikooli on koondunud suur hulk vabariigi mitmesuguste erialade spetsialiste, keile osavõtt igasugustest vabariikliku või ka üleliidulise tähtsusega küsimuste lahendamisest on hädavajalik. Seda on vaja silmas pidada ülikoolisiseste ühiskondlike ülesannete jaotamisel.

Ülalpool on osutatud, et mõnedel töötajate gruppidel on ühiskondlik koormus keskmisest suurem või väiksem. Selline erinevus avab võimalusi ühiskondliku koormuse ühtlustamiseks. Tuleb aga rõhutada, et gruppide koosseis pole ühtlane ja et üksikute õppejõudude ühiskondliku koormuse vahel on väga suuri erinevusi. Seepärast vajab iga õppejõud ühiskondliku töö küsimustes individuaalset vaatlust ning lähenemist.

Praegune katse selgitada, missugune on TRÜ õppejõudude ühiskondlik koormus, annab mitmetes küsimustes küll selgeid suunavaid viiteid, kuid ei saa olla üksikjuhtudel koormuse reguleerimise aluseks ega saa ka pretendeerida vaadeldud gruppide täpsele iseloomustusele. Puudused on tingitud peamiselt kolmest asjaolust: vähene haaravus, arusaamatused ankeedi täitmisel, juurdekirjutused.

Ankeetidest tagastati ainult 70%. Pole teada, millega tegelevad ülejäänud õppejõud. Võib küll oletada, et teatav osa ankeetidest jäi laekumata seetõttu, et sinna ei olnud midagi nimetamisväärset märkida. Mõned ankeedid tagastati tühjalt märkustega «pole andmeid kogunud». Ei saa uskuda, et ankeedi täitmine võis mõnel õppejõul üle jõu käia. Spetsiaalselt ankeedi jacks pole ju keegi andmeid kogunud, kuid olulisematest ülesannetest jääb ärakirjade näol ikkagi teatavaid materjale järele. Üks õppejõud märgib: «Ma ei tee ühiskondlikku tood selleks, et tunde koguda. Üksikasju ei saa meelde tuletada». Kahtlemata õilis seisukoht, aga jääb mulje, et üksikasjad seisaksid ehk paremini meeles, kui neid oleks rohkem.

Arusaamatused ankeedi täitmisel olid tingitud esmajoones pealiskaudsest tutvumisest ankeedi täitmise juhendiga. Paiguti on segi aetud pidevad ja ühekordse iseloomuga ülesanded, paiguti on registreeritud ka selline tegevus, mis ühiskondliku töö alla ei kuulu. Õigesti täitsid ankeedi peaaegu kõik kollektiivi liikmed, kes on tuntud aktivistidena ühel või teisel alal.

Teatav osa õppejõududest (enamasti ühiskondlikult vähe või mõõdukalt koormatud) on teinud juurdekirjutusi umbes sellel põhimõttel, et «kui panna ikka üks suurem summa kirja, siis ehk jätavad edaspidi rahule». Need õppejõud on märkinud mingi ühiskondliku ülesande täitmiseks tundide arvu, mis ületab suuresti keskmise ajakulu (paiguti 8- kuni 10-kordselt). Kuigi on teada, et ühiskondlikke ülesandeid saab täita hästi või halvasti (esimesel juhul nõuavad nad tavaliselt ka rohkem aega), ei saa sellist suurt ajakulu hinnata teisiti kui ilmse juurdekirjutusena. Raskem on avastada mõõdutundega tehtud juurdekirjutusi. Nende suhtes saaks seisukohta võtta ainult see instants, kus ülesanne täideti. Siit tuleneb ühtlasi ka vajadus hinnangu andmiseks ühel või teisel alal tehtud ühiskondlikule tööle. Tuleb märkida, et võimaluste piirides tõepäraselt esitas ema ühiskondliku koormuse ilmselt põhiline osa kõikide teaduskondade töötajatest.

Käesolev töö süvendas veendumust õppejõudude ühiskondliku koormuse ajalise arvestuse vajalikkuses ja kinnitas, et see on põhimõtteliselt võimalik. Töö jätkamine võib anda objektiivse aluse õppejõudude ühiskondliku koormuse reguleerimiseks.

U. PODAR,
TRÜ ametiühingukomitee liige

TÄHELEPANU!

Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevale pühendatud TRÜ kollektiivi pidulik koosolek toimub reedel, 4. novembril algusega kell 15.30 keemiahoone ringauditooriumis.

* * *

Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva tähistamiseks pühendatud miitingule koguneme TRÜ peahoone juurde 7. novembril kell 10.15.

Uut teatmekirjandust

П. М. Гапонов. **Новая и новейшая история.** (Справочное пособие). Воронеж 1966. 883 lk.

Словари, изданные в СССР. Библиографический указатель 1918—1962. Москва 1966. 232 lk. (4035 nim.).

Ценообразование в народном хозяйстве СССР. Ценообразующие факторы. Библиографический указатель книжной и журнальной литературы, а также статей из «Правды» и «Экономической газеты» за 1960—1964 гг. Москва 1966. 228 lk. (1479 nim.).

Литература по проблемам планетологии. 1665—1964. Ленинград 1966. 168 lk.

Sport

Hooajale pandi raske, kuid tore punkt

Balti V üliõpilaste orienteerumisvõistlused said teoks tänavu Smiltenes Lätimaal. Planeeritud aja asemel tuli need võistlused lükata päris hilisele ajale, mis polnud orienteerumiseks kuigi sobiv oma sügiseselt jäiste soode ja kibejahedate tuultega. Sellele vaatamata oli koos Balti paremik. Kui terve hooaeg oli möödunud vaid ühe või mõne kõrgema kooli konkureerimisega ühel ja samal võistlusel, siis nüüd oli päevakorras küsimus: kes keda?

Et seada meie paremate oskusi ka rahvusvahelise klassi nõuete ja omapära ette, olidki rajameistriteks hiljuti Soomes võistelnud Riia ASK orienteerujad. Püüti kopeerida Soome radu, kuid vaatamata heale maastikuvalikule jäi oodatud efekt saavutamata, sest seda ei võimaldanud meie ebatäpne kaardimaterjal.

Esimesel päeval peetud suundorienteerumine tõi kohe edu eestlastele, nende hulgas ka TRÜ võistlejatele.

Meeste 10,5-kilomeetrisel ja 7 KP rajal läks võistlejatel seekord päris kaua aega, mis veel kord näitab võistlusraja raskust.

Balti üliõpilasmeistri tiitli võitis TRÜ esindaja Olavi Kärner ajaga 2.03.30, teiseks tuli Tiit Taimistu (TPI) — 2.05.42 ja kolmandaks Rudolf Mürk (TRÜ) — 2.12.36. Esimese kümne hulka pääsesid veel 6. Arno Huik (TPI) 7. Uku Annus (TPI), 8. Avo Saue (EPA).

Naiste rada oli samuti väga raske. 7,5-kilomeetrise raja (5 KP) läbis seekord kiireimini TPI võistleja Aino Hirv ajaga 2.24.54.

Teisel võistluspäeval jätkus TRÜ edu. Nimelt võisteldi seekord teateorienteerumises, mis eeldab võistkonna kõigi liikmete head esinemist, ja just siin läks TRÜ meeskonnal korda võita esikoht. Etapiti kulges võistlus vägagi pingeliselt, vaatamata sellele, et finišis edestati teist kohta 42 minutiga.

Esimese vahetuse järel viis Avo Saue juhtima EPA võistkonna, kellele järgnesid Arne Kivistik (TRÜ I), 4. Uku Annus (TPI) ja 5. Heino Mardiste (TRÜ II).

Teine vahetus oli Rudolf Mürgi päralt, kes tempoka jooksuga tõi meie ülikooli võistkonna juhtpositsioonile ja andis selle üle ankrumehele Olavi Kärnerile, kes suurendas edumaad veelgi. Kokku kulutas meie võidukas trio aega 3.08.05, 2. TPI I 3.50.05, 3. RPI I 3.53.55.

Naiste teateorienteerumises oli teistest peajagu parem Riia PI naiskond. TRÜ kolmik (Anne Palge, Ene Märtin, Helle Engel) esines samuti tublilt.

Üldkokkuvõtted kujunesid TRÜ võistkonna kasuks, kes kogus 17,5 miinuspunkti TPI 19,5 ja RPI 24 punkti vastu. Niisuguse hea saavutusega tulid meie orienteerujad toime esmakordselt selle suurvõistluse ajaloos.

Teisel päeval levis maastikul piimjas udu, mis mähkis end ümber kuplite ja takistas tunduvalt reljeefi lugemist. Mäed aga meenutasid kangesti meie Otepää maastikku.

See raske ja mehine võistlus pani ühtlasi punkti tänavusele hooajale.

K. ZILMER

ALLA BORISSOVA
PEETER SAARI

Teguderohkeid argipäevi,
lillederohkeid pidupäevi!

Füüsika IV kursus

PÆVAKAJA

ANU OISSARI karikatuurid

Ülikooli peahoone ülikülmas ruumis:
«Ütle, Juss, oled sa aru saanud, kas radiaator soojendab meid või meie teda?»

Lindu tuntakse laulust, naistudengit suitsust.

✤ TEATED ✤

TRÜ klubi tööst lastega:

TRÜ kohvikus 13. novembril kell 13 Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevale pühendatud

LASTEHOMMIK

Esinevad lasteringid.

✤

Kunstilise võimlemise ring (tütarlastele 5.—7. kl.) toimub pühapäeviti algusega kell 10 TRÜ klubis. Järgmine tund on 13. novembril kell 10 (6. nov. tundi ei toimu). Juhendab I järgu võimleja Malle Raiend. Klaverisaade H. Karolinilt.

✤

10. nov. s. a. TRÜ klubis algusega kell 11 «2 tundi lõbusat ajaviidet». Vaiksed ja liikumismängud.

Tantsime «Rits-ratsi» ja «jenkat». Üritus on mõeldud koolilastele. Mängude võitjatele auhinnad.

Uusi rotaprindi väljaandeid

O. Maimets — Inimese suure vereringe arterid. III trükk. 47 lk. Hind 8 kop.

M. Paju — Linguaphone deutscher kursus. Laboratorische Arbeiten. 41 lk. Hind 6 kop.

P. Palmeos — Suomen kielen laseoppija. Teine trükk. 48 lk. Hind 6 kop.

P. Palmeos — Materjale pedagoogiliseks praktikaks. Teine trükk. 33 lk. Hind 4 kop.

V. Alttoa ja L. Kaljuvee. Lääne-Euroopa XIV—XVIII sajandi luulet. 99 lk. Hind 11 kop.

H. Arumaa. — Karusnahad ja karusnahatooted. II osa. 103 lk. Hind 20 kop.

P. Kard. — Makroskoopiline elektrodünaamika. I osa. Elektrostaatika. 169 lk. Hind 17 kop.

R. Hagelberg. — Ettevõtete töö majandusliku analüüsi põhiprintsiibid ja nende rakendamise spetsiifika. 227 lk. Hind 34 kop.

E. Raal. — Kuriteod kodanike poliitiliste ja tööalaste õiguste vastu. 45 lk. Hind 12 kop.

O. Mutt. — A Student's Guide to Middle English. 121 lk. Hind 20 kop.

H. Hansen. — Te-te für Geographen mit Wörterverzeichnis. Teine trükk. 92 lk. ind 12 kop.

N. Kutti. — Vetelpääste oskussõnastik. 31 lk. Hind 10 kop.

L. Hone. — Some Typical Mistakes Occuring in Our Students' Written Papers.

N. D. Artemjuk. — Deutsche Umgangssprache. Bearbeitet von G. Kondas. 204 lk. Hind 28 kop.

R. Lias. — Kvantmehhaanika ülesannete kogu. 193 lk. Hind 25 kop.

H. Kadari. — Kriminaalõiguslike kaasusülesannete lahendamise metoodikast. 64 lk. Hind 10 kop.

P. Ariste. — Eesti keele foneetika. Teine trükk. 201 lk. Hind 22 kop.

R. Lias. — Kvantmehhaanika. 242 lk. Hind 31 kop.

Межвузовский научный симпозиум по общей алгебре. Доклады. Сообщения. Резюме 232 lk. Hind 70 kop.

Тезисы докладов и выступлений на симпозиуме «Метод моделирования в естествознании (23—28 мая 1966). 100 lk. Hind 35 kop.

Реакционная способность органических веществ. Том III. Вып. 2(8). Август 1966. 244 lk. Hind 1 rbl.

А. К. Рейцак, П. С. Сигалов, С. В. Смирнов. Современный русский язык. Методические указания программы и контрольные работы. 113 lk. Hind 19 kop.

Материалы летней школы по проблеме «Физически и геометрически нелинейные задачи теории пластин и оболочек». II. Краткие сообщения. 158 lk. Hind 40 kop.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 9. novembril 1966. a.

1. I kursuse filoloogidele **prof. Paul Ariste II loeng sissejuhatuses keeleteadusse «Keele teke».**

2. Kõigile kaugõppijaile **dots. Linda Eringsoni II loeng ülikooli ajaloost: «Academia Gustavo-Carolina ajaloost».**

Reedel, 11. novembril 1966. a.

1. Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele **dots. Jenny Ananjeva loeng «Omandiõiguse tsiviilõiguslik kaitse» II.**

2. I kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Kalev Kogeri loeng «Partei taktikast revolutsiooni rahuliku arengu ajajärgul (veebr. 1917 — juuli 1917).»**

Meie ajalehe järgmine number ilmub 18. novembril k. a.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8029. MB 09190

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

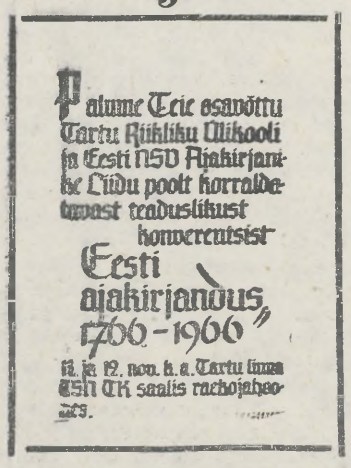
Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (710) Reedel, 18. novembril 1966 XX aastakäik

Ajakirjanduse juubelikonverentsilt

11. ja 12. novembril toimus Tartus eesti kultuuriloos olulise sündmuse tähistamine — möödus 200 aastast esimese eestikeelse perioodilise väljaande ilmumisest. Sel puhul toimunud konverents pakkus kuulajaile tervelt 15 ettekannet, mille temaatika hõlmas õieti kogu kahe ajakirjandussajandit ning jõudis lõpuks tänapäevani välja. Esinejaid oli Tartust ja Tallinnast, oli teaduslikke töötajaid, ülikooli õppejõude ning ajakirjanikke.

Kuigi osavõtt ei olnud eriti rahvarohke (registreeritud oli kahel päeval kokku 214 inimest), oli osavõtjate huvi väga suur: esinejaile esitati kokku 46 küsimust, lisaks veel 10 sõnavõttu. Niisugust aktiivsust ei esine igal teaduslikul konverentsil.

Kuigi oleme oma ajakirjandusalast tööd ülikoolis teinud üsnagi tagasihoidlikult, näis siiski, et see leidis tunnustust. Küllap oli selles muidugi üks jagu heatahtlikkustki ülikooli kui konverentsi peakorraldaja vastu. Olgu kuidas on, see annab ehk pisut julgust juurde lähemate aastate töö hoogustamiseks — eriti uurimistöö alal. Tunnustuse pälvisid ka meie rotaprindiväljaanded, sest on ju ülikool ainuke, kus ajakirjanduse alalt midagi ilmub.

Konverentsil võeti vastu otsus meie esimene ajakiri «Lühike õpetus...» kui rariteet uuesti välja anda, ettekanded ilmuvad TRÜ Toimetistes. Teaduslik töö hakkab toimuma eriti koordineeritult Eesti Raadioga.

Igatahes näib, et konverentsi võime lugeda põhiliselt õnnestunuks, sest ta liigutas mõtteid ning tõstatas ettepanekuid tuleviku suhtes. See vahest ongi peamine.

J. Peegel

ÕNNITLUSI

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva puhul õnnitlesid Tartu Riiklikku Ülikooli ja soovisid palju õnne ning edu töös: SDV Greifswaldi Ülikool, SDV Kaubandusesindus Moskvas, Tšehhoslovakkia—Nõukogude Sõprusühing, NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi Teadusliku Uurimise Apteegi-Keskinstituut, NSV Liidu Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo, ENSV Ministrite Nõukogu, ENSV MN j. a. Välisturismi Valitsus, ENSV Kaubandusministeerium, ENSV Toiduainete Tööstuse Ministeerium, Tšernovitski Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Jakuudi Riiklik Ülikool, Pskovi Pedagoogiline Instituut, Samarkandi Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Uraali Riiklik Ülikool, Kiievi Riiklik Ülikool, Turkmeenia Riiklik Ülikool, Tadžiki Riiklik Ülikool, Udmurdi Teadusliku Uurimise Instituut, Mordva Riiklik Ülikool, Moskva Riiklik Ülikool, Kirgiisi Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Užgorodi Riiklik Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Lvovi Riiklik Ülikool, Irkutski Riiklik Ülikool, Harkovi Riiklik Ülikool, Dagestani Riiklik Ülikool, Vilniuse Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, ENSV TA Majandusinstituut, Tallinna Riiklik Konservatoorium, ENSV Riiklik Kunstiinstituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituut, ENSV Põlevkivi Instituut, ENSV ühing «Teadus», Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituut, ENSV Riiklik Filharmoonia, ENSV Arhitektide Liidu Tartu osakond, kirjastus «Valgus», Fr. R. Kreutzwaldi nimeline Kirjandusmuuseum, Teaduslik Restaureerimise Töökoda, «Eesti nõukogude entsüklopeedia» toimetus, ajalehtede «Rahva Hääl», «Noorte Hääl» jt. «Edasi» toimetused, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus, kirjastus «Eesti Raamat», Tartu Ehitusmaterjalide tehas, Tartu Linna Vesivarustuse ja Kanalisatsiooni Kontor, Tartu Jõesadama kollektiiv.

Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest

Vastavalt üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi peakomisjoni otsusele

premeeriti paremate teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

Esimese preemiaga á rbl. 50.—

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna eriala üliõpilast **Mati Abelit** töö «О множителях ν-сходимости и абсолютной ν-сходимости» eest (töö juhendajad prof. G. Kangro ja assistent H. Türnpu), Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilasi **Anne Allperet** ja **Ene-Mall Vesket** töö «Geograafiaalase ingliskeelse õppevahendi koostamise kogemusi» eest (töö juhendajad dots. S. Nõmmik ja dots. J. Silvet), Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Mati Haga** töö «Nikkel- ja hõbeelektroodi pinna oleku uurimine leeliselistes lahustes» eest (töö juhendajad dots. V. Past ja asp. V. Loodmaa), Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **Tiiu Laasi** ja **Ellen Rivist** töö «Veresuhkru ja vakat-hapniku muutustest arteriaalses ja aju venoosses veres insuldihaigetel akuutses perioodis» eest (töö juhendajad dots. E. Raudam ja asp. A. Kaasik), Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **Mart Lintsi** ja **Lembit Mehilast** töö «Neuroleptikumide ja antidepressantide toimest aju aktivatsiooni mehhanismidele» eest (töö juhendaja vanem tead. töötaja L. Allikmets), Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **Mart Mõlsi** töö «Mõningaid tulemusi õpilaste võimekuse uurimisest» eest (töö juhendaja dots. O. Primits), Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast **Ando Otsa** töö «Исследование центров захвата в рентгенизованных щелочногалоидных кристаллах» eest (töö juhendaja assist. L. Pung).

(Järgneb)

Anti kätte DIPLOMID

Möödunud õppeaastal lõpetas Ajaloo-Keeleteaduskonna 93 üliõpilast. Tublimateks olid eesti filoloogid, kelle hulgast lõpetasid Tiiu Erelt, Liivi Labi, Haldur Õim, Ago Künnap ja Paul-Eerik Rummo kiitusega. Ajaloo osakonna parimatest võib esile tõsta Tiina Einastot ja Kaido Jaansoni. Inglise filoloogi Ann Randalu õppetööd kroonis samuti ainult kiitus.

Oktoobrikuu lõpus anti neile kätte diplomid.

* * *

10. novembril anti TRÜ Kehakultuuriteaduskonna 18 lõpetanule kätte diplomid. Kõik lõpetanud töötavad meie vabariigi õppeasutustes. Parematest võiks nimetada Juta Martinsoni ja Enno Parikut.

TRÜ üliõpilased Tallinnas

Möödunud pühapäeval toimus Tallinnas Emakeele Seltsi üldkoosolek, millest võtsid osa ka meie üliõpilased eesti filoloogia osakonnast. Nad esinesid ettekannetega senistest keele- ja murdeuurimisekspeditsioonidest. M. Meho ja T. Talv andsid ülevaate murdekogumisest Lääne- ja Saaremaal, V.-R. Kreinin jagas muljeid karjala keele djorža murraku uurimisest, L. Vaba rääkis ekspeditsioontst vadjalaste juurde. Tänavu viibisid soome-ugri eriharu üliõpilased esmakordselt Lapimaal. Laplastest ja nende keelest kuuldi palju huvitavat J. Simmilt. Kõiki ettekandeid kuulati suure huviga.

A. TALI

Pressiklubis

käivad juba mitmendat nädalat teoreetilised õppused. Tänavu töötab TRÜ pressiklubi kahes astmes: noorem ja vanem grupp. Esimese rühma üliõpilased tutvuvad ajakirjanduse žanridega, teine rühm tegeleb selliste küsimustega, nagu näit. ajalehe sotsioloogilise uurimise põhiülesanded, nõukogude ajakirjanduse põhiprintsiibid, ajalehetoimetuse töö struktuur, ajalehe korrigeerimisest jne.

Detsembrikuu keskpaiku korraldab pressiklubi kireva õhtu Tähe tänava klubis.

O. VEER

K. Raua fotod

Tartu tähistas Suure Oktoobri 49. aastapäeva

SÜNNIPÄEV ON TORE ASI KA SIIS, KUI SEE PEAKS JUHTUMA SÜGISESSE, NOVEMBRISSE. KIRJUD KRÜSANTEEMID JA TRAGID ALPIKANNID ERGAVAD HOMMIKUUDUS SOOJALT. SÜNNIPÄEVALAPS VÕTKU AINULT VASTU.

7. NOVEMBER. RAEKOJA VÄLJAKUL KORRALDATUD MIITINGUL RÕHUTATI: ASTUME JUUBELIAASTASSE. SEE SEAB SUUREMAD ÜLESANDED LINNA TÖÖTAJATE, ÕPILASTE JA ÜLIÕPILASTE ETTE. TERVITUSTEGA PÖÖRDUSID ÜLIÕPILASNOORSOO POOLE EPA KOMSOMOLIKOMITEE SEKRETÄR SM. VAINO JA TRÜ ÕPPEJÕUD SM. PALAMETS. VIIMANE MÄRKIS, ET MÖÖDUNUD ÕPPEAASTAL SAATIS TRÜ VÄLJA 730 LÕPETANUT, EPA — 324. TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS KAITSTI 5 DOKTORI- JA 56 KANDIDAADIVÄITEKIRJA. TARTUSSE SÕITIS TEADUSLIKU KRAADI JÄRELE TEADLASI KA MUJALT NÕUKOGUDE LIIDUST. TARTU ON TÕUSNUD ARVESTATAVAKS TEADUSELINNAKS. ÜLIKOOLI NIMEL TÄNAS SM. PALAMETS EHITAJAID PEAHOONE KIIRE TAASTAMISE EEST. TÄHELEPANU! OLEME JUUBELIAASTAS!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI REKTORI KÄSKKIRI

Tervitan ja õnnitlen Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva puhul üliõpilasi, õppejõude, teenistujaid ja töölisi.

Tööaastate ülesannete eeskujuliku täitmise ning ühiskondliku tegevuse eest tõstan esile järgmisi seltsimehi:

FOTO ASETAMISEGA AUTAHVLILE

Ühiskonnateaduste kateedrist

Vambola Türk	— dotsent

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Anne Madisson	— laborant
Jaak Allik	— üliõpilane
Liilia Geršman	— üliõpilane

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Heino Kokk	— vanemõpetaja
Vilve Maremäe	— noorem teaduslik töötaja
Elvi Muks	— üliõpilane
Ants Riesen	— üliõpilane

Arstiteaduskonnast

Ernst Raudam	— kateedrijuhataja, dotsent
Endel Tünder	— assistent
Endel Türi	— assistent
Vilma Hansen	— vanemlaborant
Mall Riikjärv	— üliõpilane
Mari Sitska	— ,,
Tiiu Tuha	— ,,
Mart Lints	— ,,
Virge Sepp	— ,,
Riina Keevallik	— ,,
Silvi Saretok	— ,,
Beata Gens	— ,,
Vitali Kartševski	— ,,
Tamara Issaitsikova	— ,,

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Laine Viileberg	— dotsent
Tiiu Noppel	— üliõpilane
Risto Tanner	— ,,

Õigus-Majandusteaduskonnast

Endel Laasik	— dotsent
Elvi Pajupuu	— vanemõpetaja
Meinhard Pahapill	— üliõpilane
Enn Bekker	— ,,
Toivo Ehrenpreis	— ,,
Veli Siiberg	— ,,

Kehakultuuriteaduskonnast

Aleksander Tammert	— üliõpilane

Administratiiv-majandusosakonnast

Aleksander Jekimov	— sepp

Teaduslikust Raamatukogust

Linda Kivistik	— sektorijuhataja

AVALDAN KIITUST:

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Hillar Palamets	— dotsendi kt.
Karl Muru	— vanemõpetaja
Ellen Uuspõld	— õpetaja
Jaan Soontak	— ,,
Paul Kenkmann	— üliõpilane
Aino Kits	— ,,
Reet Kaasik	— ,,
Vaike Kreinin	— ,,
Liina Kaisel	— ,,
Ly Seppel	— ,,
Lembit Vaba	— ,,
Aime Sõmmer	— ,,
Lennart Piller	— ,,
Paul Lääne	— ,,
Hinge Saarmo	— ,,
Evi Männa	— ,,
Tiia Puusme	— ,,
Helju Saul	— ,,
Virve Saar	— ,,
Els Lindvet	— ,,
Helle Plakso	— ,,
Irina Ananjeva	— ,,

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Aleksander Pae	— dotsent
Jaan Reinet	— dotsent
Tullio Ilomets	— dotsendi kt.
Olev Saks	— vanemõpetaja
Henn Laanpere	— vanemõpetaja
Linda Sossi	— laborant
Linda Liivak	— vanempreparaator
Pauline Piir	— preparaator
Jüri Kukko	— noorem teaduslik töötaja
Mihkel Kirikmäe	— üliõpilane
Ilme Keevallik	— ,,
Henn Voolaid	— ,,
Ilmo Sildos	— ,,
Katrin Palts	— ,,
Anu Roos	— ,,
Peeter Sikk	— ,,
Indrek Tart	— ,,
Boris Šulitšenko	— ,,
Andres Kuusk	— ,,
Naima Villo	— ,,
Peeter Puusemp	— ,,
Gerda Ängelstok	— ,,
Svetlana Vtorõgina	— ,,
Reet Tammeveski	— ,,
Anne Laretei	— ,,

Arstiteaduskonnast

Mihkel Kask	— kateedrijuhataja, professor
Kaljo Villako	— dotsent
Veinart Põkk	— dotsent
Kaljo Põder	— assistent
Feliks Valge	— vanempreparaator
Arved Jents	— vanemlaborant
Luule Philips	— ,,

(Järg 5. lk.)

Leonhard KANGUR 65-aastane

14. novembril k. a. sai 65-aastaseks Leonhard Mardi p. Kangur, keda ülikoolipere tunneb õppejõuna, kaugõppe töö korraldajana ja aktiivse osavõtjana ühiskondlikust tööst.

Juubilar sündis Põltsamaal käsitöölise perekonnas. Alghariduse omandas ta Põltsamaa algkoolis, keskhariduse aga Tartu Reaalkoolis ja Tartu Kommertsgümnaasiumis. 1922. aastal astus juubilar Tartu Ülikooli Õigus-Majandusteaduskonda, mille lõpetas 1933. a. panganduse erialal.

Tartu Riikliku Ülikooliga on Leonhard Kanguri elu ja töö olnud vahetult seotud alates 1957. aastast. Aastail 1957—1961 töötas ta rahanduse ja krediidi kateedris kohakaasluse korras või õppeülesandetäitjana, õpetades Majandusteaduskonna üliõpilastele pangandusalaseid distsipliine. Alates 1961. a. novembrikuust asus L. Kangur tööle rahanduse ja krediidi kateedrisse koosseisulise õppejõuna — algul assistendina, hiljem vanemõpetajana. Paralleelselt tööga kateedris täitis ta aastail 1961—1966 ka Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppe prodekaani ülesandeid.

Alates 1. oktoobrist k. a. täidab juubilar TRÜ kaugõppeprorektori kohustusi.

Juubilar on palju kaasa aidanud kõrgema haridusega krediidispetsialistide ettevalmistamisele. Olles suurte teadmiste ja suurte praktiliste kogemustega õppejõud, oskab ta suurepäraselt seostada teooriat ja praktikat ning kasvatada üliõpilastes huvi ja armastust krediidialase töö vastu. Kõik sõjajärgsel perioodil TRÜ Majandusteaduskonna rahandusharu lõpetanud on saanud suure osa oma krediidialastest teadmistest juubilarilt.

Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppeprodekaanina on Leonhard Kangur teinud suurt tööd mittestatsionaarsete üliõpilaste õppetöö korraldamisel ja õppimistingimuste parandamisel. Tema tähelepanelik ja abivalmis suhtumine mittestatsionaarsetesse üliõpilastesse on andnud julgust paljudele üliõpilastele ning aidanud kaasa stuudiumi edukale lõpetamisele ka siis, kui raskused näisid esialgu ületamatutena.

Juubilar on olnud viljakas ka teaduslikus töös. Ta on mitmete õppevahendite, artiklite ja käsikirjaliste tööde autor.

Kuid Leonhard Kangurit ei saa iseloomustada ainult tööalaste ülesannete järgi, sest kogu tema elu ja tegevus on lahutamatult seotud aktiivse osavõtuga ühiskondlikust tööst.

Nii on juubilar TRÜ-s töötamise perioodil olnud Tartu Rajooni Tarbijate Kooperatiivi revisjonikomisjoni liige, jaganud teadmisi ENSV Statistika Keskvalitsuse poolt korraldatud töötajate kvalifikatsiooni tõstmise kursustel, osa võtnud ühingu «Teadus» tegevusest jne. jne. Käesoleval ajal on L. Kangur TRÜ ametiühingu revisjonikomisjoni esimees, TRÜ teenistujate vastastikuse abistamise kassa revisjonikomisjoni esimees ja rahvakontrolli Tartu Linnakomitee ühiskondlik inspektor.

Kolleegid ja üliõpilased tunnevad juubilari kui inimest, kellel on alati ammendamatult energiat, elurõõmu ja optimismi kõikides olukordades, kes kunagi ei kaeba raskuste üle, vaid otsib ja leiab teid nendest ülesaamiseks. Kõiki ülesandeid on juubilar täitnud suure entusiasmiga, kvaliteetselt ja tähtaegselt, arvestamata tööaja ametlikke piire või ametikohajärgsete tööülesannete mahtu.

Suure nõudlikkusega enda ja teiste vastu ning oma teadmiste, kogemuste ja suure töövõimega on ta võitnud kõigi kaastöötajate ja üliõpilaste lugupidamise.

Soovime juubilarile tervist, optimismi, pulbitsevat energiat ja nooruslikkust veel paljudeks, paljudeks aastateks ning edukat tööd noorte spetsialistide kasvatamisel!

Konsultatsioonipunkt uutes ruumides

Tartu Riikliku Ülikooli Tallinna konsultatsioonipunkt sai hiljuti enda käsutusse avaramad ja edukaks õppetööks igati soodsamad ruumid, asukohaga Tõnismägi 12/14.

Konsultatsioonipunktis algaski kaugõppijail pingeline õppetöö. Siin korraldatakse loenguid, toimuvad konsultatsioonid, võetakse vastu eksameid ja arvestusi. Ajaloo-Keeleteaduskonna kaugõppe üliõpilastel toimub siin regulaarselt igal nädalal õppetöö ladina keeles A. Kimmeli juhtimisel. Kõigile I ja II kursuse üliõpiiastele algasid loengud NLKP ajaloos, neid peab EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi direktor ajalookandidaat A. Panksejev.

Peale nende õppeainete toimuvad konsultatsioonipunktis loengud igal nädalal veel poliitilises ökonoomias (lektor Eesti NSV Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudi direktor, majandusteaduste kandidaat A. Köörna), dialektilises materialismis (E. Rehe), ajaloolises materialismis (E. Silvet), inglise keeles (sm-d Nikopensius ja Reinhold), vene keeles (sm. Premet) jt. õppeainetes.

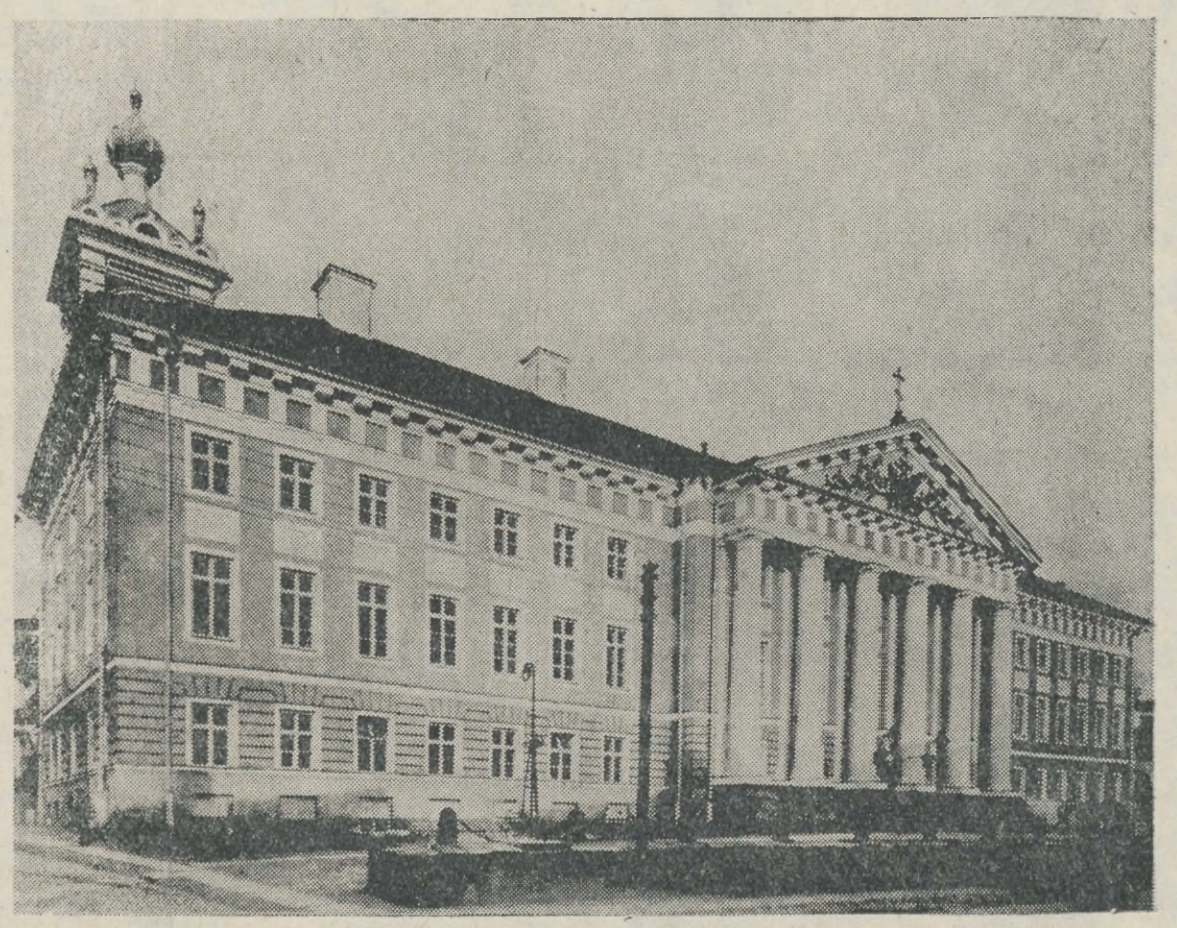
Sageli viibivad konsultatsioonipunktis väljasõitudel TRÜ õppejõud. Nii pidas õppejõud K. Soonets 12. ja 13. novembril kõigile Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilastele loenguid kõrgemast matemaatikast.

TRÜ õppejõudude väljasõidud Tallinna konsultatsioonipunkti on ette nähtud ka 20. novembril ja 11. detsembril. Konsultatsioonid toimuvad ainult neis ainetes, milles üliõpilased soovivad neid saada. Selleks tuleb esitada vähemalt 10 päeva enne konsultatsioonide algust vastavad avaldused Tallinna konsultatsioonipunkti juhatajale.

Kaks korda nädalas on avatud konsultatsioonipunkti juures töötav raamatukogu. Samas müüakse ka TRÜ rotaprindil ilmunud mitmesugust kaugõppijaile vajalikku kirjandust.

A. SUURVÄRAV

KÕIGILE! KÕIGILE!

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» avab uue rubriigi «Huvitavat ülikooli ajaloost». Ajalehe toimetus ja ülikooli ajaloo komisjon pöörduvad kõigi endiste ja praeguste õppejõudude ning üliõpilaste poole palvega saata oma mälestusi, tähelepanekuid ja uurimusi avaldamiseks.

Seoses Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni juubeliaastapäeva lähenemisega oleks väga soovitav saada materjale sellest, kuidas 1917. a. revolutsioonilised sündmused leidsid kajastust meie ülikoolis, kuidas toimusid nõukogulikud ümberkorraldused 1940.—1941. a. Oleme eriti tänulikud mälestuste eest nende inimeste kohta, kes langesid fašistide ohvritena okupatsioonipäevil ja kes ennastsalgavalt kaitsesid meie kodumaad Suure Isamaasõja aastail!

Ootame aktiivset kaastööd!

Pildil: Tartu Ülikooli peahoone käesoleva sajandi algul.

Tähtpäevalise juhtkirja asemel

Eile, täna, homme...

Möödunud pühapäeval

Viimane sügiskuu. Külm, nagu olema peabki. Internaadis eriti, sest — pühapäev.

Päev nagu harilik päev ikka. Oma tõusud ja mõõnad. Oma dissonantsid ja puhtad kõlad. Oma heledused ja varjud. Aga päevad nagu inimesedki pole kunagi üht nägu. Seda enam tähtpäevad ja nende eelsed.

17. november — rahvusvaheline üliõpilaste päev. Kuidagi erakordselt vaikne: nagu alati joostakse loengutele, tehakse kontrolltöid, peetakse seminare. Nagu alati... Ometi võib seda või teist pilti suvaliselt siduda sündmusega. Mõnikord veetlevad pidupäevaeelsed sündmused meid veel rohkemgi kui päris pühad. Niisiis — tähtpäevaeelne pühapäev sügiskülmas Tartus.

Uut? Leidub!

V a n a u u s. *Noored tudengid, «rohelised rebased», ametlikult — I kursuse üliõpilased. Kui palju nimetusi ja värve! Ja igal aastal, just novembrikuu keskpaiku need värvid ja nimetused käiku lähevadki. Tudengiks löömine. Meeldejäävad rituaalid ja kõitvad traditsioonid. Sel pühapäeval löödi viimased «rebased» tudengiks. Rahvusvahelisele üliõpilaspäevale mindi vastu juba n.-ö. p ä r i s üliõpilastena. Küllap nüüd need tõsised tööpäevad algavadki. Tänavune tudengipere täiendus on väga agar ja tubli uude miljöösse sisse elama. Te vaadake vaid, kui asjalike nägudega nad istuvad loengutel ja raamatukogudes, kui rohkearvuliselt võtavad osa ringide ja klubide tööst. Eks eralda neid juba praegugi «vanadest» vaid kantis tekkel. Jällegi — vana kordub uuel tasemel!*

U u s u u s. *Mitmekordselt oleme kirunud ehitajaid. Uue ühiselamu valmimise tähtajad jooksevad nagu konveierilt tuulde. Täna võime siiski rääkida, et lõpuks ometi on Leningradi maantee ühiselamu valge-oranžile välisnäole lisaks ka sisemine ilme päris kombekas ette saanud. Pühapäeval voorisid autod koormatega paraadukse ette ja poisid laudade ning vooditega trepist üles. Ülemjuhataja e. komandant H. Reimann ütles:*

«Selle kuu lõpus või järgmise alguses tuleb päris sissekolimine.»

Limiteerivaks punktiks on praegu esimene korrus. Materjalikriis näikse nüüd möödas olevat. Ülemiste korruste koridorides on juba viimanegi artikkel — roheline plastikaat — põrandatele laiali veetud.

Täna ütleb klubijuhataja M. Kikas:

«Detsembris läheb Tähe tänava klubis jälle tõsine naljategemine (heas mõttes) lahti. Jätkub septembris alustatud ja «tehnilistel põhjustel» pika pausi saanud hooaeg...»

See kõik polnud nüüd vahest see päris pidupäevajutt, aga ... täna sobib rääkida sellest küll.

J.-A. TOOM

Püsti, kohus tuleb!

Ühel novembrikuu õhtul toimus Õigusteaduskonnas traditsioonilises kohtuprotsessi vormis tudengiks lõõmise õhtu.

Kohtu ees oli 50 esimese kursuse üliõpilast. Süüalused ei istunud sedapuhku süüpingis, vaid pidulauas koos kuulajaskonnaga. Kohtunik, prokurör ja advokaadid kandsid musti, maani ulatuvaid kuubi ning rippuvate lokkidega parukaid.

Kõiki noori tudengeid süüdistati ülikooli sammaste vahelt läbitungimises. Grupikaupa kutsuti süüdistatavad kohtulaua ette ning esitati veel täiendavalt väga mitmesuguseid «süüdistusi». Neile heideti ette kodukoha mahajätmist, jahipidamise eeskirjade rikkumist, raamatukogude ründamist jms.

Lõpuks tegi kohus karmi ja õiglase otsuse: karistada kõiki Õigusteaduskonna üliõpilasi 4-aastase vabadusekaotusega TRÜ Õigusteaduskonnas.

Pärast kohtuprotsessi jätkus tujuküllane õhtu. Tantsiti, lauldi ja lasti sõõgil hea maitsta.

Õhtu organiseerijaks ja kohtuprotsessi korraldajaks oli II kursus.

E. REISENBUK

Teistkordne vastuvõtt

Nii see algas. Lava kohal suur «rebase» embleem loosungiga «Ära värisel» Tõsist aukartust võisid tunda need 75 uustulnukat, keda tõi marsi saatel rivikorras sisse keskaegses elegantses riietuses kõrge kolleegiumi teener Miguel (Tõnis Aru). Siis kamandati kõik püsti ja auväärne kolleegium võis sisse tulla. Pärast avakõnet, milles oli juttu noorte «rebaste» nõrkustest ja haigustest, asuti oskuste väljaselgitamisele «nõksuga» küsimuste ja ülesannete andmise abil.

Kõrge kolleegium leidis, et kõigi 15 noortudengi (kursuste agaramad) teadmised vastavad rangetele nõuetele. Teravmeelsete ja täpsete vastuste poolest paistis eriti silma kaubanduse I kursus.

Õhtu möödus särtsakalt ja lõbusalt. Võrreldes möödunud aastaga oli rohkesti huvitavamaid ja uudsemaid momente. Eriti uhked olid noored «rebased» trükitud embleemide üle.

Organiseerimine on tülikas ja keeruline töö. Seda rohkem tuleb hinnata neljanda kursuse head tahet ja vaeva õhtu korraldamisel. Esile võib tõsta M. Noormetsa, E. Liiberit ja J. Maltsa, aga ka J. Pinat, L. Luigelehte ja S. Aronit, kes nõu ja jõuga kaasa aitasid.

Koju läksid noored tudengid juba p ä r i s tudengitena.

J. JOHANSON

Raadioloengud

Reedel, 18. novembril 1966. a.

1. Eesti filoloogia II kursuse üliõpilastele **dots. Enn K o i d u loeng «Saarte murre» I.**

2. Saksa filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Gerda K o n d a s e loeng «Der zusammengesetzte Satz».**

Kolmapäeval, 23. novembril 1966. a.

1. Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilastele **prof. Abner U u s t a l i loeng «Reaktsioonilisi suundi kaasaegses kodanlikus rahvusvahelise õiguse teaduses».**

Reedel, 25. novembril 1966. a.

1. Saksa filoloogia IV—V kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Felix K i b b e r m a n n i loeng «Die Planung des Unterrichts».**

2. Eesti filoloogia I kursuse üliõpilastele **prof. Paul A r i s t e loeng «F. J. Wiedemann keeleteadlasena».**

3. Kaubatundmise eriharu III kursuse üliõpilastele **dots. Eero R a n n a k u loeng «Toidukaupade kvaliteet».**

17. november 1966. a. — Rahvusvahelise Üliõpilasliidu 20. sünnipäev

MEIE MAA ÜLIKOOLIDES

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamiseks esinevad Kišinjovi Riikliku Ülikooli lektorite grupid linna ja rajooni töötajate ees loengutega Suurest Oktoobrist ja esimese sotsialistliku riigi organiseerijast ja rajajast V. I. Leninist.

Õppevaheajal suunduvad üliõpilased matkadele ja ekskursioonidele revolutsioonihälli Leningradi, Volga äärde, linnadesse, mis on seotud revolutsioonilise liikumise ajalooga.

Suure juubeli auks rajavad üliõpilased rahvaste sõpruse ja vennalikkuse allee.

* * *

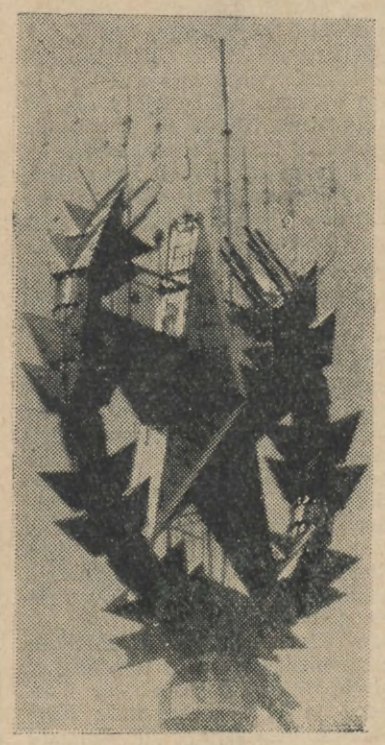
Nõukogude Läti esimene valitsus eesotsas väljapaistva revolutsionääri, Lenini õpilase Peter Stučkaga, andis 8. veebr. 1919. a. välja dekreedi Läti Riikliku Ülikooli asutamiseks. Praegu töötab Läti Riiklikus Ülikoolis üle 170 professori, doktori ja teaduste kandidaadi. Ülikooli rektoriks on filosoofiateaduste doktor, professor Valentin Šteinberg.

LRÜ-s on 7 teaduskonda: Füüsika-Matemaatika-, Keemia-, Bioloogia-, Ajaloo-Keele-, Võõrkeelte, Geograafia- ja Õigus-Majandusteaduskond. Päevases, õhtuses ja kaugõppeosakonnas õpib kokku üle 6000 inimese.

Üliõpilaste jaoks on avatud ööpäevane sanatoorium 55 kohaga. 11 tuusikut on tasuta, ülejäänute eest tasuvad üliõpilased 30% nende maksumusest. Ööpäevasel sanatooriumil on hästisisustatud arstikabinetid. Ravilolijad saavad kolm korda päevas vitamiinirohket toitu. Igal aastal on siin õppetööd katkestamata tervist parandamas 600 üliõpilast.

* * *

Möödunud õppeaastal avati LRÜ Õigus-Majandusteaduskonna juures majandusüberneetika osakond. See valmistab ette spetsialiste Leedu NSV, Eesti NSV jt. liiduvabariikide jaoks.

VIISNURK MRÜ PEAHOONE TIPUS (PILDISTATUD TELESKOOBI ABIL).

Kiri Moskva Riiklikust Ülikoolist

Natuke Moskvat eestlase silma läbi

1

Suvel sai veidi kergekäeliselt lubatud midagi paberile panna Moskva Ülikooli elust-olust. Lubada teatavasti on kerge, teoks teha palju raskem. Millest rääkida? Ülikoolist endast pole vähe kirjutatud; tihtigi on püütud lugejaid rabada suurte arvudega: peahoone kõrgus, üliõpilaste arv jne. Õigesti väidab Saint-Exupèry: täiskasvanud inimestele on vaja arve, et nad millestki ettekujutuse saaksid! Püüan seekord numbrite rägastikku siiski vältida.

Lenini mägede rajooni peetakse Moskvas üldiselt kõige rahulikumaks, kuigi suurlinna elurütm ulatub siiagi. Eriti tunnevad seda muidugi meie «humanitarnikud», kes igal hommikul peavad kesklinna loengutele sõitma. Aga mis tähendab Moskvas linnatranspordi kasutamine tööle mineku ja sealt tuleku ajal, seda peaks küll igaüks ise oma nahal proovima!

Paljudele, kes on Moskvas ainult lühikest aega viibinud, tundubki Moskva ainult selline: kuhugi tõttamine, kärarikas tõuklemine kõikjal ja kenake hulk tähelepanematust sealjuures inimeste käitumises. Moskvalased ise väidavad küll, et selles on süüdi just too igapäevane üks miljon läbisõitjat, kes muudavad Moskva just nagu läbisõiduhooviks ja annavad linna kogupildile erilise värvingu.

Kuid eksisteerib ka teine Moskva. Ja sellest teisest ma tahaksingi rääkida — sellest Moskvast, millest me lugu peame ja omamoodi armastamegi. Selle moodustavad ülikool, raamatukogude vaikus, kontserdisaalide lühtrite sära, võlumaailmad tasa avanevate lavaeesriiete taga... Töö ja puhkus — mõlemast tuleks eraldi rääkida.

Niisiis töö. Siin nagu polegi midagi erilist: ülikool nagu ikka, loengud, õppejõud, üliõpilased. Tihti on mind palutud võrrelda Moskva Ülikooli Tartu omaga, sest õppisin varem Tartus. Paralleele on tegelikult väga raske tõmmata. Tõsi küll, on kvalitatiivseid erinevusi, aga need omakorda tulenevad kvantitatiivsetest. Et otsustasin juba kord loobuda arvulisest materjalist, siis oleks vahest lihtsam öelda, et tõenäosusteooria annab suuremad eeldused «lahtiste peade» esinemisele s u u r e m a hulga seas. Sellega ei taha ma muidugi öelda, nagu siinse ülikooli «laeni» ei suudaks küündida ükski tartlane. Kuid nii mõnelgi alal on siinne tase siiski märksa kõrgem. Eriti andis see algul tunda matemaatiliste distsipliinide puhul: 1) suurem ainehulk, 2) peatähelepanu ülesannete lahendamisele (minu kui füüsiku meelest õige suund).

Ka praktikumide arv on suurem kui oli Tartus ning eksamil on tähtsuselt esikohal ülesannete lahendamine ja alles siis teooria.

Mis puutub loengute kvaliteeti, siis tuleb siingi madalatasemelisi ette, hoolimata sellest, et võimalused õppejõude valida on suured. Juhtub, et hea, maailmakuulsa teadlase loengud on hirmus igavad. Ilmselt peab siin paika nn. nakatamisvõime teooria (Panso järgi!).

Et kursused on suured, võib loengutelt puudumine tihti märkamatuks jääda. Vahete-vahel organiseerib õppeosakond kontrollreide. Esimestel kursustel on loengute külastamisega asi halvem ja ka karistused rangemad, vanemate tudengite puhul aga vaadatakse puudumistele tihti läbi sõrmede. Üsna suur on meil vabakuulajate arv. Õigus selleks antakse juhendaja ja kateedri nõusolekul. Vabakuulamise üheks suureks eeliseks on ka võimalus ise määrata eksamite sooritamise tähtaegu.

Eksamikord on siin üldiselt veidi teistsugune. Eksamiruumis on sees kogu grupp (grupi suurusele vastab üks Tartu kursus) ning eksamit võtavad vastu kolm õppejõudu — üks neist on oma seminarijuhendaja, teised võõrad. On võimalik valida, kellele «ette minna». Spikerdamisvõimalused on lahedad. Arvan, et ega olegi mõtet pead koormata pikkade valemite pähetuupimisega; tuleb vaid meelde jätta tuletuste üldine käik, füüsikaline sisu ja see ongi just peamine. Kui õppejõud on oma materjalis tõesti hästi kodus, võib ta ju ka ilma matemaatiliste täpsusteta kindlaks teha, kui palju tudeng teab. Nii mõnigi kord olen ma eksami ajal vastused ametlikult raamatute abil ette valmistanud, aga pärast ikka saanud sellise «sauna» lisaküsimuste näol, et aitab.

Võidakse küsida, mis kasu on siis raamatute põhjal eksamiküsimuste ettevalmistamisest? Need õppejõud, kes seda moodust praktiseerivad, vastaksid arvatavasti: «Vähemalt üks osa kursusest on üliõpilasel nüüd selge.»

Üks erinevus Moskva ja Tartu Ülikooli vahel on veel siin valitsev bürokraatia igasuguste asjaajamiste puhul. Vahel jääb mulje, et paber — see ongi kõik. Jooksmine ühe ülemuse juurest teise juurde koos igaveste ootamistega on möödapääsmatu mõne kõige tühisemagi asja õiendamisel.

Nüüd veidi teaduslikust tööst. ÜTÜ-d sellisena nagu ta tegutseb Tartus, meil ei ole. Mõnedel teaduskondadel on oma teaduslik ühing, kuid Füüsikateaduskonnas mitte. Muidugi pole sellega öeldud, et meil teadusliku tööga ei tegelda! Nooremate kursuste jaoks töötavad teaduslikud ringid, vanemad võtavad osa teaduslikest seminaridest, mille arv on tublisti üle paarikümne. Alates kolmandast kursusest on igal tudengil oma hooldaja teadusliku töö alal, kelle käe al ta siis kirjutab oma kursuse- ja diplomitööd. Et tööde tase on kõrge, sellest annab tunnistust fakt, et enamik kursusetöid läheb trükki. Diplomitöödest kuulub avaldamisele peaaegu 100%.

Kasutan võimalust avaldada paar mõtet TRÜ ÜTÜ kohta. Võtsin möödunud kevadel külalisena osa ÜTÜ konverentsist. Minu meelest on selline töövorm, nagu seda füüsikasektsioonis rakendati, küll kaunis mõttetu. Paistab, et oli täiesti ära unustatud, et tänapäeval ei suuda enam keegi haarata kogu füüsika probleeme. Ettekannete temaatika oli äärmiselt laialaulatuslik. Arvan, et konverentsilt peaks saama uusi ideid nii kuulajad kui ka ettekandjad, see eeldab aga probleemi tundmist. Praegu tundub küll, et kui mina näiteks oleksin oma ettekandes ka valetanud, ei oleks kuulajad mulle seda üldse osanudki pahaks panna. Oleks vist palju tulusam füüsikasektsiooni töö läbi viia kitsamate alagruppide kaupa. See annaks vabamaid võimalusi ka diskussiooniks, mis muidu võib ära jääda juba ajapuuduselgi. Kindlasti parandaks asja veelgi FAI teadlaste osavõtt ja siis oleks rohkem mõtet konverentsile kutsuda ka kitsamate erialade uurijaid teistest kõrgematest õppeasutustest. Oleks huvitav teada, mida arvavad asja kohta tartlastest füüsikud ise?

Niipaljuke siis tööst. Sellest, kuidas Moskva tudeng vaba aega veedab, aga järgmisel korral.

ENE ERGMA,
Moskva Riikliku Ülikooli Füüsikateaduskonna üliõpilane

3. LK.

TRÜ KOMMUNISTIDE KOOSOLEK

ARUANDEST

EKP TRÜ Parteikomitee sekretäri E. Salumaa aruande tõhusamaks osaks oli **ideoloogilise töö** analüüs. Selle põhisuundadena fikseeris parteikomitee nõukogude patriotismi, sotsialistliku internatsionalismi ja kommunistliku töössesuhtumise kasvatamist. Nende suundade hulka loeti ka partei XXIII kongressi otsuste viimist ülikooli kollektiivi iga liikmeni. Komitee arutas nii iseseisvalt kui ka koos TRÜ nõukogu, komsomoli- ja ametiühingukomiteega mitmeid ideoloogilise töö põhiprobleeme. Nendest: õppevälise massilise poliitilise kasvatustöö olukorda TRÜ-s, EKP TRÜ Komitee ja ametiühingukomitee tööd õppejõudude ideoloogilisel kasvatamisel, üliõpilastraditsioonide kujundamist, tööd parteitu aktiiviga Ajaloo-Keeleteaduskonnas, füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni tööd jms. Komitee ideoloogiasektor korraldas abi osutamise eesmärgil ideoloogilises töös algorganisatsioonide büroode sekretäride ja liikmete instrueerimisi. Tööplaanide koostamisel juhendati algorganisatsioone arvestama eelkõige kollektiivi konkreetset olukorda, millest lähtudes suunati ideoloogilise kasvatustöö ülesannete kavandamist.

Ideoloogilise töö sektor taotles, et organisatsioonid analüüsiksid õppe-kasvatustöö ühtsuse probleemi, et poliitilis-kasvatuslikud üritused muutuksid regulaarseks ja mitmekesistuksid vormidelt. Muudeti süsteemiks parteialgorganisatsioonide sekretäride igakuulised informatsioonid oma tööst, sealhulgas kasvatustööst. Koordineeriti ülikooli teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt tehtavat ideoloogilist tööd. Vajalikku abi ei suudetud organisatsioonidele anda aga ideoloogilise töö küsimuste ettevalmistamises nende arutamiseks koosolekutel.

Aruandeaastal oli õppejõudude marksistlik-leninliku õppuse põhivormiks filosoofiaseminar. Neid töötas 19; praktiliselt haarati nendega kõik õppejõud ja teaduslikud töötajad, samuti oluline osa abiõppepersonalist — ühtekokku õppis seminarides 551 töötajat. Seminari juhendajatest on paljudel kõrge erialane kvalifikatsioon ja suur propagandatöö staaž. Põhiliselt kõikides seminarides täideti kavandatud plaanid, ehkki esimesel semestril kippusid mõnel pool õppused ära jääma (KKT ja Teaduslik Raamatukogu). Täitmata jäid arvutuskeskuse ja geograafiaosakonna seminariplaanid (I seminar), samuti võõrfiloloogidel ning matemaatikaosakonnas (II seminar). Rohke positiivse kõrval selles lõigus (arvukas osavõtt, abistavate loengute korraldamine kvalifitseeritud lektoritega, partei XXIII kongressi materjalide läbitöötamine) märgiti puudujääke planeerimises (vajaliku ühtluse puudumine), sisulises töös (osavõtjate mitteküllaldane aktiivsus, enamikul juhtudel sideme puudumine filosoofia kateedriga) ja organisatsioonilises töös (seminarirühmade ebaühtlane suurus jms.).

Teenindavale personalile organiseeriti poliitringid.

Tööd alustas temaatiline poliitiline lektoorium.

Õppejõudude poliitilist kasvatustööd arutati ka ülikooli partei- ja ametiühingukomitee ühisel koosolekul.

Rohkesti tunti aruandeperioodil huvi ühiskonnateaduste õpetamise olukorra vastu. Sellest tulenevalt tehti aruandes mõnevõrra kriitikat partei ajaloo, teadusliku kommunismi ja ajaloolise materialismi õpetamise suhtes, kuid juhiti tähelepanu ka «medali teisele küljele» — üliõpilaste suhtumisele ühiskonnateaduste omandamisesse.

Õpetamise ja kasvatamise ühtsuse probleemi käsitlemisel tõstis aruandja eeskujuks Bioloogia-Geograafiateaduskonna organisatsiooni tööd (endine sekretär H. Kallak). Seal arutati 3 lähtisel parteikoosolekul üliõpilastega tehtavat tööd; geograafiakateedris kasvatustööd; taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedris õppe- ja kasvatustöö ühtsust. Selles küsimuses öeldi kiidusõnu ka Õigusteaduskonna aadressil, kus teaduskonnasiseselt üldistati kasvatustöö iseärasusi. Uuele komiteele pandi südamele võtta päevakorda erinevaté teaduskondade kasvatustöö iseärasuste probleem.

Olulist osa tulevaste spetsialistide kujundamisel peab etendama ka läbimõeldud **süsteemikindel ja sisukas õppeväline ideoloogiline töö.** Just siin on parimad võimalused tegelda aktuaalsete sise- ja välispoliitiliste küsimustega, diskuteerida moraali, kutse-eetika jt. probleemide üle. Selle töö teostamise põhiüliks on komsomoligrupp. Kasutatavateks töövormideks on poliitvestlused ja diskussioonid. Samas seoses anti tunnustav hinnang RSR-i tegevusele ja märgiti huvi elavnemist põhiliste küsimuste vastu, millest sõltuvalt on tõusnud poliitinformatsioonide kvaliteet. Puuduste käsitlemisel selles töölõigus viitas aruandja Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo poolt teostatud analüüsile, millest meie ajalehe veergudel põhjalikumalt on sõna võtnud H. Palamets. Õppeväline poliitiline kasvatustöö TRÜ-s oli iseseisvalt arutusel TRÜ Parteikomitee istungil 24. apr. 1966, kus peeti vajalikuks rakendada sellesse töösse ka ülikooli lektorid, kes kuuluvad ühingusse «Teadus». Nimetatud koosoleku otsust on juba realiseerima hakatud.

Komitee astus samme ka komsomoliorganisatsiooni iseseisvuse ja initsiatiivi arendamise suunas (ühiselamute hooldamise, kursuste juhendamise jt. küsimustes).

Aruandeperioodil analüüsiti juba mõnda aega rohkesti vaidlusi tekitanud kursusejuhendamise küsimust. Ilmnes, et seal, kus parteiorganisatsioon ja dekaan kursusejuhendajate tööd sisuliselt suunavad ja kus nad tegelevad ideoloogilise kasvatustööga, ei teki enam vaidlusi — kursusejuhendajad on tingimata vajalikud. Paljud parteiorganisatsioonid juhtisid plaanikindlalt kursusejuhendajate tööd — neile korraldati seminare, nõupidamisi, kuulati aruandeid nende tööst parteibürool. Arstiteaduskonnas üldistati ankeedi vormis kogutud andmeid kursusejuhendaja tööst. Saadud tulemused kinnitavad nimetatud töövormi positiivset hinnangut. Negatiivseid näiteid toodi matemaatikaosakonnast, Majandusteaduskonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna parteialgorganisatsioonide tööpraktikast.

Aruandja pidas komitee ideoloogilise töö sektori tegevust selles lõigus mitteküllaldaseks.

Puudutati ka üliõpilastraditsioonide küsimust, milles aruandeperioodil siiski kahjuks kindlaid seisukohti välja ei kujunenud, ehkki küsimust arutati 25. veebruaril s. a. ülikooli nõukogu ja parteikomitee ühisel koosolekul, ajalehe «TRÜ» töö probleeme parteikomitee 18. nov. 1965. a. ja 20. juuni 1966. a. otsuste põhjal.

Kiitev hinnang anti ÜET tegevusele (dekaan sm. G. Rekker).

Ideoloogilise töö küsimuste kõrval oli aruandes rohkesti ruumi antud ka **õppe- ja kasvatustöö** küsimustele. Parteikomitee vastav sektor korraldas kaug-õppe ja õpetajate ettevalmistamise olukorra kohta. Kehakultuuriteaduskonna töö kohta, vene keele õpetamise jt. kohta vastuvõetud otsuste täitmise kontrolli. Analüüsiti õppemetoodilist tööd ja TRÜ metoodilise nõukogu osa selles, mõnevõrra tegeldi üliõpilaste iseseisva töö probleemidega.

Teadusliku töö sektori tegevuse põhisuundadena: 1) kontrolliti doktorantuuris olevate õppejõudude doktoritööde valmimist ja abistati neid, 2) jälgiti teaduskondade parteiorganisatsioonide kaudu, et kõik õppejõud-kommunistid rakenduksid üliõpilaste iseseisva teadusliku töö juhendamisele. Aruandeperioodil kaitsti TRÜ õppejõudude poolt 4 doktoritööd, peatselt seisab ees kaitsmine kahel. Vastavalt komitee otsusele 27. maist 1966. a. kutsuti ellu teadusliku töö koordineerimise ja kontrollimise komisjonid teaduskondades. Et TRÜ valmistab kaadrit vabariigi jaoks, tõstatati küsimus mitmete erialade spetsialistide ettevalmistamise laiendamise kohta ülikoolis (museoloogia, biokeemia, filosoofia jt.). Rohkesti oli juttu meie teadlaste kontaktidest nii kodumaal kui väljaspool selle piire.

Peatudes **siseorganisatsioonilise töö** küsimustel, märkis aruandja selle põhisuundadena:

1) teaduskondade ja osakondade parteiorganisatsioonide tööga tutvumist, nende abistamist ja suunamist;

2) tööd parteitu atkiiviga ja partei ridade juurdekasvu küsimust. Viimases seoses tõsteti esile Arstiteaduskonna organisatsiooni (sekretär sm. D. Metšetin), halvemate hulgas märgiti Ajaloo-Keeleteaduskonda (end. sekretär B. Nedzvetski). Tööst noorte kommunistidega võis aruandja esile tõsta rektor sm. Klementi vestlust kommunisti osast ülikoolis ja teaduskondade kohtumisi ülikooli lõpetanud kommunistidega (Arstiteaduskond). Põhisuundadeks olid veel:

3) otsuste täitmise kontroll;

4) parteigruppide töö organiseerimine;

5) kaadriküsimused;

6) ühiskondlike koormuste jaotamise ja täitmise kontroll.

Pikemalt peatus aruandja komsomolitöö parteilisel juhtimisel. Märgiti, et komsomoliorganisatsioon on teinud väga suurt tööd üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel, eriti nende poliitilise aktiivsuse tõstmisel. Samaaegselt on toimunud komsomoliorganisatsiooni õiguste pidev laienemine. «Võib öelda, et praktiliselt ei toimu üliõpilaste elus midagi ilma kommunistlike noorte osavõtuta ja aktiivse juhtimiseta,» konstateeriti aruandes. Ent samaaegselt õiguste laienemisega peab tõusma ka vastutustunne nende kasutamise eest. Siin aga pole kõik kaugeltki korras.

Aruandes viidati komsomoliaktiivi mitteküllaldasele poliitilisele küpsusele, poliitilise ja organisatsioonilise töö kogemuste puudumisele, mille kinnituseks tehti kriitikat viimaste üliõpilaspäevade madala ideelise ja organisatsioonilise taseme osas ning mõnede komsomoli massiürituste nurjumise pärast. Märgiti, et üliõpilaspäevade eest tuleb teha ettheiteid ka parteikomiteele, teaduskondade ja osakondade parteibüroodele, kes selle ürituse ettevalmistamisest praktiliselt kõrvale jäid.

Rea faktide põhjal järeldas aruandja, et komsomoli parteilise juhtimise praeguse tasemega rahul olla ei või. Selle juhtimise sisuks peab olema kommunistide poliitilise ja organisatsioonilise töö paremate kogemuste sihikindel edasiarendamine mitte ainult koosolekutel, vaid eelkõige ja peamiselt praktilise poliitilise ja organisatsioonilise töö käigus.

Vähem tähelepanu osutati aruandes ametiühinguorganisatsiooni tegevusele ja tema parteilisele juhtimisele. Piirduti peamiselt ametiühingu osa käsitlemisega töötajate ja üliõpilaste töö- ja elukondlike tingimuste parandamise ning kuituurilise teenindamise eest hoolitsemisel. Märgiti veel vormiderohket huvitavat tööd lastega, tervistavaid üritusi jms.

Mõnevõrra põhjalikumalt peatuti rahvakontrolli ja kehakultuuri ning sporditöö üritustel.

Sõna võttis **J. Lembra** füüsikaosakonnast ja rõhutas vajadust Tartu Riiklik Ülikool välja ehitada kompleksselt ja kompaktselt. Et ülikool kujuneks tõepoolest üleliiduliselt arvestatavaks keskuseks, tuleks tulevikus ehitada komplekt uusi hooneid, ja vaevalt leidub selleks ruumi Tartu kesklinnas. Seoses ülikooli väljaarendamise perspektiividega tuleb ülikooli juhtkonnal asuda 26. aprillil 1966. a. otsust realiseerima ja veenda vabariigi kõrgemaid organeid ülikoolile suurema materiaalse abi osutamise vajaduses. J. Lembra tegi ettepaneku luua TRÜ Parteikomitee juurde ülikooli väljaarendamise perspektiividega tegelev sektor. Sõnavõtja rõhutas vajadust kiirendada remonti Leningradi maanteel asuvas majas.

SÕNAVÕTTUDEST

A. Pabut peatus vajadusel asuda ehitama kiiremas korras ülikooli raamatukogule uut hoonet, sest praegu tarvitusel olevate ruumide olukord on ebarahuldav. (Olemasolevasse hoidlasse mahuvad ära vaid 1967. a. saadavad raamatud). Kõneleja pidas vajalikuks hakata õigeaegselt ette valmistama kaadrit kaasaja tehnika nõuete kohaselt mehhaniseeritud raamatukogu jaoks, arvestades asjaolu, et juba praegu seisavad mehhanismid vastavate inimeste puudumise tõttu.

V. Palm peatus oma sõnavõtus samuti ülikooli ruumide küsimusel. Ta rõhutas, et olukord on väga tõsine. ENSV Ministrite Nõukogul tuleks moodustada erikomisjon, kes tutvuks kohapeal ruumide olukorraga.

Koos juhtimise ümberkorraldamisega rahvamajanduses peab muutuma ka kõrgema kooli juhtimine — parteikomiteel tuleks sellele küsimusele mõtelda. Jooksvate «pisiasjade» lahendamise kõrval on vaja tegelda ka põhiprobleemidega.

M. Titma rõhutas vajadust koordineerida teaduslikku tegevust Eesti NSV-s, sest kahjuks on meie vabariigis teaduslike asutuste vahel dubleerimine väga suur. Samuti pidas sõnavõtja ebaloomulikuks teaduse ja õpetamise lahus eksisteerimist. Terve Teaduste Akadeemia süsteemi eksisteerimine lahus õppeasutustest on ebaloomulik nii väikeses vabariigis nagu Eesti NSV. Vaja on tugevdada kontakte teiste NSV Liidu teadlastega, sest seni on jõudnud nende teaduslik mõte meieni ainult kirjanduse kaudu.

H. Palamets pühendas oma sõnavõtu eesti filoloogide ettevalmistamisele. Ta pidas vajalikuks suurendada vastuvõetavate eesti filoloogide arvu aastas vähemalt 40-le ja leida võimalusi pideva ruumikitsikuse likvideerimiseks.

H. Moosberg, J. Tammeorg ja L. Peep rääkisid teaduslike tööde publitseerimise raskustest. Kandidaadi -ja doktoritööde jaoks vajame senisest rohkem välismaa teadlaste teoseid, et olla kursis maailma teaduse seisundiga tänapäeval (L. Peep). Teaduslikke väljaandeid tuleks trükkida kiiremini ja suuremas mahus. Tõsiseid etteheiteid ütlesid kõnelejad kirjastuste ja trükikodade aadressil. «Skandinaavia kogumiku» XI köite käsikiri seisis liikumatult 9 kuud kirjastuses «Eesti Raamat» (H. Moosberg), rlda mööda dunud aastal laekunud tõid seisab trükikojas — neid ei trükita, sest esmajärjekorras täidetakse «Valguse» ja «Eesti Raamatu» tellimusi (J. Tammeorg).

Ülikoolis tehtaval ideoloogilisel kasvatustööl ja selle intensiivistamisel peatus oma sõnavõtus **R. Blum**, kes rõhutas vajadust mitte unustada, et iga inimene peab olema mitte ainult kasvatamise objekt, vaid ka selle subjekt. See eeldab omavalitsuse laiendamist ja süvendamist mõlemi kollektiivis. Aktiivsuse ja initsiatiivi kasvatamine laiades hulkades on keerulise küsimuste kompleksi lahendamine, ja sellega tuleb parteikomiteel tegelda aktiivsemalt.

Z. Saar pidas vajalikuks, et üliõpilaste ühiselamutes oleksid ruumid vestluste korraldamiseks ja kohtumisteks juhtivate töötajatega. Kõneleja toonitas vajadust tihendada üliõpilaste sidemeid kohaliku haritlaskonnaga.

Üliõpilaste ja kommunistlike noorte ideoloogilisest kasvatamisest rääkisid koosolekul ka ELKNÜ TRÜ organisatsiooni sekretär **J. Kaarma** ja EKP Tartu Linnakomitee sekretär **V. Meister.**

Ülikooli rektor **F. Klement** rõhutas, et meil on kaks teravat probleemi: ülikooli materiaalne baas ja üliõpilaste hulgas tehtav kasvatustöö.

Materiaalne olukord ülikoolis on kaunis raske, eriti füüsikaosakonnas ja raamatukogus. Reaalsed perspektiivid viisaastakul selguvad hiljem, sest vabariigi Ministrite Nõukogu reservsummade kasutamine on veel ees. Vabariigi Plaanikomisjon koos ülikooli juhtkonnaga peab välja töötama perspektiivplaani ülikooli väljaehitamiseks.

Peatudes üliõpilaste hulgas tehtaval kasvatustööl märkis rektor, et küsimus üliõpilaste omavalitsuse laiendamisest eeldab seda, et üliõpilased kommunistlike noorte juhtimisel realiseerivad need õigused, mis üliõpilaskonnal on olemas. Koos õigustega peab kasvama ka vastutustunne.

Sõna võtsid koosolekul veel **J. Saarma ja V. Simm.** Pikema kõnega esines koosolekul EKP Keskkomitee sekretär **L. Lentsman.**

Väljavõtteid EKP TRÜ organisatsiooni aruande- ja valimiskoosoleku OTSUSEST

Ideoloogilise töö alal:

● Parteikomiteel ja teaduskondade parteiorganisatsioonidel organiseerida ideoloogiline töö selliselt, et see jõuaks kollektiivi iga liikmeni. Pöörata erilist tähelepanu kommunistliku moraali kasvatamisele.

● Pidada vajalikuks õppetööväliste sidemete tugevdamist õppejõudude ja üliõpilaste, nooremate ja vanemate kursuste üliõpilaste ja TRÜ lõpetanute vahel.

● Parteikomiteel ja teaduskondade parteiorganisatsioonidel suunata ja abistada järjekindlalt komsomoliorganisatsiooni tööd peamiselt praktilise poliitilise ja organisatsioonilise töö käigus.

● Parteikomiteel töötada välja abinõud üliõpilastes vastutuse tõstmiseks ja üliõpilaste omavalitsuse ja initsiatiivi suurendamiseks.

Õppe-kasvatusliku ja teadusliku töö alal:

Parteikomiteel koos rektoraadi ja TRÜ metoodilise nõukoguga organiseerida noorte õppejõudude ja pedagoogiliseks tööks ettevalmistatavate aspirantide pedagoogilise meisterlikkuse tõstmist; õppejõudude kohtadele valimisel ja ümbervalimisel, nende edutamisel ja premeerimisel pidada üheks tähtsamaks kriteeriumiks nende pedagoogilist meisterlikkust ja õppe-metoodilist tööd.

● Parandada tööd õppejõudude teaduslikuks tööks normaalsete tingimuste loomise alal (õppekoormuse reguleerimine, ühiskondlike kohustuste ühtlane jaotamine, kvalifikatsioonile mittevastavast tööst vabastamine jms.).

● Teaduskondade parteiorganisatsioonidel hoolitseda selle eest, et kõik kommunistid-õppejõud oleksid rakendatud üliõpilaste iseseisvate teaduslike tööde juhendamisele.

● Kohustada kõiki kommunist-õppejõude osa võtma ülikooli teadusalaste põhiprobleemide tutvustamisest ajakirjanduses.

Parteiorganisatsioonilise töö alal:

● Pidada parteikomitee tähtsaimaks ülesandeks teaduskondade ja osakondade parteiorganisatsioonide võitlusvõime järjekindlamat tõstmist, neile tuginemist, nende abistamist siseparteilise töö korraldamises ja massilise poliitilise tegevuse arendamises õppejõudude ja üliõpilaste hulgas; arendada igakülgselt siseparteilist demokraatiat, samaaegselt tugevdada kommunistide distsipliini.

● Pidada silmas, et kõikidele kommunistidele antaks regulaarselt partei-poliitilisi ühiskondlikke ülesanded ja et ei koormataks ühiskondlike ülesannetega üle üksikuid kommuniste.

● Parteikomiteel ja teaduskondade ning osakondade parteibüroodel pidevalt juhendada parteigruppide tööd, avaldada paremate parteigruppide töökogemusi ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool».

TRÜ perspektiivide alal:

● Parteikomiteel koos rektoraadiga tagada TRÜ perspektiivplaani väljatöötamiseks moodustatud komisjoni pidev ja viljakas tegevus.

Pöörduda TRÜ parteiorganisatsiooni nimel NLKP Keskkomitee või NSV Liidu Ministrite Nõukogu poole motiveeritud palvega astuda samme selleks, et TRÜ raamatukogu ja füüsikakorpuse ehitamist ei jäetaks välja käesoleva viisaastaku plaanist.

4. LK.

REISIMA!

1967. a. I kvartali jooksul on võimalik kasutada järgmisi turismituusikuid:

1. Ühendatud marsruut India-Tseilon. Kestvus 15 päeva (10 p. Indias ja 5 p. Tseilonil). Aeg 1967. a. märts. Tuusiku hind orienteeruvalt 600.— rbl.

2. Laevasõit mööda Balti- ja Põhjamerd laeval «Ivan Franko». Väljasõit on 23. märtsil. Külastatakse Soomet, Rootsit, Norrat, Taanit, Inglismaad, Belgiat, Saksa FV-d, Saksa DV-d ja Poolat. Reisi kestvus 21 päeva. Tuusiku hind orienteeruvalt 440.— kuni 600.— rubla.

3. Laevasõit Ida-Aafrika riikidesse 1967. a. märtsis. Esialgsete andmete järgi külastatakse Türgit, Kreekat, Liibanoni, Araabia ÜV-d, Jeemenit, Etioopiat, Tansaaniat, Tanganjiikat, Sansibari ja Keeniat. Sõidu kestvus 25 päeva. Tuusiku hind orienteeruvalt 600.— kuni 800.— rbl.

Dokumentide esitamise tähtaeg on hiljemalt 20. november 1966. a.

TRÜ AMETIÜHINGU KOMITEE

Johannes Mootse sai aukirja

Kaastöölised hüüavad teda lihtsalt Juhaniks. Ta on asjalik ja lahke. Aga võib ka kuri olla, kui asjaolud seda nõuavad. Peab ju olema kuri, kui korralagedust näed! Paljud pigistavad sel juhul lihtsalt silma kinni. Johannes Mootse seda ei tee. Ega ta siis naljapärast neli aastat tagasi autotranspordi ühiskondlikuks kontrolöriks hakanud! Lihtsalt hinge tegi täis, kui nägi, kuidas sulid riiki varastasid. Ta oli siis Autobaasi nr. 4 vanemdispetšer.

Praegu töötab J. Mootse juba poolteist aastat TRÜ garaažis ja juhib selle tööd. Ülikoolil on 5 bussi ja 8 autot. Nõudjaid on palju, sõidukeid ei jätku. Iga päev tuleb autobaasist veel neli veokit juurde tellida.

Sõidulehed, tagavaraosad, autojuhid, transpordi kasutajad — kõik nõuavad tähelepanu, kõiki tuleb rahuldada. Juba on vaja toole vedada, juba šlakk õue pealt ära viia, juba on matusteks masinat tarvis. Johannes andku, Johannes lahendagu! Päev lendab, ei näegi! Tihti venib tööpäev pikemaks, sest päeva lõpul vajab autobaasi sõiduleht seltsimees Mootse allkirja.

Pärast tööd kehastub Johannes Mootse ümber ja muutub rangeks ühiskondlikuks kontrolöriks. Vähemalt 30 tundi kuus kulutab ta võitluseks igas kaliibris korrarikkujate vastu. Ühiskondliku kontrolöri tunnistus näeb Mootse võimu piirkonnana ette Tartu, Elva ja nende linnade ümbruse kolmekümne-kilomeetrise raadiusega. Amet pole kerge, sest tasuks on tihti sõim. Peab olema entusiast, peab olema südametunnistus ja teadmine, et teed suurt ja kasulikku tööd. Nii mõnigi vaatab veel viltu ühiskondlikule kontrolörile.

Neli aastat on Johannes Mootse teinud seda rasket tööd ja kogunud tüseda kogemuste pagasi. Seda läheb hädasti tarvis, sest vahel tuleb teisigi aidata, nagu näiteks kevadel, kui noored naiskontrolörid ei saanud hakkama terve perekonna «jänestega». Sõitsid seal mees, naine ja meheema. Mees oli «kangem pool» ja jättis kontrollide nõudmisele vaatamata pileti ostmata. Siis tuli Mootse ja asi lahendati miilitsas.

Sellist asja juhtub siiski harva. Johannese eesmärgiks ei ole teha protokolli. Ta püüab kasvatada. Mõjuvaks vahendiks peab ta noomimist rahva ees, sest inimesel on ju hăbitunne ja arusaamine. Kui need puuduvad, siis tuleb protokoll. Kõige karmim on J. Mootse noorte vastu: halvad kalduvused tuleb juba eos surmata. Paraku on suurem protsent korrarikkujaid 16—25 aastat vanad, põhiliselt meessoost.

Pikematel liinidel oleneb palju konduktorist. Korralikul konduktoril tavaliselt möödalaskmisi ei ole, kuid kõik pole korralikud.

1966. a. oktoobrikuu jooksul on sm. Mootsel tulnud oma tõendit esitada 33-l korral.

«Kõige suuremad lahingud olen ma pidanud taksojuhtidega.» Johannes Mootse arvates on paljud taksojuhid ülbed mehed, kes ei tee au oma elukutsele.

«Rahvale on tarvis selgeks teha, et nõukogude transport ei ole halb, vaid lihtsalt mõned transporditöötajad on halvad.» Üksikud kärnased lambad ei tohi karja ära rikkuda. Ka siin tuleb kasvatada ja mitte ainult autojuhti. Takso kasutaja peab õppima nõudma viisakat teenindamist.

«Kui takso peab just praegu garaaži sõitma, nõudke kohe sõidulehte, siis pole vaidlemist,» soovitab Mootse.

Ühiskondlik kontrolör peab lahendama palju mitmesuguseid probleeme: kord on autojuht kilomeetreid juurde kirjutanud, kord veab keegi tasu eest inimesi jne., jne. Kuidas kontrolör nendega toime tuleb, sõltub tema agarusest ja suhtumisest oma ühiskondlikusse ülesandesse. Johannes Mootse töö on leidnud tunnustust. 21. okt. 1966. a. autasustas Autotranspordi Kontrolli Komitee teda aukirjaga.

L. MÄNNIKSOO

Mõttevahetuse korras

Algatuseks üliõpilaspäevade järelkajale

Toimetuses anti mulle ülesanne teha ülevaade või midagi taolist kogu üliõpilaspäevade programmist. Ilmselt ei pretendeeri sellise teema arendamine põhjalikkusele, sest ka kõige parema tahtmise juures pole võimalik kogu laiaulatuslikust (nii sisuliselt kui ka «geograafiliselt») kavast piisavat osa saada. Seepärast püüan kokku panna teistelt kuuldud (põhiliselt!) ja endal tekkinud probleemid. Tahaksin loota, et käesolev artikkel saaks algatuseks üliõpilaspäevade tänavuse väljalaske heade ja halbade külgede vaagimisele, sest ega praguline nurgakivi veel seina riku. Ja veel üks soov: et jääksid tõepoolest ajalooks möödunudaastased kulissideesised ja -tagused kemplemised samal teemal.

Pole mõtet kirjutada kõigest kronoloogilises järjekorras, sest paljudki probleemid tuleb ilmselt kanda ühise nimetaja alla — **organiseerimine.**

Sulg tõrgub kirja panemast väidet, et ettevalmistustööd polnud küllaldase pingega tehtud. Orgko-

(Järg 6. lk.)

Mõned päevad Leedumaal

Oktoobrikuu lõpus käis Arstiteaduskonna viies kursus ekskursioonil Leedus. Reisi eesmärgiks oli sidemete loomine kolleegidega Kaunase Meditsiinilisest Instituudist ja tutvumine sealsete meditsiinisaavutustega.

24. oktoober. Meie 102-liikmeline kollektiiv mahutatakse turismibussidesse ja algabki sõit läbi Kaunase. Giid toob meile andmeid selle leedu linna ajaloost. Kaunase nurgakivi asetati XI sajandil sinna, kus alustavad oma ühist teed Neemeni ja Nerise veed.

Kuulsas skulptuuride ja vitraažide muuseumis köitsid meie tähelepanu skulptor Mikenase lõpetamata jäänud töö «Esimesed pääsukesed», Menčinskase «Valu», Aleksandravčiuse «J. Zemaite» (leedu naiskirjanik, kes hakkas kirjutama viiekümneaastaselt), Zinarase «Nukrus» jpt. kunstiteosed.

Väga ainulaadne on Zmuidrinoviciuse kuradite kollektsioon, mis koosneb kahekümnest täiskuraditosinast ja ühest pooltosinast. Giid soovitas kõigile võimaluse piirides täiendada seda kogu.

Teisel Kaunase päeval külastasime Kaunase Meditsiinilist Instituuti. Peale mainitu on Kaunases veel Põllumajanduse ja Veterinaaria Akadeemia-Kehakultuuriinstituut ja Polütehniline Instituut. Kaunas on koolide linn: igal hommikul tõttab tänavail viiekümne-tuhandeline üliõpilaste ja õpilaste reibas armee. Kaunases õpib iga viies inimene. Siin asub veel tosin tehnikumi, kolm kunsti- ja niisamapalju muusikakoole.

Meditsiinilises Instituudis õpib umbes kaks tuhat üliõpilast. Pole tunda ruumide kitsikust. Suur autoriteet aegadest aegadesse on kuulunud seal anatoomiakateedrile. Kateedril on oma muuseum rohkete mulaažide ning preparaatidega mitmesuguste organite veresoonkonna võrgustikust. Kõige enam meeldis meile eksponaat inimese närvisüsteemist. See annab ruumilise ettekujutuse peaning seljaajust lähtuvatest juhteteedest. Sellist näitlikku õppevahendit igatseks kindlasti iga Arstiteaduskonna tudeng meiegi ülikooli anatoomia- või neuroloogiakateedrisse.

Instituudi õppebaasiks on 1200 voodikohaga vabariiklik haigla, mis on ehitatud 1939. a. Siin ravitakse kogu vabariiki, sest Leedus pole territoriaalset jaguneminest teeninduspiirkondadeks. Tutvusime mitme osakonna tööga. Kirurgias on vastavalt aseptiline, traumatoloogiline, torakaal- ja lasteosakond. Samal ajal on aga kirurgias kaks valitsevat suunda. Tegeldakse rohkem traumatoloogia, ortopeedia ja südame-veresoonkonna kirurgiaga. Huvitav on märkida, et seal on opereeritud 230 infarktijärgset aneurüsmi. Seda võib lugeda maailma kirjanduse andmeil väga suureks saavutuseks. Kateedri juhataja tunneb huvi südame elektristimulatsiooni vastu. Vajadusel antakse abi kogu Nõukogude Liidu ulatuses.

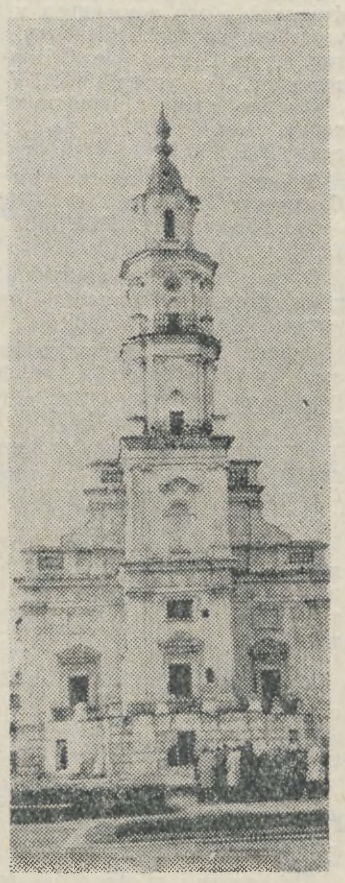
Raadioisotoopide laboratoorium. Radioaktiivseid isotoope kasutatakse nii teraapia kui haiguste kindlakstegemisel, Kaunases teenib see rohkem diagnostika eesmärke.

Närviosakond. Neuroloogias töötab suhteliselt noor kaader, enamuses alla kümne aasta staažiga. Kateeder uurib trauma tagajärjel ajurakkudes tekkinud muutusi. Perspektiivis on hakata tegelema aju veresoonte kirurgiaga, mida käesoleval ajal takistab vastava instrumentaariumi puudumine.

Kolmas päev Leedus algab Vilniuses. Viibime Nõukogude Liidu vanimas ülikoolis, mille kaheksas fakulteedis õpib rohkem kui kümme tuhat tudengit. Vilniuse ülikooli hoonetekompleks hämmastab oma arhitektuurivormide rikkusega. Nagu kogu linnas, nii ka siin näeme kõrvuti gooti ja barokkstiili.

Leidsime sõpru ka oma erialalt. Tutvusi sõlmisime ühisel banketil instituudi klubis. Osavõtjate hulgas olid ka meie õpejõud dots. A. Rulli, prof. A. Linkberg ja med. tead. kandidaat K. Põder. Vahetasime Leedu sõpradega suveniire kodulinnadest. Kutsusime külla Kaunase viienda kursuse meedikud. Jääme neid ootama!

H. BRUDEL

Pildil: Kaunase raekoda.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI rektori käskkiri

(Algus 2. lk.)

Inda Villum — vanempreparaator
Noemi Lapidus — üliõpilane
Servi Pikver — ”
Milvi Moks — ”
Mare Aljas — ”
Anne-Mall Martin — ”
Tatjana Parfjonova — ”
Rein Tammur — ”
Anatoli Pilonenko — ”
Heli-Mare Mitt — ”
Ulvi Valdja — ”
Anne Pitsalu — ”
Terje-Mai Liias — ”
Anne Karu — ”
Silvi Rute — ”
Luule Leotoots — ”

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Aino Kalda — prodekaan, dotsendi kt.
Ago Kongo — vanemõpetaja
Jaan Naaber — zooloogia muuseumi juhataja
Ireene Toome — tehnik
Hildegard Laar — laborant
Jaak Soom — üliõpilane
Anne Pullisaar — ”
Ain Kallis — ”
Peeter Karing — ”
Anu Laansalu — ”
Sulev Mäeltsemees — ”
Riho Mootse — ”
Piia Rätsep — ”
Toivo Palm — ”

Õigus-Majandusteaduskonnast

Abner Uustal — professor
Heino Siigur — dotsent
Elmar Haljaste — kaubanduse erilaborat. juhataja
Linda Peetso — laborant
Juta Malts — üliõpilane
Rein Sein — ”
Helgi Hurm — ”
Kaie Orviku — ”
Elille Peeling — ”
Eli Peep — ”
Arvo Mutli — ”
Sirje Tarv — ”
Eduard Raska — ”
Hilja Tõnisson — ”
Tõnu Liivik — ”
Anu Mengel — ”
Mari Kapral — ”

Kehakultuuriteaduskonnast

Helgi Mägi — üliõpilane

Kapitaalehitusosakonnast

Helmi Sinimäe — abitööline
Hannes Peetso — laudsepp
Evald Pihus — maaler
Jaan Siilbek — elektrik
Paul Martikainen — transporditööline

Administratiiv-majandusosakonnast

Alvine Kurg — kantselei juhataja
Hildegard Kivistik — asjaajaja
Evi Leppik — ettevalmistuskursuste juhataja
Kristjan Kiho — peaökonomist
Jelena Fedorkova — kirjastusgrupi masinakirjutaja
Juhan Elgas — peaenergeetik
Esmeralda Laurits — koristaja
Alvine Blum — ”
Erna Peedo — ”
August Savi — keskküttekütja
Arnold Toveri — ”
Erna Säinas — vanemraamatupidaja
Hilda Laar — laekur

Teaduslikust Raamatukogust

Elna Hansson — vanemraamatukoguhoidja
Elfriede Jäär — vanemraamatukoguhoidja
Maare Kümnik — bibliograaf
Linda Kullapere — hügienist-desinfektor

AVALDAN TÄNU

NSV Liidu ajaloo kateedri endisele vanemlaborandile Helene Varesele ülikooli ajaloo kohta käivate arhiivmaterjalide läbitöötamise eest.

PREMEERIN RAHALISELT JÄRGMISI TÖÖTAJAID:

Lepinguliste tööde arvel

Dotsent Jaan Reinetit, vanemõpetaja Heino Kokka, vanemõpetaja Henn Kuusi, assistent Ilme Kilki, assistent Tõnis Lepikut, assistent Hannes Tammetit, vanemteaduslikku töötajat Ilme Kalmu, nooremteaduslikku töötajat Vaike Vanambit, insener Arnold Susi, vaneminsener Ants Tilrikut, vaneminsener Rein Raamatut, vaneminsener Voldemar Kiisi, vaneminsener Voldemar Laarentsit, insener Paul Tõlgot, insener Ado Jaagosilda, insener-tehnoloogi Robert Pastakut, meister Mare Kermat, meister Anton Hellatit, tehnik Valentina Paabot, tehnik Epp Gašparenkot, tehnik Irene Toome, tehnik Evi Pavelit, tehnik Endla Kaljat, tehnik Olga Varbheina, tehnik Ilona Are, režisöör Arnold Mõttet, vanemlaborant Juta Baklerit, vanemlaborant Eha-Mall Vainut, vanempreparaator Ilme Kalja, vanempreparaator Miralda Odenit, aspirant Ellen Pedakut, laborant Elstine Jõesaart, vanemlaborant Kai Rannet; üliõpilasi Peeter Sikku, Vassili Altuhovi, Juhan Rämmalovi, Ants Tara, Tiia Lembrat, Marju Salvet, Anne Pullisaart, Nikolai Laanetut, Mihkel Kerikmäed, Juha Erlichi, Karin Oja, Lembit Helli, Avo Kogerit, Ivi Jüriadot, Ene Londi, Tiia Tuisku, Helle Englit; Varustusosakonna juhatajat Mihkel Danilovitšit, insener Inno Liivi, pearaamatupidaja asetäitjat Elsa Odratsit, Teadusliku Uurimistöö sektori juhatajat Eugen Kaitsat, Teadusliku Uurimistöö sektori vanemraamatupidajat Juta Siminat ja tehnik Irina Veersalu.

Probleemlaboratooriumi summade arvel

Insener Endel Käärat, vanemteaduslikku töötajat Ants Tuulmetsa, stažöör Ivar Saarniitu, pealnsener Karl Pukki, nooremteaduslikku töötajat Enno Saarestet, vanemlaborant Leo Priski, laborant Vaike Simsot, vaneminsener Raivo Reiljani, insener Jüri Kirssi, nooremteaduslikku töötajat Ants Veldit, nooremteaduslikku töötajat Jüri Kärnerit, vanemlaborant Helga Tibbinit, vanemlaborant Eha Leppa, vanemlaborant Erika Lipsot, tehnik Ilmar Lood, laborant Marie Visnapuud, vanempreparaator Selma Kääri, vaneminsener Peeter Loogi, insener-konstruktor Peet-Henn Kingisseppa, laborant Loreida Knut'i, assistent Eduard Tamme, vaneminsener Mart Lepikut, insener Enn Ütsi, vaneminsener Jaan Salmi, vaneminsener Mart Kokka, laborant Hilda Peeglit, vaneminsener Arved Tamm'kut, laborant Regina Neumani, stažöör Ando Otsa, üliõpilast Henn Voolaidi, vanemteaduslikku töötajat Ülo Haldnat, vaneminsener Viljar Pihla, nooremteaduslikku töötajat Vilve Maremäed, vanemlaborant Malle Moldaud ja vanempreparaator Aleksandra Zaitsevat.

F. KLEMENT,
TRÜ rektor

Algatuseks . . .

(Algus lk. 5)

mitee töötas ammuga ja loodetavasti mitte tühja. Miks aga siiski õige mitmed asjad just päris sirget teed ei läinud? Versioone on välja pakkuda mitu, kõige tõenäolisemad tunduvad olevat kaks: 1) **puudus** (seda eelkõige 8. oktoobri õhtute ettevalmistamisel) organiseerijate **küllaldane tsentraliseeritus**; 2) kohati tehtud ülepingutusi «kompenseerisid» **osalised tähelepanematused.**

Allakirjutanul tuli olla ühe õhtu läbiviijate hulgas. Siit mulje: orgkomitee jättis liigsest usaldusest töö otseste organiseerijate teha ja mis peamine — ka nende endi hinnata. Mis sellest välja tuli, pole saladus. Ei moerevüüd ega KVN-i «à la Kääriku» saa seada ühele pulgale TRÜ klubi viimaste aegade parimate õhtutega. Arvatavasti annaks tulevikus efekti sellistele õhtutele vastutajate määramine, kes otsese läbiviimise asemel tegeleksid ettevalmistuse kontrolliga. See peaks välistama stsenaariumide valmimise viimasel hetkel (või isegi hiljem). Ei või ju vaene organiseerija ilmaski aimata, milline õnnetus talle järgmisel hetkel kaela sajab, kas siis puuduva võimenduse, valgustuse jne. jne. näol. Puuduse kõrvaldamine on aga eelkõige järjekordne jooksmine, palumine, uste kulutamine.

Siit ehk kasvab välja ka tõestus teisele versioonile. EPA aulas olid suurejoonelised parukad, aga puudus **võimendus**(!); olid «Vanemuiselt» saadud kostüümid, aga ainult üks prožektor ja seegi selline, et sellega terve hulk poisse tükk aega vaeva nägi; olid luminofoorid, aga efekti saavutamiseks vajalik ultraviolett-prožektor pärines vist küll aegadest, mil nimetatud kiired üldse esmakordselt kunstlikult tekitati. Mis sellistest «pisiasjadest» rääkida — kuulduste järgi polevat orkestreidki jätkunud.

Kõige eeltooduga seoses tuleb vägisi pähe veel üks mõte: EPA rahvas jäi «passivistide» hulka. Põhjus on paar rida ülalpool, eelkõige — **võimendus.** See peaks ju akadeemia rahval ometi olema!

Nüüd ehk veidi lähemalt üksikutest üritustest.

Olen mitmel korral olnud tunnistaja vaidlustele kõnevõistluse süsteemi üle. Tõepoolest on vaieldav, kas on efektiivsem praegune vorm (s. o. teemad jõuavad osavõtjateni mõni päev enne konkurssi, andes kõnemehele võimaluse oma ettekannet sisult ja vormilt lihvida) või hoopis heade improvisaatorite väljaselgitamine ekspromt-esinemiste korras. Kindel aga, et dissonants on olemas: needsamad «kuld-, hõbe- ja muud lõuad», kellel oli võistluskõne ettevalmistamiseks pikk aeg, pidid konkursijärgse hommikuga jõudma hästi valmis kõnega lauluväljakul. Pole siis ime, et mõni mees oma oskustest madalamale jäi.

Sellest, et EPA peahoones laupäeva õhtul kutseid ei kontrollitud, on nii meie lehes kui ka «Edasis» juttu olnud. Aga vaevalt oleks kontrolliminegi lahendanud ruumikitsikuse probleemi, sest meenutagem klubi puhkeõhtuid — seal ju kontrollitakse pileteid! Eeltooduga ei taha allakirjutanu sugugi öelda, et kutseid tuleks vähem jaotada, sest niigi olt kojujääjaid rohkem kui küllalt. Vajalik oleks käiku panna kõik rattad, **et peo- ja balliruumide arv edaspidi suurem saaks.** See on kaheldamatult üks eeltingimusi selleks, et üliõpilaspäevad oma nime tõepoolest õigusega kannaksid.

Küsitava väärtusega on pühapäevaõhtused ballid. Ilmselt tuleks nende läbiviimiseks leida mõni uus vorm praeguse kõige tavalisema tantsuõhtu asemel. On ju viimaseid alati ja kõikjal küllaldases koguses. Muide, ballid näitasid, et tudengid on laisk rahvas: jällegi «murti» EPA peahoonet, samal ajal oli suurepärase tantsupõrandaga 5. keskkooli aulas rahvast isegi alla keskmise.

Ei suutnud oma «missiooni» täita ka **«Tudengilaulik»** — paljukest siis teda kätte võeti.

Hiljuti sattus mulle juhuslikult näppu «Üliõpilaslaulik» 1926. aastast. Eessõnas on avaldanud koostajad mõtte, et eesti tudengilaul pole veel kujunema hakanud ja et seetõttu piirdutakse sedapuhku tudengite suhu läinud rahvalike jm. laulude trükkimisega. Oma neli aastakümmet on möödas, aga tundub, et ega laulu alal küll kaugemale pole jõutud. Selge on, et praegust lauluvara suudab välja tõrjuda vaid märksa lõbusam, lihtsam, elavam (+ kõik teised taolised sõnad) meloodia ja tekst; «märksa» sellepärast, et traditsioone ei saa kunstlikult välja juurida. Kuivõrd me praegu selliste lauludega kiidelda ei saa, tuleks vist mõistlikkuse piirides minna ülaltoodud eelkäijate jälgedes. Kas just neid palju kritiseeritud «vabariigi joodikuid» trükkida tasub, aga mõttetu tundub olevat võitlus näiteks sellise laulu nagu «Krambambuli» vastu: teda laulavad ju niikuinii kõik, parem siis juba koos ja samade sõnadega. Ei kannata selle all üliõpilaste ideaalid!

Kahtlemata vähendas lauliku väärtust kaks asjaolu: 1) oli trükitud laule, mille viis pole rahvale küllalt tuntud (praktika näitab, et nende hulka kuulub isegi Raimond Valgre «Tartu marss», mille meloodia näikse massilaulu jaoks liiga keeruline olevat); 2) laulik peaks üliõpilasteni tingimata jõudma vähemalt paar nädalat varem.

Ei taha enam pisemaid asju sulepeast välja imema hakata. Ja samuti ei taha praeguses artiklis hakata kiitma üliõpilaspäevade häid külgi (kartuses, et puudustest enam rohkem rääkida ei taheta!). Lõpetuseks tahaks avaldada veel ühe mõtte.

Ei ole vaja minna nõu küsima Poola või Soome üliõpilasorganisatsioonide käest, sest igaüks peab oma traditsioonid ise rajama. Aga ometi tuleks neilt õppida, õppida midagi sellist, mis võimaldaks panna kogu üliõpilaspere tunnetama, et ta on üks tervik, tugev, võimas, ühtne tervik. Ja see tunnetamine peaks ju eelkõige avalduma sellistes üritustes nagu üliõpilaspäevad.

TOOMAS JÜRIADO

Veel INFORMIINIST

Esimese Informiini võistlusärevus on möödas nii võistlejail kui ka organiseerijail. Aeg on uudsest üritusest — faktide leidmise oskuse võistlusest — kokkuvõtteid teha.

Kõigepealt võitjatest! SR-i võitis Ajaloo-Keeleteaduskonna VI k. üliõpilane Vello Tõnso. Tema vastused olid kõik õiged ja korrektsed ning leidmise võimalused küllalt hästi läbi mõeldud. Ta saavutas 22 punkti ja komandeeringu ühele üliõpilaste teaduslikule konverentsile Taga-Kaukaasia vabariikides.

VR-is toimusid 27. oktoobril TRÜ kohvikus võistkondadevahelised võistlused, millest võttis osa 5 võistkonda — kokku 15 võistlejat, neist 2 tütarlast (Arstiteaduskond). Võitjaks osutus pingsas võistluses Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskond (koosseisus V. Tõnso, T. Kõresaar, T. Tammsaar) 20,5 punktiga. Vaid 0,5 punkti kaotas Kehakultuuri- ja Arstiteaduskonna võistkond (koosseisus A. Virves, L. Kiilma, S. Keer). Viimase küsimuse juures arvestati ka vastuse äraandmise kiirust ja siin sai otsustavaks Ajaloo-Keeleteaduskonna kapteni V. Tõnso pikk samm. Pingeline heitlus toimus ka 3.—4. koha selgitamiseks Füüsika-Matemaatika- ning Arstiteaduskonna raviosakonna III k. võistkondade vahel. Alles 3-küsimuseline lisavoor tõi täppisteadlased III kohale (koosseisus E. Sula, T. Silk, S. Aid).

Vastuseid sisuliselt analüüsides tuleb märkida, et kõik võistkonnad orienteerusid hästi põhilistes teatmeteostes ja bibliograafiates. Väga hästi lahendati ülesandeid ENSV-s ilmuvate üldiste jooksvate bibliograafiate, «Raamatukroonika» ja «Artiklite ja retsensioonide kroonika» põhjal. Ka TRÜ ilmunud tööde aastaraamatud ei valmistanud raskusi. Saatuslikuks said ühele või teisele võistkonnale need küsimused, mis vajasid eriti täpset läbimõtlemist ja vastamist.

Mida õelda võistlusest? Kes julgesid välja tulla, neile see üritus meeldis. Seda väljendab kasvõi seegi, et kohe pärast Informiini lõppemist tulid arstid küsima, millal toimub järgmine võistlus, sest «meil on tarvis Füüsika-Matemaatikateaduskonna vastu revanš saavutada». Julgen arvata, et raamatukogu töötajate töö ja vaev üliõpilastele üldiste teadmiste andmisel meie raamatukogu ja teatmekirjanduse tutvustamisel pole olnud asjata. Kokkuvõtteks Informiini kohta: see üritus tõi rahuldust osavõtjaile, organiseerijaile ja küllaltki napile publikule.

INFORMIINIST OSAVÕTJATELE!

Fotosid on võimalik tellida TRÜ Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-osakonnas Toomel kuni 26. novembrini.

A. PÄRNAKIVI,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-osak. juhataja

„Kes teab paremini jalgpalli ajalugu?“

EPA komsomolikomitee korraldab konkursi jalgpalli ajalugu kõige paremini tundva üliõpilase väljaselgitamiseks.

Hindamine toimub viiepallilises süsteemis. Kolm esimest kohta autasustatakse järgmiste mälestusesemetega:

I — jalgpall Nõukogude Liidu meistrite autogrammidega.
II — jalgpall Nõukogude Liidu karikavõitjate autogrammidega.
III — jalgpall Eesti meistrite autogrammidega.

Vastused saata hiljemalt 25. detsembriks aadressil: Tartu, Riia 12-80. Konkursi žürii.

Ümbrikule kirjutada: Konkurss «Jalgpall».

Küsimused.

1. Nimetada võistkonnad, millised NSVL tšempionaatidel jalgpallis on löönud 1000 ja rohkem väravat.
2. Kes tuli võitjaks meistermeeskondade esinemistel Euroopa karikavõistlustel?
3. Nimetada jalgpallureid, kes NSVL esivõistlustel jalgpallis olid mänginud kaasa enam kui 300 matšis.
4. Kes sai esimesena jalgpalluri nimetuse «Teeneline meistersportlane» ja millal see oli?
5. Mis aastal on kirjutatud «Jalgpallimarss», kes on autor?
6. Millal ja kus toimus esimene matš NSVL esivõistlustel?
7. Millal toimus jalgpalli ajaloos kõige pikem matš? Kus see toimus? Kes kohtusid ja kaua matš kestis?
8. Nimetada esimene karikavõtja Euroopa karikavõistlustel.
9. Millal ja kus toimus maailma esimene raadioreportaaž jalgpallist? Kes oli reporter?
10. Millal viidi jalgpalliajaloos läbi esimene rahvusvaheline matš? Kus see toimus? Kes kohtusid? Mängu tulemus?
11. Millal ja kus toimusid esimesed maailmameistrivõistlused? Nimetada finalistid ja võitja.

ELKNÜ TRÜ Komitee spordisektor toetab EPA komsomolikomitee algatust ja soovib meie üliõpilastele edu vastuste nuputamisel!

Uut teatmekirjandust

K. Ounapuu. **Matkateid Eestis.** Tallinn 1966. 288 lk.

H. Vain. **Mööda Hiiumaad.** Tallinn 1966. 94 lk.

Указатель диссертации, защищенных в Ереванском медицинском институте и сотрудников института с 1936—1963 годы. Ереван 1963. 66 lk. (452 nim.)

История СССР. Аннотированный перечень русских библиографии, изданных до 1965 г. Москва 1966. 427 lk. (100 nim.)

Г. Ефимов. **Историко-библиографический обзор источников и литературы по новой истории Китая.** Часть I. Введение. Обзор источников. Ленинград 1965. 177 lk.

Словарь русских народных говоров. Вып. I : А. Москва-Ленинград 1965. 302 lk.

Библиография литературы о Салтыкове-Щедрине. 1918—1965. Москва-Ленинград 1966. 301 lk. (2692 nim.)

Основы научного атеизма. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1966. 182 lk.

Охрана труда. Библиографический указатель статей, опубликованных в отечественных журналах в 1964 г. Москва 1966. 71 lk.

Научные съезды, конференции и совещания в СССР 1954—1960. Библиографический указатель. I -11. Москва 1966.

Капиталовложения в народное хозяйство СССР. Основные фонды промышленности и их использование. Указатель советской литературы 1945—1964. Москва 1966. 163 lk. (2153 nim.).

Электроэнцефалографические исследования в клинике. Библиография работ по электроэнцефалографии (1928—1963 гг.). Москва 1966. 91 lk. (1342 nim.).

Холера. Библиография отечественной литературы 1823—1962. Саратов 1966. 349 lk. (3887 nim.).

Литература об изобретательстве и патентоведении. (Библиографический (справочник) Часть I. Москва 1965. 329 lk.

PÄEVAKAJA

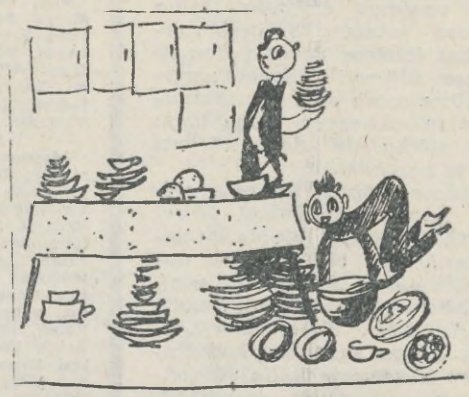
Noormeeste (Pälsoni tän. 14) ühiselamus keeravad saladuslikud käed aeg-ajalt üldkasutatavatest ruumidest elektripirne välja.

Jüri: *«No on alles pime siin!»*

Juku: *«Seda jah. Tänu jumalale, et kuu vähemalt taevas on . . .»*

* * *

«Üheksa korda söö, üks kord pese . . .» (ütlevad Pälsoni 14 elanikud söögitubades).

A. OISSARI karikatuurid

✤ TEATED ✤

ÜTÜ

Botaanikaringi ettekandekoosolek toimub 23. novembril kell 19 (taimesüstemaatika kateedri suures auditooriumis). Kavas: Märkmeid Alutaguse floorast (vestlevad II kursuse üliõpilased).

* * *

ÜTÜ neuroloogiaringi koosolek toimub 22. novembril kell 18.

Kavas: 1. Retikulaarinformatsiooni neurohumoraalsetest mehhanismidest.
2. Haige demonstratsioon.

* * *

TRÜ geneetikaringi töökoosolek toimub 21. novembril kell 19.00 Mitšurini tän. 38 (audit. 5). Kavas:

1. Geneetilistest elementidest laseritel (A. Heinaru — biol. V k.).

2. Mikroorganismide selektsioonist (J. Soom — biol. V k.).

* * *

Reedel, 18. novembril kell 18.30 Kehakultuuriteaduskonna metoodilises kabinetis ÜTÜ suusaspordiringi ja TRÜ suusasektsiooni

ÜLDKOOSOLEK

Päevakorras: 1. Aruanne. 2. Suusatajate tegevuse organiseerimise küsimusi. 3. Suusaspordialaste filmide demonstreerimine.

ÜTÜ suusaspordiringi juhatus

Looduskaitseringi liikmetele ja liikmekandidaatidele!

Järjekordne töökoosolek toimub 22. nov. kell 20 geograafia-auditooriumis.

Räägitakse vanadest mõisaparkidest.

Teadmiseks!

22. novembril kell 16 Kehakultuuriteaduskonna ruumides KKT ÜTÜ üldkoosolek.

* * *

Auto-motokabineti amatöörautojuhtide kursuse II grupp alustab tööd 24. novembril k. a. kell 18. Soovijail tulla Kingissepa 19, aud. 301.

TEADAANNE

TRÜ anatoomiakateeder palub omanikke tulla järele kateedri ruumidest ja Vana-Anatoomikumi auditooriumist leitud asjadele.

TÄHELEPANU!

TRÜ ALMAVÜ organisatsiooni aruande- ja valimiskonverents toimub 22. novembril kell 18 keemiahoone ringauditooriumis.

Õnnitleme!

SILVI OINASTE
ARE SILLAKIVI

Rühmakaaslased ja rühmajuhendaja

Õnne, õnne, õnne!

MARTA LAUR
AVO VIRVES

Ravi III kursuse 4. rühm

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartuski gosudarstvennyi universitet») g. Tartu Eestskoi SSR. Orgaan Tartu Riikliku Ülikooli. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8313. MB 09225.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30 (711) Reedel, 25. novembril 1966 XX aastakäik

Tähelepanu! Sessioon läheneb...

«KUIDAS LÄHEVAD MEIE ÜLIÕPILASED VASTU ARVESTUSTELE JA EKSAMISESSIOONILE?» SELLISE KÜSIMUSE ESITASIME MEIE AJALEHE TOIMETUSE NIMEL ÕPPEOSAKONNA JUHATAJALE V. HAAMERILE.

«Sessioonini on jäänud ainult üks kuu. Et see nii on, seda näitab lugemissaalides istujate suur arv, mis iga päevaga veelgi kasvab. Sellise hooga oleks tulnud juba septembris alata, siis oleks praegu palju kindlam tunne. Kahjuks jääb paljudel üliõpilastel momendil kindlusest vajaka. Süüdistada võib vaid iseend. Eriti raske olukord on kindlasti neil, kes uude õppeaastasse tulid võlgnevustega, mille likvideerimine valeldamatult häirib käesoleva semestri tööd. Nii tekibki «surnud ring», mis pahatihti lõpeb eksmatrikuleerimisega. 1—1,5 aasta jooksul peame jõudma niikaugele, et poleks enam ühtegi võlgnevust. Muidugi ei juhtu see nii, et võlad lihtsalt kustutatakse. Enne küll kustutatakse võlgneja nimi üliõpilaste nimekirjast. Seda enam, et dekanaatidele on antud korraldus õppetöö küsimustesse hoopis rangemalt suhtuda.

Praegu on võlgnejate arvu poolest esimesel kohal Ajaloo-Keeleteaduskond, eriti vene filoloogia osakond. Filoloogid peavad sessiooni edukaks sooritamiseks tublisti tööd tegema. Kuid sama kehtib kõikide teaduskondade üliõpilaste kohta.

Lugemissaalides on veel vabu kohti...»

Intervjueeris HELVE TOOMLA

Oktoobrikuu lõpus

toimus Vilniuse Riikliku Ülikooli üliõpilaste XIX teaduslik konverents. Meie ülikoolist sõitis Vilniusse kuueliikmeline delegatsioon: Anu Haldre, Mall Toom, Riina ja Rein Keevallik, Ellen Veeber ja Liis Haavik.

Mõningad konverentsi suurust iseloomustavad arvud: töö toimus **30 sektsioonis,** üldse peeti **345 ettekannet,** neist **61 külalistelt ligemale 5000 kuulajale.**

Tore oli, et:

● *majutati erialade järgi ja giidideks olid vastava ringi liikmed, mis võimaldas luua arvukalt isiklikke kontakte;*

● *korraldati ekskursioone ülikooli, Vilniuse ja selle lähema ümbrusega tutvumiseks;*

● *Arstiteaduskond ja Loodusteaduskond korraldasid oma teaduskonna banketi koos külalistega.*

Meeldejääv oli ka lõpp-plenaaristung koos ülikooli isetegevuslaste esinemise ja tantsuga.

Puudused:

● *polnud ühtset orgkomiteed ega selle staapi, mille abil oleks saanud luua sidemeid teiste teaduskondadega;*

● *ei korraldatud avaplenaaristungit ja sektsioonide esimesed istungid toimusid eri päevadel;*

● *sektsioonides, kus oli hulgaliselt külalisi, loeti ettekanded leedu keeles;*

● *konverentsikavu sai kogu teaduskond koos külalistega vaid mõniteist eksemplari ning ettekannete teesid jõudsid külalisteni alles istungite lõpus;*

● *ekskursioonide algus venis vähemalt pool tundi.*

ELLEN VEEBER

Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest

(Algus ajalehe 29. numbris)

Esimese preemiaga à rbl. 50,—

Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast **Ülo Paapu** töö «О возможностях обработки и геологической интерпретации данных гранулометрического анализа» eest (töö juhendajad vanemgeoloog E. Erisalu ja noorem teaduslik töötaja R. Tammesk), Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast **Maia Planhofi** töö «Mikrobioloogiliste protsesside sõltuvus kultuurkarjamaade kasutamise kestusest» eest (töö juhendaja dots. L. Viileberg), Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Toom Õunapuud** töö «Õppediafilm emakeele tunnis» eest (töö juhendaja v.-õp. G. Laugaste).

Teise preemiaga à rbl. 35.—

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilasi **J. Asenbuschi ja S. Laasi**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi eriala üliõpilast **Ellen Borni**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna mittestatsionaarset üliõpilast **Imbi Jeletskyt**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Kati Kalki**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi **Riina Keevallikut** ja **Rein-Valdur Keevallikut**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast **Sirje Kerest**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Vaike Leiarit**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemiaosakonna üliõpilast **Märt Mäge**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Vello Pällinit**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Jaan Pärnatit**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Hille Sarve**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Helgi Silma**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Ilmar Soomeret** ja TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Tiiu Tammeveskit.**

Kolmanda preemiaga à rbl. 25—.

TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Ants Alumaad**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Leena Errelist**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi **Laur Karu** ja **Ago Arakut**, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna geograafia eriala üliõpilast **Vaido Kraavi**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna mittestatsionaarset üliõpilast **Tatjana Kustinat**, TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilast **Paavo Kõrget**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi **Maie Laanistet, Eve Rattasepat, Lehte-Maret Vällingut** ja **Anne Tamperet**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilast **Maie Laanistot**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast **Tõnu Mauringut**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilast **Silja Muistet**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika-füüsika pedagoogilise eriala üliõpilast **Mare Mägestikku**, Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Leida Mälgandit**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna mittestatsionaarset üliõpilast **Otto Naruskit**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilast **Olev Pillakut**, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia eriala üliõpilast **Anne Pullisaart**, TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilast **Malle Raiendit**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Kai Rannet**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi **Eve Rauki** ja **Milvi Moksi**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Maila Sultsi**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast **I. Tennot.**

Tõsta esile paremate teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi **Milvi Karu** ja **Helgi Tiidemanni**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilasi **Milvi Kippi** ja **Enno Palumetsa**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Virve Kiverikku**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Ene Lausveed**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna mittestatsionaarset üliõpilast **Paul Lillat**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Aime Lusti**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Mai Maserit**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna mittestatsionaarset üliõpilast **Endel Nassarit**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Aime Pilti**, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna geograafia eriala üliõpilast **Elle Pärnamäge**, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia eriala üliõpilast **Malle Ratast**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast **Küllike Realot**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilast **Arvo Reedet**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika eriala üliõpilast **Elve Roobat**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast **Agu Saart**, TRÜ Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilast **Rein Seina**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Eerik Sellit**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi **Toomas Siirdet** ja **Eda Karrinit**, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **Elvi Utti**, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **Liidia Varti**, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast **Toivo Velgret** ja TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast **Mart Vinnalt.**

M. PESTI,
ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esimees

Eesti keele ringis...

Möödunud nädalal toimus eesti keele ringis järjekordne koosolek, sedapuhku pedagoogilise kallakuga. V kursuse eesti filoloogid pajatasid noorematele kolleegidele oma esimestest koolmeistrirõõmudest ja -muredest. Mari Põldma oli praktikal Rakvere Internaatkoolis. Ta rääkis ainult head õpetajate kollektiivist, kes oli noored praktikandid kohe võrdsetena enda hulka võtnud ja neid igal raskel momendil vajaliku nõu ja jõuga abistanud. Õpilased — 11. klass — olid aktiivsed ja teamistehimulised. M. Põldma avaldas arvamust, et see on lausa õnneseen, kes satub sellisesse kollektiivi, nagu Rakvere Internaatkool.

Ingrid Odar oli praktikal Tartu 10. 8-klassilises Koolis.

«Sellest koolist jäävad mulle meelde praktikapäevade kõige paremad ja samal ajal ka kõige halvemad mälestused — vastavalt 4. ja 8. klassist.»

Jaak Simmi, kes oli samuti Rakvere Internaatkoolis praktikal, kuulati kõige suurema huviga. Ta luges ette mõned huvitavad ütlemised, mida õpilased oma kirjatöödes paberile olid pannud. Alljärgnevalt mõned neist:

> ...kui mul oleks nõiavits, siis uuriksin inkade ja atsteenide kultuuri ja pikapeale hävitaksin kõik kärbsed ära.
>
> ...Toots pani palvetunni ajal teises toas «maki» mängima.
>
> ...Toots tuli klassituppa ja küsis krabiseva häälega...
>
> ...Koju tulles nägi isa kohe, et minus on midagi kahtlast ja küsis: «Poiss, kuidas sul koolis läks?» Kohe hakkas vanem kontrollima ka päevikut. Mina värisesin hirmust, siis mõtlesid isa ja ema mulle karistuse välja. Kui olin karistuse ära kandnud, langes õppeedukus endisele tasemele.

Erilise huviga kuulasid vestlust IV kursuse filoloogid, kelle praktikaaeg kaugeltki enam mägede taga pole. Jääb loota, et nad tulevad sealt tagasi veel suuremate elamustega kui nende vanemad kolleegid.

R. KAASIK

TRÜ ALMAVÜ konverentsilt

22. novembril toimus TRÜ ALMAVÜ organisatsiooni konverents. Aruandes organisatsiooni möödunudaastase tegevuse kohta mainis sm. A. Pilt, et plaanilised arvud TRÜ ALMAVÜ töös on täidetud ning et organisatsiooni võib õigusega nimetada üheks Tartu tugevamaks — saavutati ju möödunudaastases vabariiklikus ettevõtete ja asutuste vahelises konkurentsis auhinnaline koht. Seoses sellega hakatakse taotlema spetsiaalse komisjoni moodustamist, et organiseerida riigikaitsealane töö veelgi paremini. See komisjon ühendaks ühtse tööplaani alusel kõik ALMAVÜ tegevusest osavõtvad organisatsioonid, nagu komsomoli, partei, ametiühingu jt. algorganisatsioonid. Konverents otsustas igale TRÜ lõpetajale muuta kohustuslikuks mingi sõjalis-tehnilise eriala omandamise.

Valiti TRÜ ALMAVÜ organisatsiooni uus komitee, samuti 32 delegaati linna ALMAVÜ konverentsile. Lõpuks premeeriti aktiivsemaid liikmeid.

M. SOOSALU

Intervjuu

ELMAR KITSEGA

Juba nädalapäevad on Kunstnike Majas avatud Elmar Kitse personaalnäitus. Selle kunstniku väga omapärased tööd pakuvad külastajale suurt huvi ning tekitavad ettearvatult suurt poleemikat, mis kajastub ka külastajate raamatus.

Väike aukartus südames, läksin kunstnik Elmar Kitselt meie ajalehe jaoks intervjuud paluma. Kunstniku lahkus peletas eemale minu esialgse kohmetustunde. Ametliku intervjuu asemel kujunes välja sõbralik vestlus. Alljärgnevalt mõned lõigud jutuajamisest.

Alustasin pisut traditsioonilise küsimusega:

Kuidas Te leidsite tee kunsti juurde?

«Iga inimese algeos peitub juba väga palju tahke. Millisele neist vajutatakse, see hakkab helisema. Koolis pööras õpetaja mulle joonistamistundides tähelepanu ja nii hakkasingi pliiatsit rohkem käes hoidma. Kiitus juhib ju enam kui laitus.»

Nüüd ühest toredast lapsepõlveseigast, mida jutustasid E. Kitse sõbrad.

Kord unustas tema pinginaaber joonistuse kodus teha ja palus Elmarilt abi. Vaheajal joonistaski too pildi. Töö esitati õpetajale. Suur oli üllatus, kui joonistus tagastati hindega kaks. Miks? Juba 9-aastaselt oli E. Kitsel oma «käekiri» välja kujunenud.

Ta ise ütleb selle loo kohta järgmist:

«Koolis oli see mul joonistamises ainus puudulik. Eks hilisemas elus ole neid kahelisi töid rohkem olnud.»

Elmar Kits oli lapsepõlves väga energiline ning püsimatu (ilmselt võib siin rääkida kategooriast «ei püsi pudeliski paigal»). Juhtus aga mõni puutükk käte vahele, sündis mõni kena ese. Algkoolis tunti Elmar Kitse ka muusikaharrastajana. Sellest ajast pärineb tema omatehtud viiul. Tõsi, interpreeti Kitsest ei saanud, kuid viiulimängust peab ta lugu siiani.

Mis ajendab Teid?

«On kaht liiki kunstnikke: ühed, kes näevad suurt vaeva pildi kallal, teised, kes loovad kõike momendiinspiratsiooni ajendil. Pean ütlema, et mina kuulun viimaste hulka. Teos peab jätma naturaalse mulje. Taolise resultaadi saavutan just katsetamisega, paljude variantidega, kuni lõpuks realiseerin oma mõtte. Kuidas ma jõuan väljendusviisini? Tüdimusest. Niisugune tunne saabub paratamatult, kui pikemat aega kasutan üht väljendusmeetodit. Et töö oleks huvitavam, hakkan uusi otsima. Resultaat on tihti endalegi üllatav.»

Kuidas Te hindate Picasso loomingut ja on ta saanud Teile eeskujuks?

«Kaua aega kujutati kunstis staatilist inimest. Asi läks isegi niikaugele, et klassitsismi perioodil määratleti teatud objektide kindel väljendusvorm (näit. kreeka nina kuju). Kuid järjest enam hakkas läbi lööma kunstniku oma arvamus esemete kujutamisel. Palju uut tõid impressionism ja kubism värvide kasutamises ning valguse ja varjude kujutamisel. Picasso loobus inimest kujutamast staatilisena, ta näitas inimest tegevuses, mitmes vaates. Just see moment köidab ka mind ja sellest ka minu austus Picasso vastu. Mitmed kunstnikud arvavad, et Rembrandt, Repin jt. kunstnikud pole neile midagi andnud. See on muidugi vale, sest kunstiline tõde pole momendi tõde. Ilma eelneva kunstiajaloota poleks ka meie kunsti. Picasso nimelt tõlgitseb klassikuid, andes objektidele uusi värve, valgust ja varje. Meisterlikkus tuleb ainult püsiva tööga, sedagi omadust hindan Picassos.»

Kellele on Tele looming adresseeritud?

«Minule on mõtleva inimese teema kunstis väga tähtis. Näen meeleldi kõiki näituse külastajaid. Tihti arvatakse, et vaatleja peab pilti m õ i s t m a. Selline arvustaja tahab kangesti üle olla kunstniku mõttest. Alati ei pruugi aru saada, tuleb lihtsalt u s a l d a d a e n d p i l d i m õ j u a l l a. Sellisele vaatlejale adresseeringi oma loomingu.»

Millised huvialad köidavad Teid pärast igapäevast tööd?

«Arvan, et tuleb osata leida vastupidine tegevus maalimisele. Olen nimelt kirglik kalamees. Kalal käies suunan pilgu väikesele pinnale — õngekorgile. Hiljem on kergem tegelda suurema lõuendipinnaga. Olen ka amatöörbotaanik ja mängin viiulit.»

Tele tulevikuplaanid?

«Sellega on samasugused lood nagu ilmaennustamisega — peaaegu kunagi ei lähe täppi.»

Intervjueeris ANDRUS SAAR

ÜHISKONDLIKE ERIALADE TEADUSKOND

Looduskaitse instruktor

Kogu inimkonna ajalugu on olnud looduse kasutamise ajalugu. Mida enam meie aega, seda rohkem avaldub inimese mõju, inimese teo- ja vaimujõud kogu ümbritsevas looduses. Inimene muudab loodust, on looduse arengu üks määravaid tegureid. Ent kas kõik muutuv toimib alati inimese enda kasuks, on sihipärane? Kes nägi ette veenälja ja joogivee muutmise tervistkahjustavaks? Kes mõtles välja suitsumütsid linnade kohale? Kes planeeris ülemääraselt suuri DDT-annuseid võisse? Kes kavandas raiutud metsade asemele ovraagide maalõhestusi?

Kõigi sedalaadi probleemide üle mõtlemiseks, nende lahendamisele teoga kaasalöömiseks valmistataksegi Tartu Riiklikus Ülikoolis alates 1958. aastast ette looduskaitse ühiskondlikke instruktoreid. See on lai eriala ja selline, mis puutub kõigisse. Niimoodi ongi seniste instruktorite hulgas kõrvuti keemikud Eevi Reissar ja Maie Bender, ajaloolane Rein Oras ja majandusmees Uku Alakivi, filoloog Aita Meier ja bioloog Ann Marvet, geograaf Jaan Remmel ja arst Helvi Koppel.

Ettevalmistus on toimunud Tartu üliõpilaste looduskaitseringi baasil, kus on kokku umbes 250 liiget või liikmekandidaati. Tunnete nad ära rinnas kantava väikese luuderohulehemärgi järgi. Õppused on nagu ikka nii loengute, seminaride, huvitavate kohtumiste kui ka konsultatsioonide jne. vormis. Eriti palju püütakse olla tegelikult looduses. Sügisel alustame traditsioonilisest matkast Taevaskoja-Valgemetsa, kevadel lõpetame Peravalla laante tedremänguplatsil. Alati juhendavad mitmete erialade esindajad. Tähtsaks praktikavormiks on kujunenud viimastel aastatel ekspeditsioonid (1965 Alutagusel, 1966 Saaremaal), välitööd (äsjasemal ajal vabariigi parkide uurimine) ja pikem praktikaekskursioon vennasvabariikidesse. Nõnda olime näiteks mullu suvel kaks nädalat kahe kiirautobussiga Volgamaadel ja Uraalis. Ja näha sai palju, kogemusi sai sülega. Ent hoiatagem siiski juba ette — algul töö, pärast palk. Praktiseerima kodust kaugemale pääsevad ikkagi ainult need, kes talve otsa (või koguni 2—3 talve) on teinud usinat teaduseterade kogumist looduskaitseinstruktori teoreetilise ettevalmistuse osas..

Nõnda, kes pole looduse vastu ükskõiksed või tahavad niisuguse ükskõiksuse endist peletada, tulge meiega välja või siis sisse — auditooriumisse Vanemuise tn. 46.

J. EILART,
TRÜ vanemõpetaja, Tartu üliõpilaste looduskaitseringi teaduslik juhendaja

Vabariiklikul loodusesõprade kokkutulekul.

Üliõpilane ja ÜET

Ühiskondlike Erialade Teaduskond ehk ÜET loodi 1962. a. oktoobrikuul, s. o. 4 aastat tagasi. Eesmärk oli kaasaegne — anda üliõpilastele teadmisi ja kogemusi ühiskondlikuks tööks oma elukutse kõrval. See on väga vajalik, sest mitmesugustel elualadel avalduv ühiskondlikele alustele ülemineku tendents ja sellele arengusuunale vastavad töövormid nõuavad kõrgema haridusega spetsialistidelt tööks tarvilikke teadmisi, oskusi ja vilumusi. Seda püüavadki anda Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas õpetatavad erialad. Õppida võib teaduskonnas rohkem kui kahekümnel erialal.

Ühiskondlikke erialasid õpetatakse ÜET osakondades, mis jagunevad ühiskondlik-poliitilisteks, kultuurhariduslikeks ja sportlik-rakenduslikeks. Ühiskondlikud erialad on loetletud käesoleval leheküljel spetsiaalses tabelis.

Õppegrupp komplekteeritakse tavaliselt koosseisus 20—25 üliõpilast, mõningatel erialadel (nagu filmidemonstreerijad) 10—12. Õpperühmade komplekteerimine toimub vabatahtlikkuse alusel. Töö põhineb üliõpilaste teadlikul distsipliinil.

Esimesed kursused komplekteeritakse sügissemestril teaduskondade komsomoliorganisatsioonide kaudu, kes esitavad andmed TRÜ komsomolikomiteele. Õppetöö algab kevadsemestril. Õppeaeg kestab keskmiselt 2 aastat ja õppetöö toimub 2 korda kuus.

ÜET on võitnud oma koha TRÜ teaduskondade hulgas. Ühiskondliku eriala on omandanud 868 üliõpilast. Ühiskondlikke erialasid õpetavad parimad õppejõud, nende hulgas H. Palamets (lektorl-propagandisti eriala), J. Eilart (looduskaitse eriala), A. Taba (kodukultuuri eriala), V. Leek (raamatukogunduse eriala), A. Pilt (auto- ja mootorispordi eriala) jpt.

Seltsimehed üliõpilased! Teie avaldusi ootab ÜET juba järgmistel päevadel ja nädalatel. Õppetööd alustame esimestel kursustel käesoleva õppeaasta II semestril.

Informatsiooni ühiskondlike erialade kohta saate telefonil 41-20/336 teaduskonna sekretärilt H. Sarapuult.

G. REKKER,
ÜET dekaan

Lektor-propagandistide ettevalmistamisest

Lektor-propagandistide õpperühma tööd võib teatud mõttes pidada erinevaks teiste ühiskondlike erialade õppimisest. Enamasti on saadud eriala mõeldud töötamiseks pärast ülikooli lõpetamist, kuid lektori propagandistiks õppimine peab toimuma samaaegselt lektorina töötamisega. Teiste sõnadega: õppima tulla on mõtet sellel, kel vaim valmis kohe rahvast valgustama hakata.

Milline kasu on lektorina töötamisest? Jätkem seekord kõrvale tulu, mida toovad loengud kuulajatele. Vaatleme allpool, mida annab kõnealune töö lektorile endale.

Loengu koostamine ja ettekandmine süvendab lektori enda teadmisi. Vajadus oma ala põhjalikumalt tunda kaasneb vajadusega osata oma seisukohti igale kuulajale arusaadavalt väljendada.

Publik ja esinemistingimused on iga uue loengu puhul erinevad. Võiks öelda, et elu seab lektori ette olukorrad, mida tõepoolest ei oska ette kujutadagi. Minul endal on tulnud kõnelda rahvusvahelistest suhetest nii päeval, öösel kui ka päikesevarjutuse ajal, esineda vundamendiaugus, katusel ja korstnas (täpsemalt — ehitatavas korstnajalas, kus oli küllalt ruumi nii lektorile kui kuulajatele).

Niisama erinevad kui loengu pidamise kohad, on alati ka kuulajad. Ülaltoodud äärmuslikud näited tõin ühe mõtte rahustamiseks — väga mitmekesised tingimused loenguga esinemiseks ja erinev kuulajaskond annavad üliõpilaslektorile võimaluse arendada mitmeid avalikuks esinemiseks vajalikke oskusi.

Esimesi samme rahvavalgustaja okkalisel rajal on kõige sobivam astuda ÜET vastavas õpperühmas. Siin saab innustust, ja kui vaja, ka taganttorkimist esimesele loengule minekuks. Tekkivate raskuste puhul võib õpperühmas leida abi nende ületamiseks. Õppuste vorm ja sisu ei ole varematel aastatel õppijaid rahuldanud, sest saadud juhtnöörid on osutunud kehtivaks n.-ö. ideaalse situatsiooni puhul, ideaalne lektor esineb ideaalsetes tingimustes ideaalsele publikule ideaalselt ettevalmistatud loenguga. Käesoleval aastal on õppekavas mitmeid uuendusi. Kindlasti saab suurt kasu nii kogemustega lektorite kui ka oma õpperühma liikmete esinemiste kuulamisest ja analüüsist.

Õppetöö lektor-propagandistide rühmas kestab kaks aastat. See ei ole koormav tõsistele asjahuvilistele. Käesolev artikkel näib arvatavasti ka ülalkirjeldatud «ideaalse situatsiooni» kujutusena, lektoritöös tekkivatest raskustest pole siin räägitud. Kuid ükski neist, kes on pikemat aega lektoriametit pidanud, ei ole kurtnud, et see töö oleks kahju toonud.

P. KENKMANN

Pressiklubi

Tartu Riikliku Ülikooli pressiklubi töötab enam-vähem elujõulisena alates 1965. a. sügisest. **Klubi eesmärgiks on ette valmistada ajalehe kirjasaatjaid.** Tähtsamaid momente möödunudaastasest tegevusest:

- teoreetilised õppused (2 korda kuus);
- 2 õppeekskursiooni: 1) 2-päevane Tallinna, 2) 6-päevane Moskvasse;
- õppeekskursioonide eesmärgiks oli tutvuda ajalehe toimetuste, raadio-, televisiooni- ja kinostuudiote praktilise tööga;
- praktiline tegevus ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» juures (samuti avaldas pressiklubi pere lehekülje TRÜ-st ühes «Noorte Hääle» detsembrikuu numbris);
- pressiõhtu TRÜ klubis;
- möödunud aastal sooritasid neli üliõpilast vastava eksami ja omandasid ajalehe kirjasaatja ühiskondliku eriala.

Tänavu töötab pressiklubi nooremas ja vanemas grupis. Noorem grupp tutvub selliste küsimustega, nagu publitsistlikud žanrid, publitsistliku mõjukuse tegurid, milline peab olema artikli ülesehitus, kuidas valmistada ajalehe maketti jne. Kõiki neid, keda huvitab ajakirjandusalane tegevus, kutsume osa võtma meie pressiklubi noorema grupi tööst.

Vanema grupi (sinna kuuluvad kõik need üliõpilased, kes möödunud kevadel lõpetasid esimese astme pressiklubis) tööplaanis on selgeks saada järgmised probleemid: ajalehe sotsioloogilise uurimise ülesanded, nõukogude ajakirjanduse põhiprintsiibid, fakte välismaise ajakirjanduse teooriast ja praktikast, ajalehe toimetamise organisatsiooniline struktuur, ajalehematerjalide analüüsi metoodika ja selle rakendamine praktikas jne. On kavas käsitleda ka raadio ja televisiooniga seotud probleeme. 1967. a. kevadel, pärast 2-aastast õppeaega, sooritavad pressiklubi vanema grupi liikmed erialaeksami.

Pressiklubi tänavuaastases tööplaanis on muidugi traditsiooniline õppeekskursioon (esialgsetel andmetel Riiga), «kinniste ja avalike» pressiõhtute korraldamine. Igas kuus hakkavad toimuma klubisisesed improviseeritud pressikonverentsid teemal «Uudiseid meilt ja mujalt» (konverentsi valmistab ette meie ja välismaise ajakirjanduse põhjal 1—2 pressiklubi liiget). Ja veel — ega me kirjutamistki ei unusta! Esialgu ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool», hiljem «Edasi», «Noorte Hääl», «Izvestija»...

S. ENDRE,
pressiklubi vanem

ÜET-s on võimalik omandada järgmisi erialasid:

LEKTOR-PROPAGANDIST
AJALEHE KIRJASAATJA
KLUBIÜRITUSTE ORGANISAATOR
LOODUSKAITSE INSTRUKTOR
RAAMATUKOGUHOIDJA
KODUNDUSRINGI JUHT
ANSAMBLIJUHT
NÄITERINGI JUHT
RAHVATANTSURINGI JUHT
TURISMI INSTRUKTOR
KUNSTNIK-DEKORAATOR
AUTOINSPEKTOR
SPORDIKOHTUNIK JA -INSTRUKTOR
PIONEERIJUHT
NÕUKOGULIKE KOMBETALITUSTE ORGANISEERIJA
EKSKURSIOONIJUHT
AUTO-MOTO KOHTUNIK-INSTRUKTOR
FILMIDEMONSTRAATOR
PEOTANTSURINGI JUHT

SALINÕMME HIIUMAAL, linoollõige

SAIMA GORDEJEVA (ingl. IV) 1968

TRÜ KUNSTIKABINETIS ÕPITAKSE 3 AASTA JOOKSUL JOONISTAMIST, AKVARELLMAALI, GRAAFIKAT, KERAAMIKAT, PLAKATKIRJA, KUNSTIAJALUGU jm. KORRALDATAKSE EKSKURSIOONE EESTIMAA KAUNIMATESSE PAIKADESSE NING MOSKVA JA LENINGRADI KUNSTIMUUSEUMIDESSE. IGAL KEVADEL TOIMUB ÜLIÕPILASTÖÖDE NÄITUS. KÕIK TÄIELIKU KURSUSE OMANDANUD SAAVAD ÜHISKONDLIKU KUNSTNIK-DEKORAATORI TUNNISTUSE.

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

Pentti Saarikoski

* * *

Elu on inimesele antud,
et ta võiks hoolikalt kaaluda,
millises asendis ta soovib olla
surnud,
hallid taevad rändavad üle,
täheaiad ripuvad
ja maa tuleb suhu nagu leib.

Nukk

Saju järel taevas on hundi silma
värvi.
Metsas tüdruk söödab mustika-
õisi oma
nukule, sest maailm on läbi-
paistev
ja nukul on hundi silm.
Et maailm on läbipaistev,
mõtleb tüdruk ujuma minemist,
ta kõnnib vette, tõstab jalad
põhjast ja hakkab ujuma.

Viljo Kajava

* * *

Aja pimestavalt valge välk
virutab alla, plahvatab viimast
korda
ja valgustab varemetelinna.
Leekide mühinast
taevavõlvid võpatavad
ja maa on täis
põgenevate sammude kaja,
kirikute seintelt variseb luitunud
krohv,
hallis kambris
nutab ema,
me emake nutab.

Maailm kumiseb
ja kellad ei käi.

SISSEJUHATUSEKS

Eesti filoloogide viimase osakonnaõhtu teemaks oli «Soome kaasaegne lüürika». Kavas oli enamasti pärast II maailmasõda kirjandusse tulnud autorite loomingu, valdavalt luule. Loeti tõlkeid ja ka originaale.

Lühidalt kõne all olnud autoritest.

Väinö Kirstinä

Kirstinät peetakse 1960. aastatel alustanud lüürikutest üheks andekamaks. Luuletaja on noor, töökas, oma perekonnas esimene haritlane. «Mu sünnikodus polnud ülikoolis käinuid . . .» alustab ta üht oma luuletust. Kirstinä luulele on algusest peale olnud omane soe humaansus, võõrastus kõige kivinenu, mehaanilise vastu, poolehoid elulisele, ausale. Maailm, millest Kirstinä räägib, on inimlik ja ebainimlik, inimeste maailm. Laskem autoril ennast tutvustada:

> Väinö Kirstinä, koopaelanik,
> on suur kunstnik,
> vaheajus on küttekeskus
> ja südames armastus.
> Luuletusest «Eleegia».

Aila Meriluoto (seni ilmunud 6 luulekogu)

On ammutanud oma luule põhjamaise kirkuse kodumaa loodusest . . .

Luuletaja Viljo Kajava Meriluotost:

«Teravate joontega, nagu nõelaotsaga on joonistatud aistingud ja tundevärahtused peeglisse või klaasi. Neis ja nende abil tekitatud piltides on ilmekust ja ulatust. Sellise tehnikaga suudab ta edasi anda raskesti väljendatavaid elamusi».

Eeva-Liisa Manner

«Eeva-Liisa Manneri väärilisi sõna valitsejaid ei ole sellel maal sündinud palju. Vaid luulegeenius suudab nii loomulikult luua harmooniat, samal ajal üsna väheste vahenditega, millest ositi tulenebki luule sügavus ja suurus. Iga sõna ja pilt on täpselt omal kohal.» (Unto Kupiainen «Aamulehti»).

Matti Rossi

«Olen sündinud Sortavalas 1934. Käisin koolis, trügisin edasi, pääsesin ülikooli. 1957. a. läksin lääne, tulin kahe aasta pärast tagasi, nüüd elan ja teen tööd Londonis. Pean lugu veinist ja tõlgin soome, inglise, hispaania keelest ja keelde. Kirjutan eeskätt soome keeles ja mõnikord hispaania keeles. Olen kirglik piibumees».

Pentti Saarikoski

Sündinud 1937. a.
Ülikooli lõpetanud 1954. a.
Kirjutanud 8 luuletuskogu, tõlkeid, publitsistikat.
Kirjandusse tuli 1958. a. luuletuskoguga «Runoja».

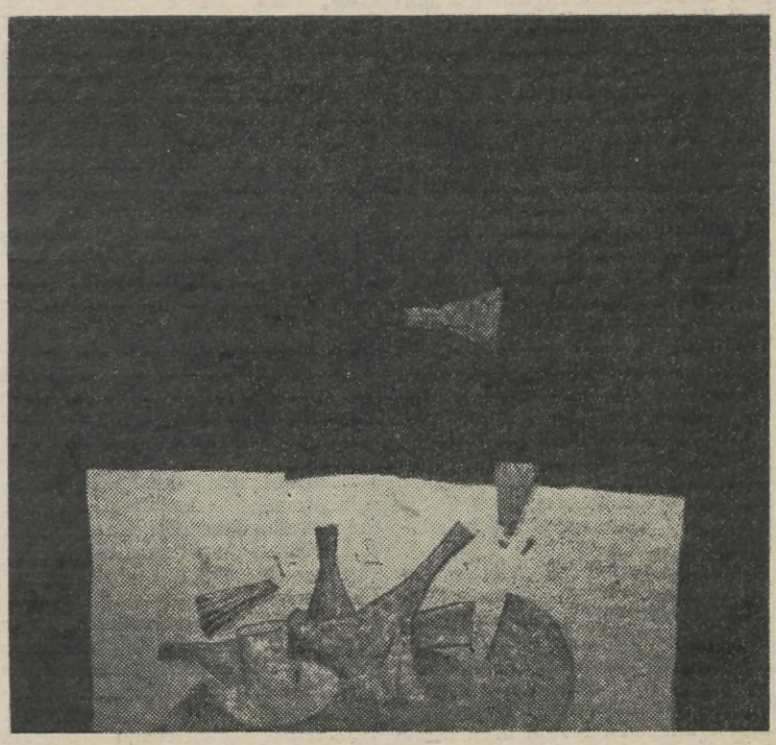
Mõnedest arvamustest:

✠ Värsivormist. «Minule, kes ma olen sündinud a. 1937, on «värsimõõt» surnud sõna, mina marssinud ei ole ja ei tunnusta ka värsijalgu.»

✠ «Kontaktid on inimesele vajalikud, on loomulik, et ollakse sõltuv teistest inimestest. Kirjanikule on see veelgi tähtsam. Minu suhtlemisväli on lai, kuigi selle all ehk lähedased sidemed kannatavad.»

✠ «Ma ei loe praegu enam õieti midagi. Mõnikord alustan midagi ja märkan, et see on hea raamat, noh, milleks seda siis enam lugeda.»

✠ «Küll kirjanikust võib kergesti lobamokk saada!»

SIBULAD II, kuivnõel ja akvatinta 1963 PENTTI KASKIPURO

Aila Meriluoto

Loojang

Öö oli kindel juba ja siis alles
tehti aknad. Vaid klaasi liigahtus
ja ähmasus, ja taevas. Viimane.
Kummutatud taevas, äsja veel
ligi.

Kiiresti, välahtades
esikülg purunes.
Tarbetud kuldsed killud.
Ja nendes silmad.

Linnuballaad

Vaid vari oli esimene lind
kahises hommikuunest läbi.
Aga teine lind laulis kuuldavalt
ärkvel juba.
Ei enam ma lugenud kui üheskoos
nad rabisesid mööda su pärani silmadest,
mis ei värahtanud.
Viimast lindu ei olegi.
Ma ei räägi, ei liiguta.

Akrobaat

Loodud kaduvasse juured haardunud surma ümber
igavene mõõt
siit siiani
kuid tasakaal on siiski tähtsaim põlve painduvuse
kolmnurk nagu raam su näole
milles muud pole kui ilme
lähenemine
põlve kolmnurga igavene lähenemine
tolmukübemesse takerdununa juuste hõljudes tuules
või hirmus

päikesesüsteem

Veijo Meri

Katkend romaanist „Vallalised"

«Vaata, kui väike maja seal on,» hüüdis Anna.

«Kus? Kus?» Vassili läks Anna juurde. Anna näitas uuesti. Maja paistis ülevalt nii tilluke, et oma nina võis näha seda vaadates. Vassili suust pääses surutud hääl.

«Ma tahaksin seal elada. Kas sa näeksid, kui ma sulle siit rätikut lehvitaksin?»

«Ei näeks.»

«Ei ma siis lehvitakski.»

«Lehvita.»

Kuskilt hakkas kostma häälekat kõnet.

«Uh,» ütles Anna. «Sila tuleb vist muidki.»

Ta vaatas maha läbi puudelatvade, kuid ei näinud tulijaid vilksamisigi.

Vassili läks idaküljele. Sealpool torni jalamil oli järv ja kaljune püstloodis mäekülg. Selle ja järve vahel kasvas kitsaid kuuski, milledest ei paistnud muud kui väheke latva. Järv oli nii sügaval, et näis olevat maa all. Sõrmenukid valged, vahtis Vassili alla, pilk laskus nagu treppi mööda, algul tornimäe puulatvadesse, siis maha puujuurtele, siis mööda kaljuseina kuuselatvadesse ja alles siis järvele. Ta tundis ennast justkui pilguga kaasa minevat. Kui Anna hääletult ta kõrvale astus, ehmatas Vassili nii, et võpatas. Tulijad olid torni jõudnud. Kaja muutis nende valju jutu arusaamatuks lärmiks, otsekui oleks karjutud tühja plekkvaati või tünni.

Tulijad olid kaks noort meest ja naist. Nad hakkasid rääkima tavalise häälega, kuni märkasid, et tornis oli teisigi. Mehed läksid üle ääre kiikama.

«Mis sa maksad, kui ma silt alla hüppan?»

«Sada marka saad.»

«Sul ei ole ju.»

«Kui siit hüppad, siis saad sada marka, ma kasvõi laenan.»

«Ega siit teab mis olegi! Hüppan selle kase latva, sinna pole kümmet meetritki.»

«Hüppa ainult. Sajalise saad, kui hüppad.»

«Anna viiskümmend marka nüüd ja viiskümmend siis, kui olen hüpanud.»

«Pelgad?»

«Ei, aga kindel on kindel.»

«Ei ole nõus. Saad sajalise, aga alles siis, kui oled hüpanud.»

«Lundset hüppas eelmisel suvel siit.»

«Missugune Lundset?»

«See maaler. «Alt ära, siit tullakse», hõikas, enne kui hüppas. «Alt ära, et kahju ei sünniks.» Siis ta hüppas ja kukkus sinna kivihunnikusse.»

Naisedki läksid vaatama, Vassili samuti. Ta upitas, kael pikka, hinge kinni pidades.

«Kae, kae, hullu kohta trehvas,» ütles teine meestest.

«Nimme ta sinna kividesse hüppas. Nüüd on nad need ära pesnud, nii et ei paista midagi.»

«Hüi!» tegid naised.

TÕLKISID:
Asta Hiir (A. Meriluoto, V. Meri), **Einar Kraut** (P. Saarikoski) ja **Toomas Leito** (V. Kajava).

4 tunniga üle mere

ASTA HIIR

Helsingi—Tallinn laevaliini avamisega 9. juulil 1965. a. sai küll tänapäeva soomlane tänapäeva eestlasele tublisti lähemale toodud, Soomemaad ennast aga pole paljudel asjahuvilistel veel õnnestunud näha. Sellepärast püüangi alljärgnevas jutustada mitte niipalju inimestest kui nende maast, õigemini linnast.

Sõitsin «Inturisti» turismigrupis. Programmi järgi oli ette nähtud külastada ainult Helsingit.

Soomes viibimise aeg oli väga lühike — viis varasügist päeva, sellepärast võib arvestada, et järgnev on suures osas tahetud esitada toonis «see näib nii», mitte «see on nii». Üks pluss on asjal ometi — viie päeva jooksul püsib silm põneva tarvis veel värske.

Kui väike valge «Vanemuine» 24. septembri õhtul Tallinna sadamas lahkumiseks jämedat häält tegi, oli kell 20.00, neli tundi hiljem sätiti Helsingi Lõunasadama kail maandumissilda. Seda, kuidas Helsingi tuledemüts üle vee paistma hakkas, jaksasid vähesed ära oodata, enamus harrastas koiku külge klammerdununa autosugestiooni: «ma laman Pirita liival, ma söön aedmaasikaid» (eitavat vormi: «väljas ei ole 9-palline torm, ma ei nea meresõitu», professor Saarma ei soovita.) Laeva sadamale lähenedes olid ometi «kõik mehed dekil» ja randudes, palun väga: ei mingeid majakolosse, ei tuledekarnevali. Vaikus, vöödiline kaljusein ja varjud sellel; kraanad, mustad ja liikumatud nagu suured magavad loomad.

Passikontroll, toll, sinistes pilotkades tolliametnikkude unised -kollased näod. Olimegi välismaal, olimegi Soomes.

Esimene hommik Helsingis andis kinnituse eelteadmisele — Helsingi on sini-valge linn. Merelinn.

Autori illustratsioonid.

Sadamaid on palju, küll reisi- küll kauba- küll kalasadamaid. Viimased oma dekoratiivselt värviliste tillukeste paatidega on üks linna omapärasusi. Üks kalasadamaist jääb tõepoolest otse presidendi palee ette.

Meie giid valdas vabalt vene keelt (ka eesti keelt kõnelevaid giide on Helsingis piisavalt), oli Helsingi Ülikooli stipendiaadina viibinud kaks aastat Nõukogude Liidus: Petroskois, Moskvas ja Leningradis. Erialalt soome-ugrist, suutis ta lisaks linna ajaloo küllaldasele tundmisele täiesti ammendavalt vastata ka riigi poliitikaelu puudutavaile küsimustele. Nii võis Eduskunna hoonet külastades meil areneda küllalt elav keskustelu.

(Järgneb)

Konverentsimõtteid

Mõni nädal on möödunud TRÜ ametiühinguorganisatsiooni XVII konverentsist. Probleemidest, mille ümber keerles jutt, on juba pajatatud nii ajalehe «TRÜ» kui ka «Edasi» veergudel. Toome alljärgnevalt lisaks veel mõne sõnavõtja arvamuse ühe või teise küsimuse kohta, mis on valusamad ja vajavad lahendust.

E. Kaas Ametiühingu Vabariiklikust Komiteest andis ülikooli organisatsiooni jõupingutustele positiivse hinnangu. Nii autasustas vabariiklik komitee aukirjadega K. Indret ja A. Jentsi. Üleliiduline Ametiühingu Kesknõukogu aga, tehes kokkuvõtteid kultuuriasutuste tööst, autasustas TRÜ ametiühingu klubi aukirja ja 100-rublase preemiaga.

Kultuuritööst rääkis komitee liige, üliõpilane **S. Aid.** Propagandal on tema arvates kaks suunda: 1) üldine propaganda, mis juhib üliõpilasi kooridesse, rahvatantsurühmadesse ja teistesse isetegevuskollektiividesse; 2) individuaalne, mis seisneb oma sõprade ja tuttavate kaasatõmbamises.

TRÜ naiskoori esinaine **H. Erast** tundis muret läheneva üliõpilaslaulupeo pärast. Vormiriietus saab pea 10 aastat vanaks, oleks vaja uut. Ainsat tuge nähakse siin ametiühingus.

Tasapisi hakkab nihkuma ka korteriküsimus. Nagu ütles rektor **F. Klement,** lubati ülikoolile 80-korteriline elumaja ehitada. Kui aga sellega niipea alustada ei saa — peamiselt ehitajate vähesuse tõttu —, eraldab linn ka järgmisel aastal ülikoolile teatud arvu kortereid. Nagu teada, oli see arv käesoleval aastal 12.

TRÜ spordiklubi juhataja **sm. Seiler** kurtis, et osavõtt tervistavatest massiüritustest ei ole just eriti arvukas. On üsna imelik, et Kehakultuuriteaduskond tuli teaduskondadevahelises arvestuses viimasele kohale. Tema sõnavõttu täiendas **L. Atspool** spordi massilisuse languse konkreetsete põhjuste analüüsiga. Subjektiivsed põhjused puudutavad peamiselt organisatsioonilist tööd. Esiteks — puudub korralik reklaam. Samuti on side aktivistidega nõrk, nende teened vaikitakse lihtsalt maha. Kokkuvõtete tegemine võistlustest on puudulik, rääkimata autasustamistest. Suur õppe- ja ühiskondliku töö koormus on muidugi objektiivseks põhjuseks. Kõneleja tegi ettepaneku jätta kõrvale süsteem, kus võrreldakse teaduskondade paremusjärjestust. Nii saab vaid teada, kus on paremad tippsportlased. Kokkuvõtteid tuleks teha kursuste ja osakondade kaupa.

Arvestades eelmise aasta kogemusi, sõnavõtjate märkusi jne., võeti vastu konverentsi resolutsioon, milles muuhulgas peetakse vajalikuks:

... suurendada üliõpilaste arvu ametiühingu aktiivi hulgas, tõsta üliõpilaste osa ametiühingu küsimuste lahendamisel ja organiseerimisel, andes nende juhtida üliõpilaselu olulisi töölõike.

... arutatavate küsimuste ettevalmistamisel kasutada veelgi enam teaduslikke uurimismeetodeid.

... pöörata suuremat tähelepanu kursuse- ja osakonnaõhtute taseme tõstmisele.

... abistada ülikooli suuri isetegevuskollektiive, eriti üliõpilasmeeskoori ja rahvakunstiansamblit nende ette kerkivate probleemide lahendamisel.

... erilist tähelepanu pöörata psühhohügieenile. Reageerida otsustavalt hoolimatu käitumise faktidele.

... paluda administratsiooni esitada riiklikule komisjonile TRÜ vajadused spordibaaside võrgu väljaehitamiseks.

J. PAJU

Kohtusid „vanad" ja „noored"

Uudse üritusena korraldas füüsika-osakonna ÜTÜ nõukogu kohtumise I kursuse füüsikutega. Eesmärgiks oli anda «kuldne kesktee» neile, kes juba algusest peale on kerra tõmbunud «tuubikumi» seinte vahele ja ka neile, kes õppimatagi end kõiketeadjateks peavad.

Küsimustering oli lai — alates sellistest nagu: «Kuidas valmistuda eksameiks?» või «Mida õppida väljaspool programmi?» ja lõpetades probleemiga «Kuidas ja kellega korraldada üks ehtne «tudengilabrakas»?

Küsimustele vastajad P. Saari, I. Sildos (IV kursus) ja I. Tart (III kursus) lubasid ka edaspidi jääda «liikuvateks konsultatsioonipunktideks». Avameelses vestluses leiti vastus paljudele küsimustele, kuni hiline kellaaeg sundis selleks korraks lõpetama. Järgmine kord otsustati kokku tulla semestri lõpul — enne esimest eksamit.

E. SULA

PÄEVAKAJA

Igapäevane pildike

TEGELASED: *Piret ja Siim.*
KOHT: *ülikooli peahoone I korrus.*
AEG: *veerand tundi enne kella 12.*

PIRET: *Oh isver, milline trüga! Siim, seisame vähe kõrvale ja ootame, kuni palitusaba väheneb. (Seab ennast nõoga suure peegli ette, järjekord on selles «nagu peegli peal»).*

SIIM *(toriseb midagi arusaamatut, nõjatub seljaga peegli vastu): Või ta väheneb — kohe vabanevad järgmised... (müksab Piretit küünarnukiga). Vaata kui kihvtid sukad sel pisikesel on! Suured ruudud ja värsked värvid.*

PIRET: *Ja neid kannab ta valgete kõrgekontsaliste kingadega, lilla seeliku ja helesinise pitspluusiga. Ha-ha-haa!*

SIIM: *Mis siin naerda on?*

PIRET: *Sa oled tume? Sukk on ju sportlik, aga king ja pluus — noh, mis Sa arvad?*

SIIM *(lihtsameelselt): Üsna kenad!*

PIRET: *Ja-jah. Aga vaata kui kena pullover sel poisil on, kes ennast tüdrukute vahele kiilub. Ilus punane-sinine, erk-kollane ja roheline.*

SIIM: *Mnjaa ... aga sellega nagu ei sobiks loengul käia teiste tumedate ülikondade hulgas.*

PIRET: *Miks mitte? Siis igaüks ju kohe märkab, et ta on kohal. (Mõned vanemad isikud rajavad aeglaselt teed, pidevalt paremale ja vasemale vabandusi pomisedes. Tudengite tulv täidab koridori. Osa toetab seinu. Moodustuvad žestikuleerivad ja lärmakad grupid. Need, kellel eriti kiire on, rajavad kätega teed.)*

PIRET: *Vaata, Siim, kui ilus rohuroheline mantel on Leidal. Ja kollane pehme-pehme sall. Ta käib ikka veel vormimütsiga. Vanaema on talle kudunud uued lillatkirja kindad. Nüüd on Aili juba leti ääres — trügime vahele. Ma ei viitsi siin enam seista — vaata et panevad veel palitut ja mappi hoidma. Jesver... mu kindad jäid auditisse... (Ära ja tagasi) ... aga hea oli neid leida: 24 laepriimust annavad päris tugeva valguse, päikesepaiste peale selle ...*

(Lõpp)

Lugejaile: Mitu sõna, käitumist ja esinemist jätavad eelnenud loos korrektsuselt soovida?

(Vastus: 18)

P. EALTVAATAJA

A. OISSARI illustratsioon

mõnda maa ja mere tagant

Tänavu sekkus luulesse poliitika

Iga viie aasta tagant valitakse Oxfordis luuleprofessor. See ei anna mingit võimu ega raha. Professorilt nõutakse, et ta loeks aastas kolm loengut, millede teema valib ise. Samuti peab ta vähemalt ühe kuu aastas olema ülikoolis. Paljud luuletajad arvavad, et pole suuremat austust kui luuleprofessoriks valimine.

Tavaliselt mööduvad valimised rahulikult. Kunstimagistrid lähevad saali, kus nad hääletavad ja prorektor tõstab tervituseks kaabu. Kuid käesoleval aastal tuletasid valimised meelde midagi Oxfordi ja Cambridge vahelise sõudevõistluse taolist. Tseremooniale ilmus 30 tuhat kunstimagistrit (senini rekordiline arv luuleprofessori valimise ajaloos). Miks oli häiritud Oxfordi rahulik elu?

Oma kandidatuuri oli esitanud 48-aastane Ameerika luuletaja Robert Lowell. Väärilisi võistlejaid tal ei olnud. Kuid viimasel momendil ilmus uus kandidatuur, **69-aastane inglise luuletaja Edmond Blanden.** Oxfordi ülikool lõhenes kahte leeri. Vanem põlvkond koondus Blandeni ümber, noored toetasid Lowelli. Võeti kasutusele isegi plakatid. Kuid vaatamata noorte jõupingutustele võitis Blanden. Mispärast?

Kunstimagistrid ei saanud lubada, et luuleprofessori austava koha saaks ameeriklane. Magistrid olid Lowelli vastu ka sellepärast, et viimane on progressiivsete vaadetega; nii näiteks kuulutas ta, et Ameerika Ühendriigid peavad vallutussõda Vietnamis. Lowell oli nende intelligentsi esindajate hulgas, kes ei võtnud vastu Johnsoni kutset lõunale Valgesse Majja. Nii seguneski vanasse alati rahulikult kulgenud kombetalitusse poliitika.

(Ajakirjast «Rovesnik» — tõlkis Lia Sääsk)

Klubi tööd ja plaanid

(Mitu lugu ühe pealkirja all)

Sellest on nüüd oma nädalat kolm-neli möödas, kui kaks TRÜ klubi seisukohalt tähtsat üritust maha said peetud. Esimene (ja kaheldamatult «asisem») — kõrgemate koolide klubiaktiivide seminar Käärikul ning veidi hiljem välklühike nõupidamine komsomolikomitees, kus klubi nõukogu uus «11» paika pandi.

Viimati mainitud instants istus läinud nädala lõpul oma esimesel koosolekul. Seepärast oleks nüüd ehk paslik aeg veidi lähemat minevikku, tänast päeva ja tulevikku ugejate silma ette tuua.

● Üks põhilisi küsimusi, mille kallal seminarirahvas pead murdis, oli järjekordselt üliõpilaslaulude ja lauliku probleem. Sedakorda jõuti lihtsast kurbade faktide järjekordsest konstateerimisest veidi kaugemale. Nimelt moodustati täidesaatva funktsiooniga komisjon, mille koosseisu kuulub igast kõrgemast koolist üks inimene. Komisjoni esmaseks ülesandeks saab kõikvõimalike sobivate laulude kogumine. Milliseid laule oodatakse? «Kõikvõimalikke sobivaid» — on ülalpool kirjas. Äraseletatult: 1) uudismaalaste rikkalik tagavara; 2) meie vennasvabariikide tudengilaulud; 3) kõik teised head laulud, mida tuntakse vähe või mis mingil põhjusel pole «massidesse läinud». Tekst võib olla nii eesti kui ka vene keeles, meloodia — nootidesse pandud või lihtsalt magnetofonilindile salvestatud.

NB! Tudengid! Ootame teie suurt entusiasmi ja aktiivsust! Kogutud toormaterjal tulevase lauliku tarvis palume detsembrikuu esimese kolme nädala jooksul toimetada üllikooli klubisse. Preemiaks — kõige suurem tänu kogu vabariigi üliõpilasperelt.

Loomulikult ei saa loota, et probleemi selline käsitlemine maksimaalse kasuteguri annab. Paralleelselt «rahvaluule kogumisega» pannakse «rattad käima» Helilooja te Liidu ja konservatooriumi ÜTÜ veenmiseks, perspektiivplaanis on korraldada uute laulude konkurss ka üliõpilaste hulgas.

● Seminari peamiseks eesmärgiks oli sidemete tihendamine sõsarklubide vahel. Esimesed sammud selles suunas on üritustest informeerimine kutsekaartide saatmise näol ja programmide vahetamine. Tartlastelt oodatakse informatsiooni- ja muusikaprogrammi «Rajacas» või mõnda «Maavärisemist» ning Õpetatud Nõukogu istungit, TPedI pakkus välja RAMETO venna Superstaara. Planeeritakse aktivistide saatmist Kaunase Polütehnilisse Instituuti, sest selle kogemustest on palju õppida kogu Nõukogudemaa kõrgemate koolide klubidel.

● Uues nõukogus on jäme ots taas filoloogide käes — T. Paulson, L. Mägi, T. Alla, R. Kotkas (eesti filoloogid) ja J. Paadam (vene filoloog). Teisi teaduskondi esindavad A. Kallis ja R. Tenson (Bioloogia), A. Oru (Õigus), G. Posmetuhhova ja T. Jüriado (Füüsika-Matemaatika). Üheteistkümnendaks liikmeks on klubi juhataja M. Kikas.

● Klubi vabastamine ühiselamu kohustest on veel päevade küsimus. Omajagu võtab muidugi aega keerukas koolimistesüsteem. Kooskõlastatult halduspro rektori sm. Simmi andmetega jätkub klubi poolelijäänud hooaeg **17. detsembril.** Pressiklubi valmistab Gunnar Paali eestvedamisel kirevat õhtut, 18. on planeeritud esimene Õpetatud Nõukogu istung — noorte rebaste õhtu. Järgneval nädalavahetusel saavad saali oma valdusse festivalist osavõtjad (viimasest lähemalt allpool), laupäeval «rajakad», pühapäeval solistid ja sõnakunstnikud. Ja aasta viimasel laupäeval saadetakse traditsioonikohaselt ära vana aasta (lauad + lõbus tuju jne.).

Alates 16. detsembrist on klubil vastava erihariduse ja tööstaažiga kunstiline juht — Aili Venesaar.

Konkretiseerimata kujul on plaanid olemas ka kaugemateks aegadeks. Nagu ikka, ootab suuri kollektiive semestrikontsertide vesi ja tuli. Erinevalt möödunud aastatest tahetakse suuremal hulgal organiseerida filmide ja teatrietenduste arutlusõhtuid.

● Ja lõpetuseks mõni sõna üritusest, mis on sihtmärgid seadnud kogu maa isetegevuslaste tööle — Oktoobrirevolutsiooni juubeliaastapäevale pühendatud festivalist. Aasta eelviimasel nädalalõpul lähevad ülikooli isetegevuslased tulle. Nii soliste kui ka sõnakunstnikke pannakse Marta Kikase sõnade järgi välja poole tosina ringis. 1. jaanuariks peab esimene, linna ulatusega voor olema lõpetatud.

Astme võrra kõrgem voor toimub 1967. a. veebruari lõpus. Siin esinevad juba I voorust väljavalitud. Meie karaktertantsijad ja rahvakunstiansambel on aga II vooru lubatud vahetult.

Suurtele ja teenekatele kollektiividele toimub ülevaatus ühevoorulisena 1. jaanuarist kuni 1. märtsini. Meie poolt kuuluvad sellesse kategooriasse mees- ja naiskoor, RKA ja puhkpilliorkester.

Selliselt näeb välja tänane päev oma plaanidega. Jääb vaid loota, et... Aga jah, parem lihtsalt — kivi kotti!

T. JÜRIADO

✤ TEATED ✤

ÜTÜ

Teisipäeval, **29. novembril kell 17** toimub ülikooli kohviku piljardisaalis **ÜTÜ tsiviilõiguse ringi** koosolek.
Päevakorras: **«Muljeid menetluspraktikast».**

* * *

2. detsembril kell 17 toimub TRÜ kohvikus **ÜTÜ sisehaiguste, propedeutika, teaduskonna sisehaiguste ja hospitaalsisehaiguste ringide**

ÜHINE ETTEKANDEKOOSOLEK

Kavas: **1. Maksa füsioloogia** (IV k. üliõpilased Kõrts ja Kask).
2. Sapi füsioloogia (V k. üliõpilased Aul ja Märss).
3. Duodenaalmahla ja sapipigmentide uurimine (IV k. üliõpilane Peeti).
4. Maksa funktsionaalsed katsed (V k. üliõpilane Nutt).
5. Rõntgenoloogiline ja bioptiline diagnostika (VI k. üliõpilane Sarapuu).

* * *

25. novembril kell 19 taimefüsioloogia biok. kateedris taimefüsioloogia ja -biokeemia ringi ettekandekoosolek.
Kavas: **1. Floridsiini hapendavast ensüümist** (IV k. üliõpilane V. Heek).
2. Kasvuregulaatorite ja füüsikaliste mõjutuste toime õunapuu pungade puhkemisele ja fenoolsete ühendite sisaldusele (VI k. üliõpilane T. Vardja).

* * *

25. novembril kell 18 toimub ühiskonnateaduste auditooriumis **19 NLKP ajaloo ringi** ettekandekoosolek.
Kavas: **Olukorrast Hiina Kommunistlikus Parteis.**

* * *

30. novembril kell 18 toimub Vab. Tartu Kl. Psühhoneuroloogia Haiglas **psühhiaatriaringi** ettekandekoosolek.
Kavas: **1. Psühhopaatia** (VI k. üliõpilane H. Tiideman).
2. Halge demonstratsioon (V k. üliõpilane J. Ennet).

Sport

Malesõbrad

1. detsembril kell 18 alustame biokeemia-auditooriumis peetava välkturniiriga ülikooli parima maletaja väljaselgitamist.

Neljast välkturniirist läheb arvesse kolme turniiri tulemus.

Ootame rohket osavõttu!

Eelmisel välkturniiril, millest võttis osa peaaegu kogu ülikooli maletajate paremik, osutusid parimateks vanameister **Feliks Kibbermann** ja **Ants Aaslav** 10,5 punktiga 13-st võimalikust. Järgnesid **Lembit Roots** 9,5 ning **Heldur Urbanik** ja **Toivo Hinrikus** võrdselt 9 punktiga.

T. HINRIKUS,
malesektsiooni esimees

✤

MATKAINSTRUKTORIKS

Täna, 25. novembril alustab tööd ÜET matkainstruktorite järjekordne õpperühm. Tegevuse konkreetne eesmärk — matkainstruktori ühiskondliku elukutse omandamine, üldisem ülesanne — rännukihu rahuldamine, kodumaa looduse, kultuurivarade ja majanduse ning vennasrahvaste elu-olu tundmaõppimine, samuti oma keha ja vaimu tugevdamine. Teoreetilise ettevalmistuse kõrval võetakse osa õppematkadest ja -laagritest. Tulevaste matkainstruktorite rännakud on ulatunud Koolale, Karpaatidesse, Kaukaasiasse.

Kõiki asjahuvilisi oodatakse kell 19.00 Vanemuise 46 geograafia-auditooriumisse (audit. 327). Rühma koosseisu on võimalik lülltuda ka järgmisel õppusel. Jälgige teadetetahvleid.

MATKASEKTSIOONI JUHATUS

Mälestame kurbusega armast kursusekaaslast

AIME REBAST

Vene filoloogia I kursus ja kursusejuhendaja

Toimetaja J. FELDBACH

«Tarту Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8528. MB 09238

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (712) Reedel, 2. detsembril 1966 XX aastakäik

KAS FÜÜSIKUTE OLUKORD ON RAHULDAV?

Pole mõtet pikemalt hakata peatuma füüsikaosakonna saavutustel. TRÜ-s töötavad füüsikud ja füüsikaosakonna lõpetanud on tuntud nii vabariigis kui ka väljaspool.

Reaalne elu on näidanud, milline on vajadus füüsiku kvalifikatsiooni omavate spetsialistide järele. Väga lühikest kooleieb seitest üliõpilaste arvu kasv füüsikaosakonnas viimaste aastate jooksul.

Kui osakonna VI kursusel õpib käesolevai aastal 16 üliõpilast, siis 4—5 aasta pärast võib diplomandide arv, arvestades praeguste esimeste kursuste üliõpilaste arvu, olla juba saja piires.

Ei vaja tõestust osakonna probleemlaboratooriumides ja kateedrites tehtavate tööde tähtsus teadusele ja rahvamajandusele. Nii on käesolevai aastal sõlmitud lepinguliste tööde üldmaksumus üle 70 000 rubla. Neid töid on korduvalt esile tõstetud üleliidulises mastaabis.

Aastast aastasse on kasvanud teadusliikku kraadi ja kutset omavate õppejõudude arv, mis praegu moodustab 73% osakonna õppejõudude koguarvust. Lähemal ajal on veel ette näha kahe kandidaadidissertatsiooni kaitsmine.

Toodud andmed nii ettevalmistatava kaadri hulga kui ka lepinguliste tööde mahu osas ei kujuta endast kaugeltki piiri, mille ületamine käiks füüsikaosakonna kollektiivile üle jõu.

NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu poolt käesoleva aasta septembris vastuvõetud määruse seisukohtadest lähtudes **teeb füüsikaosakond kõik temast oleneva üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatuse ja erialase ettevalmistuse parandamiseks ning ülikooli materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks. Kuid praegune raske olukord ruumiküsimuses ei võimalda töötada isegi saavutatud tasemel, rääkimata perspektiividest.**

Milline on siis olukord füüsikaosakonna kõige teravamas probleemis — ruumiküsimuses?

On tekkinud arvamus, et füüsikaosakonna kasulik pind on viimasel ajal isegi kasvanud. Saadi ju juurde üks hoone. Kui aga teha kasvõi väike kalkulatsioon, osutub, et **füüsikute olukord ei ole paranenud, vaid halvenenud.** Nii oli **1965. aasta lõpus** üld- ja eksperimentaalfüüsika kateedri käsutuses olev pind **1410 m², k. a. 15. novembri seisuga** oli see vaid **1005 m².** Seetõttu on käesoleval semestril halvatud suur osa praktilisest õppetööst.

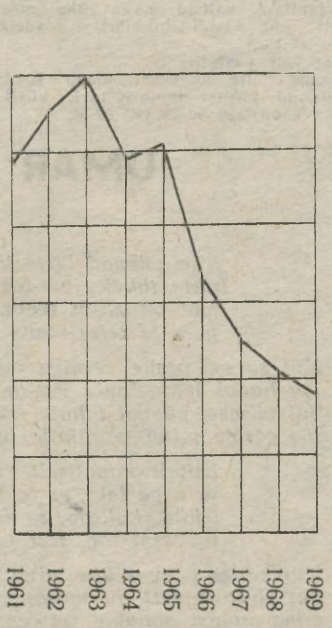
Nii on jäänud sellel semestril ära füüsika praktikum Arstiteaduskonna, Bioloogia-Geograafiateaduskonna, Majandusteaduskonna ja keemiaosakonna üliõpilastel. Üldfüüsika praktikume füüsikaosakonna üliõpilastele sai alustada alles pärast oktoobripühi, mistõttu tehtavate tööde arvu tuli vähendada enam kui kaks korda. Veel enam, ka momendil töötavates praktikumides pole töötingimused normaalsed (vooluvõrgu pinge pidev kõikumine 170—220 V piirides, ruumide madal temperatuur, WC puudumine jne.).

Eksperimentaalfüüsika kateedris on jäänud pidamata pooljuhtide füüsika praktikum IV kursusele, raadioelektroonika praktikum III kursusele, vaakuumi praktikum III kursusele. Lubamatutes tingimustes toimuvad spektroskoopia praktikum (pime ruum ja koridor keldrikorrusel, 90—100% relatiivne niiskus, kõrgepinge!) aparatuuriga, mille maksumus ulatub paljudesse tuhandetesse rubladesse; radioaktiivsuse praktikum (keldrikorrus, hallitanud seinad, ruumi täielik mittevastavus nõuetele radioaktiivsete ainetega töötamiseks).

Teadusliku töö osas sarnaneb pilt eespoolkirjeldatuga, ainult selle vahega, et teaduslikku tööd «võib» edasi lükata. Nii on füüsikaosakonnas töötingimuste puudumise tõttu aspirantuur katkestatud neljal aspirandil. Enamiku õppejõudude teaduslik töö on tugevasti pidurdatud. Samadel põhjustel võivad jääda tähtajaks täitmata paljud lepingulised tööd probleemlaboratooriumides.

Millised muudatused toob osakonna ruumiküsimuses kaasa Leningradi mnt. 2 hoone valmimine? Võib-olla lahendab see kõik osakonna probleemid? Ka kõige lihtsam arvutus näitab, et kaugeltki mitte.

Ülikooli juhtkonna poolt kavandatud plaanide realiseerimisel on füüsikaosakonna käsutusse mineva pinna juurdekasv 1965. a. detsembriga võrreldes ca 140 m². Lähemate aastate jooksul ei ole füüsikaosakonnal ette näha uute ruumide juurdesaamist. Isegi vastupidi, keldriruume ähvardab järjekordne rivist väljaminek seoses peahoone vundamendi kindlustamisega (algab tõenäoliselt 1967/68. a.). Kuid nende lähemate aastate jooksul on oodata füüsikaosakonna üliõpilaste arvu kahekordistumist. Kujukalt iseloomustab seda ühe üliõpilase kohta tuleva pinna katastroofiline vähenemine eksperimentaalfüüsika kateedris, see on kujutatud juuresoleval graafikul. On raske leida inimest, kes võiks selle graafiku edasise kulgemise kohta midagi öelda.

Kasulik pindala ühe üliõpilase kohta eksperimentaalfüüsika kateedris 1961—1969. aastal (koos probleemlaboratooriumi ruumide pindalaga).

Praegu teadaolevate andmete alusel tuleb edaspidi paratamatult ära jätta diplomitööd eksperimentaalfüüsika alal spetsialiseeruvatele üliõpilastele, samuti eksperimentaalset laadi kursusetööd II ja IV kursuse üliõpilastele. Tunduvalt tuleb vähendada raadioelektroonika praktikumi III kursusel ning füüsika praktikumi ja erilaboratooriumi töid IV kursusel. III kursuse füüsika praktikumile 45 tunni ulatuses pole ruume kuskilt võtta.

Füüsikaosakonnas on välja kujunenud kindlad eksperimentaalsed uurimissuunad, millistes tulevikus on oodata laiaulatuslikku teaduslikku tööd. Nendeks on tahke keha füüsika sellistes valdkondades nagu luminestsents, õhukeste kihtide optika ja elektroonika, gaaside füüsika valdkonnast aeroionisatsiooni ja gaaslahendusega seotud probleemid, nõrgavoolutehnika, vaakuumitehnika.

Normaalsetes tingimustes nende tööde tegemiseks seni planeeritavast ruumist ei piisa, rääkimata nende uurimuste laiendamisest, kuigi tööde aktuaalsus seda teravalt nõuab.

Kokku võttes võib öelda, et **füüsikaosakonna kollektiiv ootab ülikooli juhtkonnalt osakonna probleemide kiiret ja läbimõeldud lahendamist, sest praegu küll küsimusele «Kas füüsikute olukord on rahuldav?» jaatavalt vastata ei saa.**

Käesoleva artikli eesmärgiks oli muuhulgas hajutada ülikooli ajalehes avaldatud kirjutiste «Kui kuulete kopsimist» (nr. 25) ja «Mis täna rõõmustab» (nr. 28) tagajärjel tekkida võinud ebaõiget ettekujutust füüsikaosakonna olukorrast.

Artiklis on kasutatud Füüsika-Matemaatikateaduskonna Nõukogu heakskiidul moodustatud komisjoni töö tulemusena saadud materjale, samuti üldfüüsika kateedri juhataja poolt koostatud kalkulatsiooni kateedri kasutada oleva pinna muutuse kohta seoses üleminekuga ruumidesse Leningradi mnt. 2.

V. RUTTAS,
V. VEIMER,
füüsikaosakonna parteibüroo liikmed

Kiri Greifswaldi Ülikoolist meie ülikooli rektorile

Magnifizenz!

Wir möchten uns nach unserer Rückkehr nach Greifswald nochmals sehr herzlich für die erlebnisreichen Tage bedanken, die wir an Ihrer Universität verbringen konnten. Ich möchte diesen Dank auch im Namen von Prof. Dr. Schildhauer und Dr. Fritze übermitteln. Wir hatten während unseres Aufenthaltes Gelegenheit, uns über viele Probleme der Entwicklung in der Estnischen SSR zu informieren und insbesondere auch die wichtigsten Hochschulen kennenzulernen. Ganz besonders beeindruckt hat uns die herzliche Aufnahme und das kameradschaftliche Verhältnis, das uns überall entgegengebracht wurde. Ich habe inzwischen den Rektor unserer Universität, Herrn Prof. Dr. Tartler, sehr ausführlich über unsere Reise informiert und wir werden auch in der nächsten Senatssitzung nochmals darüber sprechen. Auch Aussprachen mit dem Staatssekretariat und der Universitätsparteileitung haben inzwischen stattgefunden. Von allen Seiten wird der Ausbau der Verbindungen zwischen der Universität Tartu und der Universität Greifswald außerordentlich begrüßt. Darüber hinaus haben wir schon eine Reihe von praktischen Schritten eingeleitet, über die ich Sie gern informieren möchte:

a) Durch das Institut für Deutsche Philologie ist bereits fest zugesagt worden, daß zu dem internationalen Ferienkurs im Juli 1967 etwa 10 Studenten und Lehrkräfte des Instituts für Germanistik Ihrer Universität eingeladen werden. Sobald das Programm vorliegt, wird von unserer Seite die offizielle Einladung dazu übersandt. Der Ferienkurs findet in der Zeit vom 9.—25.7. in Greifswald statt. Mit dieser Einladung können Sie bereits fest rechnen.

b) Der Direktor unserer Universitäts-Bibliothek wird sich mit Ihrer Bibliothek in Verbindung setzen und Probleme des Austausches von Büchern und Zeitschriften vereinbaren. Außerdem erhalten Sie sofort regelmäßig die Wissenschaftliche Zeitschrift unserer Universität.

c) Das Geographische Institut wird in der nächsten Zeit die Kontakte mit Dozent Wassiliew aufnehmen und auch hier die Möglichkeiten einer weiteren Zusammenarbeit darlegen.

d) Durch die Universitätsparteileitung wird in Zukunft regelmäßig die Universitätszeitung der Parteiorganisation übersandt werden.

Ferner darf ich jetzt schon im Einverständnis mit unserem Rektor ankündigen, daß von unserer Seite eine offizielle Einladung an Sie ergehen wird, in der wir Sie und einige Angehörige Ihrer Universität bitten, uns in Greifswald zu besuchen und durch die unmittelbaren Kontakte weitere Möglichkeiten für Einladungen usw. zu vereinbaren. Prorektor Tammeorg hat zugesagt, uns die Namen von weiteren Professoren Ihrer Universität und die von ihnen bearbeiteten Fachrichtungsgebiete zu übersenden. Sobald wir diesen Brief erhalten haben, werden wir weitere Kontakte vereinbaren.

Ich hoffe, daß die von uns eingeleiteten Maßnahmen Ihre Zustimmung finden. Wir werden Sie auch in Zukunft von allen Schritten, die wir zur weiteren Vertiefung der Verbindung unserer Universitäten unternehmen, unterrichten.

Ich möchte nochmals versichern, daß von unserer Universität die jetzt angebahnten Kontakte mit großer Freude begrüßt werden. Nochmals sehr herzlichen Dank für die erlebnisreichen Tage.

Ihr Prof. Dr. QUITZSCH

Mida teeb kommunist?

FÜÜSIKUTE parteikoosoleku üheks päevakorrapunktiks oli: Mida teeb kommunist-füüsik enda kui kommunisti enesetäiendamiseks? Sm. Z. RIIVES ja A. MITT jutustasid endi kujunemisest kodanlikus ühiskonnas, kus propaganda oli küllalt tugev moonutama tõde marksismist ja üldistama isikukultuse vigu nõukogude ühiskonna eksisteerimise põhiprintsiibiks. Et sm. Mitt valdas vene keelt, oli tal 1928. aastal võimalus endaehitatud raadiovastuvõtjaga saada objektiivsemat informatsiooni. Südamelähedaseks sai talle marksismi põhimõte: materiaalseid väärtusi on õigus jagada ainult nende loojatel. Kui Eestis pääses võimule fašism, jäi valida: Saksamaa või Nõukogude Liit? Et saksa rassismipoliitika oli vastuvõetamatu, kaldus sümpaatia nõukogude poole. Sellest hoolimata võeti juunipööret vastu segaste tunnetega.

Noortele kommunistidele oli huvitav ka K. KUDU arengutee sõjajärgsetel aastatel, kus usk kommunistlikku ühiskonda oli veel üpris juurdumata.

Küsimuse kokkuvõtteks otsustas parteikoosolek, et teadlane-kommunist peab maksimaalse andma küll oma erialal, kuid arendama end ka poliitiliselt, sest jääb kitsaks otsida tõde ainult oma ahtas lõigus.

ARUTATI mitmeid füüsikaosakonna ees seisvaid valusaid probleeme.

LÕPUKS otsustati asutada üliõpilaste-kommunistide grupp, kes lahendaks iseseisvalt üliõpilaselu päevaprobleeme.

Grupporgiks valiti 4. kursuse füüsik-pedagoog REET PALGI ja abiks 5. kursuse teoreetik VALERI LEIMAN.

O. TÕELEID

Ilmub perioodiline kogumik „Programmõpe"

Teatavasti on viimastel aastatel suurt tähelepanu äratanud uudne õppeviis — programmõpe, varasema pikema nimetusega programmeeritud õpetus. Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee programmõppe komisjoni organiseerimisel hakati käesoleval aastal välja andma **metoodiliste materjalide kogumikku «Programmõpe»**, mille väljaandjaks on komitee teaduslik-metoodiline kabinet. Seni on ilmunud kaks numbrit, esimene neist on praegu müügil TRÜ kirjastusgrupi müügipunktis, teine jõuab sinna varsti.

Selles perioodilises kogumikus avaldatakse ülevaateid meie õppeasutustes tehtavast tööst programmõppe alal, tõlkematerjale nõukogude ja väliskirjandusest, andmeid programmõppe tehnilistest vahenditest, bibliograafilist informatsiooni jne. Kogumikus valgustatakse programmõppe probleeme eelkõige kõrgemate koolide ja tehnikumide seisukohalt, ent jälgitakse mõnevõrra vastavaid probleeme ka üldhariduslikus kooli vaatepunktist.

Esimeses numbris jagab vabariikliku programmõppe komisjoni esimees, TPI dotsent U. Agur programmõppe ja programmkontrolli kogemusi TPI-s, J. Nael Tallinna Polütehnikumis ja N. Õunapuu Eesti NSV üldhariduslikes koolides. Tutvustatakse ka mitmesuguseid programmõppe tehnilisi vahendeid, on toodud selle põhioskussõnade projekt ja vastava eestikeelse kirjanduse bibliograafia.

Kogumiku teises numbris on ulatuslikumad artiklid Tartu autoritelt. Kaks artiklit on TRÜ loogika ja psühholoogia kateedri vanemõpetajalt, TRÜ programmõppe komisjoni esimehelt K. Toimilt, kes valgustab programmõppe kogemusi TRÜ-s ja uurimistööd sel alal vabariigi koolides. Ülevaate vastavast tööst EPA-s annab sealse programmõppe komisjoni esimees H. Vallner. Number sisaldab muude materjalide kõrval tõlkeartikleid nõukogude ja Ameerika kirjandusest ning programmeeritud õppematerjalide vabariikliku ülevaatuse juhendi.

Loodame, et tutvustatav kogumik pakub huvi meie õppejõududele ja aspirantidele, samuti üliõpilastele, keda ootab ees pedagoogiline töö. **Ühtlasi kutsub toimetus üles kõiki, kes tegelevad ise programmõppega, kogumikule kaastööd tegema. Materjalid palutakse saata pedagoogika kateedrisse I. Undi nimele, samas saab ka informatsiooni.**

I. UNT,
kogumiku «Programmõpe» toimetuse liige

TÄHELEPANU!

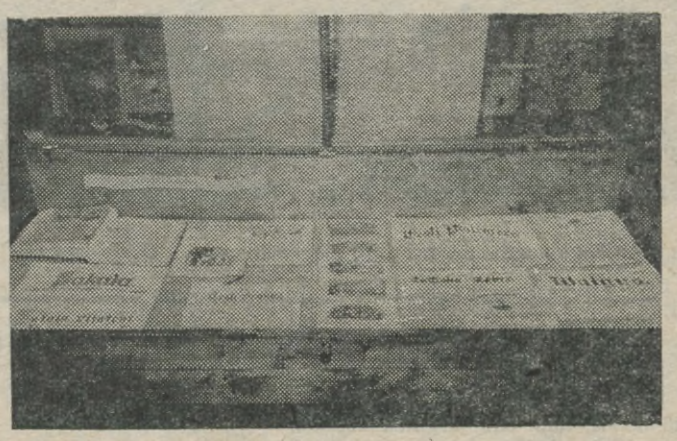
REEDEL, 9. DETSEMBRIL ALGUSEGA KELL 15 TOIMUB KEEMIAHOONE RINGAUDITOORIUMIS ELKNÜ TRÜ ORGANISATSIOONI KONVERENTS.

PÄEVAKORRAS: 1. KUIDAS ON TRÜ KOMSOMOLIORGANISATSIOON KASUTANUD TEMALE USALDATUD ÕIGUSI?

2. ORGANISATSIOONILISED KÜSIMUSED.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Tutvugem ajakirjanduse ajalooga

TRÜ Teaduslikus Raamatukogus on avatud eesti ajakirjanduse 200 aasta juubelile pühendatud näitus. Rohkem kui 250 vajaliku seletusega varustatud eksponaati tutvustab eesti ajakirjanduse arenguteed alates Põltsamaal ilmunud P. E. Wilde ja A. W. Hupeli «Lühhikesest Õppetusest» ning lõpetades Suure Isamaasõja aegsete rindelehtedega.

Näitus on koostatud Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus ja TRÜ Teaduslikus Raamatukogus leiduvaist üpris haruldaseks muutunud originaalmaterjalidest, millistest enamiku kasutamist võimaldatakse ainult teadlastele ja diplomandidele.

Näitus jääb avatuks detsembri keskpaigani.

L. URMI foto

ORIENTALIST • ORIENTALIST

Orientalistika arenguperspektiividest

Orientalistika kui teadusharu kujunes lõplikult välja XIX saj. alguses. Esmalt oli ta filoloogia üheks haruks, teaduseks, mis tegeles idamaiste keeltega. Hiljem lisandusid keelte uurimisele ja tundmaõppimisele Ida rahvaste kultuuriloomingu, elu-olu jne. uurimine. Orientalistika kujunes seega kompleksseks teaduseks, mis tegeles nii Idamaade keeltega kui ka kirjandusloogа, ajalooga, geograafiaga, filosoofiaga, etnograafiaga, arstiteadusega jne. Spetsialiseerumine orientalistikas toimus maade ja rahvaste järgi. Nii eristatakse orientalistika erialadena indoloogiat, sinoloogiat, japanoloogiat, arabistikat, iranistikat jne. Iga eriala teadlane pidi tundma mitte ainult vastavate maade keeli, vaid ka antud maade ajalugu, kirjandust, filosoofiat jne., seega antud maid ja rahvaid tervikuna.

Sellise orientalistika eesmärgiks on olnud uurida vastavaid maid ja rahvaid kompleksselt; leida see, mis on neis ühist Euroopa maade ja rahvastega, ning see, mis on erinev. Erinevate nähtuste hindamise põhjal on tekkinud kahesugune suhtumine Ida kultuuri saavutustesse. Ühe järgi on kõik see, mis Idas on erinevat, rumal, mõttetu, madal, arenematu, teise järgi olid just needsamad nähtused midagi palju kõrgemat ja paremat kui see, mida kohtame Euroopas. Need mõlemad tendentsid — euroopatsentrism ja aasiatsentrism — on orientalistikas kõrvuti elanud tänapäevani ja pole vist mõtet hakata tõestama mõlema absurdsust. Hoopis hädaohtlikum orientalistikale ja kogu teadusele tervikuna on nähtus, mida akadeemik N. J. Konrad nimetas «teadusliku euroopatsentrismiks» — me opereerime kas teadlikult või ebateadlikult mõistetega, mida on loonud euroopalik teadus. Muudes teadusharudes on see kuidagi mõistetav: tänapäeva teadus on suures osas Lääne saavutus. Kuid siingi võime olla tunnistajaiks hämmastavale analoogiale Idamaade keskaegse teaduse mitmete saavutuste ja meie tänapäeva teaduse tulemuste vahel. Kas siiski ei või teaduste areng toimuda mitmeid teid mööda ja kas pole nii mõnigi kord meie tee pikim kõigist võimalikest? Kas pole Idas avastatud nii mõndagi, mida meie teadus veel ignoreerib? Ka nendele küsimustele vastama on kutsutud orientalistika.

«Teaduslik euroopatsentrism» on suurimaks ohuks ühiskonna- ja üldse humanitaarteadustes, kus on alati olemas hädaoht kanda mõisteid ja kategooriaid, mis on avastatud Euroopa ühiskonna arengut uurides, mehhaaniliselt üle nähtustele, mis esinevad Idamaade ajaloos ja kultuuris.

Vägisi püütakse idamaiseid nähtusi paigutada juba meile tuntud skeemide raamidesse või neid hoopiski ignoreerida, nagu filosoofia õpetamisel tehakse india dialektilise loogikaga, mille saavutused on võrreldamatult huvitavamad nn. stiihilisest dialektikast Vana-Kreekas ja Lääne-Euroopas. Teadmatusele viitamine siin ei vabanda, põhjuseks on inertsus «teadusliku euroopatsentrismi» ületamisel.

«Teadusliku euroopatsentrismi» ületamiseks on kutsutud materjali andma orientalistika. Ta peab andma andmeid nii ühiste kui ka erinevate nähtuste kohta. Sellega saaks võimalikuks luua tõeliselt teaduslik inimühiskonna arengu teooria. On heameel tõdeda, et just nõukogude teaduses on siin juba tehtud suur töö, viimaste aastate tähtsaimate saavutustena mainiksime feodalismi ja renessansi uute hinnangute formuleerimist.

Sellega on antud suund ka orientalistika arengule: orientalistika ei tohi muutuda kitsaks spetsiaalteaduseks ega näha oma eesmärki jagunemises sellisteks spetsiaalsusteks nagu idamaade kirjandusteadus, idamaade ajalugu, idamaade filosoofia ajalugu jne. Tõeline orientalist on alati olnud oma uurimisobjekti (vastava ühiskonna) kõigi aspektide mõistja, tundes kõigepealt vastaval maal kõneldavaid keeli.

Sellised peaksid olema ka orientalistika arenguperspektiivid TRÜ-s: süvendada keelteõpinguid ja püüda anda omapoolset materjali ülal esitatud eesmärgi saavutamiseks. Viimase ülesande täitmiseks näivad Tartus eriti soodsad võimalused olevat indoloogial ja arabistikal, seda TRÜ Teadusliku Raamatukogu heade fondide näol.

L. MÄLL

Orientalistikakabinetis on tavaline tööpäev. O. TOELEIU foto

TÄHELEPANU!

Käesoleval semestril loetakse TRÜ orientalistikakabinetis (keemiahoone, aud. 53) järgmisi kursusi.

1.	**Klassikaline araabia keel**	— esmasp.	k. 18—21.
2.	**Klassikaline hiina keel**	— esmasp.	k. 15—16.
3.	**Aafrika õppering**	— teisp.	k. 16—18.
4.	**Hiina keel**	— teisip.	k. 18—21.
5.	**Indoneesia keel**	— kolmap.	k. 16—18.
6.	**Türgi keel**	— kolmap.	k. 18—21.
7.	**Hindi keel**	— neljap.	k. 17—19.
8.	**India õppering**	— neljap.	k. 19—21.
9.	**Jaapani keel**	— reedel	k. 18—21.
10.	**Pärsia-tadžiki keel**	-- aeg kokkuleppel.	

Õppetöö toimub nii algajatele kui ka edasijõudnutele. **Osa võtta võivad kõik asjahuvilised!**

Anar

Arvude seiklused

Anar Rza sündis 1938. aastal Bakuus. Ta on aserbaidžaani kuulsa luuletaja Räsul Rza poeg. Lõpetas Aserbaidžaani Riikliku Ülikooli Filoloogiateaduskonna 1960. a. Esimesed Anari jutustused ilmusid üliõpilaspõlves.

1962—1964 õppis ta Moskvas Kinematograafiainstituudi kõrgematel stsenaristide kursustel.

Praegu on Anar Aserbaidžaani Raadio kunstiosakonna peatoimetaja.

Kord sõnas Üks Kahele:

«Kuule, seisa õige minu kõrvale, saame Kaheteistkümneks.»

«Ei, Üks, võta parem sina koht sisse minu taga, hakkame Kahekümne üheks. Kakskümmend üks on ikkagi suurem kui Kaksteist!» tegi Kaks oma ettepaneku.

Üks vastu:

«Ei mingi hinna eest! Mina olen Üks ja pean seepärast seisma Kahest eespool.»

Kaks:

«Mina aga olen Kaks. Olen sinust suurem ja pean sinu ees olema.»

Vaidlesid ja vaidlesid, kuni otsustasid lõpuks pöörduda Kolme poole, et see kui auväärsem lahendaks nende riiu.

Kolm reageeris kiiresti. Ta oli elus mõndagi läbi elanud. Oli läinud, nagu öeldakse, läbi tule, vee ja vasktorude.

Ta teadis, mida kujutab endast Kaksteist ja mida Kakskümmend üks. Mõistis hästi sedagi, et Ühe ja Kahe poolt alustatud väikaikavedamisel pole lõppu näha.

Kolmel mõlkus meeles muu. Ta oli ammu tahtnud Kuueks saada. Nüüd oli hetk soodus ja hea nõu kallis.

«Kui Üks ja Kaks ühinevad, siis ei saa ma nendega enam hakkama, jõud saavad võrdseks,» arutles Kolm, «pean kumbagi neist eraldi petma ja enesega liitma.»

Nii Kolm tegigi. Kutsus alguses kõrvale Kahe ja ühendas endaga. Seejärel rääkis ta samal moel augu pähe Ühele. Saigi endine Kolm Kuueks.

Neli sosistas Viiele:

«Vaata! Vanasti vaatas Kolm meie peale alt üles, aga nüüd on saanud Kuueks ja vahib ülalt alla.»

Viiel väljapääs:

«Ära kurvasta. Paneme end kokku, see teeb välja Üheksa.»

Tegidki nii.

Kui Kuus oli viimastest sündmustest kuulnud, vihastus ta koledal kombel. Tigedusest lendas ta üle pea ja sai ka . . . Üheksaks.

Esimene Üheksa palus edasi öelda teisele Üheksale, et too pole üldse seaduslik, vaid ainult Kuuest saadu. Ja lisas veel, et kui see ümberpööratud Kuus jalamaid tagasi ei tõmbu, siis tema annab talle niisuguse obaduse, et ta uuesti uperkuuti käib ja nagu ennegi Kuueks muutub.

Kuuest saadud Üheksa laskis vastuseks teatada, et ärgu ajagu nina nii väga püsti. Või muidu virutatakse talle nii, et ta lendab kolmeks tükiks.

Pärast seda maajagamist jätsid nad teineteist rahule.

Siis tuli esimesele Üheksale mõte:

«Kui kaua pean ma õige üksinda konutama. Võtan kätte ja otsin enesele seltsilise.»

Üheksa otsustas sõprust sobitada Seitsmega.

Teinegi Üheksa võttis nüüd nõuks kindlustada oma positsiooni ja kihlus Kaheksaga.

Esimene Üheksa kratsis kõrvatagust:

«Mis siis nüüd? Minust ja Seitsmest saab Üheksakümmend Seitse, aga teine Üheksa oma Kaheksaga teevad kokku Üheksakümmend Kaheksa. Mispärast peab tema minust suurem olema?»

Ja uus Üheksa otsustas samuti Kaheksaga liitu astuda. Ta jättis Seitsme maha ja klammerdus Kaheksa külge.

Hakkasidki Üheksad tirima Kaheksat eri otstest.

Kaheksa ei suutnud vastu panna ja rebenes peenest taljest pooleks. Üks ring jäi ühele, teine teisele Üheksale.

Esimene Üheksa pidas kaua aru, mida ette võtta selle rõngakesega, ja tuligi mõttele see täis puhuda. Puhkis ja puhkis, kuni sai teise nulli suuruseks, ja seadis enese kõrvale.

Nähes, et asi võtab niisuguse pöörde, hakkas teinegi Üheksa oma sõpra turgutama. Puhus ta täis ja pani paika.

Kuid kiirustades liitis ta nulli enesega mitte paremalt, vaid vasakult poolt. Seetõttu sai esimene Üheksa Üheksakümneks ja tõusis taevani, teisest Üheksast oli aga saanud Null Üheksa ja see langes allapoole arvestust.

Null Üheksa mangus altpoolt arvestust:

«Hei, Üheksakümmend, ära jäta mind siia, tõmba üles! Olime ju kunagi mõlemad Üheksad.»

Irooniliselt oma taevasest kõrgusest alla vaadates seletas Üheksakümmend Null Üheksale:

«Õige küll, kunagi olime mõlemad Üheksad. Aga nüüd, kujuta ette, kui sinusugust «Üheksat» nähakse minu kõrval, peetakse mind ebanormaalseks.»

Null Üheksa jäi vait. Ja mis tal oligi muud teha?

Maailmas sündisid imelikud asjad.

Peale nende kahe arvu ei jäänud enam ühtki teist. Seetõttu ei õpitud koolides enam aritmeetikat. Aritmeetikaõpetajatele määrati üheksakümnerublane pension ja lasti koju.

Turul müüdi kõike üheksakümne rubla eest. Kas ostad üheksakümmend vaipa või üheksakümmend tuletikku, ükspuha, maksa aga üheksakümmend rubla.

Ohutemperatuur oli kõikjal kas 90° kuuma või 90° külma.

Kõik jalgpallimatšid kestsid üheksakümmend minutit ja lõppesid eranditult tagajärjega 0:9.

Kirjanikud valisid nagu üks mees ainult üht telefoninumbrit, teadetebüroo 09-t.

Teadetest vastati:

«Oleme teile üheksakümmend korda kinnitanud: millist numbrit te ka küsiksite, see on kas 90-09 või 09-90.

Lennukid, autod, laevad, rongid — kõik liikusid kiirusega üheksakümmend kilomeetrit üheksakümnes minutis.

Arvamusi võis muuta ainult üheksakümmend kraadi. Kõik olid üheksakümmend sentimeetrit pikad ja kaalusid üheksakümmend kilo.

Kõik olid üheksakümne-aastased.

Koosolekud algasid kell 9.0 hommikul ja lõppesid kell 9.0 õhtul.

Kõik jäid magama kell 9.0 õhtul ja ärkasid kell 9.0 hommikul.

Kui ma oleksin kirjutanud seda juttu noil aegadel, oleksin nähtavasti alustanud seda niiviisi: «Üheksakümmend-kord elas . . .»

Möödus üheksakümmend päeva. Inimesed hakkasid nurisema.

«Kui kaua kestab veel niisugune korralagedus?» ütlesid nad. «Kui kaua ei oska me isegi oma sõrmi kokku lugeda?»

Inimesed läksid Üheksakümne juurde:

«Kuule, kõrgeauline Üheksakümmend! Kas sul ei ole üksinda igav?» Selgus, et Üheksakümmend oli ainult seda oodanudki:

«Muidugi on igav. Ma ei tea ainult, miks ma lasksin end võrgutada sel tühisel Nullil, miks liitsin ta endaga ja hakkasin Üheksakümneks. Ja mida mul õieti vaja oli? Oleksin elanud Üheksana. Võinuksin teha, mida tahan. Võib-olla kunagi oleks mulle aukõrgendust antud ja Kümneks tehtud.»

Inimesed ütlesid:

«Hea küll, kõrgeauline Üheksakümmend. Teeme siis nii: anna endast vabaks Üks. Mis see Üks on? Peaaegu Null. Ei kahane sa mingisuguse Ühe pärast.»

Üheksakümmend jäi mõttesse. Lõpuks otsusele jõudnud, eraldas endast Ühe ja laskis alla.

«Aitäh, kõrgeaulik Üheksakümmend! Vabandust, nüüd juba Kaheksakümmend Üheksa.»

Pärast seda ei olnud raske Kaheksakümne Üheksalt ära võtta Kaht, Kolme, Nelja, Vilt, Kuut, Seitset ja Kaheksat. Jäi Viiskümmend Neli. See jagati kuuega ja saadi Üheksa.

Üks, Kaks, Kolm, Neli, Viis, Kuus, Seitse, Kaheksa, Üheksa seisid ritta.

Inimesed ütlesid neile:

«Kallid sõbrad, teadke, et iga number on meile vajalik. Kui ei oleks Üht, ei saaks olla Kümmet ega Sada ega Tuhandet ega Miljonit. Üheksa oma nulliga tõusis küll ülikõrgele, kuid taipas isegi, et ilma teieta ei ole ta midagi väärt. Seepärast asuge igaüks oma kohale ja tehke seda, mis vaja. Elage sõbralikult nagu ennegi. Kohtuge tihemini aparaatidel, koolitahvlitel, raamatutes, projektidel. Liituge, lahutuge, korrutage ja jagage end!»

Siis läksid Üks, Kaks, Kolm, Neli, Viis, Kuus, Seitse, Kaheksa, Üheksa üksteisel käest kinni võttes kella sisse Nizami muuseumi seinal. Seal ootasid neid juba ees Kümme, Üksteist ja Kaksteist.

Tõlkinud L. SEPPEL

SUN JATSENI nime kirjutusviisist

12. novembril 1966. a. möödus sada aastat Sun Jatseni sünnist. Meie ajakirjandus valgustas väärilselt seda suurisikut, hiina revolutsionilist võitlejat, demokraati. Seejuures äratab tähelepanu, et selle isiku nime ülestähendamisel kasutatakse üpris erinevaid kirjutusviise.

Nii esineb kord Sun Jatsen, kord jällegi Sun Yi-xian, vene keeles aga Сунь (Сун) Ят-сен, Сунь И-сян.

Saksakeelses Meyeri entsüklopeedias (1964) seisab tema kohta Sun Dschung-schan jne.

Nagu näeme, on selles nimes kolm silpi. Peetagu silmas, et esimene silp ja peale väheste erandite ainult esimene, tähendab hiina keeles perekonnanime. Teised silbid on kõik lisanimed, eesnimi jne. (kui nii meie mõistete kohaselt väljendada võib). Sealjuures olgu tähendatud, et hiina igivana pruugi kohaselt on perekonnanimi (seega esimene silp) muutmatu, kuna teisi võib muuta ja muudetaksegi, eriti aga silmapaistvatel tegelastel. Muutmine toimub isiku ea, kutse, ameti ja poliitilise tegevusega kooskõlas.

Kõne all olev Sun tituleeris end nooremas eas Hiinas Sun Tsungsan, Läänes aga kirjutas ta Sun Yat-sen. Pärast surma tähendati teda hiinakeelses literatuuris kaua aega posthuumse nimega Sun Ven.

Eestikeelses kirjanduses on ta aga tuntud eeskätt kui Sun Jatsen ja selle juurde püüamegi ühtluse mõttes jääda.

LEO LEESMENT

UMAR HAJJAM

*

Siin päevad ööde kannul ikka käima peavad
ning tähekujud taevavõlvil ringe veavad;
nad telliskivi teevad sinu põrmu savist
ja selle teise mehe koja võlviks seavad.

Kui suren, peske veiniga mind hoolikalt,
mu haual joomalaulu laulge lõbusalt,
kui viimsel päeval tahate mind üles leida,
siis otsige mind veinikoja läve alt.

Kui kummaliselt ruttu elukaravan ka kaoks,
sa aega leia, et ta kadu pidukärra vaoks.
Nüüd, kallaja, sa ära mõtle homsest kohtupäevast,
sa veini too, sest pea see üürikene öö saab aoks.

Kui kahes päevas ühe leiva teenib mees,
kui suutäis vett on mõranenud kannu sees,
miks endast vähemat ta teenima peaks siis
või kummardama maani endaväärse ees?

Ma nägin pätti pikutavat palja mulla peal,
tal polnud aimu islamist ja usutusest seal;
ei seadust tea, ei vahet tee ta kurjal ega heal —
kas siin maailmas teist nii julget meest on olnud eal?

Kui kauaks jutte paastust, palvusest, mošeest?
Sa mine kõrtsi, küsi veini kerjakoti eest!
Hajjam, end purju joo, sest saviks saad ja nagunii
kord veini juuakse su põrmust tehtud kannu seest!

Seal lossis, mille tornitipud riivasid kord Kuud,
kus lävel kive suudelnud on kuningate suud,
öökulli kohtasin nüüd varemete hämaruses
ja kuulsin kuplistikust tema kaeblikku uhhuud.

Ja kuna lõpuks kõigest olnust olematus saab,
siis mõttes olematust olev loo ja rõõmusta.
Hajjam, nüüd kobarate jooki joo ja rõõmusta,
ning oma kaunis neid sa kaasa too ja rõõmusta.

Koraani lugemas sa õpetatud mehi kuuled,
ent tihti puhuvad neil muude askelduste tuuled.
Üks imesõnum kirjutatud peekri ääre peale,
sest lakkamatult loevad seda igaühe huuled.

Nii mitmes põlemas on nähtud kõrkustuld: vaid mina!
Ning neid, kel uhkuseks on varandus ja kuld; vaid mina!
Kui rõõmsas laabumuses unub muu, siis ühel päeval
nii äkki ütleb sõna sekka hauamuld: vaid mina!

Mu lahked sõbrad endaga on viinud aja lend,
üks teise järel surma jalge ette heitsid end.
Me jõime sama veini kordamööda elu peol,
kuid joobnult minust rutem on nad jalult varisend.

Pärsia keelest tõlkinud H. UDAM

GEOGRAAFID PAJATAVAD

Leningradis

Hiljuti korraldasid geograafiaringi klimatoloogia ja hüdroloogia sektsioonid kahepäevase ekskursiooni Leningradi. Seal külastasime Leningradi ülikooli geograafiateaduskonna hüdroloogia, okeanograafia ja klimatoloogia kateedreid, kus meile tutvustati õppeplaane, laboratooriume ja õppepraktika korraldust. Neil erialadel õpib seal ligi 300 üliõpilast. Meil on geograafiaosakonnas üldse 20 hüdroloogi-klimatoloogi. Õppimistingimused on sealsetel üliõpilastel tunduvalt paremad: käesoleval õppeaastal sai teaduskond lahedad ruumid Smolnõis. Muuseas — käesoleva viisaastaku plaanis on ülikooli uute hoonete ehitamine Petrodvoretsi, kuhu kõigepealt viiakse üle loodusteaduskonnad. Üliõpilaste menetluspraktika toimub Nõukogude Liidu kõige erinevamates paikades, tihti korraldab ekspeditsioone teaduskond ise.

Peale ülikooli külastasime veel linna lähedal Vojeikovos asuvat meie maa ainsat meteoroloogia muuseumi, kus võisime tutvuda kõikide meteoroloogiliste vaatlusriistadega, alustades esimeste termomeetritega ning lõpetades kaasaegsete mõõteriistadega. Vojeikovos tutvusime ka Nõukogude Liidu ainsa automaatilmajaamaga. Samuti pakkus huvi pilvede uurimiseks ettenähtud lokaatorjaam.

Linnas külastasime ka Arktika ja Antarktika muuseumi.

Ekskursioonil nähtu-kuuldu laiendas meie erialaste teadmiste ringi.

T. LIPLAP,
IV kursuse üliõpilane

Geograafid Atlandil ja Põhja-Jäämerel

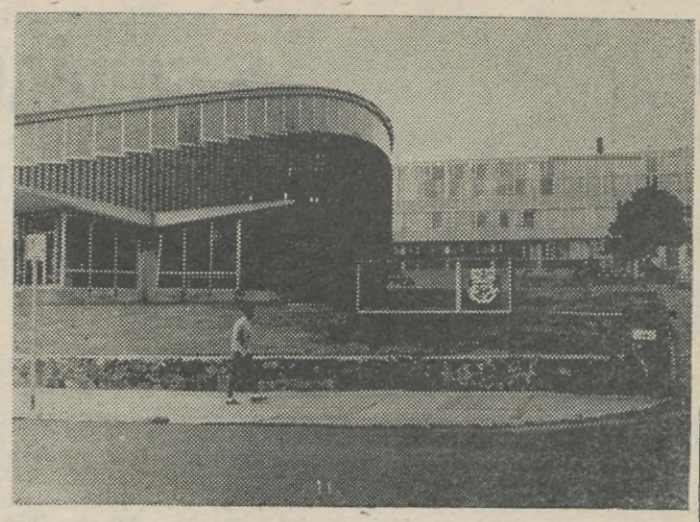
Igal aastal spetsialiseerub paar geograafiaosakonna üliõpilast hüdroloogia-okeanograafia erialale. Õppeaja jooksul teevad nad kaasa vähemalt ühe pikema merereisi. Möödunud suvel avanes V kursuse geograafil Tiiu Kuusel võimalus osa võtta ekspeditsioonist Barentsi ja Norra meres.

Möödunud nädalal jõudis üle 4 kuu kestnud meresõidult tagasi III kursuse üliõpilane Tõnis Kallejärv. Ta kuulus Kaliningradis baseeruva uurimislaeva «Atlant» meeskonda. Ekspeditsiooni ülesandeks oli kalaparvede kindlakstegemine Atlandi ookeani loodeosas Kanada ranniku lähedal ja saadud andmete teatamine NSV Liidu ja rahvademokraatiamaade suurele kalalaevastikule.

T. Kallejärv tuli edukalt toime kahekordse töökoormusega — seisis roolivahis ja tegi tehnik-hüdroloogina okeanograafilisi vaatlusi. Teda märgiti ära laeva kapteni käskkirjas.

Vaheldust tõid sissesõidud Kanada sadamasse Halifaxi. Kogutud teaduslik materjal on üliõpilasel osaliselt juba läbi töötatud. Kevadeks valmib sellest kursusetöö.

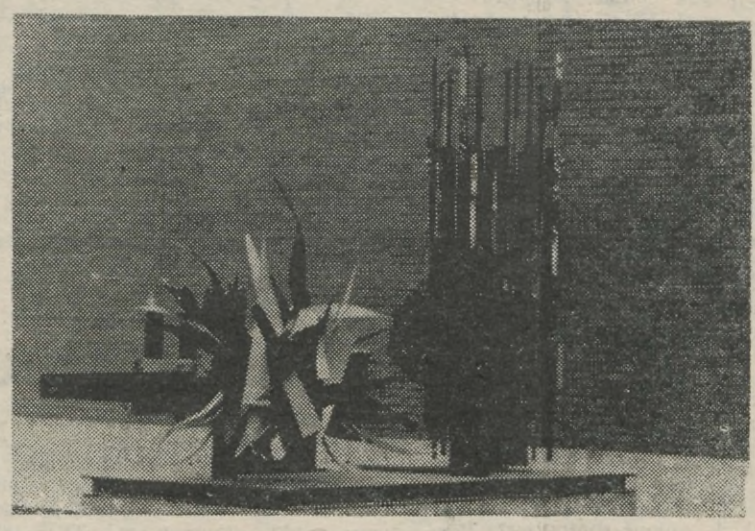
Huvitavast reisist saab lähemalt kuulda paari nädala pärast geograafiaringi koosolekul.

Fotodel *pilte pikalt reisilt.*
All vasemal: *Meeldejääv oli omapärane abstraktne skulptuur Halifaxis.*
All paremal: *Halifaxi tüüpiline tänavapilt.*
Kõrval: *Uus Šotimaa tehniline kolledž.*

H. MARDISTE tekst,
T. KALLEJÄRVE fotod.

* * *

Suviseid matkaradu meenutades

Pool kuud polaarjoone taga

Poolteisekuusele menetluspraktikale koduvabariigis järgnes III kursuse geograafidel augustis ekskursioon Koola poolsaarele. Sõidu marsruut oli järgmine: TARTU—LENINGRAD—KANDALAKŠA—LAPI looduskaitseala—MONTŠEGORSK—LOVOZERO—KIROVSK—MURMANSK—TARTU.

Tutvuti trustiga «Severonikel», kombinaadiga «Apatit» ja põdrakasvatuskolhoosiga «Tundra». Põhjapõtru kahjuks ei näinud, sest suvel on kolhoosi ligi 40 000-pealine kari kaugel tundras. See-eest aga osteti laplaste käest põdranahku (5—8 rubla nahkl) ja susse.

Kõige elamusterohkemad olid matkad Tšuna tundras (tundraks nimetatakse Koola poolsaarel metsata mägesid) ja Hibiinides. Võrreldamatu oli vaade Tšuna tippudelt kuni silmapiirini paistvatele käärulistele järvedele, milledest kauneim on Imandra.

Tõsine viiepäevane retk läbi asustamata ala võeti ette Revdast Kirovskisse, mille jooksul ületati kümneid jõgesid, läbiti soid, vallutati mäekurusid ja saadi oma nahal tunda Põhja-Jäämere külma hingust. Heaks iseloomuprooviks oli matka kolmas päev, kus hommikust õhtuni sadas vihma ja tiheda udu tõttu oli nähtavus vaevalt 100 m.

Saavutuste hulka tuleb arvata raskesti läbitava Lääne-Petreliuse kuru esmakordne ületamine meie geograafide poolt. Ronimise lumelaikudel ja kaljupankade vahel tegi raskeks rahesadu. Ööbima jäädi metsapiirist kõrgemal ja teevesi saadi keema mäejalamilt korjatud suusatükkidega. Ka Hibiinide kõrgeim tipp — Fersman vallutati Tartu Ülikooli geograafide poolt.

Ühest rännupäevast annab ülevaate järgnev väljavõte matkapäevikust.

H. MARDISTE

11. august.

«Matkamisel vajame toitu määral, mis taastaks matkal kulutatud energia. Toit peab sisaldama valke, rasvu, vitamiine, mineraalsooli, süsivesikuid ja vett» (vt. «Matkatarkuste taskuraamat». Teine, täiendatud ja muudetud trükk, Tallinn, 1964, lk. 46). Meie energia taastamise eest hoolitseb täna järjekordne «köögitoimkond» (Mall, Eda, Väike-Aino, Kersti). Makaronid, seened, leib ja tuline tee (suhkruga) peavad garanteerima eelseisva rännaku õnnestumise.

Öeldakse, et kergesti saavutatav eesmärk ei erguta ning, et väljaspool kättesaadavust seisev siht hävitavat kogu julguse. Õnneks pole meil vaja karta ei üht ega teist. Taamal kõrguvate sinakate mägedeni on siiski päris soliidne vahemaa, ja ega's need ootavad kaljumonstrumid ainult pilvedele saadavad ole. Niisiis — võime juba nentida tänase päeva erakordsust — ainus päev, kus hommikul näeme õhtuse laagripaiga ligikaudset asukohta. Nüüd jääb üle vaid sinnani jõuda.

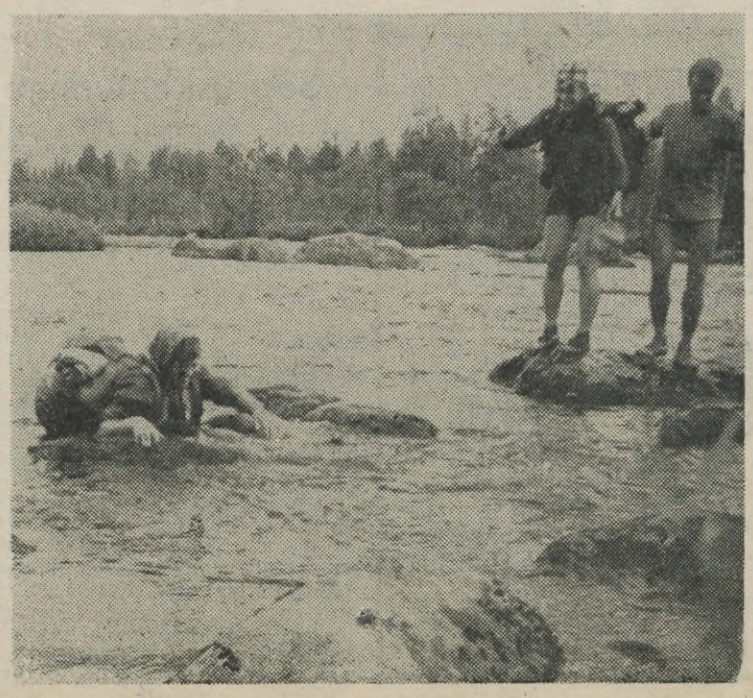
«Algajal matkajal on soovitav meeles pidada, et käimise tehnikal on matkal eriline tähtsus. Pikk samm viib kiiremini edasi, pole ta aga jõukohane, siis ainult väsitab. Samm peab olema normaalne. Langustel pikeneb ta iseenesest, raskel tõusul aga lüheneb. Tavaliselt toetume sammu algul kannale, siis täistallale (op. cit., lk. 24; minu sõrendus — M. R.). Kogu matkagrupp, vaatamata erinevustele käimisala üldstaažis, läbib Umbozero kirdenurga ja Hibiinide vahelise maa tehniliselt puhtalt: algul kannale, siis täistallale...

Kõnnime rivis. Ilm on sobiv: ei saja, ka päike ei tülita liialt. Toidumoon seljakotis esialgu endast eriti märku ei anna.

Üldist elevust tekitab Sura jõe ületamine. Sokid, dressipüksid ja teksased rändavad seljakotti ning paljasääreliste armaada hakkab toigaste toetusel märjas keskkonnas edasi liikuma. Meie kogenud matkaja Evi on kiiret voolu ja libedaid kive alahinnanud. Varsti nõuab ta südantlõhestava häälega mingisugustki kaigast toeks.

«Eriti hoolikalt peab suhtuma keha puhtuse eest hoolitsemisse. ...tuleb ennast korralikult pesta. Suvel saab seda edukalt teha jões..., ehkki külm vesi ei puhasta nahka rasust ja higist nii hästi kui soe» (op. cit., lk. 155; minu sõrendus — M. R.). Heli, Ave, Väike-Aino, Helga ja Anne talitavad kordamööda selle hügieeninõude kohaselt. Ainult jõekaldal uudistav kalamees võib ekslikult neid kümblusi väheefektiivseiks pidada: ikkagi oleks nagu palju riideid seljas, ja kestavad need ka vaid mõne sekundi. Ent tal ei tarvitseks nii vääriti mõelda: küll meie, matkajad, juba teame, kel-

(Järg lk. 4)

Sura jõge pole kerge ületada

Geograafidelt planeerimisele

On alustatud Eesti NSV kompleksse territoriaalplaneerimise suurüritust. Selle eesmärgiks on vabariigi kõigi looduslike ning majanduslike ressursside efektiivse ja ratsionaalse kasutamise alusel kujundada inimese eluks maksimaalselt soodus keskkond.

Kompleksse territoriaalplaneerimise skeem peab määrama vabariigi arengu põhisuunad 1980. aastani, andes seejuures vahetu ülesandena aluse rahvamajanduse arendamise järgmise viie aasta (1971—1975) plaani väljatöötamiseks. Vabariigi arengu üldtendentsid peavad saama aga visandatud koguni aastateni 1990—2000.

Territoriaalplaneerimise kava koosneb kolmest põhilisest osast: 1. Looduslik keskkond. 2. Rahvamajandus. 3. Rahvastik ja asulastik. Ülikooli geograafiakateedrile on tehtud ettepanek hakata plaani esimese, s. o. looduslike tingimuste osa koordineerivaks täitjaks. Et ülikooli teadlasi ei tõmmata just liiga sageli kaasa riiklikult esmajärguliste ülesannete täitmisele, siis maksab kõnealusel uurimisülesandel peatuda ehk pisut lähemalt.

Komplekssel territoriaalplaneerimisel tuleb loodust iseloomustada ja hinnata kui rahvamajanduse arengu ja rahvastiku elu suhteliselt püsivat alust, arvestades looduse ratsionaalse kasutamise, säilitamise, kaitse ja rekonstrueerimise vajadusi. Ülesanne on loomult keerukas. Kõigepealt on tarvis anda looduse üksikkomponentide (geoloogiline ehitus, kliima, vetevõrk, mullastik, taimkate, loomariik) iseloomustus, hinnata iga komponenti ühelt poolt kui iseseisva tähtsusega faktorit ja ressurssi, teiselt poolt kui tervikliku looduse koostisosa. Eesti loodusteadlased on küll peaaegu eranditult koondunud kahte linna, kuid siiski jaotunud paljude asutuste vahel. On siin barjäärid nüüd n.-ö. ametkondlikud või paiknevad nad teadlaste eneste äärmiselt mitmetahulistes iseloomudes, kus tung kollektiivsele tegutsemisele on tavaliselt üsnagi varjatud, kuid tõsiasjaks jääb, et näiteks mitmesuguste looduslike rajoneerimiste skeemid on reeglina kollektiivselt läbi arutamata. Nüüd aga, kus riiklik tellimus nõuab kõigekülgselt kaalutud hinnanguid ja soovitusi, tuleb leida võimalus istuda ühe laua taha (vähemalt sümboolses tähenduses) ja vaagida, kas erinevate rajoneerimiste analoogiliste rajoonide piiride lahkuminekud on tingitud rajoneerimise aluskomponentide loomusest, teadlase printsipiaalsest metodoloogilisest positsioonist või siis lihtsalt naaberteaduste andmete mitteküllaldasest arvestamisest, koguni tundmisestki. Sellise lähenemise korral võib territoriaalplaneerimise üritus osutuda küllalt kasulikuks ka loodusteaduste koostöö süvendamise seisukohalt.

Looduslike tingimuste iseloomustamise veelgi olulisemaks etapiks, mis mõnevõrra tugineb eelmisele, on maastikuliste tingimuste hindamine. Territoriaalplaneerimisel on nimelt otstarbekas tugineda just maastikulistele üksustele: need peegeldavad looduse üksikkomponentide omavahelisi seoseid, nende piires on ühetaolised maafondi kasutamise võimalused ja tingimused, samuti maade melioreerimise ja maastiku kujundamise probleemid. Sammuks edasi, mida ei saa samuti tegemata jätta, on maade kõige otstarbekama kasutamise viisi määramine, maade kompleksne boniteerimine. Tööde programmi kuulub veel maavarade ja energeetiliste ressursside hindamine, samuti aga ressursside hindamine näiteks kuurordimajanduse ja turismi arendamiseks.

Miks siiski niisuguse suure ürituse koordineerimine pandi ülikooli geograafiakateedrile, kus õppejõudude töökoormus on suur ning keegi ei saa spetsiaalselt pühenduda ainult territoriaalplaneerimise üritusele, nagu see oleks loomulik uurimisasutuses? Asi on selles, et vabariigis polegi geograafilist uurimisasutust, kõnealune ülesanne on aga iseloomult selgelt geograafiline: looduse sünteetiline iseloomustamine ja kompleksne hindamine, soovituste väljatöötamine looduse

(Järg lk. 4)

4 tunniga üle 4 mere

ASTA HIIR

(Algus ajalehe 30. numbris)

Tuleb tunnistada, et meie giidide ettevalmistamisega (kui meil niisugust asja, v. a. keeleõppimine, üldse olemas on) siin just kiidelda ei saa. Üsna tavaline on, et giid maal, mille turistidega ta töötab, ise kordagi pole viibinud.

Helsingi vanalinn. Päris vanavana linna Helsingis otsima ei tasu hakata — seda pole. Linna rajamist dateeritakse küll aastaga 1550, kuid arvesse tuleb alles 1808. a., suure tulekahju aasta, mil hävisid kõik ehitused peale ühe praeguseni säilinud linnamaja Senati väljaku ääres. Sellepärast ongi saanud võimalikuks, et linna keskosas on nii tugevasti tunda ühe ja sama arhitekti käekirja: Helsingi keskosa loomine usaldati saksa päritoluga soome arhitektile Carl Ludvig Engelile. Tema ehitusi — toomkirikut, ülikooli, ülikooli raamatukogu — tuntakse Helsingi sümbolitena. Helevalge kõigest üle kõrguv ilus toomkirik valitseb tõepoolest kogu linna panoraami. Muuhulgas, toomkirikut on ehitatud silmas pidades üht üsna tasuvat inimese psüühika mõjutamise võtet: kirik, mis välimuselt tublisti meenutab Leningradi Iisaku kirikut, ei ole ise eriti kõrge, on vaid tõstetud kolossaalsele kivipjedestaalile. Inimene, ronides mööda 20—25 m kõrgust treppseina, ei näe umbes kümne minuti jooksul muud kui astmeid, astmeid, mis näivad lõpmatusse ulatuvat. Seest on kirik üllatavalt lihtne. Valge, vaid üksikud seinareljeefid, taas valge valgel ja altari ees kimp erekollaseid ja punaseid aiadaaliaid.

Üldse, meenutades Helsingi kirikute sisemust — eriti maksab see uute kohta, — tuleb tunne, et on tegu mingi toreda sisearhitektide leidlikkuse konkursiga: suurepärased diskreetsed värvid, taotud metall, haruldased ronitaimed.

Linnapildis annab tunda olümpiamängude pärandus: kolm esmaklassilist staadioni, sadamapaviljon, restoran, kaks kohvikut ja olümpiaküla Odaniemis. 73 m kõrgune peastaadioni torn on turistidele avatud. Algul oli torni katus lahtine, hiljem kaeti sagedaste enesetapmisjuhtude tõttu võrega. Vaade alla on tore: järved, kirjud ladvad ja kaljud, ühtpidi maas ja teistpidi vees. Kaljusid on palju, toonilt tõsised, aitavad nad kaunilt liigendada tänavate värviküllust ja vahendavad suurlinnale omast ahistavat täistopitusetunnet. Kesklinnas on need säilinud tänu sellele, et isegi ehituskrunt peatänaval ei korva lõhkamist oma kulu ja kirjadega.

Meie majutuspaik — Merihotell

Palju on viimasel ajal räägitud soome uuest arhitektuurist, räägitud aina head. Ehituskultuuri musternäidiseks Helsingis on Tapiola aedlinn, miljonirannik, nagu giid iseloomustas.

(Järgneb)

Pool kuud...

(Algus 3. lk.)

lel, kunas ja kui kaua tuleb siin jões ennast pestal Huvitavamad momendid filmilindile ja — jälle edasi ... Ikka tund-poolteist käimist, kümme-viisteist minutit puhkust ...

Raamatute-konspektide Koola on saanud vahetuks soovete-marjadekiitsakate puude maaks, mida saame ise mööta ... sammudega. Sageli takerduvad jalad salalike vaevakaskede ahtakeste, ent visade okste taha. Kogu ümbrus on kuidagi troostitu, täis nukkervaikset võitlust. Just viimane ongi lahutamatu iga rohututi, poolpõõsa ja võseriku elust. Siin käib aastaringne võitlus: kord pakasega, kord tuulega, liialt vähe näitab ennast päike, aher pinnas võtab viimsegi jõunatukese. Kuid siiski, otsekui kõige kiusteks, põhjamaa haljendab ja kasvab ...

Maastiku üksluisus väsitab, kahandab liigse tormakuse. Esialgselt ümbrust uudistanud pilk seirab üha sagedamini tüma jalgealust, seljakotirihmad nõuavad pidevat kohendamist. Ja nii, pikas rivis sammudes, näikse igaüks üha enam oma mõtiskluste rüppe langevat ... Võib-olla, et puhkemomentidel puulusikaid nikerdav Jüri sepitseb neil hetkedel järjekordset laulusalmi, et Eda sarjab paari päeva eest ostetud lahtise karvaga põdranahka, et Toivo mõtleb rongis «kaotatud» kingapaarile. Kõigil on millestki tähtsast mõelda ...

Õhtu hakul oleme merepinnast neljasaja meetri kõrgusel. Alles siit, mäestikunõlvalt, saame ülevaate kõikjale laialipillutud järvesilmadest. Otse all lömitab kurb põlenud mets. Olime näinud ju lähedaltki seda kuuskede ahervaret, kunagise koletusliku metsatulekahju tallermaad, sammunud sõestunud puutüvede vahel. Ent ülevalt vaadates mõjub see häving ängistavamalt ...

Peagi toetub pehmele valgele samblikupadjale kõveratüveliste kaskede vahel pool tosinat telgipõhja ja kõik laabub tavalise korra kohaselt: küttepuud, lõke, õhtusöök. Taevas kisub pilve ...

«Hommikul ... peame olema puhanud» (op, cit., lk. 25).

MATTI RAHU

Geograafidelt planeerimisele

(Algus lk. 3)

säästlikuks kasutamiseks, rekonstrueerimiseks, aluse andmine planeerimiseks — need on kaasaja konstruktiivse geograafia ülesanded. Ja geograafiakateedril tulebki «kohakaasluse alusel» täita ka vabariigi geograafiainstituudi ülesandeid.

Kompleksest territoriaalplaneerimisest võtavad osa ka majandusgeograafid. Et dots. S. Nõmmiku tööd rajoneerimise alal on hästi tuntud ning tema koostatud Eesti NSV majandusliku rajoneerimise skeem leiab üldist kasutamist, tehti geograafiakateedrile ülesandeks territoriaalplaneerimise raames läbi töötada majandusgeograafilise rajoneerimise küsimused. Sellega seostub muide, kui tarvilikuks osutub, ettepanekute tegemine vabariigi administratiivse rajoneerimise korrigeerimiseks. Viimane puudutab kõige laiemat üldsust. Küllap on paljudel ülikooli kollektiivi liikmetelgi tekkinud näiteks küsimus, kas Otepää kuulub ikka orgaaniliselt Valga rajooni juurde.

Ülesanded on huvitavad ja kaalukad. Tehkem, et tulemused saaksid nende väärilised.

A. RAIK

Kes on 1966. aastal TRÜ parim sportlane?

ELKNÜ TRÜ Komitee spordisektor ja TRÜ Spordiklubi kuulutavad välja ringküsitluse TRÜ parima sportlase selgitamiseks. Ajalehest «Tartu Riiklik Ülikool» väljalõigatud talongile tuleb kanda kolme teie arvates parima sportlase nimed, kusjuures I koht annab 3, II koht 2 ja III koht 1 punkti. Parim sportlane selgitatakse punktide summeerimise teel. Võrdse arvu punktide korral saab TRÜ 1966. a. parima tiitli suurima esikohtade arvuga sportlane. Arvesse lähevad ainult ajalehest väljalõigatud talongid.

TRÜ 1966. a. parimat sportlast autasustatakse mälestusesemega. Ennustajate vahel loositakse välja 12 TRÜ 1966. a. parima sportlase autogrammiga fotot.

Talongid palume saata posti teel aadressil: Tartu, V. Kingissepa tn. 19, TRÜ Spordiklubi, «Ennustusvõistlus».

ELKNÜ TRÜ Komitee pakub välja üksikute spordialade parimad kandidaadid parima sportlase tiitlile. Muidugi ei tähenda see seda, et parima sportlase tiitlile ei või pretendeerida keegi väljastpoolt kandidaatide nimekirja:

1. **Aleksander Tammert** — Euroopa juunioride meister kergejõustikus, meistersportlane.
2. **Helgi Mägi** — Eesti rekordiomanik kergejõustikus, meistersportlane.
3. **Kalju Jurkatamm** — Eesti rekordiomanik kergejõustikus, meistersportlane.
4. **Vilve Kööbi** — Euroopa juunioride meister korvpallis, meistersportlane.
5. **Ene Märtin** — Eesti meister orienteerumisspordis, meistersportlane suusatamises.
6. **Valentin Jefimov** — meistersportlane laskesuusatamises.
7. **Rudolf Mürk** — Eesti meister orienteerumisspordis.
8. **Bellis Kullmann** — meistersportlane laskmises.
9. **Andrus Suija** — üleliiduliste karikavõistluste võitja sõudmises, nn. «Kuldse aeru võitja».
10. **Rein Aun** — meistersportlane kergejõustikus, NSV Liidu koondise liige.

Julget pealehakkamist ja rohket õnne ennustamisel!

ELKNÜ TRÜ Komitee spordisektor
TRÜ Spordiklubi

«ENNUSTUSVÕISTLUSE» HÄÄLETUSSEDEL

Minu arvates on TRÜ 3 parimat sportlast (paremusjärjestuses):

1. .....
2. .....
3. .....

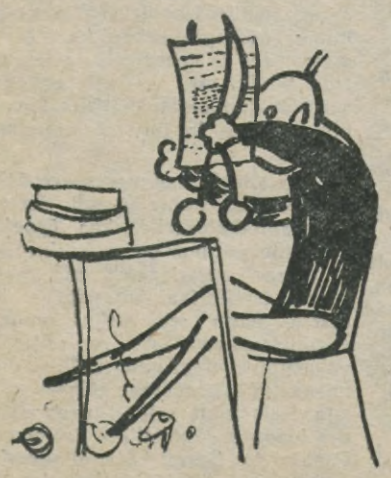
Andmed ennustusvõistlusest osavõtja kohta:

Ees- ja perekonnanimi .....

Elukoht .....

PÄEVAKAJA

Raamatukogu teemadel

A. OISSARI karikatuurid

Raamatukokku jõudnud, asus Juku kohe usinalt «tööle».

V kursuse üliõpilane Mall *(uhkelt):*

«Vaata, kui suur raamatukogu mul on! Olen seda juba 5 aastat kogunud ...»

I kursuse üliõpilane Tiina *(lihtsameelselt):*

«Aga miks sa oled kõikidele raamatutele lasknud kas õppe- või teadusliku raamatukogu templi lüüa?»

Sport

Sõpruskohtumine

Viieteistkümnendat korda kohtusid traditsioonilises ujumise sõprusmatšis TRÜ ja Kaunase Kehakultuuriinstituudi üliõpilased.

Seekord oli TRÜ võistkonnal eriti raske konkurentsi pakkuda, sest vastased olid väga tugevad: 12 võistkonnaliikme hulgas oli 6 meistersportlast ja 2 meistrikandidaati. Nagu arvata võis, olid leedulased peajagu ülikooli esindusest üle. Kõik esikohad üksikalades ja üldvõit kuulusidki leedulastele. (Punktide seis 34056 : 27573 leedulaste kasuks).

Leedulased püstitasid seitse uut matškohtumiste rekordit: 6 üksik- ja 1 teateujumises. Meie ülikooli võistkonna kaotuse suurimaks põhjuseks tuleb pidada väga nigelaid treeningutingimusi. Kui need jäävad endiseks, siis vaevalt suudame me ka järgmisel aastal tugevale leedu võistkonnale konkurentsi pakkuda.

K. LUUKAS

✤ TEATED ✤

üü

Psühholoogiaringi koosolek toimub **kolmapäeval, 7. detsembril kell 18** pedagoogika-auditooriumis.

Päevakorras: **Psühholoogilisi probleeme väikeste gruppide teoorias.**

* * *

Taimefüsioloogia- ja biokeemia ringi ettekandekoosolek toimub **2. detsembril kell 19** taimefüsioloogia ja biokeemia kateedris.

Kavas: 1. **«Flavonoidide biosünteesist õunapuu koores»** (v.-õp. L. Sarapuu). 2. **«Sahhariididest viimase aja kirjanduses»** (IV k. üliõp. K. Rüütli).

* * *

Spordimeditsiini ringi koosolek toimub **reedel, 2. detsembril kell 18** V. Kingissepa tn. 19 (III k.).

Päevakorras: **1. Gaasivahetuse ja vereringe muutused vahelduva intensiivsusega töö sooritamisel** (J. Pärnat — VI kursus). **2. Ravikehakultuuri rakendamisest imikutel pneumoonia puhul** (M. Truu — VI kursus). **3. Jooksvad küsimused.**

* * *

Geograafiaringi XIX aastapäevale pühendatud teaduslik konverents toimub 3. detsembril kell 13 Vanemuise 46 (audit. 327).

*

GEOGRAAFIDE KINO

Kolmapäeval, 7. detsembril kella 16—18 näidatakse Vanemuise 46 ringauditooriumis järgmisi filme:

1. **Suurte varade maa**
2. **Karmi maa jalgradadel**
3. **Karpaatide etüüde**
4. **Baltika—Must meri**
5. **Viienda kontinendi teed**

ÜTÜ geograafia- ja geoloogiaring

Sport

Võrkpallurid ja võrkpallihuvilised!

10. ja 11. detsembril algavad TRÜ teaduskondade vahelised võrkpallivõistlused (võistluste järgmine voor toimub 17. ja 18. detsembril). Mängude algus laupäevadel kell 18 ja pühapäevadel kell 12. Sissepääs tasuta.

Tulge kaasa elama huvitavatele võrkpallilahingutele!

KKT võrkpallisektsioon

Raadioloengud

Kolmapäeval, 30. nov. 1966. a.

1. Ajaloo-osakonna VI kursuse üliõpilastele prof. **Jaan Konksu** loeng **«Mongoolia Rahvavabariik kapitalismi üldkriisi esimesel etapil».**

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele **dots. Richard Kleisi** loeng **«Ladina keele algkursus» VI.**

Reedel, 2. detsembril 1966. a.

1. Saksa filoloogia III kursuse üliõpilastele õppejõud **Rita Tasa** loeng **«XX sajandi saksa kirjanikke — Feuchtwanger».**

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse, Kehakultuuriteaduskonna I kursuse ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Aino Lunge** loeng **«Lapse kõne ja mõtlemise arenemine».**

Kolmapäeval, 7. detsembril 1966. a.

1. Eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilastele **dots. Enn Koidu** loeng **«Saarte murre» II.**

2. Kõigile kaugõppijaile **dots. Linda Eringsoni** III loeng ülikooli ajaloost **«Tartu Ülikool XIX sajandil ja XX sajandi algul».**

Reedel, 9. detsembril 1966. a.

1. Kõigile I kursuse üliõpilastele **dots. Johannes Kalitsa** loeng **«Lenin kooperatsioonist».**

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele **dots. Richard Kleisi** loeng **«Ladina keele algkursus» VII.**

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8804. MB 09271.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (713) Reedel, 9. detsembril 1966 XX aastakäik

KAS LOOBUDA UUDIS-KIRJANDUSE NÄITUSTEST?

TRÜ Teaduslik Raamatukogu korraldab lugejate huvisid arvestades juba mõnda aega uudiskirjanduse väljapanekuid — nimelt reastatakse iga esmaspäeva hommikul ajakirjade lugemise saali avariiulile eelmise nädala jooksul fondidesse saabunud uued raamatud ja ajakirjad. See uudiskirjanduse riiul on muutunud populaarseks ja leiab pidevalt tänulikku kasutajaskonda. Enamik külastajaid teab, et väljapanek on mõeldud kirjandusega kohapeal tutvumiseks, teab ka seda, et erilise vajaduse korral on võimalik raamatut ka kohe laenata, milleks lugemissaali valveametniku vahendusel laenutus vormistatakse abonemendis.

Ometi on lugejaid, kes ei taha minimaalselgi arvestada raamatukogu kasutamise reegleid. Küllalt sageli esineb juhtumeid, kus kohal sirvimiseks võetud raamat asetatakse riiulile tagasi alles nädalkaks hiljem. Miks kardavad need lugejad vormistada raamatut oma nimele? Meil ei ole ju kirjandust, mille lugemine võiks olla alandav või häbistav. Hoopis piinlikum ja arusaamatum näib olevat vajadus salastada oma kultuurilisi huvisid.

Mida aga võtta ette niisuguste lugejatega, kellele ülikooli raamatukogu näikse olevat oma isikliku kollektsiooni tasuta komplekteerimise allikas? Seisame praegu häbiväärse fakti ees, et möödunud õppeaasta jooksul on uudiskirjanduse riiulilt kaduma läinud 1 võõrkeelne (Steinbeck, Travels with Charley) ja 73 venekeelset raamatut!

Vastupandamatu huvi objektiks on olnud kunstialbumid (Брюллов — Альбом репродукций; Валентин Александович Серов; Гермин — Грановитая палата jt.), samuti muud rikkalikult illustreeritud raamatud, ka kunstiteoreetilised ja muusika-alased teosed. Sagedaste kadumiste tõttu kunstialast kirjandust nüüd avariiulile enam ei pandagi.

Ilmselt ei suudeta seaduste piires rahuldada ka kõige tavalisemat lugemiskirge, sest kaduma on läinud üle 20 ilukirjanduslikku teose (näit.: Румянцева — Чайка; Домовой мостильщика Гоуски; Поэты разных стран: Паустовский — Избранная проза; Аксенов — Пора, мой друг, пора; Пастернак — Стихотворения и поэмы; Ахматова — Голоса поэтов; Уйлсон — Живи с молнией; Приходько — Прогулки под дождем; Сидоров — Испытание любовью; Ольшанин — Просто я работаю волшебником jt.). Samuti on kadunud kirjandus- ja keeleteaduslikke uurimusi. Mida aga arvata tulevastest arstidest, kes on jäädavalt kaasa võtnud kirjandust (näit.: Шухова — Курортное лечение неврозов, Фейгенберг — Наши окна в мир; Лемпель — Сборник рецептурных упражнений jt.) või samasugustest pedagoogidest (Краткий словарь по этике; Обучение и развитие; Подготовка школьников к выбору профессии; Программированное обучение jt.) või füüsikutest-matemaatikutest-keemikutest, kelle arvel on 12 erialast raamatut (näit.: Бессонов — Нелинейные электрические цепи, Стругацкий — Общая химия, Двайт — Таблицы интегралов и другие математические формулы, Погорелов — Лекции по основаниям геометрии; Френкель — Основания теории множеств jt.)?

Ülaltoodud näited on esitatud lootusega äratada kasvõi mõnigi uinunud südametunnistus või sõpradegi tähelepanu, sest neid ja teisi raamatuid on ikkagi võimalik veel tagastada. Arvestatagu, et nende raamatute järele on olnud korduvalt nõudmisi ja et nad Teadusliku Raamatukogu põhifondi — väga paljudel juhtudel aga kogu ülikooli ulatuses — on muretsetud ainult ühes eksemplaris! Kuidas võime siis lubada, et meie uhkuseobjektiks oleva raamatukogu fondid jäävad lünklikuks? Ja kuidas tuleks katta raamatukogu materiaalsed puudujäägid?

Seniste kogemuste põhjal saame tuletada küll ainult ühe lahenduse: kui raamatud kaovad ka edaspidi, lakkame uudiskirjandust tutvustamast avariiulil.

R. PARMAS,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondide osak. juhataja

RSR

Selle aasta viimane koosistumine (kui rahvusvaheline olukord äkitselt ei muutu) toimub 12. detsembril kell 18 peahoone auditooriumis 139. Enamik on kindlasti kuulnud, et peetakse sõda Vietnamis. Aga kes sõdivad? Milline on selle sõja strateegia ja taktika? Kellel on lootusi võita ja mis saab, kui üks pooltest võidab? Kuidas näeb üldse välja kaasaegne partisanisõda? Katsume ühiselt leida vastuse mõnelegi neist küsimustest.

Tere tulemast kõigile!

RSR pressisektor

Mõttevahetuse korras

„Pessimistlikke" mõtteid „optimistliku" asja kohta

Toomas Jüriado alustas diskussiooni, kas lugeda üliõpilaspäevi kordaläinuks või mitte. Julgen avaldada arvamust, et üliõpilaspäevi pole seni Tartus veel toimunud ning seetõttu ma diskussioonist osa võtta ei saa ja proovin lihtsalt poetada **mõningaid mõtteid probleemi kohta.**

Viimasel ajal räägitakse palju traditsioonide loomisest ja juurutamisest (!). Mulle tundub, et see tegevus on niisama lootusetu kui ülemaailmse keele väljamõtlemine või senitundmatute «rahvalike» laulude rahva hulka viimine üliõpilaslauliku abil. Seetõttu tundub veidi pentsik esmakordset üritust kohe traditsiooniliseks nimetada ja teda tulemustele vaatamata tingimata korrata püüda.

Kõige igavam on üritus, mis korraldatakse ürituse enda pärast. Kõige kurvem on traditsioon, millel püsitakse vaid tema traditsioonilisuse tõttu.

Traditsioonid, nagu ajalugu näidanud on, tekivad ja levivad spontaanselt ning stiihiliselt. Neid orgkomitee laua taga pliiatsist välja imeda on võimatu. Räägime edaspidi vaid kindlast üritusest — **üliõpilaspäevadest.**

Käesoleval sügisel, 8. ja 9. oktoobril — üliõpilaste rongkäik ja mõlemal õhtul rida mitmesuguse tasemega tantsupidusid. Edaspidi sellise ürituse organiseerimisel näen kahte teed:

Esimene variant. Korraldada tõelised päevad, mis kuuluvad üliõpilastele. Lisaks õhtustele pidudele peab leidma ka päeval tegevust enamikule üliõpilaskonnast. Miks mitte siduda üliõpilaspäevi kas ÜTÜ konverentsi, komsomolikonverentsi või mõne teise suurema üritusega. Kõik eespool nimetatud sündmused võiksid ju samuti rongkäiguga alata. **Tõelistel üliõpilaspäevadel peaks kogu Tartu kuuluma üliõpilastele.** Restoranidesse ja kohvikuisse peaks lastama ainult tudengipiletiga. «Vanemuises» võiks esineda ülikooli näitering jne. jne. Ja ükski miilits ei tohiks midagi öelda, kui üliõpilane kasvõi käte peal üle Kivisilla jalutab. Töö ja lõbu segamini annaksid igale üliõpilasele võimaluse leida oma koht selles kaskaadis ja need päevad vastaksid täpselt oma nimetusele.

Teine ja minu arvates tunduvalt perspektiivikam variant oleks üliõpilaspäevi mitte enam korraldada. Pidusid on niigi ning see, kas nad toimuvad korraga kahes või neljas saalis, ei muuda asja. Võib lugeda teaduslikult tõestatuks fakti, et koos haridus- ja kultuuritaseme tõusuga väheneb inimeste huvi meelelahutuslike massiürituste vastu ning kõrgema haridusega inimene veedab oma vaba aega meelsamini intiimsemas ringis.

Hoopis teine asi on rongkäik, mis demonstreerib üliõpilaskonda kui organiseeritud jõudu ja suurendab ühtekuuluvustunnet.

Kõigile vastuväidetele vaatamata julgen kindlalt öelda, et **tänavune rongkäik** (v. a. miiting Tähtveres) **oli nii organisatsiooniliselt kui ka ideoloogiliselt õnnestunud.** Seda väidet võib põhjendada, kuid selleks pole ajaleheveerud kõige sobivamad. Ütlen vaid niipalju, et inimesed, keda rongkäik hirmutas ja kes nägid üliõpilastes vaid kuhugi tunglevat «musta massi», ei tunne tänapäeva noorust ja suhtuvad nõukogude üliõpilaskonda mingite ilmselt tsaariaegsete eelarvamustega. Tundub, et sellistel inimestel tuleks võtta revideerimisele oma eelarvamused, mitte aga tänapäeva üliõpilaskond ja tema üritused.

Selliseid rongkäike võiks korraldada tihedamini, nad lisavad igale üritusele (kasvõi ÜTÜ konverentsile) juurde tubli annuse pidulikkust. Muidugi tuleks organisatsioonilist külge veelgi lihvida.

Ja lõpuks veel paar mõtet kõnevõistluste kohta. Tuleks vist teha kindlat vahet mõtteavalduse (loo) ja kõne vahel. Kõne peetakse ju alati kindlale auditooriumile, kindlal koosolekul (üritusel) mingi kindla seisukoha toetamiseks (esitamiseks) või ründamiseks. Seekordse kõnevõistluse teemad tingisid aga abstraktseid mõtteavaldusi mingi küsimuse kohta. Kas poleks võimalik kõnevõistluse korraldamisel eelnevalt välja pakkuda mingi kindel seisukoht (teesid) mõne aktuaalse probleemi kohta ja võistlus kujuneks läbirääkimisteks nende teeside üle, tõeliseks kõnekoosolekuks. Olen vastu arvamusele muuta kõnevõistlus mingiks improviseerimiskiiruse võistluseks ja hoida teemad salajas. See viiks taseme kindlasti alla. Pakutud variandis on kodune ettevalmistus ühendatud kohapealse improviseerimisega vastavalt eelkõnelejate seisukohtadele.

Loodan, et siin avaldatud ühe inimese mõtteile leidub kindlasti täiendajaid ja vastuvaidlejaid ning selle tulemusena järgnevall aastail enam ürituste nimi ja sisu teineteisest lahku ei lähe.

JAAK ALLIK

4 tunniga üle 4 mere

(Algus ajalehe 30. numbris)

ASTA HIIR

Kellest koosneb miljonirannikku (mitte elanike arvult miljoni-!) elanikkond? Töölistest ja — haritud inimestest, selline oli meie giidi jaotus. Tuli välja, et töölised on valdavas enamuses paarikümnekorruseliste tornmajade koristajad ja kojamehed, ülejäänud on aga tõepoolest haritud inimesed. Olla Soomes eriti rikas või ka eriti andekas tähendab mõnikord võimalust pääseda ülikooli; lõpetada ülikool, tähendab mõnikord võimalust elada Tapiolas ...

Niisiis: miljonilinn selle poolest, et 1 m² ehituskrunti maksab siin 600—800 marka. Ehitatakse ka meie kooperatiivelamu printsiibil — osamaksuga.

Põhjamaiselt kehvaverelise looduse juures on silmas peetud ehituste värvikust. Eriti palju on lilli. Meil seitsme-elevandi-interjööri arvatud tulipunane pelargoonium on dekoratiivtaimena suures aus.

Uute satelliitlinnakeste elanike igakülgne teenindamine on korraldatud hästi ratsionaalselt: tsentrumiks on enam kui 30-korruseline tornmaja, mis on ühtaegu kaubamaja, teeninduspaviljon, kohvik, restoran, kino, teater, saun ja vaatetorn turistidele.

Pakilisemaid küsimusi Helsingis on maanteedeprobleem. Pealelõunal äärelinna sõites nägime 10 km pikkust pidevalt peatuvat autodelinti. Kesklinnas tänavale parkinud auto seisuaja mõõdab peatuskohta ülesseatud automaat. Sõltuvalt parkimise ajast tuleb fikseeritud summa lasta automaati, vastasel korral annab automaat signaali vastavasse kontrollsüsteemi.

Külastasime Helsingi Messi — rahvusvahelist tööstusnäitust. Kogu marulisest reklaamivõidujooksust jutustada ei jõuaks. Vaid kaks meenutust: kõige rohkem rahvast ja kõige suurem vaikus oli Ameerika Ühendriikide paviljonis — demonstreeriti kaitserõivastust aatomirünnaku puhuks; kõige lõdvestavamalt mõjus Hiina RV paviljon tasase Hiinamaa muusika ja Maod kujutavate maast-lakke ulatuvate fotoplakatitega.

Üliõpilaselust.

Helsingi Ülikool oma 15 000 üliõpilasega on maa suurim. Tooniandvad on Ajaloo-Keeleteaduskond ja Arstiteaduskond. Arstiteaduskonnale kuulub maailma kõige moodsama sisseseadega haigla.

Stipendiumi saab 1—2 üliõpilast 100-st. Ühiselamu mahutab 1/3 soovijaist, üür on 20—40 marka kuus (vrd. õppemaks semestris on 40 marka).

Üliõpilaselu juhib Soome Üliõpilasorganisatsioonide Liit (edaspidi SÜL).

Peasekretär ja sekretariaat on palgalised töötajad. SÜL-i kuulumine on igale üliõpilasele kohustuslik, liikmemaks on 60 marka aastas. Ühiselamud, üliõpilassööklad ja saunad kuuluvad SÜL-ile. SÜL-i kohalikud komiteed otsustavad ka niisuguseid põhjapanevaid õppetööd puudutavaid küsimusi nagu üliõpilaste vahetamine välisriikidega. Normaalseks peetakse, et üliõpilane veedab praktikaaja oma soovi kohaselt mõnes välisriigis.

Ülikoolis võib õppida kuni 10 aastat. Sessiooni ei ole, eksameid sooritatakse kogu õppeaasta vältel. Ülikooli lõpetamiseks tuleb vaid koguda teatud pallide arv, sealjuures katab paarkümmend kesiselt antud eksamit 4—5 maksimaalsele hindele sooritatud eksamit.

Omamoodi priviligeeritud klassi üliõpilaste hulgas moodustavad tehnikaüliõpilased, nn. teekarid. Et Soomes on ehitamine kaasajal väga päevakorras ja juba üksipäini Helsingis praeguse seisuga puudub 80 000 korterit, on teekarid — enamuses ehitusinsenerid — minev kaup. Seda teavad loomulikult ka teekarid ise ja nii käib eneseiseloomustuski aiva maailmamõõtudega: maailma kõige targemad, maailma kõige teravmeelsemad jne.

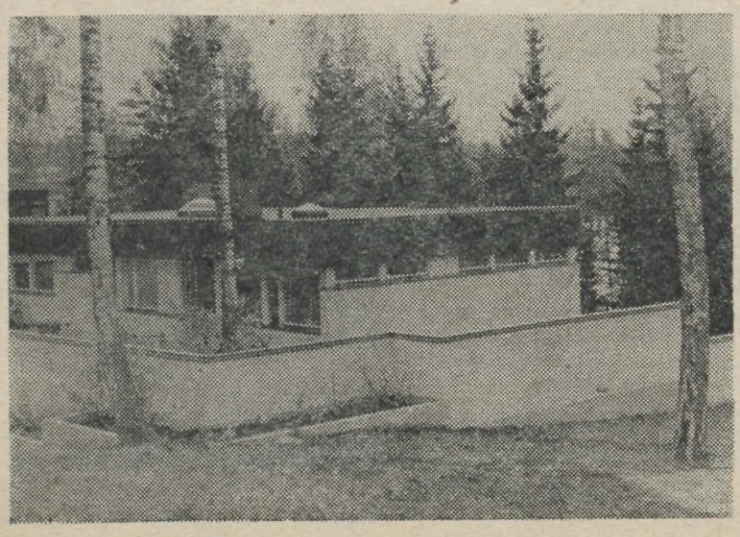
Kui tavaline üliõpilasmüts on valge musta randiga, siis teekaril kõlgub kõrva ääres veel suur must siidtups. Teekarite ees tunnistab linna politsei ennast võimetuks.

Endisest olümpialinnakesest on saanud nn. teekariküla. Hiljuti rikastus see veel uue üliõpilasmaja «Dipoli» võrra. Hoone peab välimuselt meenutama kaljupanka ja kui tavalisel majal on 4 nurka, siis «Dipolil» on neid 104.

Keset teekariküla seisab omaloominguline skulptuur — kivipank auguga keskel —, mis kannab nimetust «Tühi tasku».

Lõpetuseks.

● *Pulmaautole seotakse sappa tühje kilukarpe ja muud «mittekolisevat».*

Tapiola individuaalelamu

Autori illustratsioon

● *Tänavapildis jäävad mälestussambad arvuliselt alla dekoratiivskulptuuridele.*

● *Kauplustes võib alla tingida üle 50% hinnast.*

● *Kui soomlane võõrustades pakub kohvi, kus lusikas tassis ümber kukub, tänab külaline lahkudes: «Kiitos teestä!».*

(Lõpp)

TA OLI HUVITAV INIMENE, AGA...

... See juhtus ööl vastu 17. oktoobrit. Tavaline öö, võib-olla pisut soojem ja udusem eelmistest. Õhtul heitsid tartlased rahulikult puhkama: homme pidi algama uus töönädal.

Esmaspäeva hommik algas tavaliselt: tööle ruttavad inimesed, kiirustavad autobussid, loengutele minevad üliõpilased. Ei midagi erilist. Erilise algas siis, kui inimesed kogunesid grupiviisi tänavanurkadele, kui tuttav küsis tuttavalt:

«Kas oled juba kuulnud, mis täna öösel juhtus?»

*

Eesti NSV Ülemkohtu väljasõiduistung 25. ja 26. novembril Tartus oli järjeks sellele, mis juhtus kõnesoleval ööl. Rohelise kaleviga kaetud laua taga istuvad Ülemkohtu esimees Robert Simson ja kaasistujad Ruubel ja Kirt. Kohtulauast paremal — prokurör Valter Raudsalu, ühiskondlik süüdistaja TRÜ üliõpilane Henn Eomois ja kannatanu esindaja Heldur Tüüts. Kohtulauast vasemal — advokaat Simon Levin ja kohtusekretär. Keskel, seljaga rahva poole istub kohtualune, endine TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna II kursuse üliõpilane Ilmar Raud.

Teda süüdistatakse ENSV Kriminaalkoodeksi § 101 p-de 2 ja 4 alusel.

* * *

Ööl vastu 17. oktoobrit kell 4.25 helises Tartu kiirabijaamas telefon. Väljakutses teatati, et TRÜ tütarlaste ühiselamus Pälsoni t. 23 lamab vereloigus ühiselamu valvur Peeter Sai. Sündmuskohale jõudnud arst Ain Särg konstateeris kannatanul I järgu kehavigastusi: näokolju ja ajukolju murrud, peaaju põrutus, verevalumid näos, vigastused paremal käsivarrel ja jalal. Osa näovigastusi oli tekitatud jalahoopidega, luumurrud raske ja tõmbi metallesemega. Kannatanu oli teadvusetus seisundis. Kell 6.30 suri P. Sai teadvusele tulemata haiglas. Surma põhjus — šokk hulgaliste peavigastuste ja verekaotuse tõttu.

17. oktoobri pärastlõunal kella 16 paiku peeti TRÜ arvutuskeskuses kinni TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonna teoreetilise eriharu II kursuse üliõpilane Ilmar Raud.

Kuidas see juhtus?

16. oktoobri õhtul kogunes TRÜ kohvikusse rühm üliõpilasi: M. Tombak, E. Vajak, S. Kuura, H. Saareke, R. Harmants, J. Tepandi ja I. Raud. Hiljem tulid T. Mesila ja praegu pedagoogina töötav J. Rommot. Ühiselt joodi ära pudel pluss 400 g brändit.

Prokurör: «Kas alkohol mõjus teile?»

I. Raud: «Mingil moel jah.»

Prokurör: «Kas te sagedasti kasutate alkoholi?»

I. Raud: «Mõnikord mitme kuu jooksul üldse mitte, mõnikord nädalas mitu korda.»

Pärast kohviku sulgemist suundus kogu seltskond Tartu AÜN Kultuurihoonesse.

Prokurör: «Miks te läksite kultuurihoonesse?»

Tunnistaja M. Tombak: «Me ei tahtnud laiali minna».

Prokurör: «Kas läksite selleks, et kontserti jälgida?»

M. Tombak: «Lihtsalt selleks, et koos istuda.»

Kultuurihoones joodi veel kolm pudelit kuiva veini. Kella ühe paiku öösel lahkus I. Raud koos M. Tombakuga kultuurihoonest. H. Saareke ja R. Harmants olid juba varem koju läinud. M. Tombak jäi juhuslikule möödujale suitsu pakkuma. I. Raud läks edasi ja jõudis vahepeal maha pidada käsikähmluse kellegi vene rahvusest meeskodanikuga. Et vastane oli Ilmar Rauast jõu poolest üle, jooksis viimane ära.

(I. Raual on taolisi intsidente olnud paaril korral varemgi. Ilmselt on ta neil kordadel olnud oma vastastest tugevam, sest ta on oma kähmlused vapralt lõpuni pidanud. Nagu näha, elas Ilmar Raud jõupoliitika põhimõtte järgi: «Kel vägi, sel võim.»)

Kui I. Raud Pälsoni t. 14 ühiselamusse jõudis, praadisid kaaslased köögis kartuleid.

Prokurör: «Miks teie ühiselamusse läksite?»

I. Raud: «Arvasin, et kaaslased läksid ühiselamusse, muidu oleksin koju läinud.»

Prokurör: «Mida te tegite ühiselamus?»

I. Raud: «Konjakit jõime.»

Prokurör: «Kust te saite alkoholi?»

I. Raud: «Vajak ja Kuura tõid tütarlaste ühiselamust poolteist pudelit.»

Prokurör (irooniliselt): **«Kes seal tütarlaste ühiselamus siis viinaga hangeldab?»**

I. Raud: «Ma ei tea.»

T. Mesila läks magama. Ülejäänud seltskond jäi fuajeesse kaarte mängima. I. Raual ja M. Tombakul tekkis mõte külastada oma tuttavaid vastas asuvas tütarlaste ühiselamus. Kell oli 3 öösel. Valvur ei lasknud neid sisse. Poisid proovisid teiste uste kallal võtmeid, need ei sobinud. Nad läksid tagasi teiste juurde. M. Tombak tundis end liialt väsinuna ja läks ka magama.

Mõne aja pärast suundus I. Raud üksinda tagasi, arvestades, et valvur, keda ta üsna hästi tundis, teda üksinda ehk sisse laseb. Ent valvur näitas taas eitavalt käega.

I. Raud: «Siis mul järsku plahvatas, pea läks paksu täis, minus endas hakkas nagu mingisugune mootor tööle, mis sundis mind lööma. See oli nagu mingisugune jõud, mis minust endast ei sõltunud. Lõin parema käe küünarnukiga kaks ukseklaasi puruks, mille peale valvur avas ukse. Lõin valvurit 2—3 korda rusikaga näkku, mille peale ta maha kukkus. Lõin teda veel paar korda jalaga. Haarasin tulekustuti, lõin pea piirkonda, haarasin teise tulekustuti, lõin — panin tulekustuti tagasi endisele kohale. Kolmas hakkas vahtu ajama. Et mu riided määrdusid, viskasin kustuti käest maha. Tekkis paus, mille kestel ma taipasin, mida teen. Tekkis paaniline hirm, mootor minus jäi seisma, kuulmine tuli tagasi. Kuulsin, et valvur maas oigab.»

I. Raud sulges välisukse, haaras laualt võtmekimbu ja põgenes kartulikeldri akna kaudu. Järgnes põgenemine läbi kirjandusmuuseumi ja zooloogiamuuseumi aedade Tiigi t. 14 tütarlaste ühiselamusse. Vahepeal viskas I. Raud taskurätikusse mässitud võtmed «Vanemuise» pargis asuvasse tiiki. Läinud toa nr. 118 akna alla, palus ta end selle toa elanikel H. Saarekesel ja E. Joal sisse lasta. Raud ütles, et teda aetakse taga ja ta on arvatavasti tapja.

Prokurör: «Kas kohtualune oli tol momendil tugevasti purjus?»

Tunnistaja H. Saareke: «Minu arusaamise järgi küll.»

Kaitsja: «Kas tema jutt oli seostatud või mitte?»

H. Saareke: «Ei, ei olnud.»

Kaitsja: «Milline oli tema orientatsioon?»

H. Saareke: «Ütles, et ta on tapja. Rääkis veel, et autod sõidavad, kiirabiautod, miilitsaautod . . .»

Eesistuja: «Kas te saite aru, millest ta konkreetselt kõneles?»

H. Saareke: «Ta jutt ei olnud arusaadav.»

Kaitsja: «Millal ta ulnus?»

H. Saareke: «Niipea kui põrandale pikali heitis, kohe magas.»

— — —

I. Raud: «Ärkasin esmaspäeva keskpäeval. Olin nagu sordiini all. Ma tundsin kuidagi huvi teisejärguliste asjade vastu.»

I. Raud läks Pälsoni t. poiste ühiselamusse oma mantli järele. Seejärel otsis ta tuttavaid tütarlapsi Pälsoni t. tütarlaste ühiselamus. Sealt suundus ta TRÜ Arvutuskeskusse, kust süüaluse enda sõnade järgi oli tal kavatsus minna end miilitsaorganitele üles andma.

Jõuti ette.

Need on faktid.

Kohtu ees aga on inimene, mitte toimik.

Ilmar Raud sündis 18. aprillil 1945. aastal. Tema isa on kunstnik, ema oli TRÜ õppejõud. Juba lapsepõlves hakkas ta tegelema regulaarselt ujumisega. Hiljem harrastas ta ka teisi spordialasid. 1960. aastal astus ta ÜLKNÜ ridadesse. 1963. a. lõpetas ta Tartu 5. Keskkooli ja astus samal aastal TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonna pedagoogilise haru I kursusele.

I. Raud: «Õppimine ülikoolis raskusi ei valmistanud. Võtsin üsna aktiivselt osa fakultatiivsetest matemaatika ringidest. 1964. a. sügisel olin teisel kursusel. Olin kindel, et mind võetakse sõjaväkke ja õppimine jäi lohakile. Nii lahkusingi omal soovil ülikoolist. 1. jaanuarist 1965 asusin tööle TRÜ Arvutuskeskusesse».

Sõjaväkke teda ei võetud lapsepõlves põetud raske luutuberkuloosi tagajärgede pärast. Käesoleva aasta 1. septembril arvati ta jälle üliõpilaste hulka, seekord matemaatikaosakonna teoreetilises harus.

I. Raud: «Mul oli väga hea meel, et saan tagasi ülikooli, et saan oma unistused ja eesmärgid täide viia.»

Iseloomustati Ilmar Rauda:

H. Saareke: «Ilmar oli väga aus. Ta rääkis alati tõtt. Ta oli sädelev.»

M. Tombak: «Ta oli huvitav inimene. Ja mitte ainult oma kitsal erialal.»

A. Sinkel: «Ilmar käis väga tihti teatris ja kinos. Luges palju erialast ja ilukirjandust. Ta sai kõigiga hästi läbi. Äkkviha ja teiste solvamist ma ei märganud».

G. Raud: «Taskuraha andsime möödukalt ja ta kasutas seda ratsionaalselt. Kodus oli meil sõbralik vahekord. Ta abistas meeleldi majapidamistöödes. Ta oli väga heasüdamlik. Mind pani hämmastama tema hea maitse kunstis. Luges väga palju. Ka öösiti. Ma ei märganud kunagi, et ta oleks joobnult koju tulnud.»

L. Raud: «Olen kogu elu pühendanud tööle, aususele, õiglusele, püüdsin neid iseloomujooni kasvatada ka oma pojas. Ilmar oli kodus heatahtlik, rõõmsameelne poiss. Tööd tehes laulis, vilistas, otsis raadiost muusikat. Ma ei leia tema psühholoogias mingit mõrvarit.»

K. Hiie: «Lähemalt tunnen Ilmar Rauda juba 10 aastat. Ilmar oli lõbus, heatahtlik, abivalmis, viisakas — üldkokkuvõttes väga tore inimene. Ta suhtus negatiivselt tegevusetult elavatesse noortesse.»

E. Karu: «Tunnen Ilmar Rauda 15 aastat. Ma ei saa tema kohta mitte ühtki halba sõna öelda. Ta töötas meelsasti kodus. Ei märganud, et teda oleks hellitatud. Nii noorte kui ka vanade inimeste vastu oli ta ühtviisi viisakas ja kena.»

Sellisena tundsid teda paljud, ent ometi sündis kuritegu.

Prokurör: «Missuguse hinnangu te ise annate?»

I. Raud: «See oli õudne tegu. Tohutult küüniline. Raske uskuda, et võisin sellega hakkama saada.»

Prokurör: «Aga miks sai siiski tapetud Peeter Sai?»

I. Raud: «Ma ei saa rääkida, sest ma ei tea.»

Nii mitmedki tunnistajad andsid talle hea iseloomustuse. Või ei tundnud Ilmar Rauda ei tema sõbrad, kaaslased, naabrid ega tema vanemadki? Kus ja millal oli siis I. Raud niisugune, nagu me teda näeme sooritatud kuriteo valgusel? Ilmar Rauda pole varem karistatud ei kohtulikus, distsiplinaar- ega administratiivkorras. Ilmselt on sõbrad ja kaaslased jätnud täiesti kahe silma vahele «väikesed» pahandused, mis I. Raual siiamaani on olnud.

Keskkooli iseloomustuses on märgitud, et Ilmar Rauas pole kunagi märgatud metsikust ega julmust ning et see inimene on vaimse nivoo poolest keskmisest kõrgemal seisev.

Ometi oli Ilmar Raual alandatud käitumise hinnet nii esimeses (!) kui ka viiendas klassis. Ilmselt pole keskkooli iseloomustus I. Raua kohta küllalt objektiivne. Siinkohal mainigem ka sellist fakti: 8. klassis käies korraldas I. Raud isa teadmata tema ateljees oma sõprade ja tuttavatega koosviibimise. Ateljeesse pääses Ilmar tänu sellele, et maja võti avas juhuslikult ateljee ukse.

Ülikooli arvutuskeskuse iseloomustustest I. Raua kohta:

Kuriteojärgses iseloomustuses mainitakse, et Ilmar Raual tuli puudu kohuse- ja vastutustundest, töödistsipliinist ta lugu ei pidanud, oli üleolev — eriti temast teenistusastmel ja haridusredelil madalamal asetsevate inimeste suhtes, loengutest poliitiliseks enesetäienduseks võttis I. Raud osa halvasti. TRÜ Arvutuskeskuse iseloomustusest 26. juulist võis aga lugeda põhipunktidena:

«. . . väga suure kohusetundega, iseloomustavaks omaduseks temperament, kollektiiviga läbisaamine väga hea, täidab oma tööülesandeid eeskujulikult, komsomoliülesandeid täidab väga hästi.» (?!).

Ilmar Raua kuritegu erutab ja leiab sügavat hukkamõistu Tartu linna, TRÜ ja kogu vabariigi üldsuse poolt. Olid ju temale pannud oma lootuse õppejõud, komsomoliorganisatsioon, vanemad, vabariigi selle eriala spetsialiste vajavad asutusedki.

«See on esmane juhtum kogu sõjajärgsel perioodil, et tapjaks on üliõpilane,» ütles oma süüdistuskõnes Valter Raudsalu. *«Ilmar Raua kuritegu on läbi põimunud alkoholi tarvitamisega. Just konjaki- ja veinipudelite kaudu kulges tema tee inimese tapmiseni. Kas pole Tombak, Vajak, Kuura jt. 16. oktoobri seltskonna liikmed moraalselt vastutavad Raua kuriteos?!»*

(M. Tombak: «Kindlasti. Kui me poleks joonud, poleks seda juhtunud.»)

«Ilmar Raua kuritegu on kvalifitseeritud Eesti NSV Kriminaalkoodeksi § 101 p-de 2 ja 4 järgi. Eesti NSV KrK § 101 näeb aga ette vabadusekaotuse 8—15 aastani või surmanuhtluse. Käesoleva kuriteo puhul tuleb rääkida ka raskendavatest asjaoludest. Tapmine toimus isiku suhtes, kes oli teenistuskohuste täitmisel. Ehkki I. Raud tapmist ette ei plaanitsenud ega püüdnud ka kuriteo jälgi varjata, on selge, et äkkviha ja raev on eriti ühiskonnaohtlikud. Kõigele lisandub veel alkoholi tarvitamine. Peeter Saia tapmise ajendit motiveeris kaebealune, et ta sattus kummalisse raevu. Ilmselt on ta seni upsakalt ja kõrgilt suhtunud sellesse, mida on pakkunud ülikool, perekond, ühiskond. Raua käitumist tuleb vaadata kui iseendas kasvatatud julmusele järeleandmist. Ühukese lihvitud pealiskihi all on metsikus (mida tema kaaslased ja sõbrad ei osanud või ei tahtnud näha. — Autorid). Peeter Saia mõrvamine ei muutu sellest ilusamaks, et Raud oli purjus. Purjus kurjategija on ühiskonnaohtlikum.»

Ilmar Raud rääkis kohtule «mingisuguse salapärase mootori töölehakkamisest». Tuleb aga mainida, et kõik, mis inimeses toimub, mis temaga juhtub või mida ta korda saadab, ei ole mitte salapäraste jõudude tagajärg, vaid on otseses seoses kogu inimese senise arenguga. Ilmar Raua puhul tuleb silmas pidada käitumishinde alandamisi, kaklusi, alkoholi tarvitamist jm.

Ühiskondlik süüdistaja Henn Eomois rääkis kogu üliõpilaskollektiivi nimel. Ta ütles, et valdav osa üliõpilasi on tublid ja töökad noored. Nii mõndagi tuntakse juba üleliidulises ulatuses: keda teadusliku töö järgi, keda sportlasena, keda isetegevuslasena. *«Me ei teadnud kahtlustadagi, et tapjaks osutub meie igapäevane kaaslane, samasugune värvimütsi kandja. Ja seda enam, et ta oli üliõpilane, oli kommunistlik noor, tuleb teda karistada seaduse täie rangusega.»*

Kannatanu esindaja advokaat Heldur Tüüts: *«Tartu Riikliku Ülikooli õppejõu poeg, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilane tappis Tartu Riikliku Ülikooli ühiselamus Tartu Riikliku Ülikooli teenistuja. I. Raud lõi inimest, kes oleks võinud talle olla isaks, võib-olla isegi vanaisaks. See pole mitte üle piiri läinud üliõpilasnali, vaid mõrv. Ühiskond on igale meist andnud niipalju head, et igaüks peab vastutama oma tegude eest.»*

Advokaat Simon Levin: *«Kaebealune tunnistas end süüdi esimesel päeval. Ehkki tapmine toimus tunnistajateta, pole I. Raud püüdnud oma süüd leevendada. Ta andis kogu eeluurimise vältel ja ka kohtus ühesuguseid, õigeid seletusi ega ole püüdnud end millegagi kaitsta. Inimese paranemine algab tema südames, mitte vangla väravas. Ilmar Raud on 21 aastat vana. Ta on alles välja kujunemas. Kas me võime öelda, et kõik see, mis oli enne Ilmar Rauas head, on nüüd kadunud. Teda ei saa võrrelda retsidivistiga. Kõik vastutust raskendavad asjaolud ei ole nii vääramatud, et nad kaaluksid üles ainsa: säilitada Rauale elu.»*

Eesti NSV Ülemkohus tunnistas Ilmar Raua Eesti NSV Kriminaalkoodeksi § 101 p-de 2 ja 4 põhjal süüdi tahtlikus tapmises raskendavatel asjaoludel ning määras talle karistuse — 15 aastat vabadusekaotust (5 aastat türmis ja 10 aastat tugevdatud režiimiga paranduslike tööde koloonias). Kohtuotsus on lõplik ja edasikaebamisele ei kuulu.

* * *

Ülemkohus pani punkti . . . Ilmar Raua suhtes. Ent meie, üliõpilased, ise?

I. Raua kaaslaste käitumine kohtuprotsessi vaheaegadel jättis paratamatult mulje, et nad ei mõista Ilmar Raua kuriteo kogu suurust.

Kuid kas see tegu, see kohtuotsus, ei peaks meid panema järele mõtlema — milline on kogu meie üliõpilasmoraal, kuivõrd nõudlikult me suhtume oma kaaslastesse? Kas ei peaks me midagi muutma oma järgnevas elus?

SIRJE ENDRE,
ASTA HIIR,
TIIU PAULSON

Geograafiaringi tegevusest

Geograafiaringi kuulus möödunud õppeaastal 73 liiget. Ringi esimees oli IV kursuse üliõpilane M. Rattas, aseesimees — III kursuse üliõpilane A. Lõo ja sekretär — E. Mäeks IV kursuselt. Ringi juhendas vanemõpetaja geograafiakandidaat Ann Marksoo.

Ringis töötasid füüsilise geograafia (vanem T. Lillepalu), majandusgeograafia (vanem E. Koha), klimatoloogia (T. Liplap), hüdroloogia (T. Kuusk) ja kooligeograafia (E. Kütt) sektsioon.

Aruandeaastal toimus 7 üldkoosolekut. Neist huvitavaimad olid: Leningradi Ülikooli majandusgeograafia kateedri juhataja prof. B. Semevski ettekanded «Mööda kapitalistlikke maid» ja «Geograafia õpetamise metodoloogia küsimusi», Moskva Ülikooli IV kursuse tudengi Jaks Lankotsa vestlus «Geograafia õpetamisest ja õppimisest MRÜ-s»; van. õpet. Ann Marksoo «Reisimuljeid Doonaumailt»; inglise keele kateedri õpejõu M. Laari «Reisimuljeid Sotimaalt ja Inglismaalt».

1965/66. õ.-a. taastati geograafide vana, kuid mitmeks aastaks ununenud traditsioon — nn. **«Geograafide kino».** Sügissemestril demonstreeriti 8 seansil 19 geograafilist filmi, kevadsemestril — 8 seansil 24 filmi.

Geograafiaringi liikmed aitasid koolide geograafiaolümpiaadi raames toimuvaid üritusi läbi viia. Esineti ettekannetega suvise praktika teemadel Kesk-Aasia, Atlandi ookeani, Kaukaasia ja Koola kohta.

Kevadel toimunud TRÜ ÜTÜ XXI konverentsil esinesid ringi liikmed 9 ettekandega. Sisukad olid M. Rattase «Transpordiprobleeme raudbetoontoodete veol», A. Sambla «Tartu linna masinaehituse ja metallitööstuse arengust kodanlikus Eestis» ja P. Karingu «Eesti NSV territooriumi kiirgusrežiimi kaartide koostamisest».

Teadusliku töö vormideks olid aruandeperioodil üliõpilaste iseseisev uurimistöö ja töökoosolekud sektsioonides. Majandusgeograafia sektsioonis koguti näiteks andmeid Tartu linna ja tagamaa sidemete kohta tööjõuga varustamise alal. Töö lõpetati kevadsemestril ja kogutud andmete põhjal tehti ettekanne ÜTÜ konverentsil. Arhitektuurivalitsusele koguti andmeid elamispinna kohta Tartu linna Tähe ja Võru tänava vahelises kvartalis. Klimatoloogia sektsioon aitas kaasa Meteoroloogia Observatooriumi ja meteoroloogiajaamade võrgu asutamise 100 aasta juubelikonverentsi ettevalmistamisel: organiseeriti näitus TRÜ aulas, korraldati ekskursioon mööda Meteoroloogia Observatooriumi endisi asupaiku. Kevadel võtsid sektsiooni liikmed osa Saaremaa mikrokliima uurimise ekspeditsioonist. Hüdroloogia sektsioonis lõpetati rahvusvaheljse hüdroloogia sõnastiku tõlkimine.

Käesoleval õppeaastal on lähemas plaanis geograafia-alaste üliõpilastööde III kogumiku viimistlemine ja väljaandmine. V kursuse üliõpilased A. Peebo ja P. Karing võtsid osa Vilniuse Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikust konverentsist. P. Karing esines ettekandega teemal «Eesti NSV territooriumi kiirgusrežiimi kaartide koostamisest» ja A. Peebo teemal «Väike-Emajõe ja Pühajõe» (Võhandu ülemjooksu) oru terrassside uurimise esialgseid tulemusi».

Käesoleval õppeaastal juhendab geograafiaringi tööd õppejõud H. Mardiste. Geograafiaringi aruande- ja valimiskoosolekul valiti uueks ringi esimeheks IV kursuse üliõpilane Evi Koha, aseesimeheks Mihkel Rõuk ja sekretäriks Anne Viires (mõlemad II kursuselt).

Jõudu tööle, uus juhatus!

Pildil: III kursuse geograaf Eda Freienthal teeb meteoroloogilisi vaatlusi NSV Liidu TA Geograafiainstituudi ekspeditsioonil Kurski oblastis.

P. KARINGU foto

A. LÕO,
geograafiaosakonna IV kursuse üliõpilane

В. И. Даль

в Тартуском университете

22 ноября исполнилось 165 лет со дня рождения В. И. Даля, врача и литератора, автора «Толкового словаря». Он учился в Тартуском университете, где в 1829 году получил диплом врача. Ниже печатаем статью о студенческих годах Даля.

Небольшой эстонский городок Тарту встретил Владимира Даля сырой погодой, разухабистыми студенческими песнями и дуэлями, которые происходили почти каждый вечер.

Тарту славился своим университетом. Это белое трехэтажное здание с шестью массивными колоннами, поддерживающими красивый фронтон, было не только центром провинциального городка, но и основным очагом науки и культуры Прибалтики.

Владимир Даль поступил на медицинский факультет 20 января 1826 года, когда ему было уже 24 года. Он с жаром принялся за учение. На первых порах очень трудно было с латинским языком, на котором читали лекции некоторые профессора, но это поправимо. Даль вывел себе правило: каждый день учить по сто слов латыни и во время прогулок он часто зубрил новые и новые слова.

Далю понравился не только университет, но и город Тарту, расположенный на реке Эмбах, что по-эстонски означает «мать-река». Молодой медик любил один ходить по узким улицам города, рассматривая четырех и пятиэтажные дома, покрытые черепицей, любил подниматься на Домскую гору, где на вершине сохранились еще развалины древней церкви, любил стоять на красивом мосту в центре города, разглядывая высокие каменные арки из гранитных плит, с которых свисают мощные цепи, удерживающие настил моста.

Даль вообще любил ходить. Он мог легко пройти в день до 60 верст.

Занятия в университете шли у него отлично. Курс врачебных наук Владимир Даль слушал под особым руководством профессора хирургии И. Ю. Мойера, который отметил уже на первых занятиях удивительную способность к хирургии у бывшего флотского офицера.

Очень близко Даль сошелся с Пироговым, несмотря на то, что он был старше его на семь лет. Знаменитый хирург в своих «Посмертных записках» так описывал свою первую встречу с Далем:

«Это был замечательный человек, сначала почему-то непонравившийся мне, но потом мой хороший приятель... Первое наше знакомство с Далем было довольно оригинально. Однажды, вскоре после нашего приезда в Дерпт, мы слышим у нашего окна с улицы какие-то странные, но не незнакомые, звуки: русская песнь на каком-то инструменте. Смотрим, стоит студент в виц-мундире; всунул он голову через открытое окно в комнату, держит что-то во рту и играет: «здравствуй, милая, хорошая моя», не обращая на нас, пришедших в комнату из любопытства, никакого внимания. Инструмент оказывается органчик (губной), а виртуоз — В. И. Даль; он, действительно, играл отлично на органчике».[1])

Иногда Даль расщедрится и начнет читать стихи. Писал он их на немецком языке, но изредка встречались стихотворения и на русском. В такие минуты он пытался отвлечь друзей от науки и призывал взглянуть по иному на жизнь, посмотреть на жизнь глазами простого смертного. Вот, например, его стихотворение 1827 года «Совет молодым моим друзьям»:

Братья, если вам встретить случится
Нежные глазки, миленький взор,
Слово и дело тотчас влюбиться!
Тетушек, матушек слушаться вздор!
Братья, примите от дружбы совет?
Скажите: молод, не знаю я свет?
Пусть мне и двадцать только свершилось,
Сердце любовью зато просветилось!
* * *
Верить хотите вы старым брюзгливцам,
Сердцу без искры, душе без огня,
Лучше поверьте вы юным счастливцам,
Лучше, о други, спросите меня.
Я вам от сердца воскликну: влюбляйтесь!
Дважды вам праздник судьба не пошлет.
Вам старики говорят: опасайтесь!
Лгут старики, их зависть берет.
* * *
Трижды ура! — и нежно любите!
Чистый барыш с обеих сторон.
Если пример вы видеть хотите,
Я не таюсь, я смертельно влюблен.
Сердцем, душою, жизнью всею
Резвую Лилу люблю я мою.
Что же! Люблю и счастлив я ею,
Счастлив, люблю я и песни пою.[2])

В Тарту Даль жил очень скромно, да и не было возможности кутнуть студенту, который жил на одну лишь стипендию и который должен был еще помогать матери. Снимал он маленькую комнату, крыша которой при дожде протекала.

Кроме друзей своих, Даль охотно бывал в доме профессоров Мойера и Розенберга, с сыном которого он учился.

Именно здесь, у Мойера, Владимир Даль познакомился с поэтом Николаем Языковым и литератором Соллогубом. Заезжали сюда и друзья А. С. Пушкина, томившегося в Михайловском, А. Н. Вульф, Анна Керн. Встречался здесь Даль и с Василием Андреевичем Жуковским. Беседы о литературе, о поэзии иногда заходили далеко за полночь.

Занятия Владимира Даля по медицине шли очень хорошо. Как-то ему предложили переменить род своих занятий и перейти на естественный факультет. Впереди намечалась научная поездка в Сибирь. Даль колебался: еще с детства его привлекали естественные дисциплины. Однако отказался. Медик мог всегда обеспечить себя куском хлеба. Даль рисковать не мог. На его плечах лежала забота о матери и о младшем брате Павле.

В 1928 году Россия начала войну с Турцией.

Раз вызывает Даля проф. Мойер и объявляет, что всех казенных воспитанников отправляют по приказу царя на войну врачами. Учитывая, что Даль проявил в медицине большие способности, Мойер предложил Далю досрочно сдать экзамен за весь университетский курс.

Владимир удивился:

— Я не готов к экзамену, я трех лет еще не доучился.

Мойер лишь улыбнулся:

— Мы знаем, что вы знаете.

И действительно, Даль успешно выдержал выпускные экзамены и ему присваивают звание доктора медицины.

После экзаменов профессор Мойер ласково назвал Даля впервые коллегой.

Годы учения в Тарту были самыми счастливыми в жизни Даля. «Ничто в мире не может заменить эти три года, протекшие в безмятежном и бескорыстном рвении усвоить себе науку,» — писал он в очерке «Болгарка, — «... Это было время восторга, золотой век нашей жизни, мы были чисты и непорочны. Нас не секли, не привязывали к ножке стола, даже не спрашивали уроков наших, не спрашивали: учились мы или нет, а предоставляли решение этого вопроса страшному суду, дню окончательного испытания. Буйная воля наша ограничивалась тем, что, просидев рабочую седмицу за книжками да за тетрадями, с утра до ночи, собирались мы в воскресный или иной праздничный денек, в кучу; потом отправлялись, при общем смехе, шутках и веселье, куда-нибудь за город, путем распевали дружные песни, от души, от сердца, от избытка чувств и непритворного веселья, песни, которые по благородному содержанию своему достойны были высокого и безкорыстного чувства, одушевлявшего всех и каждого из этой веселой, благодушной братии...»[3])

Научная общественность Тартуского университета внимательно следила за растущей славой Даля — лексикографа.

В то время как в стенах Академии Российской академики спорили друг с другом при оценке «Толкового словаря», Ученый Совет университета официально признает большую научную ценность труда Даля.

В 1870 году Тартуский университет объявляет первый конкурс на премию Геймбюргера, которая выдавалась только воспитанникам университета. Ректор Г. Эттинген предложил на эту премию выдвинуть «Толковый словарь» Даля. После чтения отзыва проф. Котляревского, который считал, что словарь заслуживает премии, Ученый Совет присудил первую премию талантливому труду Даля.

С. И. Зинин,
преподаватель филфака Ташкентского гос. университета.

1) **Посмертные записки Н. И. Пирогова. «Русская старина» 1885, февраль, стр. 292—293.**
2) **«Русская старина» 1892, стр. 574.**
3) **В. И. Даль. Полное собр. соч. в 10-х томах, 1898 г. том. 7, стр. 110—111.**

На прошлой неделе

СОСТОЯЛСЯ КВН МЕЖДУ ФИЗИКАМИ И ФИЛОЛОГАМИ. В РЕЗУЛЬТАТЕ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОЙ И УПОРНОЙ БОРЬБЫ ПОБЕДУ ОДЕРЖАЛИ ФИЗИКИ. ПОЗДРАВЛЯЯ ПОБЕДИТЕЛЕЙ, МЫ ПУБЛИКУЕМ СЕГОДНЯ ДВА МНЕНИЯ О НЕДАВНЕЙ ВСТРЕЧЕ И О САМОМ КВНе. ПЕРВОЕ ИНТЕРВЬЮ ДАЕТ ЧЛЕН ЖЮРИ КВНа М. БРОНШТЕЙН, ПРЕПОДАВАТЕЛЬ КАФЕДРЫ ПОЛИТЭКОНОМИИ, ВТОРОЕ — ПРОТИВНИК КВНа, СТУДЕНТ — СТАРШЕКУРСНИК, НАЗОВЕМ ЕГО Х

ИТАК, ИНТЕРВЬЮ С М. БРОНШТЕЙНОМ:

● ЧТО ВАМ ПОНРАВИЛОСЬ В ЭТОМ КВН БОЛЬШЕ ВСЕГО?

«Мне понравился выбор вопросов, — вопросы были интересные, в ответах можно было проявить весёлость, находчивость, — все качества, присущие КВН. В ответах было не только зубоскальство, но и стремление отразить некоторые тенденции современной жизни. Например, в задании «Эволюция любви» у филологов была бледнее форма, но содержание было лучше по отражению в нем реальности. То же было и в задании по кинофильмам.»

● СЧИТАЕТЕ ЛИ ВЫ КВН-66 АКТУАЛЬНЫМ И ДЕЙСТВЕННЫМ?

«КВН-66 надо признать и актуальным, и действенным. В этой встрече всё было остроумно и без лишней дидактики, так противопоказанной форме КВН.»

● БЫЛИ ЛИ ПРЕНИЯ В ЖЮРИ?

«Были. В частности, я был несогласен с оценкой кинопантомимы. Преимущество дали филологам, а у физиков было большее разнообразие жанров. Филологи передали содержание фильма внешними формами, а физики смогли передать суть фильмов, в особенности, документального. В жюри шли постоянные дискуссии, почти все вопросы вызывали резкие споры.»

● ЧТО ОТЛИЧАЛО ПОБЕДИТЕЛЕЙ ОТ ПОБЕЖДЕННЫХ?

«В основном, более серьезная подготовка. У филологов элементы экспромта чувствовались и в выполнении заданий, и в самодеятельности. Были неравные задачи (выбор художников и композиторов), было неравенство в подготовке самодеятельности. У физиков был шире круг участников.

● ЧТО ВЫ МОЖЕТЕ СКАЗАТЬ О ЗРИТЕЛЯХ?

«Только хорошее. Надо отметить объективность зрителей. Не было «боления» в любом случае, — зрители болели за весёлость и находчивость в лучшем смысле этого слова. От этого выиграли все.

А ТЕПЕРЬ ПОГОВОРИМ С ПРОТИВНИКОМ КВНа, СТУДЕНТОМ Х:

● ЧТО ВАМ ПОНРАВИЛОСЬ В КВН?

«Домашнее задание физиков на тему «Эволюция любви». Это было действительно остроумно. У филологов оно было сделано слишком литературно, слишком жанрово.»

● СЧИТАЕТЕ ЛИ ВЫ КВН-66 АКТУАЛЬНЫМ И ДЕЙСТВЕННЫМ?

«Нет, и вот почему: КВН — 5 лет, его вопросы и ответы, афоризмы и задания устарели. Он замкнулся в себе. КВН — однообразен, его форма — неизменяема.»

● ЧТО ВЫ МОЖЕТЕ ПРЕДЛОЖИТЬ В НАПРАВЛЕНИИ УКРЕПЛЕНИЯ ДРУЖБЫ МЕЖДУ СТУДЕНТАМИ РУССКИХ ПОТОКОВ?

«Можно было бы предложить общие для всех русских потоков диспуты (по этому принципу 3—4 года назад работал «Дискуссионный клуб» филологов), в прошлом году предлагалось организовать «Клуб русских потоков» с различными в нём отделениями. Я — за укрепление дружбы путем обмена творческими мнениями, а КВН как творчество изжил себя.»

Интервьюировала
И. Газер

Обсуждались проблемы студенческой жизни

1-го декабря на отделении русского языка и литературы состоялось комсомольское собрание, на котором, в частности, обсуждались некоторые проблемы студенческой жизни. Отголоском этого собрания явилась статья Е. Голикова. Статья публикуется в дискуссионном порядке. Надеемся, что вопросы, затронутые в этой статье, заинтересуют не только студентов, но и преподавателей.

Ни для кого не секрет то, что в последнее время наша наука бурно развивается. Науке нужны кадры. Весьма радует тот факт, что наконец стали критически подходить к системе подготовки, системе обучения этих кадров.

Я думаю, что качество обучения зависит от двух факторов:

1). Как учат.

2). Как учатся.

Основным и почти единственным объективным критерием знаний студента является оценка на экзамене. Считается, что студент, получивший 5, знает материал намного лучше троечника. В таком случае очень легко ликвидировать изъяны в обучении: нужно избавиться от неспособных студентов. Предположим, на отделение вместо пятидесяти человек — принимать — 70. (20 кандидатов в студенты). Через год-два неспособные отсеиваются, а «избранные» остаются и победно шагают к вершинам науки. Всё в этом проекте прекрасно, но кто скажет, что пятёрка, полученная на экзамене, есть действительный критерий знаний? Разве так уж редки случаи везения и невезения на том же самом экзамене? Итак, существующая система контроля знаний может быть признана объективной с очень большой натяжкой. Сваливать вину за качество обучения только на студентов несерьёзно. Часто причины неуспеваемости студента кроются не в лености, а в недостатке времени, неумении работать и главным образом в недостатках самой системы обучения. Видимо, необходимо начинать обучение с «науки учиться».

А что могут сделать сами студенты, вузовский комсоол? Какова роль нашей университетской комсомольской организации в организации учебного процесса? Эта роль сводится к нулю.

Нужно, наконец, понять, что в качестве обучения заинтересованы не только преподаватели, но и студенты. Для достижения цели необходимо объединить усилия студентов и преподавателей. Такая форма объединений существует — например, студенческие

С партийного собрания кафедр общественных наук

6 декабря с. г. состоялось партийное собрание кафедр общественных наук ТГУ, на котором обсуждались вопросы методической работы кафедр. С сообщением выступил председатель методической комиссии тов. Ребане К. Я., рассказавший о проделанной комиссией работе и ее предстоящих задачах.

О методической работе кафедры политической экономии говорил в своем выступлении тов. Тюрк. Существенным недостатком в методической работе является отсутствие хорошо разработанных методических руководств, в которых особенно нуждаются молодые преподаватели.

Кафедра научного коммунизма, — как отметил тов. Блюмфельдт, — много внимания уделила подготовке учебных пособий для студентов, изданы сборники лекций на эстонском языке.

Самым крупным недостатком методической работы является то, что до сих пор мало внимания уделяется самостоятельной работе студентов и осуществлению контроля за этой работой. Это особенно важно сейчас, когда некоторые разделы курса истории партии и других общественных наук студенты изучают самостоятельно. Не секрет, что многие студенты систематически не занимаются, и только в период экзаменационной сессии стараются наверстать упущенное. Приобретенные таким путем знания быстро забываются. Кафедра истории партии ввела в план учебной работы контрольные часы для проверки самостоятельной работы студентов. Это дало определенные положительные результаты. Однако нужно изыскивать и другие формы осуществления контроля

Тов. Макаров в своем выступлении указал на необходимость повышения требований на экзаменах, что также будет способствовать систематической работе студентов в течение всего учебного года. С конкретными предложениями на собрании также выступили тт. Столович, Лепик, Метса.

Партийное собрание указало, что основной задачей методической комиссии должна быть координация работы кафедр, избежание дублирования, достижение единства в требованиях, предъявляемых кафедрами к студентам. Методическая комиссия также должна заниматься исследованием эффективности работы преподавателей, организовать обмен опытом между кафедрами. Партийное собрание предложило организовать для преподавателей цикл лекций по педагогической психологии.

советы в вузах Ленинграда. Мы знаем об этом очень мало, из этого следует, что необходима связь между студенческими советами страны, такая, например, как связь СОН.

Главным в нашей жизни является учёба. Этим и должен заниматься комсомол, но не формально, стуча кулаком по столу, и требуя хорошей оценки любой ценой. Криками; «Занимайтесь, лодыри!» — успеваемость не поднимешь. Чтобы решить эту проблему, можно, очевидно, предложить и такой вариант. Каждый год студенческие строительные отряды ездят на целину. А что если один год не поехать? — Привести в порядок общежитие, построить новое, с клубом, столовой, где можно и позавтракать до лекций, и поужинать, с комнатами отдыха, библиотекой, где всё было бы под контролем студенческого совета.

«Бытие определяет сознание», — это общеизвестно. Заниматься же «Выработкой сознания» в отрыве от конкретных дел вряд ли осуществимо.

Е. Голиков,
студент 2 курса отделения русского яз. и литературы.

TÄHELEPANU! HOMME...

... algab Eesti Televisiooni korraldusel pingeline võistlus Tallinna Polütehnilise Instituudi ja meie ülikooli võistkonna vahel. Avaldame alljärgnevalt võistluse juhendi:

TV viktoriin TRÜ ja TPI vahel
(Algab Tartus ja lõpeb Tallinnas)

AEG: 10. dets. 1966 kell 19.00 (I voor)
KOHT: Tartu AÜN Kultuurihoone
KOOSSEIS: võistkonnas 5 üliõpilast. Žüriis 3 inimest: TRÜ, TPI ja Eesti Televisiooni esindajad.
KÜSIMUSI esitatakse 5 teemal:

1. **Rahvusvaheline üliõpilasliikumine**
2. **Geneetika** (Tartus), **automaatika** (Tallinnas)
3. **Sisepoliitika** (Tartus), **välispoliitika** (Tallinnas)
4. **Kaasaegne sport** (Tartus), **antiiksport** (Tallinnas)
5. **Kirjandus** (Tartus), **muusika** (Tallinnas)

Ühe kohtumise ajal esitatakse igast teemast 2 küsimust. Lõpuks tuleb kummalgi võistkonnal esitada vastasele vabaküsimus.

VASTAMISE KORD

I teema loositakse välja. Edasi valib teema see võistkond, kes sai punkti. Tingimusel, kui mõlemad said punkti, on jälle teema loosimine.

Algul antakse küsimusele kirjalikult vastus, ja siis kommenteeritakse suuliselt.

HINDAMINE

Vastamise juures võetakse arvesse peale õigsuse vaimukust ja teravmeelsust. Punktide arvestusse läheb ka oma võistkonna tutvustamine ja vastasvõistkonnale kingituse üleandmine.

VÕIDAB see võistkond, kes kahe võistluse kogusummas kogub rohkem punkte.

Hoidkem pöialt TRÜ võistkonnale!

Botaanikute ringist

P. PÄRNA joonistus

10. detsembril tähistab oma 19. aastapäeva ÜTÜ botaanikaring. Eelmisel nädalal toimunud ÜTÜ nõukogu koosolekul jutustas ringi vanem J. Tänavots botaanikute tööst lähemalt.

Ringis on praegu 20 liiget, liikmekandidaate on 11. Voolavus ringi liikmete seas on küllaltki suur. Paljud tunnevad huvi bioloogia moodsamate harude — geneetika, biokeemia ja mikrobioloogia vastu. Et botaanikaringi raames ei ole võimalik tegelda vastavate probleemidega, minnaksegi ära teistesse ringidesse.

I—II kursus ei tegele, peale väheste erandite, teadusliku tööga. III kursuse sügisest toimub jagunemine pedagoogilisse ja teoreetilisse harru. Botaanikaringi tööst võtavad osa põhiliselt teoreetikud.

Uurimistööd tehakse vastavalt kateedri plaanile: lihhenoloogiast, algoloogiast jne. Koosolekuid peetakse regulaarselt kaks korda kuus.

Botaanikaringil on mitmeid toredaid traditsioone. Igal sügisel tehakse matk. Enamasti on need kujunenud «seenematkadeks», aga jälgitakse ka kõike muud, mis on sügiseses looduses huvitavat. Õppeaasta alguses tutvustatakse ringi tegevust I kursusele.

Traditsiooniks tahetakse muuta üritust, mis tänavu hästi õnnestus — aruandekoosolekuid kursuse praktikumidest.

Botaanikutel on oma «kapileht». «Kapileht» seepärast, et ta asub suure klaasuksega laboratooriumikapis.

Igal aastal tähistatakse ringi aastapäeva. Toimub pidulik koosolek, kus kuulatakse ettekandeid külalistelt — ringi endistelt liikmetelt.

R. TIMAK

* TEATED *

ÜTÜ

13. detsembril kell 8.30 toimub Vanemuise 46, audit. 113 **finantsringi referaatkoosolek.**
Kavas: **«Ergutusfondide loomine uue majandussüsteemi tingimustes»** (R. Sillaots).

*

10. detsembril kell 15.30 toimub taimesüstemaatika kateedri suures auditooriumis **botaanikaringi koosolek** ringi XIX aastapäeva tähistamiseks.
Päevakorras:
1. **Samblike biokeemiast** (E. Viira — IV k.).
2. **Seente uurimise põhiprobleeme** (A. Raitviir — ZBI).
3. **Märkmeid algoloogilisest uurimistööst** (M. Männik — taimesüstemaatika kateeder).

*

Psühhiaatriaringi töökoosolek toimub **14. detsembril kell 18** (Vabariiklikus Tartu Kl. Psühhoneuroloogia Haiglas).
KAVAS:
1. **Epilepsia ravi** — K. Orgulas (V kursus).
2. **Haige demonstratsioon** — M. Gnadenteich (IV kursus).

*

Reedel, **9. detsembril algusega kell 19** toimub ülikooli kohviku piljardisaalis **eesti keele ringi AASTAPÄEVAKOOSOLEK**

*

Maletajad!

15. detsembril algusega kell 18 toimub biokeemia auditooriumis välkmale-meistrivõistluste II ring.

MALESEKTSIOONI JUHATUS

TÄHELEPANU!

TÄNA, 9. DETSEMBRIL KELL 15 ALGAB KEEMIAHOONE RINGAUDITOORIUMIS ELKNÜ TRÜ ORGANISATSIOONI KONVERENTS.

PÄEVAKORRAS:

1. KUIDAS ON TRÜ KOMSOMOLIORGANISATSIOON KASUTANUD TEMALE USALDATUD ÕIGUSI?
2. ORGANISATSIOONILISED KÜSIMUSED.

ELKNÜ TRÜ KOMITEE

Raadioloengud

Kolmapäeval, 14. detsembril 1966. a.

1. Vene filoloogia osakonna I ja II kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Pavel Sigalovi** loeng **«Основные понятия морфологии.»**
2. Inglise filoloogia osakonna kõikide kursuste üliõpilastele **dots. Oleg Muti** loeng **«Tänapäeva inglise kõnekeele stiili iseärasusi».**

Reedel, 16. detsembril 1966. a.

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse ja Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Aino Lunge** loeng **«Noorukiea psüühilised iseärasused».**

Kinosõbrad!

Kolmapäeval, **14. detsembril kl. 16—18** näidatakse Vanemuise 46 suures auditooriumis **järgmisi filme:**

1. **Mehhiko, keda me armastame.**
2. **Millest vestavad tänavad (Habarovskis).**
3. **Gruusia kuurortides.**
4. **Rootsimaa.**

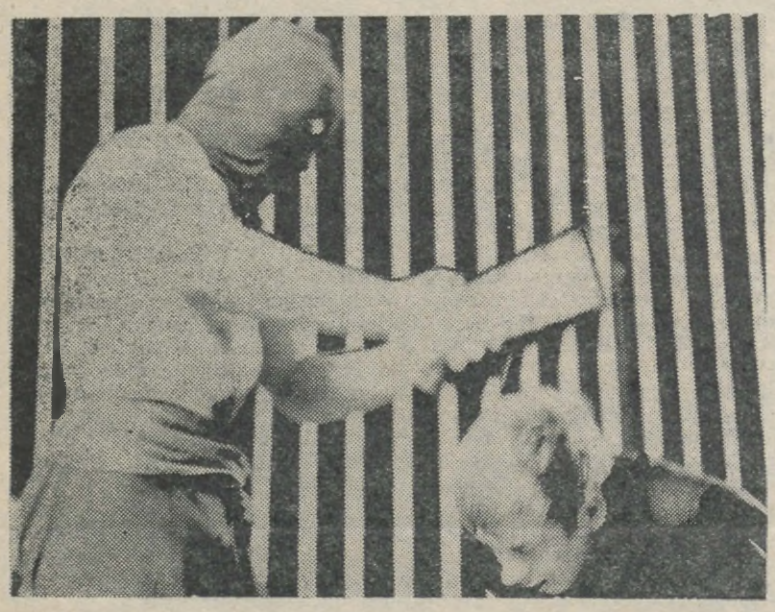
ÜTÜ geograafia- ja geoloogiaring

Редколлегия 3. страницы:
И. ГАЗЕР,
В. БЕЛОБРОВЦЕВ

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9001. MB 09983.

„Rebased" löödi tudengiteks

Jüri-Andi-Toomi väide, et viimased «rebased» on tudengiks löödud, ei taha paika pidada, sest meie, bioloogid, saime selle tööga alles novembrikuu 24. päeval maha.

Peo Naha- ja Jalatsikombinaadis juhatasid sisse «rebased» oma pisikese orkestriga. Rahvale tuli kohe «elu sisse», unustati isegi «kontvõõrastena» külla tulnud televisioonimehed oma kaameratega. Tuju tõusis veelgi, kui «rebased» endid tutvustama asusid. Selle protseduuri pidid läbi tegema ka vanemad tudengid. Eriti meeldejäävaks kujunes II kursuse jalustrabav muusikal «Minu veetlev Eedi», milles võis näha selliseid kuulsaid piiblitegelasi, nagu Nuga, Gaabrieli ja tema tütart, «kes nii kena kui üks Saaroni lilleke oli.»

Ja siis tuli õhtu «nael»: kohale jõudis auväärt komisjon, mis koosnes mitut sorti «prohvessuritest». Et «rebaste» tudengikslöömine tõepoolest tasemel (lava peal) oli, seda võib lehelugeja juuresolevalt pildiltki näha.

K. JÄRVISTE foto

Lugupidamisega J. ÜRI

Sport

Võrkpallurid ja võrkpalli-huvilised!

Seoses ülikooli meeskonna üleminekumängudega A-liigasse 10.—11. detsembril Kohtla-Järvel on teaduskondadevaheliste võrkpalliesivõistluste ajakava järgmine (mängud toimuvad V. Kingissepa tän. võimlas):

10. detsembril

NAISED
kell 18.00 F.-M. — A.-K.
kell 18.30 B.-G. — AT
kell 19.00 KKT — Õppejõud

MEHED
kell 19.30 F.-M. — Õppejõud
kell 20.15 F.-M. — AT
kell 21.00 AT — Õppejõud

11. detsembril

NAISED
kell 12.00 F.-M. — AT
kell 12.30 A.-K. — B.-G.
kell 13.00 KKT — F.-M.
kell 13.30 Õppejõud — AT
kell 14.00 KKT — B.-G.
kell 14.30 A.-K. — AT

14. detsembril

MEHED
kell 17.30 KKT — Ö.-M.
kell 18.15 KKT — F.-M.

16. detsembril

MEHED
kell 20.00 Ö.-M. — AT
kell 20.45 A.-K. — Õppejõud
kell 21.30 B.-G. — Ö.-M.
kell 22.15 KKT — A.-K.

17. detsembril

NAISED
kell 18.00 F.-M. — Õppejõud
kell 18.30 B.-G. — Õppejõud
kell 19.00 KKT — A.-K.

MEHED
kell 19.30 B.-G. — F.-M.
kell 20.15 KKT — AT
kell 21.00 Ö.-M. — Õppejõud
kell 21.45 B.-G. — AT

18. detsembril

NAISED
kell 12.00 A.-K. — Õppejõud
kell 12.30 KKT — AT
kell 13.00 F.-M. — B.-G.

MEHED
kell 13.30 F.-M. — Ö.-M.
kell 14.15 B.-G. — A.-K.
kell 15.00 A.-K. — Ö.-M.
kell 15.45 B.-G. — Õppejõud
kell 16.30 F.-M. — A.-K.
kell 17.15 KKT — B.-G.
kell 18.00 A.-K. — AT
kell 18.45 KKT — Õppejõud

Kell 19.30 toimub võistluste pidulik lõpetamine ja võitjate autasustamine.

Pretensioonidega antud ajakava suhtes palun pöörduda V. Kingissepa tän. 19 (spordimängude kateeder).

(Lühendite seletus: F.-M. — Füüsika-Matemaatikateaduskond; A.-K. — Ajaloo-Keeleteaduskond; B.-G. — Bioloogia-Geograafiateaduskond; AT — Arsteteaduskond; Ö.-M. — Õigus-Majandusteaduskond; KKT — Kehakultuuriteaduskond).

T. TIKO,
võistluste peakohtunik

Veste

PÄEVAKAJA

Uus aasta läheneb...

Detsember — *järjekordse duelli periood looduses. Talv tikub võimukalt peale, kuigi tal selleks astronoomilist õigust veel niipea ei ole. Järjekordne sügis järjekordse vihma ning poriga liigub ajaloo poole. Kauplustes müüakse juba ammu nääriehteid, värvilisi ning säravaid. Kolme nädala pärast koputab ta uksele — Aasta 1967.*

Septembris sai ülikool järjekordse vahetuse «õnnetuid», kelle jaoks näärivana ootamine sõna tõsises mõttes hulgaks ajaks katkeb. Lõpetab ju nääritaat üliõpilaste jaoks vaid arvestuste kibekiired päevad ning toob kingitustekotis trobikonna eksameid kaasa.

Arvestused tulevad...

Raamatukogu lugemissaalis on jälle iga vaba koht kulda väärt. 5. detsembril vangutati nukralt pead — linna momendil kõige tähtsamad asutused, raamatukogud, paraku kõik kinni.

Seisin ühel õhtul õpperaamatukogu vestibüülis ja küsisin iga tuttava üliõpilase käest, mida ta ilmaelust ka arvab. (lähenevat sessiooni arvesse võttes). Mõne aja pärast võisin järelduse teha: praegusel perioodil eksisteerivad ainult optimistid ja ainult pessimistid. Ja imelik, mida kaugemale stuudiumiredelil, seda rohkem õhkamisi võis kuulda, seda rohkem oli pikki laboripäevi, seda rohkem kaob öötunde õppimise merre. Esimese kursuse üliõpilased paistavad üsna enesekindlad ning muretud olema. Eks sessioon näita...

I kursuse keemik (kahtlevalt):
«Vene keel oli keskkoolis kolm «sabakesega»...
II kursuse keemik:
«Katioonid ja anioonid ajavad üksindagi inimese hulluks, mis siis veel muust rääkida!»
IV kursuse eesti filoloog:
«Tänapäeva eesti keel on riukaid täis, eksamil viskab viimased välja...»
jne. jne.

Me seisame julma paratamatuse ees: arvestused ja eksamid tulevad siiski, paraku enne veel, kui mõnus ja paljutõotav Uus Aasta.

Ü. ÕPILANE

Lugemissaalides on iga koht kulda väärt.

AR
Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

KUIDAS ON TRÜ KOMSOMOLIORGANISATSIOON KASUTANUD TEMALE USALDATUD ÕIGUSI?

9. detsembril toimunud TRÜ komsomolikonverentsil oli päevakorra põhipunktiks probleemi «Kuidas on meie organisatsioon kasutanud temale usaldatud õigusi» arutamine.

*

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIX konverentsi otsuse sissejuhatavas osas on öeldud, et **TRÜ komsomoliorganisatsiooni põhiliseks ülesandeks on ideeliselt kindlate, sügavate teoreetiliste teadmiste ning praktiliste oskustega ja iseseisvalt mõtlevate nõukogude spetsialistide ettevalmistamisele kaasaaitamine.**

TRÜ komsomoliorganisatsiooni ees seisvad ülesanded on väga suured. Mõni aeg tagasi suhtuti kommunistlikku noorsooühingusse kui massiorganisatsiooni ja unustati, et ta on eelkõige p o l i i t i l i n e organisatsioon. Kaugeltki kõik ei ole organisatsiooni astunud oma sisemiste veendumuste põhjal. Selle väära praktika mõju avaldub nii organisatsioonisiseses distsipliinis kui ka komsomoliorganisatsiooni autoriteedis.

ELKNÜ XIII kongressil tehti ses suhtes rida konstruktiivseid ettepanekuid, mis kahjuks jäidki ettepanekuteks. ELKNÜ TRÜ Komitee arvab, et 1967. a. algaval komsomolidokumentide vahetamisel tuleks algorganisatsioonides printsipiaalselt kaaluda ja arutada, kellele uued komsomolidokumendid anda. Kahjuks leiab ÜLKNÜ Keskkomitee, et vahetamine peab olema mehhaaniline.

Teiseks negatiivseks küljeks on organisatsiooni kompetentsi piiritlematus.

Vaatleme nüüd TRÜ komsomoliorganisatsiooni **õigusi ja kohustusi.**

1. **Grupid ja kursused koostavad p i n g e r i d u, mille alusel määratakse stipendiumi.**
2. **Grupil on õigus kaasa rääkida ü h i s e l a m u s s e p a i g u t a m i s e l ja ü h i s e l a m u t u b a d e j a o t a m i s e l. Olukord on siin normaliseerunud, kui mitte arvestada meie äärmiselt kitsaid elamistingimusi.**
3. **Õ p p e d i s t s i p l i i n. Rektoriga on kokkulepe, et kursused ise arutaksid puudumisi. Viimasel ajal on märgata tendentsi, et dekanaadid hakkavad jälle ise puudumisi põhjendama. See on ka arusaadav, sest mitte kõik kursused ei suhtu antud küsimusse küllalt printsipiaalselt.**
4. **P e r s o n a a l k ü s i m u s e d. Paljudel juhtudel, kui üliõpilast ootab distsiplinaarkaristus, arutatakse küsimust grupis, vajaduse korral ka osakonna või ülikooli komitee bürool. Otsustab siiski rektoraat, sest temal on lõplik õigus küsimust lahendada.**
5. **N o o r t e s p e t s i a l i s t i d e t ö ö l e s u u n a m i s e s on TRÜ komsomolikomiteel oma sõna öelda. Näiteks tekkis 1966. a. kevadel Arstiteaduskonna ja TRÜ komsomolikomitee vahel lahkarvamus ühe üliõpilase töölesuunamisel. Kehtima jäi TRÜ komitee seisukoht. Viimasel ajal muutub töölesuunamise probleemide lahendamine objektiivselt võimatuks, sest töökoht on kõige suuremas sõltuvuses elamispinnast.**
6. **Halb olukord on TRÜ komsomoliorganisatsiooni põhilises ülesandes: k a a s a a i t a m i s e s õ p p e p r o t s e s s i e d a s i s e l e t ä i u s t a m i s e l e.**

Kõige suuremaks ja seniületamata takistuseks on see, et Ülikooli Õpetatud Nõukogul ning Eesti NSV Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteel puudub õigus teha olulisi korrektiive õppeplaanides ja -programmides.

Komsomolikomitee initsiatiivil on osakondades korraldatud õppeainete ja -programmide analüüsi. ELKNÜ TRÜ Komitee õppesektor ja ühiskonnateaduste õppejõudude parteiorganisatsioon korraldasid käesoleva aasta novembris ühise arutelu ühiskonnateaduste õpetamisest. Need arutelud ja analüüsid on jäänud ühekülgseks. On arutatud küll, k u i d a s õ p e t a t a k s e, kuid sealjuures on unustatud väga tihti kõige olulisem külg — k u i d a s m e õ p i m e?

Ülikooli peahoone taastamisel töötasid üliõpilased tublilt. Ühiselamu ehitamise puhul ei saaks sama öelda.

TRÜ komsomoliorganisatsioon on enda ees suur võlglane, et meie ühiselamutes valitseb korralagedus ja et lausa võimatu on seal õppida.

Tuleb tegelikkuses tööle rakendada ühiselamute nõukogu, alles siis saab rääkida võimu ja vastutuse ülevõtmisest ühiselamuis. Selle probleemi lahendamisega tegeleb praegu ELKNÜ TRÜ Komitee ühiselamute sektor.

OMAVALITSUSEST. Me ei kavatse küll mingit riigipööret toime panna ega ka rektoraadilt tema õigusi ära võtta, kuid paraku pole eesti keeles antud mõistele paremat nimetust leitud.

Omavalitsuse saavutamine ei ole ELKNÜ TRÜ Komitee eesmärk, vaid vahend oma põhiliste ülesannete elluviimiseks. Omavalitsuse kaudu on üliõpilastel võimalus osa võtta õppe- ja elutingimustega seotud küsimuste lahendamisest. Omavalitsus annab üliõpilastele juhtimise ja organiseerimise kogemusi, mida vajab iga tulevane spetsialist.

TRÜ komsomolikomitee näeb omavalitsuse ülesandeid järgmises.

● **Õppetöös.**

Küsimusele, kuidas me õpime, peaksid rohkem tähelepanu pöörama nii TRÜ komitee õppesektor kui ka osakonna bürood koos vastavate teaduskondade õppejõududega.

● **Stipendiumide määramisel.** Kellele konkreetselt stipendiumi määrata, selle peaks otsustama lõplikult kursus.

Selleks tuleb teaduskonna stipendiumikomisjonil iga kursuse jaoks määrata kindel stipendiumide arv vastavalt kursuse õppeedukusele ning ühiskondlikule aktiivsusele.

Kui stipendiumide määramine toimuks igas kuus, oleks see paindlikum ning tõstaks üliõpilaste nõudlikkust iseenda ja kaaslaste vastu.

● **Ühiselamud.**

Et luua üliõpilaste eluks ja õpinguteks normaalselt soodsad tingimused, on vaja suurendada nii üliõpilaste vastutust kui ka nende õigusi.

Ühiselamukohti peaks jaotama osakonna büroo koos ühiselamu nõukoguga. Samuti peaksid just nemad vastutama korra eest ühiselamuis.

Kõige suuremaks puuduseks oma töös loeb ELKNÜ TRÜ Komitee vähest kontakti rektoraadiga, kellest sõltub suurel määral paljude küsimuste lahendamine. Oleks vaja korraldada komsomoliaktiivi kohtumisi rektoraadi ja parteiorganisatsiooni esindajatega.

(ELKNÜ TRÜ Komitee aruandest)

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (714) Reedel, 16. detsembril 1966 XX aastakäik

Arstiteaduskonna üliõpilane!

Eelmisel aastal teaduskonna komsomolibüroo poolt väljatöötatud hindamissüsteemis (tulemusi hinnati õppe-, teaduslikus ja ühiskondlikus töös) **võitsid I koha raviosakonna V kursuse III ja IV rühm.** Neid premeeritakse ekskursiooniga Leningradi.

Jätkame alanud võistlust!

Aluseks on grupi keskmine hinne kevadsessioonil. Konkursist langevad välja grupid, mille keskmine hinne on I, II ja III kursusel alla 3,8, ülejäänud kursustel alla 4,0. Välja langevad sellised grupid, kus üliõpilastest kedagi on karistatud (rektori käskkirjaga või dekaani noomitusega, teaduskonna büroo või ülikooli komitee poolt.).

Gruppides, kus hinne I, II ja III kursusel on üle 3,8 ja teistel kursustel üle 4,0, tulevad arvesse järgmised punktid:

1. **Osavõtt ülikooli ja kursuste massiüritustest**	à 0,02 punkti
2. **Ühiskondlik töö**	
a) kuulumine ülikooli komsomolikomiteesse või ametiühingukomiteesse, Arstiteaduskonna komsomoli- või ametiühingubüroosse, kursuse sekretär	à 0,03 ,,
b) kuulumine kursuse büroosse	à 0,02 ,,
c) ülejäänud ühiskondlikud ülesanded	à 0,01 ,,
3. **Teaduslik töö**	
a) osavõtt ÜTÜ ringidest	à 0,02 ,,
b) ettekanne ÜTÜ konverentsil	à 0,03 ,,
c) auhinnatöö	à 0,1 ,,
4. **Kuulumine ülikooli spordikoondisse**	à 0,02 ,,
5. **Osavõtt üleülikoolilistest ringidest ja isetegevuskollektiividest**	à 0,01 ,,
6. **Grupi tööplaani sisu ja selle täitmine**	−0,5 kuni +0,5 p.

Nihil est difficile volenti!

Arstiteaduskonna komsomoli- ja ametiühingubüroo

KES ON SIIS PARIM SPORTLANE?

Meie ajalehe 31. numbris (2. detsembril 1966. a.) väljakuulutatud ringküsitlus ülikooli parima sportlase selgitamiseks on jõudnud lõppjärku (tähtpäev oli ju 19. detsember). Ometi saime spordiklubist teada, et täidetud talonge on saabunud vähe. Otsustasime siis veel kord avaldada talongi.

«ENNUSTUSVÕISTLUSE» HÄÄLETUSSEDEL

Minu arvates on TRÜ 3 paremat sportlast (paremusjärjestuses):

1. _____
2. _____
3. _____

Andmed ennustusvõistlusest osavõtja kohta:

Ees- ja perekonnanimi _____

Elukoht _____

Tudeng, lõika see juba täna välja ja saada täidetult ära, sest muidu võib Sinu sõber seda teha, jättes Sind talongist ilma.

Viimaseks talongide saabumise tähtpäevaks on nüüd 23. detsember 1966. a.

ELKNÜ TRÜ Komitee spordisektor
TRÜ Spordiklubi

meil on külas

Meie ajalehe lugejail on seekord külas õigusteaduse doktor professor Paul Vihalemm. Tunneme teda ülikooli õppejõuna, nõukogude elu aktiivse ehitajana ning revolutsiooniline liikumise veteranina Eestis.

Meie külalise elukogemused on suured. Loodame, et vestlus lugupeetud külalisega annab nii vanale kui ka noorele uusi mõtteid, lisab uusi teri tõekspidamiste varasalve. TOIMETUS

*

● **Milline sündmus Teile ülikoolis õppimise ajast kõige enam on meelde jäänud?**

«Õigusteaduskonna üliõpilasena hakkasin kahel viimasel aastal huvi tundma teadusliku töö vastu. 1933. a. oktoobri lõpul valmis mul auhinnatöö kodanliku Eesti põhiseaduse muutmise kavade kohta.

Samal ajal toimusid enne rahvahääletust agitatsioonikampaaniad vapside põhiseaduse muutmise eelnõu poolt ja vastu. Esinesin kahel nädalalõpul maal kõnedega eelnõu vastu. Pühapäevadel tuli esineda kõnedega kolmes kohas, iga kõne vaheaeg kulus umbes kümne-kilomeetriseks jalgsimatkaks. Raskeim sõnasõda toimus pühapäeva õhtul Ranna rahvamaja täiskiilutud saalis Peipsi lähedal. Kümmekond kohalesõitnud vapsi püüdsid vahelehüüete ja käraga kõnet segada, hiljem algas samas nende kõnekoosolek, kus saksa fašismi palgalised agendid püüdsid meeleolu luua «isamaaliste laulude» laulmise ja demagoogiliste lubadustega.

● **Kelleks Te algkoolis tahtsite saada? Missugused harrastused on Teil väljaspool tööd?**

«Algkooli kolmandas klassis kirjutasin küsimuslehte, et soovin algkoolijuhataja sarnaseks saada. Keskkoolis asendus austus vaenu ja võitlusega, sest see pedagoog ja poliitikategelane hakkas soosima pugejat noortejuhti ning varjama viimase poolt organisatsiooni raha omastamist. Pedagooge hakkas ta noorte kasvatamisel asendama kaitseliidu tegelastega. Sellele kõigele lisandus veel kurb mälestus noore naisõpetaja traagilisest elulõpust. Pedagoogi ja poliitiku autoriteedi põhialuseks on tema otsekohesus, siirus ja ausus.

Lemmikharrastused? Armastan väga jalgsi, harvem ka suuskadel või sõstaga matkata.»

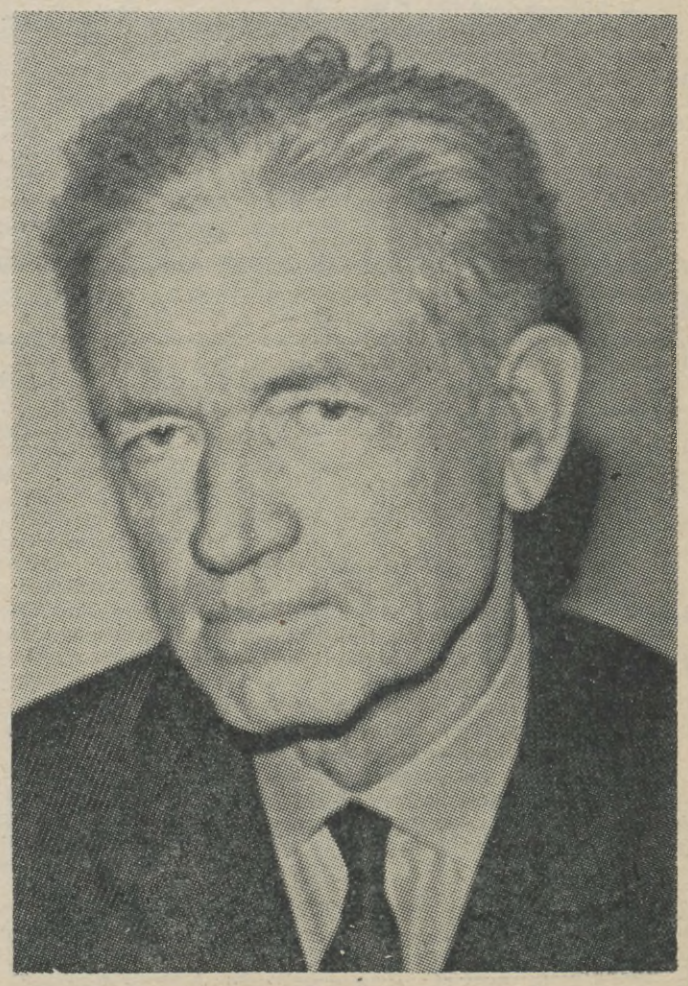
● **Millistes välisriikides Te olete viibinud? Missugune reis kõige enam meeldis?**

«Olen käinud Šveitsis, Tšehhoslovakkias, Soomes, Saksamaal, Poolas, Prantsusmaal, Belgias, Rootsis, Inglismaal, Hollandis. Šveitsi ja Prantsusmaa—Belgiareis meeldis kõige enam, sest need olid pikemaajalised, haarasid oma looduse ilu, mäestikumatkade ja osavõtuga poliitilisest elust (töölisklassi ühisrinne, fašismivastane võitlus).»

● **Kas ja kuidas võtsite osa 1940. a. sündmustest Eestis? Kellena tol ajal tegutsesite?**

«1940. aasta mais likvideeris kodanlik valitsus presidendi ettepanekul sotsiaalteaduste tööõiguse vakantse professuuri õigusteaduskonna juures. Täitsin seal õppeülesandeid.

Pärast juunipööret, 25. juunil nimetati mind presidendi käskkirjaga siseministri abiks. Tegelesin omavalitsuste töö juhtimise ja juriidiliste küsimustega. Septembri algul asusin tööle Töö Rahvakomissariaati.»

SEEKORD VÕITIS TRÜ

Eesti Televisiooni korraldusel toimus 10. detsembri õhtul Tartu AÜN Kultuurihoones TRÜ ja TPI vaheline TV viktoriini I voor. TRÜ võistkond esines koosseisus Maret Rebane, Toomas Leito, Vello Tõnso, Ain Heinaru ja Elmar Sula. Saavutati seis 26:18 (koduseinad aitasid jälle!). Viktoriini teine voor toimub Tallinnas, esialgsete andmete kohaselt 24. detsembril. Tahaks näha r o h k e m särtsu, tudenginalja ja muidugi — võiduga tagasipöördumist!

A. SINIVEER

Emakeele Seltsi üldkoosolekul

möödunud pühapäeval kuulati kahte ettekannet. **Prof. A. Kask** andis ülevaate esimesest eesti murdetekstide kogust (Rosenplänter) ja **prof. P. Ariste** kahe läänemere-soome keele (liivi ja vadja) väljasuremise teedest. Emakeele Seltsi uuteks liikmeteks võeti vastu TRÜ üliõpilased **Vaike-Reet Kreinin, Maimu Meho, Taima Talv, Lembit Vaba, Tõnu Seilenthal**, soome-ugri keelte kateedri laborant **Reet Pärtel**, kirjanik **Boris Kabur**, etnograaf **Jüri Linnus**, kirjastuse peatoimetaja **Johannes Seilenthal**, TPI õpetaja **Helgi Liin** ja õpetaja **Elmar Päss** Tallinnast.

JAAK SIMM

Tore kolhoosireis

Ehkki aasta lõpus kiireks kipub minema, otsustasid bioloogid siiski veel viimast korda enne uue aasta saabumist kolhoosirahvast vaatama minna (rahvasuu kutsub ammust ajast selliseid reise agitatsioonireisideks). Meie väike grupp pakkus maarahvale veidi nalja, veidi laulu, veidi muusikat — tudengite moodi. Tänapäeval on kiirus suur nii õppimisel, söömisel kui ka magamisel. Kõige suuremaks kiiruseks pean siiski seda, kuidas me juba bussis istudes ja Põlva poole sõites kähku kava kokku seadsime. Pärast selgus, et kontserdil polnud vigagi. Selles, et rahvast vähe tuli, peab eelkõige tuisust ilma ja vana Tootsi süüdistama, kes just reede õhtul nii kaugele jõudis, et televisiooni kaudu oma pulmi rahvale demonstreeris. Eriti meeldis maarahvale meie lapseristimise tseremoonia, mida pika habeme ja talaariga papp juhatas. Lapsuke tegi küll liiga palju häält ja isegi karvkate oli talle selga kasvanud, aga selle võib puha külma saali arvele panna. Kui ära sõitsime, sooviti, et peatselt tagasi tuleksime. Koju sõitsime lauluga. Nüüd on kõik jälle õppimisega kibedasti ametis. Kes teeb, see jõuab!

Lugupidamisega *J. ÜRI*

*

EINAR SAVISAAR

andis ülevaate 25. novembril k. a. toimunud ELKNÜ Keskkomitee pleenumist ning tutvustas konverentsile põhjusi, mis tingisid sm. Suuressaare mahavõtmise ELKNÜ Keskkomitee I sekretäri ametikohalt.

*

Kõikide esitatud kõnede refereerimisel pole vist lugeja seisukohalt suurt mõtet. Küllap kõigil on oma arvamus konverentsil käsitletud küsimuste kohta. Seetõttu avaldame väljavõtteid üksikutest esinemistest, mis võiksid kujuneda pidepunktideks mõtisklustele.

Ideoloogiasektori liikmete arvamused õppetööst:

Omavalitsuse mõtteks õppetöö alal on sellise olukorra saavutamine, kus neile üliõpilastele, kes tõesti soovivad oma õppeaega maksimaalselt ära kasutada teadmiste omandamiseks, luuakse maksimaalselt soodsad võimalused tegelemiseks õppe- ja teadusliku tööga.

«torm veeklaasis», sest kõrgemalseisvate instantside esindajaist on kohal ainult sm. Salumaa. Peame kutsuma kokku kõikide vastavate organite esindajad, et neile esitada konkreetsed nõudmised.

PAUL KENKMANN

Ikka veel ei jõua me arusaamisele, milliseid funktsioone täidab komsomol, milliseid ametiühing!

S. LEVIN

Me räägime palju stipendiumidest, vähem õppetööst. Stipendiumiküsimus on finantsiline külg, kuid õppetöösse peame suhtuma teisiti. See on meie otsene kohustus.

V. TARASSOV

Järgmiseks TRÜ komsomoliorganisatsiooni konverentsiks tuleb välja töötada konkreetne perspektiivplaan lähemaks kolmeks aastaks. On vaja leida seltsimehi, kes saaksid tegelda nende küsimustega. Plaani täitmine vajab pidevat kontrolli. Tuleb mõelda ka komsomolikaadri järelkasvule.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni konverentsilt

MÕTTEID, ARVAMUSI, ETTEPANEKUID

Neile, kelle eesmärgiks on vaid diplomi saamine, kindlustada võimalustele vastavad teadmised ja rakendada nende suhtes nende teadlikkusele vastavat nõudlikkuse ja kontrolli süsteemi.

Selleks:

● korraldada osakondade komsomolibüroode õppesektorite struktuur nii, et nad oleksid informeeritud iga kursuse probleemidest õppetöö alal, et nad suudaksid neid probleeme analüüsida ja et nad võiksid lahendada ning oleksid kohustatud otsustama küsimusi, nagu õppedistsipliin, loengute vabakuulamine, loengutekstide paljundamine, eksamisessioonide planeerimine jms.

● tuleb saavutada olukord, et õppesektorid kui küllalt kompetentsed ja informeeritud organid oleksid ainsaks ja küllaldaseks üliõpilastepoolseks instantsiks kogu õppeprotsessi juhtimisel koostöös kateedriite ja dekanaatidega.

● tuleb saavutada, et õppeprotsessi organiseerimine muutuks komsomolitöö igapäevaseks ülesandeks.

● nendel põhimõtetel tegutsema hakkavad õppesektorid lepivad kokku teiste samade probleemidega tegelevate instantsidega koostöö ja õppesektori konkreetsete õiguste suhtes.

LAUR KARU.

Omavalitsuse küsimustes oleme ligikaudu niisama kaugel kui 1962. a. Puudub praktiline jõud. Paljud head kavatsused on ellu viimata. Tekib pettumuste moment. Meie praegune konverents on

E. SALUMAA (EKP TRÜ organisatsiooni sekretär)

Probleemid tuleb asetada reaalsele pinnale. Seejuures peame lähtuma ülikooli konkreetsest eesmärgist — spetsialistide ettevalmistamisest. TPI-s ollakse selles osas meist ees. Ajalehe «Tallinna Polütehnik» veergudel käib mõttevahetus keskmise hinde kohta.

Komsomoliorganisatsioonil puudub peremehetunne.

Ametiühing ühendab ülikoolis praegu endiselt üliõpilasi ja õppejõude. Üliõpilaste arvu ametiühingukomitees suurendati (50%).

E. KORNEL (ELKNÜ Keskkomiteest)

ühines Laur Karu sõnadega «tormist veeklaasis». Ta leidis, et omavalitsuslik liikumine on kasvanud takistusteni, mida komsomoliorganisatsioon omal jõul ületada ei saa. Mingisugusele lahendusele tuleb jõuda veebruari teisel poolel toimuval vabariiklikul üliõpilaskonverentsil.

Ettekandes puudutatud küsimusele komsomolidokumentide vahetamise kohta vastas sm. Kornel, et ELKNÜ Keskkomitees toimub konsultatiivnõupidamine komsomoliorganisatsioonide sekretäridele. Nõupidamisel arutletakse ka, kuidas komsomolidokumentide vahetamist kõrgemas koolis korraldada.

* * *

Pärast konverentsi toimus ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum, kus valiti TRÜ komsomoliorganisatsiooni esimeseks sekretäriks Toomas Sutt ja teiseks sekretäriks Kaie Rootalu.

L. KRUUSTEE

Pent Nurmekund 60-aastane

PENT NURMEKUND saab täna 60-aastaseks.

Ei ole see veel sugugi aeg punkti panemiseks, vaid pigem peatuseks, et aastate kogemusis selginud pilguga näha selle tee mõtet, mis on läbi käidud teadust otsimas — nagu öeldakse hommikumaal. Vahepeatuspaigas võib küll rõõmustada seljataha jäetud tee üle, kus raskusedki suuremad olid ja tee mõte tundmatum.

Rännak teadust otsima algas Pärnumaa rentnikutalust. 1928. aastal oli selja taga gümnaasium Pärnus ja Viljandis; 1930. aastal astus juubilar Tartu ülikooli. Kolm aastat hiljem oli juba lõpetatud ülikooli kursus romaani filoloogia, inglise keele ja indo-euroopa keeleteaduse alal, siin algas ka huvi idakeelte vastu. Järgnesid rännuaastad Lääne-Euroopas. Töötades ja õppides läks aeg kiiresti. Kopenhaagen, Göteborg, Berliin, München, Pariis. Vahepeal valmis magistritöö vana-prantsuse keelest. Pariisis tegeles P. Nurmekund eriti tõsiselt idakeeltega. Jalgsirännakud Normandias. Kogunes materjaligi suurema töö jaoks. Ent siis algas sõda. 1940. ja 1941. aastal töötas P. Nurmekund Tartu ülikooli juures. Kuid sõda jõudis siiagi ning pikiks aastaiks katkes teekond teaduse juurde. 1947. a. alates oli juubilar kooliõpetaja Pärnu linnas ja rajoonis. 1955. aasta alguses aga alustas ta ülikoolis — esmakordselt pärast sõda — orientalistikaalase kursuse lugemist.

1. septembrist 1956 töötab P. Nurmekund juba pidevalt TRÜ juures õpetajana ning 1963. aastast vanemõpetajana. Selle aja sees on ta lugenud teoreetilisi kursusi, õpetanud igal aastal mitmeid ida keeli, organiseerinud TRÜ orientalistikakabineti, nõudnud, õhutanud, julgustanud, loonud sidemed Nõukogude Liidu teiste ida-uurimise keskustega. Ainult juubilari teene on see, et elustus ülikooli vana traditsioon — orientalistika. Kümned artiklid ajakirjanduses, pidev õppetöö orientalistikakabinetis, sagedased matkad Kesk-Aasiasse, alustatud suur töö tungani keele ajaloolisest grammatikast, organiseerimine — kõik see märgib ta rännaku viimaseid aastaid.

Täna õnnitlevad juubilari TRÜ orientalistid ning kolleegid saksa keele kateedrist ja soovivad edasiseks veel pikka teed ning jõudu ja indu selle edukaks läbimiseks.

H. UDAM

Mõtteid ühelt koosolekult

8. detsembril toimus Õigusteaduskonna lahtine partei-algorganisatsiooni koosolek.

Võeti vastu uusi liikmeid. Dekaan I. Sildmäe esitas põhjaliku ettekande teemal **«Üliõpilaste iseseisvast õppe- ja teaduslikust tööst».**

Sm. Sildmäe märkis oma ettekande algul ümberkorraldusi õppetöö ja õppedistsipliini alalt. Käesoleval õppeaastal on laupäev jäetud Õigusteaduskonna üliõpilastele vabaks.

● Kas vaba laupäev soodustab iseseisva tööga tegelemist?

Kontrollimisel leidsid õppejõud laupäeval raamatukogust vähe üliõpilasi.

«Ootame ära eksamisessiooni tulemused. Mul on tekkinud kahtlus, et vaba päev ei soodusta ega suurenda iseseisvat tööd. Laupäeva kasutatakse kojusõiduks, mitte aga enese täiendamiseks teadmiste alal,» ütles sm. Sildmäe. Ta tegi ettepaneku, et iga kursuse juhtkond esitaks eeskujulikke üliõpilasi, kellele võiks anda vabakuulamise õiguse.

● Milline tähtsus on õppeedukuses üliõpilase andekusel?

Kohalolijad jõudsid veendumusele, et peamine on siiski töö hulk. Vastavalt andekusele peavad ühed üliõpilased tegema vähem, teised rohkem tööd. Kas pole andekusel siiski suurem osa?

● Millest on tingitud mõnede üliõpilaste halb õppeedukus? Kas ei taheta või ei osata õppida?

Sm. Sildmäe arvas, et tegemist on mõlema nähtusega. Et huvi tekib ja sünnib koos tööga, siis soovitas sm. Sildmäe kasutada üliõpilaste tööle ergutamiseks mitmesuguseid vahendeid. Eriti rõhutati koosolekul vajadust, et õppejõud pööraksid rohkem tähelepanu nendele üliõpilastele, kes seminariks ette ei valmista või vastavad nõrgalt. Ühiselamutes tuleks korraldada paigutamine tubadesse nii, et ühte tuppa ei astuks ühesuguse nõrga õppeedukusega üliõpilased.

Ainult äärmise abinõuna tuleks rakendada üliõpilastelt stipendiumi ja ühiselamu kasutamise võimaluse äravõtmist.

Toodud mõtted peaksid puudutama meid kõiki.

E. REISENBUK

◀

● Millal kujunevad Teie arvates välja inimese poliitilised tõekspidamised?

«Isiklike kogemuste põhjal arvan, et õige aeg poliitiliste tõekspidamiste kujunemiseks on aeg 15 ja 25 aasta vahel.»

● Teie arvamus komsomolielust?

«Kui komsomoliorganisatsioon seab endale eesmärgiks isegi ainult noortes kommunistliku maailmavaate kujundamise, tuleb tal oma tegevussfääri võtta ka muid noori haaravaid üritusi. Saksa DV-s üliõpilased ei kuulu isegi ametiühingusse. Ainult igavavõitu koosolekud ei kujunda ei noori ega nende juhte.»

● Kuidas suhtute üliõpilaste omavalitsusesse? Kas seda oleks vaja suurendada või vähendada?

«Üliõpilaste omavalitsust tuleks suurendada. Kõik juristid, majandusteadlased, pedagoogid peavad oskama iseseisvalt töötada ja otsustada, peavad oskama inimesi juhtida. Neid oskusi ei saa omandada ainult kirjanduse abil ega pealtvaatamisega, vaid organisatsioonilise tööga. Kümmekond aastat tagasi olin Õigusteaduskonna ametiühingubüroo esimees ja pidin korraldama üliõpilaste tantsupidusid, isetegevuslikke üritusi. Ma ei leia, et ma seda ülesannet oleksin paremini täitnud kui keskkoolipäevil. Sel ajal lasus linna rahvamajas korraldatud keskkoolinoorte peo organisatsiooniline külg täielikult õpilastel. Õpilaskonna juhtivate organite koosolekutest, rääkimata juba koosviibimistest, võtsid osa õpetajad, kuid väga harva tuli neil vahele segada või isegi sõna võtta organisatsioonilistes küsimustes. Üliõpilasseltsides ja korporatsioonides oli kontakt üliõpilaste, lõpetanute ja õppejõudude vahel väljaspool õppetööd tihedam kui praegu, eriti ühiste koosviibimiste osas. Sellest oli kasu kodanlusel, praegu kaotab sellega aga kogu töörahvas. Õpilastele ja üliõpilastele järjest avarama tegevusvabaduse andmine vastavalt vanusele kasvatab neis vastutustunnet ja tahet käitumist ja nõuandeid paremini läbi, kui nad teavad, et mõnikord võib õpilaste ees ka kaotajaks pooleks jääda. Mäletan, et kahel korral kukutasime õpilaskonna juhatuse koosolekul läbi direktori läbimõtlematud ettepanekud, ühel korral tühistas ta aga meie ettepanekul õpetaja ebapedagoogilise korralduse. Veel rohkem on aga kasu olnud õpetajate kriitilistest märkustest, rääkimata isetegevuslike ettekannete nendepoolsest juhendamisest. Enamikul juhtudel distsiplineerib ainuüksi nende kohalolek.

Omavalitsust ei saa noored igal alal võrdsel määral teostada. Õppe- ja töödistsipliini, ühiselamute öörahu ja korra ning ohutuse küsimusi ei saa jätta ainuüksi noorte endi hooleks. Neid küsimusi ei saa ka täiskasvanute kollektiivide koosolekutel häälteenamusega otsustada. Olgu lõpuks veel märgitud, et noorte omavalitsusega peab alustama juba lapseeast. Kui ollakse harjunud koolis ise kooli lugemislauas või raamatukogus korda pidama, siis saadakse sellega hakkama ka ülikoolis.»

Intervjueeris H. TOOMLA

O. TÕELEIU fotod

Ühendagem jõud tervise nimel

Enam vist ei kahtle keegi, et väheneb kehaline tegevus, väheneb liikumine, eriti kui sellega kaasneb kõrge psüühiline pinge, on kaasajal paljude tervishädade põhjuseks. Sellepärast nimetavadki kardioloogid paljusid südame-veresoonkonna haigusi ühise nimega «tegevuseta tegelejate haiguseks».

Arvukad faktid rõhutavad täie selgusega süstemaatiliste kehaliste harjutuste hädavajalikkust kaasaja inimese elus imikueast kuni kõrge vanuseni. Kõige tähtsam on iga üksikjuhu puhul otstarbekama kehaliste harjutuste harrastamise viisi ja sobivaima metoodika leidmine, samuti ka koormuste õige doseerimine.

Aastakümnete vältel saadud kogemused võimaldavad teatud määral vastata neile küsimustele. Kuid vastuse õigsuse tõenäosus iga üksiku juhu kohta ei ületa vist 50—70%. Sellest «rahvameditsiini tasemest» peavad kehakultuuri välja aitama teaduslikud uurimised. Sel eesmärgil käib üle kogu maailma, eriti aga Nõukogude Liidus, Saksa Demokraatlikus Vabariigis, Tšehhoslovakkia Sotsialistlikus Vabariigis, Saksa Föderatiivses Vabariigis, Rootsis, USA-s, Itaalias jm. intensiivne ja järjest hoogustuv uurimistöö. Probleemistik on aga liiga laialdane ja kardinaalne, et kogu uurimistöö ulatust saaks lugeda küllaldaseks. On ju kõige selle taga inimkonna tervis ja selle säilitamine. Seepärast on ka mõistetav, miks sügisel vastuvõetud NLKP Keskkomitee ja valitsuse ühine otsus kutsus üles ka mitte-kehakultuurialaseid teaduslikke asutusi nende probleemide uurimisele.

Kas ei tuleks sellele mõelda ka meie ülikoolis? On ju meil võimalused koostöö arendamiseks kehakultuuri- ja teiste teaduskondade vahel eriti soodsad. Otsesed metoodilised küsimused jäävad ikkagi kehakultuurlaste eneste lahendada, kuid see saab olla edukas vaid siis, kui on küllalt andmeid vastavate seaduspärasuste kohta inimorganismi talitluses. Õige metoodika väljatöötamiseks on vaja lahendada palju detailküsimusi füsioloogia, biokeemia, funktsionaalse morfoloogia, psühholoogia, pedagoogika ja hügieeni, aga ka geneetika, pediaatria, gerintoloogia, mehhaanika, arvutusmatemaatika ja sotsioloogia valdkonnas. Mida paremini me tunneme inimorganismi ja tema talitlust üldse, eriti aga kehalise tegevuse tingimustes, seda suuremad on meie eeldused kõne all oleva probleemistiku lahendamiseks.

Sellise suunaga uurimised on väärtuslikud ka muude erialade seisukohalt. Eriti võidaksid need teadusalad, kus on põhiobjektiks kas inimese või üldse looma organismi talitlus. On ju kehaline pingutus üks kõige füsioloogilisemaid koormusi üldse. Regulatsiooni mehhanismide selgitamiseks on siin kõige avaramad võimalused. Sama võib öelda ka paljude teiste küsimuste kohta. Näiteks juba sajandi algul jõudis meie ülikooli tolleaegne teraapiaprofessor H. Dehio järeldusele, et õige pildi südame vananemisest saame siis, kui jälgime südametegevust kehaliste pingutuste — kõige loomulikumate koormuste — sooritamisel. Mis puutub aga sportlikesse pingutustesse, siis need, tuues esile inimvõimete piire, kujutavad endast ühte vähestest võimalustest, et hinnata inimese kohanemisvõime ulatust ja funktsionaalsete reservide suurust. Ja lõpuks, et probleemistik kätkeb endas mitmete haiguste otsese profülaktika küsimusi, peaks see kaasa tõmbama peaaegu kõik meditsiiniharud.

Antud probleemistiku piires annab uurimistöö koordineerimiseks meie ülikoolis soodsa võimaluse spordimeditsiini kateedri ja lihastegevuse alase teadusliku uurimise probleemlaboratooriumi olemasolu. Siit leiame ka vahendaja teoreetiliste uurimuste seostamiseks kehakultuuri praktikaga.

Kõnekäänd ütleb: «Iga kaupmees pakub oma kaupa.» Võimalik, et nii mõnigi lugeja jõuab vaid sellise järelduseni. Tahaksin aga loota, et puude tagant nähakse ka metsa, nähakse vajadust astuda võitlusse inimese tervise tugevdamise eest. Tervise nimel räägitakse vajadusest suurendada voodikohtade arvu haiglates, täiustatakse ravimeetodeid, täiendatakse proteeside paneku võimalusi jms. **Kuid ükskord tuleb tõsiselt mõelda ka sellele, kas siis tõesti pole võimalik haigusi ära hoida.**

A. VIRU

ÜTÜ • ÜTÜ

Aeg on mõelda konverentsile

TRÜ ÜTÜ XXII konverents toimub 30. märtsist kuni 2. aprillini 1967. a. Ettevalmistusi konverentsiks hakati tegema juba õppeaasta algul. Seni on välja töötatud üksikasjaline ajakava, millest anti täpne ülevaade ÜTÜ ringijuhtide seminaril.

Kui maha arvata eksamisessioon, siis ei ole meil kuigi palju aega jäänud. 24. novembriks pidid laekuma konverentsil esitatavate ettekannete teemad, kuid on veel ringe, kus pole neid suudetud välja selgitada. Mida arvavad sellest ringide teaduslikud juhendajad?

Konverentsiks on esialgselt plaanis välja anda 4 vihikut tööde lühikokkuvõtetega (I — meditsiin, II — bioloogia, geograafia, füüsika, keemia, matemaatika; III — filoloogia, ajalugu, pedagoogika, psühholoogia; IV — õigusteadus, kehakultuur). Lühikokkuvõtte pikkuseks võib olla kuni 4 masinakirja lehekülge.

Uudiseks on see, et teaduskondades moodustatud kirjastuskomisjonid annavad TRÜ ÜTÜ nõukogule üle korrigeeritud ja igati õigesti vormistatud tööd, mis võib otsekohe trükki anda.

Teaduskondade kirjastuskomisjonid võtavad lühikokkuvõtteid vastu 20. veebruarini ja esitavad tööd 1. märtsiks. Kõik hiljem esitatud tööd trükki ei lähe.

Ülevaade TRÜ ÜTÜ XXII konverentsi esialgsest ajakavast:

29. märtsil
uute ja uusimate ideede õhtu ülikooli kohvikus.

30. märtsil
kell 11 avaplenaaristung;
kell 14—18 sektsioonide istungid;
kell 19 osakondade ja ringide sõprusõhtu külalistega.

31. märtsil
kell 9—10 pressikonverents külalistele;
kell 10—13 sektsioonide istungid.
kell 14—18

1. aprillil
kell 9—11 ÜTÜ esindajate nõupidamine;
kell 11—14 sümpoosiumid;
kell 14 lõpp-plenaaristung;
kell 17 ÜTÜ aktivistide ja külaliste sõit Käärikule.

2. aprillil
puhkelaager Käärikul;
kell 16 tagasisõit Tartusse.

M. TAMMERT,
ÜTÜ aseesimees

Ühe ringi elust

Taimefüsioloogia ja -biokeemia ring sai eluõiguse 1950. aastal. Praegu on siin 27 liiget, kes võtavad osa 2 alasektsiooni — mikrobioloogia ja taimefüsioloogia — tööst.

Mikrobioloogid uurivad ultravioletsete kiirte mõju pärmiseentele. Taimefüsioloogid ja taimebiokeemikud uurivad õunapuudes toimuvaid biokeemilisi protsesse. Põhiline on laboratoorne töö, teisejärgulise tähtsusega on koosolekud. Raskusi on esimese ja teise kursuse kaasatõmbamisega. Neil puuduvad vastavad eelteadmised. Nad võivad ringi koosolekutel käia, tutvuda laboratoorse töö võtetega, lugeda kirjandust. Ringi juhatus püüab neid ka tööle rakendada. Peab ju kolmanda kursuse sügiseks selgeks saama, mis huvitab, et spetsialiseeruda kitsamale alale.

On loodud sidemeid teiste ülikoolide vastavate ringidega. Ekskursioonidel on käidud Riias, Moskvas, Harkovis, Volgal, Odessas, Batuumi botaanikaaias, Suhuumis, Sotšis.

Pildil: **IV kursuse taimebiokeemik Helle Joala töötab spektrofotomeetril СФ-4. K. JÄRVISTE foto, A. TEDERI tekst.**

Matkaradu meenutades

KAUKAASIAS...

Keemik on tõeline matkaja. Raske on öelda, mis sunnib teda matkakeppi ja seljakotti haarama — kas kutsetöö spetsiifika, laboratooriumis veedetud pikad tööpäevad või lihtsalt nooruslik energia, mis väljendub soovis näha palju uut ja huvitavat.

Seljataga on paljud huvitavad matkarajad. Oleme matkanud Eestis, Karpaatides ja Koolas. Nägemata oli Kaukaasia. Sellepärast pole midagi imestada, et juba varakevadel sai tihti arutatud eelseisvat matka Kaukaasiasse. Järgnesid matkagrupi komplekteerimine, marsruudi koostamine, vajaliku informatsiooni kogumine ja loendamatud teised pisiettevalmistused.

Ja lõpuks — suvi, ärasõit Tartust. Meie, 11 nägusas vormiriietuses noort keemikut, alustasime matka marsruudil: Tartu—Moskva—Pjatigorsk—Teberda—Dombai—Arhõz—Ritsa—Must meri—Moskva—Tartu, *millest 250 km tuli läbida jalgsi.*

Esimesed tutvused mägedega *tegime Põhja-Kaukaasia mineraalvete rajoonis. Käisime Mašuki mäel, mille jalamil Lermontov pidas oma viimase duelli.*

Teberdasse jõudsime pühapäeva õhtupoolikul. See Põhja-Kaukaasia üks tähtsam turismikeskus asub umbes 1300 m kõrgusel merepinnast, kärestikulise Teberda jõe kaldal, millest mõlemale poole jäävad peaaegu püstloodis kõrguvad mäemassiivid. Ja mis seal salata — eks mõndagi meist valdas tõsine hirmutunne kohtumise eel tõeliste «mäehiiglastega», sest piirdusid ju meie teadmised sealsetest mägedest vaid kirjandusest loetu ja teistelt kuulduga.

Kuid juba järgmisel hommikul, mil alustasime jalgsimatka üle Kaukaasia peaaheliku, tundusid õhtul meile nii süngetena paistnud mäed palju meeldivamatena.

Matka teisel päeval, *Baduni kuru ületamisel, jõudsime välja lumepiirini. Kuigi varem olime lugenud-kuulnud kõrvetavast kõrgmäestiku päikesest, õppisime teda tõeliselt tundma alles lumel. Ei olnud vist kedagi, kes päikese halastamatus kiirguses poleks oma nahka vahetanud.*

Kolmanda matkapäeva lõpuks *olime ületanud kaks mäekuru. Jõudsime Dombaisse, mis on Põhja-Kaukaasia suurim turismi- ja alpinismikeskus. Ta asub vahetult Kaukaasia peaaheliku juures ja on ümbritsetud kolmest küljest kõrgete mägedega. Pilvitul päeval avaneb siit võrratu vaade lumistele mäeharjadele. Looduslikult väga sobiva koha tõttu kavatsetakse Dombaid tunduvalt laiendada ja muuta ta rahvusvahelise tähtsusega turismi- ja talispordikeskuseks.*

Dombaist asusime teele Alibeki alpilaagrisse, mille lähedal leidsime sobiva ööbimiskoha. Õhtupoolikul käisime tutvust tegemas Alibeki jääliustikuga ja Turje mägijärvega.

Järgmisel hommikul *alustasime rünnakut oma matka kõige kõrgemale punktile, 3207 meetri kõrgusele Alibeki kurule. Kuigi see pidi olema meie matkamarsruudi üks raskemini ületatav kuru, oli tõus siiski veel võrdlemisi kerge ja ohutu. Palju raskemaks ja ohtlikumaks kujunes aga laskumine. Esialgu läks kõik küll üsna lõbusalt. Võtsime seljakottidest välja plastikaadid ja sõit omamonteeritud «kelkudel» algas. Nii said meie köögiplastikaadidki puhtaks. Pärast lõbusat sõitu ja lumepiiri ületamist selgus üsna kurb tõsiasi: meie ees oli järsk kaljusein, millest laskumine nõudis spetsiaalset alpinistivarustust. Pärast mitmetunnilisi otsinguid õnnestus meil leida küllalt ohutu koht laskumiseks.*

Õhtuks *jõudsime Aksaudi ja Helega ristumiskohale, kus oli ette nähtud Aksaudi jõe ületamine. Selgus, et kevadine suurvesi oli silla minema viinud. Nii jäi üle kaks võimalust: kas minna 15 km allavoolu silda otsima või ületada jõgi «omal käel». Võtsime arvesse tuntud tõsiasja, miks ringi minna, kui otse saab ja valisime viimase variandi.* Järgmisel hommikul *kell 5 alustasime jõe ületamist. Kiire voolu tõttu saime läbiminemiseks kasutada ainult neid kohti saarekeste vahel, kus vesi ei ulatunud üle põlve. Nii tuligi meil ligi tund aega Aksaudi jääkülmades voogudes sumada ja üleminekuks sobivat kohta otsida. Lõpuks jõudsime siiski ilma suuremate viperusteta teisele kaldale.*

Mägijõgedes peituvat tõelist võimsust *saime näha alles Arhõžis. Terve puhkepäeva jooksul, mil seal viibisime, sadas. Sadas vahet pidamata ja väga kõvasti. Vesi jões tõusis mitme meetri võrra. Tulemuseks oli, et veevool viis kõik sillad minema. Päästa suudeti ainult jalakäijate jaoks määratud rippsild. Hiljem kuulsime, et viimane selline suur üleujutus oli 1958. aastal.*

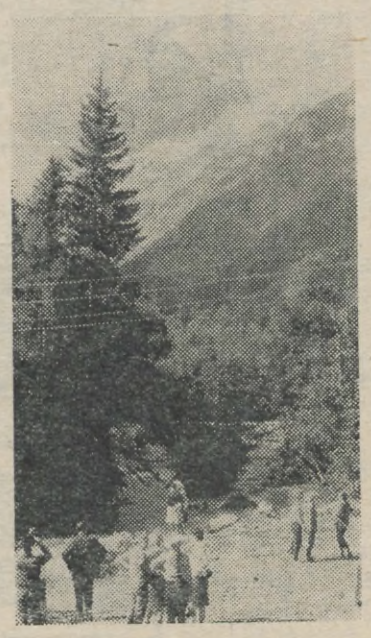
Metsloomi meil mägedes ei õnnestunud kohata. Kord nägime suurt kitsekarja. Rõõmustasime, et näeme tõelisi mägikitsi. Hiljem selgus, et rõõm oli siiski enneaegne, sest peagi tuli ka karjane.

Nii me siis rändasime mägedes. *Harjusime nendega ja hakkasime neid armastama. Kindlasti läheme sinna veel kord tagasi.*

TOOMAS TENNO

▼ *Inimesed ja mäed* ▶

T. TENNO ja V. PÄLLINI fotod

Aktiivseid — 13

Geneetikaring on alles üsna noor, kõigest 3-aastane. Nimekirjas on **aktiivseid liikmeid 13,** kuid koosolekud on üpris külalisterohked. Küllap on viimase põhjuseks see, et koosolekutel ettekantavad tööd ei ole liiga spetsiifilised ning on arusaadavad ka nooremate kursuste üliõpilastele (geneetikat loetakse ju alles IV kursusel).

Geneetikaringi eesmärgiks on see, et iga liige esineks vähemalt kord aastas ettekandega. Viimasel ajal on mõningat intensiivistumist märgata — kui mullu esitati ülikooli teaduslikule konverentsile ainult üks töö, siis tänavu on selleks . nõusolek saadud **kaheksalt** autorilt.

Vaatamata oma noorusele hakkab geneetikaring ülikoolis ühe suuremat populaarsust saavutama.

T. ADER

Polegi sellest palju aega möödas, kui istuti lõpuaktusel, diplomitööde kaitsmise ja riigieksamite ärevus alles poolenisti sees... Nüüd on hiljutistel ülikoolilõpetajatel esimesed kuud ametis olemist juba seljataga. Kuidas siis tööinimesepõlv tundub? Sel teemal sai vesteldud mõne lõpetanuga, kes töötavad Tartu linnas.

*

VIIVE VAIGLA, lõpetas Majandusteaduskonna kaubatundmise eriharu 1966. a. kevadel.

Kellena töötate?

«Olen kaupluses «Noorus» mänguasjade sektsiooni juhataja. Tõsi, päris minu erialale see koht küll ei vasta ja algul tundus võõraski «letitöötaja» olla, nüüd hakkan juba harjuma.»

Milline on olnud senise tööaja kõige raskem päev?

«V klassi tüdruk Luule puudus 10 päeva ja kui siis kooli tuli, püüdsin teda algul mitte küsida, et tal oleks aega end koguda. Poisid nurisesid siis kogu aeg, et üht õpilast üldse ei küsita, teda somoli algorganisatsiooni sekretär.»

Milline on olnud senise tööaja kõige raskem päev?

«V klassi tüdruk Luule puudus 10 päeva ja kui siis kooli tuli, püüdsin teda algul mitte küsida, et tal oleks aega end koguda. Poisid nurisesid siis kogu aeg, et üht õpilast üldse ei küsita, teda hoitakse jne. Küsisin Luulet, aga et ta elementaarsedki asjad oli unustanud, pidin talle panema puuduliku. Siis üllataski mind kaasõpilaste suhtumine asjasse: see oli umbes nii, et vaat kui tore, paras sulle!

Vestlesime ka REIN KINGUGA, kes lõpetas TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna 1961. a. kevadel.

Kus ja millega praegu tegelete?

«Olen Füüsika ja Astronoomia Instituudi aspirant. Tegelen üldjoontes öelduna tahke keha füüsika probleemidega.»

Kuidas olete ülikooli ettevalmistuse tasemega rahul?

«Kes asjast on huvitatud, see saab ülikoolist küllalt korraliku põhja kätte. Igal juhul teiste meie maa noorte füüsikutega tunnen end teadmiste tasemelt võrdsena.

Materiaalne baas on ülikoolil nõrk, isegi võrreldes Vilniuse ja Riia ülikoolidega, rääkimata Moskvast. Asi muidugi ei parane enne, kui saadakse üle ruumikitsikusest. Mis puutub ülikoolis loetavatesse ainetesse, siis tundub, et kõik on vajalikud. Veelgi rohkem ja põhjalikumalt oleks tahtnud õppida keeli. Ohutustehnikat nagu poleks õppinudki, niivõrd madal oli selle tase.»

Kõige toredam päev Teie senises töös?

«Kui õnnestub oluline katse, eks siis ole küllaltki meeldiv päev küll. Aga missugune just see kõige toredam... ei tea!

Hea meel oli muidugi sel päeval, kui Füüsika ja Astronoomia Instituut sai uue hoone Riia maanteele. Sel varakevadel kolisime juba sisse.»

Kuulsin, et Te olite hiljuti Gruusias. Mis seal toimus?

«Gruusias käisin üleliidulisel luminestsentsialasel konverentsil. Eestist oli 8 inimest: 2 TRÜ-st ja 6 FAI-st. Sõnavõttudega esinesime kõik. Ka minul tuli rääkida kahel teemal.»

M. RAIDMA
E. LAANSALU

ESIMESEL TÖÖKOHAL

Olete erialase ettevalmistuse tasemega rahul?

«Kauplusepraktikat oli liiga vähe — üks kuu. Tunda andis ka kaubanduskabineti kehvavõitu sisustus — raskeks läks praktikume korralikult organiseerida.»

Kas mõnda ühiskondlikku ametit ka juba peate?

«Jah, on nimelt olemas niisugune organ nagu noorte spetsialistide nõukogu. Olen selle esimees. Nõukogu tegeleb põhiliselt tehnikumide ja kutsekoolide lõpetanutega, kes on kaubandusvalitsusse tööle suunatud: peab kontrolli töötingimuste, vaba aja veetmise, ühiselamute olukorra üle jne.»

Aga millega ülikooli ajal tegelesite?

«Tegutsesin ametiühingu liinis teaduskonna büroo esimehena, hiljem kultuurisektoris. Olin ka seinalehe toimetaja.»

Kas peate küllaldaseks ülikoolist saadud ühiskondliku töö kogemusi?

«Igal juhul puudust ei ole tundnud. Muidugi sõltub see igaühest endast — kes kui palju kuskil kaasa lüüa viitsib. Soovitaksin omalt poolt küll kõigil õppimise ajal nii palju püüda kogemusi saada kui vähegi võimalik, muidu läheb pärast töökohal raskeks.»

KADI ALATALU, lõpetas inglise filoloogia osakonna 1966. a. kevadel.

Kellena töötate?

«Õpetan Tartu A. H. Tammsaare nimelises I Keskkoolis inglise keelt V, VI, VII ja IX klassis.»

Olete ülikoolist saadud erialase ettevalmistuse tasemega rahul?

«Üldiselt jah, eriti mis puudutab ettevalmistust inglise keele osas. Väga palju kasu on Laine Hone'i antud keelemetoodikast.

Tööl olles ei ole vaja tulnud teadmisi inglise keele teoreetilisest grammatikast, keele ajaloost, leksikoloogiast, kuigi neid õppida oli üsna huvitav.»

Kas teete ka ühiskondlikku tööd?

«Olen oma kooli õpetajate kom-

„Kas teil kutsed on?"

(«Pessimistlikke» mõtteid teise «optimistliku asja» puhul)

«Teoks on saamas huvitav üritus — televiktoriin vabariigi kahe suurema kõrgema õppeasutuse vahel. Oleks tore, kui tudengid, kes tunnevad ennast ühe või teise teema osas tugevatena, pööraksid Instituudi komsomolikomiteesse. Häbeneda pole siin midagi, mängus on aga prestiiži küsimus... Iga meie instituudi üliõpilane on teretulnud ÄÜN Kultuurihoones, rääkimata Tallinnas toimuvast teisest voorust (kodus aitavad ka seinad). Mängib ju alati võistkonnavõistlustel suurt osa «omade» moraalne toetus. «Kivi kotti» instituudi võistkonnale ja tugevat põidlahoidmist kõigile — kas võistluspaigal või teleekraanj ees.»

(«Tallinna Polütehnik» reedel, 2. detsembril 1966.)

Sellist leegitsevat üleskutset otsisime ka ülikooli lehest. Vähesed sõnad uudisasja kohta leidsime 4. leheküljelt. Lõpuks võtsime nõuks omal käel suurkoolide jõukatsumist pealt vaatama minna.

Lootsime telekaamerate silme all küpsevatele kolleegidele kui mitte nõu, siis jõuga ikka abiks olla. Ometi ei läinud see korda.

Kui ÄÜN Kultuurimaja uksehoidjatädi meid vastutulelikult sama asutuse kunstilise juhataja jutule viis, siis saatis tolle lakoonilise küsimus: «Kas teil kutsed on?» meid niisama hästi kui uksе taha.

Küllap vist sessioonieelsest saginast näpatud vaba õhtupooliku korstnasselendamine tegigi pisut pahaseks. Sellest ka alljärgnev.

1. Kas see üritus pidi olema võistlus kahe kõrgema õppeasutuse vahel või hoopis lavastatud laupäevaõhtune saade televisioonipublikule ja e r i k u t s e t e g a pealtvaatajaile? Jäeti arvestamata, et enamikul Tartu tudengitest pole televiisorivaatamine internaadis võimalik. Esialgu jäi teadmata seegi, keda ülikool talinlaste vastu välja pani. (Hoopis täpsemalt informeeris TPI häälekandja, kus saladust tegemata kogu võistkond kirjas seisis.)

2. Miks ei ole igale üliõpilasele sissepääsemine niisugusele nuumeeste võimeteproovile niisama tavaline kui tantsupeole minek? Ometi tahaks igaüks vaba neeldivat õhtupoolikut oma naitse järgi sisustada. TPI-s saadakse televiktoriinist ilmselt pisut teisiti aru kui meil. Ega's Tallinna kohtumisele ilmaaegu nii suure optimismiga vastu minda. Tartu asjasthuvitatuile jääb ule vaid 200 kilomeetri kauguselt «omade» pärast südant valu tada.

Niisugused olid meie «pessimistlikud mõtted» juba teise «optimistliku asja» kohta.

HELGI RIVIS, INNA TŠUBITŠ

✤ TEATED ✤ TEATED ✤

Uut teatmekirjandust

Указатель основных отечественных библиографий и справочных изданий по естественным и физико-математическим наукам. Ленинград 1966. 385 lk. (1960 nim.)

А. М. Бабкин, В. В. Шендецов. **Словарь иноязычных выражений и слов, употребляющихся в русском языке без перевода.** В 2-х кн. Москва-Ленинград 1966, 1344 lk.

Библиография иностранной библиографии по химии. Вып. 1. Отдельно изданные библиографические указатели и прикнижная библиография 1930—1964 гг. Москва-Ленинград 1966, 202 lk.

Шигер, А. Г. **Политическая карта мира. (1900—1965).** Справочник. Изд. 2-е доп. Москва 1966, 207 lk.

Справочник по иностранным флотам. Москва 1966, 619, XXXII

Л. А. Шур. **Художественная литература Латинской Америки в русской печати.** Аннотированная библиография русских переводов и критической литературы на русском языке. 1960—1964. Москва 1966. 196. lk. 1090 (nim.)

The **American everyday dictionary.** New York 1955. 570 lk.

The **Macmillan handbook of English.** New York 1964. 489 lk.

Faust-Bibliographie. Teil I: Allgemeines. Grundlagen. Gesamtdarstellungen. Das Faust-Thema vom 16. Jahrhundert bis 1790. Berlin—Weimar 1966. 512 lk. (3283 nim.)

K. Petermann. **Tanzbibliographie.** Verzeichnis der in deutscher Sprache veröffentlichten Schriften und Aufsätze zum Bühnen-, Gesellschafts-, Kinder-, Volks- und Turniertanz sowie zur Tanzwissenschat, Tanzmusik und zum Jazz. 1. Lieferung. Leipzig 1966. 80 lk. (473 nim.)

Высшие женские (Бестужевские) курсы. Библиографический указатель. Москва 1966. 192 lk. (1061. nim.).

Кибернетика, автоматика и телемеханика. Аннотированный указатель литературы. Вып. 5. Москва 1966. 366 lk.

Справочник по диагностике и лечению острых профессиональных интоксикаций. Киев 1966. 313 lk.

Е. А. Кречковский. **Справочник по ядохимикатам** (краткая характеристика ядохимикатов, рекомендации по профилактике отравлений ими и меры медицинской помощи). Киев 1966. 118 lk.

Административно-территориальное деление Сибири (август 1920 г. — июль 1930 г.), **Западной Сибири** (июль 1930 г. — сентябрь 1937 г.) **Новосибирской области** (с сентября 1937 г.) (Справочник). Новосибирск 1966. 220 lk.

Teaduskonnakirurgia ringi töökoosolek toimub **20. detsembril** kell 18 Toome haavakliiniku auditooriumis.

Päevakorras:

1. **Luu regeneratsioonist (VI k. üliõpilane Roosaar).**
2. **Unquis incarnatus (V k. üliõpilased Poljanski ja Rodionov).**
3. **Haige demonstratsioon.**

*

Kinosõbrad!

Kolmapäeval, 21. detsembril kell 16—18 näidatakse Vanemuise t. 46 suures auditooriumis järgmisi filme:

1. **Jutustusi Tanganjikast.**
2. **On ookeanis maa (Kurilli).**
3. **Üks õõpäev taigas.**
4. **Vana Laadoga.**

ÜTÜ geograafia ja geoloogia ring

Teadmiseks!

Kuni 1. jaanuarini 1967. a. on üliõpilastel võimalik kasutada õppimiseks (lisaks ülikooli raamatukogudele) järgnevaid auditooriume:

Keelte maja aud. 218 ja 219 ning Vanemuise t. 46 aud. 111 ja 112 (iga päev kell 18—22, laupäeviti kell 16—22).

Õppeosakond

Teadusehuvilised!

Reedel, 16. detsembril algusega **kell 18** toimub TRÜ lektooriumis (Vanemuise t. 46, suur auditoorium) dots. **Ülo Paveli** loeng **«Uuemaid saavutusi geneetikas».**

Järgneb film **«Teadvuse lävel» .**

Raadioloengud

Kolmapäeval, 21. detsembril 1966. a.

1. Kõigile pedagoogika õppijaile **dots. Heino Liimetsa** loeng **«Kontrollile esitatavad nõudmised ja kontrolli funktsioonid».**

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele **dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» VIII.**

Reedel, 23. detsembril 1966. a.

1. Kõigile kaugõppijaile **vanemõpetaja Vanaaseme** loeng **«Diferentsiaalrent ning selle jaotamine».**

2. Žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilastele **dots. Juhan Peegli** loeng **«Ajalehe žanrid».**

Kolmapäeval, 28. detsembril 1966. a.

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I kursuse üliõpilastele **õppejõud Linnart Mällu** loeng **«Ülevaade India keelest».**

2. Saksa filoloogia osakonna IV ja V kursuse üliõpilastele **vanemõpetaja Felix Kibbermanni loeng «Die Entwicklung der methodischen Anschauungen im Fremdsprachenunterricht der Gegenwart».**

Reedel, 30. detsembril 1966. a.

1. Kõigile kaugõppijaile **dots. Inge Undi** loeng **«Suuline kontroll».**

2. Eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilastele **dots. Huno Rätsepa** loeng **«Uraali aluskeele sõnad eesti keeles».**

Üheskoos on rõõmgi helgem,
mure päris-päris kerge!

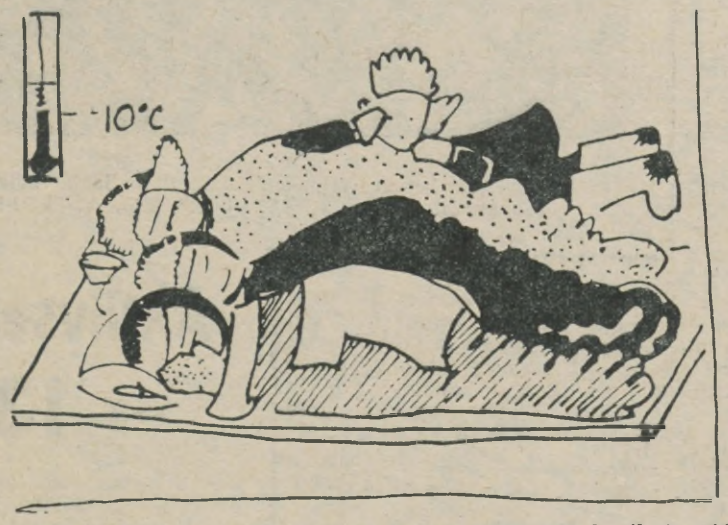
ENE KORN
JAAK VIHMAND

Õigusteaduskonna I kursus

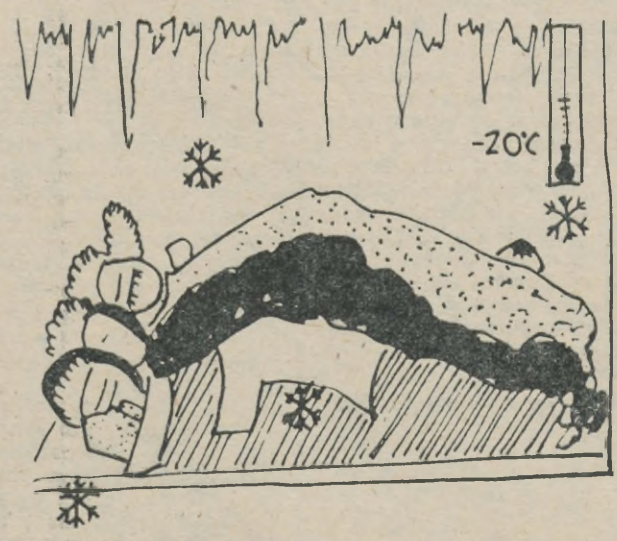
Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9218. MB 11827.

PÄEVAKAJA

Detsembri algus.

Detsembri keskpaik.

A. OISSARI karikatuurid

«PÄEVAKAJA» KUULUTUSTE NURK

Kaduma on läinud meie ilus suur televiisor. Viimati nähtud I korruse puhketoas. Ausat leidjat palutakse teatada aadressil Tartu, Tiigi t. 14. Meie KÕIK.

Ette tänades Uus-Tiigi pere.

JAH, DETSEMBER ON KURJALT KÜLM KUU KÜLL ... V. KINGISSEPA T. VÕIMLAS ELAVAD NOORMEHED NÄEVAD OMA SAATUST NII, NAGU SEDA ON KUJUTATUD KOLMEL JUURESOLEVAL PILDIL.

Detsembri lõpp.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

Tagasivaatena I semestrile

Kevadisel konverentsil valitud õppesektor alustas oma tööd täiesti uues koosseisus.

● **ÕPPESEKTORI SENISEST TÖÖST.** Septembrikuu läks põhiliselt hoovõtmiseks, sest osa sektori liikmeid polnud Tartus. Tööplaan sai siiski tehtud ja vanade sektorite koosseisu abiga organiseeriti esimestele kursustele ülikooli ja õppimise iseärasusi tutvustav koosolek.

Komitee õppesektor koostas ankeedi, et saada ülevaadet ühiskonnateaduste õpetamisest meie ülikoolis. Toimus ka ühine arutelu koos ühiskonnateaduste õppejõudude parteiorganisatsiooniga. Ankeedi täitmine kujutas endast teatud määral ühiskonnateaduste õppeplaani analüüsi. Kuigi selgusid üliõpilaskonna konkreetsed ettepanekud, oli lõpptulemuses fiasko. Kõik saavad küll aru, et poliitilist ökonoomiat peaks õppima enne filosoofiat ja partei ajalugu alles siis, kui selleks on olemas vastav filosoofiline baas, aga siiski ei saa õppeainete järjekorra muutmiseks midagi ette võtta.

Üheks ülesandeks meie töös oli korraldada **sessiooni tulemuste analüüs.** Kasutasime siin moodust, et osakonnad ise valiksid, millistel kursustel analüüsi organiseerida. Üldiselt tundub, et kevadsessiooni arutelud ei taha hästi õnnestuda. Suvevaheaeg püüab minema selle asjaliku ja kriitilise meeleolu, mida selliseks aruteluks paraku hädasti on tarvis.

Pidevalt on olnud kära **loengute vabakuulamise** ümber. Sellest räägiti ka 9. detsembri komsomolikonverentsil.

Meie andmete kohaselt ei tohiks see probleem erilist peavalu teha. Esiteks, viimasel ajal on vabakuulamise taotlusi küllalt vähe. Teiseks, kõiki, kellel on vabakuulamiseks tõesti õigus, ei kohustatagi loengutel käima.

Stipendiumi küsimusest. Õppeosakond on täiesti nõus arvestama üliõpilaste asjalikke ettepanekuid stipendiumide maksmise korra muutmise kohta. Kavatsesime seda küsimust arutada koos osakondade sektoritega. Millegipärast aga näib, et praeguse korraga ollakse enamvähem rahul. Üliõpilase sõna stipendiumikomisjonides olevat küllalt kaalukas (?!)

● **KAS KÄÄRIKU AKTIIVILAAGRID TULEVAD KASUKS?**

Sealsed seminarid kahtlemata õigustavad end. Vaevalt oskaks välja mõelda paremat teed uue komsomoliaktiivi kurssi viimiseks komsomolielu probleemidega. Siinkohal mainitagu siiski, et mitmendat korda aktiivilaagrist osavõtja ei leia seminarides enam midagi värsket ega vajalikku.

● **TULEVIKUPLAANID**

on üpris udused. Võtame eesmärgiks orgkonverentsi otsuste elluviimise. Plaanis on korraldada osakondades kohtumisi lõpetanutega, kes oma kogemuste põhjal arutleksid teemal: mida elus vaja läheb ning millest jääb ülikoolis õppides vajaka?

Et töötame esimest aastat, oleks meie juhendamisele tulnud rohkem rõhku panna. Paraku on abi ülikooli komsomolisekretäride ülekoormatuse tõttu olnud üsna napp. Ka praktilistest kogemustest jääb puudu. Ainult teoretiseerimisega kaugele ei jõua.

ANU ROOS,
ELKNÜ TRÜ Komitee õppesektori juhataja

3 ВОПРОСА

КАК НАШИ СТУДЕНТЫ ПРОВОДЯТ СВОЕ СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ?

СКОЛЬКО ВРЕМЕНИ ОНИ ПОСВЯЩАЮТ УЧЕБЕ, ВЫПОЛНЕНИЮ УЧЕБНЫХ ЗАДАНИЙ?

КАК НАШИ СТУДЕНТЫ ГОТОВЫ ВСТРЕТИТЬ ЭКЗАМЕНАЦИОННУЮ СЕССИЮ?

На эти темы беседовала со студентами русских отделении студентка V курса медфака АЛЛА КОНДРАШОВА

● «Как мы готовимся в свободное время? Занятия кончаются очень поздно, полностью освободиться успеваем часам к 6—7. Самоподготовка в основном — истории болезни.

Сессия двадцать дней. Мальчикам сдать 5 экзаменов, девочкам — 4. Нельзя сказать, чтобы мы были в восторге...

(IV курс медфака)

✲

● «Пятый курс — уже не за горами выпуск. Понимая, как много нам нужно сделать, все же не успеваем делать и половины намеченного. За семестр написать историй болезни. Сессия — сюрприз из неприятных, попытаемся сдать 5 экзаменов за 20 дней.

Занимаемся большей частью дома. В библиотеках часто не хватает места...»

(V курс медфака)

✲

● «В основном наша самостоятельная работа состоит, конечно, в чтении литературы, разбор её. На это мы и филологи. Сессии всегда очень волнуют, но мы полны оптимизма и верим в благоприятный исход.»

(IV курс филологического факультета)

● «Самоподготовка — готовимся к контрольными, почти каждый день. Но успеваем сходить в кино тоже. Занимаемся чаще дома

Ну, а сессия есть сессия, конечно очень волнуемся...»

(III курс физико-математического факультета)

✲

● «Студенты нашего курса очень много времени уделяют самоподготовке, мы в большинство занимаемся дома и считаем, что если хочешь чего-нибудь знать, то необходимо в день тратить не менее 5—6 часов на самостоятельную работу. Предстоящая сессия пугает но все же чувствуем себя достаточно подготовленными к ней.»

(Группа студентов II курса медфака)

✲

● «Занимаюсь дома, готовлюсь к текущему циклу, в свободное время пишу истории болезни. Дважды в неделю — гимнастическая секция. Успеваю сходить и в кино. Конечно, общественная работа.

При одном слове «предостоящая сессия» охватывает ужас. Экзамены потребуют полной отдачи сил и энергии...»

(V курс медфака)

Matkarühmad kohtusid

Neljapäeva õhtul korraldas TRÜ matkasektsioon kohviku piljardisaalis kahe Karpaatides käinud matkarühma kohtumise. Teretulnud olid ka need matkasõbrad, kes veel kavatsevad Karpaatide võlu vaatama minna.

Keemikute grupp käis matkal talvel, matkainstruktorite rühm suvel. Seetõttu olid marsruudid erinevad ja ka muljed kahesugused. Ühise laua ümber tuletati meelde huvitavamaid matkapäevi ja paiku, vaadati fotosid ja elati veel kord läbi matkarõõme. Rahule jäid ka need, kes tulid kohtumisele matkakogemusi saama.

! TÄHELEPANU !

LAUPÄEVAL, 24. DETSEMBRIL KELL 20.30 ÜTLEB TRÜ KLUBIS «TERE ÕHTUST!»

PRESSIKLUBI

KES TULEMATA JÄÄB, KAHETSEB TERVE PIKA SESSIOONIAJA TAGANTJÄRELE!

Hea tuju 30 kop. eest.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (715) Reedel, 23. detsembril 1966 XX aastakäik

Intervjuu

MIDA ARVATE ALGAVAST ARVESTUSTE JA EKSAMITE SESSIOONIST?

✲ **Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan L. Eringson:**

«Sessiooni kohta võiks öelda Voldemar Panso sõnadega, et kõik läheb «nii kuda vetad. Vetad süngelt, läheb kehvasti, vetad lõbusalt, on tore elada. Keik on oma teha».

Meie teaduskonna rohkem kui 550 üliõpilast sooritavad sessiooni kestel 85 arvestust ja 75 eksamit. V kursusel on jaanuaris õppesessioon, eksamid algavad neil veebruaris. Võrreldes kevadisega on praegune sessioon küllatki kerge. Võõrfiloloogia I kursuse üliõpilastel näiteks on ainult kaks eksamit, mis juba 12. jaanuariks on tehtud. Kõige raskem on ajaloo üliõpilastel, sest lisaspetsialiseerumise tõttu tuleb neil õppida veel võõrkeelt. Ajaloo-osakonnas on jaanuaris 17 eksamit, vene filoloogidel 15 ja eesti, inglise ning saksa filoloogidel 14 eksamit.

Arvestused on alanud. Esialgu on need edukalt kulgenud, loodame, et edasi läheb samas vaimus.»

✲ **Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekanaadi sekretär A. Vahi:**

«Arvestused on meie teaduskonnas alanud. Erilisi äpardusi pole olnud. Rõõmustab see, et võlgnevused on enamikus likvideeritud, seetõttu võib eksamitelegi julgemalt vastu astuda.

Praegu hoiab meeli ärevil diplomite kaitsmine (20 lõpetajat), mis toimub 22.—23. detsembril.

Vaikus, mis praegu teaduskonnas valitseb, on ilmselt vaikus enne tormi. Peab lootma, et kõik läheb hästi.»

✲ **Arstiteaduskonna prodekaan H. Sillastu:**

«Sessioon on lühem kui möödunud aastail. Suurteks murelasteks on teine ja viies kursus. Teisel kursusel seisab ees kaks rasket eksamit: anatoomia ja histoloogia. Viiendal kursusel tuleb 20 päeva jooksul sooritada viis eksamit. See eeldab muidugi, et semestri vältel oleks tublit tööd tehtud; algav sessioon on ainult kokkuvõtteks.

Üldiselt on tendents sellele, et tugevamad üliõpilased võtavad nõrgemaid oma šefluse alla. Niimoodi püütakse n.-ö. kursusesiseste jõududega üle saada tekkinud raskustest.»

Kehakultuuriteaduskonna prodekaan S. Oja:

«Eksamisessioonile, nagu ikka, läheme vastu väikeste muredega. Raskusi on noormeestega, kes tänavu demobiliseerusid Nõukogude armeest. Õppeplaanid on läinud väga tihedaks ja nõuavad neilt suurt tahtejõudu, et teistega sammu pidada.

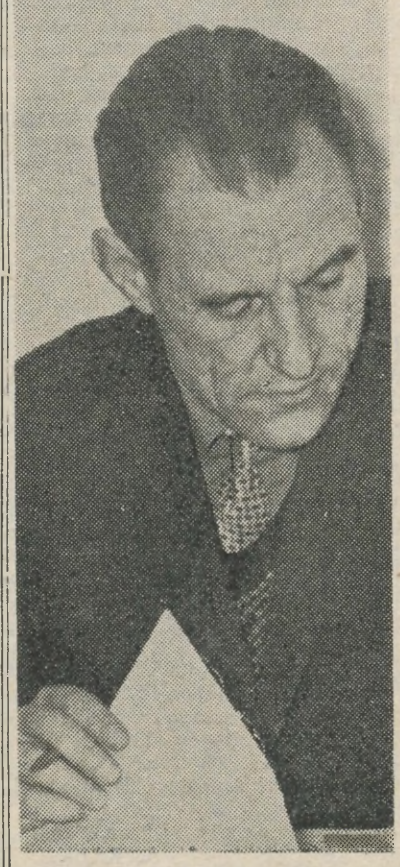
Kõige rohkem on üliõpilastel raskusi ühiskonnateaduste eksamitega. Lähemail päevil on kavas tootmisnõupidamine välislektoritega algava sessiooni üle.

Ja veel. Lausa võimatu on nende noorte olukord, kes elavad Eivas! Takistatud on nii treeningud kui ka õppetöö.»

✲ **Füüsika-Matemaatikateaduskonna prodekaan R. Tani:**

«Praegu sarnaneks igasugune arvamine ennustamisega. Meie teaduskonnas saadakse enamik arvestusi jooksvate kontrolltööde kaudu, sellepärast pole tulemused täielikult teada. Rõõmustavat on teaduskonnas vähe, suuremad probleemid on üliõpilaste väljalangemine ja halvad tingimused füüsika õppimiseks. sest meie õppehoone pole ikka veel valmis. 3—4 aastat tagasi oli teaduskonnas 600 üliõpilast, praegu 1000, sellega seoses on teataval määral suurenenud ka nende arv, kes ei pea pingele vastu ja lahkuvad. Selliseid üliõpilasi on mööduva semestri jooksul olnud üle kolmekümne. Karta on, et see arv veelgi suureneb, sest võlgnejatesse oleme hakanud suhtuma karmimalt.»

✲ **Õigus-Majandusteaduskonna prodekaan H. Müür:**

«Arvestusi on seni olnud kaks — kaubanduse eriharu II ja III kursusel. Need läksid hästi. IV kursus on veebruarikuuni praktikal, diplomite kaitsmine toimub mais. Tänavu lõpetab meie teaduskonna 61 üliõpilast. Eksamisessiooni ajal tuleb meie üliõpilastel sooritada 3—5 eksamit. «Traditsioonilisteks» läbikukkumise aineteks on keemia ja füüsika. Rõõmu teevad tublid üliõpilased. Ainult «viitele» õppijaid on meil päris mitu. Võiks nimetada IV kursuse üliõpilasi M. Noormetsa, M. Pahapilli, L. Soondrat.

Loomulikult loodame, et sessioon möödub hästi.»

Intervjueerisid *I. HOYER* ja *H. TOOMLA*
O. TÕELEIU fotod

ÜHISKONDLIKE ERIALADE TEADUSKOND

Raamatusõpradele!

Meie laiahaardelises kultuurialases töös on silmapaistvalt tähtis koht raamatukogudel. Tuhanded raamatusõbrad, raamatukogunduse entusiastid on rändraamatukogude ja kooliraamatukogude juhatajateks. Raamatukogude baasil luuakse järjest uusi filiaale, mida juhivad ühiskondlikud raamatukoguhoidjad. Samuti organiseeritakse elanikonna initsiatiivil ühiskondlikke raamatukogusid, mida abistavad riiklikud raamatukogud. Üha laieneb elanikkonna osavõtt raamatukogude tööst, mis tingib vajaduse inimeste järele, kes oleksid põhjalikumalt tuttavad raamatukogutöö spetsiifikaga.

Seepärast korraldab ÜET ka ühiskondlikele raamatukoguhoidjaile vajalikku väljaõpet. Oleks eeldustekohane, et sellest erialast huvituksid eeskätt tulevased pedagoogid, sest õppeprogrammis on ulatuslikult ette nähtud ka tutvumine mitmesuguste raamatupropagandaalaste üritustega (kirjandusõhtud, vastavate ringide juhendamine, kirjanduslikud kohtud jms.). On kindel, et niisuguste ürituste puhul palutakse kohtadel kindlasti pedagooge, eeskätt kirjandusõpetajate abi. Siis kuluvad ÜET-s saadud teadmised marjaks ära.

Töö raamatutega — see on huvitavamaid erialasid kindlasti ka mittefiloloogidele, kellel on kutsumust viia kirjasõna rahva hulka.

V. LEEK,
õpperühma juhataja

Mis on head ja kas on halba ÜET-s?

ÜET on eriline teaduskond ülikooli teaduskondade hulgas. Erialasid on sedavõrd palju, et kõik üliõpilased võivad leida soovikohase: õppida lektor-propagandistiks, omandada rahvakunstiansambli juhi elukutse, tundma õppida looduse saladusi, kodukultuuri loomisrõõmu jne. Kõike seda on võimalik teha juba üliõpilasaastate jooksul. See on hea. Halb on see, et rida üliõpilasi mõtleb, küllap ühiskondliku töö oskusi on aega omandada ka pärast ülikooli lõpetamist. Sellepärast tundub sageli sõnades «üliõpilane» ja «ühiskondlik elukutse» nagu teatud vastuolu. See vastuolu ilmneb sageli ka selles, et ühiskondlike elukutsete teaduskonda suhtutakse umbusaldusega — jälle täiendav koormus, vähem vaba aega... Aga kas pole hea juba ülikoolis omandada lektori oskusi ja neid ka rakendada? Elava sõna abil võib võidelda jurist, majandusteadlane, arst, ajaloolane, füüsik — ühe sõnaga kõikide erialade esindajad. Praegu on aga Õigus- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste kõrval lõpetanud lektor-propagandisti eriala ainult üks Arsti-teaduskonna üliõpilane.

Või võtame näiteks nõukogulike kombetalituste eriala. Selle on lõpetanud ainult 3 üliõpilast. Rohkem avaldusi ei laeku — ei tahetavat õppida ilmalikuks «papiks». Kas siis tõesti on selle ala piirid nii ahtad? Aga kuhu jäävad sellised üritused, nagu noorte suvepäevade korraldamine, asutuste juubelid, komsomoli astumine jne. Kõike seda õpitakse sellel erialal.

Osa üliõpilasi valib küll eriala, aga hiljem loobub sellest. Möödunud õppeaastal võitles Majandusteaduskond, et saada ühele oma rühmale võimalused õppida kodukultuuri. Soovijaid oli 15—17. Kuust kuusse jäi üliõpilasi vähemaks, lõpetas aga kõigest 3. Kuhu jäi üliõpilaste võitlusvaim, kas ei mõeldud sellele, et teised üliõpilased jäid nendest võimalustest ilma?

Koolis on sageli vaja tunda kinotehnika saladusi. Tulevased õpetajad peaksid selle oskuse omandama juba ülikoolis. Neil on võimalus luua 11—12-liikmeline õpperühm.

Head pole halvata. Kuid **head on meie teaduskonnas rohkem kui halba. Ja viimast püüame iga päevaga vähendada. Palju sõltub teist endist, üliõpilased. Hea on siiski omandada ühiskondlik elukutse juba ülikoolis. Kaalugem ja otsustagem. ÜET ootab teie avaldusi!**

G. REKKER,
ÜET dekaan

Vajame uute traditsioonide elluviijaid

Tartu Riikliku Ülikooli Ühiskondlike Erialade Teaduskonna juures töötab nõukogulike traditsioonide õpperühm. Kursuse eesmärgiks on valmistada ette nõukogulike traditsioonide ühiskondlikke instruktoreid, kes edaspidi oma põhitöö kõrval oleksid initsiaatoriteks ja nõuandjateks uute traditsioonide juurutamisel.

Kavandatud programmi kohaselt haarab kursuse teoreetiline osa (umbes 40 tunni ulatuses) selliseid probleeme nagu «Traditsioonide tähtsus ja koht ühiskonna elus», «Diferentseeritud suhtumisest rahvuslikesse traditsioonidesse», «Uute nõukogulike traditsioonide tekkimise võimalused, vajadused ja nende arendamise teed», «Kiriklikud pühad ja usukombed ning nende reaktsiooniline olemus», «Ateistliku lõõ tähtsamad meetodid ja vormid», «Religioossete traditsioonide väljatõrjumine nõukogulike traditsioonide kaudu». Viimati nimetatud teema puhul tuleksid alateemadena käsitlemisele küsimused, kuidas tähistada lapse sündi, laste kevadpäevi, noorte täisealiseks saamist (passide pidulik kätteandmine, noorte suvepäevad), abielliumist, kuidas korraldada matuseid, viia läbi kalmistupäevi jne.

Edasi leiavad lähemat käsitlust riiklike pühade ja tähtpäevade tähistamine ning kollektiivsete ja isiklike tähtpäevadega seotud uued traditsioonid (asutuste juubelid, lõikuspeod, esimene koolipäev, komsomoli astumine, kooli lõpetajate kokkutulekud, esimene tööpäev, tööjuubel, pensionile saatmine jne.).

Et vastav ühiskondlik eriala nõuab head esinemisoskust, siis tutvustatakse üliõpilasi ka kõnekultuuri saladustega.

Umbes poole kursusest (s. o. 40 tundi) haaravad praktilised tööd ja seminarid.

Praktiliste tööde raames võtavad üliõpilased osa laste kevadpäevade ja noorte suvepäevade ettevalmistamisest ja sisustamisest (orgkomitee koosseisus).

Individuaalseks tööks on materjali kogumine pulmapeo programmi, näidismatusekõne ja kalmistupäeva kõne koostamine. Need omakorda arutatakse läbi seminarides.

Peale eelnimetatute on ette nähtud perekonnaseisuaktide büroo tööga tutvumine Tartus ja Võrus, kohtumine ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjandusmuuseumi rahvaluuleosakonna töötajate rahvatraditsioonide-alase tööga (praktilised näpunäited allikate leidmiseks vanade rahvatraditsioonide alal, vaadatakse vanu ja uusi traditsioone käsitlevaid filme jne.).

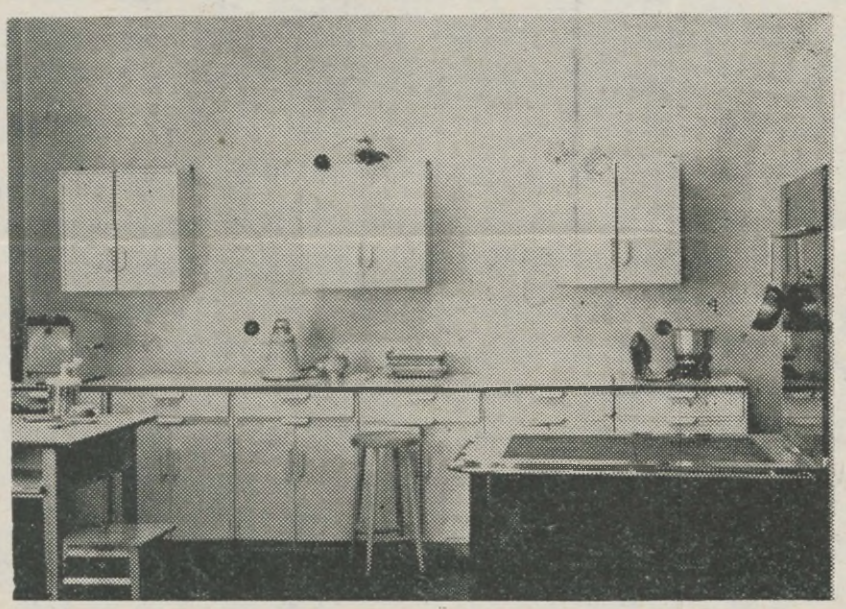
Nõukogulike traditsioonide instruktorite ees seisab avar ning kohati veel üsna söötis tööpõld, mis ootab noori entusiaste. Tänased üliõpilased, tulevased õpetajad, teadlased, arstid, juristid — just teilt nõuab meie töötav rahvas otsustava sõna ütlemist ja praktilist kaasabi uutele traditsioonidele eluõiguse kättevõitmisel.

V. KALITS

Me ise ilutegijad

Kui keeltemaja teisel korrusel kolmest uksest ja ühest koridorist läbi minna, jõuame maitsekalt sisustatud ruumi, kus esimesel pilgul hakkavad silma kangasteljed, nägusad vaibad, õmblusmasinad jne.

Uustulnuk kohtab siin kõige esmalt hallijuukselist sõbraliku vaatega naist — kodunduskabineti juhatajat **Aaja Taba.** Temalt tulingi aru pärima tehtu ja tulevikuplaanide üle.

KODUNDUSKABINETI ÕPPEKÖÖK

● **Kodunduskabinet. Mis peitub selle meelitava nime taga?**

«Siin korraldatakse eelkõige kodukultuurialaseid praktikume. Meid huvitavad sellised küsimused, nagu kodu korrashoid, elamute kaasaegne sisustamine, dekoratiivkudumine (oma maitse, oma kavand, materjali värvimine), heegeldamine. Õpime kõike, mille abil saab igale kodule anda hoolimata standardsest mööblist isikupärase näo.

Teiseks — kehakatteid valmistame töörõivastest kuni kostüümkleidini välja. Eks puutu paljudki kokku tõsise probleemiga: «Moelehes on ilus, seljas ei ole.» Õpime sellele probleemile lahendust leidma. Esimesed, teised... kümnendad proovid. Muuseas, meie kabinetis tutvutakse lähemalt ka lõikeõpetusega.»

A. Taba meenutab muheldes, kuidas üks ülikooli naiskoori tütarlaps, kel oli pühapäeval esinemine, kahe õhtuga ilusa kleidi valmis tegi.

«Kolmandaks — toiduvalmistamine. Koostame menüü, keedame ise, sööme ise. Siiani pole me end kunagi laitnud. Toiduvalmistamisega tutvume lihtsamaist eineist kuni komplitseeritud laudadeni.»

● **Kelleks on võimalik õppida TRÜ kodunduskabinetis?**

«Meie tegevus on organiseeritud 3 rühmas:

Kodukultuuriinstruktori ühiskondliku eriala omandamine. *Õppeaeg kestab kolm semestrit. Lõpuks sooritatakse komisjoni ees eksam. Kodukultuuri instruktoreiks valmistujad tutvuvad kaunis laialdase ainevallaga.*

Keskkooli kodunduse õpetajate ettevalmistamine. *Õppeaeg 4 aastat (kord nädalas). Lõpuks sooritatakse 5. kursusel koos pedagoogilise praktikaga erialane praktika.*

Fakultatiivne rühm (2 semestrit kord nädalas).»

● **Mitu üliõpilast on omandanud ühiskondliku eriala kodunduse kabinetis? Kui suur grupp komplekteeritakse uuel ÜET õppeaastal?**

«Lõpetanuid on igal aastal umbes paarikümne ringis. Uus õppegrupp komplekteeritakse 15—16 üliõpilasest. Kahju on sellest, et igal aastal satub meilegi mõni protsent neist inimestest, keda võiks nimetada «tulijad-minijad». Õnneks on enamik siiski tublid, töökad üliõpilased, kes tunnevad õpitava ühiskondliku eriala vastu tõesti suurt huvi.»

● **Mis on Teid seni kõige rohkem rõõmustanud kodunduse kabinetis õppivate üliõpilaste juures ja mis ... kurvastanud?**

«Rõõmustab üliõpilaste energilisus, nende suhtumine.

Kurvastab ainult ajanappus. Semestri lõpul, kui tahaksime tõsiselt kokkuvõtteid teha, on üliõpilane arvestustetules.»

Lõpuks jääb vaid üle tuletada meelde üldtuntud tõde — mida varem, seda parem. Tudeng, võid olla kindel, et kui Sa homme lähed ning registreerid end kodunduskabineti uute liikmete nimekirja, pole veel hilja.

Intervjueeris S. ENDRE

Juttu eksamist ja eksamineerimisest

Õigusteaduskonna õppemetoodilise komisjoni tööplaanis oli üks kesksei küsimusi eksamineerimise metoodika. Komisjoni poolt väljatöötatud soovitused arutati läbi teaduskonna õppemetoodilisel konverentsil ning suunati kateedreisse.

Loomulikult pole võimalik üht ja sama eksamineerimise metoodikat rakendada muutmatul kujul isegi ühe teaduskonna kõigis õppeaineis, rääkimata teaduskondadevahelistest erinevustest. **Ometi on eksamineerimise metoodikas mõndagi ühist kõikide ainete eksamineerimisel.** Just sellest lähtudes võiksidki allpool esitatud soovitused pakkuda ka üldisemat huvi.

1. **Eksamid on** õpitava aine või selle osa omandamise lõppetapiks ja nende eesmärgiks on kontrollida üliõpilaste teoreetilisi teadmisi, oskust rakendada neid teadmisi praktiliste ülesannete lahendamisel, samuti ka kontrollida üliõpilaste vilumust iseseisvalt töötada õppe- ja teadusliku kirjandusega. (NSV Liidu kõrgemate õppeasutuste kursuseeksamite ja arvestuste põhimäärus, p. 1).

2. **Eksamitegemine ei ole argipäevane toiming.** Ta on tähtsaks sündmuseks iga inimese elus. Tunnetades eksami suurt tähtsust, üliõpilane tavaliselt isegi rõivastub eksamipäeval pidulikumalt. Eksameid mäletatakse ja neist räägitakse veel aastakümneid pärast stuudiumi lõppu. Sellepärast tuleb eksami juures luua ka sellele toimingule vastav õhkkond. Üliõpilane peab aru saama, et ka õppejõud mõistab, mida eksam üliõpilasele tähendab. Eksamiruumis peab valitsema vaikus. Muu tegevus tuleb seal lõpetada. Õppejõud ei tohiks eksami ajal tegelda kõrvaliste asjadega, teda ei tuleks kutsuda telefoni juurde, võtta temalt allkirju jne.

3. **Üldreegliks tuleb lugeda** eksamineerimist piletite järgi. Piletis peaks sisalduma 2, ainult erandjuhtudel 3 küsimust. Suur küsimuste arv kas tingib nende pealiskaudse vastamise või muudab eksami ajaliselt väga pikaks. Rohkem kui kahe küsimuse esitamine on põhjendatud siis, kui õpetatav aine koosneb kahest või rohkemast erinevaloomulisest allosast.

4. **Piletiküsimused peavad hõlmama kursuse põhiprobleeme** ja sealjuures võimaldama kontrollida ka üliõpilaste iseseisvat tööd. Küsimused on soovitav formuleerida suhteliselt kitsastena, nii et neid oleks võimalik lühikese eksamiaja jooksul põhjalikult vastata. Lühikese aja jooksul laiale küsimusele **vastamine** tingiks pinnapealse vastuse. Kui aine iseloom seda võimaldab, tuleks esimene piletiküsimus kujundada sellisena, et ta — olles suhteliselt küll kitsas — haaraks siiski ristlõikes läbi mitmeid teemasid. Pileti teine küsimus võiks olla konkreetsem ja detailsem.

5. **Erikursuste eksameid on soovitav organiseerida** vestluse korras ilma piletiteta ja ilma eelnevalt küsimusi kätte andmata.

6. **Olenevalt aine iseloomust** võib piletites sisalduda teoreetiliste küsimuste kõrval ka praktiline kaasus.

7. **Peale piletiküsimustele vastamist** võidakse esitada lisaküsimusi. Kui üliõpilane vastab piletiküsimustele väga hästi, ei ole lisaküsimusi tavaliselt vaja esitada.

8. **Ei ole õige** üliõpilase eksamihinnet alandada semestri töö alusel. Küll võib üliõpilase head tööd semestri kestel arvestada hinde kõrgendamiseks.

9. **Üldreeglina pole õppejõul soovitav** üliõpilast vastamisel küsimustega katkestada. Vajalik on see ainult siis, kui üliõpilane pole juba alguses piletiküsimust õigesti mõistnud või kaldub vastamise käigus sellest kõrvale, «laveerib», samuti ka siis, kui õppejõul on juba kujunenud veendumus üliõpilase tegelikest teadmistest (kas positiivne või negatiivne)ning iseseisev edasijutustamine pole enam vajalik.

10. **Eksam peab olema** ka üliõpilase **väljendusoskuse ning kiire reageerimise harjutamise kooliks.** Seetõttu tuleb pidada soovitavaks, et üliõpilane loobuks eksami ettevalmistamisel põhjalikest kirjalikest märkmetest.

11. **Üliõpilase tähelepanu** tuleb kas eksami käigus või selle lõpul juhtida **tema** poolt tehtud vigadele. Igal juhul peab üliõpilasel olema selge, mispärast ta hinne alandati. Üliõpilane peab alati ka ise olema veendunud saadud hinde õigsuses.

12. **Eksam ei tohiks kesta** üle poole tunni. Mida kauem eksam kestab, seda vähem kajastab ta üliõpilase tegelikke teadmisi, muutudes mitte niivõrd üliõpilase teadmiste kui just vastupidavuse kontrolliks. Õppejõud peab kujundama sellise eksamineerimismetoodika, mis võimaldab tal eespool nimetatud aja jooksul saada pilti üliõpilase teadmistest.

Õigusteaduskonna
õppemetoodiline komisjon

Kas teate?

Töö Ühiskondlike Erialade Teaduskonna esimestel kursustel algab II semestril, praegu aga käib uute üliõpilaste vastuvõtmine.

Selleks, et tutvustada ÜET-sse astumise korda, avaldamegi selle kirjutise.

Teinud selgeks, milline eriala pakub kõige rohkem huvi, koostage kursusel nimekiri, märkides ära soovijad ja osakonnad. Seejärel andke nimekiri teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretärile, kes omakorda astub kontakti TRÜ komsomolikomiteega. Sealt jõuavad andmed juba Ühiskondlike Erialade Teaduskonda, kus komplekteeritakse õppegrupid.

Juhul, kui mõnel erialal soovijate arv ületab ettenähtu, arvestatakse valitud eriala sobivust tulevase elukutsega.

Soovitav oleks, et näiteks lektor-propagandisti tööd tahaksid tundma õppida peamiselt juristid, ajaloolased ja majandusteadlased. Filmidemonstraatorite osakonnas loodame näha rohkem pedagooge.

Valida on palju ja sellepärast leidke eriala, mis suudab köita kogu õppetsükli vältel.

Kui keegi on veel kahevahel ega oska valida õiget eriala, soovitame muretseda 1965. a. ilmunud teatmiku, milles leiduvad üksikasjalikud kirjeldused osakondade tööst. Need aitavad kindlasti kaasa õige valiku tegemisele.

Loodame saada rohkesti soovi-avaldusi.

Head pealehakkamist!

A. KALK,
ÜET prodekaan

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

Ирина Газер

Утро

Я в мир вхожу распевом труб,
будильника зуденьем,
своих, неповторимых губ
просоночным бездельем,
своих, неповторимых слов
наивным заблужденьем,
своим, неповторимым злом
и совести броженьем.
Пусть было до меня сто раз
всё, что собой начну я, —
пусть говорились сотни фраз
про темноту ночную,
про смерти страх,
про власть руки,
дорог непроторимость, —
но я ищу других начал —
своих, неповторимых.
Всего несказанного жуть
мне крыть пока что нечем.
Я в мир, мной созданный, вхожу
сомненьем бесконечным,
щемящей совестью Сольвейг,
дыханьем светлых готик...
И каждый новый человек
в свой, новый, мир приходит.

*

Блаженны облака в затерянной глуши...
Блаженные слова произнеси в тиши, —
среди зловещей тишины произнеси,
ну, а потом себе пощады попроси.
Блаженные слова блажен произнесёт.
Кто не блажен, всегда всё знает наперёд,
кто не блажен, тот добросовестен хотя б...
Те, с доброй совестью, блаженных не простят.
Те их блаженькими сразу назовут,
над неопасными поставят добрый суд,
неправедных речей растопят звук
и добрый приговор произнесут.
А после тех блаженных отыщи
в заоблачно-затерянной глуши,
а после ты попробуй-ка, стащи
молчанья груз с заслуженной души...
Блаженные слова в тиши произноси
и доброй совести, молю, остерегись!
Молчи!
Вот приближаются шаги...
Ну, на колени!
А теперь — проси!

Эльконт Либман

*

Стук-стук,
Перестук,
Строится здание,
Среди жалких лачуг —
Чудо мироздания.
А над зданием торчит,
Как жирафья шея, —
Не пятниста, а гудит, —
Крана громадея.

Крановщица в будке сидит,
Карими глазами на меня глядит.
Как посмотрит — упаду, ой!
До чего ты хороша, боже мой!
Я в охапку тебя захвачу,
На край света тебя унесу,
Где ни кранов, ни домов, ни дорог,
Где лишь море, да прибой, да песок...

А она уж не глядит на меня,
Ей совсем неинтересен я.

Вокруг — бетон.
Вокруг — стекло.
А я — пижон,
А я — никто.

Никто ни в чём, ничто ни в ком,
Но всё ж я к ней наверх бегом.
Наверх — бегом, а вниз — кулём!

И лежу я внизу
На кирпичной груде.
И чихаю, и плюю,
Словно при простуде.

И лишь грохот вокруг —
Строится здание,
Среди жалких лачуг —
Чудо мироздания.

Светлан Семенко

*

Пой, утренняя птица,
и спи, и спи, и пой,
покуда не случится
и мне запеть с тобой.
Поутру, поутру бы,
в такой же ранний час,
вытягивая губы
за нас, двоих, на нас.
Веселое занятье!
А я — совсем отвык...
Пой, птица! Мне понятен
нетвердый твой язык.
Пой! У меня простуда
Махну тебе рукой.
Поутру. А покуда —
пой, спи, и спи, и пой...

*

Я боль зубовную, тебя,
покуда поезд провожу,
пока вполслуха, про себя,
хоть начерно перетвержу.
А после, ею весь объят,
в ночи, на почте, в проходной
переложу её на лад
меж зуммером, тобой и мной.
Переложу на «жду» и «жаль»,
покуда медлят у кабин,
как будто мне и вправду жаль
и на исходе анальгин.
Потом — на «здравствуй!» и на «ждут»,
«тебя», «сюда», «скорей», «домой» —
на эти громких пять минут
переложу — и с плеч долой.
... А после, как свалюсь в жару,
переложу, уже готов,
вину — за флюс, и камфару —
на расписанье поездов.

Лиля Гершман

Гитаристу

*

А между нами дождь.
Дождь по стеклу бежит
и по моим щекам дождит.
Солёный дождь.
Не видно звёзд:
упали в землю каплями.
Проплакала... проплакала...
Не видно звёзд.
Их чёрт увёз. Их чёрт украл.
Убийца чёрт.
Моей звездой по горлу мне
сперва чертил,
но вдруг... нажал,
душистой кровью напоил.
Моей звездой меня убил.
И платье стало красным.
Пророк сказал — мне красное пойдёт.
Оно бежит мне. Дождь идёт.
Дождинки разные — зелёные, и синие, и красные.
Ты на другом конце дождя.
Дождусь ли я конца дождя.

В. М.

Забиваю
каблуками в пол.
Забавляю
и себя и его.
Смешно,
потому что плакать нельзя,
сегодня накрашенные глаза
у меня.
Забиваем все, кто как может:
с наслаждением, автоматически...
«Днём раньше, днём позже», —
услышу... и услышала (ха!) отеческое.
Была меньше — плевалась,
а теперь всё равно.
И ни капельки не смешно
теперь.
... толпа ... дверь..
Идол над смрадом
АВС — танцы до упаду,
до угара. Падаю.
Встряска нужная.
Щёки горят. Сладко.
Стало легко. Ужас.
Думала — пылинку стряхну,
а может, сердце выронила.
Растоптала толпа на полу...
Говоришь — это сон. Нет — было.
Были шейки и твисты,
зал маловат для вальсов.
Положите в гроб гитаристов!
Положите в гроб гитариста!
Забиваю.
Пусть даже по пальцам.
Забиваю.

Продолжаем обсуждение

Самоуправление или самодеятельность?

На прошлой «русской странице» была опубликована статья Е. Голикова в порядке дискуссии. Она коснулась тех проблем, которые, повидимому, являются интересными для многих студентов. Хотя трудно согласиться с тем, немного путанным, подходом к проблемам, который избрал в своей статье Голиков, я не буду останавливаться на недостатках его статьи, а органичусь рассмотрением влияния комсомольской организации на учебный процесс, поскольку Голиков, к сожалению, лишь коснулся этой проблемы.

Речь пойдет о студенческом самоуправлении.

ЧТО ТАКОЕ СТУДЕНЧЕСКОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ?

Термин «самоуправление» мне не нравится. Он в чём-то схож с «самодеятельностью». Обычно слово «самоуправление» обозначает такое состояние дел, когда студенты принимают не столько активное, сколько реальное, практическое участие в решении важных вспросов, — это прежде всего — учебный процесс, общежития, стипендии.

ЗАЧЕМ НУЖНО СТУДЕНТАМ САМОУПРАВЛЕНИЕ?

Во-первых, оно нужно всем студентам, так как **в идеале** оно может создать им такие условия, при которых средний студент, занимающийся по 8 часов в день (сюда входят и лекции, и семинары) может быть уверен, что он получит стипендию, что из него выйдет хороший специалист.

Во-вторых, самоуправление необходимо студентам, разделяющим коммунистическую идеологию. При самоуправлении студенты достигают постоянного улучшения учебного процесса благодаря тому, что действуют коллективно, организованно, в результате чего у них вырабатывается психология коллективизма, которая является реальной базой коммунистической идеологии. Учебный процесс, в том виде, в каком он сейчас существует, одинаково способствует и коллективизму и индивидуализму.

КАК СВЯЗАНЫ САМОУПРАВЛЕНИЕ И ДЕМОКРАТИЯ?

Процесс перехода к студенческому самоуправлению — это, по существу, есть процесс демократизации высшей школы. Как известно, основой демократии является демократия производственная. В связи с этим естественно, что главное в студенческом самоуправлении — это именно учебный процесс. По этой же причине понятно, что демократия в комсомольской организации без самоуправления есть функция.

КАК ОТНОСИТСЯ АДМИНИСТРАЦИЯ К САМОУПРАВЛЕНИЮ?

По-разному. Есть две точки зрения. Одни считают, что студенты сначала должны стать хорошими, дисциплинированными. Комсомольские организации факультетов и отделений должны стать образцовыми, подтянуть общую успеваемость, тогда, потом, можно будет дать студентам некоторые элементы самоуправления. Другие говорят, что вышеизложенная точка зрения нереальна, так как она не учитывает невозможности приобщения студентов к сознательной учебной дисциплине до перехода к самоуправлению. Человек (и студент тоже) изменяется по известному принципу — «изменяя среду, изменяюсь сам». Поэтому переход к самоуправлению и установление студентами сознательной учебной дисциплины — это два процесса, которые могут осуществляться только параллельно. Следовательно, уже сейчас необходимо всячески поддерживать движение студентов к самоуправлению.

КАКИМ ОБРАЗОМ СТУДЕНТЫ МОГУТ ВЛИЯТЬ НА УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС?

Как справедливо заметил Голиков, эффективность обучения зависит от двух моментов: как учат и как учатся. Поэтому, с одной стороны, орган студенческого самоуправления должен создать для студентов такие условия, при которых они были бы вынуждены **равномерно** заниматься в течение семестра. Кроме того, можно отпечатать некоторые конспекты лекций, продлить часы работы библиотек по воскресеньям и т. д.

С другой стороны, необходимо оказывать влияние на фактор «как учат». Дело в том, что у деканата и, тем более, у ректората есть определённые возможности изменения учебного процесса. Следовательно, необходимо с этими возможностями хорошо ознакомиться для того, чтобы оказывать влияние на администрацию в сторону

улучшения учебного процесса. Это достигается двумя путями: 1) путём сотрудничества с администрацией на основе взаимной заинтересованности в улучшении учебного процесса, 2) путём разъяснительной работы, путём убеждения. Большую помощь здесь может оказать партийная организация.

В случае, когда взаимопонимания достичь не удаётся, а убеждение не помогает, комсомольская организация должна последовательно отстаивать свою точку зрения, т. е. искать другие пути влияния на администрацию. Думаю, что такие пути имеются.

КАК ПРАКТИЧЕСКИ БУДЕТ ОСУЩЕСТВЛЯТЬСЯ ПЕРЕХОД К САМОУПРАВЛЕНИЮ?

9-го декабря состоялась XV комсомольская конференция ТГУ, которая приняла решение обязать комитет составить перспективный — рассчитанный на 3—4 года — план перехода к самоуправлению. Этот план будет рассмотрен на XVI комсомольской конференции.

Будем надеяться, что газета примет самое непосредственное участие в организации обсуждения проблем, связанных с составлением перспективного плана.

В. Тарасов,
студент IV курса физ.-мат. факультета

ОТ РЕДАКЦИИ: Редакция газеты не разделяет взглядов В. Тарасова о том, что администрация университета является реакционным учреждением, имеющим целью тормозить и мешать улучшению учебного процесса. Есть в статье и другие недостатки (поверхностно затронут вопрос о влиянии самоуправления на улучшение дисциплины и успеваемости студентов) — все же статья затрагивает ряд вопросов студенческого самоуправления и заслуживает внимания. Ждем откликов.

Idahuvilistele

Orientalistikakabinetis on võimalik fakultatiivselt õppida türgi-tatari keeltest suurimat — türgi keelt. Selle keele omandamine avab meile võimalused tundma õppida teiste samasse keelkonda kuuluvate rahvaste kultuuri ja kirjandust. Selleks on head tingimused, sest Nõukogude Liit on suurema osa türgi-tatari rahvaste (u. 30 miljoni inimese) kodumaa. Oma liiduvabariigid on aserbaidžaanlastel, turkmeenidel, usbekkidel, kasahhidel ja kirgiisidel, autonoomsed vabariigid tatarlastel, baškiiridel, tšuvaššidel, balkaaridel, karakalpakkidel, tuvalastel ja jakuutidel, autonoomsed oblastid karatšailastel, hakassidel ja altailastel. Peale selle elab veel väiksemaid rahvaid teiste vabariikide koosseisus. Türgi-tatari keeled on ükstеisele väga lähedased. Kui oleme ühe neist selgeks õppinud, saame teistes keeltes lugeda ja isegi rääkida. Aserbaidžaanlased armastavad korrata M. Lermontovi ütlust, et teades aserbaidžaani (tollal kaukaasia-tatari) keelt, võib läbi rännata kogu Oriendi.

Meile lähem türgi-tatari rahvas on karaiimid, kes elavad Leedus maalilise Trakai järve ääres. Kui allakirjutanu mõned aastad tagasi viibis nende juures, võis ta veenduda, et türgi keele abil saab hakkama ka lähemal kui Kaukaasias ja Kesk-Aasias.

Meie vabariik vajab tõlkijaid, kes vahendaksid meile türgi, tatari, usbeki või kasahhi kirjandust otse originaalist.

Peale selle on käsikirjalisi materjale (ka Tartu ülikooli raamatukogus), mida tuleks uurida ajaloolisest ja keelelisest seisukohast. Selleks on aga vaja tunda keelt ja türgi keel kuulub omandatavuselt just kergemate hulka.

O. KURS

✣ TEATED ✣

GEOGRAAFIDE KINO

Kolmapäeval, **28. detsembril kl. 16—18** näidatakse Vanemuise t. 46 suures auditooriumis **järgmisi filme:**

1. **Meie kodumaa kliima.**
2. **Jäätramm.**
3. **Reisialmanahhist.**
4. **Moskva—Antarktis.**

ÜTÜ geograafia ja geoloogia ring

✣

Klubis

Pühapäeval, 25. detsembril kell 20 TRÜ klubis

NOORTE TUDENGITE ÕHTU

Sissepääs 30 kop. (kutsetega tasuta)

*

Näärіõhtuks on klubis võimalik laudu ette tellida kuni 28. detsembrini.

Kallid koolilapsed!

Saabub kauaoodatud näärivaheaeg. Ees seisavad lõbusad näärivana külaskäigud, ootavad liuväljad ja suusarajad. Ka TRÜ klubi lastesektor on teinud ettevalmistusi õpilaste näärivaheaja sisustamiseks.

4. jaanuaril kell 15 algab TRÜ klubis joonistamisvõistlus, millest saavad osa võtta õpilased alates 5. klassist. Võistluse korraldab maalikunstnik J. Püttsepp. Teemad antakse kohapeal. Kaasa võtta joonistamis- ja maalimistarbed. Eelregistreerimine toimub TRÜ klubis kuni 28. detsembrini. Et võistlusele järgneb kohe nääripuu, siis palume registreerimise juures tasuda 50 kop. kohvilaua eest.

6. jaanuaril toimub aktiivi spordipäev Käärikul.

7. jaanuaril algusega kell 15 toimub klubis nääripuu kooliõpilastele. Esinevad võimlemisrühmad, laulu-ansamblid, üksikesinejad. Näärivana kaudu on võimalik teha vastastikuseid kingitusi. Lõpuks ühismängud-tantsud.

Kunstihuvilistele tutvustatakse haruldasi maaliteoseid **Tartu Kunstimuuseumis 10. jaanuaril kell 11.** Koguneda 5 minutit enne ürituse algust Kunstimuuseumi juurde Vallikraavi tänaval.

TRÜ klubi lastesektor soovib kõigile õpilastele jõudu ja püsivust poolaasta õppetöö edukaks lõpetamiseks.

Kohtumiseni näärivaheaja üritustel!

H. KAROLIN

O. TÕELEIU foto

I kursuse üliõpilasi

MAIE EHANDI

oli alles hiljuti Loksa Keskkooli õpilane. Nüüdki meenutab ta veel oma tegevust klassi komsorgina. «Ma arvasin, et mul tuleb teisi kogu aeg eest vedada ja tagant tõugata, kuid asi polnudki nii hull!»

Vaevalt küll, et komsomolitöös enne nii passiivne klass iseenesest liikuma hakkas! Selle tagant, et koosolekud kujunesid haaravaks, liikmemaksud said regulaarselt kogutud... jne., paistab selgesti Maie vastutustunne ja juhtimisoskus. Aga viimane tähendab pidevaid otsinguid, loomingulist põlemist...

Maie-taolised inimesed on tavaliselt väga mitmekülgsed. Esikoht kõrgushüppes oli Maie panus klassi üldvõitu Loksa Keskkooli spartakiaadil. Õhtuti nägime teda sageli lugemistoas malelaua taga istumas. Mis imet ta küll sealt avastas?! Ju nii mõndagi, et kooli ja alevi koondises nende au kaitsta. Loomulikult ei pääsenud ta mööda ka isetegevusest — segakoor sai endale innuka liikme.

Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo-osakonna üliõpilasena lubab ta ülikoolilegi mitte häbi teha. Usume, et nii õppe- kui ka ühiskondlikus töös kuuleme Maiest veel mõndagi head!

RIINA MÄGI

Vastuseks

ühele artiklile

(H. Rivis, I. Tšubits «Kas teil kutsed on?», reedel, 16. detsembril 1966.)

10. detsembril toimunud televisiooniviktoriini jaoks oli meie ülikooli kollektiivile eraldatud 80 kutset, mida oli umbes nädal aega varem võimalik saada TRÜ komsomolikomiteest. Et Eesti Televisioon informeeris meie ajalehe toimetust võistluse korraldusest küllaltki hilja (juhend saabus ajalehe toimetusse 2. detsembril k. a.), siis ei olnud 9. detsembri numbris enam mõtet selgitada kutsete saamise korda, sest lehe ilmumise ajaks oleks see informatsioon juba hilinenud.

Loeme H. Rivise ja I. Tšubitsi poolt esitatud küsimust «Miks ei ole igale üliõpilasele sissepääsemine niisugusele nupumeeste jõuproovile niisama tavaline kui tantsupeole minek?» **ülsnagi absurdseks, arvestades asjaolu, et ülikoolis on tudengeid 3000 ümber (AÜN Kultuurihoone mahutab 8 korda vähem, toimunud televiktoriini jaoks oli pealtvaatajate kohti veelgi vähem).**

Mis puutub võistkonna täpse koosseisu avaldamisse meie ajalehe 9. detsembri numbris, siis toimetus arvestab kriitilist märkust ning püüab edaspidi sellistest vigadest hoiduda.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus

Üliõpilastööde kirjastamisest

Pikkade aastate jooksul on üksikud teaduskonnad ja ÜTÜ ringid välja andnud üliõpilastööde kogumikke. Üliõpilaste kirjastamisalasesse tegevusse kuulub ka üliõpilaste teaduslike konverentside programmide, ettekannete resümeede (lühikokkuvõtete) kogumike koostamine ja väljaandmine. Käesoleval aastal on sellealase tegevuse põhiraskus pandud teaduskondadele, s. t. ÜTÜ teaduskonnanõukogudele ja nende teaduslikele juhendajatele. Teaduskondade esindajad moodustavad ÜTÜ ülikoolinõukogu juures asuva kirjastamiskomisjoni. ÜTÜ teaduskonnanõukogude ülesandeks on seada avaldamiskõlblikuks konverentsi programm ja lühikokkuvõtete kogumikud. Nende vastutada on ka auhinnatööde trükivalmiks seadmine TRÜ rotaprindil avaldamiseks.

Igakülgselt on mainitud küsimust arutatud TRÜ teadusala prorektori juures ja ÜTÜ nõukogus, kuid nüüd tuleks ÜTÜ teaduskonnanõukogudel asuda tegude juurde.

T. KADARI,
TRÜ ÜTÜ nõukogu liige kirjastamise alal

Millest Käärikul seekord räägiti?

18. ja 19. detsember. Üleni lumehangedes Kääriku. Peahoone suures saalis (kus kraadiklaas näitas alla 10° C), toimusid TRÜ ametiühingu aktiivi õppused. Alljärgnevalt probleemidest, mis olid arutlusel.

H. Ohvril toonitas, et veenmismeetod on nõrk õppeedukuse tõstmise vahend. Hoopis rohkem on õigustatud selliste abinõude kasutamine, nagu stipendiumi mittemaksmine, ühiselamust väljatõstmine ja viimasel ajal eriti levinud vahend — Kääriku mõnudest ilmajätmine.

Arvesse võttes eelmise sessiooni tulemusi ja silmas pidades algavat sessiooni, pani TRÜ õppeosakonna juhataja **V. Haamer** kõigile üliõpilastele südamele, et ei tekiks võlgnevusi.

Praegune probleem number üks. Kui oleks piisavalt põrandalaudu, saaksid meie üliõpilased õige pea (?) uue, Leningradi maanteel asuva ühiselamu omanikuks. Nagu **sm. Tiigi** ettekandest selgus, kasutaks meil siis ühiselamut 2450 üliõpilast, kusjuures 200 üliõpilase arvel on majutustihedus ka siis veel ettenähtust suurem. Neile hakatakse ehitama uut ühiselamut sisseehitatud mööbliga.

S. Aid peatus pikemalt kultuuritöö küsimustel. Viljakat mõju avaldavad sellised kultuuritöö vormid nagu kursustevahelised kohtumisõhtud. Ka «labakas» ei ole halb vahend.

Fakt on see, et meie üliõpilasel on üsna avar silmaring, küll aga jääb soovida käitumis- ja riietumiskultuuri, muusika ja maalikunsti tundmine. Faktiliselt on meil olemas ju kodukultuuri ring, kunstikabinet jms., kuid kas viimased haaravad laiemat üliõpilaskonda?

Siinkohal on just ametiühingul mõndagi kaasa rääkida.

H. Tidriksaar, suusakateedri juhataja, tuletas meelde, kas kõik soovijad on esitanud juba avaldused Kääriku talvistavasse spordilaagrisse talveperioodiks. **Avalduste esitamise viimane päev on 1. jaanuar 1967.** (Ühe tuusiku hind on 27 rbl., millest 15 rbl. tasub ametiühing.) **Avaldusi suvel Käärikul viibimiseks võetakse vastu kuni 1. aprillini 1967. a.** (Laager toimub siis, kui osavõtjate arv on vähemalt 15.) Lähemat informatsiooni saab kursuste ametiühinguorganisaatoreilt.

K. Indre arvas, et kõige suurem pahe ametiühingutöös on informeerimatus, s. t. kui ametiühingukomitee ei tea, milliseid küsimusi lahendatakse rühmades, ja vastupidi.

TIIU KAMBER

Õnnitleme!

MARE TRUU
KALJU PÕDER

Spordiarstide VI kursus

«PÄEVAKAJA» KRIITIKAVASTUSTE NURK

Vastuseks toimetuse järelepärimisele teatas Tiigi t. 14 ühiselamu komandant A. Sults, et ühiselamu televiisor asetatakse puhketuppa kohe pärast üldkasutatavate ruumide remondi lõpetamist, seega — lähemal ajal.

✣

V. Kingissepa t. 19 majutatud üliõpilaste elamistingimuste kohta.

«Teatavasti majutati üliõpilased võimla saali ajutiselt, arvestusega, et uus ühiselamu valmib 15. oktoobril. Nimetatud ajaks ehitust üle ei antud ning algas tähtaegade pikendamine kahe nädala kaupa.

Ruum, kus üliõpilased elavad, ei ole elamiseks kohane, eriti külmal ajal (hulga akende tõttu jahtub ruum ära). Et hoone on keskküttel, pole võimalik ruumi ka täiendavalt kütta. Nii kõetaksegi hoonet vaid kella 6 kuni 23.30.

Kahjuks puuduvad igasugused võimalused üliõpilaste ümberpaigutamiseks enne uue ühiselamu valmimist. Viimast kiirendaks tudengite enda kaasalöömine. Ei saa jätta märkimata, et vastavalt õppeosakonna ülema ettepanekule pidid võimlas elavad üliõpilased abistama ehitajaid 18. detsembril kella 11—14. Kahjuks ei saabunud kohale ühtegi üliõpilast.

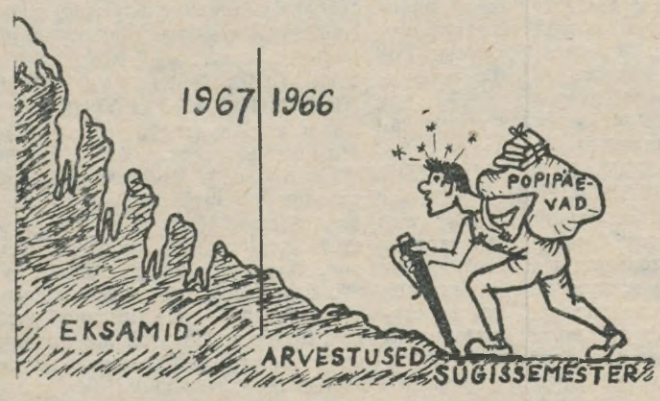
Üliõpilastele on korduvalt teatatud võimalusest saada lisatekke. Seni neid soovitud pole. 16. detsembril oli pesu vahetamise päev, mil järjekordselt pakuti lisatekke. Kingissepa t. kahekümnest üliõpilasest, kes ilmusid pesu vahetama, ei soovinud üksi täiendavat tekki (?!).

On ilmne, et praeguses ruumis tuleb veel paar nädalat elada. Kui üliõpilased peavad vajalikuks voodite ülesseadmist, on see võimalik nende endi kaasabil.

Muid abinõusid ei näi leiduvat.»

O. MÄGI, haldusprorektori abi

PÄEVAKAJA

TUDENGI MÄGIRETK AASTAVAHETUSEL. M. KAALU karikatuur

Uut teatmekirjandust

Союз писателей СССР. Справочник. Составлен по данным на 1 ноября 1965 года. Москва 1966. 671 lk.

Энциклопедический музыкальный словарь. Москва 1966. 632 lk.

Справочная книга по численному интегрированию. Москва 1966. 370 lk.

300 путешественников и исследователей. Биографический словарь. Москва 1966. 271 lk.

Советский роман, его теория и история. Библиографический ука- 1966. г 258 lk. (1161 nim.).

В. И. Крылов, Л. Т. Шульгина. **института «Микроб»** (Саратов. 1944). Саратов 1965. 72 lk.

Р. С. Гиляревский, В. С. Гривнин. **Определитель языков мира по письменностям.** Изд. 3-е, исправленное и дополненное. Москва 1965. 375 lk.

Расстройства мозгового кровообращения. Библиографический указатель отечественной литературы за 1954—1964 годы. Кишинев 1966. 324 lk. (2380 nim.).

TÄHELEPANU!

Reedel, 23. detsembril kell 19 toimub ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» laiendatud töökoosolek. Toimetuse liikmed, teaduskondade pressigruppide esindajad ja kõik asjasthuvitatud, ootame teie aktiivset osavõttu! Arutame meie ülikooli ajalehe tänavuaastast tegevust ning koostame plaane uueks, 1967. aastaks.

Toimetus

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9433. MB 11869.

AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 35 (716) Reedel, 30. detsembril 1966 XX aastakäik

1966—

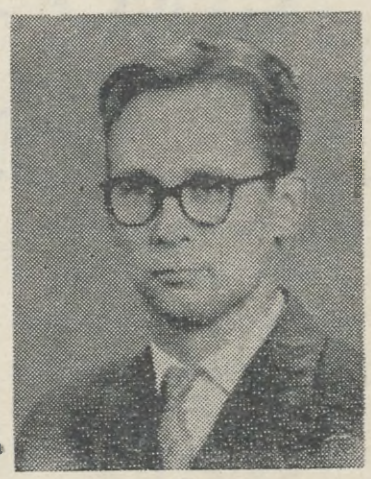
1 DOKTOR, 15 KANDIDAATI

SULEV MARAMAA
meditsiinikandidaat

BORIS MAISTE
majanduse kandidaat

VIKTOR PALM
keemiadoktor

AKSEL-KARL HAAV
füüsikakandidaat

TIIT-REIN VIITSO
filoloogiakandidaat

SIRJE VELBRI
meditsiinikandidaat

ENDEL TÜRI
meditsiinikandidaat

LEIDA TUULMETS
matemaatika-kandidaat

VILVE MAREMÄE
keemiakandidaat

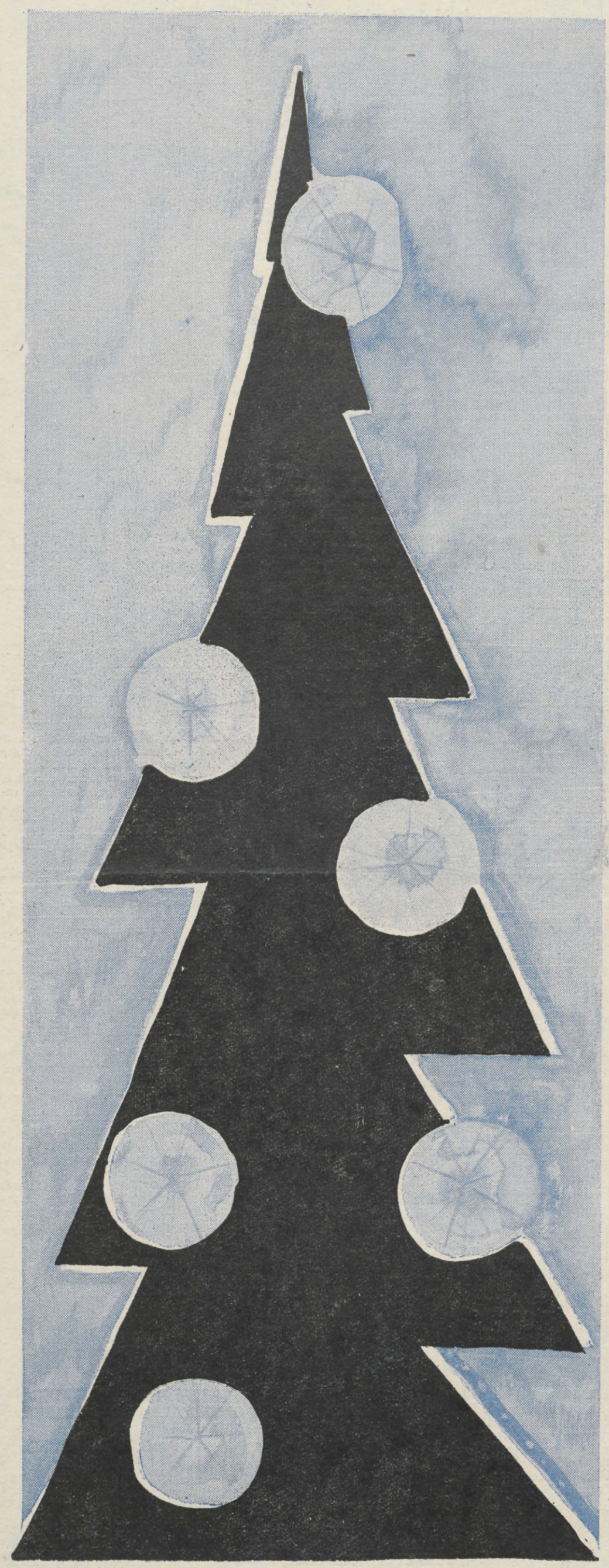
AGU KONGO
meditsiinikandidaat

HERMAN MÜRK
füüsikakandidaat

EUGEN KAITSA
majanduse kandidaat

A. OISSARI illustratsioon

Head uut aastat!

ANTS KALLIKORM
füüsikakandidaat

HELVE UNGER
pedagoogika-kandidaat

ALBERT PALTSER
õigusteaduse kandidaat

ELVI PAJUPUU
majanduse kandidaat

VALMISTUME ÜLIÕPILASKONVERENTSIKS

ESIALGSETE ANDMETE KOHASELT TOIMUB EESTI I ÜLIÕPILASKONVERENTS 1967. A. VEEBRUARIS.

Millised **eesmärgid** püstitab endale Nõukogude Eesti I üliõpilaskonverents? Lähtudes põhiküsimustikust — kaasaja üliõpilane, tema osa ja ülesanded ühiskonnas — peaksid need olema järgmised.

- **Osutada ühiskonna poolt üliõpilasele esitatavaile kõrgendatud nõuetele seoses NLKP XXIII kongressi otsuste ellurakendamisega.**
- **Arutada õppe- ja kasvatustööd Eesti NSV kõrgemates koolides.**
- **Lahendada vabariiklikus ulatuses üliõpilaste omavalitsuse küsimused.**
- **Ühtlustada vabariigi üliõpilasorganisatsioonide tegevus,**
- **Luua ülevabariigiline tsentrum üliõpilaskonverentsi (võiks edaspidi koos käia regulaarselt ja vabariigi üliõpilaste nimel vastu võtta üldotsuseid) ja Eesti Üliõpilasnõukogu näol vabariigi statsionaarsete, õhtuste ja kaugüliõpilaste kultuuri-, õppe- ning teadusliku töö ja kõrgemate koolide omavalitsuse juhtimiseks ja eri üliõpilasorganisatsioonide töö koordineerimisele kaasaaitamiseks.**
- **Töötada välja vormid õhtuste osakondade ja kaugüliõpilaste kaasatõmbamiseks kõrgemate koolide üliõpilastegevusse, et sellega tagada nende üliõpilaste põhjalikum spetsialistiks ettevalmistamine. Oleks vaja mõelda ka seda, kuidas saaksid lõpetanud osa võtta kasvatustööst kõrgemas koolis.**
- **Tugevdada sidemeid ühelt poolt kõigi kõrgemate koolide üliõpilaste ning teiselt poolt üliõpilaste ja õppejõudude-teadlaste vahel.**
- **Võimaldada üliõpilastel avalikul foorumil kohtuda vabariigi juhtide ja teadlastega.**

Konverentsi ettevalmistamisse peavad lülituma kõik kõrgemate koolide üliõpilasorganisatsioonid, kõigepealt aga komsomol, ametiühing ja ÜTÜ. Samuti on tarvilik Moskva konverentsi eeskujul ettevalmistusse lülituda ENSV Riiklikul Kõrgema ja Kesk-erihariduse komiteel, kes peaks kinnitama konverentsi organiseeriva komitee. Viimane omakorda korraldaks teeside väljatöötamise ja võtaks enda kanda kõik konverentsi ettevalmistuse raskused. Niisugusesse komiteesse tuleks lülitada kõigi kõrgemate koolide komsomolisekretärid, üliõpilaste teadusliku ühingu ja ametiühingukomiteede esimehed või aseesimehed.

Kindlasti aitavad TRÜ üliõpilased üliõpilaskonverentsi õnnestumisele jõudumööda kaasa ning avaldavad oma mõtteid ja ettepanekuid nii oma ajalehes kui ka kursustel ja gruppides.

Ettevalmistustöös tuleks jälgida ka teisi üliõpilaslehti ning «Noorte Häält». Arutlust tekitavad on E. Korneli artikkel «Kuidas kavandame vabariiklikku üliõpilaste konverentsi» («Noorte Hääl», 17. sept.) ja TPI «Tallinna Polütehnikus» ilmunud artiklid.

Asuda tuleks **delegaatide valimisele** (komsomoliorganisatsioonist 22, ÜTÜ-st 13 ja ametiühingust 40 delegaati). Et ametiühingupoolseid delegaate valivad peale üliõpilaste ka õppejõud, siis on täiesti loomulik, et delegaatideks valitakse ka õppejõude ja rektoreid. See on seda vajalikum, et konverentsil lahendatakse küllalt tähtsaid küsimusi (näiteks omavalitsusest).

Lõpuks informatsioonina veel niipalju, et Tallinna Riiklikus Konservatooriumis on **esimesena** vabariigis oma **üliõpilasnõukogu.** Selle moodustavad ELKNÜ TRK sekretär, ÜTÜ esimees ja ametiühingukomitee esimees. Igal nõukogu liikmel on paar aktivisti-abilist. Istutakse koos üks kord kuus ja arutatakse, kuidas üks või teine üliõpilasorganisatsioon saab üliõpilasi raskuste puhul aidata. Koos organiseeritakse ka üliõpilasüritused.

Üliõpilasnõukogu tegevuse juhtimine on täiel määral demokraatlik. Nõukogu ei sega end ühegi liikmesorganisatsiooni sisetegevusse. Nõukogu istungitel ollakse kordamööda eesistujaks, kõigil liikmetel on otsustamisel võrdne hääleõigus.

*

SOOVIME KOOS UUSAASTAÕNNESOOVIDEGA KÕIGILE ÜLIKOOLI KOMMUNISTIDELE JA KOMMUNISTLIKELE NOORTELE, KÕIGILE TÖÖTAJAILE, ÕPPEJÕUDUDELE JA ÜLIÕPILASTELE JÕUDU, TAHTEKINDLUST JA TÕSIST TÖÖSSESUHTUMIST KOGU PIKAKS 1967. AASTAKS.

EKP TRÜ Komitee

NSVL ÜLIÕPILASNÕUKOGU põhimäärus

I osa. Nimetus

NSV Liidu Üliõpilasnõukogu (vene keeles lühendit ei kasutata).

II osa. Asukoht

Üliõpilasnõukogu juhtivad organid asuvad Moskvas.

III osa. Eesmärgid ja tegevus

Üliõpilasnõukogu on nõukogude üliõpilaskonna ühiskondlik esindusorganisatsioon.

Sellena Nõukogu:

— soodustab nõukogude üliõpilaskonna internatsionaalset kasvatamist,
— esindab nõukogude üliõpilasi rahvusvahelises üliõpilasliikumises,
— soodustab sõpruse ja koostöö tugevnemist nõukogude üliõpilaskonna ja teiste maade ül õpilaste vahel, sidemete arendamist mitmesuguste rahvusvahelistе, regionaalsete, rahvuslike ja kohalike üliõpilasorganisatsioonidega, tagab nõukogude üliõpilaste osavõtu mitmesugustest välismaal peetavaist rahvusvahelistest üritustest ning korraldab rahvusvahelisi üliõpilasüritusi NSV Liidus.

IV osa. Üliõpilasnõukogu liikmed, nende õigused ja kohustused

1. Üliõpilasnõukogu liikmeiks võivad olla NSV Liidu kõrgemate õppeasutuste üliõpilasi ühendavad eriala-, ühiskondlik-poliitilised, spordi-, teaduslikud ja muud organisatsioonid.
2. Nõukogusse astumine annab üliõpilasorganisatsioonidele järgmised õigused:
— võtta osa Nõukogu tegevusest,
— esitada Nõukogu organeile konkreetseid ettepanekuid,
— oma esindajate kaudu võtta otsustava hääleõigusega osa NSV Liidu üliõpilasorganisatsioonide esindajate konverentsidest, valida ja olla valitud Nõukogu juhtivaisse organeisse,
— pöörduda Nõukogusse abi saamiseks.
3. Nõukogusse kuuluvad üliõpilasorganisatsioonid informeerivad Nõukogu oma tegevusest ja osutavad temale materiaalset abi.

V osa. Üliõpilasnõukogu struktuur

1. NSV Liidu üliõpilasorganisatsioonide esindajate konverents

NSV Liidu üliõpilasorganisatsioonide esindajate konverents on Üliõpilasnõukogu juhtiv organ.

KONVERENTS:

— arutab läbi ja kinnitab Nõukogu tegevusplaanid,
— otsustab Nõukogu astumise rahvusvahelistesse üliõpilasühingutesse;
— valib Üliõpilasnõukogu konverentsi poolt määratavas suuruses;
— kuulab ära ja kinnitab Nõukogu Presiidiumi aruanded;
— teeb parandusi ja muudatusi Nõukogu põhikirjas konverentsil viibivate ja hääletavate esindajate $^2/_3$ häälteenamusega;
— koosneb NSV Liidu üliõpilasorganisatsioonide delegatsioonidest; eri üliõpilasorganisatsioonide esindusnormid konverentsidel määrab presiidium ja kinnitab konverents;
— kutsutakse kokku vähemalt üks kord kahe aasta jooksul;
— teeb otsuseid lihthäälteenamusega, kui põhimäärus ei sätesta teisiti.

2. Nõukogu Presiidium

Presiidium on Nõukogu täidesaatev organ.

PRESIIDIUM:

— viib konverentsi otsused praktiliselt ellu,
— moodustab vajaduse korral erikomisjone konverentsi otsustes märgitud tööde sooritamiseks,
— teatab hiljemalt 2 kuud enne konverentsi kokkukutsumist Nõukogusse kuuluvatele üliõpilasorganisatsioonidele konverentsi aja, koha ja esialgse päevakorra ning levitab presiidiumi tegevuse aruande,
— esindab konverentsi otsuste alusel Nõukogu,
— informeerib üliõpilasorganisatsioone kodumaa üliõpilaselu ja rahvusvahelise üliõpilasliikumise tähtsaimatest küsimustest,
— soodustab üliõpilasorganisatsioonide töökogemuste vahetamist konverentsil määratud küsimustes,
— korraldab nõukogude üliõpilaste osavõttu rahvusvahelisest üliõpilasliikumisest (delegatsioonide vahetamine, kirjavahetus, rahvusvahelised üliõpilasüritused, õppekomandeeringud jne.),
— valib Nõukogu esimehe, esimehe asetäitjad ja vastutava sekretäri,
— organiseerib Nõukogu aparaadi ja juhib selle tegevust,
— toimetab Nõukogu kirjastamistegevust,
— vajaduse korral peab istungeid, kuid vähemalt 2 korda aastas; Presiidiumi otsuseid tehakse lihthäälteenamusega,
— kutsub oma tööst osa võtma nõuandva hääleõigusega nende organisatsioonide ja organite esindajaid, kellega Nõukogu on koostöös.

3. Suhted NSV Liidu Noorsoo-organisatsioonide Komiteega

Üliõpilasnõukogu kuulub NSV Liidu Noorsoo-organisatsioonide Komiteesse selle assotsieerunud liikmena.

VI osa. Nõukogu rahalised vahendid

Nõukogu rahalised vahendid moodustuvad:

— Nõukogusse kuuluvate üliõpilasorganisatsioonide ainelisest abist,
— trükiste, kaartide, markide jm. levitamisest saadud tuludest.

Meie juubilare

RUDOLF NIGOL

70-aastane

26. detsembril 1966. a. täitus 70 eluaastat riigi- ja haldusõiguse kateedri vanemlaborandil Rudolf Peetri p. Nigolil.

Tunneme sm. R. Nigolit kui reibast, alati heatujulist ja energilist inimest, kes täidab suure kohusetundlikkusega ja loovalt talle pandud tööülesandeid, seisnegu need siis arhiivimaterjali või vajaliku kirjanduse otsimises, kateedri jooksva töö tegemises, õppeülesannete täitmises, artikli või tõlke redigeerimises jne. Oma hea tuju, optimismi, abivalmiduse ja loova suhtumisega tööülesannetesse võib ta olla eeskujuks kõigile kollektiivi liikmetele. Kellelegi ei ole juubilar kunagi ära öelnud oma abist, kuigi tal selleks enamasti on tulnud aega leida väljaspool tööaja ametlikke piire.

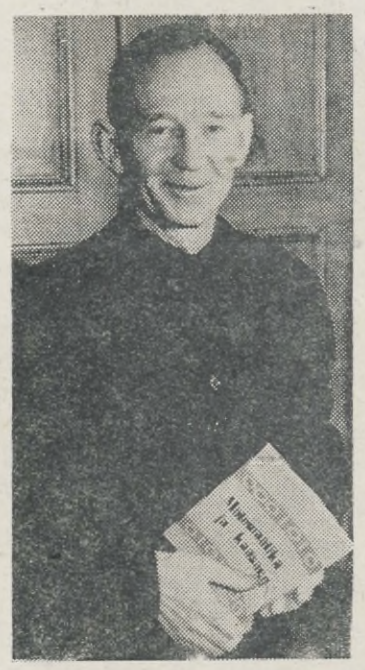
Kui inimest ja töötajat iseloomustab sm. Nigolit elav huvi kõige uue vastu, püüd olla kursis kõige uuega, mitte ainult õigusteaduse valdkonnas, vaid ka ajaloos, filosoofias, kirjanduses ja matemaatikas. Eriline huvi on sm. Nigolil olnud keelte omandamise vastu juba koolipõlvest peale, mistõttu ta valdab peale emakeele üheksat keelt (vene, saksa, inglise, prantsuse, hispaania, rootsi, soome, ladina ja kreeka). Kõik see on aidanud kaasa avara silmaringi kujunemiseks.

R. Nigoli tööalaste saavutuste tunnustuseks on medal «Tubli töö eest Suure Isamaasõja ajal», samuti väga paljud kiitust avaldavad käskkirjad ja foto asetamine autahvlile.

Õigus-Majandusteaduskonna kollektiivilt Sulle, kallis juubilar, südamlikud õnnitlused ja parimad soovid! Loodame Sind näha niisama reipana, optimistlikuna ja elava huviga kõige vastu veel paljude aastate vältel, sest inimese vanust ei määra niivõrd aastad, kuivõrd see, kui vanaks ta end ise peab!

GRIGORI NOPPEL

60-aastane

Teekäik algas 30. detsembril 1906. a. Pärnu rajoonis Tõhela kandis, kuhu teda nüüdki suvepuhkuse ajal meelitab kodunurga kaunis järv kalaõnne katsuma.

Pärast ülikooli lõpetamist töötas G. Noppel õpetajana Tartus ja Tallinnas. 1940. a. pöördeliste sündmuste järel asus ta tööle Riikliku Julgeoleku Rahvakomissariaati.

1947. a. alates on G. Noppel töötanud kirjasõna seadmise alal korrektorina või toimetajana kirjastustes ja endise Elva rajooni ajalehe «Uus Tee» toimetuses. Juubilari tuntakse ka tõlkijana: mitmed venekeelsed teosed on eesti lugejani jõudnud tema vahendusel.

Alates 1963. a. töötab Grigori Noppel TRÜ kirjastusgrupi juhataja kohal.

Ligi 20 aasta pikkune kirjastusealane töö on andnud juubilarile väga põhjalikud teadmised raamatute ja ajalehtede valmimise kõikidest tööloikudest. Kõrvaltvaatajale tundub raamatu valmimine õige lihtne olevat — käsikiri, korrektuur, masinakiri või ladumine, paljundamine rotaprindil või trükimasinal ja uus loengukonspekt või toimetis ongi kioskis või raamatukaupluse riiulil. Tegelikkus on aga midagi muud — paberimured, plaan, käsikirjade laekumine, kiirustamine plaanivälised kiired tööd, vahel pahandusigi ja tuhat muret, mis ootavad lahendamist kirjastusgrupi juhatajalt.

Ent kõigele vaatamata kasvab aastast aastasse ilmunud trükipoognate arv ja 560 asemel 1963. aastal kõneleme juba 1200 poognast käesoleval aastal.

Suured kogemused ja teadmised, sealjuures ääretu inimlikkus ja tagasihoidlikkus — need ongi meie tänase juubilari iseloomulikumad jooned.

Kirjastusgrupi töötajad soovivad sm. Noppelile kindlat kätt nii kirjastusgrupi juhatamisel kui ka spinningu viskamisel.

UUSAASTAÕNNITLUSI

ÕNNITLEN KÕIKI MEIE SUURE PERE LIIKMEID UUE AASTA PUHUL. SOOVIN PALJU EDU ÜHISES TÖÖS, HEAD TERVIST JA ÕNNE!

Prof. F. KLEMENT,
TRÜ rektor

*

UUEKS AASTAKS NOBEDAT SULGE KAASTÖÖLISTELE NING ROHKET ROOMU LUGEJATELE SOOVIB AJALEHE «TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL» TOIMETUS

*

VANAL AASTAL TEGEMATA JÄÄNUD TEGUDE JA HEADE IDEEDE ELLUVIIMIST UUEL AASTAL SOOVIB ELKNÜ TRÜ KOMITEE

*

TRÜ TEADUSLIK RAAMATUKOGU SOOVIB KÕIKE HEAD UUEKS AASTAKS OMA ALATI LEPLIKELE NING HEASOOVLIKELE LUGEJAILE.

*

TRÜ AMETIÜHINGUKOMITEE SOOVIB ÜLIKOOLIPERELE LÕBUSAT VANA-AASTA ÄRASAATMIST NING UUEKS AASTAKS HEAD TERVIST, KORDAMINEKUID TÖÖS JA ÕNNE

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

TEEMA ROHKEMA TARVIS

Kümnetel kohtumistel lugejatega on juttu puhutud Tallinna ja Tartu kirjandusliike noortekoondiste elust. On tekkinud rida standardseid näitajaid: sel aastal tekkis nii palju liikmeid, need-teised-kolmandad nimed... Eks looming ole ju esmaseks suutlikkuse peegliks. Seepärast, kui ülikooli ajalehe esindaja tegi ettepaneku kirjutada Tartu Noorte Autorite Koondise suhetest üliõpilaskonnaga, välgatas peas äkk-kahtlus, kas seda teemat irriteeriva probleemina üldse esinebki.

Organisatsioon sotsiaalse nähtusena on suhteliselt lühikest aega teadusliku uurimise objektiks, noorsoo — organisatsioonide optimaalse struktuuri ja funktsioonide küsimustik on tegelikult läbi teoretiseerimata. Jääb üle toetuda kogemusnäitudele. Tartu NAK on viimastel aastatel asetanud kirjanduse propageerimiselt rõhu kirjanduse loomisele. Autori seisukohalt on see kindlasti positiivne, sest veel paaril eelmisel aastal oli mitme autori esinemiskoormus nii suur, et küllaldase loomisaja leidmine kippus kujunema probleemiks. Kuid mõtled nüüd noore kirjanduse sidemetele noore lugejaga ning südames hakkab kripeldama nagu varemgi. Ei andnud lõpmatukordne endast-rääkimine ja värsilugemine täit sisukust neile sidemetele, pole heaks lahenduseks praegunegi olukord.

Väliselt on vähemalt üliõpilaskonnaga tiheda kontakti loomiseks eeldused olemas: koondise liikmeskonna moodustavad valdavalt üliõpilased või ülikooli vilistlased. Küllap see teatud määral soodustajaks ka on: ülikooli noori kirjamehi ja nende loomingut üldiselt ju teatakse. Kuid samas küsid endalt, miks tekivad väljaspool koondist kirjanduslikud rühmitused, millel puudub Kirjanike Majaga igasugune seos? Kui NAK-i ei vajata, ei saa ka töö seal olla piisavalt tõhus... Kunstnikel ja muusikutel on koolid, kirjanike õppeasutused puuduvad, õppida on vaja. Oriendi luuleõppimistraditsioonide imestlemisest on vähe. Oktsident on loonud oma tavad, tarvis on neid võimalusi maksimaalselt kasutada. Selles mõttes pole loomingulised liidud sugugi nii vanamoodsad, nagu on saanud kombeks arvata: igatahes kirjanikke ettevalmistavate väheste instituutide töö efektiivsus näikse olevat esialgu mitte suur. Kui Kirjanike Liidu Tartu osakonna sekretär Kalju Kääri kuulis käesolevast teemakäsitlusest, ütles ta, et Kirjanike Liit peab loomulikuks kõigi kirjanduslike rühmituste koondumist noortekoondisesse. See tähendab aga tööks soodsa õhkkonna tagamist. Siiski on sellel probleemkeral harutamiseks õige mitu otsa...

Üheks on, et me täpsemalt ei teagi üldsuse arvamust NAK-i tegevusele, puuduvad sotsioloogilised uuringud. Taas ja taas on kõneldud koordineerimatusest ÜTÜ ringide ja NAK-i vahel, sidemete tihendamise vajadusest, mis ilmselt esimeste poolt peaks toimuma teaduslikul, teise poolt loomingulisel alusel. Esteetikaprobleemide ja kirjandusmineviku nähtuste vaatluse kõrval oleks kaasaegse noore kirjanduse konkreetne käsitlus heaks teadusliku kriitikameele kooliks. Kui aga mõelda Ajaloo-Keeleteaduskonna ÜTÜ ringide tegevusele, siis näivad huvisuunad sügavustkahjustavalt vahelduvatena, juhusliikenagi. Vähemalt kirjandusringile võiks NAK-i tegevuse jälgimine anda järjepidevaid ülesandeid.

Eraldumisprobleem on avaramagi sisuga. Istud ülikooli kohvikus ja satud ikka jälle jutuajamisse, milles kurdetakse, et noorte autorite tegevust küllaldaselt ei tunta, et ei ilmu teoseid üliõpilaskeskkonnast. Mõni räägib koguni nn. reatudengi ja noore autori kui üliõpilase ja üliinimese vahekorrast.

Noortel kunstiinimestel süda selle pärast siiski valutab. Meenutagem kasvõi kuid tagasi Jaan Räätsa poolt Eesti Raadios sõnatud mõtet müüdist ja müstikast loominguprotsessi ümber või probleemi pahupoolena Ülo Tontsu esinemist nädalapäevad tagasi Kirjanike Majas, kus märgiti kirjanike üldiselt vähest aktiivsust nii arvustajatena, kunstiloomingu propageerijatena kui ka teoreetikutena. Küsimus sellest, milline tasakaal peaks valitsema ühelt poolt loojate, loomingu ja teiselt poolt nende populariseerimise vahel, pole kaotanud aktuaalsust...

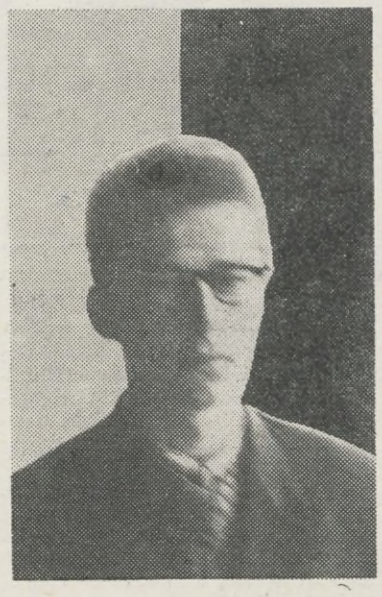
Tartu NAK-i osa selles tasakaalus alahinnata ei saa. Pealinnas asub sealse NAK-i kõrval Kunstiinstituut, Konservatooriumi lavakunsti kateeder, «Nooruse» toimetus, seal elab enamik noori heliloojaid — kunstialaseid kokkupuutepunkte ja võimalusi on rohkem. Kodulinnas on NAK kunstikooli, muusikakooli, teatristuudio kõrval nii-teisiti siiski peamiseks loomingulise noorsoo kohtumispaigaks, eeldades seega ka tegevuse suuremat kontsentratsiooni. **On aga paradoks, et noored autorid üksiknimedena on populaarsemad kui nende organisatsioon ...** Põhikirja ja statsionaarse koosolekupaiga olemasolu ei kindlusta veel maksimaalset tööpinget. Muidugi, on küllalt palju väärtuslikku loomingut. Kuid võiks olla ka tihedamaid kontakte vabariigi kunstinoortega, esteetilisi arutlusi, arvamuseavaldusi aktuaalsete sotsiaalsete probleemide kohta trükisõnas, võiks olla pidevaid suhteid vennasvabariikide noorsooliitudega, rahvusvahelisigi sidemeid.

Üheks keerdsõlme näiteks olid Vello Lattiku ja Mati Undi teoste arutelud: ikka läks jutt esteetiliselt sotsiaalsele pinnale. See näitab muidugi autorite tundlikku ühiskonnataju. Ent näitab ka, et esteetiliste hinnangute andmiseks on «meeldib ei meeldi»-kriteeriumidest ja nn. keskmise lugeja arusaamadest vähe. Teisest küljest torkab silma rea löökmõistete ja löökarusaamade tekkimine — **«informatsioonist» «luuleinflatsioonini», «Kafka-probleemist» «tendentsini».** Mood moeks, kuid põhjusi sunnib uurima kergemeelsus, millega neid mõisteid kasutatakse, enesekindlus, millega esitatakse arvamusi absoluutse tõe pähe, kuigi arvamused on kujunenud asja õieti tundmatagi, teiste refereeringu põhjal... Ei taha olla liialt pessimistlik, kuid on ilmne, et esteetilistes küsimustes on enam orienteeruvate inimeste kohus aidata kaasa kriitikale nii snooblik-estetistlike kui ka vulgariseerivate mõtteavalduste aadressil. Muidugi on see palju laiem kui ainult üliõpilaskonda puudutav probleem, sõltub üldisest kunstiteoreetilisest tasemest, paljude probleemide läbiuurimatusest. Kuid vajaks arutamist, millises vormis saaksid noored autorid esteetilises kasvatustöös peale otsese loomingu kaasa aidata — eeskujusid kirjanike ühiskondliku aktiivsuse kohta peaks leiduma piisavalt. See on vajalik ka selles mõttes, et kui kõrgema haridusega inimene ei oska Raimundus Lulluse petlikku «maagilist arvu» eraldada kirjandusliku töö tõelistest seaduspärasustest, on tagasiside kirjanduse mõistmise näol puudulik, tasub end n.-ö. kätte. Võib-olla oleks üks võimalikke vorme, mis soodustaks autori ja lugeja kohtumise mõlemapoolset efektiivsust, jutuajamine teataval kindlal, kirjanikule tuttavamal sotsiaalsel või esteetilisel teemal.

Nähtavasti on nii, et noor kriitika ja kirjandus ei ütle alati ajastu olulisemaid tõdesid. Ent kunstidogmatismi suhtes peaksid nad alati olema hoiatusfunktsioonis. Näib, et noori autoreid seob ja saab tulevikus siduma diskussioon kõige huvitava ja aktuaalse üle kõige laiemas mõttes, siit algav võitlus künismi, pealiskaudsuse jm. sotsiaaleetiliste pahede vastu. See aga on teema rohkema kui kokkusurutud ajaleheartikli tarvis.

KALLE KURG

OLEV TÕELEID

Kolm külma kõhuga konna

Kolm külma kõhuga konna
kord hüppasid
tänava peal
ja leidsid,
et vaevaline
olevat liikuda seal.
Ja kui sellest
rutust ja kärast
o m a elud
nad päästsid ära,
siis
kogetud kogemusi krooksudes
loengul
«Konnade arengu hoogsusest»
leidsid
et kiiremalt edasi
jõuavad need, kes
liiguvad —
mättalt mättale hüpates.

Muinasjutt tõest

Elas kord kuningas Päike. Rahvas armastas oma head valitsejat, kes selleks, et inimesed võiksid tõtt öelda, käskis oma Toimetajal «Tõe Häält» trükkida.

Kord tuli toimetusse kaastööga Noormees.

«Päike kõrvetas ära inimeste Vilja.»

«Armastad sa tõtt?» uuris Toimetaja.

«Jah!» hüüdis Noormees hõõguvi silmi.

«Ja rahvas t õ e g a nälgib?»

«Jah.»

«Armastad sa sellist tõtt?»

«Ei!»

Noormees pandi vangi. Sest tõtt peab armastama!

LY SEPPEL * Sookailumaa

I.

Ah, viskuda nagu hull
üle kodumaiste
kuupaistes hanguvate heinamaakraavide!
Ja leida end küünilaamide vahelt maast.
Leida end maast
koduste kaskede kodusel maal.
Võtta käevangu kõik need saledad kaimud,
nii, jällenägemisuhmast ojmetu,
karata maha üks kaerajaan
siinsamas all külavainul.

Siis, kui koolnud päevale jalutsis
öö põimib tõmmud paelad,
teeme suurt tuld siin heinamaatänkral
ja valame kõik oma varmud ja vaevad
rindu kinni üksainsaks känkraks.

Kasesõsarad, haavaammed,
tõretümikad rasked tammed,
paju pidedad sidemed,
tulge seiske, silmad mu poole,
kuni leek must läbi rihmleb,
kuni mets must läbi vihtleb,
kuni tümikas tasub sooned.

2.

Kasekaimud ja haavaammed,
tõretümikad rasked tammed,
aitab nüüd,
andke mind enesest vabaks.
Mu puhevil sõõrmed haistavad raba.

Ah siin sa end peidad,
sõber sookail!
Armas su mõrkjas lehk.
Ehk
teeksid nüüd haigeks mu pea
ja pööraksid pööritama mu südame,
südame nagu lingukivi,
selle tõsise kohmetu kamaka,
ja pinniksid rindu kinni.

Sookail siin rabapõndal,
sinult saan oma rahu ja rahutuse
lõimida ühte lõtvunud lõngad.
Taas õpin sult oskuse olla vaba
ja nutta vaid sügaval naermise taga.

Õpin sult jälle kuulma ja küsima.
Sinust tean:
see rahvas jääb siiski püsima.
Sinu kaudu
aheneb kaugus,
aheneb kaugus ja harjaks saab laugus.
Kõik sulab kokku üheks känkraks
sellel kodusel mullatänkral
pöörlema rindu sulakivina.
Näe, kuldnokad õpivad lendu rivina.
Ei ole ühtki eraldi kildu,
lõpp käimisel mööda põlenud sildu.

Kuldnokad õpivad lendu. On hommik.
Kaalul on ainsad kaalupommid:
kodumaa kaaluks on kodumaatus,
rahval — ta enda vääritud saatus.
Sookailumaa... seda tundmist ja küsimist!
Kuldnokad õpivad õhus püsimist.
Sookailumaa, mis tuleb, mis saab?
Hing kinni, süda taob jääpraorüsinal.
Kuidas...
kõik koos...
püsida, püsida, püsida...?

URMO PRUUL

*

Madal taevas nagu valurõke,
mille kaja kordab surev nõmm.
Lõpuni on põlend sügislõke,
söena kustumas ka päikselõmm.

Suitsev maastik trööstitu ja tühi
muutub trööstitumaks iga puhk.
Homme peame aasta peiepühi,
siis, kui kõike katab valge tuhk.

AVE ALAVAINU

*

Kolmandat polnudki kohal,
kuid meile ei maitsenud kohv.
Kolmandat polnud ju kohal —
miks jäi meil küll joomata kohv?

Raadios ulusid mustlaste viiulid
ja väljas märatses torm.
Sellest kõikusid puhvetiriiulid
ja kohvide auru — kolm.

Järsku tundsin ma rõõmu ja häbiga,
et minule otsa sa vaatad
ja kolmandat — keda ei olnudki —
me läksime üheskoos saatma.

*

Mu eest miks oma selgeid silmi varjad?
Näen, nende senist sära matab lein.
Kas tõesti alati me vahele jääb sein
ja sina mälestusteivi sarjad?

Kas tahad, võtan vahtralt tähetarjad,
su klaasi pigistan, saab sellest vein.
Noh, miks sa nutad nüüd? Su ripsmehein
on äkki kasvatanud pisaratemarjad.

Sind, rumalat! On aastatega loogu
ju varisenud ammutehtud teod.
Las läte kasvab unustuseroogu..

Mu tüdruk, anna oma nukrad peod.
Toob elu meile muret? Hästi, toogu —
on mures varjul homse rõõmu eod.

A. Oissari sõbralik karikatuur

Mis rõõmustas ja mis kurvastas mullu kõige rohkem?

Prof. V. Aittoa:

«Rõõmustab, et meie ülikoolis humanitaarteadustes doktorikraadi saamisel jää murdub.

Kurvastas sündmus, mis kogu ülikooli perele kauaks meelde jääb. Minu jaoks oli ülikooli põlemine nagu jumalate templi häving.»

A. Tammik, ülikooli peahoone valvur:

«Erilist rõõmu ega kurbust ei mäleta olevat. Töö juures on ka kõik korras. Üliõpilaste kohta ei ole ühtki halba sõna öelda, minu vastu on nad alati väga viisakad ja lahked olnud.»

«Seminarkatädi» E. Laas:

«Uue «seminarka» fondide korrastamisel selgus, et tulekahju tagajärjel oli hävinenud üle 4000 raamatu. See kurvastas möödunud aastal kõige enam.»

Üliõpilane K. Rõuk:

«Käisin Kesk-Aasias reisimas, kõige rohkem rõõmustas see, et usbeki tütarlapsed ei käi enam parandžaadega.

Kurvastab see, et 1966. a. lõpp nii imekähku saabus, et ei jõudnud märgatagi, kui juba arvestuste keerises olin.»

Veel on püssirohtu sarvedes

Lõppeva aasta kevadel langes TRÜ korvpallinaiskond Nõukogudemaa meistrisarja esimese 12 naiskonna hulgast välja, sest puudu jäi ainult üks nii väga-väga vajalik võit Novosibirski «Dünamo» üle. See oli kahtlemata suureks moraa'seks löögiks nii mängijatele, treenerile kui ka meie spordihuvilistele, «põidlapidajatele».

Aeg parandab kõik haavad ja mõne kuu pärast mängis meie esindus üleliidulise üliõpilaste spartakiaadi finaalturniiril Minskis. Vingerpussi mängis hästi segaseit koostatud juhend, mis võimaldas võistkondadesse lülitada ka mitteüliõpilasi. Kurjad keeled räägivad, et mõnes naiskonnas ei saanud üliõpilased üldsegi platsile ... Minskist tuldi tagasi 5. kohaga ja lohutusega, et «puhastest» üliõpilasnaiskondadest oli TRÜ siiski parim.

Eelolevat suvel on järjekordne rahvaste spartakiaad. Seepärast harjutatakse praegu erilise hoolega. Nähtud vaeva kontrollimiseks peeti möödunud nädalavahetusel kodupubliku ees traditsiooniline turniir «Edasi» rändauhinnale. Kohale tulid, nagu mullugi, Riia, Kaunase ja Minski naiskond. Paljukordne Euroopa karikavõitja ja Nõukogudemaa meister — Riia TTT — pidas plaani kaunis auhind vilendat korda koju viia.

Ja ega enne turniiri olnudki kahtlejaid riialannade võidus. Alles siis, kui nad Kaunasest suurte raskustega jagu said, võis hakata mõlgutama võidumõtteid. Asja tegi lihtsamaks see, et Skaldrite Smildzina kõrval ei olnud riialannadel seekord kaasas teist pikka keskmängijat Silvia Kroderet. «Ühe «pikaga» peaks hakkama saama,» ütles TRÜ naiskonna treener Edgar Naarits.

Hakkama saadigi. Raskes, närvesöövas ja tasavägises heitluses suutis meie naiskond lõpuni vastu pidada. Võit! Tore võit tagajärjega 47:43.

Nii jäigi «Edasi» auhind üheks aastaks Tartusse. Nõukogudemaa meister pidi seekord leppima teise kohaga.

Kes olid võidu sepistajad? Enamuse mänguajast olid väljakul keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Vilve Kööbi, Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane Mari Vaikmaa, II kursuse saksa filoloog Marje Kiho, Arstiteaduskonna kasvandik Valve Kaasik ja Tiio Kukk. Aga eks võidu heaks aitasid kaasa ka kõik ülejäänud: Õigusteaduskonna diplomand Evi Volmer, Anita Sehtman, Arstiteaduskonna II kursuselt, Sirje Torn Kehakultuuriteaduskonna II kursuselt jt. Arvude kceles märgiti V. Kaasikule ja T. Kukele 12, V. Kööbile ja M. Vaikmaale 10, M. Kihole 3 punkti. Riialannade kohati üle võistlusmääruste lubatud kaitsemängule seati vastu kindel käsi vabavisete realiseerimisel. 20 vabaviskest lipsas pall läbi korvirõnga 17 korral.

Sellel päeval oli Edgar Naarits oma õpilastega rahul.

V. LENK

Kogemustest õpitakse — ka teiste omadest!

Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilased kutsusid ühel laupäeval meie ülikooli klubi delegatsiooni vaatama, kuidas nende peoõhtu korda läheb.

«SUPERSTAARA» — selle nime taga peitub tegelikult üsna tavaline KVN või viktoriin, milletaolisi pakuvad viimasel ajal üksteise võidu küll klubid, küll raadio ja televisioon. Muidugi on raske sama vormi kordumisel alati midagi ülatavat pakkuda. Nii ka seekord, kõik tundus võrdlemisi tuttav, kui mitte arvestada seda, et viktoriin toimus õppejõudude vahel. Instituudi mitmesugused kateedrid olid koostanud 4 võistkonda, ka 8-liikmeline žürii koosnes õppejõududest rektoriga eesotsas. Nagu viktoriinijuht ütles, polevat seekord ükski tudeng nõustunud žüriisse minema — et kiire arvestuste aeg olevat!

Iga pealtvaataja leidis oma toolilt lehekese «Superstaara marsiga», kus kinnitati, et «tulevane pedagoog uusi inimesi loob, sellepärast tema aju võidab küsimustesaju». Tooliread olid jagatud 4 sektorisse, et iga võistkonna toetajail oleks võimalik organiseeruda. Ometi kujunesid poolehoiuavaldused tagasihoidlikeks, polnud ka loosungitega lehvitamist, nagu see meie klubis kombeks on.

Pärast kutsus peoperemeeste klubi nõukogu kokku väikese vestlusringi, et kuulda tartlaste arvamust õhtu kohta. Juttu sai aetud nii «Superstaarast» kui ka sellest, kuidas kummagi suurkooli tudengite kultuurse puhkuse organiseerimisega üldse lood on.

Kas olete «Superstaara» taolisi õhtuid juba palju korraldanud?

Tänane on arvult neljas, «Superstaara» toimub kord kuus. Idee kasvas välja möödunudaastastest programmõhtutest, mida kursused konkursi korras korraldasid. Idee oli olemas juba enne «Rametot», ainult et raadiomehed jõudsid teostuseni varem ja sellepärast võidakse arvata, nagu oleks meil «Rameto «ahvimine».

Kuidas komplekteeritakse võistkonnad?

Võistkonnad — neid on tavaliselt 4 — koostatakse tavaliselt juhuslikult, tihti kujuneb aga välja, et võistkonna liikmed esindavad konkreetset teaduskonda või õpperühma.

Kas õppejõudude vahel on ka varem taolisi jõukatsumisi olnud?

Ei, tänane oli esimene. Et suhtumine oli äärmiselt optimistlik ning entusiastlik, plaanitseme ka õppejõudude «Superstaara» traditsiooniks muuta.

Täna teil eriti palju publikut ei ole. On see tavaline või erandlik nähtus?

Küllap on tänane juhtum semestri lõpu süü. Muidugi, peab ütlema, et ega «Superstaara» pole jõudnud veel nii populaarseks saada kui näiteks kohvik-klubi üritused.

Kas siis instituudil on ka oma kohvik?

Mitte sellisel kujul nagu teil Tartus! Korra kuus paneme aulasse lauad ja uksele sildi «Kohvik «Küünal»». Saab osta kohvi ja veini, saab tantsida ning ühis'aule laulda. Et igav ei hakkaks, selle eest hoolitsevad külastajad ise. Mõnikord kutsume üliõpilastega kohtuma külalisi väljastpoolt instituuti. Viimati käisid meil ansambel «Rütm», Liivaku Leena, külalised SDV-st.

On ka traditsioonilised kohvikumängud — «Tuletõrjuja» ning «Limonaadivõistlus».

Kuidas need välja näevad?

Tulge ise vaatama! Võtame Tartu rahvast alati hea meelega vastu.

Lõpetuseks niipalju, et pole tõesti halb vahel näha saada, kuidas tudengid mujal elavad: on, millega oma klubisid võrrelda.

MAIRE RAIDMA

„Superstaara"

Tänased lõpetajad

Möödunud nädalal kaitses 7 geograafiaosakonna VI kursuse üliõpilast oma diplomitöid. Valminud uurimuste kõrget taset näitavad väljapandud hinded — 5 «väga head» ja 2 «head». Riikliku komisjoni poolt tõsteti eriti esile aktinoklimatoloogi Ain Kallise töö «Hajusa kiirguse sõltuvus pilvisusest (Tartu andmetel)».

Täna antakse lõpetajatele kätte diplomid, kusjuures A. Kallise omas on märkus «Kiitusega». Uuel aastal asuvad noored spetsialistid tööle teaduslikes ja projekteerimisasutustes.

Selleks neile palju edu!

H. MARDISTE

Soovime võitjaile õnne!

Hinnates õppeedukust, osavõttu ühiskondlikust ja teaduslikust tööst, tunnistas TRÜ ametiühingukomitee õppekomisjon selle aasta parimateks ametiühingurühmadeks Õigusteaduskonna IV, inglise filoloogia IV ja matemaatika III (vene õppekeelega rühm) kursuse.

Õigusteaduskonna IV kursust teame kui kõige suurema ühiskondliku töö koormusega kursust. Nimetame siinkohal ehk ülesannete kõrval ülikoolis ka nende kohustusi Tartu Linna Prokuratuuris ühiskondlike juriskonsultidena. Inglise filoloogia IV kursusest iseloomustab kõrge õppeedukus (M. Hensen, T. Ploomann jt.), kevadisel teaduslikul konverentsil esinesid 5 üliõpilast ettekannetega (M. Starast, M. Aimre jt.).

Matemaatikud aga tõestasid, et suudavad tublid olla ka seal, kus teistele tegevus üle jõu kipub käima. Kui paljud üliõpilased uue ühiselamu ehitusel erilist initsiatiivi ei näidanud, siis matemaatika III kursus tegutses vastupidiselt.

Ametiühingukomitee otsustas võitjaid premeerida tervistavate puhkelaagrite tuusikutega.

J. PAJU

Tänavu viimane

Vabariigi kõrgemate õppeasutuste teaduslike ühingute vabariiklik nõukogu pidas oma vana aasta viimase istungi Tartus. Arutati kõrgemate õppeasutuste siseselt korraldatud ülevaatust, räägiti ka üliõpilaste osavõtust teaduslik-tehniliste ühingute tööst. Keskseks küsimuseks oli kirjastamine. Kõik arvasid, et kirjastamisele tuleb pöörata suuremat tähelepanu, arvestades protsessi erilist keerukust. Kritiika all oli Tallinna Polütehniline Instituut, kus on loobutud üliõpilastööde kogumike väljaandmisest.

Üleliiduline üliõpilaste teaduslike tööde konkurss. Koosolekul selgus, et kõige rohkem töid kavatseb esitada Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ.

1967. a. märtsis korraldab Tallinna Polütehniline Instituut kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslike ühingute laagerseminari koos kõigi talvemõnudega.

T. KADARI,
TRÜ ÜTÜ nõukogu liige

✣TEATED✣

TRÜ töötajad!

7. jaanuaril 1967. a. algusega kell 20 toimub TRÜ nääripuu. Osa võtta soovijail palutakse registreeruda TRÜ Ametiühingukomitees hiljemalt 2. jaanuariks 1967. a.

Kõik tantsima!

TRÜ Ametiühingukomitee korraldab oma töötajatele tantsukursused (kavas kaasaegsed tantsud). Kursused algavad 10. jaanuaril 1967. a. ning hakkavad edaspidi toimuma teisipäeviti ja reedeti algusega kell 19 TRÜ klubis. Soovijail palutakse registreeruda TRÜ Ametiühingukomitees kuni 6. jaan. 1967. a.

TÄHELEPANU!

Seoses komsomolipiletite vahetamisega palutakse kõikidel kommunistlikel noortel tuua ELKNÜ TRÜ Komitee arvestussektorisse portreepilt suurusega 2,5×2,5 cm (mattpaberil!)

ELKNÜ TRÜ Komitee

Teadmiseks!

Kokkuleppel dekanaadiga organiseerib Arstiteaduskonna komsomolibüroo sessioonivaved 4.—23. jaanuaril 1967. a. (igal nädalal esmaspäevast reedeni kell 14—16 ülikooli peahoone ruum.s nr. 103). Üldreeglina pole eksami ümbertegemine sessiooni ajal lubatud, kuid erandjuhtumeil antakse selleks kaalukatel põhjustel võimalus.

Arstiteaduskonna
komsomolibüroo

Uut teatmekirjandust

Библиография произведений основоположников марксизма-ленинизма, истории КПСС, философии и политической экономии. Пособие для студентов высших учебных заведений. Казань 1966. 41 lk.

Библиография трудов сотрудников учреждений Академии наук Белорусской ССР. 1961—1963 гг. Минск 1965. 472 lk. (1865 nim.).

Систематичный покажник до видань Чернівецького державного університету (1948 — червень 1965). Учбово-методична документация. Випуск 1 (Гуманітарні науки). Чернівці 1965. 94 lk. (1965 nim.).

М. А. Барун. **Справочник по финансово-экономическим расчетам.** Москва 1966. 487 lk.

Научная медицинская литература Латвийской ССР. Рига 1965. 478 lk. (6034 nim.).

J. Naas, H. L. Schmid. **Mathematisches Wörterbuch mit Einbeziehung der theoretischen Physik.** Bd. 1—2. Leipzig 1965. 1043, 952 lk.

H. D. Bruss, D. Sählbrandt. **Erdatmosphäre.** Leipzig 1965. 192 lk.

Handbuch medizinischer Elektronik. Teil 1—3. Berlin 1965—1966.

E. LAUGASTE Mõnda eestlaste NÄÄRIKOMMETEST

Ajamomendid, millal üks olukord polnud veel lõppenud ega teine alanud, olid rahvaste kombestikus olulise tähtsusega. Primitiivses uskumuses on paljud kombed ja maagilised toimingud seotud kesköö ja aastavahetusega. Neil hetkedel arvati olevat liikvel salapäraseid, kardetavaid jõude, kes inimest võisid ohustada, aga keda võis ka enda huvides soodsalt suunata. Inimene tahab, et tal elus kõik «korda läheks» ja otsib võimalusi oma heaolu kindlustada või vähemalt teada saada, mis teda ootab.

Eestlaste näärikombestik on väga mitmekesine, sõltudes peamistest elatusaladest, milleks olid põllundus, karjandus ja kalastus. Austav suhtumine töösse väljendub kogu kombestikus.

Uusaasta algust loeti kesköötunnist. Uksed avati, et vana aasta võiks välja minna ja uus sisse tulla. Kesköö arvati olevat erakordselt kriitiline aeg, millal oli liikvel hulgaliset vaime ja sündis imesid. Koguni kivid arvati kasvavat või pehmeks minevat, vesi kaevus magusaks või viinaks muutuvat.

Nääripäevaks tuli puhastada maja, siis seisvat see puhas kogu järgneva aasta. Tuppa toodi heinad, õled või katkiraiutud kuuseoksad. Saunas tuli käia ikka enne pimeda tulekut. Vihtlemine ja pesemine aitas tõrjuda kõik halva. Viht ja seep tuli sauna jätta, et surnud esivanemailgi oleks võimalik vihelda. Rikkalik söögilaud aitas mõjutada tulevast rikkalikku saaki, samal ajal pidi ka palju sööma. Jõulust uusaastani olid traditsiooniliselt toidulaual verivorstid, ahjus säristati sea- või lambaliha. Pool seapead tehti jõuluks, teine pool uusaastaks. Küpsetati veel eriline jõulu- või näärileib, jõuluorikas, millel peal paha tõrje märgid, seljas augud küünalde jaoks.

Vete ligiduses söödi palju kala, mis tähendas rikkust. Ka oad-herned olid uusaastatoidud, neist loodeti jõudu ja kosumist, keedeti soolaga ja söödi kuivalt.

A. OISSARI illustratsioon

Toidulaua juurde kutsuti nimepidi ka surnud esivanemaid. Üldse oli uusaastasöömine seotud põllu-, karjaviljakuse taotlemise ning esivanematekultusega. Kohati käidi vana-aastaõhtul ohvripaikades toiduaineid ohverdamas.

Ürgvanal heinte ning õlgede tuppatoomisel peeti silmas hingede osavõttu. Kohati oli õlgede toojaks pahempidi kasukaga Nääri-Jaak. Õlgedel mängiti ja hullati, õlgede lakkaviskamisega prooviti tuleva aasta viljasaaki. Pärast viidi heinad loomadele ette, õled aga põllule.

(Järgneb)

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9633. MB 11884.